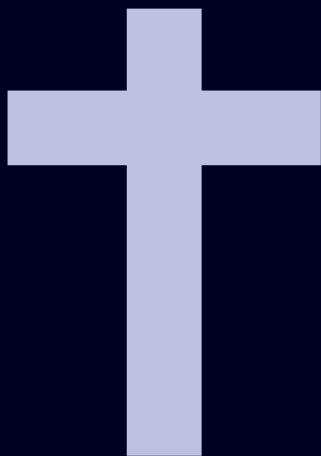


Ja ua ra 'da'yo
cohi bi gomi Oja
yø ja'i



New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi, Tenango)

Ja ua ra 'da'yo cohi bi gomi Oja yø ja'i

New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi, Tenango)

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Tenango

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Tenango [otn], Mexico

Copyright Information

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Tenango

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
dd38228d-a3b1-5d0f-91ce-4040e165ce0f

Contents

Ra Mateo	1
Ra Marcos	40
Ra Lucas	64
Ra Xuua	102
Hechos	131
Romanos	166
1 Corintios	183
2 Corintios	200
Gálatas	211
Efesios	217
Filipenses	223
Colosenses	227
1 Tesalonicenses	231
2 Tesalonicenses	234
1 ra Timoteo	236
2 ra Timoteo	241
Ra Tito	244
Ra Filemón	246
Hebreos	247
Ra Santiago	260
1 ra Bedu	264
2 ra Bedu	268
1 ra Xuua	271
2 ra Xuua	275
3 ra Xuua	276
Ra Judas	277
Apocalipsis	279

Rá Mateo **Nuná rá Mateo, ja ua yø hya** **bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtrá** **Jesucristo.**

Ja ua rá lista ngue yø thuhú ya yø mboxita rá Jesucristo.

¹ Ja ua rá lista ngue yø mboxita rá Jesucristo, guehna rá mbom'meto ná ngue rá David. Rá David, rá mbom'meto ná ngue rá Abraham.

² Rá Abraham, rá papá ná ngue rá Isaac. Rá Isaac, rá papá ná ngue rá Jacob. Rá Jacob, rá papá ná ngue rá Judá co 'ne'u mí'da yø n'yohu. ³ Rá Judá, rá papá ná ngue rá Fares 'nehra Zara. Nu rá mamá ya yonc'el ya, ní hu ngue rá Tamar. Rá Fares, rá papá ná ngue rá Esrom. Rá Esrom, rá papá ná ngue rá Aram. ⁴ Rá Aram, rá papá ná ngue rá Aminadab. Rá Aminadab, rá papá ná ngue rá Naasón. Rá Naasón, rá papá ná ngue rá Salmón. ⁵ Rá Salmón, rá papá ná ngue rá Booz. Nu rá mamá ná rá Booz ní hu ngue rá Rahab. Rá Booz, rá papá ná ngue rá Obed. Nu rá mamá ná rá Obed, ní hu ngue rá Rut. Rá Obed, rá papá ná ngue rá Isai. ⁶ Rá Isai, rá papá ná ngue rá dast'abi David. Rá David, rá papá ná ngue rá Salomón. Nu rá mamá ná rá Salomón, gue'a rá 'daxu mará xisu ndu rá Urías, bí nthatui rá David.

⁷ Rá Salomón, rá papá ná ngue rá Roboam. Rá Roboam, rá papá ná ngue rá Abías. Rá Abías, rá papá ná ngue rá Asa. ⁸ Rá Asa, rá papá ná ngue rá Josafat. Rá Josafat, rá papá ná ngue rá Joram. Rá Joram, rá papá ná ngue rá Uzias. ⁹ Rá Uzias, rá papá ná ngue rá Jotam. Rá Jotam, rá papá ná ngue rá Acáz. Rá Acáz, rá papá ná ngue rá Ezequías. ¹⁰ Rá Ezequías, rá papá ná ngue rá Manasés. Rá Manasés, rá papá ná ngue rá Amón. Rá Amón, rá papá ná ngue rá Josías. ¹¹ Rá Josías, rá papá ná ngue rá Jeconías co 'nehmí'da yø n'yohu. Gue'a rá pa'a ngue yø judío bí ma mabent'i, bí ts'its'i i map'u ja rá hai Babilonia.

¹² M'mefa p'uya rá Jeconías, rá papá ná ngue rá Salatiel. Rá Salatiel, rá papá ná ngue rá Zorobabel. ¹³ Rá Zorobabel, rá papá ná ngue rá Abiud. Rá Abiud, rá papá ná ngue rá Eliaquim. Rá Eliaquim, rá papá ná ngue rá Azor. ¹⁴ Rá Azor, rá papá ná ngue rá Sadoc. Rá Sadoc, rá papá ná ngue rá Aquim. Rá Aquim, rá papá ná ngue rá Eliud. ¹⁵ Rá Eliud, rá papá ná ngue rá Eleazar. Rá Eleazar, rá papá ná ngue rá Matán. Rá Matán, rá papá ná ngue rá Jacob. ¹⁶ Rá Jacob, rá papá ná ngue rá José, nuná rá damme rá Maya. Guehna rá Maya rá mamá

rá Jesús. A nuná rá Jesús, ní hu ngue rá Cristo, guehna bá t'ets'i ngue di ndast'abi.

¹⁷ Janangue 'de'má goho yø papá bí m'mui ngue bí m'mahyø basí, bá fudi ngue rá Abraham asta rá David. 'De'má goho yø papá bí m'mui, bá fudi ngue rá David asta gue'mø mí mbentyø judío ngue bí ts'ixpu ja rá hai Babilonia. Bá fu'u yø pa'u p'uya ngue bí m'mahmí 'de'má goho yø papá asta gue'mø mí m'mahra Cristo.

Ya bí mihra Jesucristo.

¹⁸ Nguna bá njap'u bá mihra Jesucristo. Nuná rá Maya ya xi nhohra hya ngue di nthatui rá José. Pe hante ngue dá me, ya mí há rá basí. Pe rá Espiritu Santo'a bí japi ngue bí hya rá basí. ¹⁹ A nuná rá José, ya ja ngue dá 'yø't'e ngue rá damme. Mí zä mí badi ngue ya há rá basí rá Maya, bí ne rá José ngue xta 'yø't'e te mmamp'u ja rá ley ngue xti nxummí rá xisu. Pe himbi nepe xta mbadi xangu yø ja'i te xta 'yø't'e. ²⁰ Mente di n'yomfeni te ja ngue dá 'yørbaya, nu'mø mí n'aha, bí nu n'na rá anxé Oja 'mø mí n'ui. Bí 'yembí:

—Ague José rá mbom'meto'i rá David, ogui sü guí mme'a ní xisu rá Maya. Porque nu'a rá basí há'a, gue'a rá Espiritu Santo bí japi bí hya rá basí. ²¹ Nuná rá Maya, di m'mua n'na rá ts'ant'u 'ne gdi hutí ngue rá Jesús. Porque nuná, guehna dá yanyø ja'i ja yø ts'oqui na —bí 'yembí.

²² Ya bí nja gátho ya yø hya ya para ngue di nja'a te rá hya bí bennbabi rá pøngahya Oja bí ma, bí 'yena: ²³ "Nu'a n'na rá hmute xisu dá hya rá basí ngue dra ts'ant'u. Nu'mø bí m'mui, di hu ngue rá Emanuel", bí 'yena. A nuná rá Emanuel i nne dá ma ngue ya 'daua di 'buhmu Oja.

²⁴ Mí nnu'a nt'aha rá José, bí 'yø't'e tengutho xi xihra anxé nuná rá m'menhni Oja. Bí zixra Maya p'uya ngue di m'mahmí. ²⁵ Pe himbi dadi mente rá pa bí hya rá basí rá Maya. Mí zä mí m'mahra madi ts'ant'u rá Maya, nuná rá José i hutí ngue rá Jesús.

2

Bí ma nthanne rá Jesús.

¹ Nup'u ja rá hnini Belén ngue rá hai Judea, ja bí mip'u rá Jesús. Guehya yø pa mí ndast'abi rá Herodes, gá madi manda'a rá xequi'a. Nup'u ja rá danihni Jerusalén bí zøp'u 'da yø n'yohu ngue ja yø m'fadi ngue di xádi te ga 'yo yø sø, bí 'yep'u ja n'na rá hai ní bøxyadi. ² Bí 'yannbaya, bí 'yembí:

—¿Haru 'buhra 'ene nu'a bí mihya, nuná rá dast'abi yø judio? Porque nup'u ní bøxyadi dá handáhe n'na rá dasø, gue'a rá hmeya'a ngue ya bí mí. A nuyá, nná ehé ga thannehe ya —bí 'yena.

³ Nuná rá dast'abi Herodes mí zä mí 'yøhna rá hya ná, ya dá záhrá n'yomfeni ngue

su. Da guehyo mmengü Jerusalén, gá bi nsu. ⁴ Nuna ra dast'abi bi zohni gátho'u yø hmu yø mmäcja, da guehyo xännbate ngue ra ley. Bi 'yörpa ra nt'änni ngue hapu ja ngue di mihra Cristo nuna bá ex Oja ngue di ndast'abi. ⁵ Nuya bi t'örpa ra nt'änni p'uya, bi 'yembrä Herodes:

—Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea ja di mip'u. Porque gue'a ra hya bi 'yoträ pöngahya Oja'a, bi 'yena: ⁶ “Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea, man'na tate'a ngue gátho yø danihni ja'a ra häi'a. Porque ja da pömp'u n'na ra dast'abi nu'a di mandagui'u ma ja'i ngue yø judío”.

⁷ A nuna ra Herodes nt'aguitho bi zon'u yø n'yohu ötra nt'änni, ena ngue padj te ga 'yo yø sø. Ra Herodes bi 'yänni temä pa bá fadi bi nequi ra sø. ⁸ Mi xifi hanja p'uya, nuna ra Herodes bi 'yembj:

—Ni mähä Belén, bá homhmu ra 'uene asta gue'mø guá tühmu. Nu'mø guá tühmu p'uya, gdi 'yehmi ua ngue guí xicju njuani, n'namhmu ngue 'nequi ga mma ngue ga ma thanne —bi 'yembj.

⁹ Nuya yø n'yohu, mi 'yø'a ra hya bi xihra dast'abi, bi ma. Nu'a ra sø xi hyanda m'met'o p'u ni böxyadi, mahömbi hyandi ngue bi ja ra sø p'u ha ni ma. Nup'u ja ra ngu 'buhra' uene ja söp'u rá thai ra sø, gue'a hantho'a. ¹⁰ Mi zá mi hyandi hapu exa ja ngue da zöni, janjuani di johya. ¹¹ Mi zömp'u ja ra ngu, bi yat'ambo. Bi nu ngue 'bap'u ra 'uene connä Maya rá mamá. Gä bi ndantyöhmü'u yø n'yohu ngue bi danne ra 'uene. Bi xahya 'beni ngue bi hyahra oro op'u, connä hoga bopo mahotho ga yuni 'ne man'na ra hoga bopo ni hu ngue ra mirra, gá bi unni.

¹² M'mefa p'uya, nu'mø mi n'ahya yø n'yohu, bi 'yut'a Oja ngue nu'mø bi mengui, ya hündi map'u ha 'buhra Herodes. Sinoque n'nan'yo man'na ra 'yu di mengui.

Bi ts'ixra Jesús i map'u ja ra häi Egipto.

¹³ Mi ma ya yø n'yohu, nu'a n'na rá anxé Oja bi nu ra José 'mø mi n'aha ngue bi n'yembj:

—Damj nangui n'na zihmantho, guí sixra 'uene co 'nehrä mamá. Gui 'dagui, i map'u ja ra häi Egipto. Ja bá m'map'u asta gue'mø ga xi'i ngue guá pengui. Porque nuyá, ra Herodes da hyonna 'uene ngue da hyo —bi 'yembj.

¹⁴ Nxuitho'a ra ora'a, pe ra José n'na zihmantho bi nangui ngue bi zixra 'uene connä mamá. Bi ma, i ma Egipto. ¹⁵ Ja bá m'map'u asta gue'mø mi dü ra Herodes. Nguna bi nja para ngue di nja ya yø hya bi bennbabi rá pöngahya Oja da ma ngue bi 'yena: “Ga ma si ma Ts'ant'u bi 'bu'a Egipto”, bi 'yén'Oja.

Xangu yø 'uene bi thop'u ja ra hnini Belén.

¹⁶ Mi bahra Herodes ngue nuya yø n'yohu bi nyau ngue honna 'uene ya hin'i mengbu ha 'bui, man'natho bi mböcue p'uya. Bi menhyø soldado p'u ja ra hnini Belén ngue bá ho yø ts'ant'u nu'u 'bu'a nyo jeya panj gai. Gätho mathet'i ra hnini Belén bi tho yø ts'ant'u. Porque yø n'yohu bi xifi ngue hingui tho'a nyo jeya xi mädi bi nu ra sø. ¹⁷ Ra ndödummäi bi nja tengutho ra hya bi 'yoträ pöngahya Jeremias, bi 'yena: ¹⁸ “Nup'u ja ra hnini Ramä bi t'öde ngue janjuani ngue ya dummäi n'na ra xisu, 'ne zoni. Guehna ra Raquel i zoni ngue xi thopyø basi. 'Ne himbi ne xtí nhojpabi rá mmäi porque ya gá xi dü yø basi”.

Nuna ra Jesús i ts'ixpu ja ra hnini Nazaret.

¹⁹ Mi dü ra Herodes, nup'u Egipto mambi 'buhra José bi nu'i 'mø minxui ngue n'na rá anxé Oja bi 'yembj:

²⁰ —A nuyá, dami sixra ts'ant'u connä mamá, i map'u ja ra häi Israel. Porque ya bi dü ra Herodes nuna mi nne xtä hyo ra ts'ant'u ya —bi 'yembj.

²¹ Nuna ra José p'uya, bi zixra ts'ant'u connä mamá, bi ma i map'u ja ra häi Israel. ²² Pe mi 'yø p'uya ngue nuna ra Arquelao rá ts'ant'u ra Herodes, guehna mi ndast'abi p'u ja ra xequi mi nne xtí ma. Porque bi ponnbabi ndu rá papá. Ra José p'uya bi zu xtí map'u ja ra xequi ngue ra häi Judea mädi manda na. Mahömbi nu'i ra José p'uya, bi sifi ngue di map'u ja ra häi Galilea. ²³ Mi zömp'u ja ra häi Galilea, bi m'map'u ja ra hnini Nazaret. Nguna bi 'yøt'e para ngue di nja ya yø hya xi manyö pöngahya Oja ngue bi 'yena: “Nuna, di hutyo ja'i ngue ra mmengü Nazaret”.

3

Nuna ra Xuua bi 'yoträ nxixya bi xihyø ja'i ngue di nsä, da dö'mra Jesús bá ep'u.

¹ Nu'u yø pa'u p'uya, nuna ra Xuua mi ötra nxixya p'u ja ra häi Judea, mi du'mi bi xihra hya yø ja'i bi mpeti p'u ja ra dapo. ² Bi 'yembyø ja'i:

—Damj 'bä'ni mmäihü, gui hychmu p'u ra nts'o gni 'yohu. Porque ya da guehyø pa jap'uya da 'yu Oja ngue di manda ua —bi 'yembj.

³ Nuna ra Xuua guehna bi manna pöngahya Isaias 'mø mi nya ngue bi 'yena: “Da t'öde te da man'a n'na nc'ei da manna hya p'u ja ra dapo ngue da 'yena: Damj nsähü ya, porque ya bá ep'u ra Hmu, da 'yembyø ja'i”.

⁴ Nu rá he ra Xuua, gue'u yø xingu ra cameyo ntöt'e ngue ra ülu. Di ngut'a n'na ra xifani. Nu'a te si p'uya, yø mmäcja t'axi mi sa. 'Ne ra t'afi t'asa timp'u ja ra dapo mi si. ⁵ Xangu yø ja'i bi zöp'u 'buhra Xuua ngue

øxra hya bi ma. Bi zop'u yø ja'i bá nexpu ja ra hnini Jerusalén, gátho'u yø xequi ngue ra dæthe Jordán, gá bá ehyo ja'i. ⁶ Nuya yø ja'i bi ma ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi ra Xuua p'u ja ra dæthe Jordán.

⁷ Mi nu ra Xuua ngue mandøngu dyø judío 'bup'u ni 'yehé di xixyabi. 'Bup'u yø fariseo, 'bup'u yø saduceo. Bi 'yembuaya:

—Guí øthu tengutho øtyø c'eya ngue 'da'mø bá ep'u ra sibi. Xiya, ¿hague gni pahmu ngue bá ep'u ra ndæte castigo di nja? ⁸ Dami 'yøthu ra nho, n'namhma di nequj ngue ya gá hyehma p'u ra nts'o. ⁹ Yo sá guí ena ngue ya hunte guí jahu ngue yø mbom'meto'ahna ra Abraham. Porque di xi'ahna ngue nuua ja yø do ja ua, da zä da 'yøt'Oja ngue da bæcua yø mbom'meto ra Abraham. ¹⁰ Guí øthu tengutho yø za hinguí zædi, guí njathu p'uya. Pe ya ja ra acha da 'yexyø za. Gátho yø za hinguí nne di nzædi, da t'ets'i ngue dá ma nt'udi. ¹¹ A nuquj, majuaní ngue nuya yø ja'i i mma ngue da hysp'u ra nts'o, guehya dadi xixyabi conna dehe ya. Pe bá ep'u man'na da 'yøtra nxixya conna sibi 'mø bi ha'ahu ra ts'edi ra Espiritu Santo. Nuna, man'na tæte na ngue nugá. ¿Haru gue gá sucá tengu na? ¹² Guehna da huanhyø ja'i na tengutho 'mø mahoqui ra trigo, n'nani ni ma yø xi. Ra trigo p'uya, mapeti ngue da 'bets'i. Nu'a rá xi p'uya, da t'up'u ja ra sibi hinjam'mø da huét'i.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

¹³ Nuna ra Jesús bá nexpu ja ra häi Galilea, bi zop'u ja ra dæthe Jordán mi 'buhra Xuua ngue bi xixyabi. ¹⁴ Pe ra Xuua hinguí nne xti xixyabi ra Jesús. Bi 'yembu:

—Nugá go di nne gá ngue gui xixyagui, 'ne go gni 'yehé ngue ga xixya'i ya —bi 'yembu.

¹⁵ Pe ra Jesús bi 'yembra Xuua:

—Dami ne ngue gui xixyagui, porque jatho gá øt'ui'a te gá di manda Oja —bi 'yembu.

Janangue ra Xuua bi xixyabi ra Jesús. ¹⁶ Høntho bi nxixya ra Jesús, bi ma nenthe p'uya. Bi nu ngue bi xohra c'amahets'i. Nu'a ra Espiritu Santo, entho n'na ra paloma p'u i hnu, ngue bi zop'u ja ra ya ra Jesús. ¹⁷ Bi t'ø p'uya ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Nuna 'bæcua ya, guehna ma Ts'ant'u dadi madi. A nuya, janjuani ngue ja gampähä conna guehna —bi 'yena.

4

Ra zithu bi hyonnbj ha di 'yøtra ts'oqui ra Jesús.

¹ Ra Espiritu Santo bi zixpu bi ja ra dapo ra Jesús para ngue ja da sambahya p'u ra zithu, da hyonnbj ha di mestho ra hya di manda Oja. ² Mente nyote ma pa, ra pa ra xui himbj zi ra hme. M'mefa p'uya, ya bi zä

ngue mathoguitu tu manthuhu. ³ Ra zithu p'uya bi guarbu 'bähra Jesús. Bi hyonnbj ha di 'yøtra ts'oqui, bi 'yembu:

—Nu'mø ngue gue'e rá Ts'ant'u'i Oja, dami 'yøt'e ngue yø do janu da gohi di nthuhme —bi 'yembu.

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembra zithu:

—Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue ena: “Nu ra ja'i hinda ne da 'yøde te mman'Oja, madague'a da zi ra hme ra ja'i, pe ya hinda zä di m'mai”.

⁵ Ra zithu p'uya, bi zixpu ja ra maca danihni Jerusalén, bi ntøp'u ja rá 'bet'e ra nija. ⁶ Bi 'yembu:

—Nu'mø gue'e rá Ts'ant'u'i Oja ya, dami nsæcua ya. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: “Nuna Oja, da penhyø anxe ngue da mä'i. Da 'yøt'e ngue njanate gdi söt'a häi, n'namhma ngue hinda un'na ni gua yø do” —bi 'yembu.

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yembra zithu:

—Xquet'a nt'ot'i ra hya p'u ja ra Maca Libro ngue nuna Oja, hinjonda zæmbi te da 'yøt'e para ngue da fadi ngue'mø majuaní te mma ogue hin'na.

⁸ Ra zithu p'uya bi zixpu bi ja n'na ra danyuni. Bi japi ngue da hyandi gátho yø nación i ja rá ngani nximhäi. 'Ne da hyandi te gá ra nho ga 'bui. ⁹ Bi 'yembu:

—Nu te gá guí handya, gá ga 'da'i ngue'mø gui ndantyoümü gui thannegui —bi 'yembu.

¹⁰ Pe ra Jesús bi 'yembu:

—Dami 'uegue grá zithu. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue hønt'a ra Hmu Oja ja ngue dá ma nthanne, hinjom man'na.

¹¹ Nu'a ra zithu p'uya, bi zop'u ra Jesús, bi ma. Bá ehyo anxe p'uya ngue bi mäts'i.

Ya bi du'mra Jesús ngue bi manna hya p'u Galilea.

¹² Bi 'yehra pa ngue bi n'ofädi ra Xuua. Mi 'yøhra Jesús ngue ya ofädi, bi ma p'uya i mpa p'u ja ra häi Galilea. ¹³ Bá sop'u ra hnini Nazaret, bi ma dani m'mep'u ja ra hnini Capernaum. Nuna ra hnini na, ja jarbu ja ra nenzabi nup'u di ntøt'a häiui ra Zabulón conna häi Nefalí. ¹⁴ Nguna ra hya bi nja para ngue di nja'a te ra hya bi 'yøtra pøngahya Isaias ngue bi 'yena: ¹⁵ “Nu'u yø mmøngu p'u ja ra häi Zabulón, 'ne'u yø mmøngu p'u ja ra häi Nefalí, guehya yø ja'i 'bup'u jonna nenzabi, 'ne'u rá m'mep'u man'na nguadi ra dæthe Jordán, 'nep'u ja ra häi Galilea, ja jap'u n'na ra xequi ngue 'buhyo ja'i hingyø judío. ¹⁶ Nuya yø ja'i ya mi 'bu 'bexui, pe nuyá, ya bi nu xanho ra nyot'i ya. Guehya yø ja'i entho ya xi du, pe nuyá, ya bi yorpabi ra nyot'i ya”, bi 'yena.

¹⁷ Ya bi du'mi bi xihra hya yø ja'i ra Jesús, bi 'yembu:

—Dami 'bä'nì mmài ngue gui hyehma p'ua ra nts'o gnì 'yohu. Ya da guehyo pa ja p'uya da 'yu Oja ngue di manda ua ya.

Ra Jesús bi zixi goho yø mahua, bi 'yø't'e ngue yø xädi.

¹⁸ Nup'u ja ra nenzabi Galilea, bi thop'u n'na pa ra Jesús. Ja bi ðimp'u yoho yø mahua ngue di n'yohu. Nu'a n'na i Simu, 'nε xquet'a i Bedu. Nuna man'na, ra Andre. Nuya yonc'ei ya, mi entyo xit'a p'u ja ra dehe ngue pahua. ¹⁹ Mi nu ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ma ga mmähä n'yø. Ya hingyo hua gui theui ya, sinoque ga xän'nau ha gdi theui yø ja'i ya —bi 'yεmbi.

²⁰ Bexpi zop'u yø xit'a ngue bi mähä ra Jesús. ²¹ Mi thohmits'u ninguerp'u p'uya, mahømbi ðimp'u mi yonc'ei di n'yohu ngue n'nat'a yø papá. Ra Jacobo 'nehra Xuua, guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo. 'Dap'u mi ohu rá papá p'u ja ra barco ngue pøtyø xit'a. Ra Jesús bi xifi ngue da mähä. ²² Nuya ts'its'i, 'bexpi mähä ra Jesús, bi zop'u ja ra barco yø papá.

Nup'u ja ra häi Galilea ja bi mamp'u ra hya ra Jesús.

²³ Ra Jesús bi n'yo ndap'u bi zä gä ra häi Galilea. Nu'mø bi zømp'u ja yø nija di mpeti yø judío, xänbabi yø ja'i rá hya Oja. Xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hyä ngue ha di njap'u di zo rá 'ye Oja yø ja'i. 'Nε øthe yø ja'i di hyenni. Hønt'a bi zä man'u hembyø ja'i, gä øthe. ²⁴ Gátho ra häi Siria bi n'yo ra hya te øtra Jesús. Janangu nup'u 'buhra Jesús bi ts'innbabi to gä xan'u, ndana bi zä man'u hembi. Nu'u yø ja'i n'youi yø ts'onthi bi ts'innbi ngue øthe. Bi ts'innbabi yø ja'i di guxytø ts'i mø bi g'u ra n'nyoui. Da guehyø ja'i tudyø gua bi ts'innbabi ra Jesús ngue da 'yøthe. ²⁵ Nup'u ni ma ra Jesús xandøngu yø ja'i tenni. Bá nexi'da yø ja'i p'u ja ra häi Galilea. Bá nexi'da yø ja'i p'u ja ra häi Decápolis. Bá nexi'da yø ja'i p'u ja ra hñini Jerusalén. Bá nexi'da yø ja'i p'u ja ra häi Judea. Bá nexi'da yø ja'i p'u man'na nguadi ra dathe Jordán.

5

Ra Jesús bi xänbä ra hya yø ja'i p'u ja n'na ra nyuni.

¹ Bi nu ra Jesús ngue xandøngu yø ja'i bi zøhø. Bi map'u bi ja n'na ra nyuni, bi hyoni hapu da mi. Nu'u yø xädi p'uya bi mäspø hudi. ² Nuna ra Jesús bi ðu'mi bi xänbä ra hya yø ja'i. Bi 'yεmbi:

³ —Ra mmenthì di nthèui yø ja'i nuya entho hyoya, porque ünnyø mmài ngue di 'behra nho. Porque guehya yø ja'i da zo rá 'ye Oja bí 'bu mahets'i ya.

⁴ Ra mmenthì di nthèui yø ja'i tu yø mmài. Porque Oja di hojpa'bi yø mmài ya yø ja'i ya.

⁵ Ra mmenthì di nthèui yø ja'i hìndi 'yεxpø 'bähyø mmïc'eiui. Porque guehya yø ja'i da gohmì ra häi ma yat'i ya.

⁶ Ra mmenthì di nthèui yø ja'i nuya ho yø mmài ngue honi ha di 'yøtra nho, tengutho 'mø di tumanthuhü di ja ndummai ngue honi ha di nsihme. Porque da mäx Oja ngue da zä da 'yø't'e.

⁷ Ra mmenthì di nthèui yø ja'i nuya da 'yøtra mate ngue da mäxyø mmïc'eiui. Porque guehya yø ja'i ya da 'yøra ra mate Oja ngue da mäts'i.

⁸ Ra mmenthì di nthèui yø ja'i ngue hìn tema nts'o so yø mmài. Porque guehya yø ja'i da nu Oja ya.

⁹ Ra mmenthì di nthèui yø ja'i nuya da japi ngue di nhojpa'u di nsaì. Porque guehya yø ja'i da gohi ngue yø basì Oja ya.

¹⁰ Ra mmenthì di nthèui yø ja'i nuya da zä ra n'u da ts'ui ngue honi ha di n'yo xanho. Porque guehya yø ja'i da zo rá 'ye Oja bí 'bu mahets'i ya.

¹¹ Ra mmenthì gui nthèui 'mø bi ts'ui ngue gui tennghu. Da ts'an'ahu, da ts'an'nahu yø fεhni. ¹² Dami johyahu 'mø ngue ngu'a bi nja, di nja'ahu mpähä, porque xangu ni nzäbihu bi ja mahets'i. Ya qui pahma ngue nu'u yø pøngahya Oja xa m'm'u'a m'met'o xquet'a bi ts'ui.

Bi ma ma hycqui ra hya te ja ngue da n'yo yø xädi ra Cristo.

¹³ Nu ra u, i ja rá 'befi ngue nu tema japi ya hìndi nts'onì. Gui njathu p'u ua ja ra ximhäi ya, ngue gui 'bahmu ua, ya xøt'atho ra nts'o da 'yøtyø ja'i. Pe nu'mø bi m'mehra ts'edi ra u, ya hìnda zä to da japi ngue xtä n'u mahøn'a. Ya hìnte di muui ra u, da 't'ei, da nep'u yø ja'i.

¹⁴ Nu'a te gnì 'yohu ya, i nnudyø ja'i 'bacua ja ra ximhäi. Gue'ahu, tengutho n'na ra nyot'i di yorbu ja ra 'bexui, i nnutho gätho yø ja'i. Gue'ahu, tengutho n'na ra hñini 'mø bi ja maxøts'e ra nyuni, i nnutho gätho yø ja'i.

¹⁵ Nu'mø bi ma ma saquì n'na ra lámpara, hìnda thørbu ja ra huada, sinoque da thøxpø ja ra nthøxanyot'i n'namhma ngue di yorpi gätho'u 'bu'ambo ra ngu. ¹⁶ Dami njathu p'uya, dami nehu ngue da nu yø ja'i'a te ra nho gui øthu. Nu'mø bi nu yø ja'i'a ra nho gui øthu p'uya, yø ja'i da 'yεspabi na ni Papahu bi 'bu mahets'i.

Ra Jesús bi ma ngue xanho rá ley Oja.

¹⁷ A nuyá, 'yo gui emhmu ngue dá εhe ga hacä ra ley bi 'yøtra Moisés, oque ga hacä'u yø hya bi nxänbate yø pøngahya Oja. Nu'a, hìn'na'a. Sinoque dá εhe ngue nu'a te gäma hya mmamp'u ja ra ley, gä gue'a ga thogä'a. ¹⁸ Nugä majuanì te dí xi'ahu, mēnte ngue di siguetho ja ra c'amahets'i 'nehra häi, nu'a te gäma hya nt'ot'i p'u ja ra ley, ni xinga n'na ra letra, ni xinga n'na ra punto di sä ngue da

thaquj asta gue'mø bi nja gätho'a tema hya nt'ot'i. ¹⁹ Janangue nuyá, nu to bi zä ngue festho ra hya di manda ra ley, madague'a zits'atho, 'ne da ngu'a da xännbabi mi'da yø ja'i ngue da mestho ra hya, guehna ra ja'i ngue hinga eda hnu mansu p'u mahets'i na. Pe nu ra ja'i ngue da 'yøt'e te mmanna ley 'ne da ngu'a da xännbabi mi'da yø ja'i ngue da 'yøt'e, guehna ra ja'i da hnu mansu p'u mahets'i na. ²⁰ Nugä di xi'ahu ngue nu'mø guj nne di ncu'ahu p'u di manda Oja, ma datho nne ngue xtä ndønho te gdi n'yohu, ngue'a te ga 'yo yø xännbate ngue ra ley 'ne'a te ga 'yo yø fariseo.

Hinguj ho ngue to da nu man'u rá cu.

²¹ Ya xcá 'yøhmø yø hya bi sännbabi yø ndiua manjam'mø ngue bi t'embj: "Yo grä hyote. A nu ra ja'i ngue di nhote, jatho da thaspa ra güenda ngue da ma ra castigo", bi t'embj. ²² Pe nugä di xi'ahu ngue nu ra ja'i da nu man'u rá cu, jatho da thaspabi ra güenda. A nu ra ja'i ngue xihyø ts'omhya rá cu mø yaui, jatho ngue di mpeti yø ts'ut'abi da hyaspabi ra güenda. Nu to embj ngue ra ndonda rá cu, da ma ra njüdu hapu di nzø.

²³ A nuyá, xi'mø guj mmap'u ja ra altar ngue guä ørpahu ra 'bøt'e Oja, 'ne ja da sop'u ni mmihi ngue hinguj ho te xcá 'yørpä ni cuha, ya hingüä øthu ra 'bøt'e. ²⁴ Sinoque bá sohnj 'bøt'ehu p'u ja ra altar, guä penguj guj nhøjpai ni cu. Ja guä penguj gui da ni 'bøt'ehu p'uya.

²⁵ Nu'mø bi ma ma yap'i'ahu, nu'a di yap'ahu damj nhøjpahu p'u ja ra 'yu, n'namhma ngue hindj dá'ahu p'u ja ra ts'ut'abi. Porque nu'mø ya bi ndá'ahu p'u ja ra ts'ut'abi, ra ts'ut'abi di dá'ahu ra policia. Ra policia p'uya da zixahu fädi. ²⁶ Majuanj te di xi'ahu, ngue nup'u ja ra fädi, ya hindä zä guä pønthohu, guä pømhmu asta gue'mø guä jut'i gätho ra mēnyu da ts'an'nahu.

Hinguj ho di n'yots'om'mäi ra ja'i.

²⁷ Ya xcá 'yøhmø ra hya bi sännbabi yø ja'i ngue bi t'embj: "Yo grä 'yots'om'mäi". ²⁸ Pe nugä di xi'ahu ngue nu to hēta n'na ra xisu 'ne so rá mmui ngue di n'yots'om'mäiui, ya sutho 'mø majuanj bi n'yots'om'mäiui ra xisu hēti.

²⁹ A nuyá, nu'mø guj enä ngue rá ts'oqui ni dá ngue ni n'yei p'u guj øthu ra ts'oqui, damj hyahnj dá, guj 'yei. Man'na xanho ngue di m'me'a n'na ni dāhu, hindä gue'a ngue gä ni do'yohu da ma ra njüdu. ³⁰ Nu'mø guj enä ngue rá ts'oqui ni 'ye ngue ni n'yei p'u guj øthu ra ts'oqui, damj hyejni 'ye, guj 'yei yap'utho. Man'na xanho ngue di m'me'a n'na ni 'ychu, hindä gue'a ngue gä ni do'yohu da ma ra njüdu.

Hinguj ho ngue da 'yenyø xisu yø n'yohu.

³¹ Ya xcá 'yøhmø ya yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'embj: "Nu to da ne da 'yennä xisu, i jatho da nangra sūcuä ngue ra nxunj". ³² Pe nugä di xi'ahu ngue n'na ra xisu 'mø bi 'yennä ndø, nu'mø bi nthatui man'u ra n'yohu, ya ra ts'oqui øt'ui na da me. Pe go rá ts'oqui na ra n'yohu bi 'yennä xisu ngue te di nja, porque hønðra xisu ngue ra 'yots'om'mäi i sä ngue da t'ei.

Yo to di exa ntestigo yø ja'i.

³³ Ya xcá 'yøhmø ya yø hya bi sännbabi yø ndiua 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'embj: "Nu'mø guj exhu ntestigo Oja ngue majuanj di nja'a ra hya guj mmamhmu, ya ja ts'editho ngue guj 'yøthua te ra hya gadi yarpa ni mmjic'ihu ngue di nja". ³⁴ Pe nugä di xi'ahu ngue 'yo guj exhu ntestigo Oja p'u guj yahu ngue gdi hatra ts'edi ni hyahu. Nu te bi ja mahets'i, 'yo guj exhu ntestigo, porque ja bi 'bup'u Oja, entho go t'exa ntestigo'a. ³⁵ 'Yo guj exhu ntestigo ra häi, porque Oja di manda gä ra ximhäi, entho go t'exa ntestigo'a. 'Yo guj exhu ntestigo ra danjhni Jerusalen, porque ja ra dast'abi p'u Oja, entho go t'exa ntestigo'a. ³⁶ 'Yo guj enä ngue da zä da t'øc'a ni ya 'mø himma juanj te guj mmamhmu. Porque ni yahu, ni xinga n'na ni xtahu da zä guj 'yøthu ngue xtä nt'axi ogue xtä mpothi. ³⁷ A nu'mø guj nne guj mamhmu n'na ra hya, njuantho dami mamhmu ngue'mø da zä, ogue hindä zä. Porque ra ja'i ngue rá n'yoiu ra zithu, hinguj t'ēc'ej te mma, janangue ngue honj te exa ntestigo.

Yo to dadi cosra nts'o t'ørpe.

³⁸ Ya xcá 'yøhmø yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'embj: "Nu ra ja'i da hyamba rá dá rá mmjic'ui, xquet'a da thambabi rá dá. Nu ra ja'i da 'yøjpa yø ts'i rá mmjic'ui, xquet'a da t'øjpa yø ts'i". ³⁹ Pe nugä di xi'ahu, ngue nu'a te ra nts'o øt'ahu n'na ra ja'i, 'yo gadi cospahu. Hante gue nu'mø to bi mep'a ni hmjhu, damj unman'na nguadi ni hmj ngue da me'mi. ⁴⁰ A nu'mø to guj tupi, 'ne di yap'a'i ngue ä'i ni pahni, co 'nehnj tuhü damj unni. ⁴¹ Nu'mø to da 'yeni guj fäxu n'na kilómetro made ngue guj tuspa rá 'benj, damj doblehu'a te xi'i guj fäxhu. ⁴² Nu'mø te'o da 'yá'ahu n'na ra cosa, damj unni. Nu'a te'o da mip'ahu n'na ra cosa, damj hmjti.

Nu to 'buhyø nsaiui jatho ngue di mađi.

⁴³ Ya xcá 'yøhmø yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'embj: "Dami mahni amigohu. A nu'u sw'ahu, 'yo gadi mahmu'u", bi t'embj. ⁴⁴ Pe nugä di xi'ahu ngue damj mahni nsuihu. Damj 'yäpahu Oja ngue di japi to san'ahu. Nu te'o gä nnu man'u'ahu, damj 'yørpahu ra nho. Damj marpahu Oja te'o ya mant's'o 'mø guj yahu.

Marpáhu Oja'u hinguí ho te ót'áhu. ⁴⁵ A nu'mò guí 'yóthú ya yó hyá dí xí'áhu ya, ya dí nequí ngue yó basi'áhu'a ní Papáhu bí 'bú mahéts'i' mò. Porque rá hyadi bí hoc'a Oja, hinga hõnnbu 'bahyó hoja'i ótra nho, sinoque 'nep'u 'bahyó ts'oc'ei ótra nho rá hyadi. Rá 'ye p'uya, hinga hõndyó hoja'i 'ye p'u ja yó huahi, sinoque 'nehýó ts'oc'ei 'ye p'u ja yó huahi. ⁴⁶ A nu'mò ngue hõnt'u to dí ma'áhu gadi máhmu, ¿ndana rá nho dí nequí ngue guí óthú 'mò? Conque asta yó nguthái njap'u. ⁴⁷ Xi'mò ngue hõnt'u ní amigo gadi zenguañu, ¿ndana rá nho guí óthú 'mò? Porque xquet'a njap'u yó ja'i hinguí pá Oja. ⁴⁸ Nu ní Papáhu bí 'bú mahéts'i', má datho ngue xandõnho te ót'e. Guí njathu p'uya, damí nehú ngue má datho xtánho te guí 'yóthú.

6

Nu rá ja'i ótra nho, 'yo dadi 'yets'i.

¹ Nu'a te gá rá nho ja ngue guí 'yóthú, 'yo guí nnehu ngue hõnnbu 'bai xangu yó ja'i dá nu há gdi 'yóthú rá nho. A nu'mò ngue rá n'yets'i gní 'yóthú rá nho p'u há 'bahyó ja'i, nu'a ní Papáhu bí 'bú mahéts'i' ya hín tema nzábi dí 'da'áhu. ² Janangue nu'yá, nu'mò guí fáxhu yó ja'i nu'u hyoya, 'yo guí nnehu ngue 'da dí batyó ja'i te guí óthú. Porque ngu'a ót'i'da yó ja'i p'u ja yó níja 'nep'u ja yó caye, hõntho nne ngue dí 'yets'i' ngue dá nu yó ja'i'a rá nho ót'e. Pe majuaní te dí xí'áhu ngue nu'ya yó ja'i njap'u, nu'a gá nnu manho yó ja'i te ót'e, ya hõnt'a yó nzábi'a. ³ Pe nu'áhu, nu'mò guí fáxhu yó hyoya, nu te ja ngue guí 'yóthú, 'yo 'be guí xihní amigo gadi nsixú. ⁴ Nu'mò guí óthú rá 'báxte, n't'aguiho damí 'yóthú. Nu'a ní Papáhu bí 'bú mahéts'i' i nnu'ho te guí óthú, go dá gut'áhu'a.

Rá Jesús bí xánnbabi há dí mat'Oja yó ja'i.

⁵ A nu'mò ngue guí mmat'Ojahú, 'yo guí óthú tengutho ótyó ja'i ngue hingyó mmai gá 'yót'a te ót'e. Dí ho te órbu ja yó níja ngue 'bái há gá mmat'Oja. I nnepe ngue dá nu gátho yó ja'i te ót'e. Da guép'u ja yó caye i mmat'Oja p'u ní ma. Pe nugá majuaní te dí xí'áhu ngue nu'a gá nnumanho yó ja'i te ót'e, ya hõnt'a yó nzábi'a. ⁶ Pe nu'áhu, nu'mò guí mmat'Ojahú, damí cat'ámo ní nguñu, tótra goxthi, damí mat'Ojahú p'uya. A nuña Oja ní Papáhu, ja 'bap'u há guí 'báhmú ná, go nnu dra mhmat'Oja guí órbu ja ní nguñu ná, 'né go dá gut'áhu ná.

⁷ Nu'mò gá mat'Ojahú, 'yo ja gadi 'yopthobi yó hya guí xihmú Oja. Porque ngu'a ótyó ja'i hinguí pá Oja, i éna ngue nu'a ya'atho guí yahní, gue'a dí 'yó Oja te xí'a. ⁸ Pe 'yoguí óthú tengutho ót'u. Porque nuña Oja ní Papáhu, ya padí te gá guí homhmú hante ngue guí 'yápi te guí nnehu. ⁹ Janangue nu'mò gá mat'Ojahú, damí 'yémhmú: Má

Papá'áhe guí 'bú mahéts'i', damí 'yót'e ngue dá hnu mansu'i. ¹⁰ Bá éhé guí manda ua. Dí nja'a te ní páhá ua ja rá ximhái tengutho bí ja mahéts'i. ¹¹ Damí 'dacie rá hmé n'na pa ngu n'na pa. ¹² Né damí punnga má ts'oquihe, tengutho gáhe xquet'a dadi punnbahe to hinguí ho te órcahe. ¹³ Damí fáxcahe ngue hinga ót'áhe rá nts'o. Damí yanje ngue rá nts'o. Porque nu'i, gue'e gadi mmandase, jase ní ts'edi, guí tate para zantho. Dá ngut'átho.

¹⁴ Nu'mò guí 'bái ngue guí punnbabi yó ja'i hinguí ho te ót'áhu, nu'a ní Papáhu bí 'bú mahéts'i' xquet'a dí pun'na ní ts'oquiñu 'mò. ¹⁵ Pe nu'mò hinguí nne guí punnbabi ní mmic'eiui te ót'áhu, nu'a ní Papáhu bí 'bú mahéts'i' xquet'a hindí pun'na ní ts'oquiñu 'mò.

Rá Jesús bí xánnbabi yó ja'i há dí 'yetyó mmai.

¹⁶ Nu'mò guí nne ngue guí 'ye'ni mmaiñu, 'yo gadi hmí dummáiñu tengutho ótyó ja'i ngue hingyó mmai gá 'yót'a te ót'e. A nu'yá, dí hmí dummái 'mò ótyó mmai, i nne ngue dá nu yó ja'i te ót'e. Pe majuaní dí xí'áhu, nu'a gá nnu manho yó ja'i te ót'e, ya hõnt'a yó nzábi'a. ¹⁷ Pe nu'áhu, nu'mò guí é'ni mmaiñu, 'yo gadi hmí dummáiñu, sinoque damí 'yejni yáhu 'né damí nxadáhu. ¹⁸ 'Yo guí nnehu ngue dí unna güenda yó ja'i ngue guí é'ni mmaiñu. Hinda hõnt'a ní Papáhu padí ngue guí é'ni mmaiñu, go dá gut'áhu ná.

Damí ne ngue bí ja ní mmetihú mahéts'i.

¹⁹ 'Yo guí nnehu ngue xógue nma munts'itho'a te guí peshú ua ja rá ximhái. Porque nu'a te guí peshú ua ja rá ximhái, dá zi yó zu'é, ya dí nts'oni. Ogue dá b'é yó be. ²⁰ A nu'yá, damí nehú ngue nup'u mahéts'i, ja bí jap'u rá nho guí nthéhu, nu'a hínha dí m'medi. Ya hinda zá dá zi yó zu'é, 'né hinda zá dá zonyó b'é ngue dá be'áhu. ²¹ Nu'mò guí emhmú ngue bí ja mahéts'i'a rá nho tate dí muui, hõnnbu dá zo ní mmaiñu p'u 'mò.

Rá Jesús bí hys'pa rá hya n'na rá nyot'i.

²² Nu'mò bí xogui xanho ní dáhu ya, ya guí héthú xanho rá nyot'i i ja. Njarbatho ní n'yomfëñihú ya, nu'mò bí xogui xanho, ya guí páhmú ndana rá nho gdi n'yohu 'mò. ²³ Pe nu'mò hinguí xogui xanho ní n'yomfëñihú, ya himma juaní guí páhmú ndana rá nho gdi n'yohu 'mò. Ya nsátho 'mò ngue rá ts'ab'xéu p'u gní máhá, porque hinguí xohní n'yomfëñihú ngue guí páhmú ndana rá nho.

Bi hys'ra hya rá Jesús ngue yoho yó hmu.

²⁴ Hinguí sá ngue yoho yó hmu rá ja'i dí m'mai. A nu'mò ngue yoho yó hmu dí m'mai, n'na'a dí mađi, n'na'a hindí mađi. N'na rá hmu dá 'yörpe te dí manda, man'na rá hmu hinda 'yörpe te dí manda. Guí njathu

p'uya, hingui sä ngue mbø yoho p'ua di ma ni mmuih. Di ma ni mmuih Oja, xindi ma ni mmuih ra mentyu.

Nuna Oja fa'ua yø ja'ia o ra'ye.

25 Nuga di mma, nu'a te ja ngue gui sihu, ogue te ja ngue gui hyehu, 'yo gue'a mathogutho ga ndu ni mmuih'a. A nuyá, nu rá te ra ja'i, man'natho di mui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo ra ja'i, man'natho di mui ngue'a te da hye. 26 Ya gui nnuhu yø ts'int's'u 'yo maya, ngue hingui uahi, 'ne hingui xofu ngue te da mets'i. Pe nuna ni Papáhu bí 'bu mahets'i, go di unni te si yø ts'int's'u na. Goma gue'ahu ya, ngue hinda máxahu Oja, porque man'na xamma'di'ahu ngue yø ts'int's'u. 27 Xiya, xi ra ja'i tu rá mmui ngue hingui hets'i, lua da zä di nte man'na doyaní ngue'a ga nhets'i?

28 'Yo di tu ni mmai te gui hyehu. Ya gui nnuhu yø dõni bí ja dapo ngue hinda mpefi, ni xingui mpe, pe mahotho gui nequi. 29 Di xi'ahu na ra hya na, ngue tengu ra dast'abi Salomón, mandõho drá he bi hye, pe hinha da zudi tengu ganho yø dõni. 30 Porque guesé Oja øt'e ngue mazihotho gui nequi yø dõni bí ja dapo. Bí ja dapo ya, pe nixudi p'uya, di nzø p'u ja ra orno. Goma gue'ahu ngue hinda he'ahu Oja. Pe hinga egui ec'ihu xanho ngue faxahu Oja. 31 Janangue nuyá, 'yo mathogutho di tu ni mmuih ngue sä gui 'yemhmu: "¿Te 'be'a ga sihu ya, o gue te 'be'a ga hehu ya?" gui 'yemhmu. 32 Porque yø ja'i 'bucua ja ra ximhai, hont'a te da zi 'ne'a te da hye ni ma yø mmui honi. Pe nu'ahu, nu'a ni Papáhu bí 'bu mahets'i, ya padi ngue gui homhmu gátho ya yø cosa ya. 33 Janangue nuyá, ma datho dami hyoni ha gdi sohu rá 'ye Oja. Nuyá yø hya di manda Oja, dami ja ndummai gui 'yøthu, n'namhma ngue di 'da'i te gáma cosa gui homhmu. 34 A nuyá, 'yo sä ma'dihi di tu ni mmuih'a te ja ngue gui thohmu nixudi. Porque n'na ngu n'na pa ja te thohyø ja'i. Hontho ngue nu'a ra n'u gui thohmu n'na pa ngu n'na pa dami hyoni ha gdi thohmu'a ra pa'a.

7

'Yo gui haspahu ra güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

1 'Yo gui haspahu ra güenda te ør'mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hinda hyats'ahu ra güenda Oja te gui øthu. 2 Porque da thats'ahu ra güenda tengutho gni haspahu ra güenda mi'da yø ja'i. Tengutho gui 'yøthu, xquet'a gue'a di nja'ahu'a. 3 ¿Hanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne da hyaspa ra güenda yø ja'i ngue ts'udyo ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø gui xihni cu ngue oxra häi rá dá, pe nu'i p'uya, ra biga di o ni dá. 4 Ya hinda zä gui 'yemni cu: "Ague n'yø, tø ga hahmi

ra häi o ni dá", gui 'yembi. A nu'i p'uya, hin gadi unna güenda ngue ra biga oxni dá. 5 Ya hinni 'yup'u te gui mma. 'Be dami hyahra biga o ni dá n'namhma da zä gui hyamba ra häi o rá dá ni cu.

6 Nuna ra hya gui nnu mandõxquihu, nu ra ja'i ngue mandõnts'o drá mmui hinda zä gui xihmu ra hya. Porque n'na ra cosa xandõxqui, hingui sä di t'unyø fo'yo. Nu'mø bi ncue ra fo'yo, da za'ahu. Ximmangu n'na ra cosa ngue mandõ madditho, hingui sä di t'unyø ts'adi, porque ra ts'adi di 'da'mi, da nep'u häi'a te gui unhna.

Dami 'yáphu Oja te gui homhmu.

7 Nuna Oja di 'da'i te gui homhmu. Dami 'yápi te gui nnehu. Nu te gui hyoni, gui tini. Nu'mø gá játra goxthi ngue gui nzohmu Oja, da xoc'ahu. 8 Porque nu ra ja'i ädi te nne, ma t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di játra goxthi, i sojpi.

9 Conque nu ra ja'i 'bahrá basi, nu'mø bi 'yápra thuhme, hingui sä rá mmui ra ja'i ngue ra do di unna basi. 10 Ogue ra hu da 'yápra basi, hinga c'eya di unni. 11 A nuyá, i ja ni ts'oquihu, pe gui padi gui unna cosa nu'a xanho ni basihu. Man'natho'a ni Papáhu bí 'bu mahets'i ngue xandõho te di 'da'ahu 'mø gui 'yáphu.

12 Tengu gni ne ngue da máxahu yø ja'i, da ngu'a gui 'yøthu, dami 'yøpahu ra 'báxte mi'da yø ja'i. Ja ni gaxpu gátho yø hya nt'ot'i p'u ja ra ley, da gue'u yø hya bi 'yotyø pøngaha Oja.

Mahyepi ra hya n'na ra goxthi hingui xidi.

13 Mente gui 'buhmu ua ja ra ximhai, dami hyaxhu ra 'yu njuantho. A nuyá, para ngue da zä gui hyaxhu na ra 'yu na, dami cuthu p'u ja ra goxthi hingui xidi. Porque nuna ra 'yu ni ma nidu hingui nnu manhenni yø ja'i na, ngue xa nxidi ra goxthi 'ne xa nxidi ra 'yu. Pe mandõngu dyø ja'i ni map'u. 14 Pe nu ra 'yu njuantho da hyaxra ja'i di nthui ra 'da'yo te, hingui xidi ra goxthi 'ne hingui xidi ra 'yu. Pe ziyohotho yø ja'i ni map'u.

Nu'a ga nho rá ndät'a ra za, gue'a di fadi tema za'a.

15 Dami mfahmu xandõho, nuyá yø fchni xännbate da zøp'u gui 'buhmu, da 'yena ngue mmambrá hya Oja. 'Yo di hä'ahu, porque maxøts'itho di nequi ngue yø hoga n'yohu, pe nu te ga 'yo, gue'a ra nts'oní ørbu ni ma. 16 Nu'a te ga 'yo, gue'a gdi pahmu te'o'a. Tengutho p'u ja ra 'uini, gui pahmu ngue hinga ja di nzup'u yø uva. Ni xingyø igo di nzup'u ja yø 'uini. 17 Porque gui pahmu ngue n'na ra hoga za, ra hoga ndät'a zudi. Pe nu'a hinga hoga za, hingui ho yø ndät'a zudi. 18 Nu ra hoga za, hinga ja zap'u ra ndät'a hingui ho. Nu'a hinga hoga za, hinga ja zap'u ra

hoga ndät'ä. ¹⁹ Nu gätho yø za hinguï ho yo ndät'ä zædi da ma nt'ets'i ngue da t'udj. ²⁰ Janangue di xi'ahñ ngue nu'a te ga 'yo ya yo fehñi xännbate, gue'a gdí pahmñ te o'a.

Jatho gui 'yøthñ'a te rá pähä ni Hmuhñ.

²¹ Nuya yø ja'i da 'yengui ngue drá Hmugui, hinga gá da yurbñ ha di manda Oja. Nu'u majuanj ngue da yurbñ di manda Oja, gue'u yø ja'i da 'yörpabi rá pähä ma Papá bi 'bu mahets'i. ²² Nu'mø bi zønna pa da thaspa rá güenda yø ja'i, xandøngu yø ja'i da 'yengui: "Grá hmu, grá hmu. Xquet'a 'necáhe dá xicáhe yø ja'i te'o'i. 'Né conñi thuhü dá øthegáhe yø ja'i mñ n'youi yø ts'onñi. 'Né conñi thuhü dá øt'áhe xangu yo milagro", da 'yengui. ²³ Nu'mø dá thacá p'uya, ga embj: "Damí 'uemhññ ua di 'bucá, porque hñmññ amig'o'ahñ. Porque høndra nts'o xqu'i n'yohñ", ga embj.

Bi nhyejpa rá hya yoho yø hyønñigu.

²⁴ Nu rá ja'i øde te gáma hya di mmangá 'né da 'yøt'e te di xifi, guehññ nná hyejpbabi n'na rá n'yohñ ngue rá njammñi na, ngue rá mmñndo p'u bi hyøhrá ngu. ²⁵ Nu'mø bi nja rá 'ye, bi mo rá dathe, bi n'yo rá ndahñ ngue bi nõnhññ ngu. Pe hñmbj dágu, porque rá mmñndo p'u høxrá ngu. ²⁶ Pe nu rá ja'i øde te gáma hya di mmangá, 'né hñnda 'yøt'e te di xifi, guehññ nná hyejpbabi n'na rá n'yohñ ngue hñ'n'ya rá n'yomfññi na. Guep'u ja rá 'bomü dehe bi hyøhrá ngu. ²⁷ Mí n'ye p'uya, bi mo rá dathe, bi n'yo rá ndahñ ngue bi nõnhññ ngu. Bi xot'i, maxøgue bi n'uññi.

²⁸ Mí juahya yø hya bi xámmba yø ja'i rá Jesús, di 'yødyø ja'i ya yø hya bi xifi. ²⁹ Porque yø xännbate ngue rá ley hinguï ya manzaqui 'mø xännbate, pe nuná rá Jesús ená nts'at'abitho 'mø xännbate, nu te mma ngue di nja gue'a di njahmá'a.

8

Ra Jesús bi 'yøthe n'na rá n'yohñ mñ 'ya rá do yo.

¹ Mambá ep'u bi ja rá nyunñ mambi 'buhra Jesús, xangu yø ja'i bá n'youi. ² Bi guat'a n'na rá n'yohñ mñ hembra ts'o'ya p'uya. Bi ndantyøhmü p'u 'buhra Jesús, bi 'yembj:

—Ague grá hmu, nu'mø guí nne gui 'yörca rá mate gui 'yøthegui, nugá dí pađi ngue dá zágui —bi 'yembj.

³ Ra Jesús bi dots'i conná 'ye, bi 'yembuya: —Ahá, dí nne ga øthe'i. Dá zä'i ya —bi 'yembj.

Høntho bi manna rá hya na, nuná rá därkehñ mñ 'ya rá do'yo, 'bexpi zä ha mñ hñmbj. ⁴ Ra Jesús bi 'yembra n'yohñ mñ'u:

—Nuyá, 'yo to gui xifi te dá øt'á'i ya. 'Be ni ma ya, sømp'u 'buhra mmäcja. Dá nu ngue ya bi zä'i. Damí 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda rá Moisés ngue dá 'yøtyø ja'i 'mø bi zä rá 'ya

hñmbj. Janangue da bađi gätho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá hñiqui n'na rá capita.

⁵ Nuná rá Jesús, mñ zømp'u ja rá hñññ Capernaum. Bi ma bá äpra mate n'na rá capita. ⁶ Bi 'yembj:

—Ague grá hmu, nu'a n'na rá ts'ant'u di mpæp'u ja má ngu, sä rá ndate ngue tu gá rá do'yo —bi 'yembj.

⁷ Ra Jesús bi 'yembra n'yohñ äpra mate: —Ga mmagá p'u 'mø, ga ma øthegá —bi 'yembj.

⁸ Nu'a rá capita p'uya, mahømbi 'yembra Jesús:

—Pe ague grá hmu, 'yo gađi n'ññ. Nugá hñmññ nsä'be ngue gui carbñ ja má ngu. A nuyá, høntho damí manya ngue dá zä rá ts'ant'u di xi'i, ya di pađi ngue dá zä rá n'u hñmbj. ⁹ Porque nugu xquet'a 'bñi to 'bet'o ngue di mandagui. A nugá p'uya, xquet'a dí si má soldado dađi manda. Nu'mø di xi'a n'na rá soldado ngue ha dá ma, i pap'u dí et'i. Ogue ga embj: "Bi 'yecua", rá soldado p'uya bá ep'u. Ogue má hññiqui, ga 'bepi te dá mæfi, rá hññiqui øt'e te di xifi.

¹⁰ Nuná rá Jesús mñ 'yøde te xihra capita, di 'yøtho te sifi. Bi 'yemybø ja'i n'youi p'uya:

—Majuani dí xi'ahñ ngue hññonñi juđio di pønñ ngue gdi tñnbá rá nt'ec'ei tengu ga 'yec'ei gá na rá n'yohñ na. ¹¹ Nugá dí xi'ahñ ngue xangu yø ja'i hñngyø juđio dí bømp'u ni bøxyadi 'nep'u ni yuhra hyadi, ngue nup'u di manda Oja p'u mahets'i, 'dap'u di nsihmññi rá Abraham, conná Isaac, conná Jacob. ¹² A nu'u yø ja'i mñ jahmñ ngue xtá nzo rá 'ye Oja 'né hñmbj ne, dá t'emp'u thi ja rá 'bexqu'u. Ja di nzomp'u 'né ja di guxp'u yø ts'i'u.

¹³ Ra Jesús bi 'yembra capita mñ nyauñ:

—Ni ma ni ngu ya. Nu'a rá hya guí ec'ei ngue dá zä ga øt'e, ya bi nja ya.

Ngü rá ora bi manna rá hya na, 'bexpi zä rá ts'ant'u mñ'u.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá to rá Bedu.

¹⁴ Ra Jesús bi map'u ja rá ngu rá Bedu. Nu'a rá to rá Bedu oxpu ja rá t'ots'i ngue mñ hembra pa. ¹⁵ Ra Jesús bi bennbá rá 'ye rá därkehñ ngue bi gats'i. 'Bexpi zä rá pa mñ hñmbj. Nuná rá xisu p'uya, bi nangui ngue bi hojpi te dá zi yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø därkehñ.

¹⁶ Mí dähra nde p'uya, nup'u 'buhra Jesús, xangu yø ja'i n'youi yø ts'onñi bá ts'innbi ngue dá 'yøthe. Pe rá Jesús høntho dá ma ngue dá zä yø ja'i n'youi yø ts'onñi, 'bexi sä. 'Dama 'dan'yo yø n'u hemybø ja'i, pe gá bi 'yøthe. ¹⁷ Mí nja na rá hya na, ya bi nja'a te rá hya bi manna pøngahya Isaias ngue bi 'yena: "Nu te gáma n'u gmñ hñmphñ, gá bi hyaqui hapu mñ'u", bi 'yena.

Yonc'ei bi nyqui ra Jesús.

¹⁸ Mí nu ra Jesús ngue mandõngu dyõ ja'í dî máts'i. Bi xihyõ xádi p'uya ngue bî máhä dî ma man'na nguadi ra zabi. ¹⁹ Nu'a n'na ra xännbate ngue ra ley bi guarbu 'bähra Jesús, bî 'yembî:

—Ague grá xännbate, nugä dî nne ga mme haru gdí ma —bî 'yembî.

²⁰ Ra Jesús bi 'yemp'a yaui:

—Yõ haho ja yõ 'bido haru säya. Yõ ts'int's'u ja yõ 'bafi haru säya. Pë ra N'yohu bî 'yë mahëts'i, hin'yü rá ngu haru dî n'oxi.

²¹ Pë nu'a n'na nc'ei rá xádi bî 'yembî:

—Ague grá hmu, damí 'dacra nt'edi ngue 'be da dü ma papá, ga ägui, ya ga me p'uya —bî 'yembî.

²² Mí dahra Jesús, bî 'yembî:

—Ma ga mmehma. Nu'u yõ ja'í entho ya xa ndü ngue hingui pa Oja, gue'u da 'yähyo mmindüui'u.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahí conyõ funthe.

²³ Nuna ra Jesús bi yarbu ja ra barco ngue bî ma, bî máhä yõ xádi. ²⁴ Pë nup'u ja ra zabi, bî nanga n'na ra ndate ndahí. Nu'u yõ funthe nanguí, so mbo ra barco mente atho ra Jesús. ²⁵ Nu'u yõ xádi p'uya, bá äp'u bî äha, bî 'yembî:

—Ague grá Hmu, damí yanje. Ya ja ngue da thunt'a mbonthe ra barco. Ya ga tuhü —bî 'yembî.

²⁶ Ra Jesús bi 'yembyõ xádi:

—¿Hanja ngue gui sühu? ¿Ua hingui ec'ei ngue ga fáxahu? —bî 'yembî.

Mí nangra Jesús, bî hejpa bî ra ndahí 'nëhyõ funthe. Mí hejpi, 'bexpí nsäya. ²⁷ Nu'u yõ xádi p'uya, dî 'yõtho te bî nja. Dî n'yembî n'na ngu n'na:

—¿Te'o nî n'yohu na n'yõ? Asta ra ndahí 'nëhra dehe ec'ei 'mõ bi zofõ —dî n'yembî.

Ra Jesús bi 'yõthe yonc'ei mî n'youi yõ ts'onthî.

²⁸ Mí zõm man'na nguadi ra zabi, ja ra häi nî hu ngue Gadara. Ja bî nthëui p'u ra Jesús yoho yõ n'yohu mî n'youi yõ ts'onthî. Pë mandõnts'otho, xpí 'yep'u ja ra camposanto. Asta nts'utho to da thop'u ja ra 'yu. ²⁹ Mí nu ra Jesús, bî mahra mafi. Bî 'yembî:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'u'í Oja, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dî 'bucähe? Porque tobe hingui sõnna pa ngue gui pënnaga ra castigo —bî 'yembî.

³⁰ Nup'u yap'utho, mambî 'yop'u n'na 'bai yõ ts'adi, ma 'yoní p'u ngue sîhmë. ³¹ Nu'u yõ ts'onthî bî 'yembra Jesús:

—Nu'mõ gui nne ngue ga hecähe ua ya yõ n'yohu 'bucua, pë damí 'dacie ra nt'edi ngue ga cat'ähe yõ mmui yõ ts'adi bî 'yonu —bî 'yembî.

³² Ra Jesús bî unna nt'edi yõ ts'onthî, bî 'yembî: —I máhä nã bî 'bähyo ts'adi 'mõ.

Janangue nu'u yõ ts'onthî bî hyep'u yõ n'yohu mî n'youi, i ncarbu ja yõ mmui yõ ts'adi. Yõ ts'adi p'uya, bî gu ra 'dihî, bî nhyõrbu ja ra zabi. Gä ja bî jarbu ra dehe.

³³ Nu'u mî fähyo ts'adi p'uya, bî nsu 'mõ mî nu te bî nja. N'na 'dihitho bî map'u bî ja ra hnini ngue bá ma te bî nja. Bî ma tengue xi thohyõ ts'adi, 'në bî ma tengue xi tho'u yõ n'yohu mî n'youi yõ ts'onthî. ³⁴ Nu'u yõ ja'í mambî 'bap'u ja ra hnini, gä bî ma ngue bî zõmp'u bî 'bähra Jesús. Mí zõnyõ ja'í p'u 'bähra Jesús, bî xifi ngue da ma.

9

Ra Jesús bi 'yõte ngue da fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yõ ts'oqui yõ ja'í.

¹ Ra Jesús bi yarbu ja ra barco ngue da ma, dî ma man'na nguadi ra zabi ha bî ja rá hnini. ² Mí zõmp'u ja ra hnini, bá thunnbabi n'na nc'ei bá oxrá fidi ngue tudyõ gua. Mí nu ra Jesús te õtyõ ja'í bá dü ra därkehi, i padi ngue ec'ei yõ ja'í ngue da zä da 'yõthe ra därkehi. Bî 'yembra därkehi p'uya:

—Ague ts'ant'u'í, 'yo tü nî mmui, ya dá pun'na nî ts'oqui ya —bî 'yembî.

³ Nuna ra hya bî manna Jesús, mî 'yõhyõ xännbate ngue ra ley, bî mbõcuc. Bî 'yemp'u ja yõ 'nyomfëni: “Nuna ra n'yohu 'bucua, thenmahya Oja na co nu'a ra hya i mma”. ⁴ Pë ra Jesús i patho te mbënya yõ n'yohu mbõcuc, bî 'yembî:

—Nuna ra hya gä bëmhmü ya, hinga ja rá njap'na. ⁵ Nugä dá xihra n'yohu 'bucua, dî embî: “Ya dá pun'na nî ts'oqui ya”. Pë nuyá, hündi nequi xanho ngue'mõ bî mpunnbî ogue hin'na. Pë nu'mõ ga embî: “Damí nangui, gui caxni fidi, gui mma”, ga embî, nu'mõ ngue bî n'yo p'uya, ya gui pahmu xanho ngue ja ma ts'edi. ⁶ A nuyá, damí pahmu ya ngue ra N'yohu bî 'yë mahëts'i, ja rá ts'edi ua ja ra ximhäi ngue di punnba yõ ts'oqui yõ ja'í.

Bî 'yembra n'yohu xan'u p'uya:

—Damí nangui, caxni fidi, nî ma nî ngu.

⁷ Ra därkehi p'uya, bî nangui, bî ma rá ngu. ⁸ Mí nu yõ ja'í te bî nja, bî nsu yõ ja'í. Pë espabi Oja porque dî nequi ngue Oja di unna ts'edi te õ'na ra n'yohu na.

Ra Jesús bi zixra Mateo, da 'yõte ngue rá xádi.

⁹ Mí ma ra Jesús, nî nthop'u ja rá oficina n'na ra n'yohu nî hu ngue ra Mateo, nuna jamba ra mënnyu yõ ja'í ja te pä. Mí nu ra Jesús, bî 'yembî:

—Ma ga mme n'yõ, ga õ'te ngue ma xádi'i —bî 'yembî.

Ra Mateo p'uya, bî zop'u rá oficina ngue bî me ra Jesús.

Nuya yõ ja'í t'embî ja yõ ts'oqui, 'dap'u sîhmëui ra Jesús.

10 Man'na ra pa p'uya, nuna ra Jesus bi me y0 xadi p'u ja ra ngu ra Mateo ngue da nsihme. Xangu y0 nguthai 'bap'u, co 'ne hmi'da y0 ja'i t'embj ngue ja y0 ts'oqui, ga 'dap'u sijnmeui ra Jesus. 11 Y0 fariseo p'uya mi nu te o'tra Jesus, bi 'yorpabi ra nt'anni'u y0 xadi, bi 'yembj:

—¿Hanja ni xannbatehu ngue 'dap'u sijnmehu y0 nguthai co 'nehu mi'da y0 ja'i ja xangu y0 ts'oqui? —bi 'yembj.

12 Mi 'yohra Jesus te sipy0 xadi, bi 'yemp'u di yahni:

—Nuya y0 ja'i di hyenni, guehya ni 'yehra 'y0the ya. Pe y0 ja'i xanzaqui, hinga gue'u ni 'ye'u. 13 Dami xahmu te ni bony0 hya nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro ngue ena: “Di nnegã ngue di nja ni nhuçatehu, porque guehna man'natho di muui na ngue y0 'b0t'e gui o'cahu”, en'Oja. A nugã, dá ehe ngue gue'u y0 ja'i ja y0 ts'oqui ga xifi da hyep'u ra nts'o ga 'yo, hinga gue'u y0 ja'i ena ngue ya 'yo xanho dá ehe ga nzofo —bi 'yembj.

Bi manna Jesus hanja ngue hingui ety0 mmui y0 xadi.

14 Nu'u y0 xadi ra Xuua bi guarbu 'bahra Jesus. Bi 'yembj:

—¿Hanja ni xadi ngue hingui ety0 mmui? Conque nugãhe 'nehy0 fariseo emmei di e'ma mmuigãhe —bi 'yembj.

15 Ra Jesus bi 'yembya yau:

—Nu'u y0 ja'i ts'ofu ngue da nu ra nthati, hingui 'bu ndummai ngue da 'yety0 mmui mente 'dap'u 'bahmu ra novio. Njarbatho ma xadiga ya, hingui ety0 mmui ngue 'daua di n'yo'be. Pe bã ep'u ra pa ngue da zigagui ma nsa'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfaði ngue da zã da 'yety0 mmui ya ma xadi 'm0.

16 Nuna ra 'da'yo hya di xannbate, n'nan'yo na ngue ra nyogui xadi. Tengutho n'na ra 'da'yo ulu, hinda zã di 'b0tra ze'ulu. Porque ra 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onna ze'ulu. 17 Tengutho ra 'da'yo vino hingui sã da sirbu ja ra zexfanj ngue da zedi. Porque ra 'da'yo vino da xetra zexfanj 'm0 da sit'i, ja di m'mep'u p'uya. Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifani da sit'i n'namhma ngue gã yoho hinda m'medi.

N'na ra n'yo'hu bi zixra Jesus ngue da othebi ra t'ixu.

18 Mente ra Jesus bi xihy0 ja'i ya y0 hya ya, bi z0'a n'na ra n'yo'hu 'bet'o ngue y0 judio. Bi ndanty0hmu p'u 'bahra Jesus, bi 'yembj:

—Nu ma t'ixu exa ja bi du, pe nu'm0 gui mma, gui japni 'ye p'u ja ra do'yo, mahondi m'mai.

19 Ra Jesus bi nangbu mi hudi, bi me'a sits'i. Bi mahã y0 xadi.

20 Mente ni 'yo ra Jesus, nuna n'na ra xisu ya n'ne'mã yonje ya mi hembra m'mãci, bi guarbu ja ra xutha ra Jesus ngue bi dãrpa ra nyani ra he. 21 I en'a mbo ra mmui: “Nu'm0

ga thãrpabi ra he ra Jesus, da zãgu”, bi 'yena. 22 Mi dãdi, 'bexpi 'bãtra Jesus ngue bi hyetra xisu. Bi 'yembuya:

—Ague t'ixu, da hyu ni mmai. Ya bi zã'i ngue gã 'yec'eigu ngue da zã'i commã ts'edi —bi 'yembj.

'Bexque'a bi zã ra n'u mi hembra xisu.

23 Mi zomp'u ja ra ngu ra n'yo'hu na ra Jesus, bi nu ngue 'bap'u y0 me'bida. Di yãnni y0 ja'i 'bap'u ngue zoni. 24 Ra Jesus bi 'yemby0 ja'i:

—Dami p0mhmu ua. Nuna ra hmute 'bucua, hingui tu na, i atho na —bi 'yembj.

Pe nuya y0 ja'i yau ra Jesus, i thentho, porque padi ngue ya xi du ra hmute. 25 Mi bon'athi gãtho y0 ja'i p'uya, ra Jesus bi thop'u brã 'benna hmute. Bi benna ra 'ye ra hmute bi guts'i. Ra hmute p'uya bi bennaate, bi nangui. 26 Nu te bi 'yotra Jesus, bi n'yo ra hya ndap'u bi zã'a ra xequi'a.

Ra Jesus bi 'y0the yoho y0 xadã.

27 Mambã ep'u ja ra ngu na ra Jesus, nup'u ja ra 'yu bi denni yoho y0 xadã. Ni mafi, bi 'yembj:

—Ague ra mbom'meto'i ra David, dami huẽga'be.

28 Mi yarbu ja ra ngu ra Jesus, bi guaty0 xadã. Ra Jesus bi 'yembj:

—¿Ua gui ec'eiu ngue da zã ga 0t'a na te gui xicui ya?

Y0 xadã p'uya bi 'yembj:

—Ahã grã Hmu, di ec'e'i'be ngue da zã gui 'y0t'e —bi 'yembj.

29 Bi macy0 'ye ra Jesus ngue bi dãrpa y0 dã y0 xadã. Bi 'yembj:

—Ngue gui ec'eiu ngue da zã ga 0the'au, da zã'au ya.

30 Nu'u y0 xadã p'uya 'bexpi nz0 y0 dã. Pe ra Jesus di hejpi ngue hinte da ma, bi 'yembj:

—Man'nan'yo mi 'y0t'e ngue gui mmammj te dã 0t'au ya —bi 'yembj.

31 Pe nuya may0 xadã, h0ntho bi nhyehmi ra Jesus, to bi zã xifi te xi 'yorpabi ra Jesus.

Ra Jesus bi 'y0the n'na ra gone.

32 H0ntho bi ma ya may0 xadã, bi z0 hmi'da y0 ja'i p'u ha 'bahra Jesus, bã zinnbabi n'na ra n'yo'hu di gonebi ra ts'onthi. 33 Nuna ra Jesus bi japra ts'onthi ngue bi hyep'u ra ja'i n'youi. Bi zã bi nya ra gone. Pe y0 ja'i bi nu te bi nja, di 'y0tho, di n'yembj:

—Nuna te dã nuhu bi nja ya, mente y0 pa xa thogui hinjongui p0ni ngue da ngu'a da 'y0t'ua ja ra hã Israel.

34 Pe y0 fariseo bi 'yena:

—Nuna ra n'yo'hu 'bucua, i 0the y0 ja'i n'youi y0 ts'onthi, porque gue'a ra zifhu y0 hmu y0 ts'onthi i fãts'i te 0t'e —bi 'yena.

Ra Jesus di huẽcy0 ja'i.

³⁵ Nunā ra Jesús bi n'yo ndap'u bi zā yō hñini. Nup'u ja yō hñini sōni, xāmbabi rá hya Oja yō ja'i di mpeti p'u ja yō nija yō judío. I xihyō ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njar'u di zo rá 'ye Oja yō ja'i'. Yō ja'i 'dama 'dan'yo man'u hēmbi, pē gā bi 'yōthe ra Jesús. ³⁶ Nu'mō bi nu ngue xangu yō ja'i di mpeti p'u ha sōni, emmēi di huēgui. Porque yō ja'i 'bū ndummāi, hingui padī te da 'yōt'e. Eñtho yō de'yo 'mō hñinjo'o to da mādi. ³⁷ Pē ra Jesús bi 'yembyō xādi:

—Majuani di xi'ahū, ngue xangu ra 'befi i ja, pē yō mēfi zi yohotho 'bui. ³⁸ Janangue nuyā, nunā Oja rá mmeti ra 'befi, dami 'yāphū ngue da menhyō mēfi p'u ja rá 'befi.

10

Ra Jesús bi 'yēxi 'dēma yoho yō xādi.

¹ Ra Jesús bi zo'u 'de'mā yoho yō xādi ya xi huanhñi. Bi unna ts'edi ngue da 'yōthe yō ja'i n'youi yō ts'onthi, da gue'u yō ja'i hēmbi n'na mā 'dan'yo mā n'u, da 'yōthe. ² Ja ua yō thūhu ya 'de'mā yonc'ei yō representante ra Jesús. Rā mēdi rá thūhu ra Simu, nu'a i nhūṭa m'mefa ngue ra Bēdu. Rā Andre nunā rá n'yohū ra Bēdu. Rā Jacobo, 'nēhra Xuua, guehya yō ts'ant'u ra Zebedeo ya. ³ Rā Lipe. Rā Bartolomé. Rā Toma. Rā Mateo nunā ra ngathāi. Rā Jacobo nunā rá ts'ant'u ra Alfeo. Rā Lebeo nunā ja man'na ra thūhu ngue ra Tadeo. ⁴ Rā Simu nunā n'youi ra partido ngue ra cananista. 'Nēhra Judas Iscariote nunā bi dā ra Jesús.

Bi xi' 'de'mā yoho yō xādi ra Jesús ngue da ma da xāmba ra hya yō ja'i.

⁵ Nuyā 'de'mā yoho yō xādi ra Jesús, bi 'yēt'i ngue da manna hya. Rā mēdi bi 'yēmbi:

—'Yo gnj māhā p'u ja rá m'mūhyō ja'i hingyō judío. 'Nē 'yo guí cāthū p'u ja yō hñini ja'a ra rá hāi Samaria. ⁶ Sinoque j māhā p'u 'būhyō judío. Porque yō judío tengutho yō de'yo ngue xā m'mēdi. ⁷ Guí xihmū yō ja'i p'u gdi māhā ngue nunā Oja bi 'bū mahēts'i, ya da guehyō pa jar'u da 'yudi ngue di mānda ua ya. ⁸ Dami 'yōthehu yō ja'i di hyēnnj. Gui 'yōthehu ngue di bēnnate yō ánima. Gui 'yōthehu yō ja'i 'ya yō do'yo. Gui 'yōthehu yō ja'i n'youi yō ts'onthi. Nunā ra ts'edi ga 'da'ahū, hñinte dá jup'ahū. Janangue nuyā, nu yō ja'i guí 'yōthehu, 'yo te guí jūmbahū.

⁹ 'Yo guí haxhū ra mēnyū ngue ra oro ogue ra 'taxi ogue ra cobre. ¹⁰ 'Yo temā lega guí caxhū. O guí caxñj mponihū. 'Yo guí caxhū mī'da yō thixfanj ogue yō tōhō. Porque rá mēfi Oja jatho ngue di t'unñj te da zi.

¹¹ Nu'mō gā sōmhū p'u ja n'na ra danihñi ogue ja n'na ra t'unhñi, dami hyomhū n'na ra n'yohū nu'a hñumanho p'u ja rá hñini, dami 'yāphū ra nt'edi ngue di 'da'ahū ra ts'āya. Ja dami nsāyahū p'u ja rá ngu'a, astā gue'mō guá ēhmū. ¹² Nu'mō gā cāthū mbo ra

ngu, guí 'yēmhū: "Oja di japyō ja'i 'bācua". ¹³ Nu'mō da nu manho'ahū yō ja'i 'būp'u ja ra ngu, ya di tocabi nā ra nzengua guí xihmū 'mō. Pē nu'mō ngue hingui nnu manho'ahū, nu'a ra nzengua guí xihmū, ya hñindj tocabi.

¹⁴ Nu'mō ngue hñimj hñū manho'ahū p'u ja n'na ra hñini ogue ja n'na ra ngu hñindj n'na'ahū ra ts'āya 'nē hñinda ne da 'yōhyō ja'i nā ra hya guí xihmū, nī māhā p'ūya, pōmhū p'u ja ra hñini ogue ja ra ngu. Dami huamhmrā fonthāi di n'youi nī mbonguahū.

¹⁵ Majuani di xi'ahū ngue nu'mō ra pa dani hyaspa rá güenda Oja ya yō ja'i di ja'ahū p'u, man'na xangu ra castigo da tho'ya, ngue'a te ra castigo da tho'u yō ja'i mī 'būp'u ja ra hñini Sodoma 'nēp'u ja ra hñini Gomorra.

Bi xihyō xādi ra Jesús ngue da zā ra n'u da ts'ui.

¹⁶ A nuyā, ga pēn'nahū p'u ha 'būhyō ts'oc'ei, ngue nts'utho, tengutho yō de'yo 'mō bi zōmp'u 'būhyō zate. Pē dami 'yōt'e ngue gyō njammūihū, guí mfāhmū, tengutho guí mfāhyō c'ēya. Pē 'yo to guí sahū, guí 'yōthe tengutho yō paloma ngue hingyō nequisi.

¹⁷ Dami mfāhmū p'u 'būhyō ja'i. Porque yō ja'i da zixahū fādi. Nup'u ja yō nija yō ja'i da mēp'ahū. ¹⁸ Di dā'ahū p'u 'būhyō ts'ut'abi 'nēp'u 'būhyō gobierno. Di u'ahū yō ja'i ngue guí ēc'eigahū. Nu'mō ngue ya gdi 'būhmū p'u ha 'būhyō ts'ut'abi, ngu'u yō judío, ngu'u hingyō judío, gā da zā da 'yōhnā ra hoga 'da'yo hya guí xihmū. ¹⁹ Nu'mō bi jo'ahū, 'yo sá di tū nī mmaih'ā te ra hya ja ngue guí xihmū rá ts'ut'abi. Nu'a ra ora guí dā nī hyahū p'u ja ra ts'ut'abi, Oja di 'da'ahū ra hya ja ngue guí mmamhū. ²⁰ Porque ra Espiritu Santo di bēn'nahū ra hya guí xihmū rá ts'ut'abi. Hingñj n'yomfenise guí jacrā hya guí mmamhū.

²¹ Nu yō n'yohū ēc'eigui, di yapse yō n'yohū hingui ēc'eigui ngue da tho. Yō papā, nu'mō bi 'yēc'eigui yō basj, di dá yō basj ngue da tho. Yō basj p'ūya, nu'mō bi 'yēc'eigui yō papā, di dá yō papā ngue da tho. ²² Hōnnbū bi zā da z'ahū yō ja'i ngue guí ēc'eigahū. Pē nu ra ja'i da zeti hangū ra n'u da thogui, guehna di nyannā te na. ²³ Nu'mō bá ju'ahū n'na ra hñini, dami 'dagui gdi māhā man'na ra hñini. Pē nugā di xi'ahū, tobe hñin gadi tāti gadi 'yomhū ra hya p'u ha 'būhyō judío 'mō mī zōnnā pa da hyaspa rá güenda yō ja'i ra N'yohū bi 'yē mahēts'i.

²⁴ Nu ra xādi, 'yo di ēnā ngue hñinda thogui tengutho thohrá xānnbate. Xi mmangu ra hñiqui, 'yo di ēnā ngue hñinda thogui tengutho thohrá hmū. ²⁵ Nu ra xādi, di m'mūi ngue ra conforme, ngue da thogui tengutho da thohrá xānnbate. Rā hñiqui p'ūya, di m'mūi ngue ra conforme, ngue da thogui tengutho da thohrá hmū. Nu'mō ngue bi nu man'ugā yō ja'i, guí huquj

ngue drá zithu, goma gue'ahú hinda nu mman'ahú yó ja'i' ngue gui tenngahú.

Ra Jesús bi ma ndana ja ngue da ts'u.

²⁶ Janangue nuya yó ja'i' su'ahú, 'yo guí suhú ya. Nu te gáma hya njo'mi, siempre da fahhma. ²⁷ Nuya yó hya di xi'aschú, dami xihmú gátho yó ja'i'. Nuya yó hya di hut'atho ni' guhú, i nt'ode ra hya gá ra hnini. ²⁸ 'Yo guí suhú'u da ne da hyo'ahú. Porque nu'mó bi hyo'ahú, nu ra te ya hinda zá te da japi. Nuna Oja, ja rá ts'edi ngue di juat'a ni do'yohú 'ne ni' tehu p'u ja ra nidu, guehna dami suhú na.

²⁹ Nu'mó bi 'bá yoho yó ts'int'sú, honda n'na ra xani má t'uni. Pe hinga n'na di m'mé'u yó ts'int'sú m'ente ngue hundi unna nt'edi ni Papáhu. ³⁰ Janjuani ngue faxahu Oja. Conque asta ni xtahu i m'mede n'na ngu n'na. ³¹ Janangue 'yo guí suhú yó ja'i'. Porque man'na xammadi'ahú ngue yó ts'int'sú, madague'a ngue yó mmundotho'u.

Ra Jesús bi xihyó xádi ngue hinda gomp'u ha 'buhyó mmic'eiui.

³² Nu to gátho da mamp'u 'buhyó ja'i' ngue ec'eigui, xquet'a ga mmangá p'u 'buhma Papá bi 'bá mahets'i' ngue dadi n'amigo'be ra ja'i'. ³³ Pe nu te'o da gongá p'u 'buhyó ja'i', da ma ngue hingui ec'eigui, xquet'a ga mmangá p'u ha bi 'buhma Papá mahets'i' ngue hin dadi n'amigo'be ra ja'i' da gongui.

Nup'u ha t'ec'ei ra Jesús, bi ma ngue di nja ra sui.

³⁴ 'Yo guí emhmu ngue dá ecá ua ja ra ximhai ngue hin temá n'u guí sáhu. Nu'á, hin'na'a. Sinoque di nja ra sui. ³⁵ Dá ecá ua ngue di nja'a di nsuhyó ja'i'. Ra ts'ant'u di nsuhm'i ra papá. Ra hmute di nsuhm'i ra mamá. Ra ts'ihue di nsuhm'i rá cá. ³⁶ Nu'u yó nsuiui ra ja'i' da 'yec'eigui, gue'u 'bap'u ja rá ngu dá zui.

³⁷ A nuyá, nu rá ja'i' ngue má datho di mahrá papá, di mahrá mamá, ngue nugui, guehna ra ja'i' ya hingrá nsáui dá denngui. A nu rá ja'i' ngue má datho di mahrá ts'ant'u, di mahrá t'ixu ngue nugui, guehna ra ja'i' ya hingrá nsáui dá denngui. ³⁸ Nu rá ja'i' hingui nne dá denngui ngue su dá tho, guehna ra ja'i' ya hingrá nsáui dá denngui. ³⁹ Nu rá ja'i' dá gohrá mmui ngue su dá tho, guehna ra ja'i' di m'ehrá te ná. Pe nu rá ja'i' hinha ga gohrá mmui ma dá tho, guehna ra ja'i' di nyanná te ná.

Oja da gutyó ja'i'a te ra nho xa 'yot'e.

⁴⁰ Nu rá ja'i' da 'yot'ahú masu, guehna ra ja'i' tengutho 'mó go di orcagui masu ná. Nu rá ja'i' da 'yorcagui masu, tengutho 'mó go di orpabi masu'a to bá penngui. ⁴¹ Nu rá ja'i' orpa masu n'na rá pongahya Oja porque pahra ja'i' ngue gue'a rá m'menhni Oja, di t'unná nzábi rá ja'i' tengutho rá nzábi má

t'unní rá pongahya Oja. Ximmangu rá ja'i' orpa masu n'na rá hoga n'yohú, porque padi ngue xanho ga 'yo rá n'yohú, di t'unná nzábi rá ja'i' tengutho rá nzábi má t'unní rá hoga n'yohú. ⁴² A nuyá, ndana bi zá ya má xádi, nu rá ja'i' da 'yorpá ra nho ngue padi ngue i tenngui, madague'a n'na zi vazo ra dehe di unni, hundi 'b'ehrá nzábi rá ja'i', Oja dá gut'i.

11

Ra Xuua bi 'yet'i yoho yó xádi bi ma bá nyai ra Jesús.

¹ Nuya 'de'má yoho yó xádi rá Jesús, mi juadi bi xifi te ja ngue da 'yot'e, bi map'u bí ja yó hnini ná ra Jesús ngue dá xámba ra hya yó ja'i'. ² Ra Xuua ya mi ofádi bi 'yode te otra Cristo. Janangue bi menhni yoho yó xádi ngue bá nyai rá Jesús. ³ Mi zomp'u ha 'bui, bi 'yembra Jesús:

—¿Ua gue'e ná ra Cristo mi ja ngue dá ehe di ndast'abi, ua gue ga tó'máhe man'na? —bi 'yembi.

⁴ Ra Jesús bi 'yemba yaui:

—Ni me ya, bá xihmi rá Xuua'a te ra hya gá nuui bi nja. Xihmi ya yó hya gá 'yohmi di mmangá. ⁵ Dami xihmi ngue yó xadá ya zó yó dá. Yó dogua, ya i 'yo. Yó ja'i' mi 'ya yó do'yo, ya bi zá ha hembí. Yó gogu, ya ohra hya. Yó ánima, ya di bennate. Yó hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya. ⁶ Ra mmenthi di nthui rá ja'i' hinha di gohrá mmui ngue ec'eigui.

⁷ Mi mengyó m'menhni rá Xuua, nuna rá Jesús bi de'mi bi c'annbabi yó ja'i' ná ra Xuua. Bi 'yembi:

—¿Te'o gá ma guá nuhú p'u bí ja ra dapo? ¿Ua guá nuhú n'na rá n'yohú hingui nzaqui rá mmui, entho n'na rá zafani 'mó anna ndahi? ⁸ Xi'mó ngue hin'na, ¿te'o guá nuhú 'mó? ¿Ua guá nuhú n'na rá n'yohú ngue he ra hoga ulu? Pe guí pahmu ngue yó ja'i' he ra hoga ulu, guep'u ja yó ngu yó dast'abi 'bui. ⁹ Pe xi'mó hinga gue'a guá nuhú'a, ¿te'o guá nuhú 'mó? ¿Ua guá nuhú n'na rá pongahya Oja? Majuani ngue gue'a rá pongahya Oja guá nuhú. Pegue tate ná, ngue gátho mi da yó pongahya xa m'mui. ¹⁰ Nuna ra Xuua guehna rá m'menhni Oja mmamp'u ja ra Macá Libro ná, ngue éna: "Nugá ga et'a má m'menhni, di m'met'o p'u gdi ma. Gue'a di hoqui hapu ja ngue gui thogui", bi 'yena. ¹¹ Majuani di xi'ahú, nu hangu yó ja'i' 'bui, hinjongui póni ngue di tate nguehna rá Xuua bi 'yotra nxixya. Pe nuyá, to bi zá má ja'i' ya o rá 'ye Oja ya, guehya má datho bi nthui ra mmenthi ya ngue rá Xuua.

¹² Bá fu'mó yó pa bá otra nxixya ra Xuua ya, asta quehyó pa dí 'buhmu ya, janjuani di xonyó ja'i' da zo rá 'ye Oja. Nuya yó ja'i' di xoni dá zo rá 'ye Oja, i nne ngue xogue rá sonitho di nja. ¹³ Hante ngue di m'mehra

Xuua, nu te gama hya bi man'a m'met'o yò p'ongahya Oja, dague'u yò hya nt'ot'i p'u ja ra ley, gátho bi ma ngue bá ep'u ra pa di manda ua Oja. ¹⁴ A nuna ra Elías bi man'a m'met'o rá p'ongahya Oja, nu'mò guí nne gui pahmu ha rá nja ra hya, nuna ra Xuua ya, quehna bi t'embj ngue ra Elías. ¹⁵ A nuyá, di nja nj gu ngue gui 'yòhmu na ra hya di mmangá ya.

¹⁶ Ma ga honi te gda hyejpá yò ja'i 'bàhra pa ja p'uya. Gdá hyejpabi yò basi n'yemp'u ja ra tai. I mmatyò mmimbasui ngue di n'yemmi, i embj: ¹⁷ "Dá pixt'áhe ra xithi ngue xqú nnehmá, pe hingá nnehmá. Dá tut'áhe yò thuhú ngue yò thundummi, pe hingá nzomhma", bi 'yembj. ¹⁸ Guí njathu p'uya, nu'mò himbi nja'a te guí mmamhma, guí mbocuehu. Porque bá ehra Xuua, nuna bi 'yetrá mmái, a nu'áhu p'uya, gá 'yemhma ngue n'youi ra ts'onthi ngue'a te ot'e. ¹⁹ A nuyá, guecá drá N'yohu dá e mahets'i, dí sí'a te di t'ini, a nu'áhu p'uya guí enju ngue drá nhyot'a zihme. Guí enju ngue dadi thegá'be'u yò ja'i ja yò ts'oqui 'ne'u yò nguthái. Pe nuna ra hya njuantho, nu'mò di n'yomfeni xanho yò ja'i, da badj ha rá nja ra hya.

Oja da hyaspa ra güenda yò ja'i hingui nuu manho ra hya.

²⁰ Nuna ra Jesús, nu'u yò ja'i 'bap'u ja yò hnini xi 'yot'e xangu yò milagro, bi mudi bi hejpi te ga 'yo yò ja'i, porque hingui nne yò ja'i da hyep'u ra nts'o ga 'yo. Bi 'yembj:

²¹ —Hague ngu ra castigo da thohyò ja'i 'bap'u ja ra hnini Corazin. Hague ngu ra castigo da thohyò ja'i 'bap'u ja ra hnini Bet-saida. Porque himbi 'yec'eigui 'mò mi nu yò milagro dá orbá ha 'bái. A nu'mò xtá nnu yò milagro yò ja'i mi 'bap'u ja yò nyogui hnini Tiro 'nep'u Sidón, n'na zihmantho xtá hyep'u ra nts'o maní n'yo yò ja'i. Xtí n'yaxyo 'bospi 'ne xtá hye yò he nu'a he yò ja'i 'mò 'bu ndummai. ²² Nugá dí xi'áhu ngue nu'mò ra pa danj thaxra güenda, man'na xangu ra castigo da thohyò ja'i festa ra hya ya, ngue'a ra castigo da thohyò ja'i mi 'bap'u ja ra hnini Tiro 'nep'u ja ra hnini Sidón. ²³ A nuya yò ja'i 'bap'u ja ra hnini Capernaum, rá nzequi ena ngue dá t'espabi ua ja ra hái, 'nep'u mahets'i dá t'espj. Pe gue di map'u ja ra nidu ya. Porque himbi hyep'u ra nts'o ga 'yo. Nu'u yò nyogui ja'i mi 'bap'u ja ra hnini Sodoma, nu'mò xtá nnu yò milagro tengutho bi njap'u ja ra hnini Capernaum, xtá hyep'u ra nts'o maní n'yo yò ja'i'a ra hnini'a 'ne hinxta nguahyò ja'i 'mò. ²⁴ Nugá dí xi'áhu ngue nu'mò ra pa danj thaxra güenda, man'na xangu ra castigo da tho'u yò mmengui Capernaum ngue ra castigo da thohyò ja'i mi 'bap'u ja ra hnini Sodoma.

Ra Jesús bi 'yepa Oja.

²⁵ Man'na ra ora p'uya, ra Jesús bi 'yena:

—Ma Papá'i, dadi ja mammad'i, grá Hmu p'u mahets'i, grá Hmu ua ja ra ximhai. Porque yò ja'i ena ngue yò bamhya, i ena ngue tini xanho yò mmái hanja ra hya, pe gá 'yajpabi ya yò hya ya. Gá japi ngue go bi báhya yò ja'i ngue yò 'yode tengutho yò basi ngue yò 'yode. ²⁶ Nguna gá 'yot'e ma Papá'i, porque gue'a guá sanni ngue di nja'a.

Ra Jesús bi zohyò ja'i ya xa nyágui.

²⁷ Ra Jesús bi 'yembyò ja'i:

—Nu'a ma Papá, bi dáqui gátho yò cosa ngue ga manda. Hijnongui p'oni ngue dadi mpahmi xanho'a rá Ts'ant'u Oja, sinoque hõnse'a rá Papá di mpahmi. Hijnongui p'oni ngue dadi mpahmi'a ra Papá, sinoque hõnse'a rá Ts'ant'u di mpahmi. Nu ra ja'i da neprá Ts'ant'u Oja ngue da badj te'o na rá Papá, da zà da badj. ²⁸ Nu gátho yò ja'i ya xa nyágui ngue hingui hát'i da 'yot'e te gama hya sanni, dami n'uni ngue ga fáxahu n'namhma ngue da dinj ha di nsaya nj tehu. ²⁹ Dami 'yot'e ngue nj Hmuju. Dami hyaxhu na ra hya dí xan'nahu. A nugui, di ya mantúdi, hingrá n'yets'i nna ya. Nuna ra hya di mmangá, da hyut'a nj mmuihu na. ³⁰ Nuya yò hya dadi mandagá gui 'yothu, hndj an'áhu ya. Porque nu te di xannbate, hingui henni gdi 'yothu.

12

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zanni di nja 'mò ra pa ngue ra ts'áya, gue'a di nja'a.

¹ Nuya yò pa ya, nuna ra Jesús co 'nhyò xádi bi tocabi ngue bi thop'u ja yò nuatrigo 'mò ra pa ngue ra ts'áya. Nu'u yò xádi bi zà ngue tu manthuhu, janangue bi daxyò trigo, bi za. ² Mi nu yò fariseo te otyò xádi ra Jesús, bi 'yembj:

—Nu nj xádi gue di mpafi. Conque mmamp'u ja ra ley ngue nu'mò ra pa ngue ra ts'áya, hingui zà ngue to di mpafi —bi 'yembj.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Xi'mò mi zàhra thuhú n'na ndj ra David, co 'ne'u mi n'youi, ¿ua hijnjam'mò gadi xáhm p'u ha nt'ot'i'a te bi 'yot'e? ⁴ Nu ra David bi yarbu ja rá ngu Oja ngue bi zi yò thuhme xi t'espabi Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'ne'u mi n'youi. Conque nu'u yò thuhme'u, hndj unna nt'edi ra ley ngue to bi zà da zi, hnda hõndyò mmácja yò ts'i'u yò thuhme t'espabi Oja. ⁵ ¿Ua hin gadi xáhm te mmamp'u ja ra ley, ngue yò mmácja 'bap'u ja ra nja, nu'mò ra pa ngue ra ts'áya di mpafi, pe hnda t'embj ngue ra ts'oqui ot'e ngue njap'u? ⁶ Nugá dí xi'áhu ya, ngue nuua ha guí 'báhm, 'bucua n'na nc'ei tate ngue ra nja. ⁷ Pe hingui tinni mmuihu hanja'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro ngue ena: "Dí nnegá ngue di nja nj nhucatehu, porque guehna man'natho di muui'a ngue yò 'bòt'e guí ørcáhu", i ena. Porque nu'mò di ja nj

nhuεcateha, nuya yø ja'i hìn temā hya øt'e, hìngui 'yemphū ngue ja yø ts'oquì 'mø. ⁸ A nū ra N'yohū bī 'yε mahεts'i, ja rā ts'edi ngue nū'a go dā zānni, gue'a dī nja 'mø rā pa ngue rā ts'āya'a.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohū xi 'yotrā 'yε.

⁹ Mī ma rā Jesús, i map'u ja rá nija yø judío. ¹⁰ Nup'u ja rā nija, mī 'bøp'u n'na rā n'yohū xi 'yotrā 'yε. Yø ja'i honi ha di dinnbabi rā Jesús ngue dā ma mā yapi, janangue bi 'yørpabi rā nt'ānni rā Jesús, bi 'yembi:

—¿Ua guí embi ngue ja rā nt'ēdi dā t'øthe n'na rā dāarquehi 'mø rā pa ngue rā ts'āya?

¹¹ Mī dahra Jesús, bi 'yεna:

—¿Teni 'be'a guí 'yøthū 'mø gdi sihū n'na rā dε'yo, 'nε dā zop'u ja rā ots'i 'mø rā pa ngue rā ts'āya? Uanguí 'bexque'a guá juts'i n'nahmantho, madague'a rā pa ngue rā ts'āya. ¹² Xi rā ja'i ya, ya fadi ngue man'na xammađi rā ja'i ngue rā dε'yo. Janangue madague'a dra pa ngue rā ts'āya, i jatho ngue dā t'ørpa rā nho yø ja'i.

¹³ Rā Jesús bi 'yembrā n'yohū mī'u rá 'yε:

—Đamī majni 'yε ya —bi 'yembi.

Rā n'yohū p'uya bi macrá 'yε, pε 'bexpi zā rá 'yε mī 'u. Bi gohi tengutho ja'a man'na rá 'yε. ¹⁴ Mī zā mī nū yø fariseo ngue bi n'øthe rā Jesús, bī ma bā nhεchāyā ngue honi ha di hyo rā Jesús.

Ya nt'ot'i te gā øtra Jesús.

¹⁵ Mī bađi te mbεnnbabi yø ja'i rā Jesús, bī ma. Pε bī ntet'i xandøngu yø ja'i. Gā bi 'yøthe yø ja'i di hyenni. ¹⁶ Pε nuya yø ja'i øthe, di 'bepi ngue hìnjonda xifi te ørpe. ¹⁷ Nuya te gā øtra Jesús, ya bī nja'a te rā hya bī manna pøngahya Isaias ngue Oja bi 'yεna: ¹⁸ “Nuna 'bucua ya, guehna mā mεfi ya xtā huanhni. Emmei dadi mađi. Co nuna, i ja gampähä. Gā japi ngue dī n'yoi rā Espiritu Santo ya, n'namha ngue di hatra ts'edi te dā 'yøt'e. Guehna dā xihyø ja'i hìngyø judío na, ngue nuna Oja, dā hyaspa rā güenda te gā 'yo yø ja'i. ¹⁹ Nuna, hìndra nequisai na. Hìngra hmafi dī nya p'u ha dī nya. Hìn hapu dā t'øde ngue di dama yahni p'u ja rā hñini. ²⁰ Dā zerpabi yø ja'i hìngui hā rā ts'edi. Di hatra ts'edi yø ja'i asta gue'mø bi zønna pa ngue dī manda ua. ²¹ Gātho yø ja'i 'bu'a nximhai p'uya dā 'yεc'ei ngue gue'a dā yan'a”.

Rā Jesús i embyø fariseo ngue rā zithu fāts'i.

²² Nuna n'na rā n'yohū mađi gonebi 'nε mađi xādābi rā ts'onthi mī n'yoi, bi ts'ixpu 'buhra Jesús ngue bi 'yøthe. Mī 'yøthe p'uya, bi zā bī nya rā n'yohū 'nε bi zā bī nzø yø dā. ²³ Gā di 'yodyø ja'i bī nū te øtra Jesús, bi 'yεna: —Pε guehna rā mbom'meto rā David ja ngue di thoypabi rá 'befi na, uague hìnga guehna.

²⁴ Mī 'yøhyø fariseo nā te rā hya mmanyø ja'i, bi 'yεna:

—Nuna rā n'yohū i hma, i øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi. pε gue gue'a rā zithu rá hmu yø ts'onthi fāts'i ngue njap'u.

²⁵ Pε rā Jesús, gā pađi temā hya mbεnyø ja'i, bi 'yεmbaya:

—Xip'u ha dī manda n'na rā dast'abi, nū'mø dī ndunhyø ja'i, hìnjam'mø dā zā dā zεhyø hya. Xip'u ja n'na rā hñini ogue ja n'na rā ngu, nū'mø dī nsahyø ja'i 'bøp'u, di n'εni.

²⁶ Njarbatho nā rā hya dī xi'ahu ya. Xi'mø ngue di hejpasε yø mεfi rā zithu, ya rá 'befise di ts'oni. ²⁷ Guí emhmu ngue rā zithu fāxqui ngue dī øthegā yø ja'i n'yoi yø ts'onthi. A nū'mø ngue ngu'a, xi nī mmjjudiøhu tenna hya guí xānnbatehu, çua rā zithu fāx'mø øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi? A nuyā, ja dī nεqui p'uya ngue guí ya xādāhu, hìngui pađi te guí mmamhmu. ²⁸ A nuguí, Oja bá penngagui rā Espiritu Santo ngue gā n'yo'be, dā māxqui gā øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi. Ja dī nεqui p'uya, ngue ya dī manda ua Oja.

²⁹ Hìngra zithu øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi. Xi n'na rā n'yohū xanzaqui, nū'mø to dā dut'i, ya dā zā to dā yarbū ja rá ngu ngue dā jupji te ja mbo. Dī njadā p'uya, di tut'a rā zithu dī manda yø ts'onthi, janangue sā dī øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi.

³⁰ Nū rā ja'i hìngui nne ngue mā n'yo'be, guehna rā ja'i rá n'yoi mā nsi'be na. Nū rā ja'i hìngui fāxqui ngue gā ør'be rā 'befi, guehna rā ja'i di ts'onngatho mā 'befi na.

³¹ Đamī pahmu ya, ngue nū'a te gāma ts'oqui øtyø ja'i, dā gue'a te gāma hya man'u ga ya yø ja'i, dā zā ngue dī mpunnbi. Pε nū rā ja'i ngue dā nømman'u rā Espiritu Santo, ya hìndi punnbabi Oja. ³² Janangue nū rā ja'i dā nømman'u rā N'yohū bi 'yε mahεts'i, i sā ngue dī mpunnbi. Pε nū rā ja'i dā nømman'u rā Espiritu Santo, ya hìndi mpunnbi, nī xinga guehra pa dī 'yohū ya, nī xinga guehra pa dī 'yεp'u dī mpunnbi.

Nū te ganho rā ndāt'ä zu'a n'na rā za, gue'a dī fa'a.

³³ Nū rā hoga za, rā hoga ndāt'ä zudi. Pε rā za hìngui ho, hìngra hoga ndāt'ä zudi. Janangue nuyā, n'na rā za, nū te rá ndāt'ä zudi, gue'a dī fa'a ngue'mø rā hoga za ogue hìn'na. ³⁴ Guí øthū tengutho yø c'εya ngue n'yoi rā ndate yø ne. Porque hìngui sā guí mmamhmu n'na rā hoga hya. Nū te rā hya bī mīhrā mmui rā ja'i, gue'a pønnā ne'a. ³⁵ Nū rā hoja'i, rā hoga hya i mma, porque xanho rá mmui. Pε nū rā ja'i hìngui ho rá mmui, xants'o rā hya ja mbo rá mmui, gue'a pønnā ne'a. ³⁶ Nugā dī xi'ahu ngue nū'mø rā pa danī hyaxra güenda Oja, nū te gāma ts'omhya pønñi nehu, gā dā that'ahu rā güenda. ³⁷ Nū'mø xanho rā hya xcá mamhmu, ya hìn temā castigo guí thohmu.

Pe nu'mø xants'o ra hya xcá mamhma, gue'a ra castigo gui thohm'a.

Yø ts'oc'ei äpyø milagro ra Jesús.

³⁸ Nu 'da yø fariseo conyø xännbäte ngue ra ley bi 'yembra Jesús:

—Ague grá xännbäte, dí nne ga nnugähe ha gdi 'yøt'a n'na ra milagro para ngue da fadi te'o'i —bi 'yembj.

³⁹ Mj dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nu yø ja'i 'bahya, ja yø ts'oqui ngue hingui pa Oja, bet'o äcyø milagro da nu, ja da 'yec'eigui. Pe hin tema milagro ga øt'e ngue da nu yø ja'i. Nu'a da nøpa hmeya yø ja'i ya, gue'a te bi thohra pøngahya Jonás. ⁴⁰ Porque ra Jonás nhyu pa bá o rá mmái ra hua. Dí njarbatho'a ra N'yohu bi 'yø mahets'i ya, nhyu pa da o häi. ⁴¹ Nu'mø ra pa danj hyaxra güenda Oja, nuya yø ja'i mj 'bøp'u ja ra hñinj Nínive da nangui ngue di yarpa yø ja'i 'bøhra pa ja p'uya. Porque yø ja'i mj 'bøp'u ja ra hñinj Nínive, bi 'bätyø mmái 'mø mj 'yø'a ra hya bi manna Jonás. Conque man'na dí tategä ya ngue ra Jonás, pe hingui nne gui 'yøhmæ ra hya dí mmangä ya. ⁴² Dá gue'a n'na ra xisu mj ndast'abi p'u sur, nu'mø ra pa danj hyaxra güenda Oja, da nangui ngue di yarpa yø ja'i 'bøhra pa ja p'uya. Porque nunä ra xisu na, ndøyp'utho rá häi bi 'yehæ ngue bi 'yøxra hya mj pahra Salomón. Conque man'na dí tategä ya ngue ra Salomón, pe hingui nne gui 'yøhmæ ra hya dí mmangä ya.

Ra ts'onthj bá pengbu ja rá mmái ra ja'i.

⁴³ Nu ra ts'onthj 'mø bi hycp'u ra ja'i mj n'youi, bi 'yo ra ts'onthj p'u ja ra xequi mathoguiho xa 'yot'i, honi ha dí nsäya. Pe nu'mø himbj dñj ha dí nsäya, i ena: ⁴⁴ “Ga pengä p'u ja ma ngu dá pøni”, i ena. Nu'mø bá pengbaya, da dñnbabi rá mmái ra ja'i ngue hñjongui 'bøp'u, tengutho n'na ra ngu ngue mañoqui xanho, i njoqui. ⁴⁵ Da mengbaya, da si mj yoto yø ts'onthj man'na xants'o ngue'a ra ts'onthj rá mædi. Gä da yarbü ja rá mmái ra ja'i ngue di m'mæp'u. M'mefa p'uya, man'na di m'mæmman'u ra ja'i ngue'a te ra n'u mj sä m'æet'o. Xquet'a guna ra hya thohyø ja'i 'bahya.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bøni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá mæni.

⁴⁶ Ra Jesús tobe yaduiho yø ja'i 'mø mj zøhrá mamá conyø n'yohu. 'Bäp'u thi, j nnepe da ts'ohra Jesús ngue di nyau. ⁴⁷ Hñdj 'bedi to bi xihra Jesús, bi 'yembj:

—Nj mamá 'næ ni n'yohu 'bæca thi. I nzo'i ngue gui nyau 'na —bi 'yembj.

⁴⁸ Mj dahra Jesús, bi 'yenthø:

—Ma ga xi'ahü ndana ma mamá, ndana ma n'yohu —bi 'yena.

⁴⁹ Bi macyø 'yø p'uya, bi 'yuhyø xädi, bi 'yembyø ja'i di mäts'i:

—'Bæca ya yø ja'i di nnøpe ngue ma mamá, di nnøpe ngue ma n'yohu. ⁵⁰ Porque nuya yø ja'i di ho da 'yørpabi rá pähä ma Papá bi 'bæ mahets'i, guehya entho ma n'yohu, ogue ma nju, ogue ma mamá —bi 'yembyø ja'i.

13

Ra Jesús bi hycjpa ra hya n'na ra momhmudä.

¹ Nu'a ra pa'a, ra Jesús bi bømp'u ja ra ngu mj 'bæi, bi ma i mmjip'u ja ra nenzabi. ² Pe mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bæi. Janangue bi yut'a n'na ra barco ja bá mjip'u. Nu gätho mj'da yø ja'i 'bæ'a nenzabi. ³ Xangu yø hya bi xännbabi yø ja'i, honi te gui hycjpa yø hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hycqui, bi 'yembyø ja'i:

—N'na ra n'yohu bi ma da ponna trigo. ⁴ Nup'u bi thogui ngue ponyø hmudä, bi zop'u ja ra 'yu 'da yø hmudä. Bi map'u yø ts'int'su ngue bi za yø hmudä. ⁵ Mj'da yø hmudä bi moni, bi zop'u hingui pidi rá häi ngue o ra do. Guehya yø hmudä n'nahmantho bi bøts'e ngue hingui pidi rá häi p'u bi zo. ⁶ Hinga ya mbo pa yø 'yu. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yuhyø hmudä ya xi bøts'e. ⁷ Mj'da yø hmudä bi zop'u ja yø 'uini. Mj nte yø 'uini p'uya, bi ts'onnyø hmudä ngue bi hyøt'ambo. ⁸ Mj'da yø hmudä bi zop'u ja ra hoga häi, guehya emmæi bi nja ya. Nu 'da yø hmudä, n'na ciento bi bøni ngue n'na mhmudä. Mj'da p'uya, hyate bi bøni ngue n'na mhmudä. Mj'da p'uya, 'däte ma'det'a bi bøni. ⁹ A nuyä, di nja ni gu ngue gui 'yøhmæ na ra hya dí mmangä ya —bi 'yembyø ja'i.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hycjpa ra hya xihyø ja'i.

¹⁰ Ra Jesús bi guatyø xädi, bi 'yembj:

—¿Hanja ngue gui honi te gni hycjpa yø hya gui xihyø ja'i?

¹¹ Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Nuya yø hya hingui fadi ha di manda Oja yø ja'i, nuna Oja bi 'bæ mahets'i i nne na ngue da dñnj mmæihu hanja ya yø hya ya. Pe nu'u mj'da yø ja'i, hinda dñnyø mmæi ya yø hya ya. ¹² A nu ra ja'i bi dñna mmæi hanja ra hya ya, da mæx'Oja ngue man'na di bædi. Pe nuya yø ja'i hingui ørpatho masu ya yø hya di mma, nu'a zits'u ra hya bi bædi, da thannbi. ¹³ Janangue di honi te nnä hycjpa yø hya di xihyø ja'i. Porque yø ja'i nnu te di øt'e, pe øtyø ja'i tengutho 'mø ngue hñte bi nu. Nuya yø hya bi 'yøde, tengutho 'mø ngue hñ tema hya bi 'yøde, himbj dñnyø mmæi hanja na ra hya dá ma. ¹⁴ Nu te øtyø ja'i, ya bi nja'a ra hya bi 'bet'o ra pøngahya Isaías ngue bi 'yena: “Yø ja'i da 'yøde hanja ra hya, pe hinda dñnyø mmæi hanja ra hya da 'yøde. Nu te da nu yø ja'i, hinda dñnyø mmæi yø

ja'i hanja'a te da nü. ¹⁵ Porque nüya yø ja'i ya, i njot'i yø n'yoμφeni. Entho xa ngotyø gu ngue hingui nne da 'yøhra hya. Entho xa ts'antyo dä ngue hingui nne da hyet'a te ja ngue da hyeti. Porque hingui nne da dinyø mmü hanja ra hya, 'ne hingui nne di 'bätyø mmü ngue da 'yεc'εigui, n'namhma ngue ga punnbabi yø ts'oqui", εn'Oja.

¹⁶ Pε ra mmenthi gá ntheha, porque nü te gá guj'nnuhü, bi dinnj' mmüihü hanja ra hya. Nü te ra hya gá 'yøhmü, guj' pahmü ha rá nja ra hya. ¹⁷ Majuanj di xi'ahü, ngue yø pa xa thogui, xangu yø pøngahya Oja xa m'mü, yø hoga n'yoħü xa m'mü, bi ne xta nnu'a te guj' nnuhü ya, pε hĩmbi zä bi nü. Bi ne xta 'yø'a ra hya guj' öhmü ya, pε hĩmbi zä bi 'yøde.

Rá Jesús bi ma te ni bønya yø hya bi hyejpa ra momhmudä.

¹⁸ Nüya yø hya dädi hyejpabi ra momhmudä, dami 'yøhmü xanho hanja ra hya. ¹⁹ Nüya yø ja'i ngue høntho bi 'yøhra hya, guehya guj' nhyejpi ngue ra nen'yu p'u bi zo yø hmudä yä. Bi 'yøhra hya yø ja'i ngue ha di njap'u di zo rá 'ye Oja, pε hĩmbi dinyø mmü yø ja'i hanja ra hya. Bi map'u ra zithu p'uya, nuna ra hya xi 'yøhyø ja'i, bi japi ngue bi pumbeni. ²⁰ Mj'da yø ja'i, guj' nhyejpa ra häi hingui pidi ngue mï o ra do p'u bi zo yø hmudä. Mj zä mï 'yøhra hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nü manho. ²¹ Guehya yø ja'i hĩmbi bent'i xanho ra hya ya. Zits'utho honj ngue ha di hyep'u ra hya. Nü mø bi ts'ui ngue ra hya εc'εj, 'bexi cohyø mmü. ²² Mj'da yø ja'i p'uya, guj' nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uini p'u bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. Pε nü'a te yø 'befi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyø 'befi ni ma yø mmü yø ja'i. Di ja ndummaü honj ha di mmemmeti. Ya hin temä nhotho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde. ²³ Pε mj'da yø ja'i, guj' nhyejpa ra hoga häi p'u bi zo yø hmudä. Mj zä mj 'yøhra hya, bi dinyø mmü hanja ra hya. Bi 'yørpabi ra nho na ra hya bi 'yøde. Pε 'bu'i'da yø ja'i ngue mathogutho bi 'yørpabi ra nho ra hya bi 'yøde.

Bi nhyεcra hya ngue bi nuans'ui ra trigo rá hmudä yø paxi.

²⁴ Rá Jesús bi hyoni te gui hyejpabi n'na ra hya bi xihyø ja'i. Bi 'yεmbi:

—Nüya ja ra ximhäi di manda Oja, ja nnøpe ngue rá huahj ua Oja bi tuhra hoga hmudä. ²⁵ Pε mj n'ahä gätho yø ja'i, nü'a rá nsüiui ra mmeħui bi yurbu ja ra nuatrigo ngue rá xuj. Bi duprá mjhyüi ra trigo. Bi ma p'uya. ²⁶ Mj nte yø trigo p'uya, ya ts'ats'i ngue di nja yø trigo. Ja bi nequj p'u ndana gue'a ra paxitho p'uya. ²⁷ Mj nü yø hmiqúi ra mmeħui te ja ra huahj, bi ma bá xihra hmu. Bi 'yεmbi: “Ague grá Hmu, nü mø ma tuhmu ni huahj, xanho ra hmudä dá tuhmu. ¿Hanja ngue n'youi yø paxi ra trigo ya mø?” bi

'yεmbi. ²⁸ Rá hmu p'uya bi 'yεmbyø hmiqúi yau: “Gue'a ma nsüigä'be bi du'u yø paxi guj' mmammj ya”. Yø hmiqúi p'uya bi 'yεmbra hmu: “¿Ua guj' nne ga ma xat'ähe yø paxi n'youi ra trigo?” bi 'yεmbi. ²⁹ Pε ra hmu bi 'yεna: “Hjn'na. Ogui xathu yø paxi n'youi ra trigo, porque nü mø gá xathu yø paxi, 'nehra trigo da c'uts'i. ³⁰ Dami hyemhmaü hma 'dap'u di nte asta gue'mø bi thets'i. Gá xicä yø mefi ngue da gacyø paxi, da 'yøtyø tut'i, da t'udi. Nü'a ra trigo p'uya, da 'bespu ja ra njatrigo'a”.

Bi nhyejpa ra hya n'na zi hmudä ra mostasa.

³¹ Mahømbi hyoni te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i ra Jesús. Bi 'yεmbi:

—Ma ga xän'nahü ha di njap'u di nxandyø ja'i da zo rá 'ye Oja ya. N'na ra n'yoħü bi dup'u ja rá huahj n'na zihmudä ra mostasa. ³² Majuanj ngue man'na zitchu na ra hmudä na ngue gätho mj'da yø hmudä i ja. Pε nü mø bi nte, man'na tate ra dat'o ngue gätho mj'da yø c'ani i ja. Nup'u ja yø 'yet'o, ja ørbu yø 'bafi yø ts'int'sü.

Bi nhyejpa ra hya ra hojuni pε ra levadura ngue di ixqui.

³³ Mahømbi hyonna Jesús te gui hyejpa mj'da yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yεmbi:

—Nü'a di nxandyø ja'i da zo rá 'ye Oja bi 'bu mahets'i, guj' nhyejpabi tengutho rá ixi 'mø bi japi hyu t'eni ra hojuni n'na ra xisu, asta gue'mø di ixqui gá ra jani.

³⁴ Nguya yø hya bi manna Jesús ngue honj te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i. Nü mø i ya, zant'a honj te gui hyejpa yø hya xänbba yø ja'i. ³⁵ Nguna bi 'yøt'e, porque mj jatho ngue di nja ya yø hya bi manna pøngahya Oja ngue bi 'yεna: “Ga honj te gdä hyejpa yø hya ga xihyø ja'i. Gá xicä yø ja'i yø hya hingui fadi hanja asta gue'mø mambä nhohra ximhäi”, bi 'yεna.

Bi manna Jesús te ga mbønya yø hya bi hyequi ngue yø paxi bi nuans'ui ra trigo.

³⁶ Mj juadi bi 'yεhmj yø ja'i ra Jesús, bi 'yat'ambo rá ngu p'uya. Bi guatyø xädi, bi 'yεmbi:

—Dami xicje te ga mbønya yø hya gá hyequi ngue yø mjhyüi ra trigo bi thup'u ja ra huahj.

³⁷ Rá Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Nü'a bi duhra hoga hmudä, gue'a ra N'yoħü bi 'yε mahets'ia. ³⁸ Nü ra huahj, ga mbøni ngue guecua ja ra ximhäi'a. A nü ra hoga hmudä, ga mbøni ngue gue'u yø ja'i o rá 'ye Oja. A nü'a rá mjhyüi ra trigo, ga mbøni ngue gue'u yø ja'i o rá 'ye ra zithu'u. ³⁹ A nü'a rá nsüiui ra mmeħui bi duprá mjhyüi ra trigo p'u ja rá huahj, gue'a ra zithu'a. A nü mø bi thexyø trigo, ga mbøni ngue gue'mø bi gua'a nximhäi mø. A nü'a

yø mæfi da hyexyø trigo, gue'u yø anx'e'u. ⁴⁰ A nu' a rá mihyuuí ra trigo da ma mapeti ngue da t'udí, ga mbõní ngue gue'a ra ndate di nja 'mõ bi gua'a nximhái'. ⁴¹ Porque ra N'yohu bi 'yẽ mahets'i da menhyø anx'e p'u ha 'buhyø ja'i ya o rá 'yẽ. Da ziqui gátho yø ja'i nuya xa japi ngue øtra ts'ocui m'i da yø mmic'eiui, da ziqui gátho'u xants'o te ga 'yo. ⁴² Nuya yø ts'oc'ei, da hyørbu ja ra orno di danzø. Ja di nzomp'u yø ja'i 'nẽ dadi guxtyø ts'i ngue ra ndate da zã. ⁴³ Pẽ nuya yø ja'i xa 'yøt'e te di manda Oja, di m'mup'u ha di manda yø Papá, dadi yoxni tengutho gui yotra hyadi. Di nja ni gu ngue gui 'yøhmũ ya yø hya di mmangã.

Ra Jesús bi hyecra hya ngue ra menyu nt'ãgui p'ua ja ra hã.

⁴⁴ Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yẽ Oja bi 'bu mahets'i, guehya tengutho n'na ra ja'i bi dini ha nt'ãgui xandõngu ra menyu ya. Mi zã mi dini ha o ra menyu, ma hõmbi go'mi, di johya ngue'a te bi dini. Da mã te gã pẽspøya ngue da dãnna hã: ha o ra menyu bi dini. Ya drã mmeti ra hã p'uya.

Ra Jesús bi hyecra hya ngue ra perla.

⁴⁵ Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yẽ Oja bi 'bu mahets'i, guehya tengutho n'na ra pøhø i 'yo ngue honyø perla, tate mandõngu drã muui. ⁴⁶ Nu'mø bi dinna perla mandõngu drã muui, da mã te gã pets'i, da dãnna perla bi dini.

Ra Jesús bi hyspa ra hya yø hua bi the ra xit'a.

⁴⁷ Nuna Oja bi 'bu mahets'i, nuya yø ja'i 'bucua ja ra ximhã di manda, tengutho yø hua bi the ra xit'a 'mõ bi ma yø mahua p'u ja ra jathe. 'Dama 'dan'yo yø hua bi the. ⁴⁸ Nu'mø bá yuhra xit'a yø mahua, da juca nenthe p'uya, da mi ngue da huanhni. Yø hoga hua i pets'i, pẽ yø hua hingui ho i ei. ⁴⁹ Di njarbutho'a te ra hya di nja 'mõ bi gua'a nximhái ya. Da ma yø anx'e ngue da sicyø ts'oc'ei p'u ha di 'buhyø ja'i xanho te ga 'yo. ⁵⁰ Yø ts'oc'ei da hyørbu ja ra orno di danzø. Ja di nzomp'u 'nẽ ja di guxp'u yø ts'i ngue ra ndate di sã.

Bi nyecra hya ngue ra nyogui xãdi conna 'da'yo xãdi.

⁵¹ Bi 'yãnyø ja'i ra Jesús, bi 'yẽmbi:

—Ua tini xanho ni mmũhu ya yø hya dá mangã ya, uague hin'na? —bi 'yẽmbi.

Yø ja'i p'uya bi 'yẽna:

—Ahã, grã Hmu, tinnã mmũigãhe hanja ra hya gui mmãnya —bi 'yẽmbi.

⁵² Ra Jesús mahõmbi 'yẽmbyø ja'i:

—Nu ra xãnnbãte ngue ra ley, nu'mø da gohi ngue mã xãdi, mã 'da'yo di xãdi ha di zo rá 'yẽ Oja, ya man'na xangu yø hya da badí. Da gohi tengutho n'na ra n'yohu xangu te

pẽspu ja rá ngu, jap'u yø cosa ngue yø nyogui, ximmí jap'u yø cosa ngue mã 'da'yo.

Nu'u yø mmenguhu ra Jesús hingui ec'ei te øt'e.

⁵³ Ra Jesús hõntho bi juadi bi xihyø ja'i ya yø hya bi hyequi, bi ma p'uya. ⁵⁴ Mi zomp'u Nazaret ja ra hnini bá nte. Bi map'u ja ra njia ngue bi xãnnbã ra hya yø ja'i. Nuya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya bi mã, gã di 'yøtho, di n'yẽmbi:

—¿Hague go ga mba'a te ra hya pahna? ¿Hague gã nzã øtyø milagro? ⁵⁵ Conque guehna rá ts'unt'u ra yaxi na. Nuna rá mamá p'uya, gue'a ra Maya. Yø n'yohu p'uya, gue'a ra Jacobo, 'nehra José, 'nehra Simu, 'nehra Judas. ⁵⁶ Yø nju p'uya, gã 'dadua ra hnini di 'buhmu. Xina, ¿hãpũ go bá ha'a te ra hya xãnnbãte na? —di n'yẽmbyø ja'i.

⁵⁷ Janangue yø ja'i embi ngue to bi zã man'yohu na ra Jesús. Hingui ørpatho mãsu yø ja'i te xifi. Pẽ ra Jesús bi 'yẽmbyø ja'i:

—Gátho yø pøngahya Oja n'nanni ni 'yẽhẽ, gã hnu mãsu. Pẽ nu'u yø mmenguhu yø pøngahya, hingui nnu mãsu. Ni xinga gue'u to 'bup'u ja rá ngu ra pøngahya di nnu mãsu.

⁵⁸ Ya himbi 'yøt'e xangu yø milagro p'u ja ra hnini p'uya, porque yø mmenguhu hingui ec'ei tho ya yø hya bi mã.

14

Ra Herodes embi ngue nuna ra Jesús, gue'a ra Xuua mi øtra nxixya.

¹ Nu'u yø pa'u, nup'u ja ra hã Galilea mi ndast'abi ra Herodes. Ra Herodes mi 'yøde te mmãnyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. ² Ra Herodes bi 'yẽmbyø ja'i ja yø 'bæfi p'u ha 'bui:

—Nugã di enã ngue xpi bennate'a ra Xuua mi øtra nxixya. Janangue sã øtyø milagro —bi 'yẽna.

Ja mmangua ha bi nja ya ngue bi du ra Xuua mi øtra nxixya.

³ Nu'mø yø pa bi thogui, ra Herodes bi manda bi mbentra Xuua, bi dut'i conyø cadena bi got'a fãdi. Bi upi ngue nuna ra Xuua ya xi xihra Herodes ngue hingui ho di m'mãmhi rá 'bepo Herodias nuna marã xisu'a rá n'yohu Lipe. ⁴ Nuna ra Xuua xi 'yẽmbrã Herodes: "Hin'ya ra nt'edi gui m'mãmhi ni 'bepo", xi 'yẽmbi.

⁵ Ra Herodes mi sihna ra hya na, bi ne xta hyo ra Xuua, pe himbi zã porque ra Herodes bi zu yø ja'i. I padí ngue gátho yø ja'i i mma ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua. ⁶ Pẽ mi zøhrã pa bi nsãnnigo ra Herodes. Nuna rá 'ixu ra Herodias bi yarbu 'buhyø ja'i xi petrã Herodes ngue sãnnigo, bi mührã hnei p'uya. Ra Herodes di ho te øtra hmute. ⁷ Ra Herodes bi 'yẽmbrã hmute: "Nu'mø temã cosa gui 'yãqui, nugã gã 'da'i", bi 'yẽmbi. ⁸ Ra

hmūte p'uya bi ma bā änná mamá te 'be'a dá 'yádi. Mí xihrá mamá te dá 'yáp'u ya, bi ma rá hmūte, bi 'yēmbra Herodes: "Dāmí 'dacrá yā rá Xuua nuña mí 'yōtra nixiya, dá o rá mohí", bi 'yēmbi.

⁹ Māmbi dutrá mmāi rá dast'abi 'mō mí 'yō'a te sifi. Pē ya xi xihrá hmūte ngue di unñi te dá 'yāpi. Yō ja'í 'bap'u mí 'bāi, gā xi 'yōde te xī mā. Bī mānda p'uya ngue bi t'unña hmūte'a te ādi. ¹⁰ Bi 'yet'í to bā hējpa rá yā rá Xuua p'u ja rá fādi p'uya. ¹¹ Bā jāt'a n'na rá mohí, bi t'unña hmūte. Rā hmūte p'uya, bi dāprá mamá.

¹² Mí bahyō xādi rá Xuua ngue bi dū, bi ma bā hā rá ánima ngue bi 'yāgui. M'mēfa p'uya, nu'a te bi nja, bi ma bā xihrá Jesús.

Rā Jesús bi 'yō'te ngue bi nsihmē cat'a māhuahí mā'yohu.

¹³ Nuña rá Jesús mí zā mí bādí ngue ya bi dū rá Xuua, bi 'yo rá barco i ma n'nanní haru hīnjo'o yō ja'í. Pē yō ja'í bi bādí haru i ma, māndōngu dyō ja'í bi dēnní nī netra nenthe. Nup'u ja yō hnīnī thogu, ja nēxpū mī'da yō ja'í ngue tet'í. ¹⁴ Mí zōhra barco bā o rá Jesús, bi bōnī. Pē ya māndōngu dyō ja'í 'bap'u. Rā Jesús bi huēcyō ja'í p'uya, bi 'yōthe yō dārqeñi bi zispabi yō ja'í. ¹⁵ Nu'mō ya nī ma dī nde p'uya, nu'u yō xādi rá Jesús bi guarbū 'bāi, bi 'yēmbi:

—Ya bi nde, 'nē nuua dí 'bāhmu rá dapo ua. Dāmí 'yēhyō ja'í n'nāmhā dá map'u bī ja yō hnīnī, dá dānse rá hmē dá zi —bi 'yēmbi.

¹⁶ Bi 'yēmbiyō xādi rá Jesús:

—Hīnguī ja ngue dá ma yō ja'í dá tāi te dá zi. Dāmí unhnū rá hmē dá zi yō ja'í —bi 'yēmbi.

¹⁷ Nu'u yō xādi p'uya bi 'yēmbi:

—Pē hōndi cat'a yō thūhmē dí hagāhe, 'nē yoho yō hua.

¹⁸ Rā Jesús bi 'yēmbiyō xādi:

—Bī 'dacju ua yō thūhmē conyō hua —bi 'yēmbi.

¹⁹ Bi 'bepyo ja'í p'uya ngue bi mīp'u ja rá 'batha. Bi hyan'u cat'a yō thūhmē 'nē'u yoho yō hua. Bi hyanmā hēt'sí p'uya, bi ja māmmādí Oja. Bi xenyō thūhmē p'uya, bi unyō xādi ngue di 'darpabi yō ja'í. Daguehyō hua bi dat'í. ²⁰ Bi nsihmē xanho yō ja'í, gā bi nūiya. Mī juate rá ts'ihmē yō ja'í p'uya, nu'u yō xādi rá Jesús bi pēti 'de'mayo canasta yō thūhmē bi bonguī. ²¹ Nu'u yō ja'í bi nsihmē'a rá ora'a, cat'a māhuahí mā'yohu bi nsihmē. Hīmmā cat'í rá güenda yō xisu 'nēhyō basí.

Rā Jesús nī 'yo maxōts'e rá dehe.

²² Mēnte ēhyō ja'í rá Jesús, bi xihyō xādi ngue di m'met'o dá 'yo rá barco di ma man'na nguadi rá zabi. ²³ Hōntho bi juadi bi 'yēhyō ja'í rá Jesús, bi map'u bī ja rá nyunī bā mat'Oja. Mí dāhra nde, bi 'būse p'u ja rá nyunī rá Jesús. ²⁴ Pē rá barco ya bi 'yo māde rá zabi. Nup'u ja rá zabi, bi nangra

ndāte ndāñi ngue di cosra barco. Astā pa māya yō funthe. ²⁵ Mí zū'í hyu xudí p'uya, nuña rá Jesús bi map'u bī 'bahyō xādi nī 'yo maxōts'e rá dehe. ²⁶ Nu'mō nī ma dá zōmp'u 'bahyō xādi, mī hyandí ngue mmap'u nī 'yo maxōts'e rá dehe. Bi zū p'uya. Nu'a gā nzu p'uya, bi 'yēna:

—Bā ēcua rá ndāñi.

²⁷ Pē rá Jesús bi zofō 'bexque'a, bi 'yēmbi:

—Go guecā, 'yoguí suhu —bi 'yēmbi.

²⁸ Rā Bēdu p'uya bi 'yēmbra Jesús:

—A nu'mō ngue gue'e grā Hmu, damí 'yō'te ngue dá zā gā n'yogā maxōts'e rá dehe. Gā sōngā p'u garā ēñe.

²⁹ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—Gue bā 'yo 'mō —bi 'yēmbi.

Rā Bēdu p'uya bi gap'u ja rá barco, nī 'yo maxōts'e rá dehe ngue dá zōmp'u bā ēhra Jesús. ³⁰ Pē nu'a gā 'yo rá ndāñi, i tōnhnī, bi nsū p'uya. 'Bexpi mādi bi yu'a mbonthe. Xōgue rá mafi bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grā Hmu, damí juxcagui.

³¹ 'Bexpi macrá 'yē rá Jesús, bi gats'i. Bi 'yēmbi:

—Ague n'yō, ¿hanja ngue guí yobēñi? Gue zits'utho guí ēc'ēiguí.

³² Hōntho bi yat'ambo rá barco rá Jesús, 'bexpi nsāya rá ndāñi. ³³ Nuya mí o rá barco p'uya bi ndantyōhmu p'u 'bāhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuani ngue gue'e rá Ts'ant'u'í Oja.

Nup'u ja rá hāi Genesaret bi 'yōthe yō dārqeñi rá Jesús.

³⁴ Mí zōn'a nenthe ja rá hāi Genesaret. ³⁵ Mí bahyō ja'í 'bū'a rá xequi'a ngue ya 'bap'u rá Jesús, ndap'u bi zā, bi n'yonnbase rá hya yō ja'í ngue bā ēñe. Dī nixifi ngue dá zixyō dārqeñi p'u 'bāhra Jesús. ³⁶ Yō ja'í bi 'yāpra mate rá Jesús ngue squerangue rá nyaní rá he dá dārpabi yō dārqeñi, 'bexque'a sá ha hēmbi.

15

Ja 'da yō costumbre xā nzānse yō ja'í hīnguī nuu manho rá Jesús.

¹ Nuya yō fariseo 'nēhyō xānnbate ngue rá ley ngue yō mmēngu Jerusalén bi guarbū 'bāhra Jesús ngue ørpa rá nt'ānni. Bi 'yēmbi:

² —¿Hanja nī xādi ngue festho rá hya bi zogahū yō ndiua? Porque hīnguī pecra ts'oqui ja yō 'yē, ngue dī nxū'yē hante dī nsihmē.

³ Mí dāhra Jesús, xquet'a bi 'yōrpa rá nt'ānni ya yaui, bi 'yēmbi:

—Dā gue'ahū, xiya yō hya di mānda Oja, ¿hanja ngue guí festhohū, ngue nuya yō hya xcā sānsehū, gue'a gadi ja ndummi guí øthū'a? ⁴ Porque Oja bi xihyō ja'í, bi 'yēmbi: "Dāmí su nī papá, damí su nī mamá". Māhōmbi 'yēmbi: "Nu rá ja'í dá zanná papá, ogue dá zanná mamá, i ja ngue

di njapra castigo 'ne da tho", bi 'yembuyø ja'i Oja. ⁵ Pe ya xcá xännbahü yø ja'i ngue ra ja'i da zä da 'yembra papá ogue rá mamá: "Nugä papá, nugä mamá, ya hinda zä ga 'da'i te guí siui ya. Porque nu te gä dí pats'i, guehna Oja dadí unni". ⁶ Nu'mø ngunä ra hya bi manna ja'i p'uya, ya hin gadi japha ngue di jammañsu rá papá ogue rá mamá ra ja'i. Ja di nequí p'uya ngue nuya yø hya di manda Oja, guí emhmü ngue hñte di müui. Porque nuya yø costumbre xa nzányø nduia, guehya guí emhmü ngue ja ts'editho gui 'yøthü ya. ⁷ Ni xirbhü guí ena ngue guí ec'eihü Oja. Go guí øthü na te ra hya bi 'yotra pøngahya Isaías ngue Oja bi 'yena: ⁸ "Nuya yø ja'i 'bucua, nu'mø bi nya, xøgue ena majuaní ngue nnu mansugui. Pe himma juani ngue yø mmøi ga ndannegui. ⁹ Ya hñte ni bøntho ngue thannegui yø ja'i. Nu te gäma hya xännbate, xangu yø hya xa nzänsø ngue embi di manda Oja", bi 'yeni Oja.

Nu te si ra ja'i hinga gue'a di ts'onnbä rá nyomfëni ra ja'i'a.

¹⁰ Ra Jesús bi zonyhø ja'i, bi 'yembi:

—Damí 'yøhmü xanho ya yø hya ga mmangä ya. Damí 'yett'ammüihü. ¹¹ Nu rá ja'i øtra ts'oqui, hinga gue'a te si ra ja'i ga 'yotra ts'oqui. Nu'a ga 'yotra ts'oqui ra ja'i, gue'a ra ts'omhya pønnä ne ra ja'i'a.

¹² Yø xädi ra Jesús bi guarbä 'bäi, bi 'yembi:

—¿Ua guí padí ngue mbøcuc yø fariseo 'mø mi 'yøhna ra hya guí xifi? —bi 'yembi.

¹³ Ra Jesús entho 'mø mi dadí:

—Nu'a ma Papägä bi 'bä mahets'i, nu'u yø ja'i hingui o rá 'ye, da zijpa ha 'buhyø ja'i. ¹⁴ Damí hyegui, o sä guí süha. Nuya guehya yø xädä xännbabi ra hya mi'da yø mmjnxädäui ya. Nu'mø bi nthëui rá ots'i, nup'u da zo ra xännbate, ja da zop'u yø xädi.

¹⁵ Ra Bedu bi 'yembra Jesús:

—Damí xicje te ga mbønya yø hya gä hyequí ngue te si rá ja'i.

¹⁶ Ra Jesús bi 'yembi:

—¿Ua xquet'a hingui tinní mmüihü hanja ya yø hya dí mmangä? ¹⁷ ¿Ua hingui pahmü ngue nu te gäma cosa si ra ja'i, mbo rá mmüi rá ja'i ni ma, pe pigui te si rá ja'i? ¹⁸ Pe nu rá hya pønnä ne ra ja'i, mbo rá nyomfëni rá ja'i ni 'yehra hya. Nu'mø xants'o ra hya bi manna ja'i, guehna rá ts'oqui na. ¹⁹ Porque mbo rá nyomfëni rá ja'i bi mühra ts'o nyomfëni, rá nthote, rá n'yots'om'mäi, rá mfe, rá fehni, rá ts'ate. Gä mbo rá nyomfëni rá ja'i ni 'yehra ts'omhya. ²⁰ Nuna rá hya naya, guehna rá ts'oqui øtyø ja'i na. Pe nu'mø hingui xü'ye ra ja'i 'mø bi nsihmë, hinga gue'a rá ts'oqui'a.

Nu'a n'na rá xisu ngue hingra judío bi yäpra mate rá Jesús ngue da mäts'i.

²¹ Mi bömp'u mi 'bøhra Jesús, i map'u ja n'na rá häi ja rá hñini Tiro connä hñini

Sidón. ²² Nup'u ja rá hñini bi zønna Jesús, mi 'bup'u n'na rá xisu hingra judío, marä mmengü p'u ja rá häi Canaan. Bi ma rá xisu p'uya, ni mafi, bi 'yembi:

—Ague grä Hmu, rá mbom'metø'i rá David, damí huëgagui. Nu ma t'ixu di si, n'youi rá ts'onthi. Pe emmëi di uní, damí 'yøthets'u —bi 'yembi.

²³ Pe rá Jesús hingui thatho. Yø xädi p'uya bi 'yembra Jesús:

—Damí 'yørpabi nts'edi'a te xi'i, porque rá nxunanyatho ngue nuercähü.

²⁴ Ra Jesús bi 'yembra xisu:

—Nugä bá pengagui Oja ngue høndyø judío gä fäts'i. Porque yø judío entho yø de'yo ya xa n'ueñi, ngue hinjongui fädi.

²⁵ Pe rá xisu bi guarbä 'bähra Jesús ngue bi ndantýøhmü, bi 'yembi:

—Ague grä Hmu, damí fäxquits'u.

²⁶ Ra Jesús bi 'yembra xisu yaui:

—Pe nu'mø ngue 'bet'o go gä fäxa'i, 'ne hingra judío, ya satho 'mø da thannba rá hmë yø basí, ngue yø fo'yo di t'unni.

²⁷ Ra xisu p'uya bi 'yembi:

—Ahä, grä Hmu, gue'a guí mma. Pe yø fo'yo, gue'u yø xemhmë täp'u ja rá mæxa sïhmë yø hmu si'u.

²⁸ Ra Jesús bi 'yembra xisu yaui:

—Ague grä xisu, guí ec'eigui xandønho ngue da zä di nja'a te guí mma. Janangue di nja ya.

Nu'a rá t'ixu rá xisu mi n'youi rá ts'onthi p'uya, 'bexque'a bi zä.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø därkehi.

²⁹ Mi thohra Jesús, i mpa man'na nguadi rá zabi Galilea. Nup'u ja rá nyuní bi zøni, bi mi. ³⁰ Xandøngu yø ja'i bi zømp'u 'bui. Bi zispa yø därkehi xa nnunts'i, yø xädä, yø gone, yø do'ye, yø dogua, xangu mi'da yø därkehi bi ts'ispabi rá Jesús ngue bi 'yøthe. ³¹ Mi nu yø ja'i te øtra Jesús ngue bi zä bi 'yøthe yø därkehi, di 'yødyø ja'i. Yø gone bi zä bi nya, bi zä yø do'ye, bi zä yø dogua. Bi nzø yø dá yø xädä. Mi nja'a p'uya, gätho yø ja'i bi 'yøspabi Oja nuna thanne yø judío.

Ra Jesús bi 'uin'i goho mahuañi ma'yohu.

³² Bi zonyhø xädi rá Jesús, bi 'yembi:

—Dadi huëcä yø ja'i 'bucua, porque ya rá hyu pa 'daua di 'yohü ya. Di pa'a njuani ngue ya hin'yu te da zi yø ja'i. Nugä hñindí nne ga et'i ngue da ma yø ngu 'ne hñindí sïhmë, porque da güennba ja rá 'yu.

³³ Nu'u yø xädi bi 'yembi:

—Pe çharu go ga hannbahü te da zi ya yø ja'i 'bucua? Porque xandøngu. A nuua dí 'buhmü, rá dapo ua.

³⁴ Bi 'yányø xädi rá Jesús, bi 'yembi:

—¿Hangü yø thühmë guí hahü 'mø?

Nu'u yø xädi p'uya bi 'yembi:

—Høndi yoto yø thühmë ja ua, 'ne zi yoho yø hua.

³⁵ Bi manda ra Jesús ngue bi mihyø ja'j. ³⁶ Bi hyan' u yoto yø thuhmε p' uya conyø hua. Bi ja mammaði Oja ngue ya di nsihmε yø ja'j. Bi xenyø thuhmε p' uya, bi unyø xädi ngue di ' darpa yø ja'j ða zi. ³⁷⁻³⁸ Nu' u yø ja'j bi nsihmε, goho mahuañi ma' yohu. A nu yø xisu ' nehyø basj hingui cätra güenda' u. Pe gä bi nniya. Mi juate ra ts' ihmε yø ja'j, nu' u yø xädi ra Jesús bi peti yoto canasta yø thuhmε bi bongui. ³⁹ M' mefa p' uya, ra Jesús bi ' yεhyø ja'j. Bi ma p' uya, bi ' yo ra barco, bi zømp' u ja ra häi ni hu ngue Magdala.

16

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne da nup' u da ' yøt' a n' na ra milagro.

¹ Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo conyø saduceo bi ma bá sāmhya ra Jesús. Di ' bepi ngue da ' yøt' a n' na ra milagro nu mahεts' j, para ngue di nequi ngue rá m' menñi Oja na ra Jesús. ² Ra Jesús bi ' yεmbi:

—Nu' mø ngue ra nde, gui εmhmu: “Xta nho ra tiempo ya, porque ja yø zøgui”. ³ Nu' mø xudi p' uya, gui εmhmu m' ø: “Nuya hñdi ho ra pa ya, porque ra nduhmi ra c' ammahεts' j ngue ja ra gui”, gui εmhmu. Gui εna ngue gui pahmu xanho te ga mbøn' a te bi ja maya. Pe nuya gui εna ngue hingui pahmu te ga mbønya te gäma hya gui nnuhu yø pa di ' buhmu ya. ⁴ Yø ja' j ' buhya, yø ts' oc' ei ngue hingui pa Oja. ' Bet' o nne da nu yø milagro, ja da ' yεc' eigui. Pe hñ tema man' na ma milagro di nja ya, hñda hønt' a te bi thohra Jonás da nøpa hmεya yø ja' j ya. Bi zop' u yø ja' j p' uya, bi ma.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di mfädi xanho, nuya yø hya xänbäte yø fariseo ' nehyø saduceo, hñda dennbabi yø hya.

⁵ Mi zøm man' na nguadi ra zabi, nu' u yø xädi ra Jesús xi pumbeni ra thuhmε xta hyats' i ngue ða zi. ⁶ Ra Jesús bi ' yεmbyø xädi: —Damj mfähmu ya, mamj sihu' a ra ixi di unyø fariseo ya, conyø saduceo.

⁷ Di n' yεmbi n' na ngu n' na' u yø xädi p' uya: —Rá nze gui xicj ya ngue hñxtä hä ra thuhmε ga sihu.

⁸ Bi bahra Jesús te di nxihyø xädi, bi ' yεmbi:

—Gue gui εna di xi' ahu ngue hñxcuä hä ra thuhmε gui sihu. ¿Ua hingui ' yo ni mmuñu na ra hya di mmangä m' ø? Masque maði zits' u gui εc' eigah. ⁹ ¿Ua hingui ' yo ni mmuñu ya yø hya di mmangä? ¿Ua hingui mbεmhmu' a te gui nnuhu p' u nna mähä? Xi' mø ra pa ngue hñdi cät' a nthuhmε i nsihmε cät' a mahuañi ma' yohu, ¿ua hingui mbεmhmu njammj canasta yø thuhmε bi bongui? ¹⁰ Xi' mø ra pa ngue hñdi yoto yø thuhmε i nsihmε goho mahuañi ma' yohu, ¿ua hingui mbεmhmu njammj canasta yø thuhmε bi bongui? ¹¹ ¿Hanja ngue hingui

' yo ni mmuñu ngue hñgra thuhmε di mma ngue di xi' i ngue gui mfähmu ngue ra ixi di unyø fariseo ' nehyø saduceo?

¹² Ya bi ðinyø mmuñu yø xädi te mmanna Jesús, ngue hñgra ixi pe ra thuhmε' a xifi ngue di mfädi. Sinoque nu' a ra hya xifi, ngue hñdi xä' u yø hya xänbäte yø fariseo ' nehyø saduceo.

Bi manna Bedu ngue ra Jesús, gue' a ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast' abi' a.

¹³ Nup' u ja ra xequi ja ra hñiñ Cesarea ngue Filipos, mi zømp' u ra Jesús. Bi ' yanyø xädi p' uya, bi ' yεmbi:

—Nugä drä N' yohu dá ε mahεts' j, ¿te' o εnyø ja' j ngue guecä? —bi ' yεmbi.

¹⁴ Nu' u yø xädi p' uya bi ' yεmbi: —' Bu i' da yø ja' j εmbi ngue gue' e grä Xuua gmj øtra nxixya. Mi' da yø ja' j p' uya, εmbi ngue gue' e grä Elías. Mi' da p' uya, εmbi ngue grä Jeremías. Mi' da p' uya, εmbi ngue ' bui tonj pøngahya Oja.

¹⁵ Ra Jesús mahømbi ' yεmbyø xädi: —Xi' ahu p' uya, ¿te' ogä p' u gñi bεmhmu ngue guecä?

¹⁶ Mi dahra Bedu, bi ' yεmbi: —Nu' j, gue' e grä Cristo, rá Ts' ant' u' i Oja nuna majuanj ngue ' bui.

¹⁷ Ra Jesús bi ' yεmbi: —Ra mmenñi gä nthui grä Simu, rá ts' ant' u' i Jonás. Porque hñjonni ja' j bi bøn' na' j ra hya gui mma, sinoque gueε na ma Papá bi ' bu mahεts' j bi ja' j gä manna ra hya na. ¹⁸ Nugä di xi' i ya, gue' e gñi hu ngue grä Bedu, i nne da ma ngue tengutho n' na ra do ngue ðup' u fots' i, hñjongui añi. Gue' e grä müdi ' yεc' ei ya ngue gätho mi' da yø ja' j da ' yεc' eigui m' mefa. Nu to gä da ' yεc' eigui da dapra ndate i ja. ¹⁹ Di nja ni cargo p' u ha di manda Oja ya. Gue' e rá representante' i Oja bi ' bu mahεts' j. Nu' a ra hya gui unna nt' eði da ' yøtyø ja' j, gue' a di nja' a. Nu' a ra hya hingui unna nt' eði da ' yøtyø ja' j ua ja ra ximhäi, hingui sä da ' yøtyø ja' j.

²⁰ Mi juadi bi manna ra hya na, bi xihyø xädi p' uya ngue hñjonni ja' j ða xifi ngue guehna ra Cristo na.

Ra Jesús bi ma ngue ða tho, ' ne bi ma ngue di bεnnate.

²¹ Ra Jesús bi xihyø xädi ngue ja ts' eðitho di ma Jerusalén, ja ðanj ma ma' unj p' u. Di unyø mmäcja ' nehyø xänbäte ngue ra ley, ' nehyø n' yohu ' bet' o p' u ja ra nija. Da hyo, pe rá hyu pa p' uya di bεnnate. ²² Ra Bedu p' uya, bi zica n' nanni ra Jesús, bi ' yεmbi:

—Ague grä Hmu, ' yo ða ne Oja ngue ða ngu' a gui thogui.

²³ Mi ' bāra Jesús, bi ' yεmba Bedu: —Damj ' uegue, rá mēfi' i ra zithu. Porque nu' j gui orcathogui. Hñga gue' a rá ts' anni Oja so ni mmuñi di nja. Sinoque gue' a te yø hyase yø ja' j so ni mmuñi di nja.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue h̄injām'mø da gohyø mmāi'a ga 'yεc'εi.

²⁴ Bi 'yεmbyø xädi ra Jesús:

—Nu to nne da dεnngui, h̄ingui sä ngue da zänse te da n'yo. H̄inha di gohrä mmāi, madague'a da thop'u ja ra pont'i. ²⁵ Nu ra ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna ra ja'i di m'mehrá te na. Pε nu ra ja'i h̄ingui cohra mmāi'a ga 'yεc'εigui, mada tho connä ngueque, guehna ra ja'i di nyannä te na. ²⁶ Porque h̄inte da dahra ja'i, madague'a da 'yøt'e ngue rá mmēti gā ra ximhäi 'ne di m'mehrá te. Ni xinda hangū ra mēnyu da gutra ja'i, h̄inda zā da yannä te. ²⁷ A nu'mø bā εhe mahōn'a ra N'yohu bi 'yε mahets'i, di hatra ts'edi Oja, da n'youi yø anxe. Di unyø nzābi n'na ngu n'na yø ja'i, da gut'i te xa 'yøt'e, xanho ogue xants'o. ²⁸ Majuanj di xi'ahū ngue nuya 'da 'bæcua ya, h̄inda du, astä gue'mø da nu ngue da hya ra ts'edi ra N'yohu bi 'yε mahets'i di mända ua.

17

Bi mpä'a te gui nequi ra Jesús.

¹ Mi tho'a n'nato ma pa, nuna ra Jesús bi zixra Bedu 'nehya mi yonc'ei di n'yohu, ra Jacobo 'nehra Xuua. Bi mep'u bi ja n'na ra nyuni xanhets'i ngue di m'mæse. ² Ja bā nup'u yø xädi p'uya ngue bi mpä'a gui nequi ra Jesús. Nu rá hmj, di yoxni tengu ra hyadi. Rá he p'uya, ra mbøse astä di yoxni. ³ Bi nu yø xädi p'uya ngue 'bāp'u ra Moisés connä Elías ngue yaui ra Jesús. ⁴ Ra Bedu bi 'yεmbrä Jesús:

—Ague grā Hmu, ya xanho ngue di 'buhma ua. Xiya, çua gui nne ga hōcāhe hyu yø t'annigu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Elías? —bi 'yεmbi.

⁵ Tobe yadra Bedu 'mø mi go'mra gui p'u ha 'bui. Xøgue di yoxni ra gui. Bi 'yø p'uya ngue nup'u ja ra gui ja bā nyap'u Oja, bi 'yεnā:

—Nuna 'bæcua ya, guehna mā Ts'ant'u dadī mađi. Co nuna ya i ja gampähä. Nuya yø hya da manna ya, damj 'yεt'ammāihū —bi 'yεmbi.

⁶ Mi 'yøhyø xädi nā ra hya bā man'Oja maya, bi m'memfo häi p'uya, pε mathoguitho bi nsu. ⁷ Nup'u ha 'bonj, bi guatra Jesús. Bi dots'i n'na ngu n'na, bi 'yεmbi:

—Damj nangüi, 'yo gui nsui —bi 'yεmbi.

⁸ Mi hyetyø xädi p'uya, ya h̄injon gui 'bāp'u yoho yø n'yohu xi nu. Ya 'bāse p'u ra Jesús.

⁹ Ya bā 'yo ngue ni gap'u ja ra nguani p'uya. Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Yo to gui xifi te gā nui ya, astä gue'mø bi hnū ra N'yohu bi 'yε mahets'i ngue di bεnnate.

Ra Jesús bi mā ngue ra Elías ya bā εhe, bi xihyø ja'i ngue di nsä porque ya bā εp'u ra Cristo.

¹⁰ Nuya yø xädi ra Jesús bi 'yänna n'na ra hya, bi 'yεmbi:

—çHanja nā ra hya mmanyø xännbate ngue ra ley, ngue ra Elías εmbi ngue jatho da 'bet'o hante ngue da εhra Cristo?

¹¹ Mi dahra Jesús bi 'yεmbi:

—Majuani ngue ra Elías mj jatho ngue rá mēditho da εhe da xihyø ja'i ngue di nsä.

¹² Pε damj pahmu ya ngue nuna t'εmbi ra Elías, ya bā εhe. Pε h̄imbi n'yo yø mmāi yø ja'i te'o nā. Janangu nu hangū ra n'u bi ne da japi, gā bi nja. Xquet'a di njarbutho ra N'yohu bi 'yε mahets'i ya, di unyø ja'i.

¹³ Nu'u yø xädi p'uya bi n'yo yø mmāi'a ra hya mmanña Jesús ngue nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya, guehna bi t'εmbi ngue ra Elías.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onthi.

¹⁴ Mi zøp'u 'buhyø ja'i ra Jesús, bi guat'a n'na ra n'yohu bi ndantyoħmu p'u 'bāi, bi 'yεmbi:

¹⁵ —Ague grā hmu, nu mā ts'ant'u di si n'youi ra n'u ngue ra ataque, janjuani ngue di anj. Nu'mø bi gu, hōt'a sibi, ja'mø hōrbu ja ra dehe. Damj hugaguī mā ts'ant'u, gui 'yøthe ts'u. ¹⁶ Ya xtā xihni xädi ngue xtā 'yøthe ts'u, pε h̄inxā nzā xa 'yøthe.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yεmbi gātho yø ja'i 'bep'u:

—çAstä njam'mø da zønna pa gui 'yεc'εigahu? çUa gui εnā ngue hangū ra pa ga set'ahū? Bā si ua ra ts'ant'u, ga øthegā —bi 'yεmbi.

¹⁸ Nuna ra Jesús bi xihra ts'onthi n'youi ra ts'ant'u ngue bi hyep'u. Ra ts'ant'u p'uya 'bexpi zā ra n'u mj hεmbi. ¹⁹ M'mefa p'uya, bi 'yänse n'nanni yø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—çHanja ngue h̄inxā nzā xtā øthegā ra ts'ant'u mj n'youi ra ts'onthi?

²⁰ Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—H̄inxā nzātha, porque h̄in gadi segura nj mmāihū ngue da zā ra dārqueh̄i. Majuanj di xi'ahū, nu'mø ngue di ja zits'u ni nt'εc'εihū, madague'a tengutho ga nnoho n'na zi hmudā ra mostasa, ya da zā gui 'yεmphu ra nyuni ja nū: "Damj 'uecua gui ja grā nyuni, i ma man'na nguadi", gui 'yεmphu, ra nyuni p'uya da 'uegue. H̄inte gui hyεmphu 'mø di ja'ahū zits'u ra nt'εc'εi. ²¹ A nuna tengu ra ts'onthi mj n'youi ra ts'ant'u, para ngue da zā da hyep'u ra ja'i n'youi, mahyonitho ngue da mat'Oja ra ja'i 'ne da 'yεtrā mmāi.

Mahømbi manna Jesús ngue da tho, pε bi mā ngue di bεnnate.

²² Mente 'youi p'u ja ra häi Galilea yø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu ra N'yohu bi 'yε mahets'i, di ndäpyø ja'i ngue da hyo. ²³ Nu'mø bi hyo p'uya, di bεnnate'a rá hyu pa.

Nuna ra hya bi xihyø xädi, emmei bi du yø mmui.

Ra Jesús bi gutra menyu njuí p'ua ja ra njja.

²⁴ Ni n'youi yø xädi ra Jesús, bi zømp'u ja ra hnini Capernaum. Nu'u yø n'yohu juhra menyu p'u ja ra njja p'uya, bi 'yembra Bedu:

—Xi ni xänbátehu n'yø, lua hinda gutra menyu njuí p'u ra njja? —bi 'yembi.

²⁵ Ra Bedu p'uya bi 'yembra n'yohu juhra menyu:

—Ahá, dá gutra menyu ra xänbáte.
M'mefa p'uya bi ma ra Bedu p'ubí ja ra ngu 'báhra Jesús. Hante ngue di nya ra Bedu, ra Jesús bi 'yembi:

—Ague Simu, zte guí mmanya? Xi yø dast'abi 'bucua ja ra ximhäi, ndana gue'a jumbabi ra menyu i jui, gue'u yø basi jumbi, ua gue gue'u yø ja'i n'nan'yo jumbi? —bi 'yembi.

²⁶ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembi:
—Gue'u yø ja'i n'nan'yo njumba ra menyu —bi 'yembi.

Mahombi 'yenna Jesús:
—Janangue nu'u yø basi Oja hingui ja ngue dá gutra menyu'u. ²⁷ Anuya, para ngue hinda zæcju yø ja'i, ni map'u ja ra zabi ya. Dami hyaxra xone t'egui, guä the n'na ra hua. Nu'a rá mädi ra hua guä haqui, nup'u ja rá ne ra hua, gui tinnabi ra menyu di op'u. Di zu'a p'uya ngue gui jutra menyu t'äcä p'u ja ra njja, co 'ne'a ra menyu t'ä'i gui jut'i.

18

Ra Jesús bi xänbá yø xädi ndana ma datho dá hnu mansu.

¹ Nu'a ra ora'a, bi guatyø xädi ra Jesús, bi 'yembi:

—Ague grá Hmu, ndana hant'a ni mmui ngue ma datho dá hnu mansu p'u ha di manda Oja bi 'bu mahets'i?

² Ra Jesús bi zohna n'na ra ts'ant'u mi 'bäp'u, bi 'bämba mäde ha 'bui. ³ Bi 'y'embyø xädi p'uya:

—Majuani dí xi'ahu, nu'mø hingui pähni n'yomfënihu, gui cohma tengutho ra ts'ant'u 'bucua ya, hinda cu'ahu p'u di manda Oja bi 'bu mahets'i. ⁴ A nuya, nuna ma datho dá hnu mansu p'u di manda Oja ya, guehna ra ja'i dá 'yøt'e ngue hunte di muui, di mmutho tengutho ra ts'ant'u 'bucua ngue hinda 'yani.

⁵ Nu ra ja'i di ja mmansu n'na ra basi tengu na 'bucua ya, nguna dá 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a dí nnu manho ngue dá 'yøt'a, tengutho 'mø ngue go di jammansu gra ja'i.

Ra Jesús di japa nts'edi yø xädi ngue dá zu dá yøtra ts'oqui.

⁶ Nu'u yø basi 'e'cigui ndap'u bi zä, tengutho na ra basi 'bucua ya, nu ra ja'i dá japi ngue dá hyegagui p'u yø basi 'e'cigui, ra ndate castigo tø'mra ja'i dá thogui. Hante

ngue dá 'yøtra ts'oqui ra ja'i, man'na xanho ngue dá t'ennbu ja ra jathe ra ja'i, di ntharpa rá 'yuga n'na ra njani ngue dá gu'mi. ⁷ Xan'utho te ja ua ja ra ximhäi, porque hinda 'bedi tema cosa ga 'yøtra ts'oqui yø ja'i. Porque ngutho siempre øtra ts'oqui ra ja'i, pe Hague ngu ra castigo dá tho ra ja'i nu'a di japi ngue øtra ts'oqui rá mmic'ëui.

⁸ Janangue nu'mø guí ena ngue rá ts'oqui ni 'ye ogue rá ts'oqui ni gua p'u gá 'yøtra ts'oqui, dami hye'qui, 'yei yap'utho. Man'na xanho ngue gará do 'ye ogue gará dogua 'mø gá carbü ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja yoho ni 'ye ogue di ja gá yoho ni gua 'ne ngutho gui mmap'u ja ra sibi para zantho. ⁹ Nu'mø guí ena ngue rá ts'oqui ni dá p'u gá 'yøtra ts'oqui, dami hyahni dá, gui 'yei yap'utho. Man'na xanho ngue dá n'natho ni dá 'mø gá carbü ha gui m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gá yoho ni dá 'ne ngutho gui mmap'u ja ra nidu di danzø.

Bi hyecra hya ra Jesús ngue n'na ra de'yo bi 'uegue.

¹⁰ 'Yo gui emhma ngue hunte di muui yø basi. Nugá di xi'ahu ngue nup'u mahets'i bi 'buhma Papá, nu'u yø anxæ zamp'u ha 'bui, gue'u fáxyø basi'u. ¹¹ Nu ra N'yohu bi 'ye mahets'i, bi 'yehæ ngue dá yanyø ja'i xa m'medi.

¹² A nuya, xi'mø ngue di 'bui to di si n'na ciento yø de'yo, 'ne dá 'ue'a n'na nde'yo, uangui dá zop'u'u goho 'däte ma'de'ma guto nde'yo p'u ja ra dapo di 'yo. Dá ma dá honná nde'yo xá 'uegue. ¹³ Nu'mø bá tump'uya, man'natho di johya ngue bá tin'a n'na nde'yo xi 'uegue, hinda gue'u goho 'däte ma'de'ma guto nde'yo hingui 'uegue.

¹⁴ Njarbatho ni Papáhu bi 'bu mahets'i ya, hingui nnepe ngue di mm'me'a n'na mباسي ya yø basi 'bucua.

Jatho ngue di punnabi rá mmic'ëui ra ja'i.

¹⁵ Nu'mø hingui ho te øt'a ni cu, dami zofu, jucá n'naní ngue gui nyasëui. Dami xifi ngue hingui ho te øt'e. Nu'mø bi ne bi 'yø'a ra hya guí xifi, ya xanho. Ya gá nhojpau ni cu. ¹⁶ Pe nu'mø himbi ne bi 'yøde te guí xifi, dami hyon'i yonc'ëi ogue hyu nc'ëi gui sits'i, dá 'yøde hapu gui nyaui ni cu, ngue gui nne gui nhojpau. ¹⁷ A nu'mø hinda ne dá 'yøde te dá xi'u gui sits'i, dami dá ra güenda p'u ja ra njja 'mø. A nu'mø hinda ne dá 'yø'a te ra hya dá sip'u ja ra njja p'uya, gui 'yø'ni güenda ngue nuna ni cu tengutho 'mø hingra 'yec'ëi ogue tengutho 'mø drá nguthäi.

¹⁸ Di xi'ahu ngue go gyø representantehu guehna Oja bi 'bu mahets'i. Nuna ra hya gui unhna ra nt'edi dá 'yøtyø ja'i, gue'a di nja'a. Nu'a ra hya hingui unhna ra nt'edi dá 'yøtyø ja'i ua ja ra ximhäi, hinda sä dá 'yøtyø ja'i.

19 I ja man'na ra hya ga xi'aha ya. Nua ja ra ximhai, nu'mo bi the yo hya yo nc'ei ngue 'da'igu da 'yap'a Oja, Oja di un'a te da t'api. 20 Porque nup'u ha di mpeti yo ja'i ec'ei gui, madague'a hondi yonc'ei ogue hyu nc'ei di mpeti, pe nup'u ha 'bai, ja di 'bucä p'u.

21 Ra Bedu p'aya bi 'yembra Jesús:

—Ague grá hmu, xi ma cu ya ga 'bu'a ngue hingui ho te ørque, ¿nja mmindi ga punnbi? ¿Gue asta nyoto nni?

22 Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nugä hinte di xi'i ngue hondi nyoto nni di ja ngue gui punnbi. Sinoque di xi'i nja mmindi gui punnbi, yoto yo hyate ma'det'a nni di ja ngue gui punnbi.

Ra Jesús bi hyera hya ngue n'na ra hmiqúi hin'ya rá mpunnbi.

23 Janangue jatho gui punnabi ni mmic'eiha, porque nuna Oja bi 'bu mahets'i, mahyejpi n'na ra dast'abi ngue ørpa ra güenda yo hmiqúi hangu tupi. 24 Mi da'mi bi 'yøpra ra güenda yo hmiqúi, bá ts'innabi n'na nc'ei ngue yo mjonetho rá mēnyu mi tupi. 25 Pe nuna ra hmiqúi bá ts'i, hin'ya ra mēnyu di gutrá güenda. Ra dast'abi p'aya bi manda ngue da bá ra hmiqúi, 'ne da bapra xisu, 'ne da bapyo basi, 'ne da bapi hangu pets'i ngue di gutrá güenda. 26 Pe ra hmiqúi p'aya bi ndantyøhmü p'u 'báhrá hmu. Bi 'yapra mate, bi 'yembi: “Ague grá hmu, dami tøgbagui ts'u mente ga tingä rá mēnyu ga jut'a'i”, bi 'yembi. 27 Nu'a ra hmu p'aya bi huera hmiqúi, bi punnabi rá güenda mi tupi. Bi thøgue.

28 Pe nuna ra hmiqúi bi ma mapunnbi rá güenda, hontho bi ma mathøgue, bi nthui man'na nc'ei ngue mi tupi zits'u rá mēnyu. Bi bennbaya bi dorpa rá 'yuga. Bi 'yembi: “Gui jurcagui ma mēnyu gui tuqui, uague hin'na”, bi 'yembi. 29 Nu'a ra n'yohu mi ndupate zits'u rá mēnyu p'aya, bi ndantyøhmü p'u 'bá'a tupi, bi 'yapra mate, bi 'yembi: “Dami tøgbagui ts'u mente ga tingä ni mēnyu, ga jut'a'i”, bi 'yembi. 30 Pe nu'a ra n'yohu mi thuprá mēnyu p'aya, himbi ne xta ndø'ma tupi. Sinoque bi bent'i, bi zixa fadi asta gue'mø di japi da gutrá mēnyu tupi.

31 Mi nu mi'da yo hmiqúi'a te bi 'yørbaya, bi dár'man'a yo mma'a te bi japrá mmic'eiui. Bi ma'u p'aya bá xiprá hmu te bi 'yøt'e. 32 Nuna ra hmu p'aya, bi manda bá ts'øfo mahøn'a, bi 'yembi: “Grä ts'oc'ei n'yø. Conque nu hangu ma mēnyu gmi tuqui, gä dá pun'na'i ngue gá 'yáera mate. 33 Uangu xta zä xqui punnabi ni amigo mi tu'i tengutho dá pun'na'i”, bi 'yembi. 34 Nu'a ra hmu, janjuani ngue mbøcue. Bi manda p'aya ngue bi ts'ixa fadi rá hmiqúi asta gue'mø da gutrá mēnyu tupi. 35 Di ja'aha p'u ma Papágá bi 'bu mahets'i ya,

hindi pun'na hu, ngue'mø hinni mmui gdi punnabi te øt'a ni cuha.

19

Bi xänba yo ja'i ra Jesús ngue hin'ya ra nt'edi di nxummi yo xisu.

1 Ra Jesús mi juadi bi manya yo hya ya, nup'u Galilea mi 'yo, bi ma man'na nguadi ra dathø Jordán, i mpa p'u ja ra häi Judea. 2 Pe xandøngu yo ja'i bi denni. Nup'u bi zøni, bi 'yøthe yo ja'i madi hyenni.

3 Bi guat'ida yo fariseo p'u 'buhra Jesús, porque honnbi ha di zadi ngue hinda gue'a ra hya da ma. Bi 'yembi:

—¿Ua ja ra nt'edi ngue di nxummi rá xisu n'na ra n'yohu hont'a bi zä ma hya di wpi, uague hin'na?

4 Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—¿Ua hin gadi xähm'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro, ngue nu'mø mambá nhohra ximhai, Oja bi hocra n'yohu 'ne bi hocra xisu? 5 Oja bi 'yena: “Janangue ra n'yohu sop'u rá rapá, sop'u rá mamá ngue 'bähmi rá xisu. Nuya yo nc'ei ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ei, sinoque entho n'na nc'ei tho”. 6 Janangue nuyá, nuya yo nc'ei bi pen'na Oja, hin'ya ra nt'edi ngue to di xunnabi.

7 Yø fariseo p'aya bi 'yembi:

—¿Pe hanja na ra Moisés ngue bi 'yembi i sä da 'yøtra sucua ra n'yohu ngue di nxummi rá xisu mø?

8 Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nuna ra Moisés bi unna nt'edi ngue da nangra sucua ngue ra nxuni, pe ngue mandø nna xitho yo n'yomfeni yo ja'i, janangue bi njap'u. Pe nup'u rá madi, hinga ngu'a ra hya bá sänba Oja da 'yøtyø ja'i. 9 Pe nugä di xi'aha, ngue yo n'yohu di nxummi yo xisu 'ne hingra n'yots'om'mai di wpi, nu'mø hømbi nthatra n'yohu, da me man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohu. A nu'mø bi nthatra xisu bi t'ei, ya ra ts'oqui øt'ui ra n'yohu bi me.

10 Nu'u yo xädi p'aya bi 'yembi:

—Man'na xanho ngue hindi nthatra ja'i mø — bi 'yembi.

11 Pe ra Jesús mahømbi 'yena:

—Nuna ra hya di mma, hingui nne da ma ngue da gätho yo ja'i di ja ngue di nthati. Sinoque nuya yo ja'i, Oja nnepe ngue di nthati, guehya di mmangä ya. 12 I 'buhyo n'yohu ngue hingui sä di nthati. Porque 'buhyo n'yohu ya i mi'a ngue hinda zä di m'mahrá xisu. Ximmi 'buhyo n'yohu hindi nthati para ngue da zäp'u da 'yøpe xanho rá 'befi Oja bi 'bu mahets'i. Pe nu to ena ngue da zä di nthati, ya da 'yøt'e tengutho ra hya di mma.

Bi xi Oja ra Jesús ngue di japyø basi.

13 Bi zixyo basi yo ja'i p'u 'buhra Jesús, i nnepyø ja'i ngue da dospa yo ya yo basi 'ne

da xi Oja ngue di japyo basi. Pe nuya yø xädi ra Jesús bi hejpa yø ja'i ba zi yø basi. ¹⁴ Ra Jesús, bi 'yembyø xädi:

—Damí hyehmu yø basi da thocua dí 'bui. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'ye Oja, xquet'a njarbu ya yø basi ya.

¹⁵ Ra Jesús bi japyo 'ye p'u ja yø ya yø basi. M'mefa p'uya, bi map'u ja ra xecqui mi 'bui.

Ra mmemmeti himbi ne da 'yot'e te bi xihra Jesús.

¹⁶ N'na ra n'yohu bi guarbu 'bähra Jesús, bi 'yembi:

—Ague grá hoga xännbate, ¿ndana ra nho exa ja ts'edi ga øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacra 'da'yo te para zantho? —bi 'yembi.

¹⁷ Mj dahra Jesús, bi 'yembi:
—¿Ua gui padí te gui mmana, ngue gui engui xanhogá? Porque hõnse Oja xanho. Nu'mø guí nne ya ngue di 'da'i ra 'da'yo te Oja, damí 'yot'u yø hya di manda Oja 'mø.

¹⁸ Ra n'yohu p'uya bi 'yena:
—Xi'u yø hya di manda Oja p'uya, ¿ndana gue'a ya yø hya gui mma?

Mj dahra Jesús, bi 'yembi:
—'Yo grá hyote. 'Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá be. 'Yo to gui sänmba ra fehñi. ¹⁹ Damí su nì papá, damí su nì mamá. Damí mahñi mmic'eui tengutho gní ne ngue di ma madi'i.

²⁰ Mj dahra n'yohu p'uya, bi 'yena:
—Nuya yø hya gui xicya, ya gá xtá øt'e asta gue'mø mará ngüegui. Xiya, ¿ndana guehna ra hya di 'bedi ngue hñdì øt'ya? —bi 'yembi.

²¹ Pe ra Jesús bi 'yembrá n'yohu yaui:
—Nu'mø guí nne ngue gátho gui 'yot'a te nì 'yup'u gui 'yot'e, nì ma ya, damí pá te gá gui pets'i. Damí unna mēnyu yø hyoya. Nu'mø gá 'yot'e te di xi'i ya, ya bi ja nì mmeti mahets'i p'uya. Bã ep'u ya, ga mmerp'u nná magá —bi 'yembi.

²² Pe mī 'yøhra n'yohu na ra hya bi sifi, mambi dūdrá mmäi. Bì matho, porque mará ndømmemmeti.

Bì manna Jesús ngue Oja, hñte hēmbi.

²³ Ra Jesús bi 'yembyø xädi:
—Nu yø mmemmeti, guehya di mma ngue xanhññitho ha di n'uní da zo rá 'ye Oja bi 'bu mahets'i ya. ²⁴ Ya fadi ngue ra cameyo, hñjãm'mø da zä da thop'u ja rá xagu n'na ra 'yofani. Pe dí xi'ahñ ngue man'na xandøn hññitho ngue n'na ra mmemmeti di n'uní da zo rá 'ye Oja.

²⁵ Nuna ra hya bi manna Jesús mī 'yøhyø xädi, man'natho bi nsu yø n'yomfēni p'uya. Dì n'yembi:

—Rá nzequi ya hñjonni ja'i da zä di nyanná te ya'mø —di n'yembi.

²⁶ Bi hyetyø xädi ra Jesús, bi 'yembi:
—Nu'a ngue yø ja'itho, hñda zä da zånse ha di nyanyø te. Pe Oja hñte hēmbi, nu te nne da 'yot'e, da zä ha di japi.

Bì manna Jesús ngue di tocabi ra nho'u yø ja'i n'yoi p'u nì ma.

²⁷ Nuna ra Bedu bi 'yembra Jesús:
—Nugähe, ya xtá sohme p'u te gá dí peshe ngue di ten'nahe. ¿Te 'be'a ja ngue di tocagähe 'mø?

²⁸ Mj dahra Jesús, bi 'yembi:
—Majuani dí xi'ahñ ngue nu'mø ra pa daní gom'na'yo gátho yø cosa i ja, gue'a ra pa'a ngue ra N'yohu di 'yē mahets'i da mjp'u ja rá nthuts'i, di manda te di nja. A nu'ahñ p'uya ngue gui tenngahñ, nup'u ha di hø'i 'de'ma yoho yø nthuts'i, ja gui mmjhmñ p'u ngue gui nts'ut'abihñ p'u ha di 'bu'u 'de'mayo 'bui yø mbom'meto ra Israel. ²⁹ Nu to gá xpá nzohyø ngu, xpá nzohyø cu, xpá nzohyø papá, xpá nzohyø mamá, xpá nzohyø xisu, xpá nzohyø basi, xpá nzohyø häi ngue tenngui, pe yø ciento nñiditho gá ngu'a te da ðini ngue'a te gá xpá nzogui. Ra pa di 'yep'u p'uya, di t'unna te para zantho. ³⁰ Xangu yø ja'i hñu mansu ua, pe nu'a ra pa'a, ts'utho da hñu mansu p'u. Xangu yø ja'i hñguí hñu mansu ua, pe nu'a ra pa'a, ja daní hñu mansu p'u.

20

Ra Jesús bi hysjpa ra hya yø nzäbi tahyø mēfi.

¹ Nuna Oja bí 'bu mahets'i da gutra nzäbi. Tengutho n'na ra n'yohu bi ma mxuditho ngue da honyo mēfi da tacyø ua. ² Bi gohmi ra cohi yø mēfi ngue nu'a n'na pa ra 'befi, da gut'i co n'na ra mēnyu nì hu ngue ra denario. Bi menhyø mēfi p'u bi ja rá huahñ p'uya. ³ Mj zwi guto xudi p'uya, mahømbi ma tai ra mmehui. Bi ðimp'u ja ra tai m'ida yø ja'i ngue hñte pēfi. ⁴ Bi 'yembuya: "Nì me ra 'befi ma huahigá n'yø. Ga jut'au'i'a te nì 'yup'u gui tahmi", bi 'yembi. Nu'u bi si ra 'befi p'uya, bi ma ra 'befi. ⁵ Mj hyuxyadi p'uya, mahømbi ma tai ra mmehui. Bì nthēui p'u m'ida yø ja'i ngue hñte pēfi. Mahømbi 'yētra 'befi rá huahñ. Mj zwi hyu nde, mahømbi ma tai ra mmehui. Bì nthēui m'ida yø ja'i ngue hñte pēfi. Mahømbi 'yētra 'befi rá huahñ. ⁶ Mj zwi cwt'a nde, mahømbi ma tai ra mmehui. Hømbi nthēui m'ida yø ja'i ngue hñte pēfi. Bì 'yembuya: "¿Hanja ngue xcá ndethohñ ua n'yø, hñxcá mpēhmñ?" bi 'yembi. ⁷ Bì 'yēn'u zo p'uya: "Xtá nedähe ua ngue hñjon xa xicje ra 'befi", bi 'yembi. Ra mmehui p'uya bi 'yembi: "Nì me ra 'befi ma huahigá 'mø. Ga jut'au'i'a te nì 'yup'u gui tahmi", bi 'yembi.

⁸ Mj dahra nde p'uya, nuna ra mmehui bi xihra hñiqui nuna di mandabi yø mēfi, bi 'yembi: "Damí zonhyø mēfi ya, gui jutyo nzäbi. Rá madi gui unyø nzäbi'u yø mēfi rá nzequitho xä nzømp'u ja ra 'befi. A nu'u xä mpefi gá ra pa, rá nzequitho gui unyø

nzäbi'u", bi 'yembj. ⁹ Mj njutyø nzäbi ya yø hmiqui xi yätra 'befi cat'a nde. Bi juarpa yø pa, bi unni 'da'a n'na ra mēnyu ngue ra denario. ¹⁰ Mj tocabi bi t'unyø nzäbi ya yø hmiqui xinde ra 'befi p'uya. Bi 'yēnā ngue man'na xangu yø nzäbi t'unni porque xi mpefi gā rā pa. Pe mj t'unyø nzäbi, hōnda n'na ra mēnyu ngue ra denario bi t'unni. ¹¹ Mj hyanyø nzäbi p'uya, bi zūhra mmēhui. ¹² Bi 'yembj: "Nuya yø n'yohu 'bācua, rā nzequitho bi zōmp'u ja rā 'befi ya. Conque n'na oratho bi mpefi, çhanja ngue 'da'igu gā jurcahe? Nugāhe p'uya xtā sāgāhe rā n'u gā rā pa ngue xa mpa rā hydi t'unni porque xi mpefi. ¹³ Nu'ā rā mmēhui p'uya bi 'yembrā hmiqui nyau: "Ague n'yø, nugā hingra nts'oc'ei di øt'āhu. Uanguj xtā nyāhu ngue nu'ā n'na pa rā 'befi, gā jut'au co n'na rā mēnyu ngue rā denario. ¹⁴ Damj hyanni nzäbi'a n'na zi pa xca mpefi, ni ma p'uya. Nuna mā mēfi rā nzequitho xa nyātra 'befi, di nne gā jut'i tengutho dā jut'a'i. ¹⁵ çUa gadi mandagui? çUa hin'ya rā nt'edi ngue gā sānse te di nne gā ørpabi mā mēnyu? çUa gue gadi seyabi ni mmic'eiui ngue'a rā nho di nne gā ørpe?" bi 'yēnā mmēhui.

¹⁶ Janangue nuyā, nuya yø mēfi rā nzequi xa nyātra 'befi ya, guehya rā mēdi di t'unyø nzäbi ya. A nuya yø mēfi rā mēdi xa nyātra 'befi, guehya rā nzequitho di t'unyø nzäbi ya. Mandøngu dyø ja'i bi ts'ofu, pe ziyohotho yø ja'i bi thanhni.

Mahombi manna Jesús ngue da tho, pe di bennate.

¹⁷ Ra Jesús ni hya rā 'yu ngue ni ma Jerusalén, pe bi zica n'nanni'u 'de'ma yoho yø xädi, bi 'yembj:

¹⁸ —A nuyā, ya nnā mähä Jerusalén. Nuna rā hñini na, nu rā N'yohu bi 'yē mahets'i di ndäpyø hmü yø mmäcja conyø xāmbate ngue rā ley. Nuya p'uya, guehya dā zännbi ngue dā dū. ¹⁹ Di dāpyø ja'i hingyø judio. Dā denni, di anj, 'nē di cuatrá pont'i ngue dā hyo. Pe rā hyu pa di bennate.

Ra Jesús bi sifi ngue ra Jacobo 'nehra Xuua di nja yø cargo xtā nhets'i.

²⁰ Nuna rā Jacobo 'nehra Xuua, guehya yø ts'ant'u rā Zebedeo ya, 'dap'u 'youi rā mamá, bi guarbū 'bāhra Jesús. Bi ndantyøhmü nā rā xisu, bi xifi ngue dā 'yørpa rā mate nā rā hya nne dā xifi. ²¹ Ra Jesús bi 'yembj:

—çTema mate guí nne gā øt'a'i? —bi 'yembj.

Ra xisu p'uya bi 'yembrā Jesús:

—Dj nne ngue nup'u ha guí mmj ngue guí ndast'abi, guí unna nt'edi ya yoho mā ts'ant'u 'bācua, ngue n'na di mihni n'yei, n'na di mihni gaha.

²² Pe mj dāhra Jesús, bi 'yembyø ts'ant'u: —Ague n'yø, hingui padj te rā nsäui nā rā hya guí ähmj. çUa dā zā guí thohmü'a rā n'u ja

ngue gā thocā? Porque nugā mathoguitho ja ngue di ungā yø ja'i —bi 'yembj.

Bi 'yēnyø ts'ant'u p'uya:

—Ahā, dā zā gā sāgā'be rā n'u.

²³ Mj dāhra Jesús, bi 'yembj:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu rā n'u ja ngue guí säui, tengutho rā n'u ja ngue gā thocā. Mathoguitho di an'au yø ja'i tengutho ja ngue di ungā yø ja'i. Pe nuna rā hya guí mmammj, hñidi tocagui ngue go gā sānnj to di mjp'u ja mā n'yei, ogo te to di mjp'u ja mā gaha. Mā Papá'a ya xa nzänni to di mj n'na ngu n'na mā hyo.

²⁴ Nuna rā hya ähya yo nc'ei di n'yohu, bi mbøcue 'mø mj bahya mj 'det'a yø xädi rā Jesús. ²⁵ Pe rā Jesús bi peti gätho yø xädi, bi 'yembj:

—Ya guí pahmu ngue yø dast'abi xa t'ets'i, co gätho mj'da yø ts'ut'abi 'bøp'u ja yø hñini, gā di manda yø ja'i. Nu te di manda yø ts'ut'abi ngue dā 'yøtyø ja'i, gue'a øt'a. ²⁶ Pe nu'āhu, 'yo guí nne ngue guí mandathohu yø ja'i. Nu rā ja'i nne ngue xtā nhets'i rā cargo dā mēfi, guehna rā ja'i jatho ngue di mpefi dā mäxyø mmic'eiui nā. ²⁷ A nu'āhu ya, nu'ā dā ne di m'et'ø ngue gätho yø amigo ya, guehna jatho dā gohi ngue ni mēfilu nā. ²⁸ Conque rā N'yohu bi 'yē mahets'i, hñimbi 'yēhe ngue n'narbū dā mj di mandatho. Sinoque bi 'yēhe ngue di mpefi dā mäxyø ja'i. 'Nē hingā hōndra 'bāxte dā 'yøt'e, astā dā dū ngue dā yanj xandøngu yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädi.

²⁹ Mj bömp'u ja rā hñini Jericó rā Jesús, bi nte'i xandøngu yø ja'i. ³⁰ Nup'u ja rā 'yu i nthogu, mj hup'u yoho yø xädi. Mj bahyø xädi ngue guehna rā Jesús ja ngue dā thop'u hudj. Bi mæhra hmafi p'uya, bi 'yembj:

—Ague grā Hmu, rā mbom'meto'i rā David, damj hugga'be —bi 'yembj.

³¹ A nu'u yø ja'i mj 'bøp'u huyhø xädi, di hejpi ngue hñidi mmafi. Pe yø xädi p'uya, gna man'na mā bēpi ngue nts'edi gā mafi, bi 'yembj:

—Ague grā Hmu, rā mbom'meto'i rā David, damj hugga'be.

³² Ra Jesús bi m'mäi ngue øde hmat'i. Bi zonhyø xädi p'uya, bi 'yembj:

—çTe guí nne ngue di nja'auj?

³³ Yø xädi p'uya bi 'yembj:

—Ague grā Hmu, di nne ngue di nzø mā dā'be.

³⁴ Bi huēcyø xädi nā rā Jesús. Bi dospabi yø dā, pe 'bexpi nzø yø dā. Janangue bi mähä rā Jesús.

21

Ra Jesús bi yurba ja rā hñini Jerusalén, pe espabi yø ja'i, xifi ngue yø dast'abi.

¹ Nu'mø ya ni ma dā zōmp'u ja rā hñini Jerusalén, ya 'yop'u ja rā nyuni ja rā mbonza

ja yø olivos. Ja jarbatho rá hñinjí Betfagé. Rá Jesús bi 'yet'i yoho yø xádi. ² Bi 'yembí:

—Ní me nu ja rá hñinjí bí ja nu. Nu'mø gá cat'ui rá hñinjí, guí tímimí p'u dá nthat'í n'na rá burru, n'youi rá basí. Bá xoquí ngue guá siui ua. ³ Nu'mø to dí hec'auí ngue guí xoquí rá burru, guí xihmí ngue honná Hmú. Pè damí xihmí ngue hñinda ya'atho dí ndápi.

⁴ Nuna bí 'yot'e para ngue dí nja ná te rá hya bí manná pøngahya Oja ngue bí 'yena: ⁵ "Damí xihmú yø ja'í 'bæp'u ja rá hñinjí Slón, guí 'yemphú: Nuna guí 'bæhmú, ya bá ep'u ní ndast'abihú dá zøcua. Pè hñingrá tunhñí gá 'yo ní dast'abihú, bá huxá n'na rá burru ngue rá basí n'na rá mbo'øni ngue rá ndu, guí 'yemphú".

⁶ Nuya yoho yø xádi rá Jesús bí map'u bí 'yet'i ngue bá sí rá burru, bá n'youi rá basí. ⁷ Mí zøp'u 'bæhra Jesús, yø tuhú yø ja'í bí gaspa yø burru ngue bí nøpa nts'at'í. Bi hyuxra burru rá Jesús, bí ma. ⁸ Xangu yø ja'í dí tans'yø tuhú ngue pøp'u ja rá 'yu ja ngue dá thohra Jesús. Mí'da yø ja'í p'uya, bí sajpa yø xi yø palma ngue pøp'u ja rá 'yu. ⁹ O made p'u ní ma yø ja'í rá Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pè yø ja'í 'da gá matho ngue dí johya, i ena:

—Nuna Oja, di japhná rá m'menhñí 'bæcua, guehna tate naya. Guehna rá mbom'meto rá David. Oja dí japi. Maguese ná Oja bí 'bæ mahets'í.

¹⁰ Nuna rá Jesús mí yarbú ja rá hñinjí Jerusalén. Gá bá yans'yø ja'í ngue bí nu. Dí 'yembyø ja'í:

—¿Te'o ní n'yohú ná n'yø?

¹¹ Mí'da yø ja'í p'uya bí 'yena:

—Nuná ya, guehna rá Jesús, rá pøngahya Oja ná, guehna rá mmengu Nazaret ja rá hái Galilea ná.

Rá Jesús bi 'yetyø ja'í mí mpáp'u ja rá nija.

¹² Nuna rá Jesús bí map'u ja rá nija Oja. Nu'u yø ja'í mí mpáp'u thinnija, dá gue'u madj ntái, gá bí 'yet'í. Nuya yø ja'í dí pøspa yø menyu yø ja'í yarp'u ní 'yehé, bí 'yennba yø mexa. 'Né bí 'yennba yø nthuts'í'u pá yø paloma. ¹³ Bi 'yembyø ja'í:

—Nup'u ja rá Maca Libro, nt'ot'í p'u rá hya ngue en'Oja: "Nuna má ngungá, ní hu ngue rá ngunga mhmat'Oja ná". Pè nu'áhu, guí øthu ngue ja dí mpeti ua yø bæ.

¹⁴ Nup'u ja rá nija, bí guatyø xádá 'nhyø dogua p'u 'bæhra Jesús ngue bí 'yøthe. ¹⁵ Pè yø hmú yø mmácja conyø xännbate ngue rá ley, mí nu yø milagro øtra Jesús, 'né bí 'yøde te mmanyø basí p'u ja rá nija, ngue enyø basí: "Nuna rá mbom'meto rá David i tate ná", enyø basí. Janangue bí mbøcúe. ¹⁶ Bi 'yembrá Jesús:

—¿Ua hñinguí øde te mmanyø basí? Damí hejpi.

Mí dahra Jesús, bí 'yembí:

—Ahá, dí øde. Pè, ua hñin gadi xáhmú yø hya nt'ot'í p'u ja rá Maca Libro, uanguí ja nt'ot'í p'u te øtyø basí ya, ngue ena: "Nu yø t'abasí, dague'u satho, gá japi ngue dá 'yets'á'í", uanguí ena.

¹⁷ Bi zøp'u yø ja'í p'uya, í map'u ja rá hñinjí Betania, ja bá n'oxpa.

Rá Jesús bi øtra za ngue rá oja.

¹⁸ Mí hyaxpøya, hømbá pengui, í ma Jerusalén. Nup'u ja rá 'yu p'uya, nuna rá Jesús bí zá ngue tú manthuhú. ¹⁹ Bi hyanda n'na nza rá oja p'u ja rá nen'yu. Bí ma bá nu 'mø ngue dí zædi. Pè hñinte mí zædi, sinoque høntho xi c'amyø xi. Rá Jesús bí 'yembrá za:

—Ya hñinjí mantho dí nzahñí ndát'á ya grá za —bí 'yembí.

'Bæxpí m'manhna za ngue dá 'yot'í. ²⁰ Mí nu yø xádi rá Jesús ngue ya fædi øtra za, dí 'yøtho hanja. Bí 'yæmbuya, bí 'yembí:

—¿Hague nja ngue n'na zihmantho ya nne dá 'yøtra za? —bí 'yembí.

²¹ Mí dahra Jesús, bí 'yembyø xádi:

—Majuani dí xi'áhu, a nu'mø guí ec'eihu xanho ngue gue'a nnu manho Oja ngue dí nja'a te guí xihmú, 'né hñinguí yobeni ní mmæihú, hñinga høn't'a te gá nuhú dá japá rá za dá zá guí 'yøthu, sinoque dá zá guí 'yemphú rá nyuni ja nu: "Damí 'uegue grá nyuni, í map'u ja rá jathe", guí 'yemphú. Rá nyuni p'uya dá 'uegue, dí map'u guí xihmú ngue dí ma. ²² Janangue nu'mø te guí áphu Oja, damí 'yec'eihu ngue dí 'da'áhu Oja te guí áphu. Oja p'uya, dá 'yøt'e ngue dí nja'a te guí 'yáphu.

Nu'u yø n'yohú 'bet'o ngue yø judío bí 'yänna Jesús ngue to bí unna nt'edi te øt'e.

²³ Mí zømp'u ja rá nija rá Jesús, bí xännba rá hya yø ja'í. Mente xännbate p'uya, bí guatyø hmú yø mmácja conyø n'yohú 'bet'o ngue yø judío, bí 'yembrá Jesús:

—Ague n'yø, ¿hanja te guí øt'e? ¿To bí 'da'í rá nt'edi'a te guí øt'e?

²⁴ Mí dahra Jesús, bí 'yembí:

—Nugá xquet'a gá øt'áhu n'na rá nt'änní ya. Pè gue guí xicix hanja'a rá hya gá ä'n'nahú, n'namhma ngue xquet'a gá xi'áhu to bí 'dacá rá nt'edi'a te dí øt'á ua. ²⁵ Xiya, ¿te'o bí unna nt'edi rá Xuua ngue bí xixyabi yø ja'í? ¿Ua Oja bí unna nt'edi, uague yø ja'itho rá nt'edi'a te bí 'yøt'e?

Yø ja'í p'uya, dí n'yänní te dí dadí. Dí n'yembí:

—¿Tení 'be'a gá xihmú ya 'mø? Nu'mø gá xihmú ngue Oja bí unna nt'edi te bí 'yøtra Xuua, dá 'yenjü p'uya: "Xina rá hya bí manna Xuua conná ngueque, ¿hanja ngue hñingá 'yec'eihu 'mø? dá 'yenjü p'uya. ²⁶ A nu'mø gá xihmú ngue yø ja'itho bí unna nt'edi te bí 'yøtra Xuua, ya nts'udyø ja'í. Porque gátho yø ja'í ec'ei ngue rá pøngahya Oja ná rá Xuua.

27 Mj dahyø ja'i p'uya, bi 'yembrå Jesús:
—Hindj pacáhe to bi unna nt'edj'a te bi 'yøtra Xuua.

Mj dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i:
—Ya hingá xicju na ra hya dí an'nahu, nj xinga guecå ga xi'ahu to di 'dacra nt'edj na te di øt'e.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya yoho yø ts'unt'u.

28 Ra Jesús bi 'yembyø ja'i yau:

—Tengu p'u gdj bεmhmå na ra hya ga mmangå ya? N'na ra n'yohu di si yoho yø ts'unt'u. Da 'yemba n'na'u yø ts'unt'u: "Ague ts'unt'u, nj ma ra 'befi p'u ja ma huahigå", da 'yembi. 29 Nu'a ra ts'unt'u t'etra 'befi, da 'yenthø: "Nugå hinga mma", da 'yembrå papå. Pe m'mefa p'uya di pährå n'yomfεnj, da ma ra 'befi t'et'i. 30 Nu'a man'na rá ts'unt'u p'uya hõnda xifi ngue da ma ra 'befi. Nunå ra ts'unt'u p'uya di n'unni ngue da ma ra 'befi, da 'yembi: "Ahå papå, ga mmagå 'mø", da 'yembi. Pe himma juanj ngue da ma. 31 Xiya, çdana guehna ya yoho yø ts'unt'u ngue bi 'yøt'e te di manda rá papå?

Mj dahyø ja'i p'uya, bi 'yembi:

—Gue'a rá ts'unt'u rá mudj bi ts'ofø, bi 'yøt'e te di manda rá papå —bi 'yembi.

Mahømbi 'yenna Jesús:

—Majuani di xi'ahu, ngue yø nguthåi 'nεhyø xisu ngue yø 'yots'om'måi, man'na m'met'o da zo rá 'ye Oja'u ngue'ahu. 32 Porque ra Xuua bi 'yøtra nxixya, bá εhe bi xån'nahu ra 'yu njuanthø, pe hingå 'yεc'εihu te bi ma. Pe nuya yø nguthåi 'nεhyø xisu ngue yø 'yots'om'måi, bi 'yεc'εi te bi manna Xuua. Pe nu'ahu, madague'a guj nnuhu te øtyø ja'i di pähyø n'yomfεnj ngue hep'u ra nts'o ga 'yo, pe hingå ne xqui pähni n'yomfεnihu ngue xqui 'yεc'εihu te bi manna Xuua.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra huahj ngue rajomhmi.

33 Damj 'yøhmu ha rá nja na ra hya ga hycå ya. N'na ra n'yohu bi 'yøt'a n'na rá nu'a'uva. Bi føt'e gå rá häi. Bi hoqui hapu da de'myø uva 'mø bi nja. 'Nε bi hocra n'nøque hapu da mjhrå mähu. Bi hyoni to da gonhui rá huahj, n'namhma ngue nu'mø bi nja yø uva, dj t'unna mmεhu'a te di tocabi. Bj ma yap'uthø ra mmεhuj p'uya. 34 Mj zønna pa da thacyø uva p'uya, nunå ra mmεhuj bj menhyø hmiquj ngue da tu yø uva di tocabi. 35 Pe nu'u yø mεfi mambi 'bap'u bi ja rá huahj, bi bennbabi yø hmiquj ra mmεhuj ngue bi unj. Bá ho 'da, bá pando 'da. 36 Ra mmεhuj p'uya man'na xangu yø hmiquj hømbi mennbu bi ja rá huahj. Pe nu'u yø mεfi ya mambi 'bap'u ja rá huahj, mahømbi anyø mεfi bi zømp'u 'bui.

37 Rå nzequi p'uya, nunå ra mmεhuj ya rá ts'unt'ase bj mennbu bi 'buhyø mεfi conhui rá huahj. Bi 'yεna: "Nuyå, ma ga penhnå na

må ts'unt'u ya. Nu'mø bj nu yø mεfi p'uya, da nu m'ansu, porque ma ts'unt'u na", bi 'yεna. 38 Pe nu'mø mj zømp'u 'buhyø mεfi na rá ts'unt'u ra mmεhuj, yø mεfi di n'yεmbi: "Nunå ya, guehna ra ts'unt'u ja ngue da gohmj ra huahj naya. Ma ga hohu ya, n'namhma ngue ya må mmεtihu ra huahj", di n'yεmbi. 39 Bi bennbabi rá ts'unt'u ra mmεhuj p'uya, bi gujmaxøts'e ra huahj, ja bá hop'u.

40 Nunå ra Jesús, bi 'yånyø ja'i, bi 'yεmbi:

—Xi'mø ya bj nja ya yø hya dí xi'ahu ya, çtenj 'be'a da 'yøtra mmεhuj 'mø bi zømp'u 'buhyø mεfi conhui rá huahj?

41 Bi 'yenyø ja'i 'mø mj dadi:

—çTe 'be'a da jap'u 'mø? Gä da hyo'u yø mεfi ngue yø dondo, hindj huεqui. Nu'a rá huahj p'uya, n'nan'yo mj'da yø mεfi hõnda gonhui rá huahj. Nuya yø mεfi da gonhui rá huahj p'uya, nu'mø bi zønna pa da thacyø uva, di dāpra mmεhu'a te di tocabi.

42 Ra Jesús mahømbi 'yembyø ja'i:

—Guj pahmu xanho ra hya mmamp'u ja ra Maça Libro ngue εna: "Nunå ra do himbj nu manho yø hyønngi, guehna ra do brå 'bebo p'u brå fåhra jado na. Nguna ra hya xa nzån'Oja ngue di nja ya. A nuju p'uya, di εmhma ngue mazihotho te øt'Oja", εnna hya.

43 Janangue nuyå, mj ja ngue xqui sohå rá 'ye Oja, pe ya hin'na ya. Nu'u yø ja'i da zo rá 'ye Oja ya, gue'u yø ja'i da 'yøtra nho j nne Oja da 'yøtyø ja'i. 44 Nu ra ja'i da zoxmå xøts'e ra do, da føhra ja'i. A nu'mø da dahra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

45 Nu'u yø hmuy yø mmåcja 'nεhyø fariseo mj 'yøhna ra hya bi hycra Jesús, bj n'yo yø mmåi ngue go sihna ra hya na. 46 'Bexque'a bj ne xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Nja ngue bi zupi xti mbøcue yø ja'i, janangue himbj bent'i. Porque gåthø yø ja'i εmbi ngue rá pøngahya Oja na ra Jesús.

22

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra dants'ihme di nja.

1 Ra Jesús mahømbi hyoni te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i. Bi 'yεmbi:

2 —Nunå Oja bi 'bu mahεts'i dj mbita yø ja'i ngue da zo rá 'ye. Ænthø n'na ra dast'abi dj mbita yø ja'i ngue da nu rá ngo 'mø bj nthatrå ts'unt'u. 3 Bj menhyø mεfi ngue da si yø ja'i nuya xa mbita ngue da nu rá nthåtj. Pe nu'u yø ja'i bá ts'i, himbj ne bá εhe. 4 Mahømbi menhmj'da yø mεfi p'uya, bi 'yεmbi: "Ga 'youi, bá xihmi yø ja'i ya xta mbitagå, ngue ya xta nså tengue da ts'i. Ya xta ho må ndanj xi noqui. Ya xta nså xanho. Bá xihmu ngue da εhe da nu rá nthåtj", bi 'yεmbyø mεfi. 5 Pe yø ja'i bi ts'i himbj ne bá εhe. Nu'a n'na nc'εi bj ma dra 'befi rá huahj. Man'na nc'εi p'uya, di sigue

ngue mpátho. ⁶ Mí'da yò ja'j p'uya bi bentyò nzite xí mēnhnā ndast'abi, bi unj, bi hyo 'da. ⁷ Ra dast'abi p'uya bi 'yēmmēj bī mbōcūē. Bī mēnhyò soldado ngue da ho'u yò ja'j bi ho yò nzite. Bā urpabī yò hnīnj ya yò hyote. ⁸ Mahōmbī 'yēmbiyò mēfi p'uya: "Nugā ya xtā nsā ngue rā nthatī dī nja, pē nu'u yò ja'j ya xtā zofō, hīnnī 'yup'u ngue xtabā thocua'u. ⁹ Pē nūya nī mähā p'u ja yò 'yū ya. To bi zā mā ja'j guī nthēhū, bā xihmū ngue da ēhē dā nū rā nthatī", bi 'yēmbī. ¹⁰ Nū'u yò mēfi p'uya bī map'u bī ja yò 'yū bi sifi. Nū hangū yò ja'j bī nthēui, gā bā si. Bā si yò ts'oc'ēj, bā si yò hoja'j. Janangue bi yuhyò ja'j p'u ja rā ngu.

¹¹ Ra dast'abi p'uya, mī yāt'ambo rā ngu ngue dā nū yò ja'j xi ts'ofō. Bi nū p'uya ngue 'bap'u n'nā nc'ēj hīngui he rā he tengutho yò he yò ja'j sännigo ngue rā nthatī. ¹² Bi 'yēmbūya: "Ague grā xānnbāte, q'haque xqui cātua ya? 'Nē hīngui he nī he tengū he yò ja'j nūya sännigo ngue nū rā nthatī", bi 'yēmbī. Pē nūnā rā n'yohū hīnte gā ndātho. ¹³ Ra dast'abi p'uya bi 'yēmbiyò mēfi: "Nūnā rā n'yohū 'bucua, dāmī tūrpaui yò gua 'nēhyò 'yē. 'Yēmmī p'u thī ja rā 'bexui, ja dī nzomp'u, 'nē ja dī guxpū yò ts'i", bi 'yēmbī. ¹⁴ Porque xangu yò ja'j bi ts'ofō, pē ziyohotho yò ja'j bi thanhni.

I nnepyò nsūiui rā Jesús ngue dā 'yēmbī hīngui ja ts'edi di njutra menyu i nji.

¹⁵ Yò fariseo p'uya bi nhēcāhyā ha di japi ngue dā juppatho hāi te gā ya rā Jesús para ngue dā zāp'u di yapa m'mēfa. ¹⁶ Janangue bī mēnhyò n'yohū p'uya, bī mähā 'da yò ja'j rā Herodes ngue bā nyauī rā Jesús. Bi 'yēmbī:

—Ague grā xānnbāte, dī pacāhe ngue grā hoga n'yohū, porque gā pōmānho rā hya guī mma. Majuañi ngue guī xānnbāte'a rā hya nne Oja ngue gdā n'yohū. Nī xingui su'a te mbēn'nā'j yò ja'j. Madague'a ja yò cargo 'da yò n'yohū guī yauī, pē hīngui sū guī xifi ndana rā hya majuañi. ¹⁷ A nuyá, dī nne guī xicje ya, çua xanho ngue di njutra menyu āhrā dast'abi, uague hīn'nā? —bi 'yēmbī.

¹⁸ Pē rā Jesús ya patho te mbēnnbābi yò ja'j nguehna rā nt'ānnī ørpe, i sāmhyatho. Bi 'yēmbūya:

—çHanja ngue guī sāmhyagāhē? ¹⁹ Dāmī 'yurcāhū rā mēnyū nū'a gadī umhmū 'mò bi gup'āhū rā mēnyū rā dast'abi.

Bi unnā mēnyū p'uya ngue dā nū. ²⁰ Mī nū rā mēnyū rā Jesús, bi 'yēmbī:

—çTo rā hmi nā n'youi rā mēnyū ja ua? çTo rā thūhū nā rā thūhū n'youi rā mēnyū?

²¹ Mī dahyò ja'j yauī rā Jesús, bi 'yēmbī: —Guehna rā dast'abi naya —bi 'yēmbī.

Rā Jesús bi 'yēmbiyò ja'j yauī: —Nū'a ja ngue guī 'yōthū ya, dāmī unhnū rā mēnyū di tocabi rā dast'abi. Dā gue Oja p'uya, dāmī unhnū'a te di tocabi.

²² Nūnā rā hya i dahra Jesús, mī 'yōhyò nsūiui, di 'yōtho, ya hīmbi zā ha xti japi te mbēnnbi. Bi zop'u p'uya.

Bī manna Jesús ngue di bēnnate yò ánima.

²³ Nū'a rā pa'a p'uya, bī ma 'da yò saduceo, nūya ēmbi ngue hīndi bēnnate yò ánima. Bi 'yēmbra Jesús:

²⁴ —Ague grā xānnbāte, nup'u ja rā ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'u rā hya ngue ēna: nū'mò bi dū n'nā rā n'yohū, 'nē hīndi m'mahyò basi, nū rā xisu rā ánima dā zogui, nū'a rā n'yohū rā ánima gue'a dī nthatui rā 'danxu'a, n'nāmhā ngue dī m'mahyò basi tengutho 'mò xti m'mahyò basi rā ánima. ²⁵ A nuyá, nūua dī 'bāhmū ya, xi'mò gā ēmhmu ngue di 'bū'i yoto mā'yohū ngue ēdadī ncu. Nū'a rā n'yohū mā dā, dī nthatī. Pē dā 'yēhra pa dā dū, 'nē hīndi m'mahyò basi. Janangue nū'a rā n'yohū rā ánima m'mēfa bī m'mēi, go dī nthatui rā 'danxu'a. ²⁶ Pē xquet'a dā dū rā n'yohū 'nē hīndi m'mahyò basi. Di siguetho dī nthatra xisu 'mò bi dū rā ndò, astā gue'mò bi dū gā yoto mā'yohū. ²⁷ Mī zadi ngue bī m'māhmī gā yoto mā'yohū nā rā xisu p'uya, xquet'a 'nēhse rā xisu dā dū. ²⁸ A nuyá, xi'mò rā pa dāmī bēnnate yò ánima ya, çndana gue'a ya yoto mā'yohū rā mmeti rā xisu? Porque gā bī m'māhmī.

²⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbiyò ja'j yauī:

—Hīngui padī ha rā nja rā hya guī mmāhmū. Porque hīnga guēp'u gā ndīnnī mmāihū'a te rā hya nt'ot'i p'u ja rā Macā Libro. 'Nē hīngui pahmū hangū rā ts'edi Oja i ja. ³⁰ A nū'mò bi bēnnate yò ánima, dā gohi tengutho yò anxē Oja bī 'bū mahēts'i, ya hīndi nthatyò ja'j. ³¹ Nūnā te rā hya nt'ot'i p'u ja rā Macā Libro, ja dī nēquī p'u ngue di bēnnate yò ánima. Porque nt'ot'i p'u rā hya bī mān'Oja ngue bi 'yēna: "Guecā drā Ojagā ngue rā Abraham. Drā Ojagā ngue rā Isaac. Drā Ojagā ngue rā Jacob", bi 'yēn'Oja. ³² Ja dī nēquī p'uya ngue nup'u 'bū Oja, hīngui tu yò te yò ánima.

³³ Mī 'yōhyò ja'j nā rā hya xānnbāte rā Jesús, yò ja'j di 'yōtho.

Nūya yò hya dī manda Oja, bī manna Jesús ndana rā hya mā datho ja ts'edi dā 'yōtyò ja'j.

³⁴ Mī 'yōhyò fariseo ngue rā Jesús bī dāpra hya yò saduceo, bī nhēcā hya p'uya ngue honī ha di jāpā hya dā xihra Jesús. ³⁵ Nū'a n'nā'u yò fariseo xānnbāte rā ley, bī ma bā sāmhyā rā Jesús, bi 'yēmbī:

³⁶ —Ague grā xānnbāte, xi'u yò hya nt'ot'i p'u ja rā ley Oja, çndana rā hya ēxa mā datho di ja ts'edi Oja ngue dā 'yōtyò ja'j?

³⁷ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbī: —Nūnā rā hya guī ānngui, guehna rā hya ngue ēna: "Dāmī ja ndūmmū ngue māthoguitho guī māhmū Oja co gātho nī mmāihū. Hōnt'a guī mbēmhū'a". ³⁸ Nūnā

ra hya naya, guehna exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yotyø ja'i naya. ³⁹ Nuna ra yoho ra hya di manda Oja p'uya, 'ne di ja ts'edi Oja ngue da 'yotyø ja'i, guehna ra hya ngue ena: "Damj mahnj mmic'eiui, tengutho gnj ne ngue di ma mamadi'i", enna hya. ⁴⁰ Guehya yoho yø hya 'bet'o ya ngue gätho m'ida yø hya di manda Oja. Porque nuya gä m'ida yø hya bi 'yotra Moisés co 'nehyø pøngahya Oja, høntho xännbabi yø ja'i ha di ma Oja, co 'nehyø mmic'eiui di madi.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo hingra ja'itho.

⁴¹ Nup'u 'bøhra Jesús, tobe 'bärpætho yø fariseo. ⁴² Ra Jesús bi 'yembj:

—Xi'a t'embj ra Cristo, çua guí pahmu to rá ts'unt'u'a?

Yø fariseo p'uya bi 'yena:

—Nu'a ra Cristo, gue'a rá mbom'meto ra David —bi 'yembj.

⁴³ Mj dahra Jesús, bi 'yembj:

—Pe çhanja na ra hya bi bennbabi ra Espiritu Santo ra David mø? Porque ra David, bi ma ngue rá Hmu'a ra Cristo. Ra David bi 'yena: ⁴⁴ "Nuna Oja, nu'mø mj zøjbagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yembj: Damj m'icua ja ma n'y'eigä ya, asta gue'mø ga øt'e ngue guí manda gätho'ua nj nsuiui", bi 'yembj. ⁴⁵ Ja di nequj p'uya ngue ra David, nu'mø nnønna Cristo, nj hutj ngue rá Hmu. Janangue ra Cristo di nequj ngue hingra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto ra David.

⁴⁶ Nj xinga n'na nc'ej xta mbađj te xti dahya yø hya bi manna Jesús. Bi mu'a ra pa'a p'uya ngue nuya yø nsuiui ra Jesús bi zu ngue njmantho xta 'yørpabi yø nt'anni.

23

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue hinda 'yøt'e tengutho øtyø xännbate ngue ra ley 'nehyø fariseo.

¹ Ra Jesús bi zofø gätho yø ja'i co 'nehyø xädi, bi 'yembj:

² —Nu'u yø xännbate ngue ra ley 'nehyø fariseo, guehya embyø ja'i ngue bi t'unyø 'bæfi ngue di nxännbate te ga mbønna ley bi 'yotra Moisés. ³ Janangue nuya yø hya di manda ngue guí 'yøth, damj 'yec'eihu. Nu'mø te di 'bep'ahu ngue guí 'yøth, damj 'yøth. Pe 'yogui øth tengutho ga 'yo ya yø xännbate ya, porque nuyä, nu'a ra hya xännbate, hinga gue'a øt'a. ⁴ A nuna ra ley xännba yø ja'i ngue da 'yøt'e, hñjongui häti da 'yøt'e. Porque entho ra ndate 'benj di dutyø ja'i, pe yø ja'i hingui häti da duts'i. Nj xinga n'na rá saha di nne di mfäxte ngue di tøxra 'benj. ⁵ Nu te gä øt'e, ga 'yøt'e ngue høntho di 'yexpu ha 'bähyø ja'i. Porque di ho te øt'e, ngue nup'u ja yø de 'nep'u ja yø guyanj, xa cuatyø sacua ngue nt'ot'i rá hya

Oja. 'Ne di ho ngue søt'a häi yø he. ⁶ Nup'u ha øt'a ngo yø ja'i, da guerp'u ja yø njja, huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'u. ⁷ 'Ne di ho ngue nup'u ja yø täi, di respeta yø ja'i ha gui zengua. 'Ne di ho 'mø t'embj ngue yø xännbate.

⁸ Pe nu'ahu, 'yo guí nne gui 'yexa ngue di hu'ahu yø ja'i ngue gyø xännbatehu. Porque n'natho nj xännbatehu 'bui, gue'a embyø ja'i ngue ra Cristo'a. A nu'ahu, gä gadi ncutho. ⁹ Nua ja ra häi, 'yo tonj ja'i gnj hutj ngue nj Papáhu. Porque nu'a nj Papáhu, hønða n'na i 'bui, pe mahets'i bi 'bui. ¹⁰ 'Yo guí nne da 'yøt'e ngue yø hmu'ahu yø ja'i. Nu'a da 'yøt'e ngue yø hmu yø ja'i, hønðra Cristo'a ra hmu. ¹¹ Nu ra ja'i di mpæfi ngue fäxra mmic'eiui, guehna tate na ngue gätho'ahu. ¹² Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'atho hnu mansu'a. Pe nu'a øt'e ngue hingui hnu mansu p'u ga mberj, gue'a man'natho hnu mansu'a.

Ra Jesús bi ma te øtyø xännbate ngue ra ley, da guehyø fariseo.

¹³ Ague gyø xännbatehu ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu rá n'u gui thohmu, ngue himma juanj gyø hoja'ihu. Go guí cothu ra 'yu, hñ gadi japhu yø ja'i ngue da zo rá 'ye Oja bi 'bu mahets'i. Nj xinga gue'ahu guí nne gui sohu rá 'ye Oja. Nu'u yø ja'i nne ngue da zo rá 'ye Oja, hñ gadi japhu.

¹⁴ Ague gyø xännbatehu ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu rá n'u gui thohmu, ngue himma juanj gyø hoja'ihu. Porque guí tunnba hu yø ngu yø 'danxu. Guí häti ngue guí embj gui xännba hu te pets'i. Pe para ngue guí corpahu yø dä yø ja'i, ndø ya'atho guí mmat'Ojahu. Pe nuyä, mathogui tho ra castigo gui thohmu ngue guí njahu p'u.

¹⁵ Ague gyø xännbatehu ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu rá n'u gui thohmu, ngue himma juanj gyø hoja'ihu. Ndap'u bi zä gui 'yohu ua ja ra häi, gui 'daxhu yø jathe ngue gui homhmu yø ja'i da denna hya guí xännbatehu. Nu'mø ya gä 'bäth n'na ra ja'i ngue da denna hya guí xännbatehu, nuna ra ja'i gui 'bäth, da gohi ngue ndoble ra castigo da thop'u ja ra nidu ngue'ahu.

¹⁶ Nu te gä guí xännbatehu ra hya 'ne hingui pahmu tenj bønna hya guí mmamhmu, hague ngu rá n'u gui thohmu. Porque nuya yø ja'i di yat'a n'na ra hya ngue da 'yøt'e, 'ne bi 'yexa ntestigo ra njja, guí xännbatehu yø ja'i ngue hingui ja ts'edi di nja'a ra hya bi manna ja'i. Pe nu ra ja'i exa ntestigo ra oro ja mbo ra njja, guí xihmu ra ja'i ngue ja ts'editho da 'yøt'a te ra hya bi ma. ¹⁷ Pe ngue ma'bædi nj mmäihu, hingui tumhmu tenj bønna hya guí mmamhmu. Çua guí emhmu ngue mits'u tate ra oro ngue ra njja, nuna øt'e ngue xanduxqui ra oro? ¹⁸ Xquet'a nuya yø ja'i exa ntestigo ra altar

ngue tema hya di yatra ja'i da 'yot'e, gui xanbaha ra ja'i ngue hingu i ts'edi da 'yotra ja'i'a ra hya bi ma. Pe nu'mo ngue bi 'yexa ntestigo ra ja'i'a ra 'bot'e xa jaxpu ja ra altar, gui xihma ra ja'i ngue ja ts'editho da 'yotra ja'i' na ra hya bi ma. ¹⁹ Pe ngue ma'bedi ni mmuihu, hingu i timhmu teni bonna hya gui mmamhmu. ²⁰ Ua gui emhmu ngue mits'u tate ja ra ts'edi ra 'bot'e ngue ra altar, ngue'a ga ndaxqui ra 'bot'e? ²¹ Pe nu ra ja'i ngue exa ntestigo ra altar hinga hondra altar exa ntestigo, sinoque exa ntestigo'a te ga ja p'u ja ra altar. ²² A nu ra ja'i ngue exa ntestigo ra nija, hinga hondra nija exa ntestigo, sinoque gue'a Oja 'bup'u ja ra nija exa ntestigo ra ja'i. ²³ Xi mmangu ra ja'i exa ntestigo mahets'i, gue'a ra nthuts'i Oja espabi ntestigo. Da guesc Oja p'uya, porque go bi hup'u bi ja ra nthuts'i mahets'i'a.

²⁴ Ague gyo xanbathem ngue ra ley conyo fariseo, Hague ngu ra n'u gui thohmu, ngue himma juani gyo hoja'ihu. Nu'a ra diezmo gadi unhn Oja, gadi unni te ga gui timhmu asta ra xac'andehe gadi unhn ra diezmo Oja. Da guehra anis, da guehra comino gadi unhn ra diezmo Oja. Ya xanho ngue nguna gui othu, pe nup'u ja ra ley, i mmamp'u man'na ra hya ngue ja ts'editho gui 'yothu. Porque nt'oti ra hya ngue mahonitho gui n'yo manhohu, 'ne di nja ni nhucatehu, 'ne majuanj ngue ga da gue'a te gdi n'yoha. Guehna ra hya ja ts'editho ngue gui 'yothu naya, da guehra diezmo dami siguetho gui unhn Oja. ²⁵ Nuya te gama hya gui xanbathem, 'ne hingu i pahmu te ni boni. Go gui orepahu masu ya yoh hya zits'utho ja ts'edi, pe nuya yoh hya ma datho ja ts'edi ngue gui 'yothu, hinga egui orepahu masu xanho ya.

²⁶ Ague gyo xanbathem ngue ra ley conyo fariseo, Hague ngu ra n'u gui thohmu, ngue himma juani gyo hoja'ihu. Porque maxots'etho di nequi ngue gyo hoja'ihu, pe mbo ni mmuihu, gyo behu ngue hont'a te pes'yoh ja'i so ni mmui gui hyannbahu. ²⁷ Ague gyo fariseohu, hingu i tinni mmui teni bon'a gui othu. 'Be da bo mbo ni mmuihu, n'namhma ngue 'nehma xots'e ni do'yohu di nequi ngue xtanho.

²⁸ Ague gyo xanbathem ngue ra ley conyo fariseo, Hague ngu ra n'u gui thohmu, ngue himma juani gyo hoja'ihu. Porque nu'ahu, tengutho yoh panteon, ngue mazitho gu nequi maxots'e ngue mat'axqui, pe mbo yoh panteon mandon nts'otho ngue yup'u yoh do'yo yoh anima. ²⁹ Gui njathu p'uya, maxots'etho di nequi ngue xanho te gni 'yohu, pe mbo ni mmuihu, madits'u ha dadi nequi p'u'a tengue majuanj, hondra nts'o i ja mbo ni mmuihu.

³⁰ Ague gyo xanbathem ngue ra ley conyo fariseo, Hague ngu ra n'u gui thohmu, ngue himma juani gyo hoja'ihu. Nuya

yoh pongahya Oja xa tho manjam'mo, go gadi hojpahu yoh panteon. Nuya yoh anima xa 'yotra nho, asta xca japhu yoh doni yoh do 'bap'u ha o yoh anima. ³¹ Gui emhmu p'uya: "Nu'mo xcabá m'mahmu yoh pa ba m'mahma mboxitahu, hinxca faxu ngue xca hohu yoh pongahya Oja", gui emhmu. ³² Pe nu'mo ngue nguna ra hya gui mmamhmu, ya gui pahmu xanho ngue yoh bas'ahu yoh hote nuya bi hyopyo pongahya Oja. ³³ Ute gui tomhmu ya? Dami 'yothu nts'edi tengutho xa 'yot'a m'met'o ni mboxitahu.

³⁴ Gui 'bahu tengutho yoh c'eya ngue n'yoiu ra ndate. Ua di za gui mpomhmu ra castigo p'u ja ra nidu? ³⁵ A nuyá, ga penhna yoh pongahya p'u ha gui 'bahu, ga penhna p'u yoh bamhya, ga penhna p'u yoh xanbathem. Nu 'da'u p'uya gui hyohu, gui cuathu ra pont'i. Mi'da p'uya, gui amhmu p'u ja yoh nija. Mi'da p'uya gui cuhmu, nu'mo bi 'dagui ngue di ma mi'da yoh hni, gui mma guá homhmu. ³⁶ Janangu nup'u ha gui 'bahu, ga ja da ma ma pen'nahu p'u ra castigo i ja ngue di nja ngue yoh hoja'i xa tho. Da fup'u ba tu ra hoja'i Abel asta guerp'u i ntu ra ts'unt'u ra Berequia, nuna ra Zacaria hi hyo ni mboxitahu p'u ha gui nhyacui ra nija ra altar. ³⁷ Majuanj di xi'ahu ya, ngue nuna ra castigo ja ngue di nja, nguna da thogui gatho yoh ja'i 'bahya.

Ra Jesús bi dar'man'u ra mmui 'mo mi hyandra hni Jerusalén.

¹ Ague gyo mmenguhu Jerusalén, gue'e gui hophu yoh pongahya Oja, da gue'u yoh mamhya Oja bi 'ben'nahu gui pandothohu. Xangu yoh nni di ne gue ga pen'nahu tengutho ra onj 'mo di petyoh basi ngue di huits'i conyo zahua, dadi ja'ahu p'u. Pe hinga neh. ² A nuyá, da hyc'ahu p'u Oja ya. ³ Di xi'ahu ngue ya hini mantho gui nnuj astá gue'mo da 'yehra pa gui 'yemhmu: "Di japrá m'menhu Oja ba penhua", gui 'yemhmu.

24

Bi manna Jesús ngue ba ep'u ra pa da xotra nija.

¹ Nuna ra Jesús mi bomma xots'e ra nija, ya ja ngue da ma. Bi guatyoh xadi ngue uti te ja ra nija. ² Ra Jesús bi 'yembi:

—Ya gui nnuhu te ja ra nija ya. Pe ga xi'ahu'a te majuanj. Nuna ra nija naya, ba ep'u ra pa da xotyoh ja'i na. Xogue di nxudi, hin haru nni nequi ra nija.

Bi manna Jesús te di nja hante ra nzequi yoh pa.

¹ Nup'u ni hyandra nija, ja ni gop'u ra nyuni bi ja ra mbonza ja yoh olivos. Ja i mep'u yoh xadi ra Jesús. Bi mip'u bi zoni. Bi guatyoh xadi p'uya ngue yaseui, bi 'yembi:

—Dí nne gui xicje njam'mò di nja ya yò hya guí mma, ngue da xotra nija yò ja'i. 'Né damí xicje temá hméya di nja'mò guá éhé, da gue'mò bi gua'a nximhái, te 'be'a má hméya di nja.

⁴ Mí dahra Jesús, bi 'yembyò xádi:

—Damí mfáhmú xandónho, 'yo guí nne ngue to da hyá'áhu. ⁵ Porque xangu yò ja'i di n'yo ngue da 'yembyò ja'i: "Go guecá drá Cristogá ya", da 'yembi. Gue'a di hyát'i xangu yò ja'i'a p'uya. ⁶ Nu'mò gá 'yòhmu ngue ya ja yò datunhni, oque gui 'yòhmu ngue ya ja ngue di nja yò tunhni, 'yo sá guí súhu. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pé hinga gue'u yò hméya'u ngue rá nze'gui. ⁷ Da nangyò nación ngue da 'yòrpa rá tunhni m'í da yò nación. Da nangyò dast'abi ngue da 'yòrpa rá tunhni m'í da yò dast'abi. Dí nja yò thuhu, di nja yò guehí. Dí 'yan'ahái ndap'u bi zä. ⁸ Ja da fup'u rá n'u ja ngue da tho'a m'mefa yò ja'i p'uya.

Bi xihyò xádi rá Jesús ngue da zä rá n'u, da ts'ui.

⁹ Da ma madá'i ngue da ma ma'ani'áhu, 'né da tho'áhu. Ndap'u bi zä da z'u'áhu yò ja'i ngue guí é'c'ei. ¹⁰ Xangu yò ja'i di hyc'e'p'u yò nt'c'ei. Astá di dásé yò mmi'yec'eiui da zui. ¹¹ Xangu yò fehni pòngahya di m'mái, da 'yena ngue Oja di bennbabi rá hya da ma. Gue'a di hyát'i xangu yò ja'i'a. ¹² Nu'mò ya bi zehra nts'o, xangu yò ja'i da 'yespu'a guí mahyò mmi'yec'eiui. ¹³ Pé nu rá ja'i hinda hyc'agui, xinda hangu ra n'u da thogui, gá da zeti, guehna rá ja'i di nyanná te na. ¹⁴ Hante ngue da z'gui te ja ngue gá di nja, da ma ma'yoní na rá hoga 'da'yo hya gá rá ngu'í mximhái n'namhna ngue gátho yò ja'i da badí ha di njap'u di nzo rá 'yé Oja.

¹⁵ Xquet'a guí nnuhu ngue di nja ya yò hya bi manna pòngahya Daniel, ngue nup'u ja rá xequi madaxquibi, ja di ts'omp'u yò ja'i. (A nuyá, nu rá ja'i di xádi, di n'yo rá mmi' mò bi nu ngue di nja ya yò hya ja ua.) ¹⁶ Nu'mò gá nuhu ngue ya bi nja'a p'uya, nu yò ja'i di 'bup'u ja rá hái Judea, da 'dagui, di map'u ja yò xanthò. ¹⁷ Nu rá ja'i di tóhma xòts'e rá ngu, 'yo di éna ngue di ma mbo rá ngu ngue te da há, sinoque da 'dagui. ¹⁸ Nu rá ja'i di 'yo rá 'b'fí, hìndi ma rá ngu ngue da ca rá tuhú, sinoque da 'dagui n'namhanto. ¹⁹ Pé hucate yò xisu di hadyò basí'a rá pa'a, oque di sadyò basí. ²⁰ Damí 'yáphu Oja ngue nuya yò hya ja ua, hinda gue'mò rá pa ngue xta nse di nja, ni xinga gue'mò rá pa ngue rá ts'áya di nja. ²¹ Porque xandón'utho te da thohyò ja'i'a rá pa'a. Nu te di nja, hìnjam'mò xa njap'u asta gue'mò mambá fu'a nximhái. 'Né ya hìnni mantho da hnu ngue mahòndi njap'u. ²² Nuna Oja, ya xa nzánni ngue hinga ya'atho yò pa di nja ná rá ndate ná. A nu'mò ngue ya'atho di nja, ya hìnjonda bongui.

Pé da 'yòt'e ngue da thotho, porque Oja di mahya yò ja'i ya xa huanhni.

Rá Jesús bí ma ngue di n'yo xangu yò ja'i da ne ngue da hyát'ya yò ja'i ya é'c'ei.

²³ Nu'u yò pa'u, 'yo sá guí é'c'ei hu ya yò ja'i da 'yén'áhu: "Núua, ja bi 'bucua rá Cristo", oque da 'yén'áhu: "Nínguehna ja bi 'buhná", da 'yén'áhu. ²⁴ Porque xangu yò ndòbethani di n'yo ngue da 'yembyò ja'i: "Go guecá drá Cristogá ya", oque da 'yembi: "Go guecá rá pòngahyagá Oja ya", da 'yena. 'Né da zä da 'yòtyò milagro. Nuya yò milagro da 'yòt'e, guehya da ne ngue di hyát'ya ja'i nuya yò thanhni Oja ya. ²⁵ Pé nuyá, dadi 'bet'o'áhu ya yò hya ja ngue di nja m'mefa.

²⁶ Nu'mò toni ja'i da 'yén'áhu: "Nunu bí ja rá dapo, ja bi 'buhná rá Cristo", da 'yén'áhu, 'yo sá guí páhá p'u ha da sí'áhu. Oque da 'yén'áhu: "Nup'u bí ja n'na rá cuarto ma'yagui, ja bi 'bup'u", da 'yén'áhu, 'yo sá guí é'c'ei hu. ²⁷ Porque nu'mò bi zònná pa da éhra N'yohu di 'yé mahets'i, gátho yò ja'i da nu. Tengutho rá huei 'mò bí yò't'i, gá handyò ja'i ndap'u bi zä. ²⁸ Nup'u ha di 'buhyò ja'i ni 'yup'u da thaspa rá güenda, ja di njap'u rá castigo.

Bi manna Jesús ngue mahònda é'cua ja rá ximhái.

²⁹ Nu'mò bi tho'u yò ndate di nja, di m'mexui rá hyadi 'nehra zana. Da táhyò sò bí ja mahets'i. Nu te gá bí ja maya, gá di pádi ha thogui. ³⁰ Nunu maya, di nja rá hméya ngue rá N'yohu di 'yé mahets'i. Ndap'u bi zä dára zonyò ja'i 'mò bi thandra N'yohu di 'yé mahets'i, da n'youi rá guí. Da nu yò ja'i ngue maguese, porque mathogutho ja rá ts'edi. ³¹ Ngu di nya rá corneta, nu'u yò anxé da n'youi, da menhni gá rá ngu'í nximhái, ngue di perpabi yò ja'i nuya xa huanhni.

Bi hnye'pabi rá hya n'na nza rá igo.

³² Damí pahmu ná rá hya gá hycá ya, ngue gdá hyc'epabi rá hya n'na nza rá igo. Nu'mò ya bi c'amyò 'yeca ngue bi 'dogui, guí pahmu p'uya ngue ya ni ma di pat'i xanho hái. ³³ Nguna rá hya ja ngue di nja ya. Nu'mò gá nuhu ngue bi nja ya yò hya di xi'áhu ya, damí pahmu ngue ya xma nguérpátho gá ma éhé. ³⁴ Nuya yò hméya di xi'áhu ya, damí pahmu ngue guehya di nja ya hante ngue da du yò ja'i 'buhyò pa ja p'uya. ³⁵ Nu te bí ja maya, 'né'cua ja rá hái hìngui zai. Pé nuna rá hya di mmangá, ja para zantho ná.

Hìngui fadi temá pa da é'p'u rá N'yohu di 'yé mahets'i.

³⁶ I pase Oja temá pa di nja ya yò hya di xi'áhu. Ni xingyò anxé di pádi, ni xinga gueque di pádi temá pa di nja, madague'a ngue rá Ts'ant'ugui Oja. ³⁷ Tengutho bá nja'mò yò pa mambá m'mahra Noé, xquet'a ngu'a di nja'a rá pa da éhra N'yohu di 'yé

mahets'i ya. ³⁸ Porque nu'a ra pa'a, mi sihmeg yə ja'i, mađi nthati 'da, ja t'əpyə t'ixu 'da. Pe himbi unna güenda yə ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mə ra pa mi yərbu ja ra barco ra Noé. ³⁹ Ja bi bəhyə ja'i te ja ngue di nja mə ya ja p'u ra ndate 'ye bi juadi gətho yə ja'i. Mahəndi njarbatho yə ja'i 'mə bə ėhra N'yohu di 'yε mahets'i ya. ⁴⁰ Nu'a ra pa'a, yoho yə n'yohu 'dap'u dađi mpefi. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi. ⁴¹ Yoho yə xisu 'dap'u di ncəni. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

⁴² Janangue dami ndə'matehu, porque hingui pađi tema pa, tema ora da ep'u ni Hmuhu. ⁴³ Dami pahmu na ra hya ja ua, ngue n'na ra mmenniġu, nu'mə da bađi tema ora da zəhra be p'u ja ra ngu'a di nxui, di mfadi xanho, hinci n'aha. Porque hinci n'unj da sojpa ra ngu ngue da fe. ⁴⁴ Xquet'a dami njathu p'uya, dami ndə'matehu. Porque nu'a ra ora ngue hincite di so ni mmuihu, xi'mə gue'a ra ora da zəhra N'yohu di 'yε mahets'i'a.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya yoho yə hmiqúi, n'na ra hmiqúi ngue ra 'yode, n'na ra hmiqúi ngue hingrá 'yode.

⁴⁵ Ga xi'ahu te 'be'a da 'yotrə ja'i bi dinna mmui hanja ra hya, nu te sifi da 'yot'e, gue'a da 'yot'a. Guehna tengutho n'na ra hmiqúi ngue da ma mafati te'o 'bəp'u ja ra ngu ra hmu. Nu'mə bi zəhna ora di nsihmeg yə ja'i mafati, da 'uinj. ⁴⁶ Ra mmenthi di nthəui ra hmiqúi nuna da 'yot'e te di 'bepra hmu. Nu'mə bi zəhra hmu da đinj ngue dađi mpefi. ⁴⁷ Majuanj di xi'ahu ngue nu te ga pəsrə hmu, ga di fətrə hmiqúi. ⁴⁸ Pe nuna ra hmiqúi ngue ra ts'oc'ei, da 'yemp'u ja ra mmui ngue him'be da zəhra hmu. ⁴⁹ Da mədi da matyə mmimhmiqúui. Da ma ra hmihni p'uya. ⁵⁰ Nu'a ra hmu ra hmiqúi p'uya, nu'a ra pa ra ora ngue hingui tə'mrə hmu, da gue'a ra ora da zə'a. ⁵¹ Nu'a ra hmu p'uya, mathogutho da mei, pəts'i ngue da xeni. Di 'yemp'u ni gohyə ja'i himma juanj yə hoja'i. Ja di nzomp'u p'uya, 'ne ja di guxpə yə ts'i.

25

'Det'ayə hmute i hyejpa ra hya ra Jesús.

¹ Nuya yə ja'i ya o rá 'ye Oja, gui nhyejpabi 'det'a yə hmute bi đuxyə nyot'i ga zə conna aceite. Guehya ndə'mate ngue di hyanna novia 'mə bi zəhra ndə bə ep'u. ² Nuya 'det'a yə hmute p'uya, cut'a'u yə m'memmui, ximmi cut'a'u yə njammui. ³ A nu'u cut'a yə hmute ma'bədi yə mmui, bi đuxyə nyot'i, pe himbi đux hman'na ra aceite da hyom'mə bi guahra aceite ga zə yə nyot'i. ⁴ A nuya yə hmute ngue yə njammui bi đuxyə nyot'i, pe bi đux hman'na ra aceite da hyoni. ⁵ A nu'a ra novio nthə'mi p'uya, hinha ni 'yani.

Mi nneha yə hmute p'uya, ga bi n'aha. ⁶ Mi zo made ra xui p'uya, bi t'ode ngue bə gna hmafi n'na nc'ei, bi 'yena: "Bə ėcua ra novio ya. Ga 'yo ni ma gui c'athu", bi 'yembyə hmute. ⁷ Mi nangu gətho yə hmute, ya mi ts'atho zə yə nyot'i, bi ne xta xirpa man'na ra aceite ngue di nzə xanho. ⁸ Nuya cut'a yə hmute ma'bədi yə mmui bi 'yembya yə hmute ngue yə njammui: "Dami 'dacjets'u ni aceiteui, porque ma nyot'igəhe ya nne da huət'i", bi 'yembi. ⁹ Pe nu'u yə hmute ngue yə njammui, ėntho 'mə mi dađi: "Hinda zə'a, porque nu'mə ga 'da'əhe ra aceite gui homhmu, m'mefa ya hin'yə te di nzə ma nyot'ithe. A nuyá, man'na xanho ni mähə p'u bi 'bə ra aceite, bə tanna aceite gui hyomhmu", bi 'yembi. ¹⁰ Bi ma ra than'aceite'u yə hmute ma'bədi yə mmui p'uya. Pe ra novio ya bi zəhə. A nuya yə hmute ya xi nsə, 'da i yəthu mbo ra ngu ra novio ya. Bi nətra goxthi p'uya. ¹¹ Mi ma n'ot'e ra goxthi p'uya, ja bi zə'u mi cut'a yə hmute xi ma ra than'aceite, bi 'yembuya: "Ague grə hmu, dami xogahe ra goxthi", bi 'yembi. ¹² Pe ra novio bi 'yembi: "Majuanj di xi'ahu ngue nugə hinci pa'ahu", bi 'yembi. ¹³ Dami njathu p'uya, ya xquj nsəhu 'mə ra pa da ep'u ra N'yohu di 'yε mahets'i. Porque hingui pahmu tema pa, tema ora da ėhe.

Bi hycra hya ra Jesús ngue ra menyu bi ma mafati yə mefi.

¹⁴ Nuna Oja bi 'bu mahets'i di manda yə ja'i ua, gui nhyejpi tengutho n'na ra n'yohu ja ngue da ma n'na ra hai yap'atho. Bi zəhyə mefi ngue di dəpra menyu, da 'yərpabi rá 'befi mēte ra pa da ma. ¹⁵ N'na ngu n'na yə mefi bi unna menyu hangu da zə da 'yərpabi rá 'befi. Nu'a n'na ra mefi bi unni cut'a mahuahj ra menyu. Man'na ra mefi p'uya, bi unni yo mahuahj ra menyu. Man'na ra mefi p'uya, bi unna n'na mahuahj ra menyu. Mi dəpra menyu yə mefi na ra hmu, bi ma yap'atho p'uya. ¹⁶ Nuna ra mefi bi ndəpi cut'a mahuahj ra menyu, bi 'yərpabi rá 'befi ra menyu bi t'unni. Mi cut'a mahuahj ra menyu bi daħa. ¹⁷ Nuna ra mefi bi ndəpi yo mahuahj ra menyu, bi 'yərpabi rá 'befi ra menyu bi t'unni. Mi yo mahuahj ra menyu bi daħa. ¹⁸ Pe nuna ra mefi bi ndəpa n'na mahuahj ra menyu, bi 'ya'ma n'na ra ots'i. Ja bi gərpa p'u rá menyu rá hmu.

¹⁹ Mi ma ya'atho yə pa p'uya, bi zəhra hmu yə mefi. Bi 'yərpabi ra güenda'a ra menyu xi dəpi. ²⁰ Rə mədi bi zo'a rá mefi xi dəpi cut'a mahuahj ra menyu. Gə bi dəpra hmu'a 'det'a mahuahj ra menyu mi ħa. Bi 'yembi: "Ague grə hmu, cut'a mahuahj ra menyu gə dəqui, pe jua mi cut'a mahuahj ra menyu da taha", bi 'yembi. ²¹ Nu'a ra hmu p'uya bi 'yembrə mefi: "Ya xanho grə hoga mefi, hingə nhyetho. Gə pəmmaħho co nu'a

zits'u ra mēnyu dá fát'a'í. A nuyá, man'na xangu ga fát'a'í ya. Nuya hangu ra pa di nja'í mpáhā ya", bi 'yēmbi. ²² Bi zō'a ra mēfi xī ndāpi yo mahuahī ra mēnyu p'uya. Bi 'yēmbi hmu: "Ague grá hmu, yo mahuahī ra mēnyu gá dáqui, pē jaua mī yo mahuahī ra mēnyu dá taha, ya goho mahuahī'a ya", bi 'yēmbi. ²³ Ra hmu p'uya bi 'yēmbi mēfi: "Ya xanho grá hoga mēfi, hīngá nhyetho. Gá pōmmanho co nu'a zits'u ra mēnyu dá fát'a'í. A nuyá, man'na xangu ga fát'a'í ya. Nuya hangu ra pa di nja'í mpáhā ya", bi 'yēmbi. ²⁴ Rá nzequitho bi zō'a ra mēfi xī ndāpa n'na mahuahī ra mēnyu p'uya. Bi 'yēmbi hmu: "Ague grá hmu, nugá dí pādī ngue guí ya manzaqui. Guí á'a te hīnxca taha. Guí xoc'a te hīnxca pēfi. ²⁵ Janangue nugá dí sū'í. Dá cá't'á hāi nī mēnyu. Pē nuyá, jaua nā te nī mmeti ya", bi 'yēmbi. ²⁶ Nu'a ra hmu p'uya bi 'yēmbi mēfi: "Ua go grá ts'omēfi n'yō, gue grá ndō danhyēi. Guí ngui ngue dí ácá'a te hīnx'tá taha. Guí ngui ngue dí xocá'a te hīnx'tá pēfi. ²⁷ Uangui xtá nzá xqui dá mā mēnyugá p'u ja ra banco. Nu'mō mā sōhō, uangui xtī ndácrá nzābi mā mēnyu", bi 'yēmbi. ²⁸ Nunā ra hmu p'uya bi 'yēmbi mēfi 'bap'u: "Nunā ra mēfi 'bācua, dami hyannbau'á n'na mahuahī ra mēnyu hā. Dami unnui ra mēnyu'a ra mēfi hā 'det'a mahuahī ra mēnyu. ²⁹ Porque nu'a ra mēfi ya xangu ra mēnyu hā, gue'a man'natho mā t'unní'a. Pē nu'a ra mēfi zits'utho hā, dá thannbabi'a zits'u ra mēnyu hā. ³⁰ A nunā ra mēfi hīngui nne te dá mēfi, dami 'yēmhmu p'u thi nā. Ja di nzomp'u 'nē ja di guxp'u yō ts'í", bi 'yēmbi.

Gátho yō ja'í 'bu'a nximhāi dá thaspa ra güenda.

³¹ Nunā ra N'yohu di 'yē mahets'í, 'mō bá gē ngue dí ndast'abi, dá n'yoi yō anxē. Nup'u dá mī, ja di njap'u ra ts'ut'abi. ³² Gátho yō ja'í 'bu'a nximhāi ja di mpeti p'u di hutí. Di 'ueque n'na ngu n'na yō ja'í tengutho ra mände'yo 'mō sicyō chivo p'u hā 'buhyo de'yo. ³³ Nu'u yō de'yo di go'a n'yēi, nu'u yō chivo di go'a ngaha. ³⁴ Nu'a ra dast'abi dá 'yēmbi ja'í di gop'u ja rá n'yēi: "Bí 'yēhmu ua dí 'bui, di jap'ahū mā Papá. Porque ngu'a bá sänni ngue di nja hante ngue di nhohra ximhāi, ngue nuua hā dí manda ja guí m'mahmu ua. ³⁵ Porque nugá dá ntū manthuhū, pē gá 'dacju ra hmē dá si. Nu'mō mā nthuthe, gá 'dacju ra dehe dá si. Nu'mō mā n'yo n'nanní n'na rá hāi, gá 'dacju ra ts'āya. ³⁶ Nu'mō hīn'yū ra ulu gā he, gá 'dacju ra ulu dá he. Nu'mō mā hyēnni, gá mā güi zenguagahū. Nu'mō mā o rá fādi, gá mā güi nuju", dá 'yēmbi.

³⁷ Nuya yō ja'í ya bi nhohyō ts'oqui, dá 'yēmbi hmu: "Ague grá Hmu, ¿njam'mō dá nu'áhe ngue guí tu manthuhū, 'nē dá

'da'áhe rá hmē gá si? ¿Njam'mō dá nu'áhe ngue guí tuthe, 'nē dá 'da'áhe rá dehe gá si? ³⁸ ¿Njam'mō dá nu'áhe ngue gá n'yo n'nanní n'na rá hāi, 'nē dá 'da'áhe rá ts'āya? ¿Njam'mō dá nu'áhe ngue hīn'yū ra ulu guí hye, 'nē dá 'da'áhe rá ulu gá hye? ³⁹ ¿Njam'mō dá nu'áhe ngue gá hyēnni, ogue gá 'yo rá fādi, 'nē dá mā di zengua'áhe?" ⁴⁰ Nu'a ra dast'abi dá 'yēmbi ja'í: "Majuani dí xi'ahū, ngue nu'a te gá gá 'yōrpahū ya mā cugá 'bācua, madague'a hīngui nnu mansu yō ja'í, pē nu te ra 'bāxte gá 'yōrpahū ya, go gá fáxcāhū'a", dá 'yēmbi.

⁴¹ Ra dast'abi p'uya dá 'yēmbi ja'í ni gop'u ja rá gaha: "Dami 'uehmu ua di 'bui, porque hīngui nnu manho'ahū Oja. A nuyá, guí mmāhā rá castigo ja rá sibi i ja para zantho. Guehna rá sibi bi zān'Oja ngue di ma rá zithu co 'nē'u yō anxē tēnni. ⁴² Porque nugá, nu'mō mā ntū manthuhū, hīngá 'dacju rá hmē xcá si. Nu'mō mā ntunthe, hīngá 'dacju rá dehe xcá si. ⁴³ Dá n'yo n'nanní n'na rá hāi, pē hīngá 'dacju rá ts'āya. Ja'mō hīn'yū rá ulu gā he, pē hīngá 'dacju rá ulu xcá he. Bī nja rá ora dá hyēnni, 'nē dá o rá fādi, pē hīngá mā güi zenguagahū". ⁴⁴ Mī dá'u yō ja'í ts'o p'uya, bi 'yēmbi hmu: "Ague grá Hmu, ¿njam'mō dá nu'áhe ngue guí tu manthuhū, 'nē hīndá 'da'áhe rá hmē xqui si? ¿Njam'mō dá nu'áhe ngue guí tuthe, 'nē hīndá 'da'áhe rá dehe xqui si? ¿Njam'mō dá nu'áhe ngue gá n'yo n'nanní n'na rá hāi, 'nē hīndá 'da'áhe rá ts'āya? ¿Njam'mō dá nu'áhe ngue hīn'yū ra ulu guí hye, 'nē hīndá 'da'áhe rá ulu xqui hye? ¿Njam'mō dá nu'áhe ngue gá hyēnni, ogue gá 'yo rá fādi, 'nē hīndá mā xcabi zengua'áhe?" ⁴⁵ Ra dast'abi p'uya dá 'yēmbi: "Majuani dí xi'ahū, ngue nu'mō hīn'tema 'bāxte guí 'yōrpahū ya yō ja'í 'bācua hīngui nnu mansu yō ja'í, go gueque hīngui nne guí fáxcāhū", dá 'yēmbi. ⁴⁶ Nuya yō ja'í ya, guehya dá mā rá castigo para zantho ya. A nu'u yō ja'í ya bi nhohyō ts'oqui, di t'unna te para zantho.

26

Yō nsaiui ra Jesús ya sänni ngue dá hyo.

¹ Ra Jesús, mī juadi bi mā gátho ya yō hya ya, bi 'yēmbi yō xādi:

² —Guí pahma ngue manyo patho di nja rá ngo ngue rá pascua ya. Dá gue'mō édi ja rá ngo dá mā dá rá N'yohū bí 'yē mahets'í ngue dá mā mā cuati rá pont'í.

³ Nu'u yō hmu yō mmācja conyō xānnbate ngue rá ley, conyō n'yohū 'bet'o ngue yō judío, gá bi mpeti p'u ja rá ngu rá Caifás, nunā rá 'bet'o mmācja. ⁴ Ja bi nhēca hya p'u, bí zānni hā di japi ngue di bēntrā Jesús dá hyo. ⁵ Nunā rá hya bi zānni, di n'yēmbi:

—Hinga gue'mø era ngo di mbent'i, n'namhna ngue hinda nangyø ja'i, da yani —di n'yembi.

N'na ra xisu bi xispa ra aceite ra ya ra Jesús.

⁶ Nuna ra Jesús, ya 'bup'u ja ra hnini Betania ja ra ngu ra Simu nuna xi 'yøthe m'met'o ngue mi 'ya rá do'yo. ⁷ Nuna ra Jesús, ya sihmε p'u ja ra mεxa. Nu'a ra ora'a, bi yut'ambo n'na ra xisu ni du n'na ra m'mo aceite ngue ra alabastro. I yup'u ra aceite mazihotho ga yuni, xandøngu rá muui. Bi xispabi ra aceite rá ya ra Jesús. ⁸ Nu'u yø xádi ra Jesús mi nu te øtra xisu, bi mbøcue p'uya, bi 'yembi:

—¿Hanja ngue bi ma ma'hnitho na ra aceite na? ⁹ Xandøngu rá muui na, xta nza xta 'há ngue xti t'unna mentyu yø hyoya.

¹⁰ Mi 'yøhra Jesús te mmanyø xádi, bi 'yembi:

—Ogu sahm na ra xisu 'bucua, porque xanho te ørque. ¹¹ A nuya yø hyoya gui mmamhma, hangu ra pa gui nuhu ya yø hyoya. Pe nugá hinga nzamhma ua. ¹² A nuna ra aceite bi xisca ma ya na ra xisu, ya bi nja'a te mi ja ngue xti nja'mø dá n'yægü. ¹³ Majuaní dí xi'ahu ngue nup'u ha da hmanna hoga 'da'yo hya gá rá ngani nximhäi, xquet'a 'nε'a te bi 'yørcagui na ra xisu, da hma. Gue'a di fen'a.

Ra Judas di cutyø hya ha di japi ngue di dá ra Jesús.

¹⁴ Nuna ra Judas Iscariote, guehna n'na nc'e'i'u 'de'ma yoho yø xádi ra Jesús, bi ma bá nyai yø hmü yø mmácja. ¹⁵ Bi 'yembi:

—¿Hangü ra mentyu gui nne gui 'dacju n'namhna ga dá'ahu ra Jesús? —bi 'yembi.

Nu'u yø mmácja p'uya, 'däte ma'det'a yø mentyu ngue ra t'axi bi unni. ¹⁶ Janangue nuna ra Judas, bi hyoni ha di japi ngue di dápø mmácja ra Jesús.

Yø xádi ra Jesús bi hoqui te da zi'a ra nde bi nsännigo ngue ra pascua.

¹⁷ Ya fahra ngo guehya yø pa ts'i ra thuhmε hingui n'yoi ra íxi. Bi guatyø xádi ra Jesús, bi 'yembi:

—¿Harø gui nne ga hocáhe ra nzibde gdá nsännigohu ngue ra pascua ya? —bi 'yembi.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yembyø xádi:

—Ni me nu bí ja ra hnini ya, gui sømmi p'u ja rá ngu n'na ra n'yohu. Gui 'yenui: “Ra xännbate i εna: Ya bi zønna ora ya. Nua ja ni ngu ja ga ságáhe ua ra ngo ngue ra pascua, comma xádi, εn'a mma”, gui 'yenui.

¹⁹ Nuya yø xádi mi yai ra Jesús, bi 'yøt'e te bi xifi. Nup'u ja ra ngu bi zøni, ja bi hojpu ra nzibde ngue ra pascua.

Bi xihyø xádi ra Jesús ngue paði ndana rá xádi ja ngue di dá.

²⁰ Mi dahra nde p'uya, nuna ra Jesús, gátho'u 'de'ma yoho yø xádi, gá 'bup'u ja ra mεxa. ²¹ Mente sihmε p'uya, bi 'yembyø xádi:

—Nuyá, dí xi'ahu ngue 'bucua n'na nc'e'i ngue jugatho häi, ya xa hyoni ha di japi ngue di dägü.

²² Nuya yø xádi ra Jesús emmei bi du yø mmui na ra hya bi xifi. Bi mudi bi 'yanni 'da mi da p'uya te'o na i mma, bi 'yembi:

—Ague grá Hmu, ¿ua go guecä'a gui mmanya? —bi 'yembi.

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Nuna dí com'me ma mohi ua dí sihmε ya, guehna di dägá naya. ²⁴ Majuaní ngue ra N'yohu bí 'yε mahets'i, da tho'a te ra n'u ja ngue da thogui, tengutho nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue di nja. Pe hague ngu ra castigo da thohna ra n'yohu ja ngue di dägü. Nuna ra n'yohu na, man'na xanho ngue'mø hin xtabá m'mui.

²⁵ Nuna ra Judas ja ngue di dá p'uya, bi 'yembi:

—Ague grá xännbate, ¿ua go guecä na ra hya gui mmanya? —bi 'yembi.

—Mi dahra Jesús, bi 'yemthobi:

—Ahá, go gue'e tengutho gui mmanya.

Ra Jesús bi xihyø xádi ngue di nzibde.

²⁶ Mente sihmε p'uya, bi hyajman'na ra thuhmε ra Jesús. Mi ja mammadí Oja p'uya, bi xenna thuhmε, bi unyø xádi ngue da zi. Bi 'yembi:

—Damí sihu ra thuhmε ja ua ya. Nuná, guehna ma do'yogá na.

²⁷ Bi decra vaso po rá ngui ra uva p'uya. Mi ja mammadí Oja, bi unyø xádi ngue da zi 'da'its'u. Bi 'yembi:

—Damí si gátho'ahu naya. ²⁸ Nuna po ra vaso ja ua ya, guehna ma jigá na. Porque guehna ra hmeya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi øt'ahu Oja. Porque nu'a di mfamma ji, xandøngu yø ja'i di nhohyø ts'oqui. ²⁹ A nuyá, dí xi'ahu ngue ya hinni mantho 'dap'u ga sihu rá ngui ra uva, asta gue'mø bi zønna pa ngue ma'da'yo honga sihu p'u ha di manda ma Papá.

³⁰ Mi juate ra nsihmε p'uya, bi dutá n'na ra thuhu ngue εspabi Oja. Bi ma p'uya, i map'u bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos.

I pahra Jesús ngue da zop'u m'mefa yø xádi.

³¹ Ra Jesús bi 'yembyø xádi:

—Gátho'ahu ya, gui søgahu p'u'a di nxui. Porque di nja'a te mmamp'u ja ra Maca Libro ngue εna: “Ga øt'a ngue da du ra mänd'yo. Yø de'yo p'uya di n'ueñi”, i εna. ³² Pe nu'mø dá bennate, ganí mpagá Galilea ja ganí tøp'ahu p'u.

³³ Ra Bedu p'uya bi 'yembi:

—Madague'a ngue gátho da zoc'a'i p'u ya mi da ma n'yohu, pe nugá hinga soc'a'i —bi 'yembi.

³⁴ Ra Jesús bi 'yembra Bedu:

—Majuani dí xi'i ngue nu'a di nxui ya, nu'mø tobe hĩndi mahra òni, ya xqui cõnga nhyundi, guĩ mma ngue hĩnguĩ paqui —bi 'yembĩ.

³⁵ Pe ra Bedu p'uya mahõn'a ɛna:

—A, nu'a, hĩn'na'a. Madague'a ngue 'dap'u ga tuui, pe nugã hĩnga cõn'a'i —bi 'yembĩ.

Gãthõ'u mĩ'da yõ xãdi p'uya, 'da'igu bi ma.

Ra Jesús bi mat'Oja p'u ja ra xequi ni hu ngue Getsemani.

³⁶ Nuna ra Jesús bi mahã yõ xãdi, bi zõmp'u ja ra xequi ni hu ngue Getsemani. Nup'u bi zõni, bi 'yembĩ:

—Damĩ mĩhmĩ ua ya, mɛnte ga thocã mĩts'u ni nguehna ngue ga ma mat'Oja —bi 'yembĩ.

³⁷ Bi thohmĩts'u ni nguẽp'u ra Jesús, bi mɛ ra Bedu 'nɛ bi mɛ'u yoho yõ ts'ant'u ra Zebedeo. Bi mũdi bi dãr'mãn'u rá mmũ ra Jesús, mathogutho ngue bi dũ rá mmũ. ³⁸ Bi 'yembyõ n'yoiu p'uya:

—Janjuani ngue tu ma mmũigã, nup'u nnã sã, ya ja ngue 'bexca tu. Damĩ cohmi ua ya, pe 'yogui ahmi. Ma ga ã ma t'ahãhã —bi 'yembĩ.

³⁹ Ra Jesús bi thohmĩts'u ni nguẽp'u. Bi m'memfo hãi p'uya ngue mmat'Oja. Bi 'yɛna:

—Ague ma Papã'i, nu'mø guĩ nnu manho, damĩ yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thocã. Pe hĩnga nu'a go ga sãnnã gue'a di nja'a, sinoque nu te guĩ sãnni, gue'a di nja'a —bi 'yɛna.

⁴⁰ Mĩ juadi bi mat'Oja p'uya, bi 'yɛp'u 'bu'u hyu yõ xãdi. Pe bi dĩni ngue ya mĩ aha. Bi 'yembra Bedu p'uya:

—Ua xĩnga n'na ora di sã guĩ 'yã ni t'ahãhã n'yõ? ⁴¹ Damĩ mat'Oja, 'yogui ahmu. Nu'mø hĩngã mat'Ojahu, nthambenĩtho hĩnda gue'a guĩ 'yõthu. I nne ni mmũ ngue guĩ 'yõthu nã ra hyã di mmangã, pe ɛmmɛi cuen'ni do'yohu.

⁴² Mahõmbi zop'u yõ xãdi, bi mengbũ xpi 'yɛhɛ ngue bá mat'Oja. Bi 'yɛna:

—Ague ma Papã'i, nu'mø ya hĩnguĩ nnu manho ngue guĩ nyanguĩ ngue'a ra ndate ja ngue ga thogui, di nja'a te ni pãhã 'mø.

⁴³ Mambã pengbũya, mahõmbi dĩnyõ xãdi ngue mĩ aha, porque ɛmmɛi ne thã.

⁴⁴ Mahõmbi zop'u p'uya, bi ma'a rá hyu ndĩ ngue bá mat'Oja. Tengutho xi man'a m'met'o, ngut'a ra hyã xi Oja. ⁴⁵ Mahõmbi 'yɛp'u 'bũhyõ xãdi p'uya, bi 'yembĩ:

—Gue mahõnguĩ ahmi n'yõ. A nuyã, ya bi zõnna ora ngue di ndãpyõ ts'oc'ɛi ra N'yohu bi 'yɛ mahɛts'i ya. ⁴⁶ Damĩ nangũi. Ya bá ɛcua nã di dagui, ma ga ma c'athu.

Ya bi mbentra Jesús.

⁴⁷ Mɛnte nzohyõ xãdi ra Jesús, bi zõhna ra Judas rá n'yoiu 'de'mã yoho yõ xãdi, bá

n'yoiu xangu yõ ja'i, bá gu yõ juai, bá gu yõ za. Guehya yõ ja'i xi mɛnhyõ hmu yõ mmãcja conyõ n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija.

⁴⁸ Nuna ra Judas, ya xi xihyõ ja'i temã senya da 'yõ't'e, xi 'yembĩ: "Nu'a ra n'yohu ga zenguaagã ya, 'nɛ ga sũra rá hmi, gue'a guĩ homhmu'a p'uya. Damĩ benthu", xi 'yembĩ.

⁴⁹ Janangue mĩ zõmp'u 'bãhra Jesús, bi guat'i ngue bi zengua. Bi 'yembĩ:

—Xcãde grã xãnnbate —bi 'yembĩ.

Bi zarã rá hmi p'uya. ⁵⁰ Ra Jesús bi 'yembĩ:

—Ague amigo, ya da guehra ora jap'u di nja'a te gnĩ 'yɛhya.

'Bexque'a bi bentyõ ja'i ra Jesús. ⁵¹ Mĩ ma ma bent'i ra Jesús, bi gũxrá juai'a n'na nc'ɛi rá xãdi. Bi zennbãbi rá 'yɛhɛ ra 'bet'o mmãcja, bi hyɛjpãbi rá gu. ⁵² Ra Jesús bi 'yembra zete:

—Damĩ fos'ni juai. Porque ra ja'i hote conã juai, xquet'a conã juai ja ngue di dũ. ⁵³ Ua hĩnguĩ padĩ ngue nu'mø ga ãpã mã Papã ngue da mãxqui, da pɛnngaguĩ tho'i 'de'mã yõ bu'i yõ anxe ngue da mãxqui? ⁵⁴ Pe nu'mø ngu'a ga ø't'e, ya hĩnda zã di nja'a te ra hyã nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro 'mø. Porque nu te rá thocã ya, ya nt'ot'i ngue ngu'a di nja.

⁵⁵ Ra Jesús bi 'yembyõ nzite:

—Ua guĩ ɛhmũ ngue drã begã, ngue guĩ cãhu yõ juai, 'nɛ guĩ cãhu yõ za ngue guĩ bɛnngãhu? Conque n'na pa ngu n'na pa nmĩ xãnnbã ra hyã yõ ja'i p'u ja ra nija. Uanguĩ xtã nzã ngue ja xqui bɛnngãhu p'u. ⁵⁶ Pe nu te guĩ ørcãhu ya, ya bi nja'a te ra hyã bi 'yotyõ pãngãhyã Oja p'u ja ra Maça Libro —bi 'yembĩ.

Gã bi zop'u yõ xãdi ra Jesús ngue bi 'dagui.

Nuya yõ n'yohu 'bet'o ngue yõ judio bi hyaspãbi ra güenda ra Jesús.

⁵⁷ Nuna ra Jesús bi ts'ixpu 'bũhra Caifãs, nuna ra 'bet'o mmãcja. Nup'u ja rá ngu nã ra mmãcja nã, ja bi mpeti p'u yõ xãnnbate ngue ra ley, conyõ n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija. ⁵⁸ Pe ra Bedu ni 'bɛfa ya'atho p'u ni ma yõ ja'i ni zi ra Jesús. Mĩ zõmp'u ja rá ngu ra 'bet'o mmãcja, bi yat'ambo rá dãthi. 'Dap'u bi mĩhmi yõ policia. I tømĩ tengũ da thohra Jesús.

⁵⁹ Nu'u yõ hmu yõ mmãcja co 'nɛ'u yõ n'yohu 'bet'o ngue yõ judio, 'dap'u bi mpeti ngue bi nhɛca hya, honĩ ha di japyõ fehni, da 'yembĩ ngue ni 'yup'u da dũ ra Jesús. ⁶⁰ Pe hĩnguĩ tĩni ha di japra hya, madague'a xangu yõ ja'i bi manyõ fehni ngue di yapra Jesús. M'mɛfa p'uya, mahõmbi guar'mĩ yonc'ɛi ngue di yapri. ⁶¹ Bi 'yembĩ:

—Nuna ra n'yohu 'bũcua, bi 'yɛn'a n'na ndi: "Nugã da zã ga xorãbi rá nija Oja, 'nɛ nhyu patho gdã hojman'na ra nija mã'da'yo", bi 'yɛna.

62 Bi m'mähra 'bet'o mmäcja p'äya ngue bi 'yëmbra Jesús:

—¿Te guí mmanna ra hya gui nyap'a'i ya n'yø? ¿Ua hün temä hya gdi thädi? —bi 'yëmbi.

63 Pe ra Jesús hñte ga ndatho. Ra 'bet'o mmäcja p'äya mahømbi 'yëmbi:

—Nuna Oja i 'bui, dami 'yëxa ntestigo, dami xicje njuani ya ngue'mø majuaní gue'e grä Cristo rá Ts'ant'u'i Oja.

64 Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Ahá, go guecä tengutho ra hya gui mmanya. 'Ne di xi'ahu, gui nnuhu ra N'yohu bi 'yë mahets'i dani mmip'u bi ja rá n'yëi Oja nuna jasc rá ts'edi. 'Ne da 'yëhra pa ngue hõnda che, di 'yë mahets'i da n'youi ra gui.

65 Mi 'yøhra mmäcja na ra hya bi manna Jesús, n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncuë. Bi 'yëmbyo ja'i p'äya:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, thenmahya Oja na. Nuya mfađi ya ngue hün temä man'na ma testigo di homhmu ya. Ya gá 'yøschu ya ngue thenmahya Oja. 66 Xiya, ¿te guí mmamhmu na ra hya bi manya? —bi 'yëmbyo ja'i.

Yø ja'i p'äya bi 'yëna:

—Nuna, ni 'yup'u ngue da tho na.

67 Yø ja'i p'äya bi zospabi rá hmi ra Jesús 'ne bi mat'i. Mi da p'äya bi mamba rá hmi.

68 Yø ja'i bi 'yëmbra Jesús:

—Nu'i guí mma ngue grä Cristo, dami pahya te'o bi mep'a'i ya —bi 'yëmbi.

Bi manna Bedu ngue hingui pađi te'o ra Jesús.

69 Ya hup'u ja ra dathi ra Bedu. Nuna n'na ra xisu ngue ra gani p'u ja ra ngu bi guarbu hu ra Bedu. Bi 'yëmbi:

—'Ne'i ni n'youi ra Jesús nuna ra mmengu Galilea.

70 Ra Bedu p'äya, nuna ra hya bi ma, gä bi 'yøhyø ja'i mi 'bup'u ngue bi 'yëna:

—Hin'na, hñdi pačä temä hya gui nne gui xicya.

71 Ra Bedu p'äya i map'u bi ja rá goxthi ra dathi. Mi nu man'na ra xisu p'äya, mahømbi 'yëmbyo ja'i 'bap'u:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, xquet'a rá n'youi ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret.

72 Ra Bedu p'äya asta bi 'yëxa ntestigo Oja ngue bi 'yëna:

—Hin'na, hñdi pačä na ra n'yohu gui mmanya.

73 Mi tho hman'na ts'uquits'u p'äya, nu'u yø ja'i 'bap'u, bi guatra Bedu, bi 'yëmbi:

—Majuani ngue ni n'youi ra Jesús, porque di nequi ngue ni mmenguha, xøgue nt'ødetho'a te gni ya —bi 'yëmbi.

74 Mi dahra Bedu p'äya, mahømbi 'yëna:

—Da jacä ra castigo Oja 'mø ngue himma juani te di xi'ahu. Pe nuna ra n'yohu gui xicju, hñdi pačä te'o na.

Mi juadi bi manna ra hya na, bi mmahra øni. 75 Ra Bedu p'äya bi zo rá mmai na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yëmbi: “Tobe hñdi mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hingui paqui”, xi 'yëmbi. Ra Bedu p'äya, asta ra zondummai bi bøn'athi.

27

Bi ts'ixpu 'buhra Pilato ra Jesús.

1 Mi neçahai p'äya, bi mpeti gätho yø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija. Bi nheçahya ngue sanni ha di japi da hyo ra Jesús. 2 Bi dutra Jesús ngue bi zixpu 'buhra Pilato marä gobierno.

Ra Judas bi nhyosë.

3 Nuna ra Judas xi dá ra Jesús, mi bađi ngue ya bi nheçahya yø ja'i ngue da hyo ra Jesús, bi dár'man'u rá mmai p'äya. Bi map'u bi 'buihyø hmu yø mmäcja co 'ne'u yø n'yohu di manda p'u ja ra nija. Bi cospabi'u 'däte ma'det'a yø mnyu ngue ra t'axi xi unni. 4 Bi 'yëmbi:

—Ra ts'oqui dá øt'a ngue dá dá'ahu na ra n'yohu hñte ndupate ngue da tho —bi 'yëmbi.

Pe nu'u yø mmäcja p'äya, bi 'yëmbra Judas: —Nu'a guí mmanya, ya hñdi mportagähe'a ya. Ya gui nnyu p'u te guí øt'e.

5 Nuna ra Judas bá ønyø mnyu p'u ja ra nija. Bi ma p'äya, bi dätträ 'yuga conna nthahi i nzadi ngue bi du.

6 Nup'u ja ra nija p'äya, nu'u yø hmu yø mmäcja bi hyaxra mnyu xi 'yëna Judas, di n'yëmbi:

—Nuyá, hingui sä ngue ga uanspahu ra mnyu ngue ra ofrenda naya, porque rá nzabi'a to bi dá ra ja'i ngue da tho na.

7 Bi nya p'äya, bi zanni ngue nuna ra mnyu, da dan'a n'na ra hai ni hu ngue ra njats'øye. Bi ne ngue nuna ra hai da dai, ja da 'yap'u yø ja'i da du, ngue hingyø mmengu p'u. 8 Janangue nuna ra hai naya, gui hutyø ja'i ngue ra Ji. 9 Ya bi nja na te ra hya xi manna pøngahya Jeremias ngue bi 'yëna: “Bi njo'u 'däte ma'det'a yø mnyu ngue ra t'axi. Guehna ra nzäbi xi zanyø judío ngue da gut'i.

10 Nuna ra mnyu na p'äya, guehna i thanna hai ni hu ngue ra njats'øye na. Ya bi nja tengutho ra hya bi 'bejpaguí Oja ngue di nja”, bi 'yëna Jeremias.

Nuna ra Jesús ya 'bap'u 'buhra Pilato marä gobierno.

11 Ra Jesús bi ts'ixpu 'buhra gobierno. Ra gobierno p'äya bi 'yëmbra Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mi dahra Jesús, bi 'yëna:

—Ahá, go guecä tengutho ra hya gui mmanya.

12 Nu'u yø hmu yø mmäcja p'äya co 'ne'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, gä di yapra Jesús.

Pe ra Jesús h̄inte ga ndatho te sifi. ¹³Ra Pilato bi 'yembra Jesús:

—¿Ua h̄ingui ̄ode te ḡama hya gui nyap'a'i ya?

¹⁴Pe ngutho ra Jesús h̄ingui th̄adi. Janangue ra gobierno di 'yotho ngue h̄in tem̄a hya ga ndatho.

Bi manda ra Pilato ngue da ma maçuati ra pont'i ra Jesús.

¹⁵Nuna ra Pilato, ja n'na rá costumbre ngue di th̄o'a n'na ra ofadi 'm̄o ja ra ngo ngue ra pascua. Pe ȳo ja'i'u huanh̄ni ndana ra ofadi da ma math̄oḡue. ¹⁶Nu'a ra pa'a p'uya, mi ofadi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Barrabás. 'Ne ḡatho ȳo ja'i pad̄i ngue x̄anh̄ets'i rá ts'oqui mi ja na. ¹⁷Nup'u bi m̄peti ȳo ja'i, ra Pilato bi 'yembȳo ja'i:

—¿Ndana gui nnehu ngue ga th̄oc̄a ya, ra Barrabás, uague ra Jesús nuna gui h̄utȳo ja'i ngue ra Cristo?

¹⁸Nguna bi xihȳo ja'i ra Pilato, ngue bi ne xti thohra Jesús. Porque pad̄i ngue ra nts'eyatho ̄otȳo mm̄ac̄ja nuya xi d̄apra Pilato na ra Jesús.

¹⁹Ya hup'u ja rá nh̄udi ra Pilato ngue da 'yotr̄a ts'ut'abi. Pe nu'a rá xisu ra Pilato bi m̄enn̄b̄abi ra hya, bi 'yembi: “Nuna ra n'yohu 'yost'abi, ra hoja'i na, 'yo tega di nthint'i ngue'a te ga 'yost'abi na. Porque manx̄ui nts'utho te xt̄a 'uipi ngue da thogui”, bi 'yembi.

²⁰Pe ȳo hm̄ȳo ȳo mm̄ac̄ja conȳo n'yohu 'bet'o p'u ja ra ra n̄ija em̄mēi di hatra ts'edi ȳo ja'i ngue da 'yapra Pilato ngue di th̄o ra Barrabás, go da tho ra Jesús. ²¹Ra gobierno mah̄ombi 'yembȳo ja'i:

—¿Ndana gue'a ya yonc'ei gui nnehu ngue da ma math̄oḡue ya?

Ȳo ja'i p'uya, bi 'yena:

—Da ma math̄oḡue ra Barrabás.

²²Ra Pilato mah̄ombi 'yorpa ra nt'anni ȳo ja'i, bi 'yembi:

—Xina ra Jesús gui h̄utȳo ja'i ngue ra Cristo, ¿te gui nnehu ga jap̄a na? —bi 'yembi.

Ȳo ja'i p'uya, ḡatho bi 'yena:

—Da guatra pont'i na gui m̄anya.

²³Ra Pilato p'uya bi 'yembȳo ja'i:

—Pe ¿tema nts'o x̄a 'yona p'uya?

Ȳo ja'i p'uya, man'natho ngue mafi, bi 'yena:

—Da guatra pont'i na.

²⁴Ra Pilato p'uya bi bad̄i ngue h̄inda zá ha di japi di th̄ohra Jesús. Porque math̄oḡuitho mahȳo ja'i ngue n̄c̄ue. Bi manda bá th̄ann̄ba ra dehe p'uya ngue ȳo hm̄i ȳo dá ȳo ja'i p'u bi nxa'ȳe. Bi 'yembȳo ja'i:

—Nuna ra n'yohu 'b̄ucua, h̄inte ndupate na. H̄imma ts'oquiã p'u ngue da tho na. Ya gui nn̄uschu p'u te gui ̄otha.

²⁵Ȳo ja'i p'uya bi 'yena:

—Nuḡahe co 'n̄gh̄ma b̄ashihe, go ma ts'oquiãhe p'u da du na ra n'yohu na.

²⁶Ra Pilato p'uya bi manda ngue bi ma math̄oḡue ra Barrabás. A nuna ra Jesús, bi sitȳo soldado ngue da fei, 'ne da zits'i ngue di cuatra pont'i.

Ȳo soldado thenmahya ra Jesús.

²⁷Nu'u ȳo soldado ra gobierno bi zixra Jesús, i map'u ja rá d̄athi ra cuarte. Bi ma m̄peti ḡatho ȳo soldado p'uya ngue di m̄ats'i. ²⁸Ȳo soldado p'uya bi m̄ojpabi rá he ra Jesús, bi het̄a n'na ra tuh̄u ngue ra j̄epoi. ²⁹Ȳo soldado ya xi me n'na ra corona ngue ȳo 'uini, bi ḡaspa rá ya ra Jesús. Bi ḡarpa n'na ra t'o rá 'ye ngue rá n'yei. 'Ne bi ndantȳohmu p'u ha 'b̄ahra Jesús tengutho 'm̄o ngue m̄ajuani h̄nu mansu n'na ra d̄ast'abi. I thenmahya p'uya, bi 'yembi:

—I tate na rá d̄ast'abi ȳo judío ya —bi 'yembi.

³⁰Bi zots'i. Bi guaspabi ra t'o mi fo rá 'ye p'uya, di j̄ann̄babi rá ya. ³¹Mi juadi bi denmahya p'uya, bi gajpabi ra tuh̄u xi hete. Bi hetra he ya mi he p'uya. Bi zixpaya ngue di cuatra pont'i.

Ya cuatra pont'i ra Jesús.

³²Nup'u ja ra 'yu, bi nth̄eui p'u n'na ra n'yohu ngue ra mm̄engu p'u ja ra h̄ini Cirene, ni hu ngue ra Simu. Nu'u ȳo soldado man̄zi ra Jesús, bi japa Simu ngue bi duxra pont'i nuna da ma maçuati ra Jesús. ³³Nuna ra Jesús, i zixȳo ja'i p'u ja ra x̄equi ni hu ngue Gólgota. Nuna ra hya na i nne da ma ngue ra N̄juyax̄hmu. ³⁴Nup'u bi z̄onna Jesús, bi t'unna vino n'youi ra mirra para ngue di pumb̄en̄bi. Mi zá te ja p'uya, h̄imbi ne bi zi.

³⁵Bi cuatra pont'i p'uya, mi juadi bi n̄o'mi. Bi ma ra taha ȳo soldado p'uya ngue to xt̄a ra taha, gue'a da gaca n'na x̄equi rá he ra Jesús. Ya bi n̄ja tengutho ra hya bi mann̄a p̄ongahya Oja 'm̄o ȳo pa xathogui ngue bi 'yena: “Da ma ra taha ȳo ja'i ngue to di tocabi ma he”, bi 'yena. ³⁶Bi m̄ihȳo soldado p'uya ngue h̄etho te di ja ra Jesús. ³⁷Nup'u ja rá ya ra pont'i cuatra Jesús, bi ma maçuati n'na ra letrero xi 'yot'i ngue mm̄amp'u te bi ma m̄a'upi. Nuna ra letrero, i ena: “Nuna ra n'yohu 'b̄ucua, guehna ra Jesús rá d̄ast'abi ȳo judío na”, enna letrero.

³⁸'Ne yoho ȳo b̄e bi ma maçuati ra pont'i, n'na i gohra n'yei, n'na i gohra gaha. ³⁹Asta huatȳo ya ȳo ja'i thop'u ja ra pont'i cuatra Jesús ngue thenni. ⁴⁰I embi:

—A nuya n'ȳo, dami xorpabi rá n̄ija Oja ya. 'Ne gui ena ngue nhyu patho gdi hojman'na ra n̄ija. Dami nyanse ya, bá cap'u ja ra pont'i gui cuatyā ngue'm̄o m̄ajuani rá Ts'ant'u'i Oja ya.

⁴¹Nu'u ȳo hm̄ȳo ȳo mm̄ac̄ja conȳo x̄ann̄bate ngue ra ley, conȳo fariseo, conȳo n'yohu

'bet'o p'u ja ra nija, ga thenmahya ra Jesus. Di n'yembi:

⁴² —Mi mmanna ra n'yohu ngue da yanyo ja'i. Pe nuyá, hinda za ha di japi di nyanse ya. A nu'mo majuanj ngue ra dast'abi yo judio ya, da za da cahna ja ra pont'i ya n'namhma ngue ga ec'eihu te da ma. ⁴³ Mi mma ngue ra Ts'unt'u Oja, 'ne mi mma ngue fax Oja. A nuyá, ma ga nnuhu ya ngue'mo nne Oja ya, da máx'mo —di n'yembi.

⁴⁴ Nuya yo be 'dap'u cuathu ra pont'i ra Jesus 'nehya thenmahya ya.

Ya bi du ra Jesus.

⁴⁵ Mi huxyadi p'uya, bi m'mexui ga ra ximhai asta hyunde. ⁴⁶ Nu'mo ni ma da za'i hyunde p'uya, ra Jesus ra ndots'edi bi 'yena: —Elí, Elí, lama sabactani? —bi 'yena.

I nne da manna ra hya na: “Ma Oja'i, ma Oja'i, zhanja ngue ga hycagaji p'u?” ⁴⁷ Ja mi 'bárpátho 'da yo ja'i, bi 'yode te bi manna Jesus. Yo ja'i p'uya di n'yembi:

—Nuna ra n'yohu na, i nzohra Elias.

⁴⁸ 'Bexque'a bi ma n'na nc'ei mi 'bárp'u, bá ha n'na xequi ra esponja xa ntudj, bi pop'u ja ra vino xan'ixi. Bi notra t'o p'uya ngue bi cuarpabi ra ne ra Jesus ngue da zats'i. ⁴⁹ Pe mi'da yo ja'i 'bárp'u bi 'yembi:

—Ma ga nnuhu ya ngue'mo da ehna ra Elias i nzofa ngue da yanya.

⁵⁰ Ra ndots'edi bi 'yen'a n'na ra hmafi ra Jesus. Bi du p'uya. ⁵¹ Nu'a ra ora'a p'uya, nu'a ra ulu mi zup'u ja ra goxthi nija, bi xet'i, i gai. 'Ne bi 'yan'ahai, yo t'ohó bi hyegue.

⁵² Bi xohyo panteon mi o yo ánima. Bi bennate xangu yo ja'i mi ec'ei Oja. ⁵³ Nu'mo mi bennate, bi bomp'u ja yo panteon. Pe nu'mo mi bennate m'mefa ra Jesus, nuya yo ja'i xi bennate bi map'u ja ra maça hnini Jerusalén. Ja bi nup'u xangu yo ja'i ngue ya 'bai mahon'a p'uya.

⁵⁴ Nu'a ra capita co 'nehyo soldado 'bárp'u ni hyandra Jesus. Mi nu ya p'uya ngue bi 'yan'ahai 'ne bi nu te ga bi 'yotra Jesus mente bi du. Emmel bi nsu, di n'yembi:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu na, ra ts'unt'u Oja na.

⁵⁵ Xangu yo xisu yap'utho mambi 'bai ngue hantho te ga bi nja. Nuya yo xisu ya, bá nexa Galilea ngue bá ten'mo manj ma Jerusalén ra Jesus. 'Ne guehya yo xisu mi fats'i ngue di unni te mi honi. ⁵⁶ Nuya yo xisu ya, n'youi p'u ra Maya nuna ra mmengu Magdala, co 'nehna ra Maya ra mamá ra Jacobo 'nehra José, co 'nehna man'na ra xisu, ra mamá'u yoho yo ts'unt'u ra Zebedeo.

Ya bi ma nt'agui ra Jesus.

⁵⁷ Ya ni ma da dáhra nde p'uya, bi zó'a n'na ra n'yohu ngue ra mmemmeti ni hu ngue ra José, ra mmengu p'u ja ra hnini Arimatea. Xquet'a 'nehna mará xadi ra Jesus. ⁵⁸ Nuna ra José, bi ma bá nyai ra Pilato, bá ápra

nt'edi ngue da hyajpa ra do'yo ra Jesus. Ra Pilato p'uya bi unna nt'edi ngue da thaca Jesus. ⁵⁹ Nuna ra José, mi hyajpa ja ra pont'i ra Jesus, bi 'uennbabi ra do'yo co n'na ra sávana ma'da'yo. ⁶⁰ Ra José ya xi 'yambu ja ra t'ohó n'na ra 'da'yo panteon ngue xta 'yo mo xta ndu, ja bi garbu ra Jesus. Bi gotra goxthi co n'na ra ndó do. Bi ma p'uya. ⁶¹ A nuna ra Maya ngue ra mmengu Magdala co 'nehna man'na ra Maya, hurpátho ga i ma nt'agui ra ánima ya.

Bi mahyo soldado p'u o ra Jesus.

⁶² Ya ra pa ngue ra ts'aya 'mo mi hyats'i. Nu'u yo hmu yo mmäcja conyo fariseo bi ma bá nyai ra Pilato. ⁶³ Bi 'yembi:

—Ague gra ts'at'abi, nu'mo mi ya na ra fehni n'yohu bi du, mi ena ngue nu'mo bi gua'a nhyu pa xta ndu, di bennate p'u da nt'agui. ⁶⁴ Janangue nuyá, dami 'yetyo soldado ngue da fadi ha o ra ánima asta gue'mo bi tho'a rá hyu pa xa t'agui. Ya hinda zárp'u da ma yo xadi 'mo ra xui ngue da hyaxra ánima, m'mefa p'uya da hyatyó ja'i, da 'yembi ngue ya bi bennate. Ya man'natho bi thar'mants'oja p'uya ngue m'met'o.

⁶⁵ Ra Pilato bi 'yembyo mmäcja:

—'Bup'u yo soldado gui áhmu. Ni máhä, bi fátho ra panteon, pe dami segurahu xandonho.

⁶⁶ Ga bi ma p'uya ngue bá fadi xanho ra panteon. Bi mepyabi rá njo'mi ra panteon. Bá sop'u'u yo soldado ngue yo mádi p'uya.

28

Ya bi bennate ra Jesus.

¹ Nu'a ra pa ngue ra ts'aya ya bi thogui. Mi hyaxa ndomingo rá mudi ra pa ngue ra semana. Nuna ra Maya ra mmengu Magdala co 'ne'a man'na ra Maya bi ma ngue bá nu ra panteon. ² Nu'mo ya ni ma da zoni, nthambenitho bi 'yan'ahai. Porque n'na rá anxé Oja bi 'ye mähets'i, bi zop'u ja ra panteon. Bi duntra do mi co'mra panteon. Ja bi huypu p'uya. ³ Nuna rá anxé di yoxni tengutho ra huci 'mo di yot'i. Rá he p'uya, xandont'axi. ⁴ Yo soldado ngu i nu ra anxé, asta ra huaqui ngue ra ts'u. Entho ya xi du ngue ra ngüent'i.

⁵ Mi sónya yo xisu, ra anxé bi 'yembi:

—'Yo gui suui. Porque dí pacá ngue gui hommi ra Jesus nuna bi cuatra pont'i yo ja'i. ⁶ Dami nui ui ba bi 'begui, ya hinjo' o ua, ya xa bennate tengutho ra hya bi xi'ahu 'mo mi 'bai. ⁷ A nuya ni me n'nahmantho ya, ni xihmi yo xadi ngue ya xa bennate ra Jesus 'ne dani döp'ahu Galilea, ja gni nuhu p'u. Guehna ja ngue ga xi'ahu naya.

⁸ Nu'u yo xisu p'uya, n'na zihmantho bi ma. Mäde di johya, mädi i su, pe ni tili ngue dani xipyo xadi te xi nja. ⁹ Nup'u ja ra 'yu p'uya, mi dambeni ya bi nthui ra

Jesús ngue di zengua. Nu'u yø xisu p'uya bi guarbũ 'bāhřa Jesús ngue bi dospa yø gua ha gā ndanne. ¹⁰ Rā Jesús bi 'yembyø xisu:

—Yo guí suui ya. Nĩ mē ya bā xihmĩ'u mā cugā ngue jatho dā ma Galilea, ja ganĩ nnũhũ p'ũ.

Yø mmācja bi guřa mēnyu yø soldado ngue dā manna fēhni.

¹¹ Mēnte nĩ hyā rā 'yu yø xisu, nuya 'da yø soldado mĩ fāhřa panteón, bĩ map'ũ ja rā hnini, bā xipyø hmu yø mmācja te gā xĩ nja.

¹² Yø mmācja p'uya, bĩ ma bā nyauĩ yø n'yohũ 'bet'o p'ũ ja rā nija, bi gohřa acuerdo te 'be'a ja ngue dā 'yøt'e. Bi zānnbũya ngue nuya yø soldado xĩ nup'ũ xi bēnnate rā Jesús, dā gut'i xangu rā mēnyu. ¹³ Bi 'yembyø soldado:

—Nuya guí 'yemphũ yø ja'ĩ ya: “Manxui xā nzəcje rā t'āhā. Mēnte dī ahme p'uya, xā nzøhyø xādi rā Jesús ngue xā hyāts'ĩ”, guí 'yemphũ yø ja'ĩ ya. ¹⁴ Nu'mø dā bahřa ts'ut'abi ngue guĩ mmammĩ ngue xā nz'āhũ rā t'āhā, a nu'mø ngue dā z'āhũ, 'yo te guĩ mbemhũ hĩnte dā ja, go gā hojpāhe rā mmũ.

¹⁵ Yø soldado p'uya, bi hyānna mēnyu bi t'unni, bĩ mā tengũtho rā hyā bi sifi ngue dā mā. Nuna rā hyā bĩ manyø soldado, gue'a rā hyā sihyø judío'a ya astā guehřa pa ja p'uya.

Ya bĩ nyauĩ gā 'de'ma'da yø xādi rā Jesús.

¹⁶ Nu'u 'de'ma'da yø xādi rā Jesús ĩ ma Galilea. Nup'ũ ja rā nyuñĩ mĩ mmānna Jesús ngue dī nthēhũ, ja bi zømp'ũ. ¹⁷ Ja mĩ nu yø xādi rā Jesús ngue ya 'bup'ũ, gā bi dānne. Pe yobēñĩ dī da ngue mø majuañĩ ngue gue'a rā Jesús ogue hĩn'na. ¹⁸ Pe rā Jesús bi guarbũ ha 'bũhyø xādi, bi 'yēmbj:

—Nugā, bĩ n'najhma cargo ngue ga manda mahēts'ĩ 'nē cua ja rā ximhāi.

¹⁹ Janāngue nuyá, dī xi'āhũ ya ngue guĩ mmāhā gā rá ngani nximhāi. Dami hyoni ha gdĩ japhũ yø ja'ĩ ha di gohi ngue mā xādi. Dami xixyabāhũ yø ja'ĩ dā 'yēc'ēigui, gue'a dī nēcui'a ngue n'youi rā Papā, n'youi rá Ts'unt'ũ Oja, n'youi rā Espiritu Santo.

²⁰ Nuya te gāma hyā xtá xi'āhũ guí 'yøthũ, dami xānnbāhũ yø ja'ĩ ngue dangũ'a dā 'yøt'e. Dami pahmũ ngue dī n'yohũ hangu rā pa, astā gue'mø danĩ njua'a nximhāi. Da ngut'atho.

Ra Marcos Nuna ra Marcos, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

*Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya bi xihyø ja'i
ngue di nsä, da dö'mra Jesús bá ep'.*

¹ Ja bi mäcua ra hoga 'da'yo hya, ngue mma hanja na ra Jesucristo ra Ts'ant'ua Oja. ² Nu'mø yø pa xa thogui, ra pøngahya Isaías bi ma hanja na ra hya ja ngue di nja m'efa. Bi 'yembyø ja'i: "Nuna Oja bi 'yembrá ts'ant'ua: Nuyá, ga et'á ma m'menhni, di m'met'o p'u gdi ma ngue di hoqui ha gui thogui, bi 'yembi. ³ Di m'mup'u ja ra dapo na ra m'menhni. Nu'u yø ja'i di mpeti p'u di m'mai, da xifi te da 'yø'te, da 'yembi: Dami nsähu ya, porque ya bá ep'u ra Hmu, da 'yembyø ja'i".

⁴ Ya mam'met'o nt'ot'i ya yø hya ya, pe ya bi nja'mø yø pa mi m'mup'u ja ra dapo ra Xuua. Nuna ra Xuua, bi xihra hya yø ja'i, 'ne bi xixyabi. Bi 'yembi:

—Dami hyehmu p'u ra nts'o gni 'yohu. Dami nxixyah, n'namhma ngue di pun'na ni ts'oquih Oja.

⁵ Xangu yø ja'i bi zøp'u 'buhra Xuua ngue øxra hya bi ma. Bi zøp'u yø ja'i bá nexpu ja ra hniñi Jerusalén. Gä bi zøp'u yø ja'i 'buhyø hniñi ja'a ra häi Judea. Nuya yø ja'i bi ma ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi ra Xuua p'u ja ra dæthe Jordán.

⁶ Nu ra he ra Xuua, gue'u yø xingu ra cameyo ntø'te ra ulu. Di ngut'a n'na ra xifani. Nu'a te si p'uya, yø mmäcja t'axi mi sa. 'Nehra t'afi t'asa timp'u ja ra dapo mi si. ⁷ Bi 'yembyø ja'i:

—Ya mi ts'adyø pa da ep'u man'na ra n'yohu ya. Pe man'natho tate na ngue nugä. ¿Haru gue ga sacä tengu na? ⁸ A nugä, dá xixya'ahu connä dehe. Pe nuna ra n'yohu di xi'ahu, guehna da 'yø'te ngue di ha'ahu ra ts'edi ra Espiritu Santo na.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

⁹ Nu'u yø pa'u p'uya, nup'u ja ra hniñi Nazaret ngue ra häi Galilea, ja bá nexpu ra Jesús ngue bi zøp'u 'buhra Xuua. Ra Xuua p'uya, bi xixyabi p'u ja ra dæthe Jordán.

¹⁰ Mi nxixya p'uya, bi ma nenthe. Bi nu ra Jesús ngue bá xohra c'amahets'i. Bá ep'u ra Espiritu Santo, tengutho n'na ra paloma bi zøp'u ja ra ya ra Jesús. ¹¹ Bi t'ø p'uya ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Gue'e ma Ts'ant'ua, dadi ma'i. A nuyá, janjuan ngue ja gampähä connä gue'e —bi 'yena.

Ra zithu bi hyonnbj ha di 'yøtra ts'oqui ra Jesús.

¹² 'Bexque'a ra ora'a p'uya, nuna ra Espiritu Santo bi zixpu ja ra dapo ra Jesús. ¹³ Nup'u 'buhyø zate, ja bá n'yop'u nyote ma pa ra Jesús. Mente gue'u yø pa'u p'uya, emmei bi hyonna zithu ha di japra Jesús ngue da mestho ra hya di manda Oja. Yø anxæ Oja p'uya, gue'u bi mäxra Jesús.

Bi du mi bi manna hya p'u Galileara Jesús.

¹⁴ Mi 'yehra pa ngue bi n'ofädi ra Xuua. Nuna ra Jesús, bi mengui, i map'u ja ra häi Galilea. Nup'u ha thogui, xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'u di zo ra 'ye Oja. ¹⁵ Ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Ya da guehyø pa jap'uya da 'yu Oja ngue di manda ua ya. A nuyá, dami hyehmu p'u ra nts'o gni 'yohu. Dami 'yæc'ehra ra hoga 'da'yo hya.

*Bi xixi goho yø mahuq ra Jesús, bi 'yø'te
ngue yø xädi.*

¹⁶ Nup'u ja ra nenzabi Galilea, bi thop'u n'na pa ra Jesús. Ja bi dimp'u yoho yø mahuq ngue di n'yohu. Nu'a n'na, ni hu ngue ra Simu. Nu'a man'na, ni hu ngue ra Andre. Nuya yonc'ei ya, mi entyo xit'a p'u ja ra dehe ngue pahua. ¹⁷ Mi nu ra Jesús, bi 'yembi:

—Ma ga mmähä n'yø. Ya hingyø hua gui theui ya, sinoque ga xän'naui ha gdi theui yø ja'i ya —bi 'yembi.

¹⁸ 'Bexpi zop'u yø xit'a ngue bi mähä ra Jesús. ¹⁹ Mi thohmits'u ninguep'u p'uya, bi dimp'u mi yonc'ei di n'yohu, ra Jacobo 'nehra Xuua. Guehya yø ts'ant'ua ra Zebedeo. Mi hup'u ja yø barco ngue pøtyø xit'a. ²⁰ Mahømbi xihra Jesús ngue bi mähä. Nuya ts'its'i, bi mähä ra Jesús, bi zop'u ja ra barco yø papá co 'nehhyø hmiqiu.

*Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi n'youi
ra ts'onthi.*

²¹ Gä 'dap'u ni 'yo, bi zømp'u ja ra hniñi Capernaum. Mi zøhra pa ngue säya yø ja'i, bi map'u ja ra njja ra Jesús ngue bi xänbba ra hya yø ja'i. ²² Mi 'yøhyø ja'i na ra hya xänbba ra Jesús, Gä di 'yøtho. Porque nu'mø xänbba ra Jesús, ena nts'at'abitho ngue ya manzaqui. Pe yø xänbba ngue ra ley, hingui njap'u ga ya'u.

²³ Mi 'bup'u ja ra njja n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yembi:

²⁴ —Ague Jesús grä mmengu Nazaret, ¿hanja ngue gadi nthint'ua di 'bucähe? ¿Ua gni 'yehg gui juacje? Nugä di padj te'o'i, go gue'e'a ra Maca Ja'i mi ja ngue dá penhua Oja.

²⁵ Pe ra Jesús bi 'yembrá ts'onthi:
—Xanhen'i grä ts'onthi. Dami hyep'u ra n'yohu gui n'youi.

²⁶ Mi 'yøhra ts'onthi na ra hya sifi, nu'a ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi, asta ra pñi bi 'yen'ähäi. Xøgue rá mafi. Bi hyep'u ra ts'onthi

mí n'youi ra n'yohu p'uya. 27 Nu'u yø ja'i bi ne qui nja, gá di 'yøtho. Di n'yembí n'na ngu n'na:

—Hinjám'mø ha xtá øhmú n'na ra hya tengú xännbate ná ra n'yohu 'bucua. Di ne qui ngue ja rá ts'edi, porque asta 'nēhyø ts'onthi εc'ei 'mø xifi ngue dá hyep'u ra ja'i n'youi.

28 N'na zihmantho bi n'yo ra hya gá ra hai Galilea, ngue di nxihyø ja'i te bi 'yøtrá Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá to ra Simu, nuná i Bedu.

29 Mí bømp'u ja ra nija ra Jesús, bi máhä ra Jacobo 'nēhra Xuua co 'ne'u mí'da yø xádi. I map'u ja rá ngu ra Simu 'nēhra Andre.

30 Nu'a rá to ra Simu oxpá ja rá t'ots'i ngue hēmbra pa. Mí zønna Jesús, bi sifi ngue di hyenni. 31 Bi yarbú ha 'benna dárquehi rá Jesús, bi benná rá 'yε ngue bi xots'i. 'Bexque'a bi zá ra pa mí hēmbi. Nuná ra xisu mí'u p'uya, guehna bi hojpi te dá zi yø ja'i na.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø dárquehi.

32 Ya xi yahra hyadi, ya bi nxui. Mandøngu dyø ja'i bi map'u 'bähra Jesús. Bi zixyø dárquehi co 'nēhyø ja'i n'youi yø ts'onthi bi zispi ngue dá 'yøthe. 33 Bi mpeti p'u ja ra goxthi gátho yø ja'i 'bup'u ja ra hnini. 34 Ra Jesús bi 'yøthe yø ja'i madi hyenni. 'Nε bi 'yøthe yø ja'i mí n'youi yø ts'onthi. Pe nu'u yø ts'onthi hinda japi di nya, porque yø ts'onthi i nne dá ma te'o ná ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yonna hya p'u ja ra hai Galilea.

35 Mí hyaxpuya, bi nangma xuditho ra Jesús. Tobe ra 'bexuitho 'mø mí bømp'u ja ra hnini, bi ma dapo ngue dá mat'Oja.

36 M'mefa p'uya, bi ma ra Simu co 'ne'u mí'da yø xádi, ngue bi honi haru 'bui. 37 Mí dimp'uya, bi 'yembí:

—Xandøngu yø ja'i söp'u ja ra ngu ngue hon'a'i —bi 'yembí.

38 Pe ra Jesús bi 'yembyø xádi:

—Ja ua mí'da yø hnini ga mmähä ngue ga ma mamhmu ra hoga 'da'yo hya. Porque gue'a dá εc'ä'a ngue ga mmanna'ya.

39 Bi n'yo ga rá hai Galilea ra Jesús, sømp'u ja yø nija ngue mmanna hoga 'da'yo hya. 'Nε øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mí 'ya rá do'yo.

40 Man'na ra pa p'uya, nup'u 'bähra Jesús, bi guat'a n'na ra n'yohu mí hēmbra ts'o'ya. Bi ndantyøhmú p'u ha 'bái, bi 'yembí:

—Nu'mø guí nne guí 'yørca ra mate guí 'yøtheguits'u, nugá dí padi ngue dá zäguí —bi 'yembí.

41 Ra Jesús bi huεcra n'yohu mí'u, bi dots'i conná 'yε. Bi 'yembaya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Dá zá'i ya —bi 'yembí.

42 Høntho bi manna ra hya ná, nuná ra dárquehi mí 'ya rá do'yo, 'bexpi zá ra n'u mí hēmbí. 43 Hante ngue di n'yehmí'a ra n'yohu, bi zēmba mazaquí, bi 'yembí:

44 —Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'i ya. 'Be ni ma ya, sømp'u 'bähra mmäcja. Dá nu ngue ya bi zá'i. Damí 'yøtrá 'bøt'e tengutho bi manda ra Moisés ngue dá 'yøtyø ja'i 'mø bi zá ra 'ya hēmbí. Janangue dá badí gátho yø ja'i ngue ya bi zá'i.

45 Mí ma ra n'yohu p'uya, to bi zá ni ja'i xifi ngue ya xi 'yøthe ra Jesús. Janangue bi n'yo dapo ra Jesús, ya hinga εdi 'yup'u ja yø hnini, porque mathoguitho di mpeti yø ja'i 'mø bi nu ra Jesús. Pe madague'a di n'yaní, ndap'u bi zá ni 'yεhyø ja'i, pap'u bi 'bähra Jesús ngue bi nnu.

2

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue dá fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

1 Man'na ra pa p'uya, bi mengra Jesús, i map'u ja ra hnini Capernaum. Mí bahyø ja'i ngue ya 'bup'u ja rá ngu ra Jesús. 2 N'na zihmantho bi mpeti yø ja'i, asta hnini 'yenyø ja'i p'u ja ra goxthi. Nuná ra Jesús bi xännba yø ja'i rá hya Oja. 3 Mente ya ra Jesús, bi zø hmí'da yø ja'i. Nu'u goho nja'i bá du n'na nc'ei bá oxrá fidi ngue tudyø gua. 4 Bi ne xti catra dárquehi p'u mbo ra ngu brá 'bähra Jesús. Pe hímj bi zá xti cat'i, porque xandøngu yø ja'i 'bup'u. Janangue bi tets'a yannigu ra dárquehi p'uya. Bi xots'a n'na xεqui ra 'bet'e ha brá 'bähra Jesús. Ja i cambu ra dárquehi ni oxrá fidi. 5 Mí nu te øtyø ja'i ra Jesús, i padi ngue εc'ei yø ja'i ngue dá zá dá 'yøthe rá dárquehi. Bi 'yēmbra dárquehi p'uya:

—Ague ts'ant'u'i, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yembí.

6 Nu'u yø xännbate ngue rá ley mí hup'u, bi mbøcue 'mø mí 'yø'a ra hya mmanna Jesús. Bi 'yēmp'u ja yø n'yomfēni. 7 “Nuná ra n'yohu 'bucua, thenmahya Oja ná co pun'a ra hya i mma. Porque hijnonda zá di punnba yø ts'oqui yø ja'i, hinda hønt'a Oja sá ngue dá 'yøtrá mpunnbi”, εmp'u ja yø n'yomfēni.

8 Pe ra Jesús 'be xi patho te mbēmp'u ja yø n'yomfēni ya yø xännbate ngue rá ley. Bi 'yēmbaya:

—¿Hanja ngue nguna guí mbεmhmu?

9 Nugá dá xihra n'yohu 'bucua, dí εmbi: “Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pe nuyá, hinda nequi xanho ngue'mø bi mpunnbi ogue hín'na. Pe nu'mø ga εmbi: “Damí nangui, guí caxni fidi, guí mma”, ga εmbi, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya guí pahmu xanho ngue ja ma ts'edi. 10 A nuyá, damí pahmu ya ngue rá N'yohu bí 'yε mahets'i, ja rá ts'edi ua ja ra ximhäi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yēmbra n'yohu xan'u p'uya:

11 —Nugá dí xi'i, damj nangui, caxni fidi, ni ma ni ngu.

12 Rá dárquexhí p'uya, bí nangui. Bi gaxrá fidi, bí ma rá ngu. Nu'u gátho yó ja'í bí nu te bí nja, gá di 'yótho. Yó ja'í p'uya, εspabí Oja, i εna:

—Hinjám'mò xtá nuh'á te dá nuh'á bí nja ya.

Nuna rá Leví, bí 'yó'te ngue rá xádi rá Jesús.

13 Man'na rá ora p'uya, rá Jesús mahómbi map'á ja rá nenzabi. Pε mandøngu dyó ja'í bí mpeti p'á ha 'búi, pε gá bí xánnbábí rá hya.

14 Mí tho p'uya, bí zømp'á ja rá oficina n'na rá n'yohu ní hu ngue rá Leví. Guehna rá ts'unt'á rá Alfeo, guehna jumbá rá mεnyu yó ja'í ja te pá. Mí nu rá n'yohu ná rá Jesús, bí 'yεmbi:

—Ma gá mme n'yó, gá ø't'e ngue má xádi'í —bí 'yεmbi.

Nuna rá Leví bí zop'á rá oficina, bí mε rá Jesús.

Nuya yó ja'í t'εmbi ja yó ts'oqui, 'dap'á síhμεui rá Jesús.

15 Man'na rá pa p'uya, nuna rá Jesús bí mε yó xádi p'á ja rá ngu rá Leví ngue dá nsihμεui. Xangu yó ngatháí 'bup'á, dá gue hmi'da yó ja'í t'εmbi ngue ja yó ts'oqui, gá 'dap'á síhμεui rá Jesús. Porque xquet'á 'nεhya nne dá denna hya mmanna Jesús. 16 Pε nu'á 'da yó xánnbate ngue rá ley, 'nε'da yó fariseo, mí nu te øtra Jesús ngue 'dap'á síhμεhu yó ja'í nu'á t'εmbi ngue ja yó ts'oqui. Nuya mbøcue p'uya, bí 'yεmbya yó xádi rá Jesús:

—Nu ní xánnbatehu, hinguí ho ngue 'dap'á síhμεhu yó ngatháí co 'nεhyu mí'da yó ja'í ja xangu yó ts'oqui.

17 Mí 'yóde te sipyó xádi rá Jesús, bí 'yεmp'á di yahni p'uya:

—Nuya yó ja'í di hyεnni, guehya ní 'yεhra 'yøthe ya. Pε yó ja'í xanzaqui, hinga gue'á ní 'yε'á. A nugá, dá εhe ngue gue'á yó ja'í ja yó ts'oqui gá xifi dá hyεp'á rá nts'o gá 'yo, hinga gue'á yó ja'í εna ngue ya 'yo xanho dá εhe ga nzofo.

Bí manna Jesús hanja ngue hinguí etyó mmái yó xádi.

18 Man'na rá ora p'uya, bí ntini ngue nu'á yó xádi rá Xuua 'nε'á yó fariseo mí etyó mmái. Janangue bí ma 'da yó ja'í p'á 'buhra Jesús, bí 'yεmbi:

—¿Hanja ní xádi ngue hinguí etyó mmái? Conque yó xádi rá Xuua 'nεhyø fariseo etyó mmái'á —bí 'yεmbi.

19-20 Mí dahra Jesús, bí 'yεmbyø ja'í yauí: —Nu'á yó ja'í ts'ofø ngue dá nu rá ntha'í, hinguí etyó mmái mεnte 'dap'á 'buhma rá novio. Njarbutho má xädigá ya, hinguí etyó mmái ngue 'daua dí n'yo'be. Pε bá εp'á rá

pa ngue dá zigagui má nswi'be. Nu'á rá pa'á p'uya, mfa'í ngue dá zá dá 'yetyø mmái ya má xádi m'ø.

21 Nuna rá 'da'yo hya dí xánnbate, n'nan'yo ná ngue rá nyogui xádi. Tengutho n'na rá 'da'yo ulu, hinda zá di 'bøtra zε'ulu. Porque rá 'da'yo ulu dí ngants'í, ya man'na dí nts'onna zε'ulu. 22 Tengutho rá 'da'yo vino hinguí sá dá sirbu ja rá zεxfani ngue dá zedi. Porque rá 'da'yo vino dá xetra zεxfani' m'ø dá sit'í, ja dí m'mεp'á p'uya. Janangue rá 'da'yo vino, rá 'da'yo xifani dá sit'í.

Ja rá ts'edi rá Jesús ngue nu te dá zänni dí nja'mø rá pa ngue rá ts'áya, gue'á dí nja'á.

23 Man'na rá pa ngue säya yó ja'í p'uya, nuna rá Jesús co 'nεhyø xádi bí tocabi bí thop'á ja yó nuatrigø. Nuya yó xádi p'uya, bí daxtyø trigo bí za. 24 Pε nuya yó fariseo bí 'yεmbra Jesús:

—¿Hanja ní xádi ngue dí mpefi? Conque mmamp'á ja rá ley ngue nu' m'ø rá pa ngue rá ts'áya, hinguí sá ngue to dí mpefi —bí 'yεmbi.

25 Mí dahra Jesús, bí 'yεmbi:

—Xi'mø mí zahra thuhu n'na ndi rá David, co 'nε'á mí n'youi, ¿ua h injám'mø gá dí xáhma p'á ha nt'ot'í'a te bí 'yø't'e? 26 Conque nup'á ja rá ngu Oja mí 'buhra mmácja Abiatar, nuna mádi manda yó mmímácjauí. Ja bí yarbú rá David ngue bí zi yó thuhme xi t'aspabí Oja ngue dá nu. Bí zi rá David co 'nε'á mí n'youi. Conque nu'á yó thuhme'á, hinda unna nt'ε'í rá ley ngue to bí zá dá zi, hinda høndyø mmácja yó ts'í'á yó thuhme t'aspabí Oja. 27 A nuyá, nu'á te bí 'yøtya má xädigá, uanguí Oja bá sänni bá nja rá pa ngue rá ts'áya para ngue di dinna nho yó ja'í. Hingue masque bí zän'Oja rá pa ngue rá ts'áya ngue dí m'mammán'á yó ja'í. 28 Janangue rá N'yohu bí 'yε mahçts'í, ja rá ts'edi ngue nu'á go dá zänni, gue'á dí nja'mø rá pa ngue rá ts'áya'á.

3

Rá Jesús bí 'yøthe n'na rá n'yohu xi 'yotrá 'yε.

1 Man'na rá pa p'uya, mahómbi map'á ja rá nja rá Jesús. Nup'á ja rá nja, mí 'bup'á n'na rá n'yohu xi 'yotrá 'yε. 2 Yø fariseo p'uya, tøjtho te øtra Jesús. I nne dá nu 'mø ngue dí n'øthe' m'ø rá pa ngue rá ts'áya, para ngue dá záp'á dí yapí, dá 'yεmbi ngue hinguí supra ley. 3 Pε rá Jesús bí 'yεmbra n'yohu xi 'yotrá 'yε:

—Bá nanguí n'yó, gá 'bácuá máde —bí 'yεmbi.

4 Ya njuantho bí zohyø fariseo p'uya, bí 'yεmbi:

—¿Te 'be'á má hya mmamp'á ja rá ley ja ngue gá øthu' m'ø rá pa ngue rá ts'áya? ¿Ga øthu' rá nho, ogue rá n'á? ¿Da t'øthe rá ja'í' m'ø xan'á, ogue dí njapi dá du?

Nu'u ts'o p'uya, hñte ga ndatho. ⁵ Ra Jesús bi hÿetġ gátho yò ja'ġ 'bup'u, p'e dġ ñequí ngue mbøcuc. P'e tŷ rā mmāi ngue mandø nnañitho yò mmāi yò ja'ġ. Bi 'yembra n'yohu mġ'u p'uya:

—Damġ majnġ 'ye ya —bi 'yembġ.

Ra n'yohu p'uya bi macrá 'ye, p'e 'bexpi zā rā 'ye mġ'u. ⁶ Mġ zā mġ nŷ yò fariseo ngue bġ n'øthe rā Jesús, bġ ma p'uya. Bi 'yøtrā junta. 'Dap'u bġ mpetihā yò ja'ġ rā Herodes, bi zānnġ ha dġ japi dā hyo rā Jesús.

Ra Jesús mañhombi 'yøthe xangu yò dārquehġ.

⁷⁻⁸ Ra Jesús bġ me yò xādi, ġ map'u ja rā nenzabi Galilea. P'e xandøngu yò ja'ġ bi ðennġ, porque øhyø ja'ġ ngue øtyø milagro rā Jesús. Nuya yò ja'ġ ya, yò mmengu 'da p'u ja rā hāi Galilea, yò mmengu 'da p'u ja rā hñġġ Jerusalén, yò mmengu 'da p'u ja rā hāi Judea, yò mmengu 'da p'u ja rā hāi Idumea, yò mmengu 'da p'u man'na nguadi rā ðathe Jordān, xangu mġ'da yò hñġġ ja'u yò hāi ha ja rā hñġġ Tiro 'neñra hñġġ Sidón, gā ja bi 'yep'u yò ja'ġ. ⁹⁻¹⁰ Xangu yò dārquehġ bi zøp'u mġ 'bāhra Jesús. Gā bi 'yøthe, astā ðġ ntøtyø ja'ġ ngue nne dā zømp'u 'bāhra Jesús. Porque høntho dā ðārpa rā he rā Jesús, 'bexi sā ha hembyø ja'ġ. Janangue bi xihyø xādi rā Jesús ngue ðġ nsā n'na rā barco, ja dā yarbū. Porque hñga mbennbū ngue nġ mantho ðġ mpetġ mġ'da yò ja'ġ. ¹¹ Xquet'a 'bup'u 'da yò ja'ġ ngue n'youi yò ts'onthġ. Nu'mø bi guarbū 'bāhra Jesús, rā ts'onthġ ðġ japra ja'ġ ngue ndantyøhmŷ. 'Nē ðġ japi ngue nts'edi gā ya rā ja'ġ, ġ enā:

—Gue'e rā Ts'ant'u'ġ Oja —ġ embġ.

¹² P'e rā Jesús janjuanġ ngue ðġ hejpi ngue hñda mā te'o.

Ra Jesús bi 'yexġ 'de'ma yoho yò xādi.

¹³ M'mefa p'uya, bġ map'u bġ ja n'na rā nyunġ rā Jesús. Bi zonhñġ hangu bġ neprā mmāi dā zofø ngue bġ map'u 'būi. ¹⁴ Ja bi zġppu 'de'ma yonc'ej yò xādi, bi 'yets'ġ ngue 'dap'u ðġ n'youi. Guehya dā menhñġ ðġ map'u ja yò hñġġ ngue dā xihyø ja'ġ rā hya Oja. ¹⁵ Bi unñā ts'edi ngue dā zā dā 'yøthe yò dārquehġ, 'nē dā 'yøthe yò ja'ġ n'youi yò ts'onthġ. ¹⁶ Ja ua yò thŷhŷ ya 'de'ma yonc'ej bi thanhñġ: rā Simŷ nuna ġ nhŷta M'mefa ngue ġ Bedu, ¹⁷ rā Jacobo, 'neñra Xua guehya yò ts'ant'u rā Zebedeo ya, 'nē guehya ġ hŷtra Jesús ngue rā Boanerges porque nuna rā hya nā, ġ nne dā mā ngue ya manzaquí, entho rā ngānġ 'mø ya, ¹⁸ rā Andre, rā Lipe, rā Bartolomé, rā Mateo, rā Toma, rā Jacobo nuna rā ts'ant'u rā Alfeo, rā Tadeo, 'neñra man'na rā Simŷ yò n'yohu yò ja'ġ n'youi rā partido ngue rā cananista, ¹⁹ rā Judas Iscariote nuna bi dā rā Jesús.

'Nu'u yø meñġ rā Jesús bġ ma ngue dā sġppu ha 'būhyø ja'ġ.

Nuna rā Jesús, mġ juadi bi 'yexyø n'yohu ja ngue dā mep'u ðġ ma, ġ ma rā ngu p'uya, 'dap'u nġ 'yo. ²⁰ Mġ zønnā ngu p'uya, mañhombġ mpetġ xandøngu yò ja'ġ, astā xinga mbonguġ rā ora dā zġui rā hme yò xādi rā Jesús. ²¹ Mġ 'yøhyø meñġ'a te øtra Jesús, bġ ma p'uya ngue xtabā nzġġpū ha 'būhyø ja'ġ. ġ enā: —Hantho sahrā nloco'a —enyø meñġ.

Nu'u yò xānnbate ngue rā ley embġ ngue rā zithu fāts'i te øtra Jesús.

²² Nu'a gā mmanyø ja'ġ te øtra Jesús, nu'u yò xānnbate ngue rā ley xpi 'ye'a Jerusalén, bi 'yēn'u p'uya:

—Nuna rā n'yohu nā, rā zithŷ n'youi nā. Porque nu'a rā zithŷ rā hmŷ yò ts'onthġ, gue'a ðġ hañra ts'edi'a ngue sā øthe yò ja'ġ n'youi yò ts'onthġ.

²³ Janangue nu'mø mġ ðahra Jesús, bi 'yembġ:

—Guġ pahmā ngue nu'u yò ts'onthġ n'youi yò ja'ġ, gue'u yò mefi rā zithŷ'u. P'e hñda ne rā zithŷ ðġ hejpassø yò mefi. ²⁴ Xip'u ha ðġ mañda n'na rā ðast'abi, nu'mø ðġ ndunhyø ja'ġ, hñjam'mø dā zā dā zehyø hya. ²⁵ Xip'u ja n'na rā ngu ya, nu'mø ðġ nsuse yò ja'ġ 'bup'u, dā 'yehra pa ðġ n'ueñġ. ²⁶ Njarbatho nā rā hya ðġ xi'ahū ya. Xi'mø ngue ðġ hejpassø yò mefi rā zithŷ, ya rā 'bēfise ðġ ts'onġ. ²⁷ Xi n'na rā n'yohu xanzaquí, 'bū'ambo rā ngu, hñda zā to dā yut'ambo rā ngu ngue dā jġppi te pets'i. Nu'mø dā thŷtra mmennġġ, gue'mø dā zā to dā yut'ambo 'mø. ²⁸ ðġ njadā p'uya, ðġ tut'ā rā zithŷ ðġ mañda yò ts'onthġ, janangue sā ðġ øthe yò ja'ġ n'youi yò ts'onthġ. ²⁸ A nuyā, ðamġ pahmā ngue majuanġ nā rā hya ja ua, ngue nu'a te gāma ts'oqui øtyø ja'ġ, dā gue'a te gāma hya man'u gā ya yò ja'ġ, dā zā ðġ mpunnbġ. ²⁹ P'e nŷ rā ja'ġ dā nømman'u rā Espiritu Santo, ya hñdġ punñbā Oja.

³⁰ Ngunā rā nuyā bġ manñā Jesús, porque embyø ja'ġ ngue rā zithŷ fāts'i te øtra Jesús.

Bġ manñā Jesús ndanā gue'a dā bønġ ngue dā 'yø'e tengŷtho 'mø ðrā meñġ.

³¹ Nu'a rā ora'a p'uya, nuna rā Jesús bi zøhrā mamá 'nehyø n'yohu 'bāp'u thi. Bġ mañda bā ts'o rā Jesús ngue ðġ nyauġ. ³² Xangu yò ja'ġ ðġ māspu 'bāhra Jesús. Bi t'embūya:

—Nġ mamá 'nē nġ n'yohu 'bācua thi, ġ nzo'ġ ngue guġ nyauġ 'nā —bi t'embġ.

³³ Mġ ðahra Jesús, bi 'yenthø: —Ma gā xi'ahū ndanā mā mamá, ndanā mā n'yohu —bi 'yēnā.

³⁴ Bi hÿetyø ja'ġ ðġ māspu 'būi, bi 'yembūya: —Bucua ya yò ja'ġ ðġ nnøpe ngue mā mamá, ðġ nnøpe ngue mā n'yohu. ³⁵ Porque nuyā yò ja'ġ ðġ ho dā 'yørpabi rā pähā Oja, guehya entho mā mamá ya, ogue mā n'yohu ya, ogue mā nju.

4

Ra Jesús i hɛjpa ra hya n'na ra momhmudá.

¹ Man'na ndj p'uya, nup'u ja ra nenzabi Galilea, bi xännba ra hya yø ja'i ra Jesús. Pɛ mandõngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bui. Janangue bi yarbũ ja n'na ra barco ja bá mjp'u. Bi zoquits'u ra nenzabi, i ma mbo ra dehe. Gätho yø ja'i 'bua nenzabi. ² Xangu yø hya bi xännba yø ja'i, honi te gui hɛjpa yø hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hɛqui, bi 'yɛmbyø ja'i:

³ —Damj 'yørpahũ ra güenda xandõnho ya yø hya ga xi'ahũ ya. N'na ra n'yohũ bi ma da ponna trigo. ⁴ Nup'u bi thogui ngue ponyø hmudá, bi zop'u ja ra 'yu 'da yø hmudá. Bi map'u yø ts'int's' ngue bi za yø hmudá. ⁵ Mj'da yø hmudá bi monj, bi zop'u hinguĩ pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yø hmudá n'nahmantho bi bõts'e ngue hinguĩ pidi ra häi p'u bi zo. ⁶ Hinga ya mbo pa yø 'ya. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yuhyø hmudá ya xi bõts'e. ⁷ Mj'da yø hmudá bi zop'u ja yø 'uinj. Mj nte yø 'uinj p'uya, bi ts'on'yø hmudá ngue bi hyøt'ambo. Ya hĩmbi nja yø hmudá. ⁸ Mj'da yø hmudá bi zop'u ja ra hoga häi. Nu'mø mj bõts'e, mazihotho guj nɛqui. Mj nja p'uya, 'däte ma'det'a bi bõni ngue n'na mhmudá. Mj'da p'uya, hyate bi bõni ngue n'na mhmudá. Mj'da p'uya, n'na ciento bi bõni. ⁹ A nuyá, dj nja nj gu ngue gui 'yøhmũ na ra hya dj mmangá ya —bi 'yenna Jesús.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hɛjpa ra hya xihyø ja'i.

¹⁰ Ya 'yo pa gätho yø ja'i p'uya. Nu'u 'de'ma yoho yø xadi ra Jesús bi guarbũ 'bäi, da guehyø ja'i nu'u tobe 'børpũ bi guat'i. Bi 'yännbɛya te ga mbõnya yø hya xi hɛqui. ¹¹ Ra Jesús bi 'yɛmbj:

—Nuya yø hya hinguĩ fadj ha dj manda Oja yø ja'i, i nne Oja ngue da djinnj mmũihũ hanja ya yø hya ya. Pɛ nu'u mj'da yø ja'i, guehya dj honj te dadi hɛjpa yø hya dj xifi. ¹² Nu te ga nnu ya yø ja'i ya, ɛntho 'mø hĩnte bj nj. Nuya yø hya øde dj mmangá, ɛntho 'mø hĩn temá hya bi 'yøde. Gue'a dj siguetho ra nts'o ga 'yo'a. Oja p'uya, ya hĩndj punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Ra Jesús bi ma te nj bõnya yø hya bi hɛjpa ra momhmudá.

¹³ Ra Jesús bi 'yɛmbyø ja'i yaui:
—Xquet'a 'nɛ'ahũ hinguĩ pahmũ te nj bõnya yø hya dadi hɛcä 'mø. ¿Pɛ Hague gdá japi da djinnj mmũihũ te nj bõnya yø hya ga hɛcä mahõn'a 'mø? ¹⁴ Nuna ra momhmudá dj mmangá, guehna ra ja'i pap'u 'bahyø ja'i ngue bj mmambrá hya Oja na. ¹⁵ Nuya yø ja'i ngue hõntho bi 'yøhra hya, guehya guj nhyejpi ngue ra nen'yu p'u bi zo yø hmudá ya. Hõntho juadi bi 'yøhra hya, bj map'u ra

zithu, bi japi bi pumbɛnj ra hya xi 'yøde. ¹⁶ Mj'da yø ja'i, gui nhyejpa ra häi hinguĩ pidi ngue mj o ra do p'u bi zo yø hmudá. Mj zä mj 'yøhra hya yø ja'i, janjuani dj johya ngue bj nu manho. ¹⁷ Guehya yø ja'i hĩmbi bent'i xanho ra hya ya. Zits'atho honj ha di hɛp'u ra hya. Nu'mø bi ts'ui ngue ra hya ɛ'ɛi, 'bexi cohyø mmũi. ¹⁸ Mj'da yø ja'i p'uya, guj nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uinj p'u bi zo yø hmudá. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. ¹⁹ Pɛ nu'a te yø befi i ja n'na pa ngu n'na pa, hõndyø 'befi ni ma yø mmũi yø ja'i. Di ja ndummũ honi ha dj mmɛmmeti. Hinga ngut'a te gä sãnni da 'yø't'e. Ya hĩn temá ntho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde. ²⁰ Pɛ mj'da yø ja'i guj nhyejpa ra hoga häi p'u bi zo yø hmudá. Nu'mø mj 'yøhra hoga 'da'yo hya, bi nu manho. Bi 'yørpabi ra nho na ra hya bi 'yøde. Pɛ 'bũ i'da yø ja'i ngue mathoguitho bi 'yørpabi ra nho ra hya bi 'yøde.

Ra Jesús bi hɛjpa ra hya n'na ra nyot'i.

²¹ Mahõmbi 'yɛmbyø ja'i ra Jesús:

—Xi'mø ngue ha ra nyot'i n'na ra ja'i, nu'a ra nyot'i ha, hĩnda gombũ ja ra huada. 'Nɛ hĩnda hyot'a 'bit'ots'i. Sinoque da hyøxpũ ja ra nthõxanyot'i n'namhma dj yot'i xanho mbo ra ngu. ²² Njarbũtho ya yø hya hinguĩ fadj hanja ya. Zi yohotho yø ja'i tĩnyø mmũi hanja ra hya. Pɛ da 'yehra pa ngue gätho yø ja'i da badj hanja ra hya. ²³ Dj nja nj gu ngue gui 'yøhmũ ya yø hya dj mmangá.

²⁴ Mahõmbi 'yɛmbyø ja'i ra Jesús:

—Damj 'yɛt'ammũihũ tenj bõnya yø hya dj mmangá. Nu'mø guj 'yørpahũ masu ya yø hya ya, da djinnj mmũihũ xanho hanja ra hya. ²⁵ A nu ra ja'i da djini xanho rá mmũi hanja ra hya, da mãx Oja ngue man'na di bahra hya. Pɛ nu ra ja'i hinguĩ nne da 'yørpabi masu ra hya dj mma, nu'a zits'u ra hya padj, da thannbj.

Ra Jesús bi hɛjpa ra hya n'na ra hmudá 'mø bi thuhũ.

²⁶ Ra Jesús bi 'yɛna:

—Nuya yø ja'i dj manda Oja, gui nhyejpi tengutho 'mø bi thũ'a n'na ra hmudá. ²⁷ Nu ra ja'i bi duhra hmudá, di sigue dj mpetho mɛnte 'danyø pa brá o häi ra hmudá, sãr'mø da bogui, da bõxpɛya. Pɛ nuna ra ja'i bi duhra hmudá, hinguĩ padj hanja ngue bá te ra hmudá. ²⁸ Porque ra häi øt'e ngue da bohra hmudá, da bõts'e, dj ndaxi, da 'yot'i. ²⁹ Nu'mø bi 'yot'i, da soqui.

Ra Jesús bi hɛjpa ra hya n'na mhmudá ra mostasa.

³⁰ Mahõmbi 'yɛmbyø ja'i ra Jesús:

—Mahõnga hɛcä man'na ra hya ya. Ma ga xãn'nahũ ha dj njap'u dj nxandyø ja'i da zo rá 'yɛ Oja ya. ³¹ Nup'u rá mudi, tengutho n'na zihmudá ra mostasa, ngue man'na zitchu

ngue gätho mi'da yò hmudä ja ua ja ra ximhäi. ³² Pë nu'mò bi ma nthuhu na ra hmudä na, man'na tate ra dat'o ngue gätho mi'da yò c'anì i ja. Nup'u ja yò 'yet'o, ja òrbu yò 'bafi yò ts'int's'u.

³³ Xangu yò hya bi hycra Jesús. I honnbi ndana ra hya da ñinj xanho p'u ja yò mmui yò ja'i, gue'a xännbabi'a. ³⁴ Nu'mò yaseui yò xädi p'uya, i xifi te ga mbonyò hya di hycqui. Pë nu'mò gue'u mi'da yò ja'i xännbabi ra hya, guehya honi te gui hycpa yò hya xännbabi ya.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahi conyò funthe.

³⁵ Mi dähra nde'a ra pa'a, bi 'yembyò xädi ra Jesús:

—A nuyá, ma ga 'dasu ra zabi gdá mähä man'na nguadi.

³⁶ Nu'u yò xädi ra Jesús, mi juadi bi 'yehyò ja'i, bi yarbua ja ra barco mi o ra Jesús, bi ma. Bi mähä mi'da yò barco mi jap'u. ³⁷ Nup'u ja ra zabi, bi nanga n'na ra ndate ndahi. Nu'u yò funthe nangui, so mbo ra barco. Janangue ya nne da thuntra barco ngue'a ga nhyu. ³⁸ Pë ra Jesús mambi oxpu ja n'na ra nhudi jap'u ja ra xatha ra barco ngue aha. Nu'u yò xädi p'uya, bá ap'u bi aha, bi 'yembi:

—Ague grá xännbate, ya ga tuha. Nu'a'i p'uya, gui atho —bi 'yembi.

³⁹ Mi nangra Jesús, bi hejpabi ra ndahi 'nēhyò funthe. Bi xifi ngue di nsäya. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, ga bi nsäya. ⁴⁰ Pë ra Jesús bi 'yembyò xädi:

—¿Hanja ngue gui suhu? ¿Ua hinguí ec'ei ngue ga faxahu? —bi 'yembi.

⁴¹ Mi nu yò xädi ra Jesús ngue te bi 'yot'e, bi ntinnbatho yò ts'u mi ja. Di n'yembi n'na ngu n'na p'uya:

—¿Te'o ni n'yohu na n'yo? Asta ra ndahi 'nēhra dehe ec'ei' mò bi zofò —di n'yembi.

5

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi n'youi yò ts'onhi.

¹ Mi zòm man'na nguadi ra zabi, ja ra häi ni hu ngue Gadara. ²⁻³ Hontho bi bomp'u ja ra barco ra Jesús, ya xpa ep'u n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onhi. Nuna ra n'yohu na, mi nnopa ngu p'u ja yò n'o yò ánima. Madague'a nthat'i conyò cadena, pë xejtho. Janangue ya hñjongui sä da zammj. ⁴ Xangu yò nnjdi ngue nthat'i yò 'ye' nēhyò gua conyò cadena. Pë xejtho, hinguí hát'i da zammj. ⁵ Ra pa ra xui 'yo dapo, bi 'yop'u ha o yò ánima, i mafi haru ni ma. 'Nē xa nguahyò nsá'mj rá do'yo ngue di nte yò do. ⁶ Yap'utho mambá ēhē, pë mi hyandra Jesús. Bi ntihì i ndantiyòhmu p'u 'bäi. ⁷ Ra ndòts'edi i zofò, bi 'yembi:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'u'i Oja nuna jase rá ts'edi, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bui? Nguet'Oja'i, 'yo gadi nguì.

⁸ Nguna ra hya bi manna n'yohu, porque ya xi xihra ts'onhi ra Jesús ngue da hycp'u ra n'yohu n'youi. ⁹ Ra Jesús bi 'yembi:

—¿Teni hu'i?

Ra n'yohu p'uya bi 'yena:

—Nná hugá ngue yò mmundotho gähe, porque xangugähe —bi 'yembi.

¹⁰ Nu'u yò ts'onhi p'uya, bi xihra Jesús ngue nup'u mi 'bui, hinga yap'utho da menhni. ¹¹ Ja mi 'yorbutho n'na 'bui yò ts'adi, ma'yoni p'u bi ja ra nguanì. ¹² Nu'u yò ts'onhi p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Damì 'dacie ra nt'edi ga cat'ähe p'u ja yò mmui yò ts'adi bí 'yo nu —bi 'yembi.

¹³ Ra Jesús bi unna nt'edi yò ts'onhi ngue ja i map'u. Janangue bi hycp'u ra n'yohu mi n'youi, bi ma, i ncarbua ja yò mmui yò ts'adi p'uya. Nu'u yò ts'adi mi jua'i yo mahuahj. Bi gu ra 'dihì yò ts'adi p'uya, bi nhyòrbua ja ra zabi. Gä ja bi jarbua ra dehe.

¹⁴ Nu'u mi fähyò ts'adi p'uya, bi nsu 'mò mi nu te bi nja. N'na 'dihitho bi map'u bi ja ra hñinj ngue bá ma te bi nja. Da gue'u yò ja'i 'da'a n'nannj bi 'bui, ga bá xifi. Mi 'yohyò ja'i'a te bi nja, mandongu dyò ja'i bá ēhē da nu. ¹⁵ Mi zonyò ja'i p'u 'bahra Jesús, 'dap'u 'bahmi'a ra n'yohu mi n'youi yò ts'onhi. Ya hñte di ja, ya he ra ulu, ya xi dits'i. Pë bi zu yò ja'i'a te xi nja. ¹⁶ Nuya yò ja'i xi nuse'a te xi thohra n'yohu mi n'youi yò ts'onhi, 'nē'a te xi thohyò ts'adi, ga xihyò ja'i nuya ja sòh. ¹⁷ Yò ja'i p'uya, bi xihra Jesús ngue da ma.

¹⁸ Janangue mahòmbi yarbua ja ra barco ra Jesús ngue da ma. Nu'a ra n'yohu mi n'youi yò ts'onhi, bi xihra Jesús ngue xta mmep'u ni ma. ¹⁹ Pë hñmbi neprá Jesús, sinoque bi 'yembi:

—Man'na xanho ni ma ni ngu. Damì xihni menj te dá òt'a'i. Xihni amigo. Damì xifi ha bi nja ngue bi huéc'a'i Oja bi 'yøthe'i —bi 'yembi.

²⁰ Bi ma ra n'yohu p'uya, bi n'yo gätho p'u ja yò hñinj Decápolis, xifi gätho yò ja'i te xi 'yòrpabi ra Jesús. Nu to gä bi 'yòde te xi 'yòtra Jesús, gä di 'yøtho.

Ra Jairo bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

²¹ Mi zømman'na nguadi ra zabi ra Jesús, xandongu yò ja'i hòmbi mpeti. ²² Bi zò'a n'na ra n'yohu 'bet'o ngue di manda p'u ja ra nija p'uya, ni hu ngue ra Jairo. Bi ndantiyòhmu p'u 'bahra Jesús. ²³ Janjuanì ngue äpra mate, bi 'yembi:

—Nugä nná ēhē ga xi'i ngue ma t'ixu dí si, ya pa man'u, ya ja ngue da du. Xi'mò gui 'yorca ra mate ga mme, gui japni 'ye p'u ja rá do'yo, janangue da zá ra n'u hēmbi.

²⁴ Nuna ra Jesús bi me na ra n'yohu bi zits'i. Xangu mi'da yò ja'i bi denni asta di ntòrbua ja ra 'yu.

²⁵ Nu'u yø ja'i ni dennä Jesús, n'youi p'u n'na ra xisu ngue ya n'ne'ma yonjeya mi hembra m'mäcji. ²⁶ Nunä ra xisu mađi hyenni, xandöngu rä menyu xi ani ngue honyo yøthe da yøthe. Ya xi ani gätho'a te mi pets'i, porque nne ngue da ja, bi zä ra n'u mi hembra xisu. ³⁰ Mi bahra Jesús ngue bi zä n'na nc'ei connä ts'edi, bi m'mä p'uya ngue hetyo ja'i. Bi 'yembj:

—¿Te'o bi darcagui mä he? —bi 'yembyø ja'i.

³¹ Bi 'yem'mø mi dahyø xädi rä Jesús:

—Guí änni to bi dät'a ni he. Conque gui nnu ngue xandöngu yø ja'i di ntøt'ua nnä mähä —bi 'yembj.

³² Pe rä Jesús bi sigue di za di het'i yø ja'i, ngue nne da bađi te'o bi dädi. ³³ Nu'u ra xisu p'uya, ya pađi te xi 'yøt'e, mmap'u p'uya ni huaqu'i ngue sü. Bi ndant'yøhmu p'u bähra Jesús. Bi xi'a njuani ngue xi darpabi rä he. ³⁴ Nunä rä Jesús bi 'yembj:

—Ague t'ixu, ya bi zä'i ngue gá 'yec'ei ngue di zä'i comma ts'edigä. Ni ma ya, da hyu ni mmäi ngue bi zä'i —bi 'yembj.

³⁵ Nunä rä Jesús, mente yaui rä xisu mađi hyenni, bi zø hman'na nc'ei bá n'xp'u ja rä ngu rä Jairo, bi 'yembra Jairo:

—Ya bi du ni t'ixu n'yø, 'yonj mantho gui sixra xännbate —bi 'yembj.

³⁶ Nunä rä hya bi sihra Jairo, bi 'yøhra Jesús, pe hingui ørpatho masu. Sinoque bi 'yembra Jairo:

—Yo sä guí su'a si'i ngue bi du ni t'ixu. Sinoque dami 'yec'eigui ngue da zä gä fäxa'i —bi 'yembj.

³⁷ Ya himbi nepe xta thogui gätho yø ja'i. Sinoque høndra Bedu bi zits'i, co 'n'ehya yonc'ei di n'yohu, rä Xuua 'nehra Jacobo.

³⁸ Mi zomp'u ja rä ngu rä Jairo p'uya, ya zonyø ja'i, tár'man'u yø mmäi ngue ya xi du rä hmute. ³⁹ Pe ngu'i zønna Jesús, bi yat'ambo, bi 'yembyø ja'i:

—¿Te 'be'a guí øthu ua gädi yännihü? 'Yonj mantho gui zomhmu. Nunä rä hmute hingui tu na, i atho na.

⁴⁰ Pe nuya yø ja'i yaui rä Jesús, i thentho, porque pađi ngue ya xi du rä hmute. Mi bøn'athi gätho yø ja'i p'uya, rä Jesús bi thop'u brä 'benna hmute. Ni n'youi rä papä rä hmute 'nehra mamá. Co 'n'eu yø xädi ni n'youi. ⁴¹ Ra Jesús bi bennä rä 'ye rä hmute xi du, bi 'yembj:

—Talita cumi —bi 'yembj.

Nunä rä hya rä p'uya, i nne da mä ngue ena: "Ague grä hmute, di xi'i, dami nangui". ⁴² Høntho bi manna rä hya rä p'uya, 'bexpi nangra hmute, bi n'yo. Rä hmute p'uya, ya 'de'ma yonjeya mi 'bui. Nuya bi nup'u bi bennate rä hmute, di 'yøtho. ⁴³ Pe rä Jesús emmēi di hejpa yø ja'i ngue hñjonda mä te bi 'yøt'e. Bi manda p'uya ngue di t'unna hme da zi rä hmute.

6

Nu'u yø mmenguhu rä Jesús hingui ec'ei te øt'e.

¹ Mambá ep'u ja rä ngu rä Jairo rä Jesús, i map'u ja rä häi bá nte, bi me yø xädi. ² Nu'mø rä pa säya yø ja'i p'uya, pap'u ja rä nija rä Jesús, ngue bi xännbabi rä hya yø ja'i. Xangu yø ja'i øxra hya bi ma. Pe gä di 'yødyø ja'i hanja'a rä hya øde, di n'yembj:

—¿Hapu go bá ha'a rä hya xännbate nä rä n'yohu ya ua? ¿Hague go gä mba'a rä hya pađi? ¿Hague gä nza øtyø milagro? ³ Conque guehna rä yaxi rä ts'unt'a rä Maya na. Yø n'yohu p'uya, guehna rä Jacobo, 'nehra José, 'nehra Judas, 'nehra Simu. Yø nju p'uya, gä 'dadua rä hñini di 'bøhmu.

Janangue embyø ja'i ngue to bi zä man'yohu nä rä Jesús. Hingui ørpatho masu yø ja'i rä hya xifi. ⁴ Pe bi 'yembyø ja'i rä Jesús:

—Gätho yø pøngahya Oja n'nanni ni 'yehē, gä hnu mansu. Pe nu'u yø mmenguhu yø pøngahya, hingui nnu mansu. Ni xinga gue'u to 'bup'u ja rä ngu rä pøngahya di nnu mansu.

⁵ Ja bi njap'u ngue himbi zä xta 'yøt'e xangu yø milagro rä Jesús. Høndi zi hangutho yø därkehi bi japrä 'ye ngue bi 'yøthe. ⁶ Di 'yødra Jesús hanja ngue hingui ec'ei yø mmenguui.

Nu'u 'de'ma yoho yø xädi rä Jesús, bi 'yet'i ngue da xämba rä hya yø ja'i.

Mi bømp'u ja rä hñini mi 'bøhra Jesús, bi ma bá n'yp'u ja yø hñini, manyarbu i ma ngue xännba rä hya yø ja'i. ⁷ Nuya 'de'ma yoho yø xädi ya xi huanhni, bi zofo ngue da mennbu ja yø hñini. Bi xifi ngue yø yonc'ei p'u da ma. Bi unna ts'edi ngue da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. ⁸ Bi xi p'uya, ngue hñ teni buxa da gats'i. 'Nē hñi temä thuhme da hyats'i. 'Nē hñi temä menyu da hyats'i. Sinoque høndra tøhø da hyats'i. ⁹ Bi xifi ngue da guxyø thixfani 'nē hñinda gaxrá mponi. ¹⁰ Bi sigue bi 'yembj:

—Nu'mø gä sømhmu p'u ja n'na rä hñini, nu'mø to da zixahu rä ngu ngue di säya'ahu, ja m'muhmu p'u ja rä ngu di n'na'ahu rä ts'äya, asta gue'mø guä ehmu. ¹¹ Nup'u ja n'na rä hñini gui sømhmu, 'nē hñidi n'na'ahu rä ts'äya, ogue hñjonda 'yøt'ahu masu, dami thogui, gđi mähä n'nanni rä hñini. Pe dami huamhmu fonthäi di n'youi ni mbonguahu,

gue'a ra hmey'a'ngue ya da thep'u ya yø ja'i hĩmbi 'yøt'ahũ masu.

¹² Nu'u yø xädi ra Jesús bi ma bá n'yop'u ja yø hñini. I xihyø ja'i'ngue da hyep'u ra nts'o ga 'yo. ¹³ Xangu yø nñidi bi 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Nu'mø bi gøspabi ra aceite yø dārquēhĩ, 'bexi sã ha hẽmbi.

Ra Herodes embi ngue nuna ra Jesús, gue'a ra Xuua mi øtra nxixya.

¹⁴ Nuna ra dast'abi Herodes mi 'yøde te mmanyø ja'i'ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Bi 'yemp'uya:

—Nugã dí enã ngue xpĩ bennate'a ra Xuua mi øtra nxixya. Janangue sã øtyø milagro —bi 'yena.

¹⁵ Mi'da yø ja'i p'uya bi 'yena:
—Nuna ra n'yohũ i hma, rá nze'gui guehna ra pøngahya Elías.

Pe mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yena:
—Nugã dí enã ngue 'bui toni pøngahya Oja na.

¹⁶ Ra Herodes bi 'yēn'a p'uya:
—Pe nugã dí enã ngue gue'a ra Xuua mi øtra nxixya xpĩ bennate ya. Porque nuna ra Xuua, guehna dá mandagã bi thejpabi rá ya na.

Ja mmangua ya ha bi nja ngue bi du ra Xuua mi øtra nxixya.

¹⁷ Nu'mø yø pa xa thogui, bi manda ra Herodes ngue bi mbentra Xuua, bi dut'i conyø cadena bi got'a fãdi. Bi ũpi ngue nuna ra Xuua ya xi xihra Herodes ngue hĩngui ho di m'mahmi na rá 'bepo Herodias nuna marã xisu na rá n'yohũ Lipe. ¹⁸ Nuna ra Xuua, xi 'yembra Herodes: "Hĩn'yu ra nt'edi gui m'mahmi ni 'bepo", xi 'yembĩ.

¹⁹ Mi 'yøhra xisu na ra hya mmanna Xuua, bi mbøcue ra xisu, i sahra Xuua ngue'a te ra hya bi ma. I nnepe ngue da tho ra Xuua. ²⁰ Pe ra Herodes hĩngui nne da hyo, porque nnu mansu na ra Xuua, 'ne parpi ngue ra hoga n'yohũ. Nu'a te ra hya mi mmanna Xuua, mađi ho da 'yøde, pe mi yøbēñitho ha ga 'yøde te gãma hya mmanna Xuua.

²¹ Pe nuna ra Herodias bi dñi ha di japa Xuua nuna sui. Mi zøhra pa bi nsännigo ra Herodes. Bi zonhyø mmist'abiui ngue bi 'yørpabi ra nts'ihme. Gãtho yø hmu yø soldado, gã bi zofø. Nup'u ja ra hãi Galilea, gãtho'u yø ja'i hnu mansu p'u ja yø hñini, gã bi zofø. ²² Nuna rá t'ixu ra Herodias, bi yarbu 'buhyo ja'i xi petra Herodes ngue sännigo, bi muhra hñei p'uya. Ra Herodes co gãtho yø ja'i bi ho te øtra hmute. Janangue bi 'yembra hmute ra Herodes: "Nu'mø tema cosa gui 'yãqui, nugã ga 'da'i", bi 'yembĩ.

²³ Ra Herodes bi 'yexa ntestigo Oja ngue majuanĩ di unna hmute'a te gãma cosa da 'yãpi, mađague'a di un mađe'a te gã pets'i. ²⁴ Ra hmute p'uya, hĩnga 'bexpi xifi te 'be'a nne da 'yãpi. Sinoque 'be bá ãna mamã.

Bi 'yembĩ: "Ague mamã, ¿teni 'be'a gã ãdi?" Nu'a rá mamã ra hmute p'uya, bi 'yembĩ: "Đamĩ 'yãpya ngue di 'da'i rá ya ra Xuua mi øtra nxixya", bi 'yembĩ. ²⁵ Nu'a ra hmute p'uya, bi mengui, i ma mbo, ngue bá embra dast'abi: "Nu'a rá ya ra Xuua mi øtra nxixya ya, damĩ 'daqui, di o n'na ra mohi", bi 'yembĩ.

²⁶ Mi zã mi 'yøde te 'be'a t'ãpra dast'abi, mambi dudrá mmaĩ. Pe ya xi ma ngue di unna hmute'a te da 'yãpi. Yø ja'i 'bup'u ha mi 'bui, gã xi 'yøde te xi ma. Bi manda p'uya ngue bi t'unna hmute'a te ãdi. ²⁷⁻²⁸ Bi 'yet'a n'na ra soldado da hejpa rá ya ra Xuua p'u ja ra fãdi p'uya. Bá jãt'a n'na ra mohi, bi t'unna hmute. Ra hmute p'uya, bi dãpra mamã'a ra ya bi t'unni. ²⁹ Mi bahyø xãdi ra Xuua ngue ya bi du, bi ma bá hannba rá do'yo ra ánima ngue bi 'yãgui.

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihme cat'a mahuañi ma'yohu.

³⁰ Mambã pengyø xãdi ra Jesús ngue bá manna hya p'u ja yø hñini, bi dãpra güenda te xi 'yøt'e, bi dãpra güenda tema hya xi nxãmbate. ³¹ Nu'u yø pa'u, ni ma ni 'yehyø ja'i p'u 'buhra Jesús. Nuna ra Jesús co 'nchyo xãdi, ni xingra hme da mbongui ra ora da zi. Janangue bi 'yembyø xãdi:

—A nuyã, ma ga mmãhã p'u hĩnjo'o yø ja'i ya, n'namhma gã nsãyahu zits'u.

³² Bi yarbu ja n'na ra barco ra Jesús conyø xãdi, i map'u hĩnjongui 'bui. ³³ Xangu yø ja'i bi nu 'mø mi ma ra barco, pe padi te'o ni op'u ja ra barco. Bi ma yø ja'i p'uya, ni n'yoguoatho, bi dena nenzabi. Nup'u ja yø hñini thohyo ja'i, i ter'mi'da yø ja'i, mandøngurbu ni ma yø ja'i. M'met'o bi zonyø ja'i p'u ha ja ngue da zømma barco. ³⁴ Mi zøhra barco bá o ra Jesús, bi bøni. Pe ya mandøngu dyø ja'i 'bup'u. Bi huejpya, porque yø ja'i 'bui tengutho yø de'yo 'mø hĩnjo'o to da mãdi, njarbutho. Janangue ndø ya'atho ra ora bi xãnnbabi ra hya yø ja'i ra Jesús. ³⁵ Ya ni ma di nde p'uya, bi guatyø xãdi ra Jesús, bi 'yembĩ:

—Ya bi nde, 'ne nyua di 'buhma ra dapo ua. ³⁶ Damĩ 'yehyo ja'i, n'namhma da map'u bi ja yø hñini, da dãnse ra hme da zi.

³⁷ Bi 'yembyø xãdi ra Jesús:
—Đamĩ unhna ra hme da zi yø ja'i —bi 'yembĩ.

Nu'u yø xãdi p'uya, bi 'yembĩ:
—¿Haru gue gã hãhu'a yo ciento ma pa ra nzãbi ngue ga tãmphu ra hme da zi yø ja'i 'bucua? —bi 'yembĩ.

³⁸ Mahømbi 'yembyø xãdi ra Jesús:
—Đamĩ nu hangu yø thuhme gui hãhu.

Nu'u yø xãdi p'uya, bi nu hangu yø thuhme ha. Bi 'yembuya:

—Ja ua cat'a yø thuhme 'ne yoho yø huã.
³⁹ Ra Jesús bi 'yembyø xãdi yaui:

—Damj xihmā yō ja'i dā mīcua ja ra 'batha. Dā 'yōtyō zimūndo p'ū dā mī.

⁴⁰ Bī mīhyō ja'i p'ūya ngue dī nsihmē. Yō ciento nja'i p'ū bī mī i'da, yō yote ma'det'a nja'i p'ū bī mī i'da.

⁴¹ Rā Jesús bi hyan'ū cat'a yō thuhmē 'ng'ū yoho yō huā. Bi hyanmā hēts'i p'ūya, bi ja māmāđi Oja. Bi xēnyō thuhmē p'ūya, bi ūnyō xādi ngue dī 'darpađi yō ja'i. Dā guehyō huā bi dat'i. ⁴² Bī nsihmē xāho yō ja'i, gā bī nniya. ⁴³ Mī juate rā ts'ihmē yō ja'i p'ūya, nū'ū yō xādi rā Jesús bi peti 'de'mayo canasta yō thuhmē bi bongui. Xquet'a bī mēs'yō huā bi bongui. ⁴⁴ Nū'ū yō ja'i bī nsihmē'a rā ora'a, cat'a māhuađi mā'yohū bī nsihmē.

Nī 'yo maxōts'e rā dehe rā Jesús.

⁴⁵ Mēnte ēhyō ja'i rā Jesús, bi xihyō xādi ngue dī m'met'o dā 'yo rā barco, dī ma man'na nguadi rā zabi ha bī ja rā hnīni Betsaida. ⁴⁶ Mī juadi bi 'yēhyō ja'i rā Jesús, bī map'ū bī ja rā nyūni ngue bā mat'Oja. ⁴⁷ Mī nxui p'ūya, ya bī 'yo made rā zabi rā barco nī o yō xādi, pē rā Jesús bi 'buse p'ū bī ja rā nyūni. ⁴⁸ Bī bāhřa Jesús ngue hangū pēfi dī 'yonnā barco'ū yō xādi, pē hīngui sā dā thogu, porque rā ndađi dī cots'i. Mī zā'i hyū xudī p'ūya, bī map'ū bī 'bahyō xādi rā Jesús, nī 'yo maxōts'e rā dehe. Bī ne ngue xta nuīts'i. ⁴⁹ Pē mī hyandyō xādi ngue mmap'ū nī 'yo maxōts'e rā dehe. Nū'ū yō xādi rā Jesús bi 'yēnā ngue rā ndađi i nnu. Bī mūhřa mafi p'ūya ngue su. ⁵⁰ Gā bi hyandi, pē gā bī nsu. Pē rā Jesús 'bexpi zofo, bi 'yēmbi:

—Go guecā, 'yogui sūhū —bī 'yēmbi.

⁵¹ Mī yarbū ja rā barco mī o yō xādi rā Jesús, 'bexpi nsāya rā ndađi. Mī nū yō xādi'a te bi 'yōt'e, man'natho bī nsu. ⁵² Madague'a xī nū yō xādi'ū yō milagro xī 'yōtra Jesús, ngue bi xandyō thuhmē bi zi yō ja'i, pē hīngui 'yo yō mmāi te'o nā rā Jesús.

Nūp'ū ja rā hāi Genesaret bi 'yōthe yō dārqueđi rā Jesús.

⁵³ Mī zōn'a nenthe ja rā hāi Genesaret, bi dat'yō barco 'mō mī bōni. ⁵⁴ Hōntho bi bōnnā barco rā Jesús, 'bexpi bahyō ja'i mī 'bup'ū ngue te'o. ⁵⁵ Bī mā yō ja'i p'ūya, bi 'yonnbābi mī'da yō ja'i ngue dā ēhē. Xifi ngue dā tū yō dārqueđi dā oxyō fīđi, dā zōp'ū 'bāhřa Jesús. ⁵⁶ Hōnmbū bi zā sōnnā Jesús, sōmp'ū ja yō hnīni, sōmp'ū ja yō ngunhūi, hōnmbū ts'ū hapū sōni, bī njuqui yō dārqueđi ngue 'bop'ū ja yō caye, t'āpra mātē rā Jesús squerāngue rā nyanī rā he dā dārpađi yō dārqueđi. 'Be xi sā ha hēmbi.

7

Ja 'da yō costumbre xā nzānse yō ja'i hīngui nnu manho rā Jesús.

¹ Nūya 'da yō fariseo 'nēhyō xānnbāte ngue rā ley ngue yō mmēngu Jerusalén bi guarbū

'bāhřa Jesús ngue dī nyāui. ² Bī mbōcūe 'mō mī nū te ōt'i'da yō xādi rā Jesús, ngue hīngui xū'ye hante dī nsihmē, ngue dā mecra ts'oqui n'yōui yō 'ye. ³ Nūya yō fariseo 'nē gātho mī'da yō judío, i ōtyō costumbre xā nzānyō ndiua. Zant'a xū'ye hante dī nsihmē. ⁴ Nū'mō bā pengā tāi xquet'a xū'ye, porque ēnā ngue pecra ts'oqui ja yō 'ye. Xangu mī'da yō costumbre ōt'e, xatyō ts'ōye, xatyō mohi, punnbi dā dātra hāi. 'Nēhyō t'ots'i nts'ihmē pet'e. ⁵ Mī zā mī nurpi te ōtyō xādi rā Jesús ngue hīngui ōt'e tengutho ga 'yo, bi mbōcūe p'ūya, bi 'yōrpa rā nt'ānni rā Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Hanja yō xādi ngue festho rā hāi bi zogaha yō ndiua? Porque hīngui pecra ts'oqui ja yō 'ye, ngue dī nxū'ye hante dī nsihmē.

⁶ Mī dāhřa Jesús, bi 'yēmbi:

—Nī xirbū guī ēnā ngue guī ēc'ēihū Oja. Go guī ōthū nā rā hāi bi 'yōtra pōngahya Isaías ngue bi 'yēn'Oja: “Nūya yō ja'i 'būcua, nū'mō bī nūya, xōgue ēnā majuanī ngue nnu mānsugui. Pē hīmma juanī ngue yō mmāi gā ndānnegui. ⁷ Ya hīnte nī bōntho ngue thānnegui yō ja'i. Nū te gāma hāi xānnbāte, xangu yō hāi xā nzānse ngue ēmbi dī mānda Oja”, ngunā bī man'Oja. ⁸ Nū'āhū, guī festhohū yō hāi dī mānda Oja ngue go gadi ja ndūmmāi guī ōthū yō costumbre bi zohyō ndiua. Porque xangu yō costumbre guī ōthū, tengu yō ts'ōye 'nēhyō mohi guī xūthū, punnbi dā dātra hāi.

⁹ Go xcā 'yēmhū n'na nguadi ya yō hāi dī mānda Oja ngue go guī ōthū yō costumbre bi zohyō ndiua. ¹⁰ Nūnā rā Moisés bi xihyō ja'i te 'be'a ja ngue dā 'yōt'e, bi 'yēmbi: “Damj sū nī papā, damj sū nī mamā”. Bi xi man'na rā hāi p'ūya, bi 'yēmbi: “Nū rā ja'i dā zannā papā, ogue dā zannā mamā, i ja ngue dī njapra castigo 'nē dā tho”, bi 'yēmbi yō ja'i. ¹¹ Pē ya xcā xānnbahū yō ja'i, ngue rā ja'i dā zā dā 'yēmbrā papā ogue rā mamā: “Nugā papā, nugā mamā, ya hīnda zā ga 'da'i te guī siui ya. Porque nū te gā dī pēts'i, guehñā Oja dāđi unni”. ¹² Nū'mō ngunā rā hāi bī manñā ja'i p'ūya, ya hīn gadi japhū dī jammansu rā papā ogue rā mamā rā ja'i. ¹³ Xangu mī'da yō hāi jap'ū hīngui ōthū, tengutho ya yō hāi dī xi'āhū ya. Nū'mō ngunā guī ōthū p'ūya, ya guī ōthū ngue hīnte dī muui ya yō hāi dī mānda Oja p'ūya, ngue guī ēmhū go ja ts'ēditho guī 'yōthū ya yō costumbre bi zohyō ndiua.

Nū te si rā ja'i hīnga gue'a dī ts'onnbā rā n'yōmfēni rā ja'i'a.

¹⁴ Bi zohyō ja'i rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Damj 'yōhmū xāho ya yō hāi gā mmāngā ya. Damj 'yēt'ammāihū. ¹⁵ Nū rā ja'i ōtra ts'oqui, hīnga gue'a te si rā ja'i ga 'yōtra ts'oqui. Nū'a ga 'yōtra ts'oqui rā ja'i, gue'a rā ts'ōmhya pōnnā ne rā ja'i'a. ¹⁶ Dī nja

nj gu ngue gui 'yohmu na ra hya di mmangä ya —bi 'yembi.

¹⁷ Mi ma yø ja'i p'uya, bi zop'u ra Jesús. Nuna ra Jesús bi map'u ja ra ngu säya. Nuya yø xädi p'uya, bi 'yäpi ngue da xifi te ga mbönya yø hya ja juadi bi ma. ¹⁸ Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—¿Ua xquet'a hingui tinnj mmaihü hanja ya yø hya di mmangä 'mø? ¿Ua hingui pahmu na ra hya dá mangä ngue nu te si ra ja'i, hinga gue'a ra ts'oqui'a? ¹⁹ Porque nu'a te gä si ra ja'i, händi nuansui rá n'yomfëni ra ja'i'a, sinoque rá mmäi ra ja'i ni ma'a te si, pe pigui te si ra ja'i.

Ngue nguna ra hya bi manna Jesús, di nequi xanho ngue nu'a te gä si ra ja'i, bi 'yøt'e ngue gä xanho ngue da ts'i. ²⁰ Ra Jesús bi sigue bi 'yembyø ja'i:

—Nu ra ja'i ngue øtra ts'oqui, mbo rá n'yomfëni ni 'yehra ts'oqui. ²¹ Porque mbo rá n'yomfëni ra ja'i bi mühra ts'o n'yomfëni, tengu rá n'yots'ommäi, ra nthote, ²² ra mfë, rá nts'o, rá fehni, rá 'yøt'its'oqui, rá zeya, rá zate, rá n'yets'i, rá m'memmü, dá gue'a so rá mmäi ngue dá hyannbä rá mmeti rá mmj'ëjui. ²³ Gátho ya yø nts'o ya, mbo rá n'yomfëni ra ja'i ni 'yehë. Guehya di ts'onna ja'i ya.

Nu'a n'na ra xisu hinga judío bi 'yäpra mate ra Jesús ngue dá mäts'i.

²⁴ Mi bömp'u mi 'bähra Jesús, i map'u ja n'na ra häi ja ra hñinj Tiro conna hñinj Sidón. Nup'u ja ra ngu bi nsäya, hingui nnepe to xta mbađi ngue 'bap'u. Pe himbi zä bi n'yanj. ²⁵ Nu'a ra hñinj'a, mi 'bap'u n'na ra hmute mi n'youi rá ts'onthj. Mi 'yøhrä mamá ra hmute ngue 'bap'u ra Jesús. Bi ma ra xisu p'u 'bähra Jesús, bi ndantyøhmü p'u 'bäi. ²⁶ Pe hinga judío na ra xisu, porque ra mmengu p'u ja ra häi Sirofenicia. Bi 'yäpra mate ra Jesús ngue dá 'yøthebi rá t'ixu n'youi ra ts'onthj. ²⁷ Pe ra Jesús bi 'yembi:

—Nugä, gue'u yø judío ja ts'edi ga fäts'i. A nuyá, nu'mø 'bet'o go ga fäxa'i, ya sutho 'mø dá thannbä ra hmë yø basj, ngue yø fo'yo di t'unni —bi 'yembi.

²⁸ Ra xisu p'uya, bi 'yembi:
—Ahä, grä Hmu, gue'a gui mma. Pe nu'u yø fo'yo, guerp'u 'bimëxa sïhmë'u. I jo yø xemhmë hehyø basj p'u sïhmë.

²⁹ Ra Jesús bi 'yembra xisu:
—Xanho te guü mma. Ni ma nj ngu ya, nu nj t'ixu n'youi rá ts'onthj, ya bi zä.

³⁰ Ra xisu p'uya, bi mengui, i ma rá ngu. Mi zønnä ngu p'uya, nu'a rá t'ixu mi n'youi rá ts'onthj ya hup'u ja rá t'ots'i, ya xi zä te mi hëmbi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu ngue mi gogu 'ne mi c'üne.

³¹ Mi 'danyø pa p'uya, bi bömp'u mi 'bähra Jesús, i map'u ja ra zabi Galilea. I nthop'u ja

ra hñinj Sidón, i mpa p'u ja ra häi Decápolis. ³² Nup'u ja ra häi Decápolis mi zømp'u ra Jesús, bá ts'innbäbi n'na ra n'yohu ngue ra gogu 'ne ra c'üne. Bi t'äpra mate ngue bi japyø 'ye p'u ja rá ya ngue dá zä te hëmbi. ³³ Nuna ra Jesús bi zica n'nanj na ra n'yohu, bi carpa yø saha p'u ja yø gu. Bi pohrá saha connä jinj ngue bi därpa rá janj. ³⁴ Bi hyanma hëts'i p'uya, bi 'yem'a n'na ra jats'i. Bi 'yembra därqehi p'uya:

—Efata —bi 'yembi.

Nuna ra hya bi ma, i nne dá ma ngue ëna: “Dá xohnj ne, dá xohnj gu”. ³⁵ Nu'a ra ora'a, nuna ra n'yohu mi gogu bi 'yøde xanho ra hya, 'ne bi zä bi n'ya xanho. ³⁶ Pe ra Jesús bi xihyø ja'i ngue hñjonda xifi te bi nurpi bi 'yøt'e. Pe ëna man'na ngue di hejpäbi yø ja'i ngue hñte dá ma, i mmanyø ja'i p'u ni ma'a te xi nurpi xi øtra Jesús. ³⁷ Nu to gä bi 'yøde te bi nja, gä di 'yødyø ja'i, di n'yembi:

—Gä xanho te øt'e. Porque øt'e ngue øhra hya yø gogu, 'ne di japi ngue ya xanho yø gone.

8

Ra Jesús bi 'uin'i goho maquahj ma'yohu.

¹ Man'na ra pa p'uya, xandøngu yø ja'i bi mpeti p'u 'bähra Jesús. Ya hñn'yu te dá zi yø ja'i, ya bi hyätyø nzedi. Bi zonhyø xädi ra Jesús, bi 'yembi:

² —Dädi huçä yø ja'i 'bucua, porque ya rá hyu pa 'daua di 'yohu ya. Di pa'a njuanj ngue ya hñn'yu te dá zi yø ja'i. ³ Nu'mø gä etyø ja'i ngue dá ma yø ngu, 'ne hingui sïhmë, dá güennu ja ra 'yu. Porque yap'u yø ngu 'da yø ja'i.

⁴ Nu'u yø xädi bi 'yembi:
—Pe çhapu go ga hannbahu te dá zi ya yø ja'i 'bucua? A nuua di 'bähma, ra ðapo ua.

⁵ Bi 'yännyø xädi ra Jesús, bi 'yembi:
—¿Hangü yø thühmë gui hahü 'mø? Nu'u yø xädi p'uya, bi 'yembi:

—Høndi yoto yø thühmë ja ua.

⁶ Bi manda ra Jesús ngue bi mühyø ja'i. Bi hyan'u yoto yø thühmë p'uya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thühmë p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'i dá zi.

⁷ Xquet'a mi ha zihangu yø hua. Ra Jesús bi ja mammadi Oja. Bi unyø xädi p'uya, ngue di 'darpa yø ja'i dá za. ⁸⁻⁹ Nu'u yø ja'i bi nsïhmë, goho maquahj ma'yohu. Pe gä bi nniya. Mi juate ra ts'ïhmë yø ja'i, nu'u yø xädi ra Jesús bi peti yoto canasta yø thühmë bi bongui. 'Bexque'a bi n'yehmi yø ja'i ra Jesús ngue bi ma. ¹⁰ Bi yarbü ja ra barco p'uya, co 'nehyø xädi, i map'u ja ra häi Dalmanuta.

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne dá nup'u dá 'yøt'a n'na ra milagro.

¹¹ Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo bi ma bá sämhya ra Jesús. Di 'bepi dá 'yøt'a n'na ra milagro nu mahëts'i para ngue di nequi ngue

rá m'menhní Oja rá Jesús. ¹² Bì ngasrá Jesús, bi 'yembí:

—Høndyø milagro guí nne guí nnuhú dí nja. Pè nugá dí xi'ahú ngue hìn temá milagro gá øt'á guí nnuhú —bi 'yembí.

¹³ Bì zop'u yø ja'í p'uya, bi yarbú ja n'na rá barco conyø xádi, ì ma man'na nguadi rá zabi.

Rá Jesús bi xihyø xádi ngue dí mfádi xanho, hinda dena hya xámbrate yø fariseo, dá guehra Herodes.

¹⁴ Nu'ú yø xádi rá Jesús xi pumbení rá thuhmè xtá hyats'í dá zi. Høndá n'na rá thuhmè m'í hap'u ja rá barco. ¹⁵ Rá Jesús bi 'yembíyø xádi:

—Dámí mfáhmú ya, mamí sihu'a rá íxi di unyø fariseo dá guehra Herodes.

¹⁶ Dì n'yembí n'na ngu n'na'u yø xádi p'uya:

—Rá nzequí xicjú ya ngue hìnxatá há rá thuhmè gá síhu.

¹⁷ M'í bahrá Jesús te dí nxihyø xádi, bi 'yembíya:

—Gue guí ená dí xi'ahú ngue hìnxcuá há rá thuhmè guí síhu. ¿Ua hìngu'í 'yo n'í mmúihú ná rá hyá dí mmangá 'mø? Rá nzequí ma'bedi n'í mmúihú 'mø. ¹⁸ Guí nnuhú te dí øt'á, pè tengutho 'mø ngue hìnte gdí nnuhú. Guí øhmú yø hyá dí mmangá, pè tengutho 'mø hìn temá hya gdí øhmú. ¿Ua hìngu'í mbémhmú'a te guí nnuhú p'u ha nná máhá? ¹⁹ Xí'mø rá pa má xengá'u cut'a yø thuhmè ngue bi zi cut'a máhuahí má'yohú, ¿njammí canasta yø thuhmè bi bonguí?

Nu'ú yø xádi p'uya, bi 'yembí:

—De'má yo canasta yø thuhmè bi bonguí.

²⁰ —Xí'mø má xengá'u yoto nthuhmè ngue bi zi goho máhuahí má'yohú, ¿njammí canasta yø thuhmè bi bonguí? —bi 'yembí.

Yø xádi p'uya, bi 'yembí:

—Yoto canasta yø thuhmè bi bonguí.

²¹ Rá Jesús bi 'yembí mahón'a p'uya:

—Pè ¿hanja ngue hìngu'í 'yo n'í mmúihú ya yø hyá dí mmangá 'mø?

Nup'u ja rá hníní Betsaida, ja bi 'yøthe p'u n'na rá xádá rá Jesús.

²² M'í zomp'u ja rá hníní Betsaida rá Jesús, bá ts'innabí n'na rá xádá. Bi t'áp'ra mate dá 'yøthe. ²³ Rá Jesús bi bennabí rá 'ye rá xádá, bi zixá neníhni. Nup'u bi zóní, bi zorpa yø dá. Bì dospá máxøts'e yø dá p'uya, bi 'yembí:

—¿Ua guí hētí zits'u ya?

²⁴ Nu'a rá xádá p'uya, bí nhanní, bi 'yemp'uya:

—Dí hētýø ja'í ngue 'yo, pè ntho rá 'bänza p'u nná hētí, porque di hmar'má dá —bi 'yembí.

²⁵ Mahømbi dospá yø dá p'uya. Nu'a rá n'yohú m'í xádá, bi japi ngue di za di hētí p'u hētí. Bì nzø xanho yø dá p'uya, handí yap'utho. ²⁶ Rá Jesús bi 'yembí:

—Ní ma ní ngu ya, 'yo 'be guí 'yo ua ja rá hníní ngue guí xihyø ja'í te dá øt'á'í.

Bì maná Bedu ngue rá Jesús, gue'a rá Cristo'a.

²⁷ M'mefa p'uya, bí mε yø xádi rá Jesús. Nup'u ja'a rá hníní Cesarea ngue Filipos, máthēt'í ja yø hníní, ja bí ma dá 'yop'u rá Jesús. Nup'u ja rá 'yú p'uya, bí 'yányø xádi, bí 'yembí:

—¿Te'ogá p'u gá mbényø ja'í ya'mø? —bi 'yembí.

²⁸ Nu'ú yø xádi p'uya bi 'yembí:

—'Bu'í dá yø ja'í embí ngue gue'e grá Xuua gmí øtra nxixya. M'í dá yø ja'í p'uya, embí ngue gue'e grá Elías. M'í dá p'uya, embí ngue 'bui toní pøngahya Oja.

²⁹ Rá Jesús mahømbi 'yembíyø xádi:

—Xí'ahú p'uya, ¿te'ogá p'u gní bémhmú ngue guecá?

Rá Bedu p'uya bi 'yembí:

—Nu'í, gue'e grá Cristo, bá exa'í Oja ngue guí ndast'abi —bi 'yembí.

³⁰ Rá Jesús mahømbi 'yembí:

—A nuyá, 'yo to guí xifi te'ogá ya —bi 'yembí.

Rá Jesús bí má ngue dá tho, 'ne bí má ngue dí bennate.

³¹ Rá Jesús bi xihyø xádi, bi 'yembí:

—Nu rá N'yohú bí 'yε mahets'í, dá 'yεmméi dá ma má'uni. Nu'ú yø n'yohú 'bet'o p'u ja rá níja dá zwi, dá guehyø hmú yø mmäcja 'nehyø xámbrate ngue rá ley, gá dá zwi 'ne dá hyo. Pè rá hyu pa p'uya, di bennate —bi 'yembí.

³² Nguna rá hya bí maná Jesús, bí xifi xanho yø xádi hanja'a te dá thoguí. Janangue rá Bedu bí zicá n'nanní rá Jesús, bí xifi ngue dá hyoní há dí mpommi rá ndate.

³³ Pè rá Jesús m'í yøde te sifi, bí 'bärbaya ngue hērhmi'da yø xádi. Bì zahra Bedu p'uya, bí 'yembí:

—Dámí 'uegue, rá mēfi'í rá zithu. Porque hinga gue'a rá ts'änní Oja so ní mmúí dí nja, sinoque gue'a yø hyase yø ja'í i so ní mmúí dí nja —bi 'yembí.

Rá Jesús bi xihyø xádi ngue hìnjam'mø dá gohyø mmú'í gá 'yεc'ei.

³⁴ Bì zonhyø xádi rá Jesús, dá gue hmí'da yø ja'í. Bì 'yembí:

—Nu to nne dá dennguí, hìngu'í sá dá zänse te dá n'yo. Hìnha dí gohrá mmúí, madague'a dá thop'u ja rá pont'í. ³⁵ Nu rá ja'í dá 'uegue ngue sù dá tho, guehná rá ja'í dí m'mehrá te na. Pè nu rá ja'í hìngu'í cohra mmú'í gá 'yεc'eigui, madague'a dá tho conná n'gueque 'ne conná n'guehra hoga 'da'yo hya, guehná rá ja'í dí nyanná te na.

³⁶ Porque hìnte dá dahra ja'í, madague'a dá 'yøt'e ngue rá mmeti gá rá ximháí, 'ne dí m'mehrá te. ³⁷ Ní xinda hangu rá mēnyu

da gutra ja'i, hinda za da yanna te. ³⁸ A nuya yo ja'i ngue yo 'yot'its'oqui ngue hingui orpa masu Oja, guehya da den'nathoha ngue gui ec'eiha ma hyaga ya. A nuyá, nu ra ja'i ngue pesra sa conná ngueque, ogue pesra sa conná nguehra hya di xannbate, xquet'a da 'yehra pa ngue nguui dra N'yohu dá e mahets'i, xquet'a ga pesma sa conná ngue'u to di jagba. Guehna ra pa ga ma pengui conná ts'edi Oja, ga ma n'yo'be yo maca anxé Oja.

9

¹ Nuna ra Jesús mahombi 'yembyo ja'i:

—Majuani di xi'aha ngue nuya 'da 'bucua ya, hinda du, asta gue'mo da nu ngue da hya ra ts'edi Oja di manda ua.

Bi mpá'a te gui nequi ra Jesús.

² Mi tho'a n'nato ma pa, nuna ra Jesús bi zixra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua. Bi mep'u bi ja n'na ra nyuni xanhets'i ngue di m'mase. Ja bá nup'u yo xadi ngue bi mpá'a gui nequi ra Jesús. ³ Nu ra he, di yoxni, xandont'axi bi gohi. Hijnjo'o n'na ra meni ua ja ra ximhai da za da mena ulu tengu ga nt'axi bi gohra he ra Jesús. ⁴ Bi nu yo xadi p'uya ngue 'bap'u ra Elías conná Moisés ngue yaui ra Jesús. ⁵ Ra Bedu bi 'yembra Jesús:

—Ague grá xannbate, ua xanho ngue di 'buhmu ua. Ma ga hocáhe hyu yo t'annigu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Elías —bi 'yembi.

⁶ Nguna ra hya bi xifi, porque ra Bedu co 'ne'u yo amigo, emmei bi nsu, asta hingui mbeni ha ga mman'a ra hya bi ma. ⁷ Bexque'a ra ora'a p'uya, bi go'mra gui p'u mi 'bai. Bi 'yo p'uya ngue nup'u ja ra gui ja bá nyap'u Oja, bi 'yena:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'u dadi madi. Nuya yo hya da manna ya, dami 'yet'ammahua —bi 'yembi.

⁸ Mi hyetyo xadi p'uya, ya hijnjongui 'bap'u yoho yo n'yohu xi nu. Ya 'báse p'u ra Jesús.

⁹ Ya bá 'yo ngue ni gap'u ja ra nguani p'uya. Ra Jesús bi 'yembyo xadi:

—'Yo to gui xifi te gá nuui ya, asta gue'mo bi hnu ra N'yohu bi 'ye mahets'i ngue di bennate —bi 'yembi.

¹⁰ Nu'u yo xadi ra Jesús, nu'u yo hya bi xifi hont'a mben'a, pe hijnombi xifi te bi nu. Sinoque di nyáns'e'u yo xadi te 'be'a ga mbonna ra hya bi manna Jesús ngue ena di bennate.

Bi manna Jesús ngue ra Elías ya bá ehé bi xihyo ja'i ngue di nsá, porque ya bá ep'u ra Cristo.

¹¹ Nuya yo xadi ra Jesús bi 'yannbu ja ra 'yu, bi 'yembi:

—¿Hanja na ra hya mmanyo xannbate ngue ra ley, embi ngue jatho da 'bet'o ra Elías hante ngue da ehra Cristo?

¹² Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Majuani ngue ra Elías i jatho ngue rá muditho da ehé da xihyo ja'i ngue di nsá. Pe dami bemmua ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue te da thohra N'yohu bi 'ye mahets'i. I mmamp'u ngue da za ra n'u, da zahyo ja'i. ¹³ Pe dami pahmu ya ngue nuna t'embi ra Elías, ya bá ehé. Ya bi nja tengutho ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue di nja. Porque nu hangu ra n'u bi ne da japyo ja'i, gá bi nja.

Ra Jesús bi 'yethe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onthi.

¹⁴ Nu'mo ni ma da zop'u mi 'bu hmi'da yo xadi p'uya, bi nu ngue nuya yo xannbate ngue ra ley di máspabi yo xadi ngue di njun'mahyau. Xangu mi'da yo ja'i xi mpeti p'u 'bai. ¹⁵ Pe ra Jesús, ena ha bi 'yetho, ja mi nu yo ja'i ya bi zohó, bi ma yo ja'i p'uya ngue di zengua. ¹⁶ Ra Jesús bi 'yembyo xadi:

—¿Te 'be'a grá njun'mahyaha ya 'bucua?

¹⁷ Bá tha'a n'na nc'ei p'u 'bahyo ja'i p'uya, bi 'yena:

—Ague grá xannbate, nuna ma ts'ant'u 'bucua, n'youi ra ts'onthi asta di gonebi, xtá sigá ua ngue gui 'yothets'u. ¹⁸ Nu'mo bi ga ra ts'onthi n'youi, en'a hai 'ne sohyo fugui. Di gaxtyo ts'i, asta di 'yots'e. Ya xtá xihni xadi ngue xta 'yothets'u, pe hinxá nzá xa 'yethe.

¹⁹ Ra Jesús bi 'yembi gátho yo ja'i 'bap'u:

—¿Asta njam'mo da zonna pa gui 'yec'igaha? ¿Ua gui ena ngue hangu ra pa ga set'aha? Bá si ua ra ts'ant'u, ga othege —bi 'yembi.

²⁰ Bi zispabi p'uya. Nu'mo mi nu ra ts'onthi ra Jesús, bi ga ra ts'onthi ra ts'ant'u p'uya. Bi 'yen'ahai asta di danni. 'Ne sohyo fugui. ²¹ Ra Jesús bi 'yembra papá ra ts'ant'u:

—¿Njammí pa nja p'uya?

Mi dahra n'yohu p'uya, bi 'yena:

—Ya njap'u asta guerp'u bá ngue ra ts'ant'u.

²² Nu'a ra ts'onthi n'youi, mo bi ga, xangu yo nni'di ya ja ngue da hyo. I hót'a sibi, ogue hórba ja ra dehe. Dami huega'be, fáxca'be 'mo ngue da za gui 'yothets'u.

²³ Ra Jesús bi 'yembi:

—¿Ua hingui ec'igui? Nu ra ja'i ngue da 'yec'igui, nu te gá man'u hembí, hinga hembí ga othe.

²⁴ Nu'a ra papá ra ts'ant'u p'uya, asta ra mafi ha i 'yena:

—Nugá di ec'ei'i. Pe dami 'yot'e ngue man'na ga ec'ei'i xanho.

²⁵ Mi nu ra Jesús ngue gá ba ep'u yo ja'i da zop'u 'bai. Janangue bi xihra ts'onthi n'youi ra ts'ant'u, bi 'yembi:

—Ague grá ts'onthi, gadi gogubi 'ne gadi gonebi ra ts'ant'u 'bucua. Nuya di xi'i ngue

damj hyep'u ya. 'Yonj mantho güi pengui —bi 'yembj.

²⁶ Nu'a ra ts'onthi p'uya, bi japra ts'ant'u ngue xøgue ra mafi, asta pãni. Ra ndussutho te ørpe. Bi 'yen'ahãi 'mø mj hyep'u. Æntho bi du. Gãtho yø ja'i p'uya, dj n'yembj:

—Bi du na cuø —bi 'yena.

²⁷ Pɛ ra Jesús bi bennbabi rá 'ye ra ts'ant'u, mahotho i xots'i.

²⁸ Ya 'bup'u ja ra ngu ra Jesús. Nu'u yø xãdi p'uya, bi 'yembj:

—¿Hanja ngue hinxã nzã xtã øthegãhe ra ts'ant'u mj n'youi ra ts'onthi?

²⁹ Mj dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuna tengu na ra ts'onthi mj n'youi ra ts'ant'u, para ngue da hyep'u ra ja'i n'youi, mahyonitho da mat'Oja ra ja'i, 'nɛ da 'yetrã mmui.

Mahømbi manna Jesús ngue da tho, pɛ bi ma ngue di bennate.

³⁰ M'mefa p'uya, ra Jesús co 'nɛhyø xãdi bi map'u ha mj 'bãi, j nthop'u ja ra hãi Galilea. Pɛ hingui nnepe xtã mbahyø ja'i hapu di ma.

³¹ Porque bi xãnnbase yø xãdi ra Jesús. Bi 'yembj:

—Nu ra N'yohu bi 'yɛ mahɛts'i, da ma ma dãpyø ja'i ngue da hyo. Nu'mø bi hyo p'uya, di bennate'a rá hyu pa.

³² Pɛ nu'u yø xãdi hĩmbi ðinyø mmui na ra hya bi xifi. I su xtã 'yãnni te gã mbønya yø hya xi manna Jesús.

Ra Jesús bi xãnnbã yø xãdi ndana ma datho da hnu mansu.

³³ Mj zømp'u ja ra hñini Capernaum, mj yarbu ja ra ngu säya. Ra Jesús bi 'yãnyø xãdi, bi 'yembj:

—¿Tema hya gadi nxihmu p'u ja ra 'yu?

³⁴ Nu'u yø xãdi p'uya, hĩnjongui thãdi. Porque xi njun'mahya p'u ja ra 'yu ngue n'na ngu n'na nne ngue ma datho da hnu mansu.

³⁵ Janangue nup'u bi mĩhra Jesús, bi peti gã 'de'mã yoho yø xãdi, bi 'yembj:

—Nu'a nne di m'met'o ya ngue nu'ahũ, jatho da 'yøtra 'befi ngue da mãxyø amigo, pegue hĩndj 'yets'i ngue te da 'yøt'e.

³⁶ Ra Jesús bi zonhna n'na ra ts'ant'u mj 'bãp'u, bi 'bãmbu mãde ha 'bãi. Bi gãspaya bi det's'i. Bi 'yembbyø xãdi p'uya:

³⁷ —Nu ra ja'i di ja mmãnsu n'na ra basj tengu na 'bucua ya, nguna da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a dj nnu manho ngue da 'yøt'a, Æntho go di jammãnsu gra ja'i. Nu ra ja'i di ja mmãnsugui, hĩnga høngthogui di ja mmãnsugui, sinoque gue'a Oja bã penngui di ja mmãnsu.

Ra Jesús di hejpa yø xãdi nuya sahyø ja'i nnønnbabi rá thuhũ 'mø øthe yø ja'i.

³⁸ Ra Xuua p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Ague grã xãnnbate, xtã nugãhe n'na nc'ei ngue nnøn'na ni thuhu ha ga 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Pɛ xtã hejpahe, porque hĩndi n'yohu p'u nnã mãhã.

³⁹ Pɛ ra Jesús bi 'yembj:

—'Yo gadi hejpahe yø ja'i nnønga ma thuhu 'mø bi 'yøthe yø ja'i. Porque hĩnga høntho da nønga ma thuhu ra ja'i, xĩnda ma da zangui. ⁴⁰ Porque nuya yø ja'i hingui sãcju, mã n'yohu ya. ⁴¹ Nuya yø ja'i da 'yøt'ahũ ra nho ngue i padj ngue gui tenhũ ra Cristo, Oja da gut'i. Xquet'a ja rá nzãbi ra ja'i, mãdague'a n'na ra zi vasotho ra dehe di unj.

Ra Jesús di japa nts'edi yø xãdi ngue da zu da 'yøtra ts'oqui.

⁴² A nuyã, nu'u yø basj ɛc'ɛigui ndap'u bi zã, tengutho na ra basj 'bucua ya, nu ra ja'i da japi ngue da hyɛgagui p'u yø basj ɛc'ɛigui, ra ndate castigo tømra ja'i da thogui. Hante ngue da 'yøtra ts'oqui ra ja'i, man'na xãno ngue da t'ennbu ja ra jathe ra ja'i, di ntharpa rá 'yuga n'na ra njunj ngue da gu'mj. ⁴³ Janangue nu'mø gui ɛna ngue rá ts'oqui ni 'ye p'u gã 'yøtra ts'oqui, damj hyejni 'ye, gui 'yɛi. Man'na xãno ngue garã do'ye 'mø gã curbũ ha gui m'mãmhi Oja, hĩnda gue'a ngue di ja gã yoho ni 'yɛ 'nɛ ngutho gui mma ra nĩdu hapu ja ra sibi di danzø para zãntho. ⁴⁴ Nup'u ja ra nĩdu 'bãhyø ðønxx hĩnha rá nzeɛgu da zi'a nj ngø. Ra sibi p'uya, hĩnjam'mø da huɛt'i. ⁴⁵ Nu'mø gui ɛna ngue rá ts'oqui ni gua p'u gã 'yøtra ts'oqui, damj hyɛqui, gui 'yɛi. Man'na xãno ngue garã dogua 'mø gã curbũ ha gui m'mãmhi Oja, hĩnda gue'a ngue di ja gã yoho ni gua 'nɛ ngutho gui mma ra nĩdu hapu ja ra sibi di danzø para zãntho. ⁴⁶ Nup'u ja ra nĩdu 'bãhyø ðønxx hĩnha rá nzeɛgu da zi'a nj ngø. Ra sibi p'uya, hĩnjam'mø da huɛt'i. ⁴⁷ Nu'mø gui ɛna ngue rá ts'oqui ni dã p'u gã 'yøtra ts'oqui, damj hyãhni dã, gui 'yɛi. Man'na xãno ngue da n'natho ni dã 'mø gã curbũ ha gui m'mãmhi Oja, hĩnda gue'a ngue di ja gã yoho ni dã 'nɛ ngutho gui mma ra nĩdu. ⁴⁸ Nup'u ja ra nĩdu 'bãhyø ðønxx hĩnha rá nzeɛgu da zi'a nj ngø. Ra sibi p'uya, hĩnjam'mø da huɛt'i. ⁴⁹ Porque nu to gã da ma ra nĩdu, dj nzø connã sibi.

⁵⁰ Tengu ra u, xãno ngue te di ma mã'ut'i. Pɛ nu'mø ya hingui u, ya hĩnte di muui. Xquet'a gui njathu p'uya, 'yo gui nnehu ngue hĩnte dãdj muui'a te gni 'yohu. 'Yo gadi njunt'i n'na ngu n'na'ahũ.

10

Bi xãnnbã yø ja'i ra Jesús hĩnyu ra nt'edi di nxummi yø xisu.

¹ Nuna ra Jesús mj 'bup'u ja ra hñini Capernaum, pɛ bi ma j mpa p'u ja ra hãi Judea. Bi thogui j ma man'na nguadi ra ðathe Jordãn.

Mandøngu dyø ja'i bi zømp'u 'bui. Gã bi xãnbã ra hya yø ja'i, tengutho xi 'yørbu ja yø hnini xi thogui. ² Bi guat'i 'da yø fariseo p'u 'buhra Jesús ngue da 'yørpã yø nt'anni, porque honnbi ne di zãdi ngue hinda gue'a ra hya da ma. Bi 'yembj:

—¿Ua ja ra nt'edi ngue di nxummi rá xisu n'na ra n'yohu, ua gue hin'na?

³ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Xi ra ley bi 'yotra Moisés, ¿te 'be'a ma hya mmamp'u?

⁴ Mi dahyø fariseo p'uya, bi 'yembj:

—Nup'u ja ra ley bi 'yot'a, i mmamp'ungue da zã da 'yotra sacua n'na ra n'yohu ngue di nxummi rá xisu.

⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuna ra Moisés bi unna nt'edi ngue da nangra sacua ngue ra nxuni, pe ngue mandø nnañitho yø n'yomfemi yø ja'i, janangue bi njap'u. ⁶ Pe nup'u rá mudi hinga ngu'a ra hya bá sãnbã Oja da 'yøtyø ja'i. Porque mmamp'u ja ra Macã Libro ngue nu'mø mambã nhohra ximhai, Oja bi hocra n'yohu 'ne bi hocra xisu. ⁷ Janangue ra n'yohu sop'u rá papá, sop'u rá mamá ngue 'buhmi rá xisu. ⁸ Nuya yo nc'ei ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ei, sinoque entho n'na nc'eitho. ⁹ Janangue nuya, nuya yo nc'ei bi pen'na Oja, hin'ya ra nt'edi ngue to di xunbabi.

¹⁰ Nup'u ja ra ngu p'uya, nuya yø xãdi ra Jesús bi 'yanni te nne da manya yø hya xi ma.

¹¹ Ra Jesús bi 'yembj:

—Nu ra n'yohu di nxummi rá xisu, nu'mø hømbi nthatã n'yohu, da me man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohu. ¹² A nu ra xisu di nxummi rá ndø, 'ne høndi nthatui man'na ra n'yohu, ya ra ts'oqui øtra xisu.

Bi xi Oja ra Jesús ngue di japyø basi.

¹³ Bi zixyø basi yø ja'i p'u 'buhra Jesús, i nnepyø ja'i ngue da dospã yø ya yø basi 'ne da xi Oja ngue di japyø basi. Pe nuya yø xãdi ra Jesús bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi. ¹⁴ Bi mbøcue 'mø mi nu te øtyø xãdi ra Jesús, bi 'yembj:

—Damj hyehmu yø basi da thocua dí 'bui. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'ye Oja, xquet'a njarbu ya yø basi ya. ¹⁵ Majuaní dí xi'ahu ngue n'na ra ja'i hingra 'yøde tengutho n'na ra basi ngue ra 'yøde, hinda zã da zo rá 'ye Oja.

¹⁶ I thexyø basi ra Jesús, di japrã 'ye p'u ja yø ya yø basi, i ãp'a Oja ngue di japi.

Ra mmemmeti himbi ne da 'yøte te bi xihra Jesús.

¹⁷ Ya ja ngue da ma ra Jesús, pe bá ju ra 'dihí n'na ra n'yohu. Bi ndantyøhmu p'u 'bãi, bi 'yembj:

—Ague grã hoga xãnbate, ¿te 'be'a ja ngue gã øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacra 'da'yo te para zantho? —bi 'yembj.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—¿Ua guí padj te gui mmanya, gue gui engui xanhogã? Porque hønse Oja xanho.

¹⁹ Ua hingui padj hanja'u yø hya di manda Oja ngue gna: “Yo grã hyote. ‘Yo grã 'yots'om'mãi. ‘Yo grã be. ‘Yo to gui sãnbã ra fehni. ‘Yo grã hyãte. ‘Damj su ni papá, damj su ni mamá” —bi 'yembj.

²⁰ Mi dahra n'yohu p'uya, bi 'yena:

—Ague grã xãnbate, nuya yø hya gui xi-cya, ya gã xtã øt'e astã gue'mø marã ngüegui.

²¹ Nuna ra Jesús bi hyetra n'yohu yaui, pe di nequi ngue di madj. Bi 'yembuya:

—Di 'be hman'na ra hya ja ngue gui 'yøt'e. Ni ma ya, damj pá te gã gui pets'i. Damj unna mentyu yø hyoya. Nu'mø gã 'yøt'e te dí xi'i ya, ya bi ja ni mmeti mahets'i p'uya. Bá e p'uya, gã mme madague'a da tho'i p'u ja ra pont'j —bi 'yembj.

²² Pe mi 'yøhra n'yohu na ra hya bi sifi, mambi dudrá mmui. Bi matho, porque marã ndømmemmeti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hinte hembj.

²³ Bi hyetyø xãdi ra Jesús, bi 'yembj:

—Xandøn hennitho ha di n'unyø mmemmeti ngue da zo rá 'ye Oja.

²⁴ Nu'u yø xãdi ra Jesús, di 'yøtho hanja ya yø hya bi ma. Pe ra Jesús mahømbi 'yembj:

—Ague ts'ant'ahu, nuya di mmangã ngue xanhennitho ha di zo rá 'ye Oja, guehya yø ja'i xøgue mahøndra mentyu ni ma yø mmui ya. ²⁵ Ya fãdj ngue ra cameyo, hinjam'mø da zã da thop'u ja rá xagu n'na ra 'yofani. Pe man'na xandøn hennitho ngue n'na ra mmemmeti di n'uni da zo rá 'ye Oja.

²⁶ Nuna ra hya bi manna Jesús, mi 'yøhyø xãdi, man'natho bi nsu yø n'yomfeni p'uya. Di n'yembj:

—Rã nzegui ya hinjonni ja'i da zã di nyannã te ya'mø —di n'yembj.

²⁷ Bi hyetyø xãdi ra Jesús, bi 'yembj:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hinda zã da zãnse ha di nyanyø te. Pe Oja hinte hembj, nu te nne da 'yøt'e, da zã ha di japi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra rho'u yø ja'i n'yoiu p'u ni ma.

²⁸ Nuna ra Bedu bi 'yembra Jesús:

—Nugãhe, ya xtã sohme p'u te gã di peshe ngue di ten'nahe.

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Majuaní dí xi'ahu, ngue nu to gã xpã nzohyø ngu, xpã nzohyø cu, xpã nzohyø papá, xpã nzohyø basi, xpã nzohyø hai ngue tãnnui ngue mmanna hoga 'da'yo hya, ³⁰ pe mente 'bucua ja ra ximhai ra ja'i, yø ciento nñiditho gangu'a te gã da ñini ngue'a te gã xpã nzogui. Madague'a da ts'ui, pe ra pa di 'yep'u, di t'unna te para zantho. ³¹ Xangu yø ja'i hnu mansu ua, pe nu'a ra pa'a, ja ts'utho ñani hnu mansu p'u. Xangu yø ja'i hingui

hnu mansu ua, pe nu'a ra pa'a, ja danj hnu mansu p'u.

Mahombi manna Jesus ngue da tho, pe bi ma ngue di bennate.

³² Ya ni hya ra 'yu ngue ni ma Jerusalen, ni 'bet'otho p'u ni ma yo xadi ra Jesus. Nu'u yo xadi ya i su, di 'yotho hanja'a te otra Jesus ngue ni ma Jerusalen. Pe ra Jesus bi zica n'nanni'u 'de'ma yoho yo xadi, bi xifi xanho hanja'a te da thogu. Bi 'yembj:

³³—A nuyá, ya nná máhà Jerusalén. Nuná rá hnínj na, nu rá N'yohu bi 'ye mahets'i di ndápyo hmu yo mmácja conyø xännbate ngue rá ley. Nuya p'uya, guehya da zännbi ngue da du. Di dápyø ja'i hñgyø judío ngue da hyo. ³⁴ Nuya yo ja'i di ndápi, da n'yemmahya, da zots'i, da mei. M'mefa p'uya, da hyo. Pe rá hyu pa di bennate.

Ra Jacobo cona Xuua bi 'yapra Jesus ngue di nja yo cargo xta nhets'i.

³⁵ Ra Jacobo cona Xuua, guehya yo ts'unt'u ra Zebedeo ya, bi guarbu 'bähra Jesus, bi 'yembj:

—Ague gra xännbate, di nne ga ä'a'be n'na ra mate ya.

³⁶ Mj dahra Jesus, bi 'yembj:

—¿Tema mate gui nne ga øt'auí? —bi 'yembj.

³⁷ Bi 'yen'u ähra mate p'uya:

—Di nnegä'be ngue nup'u ha gui mmj ngue gui ndast'abi, n'na di mihni n'yei, n'na di mihni gaha.

³⁸ Pe mj dahra Jesus, bi 'yembj:

—Ague n'yø'auí, hñguí padj te rá nsäui ná ra hya gui ähmj. ¿Ua da zá gui thohmj'a rá n'u i ja ngue ga thocá? Porque nugá mathoguiitho ja ngue di üngá yo ja'i —bi 'yembj.

³⁹ Bi 'yembuya:

—Ahá, da zá ga sägä'be rá n'u.

Mj dahra Jesus, mahombi 'yembj:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu rá n'u ja ngue gui säui, gutho ra n'u ja ngue ga thocá. Mathoguiitho di ün'auí yo ja'i tenguitho ja ngue di üngá yo ja'i. ⁴⁰ Pe nuna rá hya gui mmammi, hñdj tocaguí ngue go ga sännj to di mip'u ja ma n'yei, ogo to di mip'u ja ma gaha. Nuna Oja, ya xa nzänni to di mj n'na ngu n'na ma hyo.

⁴¹ Nuna rá hya ähya yo nc'ej mj yauí ra Jesus, bj mbøcuc 'mø mj bahya mj 'det'a yo xadi, i sahra Jacobo 'nehra Xuua. ⁴² Pe rá Jesus bi peti gátho yo xadi, bi 'yembj:

—Ya gui pahmu ngue yo dast'abi xa t'ets'i, co gátho mj da yo ts'ut'abi 'bup'u ja yo hnini, gá di manda yo ja'i. Nu te di manda ngue da 'yøtyø ja'i, gue'a øt'a. ⁴³ Pe nu'ähu, 'yo gui nne ngue gui mandathohu yo ja'i. Nu rá ja'i nne ngue xta nhets'i rá cargo da mafi, guehna rá ja'i jatho ngue di mpefi da máxyø mmic'ejui ná. ⁴⁴ A nu'ähu ya, nu'a da ne di m'met'o

ngue gátho yo amigo ya, guehna jatho da gohi ngue ni mefihu ná. ⁴⁵ Conque rá N'yohu bi 'ye mahets'i, hñmbj 'yehé ngue n'narbu da mj di mandatho. Sinoque bi 'yehé ngue di mpefi da máxyø ja'i. 'Ne hñga høndra 'báxte da 'yøt'e, asta da du ngue da yanj xandøngu yo ja'i.

Ra Jesus bi 'yøthe ra Bartimeo mj xäda.

⁴⁶ Mj zømp'u ja rá hnini Jericó rá Jesus, bi thogu ni n'yoi yo xadi. Pe xandøngu yo ja'i bj nte't'i. Nup'u nenihni p'uya, mj hup'u ná rá Bartimeo mj xäda, rá ts'unt'u rá Timeo. Mj hup'u ja rá nen'yui ngue äpra mentyu yo ja'i thop'u. ⁴⁷ Mj bahra xäda ngue nuna ja ngue da thop'u huði, guehna rá Jesus rá mmøngu Nazaret. Bj mähra hmafi p'uya, bi 'yembj:

—Damj huégaguí ague rá Jesus rá mbom'meto'i rá David —bi 'yembj.

⁴⁸ Nu'u yo ja'i 'bup'u mj hühra xäda, di hejpi ngue hñdj mmafi. Pe rá xäda p'uya, ena man'na ma'be'pi ngue nts'edi ga mafi, bi 'yembj:

—Damj huégaguí ague rá mbom'meto'i rá David —bi 'yembj.

⁴⁹ Bj m'mähra Jesus ngue øde hmat'i. Bi 'yembyo ja'i p'uya:

—Damj xihmj ngue da ecua.

Bj ma bá ts'ohra xäda p'uya, bi t'embj:

—Da hyu ni mmui ya, ga 'yo, bi ts'o'ina.

⁵⁰ Rá xäda p'uya, bi 'yemp'u rá tuhu, bj nanguí, asta rá n'nats'i ngue di johya. Bj map'u bi 'bähra Jesus. ⁵¹ Rá Jesus bi 'yembj:

—¿Te gui nne di nja'i?

Rá xäda p'uya, bi 'yena:

—Ague gra xännbate, di nne ngue di nzø ma dá.

⁵² Rá Jesus bi 'yembrá xäda:

—Ya da zá gui mma ya, bi zá nj dá ngue gui ec'ejui ngue jagá rá ts'edi ga øthe'i.

'Bexpi nzø yo dá rá xäda p'uya. Bi zá bj n'yo ngue bj mep'u ni ma rá Jesus.

11

Ra Jesus bi yarbu ja ra hnini Jerusalen, pe espabi yo ja'i, xifi ngue yo dast'abi.

¹ Nu'mø ya ni ma da zømp'u ja rá hnini Jerusalen, ya 'yop'u ja rá nyuni ja rá mbonza ja yo olivos. Ja jarbutho rá hnini Betfagé 'nehra hnini Betania. Nuna rá Jesus bi 'yet'i yoho yo xadi. ² Bi 'yembj:

—Nj me nu ja rá hnini bi ja nu. Nu'mø gá cut'ui rá hnini, gu tñmmj p'u da nthat'i n'na rá burru ngue ma'da'yotho, hñjongui sä. Bá xoqui ngue guá siui ua. ³ Nu'mø to da 'yen'auí, hanja ngue gui xocui rá burru, gui xihmj p'uya ngue honna Hmu. Pe damj xihmj ngue hñda ya'atho di ndäpi.

⁴ Bj ma'u yoho yo xadi bi 'yet'i. Bi djmp'u manthat'i rá burru jonna goxthi ja rá nen'yui. Bi xojpaya. ⁵ Nu'u yo ja'i mj 'bäp'u p'uya, bi 'yen'a n'na nc'ej:

—¿Te 'be'a guí øt'ui? ¿Hanja ngue guí xocui ra burru?

⁶Nu'x xocra burru p'uya, bi ma tengutho xi manna Jesús. Nu'x yø n'yohu p'uya, bi unna nt'edji bi zixra burru. ⁷Mi zøp'u 'bæhra Jesús, bi gaspa ra burru yø tuhu ngue bi nøpa nts'ut'i. Bi hyuxra burru ra Jesús, bi ma. ⁸Nup'u ja ra 'yu ja ngue da thøhra Jesús, xangu yø ja'i ni 'bet'o ngue di tans'yø tuhu pøp'u ja ra 'yu. Mi'da yø ja'i p'uya, bi sajpa yø xi yø palma ngue pøp'u ja ra 'yu. ⁹O mæde p'u ni ma yø ja'i ra Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pe yø ja'i 'da ga matho ngue di johya, i ena:

—Nuna Oja, di japhna rá m'menhni 'bucua, guehna tate naya. ¹⁰Oja di japhna ra dast'abi bá 'benhni ngue di thocra 'befi mi pehra dast'abi David. Magues na Oja bi 'bu mahets'i.

¹¹Nuna ra Jesús mi yarbu ja ra hnini Jerusalén, bi zømp'u ja ra njja. Bi nu te øtyø ja'i 'bap'u. Mi dáhra nde, bi mengui, i ma Betania. Bi me'u 'de'ma yoho yo xádi.

Ra Jesús bi otrá za ngue ra igo.

¹²Mi hyaxpaya, nuna ra Jesús bá ep'u Betania bá n'oxi, i ma Jerusalén. Nup'u ja ra 'yu p'uya, bi zá ngue tu manthuhu ra Jesús. ¹³Bi hyanda n'na nza ra igo ngue ya xi 'dogui xanho. Bi ma bá nu ngue'mø di zædi. Pe hingui zædi, porque hingra pa p'u ngue di nzædi. ¹⁴Bi 'yø'u yø xædi te bi xihra za, ngue bi 'yembi:

—Ya hinni mantho di nzæhni ndät'ä ya grá za —bi 'yembi.

Ra Jesús bi 'yetyø ja'i mi mpäp'u ja ra njja.

¹⁵Nuna ra Jesús, nu'mø mi zømp'u ja ra hnini Jerusalén, bi map'u ja ra njja. Nu'x yø ja'i mi mpäp'u thinnja, da gue'u madj ntäi, gá bi 'yet'i. Nuya yø ja'i di pøspa yø menyuy yø ja'i yap'u ni 'yehæ, bi 'yennba yø mexa. 'Næ bi 'yennba yø nthuts'i'u pä yø paloma. ¹⁶Nu'x yø ja'i ja te ha, ya hndi japi da thop'u ja ra thinnja. ¹⁷Bi 'yembyø ja'i p'uya:

—Nup'u ja ra Maça Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue Oja i ena: “Nuna ma ngungä, ni hu ngue ra nguna mhmat'Oja na, 'næ ja ndæne ua gætho yø ja'i 'bu'a nximhäi”. Pe nu'ahu, gui øthu ngue ja di mpeti ua yø bæ.

¹⁸Pe nu'x yø hmuy yø mmäcja 'næhyø xænbate ngue ra ley mi bædi te bi 'yøtra Jesús, hingui nnu manho. Bi hyonj ha di japi ngue da hyo ra Jesús. Pe hinga 'bexpi zá ha di japi, porque supi di mbøcue yø ja'i. Porque nu'x yø hya xænbate ra Jesús, gá di 'yødyø ja'i. ¹⁹Mi dáhra nde p'uya, bi bømp'u ja ra hnini ra Jesús, bi me yø xádi.

Jatho da 'yec'ei yø ja'i ngue Oja di unni te da 'yäpi.

²⁰Mi hyaxpaya, bi thop'u 'bæhra za ngue ra igo. Bi nu ra za p'uya ngue xi 'yot'i asta yø

'yu. ²¹Ra Bædu p'uya bi zo rá mmæi'a te ra hya xi manna Jesús. Bi 'yembaya:

—Ague grá xænbate, nuna ra za gá su hmande, gue xa 'yot'i —bi 'yembi.

²²Mi dáhra Jesús, bi 'yena:

—Damí 'yec'ei ngue nu'mø gui mmat'Ojahu, da máxahu Oja. ²³Nu'mø gui ec'ei hu xanho ngue gue'a nnu manho Oja ngue di nja'a te gui xihmu, 'næ hingui yøbæni ni mmæihu, da zá gui 'yempha ra nyuni ja na: “Damí 'uegue grá nyuni, i map'u ja ra jathe”, gui 'yempha. Ra nyuni p'uya, da 'uegue, di map'u gui xihmu ngue di ma. ²⁴Janangue di xi'ahu, nu'mø te gui äpha Oja, damí 'yec'ei hu ngue di 'da'ahu Oja te gui äpha. Oja p'uya, da 'yø'te ngue di nja'a te gui 'yäpha. ²⁵Nu'mø gui mmat'Ojahu, 'næ bi zo ni mmæi ngue hingui nnu manho te øt'a ni mmic'eiui, damí punnbi, n'namhma ngue xquet'a di pun'na ni Papáhu bi 'bu mahets'i. ²⁶Pe nu'mø ngue hin gadi punnbabi ni mmic'eiui, xquet'a hndi pun'na ni Papáhu bi 'bu mahets'i 'mø.

Ra Jesús bi t'änni to bi unna nt'edji te øt'e.

²⁷Ra Jesús, mi zømp'u ja ra hnini Jerusalén, i 'yop'u ja ra njja. Bi guatyø hmuy yø mmäcja p'uya, 'næhyø xænbate ngue ra ley, 'næhya yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra njja. ²⁸Bi 'yembra Jesús:

—Ague n'yø, çhanja te gui øt'e? ¿To bi 'da'i ra nt'edji'a te gui øt'e?

²⁹Mi dáhra Jesús, bi 'yembi:

—Nugá xquet'a ga øt'ahu n'na ra nt'änni ya. Pe gue gui xicju hanja'a ra hya ga ä'n'ahu, n'namhma ngue xquet'a ga xi'ahu to bi 'dacá ra nt'edji'a te di øt'ä ua. ³⁰Xiya, çte'o bi unna nt'edji ra Xuua ngue bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'edji, uague yø ja'itho rá nt'edji'a te bi 'yøt'e?

³¹Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dadi. Di n'yembi:

—¿Teni 'be'a ga xihmu ya'mø? Nu'mø ga xihmu ngue Oja bi unna nt'edji te bi 'yøtra Xuua, da 'yænju p'uya: “Xina ra hya bi manna Xuua conná ngueque, çhanja ngue hingá 'yec'ei hu 'mø?” da 'yænju p'uya. ³²A nu'mø ga xihmu ngue yø ja'itho bi unna nt'edji te bi 'yøtra Xuua, ya nts'udyø ja'i —di n'yembi.

Rá nze'gui p'uya, bi zänyø ja'i ngue ya hinte da xifi te'o bi unna nt'edji'a te bi 'yøtra Xuua, i supi di mbøcue yø ja'i. Porque gætho yø ja'i ec'ei ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua. ³³Janangue bi 'yembaya:

—Hndi paçæhe to bi unna nt'edji'a te bi 'yøtra Xuua.

Mi dáhra Jesús, bi 'yembi:

—Ya hingá xicju na ra hya di ä'n'ahu, ni xinga guecá ga xi'ahu to di 'dacra nt'edji na te di øt'e.

12

Ra Jesús i hyeypa ra hya n'na ra huahí ngue ra jomhmi.

¹ Nuna ra Jesús, bi hyoni te gui hyeypa yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yembí:

—Mí 'b'u'a n'na ra n'yohu ngue bi 'yot'a n'na rá nu'a'uva. Bi fòt'e gá rá hái. Bi hoqui hapu da de'myø uva 'mø bi nja. 'Né bi hocra n'nøque hapu da mihra máhui. Bi hyoni to da gonhui rá huahí, n'namhma ngue nu'mø bi nja yø uva, dí t'unna mmehui'a te di tocabi. Bi ma yap'utho ra mmehui p'uya. ² Mí zonna pa dá thucyø uva p'uya, nuna ra mmehui bi menhna n'na rá hmiqúi ngue da tu yø uva di tocabi. ³ Pe nu'u yø mefi mambi 'bup'u bi ja ra huahí, bi bentra hmiqúi 'mø mí zomp'u 'bui. Bi uí, bá erbaya. Pe hinte bi unni. ⁴ Ra mmehui p'uya, mahombi menhman'na rá hmiqúi p'u bi ja ra huahí. Nu'u yø mefi ya mambi 'bup'u, hømbá mbøcøe. Bá pandothobi rá hmiqúi ra mmehui. Bá serpa rá ya. ⁵ Ra mmehui p'uya, mahombi menhman'na rá hmiqúi. Pe ya bá tho'a bi mennbaya. Bi sigue bi mennbabi mí'da p'uya. Ngut'atho bi ørpe, 'bu i'da bi pat'i, 'bu i'da bi ho.

⁶ Nuna ra mmehui p'uya, mí si n'na rá ts'unt'u ngue emmei dí maði. Ya emp'uya: "Ma ga penhá na ma ts'unt'u ya. Nu'mø bi nu yø mefi na, da nu mansu, porque ma ts'unt'u na", i ena. ⁷ Pe nu'mø mí zomp'u 'buhyo mefi na rá ts'unt'u ra mmehui, dí n'yembý mefi: "Nuna ya, guehna rá ts'unt'u ja ngue da gohmi rá huahí naya. Ma ga hohu ya, n'namhma ngue ya ma mmetiha ra huahí", dí n'yembí. ⁸ Bi bennbaya ngue bi hyo. Bi ma bá emma xøts'e ra huahí p'uya.

⁹ Nuna ra Jesús, bi 'yányø ja'i, bi 'yembí: —Xi'mø ya bi nja ya yø hya dí xi'ahu ya, zteni 'be'a da 'yøtra mmehui? Siempre da ma ra mmehui p'uya, da ho yø mefi conhui rá huahí. N'nan'yo mí'da yo ja'i di fátra huahí p'uya. ¹⁰ Guí pahmu xanho ra hya mmamp'u ja ra Macá Libro ngue ena: "Nuna ra do himbi nu manho yø hyønniga, guehna ra do brá 'bebo p'u brá fu ra jado naya. ¹¹ Nguna ra hya xa nzán'Oja ngue di nja. A nuju p'uya, dí emhma ngue mazihotho te øt'Oja", enna hya.

¹² Ra Jesús høntho bi xihyø ja'i ya yø hya ya, bi ne yø ja'i xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Porque pahyø ja'i ngue go xihya yø hya bi hycra Jesús. Pe himbi zä xti bent'i, porque supí di mbøcøe mí'da yø ja'i. Janangue hinte bi japi.

I nnepyø nsaiui ra Jesús ngue da 'yembí hingui ja ts'edi di njutra menyu njuí.

¹³ Nuya 'da yø fariseo, da gue'da yø ja'i ra Herodes, bi 'benhni ngue da jupatho hái te ga ya ra Jesús, para ngue da zäp'u di yapa m'mefa. ¹⁴ Bi 'yembí:

—Ague grá xännbate, dí pacähe ngue grá hoga n'yohu, porque gá pømmanho ra hya guí mma. 'Né hingui su'a te mben'na'i yø ja'i. Madague'a ja yø cargo 'da yø n'yohu guí yauí, ue hingui su guí xifi ndana ra hya majuaní. Sinoque majuaní ngue guí xännbate'a ra hya nne Oja ngue gdá n'yohu. Damí xicje ya, lua xanho ngue di njutra menyu ähra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yembí.

¹⁵ Pe ra Jesús ya paði te mbennbabi yø ja'i ngue'a ra nt'änni ørpe, bi 'yembaya:

—¿Hanja ngue guí sähmyagahu? Damí 'yurcahu ra menyu —bi 'yembí.

¹⁶ Bi unna menyu p'uya ngue da nu. Mí nu ra menyu ra Jesús, bi 'yembí:

—¿To rá hmi na n'youi ra menyu ja ua? ¿To rá thuhu na ra thuhu n'youi ra menyu?

Mí dahyø ja'i yauí ra Jesús, bi 'yembí:

—Guehna rá dast'abi naya —bi 'yembí.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yembýø ja'i yauí:

—Nu'a ja ngue guí 'yøthu ya, damí unhnu ra menyu di tocabi ra dast'abi. Da gue Oja p'uya, damí unhnu'a te di tocabi.

Nuna ra hya i dahra Jesús, di 'yødya yø ja'i yauí.

Bi manna Jesús ngue di bennate yø ánima.

¹⁸ M'mefa p'uya, bi ma 'da yø saduceo, nuya embi ngue hündi bennate yø ánima. Bi 'yembra Jesús:

¹⁹ —Ague grá xännbate, nup'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'u ra hya ngue ena: nu'mø bi du n'na ra n'yohu, 'né hündi m'mahyø basi, nu rá xisu ra ánima da zogui, nu'a rá n'yohu ra ánima, gue'a dí nthatui rá 'danxu'a, n'namhma ngue di m'mahyø basi tengutho 'mø xti m'mahyø basi ra ánima. ²⁰ A nuyá, xi'mø di 'bui yoto ma'yohu ngue edadi ncu ya. Nu'a ra n'yohu ma da, dí nthati. Pe da 'yehra pa dá du, 'né hündi m'mahyø basi.

²¹ Janangue nu'a rá n'yohu ra ánima m'mefa bi m'mai, go dí nthatui rá 'danxu'a. Pe xquet'a da du rá n'yohu 'né hündi m'mahyø basi. Nu'a rá hyu rá n'yohu p'uya, høndi nthatui rá 'danxu 'mø bi du rá n'yohu. ²² Di siguetho dí nthatra xisu 'mø bi du rá ndø, asta gue'mø bi du gá yoto ma'yohu. Gä dí nthatui rá xisu, 'né gá bi du yø n'yohu. Pe himbi m'mahyø basi. Rá nzequi p'uya, da du rá xisu. ²³ A nuyá, xi'mø ra pa daní bennate yø ánima ya, ¿dana gue'a ya yoto ma'yohu rá mmeti rá xisu? Porque gá bi m'mahmi.

²⁴ Mí dahra Jesús, bi 'yembýø ja'i yauí:

—Hingui paði ha rá nja ra hya guí mmamhma. Porque hinga guep'u gá ndinni mmaih'u'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro. 'Né hingui pahmu hangu rá ts'edi Oja i ja. ²⁵ A nu'mø bi bennate yø ánima, da gohi tengutho yø anxø Oja, ya hündi nthatyo ja'i. ²⁶ Nup'u ja ra hya bi 'yotra Moisés, ja dí nequi p'u ngue di bennate yø ánima. Porque nt'ot'i

p'u ra hya bi man'Oja 'mø mi nyap'u bi nzo ra ndat'o, ngue bi 'yena: "Guecá drá Ojagá ngue ra Abraham. Drá Ojagá ngue ra Isaac. Drá Ojagá ngue ra Jacob", bi 'y'en'Oja. ²⁷ Ja di nequí p'uya, ngue nup'u b'u Oja, hingui tu yø te yø ánimá. Janangue hingui padi ha rá nja'a ra hya gui mmamhmu.

Nuya yø hya di manda Oja, bi manna Jesús ndana ra hya ma datho ja ts'edi da 'yøtyø ja'i.

²⁸ Nu'a n'na ra xännbate ngue ra ley, bi 'yøde ha i dapra hya yø ja'i mi yau ra Jesús. I nnu ngue bi dadi xanho. Bi 'yembuya:

—Xiya yø hya di manda Oja p'u ja rá ley, ¿ndana ra hya exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuya yø hya di manda Oja, nuna exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue ena: "Ague gyø judiohu, dami 'yøhm na ra hya ja ua. Nuna ra Hmu ma Ojahu, 'dase na. ³⁰ Dami ja ndummui ngue mathoguiho gui mahmu Oja co gátho ni mmáihu. Hont'a gui mbemhmu'a".

³¹ Nuna rá yoho ra hya di manda Oja, 'ne di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue ena: "Dami mahni mmic'eiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i", enna hya. Guehya yoho yø hya di manda Oja ya, 'ne tate di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i. Guehya yø hya 'bet'o ya ngue gátho mi'da yø hya di manda Oja.

³² Mi dahra xännbate ngue ra ley p'uya, bi 'yembj:

—Xanho te gui mma grá xännbate. Majuani te gui mma ngue nuna Oja ma Hmuhu 'dase na. ³³ Guehya yø hya ma datho ja ngue da 'yøtra ja'i ya, da hyahra mmui ra ja'i ngue di ma Oja, 'ne di mahra mmic'eiui. Nu'mø ngue ngu'a di øthu p'uya, ya man'natho nnu manho Oja te di øthu p'uya, ngue'u yø 'bøt'e ørpa yø ja'i p'u ja ra nija, da gue'u mi'da yø cosa má t'unni Oja.

³⁴ Bi nu ra Jesús ngue padi te mman'a ra n'yohu yau, bi 'yembuya:

—Ya mi zits'atho gadi 'bedi ngue gui so rá 'ye Oja —bi 'yembj.

Mi xifi tengu na ra hya na p'uya, ya hinni mantho tema hya hønxta 'yányø ja'i ra Jesús.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo hingra ja'itho.

³⁵ Nuna ra Jesús bi xänba ra hya yø ja'i p'u ja ra nija. Bi 'yembj:

—Nuna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi, yø xännbate ngue ra ley p'uya, i mman'u ngue dague'a n'na'u yø mbom'meto ra David. Pe nugá ga xi'aha hanja ya, madague'a ngue rá mbom'meto ra David, pe nuna i hma, hingra ja'itho na. ³⁶ Porque ra David, gue'a ra Espiritu Santo bi bennbabi ra hya bi 'yot'i, ngue bi 'yena: "Nuna Oja,

nu'mø mi zøjbagui ma Hmu, nuna ra hya bi xifi, bi 'yembj: Dami micua ja ma n'yegá ya, asta gue'mø ga øt'e ngue gui manda gátho'u ni nsuiui", bi 'yembj. ³⁷ Ja di nequí p'uya ngue ra David, nu'mø nnønna Cristo, ni hufti ngue rá Hmu. Janangue ra Cristo di nequí ngue hingra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto ra David.

Bi xihyø ja'i ra Jesús ngue di mfädi xanho, hinda hyätyø xännbate ngue ra ley.

Xandøngu yø ja'i 'bøp'u ja ra nija. Nuna ra hya xännbate ra Jesús, janjuani ngue yø mmui ga 'yøxyø ja'i. ³⁸ Bi sigue bi xännbabi ra hya yø ja'i ra Jesús. Bi 'yembj:

—Dami mfähmu xanho ya, 'yo di hä'aha yø xännbate ngue ra ley. 'Yo gui øthu tengutho ga 'yo'u. Porque di ho ngue søt'a häi yø he. 'Ne di ho ngue di respetá yø ja'i ha gui zengua p'u ja ra tai. ³⁹ Nup'u ja yø nija p'uya, i huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'u. Nup'u øt'a ngo yø ja'i p'uya, xquet'a nne ngue tate xtanho ha da mi. ⁴⁰ I tunna yø ngu yø 'danxu, i häti ngue embj di xänbji te pets'i. Nuna ra hya ga ngorpa yø dá yø ja'i p'uya, nu'mø mmat'Oja, ndø ya'atho mmat'Oja. I nne da 'yembjø ja'i ngue yø ndøhoga n'yohu. Pe nuyá, guehya mathoguiho ra castigo da thohya ngue gátho mi'da yø ja'i.

N'na ra 'danxu bi unna mentyu Oja.

⁴¹ Nuna ra Jesús, mi hup'u ja ra nija ha ja ra huada wtyø mentyu yø ja'i. Hefi ha ga yatyu mentyu yø ja'i p'u ja ra huada. Bi nu xangu yø ja'i ngue yø mmemmeti xandøngu ra mentyu di unj. ⁴² Bi nu n'na ra 'danxu ngue ra zibøhyoya, xquet'a bi gät'i yoho yø zi xani p'u ja ra njumentyu. ⁴³ Bi zonhyø xädi ra Jesús, bi 'yembuya:

—Majuani di xi'aha ngue ra zibøhyoya na ra 'danxu bi unna mentyu ya, pe man'natho nnu manho Oja rá mentyu bi unna, hinda gue'u yø mentyu mi'da yø ja'i di unj.

⁴⁴ Porque nuya mi'da yø ja'i, yø mmemmeti ya, pe gue'a rá mentyu xa pongui di unj. A nuna ra 'danxu, zits'u drá mentyu mi ha. Mi ja ngue xta nzi rá mentyu bi unj.

13

Bi manna Jesús ngue bá ep'u ra pa da xotra nija.

¹ Mi bømp'u ja ra nija ra Jesús, nuna n'na rá xädi bi 'yembj:

—Ague grá xännbate, nu ra nija, gue xandønnoho yø do n'youi. 'Ne mazihotho yø hmi yø do.

² Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Ahá, mazihotho gui nequí ra nija. Pe nuna ra nija naya, bá ep'u ra pa da xotyø ja'i na. Xøgue di nxädi, hin hapu nmi nequí ra nija.

Bi manna Jesús te ja ngue di nja hante rá nzeꝑu yò pa.

³ Nup'u ni hyandra nija, ja ni gop'u ra nyuni bi ja ra mbonza ja yò olivos. Ja i mep'u yò xadi ra Jesús. Nup'u bi zoni, bi ni. Bi guatra Bedu p'uya, cona Jacobo, ra Xuua, ra Andre. Bi nyaseui ra Jesús, bi 'yembj:

⁴ —Dí nne gui xicje njam'mò di nja ya yò hya guí mmanya, ngue da xotra nija yò ja'i. ZTema hmeya di nja'mò ya ni ma da zonna pa di nja na te guí mmanya?

⁵ Mí dahra Jesús, bi 'yembyò xadi:

—Damí mfáhmú xandõho, 'yo guí nne to da hyá'áhu. ⁶ Porque xangu yò ja'i di n'yo ngue da 'yembyò ja'i: "Go guecá drá Cristogá ya", da 'yembj. Gue'a di hyát'i xangu yò ja'i'a p'uya. ⁷ Nu'mò gá 'yõhmú ngue ya ja yò datunhni, ogue gui 'yõhmú ngue ya ja ngue di nja yò tunhni, 'yo sá gui suhu. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pe hinga gue'u yò hmeya'u ngue rá nzeꝑu. ⁸ Da nangyò nación ngue da 'yõrpa ra tunhni m'ida yò nación. Da nangyò dast'abi ngue da 'yõrpa ra tunhni m'ida yò dast'abi. Di 'yan'ahái ndap'u bi zä. Di nja yò thuhú. Ja da fup'u ra n'u ja ngue da tho'a m'mefa yò ja'i p'uya.

Bi xihyò xadi ra Jesús ngue da zä ra n'u, da ts'ui.

⁹ Damí mfáhmú. Porque da 'yehra pa ngue da ts'ixahú fádi. Da mep'áhu yò ja'i p'u ja yò nija. Da ma ma dá'áhu p'u 'buhyò dast'abi. Di ndá'áhu p'u 'buhyò gobierno. Nguna da ja'áhu yò ja'i ngue gui ec'eigahú. Ngue nguna di nja'áhu, nu'mò ya gdí yáhu yò ts'ut'abi, ja gui xihmú p'u ra hoga 'da'yo hja p'uya. ¹⁰ Hante ngue da ze'a te ja ngue di nja, nuna ra hoga 'da'yo hja jatho ngue da ma ma'yoni gá rá nguñi nximhái. ¹¹ Nu'mò bi ma ma bent'i'áhu, 'yo sá di tu ni mmáihu'a ra hja ja ngue gui xihmú ra ts'ut'abi. Porque nu'a ra ora gui dá ni hyáhu p'u ja ra ts'ut'abi, gue'a ra Espíritu Santo di ben'na ra hja gui xihmú ra ts'ut'abi. Ya hingni n'jomfenise gui jecju ra hja guí mmámhmú. ¹² A nu yò n'yohu ec'eigui, di dase'u yò n'yohu hingui ec'eigui ngue da tho. Yò papá p'uya, nu'mò bi 'yec'eigui yò basi, di dase yò basi ngue da tho. Yò basi p'uya, nu'mò bi 'yec'eigui yò papá, di dase yò papá ngue da tho. ¹³ Ndap'u bi zä da za'áhu yò ja'i ngue gui ec'eigahú. Pe nu ra ja'i hinda hyegagui, xinda hangu ra n'u da thogui, gá da zeti, guehna ra ja'i di nyanná te na.

¹⁴ Xquet'a guí nnuhu ngue di nja ya yò hja bi manna pongahya Daniel, ngue nup'u ja ra xequi hün'yu ra nt'edi di m'mahyò ja'i, ja da 'yõrbu ra nts'oní yò ja'i. (A nuyá, nu ra ja'i di xadi, di n'yo rá mmái 'mò bi nu ngue di nja ya yò hja ja ua.) Nu'mò gá nuhu ngue ya bi nja'a p'uya, nu yò ja'i di 'bap'u ja ra

hái Judea, da 'dagui, di map'u ja yò xanthò. ¹⁵ Nu ra ja'i di tõhma xõts'e rá ngu, 'yo di ena ngue di ma mbo rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui. ¹⁶ Nu ra ja'i di 'yo ra 'befi, hündi ma rá ngu ngue da ca rá tuhu, sinoque da 'dagui n'nahmanho. ¹⁷ Pe huçcete yò xisu di hadyò basi'a ra pa'a, ogue di sadyò basi. ¹⁸ Damí 'yáphu Oja ngue nuya yò hja ya, hinda gue'mò ra pa ngue xta nse di nja. ¹⁹ Porque xandõn'utho te da thohyò ja'i na ra pa na. Nu te di nja, hñjam'mò xa nnu yò ja'i ngue xa njap'u asta gue'mò mambá fu'a nximhái. 'Né ya hñni mantho da hnu ngue mahõndi njap'u. ²⁰ Nuna Oja, ya xa nzänni ngue hinga ya'atho yò pa di nja na ra ndate na. A nu'mò ngue ya'atho di nja, ya hñjonda bongui. Pe da 'yõt'e ngue da thotho, porque Oja di mahya ya ja'i ya xa huanhni.

Ra Jesús bi ma ngue di n'yo xangu yò ja'i da ne ngue da hyätyò yò ja'i ya ec'ei.

²¹ Nu'u yò pa'u, 'yo sá gui ec'eihu ya yò ja'i da 'yen'áhu: "Nuya, ja bi 'bucua ra Cristo", ogue da 'yen'áhu: "Ni nguehna ja bi 'buhnu", da 'yen'áhu. ²² Porque xangu yò ndõbethani di n'yo ngue da 'yembyò ja'i: "Go guecá drá Cristogá ya", ogue da 'yembj: "Go guecá rá põngahya Oja ya", da 'yena. 'Né da zä da 'yõtyò milagro. Nuya yò milagro da 'yõt'e, guehya da ne ngue di hyätyò ja'i nuya yò thanhni Oja ya. ²³ Mamí n'uní da thá'áhu. Janangue dadi 'bet'o'áhu ya yò hja ja ngue di nja m'mefa.

Bi manna Jesús ngue mahõnda ecua ja ra ximhái.

²⁴ Nu'mò bi tho'u yò ndate di nja, di m'mexui ra hyadi 'nehra zana. ²⁵ Da tähyò sò bí ja mahets'i. Nu te gá bí ja maya, gá di pádi ha thogui. ²⁶ Da thandra N'yohu di 'yè mahets'i ngue da n'yoi ra gui. Da hnu ngue magues, porque mathoguitho ja rá ts'edi. ²⁷ Nu'u yò anxé da n'yoi, da menhni gá rá nguñi nximhái, ngue di perpabi yò ja'i nuya xa huanhni.

Bi nhyepabi ra hja n'na nza ra igo.

²⁸ Damí pahmú na ra hja ga hycá ya, ngue gdá hycpabi ra hja n'na nza ra igo. Nu'mò ya bi c'amyo 'yeza ngue bi 'dogui, guí pahmú p'uya ngue ya ni ma di pat'i xanho hái. ²⁹ Nguna ra hja ja ngue di nja ya. Nu'mò gá nuhu ngue bi nja ya yò hja di xi'áhu ya, damí pahmú ngue ya xma nguérpátho ga ma ehé. ³⁰ Nuya yò hmeya di xi'áhu ya, damí pahmú ngue guehya di nja ya, hante ngue da du yò ja'i 'buhyò pa ja p'uya. ³¹ Nu te bí ja maya, 'necua ja ra hái, hingui zai. Pe nuna ra hja di mmangá, ja para zantho na.

Bi hycra hja ra Jesús ngue yò mfi hingui pa di tema pa da zõhyò hmu di manda.

³² I pase Oja tema pa di nja ya yø hya di xi'ahũ. Ni xingyø anxẽ di padi, ni xinga gueque di padi tema pa di nja, maɗague'a ngue ra Ts'unt'ugui Oja. ³³ Janangue dami ndø'matehũ, mat'Ojahũ hangũ ra pa. Porque hingũ pahmũ tema pa, tema ora ga søcã ua. ³⁴ A nuyã, tengutho n'na ra n'yohũ bi ma yap'utho, pe himbi zohra hya tema pa da pengui. Nu'ũ yø mefi bi fãti te pets'i. N'na ngu n'na yø mefi bi zãnbã yø tarea ja ngue da 'yøt'e. Nup'ũ ja ra goxthi, bi 'bãmbũ n'na ra mãngoxthi, bi xifi ngue da mãdi xãho ra goxthi. ³⁵ Pe nuyã bi ma mafãti ra 'befi, hingũ padi tema pa da zøhyø hmũ. Da gue'ahũ ya, dami mfãhmũ xãndønhø. Porque xquet'a hingũ pahmũ tema ora da zøhni hmũhũ, o nuhmã ndetho da zøhø, ogue mãe ra xui da zøhø, ogue ni ma da hyats'i da zøhø, ogue nẽcãhãi da zøhø. ³⁶ Porque hont'a goma ora da zøhø, pe man'nãnyo mi 'yøthũ ngue hinjondi ndø'mate mø bi zøhø. ³⁷ Nunã ra hyã di xi'ahũ ngue gui ndø'matehũ, hinga høn'athohũ di xi'ahũ na ra hyã na, sinoque gãtho yø ja'i di xifi ngue di ndø'mate xãndønhø.

14

Nuyã yø nsãuii ra Jesũs ya sãmi ngue da hyo.

¹ Ya mã nyo patho di nsãnnigo yø ja'i ngue ra pascua. Guehna ra pa ts'i ra thũhmẽ hingũ n'youi ra ixi. A nu'ũ yø hmũ yø mmãcã 'nẽhyø xãnnbate ngue ra ley, guehya ya ra y'atho yø pa honi ha di mbentra Jesũs ngue da tho. ² Di n'yembj:

—A nuyã, hinga gue'mø ra pa ngue ra ngo ga benthũ ya, n'namhã hinda nangyø ja'i da yãni.

N'na ra xisu bi xispa ra aceite ra yã ra Jesũs.

³ Ya 'bup'ũ ja ra hnini Betania ra Jesũs. Exã sãhmẽ p'ũ ja ra ngu ra Simu nunã xi 'yøthe m'met'o ngue mi 'ya ra do'yo. Bi yut'ambo n'na ra xisu ni dũ n'na ra m'mo aceite ngue ra alabastro. I yup'ũ ra aceite mazihotho ga yãni, bi ma mãhoqui conã paxi ngue ra nardo, pe xãndøngu rá mui. Bi 'yøjpa rá 'yuga ra m'mo aceite p'ũya, bi xispabi rá ya ra Jesũs. ⁴ Bi mbøcũe 'da yø ja'i mi 'bup'ũ, di n'yembj:

—¿Hanja ngue bi ma mã'ũnitho na ra aceite na? ⁵ Xta nãã xta 'bã na ngue xti t'unna mẽnũyø yø hyoya. Porque man'na xangu xti 'bã ra aceite ngue'a te ra nzãbi tãhra ja'i n'na jeya.

Hingũ nnu manho yø ja'i te bi 'yøtrã xisu. ⁶ Pe ra Jesũs bi 'yembjø ja'i:

—Damj hyehmũ na ra xisu 'bucua. 'Yogui sãhmũ, porque xãho te ørque. ⁷ A nuyã yø hyoya gui mmãmhmũ, hangũ ra pa gui

nnũhũ ya yø hyoya. Da zã gui fãxhũ te honi hont'a goma ora gui nne gui fãxhũ. Pe nugã hinga nzãmhmũ ua. ⁸ A nunã ra xisu gui mmãmhmũ, bi 'yørcagui'a te bi zørpabi rá ts'edi bi 'yøt'e. Porque ya bi nja'a te mi ja xti nja'mø dá n'yãgu. ⁹ Majuani di xi'ahũ ngue nup'ũ ha da hmãnnã hoga 'da'yo hyã gã rá ngunĩ nximhãi, xquet'a 'nẽ'a te bi 'yørcagui na ra xisu, da hmã. Gue'a di fen'a.

Ra Judas di cutyø hyã ha di japi ngue di da ra Jesũs.

¹⁰ Nunã ra Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'ũ 'de'mã yoho yø xãdi ra Jesũs, bi ma bá nyãui yø hmũ yø mmãcã. Bá nhẽcã hyãui yø mmãcã ha di japi di dãpra Jesũs. ¹¹ Mi 'yø'a ra hyã sihyø mmãcã, astã ra ndijohya. Bi xi p'ũya ngue di unna mẽnũyø. Janangue bi hyonna Judas ha di japi ngue di dãpyø mmãcã ra Jesũs.

Yø xãdi ra Jesũs bi hoqui te da zi'a ra nde bi nsãnnigo ngue ra pascua.

¹² Ya fãhra ngo guehya yø pa ts'i ra thũhmẽ hingũ n'youi ra ixi. Nunã ra pa fãhra ngo, guehna ra pa hode'yo yø ja'i ngue sãnnigo, ngue di nzibde ngue ra pascua. Bi yembjø xãdi ra Jesũs:

—¿Harũ gui nne ga hocãhe ra nzibde gãã nsãnnigohũ ngue ra pascua? —bi 'yembj.

¹³ Bi 'yembjø yoho yø xãdi ra Jesũs:

—Ni me nũ bi ja ra hnini ya. Gui nthẽui n'na ra n'yohũ ni ma rá ngu, di tu n'na xoni ra dehe. Damj tennui harũ da zoni. ¹⁴ Nup'ũ ja ra ngu da zømp'ũya, dami 'yẽnui ra mmẽnũgu: “Ra xãnnbate i ẽna: ¿Harũ ja ra cuarto ga nzibdehe mã xãdi ya, ja ga sãhe p'ũ ra ngo ngue ra pascua?” gui 'yẽnui. ¹⁵ Ra mmẽnũgu p'ũya, da 'yut'ãui n'na ra ãacuato ya mãhoqui, bi ja mãya ra tøcangu. Ja dami hocui p'ũ'a te ja ngue gãã nzibdehũ p'ũya.

¹⁶ Nuyã yø xãdi mi yãui ra Jesũs, bi map'ũ ja ra hnini bi xifi ngue da ma. Mi zømp'ũ ja ra hnini, nunã ra hyã xi mãnnã Jesũs, gue'a bi nja'a. Bi dinna ngu tengutho xi xifi, ja bi hojpa ra nzibde ngue ra pascua p'ũya.

Bi xihyø xãdi ra Jesũs ngue padi ndana rá xãdi ja ngue di da.

¹⁷ Mi ããhra nde p'ũya, nup'ũ ja ra ngu xi mã mãhojpi te da zi, ja bi zømp'ũ ra Jesũs, ni n'youi'ũ 'de'mã yoho yø xãdi. ¹⁸ Mẽnte sãhmẽ p'ũ ja ra mẽxa p'ũya, bi 'yembjø xãdi:

—Nuyã, di xi'ahũ ngue nuãa ja ra mẽxa di sãhmẽhũ, 'bucua n'na nc'ei jũgatho hãi, ya xã hyoni ha di japi ngue di ããgu.

¹⁹ Nunã ra hyã bi mãnnã Jesũs, ẽmmẽj bi dũ yø mmũ yø xãdi. Bi mãdi bi 'yãnni 'da mi da p'ũya te'o na j mãmã, bi 'yembj:

—¿Ua go guecã'a gui mmãnya? —bi 'yembj.

²⁰ Bi 'yenthø 'mø mi ããhra Jesũs:

—Nuna dí com'be mā mohi ua dí síhme ya, guehna dí dāgā naya. Guehna n'na nc'ei ngue gui 'de mā yohoh naya. ²¹ Majuaní ngue rā N'yohu bí 'yē mahets'i dá tho'a te rā n'ua ja ngue dá thogui, tengutho nt'ot'i p'ua ja rā Maça Libro ngue dí nja. Pē hague ngu rā castigo dá thohnā rā n'yohu ja ngue dí dāgui. Nuna rā n'yohu nā, man'na xanho ngue m'ō hīn xtābā m'mai.

Rā Jesús bi xihyō xādi ngue dí nzibde.

²² Mente síhme rā Jesús, bi hyajman'na rā thuhme. Mī ja mamadā Oja p'uya, bi xenna thuhme, bi ɔnyō xādi dá zi. Bi 'yēmbi:

—Damí síh rā thuhme ja ua ya. Nuna, guehna mā do'yogā nā.

²³ Bi decra vaso po rā ngui rā uva p'uya. Mī ja mamadā Oja, bi ɔnyō xādi dá zi 'da'its'u. ²⁴ Bi 'yēmbi:

—Nuna po rā vaso ja ua ya, guehna mā jigā nā. Porque guehna rā hme ya naya ngue nu'mō dá tu, dí nja rā ts'edi rā 'da'yo cohi ɔt'ahu Oja. Porque nu'a dí mfamma ji, xandøngu yō ja'í dí nhohyō ts'oqui. ²⁵ Majuaní dí xi'ahu ya, ngue ya hīnjī mantho 'dap'u gā síh rā ngui rā uva, asta gue'mō bi zōnna pa mā'da'yo hōnga síh p'ua dí manda Oja.

²⁶ Mī juate rā nsihme p'uya, bi duta n'na rā thuhū ngue espaḃi Oja. Bī ma p'uya, i map'u bí ja rā nyunī ja rā mbonza ja yō olivos.

I pahra Jesús ngue dá zop'u m'mefa yō xādi.

²⁷ Rā Jesús bi 'yēmbi yō xādi:

—Gātho'aha ya, gui sogahu p'ua dí nxui. Porque dí nja'a te mmamp'u ja rā Maça Libro ngue ɛna: “Gā ɔt'a ngue dá du rā mādē'yo. Yō de'yo p'uya dí n'ueñi”, i ɛna. ²⁸ Pē nu'mō dá bēnnaṭe, ganī mpagā Galilea, ja ganī tōp'ahu p'ua.

²⁹ Rā Bēdu p'uya, bi 'yēmbi:

—Madague'a ngue gā dá zoc'a'í p'ua ya mī'da mā n'yohu, pē nugā hīngā soc'a'í —bi 'yēmbi.

³⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbra Bēdu:

—Majuaní dí xi'i ngue nu'a dí nxui ya, tobe hīndī mā'a rā yohmā rā ɔni, ja xqui cōnga nhyundī, gui mma ngue hīngui paqui —bi 'yēmbi.

³¹ Pē rā Bēdu p'uya n'nat'a mma ngue bi 'yēna:

—A nu'a, hīn'na'a. Madague'a ngue 'dap'u gā tuui, pē nugā hīngā cōn'a'í —bi 'yēmbi.

Gātho'u mī'da yō xādi p'uya, 'da'igu bī mā.

Rā Jesús bi mat'Oja p'ua ja rā xequi nī hu ngue Getsemaní.

³² Nuna rā Jesús bi mähā yō xādi, bi zōmp'u ja rā xequi nī hu ngue Getsemaní. Nup'u bi zōnī, bi 'yēmbi:

—Damí mīhmi ua ya, mente gā thocā mīts'u nī guehna ngue gā ma mat'Oja —bi 'yēmbi.

³³ Bi thohmīts'u nī nguep'ua rā Jesús, bī mē rā Bēdu, rā Jacobo, rā Xuua. Bī mādī bi dār'man'u rā mmai rā Jesús, mathoguithe ngue bi du rā mmai. ³⁴ Bi 'yēmbi yō n'youi p'uya:

—Januaní ngue tu mā mmāigā, nup'u nna sā, ya ja ngue 'bexca tu. Damí cohmi ua ya, pē 'yogui ahmi —bi 'yēmbi.

³⁵ Rā Jesús bi thohmīts'u nī nguep'ua. Bī m'mamfo hāi p'uya ngue mmat'Oja. Bī 'yāp'Oja ngue'mō dá ne, dá yanī ngue'a rā ndate ja ngue dá thogui. ³⁶ Bi 'yēmp'uya:

—Ague mā Papá'i, nu'í, gātho dá zā'i. Damí yangui ngue'a rā ndate ja ngue gā thocā. Pē hīngā nu'a go gā sānnā gue'a dí nja'a, sinoque nu te gui sānnī, gue'a dí nja'a.

³⁷ Mī juadi bi mat'Oja p'uya, bí 'yēp'u 'bu'u hyu yō xādi. Pē bi dīnī ngue ya mī aha. Bi 'yēmbra Bēdu p'uya:

—Ague Simū, çhanja ngue gui aha? Ç'ua xīngā n'na ora dí sá gui 'yā nī t'aha?

³⁸ Damí mat'Oja, 'yogui ahma. Nu'mō hīngā mat'Ojahu, nthambēñtho hīndā gue'a gui 'yōthā. I nne nī mmāi ngue gui 'yōthā nā rā hya dí mmangā, pē emmēi cuen'ñi do'yohu.

³⁹ Mahōmbi zop'u yō xādi, bī mengbu xpí 'yēhe ngue bá mat'Oja. Tengutho xī man'a m'met'o, ngu'a rā hya xi Oja. ⁴⁰ Mambá pengbūya, mahōmbi dīnyō xādi ngue mī aha, porque emmēi nethā. Mī dambēñi yō xādi ya nzofo, hīngui paḃi te dí daḃi. ⁴¹ Bī ma'a rā hyu ndī p'uya ngue bá mat'Oja. Mambá pengui, bi 'yēmbi yō xādi:

—Gue mahōngui ahmi n'yō. Gā nuhmi, ya bi zōnna ora dí ndāpyō ts'oc'ei rā N'yohu bí 'yē mahets'i. ⁴² Damí nangūi. Ya bá ɛcua nā dí dāgui, mā gā ma c'athu ya.

Ya bi mbentra Jesús.

⁴³ Mente nzohyō xādi rā Jesús, bi zōhna Judas rā n'youi'u 'de mā yoho yō xādi, bá n'youi xangu yō ja'í, bá gu yō juai, bá gu yō za. Guehya yō ja'í xi menhyō hmū yō mmācja, co 'nēhyō xānbate ngue rā ley, co 'nē'u yō n'yohu 'bet'o p'ua ja rā nija. ⁴⁴ Nuna rā Judas, ya xi xihyō ja'í temā senya dá 'yōt'e, xi 'yēmbi: “Nu'a rā n'yohu gā zenguaḡā ya, 'nē gā sarpa rā hmī, gue'a gui homhmu'a p'uya. Gui benthū, pē gue mamī thōhmu”, xi 'yēmbi. ⁴⁵ Jananguē mī zōmp'u 'bāhra Jesús, bi guat'i ngue bi zengua. Bi 'yēmbi:

—Ague grā xānbate —bi 'yēmbi.

Bi zarpa rā hmī p'uya. ⁴⁶ Bexpi bentyō ja'í rā Jesús.

⁴⁷ Bi guxrā juai n'na nc'ei rā xādi rā Jesús. Bi zēnnabāi rā 'yēhe rā 'bet'o mmācja, bi hējpabī rā gu. ⁴⁸ Rā Jesús bi 'yēmbi yō ja'í bi bent'i:

—¿Ua guí emhm̄u ngue drá begä, ngue guí cah̄u yø juai, 'ne guí cah̄u yø za ngue guí benngah̄u? ⁴⁹ Conque n'na pa ngu n'na pa nm̄i xännbä ra hyä yø ja'í p'u ja ra njja. Uanguí xtä nzä ja xqui benngah̄u p'u. Pe nu te guí orcah̄u ya, ya bi nja'a te ra hyä mmamp'u ja ra Maçã Libro —bi 'yembj.

⁵⁰ Gä bi zop'u yø xädi ra Jesús ngue bi 'dagui. ⁵¹ Nu'mò ya ni zi yø ja'í ra Jesús, bi ntet'a n'na ra ts'ant'u. Hõnda n'na ra sávana di mpät'i. Xquet'a 'nehna ra ts'ant'u bi ne xti bentyø ja'í ngue xtä nzits'i. ⁵² Pe nuna ra ts'ant'u bi guas'yø ja'í ngue bi 'dagui. Bi zop'u ra sávana mi tuh̄u, bi ma mangõtho.

Nuya yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi hyaspabi ra güendarã Jesús.

⁵³ Nunã ra Jesús, bi ts'ixp'u 'buhra 'bet'o mmäcã. Nup'u ja rá ngu ra mmäcã, ja bi mpeti p'u gátho yø hm̄u yø mmäcã, co 'nẽ'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra njja, conyø xännbate ngue ra ley, gä 'dap'u bi mpeti. ⁵⁴ Pe ra Bedu ní 'befa ya'atho p'u ní ma yø ja'í ní zi ra Jesús. Mí zømp'u ja rá ngu ra 'bet'o mmäcã, bi yut'ambo ra dathi. 'Dap'u bi m̄ihm̄i yø policia mađi nharpu ja ra sibi.

⁵⁵ Nu'u yø hm̄u yø mmäcã co 'nẽ'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, 'dap'u bi mpeti ngue bi nhẽca hya, honi ha di japi ngue da 'yembj ni 'yup'u da du ra Jesús. Pe hingui tini ha di japra hya. ⁵⁶ Xangu yø ja'í bi manyø fẽhni ngue di yapra Jesús. Pe hĩndi ntĩnyø hya ngue da 'da'igu da mamp'u di yapate. ⁵⁷ M'mefa p'uya, bi guar'mi'da yø ndõbethanj ngue di yapí. Bi 'yena:

⁵⁸ —Nunã ra n'yohu 'bucua, ya xtä øcãhe temã hya xa mman'a m'met'o na, ngue mi enã: “Gã xot'ã na ra njja ngue ra ja'itho bi hoqui. Rã hyu pa p'uya, di jap'u man'na ra njja ngue hĩnjonn̄i ja'í di hoqui”, mi enã.

⁵⁹ Nguna ra hya bi hma, mi'da yø ja'í p'uya, n'nan'yo ra hya i mma. Ya hĩndi ntĩnyø hya. ⁶⁰ Bi m'mãhrã 'bet'o mmäcã p'uya ngue bi 'yembrã Jesús:

—¿Te guí mmanna ra hyä guí nyap'a'i ya n'yø? ¿Ua hĩn temã hyä gdi thadĩ? —bi 'yembj.

⁶¹ Pe ra Jesús hĩnte gã ndatho. Ra 'bet'o mmäcã p'uya mahõmbi 'yembj:

—¿Ua gue'e grã Cristo, rá Ts'ant'u'i Oja nunã maguesẽ?

⁶² Mí dahra Jesús, bi 'yena:

—Ahã, go guecã. 'Nẽ guí nnuhu ra N'yohu bi 'yẽ mahets'i danĩ mm̄p'u bi ja rá n'yẽi Oja nunã jase rá ts'edi. 'Nẽ da 'yehra pa ngue hõnda ehẽ, di 'yẽ mahets'i da n'yõui ra guí.

⁶³ Mí 'yõhra mmäcã na ra hyä bi manna Jesús, n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncue. Bi 'yembj ja'í p'uya:

—Nuya mfađi ya ngue hĩn te man'na ma testigo dí homhm̄u ya. ⁶⁴ Ya gã 'yõseh̄u ya ngue thenmahya Oja. Xiya, ¿te guí

mmamhm̄u na ra hyä bi manya? —bi 'yembj ja'í.

Gátho yø ja'í p'uya 'da'igu bi ma, bi 'yena:

—Nunã, ni 'yup'u ngue da tho na.

⁶⁵ Bi mahyø ja'í p'uya ngue soxra Jesús. Bi gorpa yø dá connã ulu, 'nẽ bi me'mi, bi 'yembj:

—Damí pađi te'o bi me'p'a'i ya —bi 'yembj. Yø soldado p'uya, xquet'a bi me'mi.

Bi manna Bedu ngue hingui pađi te'o ra Jesús.

⁶⁶ Ya 'bap'u ja rá dathi ra Bedu. Nu'a n'na ra xisu ngue ra gani p'u ja rá ngu ra 'bet'o mmäcã, bi thop'u 'buhra Bedu. ⁶⁷ Mí nu ngue di nharpu ja ra sibi, bi za di hẽti p'uya. Bi 'yembj:

—'Nẽ'i ni n'yõui ra Jesús nunã ra mm̄ngu Nazaret.

⁶⁸ Ra Bedu p'uya, bi 'yena:

—Nu'a rá Jesús guí mmanya, hĩndi paçã te'o na. Janangue hĩndi paçã temã hyä guí nne guí xicya.

Ra Bedu p'uya, bi map'u bí ja rá goxthi ra dathi. Hõntho bi zõn'a goxthi p'uya, bi mmahrã õni. ⁶⁹ Mahõmbi nu ra Bedu'a ra xisu p'uya. Nunã ra xisu bi 'yembj ja'í 'bap'u:

—Nunã ra n'yohu 'bucua, guehna n'na nc'ei yø xädi ra Jesús.

⁷⁰ Ra Bedu p'uya, mahõmbi ma ngue hingui pađi te'o ra Jesús. Mí tho hman'na ts'uquits'u p'uya, yø ja'í 'bap'u hõmbi 'yembrã Bedu:

—Majuani ngue ni n'yõui ra Jesús, porque di nẽqui ngue grã mm̄ngu Galilea, nt'odetho'a te gni ya.

⁷¹ Mí dahra Bedu p'uya, mahõmbi 'yena:

—Da jacã ra castigo Oja 'mò ngue himma juani te dí xi'ãhu. Pe nunã ra n'yohu guí xicya, hĩndi paçã te'o na.

⁷² Mí juadi bi manna ra hyä na p'uya, mahõmbi mmahrã õni. Ra Bedu p'uya bi zo rá mm̄i na ra hyä xi xihra Jesús ngue xi 'yembj: “Tobe hĩndi ma'a rá yohmafi ra õni, ya xqui cõnga nhyundi, guí mma ngue hingui paqui”, xi 'yembj. Mí zo rá mm̄i ra Bedu na ra hyä na p'uya, asta ra zondummi.

15

Bi ts'ixp'u 'buhra Pilato ra Jesús.

¹ Mí necahã p'uya, bi mpeti gátho yø hm̄u yø mmäcã, conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra njja, conyø xännbate ngue ra ley, conyø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. Bi nhẽcahya ngue sãnni ha di japi di yapra Jesús. Bi dũrpaya, bi zixp'u 'buhra Pilato. ² Ra Pilato bi 'yembrã Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mí dahra Jesús, bi 'yena:

—Ahá, go guecá tengutho ra hya guí mmanya.

³Yø mmäcja p'uya, xangu mi'da yø hya guí yapi. ⁴Ra Pilato mahømbi 'yembra Jesús:

—Ya guí øse te gäma hya guí nyap'a'i ya. ¿Ua hin tema hya gdi thadi?

⁵Ra Pilato di 'yøtho ngue hin tema hya ga ndaþho ra Jesús.

Bi manda ra Pilato ngue da ma maçuati ra pont'i ra Jesús.

⁶Nuna ra Pilato, ja n'na rá costumbre ngue di thø'a n'na ra ofädi 'mø ja ra ngo ngue ra pascua. Pe yø ja'i'u huanhni ndana ra ofädi da ma mathøgue. ⁷Nu'a ra pa'a p'uya, mi ofädi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Barrabás. 'Dap'u ofädi mi'da yø ja'i'ngue yø hyote, xi n'øt'a tunhni. ⁸Mi peti yø ja'i'ngue da xihra Pilato ngue di thø'a n'na ra ofädi. ⁹Ra Pilato bi 'yembyø ja'i':

—¿Ua guí nnehu ngue ga thøcä'a rá dast'abi yø judío? —bi 'yembi.

¹⁰I pahra Pilato ngue ra nts'eya øtya yø mmäcja xi däpra Jesús. Janangue nguna bi xihyø ja'i, porque bi ne xti thøgue. ¹¹Pe yø hmu yø mmäcja emmei di hatra ts'edi yø ja'i'ngue da 'yäpra Pilato ngue di thøhra Barrabás. ¹²Mahømbi 'yembyø ja'i' ra Pilato:

—Xina ra n'yohu guí emhmu ngue rá dast'abi yø judío p'uya, ¿te guí nnehu ga japä na? —bi 'yembi.

¹³Yø ja'i' p'uya, xøgue n'na hmafitho bi 'yena:

—Da guatra pont'i na guí mmanya.

¹⁴Ra Pilato p'uya, bi 'yembyø ja'i':

—Pe ¿tema nts'o xa 'yø'na p'uya?

Yø ja'i' p'uya, man'natho ngue mafi, bi 'yena:

—Da guatra pont'i na.

¹⁵Ra Pilato p'uya, bi ne di hojpa yø mmui yø ja'i' mbøcue. Janangue bi thøhra Barrabás. A nuna ra Jesús, bi xihyø soldado ngue da fei, 'ne da zits'i ngue di cuatra pont'i.

Yø soldado thenmahya ra Jesús.

¹⁶Bi zixyø soldado ra Jesús, i map'u ja ra dathi cuarte. Ja bi ma mapeti p'u gätho yø soldado. ¹⁷Yø soldado p'uya bi hetä n'na ra ulu ngue ra japoi ra Jesús. Ya xi me n'na ra corona ngue yø 'uini, bi gäspa rá ya ra Jesús. ¹⁸I thenmahya p'uya, bi 'yembi:

—I tate na rá dast'abi yø judío ya —bi 'yembi.

¹⁹Bi jänmbä rá ya co n'na ra t'o. 'Ne bi zots'i. Bi ndantuyøhmu p'u 'bähra Jesús tengutho 'mø ngue majuanj hnu mansu n'na ra dast'abi. ²⁰Mi juadi bi denmahya, bi gajpabi ra tuhu xi hete. Bi hetrá he ya mi he p'uya. Bi zixpaya ngue di cuatra pont'i.

Ya cuatra pont'i ra Jesús.

²¹Nup'u ja ra 'yu, bi nthuei p'u n'na ra n'yohu xpi 'yehra 'befi. Rá mmengu Cirene

na ra n'yohu, ni hu ngue ra Simu. Guehna rá papá ra Alejandro 'nehra Rufo. Nu'u yø soldado manj zi ra Jesús, bi japra Simu ngue bi duxra pont'i nuna da ma maçuati ra Jesús. ²²Nuna ra Jesús, i zixyø ja'i' p'u ja ra xequi ni hu ngue Gólgota. Nuna ra hya na, i nne da ma ngue ra Njuyaxhmu. ²³Nup'u bi zønna Jesús, bi t'unna vino n'yoiu ra mirra para ngue di pumbenibi. Pe ra Jesús himbi ne bi zi. ²⁴Bi cuatra pont'i p'uya, mi juadi bi nø'mi. Bi ma ra taha yø soldado p'uya ngue to xta ra taha, gue'a da gaca n'na xequi rá he ra Jesús.

²⁵Gato xudi'a ra ora bi ma maçuati ra pont'i ra Jesús. ²⁶Nup'u ja rá ya ra pont'i bi cuati, bi ma maçuati n'na ra letrero xi 'yot'i ngue mmamp'u te bi ma ma'upi. Nuna ra letrero, i ena: "Nuna ra n'yohu 'bucua, guehna rá dast'abi yø judío na", enna letrero. ²⁷'Ne yoho yø be bi ma maçuati ra pont'i, n'na i gohrá n'yei, n'na i gohrá gaha. ²⁸Ya bi nja tengutho ra hya mmamp'u ja ra Maça Libro ngue ena: "Tengutho majapi yø ts'oc'ei, ngu'a da thogui".

²⁹Asta huatyø ya yø ja'i' thop'u ja ra pont'i cuatra Jesús ngue thenni: i embi:

—A nuya n'yø, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Ne guí ena ngue nhyu patho gdi hojman'na ra nija. ³⁰Dami nyanse ya, bá cap'u ja ra pont'i guí cuatya —embyø ja'i'.

³¹Nu'u yø hmu yø mmäcja p'uya, conyø xänbäte ngue ra ley, gä thenmahya ra Jesús. Di n'yembi:

—Mi mmanu ra n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pe nuya, hinda zá ha di japi di nyanse ya. ³²A nu'mø majuanj ngue ra Cristo rá dast'abi yø judío ya, da zá da cahna ja ra pont'i ya, n'nambahä ga ec'eiha te da ma.

Xquet'a 'ne'u yonc'ei 'dap'u cuathu ra pont'i thenmahya.

Ya bi du ra Jesús.

³³Mi hyuxyadi p'uya, bi m'mexui gä ra ximhäi asta hyu nde. ³⁴Nu'mø ni ma da zu'i hyu nde p'uya, ra ndøts'edi bi 'yenna Jesús: —Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —bi 'yena.

I nne da manna ra hya na: "Ma Oja'i, ma Oja'i, ¿hanja ngue gä hyegagu' p'?" ³⁵Ja mi 'bärpatho 'da yø ja'i, bi 'yøde te bi manna Jesús. Yø ja'i' p'uya di n'yembi:

—Nuna ra n'yohu na, i nzohra Elías.

³⁶Nuna n'na nc'ei mi 'bäp'u, bi ma n'na 'di-hitho bá ha n'na xequi ra esponja xa ntudi, bi pop'u ja ra vino xan'ixi. Bi nøtra t'o p'uya ngue bi cuarpa rá ne ra Jesús ngue da zats'i. I embyø n'yoiu p'uya:

—Ma ga nnuhu ya ngue'mø da ep'u ra Elías i nzofu ngue da hyajhna ja ra pont'i.

³⁷Pe ra ndøts'edi i 'yen'a n'na rá hmafí ra Jesús. Bi du p'uya. ³⁸Nu'a ra ora'a p'uya, nu'a ra ulu mi zup'u ja ra goxthi nija, bi xet'i, i gai. ³⁹Nu'a ra capita mi 'bäp'u ni hyandra

Jesús, bi nu te 'be'a gá bi 'yøtra Jesús ha i du. Bi 'yεn'a p'uya:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu na, rá ts'ant'u Oja na.

⁴⁰ Xangu yø xisu bi 'báp'u yap'utho, hantho te gá bi nja. Nu'u yø xisu'u p'uya, n'youi p'u ra Salomé, cona Maya nuna ra mmengu Magdala, co 'nehná man'na ra Maya rá mamá ra t'u Jacobo 'nehra José. ⁴¹ Nuya yø xisu ya, nu'mø mambi 'yop'u ja ra hái Galilea ra Jesús, mi n'youi p'u ni ma, guehya mi fáts'i ngue di unni te honi. 'Ne xangu mi da yø xisu 'báp'u ngue bi den'mø mi ma Jerusalén.

Ya bi ma nt'áqui ra Jesús.

⁴²⁻⁴³ Mi 'bap'u n'na ra mmengu Arimatea ni hu ngue ra José, i 'bet'o ngue yø judío, 'ne di respeta yø ja'i. Xquet'a mi tø'mi ngue n'nahmantho di manda ua Oja. Pe comma ngue ya bi nde, ya da yutra pa ngue ra ts'aya, go guehna ra José bi hya ra ts'edi bi ma bá nyai ra Pilato, bi 'yápra nt'edi ngue da hyajpa rá do'yo ra Jesús. ⁴⁴ Mi 'yøhra Pilato ngue ya xi du ra Jesús, di 'yøtho hanja. Bi zohna capita p'uya, bi 'yánni ngue'mø majuaní ya xi du, ogue hin'na. ⁴⁵ Ra capita bi ma ngue ya xi du. Ra Pilato p'uya, bi unna nt'edi ra José ngue da hyaxra Jesús. ⁴⁶ Nuna ra José bi dán'a n'na ra sávana ngue ra hoga ulu, ngue nu'mø bi hyajpa ja ra pont'i ra Jesús, da 'uennbabi rá do'yo. Mi jap'u n'na ra panteón ngue xi ma nt'a mi p'u ja n'na ra 'bido, ja bi hyaxpa ngue bá águi. Bi gotra goxthi conn'na ra ndodo. ⁴⁷ Nuna ra Maya ngue ra mmengu Magdala 'nehná man'na ra Maya rá mamá ra José, guehya bi máhá ya ngue bi nu ha bi t'águi.

16

Ya bi bennate ra Jesús.

¹ Mi thohra pa ngue ra ts'aya, nuna ra Maya ngue ra mmengu Magdala, cona Maya rá mamá ra Jacobo, cona Salomé bi dányø 'yεthi ya p'uya, ngue da map'u bí o ra Jesús, da cots'i. ² Mi hyaxa ra pa ndomingo rá mudi ra pa ngue ra semana, ya pøxyadi, bi map'u bí ja ra panteón. ³ Nup'u ja ra 'yu p'uya, di n'yεmbi:

—Xiya, zte'o gue da hyacra do juaxpa ja ra goxthi ya?

⁴ Mi zømp'u ja ra panteón, bi nu ngue ya n'nanñi 'benna do mi juaxra goxthi, ya xi thaqui. ⁵ Mi yat'ambo, hup'u n'na ra anxε he rá t'axca he, ni mihrá hyo ra goxthi ngue n'yεi. Bi zu 'mø mi nu. ⁶ Pe ra anxε bi 'yεmbi:

—Yo guí suui. Dí paçá ngue guí hommí ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret bi cuatra pont'i yø ja'i. Ya hinjo'o ua, ya xa bennate. Damí nuui na ha bi 'begui. ⁷ A nuyá, ni me ya, ni xihmi ra Bedu co 'ne'u mi da yø xadi ngue

damí døp'ah p'u Galilea ra Jesús. Ja gni nuhu p'u tengutho bi xi'ahu m'met'o.

⁸ Mi bømma xøts'e ya yø xisu p'uya, n'na 'dihitho bi ma, made di johya, made i su. Pe hinjonni ja'i xta xifi te xi nu, asta huaqui ngue ra ts'u.

Ra Jesús bi nyai na ra Maya ngue ra mmengu Magdala.

⁹ Xuditho'a ndomingo bi bennate ra Jesús. Rá muditho bi nthēui na ra Maya ngue ra mmengu Magdala. Guehna xi 'yøthe m'met'o ngue mi n'youi yoto yø ts'onthi. ¹⁰ Nu'a te xi nja, go guehna bi ma bá xi hmi da yø xadi ra Jesús, porque zoni ngue tu yø mmui. ¹¹ Mi 'yøhya p'uya ngue ya xi bennate ra Jesús, 'ne i mmanna ra Maya ngue ya xi nu ra Jesús, pe hinguí εc'εitho te sifi.

Ra Jesús mahømbi nthēui yoho yø xadi.

¹² M'mefa p'uya, ra Jesús mahømbi nthēui p'u ja ra 'yu mi yoho yø xadi, maní map'u ja ra hñini. Pe nu'a ra ora'a p'uya, bi 'yøtra Jesús ngue n'nan'yo p'u i nequi. ¹³ Nuya yonc'ei ya, bi ma bá xihyo mmixádiui. Pe mahøn'a hinguí εc'εitho yø amigo te xifi.

Ya bi nyai gá 'de'ma da yø xadi ra Jesús.

¹⁴ Rá nzequi p'uya, nuya 'de'ma da yø xadi ra Jesús 'darbu 'bwi, sihme p'u ja n'na ra mexa. Ja mi dannbeni, ya 'báp'u ra Jesús. Bi zu p'uya, ngue hinguí εc'εi 'mø mi sifi ngue ya xi bennate. ¹⁵ Bi xihyo xadi te ja ngue da 'yø'e, bi 'yεmbi:

—A nuyá, ni máhá rá nguñi nximhái ya, gui xihma ra hoga 'da'yo hya gátho yø ja'i. ¹⁶ Nu ra ja'i da 'yεc'ei ra hya 'ne di nxixya, guehna di nyanná te na. Pe nu ra ja'i hinda 'yεc'ei ra hya, da ma ra castigo. ¹⁷ Nu'u yø ja'i da 'yεc'ei ra hya, da zä da 'yøtyø milagro, porque hontho da 'yáqui ngue ga fáts'i, ya da zä da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. 'Ne da zä da nya yø hya hinxá xadi. ¹⁸ Da zä di bentyø c'eya, pe hñnte da japi. Mada zi ra 'yεthi ngue ra ndate, pe hñnte da japi. Da japyø 'yε p'u ja yø ya yø dárquēhi, 'ne da zä ha hēmbi.

Ya bi ma mahεts'i ra Jesús.

¹⁹ Nuna ra Jesús, mi juadi bi xihyo xadi ya yø hya di 'bepi da 'yøt'e, bi ma mahεts'i p'uya, i mmip'u ja rá n'yεi Oja. ²⁰ Nu'u yø xadi p'uya, bi ma ndap'u bi zä, bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i. A nu'a ra Hmø p'uya, i fáts'i ngue øtyø milagro tengutho bi xifi. Nu'mø bi nu yø ja'i yø milagro øtyø xadi ra Jesús, i haça njuani yø ja'i ngue majuaní na ra hya sifi. Da ngut'atho.

Ra Lucas Nuna ra Lucas, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Ra Lucas bi ma hanja ngue bi 'yotra libro ja ua.

¹ Xangu yø ja'i bi ne bi 'yøtra hya, 'ne bi cuatra sæcua ya yø hya xa nja ua di 'bøhmø. ² Guehya bi cuatra sæcua'a te gæma hya bi nxænnbate yø mamhya nuya bi nu te gæ bi 'yøtra Jesús, asta gue'mø mambá fadi bá xænnba ra hya yø ja'i. ³ Nugá xquet'a dadi ja ndummu di honi ha bi njap'u bá fadi, asta guehra tiempo ja p'uya. Ague ma ndø'amigo Teófilo, nugá di nnu manho ngue ga utra hya ga cuarpø ja ra sæcua, ga pen'na'i. ⁴ Porque di nne gui padí xanho ngue majuaní na ra hya bi sän'na'i.

N'na rá anxé Oja bi ma ngue di m'mhna ra Xuua nuna bi 'yøtra nxixya.

⁵ Nu'a ra tiempo mi ndast'abi p'u ja ra hai Judea ra Herodes, mi 'bø'a n'na ra mmäcja ngue yø judío ni hu ngue ra Zacarías. Nuna ra Zacarías, yø mmimæfih'u yø mmäcja tenna ndu ra mmäcja Abías. Nu'a rá xisu ra Zacarías, ni hu ngue ra Elisabet, guehna n'na rá mbom'meto ra mmäcja Aaron. ⁶ Nuya yonc'ei ya, nu'a ra nho nne Oja ngue da 'yø't'e, gue'a bi 'yø't'a. Gæ bi 'yø't'u yø hya mmamp'u ja rá ley Oja. Hijnjongui pøni da 'yæmbi ngue hinga gue'a ø't'e. ⁷ Pe himbi m'mahyø basi, porque maré 'yabasi na ra Elisabet. 'Né ya gæ yo dac'ei.

⁸ Nuna ra mmäcja Zacarías, bi tocabi ngue bi zønna ora di m'met'o p'u ja ra danija ngue da danne Oja. ⁹ Nu'u yø mmäcja, ja yø costumbre ngue jæra suerte ndana gue'a ra mmäcja da yærbu ja ra njja dá uhra bopo. Nu'a ra ora'a, bi tocabi ra suerte ra Zacarías ngue da uhra bopo. ¹⁰ Gætho 'bø'athi yø ja'i ngue mmat'Oja, mænte brá ombo ra Zacarías ngue brá uhra bopo. ¹¹ Ra Zacarías bi nu ngue bi zø'a n'na rá anxé Oja, bi m'mäp'u ja rá hyo ra altar ngue n'yæi, ha zø ra bopo. ¹² Emmæi bi nsu 'mø mi nu ra anxé ra Zacarías. Hingui padí te da 'yø't'e. ¹³ Pe ra anxé bi 'yæmbi:

—Ague Zacarías, 'yo gui su. Porque da 'yø't'a Oja ngue di nj'a te gui äpi. A nuyá, di m'mø'a n'na rá ts'ant'u ni xisu Elisabet. Gdi hutí ngue di Xuua. ¹⁴ Gui johya 'mø bi m'møi, di nj'a'i mpähä. Xquet'a xangu yø ja'i di johya 'mø bi m'møi. ¹⁵ Porque da nu manho Oja ni ts'ant'u. Nuna ni ts'ant'u hijnjam'mø da zi ra vino, 'ne hunte man'na ma cosa da zi ngue di n'iti. Mænte yø pa di m'møi, di n'youi ra Espirito Santo.

¹⁶ Da 'yø't'e ngue xangu yø judío di 'bæra yø mmøi da 'yæc'ei Oja nuna 'bøi ngue ra Hmu. ¹⁷ Nuna ra Xuua di m'met'o p'u di ma ra Hmu. Tengutho ra pøngahya Elias ngue bi ma mahati ra ts'edi, xquet'a di njarbutho ni ts'ant'u ya, da ma mahati ra ts'edi. Da japyø ja'i di 'bætyø mmøi, da 'yø't'e tengutho mi øtyø mboxita. Nu'u yø mmæjhahya, da bædi ngue da dænnbabi yø hya yø hoja'i bá dinnä hya. Da japyø ja'i ngue di nsäp'u ja yø mmøi ngue da 'yæc'ei Oja.

¹⁸ Nuna ra Zacarías bi 'yørpæ ra nt'ænni ra anxé, bi 'yæmbi:

—¿Hanja na ra hya gui xiqui? Porque nugá ya dá ndø, da guehma xisu p'uya, ya ra dac'ei —bi 'yæmbi.

¹⁹ Bi 'yænnæ anxé p'uya:

—Guecá drá Gabriel. Dí 'bæcä p'u ja rá hmi rá dá Oja. Go xpa mmengá Oja ya ngue ga xi'i na ra hoga 'da'yo hya di xi'i. ²⁰ Pe nuya ngue hingui æc'ei na ra hya di xi'i ya, gui ngone ya, hinda zá gui nya, asta gue'mø di m'mæhni ts'ant'u di xi'i. Nuna ra hya di xi'i, bá ep'u ra pa di nja na.

²¹ Nu'u yø ja'i 'bø'athi p'uya, i tømí ngue da pønna Zacarías. Di 'yødyø ja'i ngue ya'atho ra ora bá ombo njja ra Zacarías. ²² Ya hnapu sä di nya 'mø mambá pøni. Janangue bi bahyø ja'i ngue ja te bá t'uta mbonnija. Ya yø 'yætho ga 'yøtra senya p'uya, porque ya hingui sä di nya.

²³ Nu'mø mi dætra pa ngue øtrá ndanne p'u ja ra njja ra Zacarías, bi ma rá ngu p'uya. ²⁴ M'mæfa p'uya, mi hya rá basi rá xisu Elisabet. Bi m'mærp'u ja rá ngu, hin hapu i ma mænte ncat'a zana. Ya en'a nbæmp'uya: ²⁵ “Nguna bi jacá Oja ya, i nnepe ngue ya hinní mantho da denngagui yø ja'i”, i enä.

Bi manná anxé Oja ngue di m'mhra Jesús.

²⁶ Mi dät'a n'nato zana ngue ha rá basi ra Elisabet, nuna Oja hømbi menhna anxé Gabriel, bi map'u ja n'na ra hñini ni hu ngue Nazaret, ja ra hai Galilea. ²⁷ Bi ma da nyauí n'na ra hmute xisu ni hu ngue ra Maya. Nuna, ya ja ngue di nthatui n'na ra n'yohu ni hu ngue ra José. Nuna ra José, rá mbom'meto ra dast'abi David. ²⁸ Nu'a ra anxé bi zøp'u mi 'bæhra hmute, bi 'yæmbi:

—Nná han'na'i ra nzengua ngue gá nthæui rá mæte Oja. I nnu manho'i Oja, 'ne man'na di jap'a'i ngue gætho mi'da yø xisu —bi 'yæmbi.

²⁹ Nu'mø mi nu ra Maya ngue 'bæp'u ra anxé, di 'yøtho hanja na ra hya xifi. I enä: “¿Tegue manzenhua'a xicä na?” ³⁰ Ra anxé p'uya bi 'yæmbi:

—Ague Maya, 'yo gui su. Nu'i, gá nthæui rá mæte Oja. ³¹ A nuya gui hya ni basi ya, 'ne drá ts'ant'u'a gui øni. Nu'mø bi m'møi, gdí hutí ngue ra Jesús. ³² Hijnonda zædi

tengu na. 'Ne di hu ngue ra Ts'ant'u Oja maguese. Nuna Oja ma Hmuha, da japi ngue di ndast'abi na ni ts'ant'u tengutho ni pehrá mboxita David. ³³ Janangue di manda para zantho yø judío, 'ne di ndast'abi hinha rá nzeGui.

³⁴ Ra Maya p'uya bi 'yørpá ra nt'anni ra anxe, bi 'yembí:

—¿Ha di zá di nja'a guí xiqui, conque tobe hin dadí ntháti?

³⁵ Bi 'yenna anxe p'uya:

—Ra Espíritu Santo da zøp'u gdi 'bai. Nuna Oja maguese ja rá ts'edi, da zá da 'yøt'e ngue gui hya ni basi. Janangue nuna ra ts'ant'u di m'mui, gá ra nho da n'yo, 'ne di nhuítí ngue rá Ts'ant'u Oja. ³⁶ A nuyá, xquet'a 'ne'a ni mení Elisabet di m'mu'a n'na rá ts'ant'u ya, 'ne guí padí ngue ya ra dac'ei'a ra xisu. 'Ne t'embí ngue ra 'yabasi na ra xisu na. A nuyá, ya n'nato zana ha rá basi naya. ³⁷ Nuna Oja, hinte hembí.

³⁸ Bi 'yenna Maya p'uya:

—Ya dí ócá na ra hya mman'Oja 'mø. Da jacá Oja na ra hya guí xiqui.

Mí manna Maya na ra hya na p'uya, bí ma rá anxe.

Bi ma rá Maya di zengua ra Elisabet.

³⁹ A nuyá, nuna ra Maya bí ma n'nahantho p'u ja n'na ra hñini rá njap'u ja yø xanthø ja'a rá hai Judea. ⁴⁰ Mí zømp'u ja rá ngu ra Zacarías, bi yat'ambo ra Maya, bi zengua ra Elisabet. ⁴¹ Nu'mø mí 'yøhra Elisabet ngue di zenguate ra Maya, ra Elisabet bi 'yanná basi o rá mmui. Ra Espíritu Santo bi bennbabi ra hya da xihra Maya. ⁴² Bi ts'edi bi 'yembuya:

—Man'natho bi japa'i Oja ngue gátho mí'da yø xisu. 'Ne xquet'a bi unná njapi ní basi. ⁴³ ¿Hague ngu ra njama mmađi ja ngue ga øt'á, ngue bá ehe bi zenguagui rá mamá ga Hmu? ⁴⁴ Høntho bi zo ma gu ngue gadi zenguagui, nuna ma basi o ma mmui bi 'yaní ngue di johya. ⁴⁵ Ra mmenthí gá ntheuí ngue gá 'yec'ei ra hya bi si'i, porque nu'a te mman'Oja, di nja'a —bi 'yenna Elisabet.

⁴⁶ Ra Maya bi 'yena:

—Nugá dí espabi Oja. ⁴⁷ Di johya ma mmui conná guehna Oja ma yantegá. ⁴⁸ Porque bi 'yørcagui ma su Oja, 'ne hinga njuanjui, nugá drá mefitho. Nu ra pa di ma p'uya, gátho yø ja'i da 'yenguí ngue ra mmenthí dá nth'e'be. ⁴⁹ Porque jase rá ts'edi Oja, ¿hague ngu ganho'a te bi 'yørcagui? Nuna Oja, maguese na. ⁵⁰ Hangu ra pa di huécyo ja'i suprá xudi Oja. ⁵¹ I ja ts'edi te bi 'yøt'e. Bi hyejpa yø hya yø ja'i di 'yets'i. ⁵² Bi 'yenspu ja yø nhudi yø dast'abi. Bi japi bi hya ra ts'edi yø ja'i hinga njuani. ⁵³ Bi 'yøt'e ngue mbonguitho te da zi yø ja'i mí tumanthuhu. Bi 'yetyø mmemmeti, hñindí japi te da hyats'i. ⁵⁴ Bi nja rá yemmui conná ngue'u yø judío mí

thanne, hímbi pumbeni bí máts'i. ⁵⁵ Bí nja tengutho ra hya bí silma mboxitahu Abraham, ngue para zantho da ma mahuequi'u yø mbom'meto.

⁵⁶ Nuna ra Maya, nhyushná bá m'mup'u 'buhra Elisabet. Bí ma rá ngu m'mefa p'uya.

Bi míhra Xuua nuna bi 'yøtra nxixya.

⁵⁷ Mí zønna pa di ønná ts'ant'u ra Elisabet. ⁵⁸ Bí ma di zengua'u yø besino, 'nehyø mení. Bi bahyø ja'i ngue xandøngu ra nho bi 'yørpabi Oja. ⁵⁹ Ya rá hyato ma pa xi míhra ts'ant'u, bí ma mhmeppya p'uya, bí njapra circuncisión. Yø ja'i p'uya nnepe di hu rá ts'ant'u tengutho gui hu rá papá Zacarías. ⁶⁰ Pe rá mamá rá ts'ant'u bi 'yena:

—Hín'na. Man'na xantho di hu ngue di Xuua —bi 'yena.

⁶¹ Bi t'embuya:

—¿Hanja? Conque hinga n'na ní mení ní hu'a ra thuhu guí mmanya.

⁶² Bí t'ørpa ra senya rá papá ra ts'ant'u p'uya, ngue t'anni te di hu. ⁶³ Bí 'yá'a n'na rá xithe p'uya, bi cuatra thuhu di ho, bi 'yena: “Di hu ngue di Xuua”. Gátho yø ja'i p'uya, di 'yøtho. ⁶⁴ Bexque'a ra øra'a p'uya, bí zá bí nya ra Zacarías. Janjuani ngue di ja mmađi Oja p'uya. ⁶⁵ Gá di 'yøtho'u yø besino'a te bí nja. Gátho'a ra xequi mí 'bai ja rá hai Judea, i mmanyø ja'i te bí nja. ⁶⁶ Gátho ya yø ja'i bi badí te bí nja, di n'yomfení, 'ne di n'yanni n'na ngu n'na, hague nja'a ya. Di n'yembyø ja'i:

—¿Te 'be'a gátho da 'yør'mø bí ndan'yohu na ra ts'ant'u na? —di n'yembí.

Porque emmeđi di unná njapi Oja.

Ja ua yø hya bí manna Zacarías.

⁶⁷ Nuna ra Zacarías rá papá ra Xuua, bi bennbabi ra Espíritu Santo ra hya da ma. Bí 'yena:

⁶⁸ —Ma ga espabi na ma Hmu Oja. Porque da ese ua 'buhyø judío ngue di pøhø. ⁶⁹ Da pennghu n'na ra Yante ja rá ts'edi. Guehna n'na rá mbom'meto ra David nuna bi 'yøt'e te nne Oja. ⁷⁰ Nu'mø yø pa xa thoguí nguna ra hya bi bennbabi yø pøngahya Oja 'mø mí yat'a ra hya bí nepe bí ma. ⁷¹ Bí ma ngue da yanju p'u 'buhma nsuihu. 'Ne da yanju ngue'u to gá nnu man'uju. ⁷² Bí ma ngue di huéc'u ma mboxitahu xa m'mui. 'Ne bí ma ngue nu'a rá maça hya bí xifi, hñindí pumbeni. ⁷³ Guehna ra hya bí yarpabi Oja na ma mboxitahu Abraham. ⁷⁴ Bí xifi ngue da yanju p'u 'buhma nsuihu, n'namhma ngue ya hinga su ga thannehu Oja. ⁷⁵ 'Ne ga nsuphu, gá ra nho gdá n'yohu mēnte ra pa ga m'mahmu. ⁷⁶ A nu'i grá zits'ant'u, gdi hu ngue rá pøngahya'i na Oja maguese ya. Porque guí m'met'o ngue gui xojpa yø mmui yø ja'i hante dá ehra Hmu. ⁷⁷ Nu'i guí japi da bahyø ja'i ngue ya da ma nhyani, 'ne di mpunnbabi yø ts'oqui. ⁷⁸ Nuna Oja di maçju,

'ne di huεgaha. Tengū rā hyadi di yor'mø ma pa, asta maya bi neXRā nyot'i søcua ja rā häi. ⁷⁹ Nu'ü yø ja'j 'bu 'bexujä dä zä dä dinnā 'yu. Njarbatho ya, nūya yø ja'j xants'o ga 'yo, ya ja ngue di nthēui rā ndate. Dä xojpa Oja yø mmui. Dä japi dä bahyø ja'j ha di nhojpaui Oja —bi 'yεnna Zacarias.

⁸⁰ Man'na ni zacra ts'ant'u, bi nte 'ne man'na ni ba Oja. Pe bä m'map'u ja rā dapo asta gue'mø mi zønna pa dä xihra hya yø judío.

2

Ya bi mihra Jesús.

¹ Nu'ü yø pa'u p'uya, gätho'u yø nación di manda rā dast'abi Augusto, bi manda ngue dä ma nsots'i rā censo. ² Guehna rā müdi rā censo bi ma nsots'i 'mø mi ndast'abi rā Cirenio p'u ja rā häi Siria. ³ Gätho yø ja'j, ja ngue dä map'u ja rā hnini xa m'mahyø mboxita, ngue di cuatyø thuhü. ⁴ Janangue nuna rā José bá neXpu ja rā hnini Nazaret ja rā häi Galilea, i map'u ja rā hnini Belén ja rā häi Judea marā mmengü rā David. Porque rā José, rā mbom'meto rā David. ⁵ Bi ma rā José di cuaträ thuhü connā Maya rā xisu. Nuna rā José himbi dāhrā xisu, pe rā Maya ya hä rā basi. ⁶ Mente 'bap'u ja rā hnini Belén, nuna rā Maya bi zønna ora di m'meni. ⁷ Bi m'mahra müdi ts'ant'u. Bi 'ue rā ulu 'mø mi mi. Bi gärbu ja rā mosa yø fani, porque hin'yu ha di nsäya, hinda hönnbu ja rā ngumfani i sä.

Bi zøhyø anxe p'u 'bahyø mände'yo.

⁸ Mi 'bap'u yø mände'yo p'u jon'a Belén, madi haxpu ngue fädi gä rā xui yø de'yo. ⁹ Mi dambeni, ya 'bap'u n'na rā anxe Oja. Rā nyot'i Oja p'uya, bi yot'i gätho p'u 'bui. Pe emmei bi nsu. ¹⁰ Rā anxe p'uya bi 'yεmbi:

—'Yo guí sūh. Porque nnā han'nahu rā hoga 'da'yo hya ya, 'ne hönnbu bi zä di johya yø ja'j 'mø bi 'yøhna rā hya nnā hagä ya. ¹¹ A nuyá, ya bi mihni Yantehu p'u ja rā hnini mi 'buhra David. Guehna rā Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi naya. ¹² Ga xi'i te jap'u ha guí timhma. I nt'ε rā ulu nā rā ts'ant'u, op'u ja rā mosa yø fani.

¹³ Mente ya rā anxe p'uya, bi nequi mi'da yø anxe bi 'yε mahets'i. Gä espabi Oja yø anxe, i εna:

¹⁴ —Maguese nā Oja bi 'bu mahets'i. 'Nεcua ja rā ximhäi, dä hyurpa yø mmui yø ja'j dä nurpa rā mate.

¹⁵ Hontho bi manyø anxe nā rā hya nā p'uya, bi mengui, i ma mahets'i. Yø mände'yo p'uya, di n'yεmbi n'na ngu n'na:

—Ma ga mmähä Belén. Ga ma nuh'a rā hya bi øcahu Oja ngue bi nja ya.

¹⁶ N'nahmantho bi ma yø mände'yo p'uya. Bi dimp'u mi 'buhra Maya 'nehra José. Nu'a rā ts'ant'u, op'u ja rā mosa yø fani. ¹⁷ Mi

nup'u ha 'bui, bi xifi ngue ya xi manna anxe ngue xi mihra 'uene. ¹⁸ Nu'ü yø ja'j bi 'yøhya yø hya bi manyø mände'yo, di 'yøtho hanja nā rā hya sifi. ¹⁹ Pe rā Maya hinha gui pumbeni nā rā hya bi sifi, hont'a mben'a. ²⁰ Nu'ü yø mände'yo bi mengbu xpi 'yεhe, pe espabi Oja, 'ne di ja mammađi ngue'a te rā hya xi 'yøde, 'ne'a te gä xi nu. Gä bi nja tengutho xi sifi.

Bi ts'ixpu ja rā nija rā Jesús ngue dä ma madäpi Oja.

²¹ Ja rā hyato ma pa xi m'mahra ts'ant'u p'uya, bi ma mhmepya, bi njapra circuncisión. 'Ne i huñi ngue rā Jesús, tengutho rā thuhü bi manna anxe nuna bi nyau rā Maya hante dä hya rā basi.

²² Nup'u ja rā ley bi 'yotra Moisés, i nt'ot'i p'u njammü pa xa m'mahra basi 'mø dä zä dä ma nija. Janangue nu'mø mi dätra pa, bi ts'ixra 'uene p'u ja rā hnini Jerusalén ngue dä ma mā däpi Oja. ²³ Nguna bi 'yøt'e porque nup'u ja rā rē Oja, i nt'ot'i p'u rā hya ngue εna: "Nu'a rā müdi basi rā ja'j di m'mui ngue drä ts'ant'u, dä ma mā däpi Oja", i εna. ²⁴ Bi ma p'uya ngue bá øtra 'bøt'e tengutho nt'ot'i p'u ja rā ley, ngue dä hyo yoho yø ts'int'su ngue rā tórtola, ogue yoho yø paloma.

²⁵ Nu'a rā tiempo'a p'uya, mi 'bap'u Jerusalén n'na rā n'yohu ni hu ngue rā Simeón. Guehna n'na rā hoga n'yohu mi thanne Oja, 'ne mi tømü ngue dä ma nhyani yø judío. Rā Espiritu Santo di bennbi te dä 'yø'na rā Simeón. ²⁶ Ya xi 'yuti ngue hante dä du, 'be dä nu rā Cristo nu'a ja ngue dä pen'Oja ngue di ndast'abi. ²⁷ Nuna rā Simeón bi bennbabi rā Espiritu Santo ngue bi map'u ja rā nija. A nuna rā papä 'nehrä mamä nā rā t'uts'ant'u Jesús, ya bi zøp'u ja rā nija, nnepe ngue dä ma mā däpi Oja nā rā Jesús, tengutho mmamp'u ja rā ley. ²⁸ Nuna rā Simeón bi hyanna ts'ant'u ngue bi dets'i. Bi ja mammađi Oja p'uya, bi 'yεna:

²⁹ —Mā Oja'i, bi hyu mā mmaigä ya. Porque ya bi nja'a te gä yarqui ngue di nja hante ga tu. ³⁰ Ya dä nugä nā ja ngue di nyante ya. ³¹ Guehna guä sānni ngue dä badj gätho yø ja'j nā. ³² Nuna ja guehna dä xojpa yø mmui yø ja'j hingyø judío nā. Connā guehna dä ma maya yø judío.

³³ Nuna rā hya bi xihra zi'uene rā Simeón, rā José 'nehrä mamä rā Jesús di 'yøtho hanja'a rā hya øde. ³⁴ Nuna rā Simeón, bi 'yap'a Oja ngue di japi. Bi t'εmbrä Maya rā mamä rā Jesús:

—Nuna rā zi'uene 'bucua, bá ts'ännbabi nā ngue nu'mø bi ndan'yohu, xangu yø judío hinda nu manho, guehya di m'mehya. Pe nu to dä nu manho, guehna rā ja'j di nyani. ³⁵ Guehna di fadi te mbemp'u ja yø mmui n'na ngu n'na yø ja'j nā. Dí xi'i te ja ngue

dí nja, ngue rá dummái gui thogui, tengutho 'mø da thohrá juai p'u ja ní mmái.

³⁶ Nup'u ja rá níja p'uya, mí 'bup'u n'na rá xisu ngue di beñnbábí Oja rá hya xihyø já'i. Ní hú ngue rá Ana ná rá xisu, rá t'ixu'a ndú rá Fanuel, rá mbom'meto rá Aser. Rá ngüetho 'mø mí nthatí, pé hõnda nyoto jeya bí m'mahmí rá ndø. Pé ya rá bødac'ej ya. ³⁷ A nuyá, ya goho 'däte magoho njeya rá 'danxu ya. Hínha ní bõmp'u ja rá níja. I thañe Oja rá pa rá xuí, mmat'Oja hín'yu p'u rá nzequí 'nẽ etrá mmái. ³⁸ Mí yatra Ana p'u 'buhra z'üene Jesús, bí mat'Oja, di ja mammadí Oja. M'mefa p'uya, bí xihyø já'i 'bup'u ja rá níja, ngue nu'a rá 'uene 'bup'u, gue'a rá Yante mí tøm'yø judío p'u Jerusalén.

Rá José 'nehra Maya bí menguí, i ma Nazaret.

³⁹ Mí juadi bí 'yøt'e te gá nt'ot'i p'u ja rá ley Oja, bí mengbaya, i map'u ja rá hñiní Nazaret ja rá hái Galilea. ⁴⁰ Nu'a rá zits'unt'u, man'na ní zaquí, i te, 'nẽ man'na ní ðinna hya, porque Oja emmei bí japí.

Bí map'u ja rá níja ná rá ts'unt'u Jesús.

⁴¹ Nuná rá José 'nehra Maya, njeya njeya pa Jerusalén, bí nnu rá ngo ngue rá pascua. ⁴² Ya há n'nema yø njeya rá Jesús, xquet'a 'nehna 'da i ma dra ts'ännigo p'u Jerusalén. ⁴³ Mí guahra ngo, bí menguí, i ma yø ngu. Pé rá Jesús bá cop'u Jerusalén, hinguí pahrá papá 'nehra mamá ngue bá cohi. ⁴⁴ T'embí ngue ní n'yohu yø já'i p'u ja rá 'yu ná rá Jesús. Bí n'yo n'na pa, ja bí mudi bí hyomp'uya, änyø mení 'nehyo mpadih. ⁴⁵ Pé hímí ðini. Hõmbí mengbaya, i ma Jerusalén ngue bá honí.

⁴⁶ Rá hyu pa p'uya, bí dimp'u ja rá níja ná rá Jesús, 'dap'u humhmu yø xänbäte ngue rá ley. Nuná rá Jesús øt'e te mman'yu, 'nẽ ørpa rá nt'änni. ⁴⁷ Pé xquet'a t'ørpabí rá nt'änni p'uya. Pé nu'u to gá øde te ga ndadi, di 'yøtho hanja rá n'yomfení bá ðini ngue'a te ga ndadi. ⁴⁸ Nuná rá José 'nehra Maya di 'yøtho 'mø mí nu ngue hup'u rá Jesús. Rá mamá rá Jesús bí 'yembí:

—Ague má basí'i, çhanja ngue ngu'a guí ørca'be? Ní papá co 'nẽquí hñiní padi te ga ør'be ngue dí hon'a'be —bí 'yembí.

⁴⁹ Mí dahra Jesús, bí 'yembí:

—Çua hinguí pahmí ha di 'bai ngue gui hongüi? Çua hinguí pahmí ngue jatho ga m'macua ha ja rá xádi ngue rá hya má Papá?

⁵⁰ Pé nuya yauí, hímí ðinyø mmái ya yø hya bí xifi. ⁵¹ Bí mengbaya, i ma Nazaret, 'da i máhá rá Jesús. Pé ec'ej te xifi. Nuná rá mamá rá Jesús, nu'a rá hya bí xifi hõnt'a mben'a. ⁵² Mente 'danyø pa p'uya, bí ndan'yohu rá Jesús, man'na ní ðinna hya. 'Nẽ nnu manho Oja'a te ga 'yo, da guehyø já'i xquet'a nnu manho.

3

Rá Xuua bí 'yøtra nxixya, bí xihra hya'u to gá bí mpeti p'u ja rá dapo.

¹ Ya n'ne'ma cut'a njeya mí 'yop'u rá ndast'abi n'na rá n'yohu ní hú ngue rá Tiberio. Nuná rá Poncio Pilato mará dast'abi p'u ja rá hái Judea ná. A nuná rá Herodes mará dast'abi p'u ja rá hái Galilea ná. Nuná rá Lipe rá n'yohu rá Herodes mará dast'abi p'u ja rá hái Iturea ná, 'nep'u ja rá hái Traconite maði manda. Nuná rá Lisania mará dast'abi p'u ja rá hái Abilinia ná. ² Nuná rá Anás 'nehna rá Caifás, guehya yø 'bet'o mmácja ya. Oja bí zoprá mmái ná rá Xuua rá ts'unt'u rá Zacarias mambí 'bup'u ja rá dapo. ³ Nuná rá Xuua, bí n'yo gátho'u yø xequi jap'u ja rá ðathe Jordán. Bí xihyø já'i ngue da hyep'u rá nts'o ga 'yo, n'namhma ngue dí mpunnba yø ts'oqui, di xixyabí p'uya. ⁴ Bí 'yøtra Xuua tengutho rá hya mmamp'u ja rá libro bí 'yøtra pøngahya Isaias, ngue ena: "Dá t'øde te dá man'a n'na nc'ej dá manna hya p'u ja rá dapo ngue da 'yena: Dami juannbahá rá 'yu rá Hmu. Dami cáhmu rá 'yu da gohi xanho. ⁵ Dá ma majuanñi gátho yø nenhái. Dá ma manñihí gátho yø nyuní 'nehyo nguaní. Dá ma majuanñi'u yø 'yu xampáni. Nu'u yø 'yu xants'oní, dá ma majuanñi. ⁶ Gá dá nu yø já'i'a rá Yante da pen'Oja", bí 'yena.

⁷ Nu'u yø já'i bí zop'u mí 'buhra Xuua ngue di xixyabí. Rá Xuua bí 'yembí: —Guí øthú tengutho øtyø c'eya ngue 'da'mø bá ep'u rá sibi. Xiya, çhague gní pahmu ngue bá ep'u rá ndate castigo dí nja? ⁸ Dami 'yøthú rá nho, n'namhma dí nẽquí ngue ya gá hyehmu p'u rá nts'o. 'Yo sá guí ena ngue ya hñte guí jahu ngue yø mbom'meto'ahu rá Abraham. Porque dí x'áhu ngue nuua ja yø do ja ua, dá zä dá 'yøt'Oja ngue da bõcua yø mbom'meto rá Abraham. ⁹ Guí øthú tengutho yø za hinguí zadi, guí njathu p'uya. Pé ya ja rá acha dá 'yexyo za. Gátho yø za hinguí nne dí nzadi, dá t'ets'i ngue dá ma nt'udi.

¹⁰ Yø já'i p'uya, bí 'yanna Xuua, bí 'yembí:

—ÇTení 'be'a ja ngue ga øt'ähe p'uya?

¹¹ Bí 'yenna Xuua p'uya:

—Nu'a çá yoho yø pahni, ja ngue di unna n'na mpahni'a to hín'yu rá pahni. Nu'a ja te dá zi, ja ngue dá xepi to hín'yu dá zi.

¹² Xquet'a bí zø i'da yø nguthái p'uya, ngue nne dá ma máxixyabí. Bí 'yørpa rá nt'änni rá Xuua p'uya, bí 'yembí:

—Ague grá xänbäte, çte 'be'a ja ngue ga øt'ähe?

¹³ Rá Xuua bí 'yembí:

—'Yo di tho'a guí jahmu ngue'a te dí marca rá ley.

¹⁴ Xquet'a 'nẽ 'da yø soldado bí 'yørpa rá nt'änni, bí 'yembí:

—Xigāhe, ζtenj 'bē'a ja ngue gā øt'āhe?

Mj dahra Xuua, bi 'yēmbj:

—'Yo to gadi pihmū. 'Nē 'yo te guí hannbahū yø ja'j. 'Yo sá gadi yaphū n'na rā ja'j ngue hñte øt'e. Ya dā hønt'a te nī nzābi guí taha gui hyamhmu.

¹⁵ Pē yø ja'j, hñguj nnu rā pa dā badj te'o nā rā Xuua. Ēnyø ja'j ngue nuna rā Xuua, xamhmatho guehna rā Cristo bá pēn'Oja ngue dī ndast'abi nā. ¹⁶ Pē rā Xuua bi 'yēmbj yø ja'j:

—Nugā majuanj dadi xixya'ahū connā dehe. Pē bá ep'ū man'na dā 'yøtrā nxixya connā sibi 'mø bi ha'ahū rā ts'edi rā Espiritu Santo. A nuna, man'na tate na ngue nugā. ζHarū gue gā sacā tengū nā? ¹⁷ Guehna dā huanhyø ja'j nā, tengutho 'mø mahøqui rā trigo, n'nani nī ma yø xi. Rā trigo p'uya, mapeti ngue dā 'bets'i. Nu'a rā xi p'uya, dā t'up'ū ja rā sibi hñjam'mø dā huēt'i.

¹⁸ Xangu mj'da yø hya bi manna Xuua ngue honj ha gui opan'yu yø ja'j di øtrā hoga 'da'yo hya. ¹⁹ Bi hejpbaj rā Xuua'a te xi 'yøtrā dast'abi Herodes, porque nuna rā 'bepo Herodías rā xisu'a rā n'yohū Lipe, ya xi 'yøt'e ngue rā xisu. Xquet'a xangu mj'da yø hya xants'o xi 'yøt'e, pē gā bi hejpi. ²⁰ Pē mahømbi 'yør'man'na rā nts'o rā Herodes, ngue bi got'a fādi rā Xuua.

Bi nxixya rā Jesús.

²¹ Nu'mø tobe hñm manj jotra Xuua, bi xixyabj gātho yø ja'j. Xquet'a bi xixyabi rā Jesús. Mente mmat'Oja p'uya, bi xohra c'amahets'j. ²² Nu'a rā Espiritu Santo, ěntho n'na rā paloma p'ū hñu, ngue bi zøp'ū ja rā ya rā Jesús. 'Nē bi t'ø'a n'na rā hya bá nya mahets'j, bi 'yēna:

—Gue'e mā Ts'ant'ū, dadi ma'j. A nuyā, janjuanj ngue ja gampāhā connā ngue'e.

Ja ua rā lista ngue yø thuhū yø mboxita rā Jesús.

²³ Nu'mø mj dū'mj bi xānnbābj rā hya yø ja'j rā Jesús, ya mj ha 'dāte ma'det'a njeya. I t'ēmbj ngue rā ts'ant'ū rā José. Pē nu'a erā xita rā Jesús, gue'a rā Elí. ²⁴ Nuyā mj'da yø mboxita rā Jesús guehna: rā Matat, rā Leví, rā Melqui, rā Jana, rā José, ²⁵ rā Matatías, rā Amós, rā Nahum, rā Esli, rā Nagai, ²⁶ rā Maat, rā Matatías, rā Semei, rā José, rā Judá, ²⁷ rā Joana, rā Resa, rā Zorobabel, rā Salatiel, rā Neri, ²⁸ rā Melqui, rā Adi, rā Cosam, rā Elmodam, rā Er, ²⁹ rā Josué, rā Eliezer, rā Jorim, rā Matat, ³⁰ rā Leví, rā Simeón, rā Judá, rā José, rā Jonán, rā Eliaquim, ³¹ rā Melea, rā Mainán, rā Matata, rā Natán, ³² rā David, rā Isai, rā Obed, rā Booz, rā Salmón, rā Naasón, ³³ rā Aminadab, rā Aram, rā Esrom, rā Fares, rā Judá, ³⁴ rā Jacob, rā Isaac, rā Abraham, rā Taré, rā Nacor, ³⁵ rā Serug, rā Ragau, rā Peleg, rā Heber, rā Sala, ³⁶ rā Cainán, rā Arfaxad, rā

Sem, rā Noé, rā Lamec, ³⁷ rā Matusalén, rā Enoc, rā Jared, rā Mahalaleel, rā Cainán, ³⁸ rā Enós, rā Set, rā Adán. Pē rā Adán, Oja bi hoqui.

4

Rā zithū bi hyonnbj ha di 'yøtrā ts'oqui rā Jesús.

¹ Nuna rā Jesús ya n'youi rā Espiritu Santo, mambá ep'ū ja rā dāthe Jordán. Rā Espiritu Santo bi zixpū bi ja rā dapo. ² Ja bá m'mep'ū nyote ma pa. Pē nu'ū yø hya dī manda Oja, ěmmj bi hyonna zithū ha dī mēstho rā hya rā Jesús. Nu'ū yø pa'ū, hñmbj zi rā hmē rā Jesús. M'mefa p'uya, bi zā ngue mathogutho tu manthuhū. ³ Rā zithū p'uya bi 'yēmbj:

—Nu'mø ngue gue'e rā Ts'ant'ū'i Oja, damj 'yøt'e ngue nuna rā do 'bengua, dā gohi dī nthuhmē —bi 'yēmbj.

⁴ Mj dahra Jesús, bi 'yēmbj zithū:

—Nup'ū ja rā Maca Libro, nt'ot'i p'ū rā hya ngue ěna: “Nu rā ja'j hñda ne dā 'yøde te mman'Oja, madague'a dā zi rā hmē rā ja'j, pē ya hñda zā dī m'mai”.

⁵ Rā zithū p'uya bi zixpū bi ja n'na rā danyunj. Nu'a rā ora'a p'uya, bi japra Jesús ngue bi hyandi gātho yø nación i ja rā nganj nximhäi. ⁶ Rā zithū bi 'yēmbj Jesús:

—Nugā dī ěxa'j ngue gui ndast'abi, gui manda gātho yø nación. Nu te gā pets'i, gā nī mmeti. Porque go bi ndacā yu. Nu te'o gā nne gā unñj, gā unñj. ⁷ Nu'mø gui ndantyøhmū ngue gui thānneui ya, nu te gā ja nūya, gā nī mmeti —bi 'yēmbj.

⁸ Mj dahra Jesús, bi 'yēmbj:

—Damj 'uegue grā zithū. Porque nt'ot'i p'ū ja rā Maca Libro ngue hñnt'a rā Hmū Oja ja ngue dā ma nthanne, hñnjom man'na.

⁹ M'mefa p'uya, nup'ū ja rā hñinj Jerusalén, ja i zixpū rā zithū nā rā Jesús. Bi ntøp'ū ja rā 'bet'e rā njja. Bi 'yēmbj:

—Nu'mø gue'e rā Ts'ant'ū'i Oja ya, damj nsācua ya. ¹⁰ Porque nt'ot'i p'ū ja rā Maca Libro rā hya ngue ěna: “Nuna Oja dā pēnyhø anxe ngue dā mā'i. ¹¹ Dā 'yøt'e ngue njanate gdi söt'a häi, n'nammā ngue hñdj ěn'na nī gua yø do” —bi 'yēmbj.

¹² Mj dahra Jesús, bi 'yēmbj:

—Xquet'a nt'ot'i rā hya p'ū ja rā Maca Libro ngue nuna Oja, hñjondā zānnbj te dā 'yøt'e para ngue dā fādj ngue'mø majuanj te mma ogue hñ'na.

¹³ Rā zithū, ya hñmbj dñnā forma ha xti japi ngue xta 'yøtrā ts'oqui rā Jesús. Bi zøp'ū njammj pa p'uya, bi ma.

Bi dū'mj bi manna hya p'ū Galilea rā Jesús.

¹⁴ Bj mengra Jesús, j ma Galilea. Pē n'youi rā ts'edi rā Espiritu Santo. Yø ja'j p'uya, ndap'ū bi zā dī c'a rā Jesús. ¹⁵ Dā zømp'ū dā zōnnā Jesús, pap'ū ja yø njja yø judío ngue

xännbabi ra hya yø ja'i. Gä nnu manho yø ja'i ra hya mmanña Jesús.

Ra Jesús ya 'bup'u ja ra hnini Nazaret.

¹⁶ Bi map'u ja ra hnini Nazaret bá nte ra Jesús. Mi zøhra pa ngue ra ts'äya, bi map'u ja ra nija, gä ngu'a xi 'yørbu ja yø hnini xi thogui ngue pap'u ja yø nija. Bi m'mähra Jesús ngue da manña letra nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. ¹⁷ Bi t'unña libro bi 'yotra pøngahya Isaías. Mi xospäya, bi nthui p'u nt'ot'i na ra hya ja ua ngue ena: ¹⁸ "Dí n'yogá'be ra Espiritu Santo. Porque bá t'exqui ngue ga xicä ra hoga 'da'yo hya yø hyooya. Bá 'benngui ngue ga hojpa yø mmui yø ja'i 'bu ndummui. Nu'u yø ja'i xä mbent'ui ra ts'oqui, ga xifi ngue da ma nhyani. Ga xojpa yø n'yomfeni yø ja'i ngue da ba Oja. Ga japi ngue ya hini mantho da zä ra n'u yø ja'i di anyø hmü. ¹⁹ Ga xicä yø ja'i ngue ya bi zønna pa da yan'Oja".

²⁰ Mi juadi bi manña letra nt'ot'i p'u ja ra sücüa ra Jesús, bi dá ra sücüa p'uya, bi un'na ra mäxte p'u ja ra nija. Bi mi p'uya. Nu'u yø ja'i 'bup'u ja ra nija p'uya, gä di zadi hēti ra Jesús. ²¹ Mahømbi müdi bi nya ra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Nu ra ora ja p'uya, ya bi nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, ngue ni hmi ni dá gui nnuju ngue dí 'bucä ua ya.

²² Bi nu manho gätho yø ja'i ra Jesús. Nuna ra hoga hya xihyø ja'i, gä di 'yødyø ja'i na ra hya øde. Di n'yänse yø ja'i, di n'yembi:

—¿Ua hinga guehna rá ts'unt'u ra José na?

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Rä nzequi guehna ra hya ja ua gui nne gui xicju, ngue ena: "Ague grä 'yøthe, 'be dami n'yøthe se". Gui nne gui 'yenju: "Nu'a di øcähe guä ørbu Capernaum, nuua ja ni hnini ya, xquet'a da ngu'a gui 'yøt'ua ya", gui nne gui 'yenju.

²⁴ Bi sigue bi nya ra Jesús, bi 'yena:

—Majuani dí xi'ahu, ngue hinga n'na ra pøngahya di pøni ngue da hnu mansu p'u ja ra hnini. ²⁵ Njarbatho na ra hya di xi'ahu ya, tengutho ra pa bá m'mähra pøngahya Elías, bi nja ra ndate thuhu p'u ja ra häi mi 'bai, ngue himbi n'ye nhyu jeya made. Xangu yø 'danxu ngue yø judío mi 'bu 'mø ya. ²⁶ Pe hinga n'na'u yø 'danxu ngue yø judío xtä mmennbabi Oja ra Elías ngue xtabá mmäts'i. Sinoque bi 'benhni ngue bá faxa n'na ra 'danxu mi 'bup'u ja ra hnini Sarepta, querpatho ra hnini Sidón. ²⁷ Nu'a ra tiempo bi m'mähra pøngahya Eliseo, xangu yø judío mi hembra n'u ngue mi 'ya yø do'yo. Pe hijnombi 'yøthe ya yø judío mi u. A nuna ra Naamán ngue ra mmengu p'u ja ra häi Siria, go bi ma bá øthe na.

²⁸ Gä bi mbøcui yø ja'i mi 'bup'u ja ra nija 'mø mi 'yøhya yø hya bi manña Jesús. ²⁹ Bi nangyø ja'i p'uya, bi benträ Jesús ngue bi

gøjpa ja ra hnini. Bi zixpu bi ja ra nyanguani ngue da hørbu ja ra t'øhø. ³⁰ Pe bi guasyø ja'i ra Jesús, bi thop'u made, bi ma.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi.

³¹ Nuna ra Jesús, i map'u ja ra hnini Capernaum ngue ra häi Galilea. Nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, nhyato, nhyato pap'u ja ra nija ngue xännba ra hya yø ja'i. ³² Di 'yødyø ja'i'a ra hya xännbabi, porque nu'mø xännbate ra Jesús, ena nts'ut'abitho ngue ya manzaqui 'mø nzohyø ja'i.

³³ Nup'u ja ra nija p'uya, mi 'bup'u n'na ra n'yohu n'youi ra ts'onthi. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yembi:

³⁴ —Ague Jesús grä mmengu Nazaret, dami hye gahe p'u. ¿Hanja ngue gadi nthint'ua di 'bucähe? ¿Ua gni 'yēhe gui juacje? Nugä dí padí te'o'i, gue'e rá maca Ts'unt'ui Oja.

³⁵ Pe ra Jesús bi 'yembra ts'onthi:

—Xanhen'i grä ts'onthi. Dami hycp'u ra n'yohu gui n'youi.

Ra ts'onthi p'uya, yø hmi yø dá yø ja'i p'u bi 'yen'ahäi ra n'yohu. Pe hinha bi zet'i. Bi ma ra ts'onthi p'uya. ³⁶ Gä di 'yødyø ja'i bi nu te bi nja. Di n'yembi n'na ngu n'na:

—Hinjongui padí tema hya'a ya. Di nequi ngue ja rá ts'edi na ra n'yohu, porque asta 'nēhyø ts'onthi ec'ei 'mø xifi ngue da hycp'u ra ja'i n'youi.

³⁷ Ndap'u bi zä di c'a yø ja'i te øtra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá to ra Simu nuna i Bedu.

³⁸ I map'u ja rá ngu ra Simu 'mø mambá pø'a nija ra Jesús. Mi hembra pa na rá to ra Simu p'uya. Bi t'äpra mate ra Jesús ngue bi 'yøthe na ra xisu mađi hyenni. ³⁹ Nuna ra Jesús bi ndojpa 'benna därkehi. Bi hejpa ra pa, pe 'bexpi bønna pa. Bi nangra xisu ngue bi hojpi te da zi yø ja'i.

Bi 'yøthe xangu yø därkehi ra Jesús.

⁴⁰ Mi dahra nde p'uya, gätho yø ja'i si yø därkehi ngue hembí 'dama 'dan'yo man'u, bi zispabi ra Jesús ngue da 'yøthe. Bi japyø därkehi yø 'ye ra Jesús ngue bi 'yøthe. ⁴¹ Bup'u xangu yø därkehi ngue n'youi yø ts'onthi, pe ra Jesús bi japyø ts'onthi ngue hep'u yø ja'i n'youi. Astä mahyø ts'onthi, i ena:

—Nu'i, gue'e rá Ts'unt'ui Oja.

Pe ra Jesús di hejpa yø ts'onthi, hundi japi di nya. Porque nnepyø ts'onthi dá fadi ngue gue'a ra Cristo.

Bi yonna hya p'u ja ra häi Galilea ra Jesús.

⁴² Mi necahäi p'uya, bi bomp'u ja ra hnini ra Jesús, bi ma dapo. Pe emmei honyø ja'i hapu 'bai. Mi zønyø ja'i p'u bi 'bai, i sammü, hinguü nnepe xtä nzop'u. ⁴³ Pe ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Jatho ngue ga mma mangä ra hoga 'da'yo hya mi'da yø hñini. Porque guehna bi 'benngä na ngue ga xihyø ja'i ha di njap'u da zo rä 'ye Oja.

⁴⁴ Janangue gä bä n'yop'u ja ra häi Galilea ra Jesús ngue bi manna hya p'u ja yø nija.

5

Bi 'yøtra Jesús ngue bi de xangu yø hua yø mahu.

¹ Nup'u ja ra nenzabi ni hu ngue Genesaret, ja 'bäp'u n'na pa ra Jesús. Bi zøhø xangu yø ja'i p'uya, asta di ntøt'e ngue nne da 'yørpabi rä hya Oja. ² Bi nu yoho yø barco p'u ja ra nenzabi ra Jesús, ngue hñjongui o. Ya xi bönyø mahuä ngue petyø xit'a. ³ Bi yarbu ja rä barco ra Bedu ra Jesús. Bi xi p'uya ngue da zoquits'u ra nnengui, di map'u xanhë ra dehe. Bi mip'u ja ra barco ra Jesús ngue ja bä nya p'u, ngue bi xännbä ra hya yø ja'i. ⁴ Mi juadi bi man'a ra hya nne da mamp'uya, bi 'yembrä Bedu:

—Damj 'yonna barco, di manu xanhë ra dehe. Ja gui 'yent'ui na rä xit'a ngue gui pau i yø hua.

⁵ Bi 'yenna Bedu p'uya:

—Ague grä xännbate, ya xtä mmpchme gä ra xui, pë hñ tenj hua xtä thehe. Pë ngue gui engui gä ent'ä ra xit'a, ma gä ent'ä ra xit'a ya.

⁶ Mi 'yentra xit'a p'uya, xandøngu yø hua bä the, asta ya nne xtä xetra xit'a. ⁷ Bi 'yørpabi rä senya'u yø n'yohu bi o man'na ra barco ngue bä çhë, da mäts'i. Bä ç'u p'uya, pë bi yut's'i gä yoho yø barco'u yø hua, asta ya nne da thunt'a mbonthe yø barco ngue'a ganhya. ⁸ Mi nu ra Bedu'a te bi nja, bi ndantyøhmü p'u 'bähra Jesús, bi 'yembi:

—Ague grä Hmu, damj 'uecua di 'bucä, porque ja mä ts'oqui.

⁹ Nguna bi manna Bedu, porque bi nsu. Xquet'a 'në'u yø n'yohu bi nsu 'mø mi nu ngue xandøngu yø hua bi de. ¹⁰ Xquet'a bi nsu ra Jacobo 'nëh'ra Xuua, yø ts'ant'u ra Zebedeo, gä mi n'youi ra Bedu. Pë ra Jesús bi 'yembrä Bedu:

—'Yo gui su ague Bedu. Nuya hñni mantho gui thehyø hua ya, yø ja'i gui theya ngue gui 'bärpa yø mmi —bi 'yembi.

¹¹ Bi sønna nenthe'u yø barco p'uya, bi zop'u yø barco ngue bi denna Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi 'ya rä doyo.

¹² Ya mi 'bäp'u ja n'na ra hñini ra Jesús. Bi zøn'a n'na ra n'yohu p'u ha 'bui, ngue mi hembra ts'o'ya. Mi nu ra Jesús, asta bi m'memfo häi ngue äpra mate, bi 'yembi:

—Ague grä hmu, nu'mø gui nne gui 'yörca ra mate gui 'yøtheguits'u, nugä di padj ngue da zägui —bi 'yembi.

¹³ Bi dosra därkehñi connä 'ye ra Jesús, bi 'yembuya:

—Ahä, di nne ga øthe'i. Da zä'i ya —bi 'yembi.

Høntho bi manna ra hya na, nuna ra därkehñi mi 'ya rä do'yo, 'bexpi zä ra n'u mi hembj. ¹⁴ Nuna ra Jesús, bi 'bepi ngue hñjonda xifi te bi japi, bi 'yembi:

—Høntho ni ma ya, sömp'u 'bähra mmäcja. Da nu ngue ya bi zä'i. Damj 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda ra Moisés ngue da 'yøtyø ja'i 'mø bi zä ra 'ya hembj. Janangue da badj gätho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

¹⁵ Pë nu'a gä 'yo ra hya te øtra Jesús, man'na, man'na ni fadj. Xandøngu yø ja'i di mpeti p'u ha ni ma ngue øxra hya i mma. I nne yø ja'i da 'yøthebi hapu xan'u. ¹⁶ Pë mi pa dapo ra Jesús ngue ja bi mmat'Oja p'u.

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja rä ts'edi ngue di punnbä yø ts'oqui yø ja'i.

¹⁷ Nup'u mi xännbate n'na pa ra Jesús, hup'u 'da yø fariseo, hup'u 'da yø xännbate ngue ra ley. Xpi 'yep'u ja yø hñini ja'a ra häi Galilea, 'nep'u ja yø hñini ja'a ra häi Judea, 'nep'u Jerusälén xpi 'ye i'da. Pë n'youi rä ts'edi Oja na ra Jesús ngue sä øthe yø därkehñi. ¹⁸ Bi zø i'da yø ja'i bä du n'na ra därkehñi ngue tudyø gua, bä oxrä fidi. Bi ne yø ja'i ngue xti thocra därkehñi p'u brä 'bähra Jesús. ¹⁹ Pë hñimbi zä ha xti yut'i, porque hñinga nzäni yø ja'i. Bi tets'a yannigu p'uya, bi xots'a n'na xequi ra 'bet'e. Ja i çambu ra därkehñi ni oxrä fidi. Bi zörbu 'bähyo ja'i brä 'bähra Jesús. ²⁰ Mi nu te øtyø ja'i na ra Jesús, i padj ngue ç'e'ei yø ja'i ngue da zä da 'yøthe ra därkehñi. Bi 'yembrä därkehñi p'uya:

—Ague n'yø, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yembi.

²¹ Yø xännbate ngue ra ley p'uya, 'nehyo fariseo, bi 'yemp'u ja yø n'yomfëni: “ÇTe go mangü na ra n'yohu na, i then'na Oja na ngue ngu'a mma? Porque hñjonda zä di punnbä yø ts'oqui yø ja'i, hñnda hont'a Oja sä ngue da 'yøtra mpunnbi”, emp'u ja yø n'yomfëni. ²² Pë ra Jesús i patho te mbenyø ja'i mbøcue, bi 'yembi:

—ÇHanja ngue nguna gui mbemhmu?

²³ Nugä dá xihra n'yohu 'bucua, di embi: “Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pë nuya, hñidi nęqui xanho ngue'mø bi mpunnbi ogue hñ'na. Pë nu'mø ga embi: “Damj nangui, gui çaxni fidi, gui mma”, ga embi, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya gui pahmu xanho ngue ja mä ts'edi. ²⁴ A nuyä, damj pahmu ya ngue ra N'yohu bi 'ye mahçts'i, ja rä ts'edi ua ja ra ximhäi ngue di punnbä yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yembrä n'yohu xan'u p'uya:

—Nugä di xi'i, damj nangui, çaxni fidi, ni ma ni ngu.

²⁵ 'Bexque'a p'uya, nuna marä därkehñi, yø hmi yø dä yø ja'i p'u bi nangui, bi çaxra fidi, bi ma rä ngu. Pë di ja mamma'di Oja.

26 Gä di 'yödyö ja'la te bi nja, pe gä espabi Oja yö ja'i. Asta nsu ha ga 'yenyö ja'i:

—A nuyá, dá nuhu yö cosa ngue hijnjam'mø xtá nuhu ya —bi 'yena.

Ra Jesús bi 'yot'e ngue rá xädi ra Levi.

27 Mi ma m'mefa ra Jesús, ni nthop'u ja rá oficina ra Levi, nuna jamba ra menyu yö ja'i ja te pä. Mi nu ra Jesús, bi 'yembi:

—Ma ga mme n'yø, ga øt'e ngue ma xädi'i —bi 'yembi.

28 Bi zop'u rá oficina ra Levi ngue bi me ra Jesús.

Nuya yø ja'i t'embj ja yø ts'ouqi, 'dap'u sihmëui ra Jesús.

29 Nup'u ja rá ngu ra Levi, bi 'yörpabi n'na ra dants'ihmë ra Jesús. Nup'u ja rá mæxa 'dap'u 'buhmu mi'da yø ngathäi, da guehmi'da yø ja'i. 30 Pe yø fariseo 'nëhyø xännbate ngue ra ley bi zamba yø xädi ra Jesús, bi 'yembi:

—¿Hanja ngue 'dap'u guí sihmëhu yø ngathäi 'nëhyu mi'da yø ja'i ja xangu yø ts'ouqi? —bi 'yembi.

31 Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Nuya yø ja'i di hyenni, guehya ni 'yehra 'yøthe ya. Pe yø ja'i xanzaqui, hinga gue'u ni 'yë'u. 32 A nugä, dá ehë ngue gue'u yø ja'i ja yø ts'ouqi ga xifi da hyep'u ra nts'o ga 'yo, hinga gue'u yø ja'i ena ngue ya 'yo xanho dá ehë ga nzofu.

Bi manna Jesús hanja ngue hinguí etyø mmui yø xädi.

33 Yø ja'i p'uya, bi 'yembrä Jesús:

—¿Hanja ni xädi ngue zant'a si'a te tini? Conque yø xädi ra Xuua 'nëhyø fariseo emmei etyø mmui, 'në emmei mmat'Oja —bi 'yembi.

34 Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu'u yø ja'i ts'ofu ngue da nu ra nthati, hinguí etyø mmui mente 'dap'u 'buhmu ra novio. Njarbatho ma xädigä ya, hinguí etyø mmui ngue 'daua di n'yo'be. 35 Pe bá ep'u ra pa ngue da zigaguí ma nsai'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfaði ngue da zä da 'yetyø mmui ya ma xädi 'mø.

36 Hømbi hyecra hya bi xihyø ja'i. Bi xifi ngue ra 'da'yo xädi, hinga 'da'iguui ra nyogu xädi. Bi 'yembi:

—Hinda zä to da hyeca n'na xequi ra 'da'yo ulu ngue da møtra nyon'ulu. A nu'mø ngue da japi, di ts'onna 'da'yo ulu. Ra 'da'yo xen'ulu hinda nejmanho ngue di bøtra nyon'ulu. 37 Tengutho ra 'da'yo vino hinguí sä da sirbu ja ra zexfani ngue da zedi. Porque ra 'da'yo vino da xetra zexfani 'mø da sit'i, ja di m'map'u p'uya. 38 Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifani da sit'i, n'namhma ngue gä yoho hinda m'medi. 39 Nu'u si ra nyogui vino, hijnjongui põni

ngue di nne ra 'da'yo vino, porque i ena: "Xandønho dra nyogui vino".

6

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zänni di nja'mø ra pa ngue ra ts'äya, gue'a di nja'a.

1 N'na ra pa ngue ra ts'äya yø ja'i, bi thop'u ja n'na ra nuatrigo ra Jesús, ni n'youi yø xädi. Nu'u yø xädi p'uya, bi daxyø trigo ngue sa. 2 Nu 'da yø fariseo p'uya, bi 'yembi:

—¿Hanja ngue gadi mpëhmø? Conque mmamp'u ja ra ley ngue nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, hinguí sä to di mpefi —bi 'yembi.

3 Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Xi'mø ni zuhra thuhu n'na ndi ra David, co 'në'u mi n'youi, ¿ua hijnjam'mø gadi xähmu p'u ha nt'ot'i'a te bi 'yot'e? 4 Nuna ra David bi yarbu ja rá ngu Oja ngue bi zi yø thuhmë xi t'uspabi Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'në'u mi n'youi. Conque nu'u yø thuhmë'u, hinda unna nt'edi ra ley ngue to bi zä da zi, hinda høndyø mmäcja yø ts'i'u yø thuhmë t'uspabi Oja.

5 Mahømbi 'yembi:

—Nu ra N'yohu bi 'yë mahets'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni, gue'a di nja'mø ra pa ngue ra ts'äya'a.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu xi 'yotrá 'yë.

6 Man'na ra pa ngue ra ts'äya p'uya, nuna ra Jesús bi yarbu ja ra nija ngue bi nxännbate ra hya. Mi 'bup'u n'na ra n'yohu xi 'yotrá 'yë ngue rá n'yëi. 7 Nu'u yø xännbate ngue ra ley 'në'u yø fariseo p'uya, tøjtho te øtra Jesús. I nne da nu 'mø ngue di n'øthe 'mø ra pa ngue ra ts'äya, para ngue da zäp'u di yapi, da 'yembi ngue hinguí supra ley.

8 Nuna ra Jesús ya patho te mbënnbabi yø ja'i. Janangue bi 'yembrä n'yohu xi 'yotrá 'yë:

—Bá nangui n'yø, ga 'bäcua made —bi 'yembi.

Nuna ra n'yohu p'uya, bi nanguí, bi m'map'u sifi di m'mäi. 9 Ra Jesús bi 'yëmyø ja'i:

—Nuya ga øt'ahu n'na ra nt'änni ya. ¿Te 'be'a ma hya mmamp'u ja ra ley ja ngue ga øthu 'mø ra pa ngue ra ts'äya? ¿Ga øthu ra nho, ogue ra n'u? ¿Da t'øthe ra ja'i 'mø xan'u, ogue di njapi da du?

10 Ra Jesús bi hyeti gätho yø ja'i di mäts'i. Bi 'yembrä n'yohu mi'u p'uya:

—Daní majni 'yë ya —bi 'yembi.

Ra n'yohu p'uya bi macrá 'yë, pe 'bexpi zä rá 'yë mi'u. 11 Pe bi mbøcë'u mi'da yø ja'i. Di n'yänni n'na ngu n'na ngue te da japra Jesús.

Bi 'yëxi 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús.

12 Mi ma njammj pa p'uya, bi map'u ja n'na ra nyuni ra Jesús ngue bá mat'Oja. Bi haxa mhmat'Oja gä ra xui. 13 Mi hyaxpaya, bi zonhyø xädi ngue bi huanhni 'de'ma yonc'ëi, i hutí ngue yø representante. 14 Ja ua yø

thuhū ya yø n'yohū bi thanhni: ra Simu nu'a ja man'na ra thuhū ngue i Bedu, ra Andre rá n'yohū na ra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua, ra Lipe, ra Bartolomé, ¹⁵ ra Mateo, ra Toma, ra Jacobo nu'a rá ts'ant'u ra Alfeo, ra Simu nu'a n'yoiu n'na 'bui yø ja'i honi ha di mmandase p'u ja yø häi, ¹⁶ ra Judas nu'a rá n'yohū ra Jacobo, 'nehra Judas Iscariote nuna bi dá ra Jesús.

Xandøngu yø ja'i bi xänbä ra hya ra Jesús.

¹⁷ Ra Jesús bá ep'u ja rá hyo ra nyuni mambi 'bui, bi zöp'u xanjuaní, bá n'yoiu yø xädi. Xangu yø ja'i mi 'bup'u bi zohø, bá nexpu ja yø hniñi ja'a ra häi Judea, ra hniñi Jerusalén, gá bá ehyo ja'i 'bui gá rá nnenguí ra jathe ha ja yø hniñi Tiro 'ne Sidón. Di ho yø ja'i dá 'yoxra hya mmana Jesús, 'ne nne dá t'ethebi p'u ha hembj. ¹⁸ Xquet'a bi t'ethe yø ja'i maði anyø ts'onthi. ¹⁹ Gätho yø ja'i, gá nne ngue dá dáhra Jesús, porque ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu'a yø ja'i thädi, gá sä ha hembj.

Bi manna Jesús to di nthui ra mmenthi.

²⁰ Bi hyetyø xädi ra Jesús, bi 'yembi:
—Ra mmenthi gá nthehu ngue gui hyoyahu. Porque ya gui oha rá 'ye Oja.
²¹ Ra mmenthi gá nthehu 'mø gui tumanthuhū. Porque Oja dá 'yot'e ngue gui tini te gui sihu.

Ra mmenthi gá nthehu 'mø gui zomhu. Porque m'mefa di nja'ahu mpähä ngue gui nthehma.

²² Ra mmenthi gá nthehu 'mø nnu man'u'ahu yø ja'i ngue gui tenhu ra N'yohū bi 'ye mahets'i. Porque dá 'yehra pa dá za'ahu yø ja'i, dá hyøn'ahu thi p'u ha 'bui. Dá nu ts'oc'ei'ahu. ²³ Damí johyahu, di nja'ahu ra ndöpähä'a ra pa'a, porque xangu ni nzäbihu bi ja mahets'i. Xquet'a bi njarbu m'met'o yø mboxita'u yø ja'i'u ya, bi nu man'u byø pøngahya Oja xa m'mui.

²⁴ Pe huocate'u ena ngue yø mmmemti. Ya bi tho'a ra pähä xanja mente ra pa xa m'mui.

²⁵ Huocate'u ena ngue hinte di 'bedi, porque di ntumanthuhū.

Huocate'u ja mpähä ngue thede, porque dá 'yehra pa di nzoní ngue ra dummi.

²⁶ Huocate'ahu, 'mø gá nnu manho'ahu yø ja'i. Mí njarbutho'u yø mboxita yø ja'i ya, mi nnu manho te mi øt'ui yø fehni pøngahya.

Nu to 'buhyo nsuiui jatho ngue di maði.

²⁷ Di xifi te'o gá øde te di mma, damí mahni nsuihu. Damí 'yørpahu ra nho'u gá nnu man'u'ahu. ²⁸ Damí 'yärhu Oja ngue di japi to san'ahu. Damí marpahu Oja'u su'ahu. ²⁹ Nu'mø to bi mep'a ni hmihu, damí un man'na nguadi ni hmí ngue dá me'mi. Nu'mø te'o dá gan'na ni tuhū, 'nehni pahni damí unni dá gats'i. ³⁰ Nu'mø te'o dá 'yá'ahu n'na ra cosa, damí unni. Nu te'o dá ne ngue

dá hyan'na'i'a te ni mmeti, 'yo gui mmaði. ³¹ Tengutho gni ne ngue dá máxahu yø ja'i, dá ngu'a gui 'yøthu, damí 'yørpahu ra 'bäxte mi'da yø ja'i.

³² A nu'mø ngue hont'u di ma'ahu gadi mahma, ¿dana ra nho di nequi ngue gui øthu 'mø? Porque asta yø ts'oc'ei njap'u.

³³ Nu'mø hont'u to øt'ahu ra nho gui ørpahu ra nho, ¿dana ra nho di nequi ngue gui øthu 'mø? Porque xquet'a 'ne'u yø ts'oc'ei njap'u. ³⁴ Xi'mø ja'a maçosa gadi hmithu n'na ra ja'i, 'ne gui tømí ngue xquet'a di hmí'ahu, ¿dana ra nho gui øthu 'mø? Porque xquet'a njap'u yø ts'oc'ei ngue di hmí n'na ra cosa, pe xi mmi tømí ngue dá ma mahmí. ³⁵ Pe nu'ahu, damí mahmu'u su'ahu. Damí 'yørpahu ra nho. Damí hmihu n'na ra cosa, pe nu'a ra ja'i gadi hmithu n'na ra cosa, 'yo gui tømí ngue xquet'a di hmí'ahu. Nu'mø gá 'yøthu tengu na ra

hya di xi'ahu ya, xangu rá njapi Oja di 'da'ahu. 'Ne di nequi ngue ya yø basi'ahu na Oja maguesc. Porque xquet'a ørpabi ra nho Oja'u yø ts'oc'ei, maðaque'a hinda ja mmaði Oja. ³⁶ Di nja ni nhuocatehu tengutho Oja ni Papáhu i ja rá huocate'a.

'Yo gui haspahu ra güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

³⁷ 'Yo gui haspahu ra güenda te ør'mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hinda hyats'ahu ra güenda Oja te gui øthu. 'Yo sä gui mmamhu ngue dá ma ra castigo mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hinda men'nahū ra castigo Oja. Damí punnbabi ni mmic'ihu, n'namhma ngue xquet'a di pun'nahū Oja. ³⁸ Damí faxhu'u sä ra n'u, n'namhma ngue dá máxahu Oja. Dá 'y'en'nahū xanhu, di dutra t'ení, dá huañi asta dá bonspu gui 'yathu. Porque tengutho gui 'yøthu, xquet'a gue'a di nja'ahu'a.

'Yo gui haspahu ra güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

³⁹ Bi hycra hya ra Jesús ngue hinga te bi zä máxadi dá denyø ja'i. Bi 'yena:
—Xi n'na rá xädi, ¿da dá zä di m'met'o p'u di ma rá mmjnxädäui? Hinda zä di m'met'o, porque nu'mø bi nthui n'na ra ots'i, 'dap'u dá zo. ⁴⁰ Nu'a ngue rá xäditho, hin man'na xangu paði ngue rá xänbäte, pe dá zä dá baði te gäma hya pahra xänbäte.

⁴¹ ¿Hanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne dá hyaspä ra güenda yø ja'i ngue ts'adyø ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø gui xihni çu ya ngue oxra häi rá dá, pe nu'i p'uya, ra biga di o ni dá. ⁴² Ya hinda zä gui 'yemni cu: "Ague n'yø, tø ga hahmi ra häi o ni dá", gui 'yembi. A nu'i p'uya, hin gadi unna güenda ngue rá biga oxni dá. Ya hinni 'yup'u te gui mma. 'Be damí hyahra biga oxni dá, n'namhma dá zä gui hyambabi ra häi o rá dá ni çu.

³⁹ Bi hycra hya ra Jesús ngue hinga te bi zä máxadi dá denyø ja'i. Bi 'yena:

—Xi n'na rá xädi, ¿da dá zä di m'met'o p'u di ma rá mmjnxädäui? Hinda zä di m'met'o, porque nu'mø bi nthui n'na ra ots'i, 'dap'u dá zo. ⁴⁰ Nu'a ngue rá xäditho, hin man'na xangu paði ngue rá xänbäte, pe dá zä dá baði te gäma hya pahra xänbäte.

⁴¹ ¿Hanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne dá hyaspä ra güenda yø ja'i ngue ts'adyø ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø gui xihni çu ya ngue oxra häi rá dá, pe nu'i p'uya, ra biga di o ni dá. ⁴² Ya hinda zä gui 'yemni cu: "Ague n'yø, tø ga hahmi ra häi o ni dá", gui 'yembi. A nu'i p'uya, hin gadi unna güenda ngue rá biga oxni dá. Ya hinni 'yup'u te gui mma. 'Be damí hyahra biga oxni dá, n'namhma dá zä gui hyambabi ra häi o rá dá ni çu.

Nu'a ga nho rá ndä'ä ra za, gue'a di fadi tema za'a.

43 Nu ra hoga za, hinga ja zap'u ra ndat'a hingu'i ho. Nu'a hinga hoga za, hinga ja zap'u ra hoga ndat'a. 44 N'na ngu n'na yø za, nu'a te yø ndat'a zadi, gue'a di fa'a. Tengutho p'u ja ra uini, hinga ja zap'u yø igo. Ni xingyø uva di zap'u ja yø uini. 45 Njarbatho n'na ra hoga n'yohu ya, ra hoga hya mma, porque xanho ra mmui. Pe ra ts'oc'ei, xants'o te mma, porque xants'o ra mmui. Nu'a ra hya ponna ne, mbo ra mmui ni 'yehē, ogue xanho, ogue xants'o.

Bi nhyejpa ra hya yoho yø hyønnigu.

46 Hanja ngue gui enju ngue ni hmujū, 'ne hingu'i othu'a te di nnegā ngue gui 'yøthu? 47 Nu te'o gā tenngu, i ode hanja ra hya di mma, 'ne da 'yøt'e te di xifi, ga xi'ahu ra hya nna hyejpi. 48 Nna hyejpabi n'na ra n'yohu ngue nne di nhønnigu. Xtanhe ra hai da 'ya'mi. Nup'u ja ra mmundo, ja da fup'u ra jado. Nu'mø bi tho'a n'na ra dathe p'uya, ra dehe nts'edi ga nnønhna ngu, pe hinda 'yanna ngu, porque ra mmundo p'u hots'e. 49 Pe nu ra ja'i ngue øhra hya di mma, 'ne hinda 'yøt'e te di xifi, nna hyejpabi n'na ra n'yohu ngue guerp'u ja ra häitho bi hyøhrā ngu. Himbj hyøxpu ja ra mmundo. Nu'mø mi tho ra dathe, bi nønna ngu. Bi hyømbaya, bi xadi.

7

Ra Jesús bi 'yøthebi rá hmiqúi n'na ra capita.

1 Mi juadi bi manna ra hya bi xihyø ja'i ra Jesús, bi ma, i map'u ja ra hnini Capernaum. 2 Nuna ra hnini na, mi 'bup'u n'na ra capita ngue mi si n'na ra hmiqúi emmei di mađi. Nuna ra hmiqúi, mađi hyenni, ya ja ngue da du. 3 Mi zā mi 'yøhra capita ngue hma te øtra Jesús, bi menhni 'da yø judío 'bet'o p'u ja ra nija ngue bá apra mate ra Jesús ngue da ehe da 'yøthebi na rá hmiqúi ra capita. 4 Nu'u yø judío bi guarbu 'buhra Jesús. Bi 'yāpra mate, bi 'yembj:

—Nuna ra capita, ni 'yup'u gui fāxna. 5 Porque di mahyø judío na, 'ne bi hogahe n'na ra nija ngue bi gusche.

6 Ra Jesús bi me'u yø judío sits'i. Pe nu'mø ya xmanguerp'u da zømp'u ja ra ngu, nuna ra capita bi menhni 'da yø amigo ngue bá embra Jesús:

—Ague n'yø, 'yo gadi n'ani, porque himma nsaga'be ngue gui carbu ja ma ngu.

7 Janangue nugā ni xinga gue'a xa masēgā p'u ngue xcabā 'a'i ra mate. A nuyā, høntho dami manya ngue da zā ma hmiqúi di xi'i, ya di pađi ngue da zā ra n'u hēmbj.

8 Porque nugū xquet'a 'bui to 'bet'o ngue di mandagu. Nugā p'uya, xquet'a di si ma soldado dađi manda. Nu'mø di xi'a n'na ra soldado ngue ha da ma, pap'u di et'i. Ogue ga embj: "Bi 'yēcua", ra soldado p'uya bá

erp'u. Ogue ma hmiqúi ga 'bepi te da mēfi, ra hmiqúi øt'e te di xifi.

9 Nuna ra hya t'embj bi manna n'yohu, di 'yøtho 'mø mi 'yøhra Jesús. Bi 'yēmyø ja'i n'youi p'uya:

—Majuani di xi'ahu ngue hijnonni judío di pøni ngue gdi tinnbā rá nt'ēc'ei tengu ga 'yēc'ēigā na ra n'yohu na —bi 'yēmbj.

10 Mi zøp'u ja ra ngu'u yø m'menhni, nu'a ra hmiqúi bi diñi ngue ya xi yāni.

Ra Jesús bi japi ngue bi bēnnate rá ts'ant'u n'na ra 'danxu.

11 M'mēfa p'uya, nup'u ja ra hnini Naín, ja i map'u ra Jesús. Ni n'youi yø xādi, xangu mi da yø ja'i ni n'youi. 12 Nu'mø ni ma da zømp'u ja ra hnini, bi nu ngue mmapp'u n'na ra ánima ni du yø ja'i ngue da āgui. Hønt'a rá 'dants'ant'u mi si n'na ra 'danxu'a. Ni n'youi xangu yø ja'i ngue yø mmēngu p'u ja ra hnini. 13 Mi nu ra 'danxu ra Jesús, bi huqúi, bi 'yēmbj:

—Ogui zoni.

14 Nuna ra Jesús, bi guatra huada ni thu ngue bi jāti. Bi m'mā'u ni du p'uya. Ra Jesús bi 'yēmbra ánima:

—Ague n'yø, di xi'i ngue dami nangui.

15 Nu'a ra du p'uya bi nangui bi mi. 'Ne bi nya. Nuna ra Jesús bi dāprā mamā na marā du. 16 Emmēi bi nsu yø ja'i 'mø mi nu'a te bi nja. Pe ēspabi Oja yø ja'i, i enā:

—Hin hap'u xa hnu n'na ra pøngahya tengu na bi zøcua di m'mahmu ya.

Mahøna ēmp'uya:

—Ya dá nupgha rá ts'edi Oja, ngue fāxte ua di 'buhmu ya.

17 Gā ra hai Judea bi n'yo ra hya te bi 'yøtra Jesús, porque ndap'u bi zā bi fađi te bi 'yøt'e.

Bi 'yet'i yoho yø xādi ra Xuua ngue bi ma bá nyāni ra Jesús.

18 Nu'u yø xādi ra Xuua, bi xifi te 'be'a gā øtra Jesús. Ra Xuua p'uya, bi zonhni yoho yø xādi. 19 Bi 'yet'i ngue da ørpa ra nt'ānni ra Jesús ngue'mø majuanj gue'a ra Cristo ja ngue da ehe di ndast'abi, ogue da thøm'man'na. 20 Nuya yø m'menhni ra Xuua, mi zømp'u 'buhra Jesús, bi 'yēmbj:

—Nuna ra Xuua øtra nxixya, xpā mmēnga'be ngue ga øt'a'be ra nt'ānni 'mø gue'e na ra Cristo ja ngue da ehe di ndast'abi, ogue ga tøm'māhe man'na —bi 'yēmbj.

21 Nu'a ra ora bi zøn'u yø m'menhni p'uya, bi 'yøthe xangu yø dārquhī ra Jesús, bi 'yøthe'u mi n'youi yø ts'onthi. Xangu yø xādā bi nzo yø dā. 22 Ra Jesús bi 'yēmbya yaui:

—Ni me ya, bá xihmi ra Xuua na ra hya gā nuui bi nja. Xihmi ja yø hya gā 'yøhmi di mmāngā. Dami xihmi ngue yø xādā ya zø yø dā. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'i mi 'ya yø do'yo, ya bi zā ha hēmbj. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bēnnate. Yø hyoya, ya sihra

hoga 'da'yo hya. ²³ Ra mmenhñi di nthëui ra ja'i hinha di gohrá mmái ngue eç'eigui.

²⁴ Mi mengyø m'menhñi ra Xuua, nuna ra Jesús bi da'mi bi c'annbabi yø ja'i na ra Xuua. Bi 'yembi:

—¿Te'lo gá ma guá nuhu p'u bí ja ra dapo? ¿Ua guá nuhu n'na ra n'yohu hingui nzaqui rá mmái, entho n'na ra zafani 'mø anna ndahi? ²⁵ Xi'mø ngue hin'na, ¿te'lo guá nuhu 'mø? ¿Ua guá nuhu n'na ra n'yohu ngue he ra hoga ulu? Pe gui pahmu ngue yø ja'i he ra hoga ulu ngue 'bu mmapähä, guerp'u ja yø ngu yø dast'abi 'bui. ²⁶ Pe xi'mø hinga gue'a guá nuhu'a, ¿te'lo guá nuhu 'mø? ¿Ua guá nuhu n'na rá pøngahya Oja? Majuaní ngue gue'a n'na rá pøngahya Oja guá nuhu. Pegue tate na ngue gátho mi'da yø pøngahya xa m'mái. ²⁷ Nuna ra Xuua, guehna rá m'menhñi Oja mmamp'u ja ra Maca Libro na, ngue ena: “Gá et'ä ma m'menhñi, di m'met'o p'u gdi ma. Gue'a di hoqui haru ja ngue gui thogui”, bi 'yenna. ²⁸ Dí xi'ahu, nu hangu yø ja'i 'bui, hñjongui pøni ngue di tate ngue ra Xuua. Pe nuyá, to bi zä ma ja'i ya o rá 'ye Oja ya, guehya ma datho bi nthëui ra mmenhñi ya, ngue ra Xuua.

²⁹ Mi 'yohyø ja'i na ra hya na. Gátho yø ja'i p'uya, co 'nhyø nguthái xi xixyabi ra Xuua, bi bahyø ja'i ngue xanho te mman'Oja. ³⁰ Pe yø fariseo 'nhyø xänbäte ngue ra ley, hñmbi ne'a ra nxixya bi 'yøtra Xuua'u, nu'a te nne Oja xta 'yørpabi hñmbi nu manho. ³¹ Janangue bi 'yenna Jesús:

—¿Tegue gda hiejpá ya yø ja'i ya? ¿Ter'u gui nequi? ³² Gda hiejpabi yø basi n'yemp'u ja ra tai. I mmatyø mmimbasui ngue di n'yemmí, i embi: “Dá pixt'áhe ra xithi ngue xqui nnehmá, pe hñgá nnehmá. Dá tut'áhe yø thuhu ngue yø thundummi, pe hñgá nzomhmá”, bi 'yembi. ³³ Gui njathu p'uya, nu'mø hñmbi nja'a te gui mmamhmá, gui mbøcuehu. Porque bá ehra Xuua nuna mi øtra nxixya 'ne bi 'yetrá mmái, nu'ahu p'uya, gá 'yemhmá ngue n'youi ra ts'onthi ngue'a te øt'e. ³⁴ A nuyá, guecá drá N'yohu dá ε mahets'i, dí si'a te dí tñi, nu'ahu p'uya gui enju ngue drá nhyø'tá zihme. Gui enju ngue dadi thegá'be'u yø ja'i ja yø ts'oqui 'ne'u yø nguthái. ³⁵ Pe nuna ra hya njuantho, nu'mø di n'yomfeni xanho yø ja'i, da badi ha rá nja ra hya.

Nup'u ja rá ngu n'na ra fariseo, ja 'bup'u ra Jesús.

³⁶ Nu'a n'na nc'ei yø fariseo bi zixra Jesús ngue da nsihme p'u ja rá ngu. Mi zømp'u ja ra ngu ra Jesús, bi mip'u ja ra mæxa p'uya. ³⁷ Nuna n'na ra xisu mará 'yots'om'mái p'u ja rá hññi, mi badi ngue bi ma dá nsihme p'u ja rá ngu ra fariseo na ra Jesús. Bi zømp'u ja ra ngu p'uya, ni du n'na ra m'mo'aceite, yup'u ra aceite mahotho ga yuni. ³⁸ Bi ndantyoøhmú

p'u 'bøhra Jesús ngue bi dannebi yø gua. Mente zoni, nu'u yø guidá tãgui, soxpu ja yø gua ra Jesús, thuqui conyø xta. Bi gospabi ra aceite mahotho ga yuni. ³⁹ Nuna ra fariseo xi zixra ts'ihme ra Jesús, mi nu te øtra xisu, nguna ra hya bi ñni, bi 'yena: “Nu'mø ngue nmajuani rá pøngahya Oja na ra n'yohu na, di pañi te rá m'mái na ra xisu cuar'mø, ngue ra 'yots'om'mái”. ⁴⁰ Ra Jesús bi 'yembra fariseo:

—Ague Simu, jap'u n'na ra hya dí nne ga xi'i —bi 'yembi.

Enna fariseo p'uya:

—Damí xiqui grá xänbäte.

⁴¹ Bi 'yenna Jesús:

—Yoho yø n'yohu di tupra menyu'a to di hmj ra menyu. Nu'a n'na ra ndupate p'uya, nu'a hangu pøxa cat'a ciento ma pa ra nzäbi, gue'a ndupate'a. Man'na nc'ei p'uya, nu'a hangu pøxa yote ma'det'a ma pa ra nzäbi, gue'a ndupate'a. ⁴² Pe nu'u mi ndupate, ya hñmbi zä bi gutyø güenda. Nu'a bi hmj ra menyu p'uya, bi punnbi gá yoho. Damí xicya, ¿ndana gue'a ya yø ndupate ngue tate di ja mammadí rá hmú?

⁴³ Bi 'yenna Simu p'uya:

—Nup'u nná bengá, man'natho tate di ja mammadí'a xangu mi ndupate, 'ne bi punnbi.

Bi 'yenna Jesús:

—Nu'a gá manya, gue'a ya.

⁴⁴ Bi hyetra xisu na ra Jesús, bi 'yembra Simu:

—Gui nnu na ra xisu 'bucua ya. Dá cat'ä ua ja ni ngu, pe hñgá 'dacrä dehe xca nxugua. Pe nuna ra xisu 'bucua, bi merca ma gua conyø guidá, 'ne bi duqui conyø xta. ⁴⁵ Nu'i, hñxcá zenguagu conn'na ra beso, pe nuna, mente ra ora xta cat'ä ua ja ni ngu ya, hñguí säya thannegui ma gua. ⁴⁶ Nu'i, hñxcá cosca ra aceite ma ya. Pe nuna, mahotho ga yanna aceite bi goscagui ma gua. ⁴⁷ Guehna dí xi'i naya, ngue emmei di maqui, ja dí nequi p'u ngue xangu rá ts'oqui, pe di mpunnbi. Pe nu ra ja'i ngue ts'atho mapunnbi, ts'atho di nequi ngue di ma'a n'na.

⁴⁸ Ra Jesús bi 'yembra xisu:

—Ya dá pun'na'i ni ts'oqui ya.

⁴⁹ Nu'u mi'da yø ja'i xi ts'ofø 'dap'u 'buhmu p'u ja ra mæxa p'uya, di n'yembi:

—¿Te'lo ni n'yohu na ena ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i?

⁵⁰ Pe ra Jesús bi 'yembra xisu:

—Ya gá nyanya ngue gá 'yec'eigui. Da hyu ni mmái ya, ni ma.

8

Ja ua yø thuhu yø xisu bi máxra Jesús.

¹ M'mefa p'uya, xangu yø hññi bi thohna ra Jesús ngue xihyø ja'i ha di njar'u di zo rá 'ye Oja. Ni n'youi'u 'de'ma yoho yø xädi.

² Xquet'a n'yohu 'da yø xisu xi 'yøthe ngue mī n'yoyu yø ts'onthi, dā gue'u madi hyenni. N'yohu p'u rā Maya nuna ja man'na rā thuhū ngue rā Magdalena. Guehna xi 'yøthe m'met'o ngue mī n'yoyu yoto yø ts'onthi. ³ N'yoyu p'u rā Juana nuna rā xisu rā Chuza, guehna dī manda gātho yø mēfi p'u ja rā palacio rā Herodes. 'Ne rā Susana n'yoyu p'u. N'yoyu p'u xangu yø xisu ngue ja te pets'i, nu'mø te honna Jesús, guehya fāxya.

Ra Jesús i hyejpa rā hya n'na rā momhmudā.

⁴ Xangu yø ja'i bá ep'u ja yø hnini ngue nne dā 'yøde te mmanna Jesús. Mī mpēti xangu yø ja'i, bi hyoni te gui hyejpa rā hya xihyø ja'i. Bi 'yēmbi:

⁵ —N'na rā n'yohu bi ma dā ponna trigo. Nup'u bi thogui ngue ponyø hmudā, bi zop'u ja rā 'yu 'da yø hmudā. Bi nghyø ja'i thop'u ja rā 'yu. Bi map'u yø ts'int's xi ngue bi za yø hmudā. ⁶ Mī'da yø hmudā bi moni, bi zop'u hingui pidi rā hāi ngue o rā do. Bi 'yotra hmudā 'mø mī bōts'e, ngue hingui xa rā hāi. ⁷ Mī'da yø hmudā bi zop'u ja yø 'ujni. Mī nte yø 'ujni p'uya, bi ts'onnyø hmudā ngue bi hyot'ambo. ⁸ Mī'da yø hmudā, bi zop'u ja rā hoga hāi, guehya emmei bi nja ya. Nu'a n'na mhudā bi bōn'a n'na ciento yø hmudā.

Nu'mø mī manna rā hya na, bi ts'edi bi 'yēmbiyø ja'i:

—A nuyá, dī nja nī gu ngue gui 'yøhma nā rā hya dī mmangā ya —bi 'yēmbi.

Ra Jesús bi mā hanja ngue honi te gui hyejpa rā hya xihyø ja'i.

⁹ Nu'u yø xādi bi 'yānni te gā mbønya yø hya xi hyequi. ¹⁰ Ra Jesús bi 'yēmbi:

—Nuya yø hya hingui fadi ha dī manda Oja yø ja'i, i nne Oja ngue dā dinni mmuihu ya yø hya ya. Pe nuya mī'da yø ja'i, dā thonna hya dī nhyejpi te dá sifi, n'namhma ngue nu te dā nu, tengutho 'mø ngue hūte dā nu. Nuya yø hya dā 'yøde, tengutho 'mø ngue hūn temā hya dā 'yøde.

Ra Jesús bi mā te nī bønya yø hya bi hyejpa rā momhmudā.

¹¹ Ma ga xi'ahu te gā mbønna rā hya dá ma. Nu rā hmudā bi 'boni, gue'a rā hya Oja'a. ¹² Nuya yø ja'i ngue hontho bi 'yøhra hya, guehya gui nhyejpi ngue rā nen'yu p'u bi zo rā hmudā ya. Hontho juadi bi 'yøhra hya, bi map'u rā zithu, bi japi bi pumbeni rā hya xi 'yøde. Hingui nnepe ngue dā 'yēc'ei rā hya, ngue dī nyanyø te yø ja'i. ¹³ Mī'da yø ja'i, gui nhyejpa rā hāi hingui pidi ngue mī o rā do p'u bi zo yø hmudā. Mī zā mī 'yøhra hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. Guehya yø ja'i hūmbi bent'i xanho rā hya ya. Bi 'yēc'ei njammū pa. Nu'mø bi ts'ui, 'bexi cohyø mmui. ¹⁴ Mī'da yø ja'i p'uya, gui nhyejpabi rā hāi ngue ja yø 'ujni p'u bi zo yø

hmudā. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja rā hya ya. Pe nu'a te yø 'befi i ja n'na pa ngu n'na pa, hōndyø 'befi nī ma yø mmui yø ja'i. Di ja ndummai honi ha dī mmēmmeti. Nu'a te yø pāhāse, gue'a nne dā 'yøt'a. Ya hūn temā ntho bi 'yørpabi nā rā hya bi 'yøde. ¹⁵ Pe mī'da yø ja'i, gui nhyejpi ngue rā hoga hāi p'u bi zo yø hmudā. Guehya yø ja'i ngue yø mmui gā 'yøhra hya ya, 'ne ēt'ammui rā hya øde. Hingui hēgui, guehya haxra 'yu njuantho ya.

Ra Jesús bi hyejpa rā hya n'na rā nyot'i.

¹⁶ Nu'mø to di sacā n'na rā nyot'i, hingui sā ngue dā go'mi, ogue dā hyot'a 'bit'ots'i. Sinoque dā hyōxmaya, n'namhma ngue nu'u cut'ambo rā ngu dā hētra nyot'i. ¹⁷ Njarbutho ya yø hya hingui fadi hanja ya. Zi yohotho yø ja'i tūnyø mmui hanja rā hya. Pe dā 'yehra pa ngue gātho yø ja'i dā badi hanja rā hya.

¹⁸ Janangue dami 'yēt'ammuihu teni bønya yø hya dī mmangā. A nu rā ja'i dā dīni xanho rā mmui hanja rā hya, dā máx Oja ngue man'na di bahra hya. Pe nu rā ja'i hingui nne dā 'yørpabi mašu rā hya dī mma, nu'a zits'u rā hya padī, dā thannbi.

Bi manna Jesús ndana gue'a dā bōni ngue dā 'yøt'e tengutho 'mø drá mēni.

¹⁹ Nup'u mī 'buhra Jesús, ja bi zomp'u rá mamá, nghyø n'yohu. Pe hingui sá dā guat'i ngue dī nyau, porque mandōngi dyø ja'i 'bup'u. ²⁰ Hīndi 'bedi to bi xihra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nī mamá 'nghni n'yohu 'bācua thi. I nzo'i ngue gui nyaui —bi 'yēmbi.

²¹ Mī dahra Jesús, bi 'yēntho:

—Nuya 'bācua øspabi rā hya Oja, nu'a rā hya øde gue'a øt'a, guehya ntho mā mamá ya, guehya ntho mā n'yohu ya.

Ra Jesús bi sāyabi rā ndahi conyø fanthe.

²² N'na rā pa rā Jesús bi yarbu ja n'na rā barco conyø xādi. Bi 'yēmbi:

—A nuyá, ma gā 'dasu rā zabi gdá mähā man'na nguadi —bi 'yēmbi.

Bi ma p'uya. ²³ Mēnte nī 'yop'u ja rā dehe rā barco, bi n'ahra Jesús. Eña ha bi 'yēt'a n'na rā ndonthi bi n'yo. Nu'u yø fanthe nangui, so mbo rā barco. Ya ja ngue dā thunt'a mbonthe rā barco. ²⁴ Nu'u yø xādi rā Jesús, bá ap'u bi āha, bi 'yēmbi:

—Ague grā xānbate, ague grā xānnbate, ya ja ngue dā thunt'a mbonthe rā barco. Ya gā tūhu —bi 'yēmbi.

Mī nangra Jesús, bi hejpabi rā ndahi 'nghyø fanthe. Ngu i hejpi, 'bexpi nsāya. M'mefa ya hūn temā di 'yani. ²⁵ Bi 'yēmbiyø xādi p'uya:

—¿Hanja ngue hingui ēc'ei ngue gā fāxahu? —bi 'yēmbi.

Nu'ū yō xādi di yōtho hanja'a te bi nu, n'ē bi nsu. Di n'yēmbi n'na ngu n'na p'uya:

—ζTe'o ni n'yohu nā n'yō? Nu'mō bi zohra ndāhi n'ēhra dehe, i εc'ei —di n'yēmbi.

Rā Jesús bi yōthe n'na rā n'yohu n'youi yō ts'onthi.

²⁶ Mī zōnna barco p'ū ja rā hāi Gadara, man'na nguadi rā zabi ha di nhyandui rā hāi Galilea. ²⁷ Mī bōmp'ū ja rā barco rā Jesús, bi guat'a n'na rā n'yohu ngue rā mmēngu p'ū. Ya rā y'atho yō pa mī n'youi yō ts'onthi nā rā n'yohu. Ni xingra ūlu di he. Ni xingui 'bōp'ū ja rā ngu, sinoque guēp'ū ja rā camposanto bi 'bui. ²⁸ Ngu i nu rā Jesús, bi ndantyoħmū p'ū ha 'bāi. Rā ndōts'edi i zofō, bi 'yēmbi:

—Ague Jesús, rā Ts'ant'ū i Oja nuna jase rā ts'edi. ζHanja ngue gadi n'nt'ua di 'bui? Di āi rā mate ngue 'yo gadi ūngu.

²⁹ Nguna rā hya bi manna n'yohu, porque ya xi xihra ts'onthi rā Jesús ngue da hyep'ū rā n'yohu n'youi. Xangu yō nni di ngue emmei di am'mō bi gu. Yō ja'i p'uya turpa yō 'ye n'ehyo gua conyo cadena, pe di c'ūqui. Rā ts'onthi p'uya di japra n'yohu ngue 'dagui, ni ma dapo. ³⁰ Rā Jesús bi 'yāni, bi 'yēmbi:

—ζTeni hu'i?

Rā n'yohu p'uya bi 'yēna:

—Nnā hugā ngue yō mmūdotho gāhe —bi 'yēna.

Bi manna tengu nā porque xangu yō ts'onthi mī n'youi rā n'yohu. ³¹ Nu'ū yō ts'onthi p'uya, bi xihra Jesús ngue hinda 'yerbu ha ja ngue da jot'i. ³² Ja mī 'yorbūtho n'na 'bui yō ts'adi ma'yoni p'ū ja rā nguani p'uya. Yō ts'onthi p'uya, bi 'yādi ngue da yerbū ja yō mmūi yō ts'adi. A nuna rā Jesús bi unna nt'ēdi. ³³ Jananguē yō ts'onthi bi hyep'ū rā n'yohu mī n'youi, bi yerbū ja yō mmūi yō ts'adi. Nuya yō ts'adi p'uya, bi gu rā 'dihī, bi nhyorbū ja rā zabi. Gā ja bi jarbū rā dehe.

³⁴ Nu'ū yō n'yohu mī fāhyō ts'adi, mī nu te bi nja. Bi gu rā 'dihī bi ma bā mamp'ū bi ja rā hūni. Da gue'ū yō ja'i 'da'a n'nanni ha 'bui, gā bā xifi. ³⁵ Mī 'yōhyō ja'i'a te bi nja, mandōngu dyō ja'i bā ēhe da nu. Mī zōnyō ja'i p'ū 'bāhra Jesús, 'dap'ū 'būhmī'a rā n'yohu mī n'youi yō ts'onthi. Ya xi dīts'i. Ya hīnte di ja, ya he yō ūlu. Pe bi zū yō ja'i'a te xi nja. ³⁶ Nuya yō ja'i xi nuse'a te xi tho rā n'yohu mī n'youi yō ts'onthi, gā xihyō ja'i nu'ū ja sōhō. ³⁷ Nuna rā hya bi nja, nguya yō mmēngu Gadara, nguya yō ja'i ndap'ū bi zā bi 'yē'a rā xequi'a, 'da gā xityō ja'i rā Jesús ngue da ma. Porque emmei sū yō ja'i te bi 'yōt'e. Jananguē hōmbi yerbū ja rā barco rā Jesús ngue bi mengui. ³⁸ Nu'ū rā n'yohu mī n'youi yō ts'onthi bi xifi ngue xta mme rā Jesús. Pe rā Jesús hūmbi nepe, sinoque bi 'yēmbi:

³⁹ —Man'na xāho ni ma ni ngu, n'namhūa gui xihyō ja'i'a te gā bi 'yōt'a'i Oja —bi 'yēmbi.

Bi ma rā n'yohu p'uya, bi xifi gātho yō ja'i p'ū ja rā hūni'a te xi 'yōrbūi rā Jesús.

Rā Jairo bi zixra Jesús ngue da othebi rā t'ixu.

⁴⁰ Mī zōm man'na nguadi rā zabi rā Jesús. Mī nu yō ja'i ya mambi 'bōp'ū, rā ndi johya. Porque ya mī ndō'mate gātho yō ja'i. ⁴¹ Bi zō'a n'na rā n'yohu 'bet'o ngue di manda p'ū ja rā nja p'uya, ni hū ngue rā Jairo. Bi ndantyoħmū p'ū 'bāhra Jesús. Bi 'yāpra mate ngue da map'ū bi ja rā ngu. ⁴² Porque ya ja ngue da dū n'na rā t'ixu mī si. Ya n'ne'ma yonjeya mī 'bui, pe hōnt'a rā 'dant'ixu mī si'a. Mī ma rā Jesús. Xangu yō ja'i bi denni astā di ntōrbū ja rā 'yu.

⁴³ Nu'ū yō ja'i ni denna Jesús, n'youi p'ū n'na rā xisu ngue ya n'ne'ma yonjeya mī hēmbra m'māci. Nuna rā xisu mādi hyēnni, xāndōngu rā mēnyu xi ūni ngue mī honyō 'yōthe da 'yōthe. Pe xingā n'na'ū yō 'yōthe xta nzā da 'yōthe. ⁴⁴ Nuna rā xisu, bi 'mefa p'ū ni ma rā Jesús, bi guarbū ja rā xūtha, bi dārpā rā nyanū rā he. Ngu'i dārpā rā he p'uya, 'bēxpī nsāya rā ji mī hēmbi. ⁴⁵ Bi 'yēnna Jesús:

—ζTe'o bi dārcagui mā he? —bi 'yēmbyo ja'i.

Gātho yō ja'i p'uya, i mma ngue hūnjo'o. Pe rā Bedu 'nē'ū mī'da yō n'yohu bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grā xānnbāte, guī āni to bi dāt'a ni he. Conque guī nnu ngue di ntōtyō ja'i, 'nē tōn'na'i.

⁴⁶ Pe rā Jesús bi 'yēna:

—Hīn'na. 'Bui to bi dārcā mā he. Porque dādi unna güenda ngue bi zā n'na nc'ei commā ts'edi.

⁴⁷ Bi nu rā xisu p'uya, ngue fātho te bi 'yōt'e. Ni huaquī mmap'ū. Bi ndantyoħmū p'ū 'bāhra Jesús. Yō hmī yō dā yō ja'i p'ū bi xi'a njuani te nnepe ngue bi dādi. 'Nē bi xifi ngue 'bēxpī zā rā ji mī hēmbi. ⁴⁸ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—Ague t'ixu, ya bi zā'i ngue gā 'yēc'ei ngue di zā'i commā ts'edigā. Dā hyu ni mmūi ya, ni ma —bi 'yēmbi.

⁴⁹ Nuna rā Jesús, mēnte yaui rā xisu mādi hyēnni, bi zō hman'na nc'ei bā nēxpū ja rā ngu rā Jairo. Bi 'yēmbra Jairo:

—Ya bi dū ni t'ixu n'yō, 'yonī mantho gui sixra xānnbāte.

⁵⁰ Pe rā Jesús, mī 'yō'a te si rā Jairo, bi 'yēmbi:

—'Yō sā guī su'a si'i ngue bi dū ni t'ixu. Sinoque dāmi 'yēc'ēigui ngue dā zā gā othegā ni t'ixu —bi 'yēmbi.

⁵¹ Mī zōmp'ū ja rā ngu p'uya, hūnjondi japi ngue 'da xti yat'ui mbo. Hōndra Bedu, rā

Jacobo, rā Xuua, 'nēhrá papá 'nēhrá mamá ra hmute bi japi bi yat'ambo. ⁵² Gā zonyø ja'í, i yā dummái yø ja'í conná ngue'a bi dū. Pē ra Jesús bi 'yēmbi:

—Yo gui zomhmu. Nunā rā hmute hinguí tu na, i átho na.

⁵³ Pē nūya yø ja'í yaui rā Jesús i then-tho, porque pađi ngue ya xi dū rā hmute.

⁵⁴ Nunā rā Jesús bi bennbā rá 'yē ra dū, nts'edi bi 'yēmbi:

—Ague grá hmute, dami nangui.

⁵⁵ Nunā rā hmute p'uya, mahømbi nja rá te. Bi nangui 'bexque'a. Bi manda rā Jesús ngue di t'unna hme dá zi rā hmute. ⁵⁶ Nunā rā papá 'nēhrá mamá rā hmute di 'yøtho te bi nja. Pē rā Jesús bi manda ngue hijnjonda sifi te bi nja.

9

Bi 'yet'u 'de'ma yoho yø xädi rā Jesús, ngue da xāmbabi rā hya yø ja'í.

¹ Nunā rā Jesús, mi peti gātho'u 'de'ma yoho yø xädi ya xi huanhni. Bi unna nt'edi ngue dá hya rá ts'edi dá 'yøthe gātho yø ja'í n'yoi yø ts'onthi, dá 'yøthe yø ja'í hēmbi 'dama 'dan'yo man'u. ² Bi menhni ngue dá xihra hya yø ja'í ha di njap'u di zo rá 'yē Oja. 'Nē dá 'yøthe yø dārquēhí p'u di ma. ³ Bi 'yēmbi:

—Yo te gui hax'mø gá mähä, ni xingra tøhø, ni xingra bolsa, ni xingra thuhmē, ni xingra mēnyu. 'Yo gui cax man'na ni pahñih. ⁴ Nup'u ja rā ngu di n'na'ahu rá ts'aya, ja gui n'oxhu p'u, astā gue'mø guá ēhmu. ⁵ A nup'u hīndi n'na'ahu rá ts'aya, gui pømhmu p'u ja rā hnini. Pē dami huamhra fonthāi di n'yoi ni mbonguahū, gue'a rā hme'ya'a ngue ya dá thēp'u ya yø ja'í hīmbi 'yøt'ahu masu.

⁶ Bi ma'u bi t'et'i, i mpa p'u ja yø hnini. Bi xihyø ja'í rā hoga 'da'yo hya, 'nē bi 'yøthe yø dārquēhí p'u ni ma.

Rā dast'abi Herodes hinguí nnu rā pa dá nu rā Jesús.

⁷ Mi 'yøhrā dast'abi Herodes te mmanyø ja'í ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Di 'yøtho'a te øde, porque ēn'ida yø ja'í ngue nunā rā Jesús, guehna rā Xuua xi bēnnate p'u bi nt'āgui. ⁸ Mi'da yø ja'í p'uya, ēmbi ngue ya 'yop'u rā Elias. Mi'da p'uya, ēmbi ngue 'bai toni nyogui pøngahya Oja xpi bēnnate. ⁹ Pē rā Herodes bi 'yēnā:

—Nu'a rā Xuua dá mandagā bi t'øjpabi rá ya'a, hinga gue'a 'yop'u'a. ¿Pē te'o ni n'yohu nā di øcā ngue xangu yø cosa øt'e?

Ya hinguí nnu rā pa rā Herodes ngue dá nu rā Jesús.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihmē cut'a mahuañi ma'yohu.

¹⁰ Mambá pengyø xädi rā Jesús ngue bá manñā hya p'u ja yø hnini, bi dāpra güenda

te xi 'yøt'e. Nunā rā Jesús bi zixyø xädi ngue bi ma dapo, jonna hnini Betsaida. ¹¹ Pē nu'mø mi bāhyø ja'í hapu bi 'bāhra Jesús, bi map'u bi 'bai. Di sāyabi yø ja'í sømp'u 'bai. I xihyø ja'í ha di njap'u di zo rá 'yē Oja. Xquet'a bi 'yøthe yø dārquēhí.

¹² Nu'mø ya ni ma di nde p'uya, bi guat'u 'de'ma yoho yø xädi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Dami 'yēhyø ja'í, n'namhmu dá hyoni ha di n'oxi, ja dá dāmp'u rá hme dá zi. Porque nuua dí 'bāhmu, rā dapo ua.

¹³ Rā Jesús bi 'yēmbiyø xädi:

—Dami unhnū rā hme dá zi yø ja'í —bi 'yēmbi.

Nu'u yø xädi p'uya, bi 'yēmbi:

—Pē hondi cut'a yø thuhmē dí hagāhe, 'nē yoho yø hua. Rā nzēgui gā mmācāhe 'mø, gā ma tāmhme rā hme dá zi yø ja'í.

¹⁴ Yø ja'í p'uya, comma cut'a mahuañi ma'yohu. Pē rā Jesús bi 'yēmbiyø xädi:

—Dami xihmu yø ja'í dá mi. Da 'yøtyø zimundo ngue dyø yote ma'det'a njā'i p'u dá mi.

¹⁵ Gue'a bi 'yøt'a p'uya. Bi mi gātho yø ja'í.

¹⁶ Rā Jesús bi hyan'ū cut'a yø thuhmē 'nē'u yoho yø hua. Bi hyanma hēts'i p'uya, bi ja mamñadi Oja. Bi xenyø thuhmē p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'í dá zi. Dá guehyø hua bi 'dat'i. ¹⁷ Bi nsihmē xanho yø ja'í, gā bi nniya. M'mefa p'uya, bi ma mapeti yø thuhmē bi bongui, bi zu'i 'de'mayo canasta bi bongui.

Bi manñā Bedu ngue rā Jesús, gue'a rā Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi'a.

¹⁸ N'na ndi ya, bi ma n'nanni rā Jesús ngue bá mat' Oja, n'yoi yø xädi. Bi 'yānbaya, bi 'yēmbi:

—¿Te'ogā p'u gā mbēnyø ja'í 'mø?

¹⁹ Mi dahyø xädi p'uya, bi 'yēmbi:

—'Bu'ida yø ja'í ēmbi ngue gue'e grā Xuua gmí øtra nxixya. Mi'da yø ja'í p'uya, ēmbi ngue gue'e grā Elias. Mi'da yø ja'í p'uya, ēmbi ngue gue'e n'na'u yø nyogui pøngahya Oja xpi bēnnate.

²⁰ Rā Jesús mahømbi 'yēmbiyø xädi:

—Xi'ahu p'uya, ¿te'ogā p'u gní bēmhmu ngue guecā?

Rā Bedu p'uya, bi 'yēmbi:

—Nu'í, gue'e grā Cristo bá exa'í Oja ngue gui ndast'abi —bi 'yēmbi.

²¹ Rā Jesús mahømbi 'yēmbi:

—A nuyā, 'yo to gui xifi te'ogā ya —bi 'yēmbi.

Rā Jesús bi ma ngue dá tho, 'nē bi ma ngue di bēnnate.

²² Bi xihyø xädi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu ra N'yohu bi 'yē mahēts'í, dá 'yēmmēi dá ma ma'uni. Nu'u yø ja'í 'bet'o p'u ja rā nija dá zui, dá guehyø hmū yø mmācja, 'nēhyø xānbate ngue rā ley, gā dá zui 'nē dá hyo. Pē rá hyu pa p'uya di bēnnate —bi 'yēmbi.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hñjam'mø da gohyø mmui'a ga 'yεc'εi.

²³ M'mefa p'uya, bi 'yεmbi gätho yø ja'i:
—Nu to nne da ðenngui, hñgui sä ngue da zänse te da n'yo. Hangu ra pa, hñha di gohrä mmui, madague'a da thop'u ja ra pont'i. ²⁴ Nu ra ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna ra ja'i di m'mehra te na. Pe nu ra ja'i hñgui cohra mmui'a ga 'yεc'εigui, maða tho connä ngueque, guehna ra ja'i di nyannä te na. ²⁵ Porque hñte da ðahra ja'i, madague'a da 'yøt'e ngue rá mmeti gä ra ximhäi, 'ne di m'mehra te. ²⁶ A nuya, nu ra ja'i ngue pesrä sä connä ngueque, ogue i pesrä sä connä nguehra hyä dí xännbate, xquet'a da 'yehra pa ngue nuquí drä N'yohu dá ε mahets'i, xquet'a ga pes'mä sä connä ngue'u to di jagbu. Guehna ra pa ga ma pengui ngue ga ndast'abi, connä ts'edi Oja ga ma n'yo'be yø maça anxε Oja. ²⁷ Majuaní dí xi'aha, ngue nuya 'da 'bucua ya, hñda du, asta gue'mø da nu ngue da hyä ra ts'edi Oja di manda ua.

Bi mp'a te gui nequi rá Jesús.

²⁸ Ya rá hyäto ma pa xi manna ra hyä na p'uya, bi map'u bi ja n'na ra nyuni ra Jesús ngue bá mat'Oja. Bi zixra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua. ²⁹ Mente mmat'Oja ra Jesús, bi mp'a gui nequi rá hmi. Rá he p'uya, asta di yoxni'a ga n'axi. ³⁰ Bi hnu p'uya, ngue 'bäp'u yoho yø n'yohu yaui. Nuya p'uya, guehna ra Moisés 'nehra Elías. ³¹ 'Nehya xquet'a di yoxni p'u i nequi ya. Nup'u ha bi nyauí ra Jesús, bi c'a'a ra ndate ja ngue ðani nthop'u Jerusalén. ³² Pe ra Bedu co 'ne'u mi'da yø n'yohu, bi n'aha ngue netha. Nu'mø mi nnuhu, bi nu p'uya ngue di yoxni p'u 'bahra Jesús, co 'ne'u mi'yoho yø n'yohu 'dap'u 'bähmi di yoxni. ³³ Nuna ra Moisés 'nehra Elías, ya ja ngue da zop'u ra Jesús. Pe ra Bedu bi 'yεmbra Jesús:

—Ague grä xännbate, ya xanho ngue di 'bähma ua. Ma ga hocähe hyu yø t'annigu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Elías —bi 'yεmbi.

Pe ra Bedu hñgui paði te mma. ³⁴ Mente bi manna ra hyä na, bi nja n'na ra gui ngue bi go'mi. Emmei bi nsu 'mø mi go'mra gui. ³⁵ Bi 'yø p'uya ngue bá nya Oja p'u ja ra gui, bi 'yεna:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'u ðaði maði. Nuya yø hyä da manna ya, ðami 'yεt'ammuihu —bi 'yεna.

³⁶ Mi juadi bá nya'a ya p'uya, bi nu ngue 'bäse p'u ra Jesús. Pe hñjombi xi'a te bi nu.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onthi.

³⁷ Mi hyaxpuya, bá ep'u ja ra nyuni mambi 'bui. Pe xangu yø ja'i bi ma di c'at'ui ra Jesús. ³⁸ Nup'u 'buihyø ja'i p'uya, nts'edi bá nya n'na nc'ei, bi 'yεmbra Jesús:

—Ague grä xännbate, ðami nurquits'u ma ts'ant'u 'bucua, porque hønna dí si na. ³⁹ Nu'mø bi ga ra ts'onthi n'youi, di japi ngue mafi. I huaqui 'ne sohyø faguí. Hñgui nne da hyεgui, εmmei di uní. ⁴⁰ Ya xtá xihni xädi ngue xtá 'yøthe ts'u, pe hñxa nzä xa 'yøthe.

⁴¹ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—¿Asta njam'mø da zønna pa gui 'yεc'εigahu? ¿Ua gui ena ngue hangu ra pa ga set'ahu?

Bi t'εmbrä papá ra ðarquehi p'uya:

—Bá si ua ni ts'ant'u ya.

⁴² Pe nu'mø ni ma da guatra ts'ant'u p'u 'bahra Jesús, asta ra huaqui bi 'yen'a häi ra ts'onthi. Ra Jesús bi xihra ts'onthi n'youi ra ts'ant'u ngue bi hyεp'u. Mi zá'a te mi hembra ts'ant'u, bi ndäprä papá p'uya. ⁴³ Gä di 'yodyø ja'i te bi nja. Bi bahyø ja'i ngue ma ðatho ja rá ts'edi Oja.

Mahombi manna Jesús ngue da tho.

Mente di 'yøtho gätho yø ja'i'a te bi 'yøtra Jesús, bi 'yεmbyø xädi p'uya:

⁴⁴ —Ñami 'yøhma xanho na ra hyä ga xi'aha ya. Mami pumbeniha ngue ra N'yohu bi 'yε mahets'i di ndäpyø ts'oc'ei.

⁴⁵ Pe nu'u yø xädi hñmbi ðinyø mmui na ra hyä xifi, porque tobe hñgui xojpabi Oja yø mmui ngue da ba'a xifi. I su yø xädi da 'yänni te ga mbøn'a ra hyä mmanna Jesús.

Ra Jesús bi xännba yø xädi ndana ma ðatho da hnu mansu.

⁴⁶ Nu'u yø xädi ra Jesús di njun'mahya n'na ngu n'na, porque n'na ngu n'na nne ngue ma ðatho da hnu mansu. ⁴⁷ Pe bi bahra Jesús te mbemp'u ja yø mmui yø xädi. Bi zonhna n'na ra basi, bi 'bämbu ha 'bäi. ⁴⁸ Bi 'yεmbuya:

—Nu ra ja'i di ja mmansu na ra basi 'bucua ya, nguna da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a di nnu manho ngue da 'yøt'a, entho go di ja mmansu gra ja'i. Nu ra ja'i di ja mansugui, entho go di ja mmansu'a to bá penngui. Gätho'aha ya, nu'a da t'εmbi ngue hñte di muui ya, gue'a ma ða'a p'uya.

Ra Jesús di hejpa yø xädi nuya sahyø ja'i nnønbbabi rá thuhu 'mø øthe yø ja'i.

⁴⁹ Ra Xuua bi 'yεmbi:

—Ague grä xännbate, xtá nugähe n'na nc'ei ngue nnøn'na ni thuhu ha ga 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Pe xtä hejpahe, porque hñdi n'yohu p'u nnä mähä.

⁵⁰ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Yo gadi hejpahe yø ja'i nnønngagui ma thuhu, porque nuya hñgui sacju, ma n'yohu ya.

Ra Jesús bi hejpabi ra Jacobo 'nehra Xuua te i mma.

⁵¹ Man'na, man'na ni guatra pa ngue da ma mahets'i ra Jesús. Bi hyä ra ts'edi p'uya ngue di ma Jerusalén. ⁵² Bi 'bet'o 'da yø

amigo ngue xtanj 'yähra nt'edi ha danj nsäya. Mj zomp'u ja n'na ra hninj jap'u ja ra häi Samaria, bj ne ngue ja xtanj 'yap'u ra nt'edi xti n'oxi. ⁵³ Pe yø mmengu Samaria himbi nepe xti n'oxi, porque padj ngue da thothon di ma Jerusalén. ⁵⁴ Nu'u yø xädi ra Jesús, ra Jacobo 'nehra Xuua, mj nu ngue ya himbi t'unna ts'äya. Bi 'yembj:

—Ague grá Hmu, çua guj nne ga ähmä ngue da tähyø sibi mahets'i ngue di juadi, tengutho bi 'yøtra pøngahya Elias?

⁵⁵ Bi hyet'u yayu ra Jesús, bi hejpi, bi 'yembj:

—Nu'au himgu pahmj ngue hingui ho na ra hya guj mmammj. ⁵⁶ Porque ra N'yohu bi 'ye mahets'i, himbi 'yehë ngue di juahyø ja'i, sinoque bi 'yehë ngue da yanj.

I ma man'na ra hninj p'äya.

Hyu nc'ei bi nyauj ra Jesús.

⁵⁷ Mente nj 'yop'u ja ra 'yu p'äya, n'na ra n'yohu bi 'yembra Jesús:

—Ague grá hmu, nugá dij nne ga mme hapu gdj ma —bi 'yembj.

⁵⁸ Ra Jesús bi 'yemp'a yayu:

—Nu yø haho ja yø 'bido ngue säya. Yø ts'int's'u ja yø 'bafi ngue säya. Pe ra N'yohu bi 'ye mahets'i hñ'y'u ra ngu ha di n'oxi.

⁵⁹ Bi 'yemba n'na nc'ei ra Jesús:

—Ma ga mme'p'u nná magá —bi 'yembj.

Pe nu'a ts'o p'äya, bi 'yena:

—Ague grá hmu, damj 'dacra nt'edi ngue 'be da du ma papá ga ägui. Ya da zä ga mme p'äya —bi 'yembj.

⁶⁰ Ra Jesús bi 'yemp'a yayu:

—Nu'u yø ja'i entho ya xa ndu ngue hingui pa Oja, gue'u da 'yähyo mmindui'u. Pe nu'i, ma ga mmehma, n'nambahä gui xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'ye Oja.

⁶¹ Mahömbi 'yen man'na nc'ei p'äya:

—Ague grá hmu, nugá dij nne ga mme, pe damj 'dacra nt'edi ngue 'be ga ma 'e'u bi 'bap'u ja ma ngu.

⁶² Pe ra Jesús bi 'yembj:

—Nu'a bi bentra t'abi ndanj ngue di nuafanj, 'ne cohrá mmui m'mefa, gue'a ya hingrá nzäui da ma ha di njap'u di zo rá 'ye Oja yø ja'i'a.

10

Ra Jesús bi menhni hyate ma'det'a nja'i da manna hya.

¹ M'mefa p'äya, nuna ra Hmu, bi huanhni hyate ma'det'a nja'i, bi menhni di m'met'o p'u di ma. Yø yonc'ei p'u da ma n'na ngu n'na, j map'u ja yø hninj ja ngue danj nthohra Jesús. ² Bi 'yembäya:

—Majuani di xi'ahu ngue ra 'befi xangu i ja, pe yø mafi zi yohotho 'bui. Janangu nuyá, damj 'yäphu na Oja rá mmeti ra 'befi, ngue da menhyø mafi p'u ja rá 'befi. ³ Nuyä guj mmähä ya. Pe damj mfähmu, porque gui cäthä p'u 'bähyo ja'i ngue yø nduc'ei,

tengutho yø de'yo 'mø 'yop'u ha 'bähyo zate, gui njathä p'äya. ⁴ Yo temä bolsa gui caxu, 'yo temä njumenyu gui caxu. 'Yo gui cax hmj'da nj thixfanijh. 'Yo to di ot'ahu 'mø gá nzenguahä p'u ja ra 'yu. ⁵ Nu'mø gá somp'u ja n'na ra ngu, gui zenguate 'mø gá cäthä mbo. Gui 'yena: "Oja di japra ngu ja ua ya". ⁶ Nu'mø 'bap'u yø ja'i ngue nneprá njapi Oja, nu'a ra nzengua gadj unj ngue Oja di japyø ja'i, da gohmj ra nzengua. Pe nu'mø hingui nne yø ja'i, ya hñ'nä 'mø. ⁷ Damj nsäya p'u ja ra ngu gui somhmü. Damj sihu'a te si yø ja'i 'bap'u. Porque ni 'yup'u ngue di t'unnä näj ra mafi. 'Yo hñtho gui pøn'a n'na ra ngu, gnj mpa man'na ra ngu. Nu'a, hñ'nä'a. ⁸ Nu'mø bj n'na'ahu ra ts'äya p'u ja ra hninj gui somhmü, damj si'a te di n'na'ahu. ⁹ Gui 'yøthehu yø däregeh di 'bap'u. Gui 'yemhmü: "Nuyá, ya guep'u gui pahmu ha gdj sohu rá 'ye Oja ya". ¹⁰ Pe nu'mø himbi n'na'ahu rá ts'äya p'u ja ra hninj gui somhmü, gui 'yem'mø ga thohmu p'u ja yø caye: ¹¹ "Dá huambu ja ra hninj yø fonthäi bá n'youi ma mbonguahe. Gue'a ra hmeya'a ngue ya dá thec'ahu p'u. Pe damj pahmu ngue ya mj ja ngue xta si'ahu ha gdj sohu rá 'ye Oja", gui 'yempha yø ja'i. ¹² Di xi'ahu ngue nu'mø ra pa danj thaxra güenda, man'na xan'u ra castigo da thohya yø ja'i himbi unna ts'äya, ngue'a ra castigo da tho'u yø ja'i mj 'bap'u ja ra hninj Sodoma.

Xandöngu ra castigo da thohyø ja'i hingui nne di 'bät'yø mmui.

¹³ Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bap'u ja ra hninj Corazin. Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bap'u ja ra hninj Betsaida. Porque himbi 'yec'eigui 'mø mj nu yø milagro dá ørbu 'bui. A nu'mø xta nnu yø milagro yø ja'i mj 'bap'u ja ra nyogui hninj Tiro, 'nep'u ja ra hninj Sidón, n'nahmantho xta hyc'p'u ra nts'o manj n'yo yø ja'i. Xti n'yaxyø 'bospi, 'ne xta hye yø he yø ja'i nu'a xti nequj ngue 'bu ndummui. ¹⁴ Pe nu'mø ra pa danj thaxra güenda, man'na xangu ra castigo da thohyø ja'i festa ra hya ya, ngue'a ra castigo da thohyø ja'i mj 'bap'u ja ra hninj Tiro 'nep'u ja ra hninj Sidón. ¹⁵ A nu'u yø ja'i 'bap'u ja ra hninj Capernaum, rá nzeGUI ena ngue da t'espabi p'u mahets'i, 'necua ja ra häi da t'espj. Pe gue di map'u ja ra nidu.

¹⁶ Bi 'yembäy xädi ra Jesús:

—Nu'u yø ja'i da ne da 'yøhra hya gui xihmu, tengutho 'mø go da 'yørcase ma hyagá'u. Nu te'o hindä nu manho'ahu, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho gra ja'i. Nu'a to hingui nnu manhogui, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho'a to bá pengui.

Ya bá penc'u hyate ma'det'a bi 'benhni.

¹⁷ Mambá penc'u hyate ma'det'a nja'i bi 'benhni, emmej di johya. I ena:

—Ague grá Hmu, nu'mø dá nongáhe ni thuhu, asta 'nchyo ts'onthi n'youi yø ja'i hep'u.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Gue'a guí mmammj. Dá nugá ra Satanás ngue gá taphu, bj ma hái tengutho rá huéi 'mø ní gá. ¹⁹ Nugá dá 'da'áhu rá ts'edi ngue madague'a guí nnesshu yø c'eya 'ne guí nnesshu yø ixtehe, pe hunte dá ja'áhu. 'Ne guí taphu gátho rá ts'edi ná ra zithu ma nsáhu. ²⁰ Pe 'yo gadi johyahu ngue hontho guí nnongáhu má thuhugá, 'bexi hep'u yø ts'onthi n'youi yø ja'i. Sinoque nu'a gá johyahu, ngue bi nt'ot'i ni thuhuhu p'u mahets'i.

Di johya ra Jesús.

²¹ Nu'a rá ora'a p'uya, ra Espíritu Santo bi japi ngue emmei di johya ra Jesús. Bi 'yena:

—Ma Papá'i, dadi ja mammadi'i grá Hmu p'u mahets'i, grá Hmu ua ja rá ximhá. Porque yø ja'i éna ngue yø bamhya, i éna ngue tini xanho yø mmui hanja rá hya, pe gá 'yajpabi ya yø hya ya. Gá japi ngue go bi bahya yø ja'i ngue yø 'yøde tengutho yø basi ngue yø 'yode. Nguna 'yøt'e má Papá'i, porque gue'a guá sánni ngue di nja'a.

²² Má Papágá bi dáqui gátho yø cosa ngue gá manda. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi xanho'a rá Ts'ant'u Oja, sinoque hõnse'a rá Papá di mpahmi. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi'a rá Papá, sinoque hõnse'a rá Ts'ant'u di mpahmi. Nu rá ja'i dá neprá Ts'ant'u Oja ngue dá badi te'o ná ra Papá, ya dá zä dá badi.

²³ Bi hyetyø xädi p'uya, bi 'yemsebi:

—Bi toca'áhu rá mmenthí ngue gá nuse connj dáhu'a te guí nuuhu ya. ²⁴ Porque dí xi'áhu ngue yø pa xá thogui, xangu yø pøngahya Oja xá m'mui, 'nchyo dast'abi xa m'mui, bi ne xtá nnu'a te guí nuuhu ya, pe himbi zä bi nu. Bi ne xtá 'yø'a rá hya guí øhmu ya, pe himbi zä bi 'yøde.

Bi manna Jesús te bi 'yøtra mmengu Samaria.

²⁵ Nu'a n'na rá xännbate ngue ra ley p'uya, bi guat'i ngue thámmahya rá Jesús, bi 'yembj:

—Ague grá xännbate, zte 'be'a ja ngue ga øt'e para ngue gá tinná te para zantho?

²⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—¿Tení 'be'a nt'ot'i p'u ja rá ley Oja? ¿Tema hya guí tím'mø gadi xädi?

²⁷ Nu'a rá xännbate ngue rá ley p'uya, bi 'yena:

—Nuna rá hya ná, guehna éna: “Dami ja ndummui ngue mathoguiho guí mahmu Oja go gátho ní mmuihu. Hangu ra pa hont'a guí mbemhmu'a. 'Ne dami mahni mmic'eiui tengutho gní ne ngue di ma mamadi'i”, i éna hya.

²⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Xanho te guí mma. Dami 'yøt'e tengutho rá hya guí mmanya n'namhmu ngue guí tinná te para zantho.

²⁹ Pe nuna rá xännbate ngue rá ley, i éna ngue ya gue'a te øt'e ngue hinga gátho yø ja'i 'da guí matho. Janangue bi 'yembra Jesús:

—Pe, ¿dana gue'a má mmic'ei'be p'uya?

³⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—N'na rá n'yohu bá hya rá 'yu xpi 'ye'a Jerusalén, ni map'u ja rá hnini Jericó. Bi nthéui yø be, bi hyannbabi'a te mi há, asta bi mõjpe. Bi uní, bi zop'u p'uya. Ya sä rá ndate 'mø mí zop'u. ³¹ Nu'a rá ora'a p'uya, bi thop'u ja rá 'yu n'na rá mmácja. Bi nu ngue 'bemp'u rá n'yohu sä rá n'u. Bj máqui, i gátá n'na nguadi, bi thogui. ³² Xquet'a bi thop'u n'na rá n'yohu mí ja rá 'befi p'u ja rá níja. Nu'mø mí nu'a sä rá n'u, bi máqui, bi thogui. ³³ Pe nuna n'na rá n'yohu ngue rá mmengu p'u ja rá hái Samaria, bi thop'u ja rá 'yu. Mí nu ngue 'bemp'u ná xi ma má'uni, bi huéqui. ³⁴ Bi guarbu benna n'yohu p'uya, bi gøpabi rá aceite, 'nehra vino bi gøpa p'u xi ts'erpi. Bi dørpabi rá ts'et'i. Bi 'yexpu ja rá faní p'uya, bi zits'i ngue dá hyonnbí ha di nsáya. ³⁵ Mí hyaxpu'a, nuna rá mmengu Samaria 'mø ya ja ngue dá ma, bi hya'i yoho yø mnyu nuya di nthéui n'na pa rá nzábi n'na mmnyu. Bi unna mmenniñu, bi 'yembj: “Dami färrquits'u ná rá n'yohu 'bucua. Nu'mø hündi gua'i ná rá mnyu ja ua, man'na xangu guí uní, ga jut'a'i 'mø dá pengui te guí uní”, bi 'yembj. ³⁶ Xiya, ¿dana gue'a ya hyu nc'ei di nequi ngue rá mmic'eiui ná rá n'yohu bi anyø be ya?

³⁷ Nu'a rá xännbate ngue rá ley p'uya bi 'yena:

—Nu'a bi huéqui, gue'a rá mmic'eiui'a.

Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Ni ma ya, dami 'yøt'e tengutho ná ra hya guí mmanya.

Ya 'bup'u ja rá ngu ra Marta ra Jesús.

³⁸ Bi thop'u maní ma rá Jesús, bi zømp'u ja n'na rá hnini. Nup'u ja rá hnini bi zøni, 'bup'u n'na rá xisu ní hu ngue ra Marta. Nup'u ja rá ngu ná, bi säyabi rá Jesús. ³⁹ Nuna rá Marta, 'bu'a n'na rá juhue ní hu ngue ra Maya. Nuna rá Maya bi mip'u ní hyandra Jesús ngue øxra hya xihyo ja'i. ⁴⁰ Pe rá Marta humbi di mpetho. Bi guarbu hu rá Jesús, bi 'yembj:

—Ague grá Hmu, ¿ua xanho te ør'ma juhue ngue hündi zequi? Dami xifi ngue dá máxqui —bi 'yembj.

⁴¹ Mi dahra Jesús, bi 'yembra Marta:

—Ague Marta, ague Marta, hingu padi te guí 'yøt'e. Janjuani guí ho ní mmui'a te gá ja ngue guí 'yøt'e. ⁴² Pe hõnda n'na rá hya ja ngue má datho di mporta. Nuna rá Maya xá huanhna hya nu'a má datho di mporta 'ne hünjonda hyannbi.

11

Bi xänbäbi ha di mat'Oja yø ja'i ra Jesús.

¹ Man'na ra ora p'uya, nuna ra Jesús mi mmat'Oja p'u ja n'na ra xequi. Mi juadi bi mat'Oja p'uya, nu'a n'na'u yø xädi bi 'yembj:

—Ague grá Hmu, dami xänngahe ra mmat'Oja, tengutho ra Xuua bi xänbä di mat'Oja yø xädi —bi 'yembj.

² Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nu'mø gui mmat'Ojahu, gui 'yemhmu: “Ma Papá'áhe gui 'bu mahets'i, dami 'yot'e ngue da hnu mansu'i. Bã ehẽ gui manda ua. Di nja'a te ni pähä ua ja ra ximhäi tengutho bí ja mahets'i. ³ Dami 'dacje ra hmẽ n'na pa ngu n'na pa. ⁴ Nẽ dami punnga mã ts'oquihe, tengutho gãhe xquet'a dadi punnbahe to hingui ho te ørahe. Dami fãxçahe ngue hingã øt'áhe ra nts'o. Dami yanje ngue ra nts'o”.

⁵ Ra Jesús bi sigue bi 'yembj:

—Xi'mø ngue n'na ra n'yohu gadi n'amigo n'na'áhu ya. Nu'mø made ra xui p'uya, da zømp'u ja rá ngu rá amigo, da 'yembj: “Ague mã amigo'i, dami hmiqui hyu yø thuhmẽ. ⁶ Porque n'na mã amigo bi zøp'u ja mã ngu, jap'u xpi 'yehẽ. Pe hin'yu te ga unni”. ⁷ Nu'a ts'o p'uya, da 'yenthø 'mø bá thã'a mbo rá ngu: “Yo gadi xunanyagui. Ya n'not'e mã goxthi. Mã basi ya xã 'yoi. Ya hinda zã ga nnangui ga 'da'i'a gui 'ádi”, da 'yembj. ⁸ Madague'a ngue rá amigo, pe hingui nne da nangui ngue di unni te honi. Pe nugã dí xi'áhu ngue da nanghma, di unni te gã honi, n'namhma ngue ya hinni mantho di xunanya. ⁹ Janangue nugã dí xi'áhu, nuna Oja di 'da'i te gui homhmu. Dami 'yãpi te gui nnehu. Nu te gui honi, gui tini. Nu'mø gã jãtra goxthi ngue gui nzohmu Oja, da xoc'áhu. ¹⁰ Porque nu ra ja'i 'ádi te nne, mã t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di jãtra goxthi, i sojpi.

¹¹ Conque nu ra ja'i 'bahrã basi, nu'mø bi 'yãprã thuhmẽ, hingui sã rá mmui ra ja'i ngue ra do di unã basi. Ogue ra hua da 'yãprã basi, hingra c'eya di unni. ¹² Ogue ra do'ni da 'yãprã basi, hingra ixtehe di unni. ¹³ A nuyã, i ja ni ts'oquihe, pe gui padí gui unã cosa xanho ni basihu. Nu'a ni Papáhu bí 'bu mahets'i ya, man'natho'a, nu'mø te'o da 'yãprã Espiritu Santo, da pennbäbi.

Yø ja'i embj ngue ra zithu fãts'i te øtra Jesús.

¹⁴ Nuna ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu madi gonebi ra ts'onthi mi n'yoi. Nu'mø mi hyep'u ra ts'onthi mi n'yoi ra n'yohu, bi nya p'uya. Yø ja'i p'uya di 'yøtho. ¹⁵ Pe en'i'da yø ja'i:

—Nuna ra n'yohu na, øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi, pe gue gue'a ra zithu rá hmu yø ts'onthi fãts'i ngue jap'u.

¹⁶ Mi'da yø ja'i p'uya, bi xifi ngue nuna mahets'i xtabã 'yøtyø hmeya hinjongui sã da 'yot'e, para ngue da bahyø ja'i ngue Oja bí 'bu mahets'i di unna ts'edi. ¹⁷ Pe ra Jesús gã patho te mbenyø ja'i, bi 'yembj:

—Xip'u di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hinjam'mø da zã da zehyø hyã. Xip'u ja n'na ra ngu ya, nu'mø di nsuse yø ja'i 'bup'u, da 'yehra pa di n'uẽni. ¹⁸ Njarbutho na ra hyã dí xi'áhu ya. Xi'mø ngue di hejpassø yø mafi ra zithu, ya rá 'befise di ts'oni. Di mmangã na ra hyã na ngue gui enju ngue ra zithu fãxça'mø dí øthegã yø ja'i n'yoi yø ts'onthi. ¹⁹ A nu'mø ngue ngu'a, xi ni mmijudíohu tenna hyã gui xänbathu, zua ra zithu fãx'mø øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi? Nuyã, ja di nequi p'uya ngue gui ya xãdãhu, hingui padí te gui mmahmu. ²⁰ Pe xi'mø ngue di 'dacrã ts'edi Oja ngue gã øthegã yø ja'i n'yoi yø ts'onthi, ja di nequi p'uya, ngue ya dí manda ua Oja.

²¹ Hingra zithu øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi. Xi'mø ngue n'na ra n'yohu xanzaqui, cu yø juai gui mfãp'u ja rá ngu, hĩnte da ja'a te fãdi. ²² Pe nu'mø bá ep'u man'na ra n'yohu ngue man'na xtã nzaqui, da dapi, da gannbãbi yø juai gu mfãdi. Ya rá mmeti'a te da hyannbi. Di njadã p'uya, tãte xã nzaquigui ngue ra zithu, janangue sã dí øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi.

²³ Nu ra ja'i hingui nne ngue mã n'yo'be, guehna ra ja'i rá n'yoi mã nsui'be na. Nu ra ja'i hingui fãxqui ngue gã ør'be ra 'befi, guehna ra ja'i di ts'ongatho mã 'befi na.

Ra ts'onthi bá pengbu ja rá mmui ra ja'i.

²⁴ Nu'mø bi hyep'u ra ts'onthi n'yoi ra ja'i, nup'u ja ra xequi mathoguittho xa 'yot'i, ja bí 'yop'u ja ra ts'onthi, honi ha di nsãya. Pe nu'mø himbi dini ha di nsãya, di n'yomfeni p'uya, i enã: “Gã pengã p'u ja mã ngu dá pøni”, i enã. ²⁵ Nu'mø bá pengbua, da dinnbãbi rá mmui ra ja'i ngue hinjongui 'bup'u, tengutho n'na ra ngu ngue mahøqui xanho, i njoqui. ²⁶ Da mengbua, da si mi yoto yø ts'onthi man'na xants'o ngue'a ra ts'onthi rá madi. Gã da yarbu ja rá mmui ra ja'i ngue dí m'map'u. M'mefa p'uya, man'na di m'mu man'u ra ja'i ngue'a te ra n'u mi sã m'met'o.

Bi manna Jesús te'o di nthui ra mmenthí.

²⁷ Nuna ra Jesús, mnte mmanya yø hya ya, nup'u ha 'bahyø ja'i, bá thã'a n'na ra xisu, bi 'yembj:

—Ra mmenthí bi nthui ra xisu bi øn'a'i, 'nẽ bi sat'a'i —bi 'yembj.

²⁸ Em'mø mi dahra Jesús:

—Mã datho ra mmenthí bi nthui ya yø ja'i di ho da 'yøxra hã mman'Oja, nu'a te ra hyã øde, gue'a øt'a.

Yø ts'oc'ei äpyø milagro ra Jesús.

29 Man'na ni mpetitho yo ja'i p'u 'bahra Jesu. Mi nya ra Jesu, bi 'yena:

—Nu yo ja'i 'bahra pa ja p'uya, yo ts'oc'ei. 'Bet'o acyø milagro da nu, ja da 'yec'ei. Pe hin temã milagro ga øt'e ngue da nu yo ja'i. Nu'a da nøpa hmeya yo ja'i ya, gue'a te bi thohra pøngahya Jonã. 30 Porque tengutho ra Jonã, nu'a te bi tho'a, gue'a bi nøpa hmeya yo ja'i mi 'bøp'u ja ra hñini Ninive'a. Njarbøtho ra N'yohu bi 'yø mahets'i ya, nu'a te da tho'a, gue'a da nøpa hmeya yo ja'i 'bahra pa jap'h'a ya. 31 Nu'mø ra pa ngue danj hyaxra güenda Oja p'uya, nu'a n'na ra xisu mi ndast'abi p'u sur, da nangui ngue di yapyo yo ja'i 'bahra pa ja p'uya. Porque nunã ra xisu na, ndø yap'utho rá häi bi 'yehø ngue bi 'yøxra hya mi pahra Salomón. Conque man'na di tategã ya ngue ra Salomón, pe hinguí nne gui 'yøhmã ra hya di mmanã ya. 32 Da gue'u yo ja'i mi 'bøp'u ja ra hñini Ninive da nang'mø ra pa danj hyaxra güenda Oja, di yapyo yo ja'i 'bahra pa ja p'uya. Porque nu'u yo ja'i mi 'bøp'u ja ra hñini Ninive, bi 'bätø mmui 'mø mi 'yø'a ra hya bi manã Jonã. Conque man'na di tategã ya ngue ra Jonã, pe hinguí nne gui 'yøhmã ra hya di mmanã ya.

Ra Jesús bi hyejpabi ra hya n'na ra nyot'i.

33 Hinguí sä ngue to di sacra nyot'i 'nø da 'yaquí, ogue da go'mi con n'na ra huada. Sinoque da hyøxmãya, n'namhmã ngue da nu ra nyot'i yo ja'i da yat'ambo. 34 Nu'mø bi xogui xanho ni dãhu ya, ya gui høthø xanho ra nyot'i i ja. Njarbøtho ni n'yomfønihu ya, nu'mø bi xogui xanho, ya gui pahmã ndana ra nho gdj n'yohu 'mø. Pe nuyø hinguí xogui xanho ni n'yomfønihu, ya himma juanj gui pahmã ndana ra nho gdj n'yohu 'mø. Ya nsatho 'mø ngue ra ts'abxøj p'u gnj mãhã. 35 Njarbøtho ya, dami ne ngue da xohni n'yomfønihu, n'namhmã ngue da zã gui ðimhmã ra 'yu xanho. 36 Tengutho n'na ra ja'j 'mø hã ra nyot'i, høtra 'yu ha ni ma, gui njathø p'uya. Nu'mø ðinni mmuihu ndana ra nho, ya gui hychmã p'u ra nts'o ngue gui n'yo manho.

Bi manã Jesu te øtyø fariseo 'nøhyø xãnbate ngue ra ley.

37 Nu'mø mi juadi bi nya ra Jesu, nunã n'na ra fariseo bi zits'i ngue da nsihmøui p'u ja rá ngu. Mi yat'ambo ra ngu ra Jesu, bi mip'h ja ra mæxa. 38 Nunã ra fariseo p'uya, di 'yøtho hanja'a bi 'yøtra Jesu ngue himbi nxa'yø 'mø mi nsihmø. 39 Pe ra Jesu bi 'yømbi:

—Ague gyo fariseohu, gui pecju maxøts'e ra vaso 'nø maxøts'e ra mohi. Pe maxøts'etho di nequí ngue gyo hoja'ihu. Nu mbo ni mmuihu, gyo bøhu, ngue hønt'a te pes'yø ja'i so ni mmui gui hyannbahu. 40 Hinguí padj te gui mmanhmã. ¿Ua hinguí pahmã ngue

maxøts'e ma do'yohu, Oja bi hoqui, xquet'a 'nø mbo ma mmuihu bi hoqui? 41 Pe dami fãxyø hyoya co nu'a te gui pets'i. Ya gã da gommãho p'uya.

42 Ague gyo fariseohu, hague ngu ra n'u gui thohmã. Nu'a ra diezmo gadj unhnø Oja, gadj unni te gã gui ðimhmã, astã ra xac'andehø gadj unhnø ra diezmo Oja. Da gue'u gãtho ni'da yo c'ani gadj unhnø ra diezmo Oja. Ya xanho ngue nguna gui øthø, pe nu te ra nho ja ngue gui 'yøthø, 'nø'a gdi mahmã Oja, hinguí øthø'a.

43 Ague gyo fariseohu, hague ngu ra n'u gui thohmã. Porque gui huanthohø yo nthuts'i tate xanho p'u ja yo nija. 'Nø gui nnehø ngue con n'na ra respeto di zengua'ahu yo ja'i p'u ja yo 'yu.

44 Ague gyo xãnbatehu ngue ra ley, conyø fariseo, hague ngu ra n'u gui thohmã. Porque maxøts'etho di nequí ngue xanho'ahu, himma juanj ngue xanho ni mmuihu. Nu'ahu, tengutho p'u o ra ánima hñini nequí, thohyø ja'i maxøts'e, pe hinguí padj te ja mbo ra häi.

45 Mi da'a n'na nc'ei'u yo xãnbate ngue ra ley p'uya, bi 'yømbi:

—Ague grã xãnbate, ngue gui mmanã ra hya naya, xquet'a 'nøcãhe gui sacje ya 'mø —bi 'yømbi.

46 Mi dahra Jesu, bi 'yømbi:

—Xquet'a 'nøhyø xãnbate ngue ra ley, hague ngu ra n'u gui thohmã. Porque nunã ra ley gui xãnbahu yo ja'i ngue da 'yøt'e, hñjongui häti da 'yøt'e. Èntho ra ndatø 'beni gadi duthø yo ja'i. Yo ja'i p'uya, hinguí häti da duts'i. Pe nu'ahu, ni xinga gue'a n'na ni saha gui nne gdi tøxhu'a ra 'beni gui høspahu yo ja'i.

47 Hague ngu ra n'u gui thohmã. Porque gui hømbahu yo panteo'u yo pøngahya Oja xã hyo ni mboxitahu. 48 Ja di nequí p'uya ngue gadi thehu'u ni mboxitahu bi hyopyø pøngahya Oja. Mahøngui nne gui njathø p'uya, madague'a gadi hojpa hu yo panteo'u yo pøngahya ya xandu.

49 Janangue ya patho Oja te di nja. Bi 'yøna: “Ga penhnã ma pøngahya 'nø mi'da yo m'menhi. Nu 'da'u p'uya, da tho. Mi'da p'uya, da juí”. 50 Pe nuya yo ja'i 'bahra pa ja p'uya, gã ja da ma mapennbi p'u'a ra castigo ja ngue di nja, ngue yo pøngahya xã tho astã gue'mø mambã f'u'a nximhäi. 51 Da fup'u bá tu ra Abel, astã guerp'u i ntø ra Zacarias nunã bi thop'u ha gui nhayuci ra nija ra altar. Guehna di xi'ahu naya, da hyaspabi ra güenda Oja ya yo ja'i 'bahya, ngue'a te i du'u.

52 Ague gyo xãnbatehu ngue ra ley, hague ngu ra n'u gui thohmã. Porque go gui hahu ra nsogui ngue ra mfadi. Pe ni xinga gue'ahu gdi pahmã, ni xinga di japhu da ba'u yo ja'i nne da badj.

53 Nuna ra Jesús, hontho bi juadi bi manya yø hya ya, mathoguitho bi mbøcuc yø xännbate ngue ra ley 'nehyo fariseo. Bi guarbaya ngue bi 'yørpe xangu yø nt'änni. 54 Honi ha di zædi ngue tema hya da manna Jesús ngue hinda gue'a, para ngue da zä di yapi.

12

Ra Jesús bi xänmba yø ja'i ngue hanja'u yø ja'i maxøts'etho di nequi ngue xanho.

1 Nu'a ra ora'a, yø mahuahitho yø ja'i bi mpeti, asta di ntøtyø ja'i. Ra Jesús bi mædi bi 'yembyø xädi:

—Yo gni 'yoha tengutho ga 'yo yø fariseo. Porque maxøts'etho di nequi ngue xanho te ga 'yo, himma juani ngue xanho. 2 Hin'ya n'na ra hya da bemp'u ja rá mmæi ra ja'ingue hinda fadi. Madague'a da 'yena da go'mi, pe gä fatho. 3 A nuyá, nu'a te gäma hya nt'aguitho gadi nxihma ngue hingui nnepha da fadi, hinga nt'aguia, i fadi xandønho. Nu'a ra hya gadi nhyarpatho ni guha, ogue n'no't'e ra ngu p'u gui yaha, i nt'ode gätho ra hnini'a te gui mmahma.

Bi manna Jesús ndana ja ngue da ts'u.

4 Ague ma amigo'aha, di xi'aha ngue 'yo gui sūh'u da ne da hyo'aha. Porque nu'mø bi hyo'aha, ya hinda zä te da japa te. 5 Nugä ga xi'aha ndana ja ngue gui sūh'u. Dami sūh'u Oja, ngue nu'mø bi hyac'a ni teha, ja rá ts'edi ngue da men'na ha ra nidu. Nuna ya, guehna dami sūh'u naya.

6 Xi'mø bi 'bä cõt'a yø ts'int's'u, uangui hondi yoho yø zixani ma t'uni. Pe nuna Oja, hinga n'na di pumbeni'u yø ts'int's'u. 7 Janjuani ngue faxaha Oja. Conque asta ni xtaha m'mede n'na ngu n'na. Janangue 'yo gui sūh'u yø ja'i. Porque man'na xammadi'aha ngue yø ts'int's'u, madague'a yø mmundotho'u.

Ra Jesús bi xihyo xädi ngue hinda gomp'u ha 'buhyo mmic'eiui.

8 Di xi'aha ngue nu to gätho da mamp'u 'buhyo ja'i ngue ec'eigui, xquet'a ga mmangä p'u 'buhyo anxæ Oja ngue dadi n'amigo'be ra ja'i. 9 Pe nu te'ø da gongä p'u 'buhyo ja'i, da ma ngue hingui ec'eigui, xquet'a ga mmangä p'u 'buhyo anxæ Oja ngue hin dadi n'amigo'be ra ja'i da gongui.

10 Nu to bi zä da nømman'u ra N'yoha bi 'yæ mahets'i, i sä ngue di mpunnbi. Pe nu ra ja'i da nømman'u ra Espiritu Santo, ya hundi mpunnbi.

11 Nu'mø bi ts'ixaha p'u ja yø nija, ogue da ts'ixaha p'u ja ra ts'ut'abi, 'yo sä di tu ni mmæihæ na ra hya ja ngue gdi thahma. 12 Porque nu'mø bi zønna ora gui nyaha, guesæ ra Espiritu Santo di ben'na ha ra hya gui mmahma'a ra ora'a.

Nu ra ja'i ja rá mentyu, hinga gue'a rá mentyu ja ngue di ma rá mmæi.

13 Mambä nya n'na nc'ei p'u 'buhyo ja'i, bi 'yembra Jesús:

—Ague grä xännbate, dami xihma n'yohugä ngue di 'dajma parte ngue ra erensia.

14 Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ague n'yø, zte'o bi 'yexqui ngue ga nts'ut'abi ngue ga hec'aha te gui peshu?

15 Mahømbi 'yembi:

—Dami mfähma, 'yo sä gui emhma ngue gue'a ra mnyu ma datho di muui. Porque ra ja'i nne ngue di m'ma manho, hinga gue'a rá mnyu xtangu di mets'i di m'ma manho.

16 Bi hyc'pabi na ra hya ja ua p'uya, bi 'yembi:

—Mi 'bu'a n'na ra n'yoha ngue ra mmæmmæti. Emmæi bi nja yø huañi. 17 Nuna ra mmæmmæti p'uya, nguna bi ben'i, bi 'yena: "¿Teni 'be'a ga øt'e? Hin'ya hapu ga pets'a te jap'u xta pefi". 18 Ya em'p'uya: "Ya di padi te ga øt'e. Nuya ga xotma t'u, man'na xtanho ga hoqui. Ja ga pespu'a te gä ga xoqui, 'ne'a te gä di pets'i. 19 Ga engä p'uya, Nuya, xangu te jap'u gdä si xangu yø jeya. Di nja gampähä ya. Ma ga nsäya, ma ga si te ga t'ini', da 'yena. 20 Pe Oja p'uya, da 'yembi: "Ague n'yø, hingui padi te gui mma. Nuya gui tu'a di nxui ya. Xi'a te xcä pets'i, zto da gohmi'a?" 21 Njarbatho ra ja'i nu'a nne ngue xtangu te da mets'i, hinte di muui p'u ja rá hmj rá dā Oja.

Nuna Oja i fähya yø ja'i ya o rá 'yæ.

22 Bi 'yemba m'mefa yø xädi ra Jesús:

—Nugä di mma, nu'a te ja ngue gui siha, ogue te ja ngue gui hyeha, 'yo gue'a mathoguitho ga ndu ni mmæihæ'a. 23 A nuyá, nu rá te ra ja'i man'natho di muui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo ra ja'i man'natho di muui ngue'a te da hyc. 24 Ya gui nnuhæ yø ca ngue hingui uahi, 'ne hingui xofø ngue te da mets'i. Pe Oja di unni te si yø ts'int's'u. Gomä gue'aha ya, ngue hinda mäxaha Oja, porque man'na xammadi'aha ngue yø ts'int's'u. 25 Xiya, xi ra ja'i tu rá mmæi ngue hingui hets'i, zua da zä di nte man'na doyan'i ngue'a ga nhets'i? 26 Nu'mø hinda zä ngue man'na gui nteha mits'u, zhanja ngue tu ni mmæihæ mi'da yø cosa 'mø?

27 Ya gui nnuhæ yø doni bi ja dapo ngue hundi mpefi, ni xingui mpe, pe maθοtho gui nequi. Di xi'aha ngue tengu ra dast'abi Salomón, mandønho drä he bi hyc, pe hinha da zædi tengu ga nho yø doni. 28 Porque guesæ Oja øt'e ngue mazitho gui nequi yø doni bi ja dapo. Bi ja dapo ya, pe nixudi p'uya, di nzøp'u ja ra orno. ¿Gomä gue'aha ngue hundi he'aha Oja? Pe hinga egui ec'eihæ xanho ngue faxaha Oja. 29 Nuya 'yo mathoguitho di tu ni mmæi ha gdi hyoni te gui siha.

³⁰ Porque yə ja'j 'bucua ja ra ximhäi, hont'a te da zi ni ma yə mmui honi. Pe nu'ahu, 'buhni Papahu, 'ne ya padj ngue gui homhmu gätho ya yə cosa ya. ³¹ Janangue dami ja ndummu gui 'yothu'a te di manda Oja. Gue'a di 'da'i te gama cosa gui homhmu'a.

Dami ne ngue bi ja ni mmetihu mahets'i.

³² Madague'a ziyohotho'ahu, pe 'yo gui suhu. Nugä ga fa'ahu tengutho ra mande'yo 'mø fähyø de'yo. Nuna Oja ni Papahu i ja mpähä ngue gui m'mahmu p'u ha di manda. ³³ Dami pä te gä gui peshu, gui unhnu ra mentyu yə hyoha. Dami nehu ra buxa hinjam'mø di nts'onj. Porque nu'mø bi ja ni mmetihu mahets'i, hinha rä nze'gui da böhø. Nup'u hinda zonna be, 'ne hinda zi ra zu'ë'a te gui pets'i. ³⁴ Nu'mø gui emhmu ngue bi ja mahets'i'a ra nho tate di muui, hönnbu da zo ni mmuihu p'u 'mø.

Ya xqui nsähu 'mø bi zöhni Hmuhu.

³⁵ Ya xqui nsähu 'mø bi zöhni Hmuhu. Madra xui da zöhø, ya di zø ni nyot'ihu. ³⁶ Gui 'yothu tengutho yə hmiqiu n'na ra hmu 'mø t'omi ngue da pengbu da nu ra nthati. Ngu di zöhø di jätra goxthi, 'bexta xopji. ³⁷ Ra mmenthi di nthui ra hmiqiu nuna djinnä hmu 'mø bi zöhø ngue di ndø'mate. Majuanj di xi'ahu ngue nu'a rä hmu, di nsä ngue da 'yep'u ja ra mexa yə hmiqiu ngue da 'uini. ³⁸ Madague'a made nxui da zöhø, ogue tobe händi hats'i da zöhø, pe ra mmenthi bi nthui yə hmiqiu da thini ngue di ndø'mate. ³⁹ Dami pahmu na ra hya ja ua. Ngu n'na ra mmennjgu, nu'mø da badj tema ora da zöhrä be p'u ja rä ngu, di mfädi xanho, händi n'unj da sojpa rä ngu ngue da fe. ⁴⁰ Xquet'a dami njathu p'uya, dami ndø'matehu. Porque nu'a ra ora hunte di so ni mmuihu, xi'mø gue'a ra ora da zöhrä N'yohu di 'ye mahets'i'a.

Ra Jesús bi hyeja ra hya yoho yə hmiqiu, n'na ra hmiqiu ngue ra 'yøde, n'na ra hmiqiu hingrä 'yøde.

⁴¹ Ra Bedu bi 'yänna Jesús, bi 'yembj:

—Ague grä Hmu, zhongtho gähe gui xicje na rä hya gadi hyecya, ua gue gätho yə ja'i gui xifi?

⁴² Mj dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuna ra hya di mmangä, gue'a ra hmiqiu 'bet'o bá djinna hya di xicä na, nu'mø da 'yø't'e te di xifi. Guehna tengutho n'na ra hmiqiu da ma mafäti'u to 'bup'u ja rä ngu rä hmu. Nu'mø bi zonna ora di nsihme yə ja'i mafäti, da 'uini. ⁴³ Ra mmenthi di nthui ra hmiqiu da 'yø't'e te di 'beprä hmu. Nu'mø bi zöhrä hmu, da dini ngue dadj mpafi. ⁴⁴ Majuanj di xi'ahu ngue nu te gä pesrä hmu, gä di fäträ hmiqiu. ⁴⁵ Pe nuna ra hmiqiu da 'yemp'u ja rä mmui ngue him'be da zöhrä hmu, da müdi da mutyø

mmihmiqiu conyø xisu. Da mi di nsihme, ogue di n'iti. ⁴⁶ Nu'a rä hmu ra hmiqiu p'uya, nu'a ra pa ra ora ngue hingui t'ö'mrä hmu, gue'a ra ora da zø'a. Nu'a rä hmu p'uya, mathoguitho da mei, pets'i ngue da xeni. Di 'yemp'u ni gohyø ja'i hingui ec'ei ra hya.

⁴⁷ Nuna ra hmiqiu bi badj xanho hanja na ra hya nneprä hmu da 'yø't'e, pe himbi 'yørpabi'a te rä pähä rä hmu, da 'yemmeci da ma m'mei. ⁴⁸ Pe nu'a ra hmiqiu himbi badj xanho'a te rä pähä rä hmu, da 'yøtyø cosa ni n'yup'u ngue di 'bei, ts'utho da ma m'mei, porque hingui padj te ø't'e. Nu te'o bi badj xanho ra hya, jatho ngue da 'yø't'e te sifi. Nu te'o man'na xangu ra hya mafäti, man'natho xangu ja ngue da 'yø't'e.

Bi manna Jesús ngue di nja ra sui.

⁴⁹ Nugä rä sibi dá ehe ga ucä ua ja ra ximhäi. Di nnegä ngue di nzo na rä sibi na. ⁵⁰ Xquet'a ja ngue ga thocä n'na ra n'u, pe di xönnj ngue di nja. ⁵¹ Ua gui emhmu ngue dá ecä ua ja ra ximhäi ngue hin tema n'u gui sähu? Nu'a, hin'na'a. Sinoque di nja ra sui. ⁵² Porque ra pa di ma p'uya, cat'a nja'i 'dat'a ra ngu di 'bui, gä di nsui. Hye nc'ei di nsuhmi'u yo nc'ei di ec'eigui. Ogue yo nc'ei di nsuhmi'u hyu nc'ei di ec'eigui. ⁵³ Nu ra papä hinda nu manho rä ts'ant'u di ec'eigui. Nu ra ts'ant'u hinda nu manho rä papä di ec'eigui. Nu ra mamä hinda nu manho rä t'ixu di ec'eigui. Nu ra t'ixu hinda nu manho rä mamä di ec'eigui. Nu ra cä hinda nu manho rä ts'ihue di ec'eigui. Nu ra ts'ihue hinda nu manho rä cä di ec'eigui.

Ija yə hmeya ngue te di nja.

⁵⁴ Nuna ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Nu'mø gä nuhu ngue bá nangyo 'bogui, gui emhmu p'uya ngue di n'ye. 'Ne gue'a di nja'a. ⁵⁵ Nu'mø 'yo ra ndahj ni 'yë'a sur, gui emhmu p'uya: "Xtä mpa ya". 'Ne gue'a di nja'a. ⁵⁶ Ena xø gä gui pahmu p'u gnj bεmhmu, pe hin'na. Nu'ahu gui pahmu te nne da manna tiempo 'mø gui hantho yə gui bi ja maya, 'ne'cua ja ra häi gui pahmu te di nja'mø 'yo ra ndahj. Uhanja ya'mø ngue hingui pahmu te ga mbøn'a te gama hya gui nnuhu yø pa di 'buhmu ya?

Dami ja ndummu gui nhojpai ni nsuiui.

⁵⁷ Uhanja ngue hingui hacsehü rä güenda ndana gue'a xanho? ⁵⁸ Nu'mø bi nyap'ahu, nu'a di yap'ahu dami nhojpa hu p'u ja ra 'yu, n'namhmu ngue händi dä'ahu p'u ja ra ts'at'abi. Porque nu'mø ya bi ndä'ahu p'u ja ra ts'at'abi, ra ts'at'abi di dä'ahu ra policia. Ra policia p'uya, da zixahu fädi. ⁵⁹ Di xi'ahu ngue nup'u ja rä fädi, ya hinda zä guä pøntho hu p'u, guä pømhmu asta gue'mø guä jut'i gätho ra mentyu da ts'an'nhä.

13

Jatho ngue da thep'u ra nts'o.

¹Nu'a ra ora'a p'uya, bi guat'i 'da yo ja'i p'u 'bahra Jesus, bi xifi te xi 'otra Pilato ngue xi hyo 'da yo ja'i ngue yo mmengu Galilea. 'Ne ja xi thop'u ha thohyo zu'e nu'u tho ngue ra bot'e. ²Ra Jesus bi 'yembj:

—Nu'a te ra n'u bi thohya yo mmengu Galilea bi tho, lua gui emhma ngue man'na mi ja yo ts'oqui ya ngue mi'da yo mmengu? ³Di xi'aha ngue hin'na. Nu'mo hingui hiehma p'u ra nts'o gni 'yohu, xquet'a 'ne'aha 'da gdi m'mehma'u. ⁴Xi'u 'de'ma hyato nja'i bi hyo ra torre Siloe 'mo mi dāgu, lua gui emhma ngue man'na mi ja yo ts'oqui ya bi du ngue gātho mi'da yo mmengu Jerusalén? ⁵Nuga di xi'aha ngue hin'na. Nu'mo hingui hiehma p'u ra nts'o gni 'yohu, 'ne'aha 'da gni m'mehma'u.

Ra Jesus bi hiejpa ra hya n'na ra za hingui zadi.

⁶Bi hyoni te gui hiejpa ra hya bi xihyo ja'i ra Jesus, bi 'yembj:

—N'na ra n'yohu bi 'yet'a n'na nza ra igo p'u ja ra hāi. Bi ma da nu p'uya ngue'mo zadi. Pe hin tema igo bā tīni. ⁷Bi 'yembj mefi mi fāhra hāi p'uya: “Ague n'yo, ya rā hyu jeya di ehē di hongā yo ndāt'a ua ja ra za ja ua. Pe hūte di tīni. Damī 'yets'i man'na xanho, porque cot'ua ja ra hāi”, bi 'yembj. ⁸Pe nu'a fāhra hāi p'uya bi 'yena: “Ague n'yo, damī tō'mra jeya ja ua ya. Ma ga cunnbagā ra hāi 'ne ga pojpa ra 'yai. ⁹Xamhmatho di nzadi ngue ga jap'u. Nu'mo ya himbj nzadi, ya ga exp'ua”, bi 'yembj.

Ra Jesus bi 'yotho n'na ra xisu mi mo'mi.

¹⁰Man'na ra pa ngue ra ts'aya, mi xānbate p'u ja n'na ra njja ra Jesus. ¹¹Nup'u ja ra njja, mi 'bap'u n'na ra xisu ngue ya n'ne'ma hyato n'jeya mađi hyenni. Nu'a ra ts'onthi mi n'youi, di japi ngue mo'mi. Hinjam'mo di sā di juannā xatha. ¹²Nu'mo mi nu ra Jesus, bi zonnba, bi 'yembj:

—Ague grā xisu, ya da zā ra n'u gui hembya.

¹³Bi japyo 'ye p'u ja rā ya p'uya. Pe 'bexpi zā'a ra ora'a, bi njuannā xatha ra xisu. Nuna p'uya, bi ja mammadī Oja. ¹⁴Pe nu'a di manda p'u ja ra njja p'uya, bi mbocue ngue ra ts'aya'a ra pa bi n'otho ra Jesus. Bi 'yembjyo ja'i p'uya:

—N'noto mā pa ja ngue di nja ra 'befi. Gue'u yo pa guā ehē da t'otho'ahu 'mo. Pe hinga gue'mo ra pa ngue ra ts'aya da t'otho'ahu.

¹⁵Mi dahra Jesus, bi 'yembjyo ja'i:

—Ya gā gue'a guī mmamp'u gni bemhma ya 'mo. Xi'mo gui si n'na ni ndani, ogue n'na ni burru, lua hingui xoc'mo ra pa ngue ra ts'aya ngue da ma da nsithe? ¹⁶Xina ra

xisu, rā mbom'meto rā Abraham, ya n'ne'ma hyato n'jeya di unna zithu ngue'a te hembi. lua hinda zā da t'otho 'mo ra pa ngue ra ts'aya na'mo?

¹⁷Mi manna ra hya nā p'uya, mambi mesta yo sā'u nnu man'u ra Jesus. Pe gā di johya yo ja'i, porque hinjonda zā da 'yot'e te nnu'ri o'tra Jesus.

Bi hieera hya ra Jesus ngue n'na rā hmudā rā mostasa.

¹⁸Mi nya ra Jesus, bi 'yena:

—Ha di njap'u gdi pahmu ngue ha di nxandyo ja'i da zo rā 'ye Oja? Te'gue gdā hiejpa ra hya? ¹⁹Tengutho n'na zihmudā rā mostasa, zitchu 'mo bi thup'u ja ra huahi. Pe di nte asta gue'mo di ndat'o. Xta nhe'ti da gohi, da 'yotyō 'bafi yo ts'int's p'u ja yo 'yet'o.

Bi nhyejpa ra hya ra hojani i pe ra levadura ngue di ixqui.

²⁰Mahombi 'yenna Jesus:

—Nu'a di nxandyo ja'i da zo rā 'ye Oja, gui nhyejpabi ²¹ra íxi 'mo bi japi hyu t'eni ra hojani n'na ra xisu, asta gue'mo di ixqui gā ra jani.

Mahyejpi ra hya n'na ra goxthi hingui uant'i.

²²Bi sigue bi n'yo ra Jesus ni ma Jerusalén, xānbabi ra hya yo ja'i p'u ja yo hūni thogui.

²³Bi 'yemba n'na nc'ei p'uya:

—Ague grā hmu, lua ziyohotho yo ja'i di nyani?

Mi dahra Jesus, bi 'yena:

²⁴—Damī ja ndummai gdi cathu p'u ja ra goxthi hingui uant'i. Porque di xi'aha ngue xangu to da ne da yat'i, pe hinda zā da yat'i.

²⁵Porque nu'mo bi nangra mmennigu da nōtra goxthi, nu'u da go'athi di jātra goxthi, da 'yembj: “Ague grā Hmu, damī xogahe ra goxthi”, da 'yembj. Pe da 'yenna Hmu 'mo bi dadi: “Hin'na. Himma amigo'ahu”.

²⁶Da 'yenu di 'bā'athi p'uya: “Pe 'ne 'dap'u dá nsihmehu. Nup'u ja ma hñinigāhe ja gā xāngāhe p'u ni hya”.

²⁷Da 'yenna Hmu 'mo bi dadi: “Ya di xi'aha ngue himma amigo'ahu. Damī 'uehmu ua di 'bui, porque xants'o te xcā 'yothu”.

²⁸Ja di nzonp'u'u di 'bā'athi p'uya, di guxyo ts'i 'mo bi nu ra Abraham, ra Isaac, ra Jacob, co gātho mi'da yo pōngaha Oja di 'bap'u di manda Oja.

²⁹Porque di bōnyo ja'i p'u ni hyahra hyadi, da guep'u ni bōxyadi, norte, 'ne sur di bōnyo ja'i da mip'u ja ra mexa ngue di nsihme p'u di manda Oja.

³⁰A nuyā, 'bu i'da ngue 'befa ua yo, gue'u dani m'meto p'u'u. 'Bu i'da ngue 'bet'o ua ya, gue'u dani m'mefa p'u'u.

Bi nzonna Jesus ngue handra hñini Jerusalén.

³¹Nu'a ra pa'a p'uya, bi zo i'da yo fariseo, bi 'yembra Jesus:

—Damj pøngua ni ma, porque nne da hyo'i ga Herodes —bi 'yembj.

³² Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Hantho gna da hyäcä na ra Herodes. Ni mähä ya bä xihmü ngue nuya 'ne nixudj, ga øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Ga øthe yø ja'i hembj 'dama' dan'yo man'u. Nimani p'uya, ga juadi te di pefi. ³³ Pe jatho ngue ga thogui haru nnä ma. Nixudj 'ne nimanj ga n'yo asta gue'mø ga sön'a Jerusalén. Nuaa himma juani ngue da thoga ua, nup'u Jerusalén himma punnbi yø pøngahya sømp'u, gä i tho.

³⁴ Ague gyø mmenguhä Jerusalén, gue'e gui hophu yø pøngahya Oja, da gue'u yø mamhya Oja bi 'ben'nahä, gä gui pandothohu. Xangu yø nniidi dä ne ngue ga pen'nahä tengutho ra øni 'mø di petyø basj ngue di huit'si conyø zahua, dädi ja'ahä p'u. Pe hingä nehä. ³⁵ A nuyä, da hyc'ahä p'u Oja ya. Di xi'ahä ngue ya hinji mantho gui nnuju, asta gue'mø da 'yehra pa gui 'yemhmä: "Di japrä m'menhni Oja bä penhua", gui 'yemhmä.

14

Bi 'yøthe n'na ra därkehi ra Jesús.

¹ N'na ra pa ngue ra ts'äya, nuna ra Jesús bi ma da nsihmë p'u ja rä ngu n'na ra n'yohu 'bet'o ngue yø fariseo. Nuya p'uya, fätho te øtra Jesús. ² Nup'u hudj, 'bup'u n'na ra n'yohu ngue nenj. ³ Nuna ra Jesús, bi 'yøpa ra nt'änni yø xänbäte ngue ra ley 'nehyo fariseo, bi 'yembj:

—Üa da zä ngue da t'øthe n'na ra därkehi 'mø ra pa ngue ra ts'äya, uague hin'na?

⁴ Nu'u nzofo himbj dädi. Bi bentra därkehi ra Jesús, bi 'yøthe. Bi xifi ngue da ma. ⁵ Bi t'embyo fariseo p'uya:

—A nuyä, xi'mø gdi sihä n'na ra burru ogue n'na ra ndani, da zop'u ja n'na ra ots'i 'mø ra pa ngue ra ts'äya, uanguj guä juts'i 'bexque'a, madra ts'äya'a ra pa da zop'u ja ra ots'i.

⁶ Hinte ga ndätho'u yø ja'i nzofo.

Ra Jesús bi xifi te da 'yøtyø ja'i nnu ra nthati.

⁷ Nu'u yø ja'i xi ts'ofu, hetho ra Jesús ha ga huanyø nthuts'i 'mø bi mip'u ja ra mæxa. Bi 'yembäya:

⁸ —Nu'mø to bi zo'i ngue gui nnuhä ra nthati, 'yogui huanthohu yø nthuts'i täte xanho ngue ja gui mmjhmä p'u. Nthambenitho da zø hman'na nc'ej, nu'a täte hnu mansu ngue nu'i. ⁹ Nu'a xa nzo'i p'uya, nthambenitho da 'yeni: "Damj unna nthuts'i na 'bucua n'yø". Ya gui pes'ni sä p'uya ngue gnj mmip'u ja ra nthuts'i hingä njuani. ¹⁰ Nu'mø bi ts'o'i, damj mip'u ja ra nthuts'i bi ja nyani, n'namhmä ngue nu'mø bi zø'a xa nzo'i, da 'yeni p'uya: "De gui

mmicua ja ra nthuts'i xanho n'yø". Xquet'a 'ne'u 'dap'u gdi hühmü p'u ja ra mæxa da nu mansu'i p'uya. ¹¹ Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'utho hnu mansu'a. Pe nu'a øt'e ngue hingui hnu mansu p'u ga mbenji, gue'a man'natho hnu mansu'a.

¹² Ra Jesús bi 'yembrä n'yohu xi zixpu ja rä ngu:

—Nu'mø gui øt'a n'na ra nts'ihmë, ogui nzohni amigo, ni xinga gue'u ni n'yohu, ni xinga gue'u ni menji, ni xinga gue'u ni besino ngue ja te da zi. Porque nu'a, xquet'a da 'yehra ora da zo'i ngue gui nsihmëui. Ya bi ma ma cots'ia ra mate xcä 'yørbäya. ¹³ A nuyä, nu'mø gui øtra nts'ihmë, damj zo'u yø hyoya di nsihmë, damj zo'u yø do'ye, damj zo'u yø dogua, damj zo'u yø xädä ngue gui 'uini. ¹⁴ Janangue di toca'i ra mmenthi p'uya, porque hindä zä da gut'a'i te gui 'yøpø. Pe nu'mø ra pa dani bennate yø hoja'i p'uya, da gut'a'i Oja te xcä 'yøt'e.

Bi ma mahyequi ra hya ngue n'na ra dants'ihmë di nja.

¹⁵ Nu'a n'na nc'ej mi hup'u ja ra mæxa p'uya, bi 'yøde te mmanna Jesús, bi 'yembj:

—Majuani ngue ra mmenthi di tocabi'a to sjhmë p'u ha di manda Oja 'mø.

¹⁶ Mi nuyä ra Jesús, bi 'yena:

—N'na ra n'yohu, bi 'yøt'a n'na ra dants'ihmë ngue ra nde. Bi manda p'uya ngue bä ts'ofu xangu yø ja'i. ¹⁷ Nu'a ra nde ja ngue di nja ra nts'ihmë p'uya, bi menhnä hmiqui ra mmgnnigu ngue bä si'u to ya xi ts'ofu. Bi 'yembj: "Ma ga mmähä ya, porque ya bi nho'a te da ts'i". ¹⁸ Nu'u bä ts'i p'uya, enä ngue hingui pongui. Nu'a rä müdi bä ts'ofu bi 'yena: "Ja dä tän'a n'na ra häi, jatho ngue ga ma nu ya. Damj punngui, nugä hingui pongui ga mmagä p'u". ¹⁹ Nu'a man'na p'uya bi 'yena: "Ja di tän'i cat'a nt'ei yø ndani. Nuya di nne ga sä ya. Damj punngui, nugä hingui pongui ga mmagä p'u". ²⁰ Man'na p'uya bi 'yena: "Ja edadi nthati, janangue hindä zä ga mmap'u". ²¹ Nu'mø mambä pengra hmiqui, bi xihrá hmu te bä sifi. Bi mbøcue ra hmu p'uya. Bi 'yembrä hmiqui: "Ni ma n'nahmantho p'u ja ra täi ya, 'nep'u ja yø caye ua ja ra hinji. Bä si ua yø hyoya. Bä si ua yø do'ye, bä si ua yø dogua 'nehyo xädä". ²² Mambä pengra hmiqui p'uya, bi 'yena: "Ague grä hmu, ya dä øt'e te gä 'bejpagui ya. Pe tobe mbonguitho yø nthuts'i". ²³ Bi 'yenna hmu p'uya: "Nuya ni ma mahøn'a p'u ja yø caye 'nep'u ja yø 'yu ya. Bi ja ts'edi ngue da ecua yø ja'i n'namhmä ngue da yuhmä ngu. ²⁴ Porque di xi'ahä ngue nu'u yø n'yohu dä zocä m'met'o, ya hindä zä da ghe di nsihmëua'u".

Ja ua ra hya ja ngue da 'yotrã ja'i 'mø nne da ðenna Cristo.

²⁵ Xangu yø ja'i ni 'befa p'u ni ma ra Jesús. Bi 'bãrbaya, bi 'yembj:

²⁶ —Nu te'o tenngui 'ne zits'utho di maqui ngue'a te gui mahrà papá, ogue rá mamá, ogue rá xisu, ogue yø bási, ogue yø n'yohu, ogue yø nju, ogue su da tho conná ngueque, nuná, guehna himma xädigã na. ²⁷ Nu ra ja'i hinguí nne da ðenngui ngue su da tho, guehna ra ja'i himma juani ma xädigã na.

²⁸ A nu'ahu ya, xi'mø to da ne da hyø'a n'na ra torre, uanguí 'bet'o da 'yotrã güenda, da nu 'mø ngue ja te di uní para ngue da hyätra 'befi, ogue hin'na. ²⁹ Porque nu'mø sä di da'mi, 'ne hinda hyät'a m'mefa, da denni to da nu p'uya. ³⁰ Da 'yena: "Nuna ra n'yohu 'bucua bi da'mrá 'befi, pe hinguí sä da hyät'i", da 'yena. ³¹ Xi'mø ngue n'na ra dast'abi ja ngue da 'yörpabi ra tunhni man'na rá mmí dast'abiuí, uanguí da mi di n'yomfëni, da zänni ngue'mø da zã di juui 'det'a mahuañi yø soldado 'mø bá ep'u 'däte mahuañi ngue ne tunhni. ³² Pe nu'mø hinda zã p'uya, nu'mø tobe yap'atho bá éhrã nswiui, da mennbã ra hya rá mmí nst'abiuí p'uya ngue di nhojpaui. ³³ Gui njathu p'uya, ngue gui hyacjw ra güenda, porque ra ja'i ngue tate di ma'a te pets'i, a nugã p'uya, zi ts'utho di maqui, guehna ra ja'i himma xädigã na.

Bi ma mahyequi ra hya ngue'mø bi m'me'a te ga n'u ra u.

³⁴ Conque ra u, xanho'a. Pe nu'mø ya hinguí u, ya hinte di muui. ³⁵ Ni xingra 'yai ra häi da zã, sinoque da t'entho. A nuyã, di nja ni gu ngue gui 'yohmu na ra hya di mmangã ya.

15

Bi hyecra hya ra Jesús ngue'mø bi 'ue'a n'na ra de'yo.

¹ Gãtho yø nguthäi 'ne'u mi'da yø ja'i t'ëmbj ngue ja yø ts'oqui bi guarbũ 'bãhra Jesús ngue øts'e te mma. ² Gue'a ga nmemhya yø fariseo'a 'nçhyø xännbate ngue ra ley, bi 'yena:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, guehya yø ja'i ja yø ts'oqui nne di nyauí 'ne 'dap'u sñhmëui na.

³ Janangue ra Jesús bi hyecã n'na ra hya bi xifi, bi 'yembj:

⁴ —Nu'ahu ya, xi'mø di 'bui to di si n'na ciento yø de'yo, da 'ue'a n'na nde'yo p'uya, uanguí da zop'u'u goho 'däte ma'de'ma guto nde'yo p'u ja ra dapo. Da ma da honna n'na nde'yo xa 'uegue asta gue'mø bá tñi. ⁵ Nu'mø bá tñmp'uya, dadi johya, da huxrá xixi, da çhe. ⁶ Nu'mø bi zop'u ja rá ngu, di petyø amigo 'nçhyø besino, da 'yembj: "Bã çhmã ya, 'da gdã johyathohu, porque ya dá tingã ma de'yo xi m'medi", da 'yena.

⁷ Njarbutho na dí xi'ahu ya, ngue'mø bi hyep'u ra nts'o ga 'yo n'na ra ja'i ja rá ts'oqui. Man'na ra ndöpähã bí ja mahets'i, hinda gue'u goho 'däte ma'de'ma guto nja'i çna ngue yø hoja'i, hin'yu yø ts'oqui.

Bi ma mahyequi ra hya ngue ra menyü bi m'medi.

⁸ Xi n'na ra xisu 'mø cu 'det'a yø menyü, di 'be'a n'na p'uya, uanguí di sacra nyot'i da gocrã ngu, mahotho di hyoni asta gue'mø bi dini. ⁹ Nu'mø bi ðimp'uya, di petyø amigo 'ne mi'da yø besino, da 'yembj: "Ma 'da gdã johyathohu ya, porque dá tingã ma menyü dá 'bedi", da 'yembj. ¹⁰ Njarbutho na ra hya dí xi'ahu ya, ngue bi ja ra johya p'u bí 'buhyø anxe Oja ngue n'na ra ja'i ja rá ts'oqui, da hyep'u ra nts'o ga 'yo.

Bi ma mahyequi ra hya ngue n'na ra n'yohu di antho'a te ma t'unní.

¹¹ Mi nya ra Jesús, bi 'yena:

—Mi si yoho yø ts'ant'u n'na ra n'yohu. ¹² Nuna ra ts'ant'u cohi bi 'yembrã papá: "Agué papá, dami 'dac'a te ma mmeti di tocagua", bi 'yembj. Nuna rá papá p'uya, bi unni n'na ngu n'na yø ts'ant'u'a te di tocabi. ¹³ Himma ya'atho yø pa p'uya, nuna ra ts'ant'u cohi, bi peti gãtho'a te rá mmeti, bi hyats'i, bi ma man'na ra häi yap'utho. Ja bi amma unitho p'u rá menyü p'uya. ¹⁴ Pe nu'mø ni hyäti gã bi unnã menyü, nup'u ja rá häi 'bui, bi nja n'na ra thuhü. Ya hin'yu te da zi p'uya. ¹⁵ Bi map'u 'bua n'na ra n'yohu ngue bi 'yanna 'befi p'uya. Nuna ra n'yohu p'uya, bi 'bepi ngue da marpa yø ts'udi p'u bí ja rá häi. ¹⁶ I nne da za'u yø jaza sa yø ts'udi p'uya, pe hñjondí unni. ¹⁷ Ya çmp'uya: "Nup'u ja rá ngu ma papágã, xangu yø hmiquí di mp'ep'u, pe mbonguitho te da zi. Nugã p'uya, dí tugã rá thuhü ua. ¹⁸ Ma ga pengã p'u bí 'buhma papá ya. Ga embj: Ague papá, ra ts'oqui dá øt'a'i, xquet'a ra ts'oqui dá ørpabi Oja. ¹⁹ Ya hñnni 'yup'u gui 'yena ngue ni basigui ya. Gui 'yø'ni güenda ngue nugã tengutho'u ni mfeí gui si, di njarbutho p'u gdi bengui, ga embj". ²⁰ Bi hya ra 'yu p'uya bi mengui, i ma rá ngu rá papá.

Nu'mø tobe yap'utho bá ç p'uya, bi hyan-drã papá, bi hugëui. Bi ma p'uya ngue di c'at'ui, asta hæfi 'ne di unna beso. ²¹ Nuna ra ts'ant'u p'uya, bi 'yembrã papá: "Agué papá, ra ts'oqui dá øt'a'i, xquet'a ra ts'oqui dá ørpabi Oja. Ya hñnni 'yup'u gui 'yengui ngue ni basigui ya". ²² Nu'a rá papá p'uya, çmbyø hmiquí: "N'nahmantho bá cahmi ra ulu tate xanho, dami hetui. Dami hyurpauí n'na ra mfo'ye rá 'ye. Dami unnuí yø 'boxthi da dit'i. ²³ Bá siui n'na ra ndani xanoqui ga hohu. Ma ga n'øt'a ngohu, ga nsihmëhu. ²⁴ Porque nuna ma ts'ant'ugã 'bucua, tengutho 'mø xi du na, a nuyã, tengutho 'mø ma'da'yo bi

m'mai. Ya xi m'medi, pe mahondá nuha ya". Bi mædi bi n'ot'ango p'uya.

²⁵ Mambí 'yo ra 'befi'a rá ts'ant'u ma dap'uya. Nu'mò ni ma da zop'u ja ra ngu'a ra ts'ant'u mambí 'yo ra 'befi p'uya, bi 'yode ngue ja yò 'bida, 'bahu ngue. ²⁶ Bi zonhna n'na'u yò hmiqúi p'uya, bi 'yänni te 'be'a ma ngo i ja. ²⁷ Nu'a ra hmiqúi p'uya bi 'yembj: "Ni papá'a ot'ango ngue ni n'yohu xa nzohò. Xa manda ngue xa tho n'na ra ndani ya xi noqui, porque nnu rá ts'ant'u ngue hunte di ja". ²⁸ Bi mbocue p'uya, hingui nne da yat'ambo. Bá ponna papá p'uya, bi xifi ngue da yat'ambo. ²⁹ Pe nu'mò mi da p'uya, bi 'yembrá papá: "Ya xa mma yò jeya di ot'a ni 'befi, nugá hñjam'mò xtá fets'i te guí mma. Pe hñjam'mò xcá 'dacá n'na ra zichivo ngue ga nsännigò 'be ma amigo. ³⁰ Pe nuyá, nu'mò mi zohna ni ts'ant'u bi an'na ni nenyu ngue yò 'uesi, go xcá hyopra ndani naya". ³¹ Nuna rá papá p'uya, bi 'yembrá ts'ant'u: "Ague ts'ant'u, nu'j ya 'daua di 'buhmi. Nu'a te gá dí pets'á, gá ni mmeti. ³² Pe nuyá, xanhotho ngue di njaju mpähá, ga othu ra ngo. Porque nuna ni n'yohu, tengutho 'mò ya xi du na, ma'da'yo ngue bi m'mai. Ya xi m'medi, pe mahondá nuha ya".

16

Bi hycra hya ra Jesús ngue n'na ra hmiqúi di manda yò mæfi.

¹ Ra Jesús bi 'yembyò xádi:

—Mi 'bu'a n'na ra mmemmeti ngue si n'na rá hmiqúi di mandabi yò mæfi. Nuna ra mmemmeti p'uya, bi sifi ngue di annbatho rá mentyu na rá hmiqúi. ² Ra mmemmeti p'uya, bi 'yembj: "Ague n'yò, ðhanja na ra hya dí oca si'j? Damí dacra güenda'a rá 'befi guí ot'e, porque ya hinni mantho guí mandagui ma hmiqúigá", bi 'yembj. ³ A nuna rá hmiqúi di manda yò mæfi p'uya, i ense: "¿Tení 'be'a ga ot'á 'mò ya hñdi 'dacá rá 'befi ma hmu ya'mò? Nugá ya hingui sá ga mpefi. Nu'mò ga haxra limosa, dí pes'ma sá. ⁴ A nuyá, ya dí padí te ga otya para ngue ya di 'bai to bi 'dacra ts'aya p'u ja yò ngu 'mò bi thaga ma 'befi", i ena. ⁵ Bi mædi bi zonhni 'da mi'da'u to tuprá hmu p'uya. Nuna rá mædi bi zonhni, bi 'yembj: "¿Hangu guí tuhma hmugá?" ⁶ Ra n'yohu p'uya bi 'yena: "Dí tupa n'na ciento barre ra aceite". Nuna rá hmiqúi p'uya bi 'yembj: "Ja ua ra sucua n'yoiu ni güenda 'mò. Pe damí mi ya, gui 'yòr'man'na, gui cuati ngue yote ma'det'a barre guí ndupate", bi 'yembj. ⁷ M'mefa p'uya, bi 'yan man'na n'ei, bi 'yembj: "Xi'i, ðhangu guí tuhma hmugá?" Bi 'yen'a ts'o p'uya: "N'na ciento t'ení ra trigo". Bi 'yembuya: "Ja ua ra sucua n'yoiu ni güenda 'mò. Pe damí 'yòr'man'na ya, ngue hondi goho 'däte t'ení gui cuati ngue

guí ndupate", bi 'yembj. ⁸ Nu'a ra hmu, i espá'a ra ts'omæfi ngue padí ha di japi da hyatyò amigo. Yò ja'i 'bu'a nximhai janjuani ga mbaði ha di hyatyò amigo, a nu yò ja'i ngue yò 'yec'ei hingui njap'u'u.

⁹ Nugá di xi'ahu, damí usahu ra mentyu nu'a di usa yò ts'oc'ei ua ja ra ximhai ngue gdí hyonni amigohu. A nu'mò gá hyá'ni mentyuhu p'uya, ya di 'bai to di 'da'ahu ra ts'aya p'u ha guí m'mahmu para zantho.

¹⁰ Nu'a da bømmanho, madague'a ts'utho da ma mafati, man'natho da bømmanho 'mò da ma mafati xangu. A nu'a hinda bømmanho, 'ne ts'utho da ma mafati, ma xtángu da ma mafati, pe hinda bømmanho. ¹¹ Xi'mò hingui pømmanhohu 'mò mafati'ahu ra mentyu ja ua ja ra ximhai, ¿te'o guí ena di fát'ahu'a majuaní ngue xanho 'mò? ¹² Xi'mò ngue hingui pømmanhohu 'mò mafati'ahu ra mentyu ndan'yo to rá mmeti, ¿te'o guí ena di 'da'ahu'a ja ngue da zo ni 'yehu 'mò?

¹³ Hinga n'na ra hmiqúi da zä ngue yoho yò hmu di m'mai. A nu'mò ngue yoho yò hmu di m'mai, n'na'a di maði, n'na'a hñdi maði. N'na rá hmu da 'yørpe te di manda, man'na rá hmu hñda 'yørpe te di manda. Guí njathu p'uya, hingui sá ngue mbò yoho p'u di ma ni mmuihu. Di ma ni mmuihu Oja, xindi ma ni mmuihu ra mentyu.

¹⁴ Nu'u yò fariseo, ngue hondra mentyu nne, gá bi 'yøxtho na ra hya mmanna Jesús. Pe thenthò'a te øde hma. ¹⁵ Ra Jesús bi 'yembj:

—A nuyá, gui härpahu yò dá yò ja'i, porque xøgue ena majuaní ngue gyò hoja'ihu p'u guí nequi. Pe nuna Oja hinda zä gui hyáthu na, i padí te ja mbo ni mmuihu na. Porque nu'a ngue yò ja'itho nnu manho te ot'e, hinga gue'a nnu manho Oja'a.

Bi xänbaya ja'i ra Jesús ngue hanja rá ley Oja.

¹⁶ Nu'u yò pa bá m'muhra Xuua, ya mi hmanna ley bi 'yotra Moisés, ya mi hman'a te ra hya bi nxännbate yò pøngahya Oja. Asta gue'u yò pa'u ya, i sihra hoga 'da'yo hya yò ja'i ha di zo rá 'ye Oja. Gátho yò ja'i di ja ndummai ngue da zo rá 'ye Oja. ¹⁷ Pe man'na hingui henni ngue da guahra c'amahets'i 'nehra häi, hinda gue'a ngue da t'embj hingui ja ts'edi'a te nt'ot'i p'u ja rá ley Oja, madague'a ts'utho.

Bi xänbaya ja'i ra Jesús ngue hingui sá da yenyò xisu.

¹⁸ Nu'u yò n'yohu di nxummi yò xisu, nu'mò hømbi nthatra n'yohu, da me man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohu. Nu'mò bi nthatra xisu bi t'edi, ya ra ts'oqui øt'ui ra n'yohu bi me.

Ra mmemmeti cona Lázaro, gá bi du.

19 Mí 'b'ua n'na ra n'yohu ngue ra mmemmeti. Mí he yø ulu tate xanho. N'na pa ngu n'na pa, entho øt'ango ngue di yoxni p'u sihmε. 20 Xquet'a mi 'b'ua n'na ra hyoya ni hu ngue ra Lázaro. Xi guahyø sasi na ra Lázaro, hup'u ja rá goxthi ra mmemmeti. 21 Nuná ra hyoya na, i nnehma dá zi'u yø xemhmε tãp'u ja rá mεxa ra mmemmeti, pe hĩndĩ unni. Nu'mø bi thop'u yø fo'yo, tespabi yø sasi. 22 Pε bi zømma pa bi dũ na ra Lázaro. Yø anxε Oja p'uya, bi zixpu 'b'uhra Abraham. Xquet'a bi dũ ra mmemmeti p'uya, bá t'ãgui. 23 Nup'u ja ra nidũ sã ra n'u p'uya, bi nhanĩ, bi hyannbu yap'utho p'uya, ngue bí 'bup'u ra Abraham, 'dap'u 'b'uhmi ra Lázaro. 24 Ra mmemmeti bi 'yεna: "Ague ma papá'i Abraham, dami huεgagui. Bá penhna Lázaro di po rá saha connã dehe. Dã εhε di pogbagui ma jani. Porque dí sãgã ra n'u ua ja yø sibi", bi 'yεna. 25 Ra Abraham bi 'yεmbi: "Ague ts'unt'ui, dami bεni ngue gã m'mmmanho mεnte ra pa gã m'mui. A nunã ra Lázaro bi zã ra n'u na. A nuyã, go 'b'umma pãhã ua naya, go gui sã ra n'u ya. 26 I ja man'na ra hya ya. Xandønhε ua hapu nnã nhyacju. Janangue nu to da ne di map'u, hĩnda zã dá thogui. A nu'u ni gop'u, hĩnda zã dí 'yεcua'u". 27 Bi 'yεnna mmemmeti p'uya: "Pε dí ã'i ra mate ma papá'i Abraham, ngue gui penhna Lázaro p'u ja rá ngu ma papãgã. 28 Porque 'bup'u mĩcut'a ma n'yohu. Dã zã dá xifi te dí thocã ua, n'namhma hĩnda εcua ha dí sãgã ra n'u mø bi dũ'u". 29 Ra Abraham bi 'yεmbi: "Nuyã gui mma, dá zã di xã'u yø hya bi 'yotra Moisés, dá gue'u bi 'yotyø pøngahya Oja. Dã 'yøpa masu'a ra hya hmamp'u". 30 Enna mmemmeti p'uya: "ahã ma papá'i Abraham, gue'a gui mma. Pε nu'mø dá ma n'na ra ánima dá xifi te ja ua, dá hyεp'u ra nts'o ga 'yo'u". 31 Ra Abraham bi 'yεmbi: "Nu'mø hĩngui t'εc'εi'a te ra hya bi 'yotra Moisés 'nε'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, madague'a di bennate n'na ra ánima dá ma dá nyauĩ, xquet'a ngũtho hĩnda 'yεc'εi ra hya dá sifi".

17

Xandøngu ra n'u dá zã to dá japi dá 'yøtra ts'oqui rá mmĩc'εiui.

1 Ra Jesús bi 'yεmbyø xãdi:

—Nuyã, hĩndĩ 'bēdi temã cosa ga 'yøtra ts'oqui yø ja'i. Pε Hague ngue ra castigo dá thøra ja'i dá japi dá 'yøtra ts'oqui rá mmĩc'εiui. 2 Man'na xanho ngue dá thørbu ja ra jathe di ntharpa n'na ra jani p'u ja rá 'yuga ngue dá gu'mi, hĩnda gue'a ngue dá japi dá 'yøtra ts'oqui ya yø ja'i zits'utho εc'εigui. 3 Dami mfãhmu mamĩ njahu p'u.

Nu'mø hĩngui nnu manho te bi 'yøt'a'i ni cu, dami hejpi. Nu'mø bi hyεp'u ra nts'o øt'e, dami punnbi. 4 Madague'a nyoto nnĩdi n'na

pa dá 'yøt'a'i'a hĩngui nnu manho, 'nε nyoto nnĩdi dá 'yεn'i: "Dami punnngui", dá 'yεn'i, dami punnbi.

Yø xãdi ra Jesús bi 'yãpi ngue di hatra ts'edi yø nt'εc'εi.

5 Bi 'yεmbyø xãdi ra Jesús:

—Ague grã Hmu, nu'mø te nt'ãpi Oja, dami 'yøt'e ngue ga εc'εihe xanho ngue di nja.

6 Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'mø di ja zits'u ni nt'εc'εihu, madague'a dangu ga nnoho n'na zihmudã ra mostasa, nunu n'na nza ra sicómoro 'bãhnu, dá zã gui 'yεmphu: "Dami 'uecua gui 'bãi, i m'map'u ja rá jathe", gui 'yεmphu. Nunã ra za, di map'u gui xihmu.

Nu ra hmĩqui øt'a te rá 'bēfi ja ngue dá 'yøt'e.

7 Nu'ahu ya, xi'mø di 'b'ua n'na nc'εi ngue di si n'na rá hmĩqui, nu'mø bi zøhra 'bēfi ra hmĩqui ngue xpã nuafani øgue fãnde'yo, çua dá 'yεmbrã hmĩqui: "Dami mĩhya gui nsihmε"? 8 Uangu hĩn'na. Sinoque dá 'yεmbrã hmĩqui: "Dami hogagui te ga si. Dami nsã gui 'daqui te ga si mεnte ga nsihmεgã. Nu'mø dá juategã ra nts'ihmε p'uya, ja gui nsihmε", dá 'yεmbi. 9 Çua di ja mammadĩ rá hmĩqui ngue bi 'yøt'e te bi 'bēpi? Conque hĩn'na. 10 Xquet'a gui njathu p'uya, nu'mø gã juadi gã 'yøth'ua ra 'bēfi di 'bēp'ahu Oja, gui 'yεmhmu p'uya: "Hĩn'yu te di hnu manhogãhe, porque nu'a ra 'bēfi bi m'mεjpahe ga øthe, hønt'a dá øthe'ã".

Ra Jesús bi 'yøthe 'det'a nja'i mi hεmbrã ts'o'ya.

11 Nunã ra Jesús, bi thogui i ma Jerusalén. I nthop'u ja ra hyodi di ntøt'ui ra hãi Samaria'a ra hãi Galilea. 12 Mĩ zømp'u ja n'na ra hĩnĩ p'uya, mambã εp'u 'det'a nja'i yø dãrquēhĩ mĩ hεmbrã ts'o'ya. Yap'utho bá εhyø dãrquēhĩ 'mø mĩ hyandi, pe 'bεxpã m'mãi. 13 Bĩ marpaya, bi 'yεmbi:

—Ague grã xãnnbate Jesús, huεgahe, dami 'yøthegãhe.

14 Mĩ hyandyø dãrquēhĩ ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuyã dami sømhmu p'u 'bahyø mmãcja ya, gui xifi ngue ya bi zã'ahu.

Mεnte ni 'yo yø dãrquēhĩ ngue ni map'u 'bahyø mmãcja p'uya, bi zã ra n'u mĩ hεmbi n'na ngu n'na. 15 Nu'a n'na nc'εi'u mĩ u p'uya, mĩ nu ngue ya bi zã ra n'u mĩ hεmbi, bĩ mengbaya. Pε janjuani ngue nts'edi gui ja mammadĩ Oja. 16 Bi ndantyøhmũ p'u 'bãhra Jesús, astã di söt'ahãi rá hmj ha gui ja mammadĩ. Nunã ra n'yohu na, ra mmεngu p'u ja ra hãi Samaria. 17 Bi 'yεnna Jesús:

—ÇUangui 'det'a nja'i bi zã ra n'u mĩ hεmbi? ÇHapu 'b'ua mĩ guto ya? 18 Hĩnjo mman'na xtãbã mmengui ngue di ja

mammađi Oja, hinda honna n'na nc'ei hinga judio ba pengui.

¹⁹ Ra Jesus bi 'yembra n'yohu mara darquehi:

—Dami nangui, ni ma. Ya bi za'i ngue ga 'yec'eigui.

Bi manna Jesus ha di njap'u di nequi ngue di manda ua Oja.

²⁰ Yo fariseo bi 'yanna Jesus ngue njam'mo da zocua Oja ngue di manda ua. Bi 'yembaya:

—Nu'mo bi zocua Oja ngue di manda ua, hinga cosa di nequi ngue da hnu'a.

²¹ Porque hinda za da 'yenyoth ja'i: "Nuua, ja bi ja ua", oque "Nuna, ja bi ja nu". Porque Oja ya di manda ua gui 'bahma'a ya.

²² Bi 'yembyo xadi p'aya:

—Da 'yehra pa gui nne gui nnuhu'a ra pa da zohra N'yohu di 'ye mahets'i, pe hinguu nnuhu. ²³ Da 'yen'ahu yo ja'i'a ra pa'a: "Ma nuhu ninguenu", oque "Ma nuhu ninguenu", da 'yen'ahu. "Yo sa gui tenhu hapu di ma yo ja'i ngue gu'a honju. ²⁴ Porque nu'mo bi zonna pa da ehra N'yohu di 'ye mahets'i, gatho yo ja'i da hyandi. Tengutho 'mo bi yotra hui, to bi za handi, di njarb. ²⁵ Pe nuyá, jatho ngue 'be ga sagá xangu ra n'u, ngue hinda nu manhogá yo ja'i 'ba'cua ja ra ximhai. ²⁶ Tengutho ba nja'mo yo pa mamba m'mahra Noé, xquet'a ngu'a di nja'a ra pa da ehra N'yohu di 'ye mahets'i ya. ²⁷ Porque nu'a ra pa'a, mi sihme yo ja'i, madj nhatj 'da, ja t'apyo t'ixu 'da. Pe himbi unna guenda yo ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mo ra pa mi yatra Noé p'u ja ra barco. Mi nja ra ndate 'ye p'uya, bi juadi gatho yo ja'i. ²⁸ Njاربatho'a te bi nja'mo yo pa mi m'mahra Lot. Mi sihme yo ja'i, te'o di ntai, te'o i mpa, te'o tuhyo huahi, mi honnigu 'da. ²⁹ Pe nu'a ra pa bi sihra Lot ngue bi bomp'u ja ra hujni Sodoma, ba hohmaya yo asufre ngue danzo, bi juadi gatho'u mi 'bop'u ja ra hujni. ³⁰ Mahondi njاربatho yo ja'i 'mo ba ehra N'yohu di 'ye mahets'i ya.

³¹ Nu'a ra pa'a, nu ra ja'i di tohma xots'e ra ngu, 'yo di ena ngue di ma mbo ra ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui. Nu ra ja'i di 'yo ra 'befi, hinda ma ra ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui n'nahmantho. ³² Dami b'emhma'a te bi thohra xisu ra Lot. ³³ Nu'a te'o nne di mpommi ra ndate, gue'a di m'me'a. Pe nu'a te'o da 'yenna te conná nquecá, gue'a di nyan'a.

³⁴ Di xi'ahu ngue nu'a ra xui'a, yo nc'ei di oxpu ja ra t'ots'i. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi. ³⁵ Yoho yo xisu 'dap'u di ncani. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi. ³⁶ Yoho yo n'yohu 'dap'u dadi mpefi. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

³⁷ Mi 'yohyo ja'i na ra hya na, enyo ja'i p'uya:

—¿Pe hapu di nja na ra hya gui mmamp'uya gra hmu?

Mi dahra Jesus, bi 'yena:

—Nup'u di 'bahyo ja'i ni 'yup'u da thaspa ra guenda, ja di njap'u ra castigo.

18

Bi hycra hya ra Jesus ngue n'na ra 'danxu mi n'ast'abi.

¹ Bi hycra hya bi xihyo ja'i ra Jesus. Bi xannba yo ja'i ngue jatho zant'a da mat'Oja, hinha di gohyo mmu. ² Bi 'yembaya:

—Nup'u ja n'na ra hujni, mi 'bop'u n'na ra ts'at'abi ngue hinguu su ra mmic'eiu, ni xinga gue Oja di su. ³ Nu'a ra hujni'a p'uya, xquet'a mi 'bop'u n'na ra 'danxu ngue njandyatho pap'u 'baha ts'at'abi ngue apra ts'at'abi ra nsuiui. ⁴ Nuna ra ts'at'abi, bi ma njammi pa ngue hinguu orpa masu na ra 'danxu. Pe m'mefa p'uya, bi 'yena: "Nuga hinda suga Oja, ni xinga guehma mmic'e'i'be di su. ⁵ A nuyá, para ngue hinni mantho di xunanyaga ua na ra 'dansu, ma ga orpa ra ts'at'abi, n'namhma ngue ya hinni mantho da ehe di xunanyaguu".

⁶ Bi sigue bi 'yenna Jesus:

—Guehna ra hya bi manna ts'at'abi ngue ra ts'oc'e'i naya. ⁷ Xi Oja ya, lua hinda 'yorpabi ra ts'at'abi ya yo ja'i xa huanhni, i nzofo ra pa ra xui? Xi'mo bi zofo, lua hinga 'be xta mats'i? ⁸ Di xi'ahu ngue n'na zihmantho da mats'i. Nu'mo bi zohra N'yohu di 'ye mahets'i, lua da dinyo ja'i di ec'e'i ua ja ra ximhai?

Yoho yo n'yohu bi mara mmat'Oja p'u ja ra nija.

⁹ Mahombi hyc'i man'na ra hya bi xihyo ja'i ra Jesus, porque 'bahyo ja'i ena ngue man'na xanho ngue mi'da yo mmic'eiu. Bi 'yembyo ja'i p'uya:

¹⁰ —Yoho yo n'yohu bi ma ba mat'Oja p'u ja ra nija. Nu'a n'na nc'ei, ra fariseo'a. Nu'a man'na nc'ei p'uya, ra nguthai'a. ¹¹ Nu'a ra fariseo 'bai ha ga mmat'Oja, i ena: "Ma Oja'i, dadi ja mammedi' ngue nuga hinda ot'a tengutho or'mi'da yo ja'i ngue yo be, yo ts'oc'e'i, yo 'yots'om'mai. Ni xinga gue'a te o'na ra nguthai 'ba'cua di ot'a. ¹² Nuga nyondi n'na semana di et'a ma mmu. Nu'a te di taha, di hacra diezmo dadi unj", bi 'yena. ¹³ Pe nu'a ra nguthai p'uya, yap'utho ba m'mai. Ni xinga gue'a di nnosmaya, sinoque mente ponna tuya mente ena: "Ma Oja'i, dami hugagui. Nuga ja ma ts'oqui", bi 'yena. ¹⁴ Di xi'ahu, ngue nu'a ra nguthai ba ehra ngu, pe ya bi hojpbai Oja. A nuna man'na p'uya, hujna na. Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'atho hnu mansu'a. Pe nu'a ot'e ngue hinguu hnu mansu p'u ga mbeni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

Ra Jesús bi xi Oja ngue di japyø basi.

¹⁵ Bi zixyø basi yø ja'i p'u 'buhra Jesús. I nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi, 'ne da xi Oja ngue di japyø basi. Pe nu'mø mi nu ya yø xädi ra Jesús, bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi. ¹⁶ Pe nuna ra Jesús bi zonyø basi, bi 'yembj:

—Damj hyehma yø basi da thocua di 'bai. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'ye Oja, xquet'a njarbatho ya yø basi ya. ¹⁷ Majuañi di xi'ahu ngue n'na ra ja'i hingat' yøde tengutho n'na ra basi ngue ra 'yøde, hinda zä da zo rá 'ye Oja.

Ra mmemmeti himbi ne da 'yøte te bi xihra Jesús.

¹⁸ Nuna n'na ra n'yohu 'bet'o ngue yø judio bi 'yorpa ra nt'anni ra Jesús. Bi 'yembj:

—Ague grá hoga xänbate, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacra 'da yø te para zantho? —bi 'yembj.

¹⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—¿Ua gui padj te gui mmanya, ngue gui engui xanhogä? Porque hønse Oja xanho. ²⁰ Ua hinguj padj hanja'u yø hya di manda Oja ngue ena: “Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá hyote. 'Yo grá be. 'Yo to gui sännba ra fehni. Damj su ni papä, damj su ni mamä” —bi 'yembj.

²¹ Nu'a ra n'yohu p'uya, bi 'yena:

—Nuya yø hya gui xicya, ya gä xtä øt'e asta gue'mø marä ngüεgui.

²² Nuna ra hya bi mamp'uya, mi 'yøhra Jesús, bi 'yembj:

—Di 'behman'na ra hya ja ngue gui 'yøt'e. Damj pä te gä gui pets'i, gui unna menyu yø hyoya. Nu'mø gä 'yøt'aya, ya bi ja ni mmeti mahets'i p'uya. Bā ε p'uya, ga mmerp'u nnä magä —bi 'yembj.

²³ Nuna ra n'yohu, nu'mø mi 'yøhna ra hya sifi, mambi dudrä mmäi, porque marä ndømmemmeti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hinte hembj.

²⁴ Mi nu ra Jesús ngue bi du rá mmäi ra mmemmeti, bi 'yembyø xädi p'uya:

—Xandøn hennitho ha di n'unuyø mmemmeti ngue da zo rá 'ye Oja. ²⁵ Ya fadi ngue ra cameyo, hijnjam'mø da zä da thop'u ja rá xagu n'na ra 'yofani. Pe man'na xandøn hennitho ngue n'na ra mmemmeti di n'unj da zo rá 'ye Oja.

²⁶ Mi 'yøhyø xädi na ra hya bi manna Jesús, di n'yembj:

—Rä nzegui ya hijnonni ja'i da zä di nyannä te ya'mø —di n'yembj.

²⁷ Ra Jesús bi sigue bi 'yembj:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hinda zä te da 'yøt'e. Pe Oja, hinte hembj.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'u yø ja'i n'yoi p'u ni ma.

²⁸ Nuna ra Beðu bi 'yembj:

—Nugähe, ya xtä sohme p'u te gä di peshe ngue di ten'nahe.

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Majuañi di xi'ahu, ngue nu to gä xpä nzohyø ngu, xpä nzohrá papä 'nēhrä mamä, xpä nzohyø n'yohu, xpä nzohyø xisu, xpä nzohyø basi, ngue ørpa rá 'befi Oja, ³⁰ pe mente 'bucua ja ra ximhäi ra ja'i, nu'a ga ngu'a te xpä nzogui, man'natho xangu'a te da ðini. Ra pa di 'yep'u p'uya, di t'unna te para zantho.

Mahombj manna Jesús ngue da tho, pe bi ma ngue di bennate.

³¹ Bi zica n'nanni'u 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yembj:

—A nuyä, ya nnä mähä Jerusalén. Nup'u, ja danj njap'u'a te gä bi 'yotyø pøngahya Oja, ngue te da thohra N'yohu bi 'ye mahets'i. ³² Di ndäpyø ts'oc'ei, ngue da n'yemahya, da zai, da zots'i. ³³ Di ani, m'mefa p'uya, da hyo. Pe rá hyu pa di bennate.

³⁴ Nu'u yø xädi himbi ðini hanja na ra hya xifi. 'Be ximbi n'yo yø mmäi'a te ra hya bi xifi, porque nuya yø hya ya, xanhenñitho ha di fadi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra xädä.

³⁵ Nu'mø ni ma da zømp'u ja ra hnini Jericó ra Jesús, mi hup'u ja ra 'yu n'na ra xädä ngue äpra menyu yø ja'i thop'u. ³⁶ Mi 'yøde ngue thogui xangu yø ja'i, nu'a ra xädä p'uya bi 'yänni hanja ngue thohyø ja'i. ³⁷ Bi si p'uya, ngue nuna ja ngue da thop'u hudi, guehna ra Jesús ra mmengu Nazaret. ³⁸ Bi mahra mafi p'uya, bi 'yembj:

—Damj huegagui ague Jesús, rá mbom'meto'i ra David —bi 'yembj.

³⁹ Nu'u yø ja'i ni 'bet'o p'uya, di hejpi ngue hinda mmafi. Pe rá xädä, ena man'na nts'edi ga mafi, bi 'yembj:

—Damj huegagui ague rá mbom'meto'i ra David.

⁴⁰ Bi m'mähra Jesús, bi manda bá ts'i ra xädä. Nu'mø ni ma da zøp'u 'bä p'uya, bi 'yembj:

⁴¹ —¿Te gui nne di nja'i?

Ra xädä p'uya, bi 'yena:

—Ague grá Hmu, di nne ngue di nzø ma ää.

⁴² Ra Jesús bi 'yembra xädä:

—Di nzø ni dä 'mø. Bi zä'i ya ngue gui ec'εigui ngue jagä ra ts'edi ga øthe'i.

⁴³ Nu'a ra ora'a p'uya, 'bexpi nzø yø dä ra xädä. Bi merp'u ni ma ra Jesús, pe di ja mammaði Oja. Nuya gätho yø ja'i bi nu te bi nja, gä εspabi Oja.

19

Ra Jesús bi nyqui ra Zaqueo.

¹ Mi yarbu ja ra hnini Jericó ra Jesús, ya ni 'yop'u ja ra hnini p'uya. ² Nu'a ra hnini'a, mi 'bup'u n'na ra n'yohu ngue ra mmemmeti ni

hú ngue rá Zaqueo, rá hmu'ú to juhra mēnyu njuí. ³ Nuna rá Zaqueo p'uya, i nne dá nu rá Jesús ngue dá badi te'o. Pē hinguí sá dá hyannbaya, porque xangu yø ja'í n'yoiu rá Jesús, 'nē hinguí hēts'i. ⁴ I nne ngue dá nu xanho. Bì nti p'uya, nì 'bet'o. Bì nexá n'na rá za ngue rá sicómoro 'báp'u ja ngue daní nthohra Jesús. ⁵ Mì thop'u ja rá za tōhra Zaqueo ná rá Jesús, bì nōs'maya, bì 'yēmbi:

—Ague Zaqueo, bá cai n'na zihmantho, porque nuya ja ngue ga nsäyagá p'u ja nì ngu ya.

⁶ Nuna rá Zaqueo, n'nahmantho bá cai. Nup'u ja rá ngu, ja bì säyabi p'u rá Jesús. ⁷ Yø ja'í p'uya, hĩmbi nu manho te otra Jesús, embi ngue guerp'u ja rá ngu rá ja'í ja rá ts'oqui ja säya p'u. ⁸ Rá Zaqueo p'uya, bì m'mái, bì 'yēmbra Jesús:

—Nuya grá Hmu, nu'a te dí pets'i, ga unná made yø hyoya. Nu'mø 'bui te'o man'na xangu xtá hannbi ngue'a hinní 'yup'u ga hannbi, pē ga cospabi ngoho parte'a te xtá hannbi —bì 'yēmbi.

⁹ Mì nya rá Jesús, bì 'yēna:

—Nu rá ora ja p'uya, ya dí nyanna to 'buhra ngu jaua ya. Porque xquet'a 'nehna rá mbom'meto rá Abraham. ¹⁰ Porque rá N'yohu bí 'yē mahēts'i, bì 'yēhē dá hyonyø ja'í xa m'medi, ngue dá yaní.

Bi hycra hya rá Jesús ngue 'det'a yø mēnyu bí t'uní.

¹¹ Mēnte øxyø ja'í rá hya mmanna Jesús, bì hycra hya bí xi p'uya. Porque ya xmanguerp'u dá zøn'a Jerusalén. Nup'u ga mbēnyø ja'í p'uya, embi ngue 'bexti nēqui'a rá ora'a ngue dí manda ua Oja. ¹² Bì 'yēmbyo ja'í p'uya:

—Mì 'bua n'na rá n'yohu ngue mì nnu mansu yø ja'í. Ya ja ngue dá ma n'na rá hāi yap'utho, ja dí t'unnbu rá cargo ngue dí ndast'abi p'u ja rá hāi 'bui, dá çhrá ngu p'uya. ¹³ Pē hante ngue dá ma rá n'yohu, bì zonhñi 'det'a yø hmiquí. N'na ngu n'na yø hmiquí, bì dāpa n'na rá mēnyu xandongu rá mui. Bì 'yēmbya: "Nuna rá mēnyu dá 'da'ahu ya, dami 'yōrpahu rá 'befi astā gue'mø dá pengā". ¹⁴ Pē nuya yø mmēnguhē rá n'yohu, mì nnu man'p'uya. Bì mēnyø m'mēnhñi ngue dá mamp'u ha bì zōnna n'yohu, bì 'yēna: "Hĩndí nnegāhe ná rá n'yohu ngue dí ndast'abi dí mandagahe", bì 'yēna. ¹⁵ Pē siempre bá t'ēts'i ngue bí ndast'abi ná rá n'yohu. Mì zōp'u ja rá hāi p'uya, bì manda bá ts'i'u yø hmiquí xi unná mēnyu. I nne dá badi hangu xa ndaha n'na ngu n'na. ¹⁶ Nu'a rá mēdi bí zōp'uya, bì 'yēna: "Nu nì mēnyu gá dáqui, ya jap'u 'det'a yø mēnyu xa ndaha". ¹⁷ Rá dast'abi p'uya, bì 'yēna: "Ya xanho 'mø, grá hoga mēfi. Madague'a zits'utho bì ma mafāti'i, pē gá pōngmanho. A nuyá, dí exa'í ja ngue guí manda 'det'a yø danihñi

ya". ¹⁸ Bì zōhman'na p'uya, bì 'yēna: "Ague grá hmu, nu'a nì mēnyu gá dáqui, ya jap'u cat'a yø mēnyu xa ndaha". ¹⁹ Bì t'ēmbaya: "Nu'í ya, dí exa'í ngue guí manda cat'a yø hnñi". ²⁰ Mì zōhman'na p'uya, bì 'yēna: "Ague grá hmu, ja ua nì mēnyu gá dáqui. Nugá dá 'ue rá bayu dá pets'i. ²¹ Porque dí su'í ngue guí ya manzaqui, guí á'a te hñxcá taha. Guí xoc'a te hñxcá pēfi". ²² Bì 'yēna dast'abi p'uya: "Hĩngrá hoga mēfi n'yø. Nu'a rá hya guí mmanya, gue'a gdá hats'a'í rá güenda'a ya. Porque guí ēngui ngue dí ya manzaquigá. Guí ēngui ngue dí hangá'a te hñxtá n'uni, ogue dí ácá'a te hñxtá pēfi. ²³ Çhanja ngue hñgá dá ma mēnyugá p'u ja rá banco, n'namhma ngue nu'mø dá sœua ja ma ngu, xtí ndácá'a te rá nzābi ma mēnyu?" ²⁴ Bì t'ēmp'u 'báp'u p'uya: "Hyannbau rá mēnyu ná, n'yø. Dami unui'a há 'det'a yø mēnyu". ²⁵ Nu'u ts'o p'uya, bì 'yēna: "Ague grá hmu, pē ya há 'det'a yø mēnyu ná". ²⁶ Bì 'yēna dast'abi p'uya: "Nugá dí xi'ahu ngue nu'a ya há xangu, gue'a man'na dí t'un'na. Pē nu'a zits'utho há, dá thannbabi a zits'u há. ²⁷ A nuyá, nu'u má nsuigá 'be hñguí nneque xca ndast'abigá, bá siui ua ya. Ga nnugá ha gdi hyohu".

Rá Jesús bí zōp'u ja rá hnñi Jerusalén.

²⁸ Mì juadi bí manna rá hya ná, rá Jesús bí thogui, i ma Jerusalén. ²⁹ Mì zōmp'u ja rá nyuni ja rá mbonza ja yø olivos, ja jarbutho rá hnñi Betfage 'nehra hnñi Betania. Bì 'yet'í yoho yø xadi p'uya. ³⁰ Bì 'yēmbi:

—Nì mē nu ja rá hnñi bí janu ya. Nu'mø gá cat'ui rá hnñi, guí tĩmmi p'u dá nthat'í n'na rá burru ma'da'yotho, hñjongui sá. Bá xoqui guá siui ua. ³¹ Nu'mø to dá 'yēn'auí, hanja ngue guí xocui rá burru, guí xihmí p'uya ngue honna Hmu.

³² Nu'u yø xadi p'uya, bì ma. Nup'u bí zōmp'uya, bì dīmp'u nthat'í rá burru, tengutho xi manna Jesús. ³³ Mì xoip'uya, nu'u yø mmēmburru bí 'yēmbi:

—Çhanja ngue guí xocui rá burru?

³⁴ Bì 'yēmbaya:

—Porque honna Hmu.

³⁵ Bì ts'ispabi rá burru rá Jesús. Nu'u yø xadi p'uya, bí gaspa rá burru yø tũhu yø ja'í ngue bí nōpa nts'at'í. Bì hyuxra burru rá Jesús, bì ma. ³⁶ Xangu yø ja'í dí tansyø tũhu ngue pōp'u ja rá 'yu ja ngue dá thohra Jesús. ³⁷ Nu'mø ya xmanguerp'u dá zøn'a Jerusalén, ya 'yop'u ja rá ngai ja rá mbonza ja yø olivos. Bì mahra hmafi gátho yø xadi p'uya ngue dí johya. I espabi Oja ngue yø milagro xi nurpi otra Jesús. ³⁸ Dí n'yēmbi:

—Oja dí japra dast'abi bá 'bēnhñi ngue bí zōcua. Ya bí nhojpauí yø ja'í ná Oja bí 'bu mahēts'i. Nuya maguesē ná Oja bí 'bu mahēts'i ya.

³⁹ Bi 'yɛn'i'da yø fariseo n'youi yø ja'i p'uya:

—Ague grá xámbate, dami hejpa ni xädi. Yo di mmanña ra hya na.

⁴⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Di xi'ahu ngue nu'mø da ma mæhejpi ya yø ja'i ɛscagui ya, di nya yø do ja ua ngue da 'yɛscagui.

⁴¹ Mi zøn'a nenihni ra Jesús, bi hyandra hniñi Jerusalén. Bi nzomp'uya, ngue pañi te da tho'a m'mefa yø ja'i 'bup'u ja ra hniñi.

⁴² Bi 'yɛmbrá mehnini p'uya:

—Nu ra pa ja p'uya, di nnehmagá ngue gui pahmu hanja na ra hya da 'yøt'ahu ra nho. Pe njot'i ni n'yomfɛnihu ya. ⁴³ Da 'yɛhra pa ngue gui m'mu mman'ahu, di máts'a ni nsaihu, mathgt'i ra hniñi da 'yøtyø njuñi. Di nexpu di nexyø soldado da 'yøt'ahu ra tunhni, da 'yɛ'ahu made. ⁴⁴ Da t'ɛn'ahu hai p'uya, ngue da tho yø ja'i 'bucua ja ra hniñi. Da ma nsædi yø ngu. Nguna di nja, porque himbi n'yo ni mmuihu'a ra pa bi zøcua rá m'menhni Oja ngue xi'i ha gdi nyamhmu —bi 'yɛmbi.

Ra Jesús bi 'yetyø ja'i mi mpäp'u ja ra thinnüa.

⁴⁵ Bi map'u ja ra nija ra Jesús. Gä bi 'yetyø ja'i mi mpäp'u thinnüa p'uya. ⁴⁶ Bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue Oja i ɛna: “Nuna ma ngungä, ni hu ngue ra ngunga mhmat'Oja na”. Pe nu'ahu, gui øthu ngue ja di mpeti ua yø be.

⁴⁷ N'na pa ngu n'na pa bi xámbate p'u ja ra nija ra Jesús. Pe nu'u yø hmu yø mmäcja p'uya, 'nɛ'u yø xámbate ngue ra ley, 'nɛ'u yø n'yohu di manda p'u ja ra hniñi, gä honna forma ha di hyo ra Jesús. ⁴⁸ Pe hingui tñi ha di japi ngue di nja'a te mbɛni, porque gä 'bøtyø ja'i ngue øxra'ya mmanña Jesús.

20

Ra Jesús bi t'änni to bi unna nt'ɛdi'a te øt'e.

¹ N'na ra pa ya, nuna ra Jesús bi xámba ra hya yø ja'i p'u ja ra nija, xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya. Bi zøhyø hmu yø mmäcja p'uya, 'nɛ'hyø xámbate ngue ra ley, bá 'yohu'u di manda p'u ja ra nija. ² Bi 'yɛmbrá Jesús:

—Ague n'yø, çhanja'a te gui øt'e? To bi 'da'i ra nt'ɛdi'a te gui øt'e? —bi 'yɛmbi.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nugä xquet'a ga øt'ahu n'na ra nt'änni ya. Pe dami xicju hanja'a ra hya ga ä'n'ahu.

⁴ ÇTe'o bi unna nt'ɛdi ra Xuua bi xixyabi yø ja'i? ÇUa Oja bi unna nt'ɛdi, uague yø ja'itho ra nt'ɛdi'a te bi 'yøt'e?

⁵ Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dadí. Di n'yɛmbi:

—ÇTeni 'be'a ga xihmu ya 'mø? Nu'mø ga xihmu ngue Oja bi unna nt'ɛdi te bi 'yøtra Xuua, da 'yɛnihu p'uya: “Xina ra hya

bi manña Xuua conná gueque, çhanja ngue hingá 'yɛc'eihu 'mø?”, da 'yɛnihu p'uya. ⁶ A nu'mø ga xihmu ngue yø ja'itho bi unna nt'ɛdi te bi 'yøtra Xuua, di hyojthogahu yø ja'i ngue da mandogahu. Porque ç ɛc'ei yø ja'i ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua.

⁷ Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yɛmbrá Jesús:

—Hindi paçáhe to bi unna nt'ɛdi'a te bi 'yøtra Xuua.

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbyø ja'i:

—Ya hingá xicju na ra hya di ä'n'ahu, ni xinga guecä ga xi'ahu to di 'dacra nt'ɛdi te di øt'e.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra huahí ngue ra jomhmi.

⁹ Nuna ra Jesús, bi hyoni te gui hyejpa yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yɛmbi:

—Mi 'bu'a n'na ra n'yohu ngue bi 'yøt'a n'na rá nuu'uvu. M'mefa p'uya, bi hyoni to da gonhui rá huahí, n'namhmu ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mmɛhui'a te di tocabi. Bi ma p'uya, ya'atho yø pa i ma.

¹⁰ Mi zønna pa da thucyø uva p'uya, nuna ra mmɛhui bi menhna n'na rá hmiqiu ngue da tu yø uva di tocabi. Pe nu'u yø mɛfi mambi 'bup'u ja rá huahí, bi anña hmiqiu, bá ɛrbøya. Pe hinte bi unni. ¹¹ Ra mmɛhui p'uya, mahømbi menhman'na rá hmiqiu p'u bi ja rá huahí. Pe xquet'a ngut'atho bá ts'ui. Bi ma ma'ani, hinte bi t'unni. ¹² Ra mmɛhui p'uya, mahømbi menhman'na rá hmiqiu. Yø mɛfi p'uya, mahømbi antho, bá ɛt'i.

¹³ M'mefa p'uya, ɛnna mmɛhui: “ÇTeni 'be'a ga øt'a 'mø? Nuna ma ts'ant'u dadí madí, ma ga pennbi. Xamhmatho da nu mansu 'mø bi nuna”, bi 'yɛna. ¹⁴ Pe nu'mø mi zømp'u 'bøhyø mɛfi na rá ts'ant'u ra mmɛhui, di n'yɛmbyø mɛfi: “Nuna ya, guehna rá ts'ant'u ja ngue da gohmi rá huahí naya. Ma ga hohu ya, n'namhmu ngue ya ma mɛmtilu ra huahí”, di n'yɛmbi. ¹⁵ Bi bennbabi rá ts'ant'u ra mmɛhui p'uya, bi gajmæxøts'e ra huahí, ja bá hop'u.

Ra Jesús bi 'yányø ja'i p'uya, bi 'yɛmbi:

—Xi'mø ya gä bi nja ya yø hya di xi'ahu ya, çteni 'be'a da 'yøtra mmɛhui? ¹⁶ Siempre da ma ra mmɛhui, da ho yø mɛfi conhui rá huahí. N'an'yo mi da yø ja'i di fátra huahí p'uya.

Nu'mø mi 'yøhyø ja'i na ra hya na p'uya, di n'yɛmbi:

—Yo da ne Oja ngue da ngu'a di nja —di n'yɛmbi.

¹⁷ Pe ra Jesús bi hyetyø ja'i, bi 'yɛmbi:

—Te 'be'a ga mbøn'a ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ɛna: “Nuna ra do himbi nu manho yø hyønñigu, guehna ra do brá 'bebo p'u brá fahra jado na”, i ɛna. ¹⁸ Nu'mø da zoxra ja'i mæxøts'e ra do, da føhra ja'i. A nu'mø da dahra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

19 Nu'u yø hmü yø mmäcja 'ne'u yø xännbate ngue ra ley, bi ne xti benträ Jesús ngue xta ngot'i. Porque pahyø ja'i ngue go xihya yø hyä bi hyecra Jesús. Pe hïmbi zä xti bent'i, porque supï di mböcuc mi'da yø ja'i.

I nnepyo nsaiui ra Jesús ngue da 'yëmbi hingui ja ts'edi di njutra mēnyu nju.

20 Yø fariseo p'uya, bi mēnhni to da juppatho häi te ga ya ra Jesús. Nuya bi 'benhni xögue ya manhotho, tengutho 'mø ngue nmajuani yø hoja'i. I nnepe ngue di nja tema hya da djinnba ra Jesús ngue hindä gue'a da ma, para ngue da zäp'u di yapa m'mefa. 21 Janangue bi t'ørpa ra nt'änni na ra hya ja ua, bi t'ëmbi:

—Ague grä xännbate, di pacähe ngue gä xanho te guï mma, 'ne gä gue'a ra hya njuantho guï xännbate. 'Ne hingui su'a te mben'na'i yø ja'i. Sinoque majuanï guï xännbate'a ra hya nne Oja ngue gdä n'yohu. 22 Damï xicje ya, çua xanho ngue di njutra mēnyu ährä dast'abi, uague hin'na? —bi 'yëmbi.

23 Pe ra Jesús, ya padj te mbennbabi yø ja'i ngue'a ra nt'änni ørpe, bi 'yëmbuya:

—çHanja ngue guï sämhyagahu? 24 Damï 'yurcahu ra mēnyu —bi 'yëmbi—. çTo rá hmi na n'youi ra mēnyu ja ua ya? çTo rá thuhu na ra thuhu n'youi na ra mēnyu? —bi 'yëmbi.

Mi dahya yau ra Jesús, bi 'yëmbi:
—Guehna ra dast'abi naya —bi 'yëmbi.

25 Ra Jesús bi 'yëmbyo ja'i yau:
—Nu'a ja ngue gui 'yøthu ya, damï unhnu ra mēnyu di tocabi ra dast'abi. Da gue Oja p'uya, damï unhnu'a te di tocabi —bi 'yëmbi.

26 Ya hïmbi zä xta ndjï na xti gajpa häi'a ra hyä ännbuya. Hante gue di 'yøtho'a ra hya i dahra Jesús. Ya hïnte mambï mantho.

Bi manna Jesús ngue di bennate yø ánima.

27 M'mefa p'uya, bi ma 'da yø saduceo, nuya ëmbi ngue hïndi bennate yø ánima. Bi 'yëmbra Jesús:

28 —Ague grä xännbate, nup'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'u ra hya ngue ëna: nu'mø bi du n'na ra n'yohu, 'ne hïndi m'mahyø basi, nu rá xisu ra ánima da zogui, nu'a rá n'yohu ra ánima gue'a di nthatui ra 'danxu'a, n'namhma ngue di m'mahyø basi tengutho 'mø xti m'mahyø basi ra ánima. 29 A nuyä, xi'mø di 'bu'i yoto ma'yohu ngue edadi ncü ya. Nu'a ra n'yohu ma da, di nthati. Pe da 'yëhra pa da du, 'ne hïndi m'mahyø basi.

30 Janangue nu'a rá n'yohu ra ánima m'mefa bi m'mai, go di nthatui ra 'danxu'a. Pe xquet'a da du ra n'yohu, 'ne hïndi m'mahyø basi. 31 Nu'a rá hyu rá n'yohu p'uya, høndi nthatui ra 'danxu 'mø bi du rá n'yohu. Di siguetho di nthatra xisu 'mø bi du rá ndø, asta gue'mø bi du gä yoto ma'yohu. Gä di nthatui ra xisu, 'ne gä bi du yø n'yohu. Pe hïmbi m'mahyø basi. 32 Rá nzeGUI p'uya,

bi du ra xisu. 33 A nuyä, xi'mø ra pa danj bennate yø ánima ya, çndana gue'a ya yoto ma'yohu rá mmëti ra xisu? Porque gä bi m'mahmi.

34 Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Nua ja ra ximhäi, di nthatui yø xisu yø n'yohu. 35 Pe nu to di tocabi ra mmenthï ngue di ma mahets'i 'mø bi bennate yø ánima, ya hin danj nthati. 36 Porque ya hïnjonda du, da gohi tengutho yø anxe. Ya yø basi Oja, porque da 'yøt'Oja ngue ma'da'yo høndi m'mai. 37 Nup'u ja ra hya bi 'yotra Moisés, ja di nequï p'u ngue di bennate yø ánima. Porque nt'ot'i p'u ra hya bi man'Oja 'mø mi nya p'u bi nzø ra ndat'o, ngue bi 'yëna: “Guecä drä Ojagä ngue ra Abraham. Drä Ojagä ngue ra Isaac. Drä Ojagä ngue ra Jacob”, bi 'yëi'Oja. 38 Ja di nequï p'uya ngue nup'u 'bu Oja, hingui tu yø te yø ánima. Nup'u 'bu Oja, hïnjongui tu.

39 Bi 'yëni'da yø xännbate ngue ra ley p'uya:

—Majuani'a guï mma, grä xännbate —bi 'yëmbi.

40 Pe ya bi zu xti sigue xta 'yørpa mi'da yø nt'änni p'uya.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo hingra ja'itho.

41 Mi nya ra Jesús, bi 'yëmbyo ja'i:

—Nu'a ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi, i mmanyø ja'i ngue da gue'a n'na'u yø mbom'meto ra David. Nugä ga xi'ahu hanja ya, madague'a ngue rá mbom'meto ra David, pe nuna ra Cristo hingra ja'itho na. 42 Porque ra David, ënna hya bi 'yørpa ja ra Salmo: “Nuna Oja, nu'mø mi zojbagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yëmbi: Damï miçua ja ma n'yëigä ya, 43 asta gue'mø ga øt'e ngue guï manda gätho'u ni nsaiui”, bi 'yëmbi. 44 Ja di nequï p'uya, ngue ra David, nu'mø nnønna Cristo, ni huñi ngue rá Hmu. Janangue ra Cristo di nequï ngue hingra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto ra David.

Bi xihyø ja'i ra Jesús ngue di mfädi xanho, hindä hyätyø xännbate ngue ra ley.

45 Gä bi 'yøhyø ja'i ra hya bi manna Jesús ngue ëmbyo xädi:

46 —Damï mfähmu xanho ya, 'yo di hä'ahu yø xännbate ngue ra ley. 'Yo guï øthu tengutho ga 'yo'u. Nuya yø n'yohu ya, di ho ngue søt'a häi yo he. Di ho ngue di respecta yø ja'i ha gui zengua p'u ja ra tai. Nup'u ja yø nija p'uya, huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'u. Nup'u øt'a ngo yø ja'i p'uya, xquet'a nne ngue tate xtanh p'u da mi. 47 'Ne tunnba yø ngu yø 'danxu, i häti, ëmbi ngue di xannbi te pets'i. Nuna ra hya ga ngorpa yø dä yo ja'i p'uya, nu'mø mmat'Oja, ndø ya'atho mmat'Oja. I nne da 'yëmbyo

ja'i ngue yø ndøhoga n'yohu. Pɛ nuyá, gue-
hya mathoguiho ra castigo da thohya ngue
gátho mi'da yø ja'i.

21

Ra 'danxu bi unna mɛnyu Oja.

¹ Nup'u ja ra nija, hɛtho ra Jesús ha ga
yøtyø mɛnyu yø mmɛmmeti p'u ja ra huada
ca ra mɛnyu ngue ra ofrenda. ² Bi nu n'na
ra 'danxu ngue ra zibøhyoya, xquet'a bi gát'i
yoho yø zi xani p'u ja ra njamɛnyu. ³ Bi
'yɛnna Jesús:

—Majuani dí xi'ahu ngue ra zibøhyoya na
ra 'danxu bi unna mɛnyu ya, pɛ man'natho
nnu manho Oja'a rá mɛnyu bi unna, hinda
gue'u yø mɛnyu mi'da yø ja'i di unj. ⁴ Porque
nuyá mi'da yø ja'i, yø mmɛmmeti ya, pɛ
gue'a rá mɛnyu xa pongui di unj. A nuna ra
'danxu, zits'u drá mɛnyu mi ha. Mi ja ngue
xtá nzi rá mɛnyu bi unj.

*Bi manna Jesús ngue bá ep'u ra pa da
xotra nija.*

⁵ Di c'a 'da yø ja'i te ja ra nija. I
mmanyø ja'i ngue mazitho gui nɛqui ra
nija. Mazitho gui nɛqui yø hmj yø do
n'youi. Gui nhohra nija'a tema cosa di unyø
ja'i ngue nnøpa ofrenda. Ra Jesús bi 'yɛmbi:

⁶—Ya gui nnuhu te ja ra nija ya. Pɛ nuna
ra nija naya, bá ep'u ra pa da xotyø ja'i na.
Xøgue di nxædi, hin hapu nmi nɛqui ra nija.

*Bi manna Jesús te di nja hante rá nzɛgui
yø pa.*

⁷ Bi t'ännbaya, bi t'ɛmbi:

—Ague grá xännbate, njam'mø di nja ya
yø hya gui mmanya, ngue da xotra nija yø
ja'i? ¿Tema hmɛya di nja'mø ya ni ma da
zønna pa di nja'a te gui mmanya?

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbyø xædi:

—Damj mfáhmæ xandønho, 'yo gui nne
ngue to da hyä'ahu. Porque xangu yø ja'i
di n'yo ngue da 'yɛmbyø ja'i: “Go guecá
drá Cristogá ya”, da 'yɛmbj. Xquet'a da
'yɛna: “Nuya, ya da guehra ora jap'u da
gua'a nximhai ya”, da 'yɛna. Pɛ 'yo sä gui
ɛc'eiha. ⁹ Nu'mø gá 'yøhmæ ngue ya ja yø
datunhni, ya di ndunhyø ja'i, 'yo sä gui suhu.
Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja.
Pɛ hinga gue'u yø hmɛya'u ngue rá nzɛqui.

¹⁰ Bi sigue bi 'yɛmbaya:

—Da nangyø nación ngue da 'yørpá ra
tunhni mi'da yø nación. Da nangyø dast'abi
ngue da 'yørpá ra tunhni mi'da yø dast'abi.

¹¹ Janjuani ngue di 'yan'ahai. Di nja yø
thuɸu, di nja yø guehi. Di nsu yø ja'i 'mø bi
nu yø hmɛya dá nja maya.

*Bi xihyø xædi ra Jesús ngue da zä ra n'u, da
ts'ui.*

¹² Pɛ hante ngue di nja ya yø hya di xi'ahu
ya, da gu'ahu yø ja'i ngue di bent'ahu, di
dá'ahu p'u ja yø nija, da jo'ahu. Di ndá'ahu p'u

'bahyø dast'abi. Di ja'ahu p'u yø ja'i ngue gui
ɛc'ɛigahu. ¹³ Ngue ngu'a di nja'ahu, nu'mø
ya gdi yahu yø ts'ut'abi, ja gui xihmu p'u ra
hoga 'da'yo hya p'uya. ¹⁴ Nu'mø bi ma ma
bent'i'ahu, 'yo sä di tu ni mmahwa'a ra hya
ja ngue gui xihmu ra ts'ut'abi. ¹⁵ Porque
ga 'da'ahu ra hya, ngue gui padj te gui
mmamhmæ p'u 'bu'u di su'ahu. Hinjonda
zá da dácrá hya ga 'da'ahu. ¹⁶ A nuyá, asta
ni papáse di dá'ahu. Ni n'yohuse di dá'ahu.
Ni mɛnise di dá'ahu, ni amigose di dá'ahu.
Pɛ di m'mu'i da da tho'ahu. ¹⁷ Da zä'ahu yø
ja'i ndap'u bi zá ngue gui ɛc'ɛigahu. ¹⁸ Pɛ
ni xinga n'na ni xtahu di m'medi. ¹⁹ Nu'mø
hingui hyɛgahu, gue'a di n'na'ahu ra 'da'yo
te'a.

²⁰ Nu'mø gá nuhu ngue ya di mäsyø sol-
dado ra hnini Jerusalén, gui pahmu p'uya
ngue n'na zihmantho da ma majuadi ra
hnini. ²¹ Nu'u yø mmɛngu p'u ja ra hai Judea,
da 'dagui, di map'u ja yø xanthø. Nu'u di
'bup'u ja ra hnini Jerusalén, da 'dagui. A nu'u
di 'yo ra 'befi, ya hinda map'u ja rá hnini.
²² Porque ya bi zøhra pa di nja ra castigo. Nu
te gá nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro, da gue'a
ra ora'a ngue di nja'a. ²³ Hucate yø xisu
di hadyø basi'a ra pa'a, ogue di sudyø basi.
Porque ra ndate di nja ua ja ra hai. Ra
ndussutho ra castigo da thohyø ja'i. ²⁴ Da
tho yø ja'i conyø juai. Mi'da p'uya, da ts'ixa
fædi, di ma ra fædi ndø yap'utho n'nanni yø
hai. 'Nɛ nu'u yø ja'i hingyø judio p'uya, da
nɛ'ahai yø mmɛngu Jerusalén asta gue'mø
da ne Oja di m'mehyø hya.

*Bi manna Jesús ngue mahonda ɛcua ja ra
ximhai.*

²⁵ Di nja yø hmɛya p'u ja ra hyadi, 'nɛp'u ja
ra zana, 'nɛp'u ja yø sø. Nuya ja ra ximhai
p'uya, hinda badj te da 'yøtyø ja'i 'bup'u
ya yø nación. Di nsu yø ja'i ngue'a yø thoni yø
fanthe di ja ra jathe. ²⁶ Nu'mø bi zo yø mmai
yø ja'i'a te ja ngue di nja ua ja ra ximhai, asta
da güentyø ja'i ngue ra ts'u. Nu te gá bi ja
maya, gá di pádi hapu thogu. ²⁷ Da thandra
N'yohu di 'yɛ mɛhɛts'i ngue da n'youi ra gui.
Da hnu ngue magues, porque mathoguiho
ja rá ts'edi. ²⁸ Nu'mø ya bi mædi di nja ya yø
hya ya, damj hya ra ts'edi gui juxni yahu, gui
hyanthu mayá. Porque ya xma nguerputho
da ɛhni Nyatehu.

Bi nhyepa ra hya n'na nza ra igo.

²⁹ Mahømbi hyɛj hman'ná ra hya bi xihyø
ja'i ra Jesús, bi 'yɛmbj:

—Gui nnuhu n'na ra za ra igo, ogue ndana
bi zá ma za. ³⁰ Nu'mø ya bi c'ammj ngue
bi 'dogui, gui pahmu p'uya ngue ya ni ma
di pat'i xanho hai. ³¹ Nguna ra hya ja ngue
di nja ya. Nu'mø gá nuhu ngue ya bi nja ya
yø hya di xi'ahu, damj pahmu ngue ya xma
nguerputho di manda Oja ua ja ra ximhai.
³² Nuya yø hmɛya di xi'ahu ya, damj pahmu

ngue guehya di nja ya, hante ngue da du y0 ja'i 'buhra pa ja p'uya. 33 Nu te bi ja maya, 'ngcua ja ra hai, hingui zai. Pe nuna ra hya di mmannga, ja para zantho na.

34 Damj mfahmu xanho, 'yo dadj mbentui ra nts'o ni mmuihu. Manma tha'i ngue gui ni'tihue, oge hondra mnyu gui ja ndummu ha gdi tummu. Porque nu'm0 bi zonna pa ra nze'gui, ja gui thambenihue, ya di jap'u. 35 Tengutho 'm0 te bi zo ra 'dih, di njarbutho'a te da thogui gatho y0 ja'i 'bui ra ngunj nximhai. 36 Gue'a ngue gdi mfahmu xandorno'a. Damj mat'Ojahu hangu ra pa, n'namhna ngue gui mpomhmu ra ndate ja ngue di nja. Janangue da za gui somhmu p'u di 'buhra N'yohu di 'ye mahets'i.

37 Nu'm0 ra pa, i xannbate p'u ja ra nija ra Jesus. Ra xui p'uya, pa bi op'u bi ja ra nyuni ja ra mbonza ja y0 olivos. 38 Gatho y0 ja'i, xudi xudi pap'u ja ra nija ngue oxra hya mmanna Jesus.

22

Y0 nsuiui ra Jesus ya sannj ngue da hyo.

1 Ya mi ts'udra ngo ngue ra pascua, guehna ra pa ts'i ra thuhme hingui n'youi ra ixi. 2 Nu'u y0 hmu y0 mmacja 'nhy0 xannbate ngue ra ley, guehya ya ra ya'atho y0 pa honj ha di hyo ra Jesus. Pe supi di mbocue y0 ja'i.

3 Ra zithu p'uya bi yurba ja ra mmui ra Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'u 'de'ma yoho y0 xadi ra Jesus. 4 Nuna ra Judas, bi ma ba nyui y0 hmu y0 mmacja, 'nhy0 n'yohu di manda p'u ja ra nija. Ba nheca hyui y0 mmacja ha di japi di dapra Jesus. 5 Ra ndijohya ya y0 mmacja 'm0 dinj ha di zadi. Bi xihna ra Judas ngue di unna mnyu. 6 Bi nu manho te bi sihna ra Judas ngue di t'unna mnyu. Bi hyonj ha di japi ngue di dapy0 mmacja ra Jesus, pe da gue'a ra ora ngue 'buse ra Jesus.

Y0 xadi ra Jesus bi hoqui te da zi'a ra nde bi nsannj ngue ra pascua.

7 Ya fuhra ngo guehya y0 pa ts'i ra thuhme hingui n'youi ra ixi. Guehna ra pa hode'yo y0 ja'i ngue sannjgo, ngue di nzibde ngue ra pascua. 8 Nuna ra Jesus bi 'yetra Bedu 'ngra Xuua, bi 'yembj:

—Ni me ya, bi hocui'a te gdá nzibdehu, ga nsannjgohu ngue ra pascua —bi 'yembj.

9 Bi 'y'en'u y0 xadi p'uya:

—¿Haru gui nne ga ma hocá'be'a te ga sihu p'uya?

10 Mi dahra Jesus, bi 'yembj:

—Nu'm0 gá cut'ui mbo ra hninj, gui nthuei n'na ra n'yohu ni ma rá ngu, di tu n'na xonj ra dehe. Damj tennui haru da zonj. 11 Gui 'yenui ra mmgnjgu p'uya: "Ra xannbate i ena: ¿Haru ja ra cuarto ga nzibdehe ma xadi, ja ga sahe p'u ra ngo ngue ra pascua?" gui

'yenui. 12 Ra mmennjgu p'uya da 'yut'au n'na ra dacuarto bi ja maya ra tocangu. Ja damj hocui p'u'a te ja ngue gdá nzibdehu p'uya.

13 Bi ma'u yoho y0 xadi mi yai ra Jesus. Mi zomp'u ja ra hninj, tengutho ra hya xi manna Jesus, gue'a bi nja'a. Bi dinna ngu tengutho xi xifi, ja bi hojpu ra nzibde ngue ra pascua p'uya.

Ra Jesus bi zi ra nzibde ngue ra pascua.

14 Nu'm0 mi zonna ora di nsihme p'uya, nuna ra Jesus, gatho'u 'de'ma yoho y0 xadi, gá 'bup'u ja ra mexa. 15 Ra Jesus bi 'yena:

—Hante ngue da thogui, janjuanj ngue sixa mpaha ma mmui ngue 'dau ga nsihme na ra ngo ngue ra pascua. 16 Porque di xi'ahu ngue ya hinnj mantho ga nsannjgohu, asta gue'm0 di nja'a te ja ngue di nja, ya gdi 'bahmu p'u ha di manda Oja p'uya.

17 Bi decra vaso p'uya ngue di ja mamma di Oja. Bi 'yemby0 xadi p'uya:

—Damj ndarpahu naya, sihu 'da'its'u. 18 Porque di xi'ahu ngue ya hinnj mantho ga sigá rá ngui ra uva, asta gue'm0 bi zonna pa di manda Oja ua ja ra ximhai.

19 M'mefa p'uya, bi hayiman'na ra thuhme. Mi ja mamma di Oja p'uya, bi xenna thuhme, bi uny0 xadi ngue da zi. Bi 'yembj:

—Nuna ya, guehna ma do'yoga naya. Nu'm0 gá sihu y0 pa di map'u naya, gue'a gdi benj'u'a ngue dadi dá ma do'yo ngue dá du conná gue'ahu.

20 Mi juadi bi nsihme p'uya, bi decra vaso, bi 'yena:

—Nuna po ra vaso ja ua ya, guehna ra hme ya naya ngue nu'm0 dá tu, di nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi ot'ahu Oja. Porque di mfamma ji conná gue'ahu.

21 Nua ja ra mexa di simehu ya, 'bucua n'na nc'ei ngue jugatho hai, ya xa hyonj ha di japi ngue di dagui. 22 Nu ra N'yohu bi 'ye mahets'i ja ngue da tho. Nu te xpa ts'annbi ngue da thogui, da thomhma'a. Pe hague ngu ra castigo da thohna ra n'yohu di dagui.

23 Bi mudi di n'yanni n'na ngu n'na p'uya te'o'a ja ngue di dá ra Jesus.

Di ntør'mahya y0 xadi ra Jesus ndana ja ngue di m'met'o.

24 Bi mudi bi njun'mahya y0 xadi ra Jesus ngue nne di m'met'o n'na ngu n'na. 25 Pe ra Jesus bi 'yembj:

—Nup'u ja y0 nación, i 'buhyo dast'abi ngue di manda p'u ja y0 hai. Nu'a ra ts'ut'abi di manda y0 ja'i p'uya, i eny0 ja'i ngue xanho te orpabi ra ts'ut'abi. 26 Pe nu'ahu, 'yo gui nne gui mandathohu y0 ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xta nhe'ts'i rá cargo da mafi, guehna ra ja'i jatho ngue di mpefi da máxyo mmic'eiui na. Nu'a da ne di m'met'o ngue gatho y0 amigo, guehna jatho da gohi ngue ni m'efithohu na.

27 Porque nuyá, ¿ndana gue'a nt'embj ma daya, gue'a hup'u ja ra mɛxa ma da, ua gue gue'a 'uite ma da? Uanguj hup'u ja ra mɛxa'a ma da. A nuyá, dí 'bucá ua ha guí 'bahmu ya, pɛ hin dadi mandathogá. Sinoque dadi mɛfi.

28 A nuyá, gue'ahɛ xtá n'yohu mente yø pa xtá ságá ra n'ɛ. 29 Ma Papá bá ɛxquet'a dí ɛxahɛ ya ngue 30 nup'u dadi mandagá, 'dap'u gá mmihmu p'u ja ra mɛxa gá nsihmɛhu. Guí mmihmu p'u ja yø nthuts'i ngue guí mandahɛ'u dɛ ma yo'wei yø ja'i Israel.

I pahra Jesús ngue da zop'u m'ɛfa ra Bedu.

31 Nuná ra Jesús bi 'yɛmbrá Bedu: —Ague Bedu, nu'a rá zithu, ápra nt'ɛdi Oja ngue da hyonj ha dí japi ngue gui hyɛgahɛ p'u. 32 Pɛ xquet'a dí ápra mate Oja conná ngue'e ngue hingui 'behni nt'ɛc'ɛi. Pɛ nu'i 'mø bi n'yo ni mmái'a te guí øt'e, dami hatra ts'ɛdi ni cu.

33 Ra Bedu p'uya, bi 'yɛmbj: —Ague grá Hmu, nugá xquet'a dí 'bui madague'a 'da gdá mɛ fádi, ogue astá 'dap'u ga tui —bi 'yɛmbj.

34 Mj dahra Jesús, bi 'yɛmbrá Bedu: —Ague Bedu, nugá dí xi'i, nu'mø tobe hinda mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hingui paqui —bi 'yɛmbj.

Ya bi zønna ora da ma ma'uni ra Jesús.

35 Bi 'yányø xádi ra Jesús, bi 'yɛmbj: —Xi'mø ma xi'ahɛ ngue hinte gui hyaxhu p'u gá máhá, xingra bɛxa, ni xingra njumɛnyu, 'nɛ hingui cux mi'da ni thixfanhu, ¿ua ja temá cosa gá 'behmu?

Bi 'yɛmbyø xádi p'uya:

—Hin'na, hinte bi m'ɛdi.

36 Mj dahra Jesús, bi 'yɛmbj: —A nuyá, nu to ja rá bɛxa, da gats'i. Da gaxrá njumɛnyu. Nu to hin'yu rá juai, da má rá pahni ngue da dán'a n'na ra juai. 37 Porque dí xi'ahɛ ngue jatho ngue ga thocá'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ɛna: “Da tho tengutho n'na rá ts'oc'ɛi”, i ɛna. Porque nu'a te nt'ot'i ngue ga thocá, jatho ngue di njahma'a.

38 Nu'u yø xádi p'uya, bi 'yɛmbj:

—Ague grá Hmu, ja ua yohø yø juai.

Mj dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Co nu'a 'mø —bi 'yɛmbj.

Ra Jesús bi mat'Oja p'u ja ra xequi ni hu ngue Getsemani.

39 Nup'u bi ja ra nyuni mambj o'a m'ɛt'o ra Jesús ja ra mbonza ja yø olivos, ja i map'u ra Jesús, bi máhá yø xádi. 40 Mj zømp'u ha ja ngue da zømp'uya, bi 'yɛmbyø xádi:

—Dami mat'Ojahɛ ya. Nu'mø hingá mat'Ojahɛ, nthambenitho hinda gue'a gui 'yøthu.

41 Bi thohmits'u ní nguep'u ra Jesús. Nup'u bi zøni, tengu ga yap'u da zøn'a n'na ra do 'mø bi t'ɛi. Bi ndantyøhmɛ p'uya ngue da mat'Oja. 42 Bi 'yɛna:

—Ague ma Papá'i, nu'mø guí nnu manho, dami yangui ngue'a rá ndate ja ngue ga thocá. Pɛ hinga nu'a go ga sänná gue'a di nja'a, sinoque nu te guí sänni, gue'a di nja'a —bi 'yɛna.

43 Bi nu p'uya ngue bi zø'a n'na ra anxɛ bí 'yɛ mahets'i, di hatra ts'ɛdi. 44 Nu'a ga ndár'ma n'u rá mmái'a te ja ngue da thogui, man'na ngue rá mmái ga mmat'Oja. Nu'u yø xánthe i ja, i 'yugui so hái, tengutho 'mø pønna ji p'u ja n'na ra ts'ɛt'i.

45 Mj juadi bi mat'Oja p'uya, bj nangui, bj map'u bi 'bahyø xádi. Nu'u yø xádi p'uya, ya mi'aha, bi dapra t'ahá ngue ra dummai. 46 Bi 'yɛmbuya:

—¿Hanja ngue guí ahmi? Dami nangui, guí mmat'Ojahɛ. Nu'mø hingá mat'Ojahɛ, nthambenitho hinda gue'a gui 'yøthu.

Ya bi mbentra Jesús.

47 Mente yai yø xádi ra Jesús, bi zøhna ra Judas ni zi xangu yø ja'i. Guehna n'na nc'ɛi ya 'dɛ'ma yoho yø xádi ra Jesús. Bi guat'i ngue bi zengua p'u 'bahra Jesús, bi zurpa rá hmi p'uya. 48 Nuná ra Jesús bi 'yɛmbj:

—Ague Judas, con n'na ra beso guí dá ra N'yohu bí 'yɛ mahets'i ya'mø.

49 Yø amigo rá Jesús mi nu te bi nja, bi 'yɛmbuya:

—Ague grá Hmu, ¿ua guí nne ga japhu ra juai? —bi 'yɛmbj.

50 Bi gaxrá juai n'na nc'ɛi rá xádi ra Jesús. Bi zennbabi rá 'yɛhɛ ra 'bet'o mmácja, bi hɛyja rá gu ngue rá n'yei.

51 Pɛ ra Jesús bi 'yɛmbj:

—Dami hyɛgui, 'yo gadi japhu —bi 'yɛmbj.

Nuná ra Jesús bi dapra rá gu na bi thɛpa rá gu ngue bi 'yøthe. 52 Nuya yø hmu yø mmácja, 'nɛhyø policia fáhra njja, 'nɛhyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra njja, gá ní 'yɛhra nzite. Ra Jesús bi 'yɛmbj:

—¿Ua guí ɛmhmɛ ngue drá begá, ngue guí cahu yø juai 'nɛ guí cahu yø za ngue gui benngahu? 53 Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xännbá ra hya yø ja'i p'u ja ra njja. Uanguj xtá nzá ja xqui benngahu p'u. Pɛ ya guehna ra ora guí 'yohu naya, ngue nu'mø rá 'bexui i ja rá páhá ra zithu.

Bi manna Bedu ngue hingui padj te'o ra Jesús.

54 Ya bi bentyø ja'i ra Jesús. Bi zixpu ja rá ngu rá 'bet'o mmácja. Pɛ ra Bedu, ni 'bɛfa ya'atho p'u ni ma yø ja'i ni zi ra Jesús. 55 Nup'u made rá dathi, bi t'u'a n'na ra sibi ngue bi mihyø ja'i di nhat'i. Xquet'a 'nɛhra Bedu bi mi ngue di nhat'i. 56 Nuná n'na ra xisu ngue ra guanj p'u ja ra ngu, mi nu rá Bedu

ngue hup'u ja ra sibi. Bi za di het'i p'uya, bi 'yembj:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, xquet'a ra n'youi ra Jesus.

⁵⁷ Pe mi dahra Bedu, bi 'yena:

—Hin'na cuo, hindj pacä na ra n'yohu gui mmana.

⁵⁸ Mi tho man'na ts'auquits'u p'uya, hombi nu man'na nc'ei p'u mi hihra Bedu, bi 'yembj:

—Nu'i, xquet'a ni n'youi'u tenna Jesus.

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yena:

—Hin'na n'yö, hinga 'necä.

⁵⁹ Mi tho hman'na ora m'mefa p'uya, man'na nc'ei ngut'a bi ma, bi 'yembj:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu 'bucua, ra n'youi ra Jesus, porque di nequi ngue ra mmengu Galilea na.

⁶⁰ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yena:

—Ague n'yö, hindj pacä temä hya gui nne gui xicya.

Nu'a ra ora'a p'uya, tobe hin manj juadi mmana Bedu'a te mma, bi mmahra öni p'uya. ⁶¹ Bi 'bätra Jesus ngue bi hyannbu bi hihra Bedu. Ra Bedu p'uya, bi zo ra mmäi na ra hya xi xihra Jesus ngue xi 'yembj: "Tobe hindj mahra öni, ya xqui cönga nhyundi, gui mma ngue hingui paqui", xi 'yembj. ⁶² Ra Bedu p'uya, asta ra zondummäi bi bö'n'athi.

Ra Jesus ra n'yemmahya yö ja'i.

⁶³ Nu'u yö n'yohu fähra Jesus, i thenni 'ne i pe'mj. ⁶⁴ Bi gorpa yö dä connä ulu, bi me'mj, bi 'yembj:

—Damj pahya te'o bi mep'a'i ya —bi 'yembj.

⁶⁵ Xangu mi'da yö hya xifi ngue ga ndenni.

Ya bi 'bup'u ja ra dajunta ra Jesus.

⁶⁶ Mi necahäi p'uya, bi mpeti gätho yö n'yohu di manda p'u ja ra nija, conyö hmu yö mmäcja, conyö xännbate ngue ra ley. Ra dajunta bi nja, ja bi ts'ixpu ra Jesus ngue da t'örpa ra nt'änni, bi t'embj:

⁶⁷ —Damj xicje ya ngue'mö gue'e grä Cristo bä ex Oja ngue di ndast'abi, ogue hin'na. ¿Te gui mmana ra hya naya?

Mi dahra Jesus, bi 'yembj:

—Nu'mö ga xi'ahu ngue guecä, hingui 'yec'eigaha. ⁶⁸ Nu'mö xinga öt'ahu n'na ra nt'änni p'uya, xquet'a hingui nne gui mmamhmu'a te ga an'nahu. 'Ne hingui nne gui thöghu p'uya. ⁶⁹ Ya ni ma da zönnä ora ya, ngue ra N'yohu bi 'yë mahets'i danj mmj'p'u ja ra n'yoi Oja nuna jase ra ts'edi.

⁷⁰ Gätho yö ja'i p'uya bi 'yembj:

—¿Ua gui enä ngue gue'e rá Ts'ant'u'i Oja m'ö?

Mi dahra Jesus, bi 'yembj yö ja'i:

—Ahä, go guecä tengutho gui mmamhmu.

⁷¹ Di n'yembj yö ja'i p'uya:

—¿Teni 'be'a man'na ma testigo ga nnehu ya m'ö? Ya dá öschu ra hya pönnä ne ya.

23

Bi ts'ixpu 'bahra Pilato ra Jesus.

¹ Gä bi nangyö ja'i p'uya, bi zixpu 'bahra Pilato ra Jesus. ² Bi mahyö ja'i ngue di yapra Jesus, enyö ja'i:

—Dí tinnbähe n'na ra hya na ra n'yohu 'bucua, ngue di ts'onnbä yö mmäi yö ja'i. I embj ngue hingui ja ngue di unyö ja'i ra menyu ähra dast'abi 'bu'a Roma. Xquet'a i mma ngue guehna ra Cristo na, i nne da ma ngue n'na ra dast'abi.

³ Ra Pilato bi 'yänna Jesus, bi 'yembj:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yö judío?

Mi dahra Jesus, bi 'yembj:

—Ahä, go guecä tengutho ra hya gui mmana —bi 'yembj.

⁴ Ra Pilato bi 'yembj yö hmu yö mmäcja, da guehmi'da yö ja'i:

—Hin temä ts'oqui di tinnbä na ra n'yohu 'bucua —bi 'yembj.

⁵ Pe yö ja'i mahömbi 'yena:

—Nuna ra hya xännbate p'u ja ra häi Judea na, di ts'onnyö ja'i na ra hya na. Bi fu'a Galilea xännbate ra hya, asta söcua ya.

Bi ts'ixpu 'bahra Herodes ra Jesus.

⁶ Mi 'yöhra Pilato na ra hya mmanyö ja'i, bi 'yännbaya ngue'mö ra mmengu p'u Galilea na ra Jesus. ⁷ Nu'mö mi xi p'uya ngue ja ra mmengu p'u, bi menbna na ra Herodes mi ndast'abi p'u Galilea. Porque ra Herodes, nu'u yö pa'u, mi 'bup'u Jerusalén. ⁸ Ra Herodes, nu'mö mi nu ra Jesus, emmei di johya. Porque ya rá ya'atho yö pa i nne da nu, ngue öde te mmanyö ja'i t'embj ötra Jesus. Mi t'ö'mj ngue da nurpi temä milagro da 'yöt'e. ⁹ Xangu yö nt'änni bi 'yörpe, pe ra Jesus hinte ga ndatho. ¹⁰ Xquet'a 'bup'u yö hmu yö mmäcja 'nhyö xännbate ngue ra ley. Di yapri hin'y'u p'u ra nze'gui. ¹¹ Nuna ra Herodes co 'nhyö soldado xquet'a himbi nu manho ra Jesus. I thentho, bi hetä n'na rá he mazihotho tengutho rá he n'na ra dast'abi. Ra Herodes mahömbi menhna Jesus, i map'u 'bahra Pilato. ¹² Madague'a madj nsahmi m'met'o ra Pilato ra Herodes, pe bi n'amigo m'mefa.

Ya nts'änni ngue da tho ra Jesus.

¹³ Nuna ra Pilato bi peti gätho yö hmu yö mmäcja, gätho yö ts'ut'abi, gätho mi'da yö ja'i. ¹⁴ Bi 'yembj:

—Ya guä singahu ua na ra n'yohu 'bucua. Gui emhmu ngue di ts'onnyö ja'i. Pe ni hmi ni dähä hapu di änni, 'ne gui nnuhu ngue hin tema ts'oqui di tinnbabi ngue'a te gni yaphu. ¹⁵ Ni xinga guehra Herodes ngue xtabä ndinnba rá ts'oqui, porque bi costho hömöbi 'yecua. Ja gui nnuhu p'uya ngue hin tema hya di nequi para ngue da t'embj ja te rángue'a ngue da tho. ¹⁶ Nugä ga manda ngue da 'bei, pe ga thögue.

17 Ra Pilato i ja ngue da 'yot'e te ra costum-bre ja yø ja'i, nu'mø ra ngo ngue ra pascuá, pa mathøgue n'na ra ofádi. 18 Gátho yø ja'i p'uya, bi mahra mafi, i ena:

—Nuna ra Jesús da tho na. Go dami thøhra Barrabás.

19 Pe nuna ra Barrabás, guehna n'na nc'ei mi ofádi ngue ra 'yot'i sui, 'ne ra hyote p'u ja ra hniñi. 20 Ra Pilato hombi xihyø ja'i ngue da zä di thøhra Jesús. 21 Pe yø ja'i p'uya, man'na nts'edi ga mafi, i ena:

—Da guatra pont'i. Da guatra pont'i ra Jesús.

22 Rá hyu ndi p'uya, bi 'yenná Pilato:

—¿Pe temá nts'o xa 'yø'na p'uya? Nugá hin temá ts'oqui di tinnbi ngue da t'embí da tho. Nugá ga manda da 'bei, pe ga thøgue.

23 Pe yø ja'i hingui säya ngue mafi, ädi ngue da ma maçuati ra pont'i ra Jesús. Nu'a ga mahyø ja'i co 'ne'u yø hmü yø mmäcja, bi nja'a te ädi. 24 Ra Pilato p'uya bi zänni ngue di nja'a te mmányø ja'i. 25 Bi ma mathøgue na ra Barrabás xi manyø ja'i ngue di nthøgue. Guehna xi jot'i ngue ra 'yot'i sui 'nehra hyote na. Go bi ndä na ra Jesús, i hnepe ngue da tho p'uya.

Ya cuatra pont'i ra Jesús.

26 Nu'mø mi ts'ixra Jesús ngue da tho, bi nthøui p'u ja ra 'yu n'na ra n'yohu xpi 'yehra 'befi ni hu ngue ra Simu, ra mmengu Cirene. Go bi njapi bi duxra pont'i na p'uya, ni 'befatho p'u ni ma ra Jesús.

27 Pe xangu yø ja'i bi denni. I ma'a nts'onj yø xisu, tu yø mmui ngue te da thøhra Jesús.

28 Pe bi hyetyø ja'i ra Jesús, bi 'yembí:

—Ague gyø xisu gui 'bøhmua ja Jerusalén, 'yo gui zøhmua conná ngueque. Sinoque dami nzonj ngue conná ngue'ahu 'ne conná nguehni basihu. 29 Porque da 'yehyø pa gui 'yemhmu: Xanho 'bai te'o hijnjo'o yø basi, ogue hĩmbi hya yø basi, ogue hĩmbi satate. 30 Yø ja'i p'uya da 'yembyø t'øhø: “Bá tãgui, gui soxçáhe”. Da 'yembyø nyuni: “Dami cogbahe”, da 'yembí. 31 A nuya ngue hĩnte gadi uph'a gadi ømhmu ya, hague ngu ra n'u da tho'a ja rá ts'oqui 'mø.

32 Xquet'a ni ts'i yoho yø ts'oc'ei ngue 'dap'u da duui ra Jesús. 33 Mi zømp'u ja ra nyuni gui hutyø ja'i ngue ra Njuyaxhmu, ja bi ma maçuati p'u ra pont'i ra Jesús. 'Ne'u yoho yø ts'oc'ei bi ma maçuati ra pont'i, n'na rá n'yei, n'na rá gaha i gohi. 34 Nu'mø ema cuati ra pont'i ra Jesús, bi 'yena:

—Ma Papá'i, dami punnba yø ja'i 'bøcua, porque nuya hingui padí te øtya —bi 'yena.

Yø soldado p'uya bi ma ra taha ngue to xta ra taha, gue'a da gaca n'na xequi rá he ra Jesús. 35 Yø ja'i 'bäp'u p'uya, i hehtho. Nu'u yø judío 'bet'o, i thentho'u, i ena:

—Mi mmanna ra n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pe di nyanse ya, ngue'mø majuani

ngue guehna rá thanhni Oja nuna t'embí ra Cristo.

36 Yø soldado p'uya, xquet'a thenni. Bi guat'i ngue bi unna vino xa n'ixi da zi. 37 Bi t'embøya:

—Nu'mø gue'e rá dast'abi'i yø judío, dami nyanse ya'mø.

38 Nup'u ja rá ya ra pont'i, bi t'ot'a n'na ra letrero ngue ena: “Nuna ra n'yohu 'bøcua, guehna rá dast'abi yø judío na”. Ra letrero p'uya, nt'ot'i conná hya ngue ra griego, ra latin, ra ebreo.

39 Nuna n'na ra ts'oc'ei ya cuarbua ja ra pont'i p'uya, xquet'a thenni, bi 'yembí:

—Nu'mø gue'e grá Cristo, dami nyanse ya'mø. 'Necä'be gui nyan'be p'uya.

40 Nu'a man'na nc'ei ra ts'oc'ei bi 'yembrá amigo di yahni:

—Nu'i ni xingui su Oja, conque ya gui tup'u ja ra pont'i ya. 41 Nugui ja te rángue'a ngue di säui ra n'u, porque di jutui'a te xtá øt'ui. Ya ni 'yup'u'a te di thohmi. Pe nuna ra n'yohu 'bøcua, hin temá nts'o xa 'yø'na.

42 Bi 'yen'a m'mefa p'uya:

—Ague Jesús, nu'mø ra pa gui søhø ngue gui manda ua, gui mbengui.

43 Mi dahra Jesús, bi 'yembí:

—Majuani dí xi'i, nuya ya ga m'mahmi p'u mahets'i ya.

Ya bi du ra Jesús.

44 Comma huxyadi, bi mudi bi m'mexui gá ra ximhai asta hyu nde. 45 Ra hyadi bi m'mexui. Nu'a ra ulu mi zap'u ja ra goxthi nija bi hyehmade i gai ngue bi xet'i. 46 Bi 'yen'a n'na rá hmafi ra Jesús, bi 'yena:

—Ague ma Papá'i, dadi fat'a'i ma tegä ya —bi 'yena.

Høntho bi man'a p'uya, 'bexpi du. 47 N'na ra capita ngue ra mmengu Roma bi nu te bi nja, bi 'yespabi Oja p'uya, bi 'yena:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu 'bøcua, hĩn'yu rá ts'oqui na.

48 Gá bi nu yø ja'i mi 'bäp'u te bi nja. Bi ma yø ja'i p'uya, pe pøtyø tija ngue tu yø mmui.

49 Gátho'u yø mpadiui ra Jesús, conyø xisu bá nexa Galilea ngue tenni ha ni ma, yap'atho bi 'bái, gá hantho te bi nja.

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

50 Mi 'b'u'a n'na ra hoga n'yohu ni hu ngue ra José, mi øt'e te gá mmamp'u ja ra ley, ra mmengu p'u ja ra hniñi Arimatea ja ra häi Judea. 'Nehna di manda p'u ja ra nija na.

51 Xquet'a 'nehna mi t'ø'mi ngue di manda ua Oja. Janangue hingui 'bøi ngue ra acuerdo'a te ra hya bi ts'ännbu ha bi mpøti yø ja'i.

52 Nuna ra n'yohu na, bi ma bá nyauí ra Pilato, bi 'yäp'a nt'edi ngue da hyäp'u ja ra pont'i ra Jesús. 53 Mi hyäp'u ja ra pont'i p'uya, bi 'uennbabi rá do'yo ra Jesús co n'na ra sávana ngue ra hoga ulu. Bi hyäxp'u ja ra panteøn xi ma nt'a'mi p'u bi ja n'na ra 'bido

ngue bá ägui. Nunā rā panteón, h̄injongui o.
54 Nde mbēh̄i'ā rā pa'a, ya dā yātrā pa ngue
rā ts'äya.

55 Nu'ū yō xisu bá nexā Galilea ngue bá
n'youi rā Jesús, bi mā bá nū rā n'yägui. Bi nū
ha bi t'ägui. 56 M̄i zōmp'ūya, bi d̄inj̄ ngue ya n'nann̄i
bi hocyō 'yēth̄i māzihotho ga yūn̄i ngue dā
goxrā ánima. Bi nsāya'a rā pa ngue rā ts'äya
p'ūya, porque gue'a d̄i manda rā ley Oja'a.

24

Ya bi bennate rā Jesús.

1 M̄i hyaxā rā pa ndomingo, zi xud̄itho bi
ma mahōn'a yō xisu p'ū bi o rā Jesús. Bi
hyaxyo 'yēth̄i xi hoqui. Bi māhā m̄i'da yō
xisu. 2 M̄i zōmp'ūya, bi d̄inj̄ ngue ya n'nann̄i
'bennā do m̄i nnōpā n̄jū'm̄i rā panteón. 3 Bi
yut'ambo p'ūya, pē ya h̄imb̄i d̄imp'ū rā Jesús.
4 Bi nsu p'ūya, h̄ingui pad̄i te dā 'yōt'e. M̄i
nū p'ūya, 'bāp'ū yoho yō anxē di yoxn̄i yō he.
5 I hēmtho hāi'ū yō xisu ngue emmēi sū. Yō
anxē p'ūya, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue guí homhm̄u ua mant'ägui'a
ya 'bēi? 6 Ya h̄injō'oua, ya xā bēnnate. Dam̄i
bēmh̄m̄u rā hyā bi xi'āh̄u 'mō tobe mambi
'bātā Galilea. 7 Conque bi mā ngue rā N'yoh̄u
bi 'yē mahēts'i, m̄i ja ngue dā mā madāpi yō
jā'i ja yō ts'oqui ngue di cuatrā pont'i. Rā
hyu pa p'ūya, di bēnnate.

8 Nu'ū yō xisu p'ūya, bi zo yō mm̄ai nā rā
hyā xi mān'a m'met'o rā Jesús. 9 Nuya yō
xisu 'mō mambā pengb̄u ja rā panteón, nū'a
te bá nū, bi xi'ū 'de'ma'da nc'ēi yō xādi rā
Jesús. Bi xifi gātho m̄i'da yō jā'i. 10 Nuya yō
xisu bi hyaspabi rā hyā ya yō xādi rā Jesús,
guehna rā Maya Magdalena, 'nēh̄rā Juana,
'nēh̄rā Maya rā mamá rā Jacobo, 'nē hm̄i'da
yō xisu p'ūya. 11 Pē nuya bi thaspā rā hyā
p'ūya, h̄ingui ec'ēitho te mm̄anya yō xisu.
Sinoque ėntho: "Hāntho loco ya yō xisu",
gue emmā ėntho.

12 Pē rā Bedu bi bōn'athi, bi ma
n'nahmantho p'ū bi ja rā panteón. M̄i
zōmp'ūya, bi hyē'tambo. Bi nū ngue ya
n'nann̄i 'bōnnā ūlu mant'e rā Jesús. Bi
mengb̄u ha sāya p'ūya, pē di 'yōtho hanja'a te
xi nja.

*Bi ntimm̄i p'ū ja rā 'yū yoho yō xādi rā
Jesús ngue man̄i map'ū ja rā h̄inj̄i Emaús.*

13 Nu'ū rā pa'a p'ūya, yoho yō xādi rā
Jesús man̄i map'ū ja rā h̄inj̄i Emaús. Nunā
rā h̄inj̄i nā, d̄i nsocui Jerusalén como
'de'ma'da kilómetro. 14 Mēnte 'yo, mēnte di
c'a'a te xi nja. 15 Nunā rā Jesús m̄i zā m̄i zadi,
ya 'dap'ū n̄i n'yo. 16 Madagūe'a ngue hēti,
pē ėnā te corpatho yō dā ngue h̄indā bad̄i
te'o nā rā Jesús. 17 Rā Jesús bi 'yānnb̄aya, bi
'yēmbi:

—¿Ten̄i 'bē'a mā hyā gad̄i nxihm̄i mēnte
guí 'youi ua ja rā 'yū n'yō? Nup'ū nnā bēngā,
ėnā gue tū n̄i mm̄aiui.

18 Nunā n'na nc'ēi n̄i h̄u ngue rā Cleofas bi
'yēmbi:

—Gātho yō jā'i bá 'yo Jerusalén, gā pad̄i te
bi nja mantenn̄i pa. 'Nē go guí 'yēnā ngue
h̄ingui pahya.

19 M̄i dāh̄rā Jesús, bi 'yēmp'ū yaui:

—¿Temā hyā n'yō?

Nu'ū ts'o p'ūya, bi 'yēnā:

—Xigūe rā Jesús nunā rā mmēngu
Nazaret. Guehna n'na rā n'yoh̄u ngue rā
pōngahya Oja, d̄i nēqūi ngue ja rā ts'ēdi ngue
bi 'yōtyō milagro, 'nē ja rā ts'ēdi ngue rā hyā
bi mā. Porque bi nū manho Oja te bi 'yōt'e,
dā guehyō jā'i bi nū manho te bi 'yōt'e. 20 D̄i
mmāngā'be ngue nu'ū yō hm̄u yō mmāc̄ja,
dā gue'ū mā hm̄uh̄u d̄i manda p'ū ja rā n̄ija,
bi dā rā Jesús. Bi zixp̄u ja rā ts'at'abi, ja bā
ts'ānnb̄u ngue dā dup'ū ja rā pont'i. 21 Pē
nugāhe nm̄i ėngāhe ngue nunā rā n'yoh̄u
nā, guehna x̄tā nyanyō judío nā. A nuyá,
ya māngunde bi nja nā rā hyā d̄i xi'a'be ya.
22 Nu'ū 'da yō xisu 'da'igu mā nt'ēc'ēihe, xā
pijthogāhe. Porque xā mma mxud̄itho p'ū
mamb̄i o rā ánima. 23 Pē ya h̄inj̄onxp̄a nd̄inj̄i
ngue di op'ū. Xp̄a mmengb̄aya, xā xic̄je
ngue xi nū yō anxē. A nu'ū yō anxē p'ūya,
i mma ngue ya 'bōhna rā Jesús. 24 'Bexque'a
p'ūya, nu'ū 'da mā n'yoh̄e xā mm̄ap'ū mamb̄i
o rā ánima, pē xā nd̄inj̄i tengutho rā hyā xā
mm̄anyō xisu. Pē rā Jesús ya h̄inxā hn̄u nā
'nā.

25 Nunā rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Ua h̄ingui ts'ū di 'yo n̄i mm̄aih̄u'a te
rā hyā i ja? ¿Ua h̄inj̄am'mō guí o'hm̄u para
ngue guí 'yēc'ēih̄u'a te gā rā hyā bi manyō
pōngahya Oja? 26 ¿Ua h̄ingui pahm̄u ngue rā
Cristo m̄i ja ngue dā zā rā n' hante ngue d̄i
nd̄ast'abi ngue d̄i mandā ua?

27 Ya bi dā m̄i bi xifi gātho'ū yō hyā nt'ot'i
p'ū ja rā Macā Libro ngue'a te guí c'a rā Jesús.
Bi d̄unnb̄ab̄i'a te mm̄app'ū ja yō libro bi
'yotrā Moisés. Bi sigue bi xi m̄i'da yō hyā te
gā nt'ot'i p'ū ja yō libro bi 'yotyō pōngahya
Oja.

28 Nu'mō m̄i zōmp'ū ja rā h̄inj̄i man̄i ma
p'ūya, rā Jesús bi 'yōt'e ngue ėnā xō nne dā
thogui. 29 Pē nu'ū yō n'yoh̄u p'ūya, bi japi
ngue d̄i nsāya, bi 'yēmbi:

—Ma 'daua gā nsāyah̄u. Guí n̄nū ngue ya
bi nde. Ya n̄i mā dā dāh̄rā nxūi.

Bi yut'ambo rā ngu rā Jesús ngue d̄i nsāya.
30 M̄i m̄ip'ū ja rā mēxa p'ūya ngue d̄i ns̄ihmē.
Bi hyacrā thuhmē, bi ja mām̄ad̄i Oja. Bi
xēmp'ūya, bi un'ū hup'ū ja rā mēxa. 31 Nu'ū
rā ora'a p'ūya, bi xohyō n'yomfēn̄i ngue bi
bad̄i te'o. Pē 'bexpi m'mērp̄atho rā Jesús.
32 D̄i n'yēmbi n'na ngu n'na p'ūya:

—Pē uangui hurcā mā mm̄aiui mēnte darā
yah̄u gā rā 'yū, 'nē bi xicui temā hyā nt'ot'i p'ū
ja rā Macā Libro.

33 Ya h̄inte mamb̄i dō'm̄i. Bi mengui
'bexque'a, i ma Jerusalén. Bi d̄inj̄i ngue ya

xı mpeti'ə 'de'mə'da yə xədi rə Jesús co 'nɛ'ə mɪ'da yə n'yohu. ³⁴ A nuya xı mpeti p'əya, bi 'yɛmbəya ja bi zəhə:

—Majuəni xə bɛnnəte rə Hmu n'yə. Ya xə nnu rə Bedu.

³⁵ A nuya ja bi zə p'əya, xquet'a bɪ mə te xi thop'ə ja rə 'yü. Bɪ mə ngue hɪnguɪ pədi te'o nə rə Jesús mənte yaui, bi bədi, ja gue'mə mɪ xennə thuhmə.

Ya bi zəmp'ə 'buhyə xədi rə Jesús.

³⁶ Mɛnte tobe di yahnıtho'ə yo nc'ɛj, ngue mma te xı nu, mɪ dəmbɛni p'əya, ya 'bəp'ə made rə Jesús. Bi zɛngua p'əya, bi 'yɛmbɪ:

—Də hyü nɪ mməihə ya —bi 'yɛmbɪ.

³⁷ A nu'ə yə xədi p'əya, di fɛtyə mməi ngue sɪ. I ɛnə ngue rə 'yə'a hɛti. ³⁸ Pɛ rə Jesús bi 'yɛmbɪ:

—ɿHanja ngue guɪ sɪhə? ɿHanja ngue guɪ ɛmhmə ngue hɪmma juəni di 'bucə ua? ³⁹ Dəmi nurcahə mə 'yɛ 'nɛhma gua. Guɪ nnuhə ngue xquecthocə. Dəmi thənjə n'nəmhə guɪ nnuhə ngue guecə. A nu'a rə 'yə, rə ndəhıtho'a, hɪn'yə rə do'yo'a. Pɛ nugə guɪ nnuhə ngue drə jə'i.

⁴⁰ Mɪ juadi bi xi'a ngu'a p'əya, bi 'yutyə 'yɛ 'nɛhyə gua ha bɪ mə yə clavo. ⁴¹ Pɛ nu'ə yə xədi hɪngə ɛ'ɛc'ɛj xəno, ngue'a guɪ johya 'nɛ ɛnə sudyə n'yomfɛni. Pɛ rə Jesús bi 'yɛmbɪ:

—ɿUa hɪnguɪ ts'ə ua te gə sigə ts'ə? —bi 'yɛmbɪ.

⁴² Bi unna n'na xɛqui rə huə ngue nthaxı p'əya, 'nɛ bi unna n'na mhmɛ rə t'afi t'asa.

⁴³ Bi hyəmp'əya, yə hmı yə də yə xədi p'ə ha bi zi. ⁴⁴ Bi 'yɛmbəya:

—Nunə te də thocə ya, guehnə rə hyə ya xtə xi'əhə m'met'o nə. Ya xtə xi'əhə ngue mɪ jatho di nja'a te nt'ot'i p'ə ja rə Macə Libro. Porque rə Moisés co 'nɛ'ə mɪ'da yə pəngəhya Oja, bi 'yot'a te ja ngue gə thocə, xquet'a ngu'a mməmp'ə ja yə Salmo.

⁴⁵ Bi xojpə yə n'yomfɛni p'əya, ngue də dɪni te mməmp'ə ja rə Macə Libro. ⁴⁶ Bi 'yɛmbəya:

—Ya ngu'a nt'ot'i ngue rə Cristo i ja ngue də tho. Rə hyü pa p'əya, di bɛnnəte p'ə də nt'əgui. ⁴⁷ Guehnə rə hyə də thəspəbi yə jə'i 'bəi ndəp'ə bi zə yə naciön, connə nt'ɛdi rə Jesús, nu to də hyəp'ə rə nts'o ga 'yo, di pənnəbəbi yə ts'oqui. Pɛ rə məditho də mənə hyə p'ə Jerusalén. ⁴⁸ Nuyə, go guɪ xihmə yə jə'i nə te gə nuhə də thocə ya. ⁴⁹ Nunə rə hyə bi yat'əhə mə Papəgə, gə mə pənhnə nəya. Pɛ 'yogui 'uehmə ua ja rə hɪni Jerusalén əstə gue'mə bɪ n'na'əhə rə ts'ɛdi di 'yɛ məhɛts'i, ya guɪ mməhə p'əya.

Bɪ ma məhɛts'i rə Jesús.

⁵⁰ Bi gəjpə mɪ 'buhyə xədi rə Jesús, i map'ə jonna hɪni Betania. Bɪ macyə 'yɛ p'əya ngue di jəpi. ⁵¹ Mɛnte di jəpəya, hɛtho ha i nangui, bɪ ma məhɛts'i. ⁵² Mɪ juadi bi dənne'ə yə xədi, bɪ mengui, i ma Jerusalén.

Janjuanı ngue di johya. ⁵³ N'na pa ngu n'na pa, i pa nıja ngue bədi ja məmmədi Oja.

Rá Xuua Nana rá Xuua, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra ra Jesucristo.

Rá Ts'unt'u Oja øt'e ngue fadi hanja Oja.

¹ Nuna rá Ts'unt'u Oja guehna øt'e ngue fadi hanja Oja na. Ya mi 'b'u'mø mi nhohra ximhái. 'Dap'u 'b'uhmi Oja, pe 'nehna Oja na. ² Hante ngue di nhohra ximhái, ya rá n'youi Oja. ³ Go bi hoqui gátho yø cosa ja na, tengutho bá ne Oja ngue bi nja. Nu hangu yø cosa ja ya, hin'y'u n'na ra cosa ngue hinxti hoqui. ⁴ Nuna go bádi unna 'da'yo te na. Guehna xojpa yø mmái yø ja'i ngue da bádi ndana majuanj. Nuna bádi unna 'da'yo te, tengutho n'na ra nyot'i ngue xojpa yø mmái yø ja'i. ⁵ Nu rá nyot'i di yorb'u ja ra 'bexui, pe hingui hátra 'bexui di 'berpabi'a gui yot'i.

⁶ Nuna Oja, bi menhna n'na ra n'yohu ni hu ngue rá Xuua. ⁷ Bi menhni ngue da xihyø ja'i te'o na da xojpa yø mmái yø ja'i. I nnepe ngue guehna da 'yec'ei gátho yø ja'i na. ⁸ Nuna rá Xuua, hinga guehna ja ngue da xojpa yø mmái yø ja'i na. Sinoque bi 'benhni ngue da xihyø ja'i ndana da xojpa yø mmái yø ja'i. ⁹ Nuna bi zøcua ja ra ximhái, guehna majuanj ngue xojpa yø mmái gátho yø ja'i na.

¹⁰ Nuna rá Ts'unt'u Oja bi m'mæcua ja ra ximhái. Madague'a ngue go bi hocra ximhái na, pe himbi bahyø ja'i te'o na. ¹¹ Bi m'mæp'u ja rá hái, pe himbi nu manho yø mmængu'u. ¹² Pe nuya to gá bi nu manho, 'ne bi 'yec'ei ngue guehna ra Yante na, guehya bi unna nt'edi bi gohi ngue yø basi Oja ya. ¹³ Nu'a i gohi ngue yø basi Oja yø ja'i, himma 'da'yo 'bui tengutho ga 'bahyø basi yø ja'i, ogue dra ja'itho xta nnepe ngue bi njap'u. Sinoque guesø Oja bi ne bi 'yøt'e ngue yø basi yø ja'i.

¹⁴ Nuna øt'e ngue fadi hanja Oja ya, bi nja'i na. Bi m'mæcua di 'buhmu. Pe dá nuhe ngue maguesø. Maguesø porque rá 'dants'unt'u Oja. Gá majuanj te bi ma, 'ne hinha rá nzequi di mahyø ja'i. ¹⁵ Nuna rá Xuua, bi xihyø ja'i te'o na, bi 'yembji:

—Nuna ya, guehna nmj mmangá m'met'o naya. Porque ya xta mangá ngue di ena: “Nuna da ep'u m'mefa, man'na tate na ngue nugá, porque hante ngue ga m'macá, ya mi 'buhna”.

¹⁶ Nu'a te gá bádi unj, gá di tocagahu. Bádi thijpatho rá mate badi unj hinha rá nzequi. ¹⁷ Conná guehna Moisés bi fahrá ley Oja. Pe conná guehna Jesucristo bi fahrá mate Oja, 'ne bi fahna ra hya majuanj. ¹⁸ Nuna Oja hinjam'mø to di nnu na. Hønt'a rá 'dants'unt'u Oja bi 'bæp'u bí 'bæhrá Papá, go bi má hanja Oja na.

Rá Xuua nuna bi 'yøtra nxixya bi ma hanja na rá Jesucristo.

¹⁹ Nu'u yø judío 'bet'o p'u Jerusalén bi menhyø mmácja bi me yø n'yohu ja yø 'bæfi p'u ja ra njja. Bi map'u 'bæhna Xuua ngue bá anni te'o. ²⁰ Rá Xuua p'uya, njuantho bi ma, bi 'yena:

—Hinga guecá na rá Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi —bi 'yena.

²¹ Mahømbi 'yännbaya, bi 'yembji:

—¿Pe te'o'i p'uya? ¿Ua gue gue'e na ra pøngahya Elías?

Mi dahra Xuua p'uya, bi 'yembji:

—Hinga guecá.

Bi 'yänni mahøn'a p'uya, bi 'yembji:

—Masque gue'e na ra pøngahya ja ngue da ecua m'ø —bi 'yembji.

Bi 'yena mahøn'a p'uya:

—Hin'na.

²² Bi t'embbaya:

—Pe ¿te'o'i p'uya? Dami xicie n'namhma ga haspahe ra hya'u to xpa menngahe. Dami ma te'o'i.

²³ Mi dahra Xuua, bi 'yena:

—Go guecá na bi mmanna pøngahya Isaías ngue bi 'yena: “Di m'mæ'a n'na nc'ei ngue nts'edi di manna hya p'u ja ra dapo. Da 'yena: Dami nsáhu ya, porque ya ni ma da ep'u ra Hmu”, bi 'yena.

²⁴ Nuya yø n'yohu bi ma bá nyauí ra Xuua, guehya yø m'menhni yø fariseo ya.

²⁵ Mahømbi 'yännbaya, bi 'yembji:

—¿Pe hanja ngue gui øtra nxixya m'ø ngue hinga gue'e na rá Cristo, ni xingrá Elías, ni xingrá pøngahya di xi'i?

²⁶ Mi dahra Xuua, bi 'yembbyø ja'i:

—Nugá di øtra nxixya conná dehe. Pe nuua di 'buhmu, 'yo ua n'na nc'ei ngue hingui fadi te'o. ²⁷ Nugá dá 'bet'o, pe nuna di xi'ahu da ep'u m'mefa na. Man'na tate na ngue nugá. ¿Haru gue ga sacá tengu na?

²⁸ Gá guehya yø hya ja ua bi manna Xuua p'u ja ra hñini Betábara, man'na nguadi rá dathe Jordán mambji øtra nxixya.

Bi manna Xuua te'o na rá Jesús.

²⁹ Mi hyaxpøya, bi nu rá Xuua ngue mmap'u ra Jesús da zømp'u ha 'bái. Bi xihyø ja'i p'uya, bi 'yembji:

—Nuna ra n'yohu bá ecua ya, guehna da hnøpa 'bøt'e naya. Tengutho rá de'yo thop'u ja ra njja ngue pa m'møt'e, di njarb'u na. Porque guehna bá pæn'Oja na, ngue di hojpa yø ts'oqui yø ja'i 'bui gá rá ngani nximhái.

³⁰ Guehna dá mmangá m'ø di xi'ahu naya ngue di ena: “Nugá dá 'bet'o, pe bá ep'u man'na ra n'yohu tate ngue nugá. Porque hante ngue ga m'macá, ya mi 'buhna”.

³¹ Nugá xquet'a hinmi pacá te'o na t'embji rá Cristo, pe bá 'benngui ngue ga xixyabi yø ja'i, 'ne ga japi gátho yø judío ngue da bádi te'o na rá Cristo.

³² Maḥømbi 'yennā Xuua:

—Dá nugá ra Espíritu Santo bí 'yε maḥets'i tengutho n'na ra paloma ngue bi zøp'u 'båhrå Jesús ngue dī n'youi. ³³ Nugá tobe ḥinmī paçá te'ò na ra Cristo, pε nu'mø mambá 'bennguī ngue ga xixyabi yø ja'i connā dehe, Oja bi 'yεngui: "Nuna ra n'yohu guī nnuṛpi ngue dā zøhrå Espíritu Santo p'u ja rá ya, guehna dā japyø ja'i ngue di hatrå ts'edi ra Espíritu Santo na", bi 'yεngui. ³⁴ Nguna dá nugá ya, janangue dadi jagá majuanī ngue guehna rá Ts'ant'u Oja na.

Yø mudi xádi ra Jesús.

³⁵ Mī hyaxpaya, maḥøn'a 'bøp'u ra Xuua n'youi yoho yø xádi. ³⁶ Nu'mø mī nu ngue bi thop'u ra Jesús, ra Xuua bi 'yεna:

—Nuna bá εcua ya, guehna bá pεn'Oja ngue dā nøpa 'bøt'e yø ja'i na, tengutho ra de'yo thop'u ja rá nija ngue pa m'møt'e.

³⁷ Nuna ra hya bi manna Xuua, mī zā mī 'yø'u yoho yø xádi, bi denna Jesús. ³⁸ Ra Jesús bi nyεguī, bī nu ngue nī thennī. Bi 'yεmbya nī dennī:

—¿Te guī hommī ya?

Nu'u nī dennī bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, çhapu guī säya?

³⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ma ga mmähä, ga ut'auī.

Bi mε p'uya, bi 'yuti hapu säya. Nu'a ra ora'a, ya mmap'u 'det'a xudī. Pε ja bá the'inde p'u bi zønī.

⁴⁰ Nuna n'na nc'εi bi 'yøde te mmanna Xuua, bi denna Jesús, guehna ra Andre rá n'yohu ra Bedu na. ⁴¹ Nuna ra Andre 'bexpī ma bá honná n'yohu Bedu. Bi 'yεmbi:

—Dá tīngä'be ra Mesías —bi 'yεmbi.

Nuna ra Mesías i nne dā ma ngue guehna ra Cristo bá εx Oja ngue dī ndast'abi. ⁴² Nuna ra Andre p'uya, bi zixrå n'yohu p'u 'bøhrå Jesús. Pε mī nu ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Gue'e grá Simu, rá ts'ant'u'i ra Jonás. Nuya gdi hu ngue grá Cefas, 'ne gdi Bedu ya.

Ra Jesús bi zixrå Lipe connā Natanael.

⁴³ Mī hyaxpaya, bī map'u ja rá häi Galilea ra Jesús. Hante ngue dā ma, bī nthēui ra Lipe, bi 'yεmbi:

—Ma ga mmεp'u ga mmagā ague Lipe.

⁴⁴ Nuna ra Lipe, ra mmεngu p'u ja rá ḥnīnī Betsaida. Xquet'a ra mmεngu p'u na ra Andre 'nçhrå Bedu. ⁴⁵ Nuna ra Lipe bī ma bá honná Natanael. Bi 'yεmbi:

—Dá tīngä'be na ra n'yohu mmamp'u ja rá Maça Libro bi 'yotrå Moisés dā gue'u mī'da yø pøngahya. Guehna rá ts'ant'u ra José, nuna ra Jesús ra mmεngu Nazaret.

⁴⁶ Mī dahra Natanael, bi 'yεna:

—Xip'u Nazaret, çua dā zā dā pømp'u n'na nc'εi ngue xtånho?

Bi 'yεnna Lipe p'uya:

—Gue mmεxā guī nnu.

⁴⁷ Mī nu ra Jesús ngue mmap'u ra Natanael dā guarb'u 'bui, bi 'yεmbiya:

—Ya guī nnuhu ya, bá εcua n'na ra judío ngue majuanī xånho te ga 'yo, 'ne ḥingra fεhnitho.

⁴⁸ Ra Natanael bi 'yännbua, bi 'yεmbi:

—¿Hague go gnī paquī?

Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Conque nu'mø tobe ḥimmanī zo'j ra Lipe ya, dī nnu'i 'mø guī 'bøp'u 'båhrå za ngue ra igo.

⁴⁹ Bi 'yεnna Natanael:

—Ague grá xännbate, gue'e rá Ts'ant'u'i Oja. Gue'e rá dast'abi'i yø judío.

⁵⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Hønt'a guī 'yεçigui'a ya, ngue dī xi'i ngue dī nnu'i 'mø guī 'bøp'u 'båhrå igo ya. A nuyá, man'na xånḥennī yø cosa guī nnu ya, para ngue man'na gdi pađi xånho te'ogā.

⁵¹ Maḥømbi 'yenna Jesús:

—Majuanī dī xi'ahu, guī nnuhu ngue dā xohra c'amahets'i ya. Yø anxε Oja p'uya, nī ma nī 'yεp'u 'båhrå N'yohu bí 'yε maḥets'i.

2

Bī nja n'na ra nthati p'u ja ra ḥnīnī Caná.

¹ Rá hyu pa p'uya, bī nja n'na ra nthati p'u ja ra ḥnīnī Caná ngue ra häi Galilea. Xquet'a bī m'map'u ja rá nthati rá mamá ra Jesús. ² Xquet'a bī ma mambita ra Jesús conyo xádi, ngue bī map'u ha bī nja ra nthati. ³ Mī guahra vino p'uya, bi 'yεmbrá mamá ra Jesús:

—Bi guahra vino —bi 'yεmbi.

⁴ Ra Jesús bi 'yεna:

—Ague mamá, çhanja ngue go guī xic'a ya? Porque tobe ḥingui sømna ora ngue tema ḥmεya ga øt'a.

⁵ Pε rá mamá ra Jesús bi 'yεmbyø ja'i nu'u 'uīte:

—Damī 'yøt'e te gā dā xi'ahu nu —bi 'yεmbi.

⁶ Mī jap'u 'dato yø mamohi ngue yø do. Gue'u di usa yø judío'u ngue po ra dehe ga nxu'yε yø ja'i. N'na ngu n'na'u p'uya häti goho 'däte ogue n'na ciento litro ra dehe.

⁷ Ra Jesús bi 'yεmbyø 'uīte:

—Damī 'yushu ra dehe ya yø mamohi ja ua —bi 'yεmbi.

Bi yuspaya. ⁸ Ra Jesús bi 'yεmbi maḥøn'a:

—A nuyá, hyaspaui zits'u ra mmεnnigu ya, ngue dā zā.

Bi hyaspabi p'uya. ⁹ Ra mmεnnigu p'uya, bi zā ra dehe ya xi gohi ngue ra vino. Pε ḥingui pađi ha bá thā ra vino. Nu'u to bá ha ra dehe go pađi hanja'u. Ra mmεnnigu p'uya bī zønna novio. ¹⁰ Bi 'yεmbi:

—Gátho yø ja'i, rá mudiho di un'a ra vino xånho. Pε nu'u to si rá vino 'mø ya bi zi xangu, ya di un'na ra vino ḥinga njuani

p'uya. Pe nu'i, man'na gue go xca pestho ra hoga vino ngue ra nze'gui.

¹¹ Nuna ya guehna ra madi ra milagro ba orbba ja ra hnini Cana ngue ra hai Galilea ra Jesus. Ja bi neqwi p'u ngue magues ra Jesus. Nu'u yo xadi p'uya, man'na bi 'yec'ei ngue guehna ra Cristo na.

¹² M'mefa p'uya, bi map'u ja ra hnini Capernaum, ni n'youi ra mama, co 'nehyo n'yohe, conyo xadi. Ja ba m'map'u njamm pa p'uya.

Ra Jesus bi yet'u mi mp'a p'u thinnija.

¹³ Ya xmanguerpatho di nsannigo yo judio ngue ra pascua. Ra Jesus bi ma Jerusalen.

¹⁴ Nup'u thinnija p'uya, bi dimp'u'u mi pa yo ndani 'nehyo de'yo, 'nehyo paloma. Hup'u ja yo nthuts'i'u di p'ospa yo menyu yo ja'i yap'u ni 'yehc.

¹⁵ Mi nu te jap'u, bi fut'a n'na ra nthaji ra Jesus ngue bi hyon'athi gatho'u mi mp'a p'u thinnija. 'Da i me yo de'yo 'nehyo ndani. Nu'u madi pahyo menyu p'uya, bi c'uaspa'i yo menyu, bi 'yennba yo mexa.

¹⁶ Nu'u yo mapaloma p'uya, bi 'yembi:

—Damj jucui ya te ja ua. 'Yo gui nnopa taihu ua ja ra ngu ma Papaga.

¹⁷ Nu'u yo xadi p'uya, bi zo yo mmui'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Ma ga 'beca ma te ngue di nnu mansuga ni ngu".

¹⁸ Nu'u yo hmu yo judio p'uya, bi 'yorpa ra nt'anni, bi 'yembi:

—Zema milagro gui 'yurcahe n'namhma ga pacähe ngue'mo majuanj Oja di 'da'i ra nt'edi'a te gui ot'e?

¹⁹ Mi dahra Jesus, bi 'yena:

—Damj hyomhmu hai ra nija ja ua, 'ne nhyu patho gda hocä mahon'a.

²⁰ Nu'u yo hmu yo judio p'uya, bi 'yembi:

—Nyote ma' dato njeya i nangra nija ja ua, 'ne go gui 'yena ngue nhyu patho gdi hoqui mahon'a.

²¹ Pe nu'a ra nija bi manna ra Jesus, gue'a ra do'yo bi ma ngue da thommi. ²² Janangue nu'mo mi be'nnate p'u bi ma nt'agui ra Jesus, bi zo yo mmui yo xadi'a te xi xifi. Bi badj ngue majuanj na ra hya manna Maca Libro p'uya, 'ne'a te xi manna Jesus.

Ra Jesus parpabi yo n'yomfeni yo ja'i.

²³ Nuna ra Jesus ya 'bup'u Jerusalen ga i nja ra ngo ngue ra pascua. Xangu yo ja'i bi 'yec'ei ngue guehna ra Cristo na, porque nnu yo ja'i ngue hinjonda za da 'yotyö milagro otra Jesus. ²⁴ Pe nuna ra Jesus hindj unna mmui ya yo ja'i ya, porque ga patho te mbenyö ja'i. ²⁵ Himma hyoni to da xifi te ja ra n'yomfeni ra ja'i, porque pase te ja ra n'yomfeni n'na ra ja'i.

3

Ra Nicodemo bi nyui ra Jesus.

¹ Bi m'mu'a n'na ra n'yohe ngue ra fariseo ni hu ngue ra Nicodemo. Guehna n'na ra

hmu yo judio na. ² Bi ma n'na xui na ra Nicodemo ba nyui ra Jesus. Bi 'yembi:

—Ague gra xänbäte, di pacähe ngue ba pen'na'i Oja ngue gui nxänngähe. Porque hinjonda za da 'yotyö milagro gui ot'e ngue'mo hinju n'youi Oja.

³ Mi dahra Jesus, bi 'yembi:

—Majuani di xi'i, ngue ra ja'i himma 'da'yo di m'mui, hindj za da zo ra 'ye Oja.

⁴ Ra Nicodemo bi 'yanni ha ranja ra hya, bi 'yembi:

—Pe xina ra hya gui mma, zha di njapi? zUa da za ngue ma'da'yo hondj m'mu'a n'na ra daja'i? zUa da za honda yarbba ja ra mmui ra mama ngue ma'da'yo da mi?

⁵ Mi dahra Jesus, bi 'yembi:

—Majuani di xi'i, jatho ngue da ma maxixyabi ra ja'i conna dehe 'nehra Espiritu Santo di unna 'da'yo te, janangue da zo ra 'ye Oja ra ja'i. ⁶ Numo ja bi mihra basi ra ja'itho ra papa, xquetho ngue ra ja'itho ra basi. Pe para ngue ma'da'yo di m'muhra ja'i, hondra Espiritu Santo da za da 'yot'a.

⁷ Yo gadi 'yotho na ra hya di xi'i. Gatho yo ja'i ja ngue ma'da'yo di m'mui. ⁸ Gui padj ngue ndap'u bi za 'yo ra ndaji, nup'u go nne di ma. Gui öde ngue di hi, pe hinju padj ha ni 'yehc, ni xingu padj ha ni ma. Njarbutho na ra Espiritu Santo di unna 'da'yo te ra ja'i ya, hindj neqwi.

⁹ Mi dahra Nicodemo, bi 'yembi:

—Hindj pacä hanja na ra hya gui mmanya.

¹⁰ Mi dahra Jesus, bi 'yembi:

—Go gra xänbäte p'u 'buhyo judio, 'ne hinju pahna ra hya di xi'i ya. ¹¹ Majuanj di xi'i, di mmangähe'a te di pahme. Nuna te di nnuhe, guehna dadi jahe majuanj na. Pe hinju ei'cihu te di mmangähe. ¹² Xi'mö ngue di mmangä ya yo hya ja ngue di nja ua ja ra ximhai, 'ne hinju ei'ci'gaha, zgo-ma gue'mo ga xi'ahua te bi ja mahets'i gui 'yec'ei'gaha?

¹³ Hinjon xpa mmengba mahets'i, hindj hondra N'yohe bi 'ye mahets'i da za da ma te bi jap'u, porque ja ra ngump'u'a. ¹⁴ Nup'u ja ra dapo, ra Moises bi hocä n'na ra c'eya ngue ra t'gui, bi 'ba'ma n'na ra za bi 'yets'i. Di njarbutho ra N'yohe bi 'ye mahets'i ya, i ja ngue da ma ma'ba'mi ra pont'i di ncuat'i. ¹⁵ Ja da thop'u, n'namhma ngue nu te'o gatho da 'yec'ei, hindj m'medi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho.

¹⁶ Januanj ngue di ma Oja yo ja'i 'bucua ja ra ximhai.

¹⁷ Janangue ba penhua ra 'dants'ant'u ngue da du, n'namhma ngue nu to ga da 'yec'ei na, hindj m'medi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho. ¹⁸ Nuna Oja, himbi benhna Ts'ant'u ua ja ra ximhai

¹⁹ Janangue ba penhua ra 'dants'ant'u ngue da du, n'namhma ngue nu to ga da 'yec'ei na, hindj m'medi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho. ²⁰ Nuna Oja, himbi benhna Ts'ant'u ua ja ra ximhai

²¹ Janangue ba penhua ra 'dants'ant'u ngue da du, n'namhma ngue nu to ga da 'yec'ei na, hindj m'medi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho. ²² Nuna Oja, himbi benhna Ts'ant'u ua ja ra ximhai

²³ Janangue ba penhua ra 'dants'ant'u ngue da du, n'namhma ngue nu to ga da 'yec'ei na, hindj m'medi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho. ²⁴ Nuna Oja, himbi benhna Ts'ant'u ua ja ra ximhai

²⁵ Janangue ba penhua ra 'dants'ant'u ngue da du, n'namhma ngue nu to ga da 'yec'ei na, hindj m'medi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho. ²⁶ Nuna Oja, himbi benhna Ts'ant'u ua ja ra ximhai

ngue dá menhá castigo yò ja'í. Sinoque bá penhua ja rá ximháí ngue dá yanyò ja'í.

¹⁸ Nù to gá éc'èibi rá Ts'ant'ù Oja, ya hinda ma rá castigo. Pè nuya yò ja'í hinguí éc'èi, ya dá ma rá castigo ngue hinguí éc'èibi rá 'dants'ant'ù Oja. ¹⁹ Porque rá Ts'ant'ù Oja bá écua ja rá ximháí, a nuya yò ja'í hinguí éc'èi ya, gue'a dí ma masentencia yò ja'í'a. Tengutho n'na rá nyot'í dí nequj gátho yò cosa, njarbutho naya, bi japi bi bahyò ja'í ngue ja yò ts'oqui. Pè hinguí nnu manho yò ja'í nuya sifi ngue ja yò ts'oqui, porque xants'o te ót'e. ²⁰ Nù to gá ótra nts'o hinguí nnepe dá fadi te ót'e. Janangue hinguí nnu manho brá Ts'ant'ù Oja, 'nè hinguí nne dá guarbù ha ya. ²¹ Pè nuya yò ja'í 'yo manho, cuarbù ha ya rá Ts'ant'ù Oja. Porque nnepe dá fadi ngue gue'a rá páhá Oja órpabi yò ja'í.

Nuna rá Xuua bi yótra nxixya, hón'a mma hanja rá Jesús.

²² M'mefa p'uya, bi máhá yò xádi rá Jesús, í mpa p'u ja rá hái Judea. Ja bá m'map'u njammí pa, ja bi ma máxixyabi p'u yò ja'í. ²³ Nuna rá Xuua xquet'a mí ótra nxixya p'u ja rá hái Enón, ha dí ntót'ui rá hái Salim, porque xangu yò dehe pop'u. Ja bi ép'u yò ja'í ngue dí xixyabi. ²⁴ Tobe him maní ma fadi rá Xuua 'mò m'í nja naya.

²⁵ Nù 'da yò xádi rá Xuua, bi njun'mahyauí 'da yò judío ngue ndana man'na xanho rá nxixya ót'e. ²⁶ Bì ma dá xihra Xuua p'uya, bi 'yembì:

—Ague grá xännbáte, nuna rá n'yohù gá man'a m'met'o, guehna gá nyauí nù man'na nguadi rá dathe Jordán, nuya gá n'í map'u yò ja'í bádi xixyabi ya.

²⁷ Bì 'yenna Xuua p'uya:

—Nuna Oja, ya xpá nzännbi n'na ngu n'na ndana gue'a tate ngue mí da. ²⁸ Ya gá 'yóschu te dá mangá m'met'o, ngue hinga guecá drá Cristo bá éx Oja ngue dí ndast'abi. Sinoque bí ma ma'bet'ogá hante ngue dá é'a. ²⁹ Xi'mò ja ngue dí nthatá n'na rá n'yohù, dá ma rá hmute p'u 'bührá ndø. Nù'a rá amigo rá n'yohù p'uya, 'báp'u ngue øde te mma, di johya ngue ya dá m'e rá ndø rá hmute. Dí njadá p'uya, dádi johya ngue dí ma yò ja'í p'u 'bührá Jesús. ³⁰ A nuna, man'na dí bahyò ja'í ngue tate ná, nugá man'na gdá cocá hái.

Bì manna Xuua ngue bí 'yè mahets'í rá Jesús.

³¹ Nuna bí 'yè mahets'í, tate ná ngue gátho. A nù rá ja'í ngue rá mmengu ua ja rá ximháí, ya rá mmengu ua'a, 'nè mmanyò cosa ja ua ja rá ximháí. Pè nu'a bí 'yè mahets'í tate'a ngue gátho. ³² 'Nè í mma te bí nnyup'u mahets'í. Nù'a rá hya bi øde, gue'a mman'a. Pè hínjonguí éc'èi ná rá hya í mma. ³³ Pè nuya yò ja'í bi 'yéc'èi ná rá hya ná, guehya haxá njuani ngue majuaní te bí man'Oja conná guehna rá hya øde í hma. ³⁴ Nuna rá

Jesús bá pen'Oja, rá hya Oja mmaná. Hínha rá nzeguí dí hatra ts'edi rá Espiritu Santo rá Jesús. ³⁵ Nuna rá Papá dí mahrá Ts'ant'ù, 'nè bi unná ts'edi ngue dí manda'a te gá ja ya. ³⁶ Nù rá ja'í dá 'yéc'èibi rá Ts'ant'ù Oja ja rá 'da'yo te para zantho. Pè nu'a hinguí éc'èibi rá Ts'ant'ù Oja, hínjí nthèui rá 'da'yo te rá ja'í, sinoque gue'a rá castigo dá ja Oja dá zäui.

4

Rá Jesús bí nthèui n'na rá xisu ngue rá mmengu Samaria.

¹ Bì bahyò fariseo ngue xangu yò xádi dí petra Jesús, 'nè man'na xangu yò ja'í dí xixyabi ngue rá Xuua. ² Pè hingo dí jase rá nxixya rá Jesús, sinoque gue'u yò xádi dí xixyabi yò ja'í. ³ Mì bahra Jesús ngue ya fadi te ót'e, bá ép'u Judea ngue í ma Galilea.

⁴ Mì ma p'uya, ja ngue daní nthop'u ja rá hái Samaria. ⁵ Ní ma dá zomp'u ja rá hínjí Sicar ngue rá hái Samaria, ja orbù n'na rá hái rá Jacob, nuna bí unná ts'ant'ù José. ⁶ Nuna rá xequí ná, jap'u n'na rá poso ngue t'émby bí hocra Jacob. Rá Jesús ya xpí yáp'u ja rá 'yu, bí míp'u ja rá poso. Ya 'dato nde'a rá ora'a. ⁷ Ya mí hup'u 'mò mí zò'a n'na rá xisu ngue rá mmengu Samaria, ní 'yehra 'yai. Rá Jesús bí 'yembì:

—'Daquí ts'u rá dehe ga si —bí 'yembì.

⁸ Ya xí map'u bí ja rá hínjí yò xádi rá Jesús ngue dá tanna hmé dá zì. ⁹ Nù'u yò judío dí nnu man'huí yò mmengu Samaria, janangue nu'mò mí 'yähra dehe rá Jesús, rá xisu bí 'yembì:

—¿Hanja? Nù'í grá judío, 'nè guí ácra dehe guí si. A nugá p'uya drá mmengugá Samaria.

¹⁰ Mì dahra Jesús, bí 'yembì:

—Nù'mò ngue gdi padí te dí un'Oja ya, ogue gdi padí te'o ná à'í rá dehe dá zì, nu'í p'uya guí 'yácrá dehe guí si. A nugá p'uya gá 'da'í rá dehe dí unná 'da'yo te.

¹¹ Mì dahra xisu, bí 'yembì:

—Ague zì'ue, pè hín'ya te gdi 'yähra dehe ngue xanhye rá poso. ¿Ha guí hya'a rá dehe dí unná 'da'yo te guí 'daquí? ¹² Nuna ma mboxitahu rá Jacob, bí zogaha ná rá poso ja ua. Ja mí tuxua rá dehe mí si'a. Bì zì yò basi co 'nè'u yò mbo'òní mí si, bí zì rá dehe. ¿Ua má dá'í ngue nu'a ya?

¹³ Mì dahra Jesús, bí 'yena:

—Nù gátho yò ja'í dá zì rá dehe ja ua, mahòndí ntuthe. ¹⁴ Pè nù rá ja'í dá zì rá dehe ga ungá, hínjam'mò dí ntuthe. Porque rá dehe dádi ungá, tengutho 'mò dí pøhra dehe mbo rá mmái rá ja'í dá zì ngue dí unná 'da'yo te para zantho.

¹⁵ Mì dahra xisu p'uya, bí 'yembì:

—Ague zì'ue, damí 'dajna rá dehe guí mma, n'namhma ngue ya hínjí mantho ga

ntuthegä. 'Ne ya hinni mantho ga ma ecä ra 'yai ua ja ra poso ja ua.

¹⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Ga 'yo, bá si ni damme, bá ecua p'uya.

¹⁷ Mi dahra xisu p'uya, bi 'yena:

—Hinj'o ma damme.

Ra Jesús bi 'yembj:

—Nu'a guí mmanya, majuanj'a ngue hinjo'o ni damme. ¹⁸ Porque ya rá cat'a ni damme xcá m'mahmi. A nu'a guí 'bahmi ya, hinguí ndø'a. Ja di nequi p'uya ngue majuanj guí mma.

¹⁹ Bi 'yenna xisu 'mø mi 'yøde te sifi:

—Ague zi'ue, nup'u nná bængä, ena gue gue'e n'na rá pøngahya Oja. ²⁰ Nuya ma mboxitagähe yø mmengu Samaria, mi thanne Oja ua ja ra nyuni ja ua. Pe nu'ahue ngue gyø judiohu, guí emhmu ngue nup'u Jerusalén, gue'a rá xequi ja ngue di nthane Oja'a.

²¹ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Damí 'yec'eigui grá xisu, porque da 'yehra ora ngue guí thanneha rá Papá, pe himma hyoni guá emhmu ua ja ra nyuni ja ua, ni xinga guep'u Jerusalén di ja ngue 'be guí mmähä. ²² Nu'u ya yø mmengu Samaria hinguí pa Oja i thanne'u. Pe yø judío i pa Oja i thanne. Porque Oja bi zänni ngue da pø'n'a n'na nc'ei rá judío ngue dra yante. ²³ Pe da 'yehra pa, 'ne ya guehra ora ja p'uya, ngue nu'u majuanj da danne rá Papá, pe gue majuanj ngue yø mmui da ndanne. Guehna nnepra Papá da 'yø'te te'o ngue da danne naya. ²⁴ Nuna Oja, hinda nequi na ngue hin'yu rá do'yo. A nu'u yø ja'i thanne Oja, pe gue majuanj ngue yø mmui da ndanne.

²⁵ Mi dahra xisu p'uya, bi 'yena:

—Nugä di padi ngue ja ngue da ehra Cristo di ndast'abi ua. Nu'mø bá ehna p'uya, go da ma xanho hanja gátho na.

²⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu'a rá Cristo guí mmanya, go guecä'a ya.

²⁷ Mente mman'a p'uya, bi zøhyø xädi. Di 'yøtho'u p'uya ngue bi dimp'u mi 'yai n'na rá xisu rá Jesús. Pe hijnombj 'yänni hanja te'be'a mađi nxifi. ²⁸ Nuna rá xisu p'uya, bi zop'u rá ts'øye, bi map'u ja rá hñinj. Bá xihyø mmenguhu, bi 'yembj:

²⁹ —Mmähä ga ma nuhu n'na rá ja'i bi xiqui te gátho xtá øt'e. Nthambenitho ngue guehna rá Cristo na.

³⁰ Bi nexyø ja'i p'u ja rá hñinj bi zømp'u bi 'buhra Jesús. ³¹ A nu'u yø xädi rá Jesús bi 'yembj:

—Ague grá xännbate, dami nsihme ya.

³² Pe rá Jesús bi 'yena:

—Nugä jaga n'na rá cosa ga si. Nuna rá cosa na, hinguí pahmu na.

³³ A nu'u yø xädi p'uya di n'yembj n'na ngu n'na:

—Rá nzequi 'bui to ya xa 'ujini.

³⁴ Pe rá Jesús bi 'yembj yø xädi:

—Entho dí sihmegä 'mø dí ørpabi rá páh'a bá pengui, 'ne ga juarpabi rá 'befi bi 'daqui.

³⁵ Guí emhmu ngue mangoho zana di 'bedi di nja rá nsofo. Pe nugä dí xi'ahu, dami hyanthu yø ja'i bá ecua. Hinni mantho ga huxhu rá pa, ya da 'yec'eigä yø ja'i. ³⁶ Nu'a xøfo da hyanná nzäbi. Di njarbutho rá ja'i di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yec'eigä ya, xquet'a da hyanná nzäbi. A nu'u yø ja'i ec'eigä di nja rá 'da'yo te para zantho. Janangue nu'a to di du'mra hya, 'ne'a to di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yec'eigä, 'da guí johyatho. ³⁷ I t'en'a rá hma: "N'nan'yo'a tuhu, n'nan'yo'a xoqui". ³⁸ Nugä dí e'ahue ngue guí hathu rá ts'edi yø ja'i ngue da 'yec'eigä. Pe gdi máhä p'u hapu ya xa tho'a n'na rá mamhya. Nu'a rá hya bi du'mi bi man'u, go guí hathu rá ts'edi yø ja'i na rá hya bi xifi.

³⁹ Co nuna rá hya bi manja xisu, xangu yø mmengu Sicar ngue rá häi Samaria bi 'yec'ei rá Jesús. Porque bi 'yenna xisu: "Bi xiqui te gátho xtá øt'e", bi 'yena. ⁴⁰ Mi zøhya yø mmengu p'u ja rá häi Samaria, bi xihra Jesús ngue dí n'oxpu ha bi 'bui. Janangue bi m'map'u nyo pa rá Jesús. ⁴¹ Xangu mi'da yø ja'i bi 'yec'ei 'mø mi 'yø'a rá hya pønná ne rá Jesús. ⁴² Ya t'embra xisu p'uya:

—A nuya dí ec'eigähe ya, pe hinga hønt'a rá hya gá xicje nná ec'eigähe ya, sinoque ya dí øsche rá hya mmanya. 'Ne dí pahme njuani ngue guehna rá Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na, 'ne guehna rá yante ua ja rá ximhäi na.

Rá Jesús bi 'yøthebi rá ts'ant'u n'na rá n'yohu.

⁴³ Mi tho'a nyopa p'uya, bi thop'u Samaria rá Jesús, i mpa p'u ja rá häi Galilea. ⁴⁴ Porque ya xi manse rá Jesús ngue n'na rá pøngahya Oja hinguí hnu mansu p'u ja rá xequi bi m'mui. ⁴⁵ Nu'mø mi zømp'u Galilea, bi nu manho yø mmengu p'u, porque 'nehya ya xi ma rá ts'ännigo ngue rá pascua bá njarp'u Jerusalén. Ya xi nurpi te xi 'yørbu ja rá ngo.

⁴⁶ Bi mengra Jesús, i map'u ja rá hñinj Caná ngue rá häi Galilea, nup'u bá øt'e ngue bi gohi ngue rá vino rá dehe. Nuna n'na rá n'yohu ngue rá mmengu Capernaum i ja rá 'befi xanhets'i, di mpshmi rá gobierno. I si n'na rá ts'ant'u mađi hyenni. ⁴⁷ Nuna rá n'yohu p'uya bi 'yøde ngue ya bi zøp'u Galilea rá Jesús, xpí 'y'e'a Judea. Bi ma bá nu p'uya, bá apra mate ngue da ep'u ja rá ngu da 'yøthebi rá ts'ant'u, porque ya ja ngue da du.

⁴⁸ Ra Jesús bi 'yena:

—Nu'mø ngue hingdi nnuhu yø milagro dí øt'ä, ya hinguí 'yec'eigaha.

⁴⁹ Nuna rá n'yohu p'uya bi 'yembra Jesús:

—Ague n'yø, 'yørcä rá mate mme nts'edi, 'ne da du ma ts'ant'u.

⁵⁰ Mj dāhṛa Jesús, bi 'yεmbj:

—Nj ma nj ngu ya. Nu nj ts'ant'u guj mma, ya bi zā ya.

Nuna ra n'yohu p'uya bi 'yεc'ei te bi manna Jesús. Bi ma rá ngu. ⁵¹ Nu'mø nj ma da zonná ngu ra n'yohu p'uya, bi ma yø hmiqui di c'at'ui, bi 'yεmbj:

—Ya bi zā nj ts'ant'u —bi 'yεmbj.

⁵² Nuna ra n'yohu p'uya bi 'yännj temá ora bi zā. Bi t'εmbaya:

—Comma yoto nde mande bi bønná pa mj n'yoiu.

⁵³ Bi ben'a ra n'yohu p'uya ngue gue'a ra ora bi manna Jesús ngue ya bi zā na rá ts'ant'u mj u. Gátho'u to 'bup'u ja rá ngu p'uya, gā bi 'yεc'ei ra Jesús. ⁵⁴ Nguna bi 'yø'r'mø mambá pengbu Judea ra Jesús. Ya rá yondi na rá hmeya bi 'yørbu ja rá häi Galilea p'uya.

5

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu tudyø gua.

¹ M'mefa p'uya, bi nsännigo yø judío. Janangue nuna rá Jesús bi ma Jerusalén.

² Nup'u Jerusalén pop'u n'na rá dehe guj nhuṭi conna hya ngue ra ebreo “Betesda”. Pop'u jonna goxthi guj nhuṭi ngue rá Goxthi yø Dε'yo. Ja jap'u cut'a yø 'døscuangu di thesra dehe. ³ Nup'u ja yø 'døscuangu ja 'bomp'u xangu yø dārquēhī. 'Bomp'u yø xādā, 'bomp'u'u xannunts'j, 'bomp'u'u tudyø gua. I tømī ngue di 'yanna dehe. ⁴ Porque njandyatho mj sō'a n'na rá anxε ngue anna dehe p'u po. Nu'a rá dārquēhī rá mudi da yarbū ja rá dehe 'mø bi 'yani, da zā ndana bi zā man'u di hεmbj. ⁵ Mj 'bemp'u n'na ra n'yohu ngue ya n'náte ma'de'ma hyato njεya madi hyēnni. ⁶ Nu'mø mj nu ra Jesús ngue 'bemp'u, bi baḍi ngue ya rá ya'atho yø pa madi hyēnni. Bi 'yännbaya, bi 'yεmbj:

—¿Ua guj nne da zā'i n'yo? —bi 'yεmbj.

⁷ Mj dāhṛa dārquēhī p'uya, bi 'yεnā:

—Ague n'yø, hinjo'o to di cujhnu ja rá dehe 'mø bi 'yani. N'na ndi ngu n'na ndi dí enā ngue ga canhnu ja rá dehe 'mø bi 'yani, n'nan'yo'a nj 'bet'o.

⁸ Bi 'yεmbrā dārquēhī ra Jesús:

—Damj nanguj. Caxnj fidj, nj ma.

⁹ 'Bexque'a rá ora'a p'uya, bi zā rá dārquēhī. Bi gaxrā fidj, bi ma. Pε ra pa ngue rá ts'āya'a rá pa bi n'øthe ra Jesús. ¹⁰ Nuya yø hmu yø judío p'uya, bi 'yεmbrā n'yohu mj'u:

—Hinda zā guj caxnj fidj ya, porque rá ts'āya ra pa ja p'uya.

¹¹ Bi 'yεnna n'yohu p'uya:

—Nu'a rá n'yohu bi 'yøthegui, gue'a bi xiqui ngue ga caxma fidj, ga mma.

¹² Bi t'ännbaya, t'εmbj:

—¿Te'o na εn'j guj caxnj fidj, guj mma?

¹³ Pε nuna ra n'yohu p'uya, hingui paḍi te'o na xi 'yøthe, porque xangu yø ja'j 'yop'u, 'nε ya xi ma rá Jesús. ¹⁴ M'mefa p'uya, nuna ra n'yohu xi 'yøthe rá Jesús bi nthēui p'u ja rá njja. Bi 'yεmbaya:

—Ya bi zā'i n'yø. Pε 'yo nimantho guj øtra ts'oqui, n'namhma ngue him man'na guj mma man'u.

¹⁵ Nu'mø mj 'yø'a te bi sihna rá n'yohu xi t'øthe, bi ma bá xipyø hmu yø judío ngue guehna rá Jesús xi 'yøthe. ¹⁶ Janangue bi mudi honnbabi rá gua rá Jesús, porque t'εmbj ngue di mpetho 'mø rá pa ngue rá ts'āya. ¹⁷ Pε rá Jesús bi 'yεnā:

—Da guehma Papagá di mpetho asta guehya, da guecā p'uya daḍi mpεfi.

¹⁸ Nuna ra hya na p'uya, guehna ga nne yø hmu yø judío ngue da hyo. Porque t'εmbj ngue hinga hondra pa ngue rá ts'āya hingui supj, sinoque di wpi ngue j mma ngue 'da'iguui Oja, ngue mma ngue Oja rá Papá.

Bi 'yuhra ts'edi rá Ts'ant'u Oja.

¹⁹ Mj nya rá Jesús, bi 'yεnā:

—Majuani di xi'aha ngue rá Ts'ant'u Oja hinda zā te da jasc. Tengutho nnuṛpi øtrá Papá, gue'a øt'a. Janangue nu'a te øtrá Papá, xquet'a gue'a øtrá Ts'ant'u'a. ²⁰ Nuna rá Papá di mahra Ts'ant'u 'nε uti te gā øt'e. A nuyá, man'na xta nheñni m'ida da 'yudi, asta gadi 'yøthohu 'mø gā nuhu. ²¹ Nuna rá Papá, øt'e ngue di bennate yø ánima. Njarbutho rá Ts'ant'u Oja ya, nu to da nepe di bennate, da 'yøt'e. ²² Nuna rá Papá hinjonni ja'j di sentencia na. Nu'a rá Ts'ant'u go bi unná ts'edi ngue go da zanna sentencia'a. ²³ Porque nnepe ngue go da hnu mansu na rá Ts'ant'u, tengutho ga hnu mansu rá Papá. Nu'a hingui nnu mansu brá Ts'ant'u Oja, ya himma juani ngue nnu mansu brá Papá bá pεnhni.

²⁴ Majuani di xi'aha, nu ra ja'j ørpabi masu rá hya dí mmangā, 'nε εc'ei'a to bá pεnngui, ya ja rá 'da'yo te para zantho rá ja'j. Ya hinda ma rá castigo. Ya bi mpommi rá sentencia mj ja, ya ja rá 'da'yo te para zantho.

²⁵ Majuani di xi'aha, da 'yεhra ora di nja te dí mma, 'nε ya da guehra ora ja p'uya. Nu yø ja'j 'buhya tengutho 'mø ya xandu, pε nu'mø bi 'yøhra hya mmanná Ts'ant'u Oja 'nε da 'yεc'ei, ya di t'unna 'da'yo te. ²⁶ I ja rá ts'edi rá Papá ngue di unna 'da'yo te yø ja'j. Njarbutho rá Ts'ant'u ya, bi unná ts'edi ngue di unna 'da'yo te yø ja'j. ²⁷ Nε bi unná ts'edi ngue go da zanna castigo'a, porque gue'a rá N'yohu bi 'yε mahets'i'a. ²⁸ Yo gadi 'yøtho na rá hya di xi'aha. Porque da 'yεhra ora ngue nu'u xandu, da 'yø'mø bi zo'a rá Ts'ant'u Oja.

²⁹ Da pømp'u da nt'āgui. Nu'u xa n'yo manho, di bennate ngue ma'da'yo di m'mai. A nu'u xa n'yo mants'o, di bennate ngue da ma rá castigo.

Bi nepe da bahyo ja'i ngue ja ra ts'edi ra Jesús.

³⁰ Nugä hinda zä ga sänse te ga øt'e. Ga øt'a rä ts'ut'abi, pe gue ma'bejpagui. Nu te ga sännä di nja, gue'a di nja'a, pe gue da gue'a ni 'yup'u. Hinda zä ga sänse te ga øt'e. Nu'a te nnumanho ma Papä bä penngui, gue'a ga øt'a. ³¹ Nu'mø dadi jase majuanj te di mmangä, 'yogui 'yec'eigahu 'mø. ³² Pe 'bu hman'na di ja majuanj te'ogä. 'Ne di pacä ngue majuanj te ga mmanna connä ngueque. ³³ Conque gä 'yethu to bá ørpa rä nt'ännj rä Xuua. Nunä p'uya, nu'a te ra hyä bä ma, gä majuanj. ³⁴ Pe nugä himmä hyonj ngue tonj ja'i di ja majuanj te di mmangä. Nu'a rä hyä bi manna Xuua connä ngueque, gue'a dadi ben'nah'u ya, n'namhna ngue gui 'yec'eihu na rä hyä na, 'ne guehna gdi nyamhna na. ³⁵ Nunä rä hyä bi manna Xuua, tengutho n'na rä nyot'i ngue di petyø 'ue, ja gä mpetihü p'u bi nya'a. Gä johyahu n'na ts'quits'u ngue te bi ma. ³⁶ Pe nugä, nuya yø hmeyä di øt'e ngue hinjonda zä da 'yøt'e, guehya di ja majuanj te di mmangä ya. Nunä rä hyä bi manna Xuua, zits'atho na. Nuya yø hmeyä di øt'ä, ma Papä di 'bejpi ngue ngu'a ga øt'e. Ja di nequj p'uya ngue majuanj bä penngagui ma Papä. ³⁷ Nunä ma Papä bä penngui, go di ja majuanj te di mmangä na. 'Ne hinga como quiera gui ørpa'u rä hyä na. Porque hinjam'mø gui nnuhu na. ³⁸ Pe nunä rä hyä bä penhni, hingui nne gui 'yøhmü. Porque hinguj nne gui 'yec'ej te di xi'ahu, 'ne nugä rä m'menhniä rä Papä. ³⁹ Nu'ahu gadi ja ndummi gadi xähmu rä Maça Libro gui çahu, porque ja gui nne gui timhmu p'u hanja ngue ja na rä 'da'yo te para zantho i ja. Conque nunä rä Maça Libro gadi xähmu, nu'a to mmanna hyä nt'ot'i p'u, go guecä'a. ⁴⁰ 'Ne hingui nne gui 'yec'eigahu, n'namhna ngue di nja'ahu rä 'da'yo te.

⁴¹ Nugä hinda honj to da 'yescui. ⁴² Nugä di padj ngue hin gadi mahmu Oja. ⁴³ Nugä, ma Papä bä penngui, pe hingui ec'eigahu. Nu'mø tonj n'yohu da ehe ngue rä hyase da ma, man'na go gui ec'eihu'a p'uya. ⁴⁴ Hague da nzä gui 'yec'eigahu ngue'mø gadi nnu manhos'e n'na ngu n'na'ahu, 'ne hingui honj ha di nu manho'ahu Oja. ⁴⁵ 'Yo gui ena ngue go ga yap'ahu p'u ha 'bahma Papä. Nu'a, hin'na'a. Nu'a di yap'ahu, gue'a rä Moisés gui ena ngue guj nnøxu'a ya. ⁴⁶ A nu'mø gdi ec'eihu na rä hyä bi manna Moisés, xquet'a 'necä gui 'yec'eigahu 'mø. Porque bi 'yotra hyä p'u ja rä libro rä Moisés ngue i mma te'ogä. ⁴⁷ Pe nu'mø hingui ec'eihu na rä hyä bi 'yotra Moisés, çhague da nzä gui 'yec'ej te di xi'ahu 'mø?

6

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihme cut'a mahuahü ma'yohu.

¹ M'mefa p'uya, nunä rä Jesús bi 'dasra zabi Galilea, nunä ja man'na rä thuhu, ni hu ngue Tiberias. ² Xandøngu yø ja'i bi denni, porque nnu yø ja'i ngue øthe yø därkehi. ³ Bi map'u bi ja n'na rä nyunj rä Jesús, ja i mmihmi p'u yø xädi. ⁴ Ya xma nguerpütho di nsännigo yø judío ngue rä pascua. ⁵ Mi nu rä Jesús ngue xandøngu yø ja'i mmap'u ni denni, bi 'yembrä Lipe p'uya:

—çHaru ga tähmü rä thuhme da zi ya yø ja'i bä ecua ya?

⁶ Nguna bi xifi, porque nne da nu te da manna Lipe. A nunä rä Jesús ya padj te ja ngue da 'yøt'e. ⁷ Pe rä Lipe bi 'yena:

—Nu'mø ngue da thänna thuhme'a te di mporta yo ciento ma pa rä nzäbi, hinda zadi ngue da zi 'da'i zits'u yø ja'i.

⁸ Nunä n'na nc'ej yø xädi rä Jesús, guehna rä Andre rä n'yohu rä Bedu. Bi 'yena:

⁹ —'Bucua n'na rä ts'unt'u ha cut'a yø thuhme 'ne yoho yø hua. Pe haru gue da goxna, xandøngu yø ja'i 'bucua —bi 'yembi.

¹⁰ Mi dhära Jesús, bi 'yena:

—Damj xihmu yø ja'i ngue gä da mi.

Comma cut'a mahuahü yø ja'i bi mip'u ja rä 'batha. ¹¹ Nunä rä Jesús bi hyan'u cut'a yø thuhme, bi ja mammadi Oja. M'mefa p'uya, bi unyø xädi ngue di darpi gätho yø ja'i da zi p'u hudj. Xquet'a ngut'atho yø hua bi darpabi yø ja'i da za. Bi nsahua yø ja'i hont'a hangu bi ne bi za. ¹² Nu'mø mi nniya yø ja'i, bi 'yembyø pädi rä Jesús:

—Damj xethu yø thuhme bi bongui, n'namhna ngue hinte di n'antho.

¹³ Cut'a nthuhme bi ma nsenj ngue bi zi yø ja'i. Nu'u bi bongui, 'de'ma yo canasta yø thuhme bi bongui. ¹⁴ Mi nu yø ja'i rä milagro bi 'yotra Jesús, bi 'yenyø ja'i p'uya:

—Majuanj ngue guehna rä pøngahya Oja mi ja ngue da ecua ja rä ximhai na.

¹⁵ Bi zänyø ja'i p'uya ngue xta nzixra Jesús, xti japa nts'edi ngue di ndast'abi. Pe nu'mø mi badi te sänyø ja'i p'uya, bi zop'u yø ja'i rä Jesús, bi ma mayä rä nyunj.

Bi n'yo maxøts'e rä dehe rä Jesús.

¹⁶ Nu'mø mi dhära nde, nu'u yø xädi rä Jesús bi map'u brä ja rä zabi. ¹⁷ Pe rä Jesús hinj zorpü 'buhyo xädi, 'ne ya bi nxui. Nu'u yø xädi p'uya, bi yat'a n'na rä barco, bi ma ngue di 'dasra dehe da zømp'u ja rä hniñj Capernaum. ¹⁸ Bi mudi bi n'yo n'na rä ndønthj p'uya, bi nangyø fanthe. ¹⁹ Nu'mø mi n'yo'a cut'a o 'dato kilómetro p'u ja rä dehe, bi nu p'uya ngue mmap'u rä Jesús da guatra barco, ni 'yo maxøts'e rä dehe. Bi nsu'u yø xädi p'uya. ²⁰ Pe rä Jesús bi 'yembi:

—Go guecä. Oguj sühü —bi 'yembi.

²¹ Nu'u yø xädi p'uya, rä ndi johya ngue ya mmap'u rä Jesús, da zømp'u ja rä barco. N'na

zihmantho bi zøn'a nnenguì hapu manì ma p'uya.

Yø ja'i emmëi honna Jesús.

22 Mì hyaxp'uya, nuya yø ja'i xpì gop'u man'na nguadi ra dehe ya padì ngue hõnda n'na ra barco mì jap'u, gue'a bi 'yo yø xädi ra Jesús. Pe ra Jesús bá cohi. 23 Ya himma ya'atho p'uya, bi zø hmì'da yø barco bá nexpu ja ra hnini Tiberias, bi zøp'u ja ra xequi bi ja mammadì Oja 'mò bi 'uinyø ja'i. 24 Nuya yø ja'i ya, mì nu ngue hìnjo'o p'u ra Jesús, ni xinga guehyø xädi di 'bup'u. Bi 'yo'u yø barco bi zø p'uya, bi ma da homp'u Capernaum.

Nuna ra Jesús, guehna ra hmë di unna 'da'yo te na.

25 Mì zøm man'na nguadi ra zabi yø ja'i p'uya, ja ni diimp'u ra Jesús. Bi 'yännb'uya, bi 'yëmbi:

—Ague grá xännbate, zha bi nja guí söcua ya?

26 Mì dahra Jesús, bi 'yëmbiyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahu, guí honju ya, porque ngue gá nsihmë 'ne gá nniyahü. Hingue masque gnì hyonju ngue di tinni mmüihü hanja ya yø hmëya dí øt'e. 27 Yo 'be go gadi ja ndummi ha gdi timhmü'a ra hmë da thogui. Sinoque dami ja ndummi ha gdi timhmü'a ra hmë di nja para zantho, nuna guehna di 'da'ahu ra 'da'yo te na. Nuna guehna ra hmë di 'da'ahu ra N'yohu bí 'yë mahets'i na. Porque nuna Oja ra Papá, guehna bi 'dacá ra ts'edi ngue ngu'a ga øt'e.

28 Bi t'ännb'uya, bi t'ëmbi:

—zTe 'be'a ja ngue ga n'ø'ähe p'uya para ngue da numanho Oja ya yø hya nneque ga øt'ähe?

29 Mì dahra Jesús, bi 'yëna:

—Nu'a ra hya nne Oja gui 'yøthu, gue'a ngue gui 'yëc'ëihü'a to bá penhni.

30 Bi t'ëmb'uya:

—zTema hmëya gui 'yøt'e ga nnugähe, n'namhma ja ga ec'ëi'ähe p'uya? zTe 'be'a da zä gui 'yøt'e? 31 Conque ma mboxitahu, bá nsihmë p'u bi ja ra dapo, tengutho nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro ngue ena: "Nuna ra Moisés bi unyø ja'i ra hmë bí 'yë mahets'i", i enna hya.

32 Mì nya ra Jesús, bi 'yëna:

—Majuani dí xi'ahu, nuna ra Moisés hingo bi unna hmë bí 'yë mahets'i na, sinoque guehna ma Papägä bi un'a. 'Ne guehna majuani ngue di 'da'ahu ra hmë bí 'yë mahets'i na. 33 Porque nu'a ra hmë di un'Oja, gue'a bí 'yë mahets'i'a, guehna di unna 'da'yo te yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

34 Bi t'ëmb'uya:

—Ague grá hmü, zant'a gui 'dacje na ra hmë guí mmam'mø.

35 Mì dahra Jesús, bi 'yëmbiyø ja'i:

—Nugä guecä'a ra hmë di unna 'da'yo te. Nu ra ja'i da denngagui, hijnjam'mø di ntuma nthuhu. Nu'a da 'yëc'ëigui, hijnjam'mø di ntuthe. 36 Pe ya di xi'ahu ngue hinguì ec'ëigahu, madague'a guí nnuhu te di øt'e. 37 Nu'u yø ja'i bi dädä ra Papá tenngä'u. Nu'u to tenngui, hijnjonda 'yëmbi: "Yo gui tenngui". 38 Porque himbi 'bënnä mahets'i ngue da gue'a te ma pähäse ga øt'e, sinoque dä ehë ngue ga ørpabi rá pähä'a to bá penngui. 39 Pe nu'a te rá pähä ma Papá bá penngui, i nne'a ngue nu'u yø ja'i bi däqui, hijnjondi m'medi, sinoque ga øt'e ngue di bënënte 'mø ra pa rá nzeGUI. 40 Nu'a te rá pähä'a to bá penngui, guehna ngue di nja ra 'da'yo te para zantho te'o gä da baði te'o'a rá Ts'ant'u Oja 'ne da 'yëc'ëi. Nugä ga øt'e ngue di bënënte 'mø ra pa rá nzeGUI.

41 Gue'a ga nzahyø judio na ra hya bi manna Jesús, di øpi ngue bi 'yëna: "Go guecä'a ra hmë bí 'yë mahets'i". 42 Di n'yëmb'uya:

—zUa hinga guehna ra Jesús, rá ts'ant'u ra José na? A nuju p'uya, dí pahmu rá papá 'nehra mamá na. zHanja ngue ena ngue bí 'yë mahets'i 'mø?

43 Mì nya ra Jesús, bi 'yëna:

—Yo nimantho guí nemhyahu. 44 Nu'mø hinja ngue hra Papá bá penngui da 'yøt'e ngue di ntetyø ja'i, ya hijnjonda denngui. Pe nu'u tenngui, nugä ga øt'e ngue di bënënte 'mø ra pa rá nzeGUI. 45 Nuna ra hya nt'ot'i p'u ja yø libro bi 'yotyø pøngahya Oja, i ena: "Nuna Oja, da 'yøt'e ngue da bahyø ja'i hanja na". Janangue nuya, nu to gä øde te mmanna Papá, 'ne da 'yët'a mmü ra hya xännbabi, gue'u tenngä'u.

46 Hingue masque to ya xpä nnu'a ra Papá. Sinoque nu'a bí 'yëp'u 'bu Oja, gue'a go pä'a.

47 Majuani dí xi'ahu, ngue nuya yø ja'i ec'ëigä ya, ya ja ra 'da'yo te para zantho. 48 Go guecä'a ra hmë di unna 'da'yo te. 49 Conque nu ma mboxitahu p'u ja ra dapo, bi zi n'na ra hmë bí 'yë mahets'i. Pe himbi m'mü para zantho, sinoque bi du dam'mefa. 50 Pe nuna ra hmë di mmanngä, guehna bí 'yë mahets'i na. Nu to da zi na ra hmë naya, ya hinda du. 51 Nugä guecä'a ra hmë bí 'yë mahets'i, madague'a drä ja'igä. Nu to da zi na ra hmë na, di m'mü para zantho. Nu'a ra hmë ga ungä p'uya, guehna ma do'yogä na. Dadi ungä ma do'yo para ngue di nja ra 'da'yo te yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

52 Di njun'mahyase yø judio p'uya, di n'yëmbi:

—zPe ua da zä di 'dacju rá ngø 'mø ngue ga sahu? —di n'yëmbi.

53 Mì nya ra Jesús, bi 'yëmbiyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahu, jatho ngue gui saphu rá ngø ra N'yohu bí 'yë mahets'i, 'ne gui siphu rá ji, n'namhma ngue di nja'ahu ra 'da'yo te. 54 Nu'a da zacä ma ngø 'ne da zicä ma

7

ji, ya ja ra 'da'yo te para zantho ra ja'i. 'Ne ga ot'e ngue di bennate 'mo ra pa ra nze'gui. ⁵⁵ Porque ma ngogä, majuanj ngue guehna nnopa nts'ihme yø ja'i na. Ma jigä p'uya, gue'a gui thocra dutho yø ja'i'a. ⁵⁶ Nu ra ja'i da zaca ma ngø 'ne da zica ma ji, guehna di n'yogä'be na. ⁵⁷ Nu'a ma Papä i 'bai, 'ne di 'bucä connä ngue'a. Nuna ma Papä bá penngui para ngue ga japi di m'mui te'o da zaca ma ngø. ⁵⁸ Janangue ja n'na ra hme bi 'ye mahets'i ngue di unna 'da'yo te para zantho. Nuna ra hme na, hinga ngu'a ra hme bi zi'u ma mboxitahu 'ne siempre bi du dam'mefa.

⁵⁹ Nuna ra Jesús, nguna ra hya bi xänbba yø ja'i bi mpeti p'u ja ra njja Capernaum.

Ra Jesús bi manyø hya ngue ra te para zantho.

⁶⁰ Nu'mø mi 'yøhyø ja'i na ra hya bi nxänbba ra Jesús, nu'u yø ja'i tennba ni ma, xangu bi 'yena:

—Nuna ra hya mmana, xanhenitho di fahna. ¿Hague da mb'a'a n'na'a te mmanna?

⁶¹ Bi bahra Jesús ngue di njun'maha yø ja'i co nuna ra hya bi ma. Bi 'yänbaya, bi 'yembj:

—¿Ua gui mbocueha nguehna ra hya naya? ⁶² ¿Tegue ngu gui mbemhmu 'mø gui nnuha ra N'yoha bi 'ye mahets'i ngue hõnda mengui di map'u bi 'yehé? ⁶³ Hõnse ra Espiritu Santo di unna 'da'yo te. Nuna ra hya di xi'aha ya, i nne da ma ngue gui 'yec'eigaha, hingue di en'aha ngue gui saju. ⁶⁴ Pe nuya 'bu i'da ngue hingui ec'eigaha.

Bi manna nguna ra Jesús, ngue ya m'met'o mi padi ndana gue'a hingui ec'e'i, 'ne padi te'o ja ngue di da. ⁶⁵ Bi 'yembuya:

—Janangue ya xtä xi'aha m'met'o ngue nu'mø hinna ngue hra Papä da 'yøt'e ngue di ntetyø ja'i, ya hinjõnda denggu.

⁶⁶ 'Bexpi mudi bi go'a nxatha xangu yø ja'i mi tenna Jesús. Bi zop'u p'uya, ya hinga 'dap'u n'yoi. ⁶⁷ Nuna ra Jesús bi 'yanya 'de'ma yoho yø xädi, bi 'yembj:

—¿Ua xquet'a gui nne gui 'yøthua tengutho øtyø ja'i ngue hegä p'u?

⁶⁸ Bi dahra Bedu p'uya, bi 'yembj:

—Ague grä Hmu, hinjon man'na da zä ga tennahe. Nuna ra hya gu mma, ra hya ngue ra 'da'yo te para zantho na. ⁶⁹ A nugähe p'uya, di ec'eigähe 'ne di pahme ngue rá Ts'ant'u'i Oja.

⁷⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yembuyø xädi:

—Nugä go dá huan'naha 'de'ma yo nc'e'i. A nuna n'na nc'e'i ngue'aha ya, rá páhä rá zithu ørpe.

⁷¹ Ra Jesús bi manna ra hya na, pe nuna bi ma, guehna ra Judas Iscariote rá ts'ant'u ra Simu na. Porque ra Judas guehna ja ngue di dá ra Jesús, 'ne guehna n'na nc'e'i 'de'ma yoho yø xädi na.

Ni xinga gue'u yø cu ra Jesús di ec'e'i.

¹ M'mefa na ra hya na p'uya, bi n'yop'u ja yø xequi ngue ra häi Galilea ra Jesús. Pe hingui nne da n'yop'u ja ra häi Judea porque nne di nhote yø hmu yø judío. ² Ya xma nguerpátho di nsännigo yø judío guehna ra ngo mahoqui yø ngumpaxi. ³ Nu'u yø cu ra Jesús bi 'yembj:

—¿Hanja ngue n'nadua gui 'bai? Damj pøngua ni ma Judea, n'namhna ngue 'ne'u yø ja'i ec'e'i' p'u, da nu te gui øt'e. ⁴ Nu ra ja'i nne ngue da fadi te ga 'yo, hinga nt'aguitho da 'yøt'a te øt'e. Ya gui øtya tengu ya, pe gue da badj gátho yø ja'i na te gui øt'e.

⁵ Nguna bi xifi porque ni xinga gue'u yø cu di ec'e'i. ⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Tobe hingui sønna ora ga mmagä p'u gui xicui. Pe nu'aha, hõnt'a goma ora sä ngue gui mmähä. ⁷ Nu'aha, hingui nnu man'aha yø ja'i. Pe nugä nnu man'ugä yø ja'i, porque dadi jagä majuanj ngue xants'o te ga 'yo yø ja'i. ⁸ Ni mähä ra ngo ya. Nugä hinga mma porque tobe hingui sønna ora ga mmagä p'u.

⁹ Mi juadi bi xihyø ja'i na ra hya na p'uya, bá cop'u Galilea ra Jesús.

Ra Jesús ya 'bup'u ha bi nsännigo yø judío.

¹⁰ Mi juadi bi ma ra ts'ännigo yø cu ra Jesús, xquet'a 'nẽse ra Jesús bi ma ra ts'ännigo. Bi 'yøt'e ngue hingui pahyø ja'i ngue 'yop'u, ya mme nt'aguitho ga 'yo. ¹¹ Nuya yø hmu yø judío homp'u ja ra ngo ngue'mø di 'yop'u ra Jesús. Di n'yembj:

—¿Haru 'bu'a ra n'yohu'a? —di n'yembj.

¹² Nup'u ha 'bahyø ja'i, xangu to di c'a na ra Jesús. 'Bu i'da ena: “Ra hoga n'yohu'a n'yø”. Pe mi'da p'uya i ena: “¿Tegue dra hoga n'yohu na 'mø, hante gue hätyø ja'i”, i ena.

¹³ Pe nuya yø ja'i nnu manho ra Jesús, hingui nnepe da fadi ngue nnu manho, porque supyø hmu yø judío.

¹⁴ Comma emade ra ngo 'mø mi yurbu ja ra njja ra Jesús ngue bi nxänbba. ¹⁵ Nu'u yø judío, di 'yøtho'a te ra hya mmana Jesús, di n'yembj:

—¿Haru go bá ha'a ra hya mmana? 'Ne hindí nnuha ngue xtä mma ra xädi.

¹⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuna ra hya di xänbategä, himma hyasegä na. Nu'a bá penngui, go rá hya'a.

¹⁷ Nu'mø to da ne da 'yørpabi rá páhä Oja, guehna da bahna ngue'mø ni 'yep'u 'bu Oja na ra hya di xänbba, ogue ma hyase dí mma. ¹⁸ Nu ra ja'i ngue rá hyase mma, ga 'yøt'e ngue da nu manhose yø ja'i. Pe nu'a di ja ndummehi ngue da hnu manho'a to bá penhni, guehna majuanj ra hya mmana. 'Ne hin tema fehni da thinnbi.

¹⁹ ¿Ua himma juanj ngue bi 'da'aha ra ley ra Moisés? Conque nu'a ra ley'a, hinjongui pøni ngue gdi ec'eihua ya yø hya mman'a.

¿Hanja ngue guí nne gui hoyoja, guí enja ngue hindaí ec'eigá te mmamp'u ja ra ley?

²⁰ Mí dahyø ja'í p'uya, bi 'yembi:

—Ra ts'onthi guí n'youi ya. ¿Te'o guí ena ngue nne da hyo'í?

²¹ Mí dahra Jesús, bi 'yembi:

—Hønda n'na ra hya dá øt'a 'mø ra pa ngue ra ts'aya, 'ne gá gadi 'yøthohu. ²² Nuna ra Moisés, bi zoc'ahu n'na ra hmepya, ni hu ngue ra circuncisión, madague'a hingo bi fat'a, sinoque gue'u yø mboxita bi fati. Janangue njap'u guí mmepyahu yø ts'ant'u 'mø bi m'mui, madague'a di tocabi ra pa ngue ra ts'aya, pe ngutho guí mmepyahu. ²³ A nuyá, para ngue hingui 'dasthohu'a te mmaná ley bi 'yotra Moisés, guí mmepyahu n'na ra ts'ant'u 'mø bi m'mui, madague'a ra pa ngue ra ts'aya. ¿Hanja ngue guí sacju ngue dá øthegá n'na ra n'yohu 'mø ra pa ngue ra ts'aya 'mø? ²⁴ Yo høntho guí nnuhu n'na ra cosa sá 'bexqui haxhu ra güenda. Nu'mø guí nne gui hyaxhu ra güenda, pe 'bet'o nmajuani gdi padí hanja'a te guí mmamhmu.

Bi ma hapu ra mmengu ra Jesús.

²⁵ Bi mudí di n'yanni 'da'u yø mmengu Jerusalén, di n'yembi:

—¿Ua hinga guehna nthoni ngue da tho na 'mø? ²⁶ Pe ya 'buhnu ya, ya yahu yø ja'í 'ne hinte xifi. ¿Ua di ec'eí yø ts'at'abi ngue dá guehna ra Cristo na 'mø? ²⁷ Pe di pahmu hapu ra mmengu na. A nu'mø bá é'a ra Cristo, hijnonda badí ha di 'y'e'a.

²⁸ Nup'u ja ra nija mi xännbate ra Jesús, mi 'yøde te mmanyø ja'í. Bi ts'edi bi 'yembi:

—Ya guí ena ngue gui pahmu ha dá ecá. Pe himma partesu ngue dá ecá. Sinoque dá ecá ngue nuna majuaní Oja i 'bui, guehna bá penná na. Pe hingui pahmu te'o na. ²⁹ Nugá go di pacá te'o na, porque ja dá ecá p'u bi 'bu'a, 'ne go bá penná'a.

³⁰ Co nuna ra hya na p'uya, bi ne xti bentyø ja'í ra Jesús ngue xta ngot'i. Pe hijnombi bent'í porque him maní zøhrá ora. ³¹ Xangu yø ja'í bi 'yec'eí ra Jesús ngue guehna ra Cristo na. Di n'yembi:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, ya øtyø hmeya tengutho t'embí da 'yøtra Cristo 'mø bá ehé.

Yø fariseo bi menhyø policia di bentra Jesús ngue da got'i.

³² Nuya yø fariseo bi 'yøde te mmanyø ja'í ngue embi guehna ra Cristo na ra Jesús. Yø fariseo p'uya, conyø hmu yø mmácja bi menhyø policia di bentra Jesús ngue da got'i.

³³ Mí nua ra Jesús, bi 'yembyø ja'í:

—Zits'arbu guí nnuju ua guí 'buhmu. Ya himma ya'atho ga mmagá p'u bi 'bu'a to bá penngui. ³⁴ Gui hyonju p'uya, pe ya hinha gui tinju, porque hinda zá guí thohmu p'u ha ga m'mucá.

³⁵ Di n'yänse yø judío p'uya, di n'yembi:

—¿Haru go di ma na p'uya, ngue ena hinga timhmu ha di ma? ¿Ua dani mpa man'na nguadi yø häi yap'utho ngue dá xännba ra hya yø judío dá timp'u? ¿Ua gue gue'u yø mmenguha dá ma dá xännbi? ³⁶ ¿Mbe te nne dá maná ra hya xicju na, porque ena: "Guí hyonju, pe ya hinha gui tinju, porque ya hinda zá guí thohmu p'u ha ga m'mucá"?

I pøhra dehe di unna 'da'yo te.

³⁷ Nuna rá nzequi ra pa ngue ra ngo, guehna ra pa embyø ja'í ngue tate ra dannigo na. Nuna ra pa na p'uya, bi nangra Jesús, bi ts'edi bi 'yembyø ja'í:

—Nu'mø te'o tuthe ya, dá ecua di nsithe. ³⁸ Nu ra ja'í ec'eigá ya, nup'u ja rá mmui ra ja'í tengutho 'mø di pøhra dehe ngue di unna 'da'yo te. Porque ngu'a mmaná Maça Libro.

³⁹ Nuna ra hya na, bi ne bi ma ngue nu to dá 'yec'eí, ya di n'youi ra Espiritu Santo. Porque tobe him maní ma mahéts'i ra Jesús ngue dá pennbabí ra Espiritu Santo yø ja'í.

Hinga 'da'igu mmanyø ja'í.

⁴⁰ Mí t'øhna ra hya mmaná Jesús, bi 'yeni'da yø ja'í p'uya:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu na, guehna rá pøngahya Oja mí ja ngue dá ecua ja ra ximhäi na.

⁴¹ Mí'da yø ja'í p'uya, bi 'yena:

—Nuna ya, guehna ra Cristo naya —bi 'yena.

Pe mí'da yø ja'í di n'yembi:

—Himma juani'a. Porque ra Cristo hinga Galilea di 'y'e'a. ⁴² I mmamp'u ja ra Maça Libro ngue nuna ra Cristo, dá guehna n'na rá mbom'meto ra dast'abi David. 'Ne drá mmengu Belén nup'u ja ra mmengu ra David.

⁴³ Ya hinga n'nat'a mmanyø ja'í ngue di nxifi te'o na ra Jesús. ⁴⁴ Bi ne 'da yø ja'í xti bentra Jesús ngue xta ngot'i, pe hijnombi bent'í.

Yø ts'at'abi hingui ec'eí ra Jesús.

⁴⁵ Nu'u yø policia bá nexpu ja ra nija, bi mengui bi zømp'u 'buhyø fariseo conyø hmu yø mmácja xi menhni. Bi t'embaya:

—¿Hanja ngue hinguá sihu p'uya?

⁴⁶ Mí dahyø policia, bi 'yena:

—Pe hijnam'mø ha di t'øde dá man'a n'na ra ja'í tengu mmaná ra n'yohu na.

⁴⁷ Yø fariseo p'uya bi 'yembyø policia:

—Xquet'a 'ne'ahu ya bá thá'ahu ya. ⁴⁸ Ya guí nnuhu ngue hijnongui pøni ngue di ec'eí'u ma hmuhu na ra n'yohu na, ni xinga gue'u yø fariseo di ec'eí na. ⁴⁹ Pe nuya yø ja'í ec'eí na ra n'yohu na, guehya hingui pahra ley ya, 'ne guehya yø ja'í dá ma ra castigo ya.

⁵⁰ Nuna ra Nicodemo, guehna bi ma n'na xui bá nyauí ra Jesús, xquet'a yø n'yohu yø fariseo na. Bi 'yenna p'uya:

51 —Nup'u ja ra ley di cahu, mmamp'u ja ra ley ngue hinga sa da ma masentencia n'na ra ja'i, m'ente tobe hingui ja ra ts'ut'abi ngue da t'ode tema hya da man'a ma yap'i.

52 Bi t'embra Nicodemo p'uya:
—zXquet'a 'ne'i gra mmengu Galilea 'mø? Dam'i xadi te mmanã Maça Libro. Ja gu'i nup'u p'uya ngue hinga n'na ra pøngahya Oja ni bøn'a Galilea.

N'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mai bi ts'ixpu 'buhra Jesús.

53 Bi ma yø ngu n'na ngu n'na yø ja'i.

8

1 Pe ra Jesús bi map'u bi ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos. 2 Mi hyaxpuya, ya neçahai, bá pengui, bi zøp'u ja ra nija. Bi guat'i gátho yø ja'i p'u ha 'bui. Bi mihra Jesús ngue bi xännba ra hya yø ja'i. 3 A nu'u yø xännbate ngue ra ley conyø fariseo, bi zispabi n'na ra xisu xi ma mabent'i, ngue xi thinnbabi n'na ra n'yohu hingra ndø. Bi ma ma bá'mi p'u made na ra xisu p'uya. 4 Bi t'embra Jesús:

—Ague gra xännbate, nuna ra xisu 'bucua, bi ma mabent'i 'mø mi thinnbabi n'na ra n'yohu ngue hingra ndø. 5 A nup'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, ja mmamp'u ngue da tho ya yø xisu njap'u, ngue da 'bando. Xi'i, zte gu'i mmanã ra hya naya?

6 Bi xihna ra hya na, porque nne da nurpi ngue 'mø hinga gue'a ra hya da manã Jesús, para ngue da zã di yap'i. Nuna ra Jesús bi ndoqui, ot'a hai connã saha. 7 Pe hingui säya'u yaui ngue änni tema hya da ma. Bi m'mã p'uya, bi 'yembj:

—Nuaa gu'i 'bahmu ya, nu'mø 'bucua n'na nc'ei ngue hinjam'mø di øtra ts'oqui, gue'a rá mudi da mando ra xisu'a —bi 'yembj.

8 Bi ndojtho mahøn'a p'uya, ngue ot'a hai connã saha. 9 Pe mi 'yø'a ra hya sihyø ja'i p'uya, bi dár'man'u yø mmai yø ja'i porque padi ngue gã ja yø ts'oqui. Bi bøn'i 'da mi'da p'uya. Rã mudi bi bønnyø daja'i. Nu'mø mi bønigátho p'uya, bi gose p'u ra Jesús co 'nehra xisu ma yap'i bi goseu p'u. 10 Mi gaxrá ya ra Jesús, bi nu ngue hinjongui 'bap'u, ya mahøndra xisu 'bap'u. Bi 'yembuya:

—Ague gra xisu, çharu 'bu'u madi yap'a'i ya? Ya hinjombi zänni ngue da tho'i ya 'mø.

11 Mi dahra xisu, bi 'yena:
—Ya hin'na ya, gra hmu.

Bi 'yembra xisu mahøn'a ra Jesús:

—Ni xinga guecã ga sänni ngue da tho'i ya. Ni ma ya, pe 'yonj mantho høngui øtra ts'oqui.

Da xojpa yø mmai yø ja'i ra Jesús.

12 Nuna ra Jesús, mahømbi zohyø ja'i, bi 'yembj:

—Nugã ga øt'e ngue da xohyø mmai yø ja'i. Nu ra ja'i da denngui, guehna ra ja'i di

nja ra 'da'yo te na, pe ya hinnj mantho di n'yo mants'o ra ja'i.

13 Yø fariseo bi 'yembra Jesús:

—Nu'i gadi jase majuanj ra hya gu'i mma. Hinte di muui ra hya gu'i mma.

14 Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuna ra hya di mmangã, di muui na, madague'a dadi jase majuanj ra hya di mma. Pe nugã di padi ha dá ehe, 'ne di padi ha nnã ma. Pe nu'ahu hingui pahmu ha dá ecã, ni xingui pahmu ha nnã magã.

15 Nu'ahu gu'i haxhu ra güenda tengutho ga hyaxra güenda yø ja'i ua ja ra ximhai. Nugã hinjondj haspa ra güenda. 16 A nu'mø xinga haxã ra güenda, nu te ga sännã ngue di nja, pegue dra hya njuantho ga sänni. Porque hündi 'dase ga haxã ra güenda. Nuna ra Papã bá penngagui, guehna 'da gda haxã'be ra güenda na. 17 Nup'u ja ra ley gu'i cahu, nt'ot'i p'u ra hya ngue nu'mø yoho yø testigo 'da'igu mma, jatho ngue da t'ec'ei te mma. 18 A nuyã, guecã dadi jase majuanj ra hya di mmangã. Nuna ra Papã bá penngui, 'nehna di ja majuanj ra hya di mmangã na.

19 Bi t'embuya:

—zHaru go 'bahni Papã?

Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu'ahu hingui pacju, ni xinga guehna ma Papãgã gu'i pahmu. Nu'mø ngue gdi pacju, xquet'a 'nehma Papãgã gdi pahmu 'mø.

20 Nu'mø mi xännba ra hya yø ja'i p'u ja ra nija ra Jesús, guehya yø hya ja ua bi xifi. Bi m'mã p'u ja yø njamnyu ngue ra ofrenda. Pe hinjombi bent'i ngue xtã ngot'i, porque tobe him manj zønã ora.

Hinda zã da denyø ja'i p'u di ma ra Jesús.

21 Mahømbi 'yembuyø ja'i ra Jesús:

—Ga mmagã, 'ne gui hyonju. Gui tuhu, pe himma hoquitho ni ts'oquihu. Nup'u ha gda magã, hinda zã gu'i tenngaha.

22 Yø judio p'uya, di n'yembj:

—zUa da zã di nhyose nu, ngue hinda zã ga tenhna ha di ma?

23 Mi nya ra Jesús, mahømbi 'yembj:

—Nu'ahu, gyø mmenguhu ua ja ra ximhai. Pe nugã drã mmengugã mahets'i. Nu'ahu gyø mmenguhu ua ja ra hai, pe nugã hindrá mmengugã ua ja ra ximhai. 24 Jananguue nugã di xi'ahu ngue gui tuhu 'ne himma hoquitho ni ts'oquihu. Guehna hingui nhohnj ts'oquihu na ngue hingui ec'ei gaha ngue di mma te'ogui.

25 Bi t'ännbaya, bi t'embj:

—zPe te'o'i p'uya?

Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Ya xtã xi'ahu m'met'o te'ogã. 26 Xangu mi'da yø hya da zã ga xi'ahu, 'ne da zã ga hats'ahu ra güenda. Pe nuna ra hya di xicã yø ja'i ua ja ra ximhai, guehna ra hya di øde

mman'a to bá penngui, pe gue majuaní ra hya mman'a.

²⁷ Pe himbi dinyo mmui yó ja'i ngue guehna rá Papá i mma. ²⁸ Janangue bi 'yembi:

—Nu'mo gá cuathu ra pont'i ra N'yohu bi 'ye mahets'i, guí pahmu te'ogá p'uya. Hinda zá ga sánsé ra hya ga mma. Nuna ra hya xánnagui ra Papá, guehna dí mmangá na. ²⁹ Porque dí n'yogá'be'a to bá penngui. Nugá hinguí hegase má Papá, porque nu te nnu manho, que'a zant'a dí ot'a.

³⁰ Mi manna ra hya na p'uya, xangu yó ja'i bi 'yec'ei ra Jesús.

Bi manna Jesús ndana gue'a yó basi Oja.

³¹ Ra Jesús bi 'yembyo judío xi 'yec'ei:

—Nu'mo hinguí hyehmu na ra hya dí xi'ahu ya, majuaní ngue gue'ahu má xadi'ahu 'mó. ³² 'Né guí pahmu xanho na ra hya majuaní. Nuna ra hya majuaní p'uya, guehna dá yan'ahu na.

³³ Mi dahyo ja'i, bi 'yembi:

—Nugáhe yó mbom'meto gáhe ra Abraham. 'Né hinjam'mo to xtá ot'e ngue ma hmuhe. ³⁴ Hanja'a guí mma ngue guí ena dá ma nhyanigáhe?

³⁴ Nuna ra Jesús bi 'yembyo ja'i:

—Majuaní dí xi'ahu ngue nu to gá otra ts'oqui, guehya ya xa mbent'ui ra ts'oqui ya. ³⁵ Nu ra ja'i ngue ra hmiqúitho, 'bap'u ja rá ngu rá hmu, hinguí zamp'u ja ra ngu na ra hmiqúi. Pe nu'a ngue rá ts'ant'u ra hmu, zamp'u ja rá ngu'a. ³⁶ Janangue nuyá, nu'mo ngue dá yan'ahu rá Ts'ant'u Oja, ya majuaní gá nyamhmu 'mó. ³⁷ Nugá dí padí ngue yó mbom'meto'ahu ra Abraham. Pe guí nne guí hyoju, porque hinguí nnu manhohu ra hya dí mmangá. ³⁸ Ya dá xi'ahu te gá dí nnugá p'u bí 'buhma Papá. Pe nu'ahu gadi siguetho guí othu'a te xi'a ní papáhu.

³⁹ Mi dahyo ja'i p'uya, bi 'yembi:

—Nu'a má papágáhe gue'a ra Abraham.

Mahombi 'yenna Jesús:

—Nu'mo ngue dyó basi'ahu ra Abraham, dague'a te bi 'yotra Abraham guí 'yothu 'mó.

⁴⁰ Pe nuyá guí nne guí hyoju. Conque dí xi'ahu ra hya majuaní, nuna ra hya dí ócá mman'Oja, guehna dí xi'ahu na. Pe nu'a guí nne guí 'yothu ya, hinga ngu'a bi 'yotra Abraham. ⁴¹ Nu'ahu guí othu tengutho o'ni papáhu.

Mahombi 'yenyó ja'i p'uya:

—Nugáhe, hindyo thimbasitho gáhe. N'nat'a má papágáhe 'bui, gue'a Oja'a.

⁴² Mahombi 'yenna Jesús:

—Nu'mo ngue nmajuaní ngue guehna Oja ní papáhu, gadi macju 'mó. Porque nugá dá ecá p'u 'bu Oja, 'né ya dí 'bucua ya. Hinda sánsé ngue dá ecua, sinoque Oja bá benngui. ⁴³ Hanja ngue hinguí sá guí tímhmá na ra hya dí mmangá? Hinguí tímhmá hanja ra

hya, porque hinguí nne guí 'yohmu na ra hya dí xán'nahu. ⁴⁴ Nu'a guí nno'pa papáhu, gue'a ra zithu'a. Nu'a ra hya nnu manho na p'uya, guehna guí nne guí 'yothu na. Nuna ra zithu, guehna rá hyote na astá guerp'u bá fudi. Hinjam'mo dí mman'ra te majuaní. Nu'mo ya, gá rá fehni ga ya. Gá rá hyase ga ya porque rá fehni. 'Né guehna nno'pa papá'u to mman'ra fehni na. ⁴⁵ Pe nugá ngue majuaní na ra hya dí xi'ahu, hinguí ec' eigahu. ⁴⁶ Gátho'ahu ya, hinjonda b'oni da 'yengui ngue ja má ts'oqui. Xi'mo ngue majuaní ra hya dí xi'ahu, hanja ngue hinguí ec' eigahu 'mó? ⁴⁷ Nu'a rá basi Oja ya, gue'a dí ho dá 'yode te mman'Oja'a. Pe nu'ahu ngue hinyo basi'ahu Oja, janangue hinguí nne guí 'yohmu ra hya mman'Oja.

Ya mi 'buhra Cristo hante di m'muhra Abraham.

⁴⁸ Mi dahyo judío p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Ni 'yup'u te dí mmangáhe ngue grá mmengu p'u ja ra hái Samaria, nu'i guí n'youi ra ts'onthi.

⁴⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Hin teni ts'oqui dí n'yogá'be. Nu'a te dí ot'a, dí nnu mansugá má Papá. Pe nu'ahu hinguí nnu mansuju. ⁵⁰ Nugá hinda honi ha dí nu mansugyo ja'i. Nuna Oja go honngui ha dí nu mansugá yó ja'i na. 'Né haxta ra güenda Oja ya, te'o ngue hinguí sugui. ⁵¹ Nugá majuaní dí xi'ahu ngue nu to orpa masu ra hya dí mmangá, guehna ra ja'i hinjam'mo dá du na.

⁵² Mi dahyo judío p'uya, bi 'yembi:

—A nuyá, dadi seguragáhe ya ngue guí n'youi ra ts'onthi. Xi ra Abraham 'né gátho mi da yó p'ongahya xa m'mai, gá xa ndu. Nu'i p'uya guí ena: "Nu'a to dá 'yorra masu ra hya dí mmangá, guehna ra ja'i hinjam'mo dá du na", guí ena. ⁵³ Ua man'na go má dá'i ngue'a má papágáhe Abraham? A nuna bi du. 'Nehyo p'ongahya xa m'mai gá xa ndu. ⁵⁴ Te'o guí ena ngue gue'e 'mó?

⁵⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembyo ja'i:

—Nu'mo ngue go gdi honi ha dí nu mansugyo yó ja'i, hinde dí muui 'mó escá yó ja'i 'mó. Pe nu'a honi ha dí hnu mansugá, guehna má Papágá na. Nuna guí ena ngue ní Ojahu. ⁵⁵ Pe hinguí pahmu na p'uya. Nugá go dí pacá na. Nu'mo ga ena ngue hinda pacá Oja, xquet'a dí fehni'á 'mó tengutho'ahu ngue gyó fehnihu. Pe nugá majuaní dí pacá na, 'né dí orpa masu te xiqui. ⁵⁶ A nuna má mboxitahu ra Abraham, bi johya na ngue mambá ep'u ra pa ga socá ua. Bi bádi hanja, janangue emmei bi johya.

⁵⁷ Mi dahyo judío p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Tobe hinguí 'bu'a nyote má'det'a njeja, 'né go guí 'yena gá nu ra Abraham.

⁵⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yembyo ja'i:

—Majuani dí xi'ahu ngue ya nmi 'bucá hante di m'mahra Abraham.

⁵⁹ Bi gaxyo do yo ja'i p'uya, ngue da mando ra Jesús. Pe ra Jesús bi thop'u mada ha 'buhyo ja'i, bi bomp'u ja ra nija, bi ma.

9

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu ngue ra xäda.

¹ Nup'u ni nthohra Jesús, bi nu n'na ra n'yohu ngue ra xäda asta gue'mo mamba mi.

² Bi 'yánya yo xädi p'uya, bi 'yembi:

—Ague grá xännbate, çhanja ngue ya ra xäda 'mo mambá mihna ra n'yohu na? çNana gue'a ja rá ts'oqui, guehna ra n'yohu, ua rá papá, ua gue rá mamá ja rá ts'oqui ngue bi njap'u?

³ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Hini nxäda na ra n'yohu ngue conná ts'oquise, ogue rá ts'oqui rá papá ogue rá mamá. Sinoque bi nxäda para ngue conná guehna da fadi ngue ja rá ts'edi Oja ngue te da 'yørpe. ⁴ Mente jap'u ra tiempo ya, jatho ngue ga ørpabi rá 'befi'a to bá penngui. Porque da 'yehra pa ngue ya himma nza te ga pefi. ⁵ Mente dí 'bucua ja ra ximhäi, ma ga ø'e ngue da xohyo mmui yo ja'i.

⁶ Mi juadi bi manna ra hya na, bi zo'a häi rá jini ra Jesús. Bi 'yøtra böhäi conná jini, bi gosa maxøts'e yo dá ra xäda. ⁷ Bi 'yembuya:

—Ni ma ya, bá nxudá p'u ja ra dehe Siloe —bi 'yembi.

Nuna ra Siloe ga mboni ngue “Bi 'benhni”. Nuna ra xäda bi ma bá nxudá. Mambá pengui, ya zo yo dá. ⁸ A nu'u yo besino p'uya, 'ne hmi da yo ja'i ya mi paði ngue mará xäda, ga di n'yembi:

—çUa hinga guehna ra nhyaxa limosna na?

⁹ Mi da yo ja'i p'uya, bi 'yena:

—Guehna.

Pe mi da yo ja'i bi 'yena:

—Guehna p'u gui nequi, pe gue hinga guehna.

Pe nuße na mará xäda p'uya, bi 'yena:

—Ahá, go guecá —bi 'yena.

¹⁰ Ya bi t'ännbuya, bi t'embi:

—çHanja ngue ya zo ni dá ya 'mo?

¹¹ Bi 'yenna mará xäda p'uya:

—Nuna ra n'yohu ni hu ngue ra Jesús bi 'yøtra böhäi. Bi goscagu ma dá. Bi 'yengui: “Ni map'u ja ra dehe Siloe, bá nxudá”, bi 'yengui. Dá magá p'uya ngue dá nxudá, pe 'bexpi nzø ma dá 'mo ma nxudá.

¹² Bi t'ännbuya, t'embi:

—çHaru 'buhna ra n'yohu gui mmanya?

Bi 'yembuya:

—Hindi pacá —bi 'yembi.

Yo fariseo bi 'yørpa ra nt'anni na mará xäda.

¹³ Bi ts'ixpu 'buhyo fariseo na mará xäda p'uya. ¹⁴ Ra pa ngue ra ts'äya 'mo mi 'yøtra böhäi ra Jesús ngue bi xojpa yo dá ra xäda.

¹⁵ Nuya yo fariseo p'uya, xquet'a bi 'yän'na mará xäda ngue ha bi nja ngue ya zo yo dá. Bi 'yembuya:

—Bi gosca ra böhäi maxøts'e ma dá. Dá ma da nxudá p'uya. A nuyá, ya zo ma dá ya.

¹⁶ Bi 'yeni da yo fariseo p'uya:

—Nuna ra n'yohu bi 'yø'na ra hya na, hingra m'menhni Oja na, porque hingui supra pa ngue ra ts'äya.

Mi da p'uya, bi 'yena:

—A nu'mo di ja rá ts'oqui na ra n'yohu na, hinda zá da 'yøtya yo milagro ør'mø.

Ya di njun'mahyase p'u yo ja'i p'uya.

¹⁷ Mahombi t'an'na mará xäda p'uya, bi t'embi:

—Xi'i n'yo, çte gui mma guehna ra n'yohu bi xoc'a ni dá?

Nuna mará xäda p'uya, bi 'yena:

—Nugä dí ena ngue rá pøngahya Oja na ra n'yohu na.

¹⁸ Pe yo hmu yo judío, hingui çc'ei ngue mará xäda na ra n'yohu yau. Bi 'yec'ei, ja gue'mo mi zonnabi rá papá 'nehra mamá na mará xäda. ¹⁹ Bi 'yännbuya, bi 'yembi:

—çUa guehna ni ts'unt'ui na 'bucua, nuna t'embi ngue ya ra xäda 'mo mambá mi?

çHanja ngue ya zo yo dá ya 'mø?

²⁰ Bi 'yeni a rá papá 'nehra mamá p'uya:

—Dí paði ngue guehna ma ts'unt'u'be na. 'Ne ya ra xäda 'mo mambá mi. ²¹ Pe nuyá, hinda pa'be hanja ngue ya zo yo dá ya. Ni xindi pa'be to bi 'yøthebi yo dá. Dami 'yänshu. Ya ra dan'yohu, da xi'aschu hanja.

²² Nuna rá papá 'nehra mamá na mará xäda, bi manna tengu na ngue supyo hmu yo judío. Porque ya xi nheca hya ngue da dujpabi rá thuhu p'u ja ra nija'a to da ma ngue ra Jesús gue'a ra Cristo'a. ²³ Janangue nguna bi man'u yo daja'i p'uya, ngue bi 'yena: “Yänshu, ya ra dan'yohu, da xi'aschu hanja”.

²⁴ Nu'u yo hmu yo judío, mahombi zon'na ra n'yohu mará xäda. Bi 'yembi:

—Hønt'a Oja gui 'yespabi ngue bi nzø ni dá. Nugähe dí pahme ngue ja rá ts'oqui na ra Jesús.

²⁵ Bi 'yeni mo mi da p'uya:

—Nugä hinda paði ngue'mo ja rá ts'oqui ogue hin'na. Hønt'a dí paði ngue nugä nmará xäda, 'ne ya zo ma dá ya.

²⁶ Mahombi t'ännbuya, bi t'embi:

—çTe 'be'a bi ja'i? çTe bi 'yøt'e para ngue bi nzø ni dá?

²⁷ Mi da p'uya, bi 'yena:

—Ya xtá xi'ahu, 'ne hingui ørcahu masu. çHanja ngue mahøn'a gui nne ga xi'ahu ya? çUague gui nne ngue 'ne'ahu dyø xädi'ahu na ra n'yohu na?

²⁸ Bi za p'uya, bi 'yembi:

—Nu'j go rá xádi'i ná ra n'yohu ná. Pe nugáhe yò xädigáhe ra Moisés. 29 Nugáhe dí pahme ngue bí nyaui Oja ra Moisés. Pe nuna ra n'yohu ná, hínjongui pađi haru ra mmngü na.

³⁰ Bi 'yen'a ra n'yohu p'uya:

—Xquet'a guehna ngue nná 'yòthogá naya, ngue hinguí pahmu haru ra mmngü na, pe bi xogagui má dá. ³¹ Conque dí pahmu ngue nuna Oja, hinguí ø'mø nzo'u yò ja'j ja yò ts'oqui ná. Pe nu'mø nzo'u yò ja'j thanne 'ne ørpabi rá páhä, i øde. ³² Asta guehyø pa xa thogui hinguí t'øde ngue dá bøn'a n'na ra n'yohu dá xoipa yò dá n'na rá xädá asta gue'mø mambá mi. ³³ Ngue'mø hínđrá m'menhni Oja ná ra n'yohu ná, hinda zá te dá 'yøt'e.

³⁴ Ya bi t'embuya:

—Nu'j gá ra ts'oqui gni 'bui asta gue'mø gambá mi, 'ne go gui 'yena gui xámgahe —bi t'embj.

Bi hyøn'a thi p'uya.

T'embj ngue xädá yò ja'j ngue njot'i yò n'yomfëni.

³⁵ Bi bahra Jesús ngue ya bá thøn'a thi p'u ja ra nija ná mará xädá. Mi nthëui p'uya, bi 'yembj:

—¿Ua gui øc'ejbi rá Ts'ant'u Oja n'yø?

³⁶ Bi 'yenna n'yohu p'uya:

—Te'ø'a p'uya grá hmu, n'namhma ga øc'ejá —bi 'yembj.

³⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Ya gui nnugya. Go guecá dí nyaui ya —bi 'yembj.

³⁸ Nuna ra n'yohu p'uya bi ndantyøhmu p'u 'bahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuya grá hmu, dí øc'ej'i ya.

³⁹ Mi nya ra Jesús, bi 'yena:

—Dá øcá ua ja ra ximhäi, n'namhma ngue nu'u yò xädá dí nzo yò dá. A nu'u ena ngue zø yø dá p'uya, tengutho 'mø di xädá'u.

⁴⁰ Nu'u 'da yø fariseo mi 'bäp'u p'uya, mi 'yøde te mmanna Jesús. Bi 'yembj:

—¿Ua gui ena ngue 'necáhe dyø xädägáhe?

⁴¹ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nu'mø ngue gyø xädähü, hínđi ja ni ts'oquihü 'mø. Pe nuya ngue gui ena ngue zø ni dähü, ya gui pađi ngue ja ni ts'oquihü ya.

10

Bi hyejpa yø føt'e yø ðe'yo'a ra hya bi manna Jesús.

¹ Majuaní dí xi'ahu, nu'a hínñi yarbü ja rá goxthi føt'e yø ðe'yo, sinoque ni nexman'na nguadi, guehna ra bæðe'yo ná. ² Pe nu'a ni yarbü ja rá goxthi føt'e, gue'a rá mände'yo'a.

³ Nu'mø bi zøhø, dá xoipa ra mángoxthi dá yut'ambo. Nu'u yø ðe'yo p'uya, parpabi rá hya. I nzohyø ðe'yo conyø thuhü, dá gucathi p'uya. ⁴ Nu'mø bá jujma xøts'e rá føt'e gátho'u yø ðe'yo p'uya, ni 'bet'o p'u ni ma yø ðe'yo. Yø

ðe'yo p'uya tenni porque parpabi rá hya. ⁵ Pe nu'a hinguí parpabi rá hya, hinguí ten'na. Hante 'da 'mø bí nu, porque hinguí parpabi rá hya.

⁶ Bi hyonj te gui hyejpa ra hya bi xihyø ja'j ra Jesús. Pe nu'u nzofo hímjbí ðinyø mmui te ni bønna hya bi xifi.

Nuna ra Jesús, guehna ra hoga mände'yo na.

⁷ Bi sigue bi zohyø ja'j ra Jesús, bi 'yembj:

—Majuani dí xi'ahu, guecá tengutho n'na ra goxthi ni yatyø ðe'yo. ⁸ Gátho'u yø mádi bí m'mu'a m'met'o hante ngue ga ma øcá, hínñi yarbü ja rá goxthi, gue'u yø bæðe'yo'u. Janangué hímjbí 'yøppa má sù yø ðe'yo 'mø nzofo. ⁹ Go guecá tengutho n'na rá goxthi. Nu'a ga japá dá thogui, gue'a dí nyan'a. 'Ne dá 'yøt'e tengutho n'na rá ðe'yo ngue ni yat'i, ni bømp'u ja rá føt'e, 'ne tñi te si.

¹⁰ A nu'a ra bæ, hønđrá mfë ga 'yo'a, di ummahø dyø ðe'yo. Pe nugá dá øhe para ngue dí nja'ahu rá 'da'yo te, 'ne gui m'mamma páhähu. ¹¹ Nugá guecá tengutho n'na rá hoga mände'yo. Nu'a rá hoga mände'yo enná te ngue nyanyø ðe'yo. ¹² Pe nu'a rá mádi ngue rá hmiquitho, hinga gue'a rá mádi ngue yø ðe'yo'a. Porque híngrá mmeti. Nu'mø bí nu ngue bá øp'u rá zate, dá zop'u yø ðe'yo, dá 'dagui. Rá zate p'uya, di bentyø ðe'yo, dí n'uen'u hínđi bent'i. ¹³ Nuna rá n'yohu ná, 'dagui porque ngue rá hmiquitho. Hinguí tu rá mmui 'mø te dá ja yø ðe'yo.

¹⁴⁻¹⁵ Nugá guecá tengutho n'na rá hoga mände'yo. Nuna má Papágá paça ná, nugá xquet'a dí paça ná má Papá. Njarbutho ya, dí paça gátho'u má ðe'yo. Dá gue'u p'uya, xquet'a paqui. 'Ne dí engá má te ngue dí nyangá'u má ðe'yo. ¹⁶ Xquet'a 'bäp'u mi dá má ðe'yo ngue híngyø n'youi ya 'bcua. Xquet'a jatho ngue ga mma si, 'ne dá 'yø'mø dá zøfo. Ya n'na 'bæitho dí nja p'uya, 'ne n'na dra mände'yo dí m'mui.

¹⁷ Nuna má Papá dí maça ná, porque dí engá má te conná nuehma ðe'yo. A nugá dá zá ngue mahønga m'mui. ¹⁸ Pe nu'mø ga nnegá, hínjonda hyogui, pe dí nnesø ngue dí engá má te, 'ne ja grá ts'edi ngue ðaði ungá má te, 'ne ja grá ts'edi ngue mahønga m'mui. Nuna ya, guehna rá hya bi xicá má Papá ná.

¹⁹ Nu'mø mi 'yøhyø judío ná ra hya ná p'uya, ya hinga 'da'igu mma. ²⁰ Xangu yø judío bi 'yena:

—¿Hanja ngue gui ørpahu masu te mmanna? Nuna di locobi rá ts'onthi n'youi ná —bi 'yena.

²¹ Mi da yø judío p'uya, bi 'yena:

—Pe nu'mø ngue dí n'youi rá ts'onthi, hinda zá dá má tengu ná ra hya ná 'mø. A nu'a n'youi rá ts'onthi, hinda zá dá 'yøt'e ngue dí nzo yø dá yø xädá'a.

Nu'u yø judío hĩmbi nu manho ra Jesús.

22 Mi ja yø se'ye'a ra ora'a. Ya di nsá yø ja'i p'u Jerusalén ngue di nsánnigo p'u ja ra nija. 23 Nuná ra Jesús, nup'u ja ra ngun'yu nija ni hu ngue ra Salomón, ja 'yop'u. 24 Nu'u yø judío bi másra Jesús, bi 'yembi:

—¿Ua guí nnepe ngue xøgue gá ra tiempo di 'yot'itho ma mmáigáhe? Nu'mø ngue gue'e grá Cristo, n'na ndĩtho dami xicje njuani.

25 Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Ya dí xi'ahũ, pe hĩnguĩ ɛc'eigahũ. Nu te gá guí nnuhũ dí øt'á conná nguehra ts'edi di 'dacá ma Papá, ja dí nquĩ p'u na ra hya dí xi'ahũ ya. 26 Pe hĩnguĩ ɛc'eigahũ, porque hĩnga gue'e ma de'yo'ahũ, tengutho ra hya ya xtá xi'ahũ m'met'o. 27 Nu'u ma de'yogá, xa mbarcatho ma hyagá'u. A nugá p'uya, xquet'a dí pathogá ndana gue'a ya ma de'yo. Nu'mø bi nugá ma de'yo, tennguĩ. 28 Nugá ga unná ra 'da'yo te para zantho'u ma de'yo, 'ne hĩnjam'mø dí m'medi. Porque hĩnjonda guasca p'u ja ma 'ye. 29 Nu'a ma Papá bi 'dacá'u. Hĩnjo mman'na tengu na, 'ne hĩnjonda guaspabi p'u ja rá 'ye ma Papá. 30 Tengutho ma Papágá, xquet'a dí njadá p'uya.

31 Yø judío p'uya, mahømbi go yø do ngue da mando ra Jesús. 32 Pe mi nya ra Jesús, bi 'yena:

—Ni hmi ni dāhu hapu dí øt'á xangu yø cosa xanho conná nguehra ts'edi di 'dacá ma Papá. ¿Ndana gue'a ya yø hya ya ngue gdi pandogahũ ya?

33 Mi dahyø judío p'uya, bi 'yembi:

—Nu'u yø cosa xanho guí øt'e, hĩnga gue'a gdá pando'ah'e'a. Sinoque gdá pando'ah'e ngue hĩnguĩ supra xudi Oja, co nuna ra hya guí mma. Conque nu'i grá ja'itho tengutho gáhe, 'ne sá guí ɛna ngue go 'da'igu'aui Oja.

34 Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—I nt'ot'i p'u ja ra ley guí cahũ ngue bi 'yena'Oja: “Nu'ahũ, ɛntho Oja'ahũ”, bi 'yena.

35 'Ne guí pahm'a te nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro, hĩnjonda zã da gøna te mmamp'u. A nuna Oja, bi ma ngue nu'u yø ja'i di fãtrã hya, tengutho Oja'u. 36 Xi'mø ngue bá ɛxcã Oja ngue bá pennã ua ja ra xĩmhã, ¿ua da zã guí 'yemhũ ngue hĩndi supã rá xudi Oja ngue m'ø dí mma ngue rá ts'ant'ugui Oja?

37 A nu'mø hĩndi sã ga øt'á yø cosa tengutho øt'ma Papá, 'yo guí ɛc'eigahũ m'ø. 38 Pe nu'mø ngue sã dí øt'e tengutho øt'a, madague'a hĩnguĩ ɛc'eigahũ, pe dami 'yec'eigahũ co nu'a te dí øt'e. Ja guí pahmũ p'u, 'ne ja da ðimp'u ni mmahũ ngue ma Papá dí n'yo'be.

39 Co nuna ra hya bi manna Jesús, mahømbi ne yø ja'i xtĩ bent'i ngue xtã ngot'i, pe hĩmbi zã, porque 'bexpi ma.

40 Mahømbi mengra Jesús ngue i ma man'na nguadi rá ðathe Jordán, ha mambi øtra nxixya m'met'o ra Xuua. Ja bá n'yop'u

p'uya. 41 Xandøngu yø ja'i bi ma bá nu ra Jesús. Di n'yembyø ja'i:

—Majuani ngue ra Xuua hĩn temã milagro bi 'yøt'e, pe nu'a te gãmã hya bi manna Xuua conná nguehra Jesús, gã majuanĩ.

42 Ja bi 'yec'eĩ p'ø xangu yø ja'i ra Jesús ngue majuanĩ guehna ra Cristo na.

11

Bi du ra Lázaro.

1 Mi 'bũ'a n'na ra n'yohũ madĩ hyennĩ ni hu ngue ra Lázaro ra mmøngu Betania, ja ra hĩni mi 'bũhra Maya conná juhue Marta.

2 Nuná ra Maya, rá nju na ra Lázaro madĩ hyennĩ. Guehna bi ðuxra aceite mazihotho ga yuni ngue bi gøspa yø gua ra Hmu Jesús. 'Ne bi ðuppi conyø xtã. 3 Nuya yø nju ra Lázaro, bi mennba ra hya ra Jesús, bi 'yembi:

—Ague grá Hmu, xan'ũ ni amigo gadi nsixui — bi 'yembi.

4 Mi 'yøhna ra hya bi 'bennba ra Jesús, bi 'yena:

—Pe hĩnga hyembrã n'u na ra Lázaro ngue ða hyo. Sinoque ja da bap'u yø ja'i ngue magues: Oja. 'Ne ða bahyø ja'i ngue xquet'a magues: rá Ts'ant'u Oja.

5 Nuná ra Lázaro, connã Marta, connã Maya, n'na ngu n'na, ɛmmẽi madĩ mahra Jesús. 6 Madague'a bi 'yøde ngue madĩ hyennĩ, pe bá m'mahma nyopa p'u ha mambi 'bui. 7 M'mefa p'uya, bi 'yembyø xãdi:

—Ma ga mmähã mahøn'a Judea ya.

8 Nu'u yø xãdi p'uya bi 'yembi:

—Ague grã xãnnbate, conque ja xma nguehya nne ða hyo'i yø hmu yø judío ngue xtãbã mmundo'i, 'ne mahøngu nne gdi ma p'uya.

9 Bi hycra hya bi xihyø xãdi ra Jesús, ngue tobe hĩm manĩ zønna ora p'u ða ðu. Bi 'yembi:

—¿Ua hĩmma juani ngue 'de'mã yo ora ja ra nyot'i m'ø ma pa? A nu'a 'yo ngue ra pa, hĩnha di fets'e, porque ga 'yo ra nyot'i di yot'ua ja ra xĩmhã. 10 Pe nu'mø to 'yo xui, di fesrá gua, porque hĩnyu ra nyot'i p'u ni ma.

11 M'mefa p'uya, bi 'yenna Jesús:

—Nunã ma amigohũ ra Lázaro bí aha. Pe ga ma ágã ya.

12 Nu'u yø xãdi p'uya, bi 'yembi:

—Ague grã Hmu, nu'mø ngue bi aha, ya hĩnte ða ja 'mø.

13 Bi ne xtã mmanna Jesús ngue ya xi ðu ra Lázaro, pe nup'u i benyø xãdi, bi 'yembi ngue mma ngue bi atho. 14 Pe njuantho bi man'a m'mefa te nne xtã mmanna Jesús. Bi 'yembi:

—Ya bi ðu ra Lázaro ya. 15 Para ngue nu'ahũ ya, ya xanho ngue hĩn ðabi 'bacã p'u m'ø mi ðu ra Lázaro, porque nuya man'natho guí 'yec'eigahũ ya. Nuya ga ma nuhũ ya.

16 Nunã ra Toma t'embĩ ngue ra cuate p'uya, bi 'yembyø mmixãdihũ:

—Ma 'da gda mmähä ya, n'namhma ngue 'dap'u danj thojm nñ.

Ra Jesús da 'yot'e ngue di nja ra mbennate, 'ne di unna 'da'yo te.

¹⁷ Bi zon'a Betania ra Jesús, pe ya rá gupa xi ma nt'águi ra Lázaro. ¹⁸ Nup'u ja ra hñinj Betania, como yo kilómetro made gui nhy-acui Jerusalén. ¹⁹ Xangu yø judío xi ma ngue badi zengua ra Marta conna Maya, di hojpa yø mmui ngue rá ida bi du. ²⁰ Nuna ra Marta 'mø bi badi ngue ya mmap'u ra Jesús, bi ma bí c'at'ui. Pe ra Maya bi gop'u ja rá ngu'a. ²¹ Ra Marta bi 'yembra Jesús:

—Ague grá Hmu, nu'mø gdi 'bucua, hñntá ndu ma idagá 'mø. ²² Pe nugá dí padj ngue di 'da'i Oja te gá gui 'yápi.

²³ Mj dahra Jesús, bi 'yembj:
—Nu ni ida di bennate'a.

²⁴ Bi 'yenna Marta p'uya:
—Ahá, dí padj ngue nu'mø ra pa rá nzeGUI, mahøndj bennate yø ánima.

²⁵ Ra Jesús bi 'yena:
—Go ga øt'a ngue di bennate yø ánima, 'ne ga unna 'da'yo te. Nu'a da 'yec'eigá, madagüe'a xta ndu, pe høndj bennate. ²⁶ A nuyá, nu'u yø ja'i 'baha 'ne ec'eigui, ya hñjam'mø da du, ya ja rá 'da'yo te yø ja'i.

¿Ua gui ec'ei ná dí xi'i ya?

²⁷ Ra Marta p'uya bi 'yena:
—Ahá, grá Hmu, dí ec'eigá ngue gue'e grá Cristo, rá Ts'unt'u'i Oja nu'a mj ja ngue da ecua ja ra ximhäi.

Ra Jesús bi nzomp'u ha nt'águi ra Lázaro.

²⁸ Mj juadi bi manna ra hya na p'uya, nuna ra Marta bi ma bá zo rá juhue Maya. Bi xifi njanate, bi 'yembj:

—Bá ep'u ra xänbäte. Bá pen'na ra hya ngue bi nzo'i 'na.

²⁹ Nu'mø mj 'yøhra Maya ngue bi ts'ofu, bi nanguj, bi ma bá nu ra Jesús. ³⁰ Nuna ra Jesús, tobe hñ manj yut'ambo ra hñinj, bi 'bärp ha bi nthui ra Marta. ³¹ Mj nu yø ja'i ngue bi nangra Maya, bi bönj n'nahmantho, bi ma. Janangue xquet'a bi ntetyø ja'i p'uya, embj ngue bi ma dá nzomp'u bi o ra ánima.

³² Bi ma ra Maya p'u mambi 'bähra Jesús. Bi ndantyøhmj p'u ha 'bái, bi 'yembj:

—Ague grá Hmu, nu'mø ngue gdi 'bucua, hñntá ndu ma idagá 'mø.

³³ Nu'mø mj nu rá Jesús ngue zonna Maya co 'ne'u yø judío ni n'youi, bi dár'man'u rá mmui p'uya. ³⁴ Bi 'yännbüya, bi 'yembj:
—¿Haru nt'águi ya? —bi 'yembj.

Mj da p'uya, bi 'yena:
—Ague grá Hmu, bá ec'ei gui nnu.

³⁵ Xquet'a bi zonna Jesús. ³⁶ Di n'yembjø judío p'uya:

—Ya gui nnuhu te øtya. Ja di nequi p'uya ngue janjuanj ngue madj madj.

³⁷ Bi 'yeni 'da yø judío p'uya:

—A nuná, ngue bi zä bi xojpa yø dá rá xädä, rá nzeGUI xta nzä xta 'yot'e ngue hñntá ndu rá Lázaro.

Ya bi bennate ra Lázaro.

³⁸ Mahømbj dár'man'u rá mmui ra Jesús. Bi guarbu ja ra 'bido o ra ánima p'uya ngue da hyajpa ra ndødo nnøpa njo'mj. ³⁹ Bi 'yenna Jesús:

—Damj hyacju ra do —bi 'yena.
Bi 'yenna Marta nuna rá njü ra ánima p'uya:

—Ague grá Hmu, rá nzeGUI ya yunya, porque ya rá gupa nt'águi ya.

⁴⁰ Mj dahra Jesús, bi 'yembj:
—Uangu dí xi'i ngue nu'mø gui 'yec'eigui, gui pa p'uya ngue maguesø Oja.

⁴¹ Mj ma nthaqui rá do p'uya. Bi nø'smaya ra Jesús, bi 'yena:

—Ma Papá'i, dadi ja mammaði'i ngue gui ø'mø dí nzo'i. ⁴² Nugá dí padj ngue zant'a gui ø'mø dí nzo'i, pe dá mangä na ra hya na n'namhma ngue nuya yø ja'i 'bucua, da 'yec'ei ngue go guá penngagui ua.

⁴³ Mj juadi bi manna ra hya na p'uya, bi matra ánima, bi 'yembj:

—Ague Lázaro, bá pømp'u gui o —bi 'yembj.

⁴⁴ Bá nangra ánima p'uya, bá ep'u, bá m'mät'i yø ulu yø 'ye conyø gua. Rá hmj p'uya bá n'youi rá njo'mj. Ra Jesús bi 'yembjø ja'i:

—Damj xahmj ya, thøhmj p'uya, da ma.

Bi nheca hya yø ja'i p'uya, ngue di bentra Jesús.

⁴⁵ Nuya yø judío mj 'bep'u ja rá ngu ra Maya mj nu te bi 'yøtra Jesús, gue'a i 'yec'ei'a p'uya. ⁴⁶ Pe mj da yø judío, bi ma bá xihyø fariseo te bi 'yøtra Jesús. ⁴⁷ Nuya yø fariseo p'uya conyø hmj yø mmäcja, co 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, bi 'yøtra dajunta. Dj n'yembj:

—¿Te 'be'a ja ngue ga øthu? Nuna ra n'yohu na, xandøngu yø milagro øt'e.

⁴⁸ Nu'mø ngue ga hehmu p'u, gä yø ja'i da 'yec'ei te mmanna. A nu'u yø ts'ut'abi Roma p'uya, da penhyø soldado ngue da demhra maca nija ja ua, 'ne da 'yøtra sui ua ja ma häihu.

⁴⁹ Bi da'a n'na nc'ei ni hu ngue ra Caifás, guehna ra hmj yø mmäcja'a rá jeya'a. Bi 'yembjø ja'i:

—¿Ua hinguj pahmu ha di nja te ga øthu ya? ⁵⁰ ¿Ua hñ gadj umhm ra güenda hanja? Man'na xanhu ngue n'na nc'eitho da du conná guehyø ja'i, hñda gue'a ngue di m'medi gätho yø ja'i 'bucua ja ma häihu.

⁵¹ Pe nuna ra Caifás hingrá hyase na rá hya bi ma, sinoque Oja bi bennbj ngue ngu'a bi ma. Porque guehna rá jeya ngue bi nøpa hmj yø mmäcja. Bi ma ngue rá Jesús guehna ja ngue da du conná guehyø judío na. ⁵² Ne

hinga hont'u yø judío p'uya, sinoque da du conná nguehyø ja'i 'bui ndap'u bi zã. Porque nne Oja ngue ndap'u bi zã di m'mahyø ja'i ngue dyø basi Oja. ⁵³ Gue'a ra hya bi nja'a p'uya, nu' u yø judío mi nts'at'abi, bi mudi bi nhēca hya ngue da hyo ra Jesús.

⁵⁴ Janangue ya him mambí zøp'u ha 'buhyø judío ra Jesús, sinoque bi ma n'nanní n'na ra xequi ja ra hãi Judea. Ya mmē ra nendapo, ja n'na ra hnini ni hu ngue Efraín. Ja bá m'mahmu p'u p'uya co 'nēhyø xadi.

⁵⁵ Ya xmá nguerp'atho ra pa ngue ra ngo øtyø judío, nuná embi ra pascua. Xangu yø ja'i bi ma Jerusalén ngue di hocyø ts'oqui p'u ja ra njja hante di nja ra ngo. ⁵⁶ I 'yo yø ja'i p'uya, ngue honná Jesús. Nu'mø bi zømp'u njja di n'yänni n'na ngu n'na, i ena:

—¿Ter' u gní bēmhmu? ¿Ua da ecua ja ra ngo ra Jesús, ua gue hin'na?

⁵⁷ Nu' u yø fariseo p'uya, co 'nē' u yø hmu yø mmøcja, ya xi xihyø ja'i ya p'uya, ngue nu'mø ta da badí ha bi 'bahrá Jesús, da ma. Porque bi ne di 'benra Jesús ngue da goti.

12

N'na ra xisu bi gopa ra aceite ra Jesús.

¹ Man'ato ma patho di nja ra ngo ngue ra pascua. Bi ma ra Jesús bá sön'a Betania rá ngu ra Lázaro. Guehna ra Lázaro bi 'yøtra Jesús ngue bi bēnnate. ² Ja bá t'ørpa p'u ra nts'ihmē ra Jesús, bi n'ujite ra Marta. Conná Lázaro 'dap'u huhmí p'u ja ra mēxa ngue sīhmēui. ³ Nuná ra Maya p'uya bá ha maðe litro ra aceite mahotho ga yuní, pe xandømmaði rá muui. Bi gopabi yø gua ra Jesús, bi ðujpi conyø xta. Bi yu'ambo ra ngu'a ga yanna aceite. ⁴ Mi 'bap'u ra Judas Iscariote rá ts'ant'u ra Simu. Guehna n'na nc'ei yø xadi ra Jesús, 'ñe guehna bi dá na. Nuná ra Judas bi 'yēna:

⁵ —¿Hanja ngue himbi 'bã ra aceite, ngue xti t'unna mēnyu yø hyooya? Porque xti 'bã ra aceite'a te pøxi hyu ciento ma pa ra nzabi.

⁶ Pe nuná ra Judas hin'í mmanna ra hya na ngue di tu rá mmui da máxyø hyooya. Sinoque bi manna ra hya na ngue ra bē. Porque go mafati ra buxa cū ra mēnyu na. I pe ra mēnyu njati p'u ja ra buxa. ⁷ Mi nya ra Jesús, bi 'yēna:

—Damí hyēmhma, 'yo te guí mma. Porque nuná ra xisu guí sui, ya mi pesra aceite xta ngoscā ma do'yo 'mø dá n'yāgui. ⁸ A nuya yø hyooya guí mma, jar'u ra pa guí fāxhu ya, porque 'daua guí 'bāhmū ya yø hyooya. Pe nugā ya himma ya'atho ra pa di n'yohu ua.

Bi nhēcahya yø ja'i ngue hōnda hyo ra Lázaro.

⁹ Xangu yø judío bi badí ngue bi 'bap'u Betania ra Jesús. Bi ma yø ja'i bá nu. Pe hinga hōntho nne yø ja'i ngue da nu ra Jesús,

sinoque xquet'a nne da nu ra Lázaro nuná xi japi xi bēnnate p'u mant'āgui. ¹⁰ Janangue bi nhēcahya yø hmu yø mmäcja ngue xta hyo ra Lázaro conná Jesús. ¹¹ Porque nu'a i bēnnate ra Lázaro, ya hep'u yø mmijudioui yø judío p'uya ngue go ec'ei ra hya mmanna Jesús.

Bi yurbu ja ra hnini Jerusalén ra Jesús.

¹² Nup'u ja ra hnini Jerusalén, xandøngu yø ja'i bi ma da nsännigo ngue ra pascua. Ja bi bahyø ja'i 'mø mi hyats'i, ngue ya ja ngue da zøp'u ja ra hnini ra Jesús. ¹³ Yø ja'i p'uya, bi ðujpa yø xi yø palma, bi ma di c'at'ui ra Jesús. Bi mēhra hmafi yø ja'i p'uya, i ena:

—Nuná rá m'mēnhni Oja 'bucua, guehna tate na. Oja di japhna rá dast'abi yø judío bá 'benhni.

¹⁴ Bi ðin'a n'na ra burru bi hyuxra Jesús. Ya bi nja tengutho nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: ¹⁵ "Ague gyø mmēngūhū p'u ja ra hnini Sión, 'yogui sūhū. Guí nnu ngue bá ep'u ni dast'abihū, bá hyuxa n'na ra burru".

¹⁶ Nup'u rá mudi hinguí pahyø xadi ra Jesús hanja'a te øt'e. Pe nu'mø mi ma mahets'i ra Jesús, ja bi zo yø mmui p'uya, ngue nu'a te gāma hya xi nja, ya mant'ot'i ngue ngu'a ja ngue di nja.

¹⁷ Nuya yø ja'i n'youi ra Jesús, guehya bi nup'u bi japi bi bēnnate ra Lázaro, gā mmānyø ja'i te gā xi nurpi ngue øt'e. ¹⁸ Janangue bi ma yø ja'i ngue di c'at'ui ra Jesús, porque pahyø ja'i ngue nu'a ra milagro xi 'yøt'e, hinjonda zã da 'yøt'e. ¹⁹ Yø fariseo p'uya, di n'yēmsēbi:

—Ya guí nnuhū ya, ya hinguí sã te gā øthū. Guí nnuhū ngue gã ni me yø ja'i ra Jesús.

Nuya 'da yø ja'i hingyø judío bi hyonna Jesús.

²⁰ Nuya yø ja'i bi ma Jerusalén ngue da thanne Oja 'mø bi nja ra ngo, n'youi p'u 'da yø mmēngu Grecia. ²¹ Nuya p'uya bi guarbu 'bāhra Lipe nuná ra mmēngu Betsaida ngue ra hãi Galilea. Bi 'yāpra ma te p'uya, bi 'yēmbi:

—Ague n'yø, di nne ga nyagāhe ts'u ra Jesús.

²² Nuná ra Lipe p'uya, bi xihra Andre'a te sifi. Nuná ra hya bi sifi, 'da i matho gā yoho ngue bá xihra Jesús. ²³ Nuná ra Jesús bi 'yēntho 'mø mi ðadi:

—Nu ra N'yohū bí 'yē mahets'i, ya ni ma da zōnna pa p'u da hny ngue maguesē. ²⁴ Majuaní di xi'ahū, ngue nugā, ja ngue da thogui, n'namhma ngue xangu yø ja'i da ðinna 'da'yo te. Tengutho n'na zihmudā ra trigo, mēnte hinga nthuhū ra hmudā, xquetho n'na mhmutā tho i ja. Pe nu'mø ya bi thuhū, da bōxra hmudā, pe ya xangu yø trigo da ma ma peti 'mø bi nja. ²⁵ Nu ra ja'i honi ha di mpommí ra ndate, guehna di 'behrá te na. Pe nu ra ja'i enná te ua ja

ra ximhäi, guehna di t'unna 'da'yo te para zantho na. ²⁶ Nu ra ja'i nne da 'yorcagui ma pähä, da denngui. Nup'u ha ga m'macä, ja di m'mup'u. Nu ra ja'i da 'yorcagui ma pähä, guehna nnu manho ma Papägä na.

Bi manna Jesús ngue ya ni ma da tho.

²⁷ A nuyá, hindj padj te ga otya. ζTeni 'be'a ja ngue ga mma? Ya hingui sä ngue ga ena: "Ma Papá'i, dami yangui ngue'a te ja ngue ga thogui", ga ena. Porque ya dá ecá'a, ngue nu'a te ja ngue ga thogui, ga thomhmagá'a.

²⁸ Bi 'yemp'uya:

—Ague ma Papá'i, da fadi ngue mague'ase'i ya.

Nu'a ra ora'a p'uya, bi t'ode ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Ya xa nja'a te di fadi ngue maguecsegui.

Pe mahonga ot'e ngue da fadi ngue maguecsegui ya.

²⁹ Nu'u yó ja'i mi 'bap'u, bi 'yode ngue bá nya Oja maya, pe emthobi ngue ra ngani'a ode. Mi'da yó ja'i p'uya, bi 'yena:

—Rá anxé Oja i nzohna —bi 'yena.

³⁰ Mi nya ra Jesús, bi 'yembyó ja'i:

—Nuna ra hya bi t'ohya, himma partegá p'u ngue bi t'ohna ya, sinoque ni parteha na.

³¹ Ya ni ma da zonna ora da thaxra güenda ua ja ra ximhäi ya. Da thejpa rá hya ra zithu di manda ua ja ra ximhäi. ³² Nu'mó bi ma ma 'bá'mi ra pont'i da n'nó'migá, ndap'u bi zá, dá denyó ja'i ma hyagá.

³³ Bi manna ra hya na, ngue di opan'yu yó ja'i tema forma di du 'mó bi tho. ³⁴ Bi 'yenyó ja'i p'uya:

—Ya xtá ocáhe te nt'ot'i p'u ja ra libro ngue ra ley, ngue ra Cristo i 'bui para zantho. 'Né nu'i gu'ena ngue ra N'yohu bí 'yé mahets'i, i ja ngue da ma macuati ra pont'i. ζNdana gue'a'a ra N'yohu bí 'yé mahets'i guí mmam'mó?

³⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nuyá, ya mits'u dra pa gui hethu ua'a ja ngue da xoc'a ni mmuihu ya. Nu'mó bi dinj xanho ni mmuihu na ra hya di xi'ahu ya, guehna ra hya gdj n'yohu na. Pe nuna ra ja'i hindá ne da 'yot'e te di mmangá, guehna ra ja'i hingui padj te ga 'yo na. ³⁶ Dami 'yec'eihu na ra hya da xoc'a ni mmuihu mente da zá ga xi'ahu ha di xohnj mmuihu. 'Né majuani da xoc'a ni mmuihu na ra hya na.

Mi juadi bi manya yó hya ya p'uya, bi ma ra Jesús, hingui fadi ha i ma.

Nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue yó judio hingui ec'ei ra Jesús.

³⁷ Madague'a xangu yó milagro bi nu yó ja'i bi 'yotra Jesús, pe hingui ec'ei te xifi.

³⁸ Pe ya ja ngue da ngu'a di nja, tengutho ra hya bi 'yotra pøngahya Isaiás ngue bi 'yena: "Ague grá Hmu, ζNdana gue'a bi bonj ngue bi 'yec'ei na ra hya dá xicáhe ya? ζNdana gue'a pønj ngue da badj ngue ya uhrá ts'edi

Oja ya?" ³⁹ Ra Isaiás xquet'a bi 'yot'i hanja ra hya ngue himbi 'yec'ei ra hya yó ja'i, bi 'yena: ⁴⁰ "Nuna Oja bi gorpabi yó nthandi yó ja'i, n'namhma ngue hindá hyeti conyó dá. 'Né bi gorpabi yó mmui, n'namhma ngue hindá dimp'u ja yó mmui hanja ra hya. 'Né hindj 'bátyó mmui ngue da den'Oja para ngue hindj punnbi". ⁴¹ Ra Isaiás bi manna ra hya na, ngue parpi ngue maguesé ra Jesús, janangue bi ma hanja'a ra Jesús.

⁴² Co ngu'a xangu yó judío ja yó cargo bi 'yec'ei ra Jesús. Nja hingui xihyó ja'i ngue ec'ei, porque su yó fariseo, i nne ngue hindá dujpa yó thuhu p'u ja ra njja. ⁴³ I ena ngue man'na xanho ngue da nu manho yó ja'i, hindá gue'a ngue Oja da 'yembi ngue xanho te ot'e.

Da ma ra castigo yó ja'i hingui ec'ei te mmanna Jesús.

⁴⁴ Nuna ra Jesús bi ts'edi bi nya, bi 'yena:

—Nu ra ja'i ec'eigá ya, hinga høngthogui ec'eigui ra ja'i, sinoque xquet'a ec'ei'a ma Papá bá penngui. ⁴⁵ Nu ra ja'i herca ya, tengutho 'mó go di het'a to bá penngui. ⁴⁶ Nugá guecá ga xoc'a ni mmuihu. Dá ecá ua ja ra ximhäi, n'namhma ngue nu'a da 'yec'eigá, hindj m'mai tengutho ga 'bahyó ja'i 'yo mants'o. ⁴⁷ A nuyá, i 'bui to øhra hya di mmangá ya, pe hingui ørpa masu. Ya himma partegá p'u da ma ra castigo ra ja'i. Porque hindá ecá ngue 'bexcá sanni da ma ra castigo yó ja'i 'bucua ja ra ximhäi, sinoque dá ghe ngue ga nyani. ⁴⁸ A nuyá, nu ra ja'i hingui ørca masu, 'né hingui ørpa masu na ra hya di mmangá, guehna ra ja'i da ma ra castigo na. Nuna ra hya di mmangá ya, guehna di ts'annbabi ra castigo yó ja'i 'mó ra pa rá nzeGUI na, ngue hingui ec'ei yó ja'i te di mma. ⁴⁹ Porque himma hyase di mma. Nu'a ma Papá bá penngui, nuna ra hya di 'bejpi ga mma, guehna ra hya di xan'nahu na. ⁵⁰ Pe di pacá p'uya, ngue nu to da 'yec'ei na ra hya di 'bejpagu ma Papá ga mma, di nja ra 'da'yo te ra ja'i. Nuna ra hya xijma Papá ga mma, guehna ra hya di mmangá na.

13

Bi merpa yó gua yó xadi ra Jesús.

¹ Hante di nja ra ngo ngue ra pascua, nuna ra Jesús ya padj ngue ya bi zonna ora da bøngua ja ra ximhäi, di ma mahets'i bí 'buhrá Papá. Nuna rá Jesús hinha rá nzeGUI di ma'u yó xadi 'bucua ja ra ximhäi.

²⁻³ Ra zithu ya xi bennba rá mmui ra Judas Iscariote nuna rá ts'ant'u ra Simu ngue di dá ra Jesús. Nuna ra Jesús, ya padj ngue bi 'yep'u bí 'bu Oja, 'né mahøndj map'u bí 'bu Oja. 'Né padj ngue nu'a rá Papá, di unna ts'edi ngue di manda gátho yó cosa i ja. ⁴ Mente sijnme p'uya, bi nangbu ja ra mexa mi hudi, bi møhrá tuhu, bi ngat'a n'na ra toaya

p'uya. ⁵ Bi xitra dehe p'ua ja n'na ra bandeja, bi merpa yø gua yø xädi. I dujpa ra dehe connä toaya di ngut'i.

⁶ Nu'mø ya mmap'u da merpa yø gua ra Bedu p'uya, ra Bedu bi 'yembj:

—Ague grä Hmu, çua 'necä gui percagui ma guagä?

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—A nuyá, hinguí padj te ga mbøn'a te di øt'ä ya, pe gui pa'a m'mefa te ga mbøni.

⁸ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembj:

—A nugä hinda zä gui perca ma gua.

Mi dahra Jesús, bi 'yembra Bedu:

—Nu'mø ngue hinga pet'a ni gua, ya himma n'youi 'mø.

⁹ Bi 'yenna Bedu p'uya:

—Ague grä Hmu, hinga hørma gua gui percagui 'mø, gui pegagui ma 'ye 'ne gui hiqui.

¹⁰ Pe ra Jesús bi 'yembj:

—Nu ra ja'i ya m'met'e, ya bi bo gä rá do'yo. Ya hinda høndyø gua ja ngue da 'berpabi ra ja'i. Ya gä m'meque'ahu ngue ra nts'o, hinda honda n'na'ahu ngue hinga m'meque.

¹¹ Bi manna ra hya na ngue hinga gätho m'mequebi yø mmäi yø xädi ngue ra nts'o, porque padj ndana gue'a ja ngue di dä.

¹² Mi juadi bi mejpa yø gua yø xädi p'uya, mahømbi hye rá tuhü ra Jesús. Bi mip'u ja ra mexa mahøn'a p'uya. Bi 'yembj:

—çUa gui padj te dá øt'ahu ya? ¹³ Nu'ahu guí enjnu ngue drä xänbategä, 'ne drä hmugä. Pe gue ni 'yup'u te gui xicju, porque go guecä drä xänbategä 'ne drä hmugä.

¹⁴ A nu'mø ngue drä xänbategä 'ne drä hmugä, 'ne di pet'a ni guahu, xquet'a nne ngue guí njaha p'uya. Gui mpejpa ni gua n'na ngu n'na'ahu. ¹⁵ Nugä, ya dá ut'ahu te ja ngue gui 'yøthü, n'nahmã ngue tengutho dá øt'ahu ya, da ngu'a guí n'yørpe n'na ngu n'na'ahu.

¹⁶ Majuanj di xi'ahu, ngue n'na ra mefitho, 'yo di enã ngue hinda zä da 'yøt'e tengu øtrá hmu. Nu'a n'na ra m'menhni, 'yo di enã ngue hinda zä da 'yøt'e tengu øt'a to penhni.

¹⁷ Nu'mø ngue tinnj mmähü ya yø hya di xi'ahu gui 'yēt'a mmähü ya, ra mmenthi gä nthehü 'mø.

¹⁸ Nu te di mmangä ya, hinga gätho di toca'ahu na ra mmenthi na. Porque di padj te'o ya xtã huanhni, gue'u di tocabi'u. Pe jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Macã Libro ngue enã: “Nuna 'daua di sijnregä'be ya, guehna 'bui ngue ma nsuigä'be na”. ¹⁹ Di xi'ahu na ra hya na hante ngue di nja, n'nahmã ngue nu'mø bi nja p'uya, gui 'yēc'ēihu ngue go guecä. ²⁰ Majuanj di xi'ahu ngue nu ra ja'i di unna säya'a to di penhna, tengutho 'mø go dadi 'dacra ts'äya ra ja'i. Nu to di 'dacä ra ts'äya p'uya, tengutho 'mø go dadi unna ts'äya'a to bã penngu.

Bi manna Jesús ngue guehna ra Judas i ja ngue di dä.

²¹ Mi juadi bi manna ra hya na p'uya, bi zä ngue tär'man'u rá mmäi ra Jesús. Bi ma njuantho p'uya, bi 'yena:

—Majuani di xi'ahu ya, ngue 'bucua n'na nc'ei jugatho häi, ya honj ha di japi ngue di dägui.

²² Nu'u yø xädi p'uya bi müdi di nhyeti n'na ngu n'na, hinguí fadi te'o sihna ra hya i hma.

²³ Nu'a n'na nc'ei 'dap'u hühmj ngue sihmēui ra Jesús, guehna rá xädi emmēi di madi. ²⁴ Ra Bedu p'uya, bi 'yørpa ra senya'a 'dap'u hühmj ra Jesús ngue da 'yänni te'o na i mma. ²⁵ Nu'a bi t'ørpa ra senya p'uya, man'na bi guarbuhü ra Jesús ngue bi 'yänni, bi 'yembj:

—Ague grä Hmu, çte'o na guí mma? —bi 'yembj.

²⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Ma ga pocä n'na xequi ra thühmē ya. Nuna ga unnä p'uya, guehna di mmangä na.

Bi po'a n'na xequi ra thühmē p'uya, bi unna Judas Iscariote rá ts'ant'u ra Simu.

²⁷ Nuna ra Judas, ngu i hyanna ra thühmē, bi yatra zithu p'u ja rá mmäi. Ra Jesús bi 'yembuya:

—Nu'a te ja ngue gui 'yøt'e, 'yøt'e n'nahmantho.

²⁸ Pe nu'u 'dap'u hühmü p'u ja ra mexa ngue sihmē, hinjombi n'yo yø mmäi hanja na ra hya bi sihna ts'ofu. ²⁹ A nuna ra Judas ngue ma fäti ra buxa njumenyü, bi 'yemp'u i ben'i'da, ngue nuna ra Jesús bi xifi ngue dá däi temä hyonj ngue ra ngo, ogue di unni zi algo yø hyoya. ³⁰ Høntho bi zi ra thühmē bi t'unna Judas, bi bøni, bi ma. Pe ya nxui p'uya.

Ma'da'yo ra hya di manda ra Jesús ngue di nja.

³¹ Mi bøнна Judas, bi 'yenna Jesús:

—A nuya ja di nequi p'uya ngue maguesē ra N'yohu bi 'yē mahets'i. 'Nē connä ngue'a te øt'e, ja di nequi p'u ngue maguesē Oja.

³² Xi'mø ngue ra N'yohu bi 'yē mahets'i, nu te øt'e, gue'a guí nequi ngue maguesē Oja'a, nuna Oja ya, xquet'a da 'yudi ngue maguesē'a rá Ts'ant'u ya. 'Nē ya mi ts'adyø pa di nja na di xi'ahu ya. ³³ Ague ma basi'ahu, ya mi ts'udra ora di 'buhmü ua ya.

Tengutho ra hya xtã xicã yø judio, xquet'a ngut'atho ra hya di xi'ahu ya. Gui hyonju, pe hinda zä gui tennghah hapu gdä magä. ³⁴ Ma'da'yo høn dadi 'berp'ahu ya, ngue guí mmahmü n'na ngu n'na'ahu. Tengutho nnä ma'ahu, guí njathu p'uya ngue guí mmahmü n'na ngu n'na'ahu. ³⁵ Nu'mø ngue guí mmahmü n'na ngu n'na'ahu, di unna güenda gätho yø ja'i ngue gue'e ma xädi'ahu 'mø.

Bi manna Jesús ngue da gøn'a m'mefa ra Bedu.

³⁶ Ra Bedu bi 'yørpa ra nt'änni ra Jesús, bi 'yembji:

—Ague grá Hmu, ¿hapu gue gdi ma p'uya? Mí dahra Jesús, bi 'yena:

—Nup'u ha gdá magá, ya hinda zá gui tenngahu. Pe dá zá gui tenngahu m'mefa.

³⁷ Ra Bedu p'uya, bi 'yembji:

—Ague grá Hmu, ¿hanja ngue gui ena ngue hinda zá ga ten'na'i ya? Nugá dí emma te conná ngue'e.

³⁸ Mí dahra Jesús, bi 'yena:

—Guí ena ngue gui enni te conná nguecá. Pe majuaní dí xi'i ngue hante dí mmahra òni, ya xquí cõnga nhyu ndi.

14

Nuna ra Jesús, guehna ra 'yu na ngue dí zõnna ja'i p'u 'buhra Papá.

¹ Yo dí tu ní mmáihu. Guí hyahní mmái guí 'yec'eihu Oja, dá guecá damí 'yec'eigahu.

² Nup'u ja rá ngu ma Papágá, xangu yõ ts'áya bí jap'u. Nu'mõ dá hin'yu p'u yõ ts'áya, hinte ga sãnni ga xi'áhu 'mõ. Pe nuyá, ga mmagá ya ngue güi nságá ha guí nsáyahu. ³ Nu'mõ dá magá p'uya ngue güi nságá ha guí nsáyahu, ga ma ecá mahõn'a p'uya ga sixáhu, n'namhna ngue 'dap'u ga m'mahmu. ⁴ Guí pahmu p'uya hapu gdá magá, 'ne guí pahmu rá 'yu.

⁵ Mí dahra Toma p'uya, bi 'yembji:

—Ague grá Hmu, hinda pacáhe ha gdi ma, ¿há dá nzá ga pacáhe ra 'yu gdi ma?

⁶ Mí dahra Jesús, bi 'yembji:

—Conná nguecá dá zá guí sõmhmu p'u 'bu Oja. 'Ne conná nguecá guí pahmu ndana majuaní. Go dadí ungá rá 'da'yo te. Nu to gá dá 'yec'eigui, gue'u dá zõmp'u 'buhma Papá'u. ⁷ Ngue hingmí pahmu te'ogá ma m'met'o, janangue hingmí pahmu te'o na ra Papá. A nuyá, ya guí pahmu ya, porque ya guí nnuhu ya.

⁸ Bi 'yembrá Lipe p'uya:

—Ague grá Hmu, 'yõt'e ngue dá zá ga nnugáhe ra Papá 'mõ. Co nu'a p'uya.

⁹ Mí dahra Jesús, bi 'yembji:

—Ague Lipe, ya xá mma yõ pa dí n'yohu, ¿'ne tobe hingui paqui? Nu'a to bi nugá, ya bí nu ra Papá'a. ¿Hanja'a guí xiqui ngue guí engui ga õt'a ngue guí nnu ra Papá?

¹⁰ ¿Ua hingui ec'eigui ngue tenguthogá ya, njarbutho ma Papá? Tengutho ma Papágá p'uya, xquet'a dí njadá p'u. Nuna ra hya ya xtá xi'áhu, hingo dí mmansegá na. Nu'a ra Papá dí n'yo'be, go õt'a te dí õt'á'a. ¹¹ Damí 'yec'eigahu ngue tenguthogá ya, njarbutho ma Papá. Tengutho ma Papágá ya, xquet'a dí njadá p'u. A nu'mõ hingui ec'eihu na ra hyatho, damí 'yec'eigahu 'mõ gá nuhu'a te dí õt'e. ¹² Majuaní dí xi'áhu, nu rá ja'i ngue rá mmái ga 'yec'eigui, xquet'a dá zá dá 'yõtra ja'i tengutho dí õt'e. Man'na

xangu dá 'yør'mõ ngue dá zá, porque nugá ga mmagá p'u bí 'buhma Papá. ¹³ Rángue guí ec'eigahu, nu'mõ gá mat'Ojahu, guí hya ra ts'edi guí 'yádi te guí nnehu. Nugá ga 'da'áhu'a te gá guí 'yáhmú, n'namhna dá fadí ngue maguesé na ma Papá. ¹⁴ Rángue guí ec'eigahu, nu'mõ guí hya rá ts'edi guí 'yádi te guí nnehu, nugá ga 'da'i ndana bí zá maçosa guí 'yáhmú.

Bi xihyõ xádi ra Jesús ngue dá penhna Espiritu Santo.

¹⁵ Nu'mõ gadi maçju, damí 'yõt'e te dadí 'bep'áhu 'mõ. ¹⁶ Ga ápa rá mate ma Papá ngue dá penhni te'o dá máxahu, 'ne dí hoc'a ní mmáihu, tengutho dí õt'áhu ya. Nuna dá 'bēnhni, guehna ra Espiritu Santo dá gáp'áhu rá 'yu majuaní. 'Ne guehna guí n'yohu para zantho na. ¹⁷ Nu yõ ja'i hingui ec'ei Oja, hingui sá dí n'yoiu ra Espiritu Santo, porque hingui hēti 'ne hingui padi te'o. Pe nu'áhu, ya guí pahmu te'o na, porque ra Espiritu Santo ya 'bucua guí 'buhmu, 'ne guí n'yohu para zantho na. ¹⁸ Nugá hinga soc'asehu ua, ga ma pengá ngue ga n'yohu. ¹⁹ Ya mī ts'átho ya, ya hinhí mantho dá nugá yõ ja'i. Pe nu'áhu guí nnuju mahõn'a. 'Ne dí njá'áhu rá 'da'yo te, ngue mahõngdí 'bucá. ²⁰ Nu'a rá pa'a p'uya, guí umhmu rá gienda ngue dí n'yogá'be ma Papá. Dá gue'áhu p'uya, dí n'yohu p'u guí 'buhmu. ²¹ Nu rá ja'i dá 'yõt'e te dadí 'bepi, guehna dí nequi ngue majuaní dí maqui. Ma Papágá p'uya, xquet'a dí madí gátho ya yõ ja'i dí maqui. Nugá p'uya xquet'a dadí madí, 'ne ga õt'e ngue dá fadí ngue dí n'yo'be rá ja'i dí maqui.

²² Bi 'yenna Judas, nuna hingra Iscariote:

—Ague grá Hmu, ¿hanja ngue hõnjthogáhe guí 'yudi ngue dí n'yohu, 'ne hinga gátho mī dá yõ ja'i dá baði?

²³ Mí dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu rá ja'i dí maqui, guehna dá 'yõrpabi maçu te dí xifi, 'ne guehna dí mahma Papágá na. Nugá ya, co 'nehma Papá, ya dí n'yohu rá ja'i dí maqui. ²⁴ A nu rá ja'i hinda maqui, guehna hingui õrcatho maçu te dí xãnnbi. Nuna ra hya dí xi'áhu ya, himma hyasegá na, go rá hya'a ma Papá bá penngui.

²⁵ Dí xi'áhu gátho ya yõ hya ya, mente tobe 'daua dí 'buhmu. ²⁶ A nugá ga ápa mate rá Papá ngue dá penhna Espiritu Santo, n'namhna dá máxahu 'ne dí hoc'a ní mmáihu. Gue'a go dá xõn'nahú gátho'a p'uya, 'ne gá dí bēn'nahú ya yõ hya ya xtá xi'áhu.

²⁷ Ya ga soc'áhu ya, pe dí hut'a ní mmáihu. Nugá ga õt'e ngue dá hyu ní mmáihu, hinga tengu rá hya mmanyõ ja'i ngue embi nthummái. 'Yo sá dí tu ní mmáihu 'ne 'yo guí suhu. ²⁸ Ya guí õde te xtá xi'áhu ngue ga mmagá p'u bí 'buhra Papá, 'ne hõnga ma ecá ngue 'dap'u ga n'yohu. Nu'mõ majuaní gadi maçju, damí johyahu ngue ga mmagá.

Porque nuná ra Papá, tate na ngue nugá. ²⁹ Dí xi'áhu na ra hya na hante ngue dí nja, n'namhma ngue nu'mò bi nja, ya gui 'yéc'ei'hu na ra hya ya xtá xi'áhu p'uya.

³⁰ Ya hinga ya'atho ga nya'hu ya, porque ya bá ep'á ra zithu nu'á dí manda yo ja'í hinguí ec'ei'gá. P'e cohrá ts'edi na, hinda zá dá dajpi.

³¹ P'e ya jatho ngue ngu'a dí nja, para ngue dá bahyò ja'í ngue dadi macá ma Papá. 'Né dí øt'e te dí 'bejpi ga øt'e. Nanja ya, ma ga 'uehma ua.

15

Ra Jesús bi hysjapá ra hya bi ma ngue n'na 'bái ra uva conyò 'yet'o.

¹ Go guecá tengutho n'na 'bái ra uva, 'né hijnjom man'na tengugá. Ma Papágá p'uya, tengutho n'na ra m'fi ngue fáhra nu'á'ua.

² Sajpa yò 'yet'o hinguí nne dí nzadi. P'e nu'á yò 'yet'o zadi, fádi 'né øjpa yò 'yont'o, n'namhma ngue man'na dí nzadi xanho.

³ A nu'áhu, tengutho yò 'yet'o ngue zadi, porque gui ørpa'hu masu te dí xán'na'hu. ⁴ Yo gui hegáhu p'á, tengutho gá hinda hec'áhu p'á. Xi n'na ra 'y'eo ya, nu hinda zá dí nzahrá ndát'á 'mò 'yose, ya himbi thep'á ja ra dá'yá. Gui njathu p'uya, hinda zá gui n'yo manho'hu 'mò gui hysgáhu p'á.

⁵ Nugá tengutho n'na ra dá'yá. A nu'áhu p'uya, tengutho yò 'yet'o. Nu'á hinguí hegagui ya, man'na dí n'yo manho, porque dí n'yo'be. A nu'mò gui hysgáhu p'á, ya hinda zá te gui 'yøthá. ⁶ A nu'á ra ja'í hep'á ma hyagá, dí njapi tengutho ra 'yet'o hinguí zadi. I nthequi ngue ma'ot'i. Nu'mò bi 'yot'i, dá ma mapeti ngue dá t'udi.

⁷ Nu'mò hinguí hysgáhu p'á, gui 'yet'a mmái te dí xán'na'hu, dami 'yadi te gui nne gui 'yáhma, gui nnu'á gue dí n'na'áhu. ⁸ Nuná ma Papágá, dá hnu'á mansu 'mò ngue gui n'yo manho'hu na. Gue'á dí nequi'a p'uya ngue majuaní ma xadi'áhu. ⁹ Tengutho gui macá ma Papá, njarbøtho nná ma'áhu ya. Nu te dí nnu'á manhogá, gue'á gui 'yøthá'a. ¹⁰ Nu'mò gui 'yøt'e te dadi 'bep'áhu, ya ni mantho ga ma'áhu 'mò. Nugá dí øt'e te dí 'bejpagui ma Papá, janangue dí maqui.

¹¹ Dí xi'áhu na ra hya na, n'namhma ngue tengutho nná johyagá, ngu'a gdi johyaha. 'Né hangu ra pa gui johyaha. ¹² Nuná ra hya naya, dadi 'bep'áhu ngue tengutho nná ma'áhu ya, dá ngu't'a gdi mmahma n'na ngu'á n'na'áhu. ¹³ Nu'á ma dátho ja ngue dá 'yøt'a n'na ngue'mò dí mahrá amigo, dá 'yenná te conná nguehrá amigo. ¹⁴ Nu'áhu, ya ma amigo'áhu ngue'mò gui 'yøt'e te dadi 'bep'áhu. ¹⁵ Nuyá, ya hinga en'áhu ngue gyò m'fithohu ya, porque nu'á ra m'fitho hinguí padí te øtrá hmu'a. Nuyá dí mma ngue ma amigo'áhu, porque ya dá o'áhu n'yú te gáma hya xicá ma Papá. ¹⁶ Hingo gá huan'ngáhu, nugá go dá huan'na'hu. A nuyá, ngue

gui ec'ei'gáhu, dí nne ngue zant'a gui n'yo manho'hu, n'namhma ngue dí n'na'áhu'a te gá gui 'yáphu ra Papá. ¹⁷ Nuná ra hya naya, dadi 'bep'áhu ngue gui m'adadi n'na ngu'á n'na'áhu.

Innu man'á yò ja'í ra Jesús co 'né'á yò xadi sumbabi.

¹⁸ Nu'mò ngue nnu'á man'áhu yò ja'í, ya gui pahma ngue ya mam'met'o xa hnu'á man'águí. ¹⁹ Nu'mò ngue gadi n'amigohu yò ja'í hinguí ec'ei'gá, dadi ma'áhu yò ja'í 'mò tengutho gui mahyò amigo. P'e nugá, go dá huan'na'hu p'á 'buhyò ja'í ua ja ra ximhá. A nuyá, ya hin gadi n'amigohu yò ja'í ya. Janangue nnu'á man'áhu. ²⁰ Dami benna hya ya xtá xi'áhu m'met'o. Hijn'jo n'na ra m'fitho dá 'yena ngue hinda thogui tengutho thohrá hmu. Nu'mò ngue bi nu'á man'águí yò ja'í, xquet'a gui njathu p'uya, dá nu'á man'áhu yò ja'í. Nu'mò ngue hinguí t'ec'ei'a te dí xánbategá, ni xinga gue'áhu dá t'ec'ei'áhu 'mò. ²¹ Nu te gá dí xi'áhu ya, dá ja'áhu yò ja'í, porque ngue ma xadi'áhu. Nuná Oja bá pennui, hinguí mahyò ja'í te'o na, janangue dí ja'áhu p'á yò ja'í.

²² Nu'mò hin xcabá ehe ga nzohyò ja'í, ya hinda jase yò ja'í p'á dá ma ra castigo 'mò. P'e nuyá, dí jase p'á dá ma ra castigo ya ngue hinguí ec'ei'gui. ²³ A nuyá, nu'á ga nnu'á man'águí yò ja'í ya, xquet'a 'né'a ma Papágá nnu'á man'á ya. ²⁴ Hin tema castigo dí nja 'mò ngue hin tema hmeya xcá øt'á p'á ha 'buhyò ja'í. 'Né nu'á te gá dí øt'e, hijnjongui pøni ngue dí sá dá 'yøt'e. Madague'a bi nu'á yò ja'í te gá dí øt'e, p'e co ngu'á nnu'á man'á gyò ja'í, co 'né'a ma Papá i hnu'á man'á ya. ²⁵ Nuyá yò hya dí mmangá, dí nja ya, porque jatho ngue dí nja'a te nt'ot'i p'á ja ra Macá Libro ngue ra ley ca yò ja'í, i ená: "Hinguí ja te rángue'a i hnu'á man'águí".

²⁶ Ga xicá ma Papá ngue dá penhna Espíritu Santo dá máxáhu 'né dí hoc'a ni mmáihu. A nu'á, go dí ja majuaní te'ogá'a. ²⁷ Xquet'a 'né'áhu dami jahu majuaní te'ogá, porque dí n'yohu asta guerp'á bá fáhra hya.

16

¹ Dí xi'áhu ya yò hya ya, n'namhma hinguí nyobeni'hu. ² 'Né dá ma nthuqui ni thuhu p'á ja yò nija yò judío. Dá 'yehra ora ngue dí m'm'á dá dá hyo'áhu, dá 'yena ngue ørpa rá 'befi Oja. ³ Nguna ra hya dá ja'áhu yò ja'í, porque hijnjam'mò dí nne dá ba'a ma Papá, ni xinga gueque dí pacyò ja'í. ⁴ Dí xi'áhu na ra hya na, n'namhma ngue nu'mò bi zømma ora dí nja, dá zo ni mmáihu na ra hya ya xtá xi'áhu.

Ja dí nequi p'á'a te øtra Espíritu Santo p'uya.

Mam'met'o hinte dí xi'áhu na ra hya na, porque 'daua dí 'buhma. ⁵ A nuyá, ya ga

mmagä ya, ganj m'mær'p bi 'bühma Papä bā pēnngui. A nu'ahū ya, ya hīnjondā bōni dā 'yēngui: “¿Harū gnj ma ya?”⁶ Pē nūya ngue dā xi'ahū nā rā hyā nā, bi dū nī mmūihū ya.⁷ Pē majuanj te dī xi'ahū, go nī nhohū ngue gā mmagā. Porque nu'mō hīngā mmagā, ¿hague dī 'yē'a rā Espiritu Santo dā māxahū 'nē dī hoc'a nī mmūihū 'mō? Pē nu'mō gā mmagā, ya gā ma pēhnā p'uya.⁸ Nu'mō bā ē'a p'uya, go dā 'yōt'a ngue dā bahyō ja'j 'bucua ja rā ximhāi ngue ja yō ts'oqui, 'nē dā badī hanja nā rā 'yū njuantho. 'Nē dā bahyō ja'j ngue dā zōnnā pa dā japra castigo Oja.⁹ Dā badī ngue rā ts'oqui otyō ja'j hīmbj 'yēc'ēigui.¹⁰ A nugā ngue njuantho dā n'yogā, ya gā mmagā p'ū bī 'bühma Papā. 'Nē ya hīnnj mantho guj nnujū ua. Janāngue dā hyaxa njuanj yō ja'j p'uya ndanā gue'a rā 'yū njuantho ja ngue dā n'yo.¹¹ Dā hyaxa njuanj yō ja'j p'uya hanja nā rā hya xā nzān'Oja. Porque ya dā ts'ānmbj ngue dā mā rā castigo nā rā zithū dī mānda ua ja rā ximhāi.

¹² Xangu mī'da yō hyā jap'ū dī nne gā xi'ahū, pē tobe hīngui sōnnā ora p'ū dā zā guī tīmhmū te gā mbōn'a te dī xi'ahū ya.¹³ Nu'mō bā ēh'rā Espiritu Santo ya, go dī o'ahū n'yū hanja'a te majuanj'a. 'Nē gā majuanj'a te dā xān'nahū'a, porque hīngrā hyasē dā mā, a nūnā tēngutho rā hyā dā sifi, dā ngu'a dā mā. Dā 'yōt'e ngue guī tīmhmū hanja'a te ja ngue dī nja.¹⁴ Nu'a go dā 'yōt'e ngue dā hnu mānsugā'a, porque dā ha'a rā hyā gā xifi, 'nē dā 'yōt'e ngue guī pahmū hanja rā hyā.¹⁵ Nu te gāma hyā mmānna Papā, gā gue'a rā hyā dī mmāngā'a. Janāngue dī xi'ahū ngue rā Espiritu Santo dā hanngagui mā hyā, 'nē dī ja'ahū ngue guī pahmū hanja rā hyā.

Dā gohi ngue rā johya'a rā dūmmi ja yō xādi.

¹⁶ Ya mī ts'udrā ora ngue hīn harū guī nnujū ya. M'mēfa p'uya, ya hīnda ya'atho guī nnujū mahōn'a, porque gā mmagā mahēts'j bī 'bühma Papā.

¹⁷ Nūya 'da yō xādi p'uya, dī n'yānnj n'na ngu n'na, dī n'yēmbj:

—¿Te gā mbōn'a xicjū nā? ngue ēnā ya mī ts'udrā ora ya, ya hīn harū gā nnujū. Ximmi ts'udrā ora ngue gā nnujū mahōn'a p'uya, ximmi mmāmp'uya ngue dā mā mahēts'j bī 'bührā Papā.¹⁸ ¿Tenj 'be'a gā mbōn'a mmānna? ngue ēmbj ya mī ts'utho. Hīndj pahmū temā hyā mmānna.

¹⁹ Bī bahra Jesús ngue nne dā 'yānyō xādi nā rā hyā bī mā, bī 'yēmbaya:

—Nugā dī xi'ahū, ya hīnda ya'atho hīn harū guī nnujū. M'mēfa p'uya, ya hīnda ya'atho guī nnujū. ¿Ua guehna rā hyā gādī n'yānhū naya? ²⁰ Majuanj dī xi'ahū ngue guī nzomhmū 'nē dā dū nī mmūihū. Nu'mō

bī nu'ahū yō ja'j 'bū'a nxiimhāi p'uya, dādī johya. Pē hīnte ja'a. Nu nī dūmmiuh dā gohi ngue rā johya'a.²¹ Conque nu'mō ja ngue dī m'mührā basj n'na rā xisu, tū rā mmūi porque ya bī zōnnā ora dā zā rā n'ū. Pē nu'mō ya bī m'mührā basj p'uya, ya hīnnj mantho mbēn'a rā n'ū mī sā. Porque dī johya ngue ya bī m'mührā basj ua ja rā ximhāi.²² Xquet'a guī njathū p'uya. Bā ēp'ū rā ora dā dū nī mmūihū. Pē nugā gā mā pengui gā nnu'ahū. Gā rā johya dī nja nī mmūihū p'uya. Gue'a n'na rā johya hīnjondā zā dā hyaqūi.

²³ Nu'a rā pa'a p'uya, ya hīmma hyonj te guī 'yānngahū. Nugā majuanj dī xi'ahū, nu'mō gā mat'Ojahū rāngue guī ēc'ēigahū, dāmī hyā rā ts'edi guī 'yādi te guī nnehū. Mā Papāgā p'uya dī 'da'i te guī 'yāphū.²⁴ Astā guehya tobe hīnte guī āphū Oja dī 'da'ahū rāngue guī ēc'ēigahū. Dāmī 'yāhmū n'namhmā dī n'na'ahū. Janjuanj ngue gā rā johya dī nja'ahū p'uya.

Bj ntate rā Jesucristo ua ja rā ximhāi.

²⁵ Nūya yō hyā ya xtā xi'ahū, dā honj te nnā hīyepabi rā hyā dā mā. Pē dā 'yēh'rā ora ngue nūya yō hyā dī xi'ahū, ya hīngā honj te gda hīejpi. Sinoque gā xi'ahū njuantho ha dī njap'ū gdī pahmū rā Papā.²⁶ Nu rā pa ja p'uya, ya dā zā guī 'yāphū rā Papā'a te guī nnehū rāngue guī ēc'ēigahū. Ya hīmma hyonj ngue 'bet'o gā āpā rā mate mā Papā connā ngue'ahū.²⁷ Porque dī mā'asēhū rā Papā. Dī mā'ahū, porque gādī macjū, 'nē gā 'yēc'ēihū ngue dā ēcā p'ū bī 'bū Oja.²⁸ Bī nēxcā mā Papā 'mō dāmbā ēcua ja rā ximhāi. A nūyā, gā pōngā ua ja rā ximhāi ya, gā mma mahēts'j bī 'bühma Papā.

²⁹ Mj dahyō xādi p'uya, bī 'yēnā:

—A nūyā, njuantho guī xicje ya. Hīn temā hyā gnj hīejpi te guī mmānya.³⁰ A nūyā, ja dī tīngāhe p'uya ngue gā guī parpabi yō n'yomfēnj yō ja'j. Hīmma hyonj ngue 'bet'o dā t'ōt'a'j rā n't'ānnj. Guehna nnā ēc'ēigāhe naya ngue guī 'yēp'ū mahēts'j bī 'bū Oja.

³¹ Ra Jesús bī 'yēnā:

—A nūyā, ya guī ēc'ēihū rā hyā dī mmāngā ya.³² Ya mme 'bexque'a ya, ya nī mā dā zōnnā ora gā nhyēhmū, 'da'a n'nānj gdī mähā. Ya guī sogaschū p'uya. Pē nugā hīndj 'dasēgā, porque dī n'yogā'be mā Papā.³³ Nu'mō ngue guī unnj mmūihū ya yō hyā dī xi'ahū ya, guehya yō hyā dā hyut'a nī mmūihū ya. Nūya ja rā ximhāi guī sāhū rā n'ū ua. Pē dāmī hyahū rā ts'edi, ya xtā tapā'a secua ja rā ximhāi.

17

Bj marpabi Oja yō xādi rā Jesús.

¹ Mj dūdi bī manya yō hyā ya p'uya, bī hyanmā hēts'j rā Jesús, bī 'yēnā:

—Ma Papá'i, ya bi zonna ora ya. Da bahyø ja'i ya ngue magues'e'a ni Ts'ant'u, n'namhma ngue xquet'a 'nehni Ts'ant'u da 'yø't'e ngue da bahyø ja'i ngue mague'ase'i. ² Nu'i gá unna ts'edi ni Ts'ant'u ngue nu'u to gá gá dápi, di unna 'da'yo te para zantho. 'Ne gá unna nt'edi ngue nu'a te da zanni gue'a di nja'a. ³ Nu'a ra 'da'yo te para zantho, gue'a di dinna ja'i da ba'i'a, 'ne da baqui. 'Ne høn'atho'i ngue majuaní grá Oja. A nugá p'uya, guécá drá Jesucristo guá penhua.

⁴ Nugá dá ø't'e ngue bi bahyø ja'i ua ja ra ximhái ngue mague'ase'i. Dá juacá ra 'befi gá 'bejpi ga ø't'e. ⁵ A nuya ma Papá'i, dami 'daqui ngue nup'u ja ni hmi ni dá, maguescegaui tengutho nmi jaui m'met'o hante di nhohra ximhái.

⁶ Nuya yø ja'i gá huanhua ja ra ximhái ngue gá dáqui, dá japi bi badí te'o'i. Mí o ni 'ye yø ja'i, pe go gá dáqui, 'ne bi 'yec'ei na ni hya guá p'ennbi. ⁷ A nuyá, ya pahyø ja'i ya ngue go guí xiqui te gáma hya di mmangá. ⁸ Dá unna ná ni hya gá xiqui gá xifi. Yø ja'i p'uya, bi 'yec'ei. 'Ne haça njuani yø ja'i ya ngue majuaní dá ecá p'u guí 'bui, 'ne ec'ei ngue go guá p'ennagauí.

⁹ Di á'i ra mate ya ngue gui fáhyø ja'i. Nuná ra mate di á'i, hin dádi terpá p'u gátho yø ja'i 'bu'a nximhái. Nu'u yø ja'i gá dáqui, gue'u di xi'i guí fá'u, porque o ni 'ye. ¹⁰ Nu'u to gá o ma 'yegá, gá o ni 'ye'u. Nu'u to o ni 'ye p'uya, o ma 'yegá'u. 'Ne da hnu mansugá conná ngue'u.

¹¹ Nugá ya hinní mantho ga m'muc'ei ua ja ra ximhái. Nugá ga mmagá p'u guí 'bui, ja ga m'mucá p'u. Pe nuya dá gocua ja ra ximhái, guehya di xi'i guí fáhya. Ma Papá'i, xandaxqui'i. Conni ts'edi dami fádi te'o gá dáqui, n'namhma ngue xøge n'na hyatho dá gohi, tenguthogú, n'na hyatho di jaui. ¹² Mente ra pa 'daua dá m'muhme ua ja ra ximhái ya gá dáqui, conni ts'edi nmará fádi. Hijnjombi m'medi, hindá høndá n'na nc'ei, nuná ya bá nt'ot'i ngue di m'medi, para ngue di nja ná ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro.

¹³ A nuyá, ga mmagá p'u guí 'buhya. Pe mente tobe di 'bui'ta ua ja ra ximhái, di mmangá ya yø hya ya, n'namhma ngue nuya ma ja'iuí, gá ra johya di nja, tengutho nná johyagá. ¹⁴ Nuná ra hya guá p'ennba yø ja'i ngue ga xännbi, bi nu manho ni hya p'uya, pe nuya yø ja'i himbi nu manho ni hya p'uya, bi nu man'u ya yø ja'i bi nu manho ni hya. Porque ya hinní mantho øtra nts'o ga 'yo yø ja'i, tenguthogá ngue hindá ø'tá ra nts'o ga 'yo yø ja'i. ¹⁵ Hinná á'i ra mate ngue gui jecua ja ra ximhái ya yø ja'i di xi'i. Sinoque di á'i ra mate ngue gui fádi ngue ra zithu hindí ts'onmba yø nt'ec'ei. ¹⁶ Tengutho gá hindá ø'tá ra nts'o øtyø ja'i, dá guehya ma ja'iuí, xquet'a hingui øtra nts'o ga 'yo yø ja'i ya. ¹⁷ Dami 'yø't'e ngue dá hyo yø mmui conná ngue'e, dá hyonna nho dá n'yo conná

nguehni hya. Porque nuná ni hya, guehna majuaní na. ¹⁸ Tengutho guí p'ennagauí ua ja ra ximhái, xquet'a di njadá p'uya, dá et'á ya ma ja'iuí ngue da ma da manna hya p'u ha 'bahyø ja'i. ¹⁹ Di engá ma te conná nguehma ja'iuí, n'namhma ngue xquet'a 'ne'u dá hyo yø mmui ngue xtá nho te dá n'yo conná nguehna ra hya majuaní.

²⁰ Pe hingá hont'u di á'i ra mate guí fá'u, sinoque 'ne'u yø ja'i dá 'yec'ei gá m'mefa conná nguehra hya dá manya ma ja'iuí, xquet'a di xi'i ngue gui fádi. ²¹ Gátho ya di xi'i ya, di á'i ngue xøge n'na hyatho dá gohi tenguthogú, ngue n'na hyatho di jaui. Ga njathu p'uya, n'na hyatho ga cohma ya ma ja'iuí, ma Papá'i, gue'a di badí gátho yø ja'i'a ngue guá p'ennagauí ua ja ra ximhái. ²² Nugá dá japá ya ma ja'iuí tengutho gui jajpagui m'met'o, n'namhma ngue gue'a di gohi ngue xøge n'na hyatho di jah'u a p'uya, tengutho'i co 'necá n'na hyatho di jaui. ²³ Nugá di n'yogá'be ya ma ja'iuí. Nu'i p'uya di n'youi. Gue'a di gohi ngue xøge n'na hyatho di jah'u'a. 'Ne gue'a di bá hmi'da yø ja'i'a ngue nu'i go guá p'ennagauí ua, 'ne gadí ma'u ma ja'iuí, tenguthogá, gadí maqui.

²⁴ Ma Papá'i, nuya ma ja'iuí gá dáqui, di nnegá ngue 'nehya di m'map'u ha ga m'mucá ya, n'namhma ngue dá nu te guí ørcagui, ngue gui ø't'e ngue 'necá di tategá hapu gui 'bui. Porque nu'i gadí maqui hante di nhohra ximhái. ²⁵ Ma Papá'i, gá ra nho guí ø't'e. Nuya yø ja'i 'bucua ja ra ximhái, hingui pa'i ya. Pe nugá di pa'i. A nuya ma ja'iuí p'uya, ya padí ngue go guá p'ennagauí ua. ²⁶ 'Ne dá xifi hanja ra hya ngue te'o'i. 'Ne tobe ni mantho di xifi te'o'i ya, n'namhma ngue tengui ngue gadí maqui, dá ngu'a dá 'yø't'e. A nugá p'uya, di n'yogá'be ya yø ja'i ya.

18

Bi ts'ixra Jesús ngue da jot'i.

¹ Mí juadi bi manya yø hya ya, bi ma ra Jesús, bi me yø xádi, bi ma man'na nguadi ra 'yuthe Cedrón. Nup'u ja n'na ra nuaza p'uya, ja bi yarbu ra Jesús conyø xádi. ² Xquet'a 'nehna ra Judas bi dá ra Jesús, ya mi pa'a ra xequi'a, porque xangu yø nnidi ja madí perpu yø xádi ra Jesús. ³ Nuná ra Judas bi zømp'u 'buhra Jesús. Ni n'youi n'na 'bui yø soldado co 'nehyo policia yø m'menhi yø mmácja conyø fariseo. Ni gu yø juai, 'ne ha yø lámpara guí nyot'i. Mí'da yø ja'i, ni gu yø za tøhra sibi yø nya ngue guí nyot'i. ⁴ Pe ra Jesús ya gá padí te ja ngue dá thogui. Bi ma di c'at'ui ngue bi 'yámi, bi 'yëmbi:

—¿Te'o guí homhma?

⁵ Nu'u yø ja'i p'uya, bi 'yëmbi:

—Dí hongáhe ra Jesús nuná ra mmengu Nazaret.

Mí dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Go guecä masque guí honjü.

Ni n'youi yø ja'i na ra Judas bi dä ra Jesús.
6 Nu'mø mi 'yembyø ja'i ra Jesús: "Go guecä",
i gohyø xatha yø ja'i, bi t'unga häi. 7 Nunä ra
Jesús mahømbi 'yännbøya, bi 'yembj:

—¿Te'ø guí homhmu?

Nu'u yø nzite p'uya, bi 'yembj:

—Dí hongähe ra Jesús nunä ra mmengu
Nazaret.

8 Mi dahra Jesús, mahømbi 'yembj:

—Ya dí xi'ahü ngue go guecä. Nu'mø go
guí honjü, pë dami thøhmü ya 'bucua, da ma.

9 Nguna bi ma, para ngue di nja'a te ra hya
xi manña Jesús ngue xi 'yena: "Ma Papá'i,
nu'u gá dáqui, hijnombi m'medi", xi 'yena.
10 Ra Bedu p'uya bi guxrä juai mi hä, bi
hyejpa rá gu ngue rá n'yei'a n'na nc'ei ni
hü ngue rá Malco, nunä rá 'yehë rá 'bet'o
mmäcja. 11 Pë ra Jesús bi 'yembj:

—Ague Bedu, dami fos'ni juai. ¿Ua guí ena
ngue ya hündi nja'a te ra n'u xpä nzänma
Papá ga thogu?

Ya 'bup'u 'buhraq hmu yø mmäcja ra Jesús.

12 Ni n'youi n'na rá hmu ya yø soldado
conyø policia yø m'menhni yø hmu yø judío,
bi bentra Jesús, bi dut'i. 13 Bi zixpu ja rá
ngu ra Anás. Nunä ra Anás marä ndøhya
ra Caifás nunä madí manda yø mmäcja'a ra
jey'a'a. 14 Nunä ra Caifás xi 'yembyø hmu yø
judío ngue man'na xanho ngue n'na nc'eitho
da tho connängue gätho yø ja'i.

*Bi manña Bedu ngue hingui padí te'ø ra
Jesús.*

15 Nup'u ja rá ngu na rá hmu yø mmäcja,
nu'a rá dathi ja mbo, ja i ts'ixpu ra Jesús.
Nunä ra Bedu co 'nehna man'na nc'ei rá
xädi, bi denña Jesús. Nunä n'na nc'ei rá xädi
na, madí mpahmi rá mmäcja. Janangue bi
tho'ambo 'mø mi yut'ambo ra Jesús. 16 Pë
nunä ra Bedu bi gohmaxøts'e ra goxthi na.
Janangue bá pøn'a rá xädi marä mpadiui ra
mmäcja ngue bi nyaiui na ra xisu fähra goxthi
ngue da tho'ambo ra Bedu. 17 Nu'a rá xisu
fähra goxthi p'uya, bi 'yänna Bedu, bi 'yembj:

—¿Ua hinga 'ne'i rá xädi'i na ra n'yohu na?

Mi dahra Bedu, bi 'yena:

—Hijn'na, hinga 'necä.

18 Nu'a rá ora'a mi se, janangue nu'u yø
hmiqúi 'bup'u, conyø policia, xi 'yuhra sibi
p'u 'bäi ngue di nhat'i. Ra Bedu p'uya xquet'a
'nec'a 'dap'u 'bähmü'a ngue di nhat'i.

*Nunä rá hmu yø mmäcja bi 'yørpa ra
nt'änni ra Jesús.*

19 Nunä rá hmu yø mmäcja bi da'mi bi
'yänna Jesús ndana gue'a yø xädi, änni te 'be'a
ma hya xänbni. 20 Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nunä ra hya ya xtá mangä, yø hmi yø
dä yø ja'i xtá mangä na ra hya na. Xtá
nxänbategä p'u ja yø t'unija, da guep'u ja
ra danija di mpeti gätho yø judío. Hijn tema

hya xtá mangä ngue da nt'aguitho. 21 ¿Hanja
ngue ja guí ämngui tema hya xtá mangä ya?
Dami 'yänhna yø ja'i ya, go da xi'ahü hanja
ra hya xtá mangä'u. Nu'u go pa'u tema hya
xtá mangä.

22 Høntho bi manña nguna ra Jesús, mi
'bäp'u n'na ra policia di mpep'u ja ra danija,
bi membä rá hmi, bi 'yembj:

—¿Ua ya ngu'a gdi tha'mø guí yai rá hmu
yø mmäcja ya?

23 Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nu'mø ja ma n'u te dá mangä, dami ma
te gui sä man'u m'ø. Pë nu'mø ngue njuantho
di yagä, ¿hanja ngue gui pëgbagui ma hmi?

24 Ra Anás bi dutra Jesús, bi mennbäbi na
ra Caifás rá hmu yø mmäcja.

Mahømbi gønna Bedu ra Jesús.

25 Mente di sigue 'bäp'u ja ra sibi rá Bedu
ngue di nhat'i, bi t'embøya:

—¿Ua hinga 'nec'i rá xädi'i na ra n'yohu na?
—t'embj.

Mi dahra Bedu p'uya, hømbi ncøni, bi
'yena:

—Hijn'na, hinga 'necä.

26 Mi 'bup'u n'na rá hmiqúi na rá hmu yø
mmäcja. Nunä ra hmiqúi p'uya, di mmenñui
na ra n'yohu xi zenna Bedu xi hyejpa ra gu
ngue rá n'yei. Bi 'yännbøya, bi 'yembj:

—Pë, uangui gue'e xtá nu'i p'u ja ra nuäza
ngue guí n'youi ra Jesús —bi 'yembj.

27 Ra Bedu p'uya mahømbi ncøni. Nu'a rá
ora'a p'uya, bi mmahra øni.

Ya 'bup'u 'buhraq Pilato ra Jesús.

28 Nup'u ja rá ngu ra Caifás, bá njøcra
Jesús ngue i map'u ja ra palacio 'buhra gob-
ernador. Pë ya 'yo haxpøya. Nu'u yø judío
p'uya, himbj yurbu ja ra palacio'u. I ja yø
costumbre, i ena ngue nu'mø ja ngue di
nsännigo, hingui sä di ntøt'ui yø ja'i hingyø
judío. Nu'mø xtä nyat'i, ena ngue ya hinda
zä di nsihmë p'u ja ra ngo ngue ra pascua.
29 Janangue bá pønna Pilato ngue bi nyaiui yø
judío. Bi 'yembj:

—¿Te 'be'a ma hya gni yaphu na ra n'yohu
'bucua?

30 Bi 'yenyø hmu yø judío p'uya:

—Nu'mø ngue hundra ts'oc'ei nü, hinxca
dägähe ua 'mø.

31 Bi 'yenna Pilato p'uya:

—Uangui guí çahu ra ley p'uya, da zä gui
sixhu guí 'yøschu ra ts'ut'äbi.

Yø judío p'uya bi 'yena:

—Pë nugähe ngue yø judío, hijn'yugähe ra
nt'edi ngue sä ga hogähe n'na ra ja'i. Nu'i go
nnetho gui sänni te di nja.

32 Ja bi bøm'p'u'a te xi man'a m'met'o ra
Jesús, ngue ya xi ma ngue da thop'u ja ra
pont'i. 33 Nu'mø mi yut'ambo ra palacio ra
Pilato, bi manda bá ts'ohra Jesús ngue da
'yørpa ra nt'änni. Bi 'yembj:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío? —bi 'yembi.

³⁴ Mj dahra Jesús, bi 'yembi:

—Xi'a ra hya guí mmanya, go guí ãnse, ¿ua gue 'bui to xa xi'i ngue guecá?

³⁵ Mj dahra Pilato p'uya, bi 'yembi:

—¿Ua go ma mmijudiohñ p'uya? Nu'u ni mmijudiohñ 'ne'u yø hmu yø mmácja go xa dá'i ua dí 'bucá'u. ¿Tenj 'be'a gá 'yot'e?

³⁶ Mj dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nup'u dadj mandagá, hinga guecua ja ra ximhái jaua p'u. Nu'mø ngue ja gadj mandagá ua, gdi sigá to da 'yotra sui 'mø, ngue hinxta mma madägá p'u 'buhyo judío. Pe nup'u dadj mandagá, hinga guecua p'u.

³⁷ Ra Pilato bi 'yembi:

—¿Janangue gue'e grá dast'abi 'mø?

Mj dahra Jesús, bi 'yena:

—Ahá, go guecá tengutho ra hya guí mma. Gue'a dá ecá ua ja ra ximhá'i'a, ngue ga m'mai para ngue ga mmangá na ra hya majuanj. Nu to gátho nne da badj hanja na ra hya majuanj, da 'yøde te dí mmangá ya.

³⁸ Ra Pilato p'uya bi 'yembi:

—¿To go dá bonj ngue dá badj hanja'a ra hya majuanj p'uya?

Ya nts'annj ngue da tho ra Jesús.

Mj juadi bi 'yørpa ra nt'annj p'uya, bi bon'athi ra Pilato ngue bi nyauj yø judío. Bi 'yembi:

—Hjn tema ts'oqui dí tinnbá na ra n'yohu 'bucua. ³⁹ Pe ja'ahñ ra costumbre ngue pa mathogüe n'na ra ofádi 'mø ja ra ngo ngue ra pascua. ¿Ua guí nnehu ngue ga thocá na rá dast'abi yø judío?

⁴⁰ Bj mahra hmafi gátho yø ja'j p'uya, bi 'yena:

—Nu'a, hñ'ná'a. Go damj thøhra Barrabás.

Pe nuná ra Barrabás, guehna n'na ra be na.

19

¹ Nuná ra Pilato, bj manda ngue bj ma m'mei ra Jesús. ² Nu'u yø soldado, ya xi me n'na ra corona ngue yø 'ujñj, bi gáspa rá ya ra Jesús. 'Né bi heta n'na ra he ngue ra 'bojpoi. ³ Bi guarbu 'báhra Jesús, bi 'yembi:

—Guí Tate ague rá dast'abi'i yø judío —bi 'yembi.

Mente pemba rá hñj p'uya. ⁴ Ra Pilato p'uya, mahømbi bon'athi, bi 'yembyø judío:

—Para ngue guí umhmñ ra güenda ngue hñn tema ts'oqui dí tinnbá na ra n'yohu na, guj nnuhu ngue ga ma jucá ua ya —bi 'yembi.

⁵ Mambá pønna Jesús, bá oxrá ya n'na ra corona ngue yø 'ujñj. 'Né he ra 'bojpoi xi ma mahete. Ra Pilato p'uya, bi 'yembyø ja'j:

—'Bucua na ra n'yohu ya.

⁶ Nu'u yø hmu yø mmácja 'mø mj nu p'uya, co 'ne'u yø policia, bj mahra hmafi, bi 'yena:

—Da guatraq pont'j. Da guatraq pont'j.

Bi 'yenna Pilato p'uya:

—Pe damj sisçhu 'mø, bí cuathu ra pont'j, porque nugá ya hñn tema ts'oqui dí tinnbi.

⁷ Nu'u yø hmu yø judío p'uya, bi 'yembi:

—Nugáhe dí cahe n'na ra ley. Conforme ra ley dí cagáhe, jatho ngue dá tho, porque mma ngue rá Ts'ant'u Oja.

⁸ Nuná ra Pilato 'mø mj 'yøhna ra hya na p'uya, man'natho bj nsu. ⁹ Hømbi yat'ambo ra palacio p'uya, bi 'yanna Jesús, bi 'yembi:

—¿Haru grá mmengu n'yø?

Pe ra Jesús hñnte ga ndatho. ¹⁰ Ra Pilato p'uya, bi 'yembi:

—Hjnguj nne gui tha 'mø dj nzo'i 'mø. ¿Ua hñnguj padj ngue jagá ra ts'edi ga cuat'a'j ra pont'j? 'Né xquet'a jagá ra ts'edi ngue ga thoc'a'j.

¹¹ Mj dahra Jesús, bi 'yembi:

—Hjn tema ts'at'abi da zá gui 'yot'e, ngue'mø hñn nángue Oja xti 'da'i ni cargo. Janangue nu'a bi dägá ua guí 'bui, ma datho ja rá ts'oqui'a.

¹² Nu'a ra ora'a p'uya, bi hyonna forma ra Pilato ngue xti thøhra Jesús. Pe janjuanj ue yø judío ngue bi 'yembi:

—Nu'mø ngue gui thøhna ra n'yohu na, ya hñnnj amigo ra dast'abi Roma 'mø. Nu to bi zá dá 'yena ngue ra dast'abi ya, ya rá nsuiui ra dast'abi Roma.

¹³ Nu'mø mj 'yøhra Pilato na ra hya na p'uya, bj ma danj mmip'u ja rá nhudj nhøt'a hya 'mø bj nya. Bj manda p'u hudj ngue bá ts'innbaj ra Jesús. Guehna ra xequi ni hu conna hya ebreo, "Gabata". I nne dá ma ngue "Mats'uxti xanho p'u bi t'ado". ¹⁴ Tobe jadyø ngo ngue ra pascua'a ra ora'a, ya mme 'dato xudj. Gue'a ra pa dí nsá yø ja'j hante ra pa ngue ra ts'áya. Nuná ra Pilato, bi 'yembyø judío:

—'Bucua nj dast'abihñ ya —bi 'yembi.

¹⁵ Bj mahra hmafi yø judío p'uya, bi 'yena:

—Da tho naya, dá tho naya. Da guatraq pont'j.

Ra Pilato p'uya, bi 'yembyø ja'j:

—¿Gá cuatá ra pont'j nj dast'abihñ 'mø?

Bi 'yenn'u yø hmu yø mmácja p'uya:

—Nu'a ma dast'abihñ, gue'a ra dast'abi Roma'a, 'ne hñnjom man'na.

¹⁶ Mj manyo ja'j na ra hya na p'uya, ra Pilato bi dápyo ja'j ra Jesús ngue dá ma dí cuatraq pont'j. Bi zixyo judío na ra Jesús.

Bj ma maçuati ra pont'j ra Jesús.

¹⁷ Bj ma ra Jesús nj hya rá pont'j. I map'u ja ra xequi ni hu ngue ra Njuyaxhmu. Nuná ra hya ngue ra ebreo, nj hu ngue ra Gólgota. ¹⁸ Ja bj ma maçuati p'u ja ra pont'j ra Jesús. 'Da j ma maçuatiui ra pont'j mj yonc'ej. 'Da'a n'na nguadi rá hyo i gohi n'na ngu n'na. Nuná ra Jesús, bi gohmáde na. ¹⁹ Bj manda ra Pilato ngue bj ma maçuati p'u ja rá ya

ra pont'i n'na ra letrero, i ena: "Guehna ra Jesus, ra mmengu Nazaret ngue ra dast'abi yø judío naya".²⁰ Xangu yø judío bi nu na ra letrero, porque nup'u bi ma macuati ra pont'i ra Jesus, guerp'utho ra danihni. Nuna ra letrero, n'ot'i conna ha ngue ra ebreo, conna ha ngue ra griego, 'ne nt'ot'i conna ha ngue ra latin.²¹ Janangue bi 'yembra Pilato'u yø hmu yø mmäcja:

—Yo guí ot'i ngue da 'yena: "Rá dast'abi yø judío". Sinoque dami 'yot'i ngue da 'yena: "Nu'a t'embj rá dast'abi yø judío".

²² Mi dahra Pilato p'uya, bi 'yena:

—Ya di nja p'ua te nt'ot'i ya —bi 'yena.

²³ Mi juadi bi cuatra pont'i ra Jesus, nuya goho yø soldado bi gajpa rá he ra Jesus ngue di ndarpi n'na ngu n'na. Bi gajpa rá pahni p'uya. Nuna rá pahni hinha nt'eti, n'na thoguitho bi me rá 'be gá rá do'yo ra pahni.²⁴ Di n'yembyø soldado p'uya:

—Hinga xemhmu naya. Man'na xanho ga mmähá rá taha. Nu'a da daha, gue'a da ganna pahni'a.

Ya bi nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Bi ndarpabi n'na ngu n'na'u ma he. Bi ma ra taha ngue to da gani". Nguna ra ha bi 'yotyø soldado.

²⁵ Nup'u bi ma macuati ra pont'i ra Jesus, ja 'bäp'utho rá mamá co 'ne'a rá juhue'a rá mamá, conna Maya rá xisu ra Cleofas, co 'nehra Maya Magdalena 'bäp'u.²⁶ Nuna ra Jesus mi hyetra mamá ngue 'bäp'u, 'dap'u 'bähmi n'na rá xädi emmei di mahra Jesus. Bi 'yembrá mamá p'uya:

—Ague mamá, gui 'yot'e ngue ni basj na ma xädigä ya.

²⁷ Mahombi 'yembrá xädi p'uya:

—Gui 'yot'e ngue ni mamá na ma mamägä ya —bi 'yembj.

'Bexque'a ra ora'a p'uya, nu'a rá xädi ra Jesus bi zixra Maya p'u ja rá ngu ngue di jammansu.

Ya bi du ra Jesus.

²⁸ Mi thohna ra ha n'na p'uya, ya pahra Jesus ngue ya bi nja gätho'a te ja ngue di nja. Para ngue di nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, bi 'yenna Jesus:

—Di tuthegä ya.

²⁹ Mi jap'u n'na ra xano yuhra vino xan'ixi. Bi ma mapobo p'u ja ra vino n'na ra esponja xanthuti. Bi nota n'na ra 'yet'o ngue ra isopo. Bi cuarpa rá ne ngue da zats'i.³⁰ Nuna ra Jesus mijuadi bi zi ra vino xan'ixi, bi 'yemp'uya:

—Ya gä bi nja'a te ja ngue di nja ya.

Mi man'a p'uya, bi mengrä ya ngue bi du.

Nu'a n'na ra soldado bi hyespa rá hyo ra Jesus conna lansa.

³¹ Mi hyats'i, ya ra pa ngue ra ts'äya. Nu'u yø judío, hingui nnepe ngue di cuatho p'u ja ra pont'i yø ánima 'mø ra pa ngue ra

ts'äya, porque gue'a ra pa ngue ra ngaxango ngue ra pascua'a. Janangue nu'u yø hmu yø judío bi xihra Pilato ngue di manda da ma nthemhmi yø gua'u mi cuatra pont'i, n'namhma ngue da du nts'edi. Janangue da thacyø ánima p'u ja ra pont'i 'mø bi du.³² Bi ma yø soldado p'uya ngue bá tennbabi yø gua'a n'na nc'ei. Ja bi map'u'a man'na ni guatrá hyo ra Jesus.³³ Mi map'u cuatra Jesus, bi nu p'uya ngue ya xi du. Janangue ya himbi dennba yø gua na p'uya.

³⁴ Pe nu'a n'na ra soldado siempre bi hyespi conna lansa rá hyo ra Jesus. Nup'u bi thexpuya, bi bønna ji 'nehra dehe.³⁵ Nugä go dá ot'ä ra sucua ja ua, dá cuati te dá nu. Majuanj te di mma. Dí padj ngue majuanj te di mma n'namhma ngue xquet'a gui 'yec'eiha.³⁶ Porque nuya yø hya ya, bi nja para ngue di nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue i ena: "Hinda thennbabi yø do'yo", i ena.³⁷ Man'na parte nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, i ena: "Da hnu ngue da thespa rá do'yo".

Ya bi ma nt'ägui ra Jesus.

³⁸ M'mefa p'uya, nuna n'na ra mmengu Arimatea ni hu ngue ra José, bi ma bá äpra nt'edi ra Pilato ngue da hyajpa ja ra pont'i ra Jesus ngue da 'yägui. Xquet'a 'nehna ra José mi tenna ha mi mmanna Jesus. Pe hingui nnepe da ba'u yø mmjjudioui, porque su. Ra Pilato p'uya bi unna nt'edi. Bi ma ra José ngue bá hajpa ja ra pont'i ra Jesus.³⁹ Xquet'a bi zomp'u na ra Nicodemo nuna bi ma n'na xui bá nyauj ra Jesus. Ni ha 'däte ma'det'a kilo yø 'yethi mauants'i, i n'youi'a ni hu ngue ra mirra, 'ne'a ra 'yethi ni hu ngue ra äloes.⁴⁰ Nuna ra José conna Nicodemo bi hyajpa rá do'yo ra Jesus. Bi 'ue conna ulu ma njots'i ra 'yethi mauants'i. Gue'a yø costume yø judío or'mø ähra ánima'a.⁴¹ Nup'u bi ma macuati ra pont'i ra Jesus, guerp'u mi ja n'na zant'i yø za, ja jarbu n'na ra 'bido ngue hijnom mi o, ya xi ma mañoqui ngue to da 'yop'u.⁴² Nuna ra 'bido na, ja bi jarbu ra Jesus, porque ja mi jarbutho, 'ne ya bi zønna ora da yutra pa säya yø judío.

20

Ya bi bennate ra Jesus.

¹ Mi hyaxa ra pa ndomingo p'uya, zixuditho bi ma ra Maya Magdalena p'u mambi o ra Jesus. Tobe 'bøndra 'bexui. Bi nu p'uya ngue ya hinte juaxpa ra do mi cotra 'bido.² Bi gu ra 'dih'i p'uya, bi map'u bi 'buhra Bedu co 'ne'a man'na ra xädi emmei madj mahra Jesus. Bi 'yembuya:

—Ya xa thaxpa ha mi o ra Hmu 'na, pe hindj pahme hapu xa jätya.

³ Ra Bedu p'uya, co 'ne'a man'na ra xädi, bi map'u mambi o ra Jesus.⁴ 'Dap'u bi nets'i gä yoho ngue ni tih. Pe nu'a man'na

nc'ei, man'na bi nti'a ngue ra Bedu. Ra mudi bi zomp'u mi o ra Jesus. ⁵ Bi ndojp'uya ngue c'at'ambo. Bi nu ngue 'bomp'u yø ulu bi 'bannbabi ra Jesus. Pe himbi yat'ambo. ⁶ Bexque'a mmarbatho ra Bedu p'uya, go bi yat'ambo ra 'bido na. Xquet'a bi nu ngue 'bønnbatho yø ulu mam'mant'i. ⁷ Da gue'a ra ulu bi jomba ra ya ra Jesus bi nu ngue 'bomp'u, pe hinga 'dap'u 'bøhm'u yø ulu mam'manhni ra Jesus. Ma nunni'u 'bøn'a n'nanj. ⁸ Xquet'a bi yat'ambo na ra xädi m'met'o bi zomp'u ja ra 'bido p'uya. Bi nu te jar'u mi o ra Jesus. Bi 'yec'ei p'uya ngue ya 'bui mahøn'a. ⁹ Ja bi dimp'u a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Macã Libro p'uya, ngue ra Jesus mi jatho ngue di bennate p'u da nt'agui. ¹⁰ Bã penc'u yø xädi p'uya, bi 'yep'u ja ra ngu.

Bi nthui ra Maya Magdalena ra Jesus.

¹¹ Pe nuna ra Maya, 'bärma xøts'e ra 'bido ngue zoni. Mente zomp'uya, bi ndoqui ngue het'ambo ra 'bido. ¹² Bi nu ngue 'bap'u yoho yø anxë p'uya, he yø t'axcahe, ngue hup'u mi o ra Jesus. Nuna n'na ra anxë hup'u manj go ra ya. Man'na p'uya, hup'u manj go yø gua. ¹³ Nuya yø anxë p'uya, bi 'yembi:

—Ague grã xisu, çhanja ngue gui zoni?
 Mi dahra xisu p'uya, bi 'yena:
 —Di zoni tha, porque xa thascagui ma Hmu. A nuyá, hĩndi padi haru xa jãtya.

¹⁴ Mi manna ra hya na p'uya, bi 'bãt'i, bi ni p'uya ngue 'bãp'u ra Jesus, pe hinguĩ padi ngue gue'a ra Jesus. ¹⁵ A nuna ra Jesus bi 'yãnnbaya, bi 'yembi:

—Ague grã xisu, çhanja ngue gui zoni?
 çTe'o gui honi?

Nuna ra xisu p'uya, embi ngue gue'a ra madi p'u a 'bãp'u, bi 'yembaya:

—Ague grã ja'i, nu'mø ngue go xcã hyats'i, dami xiqui haru xcuã pegui, n'namhma ngue ga ma hats'i.

¹⁶ Mi dahra ra Jesus, bi 'yembi:
 —Ague Maya —bi 'yembi.

Ra Maya p'uya, bi 'bãt'i, bi zofu connã hya ngue ra ebreo p'uya, bi 'yembi:

—Raboni.
 Nuna ra Raboni, i nne da ma "Ague grã xãnnbate". ¹⁷ Mi nua ra Jesus, bi 'yembi:

—O gadi bennguĩ, porque ja ngue ga mmagã p'u bi 'buhma Papã. A nuyá, ni ma ya, bá xi' u ma cugã ngue ya ga mmagã p'u bi 'buhma Papã, nu'a ni Papãh. Ga mmagã p'u bi 'buhma Oja, nu'a ni Ojahu.

¹⁸ A nuna ra Maya Magdalena p'uya, bi ma bá xipiyø xädi ra Jesus. Bá xifi ngue ya xi nu'a ra Hmu, 'në bá xifi te gãmã hya xi xifi.

Ya bi nnuhu yø xädi ra Jesus.

¹⁹ Mi dahra nde'a ndomingo rá mudi ra pa ngue ra semana p'uya, bi mpeti yø xädi ra Jesus. Pe n'nøt'e xanho yø goxthi p'u ha 'bui ngue su yø judío. Mi hnu p'uya, ya 'bãp'u ra

Jesus, bi m'mãp'u made ha 'bøhyø xädi. Bi zengua p'uya, bi 'yembi:

—A nuyá, da hyu ni mmuihu ya —bi 'yembi.

²⁰ Mi juadi bi xihna ra hya na p'uya, bi 'yutyø 'ye ha bi mfoxyø clavo 'mø mi 'dø'mi, 'në bi 'yutrã hyo bi me ra lansa. Janjuanĩ ra ndjohya'u yø xädi 'mø mi nu yø Hmu. ²¹ Nuna ra Jesus mahømbi 'yembi:

—Da hyu ni mmuihu ya. Nugã, tengutho bi mengã ua ma Papã, guĩ njathu p'uya, xquet'a di pen'nahu ngue guã mamhmu ra hya.

²² Bi japrã hyane p'u 'bu'u yø xädi p'uya, bi 'yembi:

—A nuyá, guĩ n'yohu ra Espiritu Santo ya. ²³ Nu'u yø ja'i gui punnbahu yø ts'oqui, gue'u ya bi punnbabi Oja'u. A nu'u hinguĩ punnbahu yø ts'oqui, gue'u yø ja'i himbi punnbabi Oja'u.

Bi nu ra Toma ngue ya 'buhra Hmu.

²⁴ Nuna ra Toma, guehna n'na nc'ei'u yø xädi t'embi ngue ra cuate. Hijnjo'o p'u 'mø mi zø'a m'met'o ra Jesus. ²⁵ Nu'u mi'da yø xädi p'uya, bi 'yembi:

—Ya xtã nugãhe ra Hmu.
 Mi dahra Toma p'uya, bi 'yena:

—Mente hĩndi nnuse, 'në ga nnurpa yø 'ye ha bi mfoxyø clavo, hĩndi ec'ei ngue 'bui. Nu'mø ngue ga thãdi connã saha p'u ha bi yøhyø clavo, 'në ga thãnnbã rá hyo bi me ra lansa, ya ga ec'ei.

²⁶ Mi dãtra hyato ma pa p'uya, mahømbi mpeti p'u ja n'na ra ngu'u yø xädi. Mi 'bãp'u ra Toma'a ra ora'a p'uya. Ma nnøt'e xanho yø goxthi, pe ja mi hnu ya 'bãp'u ra Jesus. Bi zengua p'uya, bi 'yembi:

—A nuyá, da hyu ni mmuihu ya —bi 'yembi.

²⁷ Bi 'yembrã Toma p'uya:
 —Dami thãni conni saha ya, dami nu yø medi n'yoi ma 'ye. 'Në dami cu'ni 'ye ngue gui thãngua ja ma hyo bi me ra lansa. 'Yodi yobeni ni mmui, dami 'yec'eiguĩ —bi 'yembi.

²⁸ Bi 'yenna Toma p'uya:
 —Ague grã Hmu, ma Oja'i.

²⁹ Ra Jesus bi 'yembi:
 —Ague Toma, nuya gui ec'eiguĩ ya ngue gã nuse hanja. Pe ra mmenthĩ di nthuei te'o himbi nuguĩ, 'në bi 'yec'eiguĩ.

²⁸ Bi 'yenna Toma p'uya:
 —Ague grã Hmu, ma Oja'i.

²⁹ Ra Jesus bi 'yembi:
 —Ague Toma, nuya gui ec'eiguĩ ya ngue gã nuse hanja. Pe ra mmenthĩ di nthuei te'o himbi nuguĩ, 'në bi 'yec'eiguĩ.

Bi manna Xuua hanja ngue bi 'yotra libro ja ua.

³⁰ Nuna ra Jesus, yø hmi yø dã yø xädi p'u bi 'yøt'e xangu yø milagro. Pe hinga gã nt'ot'i ua ja ra libro ja ua'u yø milagro bi 'yøt'e. ³¹ Pe nuya yø hyo ja ua, bi ma nt'ot'i para ngue gui 'yec'eihu ngue nuna ra Jesus, guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na, 'në guehna rá Ts'ant'u Oja na. Nu'mø ngue gã 'yec'eihu na p'uya, ya di nja'ahu ra 'da'yo te.

21

Ya bi nyau yoto nja'i yø xädi ra Jesús.

¹ Man'na ra pa p'uya, nup'u ja ra nenz-abi Tiberias, ja mahømbi nyauu p'u yø xädi ra Jesús. ² Ja ua yø thuhü ya 'dap'u mi 'yo: Ra Bëdu, ra Toma nunä t'ëmbi ra cuate, ra Natanael nunä ra mmengu Canä ngue Galilea, 'në'u yø ts'ant'u ra Zebedeo, 'në mamä yoho yø xädi ra Jesús. ³ Nunä ra Bëdu bi 'yembyø amigo:

—Nugä ga mma ra 'bahua —bi 'yëmbi.
Nu'u nzo p'uya, bi 'yëna:
—'Nëcähe ga mmähä 'mø.

Bi yat'a n'na ra barco p'uya, bi ma. Pe nu'a ra xui'a p'uya, hin teni hua bi ðini. ⁴ Mi nëcähäi p'uya, bi hnu' ra Jesús ngue 'bäp'u ja ra nenthe. Pe hingui pa'u yø xädi ngue gue'a. ⁵ Bi 'yënnä Jesús:

—Ague n'yø'ahä, çua hin teni hua gui theui ya?

Nu'u yø mahua p'uya bi 'yëmbi:
—Hingui ts'u cuø.

⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:
—Damü 'yëntä xit'a p'u ja rä hyo ra barco ngue n'yei ya'mø, gui theui yø hua p'uya.

Bi 'yëntä xit'a p'uya. M'mefa, asta hingui hät'i da juxra xit'a p'u ja rä dehe, ngue xangu yø hua bä cap'u. ⁷ Nu'a ra xädi emmei di mahra Jesús bi 'yëmbä Bëdu'a p'uya:
—Guehna mä Hmuhä na n'yø.

Høntho bi 'yøhra Bëdu ngue t'ëmbi gue'a ra Hmu'a 'bäp'u, bi hye rä pahni p'uya, porque xi mmøgue. Mi hye p'uya, bi nhyørbu ja ra dehe ngue bi zøn'a nts'edi p'u bi 'bäi. ⁸ Man'na ciento metro maði 'bedi ngue da zøn'a nenthe ra barco. Nu'u mi'da yø xädi p'uya, bi 'yonna barco bi zøn'a nmengui, ni gäträ xit'a cu yø hua. ⁹ Mi zøn'a nenthe p'uya, ya mi zø rä sibi, oxpu 'da yø hua ngue nthaxi. Jap'u ra thühmë. ¹⁰ Nunä ra Jesús bi 'yëmbi:

—Bä cuui ua yø hua ja gui theui ya.

¹¹ Bi nexpu ja ra barco ra Bëdu p'uya, ngue bä janna xit'a, bi zøp'u hingui hë rä dehe. Pe bä yuhyø ndøhua rä xit'a, n'na ciento 'në yote ma'de'ma hyu yø hua bä cap'u. Xandøngu, pe hümbi xetra xit'a. ¹² Bi 'yembyø xädi ra Jesús:
—'Dë gui nzimxudui ya.

Nu'u yø xädi p'uya, hinjombi 'yänni te'o nä ra Jesús, porque ya paði te'o. ¹³ 'Bexpi guatra Jesús, mi hyacra thühmë, bi unni da zi. Bi hyacra hua p'uya, bi unni da za.

¹⁴ Ya rä hyu ndi nä ra ora na, ngue mahømbi nyauu yø xädi 'mø mi bennate ra Jesús.

Inzohra Bëdu ra Jesús.

¹⁵ Mi juadi bi nsihmë p'uya, nunä ra Jesús bi 'yännä Bëdu, bi 'yëmbi:

—Ague Bëdu, rä ts'ant'u'i ra Jonás. çUa man'na gaði maquü ngue tengü gui macä ya mi'da?

Mi dahra Bëdu p'uya, bi 'yëmbi:

—Ahä, grä Hmu. Nu'i gui paði ngue daði ma'i.

Mi dahra Jesús, bi 'yëmbuya:

—Damü fähyø ja'i nu'u ëc'ëigä ya'mø.

¹⁶ Rä yondi p'uya, mahømbi 'yëmbi:

—Ague Bëdu, rä ts'ant'u'i ra Jonás. çUa gaði maquü?

Mi dahra Bëdu p'uya, bi 'yëmbi:

—Ahä, grä Hmu. Gui paði ngue daði ma'i.

Mi nya ra Jesús, bi 'yëmbuya:

—Damü fähyø ja'i nu'u ëc'ëigä ya'mø.

¹⁷ Rä hyu ndi p'uya, mahømbi 'yëmbi:

—Ague Bëdu, rä ts'ant'u'i ra Jonás. çUa gaði maquü?

Nunä ra Bëdu p'uya, bi du rä mmäi porque ya rä hyu ndi bi 'yänni ngue'mø di maði. Bi 'yënnä Bëdu p'uya:

—Ague grä Hmu, nu'i gätho gui paði. 'Në gui paði ngue daði ma'i.

Mi dahra Jesús, bi 'yëmbuya:

—Nu'mø ngue gaði maquü, damü fähyø ja'i nu'u ëc'ëigä ya'mø. ¹⁸ Majuanü di xi'i ngue nu'mø marä ngüë'i, bi zä gä ðatni ngut'i, gui pa hapu gui nne gui mma. Pe da zønna pa ngue gui ndac'ëi, gui majni 'ye p'uya ngue n'nan'yo ra ja'i di ðat'a'i, nup'u hapu hingui nne gui mma, ja di zixa'i p'u.

¹⁹ Nguna ra hya bi mannä Jesús, di opan'yu ra Bëdu te rä forma ja ngue di tho, gue'a di 'yëspabi Oja'a di du. M'mefa p'uya bi 'yëmbi:

—Ogui hegagui —bi 'yëmbi.

Bi 'yännä Bëdu teni 'be'a da tho'a man'na ra xädi.

²⁰ Bi nyehra Bëdu p'uya, bi nu ngue mmap'u'a man'na rä xädi emmei di mahra Jesús. Guehna rä xädi bi 'yøra ra nt'änni'a ra ora 'dap'u mi sühmei yø xädi ra Jesús. Bi 'yëmbi: “Ague grä Hmu, çte'o'a ja ngue di dä'?” bi 'yëmbi. ²¹ Mi nu ra Bëdu nä p'uya, bi 'yännä Jesús, bi 'yëmbi:

—Xinä 'bäcua, çte 'be'a da tho na?

²² Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Nu'mø ga nnegä ngue di m'mäcua nu asta gue'mø dä pengui, ya di njatho. Xi'i, çte go di mporta'i? Nu'i 'yo gui hegagui.

²³ Ya bi n'yo ra hya p'u ha 'bu hmi'da yø 'yëc'ëi p'uya, ngue t'ëmbi ya hinda du na ra xädi na. Pe nunä ra Jesús hingue masque bi mä ngue hinda du. Sinoque bi 'yëna: “Nu'mø ngue ga nnegä di m'mäcua nu asta gue'mø dä pengui, xi'i, çte go di mporta'i?” bi 'yëna.

²⁴ Nunä ra xädi naya, guehna ra xädi di ja majuanü nä ra hya naya, 'në bi 'yot'ua ja ra säcua nä ra hya mma. Pe di pahma ngue majuanü te mma.

²⁵ Xangu te gä bi 'yøtra Jesús. Pe nu'mø ngue xtä mma nt'ot'i ua ja ra säcua n'na ngu n'na'u yø hya ya, rä nzegui hinxü 'yengua ja

ra ximhäi yø libro xtä mma nt'ot'i 'mø. Da
ngut'atho.

Hechos Ja ua yø hya bá otyø xädi ra Jesucristo p'ü bá fudi bi 'yonna hoga 'da'yo hya.

Ra Jesús bi nyai yø xädi 'mø bi bennate.

¹ Ague Teófilo, nuna rá mádi rá libro dá ot'i, gá dá cuatrá sacua te gá bá ørbu bá fudi bi nxännbate rá Jesús, ² asta gue'mø mí ma mahets'i. Pe hante dá ma maya, nuya yø xädi xi huanhñi ngue yø representante, bi xifi te nnepra Espiritu Santo dá 'yøt'e. ³ Porque nu'mø mí bennate p'ü bi t'ägui, søp'ü bahyø xädi rá Jesús ngue yai. Mente gue'a nyote ma pa, njandyatho bi hñu rá Jesús. Janangue bi fadi ngue majuaní 'bui mahøn'a. Bi opan'yu yø xädi rá Jesús ngue ha di njap'ü di zo rá 'ye Oja yø ja'i.

⁴ Nu'mø tobe 'dap'ü 'buhmu yø xädi rá Jesús, bi xifi ngue hindá bømp'ü ja rá hñini Jerusalén. Bi 'yembí:

—Dami tømhmü na rá hya ya xtá xi'ahü ngue di yat'ahü ma Papagá. ⁵ Majuaní ngue bi 'yøtrá nxixya rá Xuua conna dehe, pe ya himma ya'atho yø pa di ha'ahü rá ts'edi rá Espiritu Santo ya.

Bi ma mahets'i rá Jesús.

⁶ Mahømbi nyai yø xädi rá Jesús. Pe bi 'yørra rá nt'änni ya yø xädi, bi 'yembí:

—Ague grá Hmu, ¿ua guehyø pa ja ua gui 'yøt'e ngue di mmandase yø ja'i ua ja rá häi Israel?

⁷ Mí dahra Jesús, bi 'yembí:

—Nu'a rá hya xä nzänna Papá dá 'yøt'e, hingui ja ngue go gui pahmu tema pa, ogue tema ora daní nja'a. ⁸ Pe di ha'ahü rá ts'edi rá Espiritu Santo ngue gui japhu majuaní yø ja'i te'ogá. Nguna rá hya gui xihmu yø ja'i 'bup'ü Jerusalén, gätho mí'da yø ja'i 'bup'ü ja rá häi Judea, dá guerp'ü ja rá häi Samaria, asta gue'mø gá tãthü rá nguní nximhäi.

⁹ Mí juadi bi manna rá hya bi mamp'üya, hegho yø xädi ha i ma maya rá Jesús. Bi yurbu ja n'na rá gui p'üya, ya hinni mantho bi hyandi. ¹⁰ Hingui hegui hantho mahets'i ha i mpa. Mí nu p'üya, 'bap'ü yoho yø anxé, he yo t'axcahe. ¹¹ Bi 'yembüya:

—Ague gyø mmenguhü Galilea, ¿hanja ngue gui hanthü maya? Ya gá nuhü ngue bi ma mahets'i rá Jesús, pe mahønda ep'ü tengutho gui nuhü ngue i ma ya.

Bi thanhq Matias.

¹² Nuya yø xädi mambi 'bup'ü ja rá nyuni ja rá mbonza ja yø olivos, bá ehé, bi zø'a Jerusalén. Nuna rá nyuni na, guerpütho ngue Jerusalén, commá n'na kilómetro. ¹³ Mí zømp'ü ja rá hñini p'üya, bi nexpu ja rá tocangu mí nsäya. Nuya yø xädi, guehna

rá Bedu, rá Jacobo, rá Xuua, rá Andre, rá Lipe, rá Toma, rá Bartolomé, rá Mateo, rá Jacobo nuna rá ts'ant'ü rá Alfeo, rá Simu nuna n'yohu rá partido ngue rá zelote, rá Judas nuna rá n'yohu rá Jacobo. ¹⁴ Gätho ya p'üya, 'dap'ü bi mpeti ngue mmat'Oja. Mí 'bup'ü mí'da yø xisu, 'nehra Maya rá mamá rá Jesús, 'ne'ü yø cü rá Jesús.

¹⁵ N'na rá pa p'üya, xi mpeti commá n'na ciento 'ne 'dáte nja'i. Bi nangra Bedu p'üya, bi m'mäp'ü made 'bahyø 'yec'ei. Bi 'yembüya:

¹⁶ —Ague ma zi cu'ahü, jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'ü ja rá Maca Libro. Porque rá David, rá Espiritu Santo bi bennabi na rá hya bi 'yot'i ngue bi ma te dá thohra Judas. A nuna rá Judas, guehna bi m'met'o ngue bi zixyø ja'i bi bentra Jesús. ¹⁷ Mama n'yogähe na rá Judas, porque xquet'a bi tocabi rá 'befi ngue rá representante rá Jesús. ¹⁸ A nuna p'üya, nu'a rá nzäbi bi dahä ngue bi dá rá Jesús, bi thän'a n'na rá häi. Nuna rá häi na, ja bi dup'ü rá Judas ngue bi dägui, i m'mánya. Bi böni gätho yø xefo ngue bi føgue. ¹⁹ Nu'mø mí 'yøhyø mmengü Jerusalén te bi nja, i huyra häi ngue rá Acéldama, gue'a rá hya ga ya yø ja'i'a. I nne dá ma, ni hü rá häi ngue rá ji. ²⁰ Nguna rá hya bi cuarp'ü ja rá libro ngue yø Salmo rá David, bi 'yena: “Dá dü rá mmennigu, ya hñjondi m'mup'ü ja rá ngu”, bi 'yena. Xquet'a bi 'yena: “Ndan'yo to di thojpa rá 'befi”.

²¹ A nuua dí 'buhmu ya, 'bucua 'da yø n'yohu ngue hingui hegähe mente yø pa dá n'yohe rá Hmu Jesús. ²² Bi nup'ü bi xixyabi rá Xuua, 'ne bi nu 'mø mí ma mahets'i. A nuyá, jatho ngue dá guehya 'da yø n'yohu ya, dá t'ets'i ngue 'dap'ü ga n'yohe ngue di ja majuaní p'ü bi bennate rá Jesús.

²³ Bi thanhni yo nc'ei p'üya, rá Matias 'nehra José. Nuna rá José p'üya, ja mí'da yø thuhü ngue i Barsabás 'ne i Justo. ²⁴ Mí mat'Oja yø ja'i p'üya, bi 'yena:

—Ma Oja'i, nu'i gui parpabi yø n'yomfeni yø ja'i. Dami 'yuhya ndana gui huanhya yo nc'ei 'bucua ya. ²⁵ Nuna rá n'yohu gui huanhni, dá thocra 'befi, ngue rá representante mí pehra Judas, nuna bi hyep'ü rá 'befi 'mø mí 'yøtrá ts'oqui, nup'ü ni 'yup'ü di ma, ja i map'ü.

²⁶ Bi gura suerte yø ja'i p'üya. Nuna rá suerte, bi ntheui rá Matias. 'Bexque'a rá ora'a p'üya, 'dap'ü bi n'yohu 'de'ma'da nc'ei yø representante na rá Matias.

2

Ra Espiritu Santo bi hatra ts'edi yø xädi.

¹ Nu'mø mí zøhra pa ngue rá ngo Pentecostés, gá xi mpeti yø 'yec'ei p'ü ja n'na rá ngu. ² Xøgue nthambñitho bi 'yehmaya, ena n'na rá ndønthi rá ndi fat'ambo rá ngu. Gá bi 'yup'ü ja rá ngu xi mihyø 'yec'ei. ³ Bi hñu

p'uya ngue ɛnə yə janɪ yə sibi dɪ nxamp'u hudi n'na ngu n'na. ⁴ Guehna ra Espiritu Santo di hatra ts'edi yə ja'i. Nuna ra Espiritu Santo, bi japyə ja'i ngue ga ya yə 'dan'yo hya hinguɪ padɪ. N'na ngu n'na yə ja'i, gue'a ra Espiritu Santo xənnbi temə hya da ma.

⁵ Nu'a ra pa'a p'uya, nup'u Jerusalén mɪ 'bap'u 'da yə judio xpi 'yɛhɛ 'dama 'dan'yo yə hāi ngue da nu ra dannigo. ⁶ Guehya xi mpeti 'mə mɪ 'yode ngue ɛnə 'yo ra ndənthɪ ya. Mɪ 'yode ngue di yahnɪ yə 'yɛc'ɛi p'uya, hinguɪ padɪ hanja ngue ga ya yə 'yɛc'ɛi'a te yə hya. Porque ɔhyə ja'i ngue ga ya yə 'yɛc'ɛi'a te yə hya ga yap'u ja yə hāi xpi 'yɛhɛ. ⁷ Gə di 'yodyə ja'i, hinguɪ padɪ te da 'yot'e. Dɪ n'yembɪ n'na ngu n'na:

—Nuya yə n'yohu di yahnɪ ua, gə yə mməngu Galilea ya. ⁸ Pɛ zhague nja ngue dɪ ɔhmu ga ya'a te ma hyahu n'na ngu n'naju? ⁹ A nuyá, 'bucua yə mməngu Partia, yə mməngu Media, yə mməngu Elam, yə mməngu Mesopotamia, yə mməngu Judea, yə mməngu Capadocia, yə mməngu Ponto, yə mməngu Asia, ¹⁰ yə mməngu Frigia, yə mməngu Panfilia, yə mməngu Egipto, yə mməngu Africa nuya rá m'map'u man'na rá nguep'u ngue rá hnɪnɪ Cirene. Xquet'a 'bucua yə mməngu Roma. Nu 'da'u p'uya, yə judio p'u bá mɪ, mɪ'da p'uya, ya xə bennbabi yə nt'ɛc'ɛi yə judio. ¹¹ Xquet'a 'bucua yə mməngu Creta, yə mməngu Arabia. 'Nɛ dɪ ɔhmu ngue ɛspabi Oja yə ja'i, 'nɛ ga ya'a te ma hyahu n'na ngu n'naju.

¹² Gə di 'yodyə ja'i, hinguɪ padɪ hanja ngue ga ya yə 'yɛc'ɛi'a te yə hya ga ya. Dɪ n'yännɪ n'na ngu n'na p'uya, dɪ n'yembɪ:

—¿Hanja'a te hmanua? —dɪ n'yembɪ.

¹³ Pɛ thenthə mɪ'da yə ja'i, i embɪ ngue itɪ'u di yahnɪ.

Bi zohyə ja'i ra Bedu.

¹⁴ Nuna ra Bedu mɪ 'bap'u p'uya, 'dap'u 'bāhmu'u 'dɛ'mə'da yə representante ra Jesús. Bi ts'edi bi 'yɛmbyə ja'i:

—Ague gyə judio guɪ səthə ua, da guehyə mməngu ua Jerusalén, damɪ pahmu hanja nə ra hya jap'u ya. Damɪ 'yohmu xanhu ra hya ga xi'ahu ya. ¹⁵ Nuya yə n'yohu 'bucua, hinguɪ itɪ ya tenguthə guɪ mbɛhmhu. Porque hɪnjongui itɪ'a gəto xudɪ. ¹⁶ Nuna te bɪ nja ya, guehna ra hya bɪ manna pəngahya Joel ngue bi 'yɛnə: ¹⁷ "Gə xi'ahu ra hya mman'Oja. Bi yɛnə: Da 'yɛhra pa ga pennbabi ra Espiritu Santo gəthə yə ja'i 'bui rá ngunɪ nxɪmhāi. Guehna di bennbabi ra hya da manɪ ts'unt'uhə 'nɛhnɪ t'ixuhə na. Yə ts'unt'u da nu yə cosa hinguɪ nnu mɪ'da yə ja'i. Yə dac'ɛi da 'ui yə t'i. ¹⁸ Nu'u yə pa'u, ga pennbabi ra Espiritu Santo ma mɛfi ngue yə n'yohu 'nɛhyə xisu. Guehna di bennbabi ra hya da manna. ¹⁹ Gə ɔt'á yə milagro nə maya. Nua ja ra hāi p'uya, dɪ nja yə

hmɛya ngue ra ji, 'nɛhra sibi, da nangra 'bifi. ²⁰ Ya hɪndɪ yotra hyadi. Xtá nthenɪ ra zana tenguthə ra ji. Guehna dɪ nja naya hante ngue da zənnə pa dá ɛp'u ra Hmu. Guehna ra pa dɪ nɛquɪ rá ts'edi Oja maguesɛ. ²¹ Nu te'o gə nzo Oja, gue'u dɪ nyanyə te'u", i ɛn'Oja.

²² Ra Bedu p'uya, bi sigue bi 'yɛmbyə ja'i:

—Ague gyə judiohu, damɪ 'yohmu ra hya ga mmangá. Bi ne Oja ngue bi 'yətəyə millagro p'u guɪ 'bāhmu conná guehna ra Jesús ra mməngu Nazaret. Janangue guɪ pahmu ngue guesɛ Oja bi hatra ts'edi'a te bi 'yotra Jesús. ²³ Pɛ gə dáphə yə ts'oc'ɛi ra Jesús ngue bi cuatrá pont'i, bi hyo. Pɛ ya manjam'mə xpá nzan'Oja ngue bi zo nɪ 'yehu rá Jesús ngue gə jahə p'u. ²⁴ Pɛ nuyá, Oja bi japi ngue bi bennate ra Jesús. Bi gəp'u ja ra ndate mɪ o, porque hinguɪ sá ngue da cop'u. ²⁵ Ja bi bəmp'u'a te bɪ manna David conná guehra Jesús ngue bi 'yɛnə: "Zant'a ga n'yo'be Oja. Oja 'bap'u ja ma n'yɛi, n'namhna ngue hɪnjonda 'yanguɪ. ²⁶ Janangue dadi johya, ga mma hanja ngue ja gra pāhə. 'Nɛ hu ma mmui ngue te da thohma do'yo 'mə dá tu. ²⁷ Porque hinguá sogaguɪ ma tegá p'u ha o yə ánima. Hinguɪ jaquɪ da 'ya ma do'yo, porque nɪ mɛfiguɪ gadi maquɪ. ²⁸ Nu'i gə xogaguɪ ma mmui ngue dá padɪ ngue ja gra te para zantho. Ya man'natho dɪ njaga mpāhə 'mə ga nnu'i", bi 'yɛnə.

²⁹ Ague n'yə'ahu, dɪ nne ga xi'ahu te bi thohnə ma mboxitahu rá David. Bi dɪ na, 'nɛ bi t'águɪ. A nu'á rá panteón, i jatho asta guehra pa jap'u'a ya. ³⁰ Pɛ nuna ra David mará pəngahya Oja nə. Mɪ padɪ te xi yapabi Oja, ngue nuna n'na'u yə mbom'məto, guehna ra Cristo naya. Go di ponnbabi'a ra ndast'abi mɪ pəhra David. ³¹ Nuna ra David, ya mɪ pa'a m'met'o ngue di bennate ra Cristo nə. Janangue bɪ mamp'uya ngue rá te ra Cristo, hɪnda ts'ojpabi p'u ha o yə ánima. Bɪ ma ngue hɪnda 'ya rá do'yo. ³² Oja bi japi ngue bi bennate ra Jesús. Gəthogəhe ya, gə dadi jahe majuani ngue bi bennate na. ³³ Nuna Oja nnepe ngue da hnu mansu ra Jesús, bi zixpə bɪ ja rá n'yɛi. Nuna ra Espiritu Santo ya xi yat'Oja ngue da penhni, bi japra Jesús ngue bá penhni, bi zəcuə dɪ 'bāhmu. A nuyá, guehna ra Espiritu Santo go ɔt'a te guɪ nnuhu ya, 'nɛ'a ra hya guɪ ɔhmu ya. ³⁴ A nuna ra David, hɪmbɪ ts'ixmate p'u ja rá n'yɛi Oja nə. Sinoque bi 'yɛnə: "Nuna Oja, nu'mə mɪ zojpaguɪ ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yɛmbɪ: Damɪ mɪcua ja ma n'yɛigə ya, ³⁵ asta gue'mə ga ɔt'e ngue guɪ manda gəthə'u nɪ nsaiui", bi 'yɛmbɪ. ³⁶ Gəthə yə judio rá m'map'u ja ra hāi Israel, jatho ngue da ba'a njuani te'o nə ra Jesús. Guehna ra Cristo bá ɛx Oja ngue dɪ ndast'abi nə. Pɛ nu'ahu, gə cuathə ra pont'i nə.

³⁷ Gá bi dár'mañ'u yø mmæi yø ja'j 'mø mj 'yøhná ra hya bi manña Bedu p'uya. Bi 'yørpa ra nt'ännj ra Bedu p'uya co 'ne'u mj'da yø representante ra Jesús, bi 'yembj:

—Ague n'yø'ahñ, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'ähe p'uya?

³⁸ Mj dahra Bedu p'uya, bi 'yembjyø ja'j:

—Damj hyehmñ p'u ra nts'o n'na ngu n'na'ahñ. Jatho ngue guj nxixyahñ, gue'a di fadj ngue guj ec'ejñ ra Jesucristo'a. Nuna Oja p'uya, di pun'na nj ts'oquihñ, 'ne da pen'nahñ ra Espiritu Santo. ³⁹ Porque go di toca'ahñ na ra hya ya xa mma mayat'j, 'ne nj basihñ, 'ne'u to gá rã m'map'u 'yaputho. Nuna Oja ma Hmuhñ, i nzohnj hangu yø ja'j nne prá mmæi da zofø.

⁴⁰ Ra Bedu p'uya, xangu mj'da yø hya bi xihyø ja'j. Bi consejo yø ja'j, bi 'yembj:

—Damj hyehmñ p'u'a te gãmã nts'o ga 'yø yø ja'j —bi 'yembj.

⁴¹ Nuya yø ja'j bj nu manho ra hya mmanna Bedu, bj ma maxixyabi. Nuya ja ma'da'yo bi 'yec'ej ra hya'a ra pa'a p'uya, commã hyu mahuahj njaj bi zudi. ⁴² Gätho ya yø ja'j ya, hinguj nne da hyc'a ra hya xännbate yø representante ra Jesús. 'Da'igu mma n'na ngu n'na, 'ne 'dap'u mmat'Oja. 'Dap'u xenna thuhmẽ da zi, tengutho ra hya bi zohra Jesús.

Ya xangu to bi 'yec'ej ra Jesús.

⁴³ Gá bj nsu yø ja'j ngue xangu yø milagro bi 'yøtyø representante ra Jesús. ⁴⁴ Nu'u ya xi 'yec'ej ra hya p'uya, gá 'dap'u di mpeti. Nu'a te gá pets'i, 'da guj mmetitho. ⁴⁵ Bj mã yø häi yø ja'j, nu'u ja mj'da te mj pets'i, gá bj mã. Di ndarpi n'na ngu n'na'a te honj. ⁴⁶ N'na pa ngu n'na pa di mpeti p'u ja ra njja. Nup'u ja yø ngu yø ja'j, gá 'dap'u di mpeti ngue sihme. Gá 'dagui johyatho yø ja'j ngue 'dap'u sihme 'ne hinjondi 'yets'i. ⁴⁷ Gä xspabi Oja. Nuya yø ja'j 'bup'u ja ra hnijn, gätho nnu manho ya yø 'yec'ej. N'na pa ngu n'na pa, nuna Oja øt'e ngue man'na nj hyuxta yø 'yec'ej di nyanyø te.

3

Bi t'øthe n'na ra dogua.

¹ N'na ra pa, nuna ra Bedu 'nehra Xuua, 'da i marbu bi ja ra njja di mpeti yø judio. Commã hyu nde bj ma, gue'a ra ora pa ra mhmat'Oja yø ja'j'a. ² Mj zømp'u ja ra goxthi njja nj hu ngue ra Goxthi Mahotho. Mj hup'u n'na ra n'yohñ ngue tudyø gua asta gue'mø mamba mj. I t'ep'u ngue hnepe da 'yãpra limosna'u yø ja'j cut'ambo nnija. ³ Nu'mø mj nu ra Bedu 'nehra Xuua ngue mmãp'u da yurbu ja ra njja, nuna ra dogua p'uya bi 'yãpra limosna. ⁴ Ra Bedu p'uya 'nehra Xuua bi hyeti. Bi 'yembrã dogua na ra Bedu p'uya:

—Damj hyercã'be —bi 'yembj.

⁵ Nuna ra dogua p'uya, bi hyeti. I t'ømj ngue te xti unnj. ⁶ Pẽ ra Bedu bi 'yembj:

—Hjn tema mentyu nna hagã ngue ga 'da'i. Pẽ nu te da zã ga 'da'i, ga 'da'i. Connã ts'edi ra Jesucristo nuna ra mmengy Nazaret, di xi'i ya, damj nanguj, guj n'yo.

⁷ Nuna ra Bedu p'uya, bi bennbã rá 'ye ngue rá n'yei, bi gats'i. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi hyñ xanho yø hyundo'yo ngue yø dægua. Bi zã bj m'mãi xanho. ⁸ Nuna ra dogua p'uya, xøgue ra n'nas'mø mj nanguj ngue bj n'yo. 'Da i yurbu ja ra njja p'uya. Ya nj 'yo, 'ne nj sägui mente di ja mammadj Oja. ⁹ Gätho yø ja'j mj 'bãambo nnija, bj nu ngue mente nj 'yo na marã dogua, mente di ja mammadj Oja. ¹⁰ Nuya yø ja'j, i padj ngue gue'a ra dogua xi t'ep'u ja ra goxthi njja nj hu ngue ra Goxthi Mahotho'a. Gue'a ra n'yohñ mj äpra limosna yø ja'j'a. Yø ja'j p'uya, di 'yøtho 'ne i su ngue nnu yø ja'j ngue ya bi zã na marã dogua.

Rã Bedu bi zohyø ja'j 'bup'u ja ra njja.

¹¹ Nuna marã dogua 'mø mj zã, asta hinguj nne di thøhra Bedu 'nehra Xuua, i sammj. Gätho yø ja'j p'uya, gá di fetyø n'yomfẽnj ngue su. Bj map'u bi 'bãhra Bedu ja ra ngun'yü nj hu ngue ra Salomón. ¹² Mj nu ra Bedu p'uya ngue xangu yø ja'j 'bup'u, bi 'yembuya:

—Ague gyø judiohñ, ¿hanja ngue gadi 'yøthohñ'a te bj njja? ¿Hanja ngue guj emhna ngue commã ts'edis'be, øgue ngue di sugã'be Oja, dá japã'be bj n'yo na ra n'yohñ 'bucua? ¹³ Sinoque nu'a ma Ojahñ mj thanne ma mboxitahñ ra Abraham 'nehra Isaac 'nehra Jacob, gue'a bj n'øthe'a ya, para ngue da t'xspabi'a rá Ts'ant'u Jesús. Pẽ nuna ra Jesús, guehna gá dähñ p'u 'bãhyø ts'ut'abi na. Nu'mø mj ne xti thøhra Pilato, pẽ nu'ahñ hingã nehñ. ¹⁴ Pẽ nuna ra Jesús hjn tema nts'o bi 'yøt'e, gá ra nho manj n'yo. A nu'ahñ p'uya, hingã nehñ ngue xtã ma mathøgue na, sinoque go gá 'yähmñ ngue bj ma mathøgue n'na ra hyote. ¹⁵ Go gá hyohñ na bádj unna te. Pẽ Oja bi japi ngue bi bennate p'u ha bi t'ägü. A nugã'be ya, go dadi jagã'be majuanj ngue bi bennate ra Jesús. ¹⁶ A nuna ra n'yohñ 'bucua ya, guj pahmñ ngue mj dogua na. Pẽ nj hmj nj dähñ ngue bi zã na ra n'yohñ na. Rãngue bi 'yec'ej ngue ra Jesús da zã da 'yøthe, janangue bi zã xandønho ya.

¹⁷ Ague n'yø'ahñ, nugã di padj ngue hinguj padj te ga mbøn'a gá 'yøthñ. Xquet'a njarbøtho nj hmuhñ di manda p'u ja ra njja ya, aha bi hyo ra Jesús. ¹⁸ Pẽ nuna Oja, bi japi ngue bj nj'a te gá bi 'yøtyø pøngahya 'mø yø pa xathogui. Nu'u yø pøngahya, bi ma ngue ra Cristo i ja ngue da zã ra n'u. ¹⁹ Janangue nuyã, damj hyehmñ p'u'a te gnj 'yohñ. Damj 'yec'ejhñ Oja, n'namhmã ngue di mpun'nã nj ts'oquihñ. Ja da hyut'a

nj mmũihũ Oja p'uya. ²⁰ A nuña Oja da penhna Jesús, porque guehna ra Cristo ya xpa t'ets'i ngue di manda ua na. ²¹ A nuýa, ra Jesucristo jatho ngue da m'mwup'u mahets'i asta gue'mo da 'yot'Oja ngue da gom'na'yo gátho yo cosa i ja. Nguna ra hya bj man'ũ yo maça pongahya Oja xa m'mw'mo ya mandonjam'mo tho. ²² Nu'mo mj zohyø nyogui ja'i ra Moisés, bi 'yembj: "Nuña Oja ma Hmũhũ, nu'ũ yø judío, da bøn'a n'na n'ei ngue di mpøngahya tengutho bi jacã. Nu'a ra pøngahya'a p'uya, dami 'yøhmũ te gãma hya da xi'ahũ. ²³ Nu' ra ja'i hinda 'yec'ei na ra pøngahya na, da ts'ijpu ha 'bũhyø judío ngue da tho", bi 'yena.

²⁴ Bã fudi asta ra Samuel, gátho'ũ mj'da yø pøngahya xa m'mwi, gã bj ma ngue di nja'a te gã di nnuhũ ra pa ja p'uya. ²⁵ Nuña ra hya ya xa yarpabi Oja yø ja'i ngue di nja, tengutho ra hya bi bennbabi yø pøngahya ngue bi xihyø ja'i, nuña ra hya na, da 'yot'ahũ ra nho na. Oja bi 'yot'ui n'na ra cohi ma mboxitahu Abraham, bi 'yembj: "Connã nguehna n'na nj mbom'meto di m'mwi, da ma majapi gátho yø ja'i 'bu'a nximhã", bi 'yembj. ²⁶ Nuña Oja bi unã cargo na rá Ts'ant'ũ, rá mudi i mennbũ guí 'bũhmũ ngue di jap'ahũ. Innepe ngue guí hychmũ p'ũ ra nts'o gnĩ n'yo n'na ngu n'na'ahũ.

4

Ra Bedu 'nehra Xuua bi 'bãp'ũ ha 'bũhyø mmãcja.

¹ Mente yahũ yø ja'i ra Bedu 'nehra Xuua, bi zøhyø mmãcja p'uya, bã n'youi ra 'bet'o asminyø co 'ne'ũ yø saduceo. ² I mbøcũ'e'ũ p'uya, ngue ra Bedu 'nehra Xuua xãnnbã ra hya yø ja'i, i xifi ngue nu'ũ xa ndũ i ja ngue di bennate, porque bi bennate ra Jesús. ³ Bi bent'i bi got'a fãdi, ja gue'mo mj hyats'i xti nja ra hya. Porque ya bj nde bi got'i. ⁴ Pe nu'ũ yø ja'i bi 'yøhra hya i hma, xandøngu bi 'yec'ei ra hya. Nu'a gangu yø 'yec'ei p'uya, bi t'øtra güenda ngue hønse yø n'yo hũ, ya nj ma da zũ' i cãt'a mahuañi.

⁵ Mj hyaxpũya, bj mpeti yø hmũ yø mmãcja p'ũ Jerusalén, co 'ne'ũ yø n'yo hũ 'bet'o ngue yø judío, nj n'yo hũ yø xãnnbate ngue ra ley. ⁶ Nj n'yo hũ na ra Anãs rá hmũ mmãcja. Nj n'yo hũ ra Caifãs, 'nehra Xuua 'nehra Alejandro. 'Ne gátho yo emñi ya yø hmũ mmãcja nj n'yo hũ. ⁷ A nuýa p'uya, bj manda ngue bã ts'i ra Bedu 'nehra Xuua, bj ma ma'bã'mj p'ũ mađe ngue da t'ørpa ra nt'ãnnj. Mj 'yãnnbũya, bi 'yembj:

—¿Te'o bi 'da'au i ra nt'edi'a te guí øt'ui n'yø, ogue te'o bi 'da'au i ra ts'edi ngue guí øt'ui tengu na ra hya na? —bi 'yembj.

⁸ Nuña ra Bedu ts'o p'uya, ra Espiritu Santo di hatra ts'edi bi 'yembya yaui p'uya:

—Agué n'yø'ahũ, nuýa yø n'yo hũ di manda ua ja ra hñini, da guehyø n'yo hũ 'bet'o ngue yø judío. ⁹ Guí ãnnga'be ha bj nja'a ra nho dá ørpã'be na ra n'yo hũ mj'ũ, ngue ha bj njap'ũ i yanj. ¹⁰ A nuýa, gã xi'ahũ ha bj nja, n'namhma ngue da bađi gátho yø judío. Nuña ra n'yo hũ 'bucua bi yanj connã ts'edi ra Jesucristo nuña ra mmøngu Nazaret. Guehna ra Jesucristo gã cuathũ ra pont'i ngue bi tho na. Pe Oja bi japi bi bennate p'ũ bi t'ãgui. Connã nguehna ya, nj hmj nj dãhũ p'ũ bi yanna ra n'yo hũ 'bucua. ¹¹ Gã 'yøthũ tengutho yø gado 'mo bi 'yẽn'a n'na nguadi n'na ra do, embi ngue hingui ho. Pe m'mefa p'uya, guehna da gohi ngue brã 'bebo p'ũ brã fuhra jado na. Guí njathũ p'uya, hingã nu manho ra Jesús. Pe guehna rá thanhñi Oja na. ¹² Hñjom man'na da zã gdã nyãmhmũ. Porque bã sãn'Oja ngue nuua ja ra ximhã, hønðra Jesús ja rá ts'edi da yanjũ.

¹³ Nu'ũ yø n'yo hũ di manda p'ũ ja ra njja p'uya, bj nu te øtra Bedu 'nehra Xuua ngue ya manzaqui. 'Ne pahyø ja'i ngue nuýa yø n'yo hũ ya, himbi ma ra xãdi, i embyø ja'i ngue hñte padj. Janangue di 'yøtho. Pe pahyø ja'i ngue mj n'youi mam'met'o ra Jesús. ¹⁴ I nnu yø ja'i p'uya, ngue 'dap'ũ 'bãhmũ na ra n'yo hũ marã dogua ya xi zã. Ya hingui sãp'ũ da 'yembyø ja'i ngue ra fehñi'a te bj nja. ¹⁵ Bi xi p'uya ngue bj ma bã m'mã'athi, mēnte bj nhẽcãhya, bi zãnnj te da japi. ¹⁶ Dj n'yembj:

—¿Te 'be'a ga japhũ ya yø n'yo hũ 'youa di 'bũhmũ? Porque gátho yo mmøngu Jerusalén, ya padj ngue hñjonda zã da 'yot'a te bi 'yot'e. Ya hingui sã gã emhmũ ngue himma juani'a te bi 'yot'e. ¹⁷ A nuýa, ma ga pihmũ ya, n'namhma ngue hñni mantho da manã hya p'ũ ha 'bũhyø ja'i. Ma ga xihmũ ya ngue ra pa di map'ũ, ya hñni mantho da xihyø ja'i hanja na ra Jesús.

¹⁸ Mj juadi bj nhẽcãhya yø ja'i p'uya, bi zonhñi ngue bi 'yembj:

—A nuýa n'yø'au, 'yo høngui xihmũ ra hya yø ja'i ya. 'Yoni mantho høngui xãnnbãhũ yø ja'i rá hya ra Jesús.

¹⁹ Mj ãhra Bedu 'nehra Xuua, bi 'yembj:

—Damj hyaçjũ xãhno ra güenda ya. ¿Ua guí hãxũ njuani ngue da nu manho Oja ngue go di nja'a te mãmãmhmũ ya'mø, hingø di nja'a te mãmãm'Oja 'mø? ²⁰ Nuña ra Jesús, jatho ngue gã mmãmhmãgã'be'a te dá nu'be bi 'yot'e, 'ne'a te dá ø'be bi ma.

²¹ Høntho juadi bi pidi, bi tho p'uya. Porque ya himbi ãnnj ha xti japi ngue xta ngot'i. Porque supj di mbøcũe ya yø ja'i espabi Oja ngue te xi nja. ²² A nuña ra dogua xi t'øthe connã ts'edi Oja, i tho'a nyote njeya 'bũi.

Bi 'yāprá ts'edi Oja yø 'yεc'ei ngue hindj nsu.

²³ Nu'mø mi ma mathøgue ra Bedu 'nehra Xuua, bi map'u 'bahyø amigo. Bi xifi gátho'a te xi manyø hmu yø mmäcja, 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. ²⁴ Nu'mø mi 'yø'a te si p'uya, 'da i mmat'Ojatho, bi 'yεna:

—Ma Oja'i, gue'e grá Oja gá hoqui te gá bi ja maya, gá hocra häi, gá hocra jathe, gá hoqui gátho yø cosa i ja. ²⁵ Nu'i ma Oja'i, cona Espiritu Santo gá japni mēfi ra David ngue bi man'a te guí nne guí mma, porque ra David bi 'yεna: “¿Hanja ngue mbøcue yø ja'i 'bap'u ja yø nación? 'Ne hindj nja'a te sänni di nja. ²⁶ Di mpeti yø dast'abi p'u ja yø nación. Da guehyø ts'ut'abi 'bap'u ja yø hnini 'da'igu sänni. I su Oja 'ne sambabi'a ra Cristo bá εts'i”, bi 'yεna David. ²⁷ Porque majuanj ngue nuua ja ra hnini Jerusalén, nuna ra dast'abi Herodes cona Poncio Pilato, conyø judío, conyø ja'i hingyø judío, gá bi mpeti, bi nhecayha ngue su'a ni maca Ts'ant'u Jesús guá εts'i. ²⁸ Pe nuna ra hya bi 'yøtyø dast'abi, ya manjam'møtho xcá manna ra hya mi ja ngue di nja. ²⁹ A nuya grá Hmu, ya guí nnu te guí pite yø ja'i ya. Damj hacje ra ts'edi ya, n'namhma ngue hindj nsu ni mēfi da mamp'a'i ni hya. ³⁰ Conni ts'edi damj 'yøt'e ngue da zá'u to xan'u. Damj 'yuhyø hmεya, ngue di nja yø milagro 'mø ts'o'a ni maca Ts'ant'u Jesús.

³¹ Høntho bi juadi bi mat'Oja yø ja'i p'uya, bi 'yan'a häi p'u xi mpeti yø ja'i. Gá bi zá yø ja'i ngue di hatra ts'edi ra Espiritu Santo. Ya hingui su da mambrá hya Oja p'uya.

Nu'a te pes'yø ja'i, gá 'da guí mmetitho.

³² Gátho yø 'yεc'ei, 'bai tengutho 'mø ngue da n'na nc'eitho. 'Da'igu øt'e, 'da'igu mbeni. Ni xinga n'na nc'e'i ngue da 'yεna jasc rá mmeti. Nu te gá pets'i, gá comhmj. ³³ A nuya yø representante p'uya, gá ha ra ts'edi di ja majuanj ngue bi bennate ra Hmu Jesús. Nuna Oja, man'na bi unná njapi. ³⁴ Yø 'yεc'ei p'uya, hinjo'o ngue da hin'yu te da hyoni. Porque nu to gá ja yø häi, ogue yø ngu, i pá ngue di unna menyu ngue ma darpi yø ja'i. ³⁵ Nu'mø bi zøp'u 'bahyø representante ra Cristo, di dápra menyu. Go di darpabj yø ja'i ya p'uya, n'na ngu n'na yø ja'i ma t'unni'a te honi.

³⁶ Mi 'bap'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra José. Guehna n'na ra levita na ngue ra mmengu Chipre. A nu'u yø representante ra Cristo p'uya, guí huñi ngue ra Bernabé. I nne da ma ngue n'na ra n'yohu di hojpa yø mma yø mmic'eiui. ³⁷ Nuna ra José p'uya, bi má n'na rá häi mi ja. Bi dápra menyu yø representante ngue di dat'i.

5

Ra ts'oqui bi 'yøtra Ananías 'nehra Safira.

¹ Nuna n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Ananias cona Safira rá xisu, bi má n'na rá häi ya p'uya. ² Pe bi hyaca n'na parte ra menyu i má rá häi, co 'nehra xisu bi bañi. Nuna man'na parte p'uya, bi dápyø representante ra Cristo, tengutho 'mø ngue hinte xtá hyaquj. ³ Ra Bedu p'uya bi 'yεmbj:

—Agué Ananías, ¿hanja ngue di cants'a ni n'yomfenj ra zithu ngue guí nne guí hyätra Espiritu Santo? Porque gá hyaca menyu guí pá ni häi. ⁴ Xina ra häi, ¿uangui ni mmeti na? Ya gá pá, 'ne mi o ni 'ye ra menyu, uangui xquj 'yøt'e te guí nne. ¿Hanja ngue gá benj guí mmanna fehni? Hingyø ja'i'u guí nne guí hyäti, sinoque Oja guí nne guí hyäti —bi 'yεmbj.

⁵ Ngu i 'yøhna ra hya bi sihra Ananías, 'bexpi du, bi dá p'uya. Gá bi 'yεmmei bi nsu ya yø ja'i bi bañi te bi nja. ⁶ Bi nangui 'da yø n'yohu mi 'bap'u, bi 'uennbabi rá do'yo ra ánima, bi hyats'i bá ägui.

⁷ Mi thogui comma nhyu ora p'uya, bi yat'ambo na ra Safira rá xisu ra ánima. Pe hingui padi te xi nja. ⁸ Ra Bedu p'uya, bi 'yεmbj:

—Damj xiqui, ¿ua gue'a guí pá ni häiui'a ra hya xa hmangua mahε'mø, uague hin'na?

Mi dahra Safira, bi 'yεna:

—Ahá, gue'a dá pá'be'a —bi 'yεna.

⁹ Ra Bedu p'uya bi 'yεmbra xisu:

—¿Hanja ngue ya xcuá nhecayha ngue guí hyar'mahyau ra Espiritu Santo? 'Bap'u goxthi'u to xpá 'yác'a'i ni damme. 'Ne mahønda hyaxa'i ya ngue guá n'yägui —bi 'yεmbj.

¹⁰ 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi dahra xisu p'u mi yau ra Bedu, ngue bi du. Mi yat'ambo yø 'yäte p'uya, mahømbi diñi ngue ya xi du ra xisu. Bá jajpaya, bi ma bá ägui 'dap'u bi 'youi rá damme. ¹¹ Gá bi nsu yø 'yεc'ei. Ximmangu'u hingyø 'yεc'ei p'uya, xquet'a bi nsu mø mi 'yø'a te bi nja.

Xangu yø milagro bi nja.

¹² Nup'u ja ra ngun'yu ni hu ngue ra Salomón, ja bi mpeti p'u xangu yø 'yεc'ei. Nuya yø representante ra Cristo p'uya, 'dama 'dan'yo yø hmεya bi 'yutyø ja'i, porque hinjongui sä da 'yøtyø milagro bi 'yørbu bi mpeti yø ja'i. ¹³ Madague'a hingui cuarbu 'bahyø 'yεc'ei ya yø ja'i hingyø 'yεc'ei, pe nnu manho n'na yø 'yεc'ei, hingui sui. ¹⁴ Man'na man'na ni hyuxtá yø ja'i bi 'yεc'ei ra Jesús. Yø n'yohu, yø xisu bi 'yεc'ei. ¹⁵ Asta bi jucyø därkehi yø ja'i ngue pop'u ja yø caye. 'Bu'o bá oxyø t'ots'i, 'bu'o bá oxyø fidi, i nnepyø ja'i ngue nu'mø bi thop'u ra Bedu, madrá xathatho di nthēui ra därkehi, 'bexi sä ra n'u hεmbj. ¹⁶ Nu'u yø hnini guerputho bi ja, bá ghyø ja'i bi zø'a Jerusalén. Bá du yø därkehi, bá du yø ndunthi. Pe gá bi t'øthe.

Bi n'ofadi yø representante ra Cristo.

17 Nunā rā hmū yō mmācja p'uya, gātho ya mi'da yō n'yohu, nuya ja yō nt'ēc'ēi ni hu ngue yō saduceo, gā bi nsey'a 'mō mi nu ngue xandōngu yō ja'i n'yoiu ya yō representante rā Cristo. 18 Bi ma mābent'i ya yō representante p'uya, bi jot'i. 19 Pē rā anxē Oja p'uya, bi xocra goxthi fādi 'mō mīnxuī ngue bā jaquī. Bi 'yēmbi:

20 —Ni mē ya, ni m'māhmi p'u ja rā nija di mpeti yō judio. Dami xihmi yō ja'i hanja nā rā hya ngue rā 'da'yo te.

21 Nu'u yō representante rā Cristo 'mō mi 'yōhna rā hya bi xihra anxē, bi ma mxūditho p'u ja rā nija ngue bi xānba rā hya yō ja'i. Nu'a rā ora ēbi mmānā hya p'u ja rā nija p'uya, ja bi øt'a junta'u yō hmū yō mmācja. Bi petyō n'yohu di mānda p'u ja rā nija. Ja bi mānda ngue dā njucyō ofādi p'uya. 22 Pē nu'mō mi zōp'u ja rā fādi'u yō policia, ya himbi dimp'u yō ofādi. Bā pennbūya, bi mā ngue ya hīnjo'o p'u yō ofādi. 23 Bi 'yēnā:

—Dā tīngāhe ngue n'ōt'e xanho rā fādi, 'bāp'u yō mādi p'u ja rā goxthi. Pē nu'mō mā xocāhe rā goxthi p'uya, ya hīndā tīngāhe p'u mbo yō ofādi.

24 Mi 'yōhyō hmū yō mmācja nā te xi nja p'uya, 'nē'a rā hmū'u yō n'yohu ja yō 'bēfi p'u ja rā nija, ngue hīnjo'o p'u yō ofādi, di n'yēmbūya:

—¿Xō Hague xpī bōn'u p'uya? —di n'yēmbi.

25 Nu'a rā ora'a p'uya, bi zō'a n'na nc'ēi, bi 'yēmbi:

—Nu'u yō n'yohu gā cothū fādi 'mō mīnde, ya bi 'bōp'u ja rā nija. Bi xānba rā hya yō ja'i —bi 'yēmbi.

26 Nu'a rā hmū yō policia p'uya, bi māhā'u yō mmīpoliciaui ngue dā si'u yō representante rā Cristo. Pē himbi anī, porque sū dā mūndo yō ja'i. 27 Nu'mō mamba ts'i'u yō representante rā Cristo p'uya, bi ma mā'bā'mi p'u ja rā junta. Nu'a rā hmū mmācja bi 'yēmbi:

28 —¿Ua hīnguī øhmū rā hya, uānguī dā hēc'āhe ngue nu'a rā hya rā Jesús, ya hīnī mantho guī xānbañu yō ja'i? A nuya gātho rā hīnī Jerusalén, ya xcá sinnbañu'a rā hya guī xānbañeñu ya. 'Nē guī ēmhmū ngue go mā ts'oquigāhe p'u bi dū nā rā n'yohu guī mmāhmū.

29 Mi dahra Bedu p'uya, co 'nē'u mi'da yō representante, bi 'yēnā:

—Nugāhe di ēmhme ngue jatho dā t'ēc'ēi te mman'Oja, hīnda gue'a ngue yō ja'itho dā t'ēc'ēibi yō hya. 30 Nunā rā Jesús di mmāngāhe ya, guehna gā cuathū rā pont'i ngue bi dū nā. Pē nunā Oja mi thanne mā mboxitahū, bi japi ngue bi bēnnate. 31 Oja p'uya, bi zixpū bī ja rā n'yēi nā rā Jesús, guehna bi 'yēt's'i ngue di ndast'abi ngue dā yanyō ja'i nā. A nuyá, nuya yō judio, ma't'unnī rā tiempo ngue dā hyēp'u rā

nts'o ga 'yo, n'namhma ngue di mpunnba yō ts'oqui. 32 Guesē rā Espiritu Santo di ja majuanī nā rā hya nā. Dā guecāhe p'uya, xquet'a dadi jahe majuanī nā rā hya nā. Nunā rā Espiritu Santo p'uya, guehna bā pennbabi Oja'u yō ja'i bi 'yēc'ēibi rā hya nā.

33 Mi 'yōhna rā hya bi si p'uya, janjuanī ngue bi mbōcūē. Bi ne ngue xta hyopyō representante rā Cristo. 34 Nup'u 'būhyō mmācja, n'yoiu p'u n'na rā n'yohu ni hu ngue rā Gamaliel, ja rā nt'ēc'ēi ngue rā fariseo 'nē rā xānbañe ngue rā ley. 'Nē gā nnū mansu yō ja'i nā rā Gamaliel. Bi m'mā p'uya, bi mānda ngue bi njūcathi n'na ts'uquits'u ya yō representante rā Cristo. 35 Bi 'yēmbūyō ja'i nā rā Gamaliel:

—Ague gyō judiohu, dami n'yomfēni te guī nne guī 'yōrpañu ya yō n'yohu 'būcua. 36 Dami bēmhmū te bi nja 'mō yō pa xa thogui ngue mi 'yonnā hya rā Teudas. Bi 'yēnā ngue maguesē, 'nē bi dēnnī comma goho ciento nja'i. Mi zā mi tho p'uya, gā bi n'uen'u mi tēnnī. Bi m'mēp'u rā hya p'uya. 37 M'mēfa p'uya, nu'mō mi nja rā censo, māhōmbi 'yonnā hya rā Judas nu'a rā mmēngu Galilea. Xquet'a xangu to bi dēnnā rā hya. A nu'mō mi tho, gā bi n'uenī to mi tēnnī. 38 Janāngue dami hyehmū p'uya yō n'yohu 'būcua. 'Yo gadi nthint'i ngue guī sūhmū. Porque nu'mō yō hyasē'a rā hya i mma, di m'mēhyō hya 'mō. 39 Pē nu'mō ngue rā hya Oja i mmāmp'uya, hīnda zā guī hejpañu te mmām'mō. Man'na n'yo mi 'yōthū ngue go gā cohmū ngue mā nsūihu Oja.

40 Gā bi nū manho yō ja'i te bi mānā Gamaliel. Bi ma macat'i mbo ya yō representante rā Cristo p'uya ngue bi 'bēi. Bi xi p'uya ngue ya hīnī mantho dā xihyō ja'i hanja nā rā hya rā Jesús. Bi thō p'uya. 41 Mi bōmp'u ja rā junta'u yō representante rā Cristo p'uya, di johya ngue ya bi zā rā n'u connā nguehra Jesús. 42 N'na pa ngu n'na pa hīnguī sāya bi xānbañe p'u ja rā nija di mpeti yō judio, 'nēp'u ja yō ngu i mmānā Jesucristo p'u ni mā.

6

Bi t'ēxi yoto nja'i ngue di nfāxte.

1 Nu'u yō pa'u p'uya, man'na man'na ni hyuxtho'a gangu yō 'yēc'ēi. Nu'u ga ya rā hya ngue rā griego p'uya, bi mādi bi zū'u yō judio ga ya rā hya ngue rā ebreo. I ēnā ngue hīnguī t'ōrpabi masu xanho'u yō 'danxu 'mō mā dat'i rā hmē n'na pa ngu n'na pa. 2 Janāngue nu'u 'dēma yoho yō representante rā Cristo p'uya, bi peti gātho'u yō 'yēc'ēi, bi 'yēmbi:

—Hīnda zā'a ngue go ga hēcāhe p'u'a nnā māngāhe rā hya Oja, ngue guī 'yēmhmū ngue 'bet'o go ga ørpahe masu p'u ja rā

nts'ihme. ³ Janangue nuya ma zi cu'aha, nuua ha di 'buhmu ya, dami hyomhmu yoto yo n'yohu da ma mafati na ra 'befi na. Pe gue da gue'u yo n'yohu ba dinna hya, 'ne nnu mansu gatho yo ja'i, 'ne dadi nequu ngue n'yoiu ra Espiritu Santo. ⁴ A nugähe p'uya, ga siguegähe ra mhmat'Oja, 'ne ga nxännbahe yo ja'i rá hya Oja.

⁵ Gä 'da'igu bi mamp'uya. Bi than'na ra Teba p'uya, ngue da t'ets'i. Guehna n'na ra n'yohu xanzaqui rá nt'éc'ei, 'ne n'yoiu ra Espiritu Santo. Conna Lipe bi thanhni, ra Prócoro, ra Nicanor, ra Timón, ra Parmenas, ra Nicolás nuna ra mmengu Antioquia, guehna ya xi 'yéc'ei bi m'met'o yo nt'éc'ei yo judío na. ⁶ Nuya yo n'yohu bi thannbuya, bi ts'ixpu 'bähyo representante ra Cristo ngue bi marpabi Oja. Nuya yoto nja'i bi t'unyö cargo, bi japyö 'ye p'u ja yo ya.

⁷ Rá hya Oja p'uya, man'na ni ma ma'yonitho. Man'na ni 'yéc'eiho yo ja'i p'u ja ra hnini Jerusalén. Xquet'a xangu yo mmäcja bi nü manho ra hya, 'ne bi 'yéc'ei.

Bi ma mabent'i ra Teba ngue bi tho.

⁸ Xandöngu rá njapi Oja bi unna Teba, ngue yo hmeya bi 'yörbu 'bähyo ja'i. Nuya yo milagro bi 'yöt'e, hinjongui sä da 'yöt'e. ⁹ Bi müdi bi njuntui ra Teba ya yo n'yohu pap'u ja rá nija yo judío ni hu ngue ra Libertos, 'nehya yo judío ngue yo mmengu Cirene, 'nehya yo mmengu Alejandria, 'nehya yo mmengu Cilicia, 'nehya yo mmengu Asia, ga tönhmahya ra Teba. ¹⁰ Pe himbi zá xtá ndäjpa rá hya, porque ra Espiritu Santo di beñnbabi rá hya mmanna Teba. ¹¹ Asta bi dahra menyu 'da p'uya, sifi ngue da ma ngue xi 'yöde ngue ya mant's'o ra Teba ngue sahra Moisés, 'ne sa Oja. ¹² Janangue bi yans'yö ja'i p'uya, bi mpeti yo n'yohu 'bet'o ngue yo judío, 'nehyo xännbate ngue ra ley. Bi bent'i, bi zixpu bi nja ra junta. ¹³ Bi t'exyo ja'i da manyö fehni p'uya, bi 'yena:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, hingui säya ngue nnömmän'u ra maca nija ja ua, 'ne nnömmän'ubi rá ley Oja. ¹⁴ Ya xtá ocähe te mmanna ngue nuna ra Jesús ra mmengu Nazaret, embi ngue da demhra nija 'na. 'Ne embi ngue di pähyö costumbre bi zogaha ra Moisés.

¹⁵ Nu to Gä mi hup'u ja ra junta p'uya, herpabi rá hmi rá Teba ngue entho rá hmi n'na rá anxé Oja.

7

Bi zohyö nswitui ra Teba.

¹ Nu'a rá hmu yo mmäcja p'uya bi 'yembj: —Ua majuan'i'a si'a'i ya n'yö? —bi 'yembj.

² Mi dahra Teba p'uya, bi 'yena:

—Ague n'yö'aha, dami 'yohmu na ra hya ga mmängä ya. Nuna ma mboxitaha ra Abraham, nu'mö mi m'mu p'u ja ra häi

Mesopotamia, tobe himmanj map'u ja ra häi Harán, bi nthuei na Oja maguese. ³ Oja bi 'yembj: “Dami sop'u ni häi ya, gätho'u ni menj da gop'u. Guj mmap'u ja ra häi ga xi'i”, bi 'yembj. ⁴ Nuna ra Abraham, bá pömp'u ja rá häi ni hu ngue Caldea mi 'bui. Bi ma, i m'mu p'u Harán. M'mefa p'uya, bi du rá papá. Oja p'uya, bi xihra Abraham ngue bá ecua ja ra häi di 'buhmu ya. ⁵ Pe nu'mö mamba ehé, ni xinga n'na xequi xti unna ra häi ja ua. Ni xinga guerp'u di 'bämrá gua xti unni. Pe madague'a, nuna Oja bi yarpj ngue di unni gätho na ra häi ja ua. A nu'mö bi du p'uya, da gohmj yo basi. Nu'u yo pa'u p'uya, tobe him manj m'mahyo basi ra Abraham. ⁶ Nuna Oja bi 'yembra Abraham, “Nu'u ni mbom'meto, goho ciento njeya dani m'map'u m'na ra 'dan'yo häi. Ja da ma ma'uni p'u, porque jatho da 'yotra 'befi di manda yo hmu”. ⁷ Pe Oja bi 'yembj: “Ga haspagá ra güenda ya yo ja'i da 'yöt'e ngue yo hmu. M'mefa p'uya, da ecua ya ma ja'i ngue da dannegui”, bi 'yén'Oja. ⁸ Nuna Oja bi gohmj n'na ra cohi ra Abraham, bi xifi ngue da thejpa n'na xequi ra xifani rá do'yo yo ts'ant'u m'ö bi m'mai. Gue'a ni hu ngue ra circuncisión, guehna da nöpa hmeya na ngue'a ra cohi bi 'yöt'e. Janangue nu'mö mi m'mhra Isaac, bi mepya 'mö mi gua'a nhyato ma pa. Nuna ra Isaac xquet'a ngu'a bi 'yör'mö mi m'mhra ts'ant'u ni hu ngue ra Jacob. Nuna ra Jacob xquet'a ngu'a bi japy 'de'ma yoho yo ts'ant'u bi m'ma m'mefa, guehya yo xita ya ngue yo judío.

⁹ Nuya yo ts'ant'u ra Jacob, Gä bi seyabi na ra José yo n'yohu. Janangue bi 'ba na ra José p'uya, bi dányö ja'i manj ma Egipto. Pe ra José, bi máx Oja. ¹⁰ Nu hangu ra n'u bi zá ra José, bi yan'Oja. 'Ne bi unná n'yomfenj xanho. Bi 'yöt'Oja ngue bi nu manho ra José na ra Faraón. Nuna ra Faraón mará dast'abi p'u ja ra häi Egipto, guehna bi 'yexra José ngue di manda p'u Egipto na, 'ne bi 'yets'i ngue bi mandabi p'u ja rá ngu.

¹¹ N'na ra pa p'uya, bi nja ra ot'i p'u ja ra häi Egipto, 'nep'u ja ra häi Canaan bi nja ra ot'i. Ndummaitho te bi nja. A nu'u ma mboxitaha p'uya, hinha tini te da zi. ¹² Ngu i 'yöde ngue bi ja te da ts'i p'u ja ra häi Egipto, bi menhyö ts'ant'u ngue da tu rá trigo. Ya rá maditho na ra 'yogui na p'uya. ¹³ Rá yondj bi ma p'uya, ya bá mpate'u yo n'yohu ra José p'uya. Ya bá mmeya ra Faraón ngue te'o yo menj ra José p'uya. ¹⁴ Bi manda na ra José ngue bá ts'innbabi rá papá Jacob, gätho'u mi'da yo menj bá ts'i, hyate ma'de'ma cut'a nja'i mi sadi ngue gätho. ¹⁵ Janangue bi njap'u ngue i mpa Egipto ra Jacob. Ja bá tup'u p'uya. Xquet'a 'ne'u 'de'ma yoho yo ts'ant'u bá tup'u. ¹⁶ Pe himbá t'äp'u Egipto m'ö mi du, porque nuya yo ts'ant'u ra Hamor ngue yo mmengu Siquem, ya xi má

n'na ra panteón ngue xi dännä Abraham, ja i thuxpü ngue bá t'ägüi.

17 Pe éna bi ba'mò nì ma da zonna pa di nja'a ra hya xi yarpabi Oja ra Abraham, mathoguitheo bi nxandyò judío p'u Egipto. 18 Nup'u Egipto, bi m'mu'a m'mefa n'na ra dast'abi ngue himbi badì te'o na ra José. 19 Nuna ra dast'abi na, bi nù manho ja ya ma mboxitahu. Bi japi ngue da 'yenyò basi 'mò bi m'mui, n'nammä da dü. 20 Gue'u yò pa'u p'uya, ngue bi mihra Moisés. Guehna n'na ra zits'ant'u bi nù manho Oja. Pe hõnda nhyushna bi zi rá mamä p'u ja rá ngue. 21 Nù'mò mì 'yemp'uya, nuna rá t'ixu ra Faraón guesë na bi hyaxra 'uene ngue bi tede tengutho 'mò drá basi. 22 Nuna ra Moisés, gä bi harpabi yò mfadi yò mmengu Egipto. 'Né bi 'yehra pa ngue bi zedi te bi ma. 'Né padì xanho ha di japi te da 'yot'e.

23 Nù'mò mì gua'a nyote njeya 'buhra Moisés, bi zo rá mmui ngue da ma di zengua ya yò judío ngue yò menì. 24 Mì zomp'u 'buhyo menì p'uya, bi nù n'na ra mmengu Egipto ngue di annbabi n'na rá menì. Bi cospabi'a te mì orbuya, pe bi hyo'a ra mmengu Egipto. 25 Nuna ra Moisés bi 'yena ngue di mmeya'u yò menì ngue bi mennbabi Oja ngue da yanì para ngue da ma mathogüe p'u sä ra n'u. Pe himbi mmeya yò judío te t'örpabi. 26 Mì hyaxpuya, nuna ra Moisés bi dinnmì yo nc'ei yò judío ngue di ndunse. Bi hejpa p'uya, i nnepe ngue di nhyegui, bi 'yembì: "Ague n'yò'gui, gadi mmengüi. ¿Hanja ngue gadi ndunseui?" bi 'yembì. 27 Nù'a mì pte p'uya, bi nõnhna Moisés, bi 'yembì: "¿Te'o bi 'yexa'i ngue gui nts'at'abi, ngue gui hyasca'be ra güenda?" 28 ¿Ua gui nne gui hyogui tengutho gá japa n'na nc'ei ra mmengu ua Egipto mande?" bi 'yembì. 29 Mì 'yõhra Moisés ngue t'embì xi nhotë, bi 'dagui, i map'u ja ra häi Madián. Ja i m'mup'u p'uya, 'në ja bá mup'u yoho yò ts'ant'u.

30 Nuna ra Moisés, mì gua'a nyote njeya ngue 'bup'u Madián. Nup'u ja ra dapo jonna t'õhõ Sinai, bi nù n'na ra ndat'o ngue tõhra sibi. Ja bá nyap'u rá anxë Oja p'uya. 31 Nù'mò mì hyetra sibi ra Moisés, di 'yõtho hanja'a te bi nù. Bi guarbuya ngue da nu xanho. Bá nya Oja p'uya, bi 'yembì: 32 "Guecä drá Oja mì thannegä mì mboxita Abraham. Drá Ojagä ngue ra Isaac, drá Ojagä ngue ra Jacob", bi 'yën'Oja. Pe asta huacra Moisés ngue bi nsu. Ya hingui hä nzammui ngue da hyeti xanho. 33 Bi 'yën'Oja p'uya: "Damì c'ojhni thixfani, porque nuaa gui 'bäi, ra ndaxcahäi ua. 34 Dì nnugä ra n'u i thohma ja'igä rá m'mu'a Egipto. Dì ø'mò dants'i. Dä ecä ya ngue gä nyanì n'nammä ngue da ma mathogüe. Ague Moisés, di nne gä pen'na'i Egipto ya" —bi 'yembì.

35 Madague'a himbi nù manho m'met'o yò judío na ra Moisés ngue xi 'yembì: "¿Te'o xpá 'yexa'i ngue gui nts'at'abi, ngue gui hyasca'be ra güenda?" xi 'yembì, pe guehna bi 'yex Oja ngue dyò hmü yò ja'i nuya da juqui. Nguna bi xihra anxë bi nup'u ja ra ndat'o mì danzø. 36 Nuna ra Moisés, guehna bá jujpu ja ra häi Egipto ma mboxitahu na. Ja bá up'u yò hmeya ngue yò milagro bi 'yot'e, tengutho bi 'yorbü ja ra Thenga Jathe. Bi 'yotyò milagro mente bi n'yo dapo nyote njeya. 37 Nuna ra Moisés bi xihyo ja'i, bi 'yembì: "Nuna Oja, da 'yexa n'na ra pøngahya ngue yò judío tengutho bi jacä. Nuna ra pøngahya na p'uya, damì 'yõhmu te gäma hya da xi'ahu", bi 'yembì. 38 Guehna 'dap'u bi n'yohu yò ja'i p'u ja ra dapo na ra Moisés. 'Né bi map'u ja ra t'õhõ Sinai ngue bá nyaui rá anxë Oja. Ja bá sip'u rá hya Oja p'uya. Bá ep'u 'buhma mboxitahu ngue di thojpabi na ra hya bá sifi, guehna ra hya bi t'unnì ngue di toghahu naya.

39 Pe ma mboxitahu himbi 'yec'ei na ra hya bi manna Moisés. Bi mæspatho te bi ma, sinoque bi ne xtabä mmenga Egipto mahõn'a. 40 Bi 'yemybø ja'i ra Aarón: "Ague Aarón, di nnegähe ngue gui hocyo dahmu di m'met'o p'u gdä mähä. Porque nuna ra Moisés bá jugahu p'u ja ra häi Egipto, hindì pahmu te bá jana", bi 'yembì. 41 Bi hoca n'na ra dahmu ngue ra t'andanì p'uya. 'Né bi hyo yò mbo'õni ngue bi 'yörpa ra 'bõt'e ra dahmu. Di johya yò ja'i ngue ya bi hocrä dahmu da danne. 42 Nuna Oja p'uya, bi hyep'u yò ja'i. Bi unna 'yu yò ja'i ngue yò sø bi ja maya, gä örpa yò dahmu ngue thanne. Ngu'a nt'ot'p'u ja ra libro bi 'yotyò pøngahya Oja ngue éna: "Ague gyò judío, mente gá n'yo dapohu nyote njeya, ¿ua gá hyocju yò mbo'õni ngue gá 'yõ'nì 'bõt'ehu? Nu'ä, hin'na'a. 43 Hante gue nup'u gni mähä, gadi 'yonnbahu rá ngu ra dahmu Moloc, 'në gui tũhu n'na ra dahmu ngue ra sø nì hu ngue ra Renfán. Guehna yò dahmu gadi hocse gui thannehu. Janangue nuyä, ga hõn'ahu thip'u ja ra häi gui 'buhmu ya, gdä pen'nhu man'na rá nguep'u ngue ra häi Babilonia", bi 'yena.

44 Bi sigue bi nya ra Teba p'uya, bi 'yena:

—Nup'u ja ra dapo, nuya ma mboxitahu mì ja n'na ra ngun'ulu ngue mì nnõpa nija yò ja'i. Ja pæspu yò xindo nt'ot'i rá ley Oja. Nuna ra ngun'ulu p'uya, bi xi Oja ra Moisés ngue da 'yot'e tengutho ra forma xi 'yuti. 45 Nuna ra ngun'ulu di pont'a cohmi. Nù'mò mamba ehra Josué bá n'youi ma mboxitahu, go bi søcua ra ngun'ulu ua di 'buhmu'u ya. Mì zõhø bi hyannba yò hai yò 'dan'yo ja'i mì 'bucua. Guehna Oja bi hyõn'athi yò mmehäi. Bi nja ra ngun'ulu asta gue'mò mì m'muhra dast'abi David. 46 Nuna ra David, xangu rá mate Oja bi dinnbi. Bi ne ngue xtä hyø'a

n'na ra nija, ngue rá ngu na rá Oja mi thanne ra Jacob. ⁴⁷ Pe go bi hyøhra nija na ra Salomón rá ts'ant'á ra David.

⁴⁸ A nuná Oja maguese, hingui 'bap'á ja yø nija di hocyø ja'í na. Porque rá pøngahya Oja bi 'yotra hya bi man'Oja ngue bi 'yena: ⁴⁹ "Dí hucá p'á mahets'i ngue dadi mada. Nua ja rá ximhai p'áya, di nnøpa nhnets'i. ¿Te 'be'á mangú guí ená guí hogahá? Ogue ¿hapá guí emhmá ngue ga nsáyagá? ⁵⁰ ¿Ua hinda hocá ya te gáma cosa i ja?" bi 'yent'Oja.

⁵¹ Bi sigue bi zohyø ja'í ra Teba, bi 'yembj: —Xandø nnaxi ní mmáihu. Ní guhu xancot'i, zant'á guí festhohu te mmanna Espíritu Santo. Tengutho bi 'yør'ma mbox-itahá, guí njathá p'áya. ⁵² Nuya má mbox-itahá, gátho yø pøngahya Oja xa m'mái, gá xa nzai. 'Né bi hyo'á yø pøngahya bi xihyø ja'í ngue dá ep'á n'na nc'ei ngue gá rá nho dá n'yo. A nuyá, ya bá é'a to bi man'á yø pøngahya'á. Pe gá dáhu ngue bi tho. ⁵³ Madagüe'á bá pensé yø anxe Oja ngue bi 'da'áhu rá ley, pe hingui éc'ei hu rá hya.

Ya bi tho ra Teba.

⁵⁴ Nu'mø mí 'yøhyø ja'í na ra hya bi si p'áya, bi ndanzø yø mmái ngue ra cue, pets'í dá zadrá Teba. ⁵⁵ Nuná rá Teba p'áya, di hatrá ts'edi rá Espíritu Santo. Bi hyanma hets'í p'áya, bi hyandi ngue di yoxni Oja, 'né bi hyandi ngue nup'á ja rá n'yéi Oja ja 'bap'á ra Jesús. ⁵⁶ Bi 'yenna Teba p'áya:

—Dí handá ngue bi xohrá c'ammahets'í. Nuná rá n'yohá bí 'yé mahets'í p'áya, ya 'bhna ja rá n'yéi Oja ná —bí 'yena.

⁵⁷ Bi mahra hmafi yø judío p'áya, bi gotyø gu, porque hingui nne dá 'yøhna rá hya mmanna Teba. Bi nyuntyo ja'í p'áya ngue bi bent'í. ⁵⁸ Bi gujma xøts'e rá hñini ngue bá pundo. Nu'á yø testigo xi manna fehni p'áya, bi gacyø tuhú ngue bi møp'á 'bá'á n'na rá n'yohá ní hu ngue rá Saulo. Bi mando rá Teba p'áya. ⁵⁹ Mente 'bando rá Teba p'áya, bi zo Oja, bi 'yembj:

—Ague má Hmu'í Jesús, dadi dá'i má te —bí 'yembj.

⁶⁰ Bi ndantyo hmu p'áya, rá ndøts'edi bi 'yena:

—Ague má Hmu'í Jesús, 'yogui mbennbabi'á te rá ts'oqui øtya yø ja'í 'bacua. Høntho bi man'á p'áya, bi dú.

8

Bi sigue ra Saulo ngue sühyo 'yéc'ei.

¹ Da'igu bi mammi rá Saulo'á to bi hyo rá Teba. Nu'á rá pa'á p'áya, bi nanga n'na rá dasui p'á Jerusalén ngue bi ts'ahyo 'yéc'ei. Gá bi n'ue nyø 'yéc'ei, i mpa mi'da yø hñini rá njap'á ja rá hái Judea. I mpa 'da astá rá hái Samaria. Pe nuya yø representante rá Cristo hñimbi 'dahya. ² Nuya yø n'yohá suprá xudi Oja, guehya bi 'yáhra Teba ya. Janjuani zoni

ngue mbeni. ³ Pe di sigue ngue sühyo 'yéc'ei na rá Saulo. I huaxtyø ngu, bi jcyø n'yohu 'nèhyø xisu ngue cot'i.

Bi ma ma'yoni rá hoga 'da'yo hya p'á Samaria.

⁴ Nuya yø ja'í bi 'dap'á Jerusalén, ndap'á bi zá i mpa yø ja'í, pe gá mmanna hoga 'da'yo hya p'á ní ma. ⁵ Nu'á rá Lipe guehna n'na nc'ei rá 'dagui ná, i mpa p'á ja n'na rá hñini ngue rá hái Samaria. Bi mudi bi xihyø ja'í rá Cristo p'áya. ⁶ Bi mpeti gátho yø ja'í ngue øxra hya mmanna Lipe. Mi nu yø ja'í yø milagro bi 'yøtra Lipe p'áya. ⁷ Mi 'bap'á xangu yø ja'í ngue yø ndunthi, pe gá bi t'øthe. Nu'mø xihyø ts'onthi ngue dá hyep'á yø ja'í n'yoi, astá ma. Xangu yø dogua bi 'yøthe, xangu yø ja'í tudyø gua bi 'yøthe. ⁸ Janangue gá di johya yø ja'í 'bap'á ja rá hñini.

⁹ Nu'á ja rá hñini, mí 'bap'á n'na rá n'yohá ní hu ngue rá Simu. Mi hyätyø ja'í p'á ja rá hái Samaria conná mfadi ngue rá magia, mí ená ngue maguese. ¹⁰ A nuná, dingüé dinnoho mí ørpa masu. Di n'yembyø ja'í: "Nuna rá Simu, janjuani ngue n'yoi rá ts'edi Oja ná", di n'yembj. ¹¹ Mi t'ørpabi masu, porque ya rá ya'atho yø pa mí hätyø ja'í conná mfadi. ¹² Pe rá Lipe bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'í. Bi xihyø ja'í ha di njap'á di zo rá 'yé Oja. 'Né xifi hanja ná rá Jesucristo. Nu'mø mí t'éc'ei'á te bi manna Lipe p'áya, yø n'yohá yø xisu bi nxixya. ¹³ Xquet'á 'nèhra Simu bi 'yéc'ei rá hya 'né bi nxixya. Astá ya hingui nne dá hyehra Lipe ná rá Simu. Di 'yøtho' mø bi nu yø milagro øtra Lipe.

¹⁴ Mi 'yøhyø representante rá Cristo mí 'bu'á Jerusalén ngue ya 'nep'á Samaria xi t'éc'ei rá hya Oja. Ja i 'bennbá rá Bedu 'nèhra Xuua p'áya. ¹⁵ Nu'mø mí zømp'á Samaria'á bi 'benhni, bi marpabi Oja yø 'yéc'ei ngue nnepe di n'yoi rá Espíritu Santo. ¹⁶ Porque tobe hinga n'na nc'ei mí n'yoi rá Espíritu Santo. Sinoque høntho xi nxixya para ngue dá fadi ngue éc'ei rá Hmu Jesús. ¹⁷ Rá Bedu 'nèhra Xuua, nu'mø mí japyø 'yé p'á ja yø ya yø 'yéc'ei, yø 'yéc'ei p'áya bi n'yoi rá Espíritu Santo.

¹⁸ Mi nu rá Simu'á te øtyø representante rá Cristo, ngue nu'á guí japyø 'yé p'á ja yø ya yø 'yéc'ei, 'be xi n'yoi rá Espíritu Santo yø 'yéc'ei. Rá Simu p'áya, bi ne xtá ngutra mentyu ngue di njap'á. ¹⁹ Bi 'yembj:

—Dami 'daci ná rá ts'edi ja'ái, n'nahma ngue nu to bi zá ga japá má 'yé p'á ja rá ya, di n'yoi rá Espíritu Santo —bí 'yembj.

²⁰ Mi dahra Bedu p'áya, bi 'yembj: —Nu'á ní mentyu 'da gdi m'mahmi'á. ¿Hanto guí ená ngue nu'á bádi un'Oja, rá mentyu gdi tin'a? ²¹ Nu'í hin'ya ní mmenthí ngue guí nthéui ná rá 'befi ná. Porque nup'á ja rá hmi rá dá Oja, hinga njuaniho

ni mm̄ai. ²² Dam̄i hyep'u ra nts'o ja ni mm̄ai. Dam̄i 'yāprá mate Oja, xamhmatho di pun'na'j̄i te guí mbēni. ²³ Porque d̄i nnugā ngue grá zeya, 'ne gā ra nts'o xa mbent'ui ni mm̄ai.

²⁴ Bi 'yēnna Simu 'mō m̄i dā p'uya: —Dam̄i marcauits'u Oja n'namhma ngue h̄inga thocá'a te guí xicui.

²⁵ M'mefa p'uya, nuya yō representante ra Cristo, nu'mō m̄i juadi bi xihyō ja'j̄i ngue majuan̄i na rá hya Oja, bá pengb̄uya, bí 'yē'a Jerusalén. Nup'u ja yō hn̄ini ja'a ra hái Samaria bá thoguí, gā bi xihra hoga 'da'yo hya yō ja'j̄i.

Ra Lipe bi nth̄ui n'na ra mm̄engu Etiopía.

²⁶ M'mefa p'uya, n'na rá anx̄e Oja bi xihra Lipe, bi 'yēmbi:

—Nuyá, ja ngue guí mma gd̄i ma Sur. Gui hyaxra 'yu bá n̄exa Jerusalén, i ntho'a Gaza —bi 'yēmbi.

Nup'u i nthohna ra 'yu na, h̄injongui 'b̄ai. ²⁷ Bi map'u sihna ra Lipe. Bi nth̄ui p'u ja ra 'yu n'na ra n'yohu ngue ra mm̄engu Etiopía, ngue xp̄i 'yehra ndanne Jerusalén. Rá 'bet'o m̄efi na n'na ra xisu ni hu ngue ra Candase m̄i ndast'abi p'u Etiopía, m̄i ja rá cargo ngue ra tesorero. ²⁸ Ni huxrá carro jatyo fan̄i ni ma rá hái Etiopía. M̄ente ni 'yo p'uya, di xahra libro bi 'yotra p̄ongahya Isaías. ²⁹ P̄e ra Espiritu Santo bi 'yēmbra Lipe:

—Dam̄i cuarta n'yohu ni huxrá carro mma nu.

³⁰ Ra Lipe p'uya bi guarbu ja ra carro. Bi 'yōde ngue nuna ra n'yohu di xāp'u ja ra libro bi 'yotra Isaías. Bi 'yēmbuya:

—¿Ua guí pad̄i te gad̄i xāhya? —bi 'yēmbi.

³¹ M̄i dahna ra n'yohu p'uya, bi 'yēna:

—P̄e ¿hague gd̄á pacá p'uya, 'ne h̄injo'o to da xiqui hanja ra hya? —bi 'yēmbi.

Bi xihra Lipe p'uya ngue bi nexpu ja ra carro, 'dap'u bi m̄ihmi. ³² Nu'a ra parte nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro di xā p'uya, guehna ra h̄ya ngue ena: “Tengutho n'na ra de'yo 'mō n̄i ma dá tho, di mmut̄i. Ogue nt'ax̄i n'na ra de'yo h̄indi 'yan̄i. Di njarbatho na ra n'yohu 'mō n̄i ma dá tho ya, h̄indi 'yan̄i. ³³ Dā ma ma 'berpi rá sá ngue h̄inda ma m'mäts'i. ¿To go da bad̄i hague ngu ra nts'o da 'yōtyō ja'j̄i di 'b̄u'a ra pa'a? Porque dá thajpabi rá te ua ja ra ximh̄ai”.

³⁴ Nuna ra n'yohu p'uya, bi 'yānna Lipe, bi 'yēmbi:

—Dam̄i 'yōrca ra mate xiqui te'o na mmana ra p̄ongahya naya. ¿Uague n̄use, uague 'b̄ai te'o man'na mmana?

³⁵ M̄i dahra Lipe p'uya, i dambatho'a te nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro mađi xādi, bi xihra hoga 'da'yo hya ngue ha bi nja ra Jesús.

³⁶ Nu'mō m̄i thop'u po n'na rá dehe p'uya, bi 'yēn'a ra n'yohu yaui ra Lipe:

—I poua ra dehe ya, ¿ua h̄inda zá ga nxixyagá 'mō?

³⁷ M̄i dahra Lipe p'uya, bi 'yēmbi:

—Nu'mō guí h̄ahn̄i mm̄ai guí εc'ei ra hya, dá zá njam'mō dá h̄in'na.

M̄i dahra n'yohu p'uya, bi 'yēmbi:

—Dí εc'ei gā ngue ra Jesucristo guehna rá Ts'ant'u Oja na.

³⁸ Bi manda ra n'yohu ngue bi ma ma'bā'mi ra carro p'uya. Bi m̄ep'u ja ra dehe ngue bi xixyabi ra n'yohu na ra Lipe.

³⁹ Nu'mō m̄i b̄on'a nenthe p'uya, bi gas'ra Espiritu Santo ra Lipe. Nuna ra n'yohu bi nxixya p'uya, ya h̄inha mamb̄i nu ra Lipe. Bi sigue bi n'yo p'uya, p̄e di johya gā ra 'yu.

⁴⁰ M̄i dambēni ra Lipe p'uya, ya 'bap'u ja ra hn̄ini Azoto. Bi n'yo ngue bi h̄ya 'da yō hn̄ini ngue bi manna hoga 'da'yo hya, asta gue'mō m̄i zōmp'u ja ra hn̄ini Cesarea.

9

Nuna ra Saulo, bi m̄adi bi 'yεc'ei ra Jesús.

¹ Nuna ra Saulo, h̄ingui sāya di pihyō ja'j̄i ngue nne dá h̄yo'u εc'ei ra Hmu Jesús. Bi map'u 'b̄ehra hmu yō mm̄cja p'uya. ² Bi 'yāpra s̄uca dá gats'i, di map'u ja yō nija p'u ja ra hn̄ini Damasco, ni h̄ya ra ts'edi ngue dá si'u to εc'ei ra hoga 'da'yo hya. Nu'mō yō n'yohu ogue yō xisu dá t̄ini, dá tut'i dá sip'u Jerusalén ngue di n'ofadi. ³ P̄e nu'mō ni ma dá zōt'a Damasco p'uya, nthambēn̄itho bi yot'a n'na ra nyot'i maya ngue bi nth̄ui. ⁴ Bi dá'a hái ra Saulo p'uya. Bi 'yō p'uya ngue ts'of̄o, bi t'ēmbi:

—Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue εmmei guí s̄iqui?

⁵ M̄i dahra Saulo p'uya, bi 'yēmbi:

—¿Te'o'i p'uya, grá Hmu?

Nu'a nzo p'uya, bi 'yēmbi:

—Go guecá drá Jesús ngue εmmei guí s̄iqui. P̄e gad̄i n'unse, tengutho ra ndan̄i 'mō embra nhnet'j̄i ra za ma san̄i.

⁶ Asta huacra Saulo ngue bi nsu. Bi 'yēmbuya:

—Ague grá Hmu, ¿ten̄i 'be'a guí nneque ga ot'a p'uya?

M̄i dahra Hmu Jesús, bi 'yēmbi:

—Dam̄i nangui, ni man̄i bi ja ra hn̄ini. Ja dan̄i si'j̄i na te ja ngue guí 'yōt'e.

⁷ εmmei di 'yōdya yō n'yohu m̄i n'youi ra Saulo, porque bi 'yōde ngue bi ya maya'a nzohra Saulo, p̄e h̄injombi nu. ⁸ Nu'mō m̄i nanga hái ra Saulo p'uya, i nne di nhanni, p̄e bi nxādā. Jananguē bi ma mac̄nhni, bi zōn'a Damasco. ⁹ Bi m'm̄ap'u nhyu pa, p̄e h̄inha h̄eti. Xingra hm̄e, ni xingra dehe xta nzi.

¹⁰ Nup'u Damasco, m̄i 'bap'u n'na ra 'yεc'ei ni hu ngue ra Ananías. Nuna ra Hmu Jesús bi zohra Ananías, bi 'yēmbi:

—Ague Ananías —bi 'yēmbi.

Mi da p'uya, bi 'yena:

—Di 'bucua gra Hmu. ¿Tema hya?

¹¹ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ga 'yo, ni map'u ja ra caye ni hu ngue Njuantho. Carbu ja ra ngu ra Judas. Dami 'yannu n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Saulo, ra mmengu Tarso. Nuya, exa bi mmat'Oja ya. ¹² Mente mmat'Oja ra Saulo p'uya, nup'u i nu, bi zon'a n'na ra n'yohu p'u ha 'bui ni hu ngue ra Ananías. Bi nu ngue bi yat'ambo, bi japra 'ye p'u ja ra ya para ngue di nzø yø da.

¹³ Nu'mø mi 'yø'a ra hya sihra Ananías, bi 'yena:

—Ague gra Hmu, xangu ra nts'o di ócã xa 'yø'na ra Saulo ngue di anyø ja'i nu'u ec'ei'i p'u Jerusalén. ¹⁴ A nuyá, bá apra sucua yø hmu yø mmãcja ya, ngue bá ecua ngue nu'u yø ja'i nzo'i, gã da dut'i da zits'i.

¹⁵ Pe ra Hmu Jesús bi 'yembra Ananías:

—Ni mahma. Porque nunã ra n'yohu na, ya xtã huanhnã na ngue da xihyø ja'i te'ogui. Da xihyø ja'i rá m'mu'a n'nanní yø nación, 'nep'u ha 'buhyø dast'abi da ma te'ogui, 'nep'u 'buhyø judío da xifi te'ogui. ¹⁶ Nugã ga uti hague ngu gangu ra n'u da thogui connã gueque.

¹⁷ Nunã ra Ananías bi map'u ja ra ngu mambi 'buhra Saulo. Mi yat'ambo p'uya, bi japra 'ye p'u ja ra ya ra Saulo, bi 'yembi:

—Ague ma zi cu'i Saulo, nunã ra Hmu Jesús bá zo'i p'u ja ra 'yu, xpã mmengã ya ngue da zã di nzø ni dá, 'ne gui n'youi ra Espíritu Santo —bi 'yembi.

¹⁸ 'Bexque'a bi nzø yø dá ra Saulo p'uya. Bi hyø'u enã yø xihua mi ja yø dá. Bi nxixya p'uya. ¹⁹ Mi nsihme p'uya, mahømbi hya ra ts'edi. Bá m'mahma njammí pa p'u 'buhyø 'yec'ei p'u Damasco.

Ra Saulo bi mambrã hya Oja p'u Damasco.

²⁰ Bi du'mi bi manna hya ra Saulo p'u ja yø nija di mpeti yø judío p'uya. I xihyø ja'i ngue ra Jesús, gue'a rá Ts'ant'u Oja'a. ²¹ Nuya gátho yø ja'i øde te mmamp'uya, di 'yøtho, di n'yembi:

—¿Ua hinga guehna ra n'yohu 'bu'a Jerusalén, nunã t'embi sahyø ja'i ec'ei ra Jesús? Huangui gue'a ni 'yecu'a ya ngue da dut'u to da ñini, da zispabi yø hmu yø mmãcja.

²² Pe man'na ni hyadra ts'edi ra Saulo ngue mmanna hya. I utyø ja'i te mmamp'u ja ra Macã Libro, ngue ra Jesús guehna ra Cristo xa 'yex'Oja ngue di ndast'abi na. Astã hinguí paði te da 'yøtyø judío mi 'bu'a Damasco.

Bi pongra ndate yø judío na ra Saulo.

²³ Mi ma ya'atho yo pa p'uya, bi nhecahya yø judío ngue xtã hyo ra Saulo. ²⁴ Nu'u yø hyote, i fãhyø goxthi ngue ra nenihni ngue da hyo 'mø bi thop'u. Pe mi mmeyã'a te fennbabi ra Saulo. ²⁵ Nu'mø minxui p'uya,

nuya yø 'yec'ei bi 'yot'a n'na ra canasta na ra Saulo. I cambu ja ra jado di thesra nenihni. Bi bømp'uya.

Ra Saulo bi ma Jerusalén.

²⁶ Nunã ra Saulo, mi zon'a Jerusalén, bi ne xti mprenhui'u yø 'yec'ei mi 'bup'u. Pe gã su 'mø mi nu, porque embi ngue himma juani ra 'yec'ei na ra Saulo. ²⁷ Nunã ra Bernabé go bi zixra Saulo p'u 'buhyø representante ra Cristo na. Go bi manna p'uya ha bi njap'u i nu ra Saulo p'u ja ra 'yu na ra Hmu Jesús. Bi ma ha bi nja ngue bi zofu. Gue'a i hya ra ts'edi ra Saulo ngue bi mamp'u Damasco hanja na ra Jesús. ²⁸ Nup'u ja ra hñini Jerusalén, 'dap'u 'yohu'u yø representante na ra Saulo. Nup'u ni ma yø representante, ja ni map'u ra Saulo. ²⁹ Nunã ra Saulo bi hya ra ts'edi ngue mma hanja na ra Hmu Jesús. Di nju'mahya 'mø yau i ya yø judío ga ya ra hya ngue ra griego. Pe nuya yø judío ya, i nne da hyo ra Saulo. ³⁰ Mi mmeyã yø 'yec'ei p'uya ngue nne da tho ra Saulo. Bi zixpuya, i ma Cesarea ja bi thop'u. Ya bi mase p'u ja ra hñini Tarso na ra Saulo p'uya.

³¹ Ya 'bammãhno gátho yø 'yec'ei rá m'mup'u ja ra hãi Judea, da guep'u Galilea, da guep'u Samaria. Man'na ni hyadra ts'edi ra m'mup'u. I 'bui ngue suprã xudi Oja, 'ne fãxra Espíritu Santo. Man'na maní 'yec'ei tho mi da yø ja'i.

Bi t'øthe ra Eneas.

³² Bi n'yo ra Bedu ngue bi zengua yø cu. Xquet'a bi ma bi zengua'u yø 'yec'ei rá m'mup'u ja ra hñini Lida. ³³ Nu'a ra hñini'a p'uya, bi ñimp'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Eneas. Ya nhyato jeya mi oxra t'ots'i, porque mi tudyø gua. ³⁴ Nunã ra Bedu bi 'yembi:

—Ague Eneas, da 'yøthe'i ra Jesucristo ya. Dami nangui, pes'ni fidí.

Nunã ra dãrquẽhi 'bexpi nangui. ³⁵ Nu'u yø mmengu Lida 'ne'u yø mmengu Sarøn mi nu ngue bi zã ra Eneas. Bi hyep'u yø nyogui nt'ec'ei p'uya, bi 'yec'ei ra Hmu Jesús.

Bi bennate ra Dorcas.

³⁶ Nup'u ja ra hñini Jope mi 'bup'u n'na ra 'yec'ei ngue ra xisu maní hu ngue ra Tabita. Ra hya ngue ra griego p'uya, gui hutí ngue ra Dorcas. Nunã ra xisu na, mente ra pa bi m'mai bi 'yøtra nho, i fãxyø ja'i hñin'ya te da hyoni. ³⁷ Mi 'yẽ'a n'na ra pa p'uya, nunã ra Dorcas bi hyenni, pe bi du p'uya. Nu'mø mi 'betra ánima, bi 'bep'u ja n'na ra cuarto bi ja mayã ra tøgangu. ³⁸ Nup'u ja ra hñini Lida ja mi dup'u ra Dorcas, querpãtho bi ja ra hñini Jope mambi 'buhra Bedu. Nu'mø mi bahyø 'yec'ei p'uya ngue bi 'bup'u Jope ra Bedu, n'na zihmantho bi menhni yo nc'ei ngue bá si ra Bedu.

³⁹ Nu'mø mi zømp'u bí 'buhra Bedu'u yø nzite p'uya, 'bexpa ehra Bedu. Mi zøp'u ja

ra ngu ra Bedu p'aya, bi ts'ixpu ja ra cuarto maya bi 'benna anima. Xogue di mas'yoh 'danxu p'u 'beni ngue zoni. Bi t'utra Bedu'u yoh tuhu 'nehyoh vestido mi ot'moh mi 'buhra Dorcas. ⁴⁰ Nuna ra Bedu p'aya, bi xihyoh ja'i ngue ga da bon'athi. Bi ndantyohmu p'aya, bi mat'Oja. Mente hetra anima na ra Bedu p'aya, bi 'yembi:

—Ague Tabita, dami nangui —bi 'yembi.

Bi nzoh yoh da ra anima p'aya, bi hyetra Bedu, bi nangui bi mi. ⁴¹ Nuna ra Bedu, bi benna ra 'ye ra Dorcas ngue bi xots'i. Mi xoxpaya, bi ma macat'i mbo yoh 'yec'ei conyoh 'danxu ngue bi dapi, pe ya i te. ⁴² Bi fadi ga ra hniini Jope na ra hya na p'aya. Janangue xangu yoh ja'i bi 'yec'ei ra Hmu Jesus. ⁴³ Nuna ra Bedu p'aya, ya'atho yoh pa ba m'map'u Jope ja ra ngu n'na ra hyuxfani xquet'a ni hu ngue ra Simu.

10

Bi nyai ra Bedu ra Neyo.

¹ Nup'u ja ra hniini Cesarea, mi 'bup'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Neyo. Mara capita na ra n'yohu na, ra hmu n'na 'bui yoh soldado ni hu ngue ra Italiano. ² Nuna ra n'yohu na, ga thanne Oja'u 'bup'u ja ra ngu, 'ne ga supra xudi Oja. Xquet'a xangu ra menyu madi uni ngue faxyoh judio. 'Ne zant'a mmat'Oja. ³ N'na ra pa p'aya comma hyu nde, bi mpa ra nthandi ra Neyo tengutho 'moh di 'ui. Bi nu xanho ngue n'na ra anxeh Oja bi yarbha ha 'bui, bi 'yembi:

—Ague Neyo —bi 'yembi.

⁴ Bi hyetra anxeh ra Neyo p'aya, pe bi nsu. Bi 'yannbaya, bi 'yembi:

—ZTema hya, gra Hmu?

Mi dahra anxeh p'aya, bi 'yembi:

—I nnu manho Oja ngue gui mmat'Oja 'ne nnu manho te gui ot'e ngue gui faxyoh ja'i hin'ya te da hyoni. ⁵ A nuyá, dami 'yet'i to da si ra Simu bi 'bua Jope, nuna ga ts'ofoh ngue i Bedu. ⁶ Nuna ra Bedu, 'bup'u ja ra ngu ra hyuxfani nuna xquet'a i Simu. I ja ra ngu p'u ja ra nnengui ra jathe. Nuna go da xi'i te 'be'a ja ngue gui 'yoh'na —bi 'yembi.

⁷ Mi ma ra anxeh p'aya, nuna ra Neyo bi zonhni yoho yoh mefi 'ne n'na ra soldado. Nuna ra soldado, ra n'youi ra Neyo ngue xquet'a 'nehna mi thanne Oja na. ⁸ Bi xifi te xi nu p'aya. M'mefa p'aya, bi menhyoh nzite p'u ja ra hniini Jope.

⁹ Mi hyaxpaya, ya ni 'yo ra 'yu yoh nzite, ni ma da zomp'u ja ra hniini. Comma huxyadi p'aya. Nuna ra Bedu bi nexma xots'e ra ngu ngue da mat'Oja ¹⁰ Nuna ra Bedu p'aya bi ntu manthuhu. Mente mahojpi te da zi, bi mpa ra nthandi tengutho 'moh di 'ui. ¹¹ Bi nu ngue ba xohra c'ammahets'i. Ba cacua hai n'na ra manta xannoho, ba nthut'i yoh ts'at'i. ¹² Nup'u ja ra ulu p'aya, ba cap'u xangu yoh

zu'ε ngue ja goho yoh gua. Ba cap'u yoh c'eya, ba cap'u yoh ts'int's'u. ¹³ Bi 'yohra Bedu p'aya ngue ts'ofoh, bi t'embi:

—Ague Bedu, dami nangui. Gui hyo yoh zu'ε 'bacua n'namhma gui sa.

¹⁴ Mi dahra Bedu p'aya, bi 'yena:

—Hin'na gra Hmu. Porque hinjam'moh xta sigá n'na ra cosa nu'a hin'ya ra nt'edi ga si, ogeh xants'o —bi 'yembi.

¹⁵ Nu'a bi ya maya p'aya, mahombi zoho, bi 'yembi:

—Nu'a mman'Oja ngue xanho, 'yo gni hutu ngue xants'o'a.

¹⁶ Nhyu ndi bi 'yohra Bedu ngue ts'ofoh. M'mefa p'aya, bi mengra manta, i ma mahets'i. ¹⁷ Pe ra Bedu hingui padi te da 'yoh'e. Di n'yomfeni hanja te ga mbon'a bi nu. Bi zop'u ja ra goxthi'u yoh nzite ra Neyo p'aya. Ya xpi n'anni hapu ja ra ngu ra Simu.

¹⁸ Bi 'yanni ngue'moh di 'bup'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Simu 'ne i Bedu. ¹⁹ Mente sodra mmui ra Bedu'a te xi nu p'aya, ra Espiritu Santo bi 'yembi:

—Bacua ja ra goxthi hyu yoh n'yohu hon'i.

²⁰ Ga 'yo, dami cai. 'Yo gui yobeni ngue gui mme, porque nugá go xta et'a'u.

²¹ Nuna ra Bedu p'aya, n'na zihmantho bi gai. Bi ma ba nyai'u yoh nzite ra Neyo bi zohoh. Bi 'yembi:

—Di 'bacá ua n'yoh, masque go gui hongui. ZTema hya gni 'yehmi?

²² Nu yoh nzite p'aya bi 'yembi:

—Nu'a ra capita ni hu ngue ra Neyo xpa mmengahe ngue ga sixahe. Nuna ra Neyo, guehna n'na ra hoga n'yohu ngue supra xudi Oja. 'Ne nnu manho gatho yoh judio na. I mma ngue bi zoh'a n'na ra maca anxeh Oja p'u ha 'bui, bi xifi ngue da penhni to da zixa'i, para ngue da 'yoh'a ra hya ja ngue gui mma —bi 'yembi.

²³ Nuna ra Bedu p'aya, bi cat'ambo'u yoh nzite ngue di n'oxi. Mi hyaxpaya, bi mahá ya yoh nzite. 'Ne bi mahá mi'da yoh 'yec'ei ngue yoh mmengu Jope.

²⁴ Ra yo pa p'aya, bi zon'a Cesarea. Nuna ra Neyo, ya mi ndoh'mate p'u ja ra ngu. Ya xi petyoh meni conyoh amigo di nsixui. ²⁵ Mi zohra Bedu, 'bexpa nangra Neyo ngue bi nzenguaui. Bi ndantyohmu p'aya ngue nne xta ndanne. ²⁶ Pe ra Bedu bi xihra Neyo ngue da nangui. Bi 'yembi:

—Dami nangui. Nugá xquet'a dra ja'ithogá tengutho'i.

²⁷ Mente yaiu p'aya, bi yat'ambo ra ngu. Bi nu ngue xangu yoh ja'i 'bup'u xi mpeti. ²⁸ Ra Bedu p'aya bi 'yembyoh ja'i:

—Gui pahma ngue n'na ra judio, hingui nnepra nt'ec'ei ngue di n'amigoui n'na ra 'dan'yo ja'i, ni xinga gue'a ngue da yarbha ja ra ngu. Pe Oja, ya xa xiqui ngue hinjonni ja'i ga embi ngue hingui sa ga nya'be, ogeh ga embi ngue xants'o. ²⁹ Janangue nu'moh

mambá ts'igui, hĩnte dá ma, sinoque n'na zihmantho dá ɛhɛ. A nuyá, dí nne ga padi te guí zoqui.

³⁰ Mĩ dahra Neyo p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ya rá gupa ya, comma tengutho ra ora p'uya, ya mmpap'ua comma hyu nde. Him mará nsihme'a ra ora'a. Mĩnte dí mmat'Oja ua ja ma ngu, bi mpá ma nhandi tengutho 'mò gdi 'ui. Dá nugá n'na ra n'yohu bi zocua, di yoxni rá he. ³¹ Bi 'yɛngui: “Ague Neyo, nu'a ni mhmat'Oja gui ɔt'e, i ɔ Oja'a. ³² Damĩ 'yet'i to dá si n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Simu 'ne i Bedu. Bi 'bap'ua ja ra hniñi Jope. I sáya p'ua ja rá ngu'a xquet'a ni hu ngue ra Simu. Ra hyuxfanj'a ra n'yohu, 'bap'ua ja rá nnengui rá jathe. Nu'mò bi zocua'a p'uya, go dá xi'i hanja'a”, bi 'yɛngui. ³³ Janangue dá penhna p'ua te'o dá si'i. Ya xanho ngue xcuá ɛhɛ. A nuyá, gátho dí 'bucáhe ua ja rá hmĩ rá dá Oja ya. Dí nne ga ɔcáhe te gáma hya di 'bep'a'i Oja gui xicje —bi 'yɛmbi.

Ra Bedu bi xihra hya yò ja'i 'bap'ua ja rá ngu ra Neyo.

³⁴ Mĩ nya ra Bedu p'uya, bi 'yɛna:

—A nuyá, dí haxá njuani ya ngue Oja hĩnjongui ɛn'a. ³⁵ Sinoque i nnu manho hont'o bi zá maja'i 'bucua ja rá ximhái ngue suprá xudi 'ne ɔtra nho. ³⁶ Nuna Oja bi zohyo judio, bá pennbabĩ ja hoga 'da'yo hya ngue dí nhojpau yò ja'i conná nguehra Jesucristo. 'Nɛ guehna nnɔpa hmũ gátho yò ja'i naya. ³⁷ Nu'ahu gui pahma te bá njap'ua Galilea 'nɛcua Judea 'mò mĩ manna hya ra Xuua bi 'yɔtra nxixya.

³⁸ Gui pahma ngue nuna Oja, bá pennbabĩ ra Espiritu Santo ra Jesús nuna ra mmɛngu Nazaret, ngue bi hatra ts'edi dá 'yɔtra nho p'ua dí ma. Bi 'yothɛ gátho yò ndunthĩ madi unna zithu. Bi zá bi 'yot'e tengu na ra hya na, porque n'youi Oja. ³⁹ A nugáhe ya, dádi jagáhe majuanĩ te gá bi 'yɔtra Jesús, tengutho te bi 'yorbũ ja rá xequi rá njap'ua Judea 'nɛp'ua ja ra hniñi Jerusalén. M'mefa p'uya, bi ma maçuati ra pont'i ngue ja bi dup'ua. ⁴⁰ Pɛ nuna Oja, bi japi bi bennate'a rá hyu pa. Bi nepe ngue mahondá nuhe 'mò ya xi bennate. ⁴¹ Hĩnque masque gátho yò ja'i bi nu 'mò mĩ bennate rá Jesús, sinoque go dá nugáhe. Ya m'met'o xpĩ zán'Oja ngue ga jahe majuanĩ p'ua bi bennate rá Jesús. Nugáhe p'uya, 'dap'ua dá nsihmehe 'mò mĩ bennate p'ua mant'águi. ⁴² Nɛ gue'a bi 'bɛjpahe'a ngue ga japáhe majuanĩ yò ja'i, ngue nuna ra Jesús guehna bá ɛx Oja ngue dí ndast'abi na, ngue dá hyaspa rá güenda'u i te 'nɛ'u xandu. ⁴³ Nuna rá Jesús, guehna bi ma gátho yò pongahya Oja na, ngue nu to gátho dá 'yɛc'ɛi na, dí mpunnba yò ts'oqui conná nguehna.

Ba 'bennbabĩ ra Espiritu Santo yò ja'i hĩngyo judio.

⁴⁴ Tobe di yahnitho rá Bedu 'mò mĩ zòhra Espiritu Santo p'ua 'buhyo ja'i mĩ ɔxra hya mmana Bedu. ⁴⁵ Nu'ua yò judio xi 'yɛc'ɛi m'met'o rá Jesús bá n'youi rá Bedu ngue di hyani, di 'yotho'ua p'uya, ngue 'nɛ'u yò ja'i hĩngyo judio bá 'bennbabĩ ra Espiritu Santo. ⁴⁶ Mbɔngqui xanho, porque ɔde ngue n'nan'yo rá hya ga ya'ua 'bap'ua. 'Nɛ ɔde ngue ɛspabi Oja. ⁴⁷ Bi 'yɛnna Bedu p'uya:

—Xiya, zua hinda zá di nxixya ya yò ja'i bá 'bennbabĩ ra Espiritu Santo ya, tengutho bi njacju m'met'o? —bi 'yɛna.

⁴⁸ Bi xihyo ja'i p'uya ngue bi ma maxixyabi, gue'a dí fadi ngue ɛc'ɛi rá Jesucristo'a. M'mefa p'uya, ya himma thogue rá Bedu, xihyo ja'i ngue dí m'map'ua njammĩ pa.

11

Ra Bedu bi dápra güenda yò 'yɛc'ɛi p'ua ja Jerusalén.

¹ Nuyá yò representante rá Cristo co 'nɛ'u mĩ'da yò 'yɛc'ɛi rá m'map'ua Judea, bi 'yode ngue 'nɛ'u hĩngyo judio ya xi ɛc'ɛibi rá hya Oja. ² Nu'mò mĩ zonna Bedu p'ua Jerusalén, bi mbɔcue 'da yò judio ngue ya mayò 'yɛc'ɛi. ³ Bi 'yɛmbi:

—z'Hanja ngue gá ɔomp'ua 'buhyo ja'i hĩngyo judio, 'nɛ 'dap'ua gá nsihmeui? —bi 'yɛmbi.

⁴ Nuna rá Bedu p'uya, bi dá rá güenda te gá xi nja, bi 'yɛna:

⁵ —Nu'mò dambĩ 'bucá p'ua ja rá hniñi Jope, ma mat'Ojagá p'uya. Bi mpáhma nhandi tengutho 'mò gdi 'ui. Dá nugá n'na rá manta xannoho bi gahmaya, bá nthut'i ngoho mats'at'i. Bi zɔp'ua dí 'bui. ⁶ Nu'mò ma hɛtá p'uya, dá nu te 'bɛ'a cambo. Dá nu ngue bá cap'ua yò zu'ɛ ja goho yò gua, bá cap'ua yò zate, bá cap'ua yò c'ɛya, bá cap'ua yò ts'int's'u. ⁷ Dá ɔcá p'uya ngue nzoqui bi 'yɛngui: “Ague Bedu, damĩ nangui. Gui hyo yò zu'ɛ 'bucua n'nammha gui sa”, bi 'yɛngui.

⁸ Nugá p'uya dí embi: “Hĩn'na grá Hmu. Porque hĩnjam'mò xtá sigá n'na rá cosa nu'a hĩn'ya rá nt'ɛdi ga si, ogue xants'o”, di embi.

⁹ Nu'a nzojpuya, mahɔmbi 'yɛngui: “Nu'a mman'Oja ngue xanho, 'yo gui hutĩ ngue xants'o'a”, bi 'yɛngui. ¹⁰ Nhyu ndi bi zoqui ngue ngu'a xiqui. 'Bextá nugá p'uya ngue bi mengra manta, i ma mahɛts'i. ¹¹ Nu'a rá ora'a p'uya, nup'ua ja rá ngu nmĩ 'bui, bi zɔn'i hyu nc'ɛi xi nɛxa Cesarea, ni ma dá sigui. ¹² Ra Espiritu Santo p'uya, bi xiqui ngue hĩnga nyobɛni, ga mme'be'u yò n'yohu bi zòhò ngue sixqui. Xquet'a dá macáhe ya 'dato ma zi cuhu 'bucua. Gá dá cat'áhe p'ua ja rá ngu n'na ra n'yohu ngue rá mmɛngu Cesarea. ¹³ Nuna rá n'yohu p'uya, bi xicje ha bi nja ngue bi nu n'na rá anxɛ bi zɔp'ua ja rá ngu. Rá anxɛ p'uya bi 'yɛmbi: “Damĩ 'yet'i to dá si n'na rá n'yohu ni hu ngue ra Simu, 'bap'ua

ja ra hnini Jope, nu'a xquet'a ja man'na ra thuhu ni hu ngue ra Bedu. ¹⁴ Nuna ra Bedu, go da xi'i na ha di njap'u gdi nyanj, co 'ne'u 'bap'u ja ni ngu", bi 'yembj. ¹⁵ Pe hontho da fudi da xica ra hya yo ja'i p'uya, 'bexque'a ba 'bennbabi ra Espiritu Santo, tengutho bi njacju m'met'o. ¹⁶ Bi zo ma mmwigä p'uya ngue nguna ra hya bi man'a m'met'o ra Hmu Jesús, bi 'yena: "Ra Xuua bi 'yotra nxixya conna dehe'a. Pe nu'ahh, ra Espiritu Santo di ha'ahh ra ts'edi", bi 'yena. ¹⁷ Pe xi'mo ngue bi ne Oja ngue bi japyo ja'i tengutho bi jacju 'mo ma ec'ejih ra Hmu Jesucristo, çua da zä ga täjpagä'a te nne da 'yot'a Oja p'uya?

¹⁸ Nuya yo 'yec'ei mi 'bap'u Jerusalén, mi zä mi 'yohya yo hya bi manna Bedu, mambi nsäyatho. Bi 'yemp'uya:

—Maguese na Oja, ngue xquet'a 'ne'u hingyo judio bi ne Oja ngue bi hycp'u ra nts'o, ne bi tocabi ra 'da'yo te para zantho.

Yö mmengu Antioquia bi 'yec'ei ra Jesucristo.

¹⁹ Bi 'yemmaji bi ts'ahyo 'yec'ei 'mo mi tho ra Teba. Nu'u bi 'dagui, i mpa 'da asta Fenicia, asta Chipre, asta Antioquia i mpa 'da. A nuya p'uya, nuna ra hoga 'da'yo hya ni hya, ja ni mamp'u ni mpa. Pe hondyo judio bi xifi, hinjom mi'da ni ja'i xta xifi. ²⁰ Da gue 'da yo 'yec'ei ngue yo mmengu Chipre, 'ne'u yo mmengu Cirene bi zomp'u ja ra hnini Antioquia. Xquet'a bi xihra hoga 'da'yo hya yo ja'i hingyo judio. Bi xihyo ja'i hanja'a ra Hmu Jesús. ²¹ Di hatra ts'edi Oja ngue da manna hya. Janangue xangu yo ja'i bi hycp'u yo nyogui nt'ec'ei ngue bi 'yec'ei ra Hmu Jesús.

²² Nuna te bi nja, mi zä mi 'yoh'u yo 'yec'ei p'u Jerusalén, 'bexpi menhna Bernabé ngue i ma asta Antioquia. ²³ Nu'mo mi zonna Bernabé, bi nu p'uya ngue nuna Oja ya xi japi xandonho yo ja'i. Ra dijojha p'uya. Bi xifi gätho yo ja'i ngue da hyahyo mmui da hya ra ts'edi ngue da den'na ra Hmu Jesús, hinda hycgui. ²⁴ Nuna ra Bernabé, ra hoga n'yohu na, n'youi ra Espiritu Santo, di zajpabi ra nt'ec'ei. Janangue xangu yo ja'i bi dapyo mmui ngue bi 'yec'ei ra Hmu Jesús.

²⁵ Ja bi nexpu ra Bernabé ngue bi map'u ja ra hnini Tarso ngue ba honna Saulo. Nu'mo mamba timp'uya, ba n'youi, bi 'ye'a Antioquia. ²⁶ N'na jeya xanho bi m'map'u ha 'buhyo 'yec'ei. Xandongu yo ja'i bi xännbabi ra hya. Ja ba fap'u Antioquia p'uya, ngue nuya yo ja'i tenna Cristo i nhuti ngue yo cristiano.

²⁷ Nu'u yo pa'u p'uya, nu'u 'da yo pongahya Oja ba nexpu Jerusalén ngue i ma Antioquia. ²⁸ Nuna n'na nc'ei ni hu ngue ra Agabo bi nangui bi m'map'u 'buhyo 'yec'ei. Bi bennbabi ra Espiritu Santo'a ra hya bi mamp'uya, ngue i ja ngue di nja n'na ra

thuhu ga ra nguni ra hai. Nu'a te bi mamp'uya, bi nja, gue'u yo pa ngue mi ndast'abi ra Claudio. ²⁹ Janangue nuya yo 'yec'ei p'u Antioquia bi 'yorpabi ra 'baxte'u yo mm'yec'eiui ni m'mu'a Judea. N'na ngu n'na bi uni te ts'u bi zarpa yo ts'edi di uni. ³⁰ Nguna bi 'yot'e ngue bi petra m'nyu, bi mennbabi yo 'yec'ei p'u Judea ngue bi ndäpi to 'bet'o. Nuya bi hyaxra m'nyu, guehna ra Bernabé nehra Saulo.

12

Bi tho ra Jacobo, 'ne bi n'ofadi ra Bedu.

¹ Nuna ra tiempo na p'uya, bi bent'i 'da yo 'yec'ei na ra dast'abi Herodes ngue bi uni. ² Nuna ra Jacobo ra n'yohu ra Xuua, bi manda ngue bi thejpa ra ya conna juai. ³ Bi nu ra Herodes ngue di ho yo judio te bi 'yot'e, bi bent'i mahon'a ra Bedu p'uya. Nuna ra hya na p'uya, bi nja'a ra pa ngue ra ngo ts'i ra thuhme hingui n'youi ra ixi. ⁴ Nu'mo mi ma mabent'i ra Bedu, bi manda ra Herodes ngue bi jot'i. Nu'p'u ja ra fadi p'uya, bi mä'i goho poni yo soldado ngue yo goho nja'i n'na poni. Bi zanni ngue ja xti sentencia 'mo xta nguahra ngo ni hu ngue ra pascua. ⁵ Ya ofadi ra Bedu, pe m'mädi xandonho. Janangue hingui säya'u yo mm'yec'eiui, janjuani ngue mmarpabi Oja.

Oja ba jwpu ja ra fadi ra Bedu.

⁶ Nu'a ra xui'a p'uya, hontho xta hyats'i xta mma njiqui ra Bedu ngue xta mma ma sentencia ngue da tho. Nuna ra Bedu, xi 'yett'inde yoho yo soldado p'u mi aha. Ma nthuti' co yoho yo cadena. Nu'u mi'da yo soldado p'uya, 'bap'u ja ra goxthi fadi ngue di mfadi. ⁷ Mi zot'a n'na ra anxé Oja p'uya, bi yot'i ga mbo ra fadi. Nuna ra anxé, bi dospa ra hyo ra Bedu ngue bi 'ya, bi 'yembj:

—Damj nangui n'nahmantho.

Bi xo'u yo cadena manthuti' yo 'ye ra Bedu p'uya. ⁸ Nu'a ra anxé bi 'yembj:

—Damj da'ni nguti ya, damj ti'ni thixfani —bi 'yembj.

Nu'mo mi 'yotra Bedu'a te sifi, ra anxé mahombi 'yembj:

—Damj hye ni tuhu ya, ba nterbaya.

⁹ Nuna ra Bedu p'uya, ni 'befatho n'ni ni ma ra anxé ngue bi boni. Pe hingui padj ngue'mo majuani ogue himma juani'a te orpabi ra anxé, bi 'yena ngue i 'uj. ¹⁰ Pe nu'mo mi thop'u ra mudi 'bai yo soldado, bi 'ujx'a ra yo 'bai, mi zomp'u ja ra goxthi ngue ga ra t'egui p'uya. Bi xose ra jut'i, bi bömbuya. M'mefa p'uya, ya ni 'yop'u ja ra caye. Bi zop'u ra anxé p'uya, bi ma. ¹¹ Bi hyaxa njuanj ra Bedu p'uya ngue majuani'a te orpabi ra anxé bi nu, bi 'yemp'uya:

—A nuyä, di haxä njuanj ya ngue majuani ba penhna anxé Oja ngue bi yangä p'u ja ra

'ye ra Herodes. Bi yangui ngue ra ndate mi mbengngui yø judio.

¹² Mente sodra mmwi ra Bedu'a te tho p'uya, bi zomp'u ja ra ngu ra Maya ra mama ra Xuua. Nuna ra Xuua xquet'a ni hu ngue i Marco. Xangu yø 'yec'ei xi mpeti p'u ja ra ngu na p'uya ngue mmat'Oja. ¹³ Nuna ra Bedu p'uya, bi jatra goxthi p'u thi. Ba pøn'a n'na ra hmute ni hu ngue ra Rode ngue da padj te'o di jatra goxthi. ¹⁴ Pe nu'mø mi ba p'uya ngue ra Bedu 'bähma xøts'e, nu'a guijohya, bi ntihi i ma mbo ngue ba ma. Gue hinga 'be bi xojpi. ¹⁵ Mi mam'p'uya ngue 'bäp'u thi ra Bedu. Bi t'embuya:

—Antho gui loca ya, tegue da hyongua'a m'ø.

Pe ra hmute n'nat'a mma ngue majuanj gue'a ra Bedu 'bähma xøts'e. Bi 'yenyø ja'i p'uya:

—Hinga gue'a, sinoque ra ndahi'a.

¹⁶ Pe ra Bedu bi sigue di jatra goxthi. Bi ma to ba xocra goxthi p'uya. Mi nu yø ja'i ngue gue'a ra Bedu, emmeji bi nsu. ¹⁷ Ra Bedu p'uya, ø'patho yø senya conna 'ye ngue hündi 'yanj. Bi xihyø ja'i ha bi nja ngue ba juc'a Oja p'u ja ra fadi. Bi 'yembj:

—Nu te dá thocä ya, damj xihmu ra Jacobo 'ne'u mi'da ma zi cuhu —bi 'yembj.

Bi bömp'uya, bi ma man'na ra xequi. ¹⁸ Mi hyaxp'uya, janjuanj ngue hingui padj te da 'yøtyø soldado. Porque hingui padj ha xi nja ra Bedu. ¹⁹ Bi manda ra Herodes ngue ba thonna Bedu, pe himbä thinj. Bi ma nt'anni yø mädi p'uya. M'mefa p'uya, bi manda ngue bi tho'u yø mädi. Mi nhote ra Herodes, bi bömp'u ja ra häi Judea, bi ma i m'map'u ja ra häi Cesarea.

Ya bi du ra Herodes.

²⁰ Nuna ra Herodes madj nsuhmi yø mmengu Tiro 'nehhyø mmengu Sidón. Pe bi nhecahya yø ja'i ngue da menhna n'na ra comisio ngue da ma da nyai ra Herodes. Pe 'be bi hyøspabi ra menyü na ra Blasto di manda p'u ja ra ngu ra Herodes. Go bi cätra hya na p'uya ngue di nhojpaui yø ja'i ra Herodes. Porque nup'u ja ra häi Tiro 'nep'u ja ra häi Sidón, ja manj map'u'a te mi pømp'u ja ra häi ra Herodes ngue si yø ja'i. ²¹ N'na ra pa p'uya, bi mennba ra hya yø ja'i ra Herodes ngue ba ehhyø ja'i bi nyai. Nuna ra Herodes bi hye rä he ngue ra hedast'abi. Bi mip'u ja ra nthuts'i ngue bi nhøt'a hya p'uya. ²² Mi juadi bi nya p'uya, bi 'yenyø ja'i:

—Nuna ya ya, hinga ja'itho na, sinoque Oja na —bi 'yenyø ja'i.

²³ 'Bexque'a p'uya, n'na rá anxø Oja bi japi ngue bi hyenna Herodes, bi gamyø mase mi ca rá mmwi, bi du. Porque bi hotho te mmanyø ja'i ngue embj Oja, himbj hejpi ngue espabi yø ja'i.

²⁴ Pe nuna rá hya Oja, man'na man'na ni zetho ndap'u bi zá i hma. ²⁵ Nuna ra Bernabé 'nehra Saulo mi dá ra menyü i 'benhni ngue danj dáp'u Jerusalén. Hømbä pengui, bi 'y'e'a Antioquia. Bä si ra Xuua nuna ni hu ngue i Marco.

13

Bi mudi di mpehraq Bernabé 'nehraq Saulo ngue bi yonna hya.

¹ Nu'u yø 'yec'ei 'bup'u ja ra hñinj Antioquia, i n'youi p'u 'da yø pøngahya Oja 'nehhyø xännbate 'da. Guehna ra Bernabé, ra Simu nuna ni hu ngue ra Niger, ra Lucio nuna ra mmengu Cirene, ra Manaen nuna rá tede ra Herodes mi ndast'abi p'u Galilea, 'nehra Saulo. ² N'na ra pa bi mpeti yø 'yec'ei ngue thanne Oja. 'Ne etyø mmwi yø ja'i m'ø ndanne. Ra Espiritu Santo bi 'yena:

—Damj 'yexui ra Bernabé 'nehra Saulo, para ngue da 'yøtra 'befi ga 'bepi, porque ya xtä huanhnä ya.

³ Mi juadi bi mat'Oja yø ja'i p'uya, 'ne etyø mmwi, bi japyø 'ye p'u ja yø ya p'uya, para ngue da fadi ngue ya bi t'ets'i. Bi n'yete p'uya, bi ma.

Ya bi manna hya p'u Chipre.

⁴ Nuna ra Espiritu Santo bi menhna Bernabé 'nehra Saulo ngue di 'yonna hoga 'da'yo hya. I mpa p'u ja ra hñinj Seleucia. Ja bi 'yop'u ra barco ngue i mpa p'u ja n'na ra häi brä ja made ra jathe ni hu ngue Chipre. ⁵ Mi zømp'u ja ra hñinj Salamina, nu'u yø judio xi mpeti p'u ja ra nija p'uya, gä bi xihrä hya Oja. Ni n'youi ra Xuua ngue yø mäxte. ⁶ Bi n'yo p'uya, xangu p'u bi thogui. Sär'mø mi zømp'u ja ra hñinj Pafos. Ja bi ntheu p'u n'na ra judio ni hu ngue ra Barjesús. A nuna p'uya, ra badi pe mmanna fehni, ena ngue rá pøngahya Oja. ⁷ Nuna ra Barjesús marä amigo ra dast'abi Sergio Paulo. Ra dast'abi p'uya, mi ja xanho rá n'yomfenj. Bi zonhna Bernabé 'nehra Saulo, bi ne bi 'yø'a rá hya Oja. ⁸ A nuna ra badi p'uya, ja man'na rá thuhu ngue ra Elimas. Bi däjpi te mmanya yai ra dast'abi, bi ne xti hejpi ngue hinda 'yec'ei ra hya sifi. ⁹ Nuna ra Saulo xquet'a ni hu ngue ra Pablo. Pe ra Pablo di hatra ts'edi ra Espiritu Santo, bi za di hēti ra Elimas. ¹⁰ Bi 'yembuya:

—Nu'j grä ndøethanj, gä ra nts'o gni 'yo. Rá basj'i ra zithu. Ni nsui'u'a te gä xanho. ¿Ua hñjam'mø gui 'yets'a gni 'sonnbabi'a ra hya njuantho di un'Oja? ¹¹ A nuyä, di castiga'i Oja ya. Gui nxädä njammj pa ya, hinda zá gui nnurpa rá nyot'i ra hyadi —bi 'yembj.

N'na zihmantho bi ga 'bexui p'u ha hētra Elimas, honj to di cenhni, porque hñhna hēti. ¹² Nu'mø mi nu ra dast'abi'a te bi nja p'uya, 'bexque'a bi 'yec'ei ra hoga 'da'yo hya. 'Ne

janjuani di 'yotho'a te ra xadi i ja ngue sifi hanja'a ra Hmu Jesu's.

Ra Pablo 'nehra Bernabe bi ma man'na ra hnini xquet'a ni hu ngue ra Antioquia.

13 Nuna ra Pablo 'nehya mi'da yo n'yohu, ga bi 'youi ra barco p'u ja ra hnini Pafos ngue i map'u ja ra hnini Perge, ja yo xequi ra njap'u Panfilia. Ja ba nsote p'u ra Xuua p'uya, porque ba pengui ngue bi zo'a Jerusalen. 14 Mamba thop'u Perge p'uya, i mpa p'u ja ra hnini Antioquia ngue Pisidia. Nu'mo ra pa ngue ra ts'aya, bi yarb'u ja ra nija di mpeti yo judio. Bi mi p'uya. 15 Nu'mo mi juadi bi hman'a te nt'oti p'u ja ra libro ngue ra ley Oja, 'ne'a te bi 'yoty'o pongahya Oja, nu'u di manda p'u ja ra nija bi mennba ra hya, bi 'yemb'i: "Ague n'yo'au, nu'mo ja tema hya gni hyaui ngue gui xihmi yo ja'i, da za gui mmamm'i ya". 16 Ra Pablo p'uya, bi nangui. Bi 'yotra senya cona 'ye, di hejapabi yo ja'i ngue hindi 'yani. Bi 'yemba:ya:

—Ague gy'o judiohu, te'o ga supra xudi Oja, dami 'yohmu ya yo hya ja ua. 17 Nuna Oja thanne yo judio, ba huan'u ma mboxitahu. Bi 'yot'e ngue bi ze'u yo mbom'meto ra Israel mente ba m'map'u ja ra 'dan'yo hai Egipto. Cona ts'edi Oja ba jucyo ja'i p'u Egipto. 18 Mente bi n'yo dapo nyote njeya yo ja'i, nuna Oja bi zeti te otyo ja'i. 19 Bi jua Oja yoto yo naci'on man'i njap'u ja yo hai Canaan. Yo hai ya yo ja'i bi gua p'uya, go bi t'unma mboxitahu ngue da gohmi. 20 M'mefa p'uya, mente bi zon'i goho ciento 'ne yote ma'det'a njeya, bi 'yexyo ts'ut'abi ngue di manda yo judio asta gue'mo mamba m'mahra pongahya Samuel. 21 Nuya yo judio, bi 'yadi ngue da t'exra dast'abi di manda. Nuna Oja p'uya, bi 'yexa n'na ra dast'abi ngue bi mpe'a nyote njeya. Guehna ra Saul bi t'ets'i, nuna ra ts'ant'u ra Cis. Nuna ra n'yohu na, ra mbom'meto ra Benjamin. 22 M'mefa p'uya, bi hyajpabi Oja ra 'befi ra Saul. Bi 'yex hman'na ra dast'abi ni hu ngue ra David. Bi 'yen'Oja p'uya: "Nuna ra David ra ts'ant'u ra Isai, guehna n'na ra n'yohu di nnu manhog'a na. Nu'a te ga di nneg'a ngue di nja, nuna go da 'yo'na", bi 'yen'Oja. 23 A nuna ra Jesu's, ra mbom'meto ra David, guehna ba ex Oja ngue da yanyo judio tengutho xi yarpa Oja m'met'o yo judio. 24 Hante ngue da fahna ra Jesu's, nuna ra Xuua bi xihyo judio ngue jatho da h'ep'u ra nts'o ga 'yo yo ja'i n'namha di nxixya. 25 Nu'mo ni ma da zonna pa da du na ra Xuua, bi 'yena: "Nu'a ra Cristo gui mmahmu, hinga gueca'a. Da ep'u m'mefa'a, pegue nmagues: 'mo ba ehe. ¿Haru gue ga sac'a tengu'a?" bi 'yena.

26 Ague gy'o judio ni me'nihu ra Abraham, gatho mi'da yo ja'i supra xudi Oja. Go ba 'ben'nahu na ra hya ja ua ngue gdi nyamhmu

na. 27 Nu'u yo mmengu Jerusalen conyo ts'ut'abi hingui 'yo yo mmai te'o na ra Jesu's. Nuna ra hya bi 'yoty'o pongahya Oja, nhyato nhyato di xap'u ja ra nija yo ja'i, pe hingui tyny'o mmai'a te ra hya nt'oti. I njarbutho ya, nu'mo mi sentencia ra Jesu's, ya bi nja'a te ra hya nt'oti. 28 Madagwe'a himbi djnba ra ts'oqui ngue xti du, pe bi xihyo judio na ra Pilato ngue di manda da tho. 29 Mi za mi njapi gatho'a te nt'oti p'u ja ra Maca Libro p'uya, ba thajpu ja ra pont'i p'uya ngue bi t'agui. 30 Pe nuna Oja bi 'yot'e ngue bi bennate p'u ha bi t'agui. 31 Nu'u yo xadi 'dap'u mi 'youi ra Jesu's, n'youi 'mo mamba n'xpu Galilea ngue ni ma Jerusalen. Pe xangu yo nndi mahombi nyaui 'mo mi bennate. Nuya yo xadi ya, guehya 'bui ngue di ja majuan'i ra hya p'u ha 'bahyo judio ya, ngue hanja na ra Jesu's.

32 Dadi ot'ah'e na ra hoga 'da'yo hya, ngue nu'mo yo pa xa thogui, ya bi nja na ra hya xi yarpabi Oja'u ma mboxitahu. 33 Porque ngue yo mbom'metoju'u ya, nuna Oja, ya bi nja'a te ra hya xa mma mmam'met'o, ngue da penhua ra Jesu's. Ya bi nja na ra hya nt'oti p'u ja ra Salmu ra yo ho ngue ena: "Gue'e ma Ts'ant'u'i, go di exa'i ya ngue gui ndast'abi", bi 'yen'Oja. 34 Ya m'met'o xi man'Oja ngue jatho da japi di bennate p'u ha da nt'agui ra Jesu's. Porque hingui nnepe da 'ya ra do'yo. Nguna bi manya ngue bi 'yena: "Ga ot'a ngue gui timhmu'a ra nho da yarpaga ra David". 35 Xquet'e nt'oti man'na ra hya p'u ja ra Salmu ngue i ena: "Nu'a ni Maca Ts'ant'u, hingui japi da 'ya ra do'yo'a", i ena.

36 Majuan'i ngue bi 'yorpabi ra pah'a Oja mente ra pa bi m'mahra David. Nu'a ra hya di 'bep'a Oja da 'yot'e, gue'a bi 'yot'a. M'mefa p'uya, bi du, 'dap'u bi tahmi ra mboxita. Pe bi 'ya ra do'yo. 37 Pe nuna ra Jesu's, bi 'yot'a Oja ngue bi bennate, himbi 'ya ra do'yo na. 38 Ague n'yo'ahu, nuna ra hya ma ot'e'ahu ya, jatho gui pahmu ngue nuna ra Jesu's, guehna di punnga ma ts'oquihu na. 39 Hangu bi mehyo ja'i ngue nne xti mpunnbi ngue xta 'yot'e te gana hya nt'oti p'u ja ra ley ra Moises, pe himbi za. Di mpunnbabi ra ja'i ya, pe gue gue'a da 'yec'ei ra Jesu's. 40 Dami mfahmu, man'na n'yo mi 'yot'e ngue go gui thohmu'a te bi 'yoty'o pongahya Oja ngue bi 'yena: 41 "Ague gy'o dennatehu, nu'a te ga nuhu ya, madagwe'a gui suhu, pe ngutho gui m'mehmu. Porque gueca dr'a Ojaga, da zonna pa ga ot'a yo cosa ngue tate mazihotho, asta hingui 'yec'ei hu 'mo to da xi'ahu hanja", bi 'yena.

42 Mi jua'a ra hya bi man'a Pablo p'uya, bi bomp'u ja ra nija n'youi ya mi'da yo n'yohu. A nu'u hingyo judio p'uya, bi xifi ngue nu'mo bi datra pa saya yo ja'i, honda ngu'a ra hya da man'a Pablo. 43 Mi n'ueny'o ja'i p'u ja ra nija p'uya, nuna ra Pablo 'nehra Bernabe, bi

denni xangu yø judío, ða gue'u yø ja'i ya xa bennba yø nt'ec'ei yø judío xquet'a ni tet'i. Nuya ni terbaya, majapi nts'edi ngue hinda hysjapabi rá mate Oja.

⁴⁴ Mi dátra hyato ma pa säya yø ja'i p'uya, ya mme ga rá hnini bi mpeti, ngue nne ða 'yøspa rá hya Oja. ⁴⁵ Pe mi nu yø judío p'uya ngue ena yø xaju yø ja'i, bi nseya p'uya. Bi ðajpi te mmanna Pablo, bi zui. ⁴⁶ Ra Pablo p'uya, 'nehra Bernabé bi hya rá ts'edi ngue bi nya, bi 'yembyø ja'i:

—Ague gyø judío, mi jahma ngue go rá mudi dá si'ahu rá hya Oja. Pe ya hinguí nthehu rá 'da'yo te para zantho, ngue hinguí nnu manhohu ná ra hya ná. A nuyá, gðá mácahe p'u rá m'mahyø ja'i hinguø judío ya. ⁴⁷ Porque guehna bi menngáhe Oja ná ngue bi 'yena: “Nuya di exa'i ya ngue gui cánnbabi rá 'yu ða n'yo yø ja'i hinguø judío, tengutho n'na rá nyot'i 'mø ni 'bet'o. Janangue ða zá ði nyanyø ja'i rá ngani nximhai”.

⁴⁸ Mi 'yøhyø ja'i ná ra hya si p'uya, janjuani ngue rá ndi johya'u hinguø judío. I mmanyø ja'i p'uya ngue xandønho rá hya Oja. 'Ne gá bi 'yec'ei'u yø ja'i ya xpá ts'ánnbi ngue ði ntheui rá 'da'yo te para zantho. ⁴⁹ Bi ma ma'yoni rá hya Oja gátho'a ra xequi'a p'uya. ⁵⁰ Nuya yø judío mbøcuc, bi 'yutya yø xisu ya suprá xudi Oja, guehya hnu mansu p'u ja rá hnini ya yø xisu. Ða guehyø n'yohu ði manda p'u ja rá hnini, gá bi 'yut'i. Janangue bá yans'yø ja'i p'uya, ngue bi zahra Pablo 'nehra Bernabé. Bi 'yet'i, xifi ngue ya hinda pengui. ⁵¹ Pe nuya yø representante rá Cristo, bi huamhyø fonthái mi n'yoiu yø mbongua, gue'a rá hmeya'a ngue ya bi thep'u yø ja'i nuya himbi nu manho rá hya. Bi tho p'uya, i mpa p'u ja rá hnini Iconio. ⁵² Nu'u yø ja'i ya xi 'yec'ei rá hya p'uya, janjuani ngue di johya 'ne di hatra ts'edi rá Espiritu Santo.

14

Ra Pablo 'nehra Bernabé bi manna hya p'u Iconio.

¹ Nup'u ja rá hnini Iconio, jar'u rá njja ði mpeti yø judío, ja bi yarbu rá Pablo 'nehra Bernabé ngue bi manna hya. Mi manna hya p'uya, xangu yø judío bi 'yec'ei, 'ne'u hinguø judío bi 'yec'ei rá hya. ² Pe nu'u yø judío himbi 'yec'ei rá hya p'uya, bi 'yetyø mmengu Iconio, bi japi ngue bi nu man'u yø 'yec'ei. ³ Janangue ya'atho yø pa bá m'mup'u, bi hya rá ts'edi bi manna hya. Hønt'a Oja nøts'e mente xihyø ja'i hanja'a rá mate Oja. I fáx Oja ngue øtyø milagro para ngue ða fadi ngue majuaní te mma. ⁴ Pe nu'u yø ja'i 'bøp'u ja rá hnini, yo 'bui i nja. Nu'a n'na 'bui 'da'igu mmamhmu yø judío. Man'na 'bui p'uya, 'da'igu mmamhmu yø representante rá Cristo.

⁵ Yø judío, 'ne'u hinguø judío, bi nhecahyahu yø ts'ut'abi ngue ða zamba yø representante rá Cristo, 'ne ða munto. ⁶ Mi zá mi baði te fennbabi rá Pablo 'nehra Bernabé, bi bømpp'uya, i map'u ja rá hnini Lистра. Bi thogui, i mpa p'u ja rá hnini Derbe. Guehya yø hnini rá njap'u Licaonia ya. Gá bá n'yop'u ja yø hnini querp'u bí ja. ⁷ Ja bi mmamp'u rá hoga 'da'yo hya p'uya.

Bi 'bundo ra Pablo.

⁸ Nup'u ja rá hnini Lистра, bi ðimp'u n'na rá n'yohu mi hup'u ngue hinguí sä ði n'yo. Porque rá dogua mente rá pa xa m'mai, hinjam'mø di 'yo. ⁹ A nuna rá n'yohu ná, mi 'yøde te mmanna Pablo. Ra Pablo bi hyeti, bi ba p'uya ngue ec'ei ngue ða zá yø gua. ¹⁰ Nuna rá Pablo bi ts'edi bi 'yembj:

—Ðami nanguí ga 'bái —bi 'yembi.

Nuna rá n'yohu p'uya, bi m'mái. Bi 'yen'a n'na rá sägui p'uya, bi n'yo. ¹¹ Mi nu yø ja'i'a te bi 'yøtra Pablo p'uya, bi mahra hmafi yø ja'i, ga ya'a te yø hya yø ja'i Licaonia, i ena:

—Yø zi dahmu xpá ngohi ngue yø ja'i, bi zøcua di 'bøhmu ya —bi 'yena.

¹² Nuna rá Bernabé, t'embj ngue rá dahmu Júpiter. Nuna rá Pablo p'uya, t'embj ngue rá dahmu Mercurio ná, porque guehna rá Pablo bi manna hya. ¹³ Nu'a rá mmácaja rá dahmu Júpiter i ja rá njja p'u ja rá nenihni ni yatra 'yu. Bá zi yø ndani ná p'uya, xpí øtyø thøðøni, ni map'u 'bøhyø representante rá Cristo. Bá n'yoiu yø ja'i ði nomndani ngue ða 'yøpa rá 'bøt'e ngue ða ðanne. ¹⁴ Pe rá Bernabé 'nehra Pablo, bi mmeya'a te nne ða 'yøtyø ja'i ya p'uya. Bi xetyø pahni p'uya, ngue gue'a gui 'neçqui ngue hinguí nnu manho te nne ða 'yørpabi yø ja'i. Bi yarbu ha 'bøhyø ja'i p'uya, ni mafi, i ena:

¹⁵ —Ague n'yø'ahu, çhanja'a gui nne gui 'yøthu? Nugá'be xquet'a dyø ja'itho gá'be tengutho'ahu. A nuyá, nná çhe ga øt'a'be ná rá hoga 'da'yo hya Oja ya, n'namhmu gui hyehmu p'u'a te gui øthu, hinte ði mu'i'a. Ðami 'yec'ei'u Oja nuna 'bui. Guehna bi 'yøt'e te gá bí ja mahets'i, 'nehra hai, 'nehra jathe. 'Ne bi 'yøt'e gátho yø cosa ði nuhu. ¹⁶ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, madague'a hinguí nnu manho te øtyø ja'i, pe bi unna 'yu yø ja'i ngue ða 'yøt'e te di ho. ¹⁷ Pe zant'a ði neçqui te'o ná Oja, ngue gá rá nho ørcahu. Ði 'dacju rá 'ye. I øt'e ngue nja yø huahi. Ði 'dacju te ga sihu, 'ne di unna páhá ma mmaih.

¹⁸ Madague'a ngue nguna rá hya bi manna Pablo, pe xanhenñitho ha i hejpabi yø ja'i ngue hinda hyo yø ndani ða 'yørpabi rá 'bøt'e.

¹⁹ Bi zøhyø judío ngue yø mmengu Antioquia p'uya, 'nehyø mmengu Iconio. Bi japa nts'edi yø ja'i ya p'uya, ngue ða munto rá

Pablo. Mí mǎndo p'uya, ɛnǎ ngue ya bi hyo. Bi gǎrpuya, bá ɛmma xǒts'e ra hnini. ²⁰ Pɛ bi mpeti yǒ 'yɛc'ɛi p'u ha 'benna Pablo. Bi nangra Pablo p'uya, mahǒmbi yǎrbu ja ra hnini. Mí hyaxpuya, bi ma, bi mɛ ra Bernabé, i mpa p'u ja ra hnini Derbe.

²¹ Mí juadi bi manǎ hoga 'da'yo hya p'u ja ra hnini Derbe p'uya, xǎndǒngu yǒ ja'i bi 'yɛc'ɛi ra hya. Bi mengui mahǒn'a p'uya, i map'u ja ra hnini Lистра. Bi tho'a Iconia, i mpa Antioquia. ²² Di hatra ts'edi yǒ 'yɛc'ɛi p'u ja yǒ hnini bá thogui. Bi xifi ngue hinda hye'a ra hya ɛc'ɛi. Bi xifi ngue nu ra ja'i nne da yǎrbu di mǎnda Oja, jatho da zǎ ra n'u ua ja ra ximhái ngue dá ts'ui. ²³ Xquet'a bi 'yɛxyǒ n'yohu n'na ngu n'na yǒ hnini ngue di m'mɛt'o p'u di mpeti yǒ 'yɛc'ɛi. Da zǒmp'u da zǒni, ɔtyǒ mhmat'Oja 'nɛ ɛtyǒ mmui. Nuna ra Pablo di fát'a Oja ya yǒ ja'i bi 'yɛc'ɛi ra hya.

Bi mengra Pablo 'nɛhra Bernabé ngue i ma Antioquia.

²⁴ Mambá ɛp'uya, bá tho'a Pisidia, i mpa Panfilia. ²⁵ Mí zǒp'u ja ra hnini Perge p'uya, bi manǎ hoga 'da'yo hya. Mí thop'u p'uya, i mpa p'u ja ra hnini Atalia. ²⁶ Mambá thop'u p'uya, bá o ra barco i ma Antioquia. Guehna ra hnini na ngue bi t'ǎra mate Oja ngue da mǎp'u di ma ra Pablo 'nɛhra Bernabé ngue'a ra 'befi ya bi juadi bi 'yǒt'e. ²⁷ Mí zǒmp'u ja ra hnini Antioquia p'uya, bi mpeti yǒ 'yɛc'ɛi. Bi xihyǒ ja'i te xi 'yǒt'Oja conná ngue'u. Bi xifi ngue nne Oja ngue 'nɛ'u yǒ ja'i hǐngyǒ judío da 'yɛc'ɛi ra Jesucristo. ²⁸ Ya'átho yǒ pa bá m'mǎp'u 'buhyǒ 'yɛc'ɛi na ra Pablo 'nɛhra Bernabé.

15

Bi nja n'na ra junta p'u Jerusalén.

¹ Nu'u yǒ pa'u p'uya, bá nɛxa Judea 'da yǒ n'yohu, bi zǒ'a Antioquia. Bi mudi bi xǎnnbǎbi yǒ 'yɛc'ɛi p'uya, bi 'yɛmbi:

—Para ngue guí nyamhmu, jatho ngue gui 'yǒthɛu tengutho bi mǎnda ra Moisés ngue da hmɛpya'áhu conná circuncisión —bi 'yɛmbi.

² Nuna ra Pablo 'nɛhra Bernabé, bi 'yɛmmɛi bi njunt'ui'u mman'a p'uya. M'mɛfa p'uya, bi t'ɛxra Pablo 'nɛhra Bernabé ngue i ma Jerusalén, bi máhǎ mi'da yǒ 'yɛc'ɛi ngue da nyahu yǒ representante ra Cristo co 'nɛ'u 'bet'o p'u di mpeti yǒ 'yɛc'ɛi p'u Jerusalén. Janǎngue da nu ha di jap'na ra hya na.

³ Nu'u yǒ 'yɛc'ɛi p'u Antioquia, bi ma bi thǒp'u ja ra 'yu ra Pablo 'nɛhra Bernabé. Ni nthop'u ja yǒ hái Fenicia 'nɛ Samaria. I mma ha bi nja ngue bi hyɛp'u yǒ nyogui nt'ɛc'ɛi yǒ ja'i ngue bi 'yɛc'ɛi Oja. Gátho yǒ 'yɛc'ɛi p'uya, ɛmmɛi di johya 'mǒ mi 'yǒhna ra hya na.

⁴ Nuna ra Pablo 'nɛhra Bernabé bi zǒmp'u Jerusalén, bi mpeti yǒ 'yɛc'ɛi conyǒ representante ra Cristo 'nɛ'u yǒ n'yohu 'bet'o p'u di mpeti yǒ 'yɛc'ɛi. Bi ma te xi 'yǒrpabi Oja

p'uya. ⁵ Bi nangui 'da yǒ fariseo ya xi 'yɛc'ɛi ra hya p'uya, bi 'yɛmbi:

—Jatho ngue da ma mhmpya ya yǒ 'yɛc'ɛi hǐngyǒ judío, di njapra circuncisión. 'Nɛ di njapi ngue da zupra ley bi 'yotra Moisés —bi 'yɛmbi.

⁶ Janǎngue bi mpeti yǒ representante ra Cristo p'uya, co 'nɛ'u yǒ n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, para ngue da hnu ha di njapra hya. ⁷ Mí juadi mi nyauí ya'atho p'uya, bi nangra Bedu, bi 'yɛna:

—Ague ma zi cu'áhu, guí pahmu ngue nu'mǒ yǒ pa xa thogui, bá huanngǎ Oja p'u ha guí 'buhmu, ngue ga xicǎ ra hoga 'da'yo hya yǒ ja'i hǐngyǒ judío. I nnepe ngue 'nɛhya da 'yɛc'ɛi ra hya ya. ⁸ Nuna Oja, i parbabi yǒ n'yomfɛni yǒ ja'i. 'Nɛ di nɛqui ngue bi nu mǎho Oja ngue 'nɛhyǒ ja'i hǐngyǒ judío da 'yɛc'ɛi, porque bá pɛnnbǎbi ra Espíritu Santo, tengutho bi jacju m'mɛt'o. ⁹ Tengutho bi jacju Oja, bi jarbatho ya hǐngyǒ judío ya. Bi punnbǎbi ya yǒ ja'i bi 'yɛc'ɛi. ¹⁰ Xiya, zhanja ngue guí tácu'á te nne da 'yǒt'Oja ya? Porque guí xihmu yǒ 'yɛc'ɛi ngue jatho da dennǎ ley nuna hǐnjam'mǒ di sǎ da 'yǒtyǒ ja'i, ni xǐnga guehmu mboxitahu xta nza xta 'yǒt'e, ni xǐnga guɛcju di sǎ ga ɔthú'a te gǎma hya di mǎnda ra ley. ¹¹ Pɛ dí ɛc'ɛihu ngue gdǎ nyamhmu conná mate ra Hmu Jesús. Xquet'a njarbatho yǒ ja'i hǐngyǒ judío ya.

¹² Gǎ bi nsáya'a guí njun'mahya yǒ ja'i p'uya. Bi 'yǒrpa masu ra hya mmanǎ Bernabé 'nɛhra Pablo. Bi ma te bi nja 'mǒ mi map'u 'buhyǒ ja'i hǐngyǒ judío, ngue bi 'yǒtyǒ milagro Oja conná ngue'u. ¹³ Mí juadi bi hmanna ra hya na p'uya, bi 'yɛnna Jacobo:

—Ague ma zi cu'áhu, dami 'yǒhmu te ga mmangá ya. ¹⁴ Nuna ra Simu, ya xi xicju ha bi nja te bi 'yǒrpabi Oja 'mǒ rá mudi mi map'u 'buhyǒ ja'i hǐngyǒ judío. Nuna Oja, ya xpa huanhyǒ ja'i ja ngue da zo rá 'yɛ. ¹⁵ Nuna ra hya naya, di nthɛui na ra hya bi 'yotyǒ pǒngahya Oja naya, ngue ɛna: ¹⁶ “Nu'mǒ bi nja'a ra hya nt'ot'i ya, nu'a ra nija bi hyǒhra David, ma'da'yo ga hoqui haru xants'onǎ, porque ya xa xot'i. ¹⁷ Di nne ngue gátho yǒ ja'i hǐngyǒ judío da hyongui n'namhmu da zo ma 'yɛ. ¹⁸ Nguna ra hya bi mǎn'Oja, 'nɛ bi japi bi bahyǒ ja'i xa m'mahyǒ pa xa thogui”, bi 'yɛna.

¹⁹ Nugá dí ɛnǎ ngue nuya yǒ ja'i hǐngyǒ judío, ngue ya 'yo di 'bǎtyǒ mmui ngue ɛc'ɛi Oja, ya hǐngui sǎ ga ts'onnbahu yǒ mmui ya.

²⁰ A nuyá, para ngue hǐndi nsuhmi ya yǒ judío ngue yǒ 'yɛc'ɛi ya, hǒndya yǒ hya ja ua da ma macuarpi ra sucu ya. Ngue hinda za ra ngǒ, nu'a i tho ngue i t'ǒrba ra 'bǒt'e yǒ dahmu. 'Nɛ hǐndi n'yots'om'mái. 'Nɛ hinda zaprá ngǒ yǒ zu'ɛ hǐngui pǒnna ji 'mǒ bi du, 'nɛ hinda zi ra ji. ²¹ Porque asta guehyǒ pa xa thogui, ya mǎndǒ njam'mǒtho, n'na ngu n'na yǒ hnini i 'bui te'o mmanǎ ley bi 'yotra

Moisés. Nunā rā ley nā, nū mō rā pa ngue rā ts'āya, nhyato nhyato hmāmp'u ja yō nija dī mpeti yō judío.

22 A nuya yō representante rā Cristo p'uya, co 'nē'u yō n'yohu 'bet'o p'u ja rā nija, 'nē gātho yō 'yēc'ēi, bi zānnbaya ngue dā huanhni to dā menhni, dī ma Antioquia, dā mē rā Pablo 'nēhra Bernabé. Bi t'ēxra Judas nu'a ja man'na rā thūhu ngue rā Barsabás. 'Nē bi t'ēxra Silas. Guehya yō n'yohu 'bet'o p'u 'būhyō 'yēc'ēi ya. 23 Bī ma nt'ōt'e rā sūcua dā gaxpūya, i ēnna sūcua:

“Nugāhe yō representante gahe rā Cristo, 'nēhya 'bet'o u ja rā nija, 'nēhya mī'da mā zi cūhu 'būcua, dādi zenguaagāhe'u mā zi cūhu hīngyō judío rā m'map'u ja rā hnīni Antioquia, 'nē'u rā m'map'u ja rā hāi Siria, co 'nēp'u ja rā hāi Cilicia. 24 Dī ōcāhe ngue bī nēxua 'da yō n'yohu ngue hīndā et'āhe. A nuya p'uya, hīngui padī te guī 'yōthū ngue bādī ts'on'na nī mmāihū 'nā rā hya i mma, ngue dī manda dī nja'āhū rā hmēpya ngue rā circuncisión, 'nē guī suphū gātho'a te dī manda rā ley bi 'yotra Moisés. 25 Janangue dā mpetigāhe ngue dā nhecahyāhe. Dā ēxāhe yō n'yohu bī map'u, bī māhā nā mā zi cūhu rā Bernabé 'nēhra Pablo. 26 A nunā rā Bernabé 'nēhra Pablo i enyō te connā nguehna mā Hmūhū Jesucristo. 27 Nuya yō n'yohu dā et'āhe p'uya, guehna rā Judas 'nēhra Silas. Nuya p'uya dā zā guī nyasēhū, guehya dā xi'āhū temā hya dā sānnāhe ya. 28 Nu'a te bi zānna Espiritu Santo p'uya co 'nēcāhe, dā nū manhohe ngue hīngui ja ts'edi dā 'yōtyō ja'i'a te gā gā 'yo yō judío. Hīndā hōndya yō hya i ja ngue guī 'yōthū p'u ha 'būhyō judío dā si'āhū. 29 'Yo guī sahu rā ngō i tho ngue t'ōrba rā 'bōt'e yō dahmu. 'Nē rā ji p'uya, 'yo guī sihu. Nu'a rā ngō hīngui pōmna jī p'uya, bā n'yēte ngue bī mengui i ma Jerusalén. 30 Pe nunā rā Silas bī nū manho ngue bā cop'u nā. 31 Xquet'a 'nēhra Pablo, 'nēhra Bernabé bā cop'u Antioquia. Bi sigue bi xānnabī yō ja'i' nā rā hoga 'da'yo hya Oja. Bī mfāxui mī'da yō mmēngu p'u ngue xāmba rā hya yō ja'i'.

30 Ya bī ma'u bi t'erbūya. Mī zōmp'u ja rā hnīni Antioquia, bi petyō 'yēc'ēi, bi dā rā sūcua p'uya. 31 Nu'mō mī nū rā sūcua yō 'yēc'ēi p'uya, ēmmēi dī johya ngue ya bī nhoiyō mmāi. 32 Nunā rā Judas 'nēhra Silas xquet'a yō pōngahya Oja ya, bi hojpabī yō mmāi yō 'yēc'ēi ya p'uya, 'nē bi hatra ts'edi nā rā hya bi xifi. 33 Bā m'map'u njammī pa p'u Antioquia. M'mēfa p'uya, bā n'yēte ngue bī mengui i ma Jerusalén. 34 Pe nunā rā Silas bī nū manho ngue bā cop'u nā. 35 Xquet'a 'nēhra Pablo, 'nēhra Bernabé bā cop'u Antioquia. Bi sigue bi xānnabī yō ja'i' nā rā hoga 'da'yo hya Oja. Bī mfāxui mī'da yō mmēngu p'u ngue xāmba rā hya yō ja'i'.

Nunā rā Pablo, ya rā yo ndī bī ma ngue dī yonna hya.

36 Mī ma njammī pa p'uya, rā Pablo bi 'yēmbra Bernabé:

—Mahōnga mmēp'u ja yō hnīni ya xtā mammi rā hya Oja ya. Ga ma nuui te di ja'u mā zi cūhu —bi 'yēmbi.

37 Nunā rā Bernabé, bī ne xtā nzixra Xūua nunā ja man'na rā thūhu ngue rā Marco. 38 Pe rā Pablo hīmbi nū manho ngue xtā nzits'i, porque rā Xūua ya xpī nsote p'u Panfilia, hīngui nne dā mēp'u nī ma ngue dī 'yonna hya. 39 Bī n'uēni n'na ngu n'na ngue hīnga 'da'igu i mma. Nunā rā Bernabé bi zixra Marco nā. Bi 'yo rā barco i map'u ja rā hāi Chipre. 40 Rā Pablo p'uya, guehna rā Silas bī ne bī mē nā. Yō 'yēc'ēi p'uya bi 'yāprā mate Oja ngue dā mādi ha nī ma. 41 Rā Pablo 'nēhra Silas i mpa p'u ja rā hāi Siria, 'nēp'u ja rā hāi Cilicia. Di hatra ts'edi yō 'yēc'ēi p'u nī ma.

16

Rā Timoteo bī māhā rā Pablo 'nēhra Silas.

1 Rā Pablo 'nēhra Silas bi zōmp'u ja rā hnīni Derbe. Mī thop'u p'uya, i mpa p'u ja rā hnīni Lистра. Nup'u ja rā hnīni p'uya, bi dīmp'u n'na rā 'yēc'ēi nī hu ngue rā Timoteo. Rā judío'a rā mamā, pe ya rā 'yēc'ēi. Rā papā p'uya, hīngra judío'a. 2 Nu'u yō 'yēc'ēi mī 'būp'u ja rā hnīni Lистра bī nū manho nā rā Timoteo, dā gue'u yō 'yēc'ēi p'u ja rā hnīni Iconio, xquet'a bī nū manho. 3 Rā Pablo p'uya, bī ne bī māhā nā rā Timoteo. Bi japi ngue bī ma mhmpya, bī njapra circuncisión n'namhma ngue hīndi mbōcūe yō judío p'u dī ma. Porque ya fādī ngue hīngra judío rā papā nā rā Timoteo. 4 Nup'u ja yō hnīni ntho p'uya, bi xihyō 'yēc'ēi ngue dā 'yōt'e te mmānna sūcua bī menhyō representante rā Cristo, conyō n'yohu 'bet'o p'u dī mpeti yō 'yēc'ēi p'u Jerusalén. 5 A nuya yō 'yēc'ēi p'uya, bi hya rā ts'edi yō nt'ēc'ēi. N'na pa ngu n'na pa, man'na nī 'yēc'ēi tho mī'da yō ja'i'.

Rā Pablo bi 'uī n'na rā n'yohu ngue rā mmēngu Macedonia.

6 Rā Espiritu Santo hīmbi nepe xtanī manna hya p'u ja rā hāi Asia nā rā Pablo. Janangue bi 'damp'u ja rā hāi Frigia p'uya, i mpa Galacia. 7 Mī zōmp'u ja rā hyodi rā hāi Misia p'uya. Ja bi bēmp'u p'uya ngue xtī map'u ja rā hāi Bitinia. Pe rā Espiritu Santo hīmbi nepe xtī map'u. 8 Janangue bi 'dastho'a rā hāi Misia p'uya, i mpa p'u ja rā hnīni Troas. 9 Ja bī n'uī p'u nā rā Pablo mō mīnxui p'uya. Nu'a rā t'i p'uya, bī nū ngue 'bāp'u n'na rā n'yohu ngue rā mmēngu p'u ja rā hāi Macedonia. Bi 'yēmbi:

—Bī 'yēcua Macedonia, guī fāxcahe —bi 'yēmbi.

10 Mī n'uī rā Pablo p'uya, dā sānni ngue dā mēcāhe Macedonia. Dī haxhe njuani ngue nzongahe Oja ngue ja ganī māngāhe p'u rā hoga 'da'yo hya.

Ra Pablo 'nehra Silas bi ma Filipos.

¹¹ Dá ogáhe ra barco p'u ja ra hnini Troas. Dani mpácáhe p'u ja n'na ra hái bi ja mbo ra jathe ni hu ngue Samotracia. Rá yo pa p'uya, dá sòngáhe p'u ja ra hnini Neápolis. ¹² Dá nexáhe p'u p'uya, dani mpácáhe p'u ja ra hnini Filipos, gue'a n'na 'bui yó ja'i ngue yó romano. Nu'a ra danihni'a p'uya, tate sedi ngue'u mi'da yó hnini jap'u ja ra hái Macedonia. Dá m'mácáhe p'u njammí pa p'uya. ¹³ Mi zóhra pa ngue ra ts'áya, dá máhme nenihni ha ja n'na ra dathe. Nu'a ra xequi'a, ja zai di mpeti p'u yó judío ngue mmat'Oja. Dá mihme 'mò ma sómhme. Dá xihme ra hoga 'da'yo hya yó xisu ya xi mpeti. ¹⁴ Nu'a n'na'u yó xisu p'uya, ni hu ngue ra Lidia, ra mmengu p'u ja ra hnini Tiatura. Mará má'ulu na ra xisu na, pe ya tháne Oja. Pe bi xoipabi Oja rá mmái na ra xisu ngue bi 'yórpabi masu te mmana Pablo. ¹⁵ Bi nxixya p'uya, dá gue'u mi 'bap'u ja rá ngu, gá bi nxixya. M'mefa p'uya, bi 'yenje:

—Nu'mò guí haxhu njuaní ngue majuaní di éc'ei'gá ra Jesús, mmähá p'u ja ma ngungá 'mò, guí nsáyahu p'u —bi 'yenje.

Bi jacie ngue dá máhme p'u ja rá ngu p'uya.

¹⁶ Man'na ra ora p'uya, nmará máhme p'u ja ra mhmat'Oja di n'yohe ra Pablo, dá nthéhe n'na ra hmute mará ba'di ngue mi n'youi ra ts'onthi. Nuna ra hmute na, mi tapi xangu ra menyu yó hmu ngue mi ja rá m'fadi cona ts'onthi. ¹⁷ Nuna ra hmute p'uya, ni dena Pablo ngue mmarcahe, i ena:

—Nuya yó n'yohe 'bucua, guehya yó m'efi Oja maguesé ya. Nuya guehya xan'nahú ha di zá guí nyahmu ya —bi 'yena.

¹⁸ N'na ndi ngu n'na ndi ga mmähme ra mhmat'Oja, di jaje p'u na ra hmute. Mi sorpabi ra Pablo p'uya, bi 'bati, bi 'yembra ts'onthi mi n'youi ra hmute:

—Coná ts'edi ra Jesucristo, di xi'i ngue dami hyep'ra hmute guí n'youi —bi 'yembi.

'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi hyep'u ra ts'onthi mi n'youi ra hmute. ¹⁹ Pe nu'u yó hmu ra hmute p'uya, bi nu ngue ya hingui t'omi ngue honda dapra menyu ra hmute. Bi bentra Pablo 'nehra Silas. Bi zixra ja ra centro 'bahyó ts'at'abi. ²⁰ Bi ma madapi yó ts'at'abi p'uya, bi t'embí:

—Nuya yó n'yohe 'bucua, yó judío ya. Di ts'onyo ja'i 'bucua ja ma hninihu. ²¹ I xannbate yó costumbre nu'u hingui ja ngue ga othu, porque dyó romanohu.

²² Bi nangyo ja'i p'uya ngue bi zai. Yó ts'at'abi p'uya bi manda ngue dá bobja yó ulu ngue dá 'bei conyo t'o. ²³ Emméi bi 'bei. M'mefa p'uya, bi got'i. Bi sihra alcaide p'uya ngue dá mádi xandónho. ²⁴ A nu'a ra alcaide 'mò mi si p'uya ngue dá mádi xanhu, bi carpu ja ra ngumm'mexui asta mbo ra fadi. Bi

japyó za nt'at'i, ga ts'embra yó gua yó ofádi p'uya.

²⁵ Pe nu'mò mi zo made ra xui p'uya, nuna ra Pablo 'nehra Silas i mmat'Ojatho, 'ne turpabi yó alabansa Oja. Oxta'u mi'da yó ofádi te gá ot'e. ²⁶ Nthambenitho bi 'yan'a hái p'uya. Xogue ra huatyó nducjado p'u ja ra fadi. 'Bexpi xogui gátho yó goxthi, 'ne bi nxahyó cadena manthut'i yó za n'youi yó gua yó ofádi. ²⁷ Nu'a ra alcaide p'uya, mi nu ngue gá xi xohyó goxthi fadi. Bi 'yembi ngue ya xi ma gátho yó ofádi p'uya. Bi gaxra juai p'uya, bi ne xti nhyosé. ²⁸ Pe bi matra Pablo, bi 'yembi:

—Man'nan'yo mi 'yot'e guí nhyosé ague n'yo. Gá di 'bucáhe ua —bi 'yembi.

²⁹ Nuna ra alcaide p'uya, bi 'yakra nyot'i. Ni tihi bi yat'ambo. Ni huaguí ngue bi nsu. Bi guarbu 'bakra Pablo 'nehra Silas ngue bi ndantyóhmu. ³⁰ Bá jucathi p'uya, bi 'yembi:

—Ague n'yo'auí, zte 'be'a ja ngue ga ot'e para ngue ga nyani?

³¹ Nuya yó ofádi p'uya, bi 'yembi:

—Dami 'yec'ei ra Hmu Jesucristo n'namhma guí nyani. 'Ne'u to 'bap'u ja ni ngu, di nyan'mò dá 'yec'ei —bi 'yembi.

³² Nuna ra alcaide p'uya, gátho'u 'bap'u ja rá ngu, bi sifi xanhu hanja'a ra Hmu Jesús. ³³ Tobe ndaxutho'a ra ora'a. Nuna ra alcaide bi mejpabi yó n'ani mi n'youi. Bi nxixya p'uya, gátho'u 'bap'u ja rá ngu bi nxixya. ³⁴ M'mefa p'uya, bi zixra ngu ngue bi unna hmé dá zi. Nuna ra alcaide p'uya, gátho'u 'bap'u ja rá ngu, janjuaní di johya ngue bi 'yec'ei Oja.

³⁵ Nu'mò mi hyaxpuya, nu'u yó ts'at'abi bi menhyó policia dá xihra alcaide ngue di thóhyó ofádi. ³⁶ Ra alcaide p'uya bi 'yembra Pablo:

—Bá penngá ra hya yó ts'at'abi ngue ga thóc'auí. Janangue 'yo te guí mbembi ya, ni mehma —bi 'yembi.

³⁷ Mi dahra Pablo, bi 'yembyó policia:

—A nugá'be dyó romanogá'be. 'Né nnu yó ja'i p'u bi megba'be, ni xinga 'bet'o hacra güenda ja di ncote. 'Né dá 'yena go nt'aguitho di thoga'be ya. Nu'a, hin'na'a. Guí xihmi ya dá ése dá guga'be ua ja ra fadi.

³⁸ Yó policia p'uya, bi mengui ba xihyó ts'at'abi te mmanyó ofádi. Yó ts'at'abi p'uya, bi nsu 'mò mi ba'di ngue yó romano ya yó ofádi. ³⁹ Mi zop'u ja rá fadi yó ts'at'abi p'uya, bi 'yapa mpunnbate. Bá juip'uya, bi xifi ngue dá bomp'u ja ra hnini. ⁴⁰ Nu'mò mi bomp'u ja rá fadi na ra Pablo 'nehra Silas, i map'u ja rá ngu ra Lidia. Ja bi nyahu p'u mi'da yó 'yec'ei p'uya. Hontho bi zajpa yó mmái yó ja'i, bi ma p'uya.

¹ Mí ma ra Pablo 'nēhra Silas, i mpa p'ua ja ra hñinj Anfpólis, i nthop'ua ja ra hñinj Apolonia. Bi zomp'ua ja ra hñinj Tesalónica p'uya. Mí jap'ua ra njja di mpeti yø judío. ² Nunā ra Pablo bi yurb'ua ja ra njja, ya gā ngu'a ørbu ja yø hñinj xi thogui. Nhyu sábadu bi mēmbi bi nyāha yø judío p'ua ja ra njja. ³ Di opan'yu yø ja'i hanja'a te mmamp'ua ja ra Maça Libro, ngue ra Cristo jatho ngue da zā ra n'ua, da tho, da t'āgui. M'mefa p'uya, di bēnate p'ua da nt'āgui. Bi 'yēmbūya:

—A nunā ra Jesús di xi'ahu ya, guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na.

⁴ Ngue nguna xifi, bi 'yēc'ei da yø judío. Bi guarb'ua ha ya ra Pablo 'nēhra Silas. Xquet'a bi 'yēc'ei xangu yø ja'i hñingyø judío ya mi thanne Oja. 'Nē xangu yø xisu nuya hñu mansu p'ua ja ra hñinj bi 'yēc'ei ra hya. ⁵ Bi nscya ya yø judío himbi 'yēc'ei ra hya p'uya. Bi zonhyø ja'i ngue yø ts'oc'ei mi 'yop'ua ja ra caye, bá yans'yø ja'i p'ua ja ra hñinj p'uya. Bi māspara rá ngu ra Jasón ngue honna Pablo 'nēhra Silas. Bi ne xta nzits'i ngue xti dāp'ua 'buhyø ja'i. ⁶ Pē ngue himbá timp'ua p'uya, bá jucra Jasón 'nē'u mi'da yø 'yēc'ei. Bá si ngue bi dāp'ua ja ra ts'ut'abi. I mahyø ja'i p'uya, i ena:

—Nu'ua yø n'yohu dí mmangāhe ya, ndap'ua bi zā di ts'onnyø ja'i. A nuyá, xquet'a 'youa ja ma hñinjha ya. ⁷ Go di sáyabi p'ua ja rá ngu na ra Jasón. Gátho ya p'uya, hñingui ēc'ei'a ra ley ga 'yo ra dast'abi Roma. Porque embi ngue 'bu hman'na ra dast'abi ni hu ngue ra Jesús.

⁸ Mí 'yøhyø ja'i na ra hya na p'uya, co 'nēhyø ts'ut'abi, di maxni yø ja'i p'uya ngue ncuē. ⁹ Nunā ra Jasón co 'nē'u mi'da yø mmí'yēc'eiui, bi gutra mēnyu ngue bi ma mathøgue.

Ya 'bup'ua ja ra hñinj Berea na ra Pablo 'nēhra Silas.

¹⁰ Mí nxui p'uya, nu'ua yø 'yēc'ei n'na zihmantho bi japi bi bōnna Pablo 'nēhra Silas. I mpa p'ua ja ra hñinj Berea. Mí zomp'ua p'uya, bi map'ua ja ra njja di mpeti yø judío. ¹¹ Nuya yø judío ngue yø mmēngu p'ua, man'na yø ndøhoja'i ya ngue yø mmēngu Tesalónica. Janjuani ngue yø mmūi ga 'yøhra hoga 'da'yo hya sifi. N'na pa ngu n'na pa huaxtyø hya nt'oti ra Maça Libro. Porque nne da badi ngue'mø majuan'i a te sifi ogue hñin'a. ¹² Janangue xangu yø judío bi 'yēc'ei ra Jesús. Da gue'ua hñingyø judío, xangu bi 'yēc'ei. Ngu yø n'yohu, ngu yø xisu nuya hñu mansu, gā bi 'yēc'ei ra hya. ¹³ Mí mambra hya Oja p'ua ja ra hñinj Berea na ra Pablo. Ngu i 'yøhya yø mmēngu Tesalónica, 'bexpi ma yø judío ngue bá utyø ja'i p'ua ja ra hñinj. ¹⁴ Nu'ua yø 'yēc'ei p'uya, n'na zihmantho bi 'yētra Pablo, bi map'ua ja ra nenga jathe. Pē nunā ra Silas 'nēhra Timoteo bi gop'ua Berea'u. ¹⁵ Nu'ua bi mähā ra Pablo p'uya, bá

emp'ua ja ra hñinj Atenas. Mambá penc'ua p'uya bá hannbabi ra hya ra Silas 'nēhra Timoteo ngue daní zadi n'na zihmantho.

Ra Pablo ya 'bup'ua ja ra hñinj Atenas.

¹⁶ Mente ndø'mate ra Pablo p'ua Atenas, bi m'mähra sibi rá mmūi p'uya ngue nnu yø ja'i p'ua ja ra hñinj ngue gā sihyø dahmu thanne. ¹⁷ Janangue bi xihra hya yø judío p'ua ja ra njja, da gue'ua ya thanne Oja, gā bi xihra hya. N'na pa ngu n'na pa xihra hya yø ja'i di nthēui p'ua ja ra tai. ¹⁸ Bu'i'da yø n'yohu, ngue madi xā'a ra hya mi xānnate ra Epicuro. Mí'da p'uya, madi xā'a ra xādi ngue ra estoico. Bi madi bi nyāui ra Pablo'ua p'uya. Bi 'yēn'i'da p'uya:

—¿Teni 'be'a má hya mmanna ra n'yohu 'būcaua? Hñin'ua p'ua rá nze'gui di yahni ua —bi 'yēna.

Mí'da p'uya, bi 'yēna:

—Ena gue di 'yonna hya na ngue yø 'da'yo dahmu.

Bi manna nguna, porque ra Pablo bi xi-hyø ja'i hanja ra Jesús, 'nē xifi ngue bi bēnate. ¹⁹ Bi ts'ixra Pablo p'ua ja n'na ra xequi ni hu ngue ra Areópago p'uya, nup'ua zai di mpeti yø ja'i ngue ma consejo. Bi t'ēmbūya:

—Dí nne ga pacāhe teni 'be'a ma'da'yo xādi na ra hya guí mma n'yø. ²⁰ Porque hñjam'mø xtā øcāhe te guí mmanya. Dí nne guí xicje te ga mbōnya yø hya guí mma —bi 'yēnyø ja'i.

²¹ Nu'ua yø mmēngu p'ua Atenas co 'nē'u yø 'dan'yo ja'i ya mi 'bup'ua, hñi temā n'nama hya di ørpa masu, hñinda hont'a te ma'da'yo nne da sifi ogue da 'yøde. ²² Bi m'mā inde ra Pablo p'ua ja ra junta ngue ra Areópago p'uya, bi 'yēmbýø ja'i:

—Aguē gyø mmēnguhū ua ja ra hñinj Atenas. Ya xtā nugā te guí øthu ua guí 'buhmu. Dī nequí ngue ēmmēi guí thannehu yø dahmu. ²³ Porque nup'ua xtā thocā, xtā nugā n'na ra altar ngue nt'oti n'na ra letrero ngue ena: “Guehna rá altar Oja nu'a hñingui fađi te'o naya”, i enna letrero. A nuyá, guehna Oja guí thannehu naya, pē hñingui pahmu te'o na, guehna Oja dadi øt'ahu naya.

²⁴ Nunā Oja bi hocra ximhäi 'nē bi hoqui gátho yø cosa i ja. Gue'a rá mmēti te gā bi ja mahgts'i'a ya, 'nēcua ja ra ximhäi. Pē hñingui 'bup'ua ja yø ngunja di hocyø ja'i na Oja na. ²⁵ Nunā Oja, hñite honna ngue da 'yēnyø ja'i te di unni. Porque go badi 'dacja'ra te'a, 'nēhma hya dí juxha, 'nē gátho mi'da yø cosa go badi un'a.

²⁶ Nunā Oja, bi 'yøt'e ngue n'na 'yūtho p'ua bá fudi ngue bi nxandyø ja'i 'bai gā rá nguní nximhäi. Bi zānnbabi ra pa di m'mūi. 'Nē bi zānnbabi ra xequi hapu di m'mūi. ²⁷ I 'yøt'Oja'a, n'namhma ngue gátho yø ja'i da hyon'Oja, 'nē da badi te'o. Majuaní ngue

nuya, hinga yap'u 'bu Oja ngue gátho gahu. ²⁸ Porque connángue Oja dí 'báhmú, 'né dadi 'yamhmú, 'né ja má tehu. Tengutho rá hya bi man'í'da ní 'yot'a sácuahú, bí ma ngue yó básigahú Oja. ²⁹ P'e xi'mó ngue yó básigahú Oja, hinguí sá ga émhmu ngue nuna Oja, gdá hyc'pahu yó dahmu ngue yó oro, ogue yó dahmu ngue yó t'axi, ogue yó dahmu ngue yó do. Porque nuya yó dahmu ya, rá n'yomfénis'e rá ja'í gui hoqui. ³⁰ Nu'mó yó pa xa thogui, nuna Oja mí serpabi yó ja'í thanne yó dahmu, porque him mani bahyó ja'í hanja. P'e nu rá pa dí 'báhmú ya, nuna Oja hómnbú bí zá dí 'bepi gátho yó ja'í ngue dá hyep'u yó dahmu thanne. ³¹ Porque Oja, ya xpá nzánna n'na rá pa ngue dá hyaspi xandónho rá güenda gátho yó ja'í 'bú'a nxímhái. Nuna dá hyaxra güenda p'uya, guehna n'na rá n'yohu ya xpá huanhni. Nuna Oja, i nnepe ngue gátho yó ja'í dá badi te'o ná ya xpá huanhni. Janangue bi japi bi bennate p'u ha bi t'águi.

³² Nu'mó mí 'yóhyó ja'í ngue émbi bi bennate p'u ha bi t'águi, i thentho 'da. Mí'da p'uya bi 'yémbi:

—'Bet'o man'na rá pa ya, mahóngu'i xicje ná rá hya ná —bi 'yémbi.

³³ Bi map'u ha sáya rá Pablo p'uya. ³⁴ P'e nuya 'da yó ja'í bi nu manho rá hya mmaná Pablo, 'né bi 'yéc'ei. N'yoiu p'u rá Dionisio, guehna n'na'u yó ts'ut'abi p'u ja rá Areópago. Xquet'a n'yoiu p'u n'na rá xisu bi 'yéc'ei rá hya, ní hu ngue rá Damaris. 'Né n'yoiu p'u mí'da yó ja'í.

18

Rá Pablo ya 'bap'u ja rá hñini Corinto.

¹ M'mefa p'uya, nuna rá Pablo bi néxp'u ja rá hñini Atenas, bi zómp'u ja rá hñini Corinto. ² Nuna rá hñini ná p'uya, bi dímp'u n'na rá judío ní nu ngue rá Aquila, rá mméngu Ponto. Nuna rá Aquila n'yoiu ná rá Priscila rá xisu, hína ya'atho yó pa xi zóp'u Corinto. Bá ép'u ja rá hái Italia, ngue nuna rá dast'abi Claudio bí manda ngue gá bí thón'athi yó judío mí 'bap'u ja rá hñini Roma. Bí ma rá Pablo ngue bá nyauí. ³ Nuna rá Pablo mí pa'a rá 'befi mí pehná rá Aquila. 'Dap'u bí m'mahmi p'uya ngue bí mpefi, di hocyó ngun'ulu. ⁴ Nu'mó rá pa sáya yó ja'í p'uya, nhyáto nhyato pa rá Pablo p'u ja rá nija dí mpeti yó judío, ngue nne dí 'bátyó judío 'né'u hingyó judío, ngue dá 'yéc'ei rá Jesucristo.

⁵ Mí zóh'ra Silas 'néh'ra Timoteo ngue xpí 'yé'a Macedonia. Rá Pablo p'uya, hinguí sáya ngue mmaná hoga 'da'yo hya. Di opán'yú yó judío ngue rá Jesús, guehna rá Cristo bá ex Oja ngue dí ndast'abi ná. ⁶ P'e nuya yó judío, ya mánts'o ngue sáhra hya. Bi huacrá

pahní rá Pablo p'uya, gue'a rá hméya'a ngue ya bi hyc'p'u'u yaui, bi 'yémbaya:

—Gadi jasehu p'u guí mmähá rá castigo ya, ya hñini ma má güendagá'a ya. Nuyá, gdá magá p'u rá m'mahyó ja'í hingyó judío ya —bi 'yémbi.

⁷ Mí bóm'p'u ja rá nija rá Pablo p'uya, i map'u ja rá ngu n'na rá n'yohu ní hu ngue rá Justo. 'Bap'u ja rá hyo nija, ya thanne Oja ná rá n'yohu ná. ⁸ Man'na rá n'yohu ní hu ngue rá Crispo p'uya, mí 'bet'o p'u ja rá nija dí mpeti yó judío, 'néhna bí 'yéc'ei rá Hmu Jesús gátho'u 'bap'u ja rá ngu. Xquet'a xangu mí'da yó mméngu p'u Corinto bí 'yéc'ei rá Jesús. Mí zá mí 'yóh'ra hoga 'da'yo hya yó ja'í, bí 'yéc'ei 'né bí nxixya. ⁹ Bí n'u'í 'mó mí nxuí rá Pablo p'uya, bí nu ngue émb'ra Hmu Jesús:

—'Yo guí su ague Pablo. Damí sigue maná hya, o guí sáya. ¹⁰ Nuga gó dí n'yoiu, hñinte dá ja'í yó ja'í. Nuna rá hñini ja ua, dí pacá ngue xangu yó ja'í dá 'yéc'ei'ga ua —bi 'yémbi.

¹¹ Janangue bá m'm'u'a n'na jéya made p'u ja rá hñini Corinto rá Pablo p'uya, ngue bi xánnbabi rá hya Oja yó ja'í. ¹² Mí 'yéh'ra pa p'uya ngue bí ndast'abi p'u ja rá hái Acaya ná rá Galión. Bí mpeti yó judío p'uya ngue bí záh'ra Pablo. Bi zixp'u ja rá ts'ut'abi. ¹³ Bi t'émbrá dast'abi p'uya:

—Nuna rá n'yohu 'bucua, di japa nts'edi yó ja'í ngue dá dñne Oja. P'e hinga gue'a ní 'yup'u'í mma, tengutho mmaná ley ngue gdá thannehu Oja —bí 'yényó ja'í.

¹⁴ Ya mmáp'u ngue dá dáhra Pablo, pé nuna rá dast'abi Galión bí 'yémbyo judío:

—Nu'mó ngue dá n'na rá ts'oqui xtánh'ets'í ná rá hya guí mmámhmu, dá zá ga ót'ahú rá ts'ut'abi conforme rá ley 'mó. ¹⁵ P'e nja ngue yó hyatho'u guí mmámhmu, 'né yó thuhútho yó ja'í, 'né ní leyséhu'a guí órpa'u rá hya, damí hocse ní asuntohu. Porque hñindí nne ga ót'á rá ts'ut'abi ná rá hya ná.

¹⁶ Bi hyón'athi p'u bí nja rá hya p'uya. ¹⁷ Nu'u yó ja'í hingyó judío n'nya, bí bentrá Sóstenes nuna 'bet'o p'u ja rá nija, ngue bí ma má'ani rá hmi rá dá rá ts'ut'abi. P'e hím'bi 'yórpátho masu ná rá Galión te bi 'yótyó ja'í.

Mahómbi meng'ra Pablo, i ma Antioquia.

¹⁸ Nup'u ja rá hñini mí 'báh'ra Pablo, bí m'map'u má njammí pa. M'mefa p'uya, bí 'yéhyó 'yéc'ei ngue bí ma, bí máhá rá Priscila 'néh'ra Aquila, i mpa p'u ja rá hñini Cenecea. Ja bí zándi bí 'yaxp'u rá ya rá Pablo p'uya, ga mbóni ngue rá ndanne ga 'yo. Ja bí néxp'u ngue bí 'yo rá barco i mpa p'u ja rá hái Siria. ¹⁹ Mí zómp'u ja rá hñini Efeso p'uya. Ja bá cop'u rá Priscila 'néh'ra Aquila. Hante ngue dá tho p'uya, bí map'u ja rá nija dí mpeti yó judío ná rá Pablo ngue bá nyahu. ²⁰ Nu'u yó judío p'e Efeso p'uya, i xifi ngue xtabá

m'mwɔp'u njammɔ pa. Pɛ rɔ Pablo hɔmbɔ ne. 21 Ɛm'mɔ mambɔ ɛdi:

—I ja ngue ga sɔngɔ Jerusalɛn. Ja ganɔ sɔgɔ p'u rɔ ngo bɔ ɛp'u. Pɛ nu'mɔ da ne Oja, ga ma pengɔ mahɔn'a ngue ga nnu'ahɔ —bi'yɛmbɔ.

Bi 'yo rɔ barco p'uya, bi ma. 22 Nu'mɔ mɔ zɔnna Pablo p'u Cesarea p'uya, bi thogui, i ma Jerusalɛn. Mɔ juadi bi zɛngua yɔ 'yɛc'ɛi 'bɔp'u, bi tho p'uya, i mpa Antioquia. 23 Mɔ zɔmp'u p'uya, bi m'mwɔp'u njammɔ pa. Mambɔ ɛɛ, bɔ thɔp'u ja yɔ hnɔnɔ ja'a rɔ hɔi Galacia, 'nɛp'u ja rɔ hɔi Frigia bɔ thogui ngue di hatra ts'edi gɔtho yɔ 'yɛc'ɛi.

Rɔ Apolos bi manna hyɔ p'u Efeso.

24 Nu'u yɔ pa'u p'uya, bi zɔp'u ja rɔ hnɔnɔ Efeso n'na rɔ judio ni hu ngue rɔ Apolos, rɔ mmɛngu Alejandria. I mma xandɔnho rɔ hyɔ, 'nɛ padɔ xandɔnho'a te nt'ot'i p'u ja rɔ Maça Libro. 25 Ya xi xadi xanho hanja'a te bi 'yɔtra Hmu Jesu. I ha rɔ ts'edi ngue mmanna hyɔ, 'nɛ xɔnnbate xanho hanjana rɔ Jesu, madague'a ngue hɔnt'a rɔ nxixya bi nxɔnnbate rɔ Xuua mɔ padɔ hanja. 26 Nuna rɔ Apolos bi hyɔ rɔ ts'edi bi manna hyɔ p'u ja rɔ nɔja di mpeti yɔ judio. Pɛ nu'mɔ mɔ 'yɔhra Priscila 'nɛhra Aquila te i mma, bi zica n'nannɔ rɔ Apolos. Bi opɔn'yɔ xandɔnho hanja na rɔ 'da'yo hyɔ Oja. 27 Bi ne bi thɔna rɔ Apolos i map'u ja rɔ hɔi Acaya. Yɔ 'yɛc'ɛi p'uya, bi mɔxmahyɔ. Bi 'yɔrpa n'na rɔ sɔcua bi gats'i ngue danɔ dɔpyɔ 'yɛc'ɛi rɔ m'mwɔp'u Acaya, n'namhɔ ngue di unni xanho rɔ ts'aya. Nu'mɔ mɔ zɔmp'u Acaya p'uya, bi 'yɔrpa rɔ nho ya yɔ 'yɛc'ɛi ya xi 'yɛc'ɛi rɔ hyɔ connɔ mɔte Oja. 28 Porque yɔ hmɔ yɔ dɔ yɔ ja'i p'u, bi hyɔ rɔ ts'edi bi dɔjpi te mman'yɔ judio. I utɔ te nt'ot'i p'u ja rɔ Maça Libro, ngue rɔ Jesu guenhɔ rɔ Cristo bɔ ɛx Oja ngue di ndast'abi na.

19

Ya 'bɔp'u ja rɔ hnɔnɔ Efeso rɔ Pablo.

1 Rɔ Apolos ya 'bɔp'u ja rɔ hnɔnɔ Corinto. Nuna rɔ Pablo p'uya, bi 'damp'u ja yɔ xanthɔ ngue bi zɔn'a Efeso. I a dɔmp'u 'da yɔ 'yɛc'ɛi p'uya. 2 Rɔ Pablo bi 'yanyɔ 'yɛc'ɛi, bi 'yɛmbɔ:

—Xi'mɔ gmɔ 'yɛc'ɛi hu rɔ hyɔ ya, ɔua 'bɛxquɔ n'yohu rɔ Espiritu Santo, uague hin'na?

Mɔ dahyɔ ja'i p'uya, bi 'yɛmbɔ:

—Hɔn'na. Hɔnjam'mɔ xtɔ ɔcɔhe ngue di 'bɔ'a rɔ Espiritu Santo.

3 Nuna rɔ Pablo p'uya, bi 'yɛmbyɔ ja'i:

—ɔTema nxixya bi nja'ahu p'uya?

Bi 'yɛm'mɔ mɔ dahyɔ ja'i p'uya:

—Gue'a rɔ nxixya bi manna Xuua.

4 Bi 'yɛnna Pablo p'uya:

—Nuna rɔ Xuua bi xixyabi yɔ ja'i na, gue'a rɔ hmɛya'a ngue da fadi ngue ya bi hyɛp'u rɔ nts'o yɔ ja'i. Pɛ xquet'a bi xifi ngue jatho

da 'yɛc'ɛi'a n'na n'c'ɛi da ɛp'u m'mɛfa ngue rɔ Xuua. Nuna bi ma, guenhɔ rɔ Jesucristo na.

5 Mɔ 'yɔhyɔ ja'i na rɔ hyɔ na p'uya, mahɔmbɔ nxixya para ngue da fadi ngue ya ɛc'ɛi rɔ Hmu Jesu. 6 Rɔ Pablo p'uya, bi japrɔ 'yɛ p'u ja yɔ ya yɔ ja'i. Yɔ ja'i p'uya di hatra ts'edi rɔ Espiritu Santo. N'nan'yo yɔ hyɔ ga ya p'uya, ɔt'a Oja p'uya ngue sɔ da manyɔ ja'i'a rɔ hyɔ nnepe da ma. 7 'Dɛ'ma yonc'ɛi'u yɔ n'yohu bi nxixya.

8 Nhyushna bi mɛmbabi rɔ Pablo ngue pap'u ja rɔ nɔja di mpeti yɔ judio. Bi hyɔ rɔ ts'edi ngue ja bi mmamp'u rɔ hyɔ. I nne di 'bɔtyɔ ja'i, porque xihyɔ ja'i ha di njap'u di zo rɔ 'yɛ Oja. 9 Pɛ hɔngu nne da 'yɛc'ɛi 'da yɔ ja'i, nu te ja, ya ja. Sinoque bi nya man'atho p'u ha 'bɔhyɔ ja'i, ngue sɔhra hoga 'da'yo hyɔ. Bi zop'u rɔ Pablo p'uya. Nu'u yɔ 'yɛc'ɛi, bi zixra Pablo p'u ja n'na rɔ escuela 'bɔ'a n'na rɔ xɔnnbate ni hu ngue rɔ Tiranno. N'na pa ngu n'na pa ja bi mmamp'u rɔ hyɔ p'uya. 10 Ngut'a i tho'a nyo jɛya p'uya. Janangu gɔtho'u yɔ ja'i rɔ m'mwɔp'u ja rɔ hɔi Asia, ngu yɔ judio, ngu'u hɔngyɔ judio, gɔ bi 'yɔde hanja na rɔ hyɔ rɔ Hmu Jesu. 11 Nuna Oja, xangu yɔ milagro bi japi bi 'yɔtra Pablo. 12 Madra bayutho, ogue tema ulu di ngat'i, i jaspabi yɔ dɔrquehi ngue da dadi. 'Bexta zɔ rɔ n'u di ja p'uya. Yɔ ts'onthɔ p'uya, i hɛp'u yɔ ja'i n'youi.

13 Mɔ 'yop'u 'da yɔ judio ngue yɔ mpɔnthɔ p'uya. Bi zɔpi bi marpabi rɔ thuhu rɔ Jesu, ngue di japi da hyɛp'u yɔ ts'onthɔ n'youi rɔ ja'i. Bi 'yɛna:

—Dadi 'bɛp'a'i ya grɔ ts'onthɔ ngue gui hyɛp'u rɔ ja'i. Di xi'i ngue gui hyɛp'u connɔ ts'edi rɔ Jesu nuna mmanna Pablo —bi 'yɛna.

14 Nuna n'na rɔ judio ngue rɔ hmu mmɔcɔja, ni hu ngue rɔ Esceva, mɔ si yoto yɔ ts'ant'u ngue gɔ yɔ mpɔnthɔ. Nguna bi man'u p'uya. 15 Nu'mɔ mɔ dahra ts'onthɔ, bi 'yɛmbɔ:

—Di pacɔ te'o na rɔ Jesu gui mmanya. 'Nɛ di pacɔ te'o na rɔ Pablo. Pɛ nu'ahɔ, hɔndɔ pacɔ te'o'ahɔ —bi 'yɛmbɔ.

16 Bi bentyɔ mpɔnthɔ na rɔ n'yohu mɔ n'youi rɔ ts'onthɔ p'uya, bi n'ahɔi. Bi dapi gɔtho. Janangu bi 'dap'u ja rɔ ngu'u yɔ mpɔnthɔ p'uya, ngue bi zet'i 'nɛ bi nxɛnnba yɔ ulu. 17 Gɔtho'u yɔ mmɛngu Efeso p'uya, ngu yɔ judio, ngu'u hɔngyɔ judio, gɔ bi nsu 'mɔ mɔ 'yɔ'a te bi nja. Gɔ ɛspabi yɔ ja'i na rɔ Hmu Jesu.

18 Nuya yɔ ja'i bi guarbu ha bi nja rɔ hyɔ, xangu bi 'yɛc'ɛi rɔ hyɔ. I mman'yɔ ja'i ngue xants'o te xi n'yo m'met'o. 19 Nuya yɔ ja'i ya man n'yo'a ngue rɔ mfadi, xangu to bɔ cahyɔ libro mfadi p'uya, ngue yɔ hmɔ yɔ dɔ yɔ ja'i p'u bi 'yudɔ. Bi 'tɔtra guɛnda hangu di mui yɔ libro p'uya, bi bɔxra guɛnda commɔ yote ma 'det'a mahuahɔ rɔ taxɔ di ntheui.

20 Nu'mø bi hmã hanja na ra Hmu Jesús, i u Oja ngue ja rá ts'edi, porque hát'i di 'bátyø ja'i ngue ɛc'ɛi.

21 M'mefa p'uya, bi zo rá mmui ra Pablo ngue di ma Jerusalén. Pe 'bet'o danj n'yop'u ja ra hãi Macedonia, 'nɛp'u ja ra hãi Acaya. Bi 'yɛna:

—Nu'mø da juadi dá n'yogã p'uya, jatho ga thogu ganj mpagã Roma —bi 'yɛna.

22 Nuna ra Pablo, bi menhni yoho yø mäxte ngue di ma Macedonia. Guehna ra Timoteo 'nɛhra Erasto. Pe ra Pablo bi gose njammj pa p'u ja ra hãi Asia.

Bã ts'uhra Pablo p'u Efeso.

23 Nu'u yø pa'u p'uya, bi nja n'na ra dasui connã nguehrã hyã ra Jesucristo. 24 Go bi 'yuhra sibi na ra Demetrio mĩ øtyø nt'ɛmbi ngue ra t'axi, mĩ øt'e tengutho ja ra nija p'u 'buhra dahmu Diana. Porque xangu ra mɛnyu mĩ jatyo mɛfi. 25 Nuna ra Demetrio bi peti gãtho'u 'da'igu ra 'bɛfi pɛhmj, bi 'yɛmbj:

—Ague n'yø'ahũ, guĩ pahmu ngue nuna ra 'bɛfi jajũ ya, ja di tímhmũ p'u na ra nho nnã 'buhmũ. 26 Ya guĩ nnuhũ te øtra Pablo 'yop'u, i xihyø ja'i ngue nu'u yø dahmu di hocra ja'i, hinga gue'u Oja'u. 'Nɛ di øhmũ p'uya ngue hinga hõndua Efeso njap'u, sinoque ya mme gãtho ra hãi Asia, ya hinguĩ ɛc'ɛi yø dahmu yø ja'i co nu'a ra hyã mmanna Pablo. 27 Ya nts'utho'a te ja p'uya, porque di m'mehra 'bɛfi di pɛhmũ. Nu'a rá nija ra macã dahmu Diana p'uya, xquet'a ya hĩnnj mantho da zupyo ja'i. Dĩ m'mɛ'a ga 'yɛspabi ra dahmu yø ja'i p'uya, conque guehna ra dahmu Diana thanne gãtho yø mmengu Asia, 'nɛ thanne gãtho yø ja'i 'bu'a nximhãi.

28 Bĩ ndecue yø ja'i 'mø mĩ 'yøhna ra hyã na p'uya. I mahyo ja'i p'uya, bi 'yɛna:

—Maguesɛ na ra dahmu Diana thanne yø mmengu Efeso —bi 'yɛna.

29 Bĩ madi bi yans'yø ja'i p'u ja ra hĩnnj p'uya. Bi bentrã Gayo, 'nɛhra Aristarco, guehya yø n'yohũ ngue yø mmengu Macedonia mambã n'youi ra Pablo. Bi zixpu ja ra estadio di mpeti gãtho ra hĩnnj 'mø øt'a junta p'uya. 30 Bĩ ne ra Pablo ngue xtã mmap'u ha 'buhyø ja'i, pɛ himbi japyø 'yɛc'ɛi bi ma. 31 Xquet'a madi mpahmj ra Pablo 'da'u yø ts'ut'abi di manda p'u ja ra hãi Asia, guehya bi mennba ra hyã ra Pablo ngue hũnda zã da zømp'u ha di mpeti yø ja'i ya. 32 Nup'u bi mpeti yø ja'i, n'nan'yo mman'i'da, n'nan'yo bi mmammj'da. Xøge 'dagui nuanstho yø ja'i p'u ha mafi, xandøngu yø ja'i hinguĩ pađi hanja ngue bi mpeti yø ja'i. 33 Nuna n'na ra judío nĩ hu ngue ra Alejandro, bi bøn'i'da yø mmjjudioui ngue bi xifi hanja ra hyã. Mĩ bađi hanja ra hyã p'uya, bi 'yøtra senya connã 'yɛ ngue nne di hejpađi yø ja'i. Bĩ ne xtĩ nyap'u 'buhyø ja'i ngue di cađra sui p'u 'buhyø mmjjudioui. 34 Pe nu'mø mĩ

bahyø ja'i p'uya, ngue xquet'a ra judío na nne di nya, bi muhra mafi gãtho yø ja'i p'uya. Comma nyo ora bi mmafi, i ɛna:

—Maguesɛ na ra dahmu Diana thanne yø mmengu Efeso.

35 A nuna go n'na ra secretario p'u ja ra hĩnnj p'uya, go bi zã bi hejpi te mmanyø ja'i na, bi 'yɛmbj:

—Ague gyø mmenguhũ ua ja ra hĩnnj Efeso. Gãtho yø ja'i ndap'u bi zã, gã pađi ngue nua ja ra hĩnnj Efeso i høxyø xi yø ja'i ngue da mãhra nija hapũ 'buhra dahmu Diana nuna maguesɛ bi 'yɛ mahɛts'i. 36 Nuna ra hyã di xi'ahũ ya, gã guĩ pahmu ngue majuanĩ na. Janangue nuyã, damĩ nsãyahu. Damĩ n'yomfɛni te guĩ nne guĩ 'yøthu. 37 Ćhanja ngue sã grĩ sihũ ua ya yø n'yohũ 'bucua? 'Nɛ hinguĩ cocra nija, ni xinga gue'a ni dahmu di nnõmman'u. 38 A nu'mø 'bũ to di nsũhmj na ra Demetrio, da gue'u yø mɛfi n'youi, uangui gue'a ga 'buhyø ts'ut'abi'a ngue di nyapi n'na ngu n'na. 39 Nu'mø ja te man'na mã hyã guĩ nnehũ, guĩ mmamhmu 'mø bi nja ra junta, ja di nhop'u. 40 Astã guehya di 'bũ mman'ũhũ 'mø da fađi te xa nja ya. Da t'ɛmbj ngue dyø nequisũihũ. Nu'mø da t'annghũ hanja'a ra njunt'i xanja ya, hĩn'yu p'u te gã mmamhmu.

41 Hõntho bi juadi bi man'a ra hyã a p'uya, bi n'yɛte yø ja'i ngue bi ma.

20

Rã Pablo bi map'u ja ra hãi Macedonia 'nɛp'u ja ra hãi Grecia.

1 Nu'mø mĩ thohra sui, bi zonhyø 'yɛc'ɛi na ra Pablo ngue di hatra ts'edi. Bĩ n'yɛte p'uya, bi ma i map'u ja ra hãi Macedonia. 2 Bi zengua gãtho yø 'yɛc'ɛi rá m'map'u ja yø xequi rá njap'u. Di hatra ts'edi yø ja'i na ra hyã i mma. M'mefa p'uya, bi zømp'u ja ra hãi Grecia. 3 Ja bá m'map'u nhyushna. Ya ja ngue xtã 'yo ra barco ngue xtĩ ma Siria p'uya. Pe bi ba p'uya ngue sãnyø judío ngue da hyo. Janangue bi zãnnbũya ngue bi n'yoguatho, mahõn'i map'u ja ra hãi Macedonia. 4 Nuyã yø n'yohũ ra Pablo 'dap'u 'youi guehna: ra Sõpater ngue ra mmengu Berea, 'nɛ'u yø mmengu Tesalónica ra Aristarco 'nɛhra Segundo, 'nɛhra Gayo nuna ra mmengu Derbe, 'nɛhra Timoteo, 'nɛhyø mmengu Asia, ra Tiquico 'nɛhra Trófito. 5 Bĩ m'met'o ya ngue i ndø'mate p'u ja ra hĩnnj Troas. 6 Nugãhe ja dá mãcãhe 'mø mĩ tho ra ngo ts'i ra thuhmɛ hinguĩ n'youi ra íxi. Dã nɛxãhe p'u Filipos, danj nthɛgãhe p'u ja ra hĩnnj Troas. Ja dá m'mucãhe p'u nyoto mã pa p'uya.

Rã Pablo ya 'bup'u ja ra hĩnnj Troas.

7 Nu'a ndomingo p'uya, bi mpeti yø 'yɛc'ɛi ngue di nxennba ra thuhmɛ da zi, tengutho ra hyã bi zohra Jesús. Nuna ra Pablo p'uya,

bi xännbabi rä hyä yø ja'ï. Pë commä ya ja ngue dä ma 'mø mj hyats'i, bi ganna hya bi ma, asta gue'mø mj zo made rä xui. ⁸ Xi mpeti yø ja'ï p'u ja rä cuarto bi ja maya, nup'u bi ja xangu yø lámpara di yot'i. ⁹ Mj huxp'u ja rä ventana n'nä rä ts'ant'u ni hu ngue rä Eutico. Commä rä Pablo p'uya bi ganna hya bi ma, bi do'mra t'aha nä rä ts'ant'u p'uya, rä hyu rä piso p'u bá tägui. Ya xi du 'mø mambá thats'ï. ¹⁰ Bi gahra Pablo p'uya, ngue bá hats'ï. Bi 'yembvø ja'ï p'uya:

—Yo sä guí suh, i te nä rä ts'ant'u —bi 'yena.

¹¹ Mahømbi nexmaya rä Pablo. Ja bi xenna thuhmë dä ts'i p'uya, tengutho rä hya bi zohra Jesús. Mj tho'a p'uya, bi sigue bi nya asta gue'mø mj hyats'i. Ja bi ma p'uya. ¹² A nuna rä ts'ant'u xi dägui, bi ts'ixrä ngu na, pë ya ja manho. Gä bi hyu yø mmäi yø ja'ï.

Rä Pablo bä nexä Troas, i mpa p'u ja rä hñinj Mileto.

¹³ Bi ne bi n'yogutho rä Pablo asta rä hñinj Asón. Ja danj nthegähe p'u p'uya ngue dä ohe rä barco. ¹⁴ Mä nthegähe rä Pablo p'u ja rä hñinj Asón, ya 'da dä mähme p'uya, dä ohe rä barco danj mpähme p'u ja rä hñinj Mitilene. ¹⁵ Dä pøngähe p'u'a rä yo pa p'uya. Danj nthogähe p'u ja rä nnengui rä häi Quilo. Rä hyu pa p'uya, dä søngähe p'u ja rä häi Samos. Danj nsäyaha p'u ja rä hñinj Trogilio. Rä gu pa p'uya, dä søngähe p'u ja rä hñinj Mileto. ¹⁶ Nuna rä Pablo, ya xi zännj ngue dä thorpu ja rä hñinj Efeso. Hñimbi ne di nsäya p'u ja rä häi Asia. Bi xonj bi zøn'a Jerusalén, xamhmatho dä zadi ngue danj zäp'u rä ngo ngue rä Pentecostés.

Bi nyqui rä Pablo'u yø 'yec'ei 'bet'o p'u ja rä hñinj Efeso.

¹⁷ Nup'u ja rä hñinj Mileto, bi mænnbatho rä hya rä Pablo'u yø 'yec'ei 'bet'o p'u di mpeti yø 'yec'ei'a rä hñinj Efeso, ngue bá ehë bi nyau. ¹⁸ Nu'mø mj zø'u bá ts'i p'uya, rä Pablo bi 'yëmbj:

—Ya guí pahma te dä n'yogä 'mø rá mædi yø pa ma söcä ua Asia ja ni häihu. ¹⁹ Hingra n'yets'i dä n'yogä p'u guí 'bühmæ mente rä pa dá ørpä rá 'bëfi rä Hmu Jesús. Dä ungä mä mmäi connä nguehyø ja'ï nu'u hingui nne dä 'yøhra hya. 'Në xangu rä n'u dä sägä ngue nne xtä hyogä yø judío. ²⁰ Nu'mø mä xi'ahu rä hya, dä xi'ahu'a te gäma hya ja ngue dä 'yøt'ahu rä nho. Dä xän'nahü rä hya p'u gadi mpetihü, 'nep'u ja ni nguhä dä xän'nahü rä hya. ²¹ Ngu'u yø judío, ngu'u hingyø judío, dä xicä ngue dä hysp'u rä nts'o ga 'yo, dä den'nä Oja, 'në dä 'yec'ei nä mä Hmu'u Jesucristo. ²² A nuyä, di 'bejpagä rä Espiritu Santo ngue ganj mpagä Jerusalén. Pë hñinj padj te ganj nthocä p'u. ²³ Hønda n'nä rä hya di padj, ngue nup'u ja yø hñinj xtä thogui, rä Espiritu Santo xiqui ngue nup'u

Jerusalén, ya nthø'migui ngue dä joqui, 'në dä ma ma'unigui. ²⁴ Pë hinga gue'a di du mä mmägä'a. Asta di engä mä te squerängue ga jua'a te nnä 'yo con n'nä rä pähä. Dj nne ga juahna rä 'bëfi bi färca mä Hmu Jesús. I nne rä Jesús ngue ga xicä yø ja'ï nä rä hoga 'da'yo hya bá n'youi rä mate Oja.

²⁵ Nu to gä guí 'bühmæ ua ya, ya gä xtä xifi ha di njap'u di zo rä 'yë Oja, dädi seguragä ngue ya hñinj mantho dä nurgagü mä hmi yø ja'ï. ²⁶ Rä ora ja p'uya, dj nne ga xi'ahu ngue ya hñinj ma mä xigä te'o dä ma rä castigo. ²⁷ Porque nu'a te gäma hya xpä nzän'Oja ngue di nja, ya gä xtä xi'ahu, hñ temä hya di 'bedi. ²⁸ Damj hyonj ha gdi n'yo manho n'nä ngu n'nä'ahu ya. Xquet'a damj fähmæ yø 'yec'ei. Guehna rä Espiritu Santo exahu ngue guí fähmæ ya yø ja'ï 'yec'ei Oja. Guehya yø ja'ï bi pøhra Jesús connä macä ji bi mämp'u ja rä pont'i. ²⁹ Di padj ngue nu'mø dä magä ua, dä ep'u mi'da yø mähmha dä ne dä 'uenyø 'yec'ei. Tengutho yø zate 'mø sa yø de'yo, di njarbu. ³⁰ Guesë ni amigohü dä bønj ngue di nxännbate rä fehni, go dä gurpabi yø 'yec'ei'u p'uya. ³¹ Damj mfähmæ 'yo di hä'ahu ya n'nän'yo rä hya dä xän'nahü. Gui 'yøthü tengutho dä ø't'ä mente nhyu jeya, rä pa rä xui dä xän'nahü rä hya, hñindä nsäya. Asta mä guidä nnä xi'ahu rä hya n'nä ngu n'nä'ahu.

³² A nuya mä zi cu'ahu, hønt'Oja dä mä'ahu ya. Damj fähmæ xanho nä rä hya ngue rä mate Oja. Nuna, i ja rä ts'edi nä ngue man'na gdi tühmæ rä hya. Oja di japi te'o gä o rä 'yë. ³³ Hñjonni ja'ï dä nepä rä menyu ogue rä ulu. ³⁴ Guí pahmæ xanho ngue nu'a te di honi co 'nëhya mi'da di n'yohe, dä mpähme n'namhmä ga tñi te di homhme. ³⁵ Guí njathu p'uya, porque jatho ngue di mpe'a n'nä, n'namhmä dä zä dä mäts'i to hñ'yu te dä hyonj. Damj bëmhmæ'a rä hya bi mäm'mø mj 'yenna Hmu Jesús: 'Man'na xanho ngue di un'a n'nä, hñinda gue'a ngue dä ma mat'unni'.

³⁶ Høntho bi juadi bi manna Pablo nä rä hya nne, bi ndantøhmü gätho yø ja'ï mi n'yohe ngue bi mat'Oja. ³⁷ Asta zonj gätho yø ja'ï ha guí nhyahmi rä Pablo ngue edi. ³⁸ Porque emmëi tu yø mmäi yø ja'ï nä rä hya xi manna Pablo ngue ya hñinj mantho dä nup'ra rä hmi. Bi mähä p'u ja rä barco p'uya, ja bi n'yep'u.

21

Rä Pablo i ma Jerusalén.

¹ Nu'mø dämbä n'yetegähe p'u ha 'bühmæ zi cuh, dä ogähe rä barco ngue dä mäcähe njuantho p'u ja rä häi Cos. Rä yo pa p'uya, danj nthocähe p'u ja rä häi Rodas. Mä thocähe p'u p'uya, danj mpäcähe p'u ja rä hñinj Pátara. ² Nup'u Pátara, ja dá tingähe

p'u man'na ra barco ngue i mpa p'u ja ra hai Fenicia. Da ogähe'a p'uya, da mähme. ³ Nu'mo ma thocähe p'uya, danj nu'gähe ra hai Chipre nuna ja mbo ra jathe. Ngaha i go 'mo ma thocähe na ra hai na, danj nthocähe p'u ja ra hai Siria. Nu'a ra barco p'uya, i ja ngue danj zohra 'benj p'u ja ra nenthe ngue ra hninj Tiro. Janangue ja danj mpähme p'u. ⁴ Da nthegähe p'u 'buhyo 'yec'ei p'uya. Ja da m'macähe p'u nyoto ma pa. Pe ra Espiritu Santo bi 'yutyö 'yec'ei'a te ja ngue da thohra Pablo. Janangue hindj japyö 'yec'ei ngue xti ma Jerusalén. ⁵ Pe mi gua'a nyoto ma pa p'uya, siempre da mähme. Gätho yo 'yec'ei conyo xisu 'nehyo basj 'da da mähme astä nenijnj. Da ndantöhmü gähe p'u ja ra nnenguj ra jathe p'uya, ngue da mat'Ojahe. ⁶ Nu'mo ma n'yehme p'uya, da cäthe ra barco. Bi mengyo ngu yo 'yec'ei p'uya.

⁷ Dambä nexähe p'u Tiro, da songähe p'u ja ra hninj Tolemaida. Ja bi zep'u'a nnä ogähe ra barco p'uya. Ma sömhme p'u ja ra hninj, da zenguahe ya ma zi cüh. Ja da m'macähe p'u n'na pa p'uya. ⁸ Mi hyaxp'uya, da thogui ngue da mähme p'u ja ra hninj Cesarea, di n'yohe ra Pablo co 'nehya mi'da man'yohe. Da macähe p'u ja ra ngu ra Lipe madi 'yonna hoga 'da'yo hya p'uya. Guehna n'na nc'ei'u yoto nja'i xi thanhna m'met'o ngue di mfäxui yo representante ra Cristo. Ja da n'oxähe p'u ja ra ngu na p'uya. ⁹ Nuna ra Lipe, mi si goho yo 'ixu ngue him madi nhatj. Nuya yo hmute p'uya, nu'a ra hya di bennabj Oja da ma, gue'a mman'a. ¹⁰ Ya nmj 'bucähe p'u njammj pa p'uya, bi zö'a n'na ra pöngahya Oja ni hu ngue ra Agabo, xpi 'ye'a Judea. ¹¹ A nuna p'uya, ni 'yehä da nuje. Bi gajpa ra ngut'i ra Pablo p'uya, bi dutyo gua 'nehyo 'ye. Bi 'yemp'uya:

—Nuna ra hya mmana Espiritu Santo ya, nuna ra n'yohu ra mmeti ra ngut'i ja ua ya, di jaua yo judio p'u Jerusalén ngue da dut'i. 'Ne di ndäpyö ja'i hingyo judio —bi 'yembj.

¹² Nu'mo ma ocähe na ra hya na p'uya, hangu da xicähe ra Pablo, da gue'u yo mmengu p'u, xifi ngue hindj ma Jerusalén. ¹³ Bi 'yenna Pablo p'uya:

—ZTenj 'be'a gui ö't'e ngue sä gui zomhma? Gadi unngahu ma mmaigä. Nugä di 'bai hönt'a go te ts'u ga thogui, hinga hönt'a di thercagui, sinoque xquet'a da za ga tugä p'u Jerusalén connä nguehma Hmu Jesús —bi 'yena.

¹⁴ Ya hindä taphe ngue hinxti map'u, da hecähe p'u p'uya, di emphe:

—A nuyä, di nja'a te ra pähä Oja ya 'mo. ¹⁵ M'mefa p'uya, 'necje da nsähe ngue da mähme p'u Jerusalén. ¹⁶ Bi hyangähe 'da yo 'yec'ei ngue yo mmengu Cesarea. Nuya yo 'yec'ei ja p'uya, n'youi p'u n'na ra mmengu

Chipre ni hu ngue ra Mnasón. Ya marä nyogui 'yec'ei na. Go bi zixcähe rá ngu na p'uya ngue ja da nsäyaha p'u.

Bi ma ra Pablo di zengua ra Jacobo.

¹⁷ Nu'mo ma songähe Jerusalén, emmej di johya yo 'yec'ei ngue da nnuhe. ¹⁸ Mi hyaxp'uya, da mähme ra Pablo ngue di zenguahe ra Jacobo. Gä mi 'bep'u yo 'yec'ei 'bet'o p'u ha di mpeti yo 'yec'ei. ¹⁹ Mi juadi bi nzenguaui yo 'yec'ei na ra Pablo, bi da mi bi ma te xi 'yöt'e, manyarbu i ma ra hya bi ma ngue xifi hanja ngue xi máx Oja ra Pablo p'u ha 'buhyo ja'i hingyo judio. ²⁰ Mi 'yö'a te sihyö ja'i p'uya, bi 'yespabi Oja. Bi t'embra Pablo p'uya:

—A nuyä ma zi cu'i Pablo, ya gui nnu ngue yo mahua'hitho yo judio ec'ei ra Jesús. Pe gätho ya p'uya, hingui nne da h'ep'u yo costumbre n'youi p'u ja ra ley bi 'yotra Moisés. ²¹ I hma ngue t'embj n'nan'yo ra hya gui xännbabi yo judio rá m'mu hman'na nguadi yo hai. T'embj ngue gui xifi ngue hindä 'yörpa masu'u yo hya bi manda ra Moisés, 'ne hindä 'yötyö costumbre nnä 'yohu. T'embj ngue gui xifi ngue hindä mepya yo ts'ant'u 'mo bi m'mai. ²² Ha di nja te ga öthu co nuna ra hya naya? Porque di mpeti yo ja'i 'mo bi hadj ngue ya gä söhö. ²³ Man'na xanho gui 'yöt'a te ga xi'ähe ya. I 'bucua di 'bucähe goho yo n'yohu ja ngue da 'yötyö ndanne. ²⁴ Damj sixä nija'u ya, gui nhoqui tengutho da 'yöt'u. Jurpabi yo gasto ngue da 'yaxyö ya. Nu'mo gä 'yöt'a p'uya, gätho yo ja'i da dinyö mmui ngue himma juan'a te si'i. Sinoque xquet'a 'ne'i gui ec'ei 'ne gui hats'i xanho te mmamp'u ja ra ley. ²⁵ Pe nuya yo ja'i hingyo judio ngue ya ec'ei ra Jesús, ya xtä orpahe ra sucua te da sännähe ya. Ya xtä xihme ngue hinde da ma nts'upi ya yo hya ya. Sinoque höntho ngue hindä za ra ngö 'böspabi yo dahmu, 'ne hindä zi ra ji. 'Ne hindä zapra ngö yo zu'ë hingui pönnä ji 'mo bi du. 'Ne hindj n'yots'om'mai.

Ya bi mbentra Pablo.

²⁶ Mi hyaxp'uya, bi me ra Pablo'u goho yo n'yohu ngue 'da di nhøjtho. Bi yarbu ja ra nija di mpeti yo judio p'uya para ngue da ma tema pa da ze'a gui nhoqui. Nu'mo bi dätra pa p'uya, da 'yötyö 'böt'e n'na n'na.

²⁷ Pe nu'mo tobe him manj dät'a nyoto ma pa, nuya yo judio ngue yo mmengu Asia bi nu ngue 'bep'u ja ra nija ra Pablo. Bi hyurpa ra cue yo mmui gätho yo ja'i p'uya. Janangue bi ma mabent'i ra Pablo. ²⁸ Bj mahra hmafi yo judio p'uya, bi 'yena:

—Ague gyö judiohu, damj fäxähe ua. Nuna ra n'yohu 'bucua ya, guehna xännbabi yo ja'i ndap'u bi za na ngue hingui nnu manho'a te nnä 'buhmu. I xännbabi yo ja'i ngue hingui nnu manho ra ley, 'ne hingui nnu manho ra nija jaua. I ja man'na ra hya

22

p'uya, ya xa cätua ja ra nija 'da yo ja'i hingyø judío. Di ts'ongua ja ra maça nija jaua.

²⁹ Ngunä ra hya bi manyø ja'i, porque m'met'o ra pa, ya xi hnup'u ja ra hnini ra Pablo ngue n'youi n'na ra n'yohu hingra judío, ni hu ngue ra Trófito ra mmengu Efeso. Ra Pablo p'uya bi t'embj ngue ya xi carpu ja ra nija'a ra n'yohu xi hnurpi ngue mi n'youi.

³⁰ Bá yants'i gätho yø ja'i p'u ja ra hnini p'uya. Bá tihí ngue di bentra Pablo. Bá jujma xots'e ra nija p'uya. N'nahmantho bi ma ndot'e yø goxthi 'bexque'a. ³¹ Ya nne yo ja'i ngue xta hyo ra Pablo. Bi zonna hya p'u bi 'bahrä hmu yø soldado p'uya, ngue ya bá yans'yø ja'i gä ra hnini Jerusalén.

³² Janangu bi nya mi'da yø hmu p'uya ngue bi peti gätho yø soldado, da ma da nu tema hya bi nja. Ni tihí bi zomp'u 'bahyø ja'i. Mi nu yø ja'i ngue mmap'u yø soldado, bi hyep'u'a gui unna Pablo. ³³ Mi guarbu 'bahyø ja'i yø soldado p'uya, nuna ra hmu bi manda bi mbentra Pablo 'ne bi thut'i co yoho yø cadena. Bi 'yänni te'o na ra Pablo, 'ne bi 'yänni te'be'a xi 'yot'e. ³⁴ Pe nup'u mahyø ja'i p'uya, n'nan'yo mman'i'da, n'nan'yo'a bi mma mmi'da. Janangu hingui sä da hyaxa njuani tema hya, porque janjuani di uxhni yø ja'i. Bi manda ra hmu ngue bi ts'ixra Pablo p'u bi ja ra cuarte p'uya. ³⁵ Nu'mø mi zomp'u ja yø 'dexto ngue ra cuarte, xøgue ni gæstho yø soldado na ra Pablo, porque di mäsyø ja'i ngue nne da guaspi. ³⁶ Bá mafi gätho yø ja'i bá 'befa, bi 'yena:

—Da du ra Pablo —bi 'yena.

Bi manna Pablo'a ra hya ja ngue di nyamp'u ha 'bahyø ja'i.

³⁷ Nu'mø ni ma da yarbu ja ra goxthi cuarte ra Pablo p'uya, bi 'yembrä hmu yø soldado:

—¿Ua dá zä ga xi'i n'na ne yo ne'a te di nne ga mmangä? —bi 'yembj.

Mi dahra hmu p'uya, bi 'yembra Pablo:

—¿Ua gui padj gui nya ra hya ngue ra griego p'uya? ³⁸ ¿Ua hinga gue'e'a ra mmengu Egipto bi xoxa n'na ra sui 'mø yø pa xa thogui? ¿Ua hin gadi manda' goho mahuahí nja'i yø hyote bá m'map'u ja ra dapo?

³⁹ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yena:

—Nugä drä judiögä, drä mmengugä p'u ja ra hnini Tarso, guehna ra hnini täte p'u ja ra häi Cilicia na. Pe dami 'yorca ra mate gui 'dacra nt'edi ga nzocä yø ja'i —bi 'yembj.

⁴⁰ Nu'a rá hmu yø soldado p'uya, bi unna nt'edi ra Pablo ngue di nya. Bi m'map'u ja yø 'dexto ra Pablo p'uya, bi macrá 'ye ngue øpa ra senya yø ja'i ngue di nsäya. Nu'mø mi nsäya'a gui maxhni yø ja'i p'uya, nuna ra Pablo i nya ra hya ngue ra ebreo, bi 'yembj:

¹ —Ague n'yø'ahu, nuna ra hya gda nyangä ua gui 'bahuu ya, dami 'yøhmü ha rá nja ra hya ga xi'ahu.

² Mi 'yøhyø ja'i p'uya ngue ga ts'ifo conna ebreo ga ya yø ja'i, man'ngue ngue hinjondi 'yani. Ra Pablo p'uya bi 'yembj:

³ —Nugä drä judiögä. Drä mmengugä p'u Tarso ja ra häi Cilicia. Pe bi ma ma tedegä ua Jerusalén. Ja dá ogä ua ra escuela, gue'a ra Gamaliel ma xännbategä. Bi xännngau'a ra ley manj n'yo ma mboxitahu. Nugä dá ja ndummi ngue dá supä rá xudi Oja co gätho ma mmai, tengutho gui øthra ra pa ja p'uya. ⁴ Nugä 'mø yo pa xa thogui, xta sacä'u yø ja'i mi 'ec'ei ra hoga 'da'yo hya. Yø n'yohu 'nehyø xisu di tut'i ngue di cot'i, 'ne di nne ga ho 'da. ⁵ Nu'a rá hmu yø mmäcja, 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, dá zä da ma hanja'u, porque go bi 'dacä ra sacua dá cats'i ngue xcani dápä yø judío p'u Damasco. Dá magä p'u ngue di hongä yø 'yec'ei, xcambä sigä ua Jerusalén ngue xti n'ofädi.

Bi manna Pablo ha bi nja ngue bi 'yec'ei ra Jestis.

⁶ Pe nup'u ja ra 'yu p'uya, commä huxyadi ya ni ma ga sön'a Damasco, nthambenitho bi yot'a n'na ra nyot'i maya ngue bi gogbagui.

⁷ Dá täcä häi p'uya, dá øde ngue nzoqui, bi 'yengui: “Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue emmei gui nnu man'ugui?” bi 'yengui.

⁸ Ya di embä p'uya: “¿Te'o'i p'uya grä Hmu?” Hombä tha p'uya, bi 'yengui: “Guecä drä Jesús, drä mmengu Nazaret, janjuani ngue gui nnu man'ugui”, bi 'yengui. ⁹ A nu'u ma amigo nmi n'yo'be p'uya, majuanj ngue bi nu ra nyot'i, pe bi zu. Pe hmbj mmeya ma amigo te 'be'a xicä'a nzoqui. ¹⁰ Nugä p'uya, di embj: “Ague grä Hmu, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'a p'uya?” Nu'a ra Hmu p'uya, bi 'yengui: “Dami nangui, gui thogui gdj ma Damasco. Nup'u ja dani si'i p'u te gä ja ngue gui 'yot'e”. ¹¹ Bi xädägui'a ra nyot'i dá nth'e'be. Bi cännngau'u ma n'yo'be, gä dá sön'a Damasco.

¹² Nup'u Damasco p'uya, mi 'bap'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Ananias. Gue'a n'na ra n'yohu ngue mi øt'e gätho'a te mmamp'u ja rá ley Oja. 'Ne di nnu manhoui gätho yø judío. ¹³ Bá çhe bi nugä na ra Ananias. Mi zøp'u di 'bai, bi 'yengui: “Ague ma zi çu'i Saulo, di nzø ni dá ya”, bi 'yengui. 'Bexque'a ra ora p'uya, bi nzø ma dá, dá hēti ha 'bai. ¹⁴ Bi 'yengui: “Nuna Oja mi thanne ma mboxitahu ya, ya mam'met'o xpa huan'na'i ngue gui parpabi rá pähä. Bi ne ngue gui nnurpabi rá hmi'a rá Ts'unt'u Oja nuna gä ra nho øt'e, 'ne gui 'yø'a ra hya bi ma. ¹⁵ A nuyä, ndap'u bi zä gui ja hmajuani gätho yø ja'i na ra hya di xi'i ya. Gui xihyø ja'i te gä nu ya, 'ne gui xihyø ja'i tema hya gä 'yøde. ¹⁶ Xiya, ¿te

guí tøm'ya? Damí nanguí, guí nxixya nts'edi, n'namhãa dî nequí ngue guí ec'ei ra Hmu Jesús, 'nê di pun'na'i nî ts'oquí", bi 'yenguí.

Bi manna Pablo tema hya i men'Oja p'u ha 'buhyo ja'i hingyo judío.

17 Dámã pengã p'uya, ngue dá sò'a Jerusalén. Dã map'u ja ra njja ngue dá mat'Oja. Bi mpãhma nthandi p'uya. 18 Dã nugã ra Jesús ngue enguí: "Damí xonî guí pøn'a nts'edi ua Jerusalén, porque hinda t'ørpa masu ra hya guí mma connã nguecã", bi 'yenguí. 19 A nugã p'uya, di embi: "Ague grã Hmu, ya pahyo ja'i ngue nmî pagã p'u ja yø njja, dambi sigã yø ja'i ec'ei' ngue di cot'i, 'nê dadi uni. 20 Nu'mø mî tho na nî mefi ra Teba bi xihyo ja'i nî hya, di 'bãcã p'u 'mø, xquet'a dá negã ngue bi du na. Nu'mø mî tho na, dá fãrpagã yø tuh'u to bi hyo". 21 Pê ra Jesús bi 'yenguí: "Gã 'yohma. Nugã yap'utho ga pen'na'i, guí mmãp'u rá m'mahyo ja'i hingyo judío", bi 'yenguí.

Yø soldado bi bentra Pablo.

22 Bi 'yøxhyø ja'i p'u bá fadi ngue bi nya, astã gue'mø mî manna ra hya ngue enã dá map'u 'buhyo ja'i hingyo judío. Bi mahra hmafi yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Dã tho na ra n'yohã na. Hînnî 'yup'u ngue 'buhna —bi 'yena.

23 Mente mafi, mente cacyø tuhú, en'a hãi. 'Nê ens'maya yø fonthã ngue ra cue. 24 Bi manda na rá hmu yø soldado p'uya ngue bi ma macat'i mbo ra cuarte ra Pablo. 'Nê bi manda ngue bi 'bei, bi njapi dá mã hanja ngue sahyo ja'i. 25 Pê nu'mø mî dut'i ngue dá meí, nunã ra Pablo bi 'yembrã capita 'bãp'u:

—¿Tema nt'edi guí pets'i ngue guí nne guí fehmu n'na ra n'yohã ngue ra romano, 'nê hinga 'bet'o guí hãxhã ra güenda hanja ra hya? —bi 'yembi.

26 Nu'mø mî 'yø'a ra hya sihra capita p'uya, bi ma mã xi'a rá hmu nne di mfete, bi 'yembi:

—Damí n'yomfëni te guí nne guí 'yø'te, porque nunã ra n'yohã guí nne guí fei, ra romano na —bi 'yembi.

27 Nu'a ra hmu p'uya, bi guarbu 'bãhra Pablo, bi 'yembi:

—¿Ua majuanî ngue grã romano ague n'yø?

Mî dahra Pablo p'uya, bi 'yembi:

—Ahã, majuanî.

28 Nu'a ra hmu p'uya, mahømbi 'yembi: —Pê nugã, xangu ra mentyu xã cuestagã ngue dá cohi ngue drã romano.

Ra Pablo p'uya, bi 'yena:

—Pê nugã drã romanogã p'u dá micã.

29 Co nunã ra hya na p'uya, bi zop'u ra Pablo'u mî nne xtî mfete. Dã guehna ra hmu, xquet'a bi zop'u 'mø mî hyãxã njuani ngue ra romano. Bî nsu p'uya ngue xi dut'i.

Ra Pablo 'bãp'u ha bi 'yøtra junta yø judío.

30 Mî hyaxpaya, nu'a rá hmu yø soldado bi ne xtã hyats'i xanho ra güenda teni 'be'a guí yapyø judío na ra Pablo. Bi xojpa yø cadena mã nthat'i p'uya, bi manda ngue bi ma mapeti yø hmu yø mmãcja. Bî nja ra dajunta. Bã njæra Pablo p'uya, bi ma mã'bã'mî p'u 'buhyo ja'i.

23

1 Nunã ra Pablo bi hyetyø ja'i 'bãp'u ja ra junta. Bi 'yembøya:

—Ague n'yø'ahã, i nnu Oja ngue yø pa xpí 'yep'u, 'nê astã guehya, co n'na ra hoga mmãitho nnã 'bui.

2 Nunã ra hmu mmãcja Ananías, bi 'bep'u 'dap'u 'bãhmî ra Pablo ngue dá memba rá ne.

3 Bi 'yenna Pablo p'uya:

—Go di un'i Oja ngue hinga njuantho guí øtra ts'ut'abi. ¿Ua hingni mîp'u ngue guí 'yøtra ts'ut'abi conforme ra ley? ¿Hanja ngue guí nuixra ley ngue gadi manda dá 'begbã mã ne? —bi 'yembi.

4 Nu'u 'bãp'u p'uya, bi 'yembrã Pablo: —Guí thennbabi rá dá mmãcja Oja 'mø —bi 'yembi.

5 Mî dahra Pablo p'uya, bi 'yembi:

—Pê hîndî pacã n'yø, ngue mø guehna ra dá mmãcja na. Porque nt'ot'i p'u ja ra Macã Libro ngue enã: "Yø guí nnømman'uã nnøpa ts'ut'abi yø ja'i", i enna hya.

6 Bi bahra Pablo p'uya, ngue 'bãp'u 'da yø judío p'u ja ra junta ngue tenã nt'ec'ei nî hu ngue ra saduceo. Man'na 'bui yø judío p'uya, nî hu yø nt'ec'ei ngue ra fariseo. Ra Pablo p'uya, bi ts'edi bi 'yembyø ja'i:

—Ague n'yø'ahã, nugã drã fariseogã, rá ts'unt'egã n'na ra fariseo. Nu'a nnã ec'ei gã ya ngue bá ep'u ra pa di bennate yø ánima, gue'a ga thascã ra güenda'a ya.

7 Nu'mø mî manna ra hya na p'uya, nu'u yø fariseo, conyø saduceo, di njun'mahyãse p'uya. Ya yo 'bui bi gohyø ja'i. 8 Porque yø saduceo mman'u ngue hîndî bennate yø ánima, nî xingyo anxë di 'bui, nî xingra ndahî. Pê yø fariseo p'uya, gã ec'ei ya yø hya ya. 9 Bî mahra hmafi gãtho yø ja'i p'uya. Bî nanguí 'da yø xännbate ngue ra ley, yø n'yohã yø fariseo. Bi 'yep'u p'uya:

—Nunã ra n'yohã 'bøcua, hîn tema nts'o dí ø'na. Nu'mø dá t'embî ngue n'na ra anxë bi zofo, hingui ho gã cohi ngue mã nsuihu Oja.

10 Mathoguitho bi nsahyo ja'i p'uya. Ya nsu'a rá hmu yø soldado ngue pets'i dá xenyø ja'i ra Pablo. Bi 'bepyo soldado p'uya ngue bi zicra Pablo p'u ha 'buhyo ja'i, bi zixpã ja ra cuarte.

11 Rã nyohra xui p'uya, bi nu ra Pablo ra Hmu Jesús, ngue bi 'yembi:

—Damí hya ra ts'edi ague Pablo. Tengutho guã ørbu Jerusalén ngue gã mã hanja mã hyagã, dá ngut'a ra hya gnî man'a Roma ya.

I nthoni ha di tho ra Pablo.

12 Mi hyaxrəya, bi nhecahya 'da yə judio ngue da hyo ra Pablo. Bi 'yena:

—A nuyá, ni xingra hme, ni xingra dehe ga sihu ya, asta gue'mo da nuhu bi du ra Pablo. Da zəcju Oja 'mo hündi nja'a te di mmamhmu —di n'yembj.

13 Pongui yote nja'i ya 'da'igu bi ma ngue da hyo ra Pablo. 14 Bi map'u 'buhyo hmu yə mmäcja p'uya, 'nep'u 'buhyo n'yohu 'bet'o ngue yə judio. Bi 'yembəya:

—Nuna ra hya xtá mangähe, hinga nsihmehe asta gue'mo da nuhe bi du ra Pablo. Di engähe ngue da zəcju Oja 'mo hündi nja'a te di mmamhme. 15 A nu'ahə ya, co 'ne'u yə n'yohu 'bet'o ngue ra junta, dami xihmə rá hmu yə soldado ngue da si nixudi ra Pablo ua gui 'buhə. Gui 'yemp'u ngue ja ts'edi man'na ra hya da t'änni. Nugähe p'uya, ya xca nsähe ngue ga hohe hante da zəcua.

16 Pe nu'a n'na rá 'be'ue ra Pablo p'uya, bi 'yode tema hya nts'änni. Bi map'u ja ra cuarte ngue bá xihra Pablo'a ra hya xi 'yode. 17 Nu'mo mi xihra Pablo'a te fənnbi, bi zonnə n'na ra capita p'uya, bi 'yembj:

—Nuna ra ts'ant'u 'bucua, dami sixpə 'buhni hmu. Porque jap'u n'na ra hya da xifi.

18 Nu'a ra capita p'uya, bi zixra ts'ant'u p'u 'buhra hmu yə soldado. Bi 'yembj:

—Nuna ra Pablo ofädi, bi zonnagui ngue da s'n'na'i ua na ra ts'ant'u 'bucua. Ja te nne da xi'a'i 'na —bi 'yembrá hmu.

19 Nuna rá hmu yə soldado p'uya, bi bennbə rá 'ye ra ts'ant'u, bi zica n'nannj, bi 'yembj:

—¿Te gui nne gui xiqui n'yə?

20 Nuna ra ts'ant'u p'uya bi 'yembj:

—A nuyá, nu yə judio, ya xə nhecahya ya, ngue nu'mo da xudi, da 'yá'i ngue gui sixpə ja ra dajunta ra Pablo. Gui 'yenui ngue ja ts'edi man'na ra hya da t'änni 'na. 21 Pe nu'i 'yo gui 'c'ej, porque pongui yote nja'i yə judio xə nzänni ngue da gorpə ra 'yu ra Pablo, da hyo. 'Ne i mma ngue ni xingra hme, ni xingra dehe da zi, asta gue'mo da nu ngue da du ra Pablo. Əna ngue da zə Oja 'mo hündi nja'a te xə nzänni 'na. A nuyá, ya xə nsäya, ngue tømtho tema hya gui mmanya.

22 Nu'a rá hmu yə soldado bi xihra ts'ant'u ngue hijnonda xifi ngue bi man'a te ra hya xi 'yode.

Bi 'bennbabjira Pablo na ra gobierno Félix.

23 Nuna rá hmu yə soldado p'uya, bi zonnə yoho yə capita. Bi 'bepi ngue di nsä yo ciento yə soldado ngue yə 'yogua, 'ne hyate ma'det'a yə tögue, 'ne yo ciento nja'i yə nhyə lansa ngue da zixra Pablo 'mo bi z'u'i guto nxui, da menhni di ma Cesarea. 24 'Ne bi manda ngue da thospabi ra nthuts'i ra fanj da hyuxra Pablo. Bi manda ngue hinte di njapra Pablo, sinoque di ndäpra gobierno

Félix. 25 Bi 'yot'a n'na ra sacua ra hmu p'uya, ngue bi gaxyə soldado, bi dāpra Félix. I ənna sacua:

26 "Nugä drá Claudio Lisias, dadi zengua'i grá hoga gobierno Félix. 27 Di pen'na'i p'u na ra n'yohu 'bucua, bi gotyə judio, ya ja ngue xtə hyo. Pe nu'mo mə pacá p'uya ngue ra romano, dá pennbabi yə soldado ngue bá yanj. 28 Dá ne ngue xca padj te gui yapj. Dá sixá p'u bi 'yotyə junta yə judio p'uya. 29 Pe nuna ra hya bi nequi, guehna ja ua naya. Gui yapj ngue'a ra ley ga 'yo judio. Pe himbj nequi ra hya ngue te xti hyo, ni xinga gue'a di šá ngue da jot'i. 30 Pe dá mməyagá p'uya, ngue nu'u yə judio, ya xi nhecahya ngue xtə hyo. Janangue nuya di pen'na'i p'u na ra n'yohu na. 'Ne xquet'a di xic'a di yapj ngue da map'u gui 'bui ngue da xi'i te gá nzi. Hont'a ra hya'a ya".

31 Nu'u yə soldado p'uya, bi 'yot'e te bi m'mepi. Bi zixra Pablo 'mo mj nxui, bi ma p'uya, i nthop'u ja ra hnini Antipatris. 32 Mi zä mj necahäi p'uya, bá penc'u yə soldado ngue yə 'yogua, bi zəp'u ja ra cuarte. Go bi mähä ra Pablo'u yə tögue. 33 Mi zəmpə ja ra hnini Cesarea p'uya, bi ndäpra sacua ra gobierno, 'ne xquet'a bi ndäpra Pablo. 34 Nu'mo mj juadi bi nu ra sacua ra gobierno p'uya, bi 'yänni hapə ra mməngu na ra Pablo. 'Bexpi batho ngue ra mməngu p'u ja ra häi Cilicia. 35 Bi 'yembəya:

—Ga ocä'a ra hya gui mmam'mo bi zəcua'u di yap'a'i —bi 'yembj.

Nup'u ja rá ngu na ra dast'abi Herodes, bi manda ngue ja da mäp'u yə soldado na ra Pablo.

24

Ra Pablo bi manna hya p'u ha 'buhra Félix.

1 Ya rá cat'a ma pa xi zonna ra Pablo p'u Cesarea 'mo ja mj zən'a ra hmu mmäcja Ananias, ni n'youi 'da yə n'yohu 'bet'o ngue yə judio. 'Ne ni n'youi n'na ra pəngahya p'u ja ra ts'ut'abi ni hu ngue ra Tértulo. Bi zəmp'u 'buhra gobierno ngue di yapra Pablo. 2 Mambá ts'i ra Pablo p'uya, nuna ra Tértulo bi mudi di yapra Pablo, bi 'yembra Félix:

—Ague grá gobierno, dadi ja mamjadi'əhe ngue hin tema hya, di 'bu manhogähe. Conná guehni mfađi gä 'bamməngo yə ja'i. 3 Gətho'a te gui ot'e, di 'bamməngohə ndap'u bi zä. Gä guehna nná ja mamjadi'əhe naya, grá ts'ut'abi Félix. 4 Pe hündi nne ga 'bet'ahe xangu ni tiempo. Di äcähe ra mate n'na ts'quits'u, ngue gui 'yode te ga xi'ahe. 5 Di tingähe n'na ra hya, ngue nuna ra n'yohu 'bucua, i 'yo ndap'u bi zä gä rá ngui nximhäi ngue di ts'onyo ja'i tengutho n'na ra n'u. Guehna ra 'yot'i sui p'u ha 'buhyo judio na, porque 'bet'o na ngue'e to 'c'ej na ra mməngu Nazaret.

6 Nugahe dá benthe, dá uphe ngue bi ne xti ts'onna nija. Dí nne xca haspahe ra güenda conna ley ngue ma nt'ec'eihe p'uya. 7 Pe nuna ra Lisias rá hmu yø soldado p'uya, rá ts'editho bi yøt'e ngue bi yarbú di yahe ngue bi zinggahe na ra Pablo. 8 Bi xicie p'uya ngue nu'mø to nne di yapí, dá ecua gui 'bui. Pe nuyá, dá zá ngue gui 'yänse ya. Gui pase p'uya ngue majuanj'a te gá nná yapáhe.

9 A nuyá, gátho'u yø judío n'yoh'u ya, 'da'igu mma ngue embj majuanj'a te xifi. 10 Ra gobierno p'uya, bi 'yøpá ra senya ra Pablo ngue di nya. Ra Pablo p'uya bi 'yena:

—Co n'na ra páhatho ga nyangá ua gui 'bui grá ts'at'abi. Porque di pacá ngue ya xa mma yø jeya gui nts'at'abi ua ja ra hái dí 'buhma. 11 Nu'j dá zá gui hyaxá njuanj hanja ra hya. Tobe hinguí tho'a n'ne ma yomma pa xtá magá Jerusalén ngue di thanne Oja. 12 Pe himbj thingui ngue to gadí njun'mahya be. Ni xinga guerp'u ja ra danja xtá thingui ngue to gdi orpabi, ni xinga guerp'u m'ida yø nija, xtá thingui ngue to gdi ya'be. Ni xinga guerp'u ja ra hnini p'uya. 13 Nuya yø n'yoh'u 'bcua, nu'a ra hya gui yajpagui, hinda zá ha di japi ngue di ja majuanj'a te mma. 14 Ma ga xi'i hanja ra hya ya. Dadí njuani, hin dadí ncøni ngue dí ec'eigá Oja nuna m'ida yø mboxitahe. Da gue'a ra 'da'yo hya embyø ja'i 'bcua ngue ra 'dan'yo nt'ec'ej, gue'a ra hya dí tenná'a ya. Pe gá dí ec'eigá'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra libro ngue rá ley Oja, dá gue'u m'ida yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja. 15 Tengutho yø nt'ec'ej yø judío, di njadá p'uya. Dí ec'eigá ngue dá 'yøt'Oja ngue di bennate yø ánima, gue'u yø hoja'i, gue'u yø ts'oc'ej, gá di bennate. 16 Janangue dadí ja ndummai ngue ga n'yo xanho, n'namhma ngue hin tema hya dá djnngagui Oja, ni xinga guehyø ja'i dá dá dá 'yengui ngue hinga gue'a nná 'yo.

17 Mi ma njammj jeya ngue n'nannj ra nación dambj 'yo, mahøndá pengui astá Jerusalén ngue dá dá ma limosna, 'ne dá ørpabi ra 'bøt'e Oja. 18 Pe nu'a ra ora'a p'uya, nu'u 'da yø judío ngue yø mmengu Asia, bi djngui ngue dí 'bøp'u ja ra nija ngue nmađi nhoqui conforme ra costumbre ja ngue dá 'yøt'a n'na. Pe hinguí ngup'u dí 'yoh'e. 'Ne himbj thingui ngue gadi yahnihe. 19 Nuya yø n'yoh'u dí mmangá ya, guehya ja ngue dá thocua di yajpagui, ngue'mø ja te ga nzaqui. 20 A nu'mø ngue hin'na, nuya yø n'yoh'u 'bcua, go dá manya ngue'mø ja tema ts'oqui bi thjnnagui 'mø ma thocá p'u bi 'yøtra dajunta yø judío. 21 Hønda n'na zine nts'edi dá mangá p'u ja ra junta mi 'bahyu, ngue dá ena: "Nu'a nná ec'eigá ya, ngue bá ep'u ra pa di bennate yø ánima, gue'a ga thascá ra güenda'a ya", dá ena.

22 Nu'a ra Félix, m'ida zá m'ida yøhna ra hya bi manna Pablo, mambj njarbutho ra hya.

Porque ra Félix ya pađi xanho hanja'a ra nt'ec'ej i ja ngue ra Cristo. Bi hyuspa ra pa yø ja'i p'uya, bi 'yembi:

—Nu'mø bá ehra Lisias rá hmu yø soldado ya, ja ga pacá xanho hanja na ra hya gui mmamhma p'uya.

23 Nuna ra Félix, bi 'bepa n'na ra capita ngue di sigue dá ma m'mádi ra Pablo. Pe bi xihra capita ngue ya hinda ma nthut'i, 'ne bi xifi ngue nu'mø bi zøhyø amigo di zengua, di njapi ngue di nyau'i nne dá máts'i te homi.

24 Mi ma njammj pa p'uya, mahømbi zømma Félix, ni n'youi na ra Drusila rá xisu, ra judío na ra xisu. Bi manda bá ts'i ra Pablo p'uya. Bi japi dá ma hanja rá nt'ec'ej i ja ngue ra Jesucristo. 25 Nuna ra Pablo, bi ma hanja'a ra nho ja ngue dá n'yo ra ja'i, 'ne bi ma ngue jatho dá zamrá mmui n'na. Bi ma hanja na ra castigo di nja m'mefa. Nuna ra hya bi 'yøhra Félix, bi zü. Bi 'yembra Pablo p'uya:

—Be ni mahma. Nu'mø bi bongagá, mahønga nzon'na'i ga nyau'i —bi 'yembi.

26 Nuna ra Félix i ø'mj ngue xtá ngutra menyu ra Pablo ngue xti thøgue. Janangue xangu yø nniđi bi zonhni ngue bi nyau'i.

27 Mi gua'a nyo jeya p'uya, bi dá rá cargo m'ida p'ehna ra Félix ngue ra gobierno. Bi ponnbabi n'na ra n'yoh'u ni hu ngue ra Porcio Festo. Nuna ra Félix bi ne ngue dá nu manho yø judío, janangue bi sigue bi ma m'mäditho ra Pablo.

25

Ra Pablo bi nyau'i ra Festo.

1 Nuna ra Festo p'uya, bi ma di bentrá cargo ngue di ngobierno. Ja rá hyu patho xi bentrá cargo p'u Cesarea p'uya, ja bá n'exp'u ngue i ma Jerusalén. 2 Mi zømp'u Jerusalén, nu'u yø hmu yø mmácja, 'ne'u yø judío tate ngue t'ec'ej, bi map'u 'bøhra Festo ngue di yapra Pablo. 3 Bi 'yapra mate ngue dá pennbabi ra Pablo di 'y'e'a Jerusalén. Nu'u yø judío di yapate p'uya, ya xi nhacahya ngue dá hyo ra Pablo p'u ja ra 'yu. 4 Mi dahra Festo p'uya, bi 'yembi:

—Ya m'mádi p'u Cesarea na ra Pablo. Pe ya himma ya'atho ga pengá p'u Cesarea. 5 Nu'u yø n'yoh'u exa há rá ts'edi ngue di yapra Pablo, gui xihma ngue ga mmácäe Cesarea ngue'mø ja rá ts'oqui ra Pablo, dá zá gui yapu.

6 Pe nuna ra Festo, commá manhyato ma pa, ogue n'net'a ma pa, bá m'm'u'a Jerusalén. Bá pengui, bi 'y'e'a Cesarea p'uya. Mi hyaxp'uya, bi m'ip'u ja rá nthuts'i hu'mø øtra ts'at'abi. Bi manda bá ts'i ra Pablo p'uya.

7 Nu'mø m'ida yøt'ambo ra Pablo, bi más'yø judío xpi 'y'e'a Jerusalén ngue di yapí. Xangu yø hya ja man'u gue gui yapí, pe yø judío hinguí sá di ja majuanj'a te mma. 8 Mi dahra Pablo p'uya ngue di nyani, bi 'yena:

—Nugä hın temä ts'oqui dí øt'e. Nı xınga guehra ley dá t'engui hındı nnu manho, nı xınga guehra danıja, nı xınga guehra dast'abi Roma ngue dí tınnga ma ts'oqui.

⁹ Pe nuna ra Festo, bı ne ngue dá nu manho yø judıo. Janangue bı 'yembra Pablo:

—¿Ua guı nne gdı ma Jerusalén, ja ganı hocä p'u nı asunto?

¹⁰ Mı dahra Pablo p'uya, bı 'yembı:

—Nıua 'buhra ts'ut'abi bı 'yexra dast'abi Roma. Ja i ja ngue dá thascagui ua ra güenda. Nu'ı guı padı xanho ngue hın tema nts'o dí ørpä yø judıo. ¹¹ Nu'mø ngue dí ja ma ts'oquigä, ogue xtı nęquı n'na ra hya ngue nı 'yup'u ga tı, hındı sı ga tugä. Pe nu'mø ngue hın tema hya dí nęquı'a te guı yajpä ya 'bucua, hınjonä zä dí dęgui ngue ga sogä yø 'yeyu. Man'na xanho ngue ga thocä p'u 'buhra dast'abi Roma 'mø.

¹² Nuna ra Festo, nıya yø n'yohu dí nfaxui p'u ja ra ts'ut'abi, bı nhęcahya ngue bı zännı te dá 'yøt'e. Bı 'yembra Pablo p'uya:

—Guı ädi guı thop'u 'buhra dast'abi Roma. Pe ja gdı ma p'uya.

Ra Pablo i 'bäp'u 'buhra ts'ut'abi Agripa.

¹³ Mı ma njammı pa p'uya, bı map'u Cesarea na ra ts'ut'abi Agripa, nı n'youi rá nı Berenice, ngue bı zengua ra Festo. ¹⁴ Pe bá m'map'u njammı pa p'uya, nuna ra Festo bı xıhra ts'ut'abi'a rá asunto ra Pablo. Bı 'yembı:

—Gosque 'bucua n'na ra n'yohu ngue m'mäditho, bı zocua 'mø mı nts'ut'abi ra Félix. ¹⁵ Nu'mø dambä 'yogä p'u Jerusalén, nı'u yø hmı yø mmäcja co 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judıo, bı map'u dí 'bı. I ädi ngue dá ma ma sentencıa na ra n'yohu na. ¹⁶ Pe nugä p'uya dí embı: “Nu ra dast'abi Roma hındı costumbra ngue to sä dí sentencıa'ä ngue dá tho, męnte tobe hındı n'yunnbä hmııı rá nsıııı'a ma yapı, para ngue dá fadı ndana gue'a dí dunna hya”. ¹⁷ Janangue nu'mø mı zocua'u ya, hındä 'betä ra tiempo. 'Bexque'a 'mø mı hyats'i, dá magä p'u ja ra ts'ut'abi. Dä mandagä bá ts'i'a ra n'yohu p'uya. ¹⁸ Dí engä ngue mı ja rá ts'oqui, pe nu'mø mı zø'u yø yapate p'uya, hın tema ts'oqui bı nęquı ngue'u yø hya guı yapı. ¹⁹ Nu'a ra hya guı nyapı, gue'u yø nt'ęc'ej yø judıo'a, 'ne'a n'na ra n'yohu bı dü nı hı ngue ra Jesús, i mmanna Pablo ngue 'bı. Gue'a ga nzu'a ya. ²⁰ Nugä p'uya, hındı padı ha gdä japi ga øt'ä ra ts'ut'abi tengu na ra hya na. Janangue dá ännä ra Pablo p'uya, ngue'mø dá ne xtı ma Jerusalén, ja xtabä njap'u ra ts'ut'abi na ra hya na. ²¹ Pe ra Pablo p'uya, bı 'yädi ngue dá thop'u 'buhra Augusto nuna ndast'abi p'u Roma. Dä manda p'uya ngue bı sigue bı 'bädi, 'be dá bonngaguı ja ga pęnhı, dí map'u 'buhra dast'abi Roma.

²² Mı dahra Agripa p'uya, bı 'yembra Festo:

—Xquet'a dí nne ga øcä te dá manna ra n'yohu na.

Ra Festo bı 'yembı:

—'Bex hnıxudı guı 'yøde te dá manya 'mø.

²³ Mı hyaxpıya, nuna ra Agripa 'nehra Berenice bı yarbu ja ra cuarto bı nja ra hya. Xandøngu p'u nı 'yo, tengutho 'mø dí sännıgo. Nı n'yohu yø hmı yø soldado, 'ne'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra hnıı. Bı manda ra Festo p'uya ngue bá ts'i ra Pablo. ²⁴ Bı 'yenna Festo p'uya:

—Ague grä dast'abi Agripa, gätho ya yø n'yohu 'daua xtä mpethı ya. Xangu yø judıo bı xıqui ngue hınguı nnu manho na ra n'yohu 'bucua, ngup'u Jerusalén, ngıua Cesarea. Hınguı säya yø ja'ı xıqui ngue jatho dá tho na ra n'yohu na. ²⁵ Pe nugä p'uya, dí tıngä ngue hın temä ts'oqui dí øt'e ngue sä dá tho. Nuna ra Pablo ädi ngue dá thop'u 'buhra Augusto nuna ndast'abi p'u Roma. A nıyá, dí sännı ngue ga pęnnbä bı ya. ²⁶ Pe nja ngue nuna ra n'yohu dí nne ga pęnnbä bı na ma hmı ra dast'abi, mađıts'u temä hya dí tınnı ngue dí ja ts'edi ga pęnnı. A nıyá, dá sigä ua ha guı 'buhmı ya. Ma datho go nnä sin'na'ı ya grä ts'ut'abi Agripa, ngue guı juannbä bı xanho ha exä hanja rá asunto. Nu'a ra hya dá bønna ne p'uya, gue'a dá cuatrá sacua ga pęnnbä ra dast'abi'a. ²⁷ Porque nup'u nnä bęngä, ęna gue hınguı pønna güenda ngue ga pęnhna n'na ra ofädi, 'ne hında mep'u ja ra sacua'a ra hya guı nyapı.

26

Bı manna hya ra Pablo p'u 'buhra ts'ut'abi Agripa.

¹ Nuna ra Agripa bı 'yembra Pablo:

—Dä zä guı mma te guı nne guı mmanya n'yø.

Bı müdi bı nıya ra Pablo p'uya, i anyø 'ye ha ga ya. Bı 'yena:

² —I jaga mpähä ngue dá zä ga nyagä ua ha guı 'bı, grä ts'ut'abi Agripa. Dı nne ga nyangä ngue'a te gäma hya guı yajpä yø judıo. ³ Dadı johyagä ngue guı padı gätho yø costumbre øtyø judıo, 'ne guı padı te guı njuntı. Yøra ra mate guı 'yøde xanho na ra hya ga mmangä ya.

Bı manna Pablo te manı n'yo 'mø hım manı 'yęc'ej ra Cristo.

⁴ Nu'u ma mmıjudıohe ga padı te xtä m'mücä p'u Jerusalén. I fadı te xtä m'mücä p'u ja ra hnıı Tarso męnte marä ngüegui.

⁵ Nıya p'uya, i padı xanho hapı dá ngüe astä yø pa xpı 'yep'u. Nu'mø nne dá ma, dá ma ha bá njap'u dá ngüegä ngue drä fariseo. 'Ne dá gue'e guı padı ngue nu'a rá nt'ęc'ej yø fariseo, gue'a hats'ı xandønho'a te

nt'ot'i p'u ja ra ley ga 'yo ma nt'ec'eihe'a. ⁶ A nuyá, guehna nná n'yost'abigá naya, ngue dí t'ómá dá 'yot'Ojá'a te bi yar'pabi má mbox-itahe ngue di bennate yò ánima. ⁷ Gátho'u 'de'ma y'o'bai yò judío dí mmengi ya, i t'ómí ngue da nu dí nja'a te xá mma má yat'i. Janangue njap'u thanne Oja ra pa ra xui. Pe nuna ra hya dí xi'i ngue nth'ómí ya grá ts'ut'abi Agripa, guehna gui yajpá yò judío naya. ⁸ ¿Hanja ngue hingui ec'eihe ngue dá 'yot'Oja ngue di bennate yò ánima?

Mam'met'o mayø nsuiui ra Pablo'u mi ec'ei ra Cristo.

⁹ Nugá 'mø mam'met'o, dí ena ngue xanho te nmí øt'e, ngue nmí sacá yò ja'i mí ec'ei ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret. ¹⁰ Nguna ra hya xtá øt'a p'u Jerusalén. Pe gue yò hmu yò mmácja'u maði 'dacrá nt'edí ngue dí cot'á fádi yò 'yec'ei. Nu'mø bi hyo p'uya, 'nequi dí nnu manho te øt'e. ¹¹ Xangu yò nnídi dá ungá yò ja'i ngue dí nnepe da hyep'u yò nt'ec'ei. Da guerp'u n'nanni yò nija, ngu'a dambi øt'e. Janjuani gue jo má xiyu ngue ra cue, ngue di sacá yò ja'i ec'ei ra Jesucristo, asta xtá magá n'nanni yò hnini ngue dí honi hapu ga tini.

Mahombi manna Pablo te bi nup'u ja ra yu.

¹² Conque gue'a nná 'yogá 'mø má magá Damasco'a. Gue'u yò hmu yò mmácja bi hacra ts'edi ngue dá magá p'u. ¹³ Pe ague grá ts'ut'abi, nup'u ja ra 'yu, comma huxyadi dá nugá ngue bí 'yè mahets'i n'na ra nyot'i bi gogbagui co 'ne'u yò n'yohu nmí n'y'obe. Pe man'na xanzaqui ra nyot'i bi gogbagui ngue'a gui yotra hyadi. ¹⁴ Gá dá tacáhe hai p'uya. Dá øde ngue nzoqui comma hya ngue ra ebreo nna ya, bi 'yengui: "Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue gui s'quui? Gadi n'unse tengutho n'na ra ndani 'mø embra hngt'i ra za má sani", bi 'yengui. ¹⁵ Nugá p'uya, dí embj: "¿Te'o'i p'uya grá Hmu?" Nu'a ra Hmu p'uya bi 'yengui: "Go guecá drá Jesús ngue emmei gui s'quui". ¹⁶ Mahon'a bi 'yengui: "Damí nangui, gá 'bai. Porque guehna dá nth'ei na ngue gui 'yotra 'befi ga xi'i. Conná nguecá gui ja hmajuani yò ja'i'a te gá nu ya, da gue'a te gui nnu m'mefa. ¹⁷ Pe ga nyan'a'i 'mø bi zwi yò judío. 'Ne ga pen'na'i p'u 'buhyo ja'i hingyo judío. Nu'mø bi zwi, ga nyan'i. ¹⁸ Dí pen'na'i p'u rá m'mu'u ya, ngue gui xojpa yò n'yomfeni yò ja'i. Ya hinni mantho dí n'yo mants'o, sinoque dí n'yo manho, n'nanhma ngue hinni mantho dá 'yo rá 'ye ra zithu. Sinoque Oja dá zo rá 'ye. Nu'mø bi 'yec'eigá yò ja'i, dí mpunnba yò ts'oqui, 'ne di tocabi tengutho di tocabi yò ja'i ya o rá 'ye Oja".

Bi 'yec'ei ra Pablo'a ra hya bi sip'u ha bi nu ra nyot'i.

¹⁹ Nuna ra hya bí 'yè mahets'i, grá ts'ut'abi Agripa, hinda festhø ná. ²⁰ Sinoque rá maði dá xicá ra hya yò mmengu Damasco. M'mefa p'uya, dá magá p'u Jerusalén, 'ne dá n'yogá gátho yò hai Judea ngue dá manna hya. 'Ne'u hingyo judío dá xicá ra hya. Dá xihyo ja'i ngue dá hyep'u ra nts'o ga 'yo, di 'bátyø mmi dá 'yec'ei Oja. Da 'yotra nho para ngue dí nequi ngue ya bi 'bátyø mmi. ²¹ Conná nguehna ra hya naya, bi benna yò judío p'u ja ra danija ngue nne xtá hyogui. ²² Pe fáxcatho Oja, hindi hecá ra hya asta guehya. Dí xicá ra hya gátho yò ja'i, dí ngüe, dí nnoho. Hinte man'na má hya dí xifi, hinda hont'u yò hya bi manna Moisés, gátho mí da yò pøngahya Oja, gá bi má te ja ngue dí nja m'mefa. ²³ Bi má ngue ra Cristo i ja ngue dá zá ra n'u, 'ne dá du. M'mefa p'uya, gue'a rá maði di bennate p'u dá nt'agui'a. Janangue nu'u yò judío 'ne'u hingyo judío dá badí ngue majuaní di bennate yò ánima.

Nuna ra Pablo, nnepe ngue dá 'yec'ei ra Cristo na ra Agripa.

²⁴ Nguna ra hya i nyanna Pablo p'u bi naya. Ra Festo p'uya, nts'edi bi 'yembj:

—Hantho gui loco ya Pablo. Hantho ngue hingui säya gadi xadi asta gui cohi gui loco ya —bi 'yembj.

²⁵ Mí dahra Pablo p'uya, bi 'yembj:

—Hindi locogá grá ts'ut'abi Festo. Hante gue nuna ra hya dí xi'i, guehna ra hya majuaní na. ²⁶ 'Bucua ra ts'ut'abi Agripa ya. Nuna i padí xanho ya yò hya dí mmangá na. Janangue di há ra ts'edi dí mmangá ra hya ua hapu 'bai. Porque dadi seguragá ngue 'nehna padí xanho ya yò hya dí mmangá na. Nuna ra hya dí mmangá ya, hinga nt'aguitho bi nja na. ²⁷ Ague grá ts'ut'abi Agripa, ¿uangui gui ec'ei'u yò hya bi manyø pøngahya Oja? Nugá dí padí ngue gui ec'ei.

²⁸ Mí dahra Agripa p'uya, bi 'yembra Pablo:

—Hantho gui ena zits'atho dí honi ngue ga ec'eigá ra Jesús gui mmanya.

²⁹ Ra Pablo p'uya bi 'yembj:

—Gue'mø gue ts'atho gui honi, gue'mø gue hin'na, pe dá ne Oja ngue hinga høn'atho'i gui 'yec'ei, sinoque dí nne ngue 'nehya 'bucua øde te dí mma, gá dá 'yec'ei ra hya tengutho nná ec'eigá. Pe hindi nne ngue nu'mø bi 'yec'ei yò ja'i ra Jesús, dá ma nthut'i conyø cadena tengutho di thocá —bi 'yenna Pablo.

³⁰ Mí manna Pablo na ra hya na p'uya, bi nangra Agripa 'nehra Festo comma Berenice. Gátho mí da yò ja'i mí hup'u bi nangui. ³¹ Bi ma n'nanni p'uya, dí n'yanni ha dí nja na ra hya mmanna Pablo. Dí n'yembuya:

—Nuna ra n'yohu na, hin tema ts'oqui xa 'yot'e ngue dá t'embj dá tho, ni xinga gue'a ngue di sä dí n'ofadi.

³² Mî dāhṛa Agripa p'uya, bi 'yεmbrā Festo:

—I sã dā ma mathøgue nā rā n'yohu nā, ngue'mø hĩndĩ ädi dā thop'u 'buhṛa dast'abi Roma.

27

Bi 'benhṇa Pablo, i ma Roma ja rā häi Italia.

¹ Mî zã bi ts'änni ngue dā 'benngähe p'uya, gdã mähme p'u ja rā häi Italia. Nunā rā Pablo, dā guehm'i'da yø ofädi, bi ndäpa n'na rā capita nĩ hu ngue rā Julio ngue dā zits'i. Nunā rā Julio, yø n'yohu'yø federal nĩ hu ngue rā Augusto. ² Dã ohe rā barco bi nεxpṛu ja rā hnĩnĩ Adramitio, i mpa p'u ja rā nnenga jathe ngue rā häi Asia. "Da dā määche rā Aristarco nunā rā mmengü Desalónica ja rā häi Macedonia. ³ Mî hyaxṛu'ya, dā søngähe p'u ja rā hnĩnĩ Sidón. Nunā rā Julio, εmmēi dī n'yørpau masu rā Pablo nā. Janangue bi unnā nt'ēdi bi ma bá nu yø amigo p'u ja rā hnĩnĩ bi zøni. Nu'u yø amigo rā Pablo bi 'yørpabi masu, bi mäts'i. ⁴ Ma pøngähe p'u ja rā hnĩnĩ Sidón, danĩ nthocähe p'u ja rā häi Chipre nunā ja mbo rā jathe. Pe ngaha i go 'mø ma thocähe p'u ha ja nā. ⁵ Dã 'dangähe rā jathe, danĩ mpäcähe p'u ja rā nnenga jathe ngue rā häi Cilicia 'nehṛa häi Panfilia. Dã søngähe p'u ja rā hnĩnĩ Mira, gue'a n'na rā danĩhnĩ jap'u ja rā häi Licia'a.

⁶ Nunā rā capita p'uya, ja bi ðimp'u n'na rā barco bí nεxpṛu ja rā hnĩnĩ Alejandría, manĩ map'u ja rā häi Italia. Ja dā ogähe p'u rā barco p'uya ngue dā thohme p'u nnã mähme. ⁷ Bi ma njammĩ pa ngue njanate ga 'yo rā barco. Xandøn hennĩtho ha dā thocähe p'u ja rā jathe handrā hnĩnĩ Gnido. Pe commā tobe di coscahe rā ndahĩ p'uya, danĩ nthocähe p'u handrā häi Salmón. Dã nthets'ähe rā häi ja made rā jathe nĩ hu ngue rā Creta p'uya. ⁸ Xandøn hennĩtho ha dā thogähe p'u ja rā nnengui'a rā häi'a. Sär'mø ma søngähe p'u ja n'na rā xεqui säya yø barco nĩ hu ngue rā Buenos Puertos. Ya xma njærpautho ja rā hnĩnĩ Lasea.

⁹ Pε ya xangu yø pa xi m'mε p'uya. Ya nts'utho ngue to dī n'yop'u ja rā jathe, porque ya tihĩ bã cuatyø pa ngue rā sε'ye. Rā Pablo p'uya, tobe ximhma'u to di 'yonna barco, ¹⁰ bi 'yεmbi:

—Ague n'yø'ahu, εnā gue nts'utho ga thohmu ya. Porque dī m'mehṛa barco 'nε dī m'mehyø 'benĩ, astã 'nεcju ga tuhu —bi 'yεmbi.

¹¹ Pε hĩmbi 'yørpatho masu rā capita'a te mmannā Pablo, sinoque go bi 'yεc'ēitho te mmān'a to di 'yonna barco, 'nε'a rā mmädi ngue rā barco. ¹² Dī n'yεmbi ngue nu'a rā ts'äya rā barco jap'u bi uĩts'i, hĩngui ho ngue ja dā thop'u rā sε'ye. 'Da'igu bi mamp'uya ngue bi thogui. Dī n'yεmbi ngue

xamhmatho dā zã dā zømp'u ja rā hnĩnĩ Fence ngue ja xtā thop'u rā sε'ye. Gue'a n'na rā ts'äya yø barco jap'u ja rā häi Creta'a. I εt'inde rā dehe rā häi, nĩ nja rā häi norte 'nε nĩ nja rā häi sur.

Bi nangṛa ndate ndahĩ p'u ja rā jathe.

¹³ Bi müdi bi n'yo rā huinnā ndahĩ nĩ 'yε'a sur. Bi 'yεmp'uya ngue dā zã dā thogui. Dã thocähe p'uya, dā tenhne rā nnenga jathe ngue rā häi Creta. ¹⁴ Hĩmma ya'atho p'uya, bi nthēui n'na rā ndønthi rā barco. Gui hutuyø ja'i nā rā ndahĩ ngue rā Noreste. ¹⁵ Bi gutra barco rā ndahĩ p'uya, ya hĩngui häti dā hyεgui. Dã thøpāhe rā 'yu ngue bi nønmbuya. ¹⁶ Danĩ nthogähe p'u ja rā xutha n'na rā zit'u häi ja made rā jathe, nĩ hu ngue rā Claudia. Ya hĩnts'ε hmĩsu 'yo rā ndahĩ'a rā xεqui'a. Dã ne dā cut'ähe mbo rā dabarco n'na rā t'ubarco mambã gut'i, pε xanhennĩtho i yat'ambo. ¹⁷ Nu'mø ma cut'ähe mbo'a p'uya, bi 'bännbabi yø nthahĩ rā dabarco p'uya ngue ts'upĩ dī nxa'hyø xithe. I su ngue xtanĩ mpa p'u ja yø 'bomudehe nĩ hu ngue rā Sirte. Janangue bi gajpabi rā ulu nu'a ennā ndahĩ p'uya. Bi japi ngue bi nønhnā ndahĩ rā barco. ¹⁸ Mî hyaxṛu'ya, tobe nts'ēdi 'yodṛa ndahĩ. Bi thørbu ja rā jathe yø 'benĩ rā barco p'uya. ¹⁹ Rã hyu pa p'uya, dā hør'ähe p'u ja rā jathe yø cosa nĩ ja mbo rā barco. ²⁰ Bi ma njammĩ pa ngue hĩndã nuhe rā hyadi, nĩ xĩngyø sø xcã nuhe ngue rā xui. Høndra ndate ndahĩ fεxcähe. Ya dī εnā ngue hĩnxã ponje.

²¹ Bi ma njammĩ pa ngue hĩndã nsihmēhe. Bi m'mä inde rā Pablo p'uya, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ague n'yø'ahu, nu'mø xqui 'yørpahu masu'a rā hyã dā mangã ngue hĩn xcabã pømhmu p'u Creta, hĩnxti nts'onna barco ja ua 'mø, 'nε hĩnxti m'mehyø 'benĩ 'mø. ²² Pε nuyã, 'yo tu nĩ mmäihu ya. Hĩnjonda du, hĩnda høndra barco dī m'mēdi. ²³ Porque dī ogã rã 'yε Oja, 'nε dī øpa rã 'befi. Xtã nugã n'na rā anxε 'mø manxui ngue rã m'menhĩ Oja. ²⁴ Xa 'yεngã rā anxε: "Yo gui su ague Pablo. Jatho gui sømp'u 'buhṛa dast'abi Roma. Connã ngue'e dā yan'Oja ya yø ja'i gui n'youi ua ja rā barco ngue hĩnda du", xa 'yεngui. ²⁵ Janangue nuyã n'yø'ahu, 'yo di tu nĩ mmäihu ya, porque nugã dadi seguragã ngue nu'a rā hya xa xicã rã anxε Oja, dī nja'a. ²⁶ Pε nuyã, jatho ngue ga thehu n'na rā häi ja made rā jathe ya.

²⁷ Mî dāhṛa nde'a rã 'de'mã goho mā pa p'uya, dã thocähe p'u ja rā jathe nĩ hu ngue rā Adria. Nĩ 'yenje ua, nĩ 'yenje nā rā ndahĩ. Nu'mø mĩ zo made rā xui p'uya, nu'u di 'yonna barco bi mmēya ngue ya nĩ ma dī nthēui rā häi. ²⁸ Bi 'yeni hangü ganhe rā dehe p'uya, 'däte mā'de'mã 'dato metro bi zudi. Dã n'yogähe mĩts'u p'uya, māhømbi 'yeni hangü ganhe rā dehe. Ya mamĩ 'däte mayoto metrotho bi zudi. ²⁹ Dī suhe p'uya,

28

ngue di nthœui rā barco yø do ja mbo rā jathe. Bi 'yemmi goho yø xone t'egui p'ua ja rā xutha rā barco p'uya ngue bi zammj. Di xõnhne ngue dā hyats'i. ³⁰ Nu'ua madi 'yonna barco p'uya, bi zanni ngue xtā 'dagui. Bi ca'mra t'ubarco p'ua ja rā yā rā dabarco. I hātyø ja'i, embj ngue dā 'yemmi mi'da yø xone t'egui p'ua ja rā yā rā barco ngue dā zammj xanho. ³¹ Pē rā Pablo bi 'yembra capita co 'nē'u yø soldado:

—Nu'mø ngue hĩndi m'macua ja rā barco yu yø n'yohu dā 'yonna barco, hĩnguĩ ponju 'mø —bi 'yembj.

³² Nu'ua yø soldado p'uya, bi hyejpa yø nthahĩ manĩ nzahra t'ubarco, bi hyørbu ja rā jathe. ³³ Mi necahāi p'uya, bi xihyo ja'i rā Pablo ngue gā dī nsihmē. Bi 'yembj:

—Ya rā 'dē'mā goho mā pa ya ngue hĩnjonguĩ sihmē, 'nē hĩnjonguĩ aha. ³⁴ Dī ācā rā mate ya ngue guĩ nsihmēhu, n'namhma guĩ hyahū rā ts'edi. Ya hĩnjonda dū ya, nĩ xĩnga n'na nĩ xtahū dī m'mēdi.

³⁵ Mi manā Pablo nā rā hyā nā p'uya, bi macrā 'yē ngue bi hyacrā hmē. Yø hmj yø dā yø ja'i p'ua bi ja mammadĩ Oja. Bi xejpaya ngue bi mēdi bi nsihmē. ³⁶ M'mēfa p'uya, gā bi hyu yø mmui yø ja'i. Jananguē bi nsihmē. ³⁷ Nu'a gangu'ua mĩ op'ua ja rā barco p'uya, mĩ juadi commā yo ciento 'nē hyate mā'dē'mā 'dato mā'yohu. ³⁸ Mi juate rā ts'ihmē yø ja'i p'uya, bi hyøtrā trigo p'ua ja rā jathe, i nnepe ngue hĩndi hyū rā barco.

Ya bi thunt'a mbonthe rā barco.

³⁹ Nu'mø mĩ hyats'i xanho p'uya, nu'ua madi 'yonna barco hĩnguĩ padĩ temā hāi handĩ. Mi hyanda n'na rā 'yēthe ngue gā rā 'bomūdehe p'uya. Bi zanni ngue ja xti carpu rā barco. ⁴⁰ Bi hyejpabi yø nthahĩ mambi the yø xone t'egui p'uya, bi zop'ua ja rā jathe'u. Bi 'yannbā rā palanca gā 'yo rā barco p'uya. Bi gaspabi rā ulu p'ua ja rā za 'bāp'ua ja rā ya rā barco, i nnepe ngue dā nōnhnā ndahĩ. Rā barco p'uya, bi guarbu ja rā nenthe. ⁴¹ I mpa p'ua dī nthē yø ts'edi yø dehe p'uya. Bi ndup'ua ja yø 'bomūdehe rā barco, ya hĩnguĩ sā dī 'yanĩ. Bi 'uahrā xutha rā barco p'uya ngue emmēi tōnhyo funthe. ⁴² Yø soldado p'uya bi nē xtā hyo yø ofādi, porque supĩ xti nxaha ngue dā 'dagui. ⁴³ Pē nunā rā capita bi nepe ngue dā bongrā Pablo, hĩmbj japyø soldado xtā hyo yø ofādi. Sinoque bi 'bēpyø ja'i ngue nu'ua pahra nxaha, dī nhyørbu ja rā dehe, dā zōn'ā nenthe. ⁴⁴ Nu'ua hĩnguĩ pahra nxaha p'uya, dā guxyø xēcā xithe jap'ua ja rā barco ngue di 'yoxmā xōts'e rā dehe, ogue te man'na maçosa jap'ua ja rā barco, dā hyats'i ngue dī nxaha, dā zōn'ā nenthe. Gue'a bi nja'a p'uya, ya hĩnjombj dū.

Rā Pablo ya 'bap'ua ja rā t'uhāi ja mbo rā jathe nĩ hu ngue rā Malta.

¹ Nu'mø gā mā sōngāhe nenthe p'uya, dā mmēyahe ngue nu'a rā hāi dā nthēhe nĩ hu ngue rā Malta. ² Mĩ se'u yø pa'u, ngue marā 'yē. Pē nu'ua yø mmēngu p'ua ja rā hāi dā sōmhme bi 'yørcāhe masu, bi 'yu'a n'na rā sibi ngue dī nthē yø ja'i. Bi xicje p'uya ngue gā cuat'i ga nhathe. ³ Bi ma rā Pablo ngue bĩ honna 'yonza. Mĩ 'yuts'a sibi rā za mambā gu p'uya. Bā hsā'a n'na rā c'ēya ngue su rā pa. Bi zaprā 'yē. ⁴ Nu'mø mĩ nu yø mmēngu p'ua ngue dī nts'anna c'ēya p'ua ja rā 'yē rā Pablo, dī n'yembj n'na ngu n'na:

—Nunā rā n'yohu 'bucua, rā nzequi rā hyote nā. Ya xpā mbongbu ja rā jathe ya, pē di castiga Oja ngue nnepe dā dū.

⁵ Bi huacrā c'ēya p'ua ja rā sibi nā rā Pablo p'uya. Pē hĩnte bi ja rā 'yē. ⁶ Gātho yø ja'i p'uya, tō'mi ngue xtā nnenna 'yē rā Pablo, ogue n'na ts'uquits'utho xtā ndāguĩ ngue dā dū. Tō'mi, tō'myo ja'i ngue te dā ja rā Pablo. Pē bi nu p'uya ngue hĩnte dī jatho. Bi 'bātyø n'yomfēni yø ja'i p'uya, bi 'yembj ngue n'na rā dahmū nā rā Pablo.

⁷ Nup'ua dā n'uspigāhe p'uya, ja orbatho yø hāi n'na rā n'yohu nĩ hu ngue rā Publico. Gue'a dī manda p'ua ja rā t'uhāi dā sōngāhe'a. Nhyu pa bi ja mmansuje, bi 'dacje rā ts'āya. ⁸ Nu'a rā papā rā Publico p'uya, mĩ oxpu ja rā t'ots'i ngue madi hyēnni. Mĩ hembra pa, 'nē rā 'bicji. Bi ma rā Pablo ngue bā nu p'uya. Bi marpabi Oja, bi japyø 'yē p'ua ja rā do'yo rā dārquēhĩ. Bi zā p'uya. ⁹ Mĩ 'yøhyø ja'i'a te bi nja p'uya, nu'ua yø dārquēhĩ ngue yø mmēngu p'ua, bā ēhē ngue bi hmarpabi Oja, 'nē bi zā ha hembj. ¹⁰ Nuya yø ja'i ya, bi nu manhoje. M'mēfa p'uya, nu'mø mā ohe rā barco ngue dā mähme, bi 'dacje te gā homhme pa ja rā 'yu.

Bi zōn'a Roma rā Pablo.

¹¹ Mĩ gua'a nhyushnā dā m'mähme p'ua ja rā t'uhāi ja mbo rā jathe, mĩ jap'ua n'na rā barco mĩ tō'mi ngue dā thohra se'yē, gue'a dā ohe'a p'uya. Bi nēxpū ja rā hñini Alejandría nā rā barco. Nu'a nnōpa senya rā barco p'uya, gue'a n'na rā cuate dahmū nĩ hu ngue rā Cástor, man'na p'uya nĩ hu ngue rā Pólux. ¹² Dā sōngāhe p'ua ja rā hñini Siracusa p'uya. Ja dā m'mähme p'ua nhyu pa. ¹³ Mā mähme p'uya, dā tenthohe rā nnenga jathe, dā sōmhme p'ua ja rā hñini Regio. Mĩ hyaxpūya, bi n'yo rā ndahĩ nĩ 'yē'a sur. Rā yo pa p'uya, dā sōngāhe p'ua ja rā hñini Puteoli. ¹⁴ Ja dā tĩngāhe p'ua yø 'yēc'ēi p'uya. Bi xicje ngue dā m'mähme p'ua nyoto ma pa. M'mēfa p'uya, dā mähme Roma. ¹⁵ Nu'ua yø 'yēc'ēi bĩ 'bap'ua Roma, mĩ zā mĩ 'yode ngue darā mpācāhe p'ua, bā ē'u p'uya ngue dā c'athe p'ua ja rā hñini Tres Tabernas. Mĩ da p'uya bi thoguĩ

ngue bá thaçje p'ua ja ra hnini Foro de Apio. Nu'mø ma nthegåhe'ua bá thaçje p'uya, bi ja mammaði Oja ra Pablo, 'ne bi hya ra ts'edi ngue bi nu yø mmi'yec'eiui. 16 Nu'mø ma sòngåhe Roma p'uya, nuna ra capita nmi n'yogåhe, bi dåpyø ofådi na ra mmimhmui. Pe ra Pablo bi njapi ngue bi m'm'ua n'nanni, hõnda n'na ra soldado bi mædi.

Ra Pablo bi mambrå hya Oja p'ua Roma.

17 Rå hyu patho xtå sòngåhe Roma p'uya, bi zonha Pablo ya yø n'yohu di mænda p'ua ja yø njja di mpeti yø judío, ngue bi nyau. Bi 'yembj:

—Ague n'yø'ahu, hin temå nts'o dá øt'å ngue'a te ga nzacå yø judío. Ni xinga gue'ua yø costumbre ma mboxitahu di thinnagui n'na ra hya ngue gdi nnømman'ua. Pe maðague'a, bi jocå p'ua Jerusalén, bi ma ma dågå p'ua 'båhyø mmengu Roma. 18 Pe comma ngue hin temå hya bi dinnagui ya bi 'yørcå ra nt'anni, janangue bi ne xti thøgagui. Porque hin temå hya bi nequi ngue da t'yembj ni 'yup'ua ga tu. 19 Pe himbj ne yø judío ngue xti thøgagui. Da guecå p'uya, dá ådi ngue da thocå ua Roma 'båhra dast'abi, ngue da 'yørcagui ra ts'ut'abi, maðague'a hingui ja te rangue'a gui yajpå yø judío. 20 Janangue guehna ra hya dá zon'nahua naya, ngue ga nyahu. Porque jatho ngue ga mmangå hanja na ra hya tøm'yø judío ngue di nja. Nuna ra hya naya, guehna ga nthut'igå conyø cadena naya.

21 Mi dahyø judío p'uya, bi 'yembj:

—Hin temå sæcua di sæcua ngue di 'yè'a Judea ngue nmayapi'i. Ni xinga gue'ua ma mmijudío hu di sæcua dadi yap'a'i, ogue di nnømman'ua. 22 Nu'a ra hya gui mbeni gui mmanya, di nne ga øcåhe hague ra nja'a. Porque di paçåhe ngue ndap'ua bi zå hnømman'ua na ra 'da'yo nt'ec'ei na —bi 'yembj.

23 Janangue bi hyuspabi temå pa di mpeti p'uya. Pe xandøngu yø ja'i bi mpeti p'ua säya ra Pablo 'mø mi zønna pa. Bi da'mra hya ra Pablo 'mø mixudi, astå gue'mø mi dåhra nde. I xihyø ja'i ha di njap'ua di zo rá 'ye Oja. I nnepyø judío ngue nu'mø bi dinyø mmæi'a te mmanå ley bi 'yotra Moisés, 'ne'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, ya da 'yec'ei ra Jesús. 24 Bi nu manho 'da yø judío te bi manna Pablo. Mi'da p'uya, hingui ec'ei te xifi. 25 Pe comma ngue hinga 'da'igu mmamp'uya, bi mædi bi bønnyø ja'i ngue bi ma. Ra Pablo p'uya bi 'yembj:

—Majuani na ra hya bi manna Espiritu Santo 'mø mi bennba ra hya bi manna pøngahya Isaías, ngue bi xihma mboxitahu, bi 'yembj: 26 “Ni ma ya, bá xihyø judío na ra hya jaua, gui 'yembj: Da 'yøhyø ja'i hanja ra hya ja ua, pe hinda dinyø mmæi

hanja ra hya da 'yøde. Nu te da nu yø ja'i, hinda dinyø mmæi yø ja'i hanja'a te da nu. 27 Porque nuya yø ja'i ya, i njot'i yø n'yomfeni. Entho xa ngotyø gu ngue hingui nne da 'yøhra hya. Entho xa ts'antyø dá ngue hingui nne da hyet'a te ja ngue da hyeti. Porque hingui nne da dinyø mmæi hanja ra hya, 'ne hingui nne di 'båtyø mmæi ngue da 'yec'ei gui, n'namhma ngue ga punnbabi yø ts'oqui”, en'Oja. 28 A nuyå, dami pahmu ya ngue nuna ra hya bá pen'Oja ngue di mpøhyø ja'i, di 'bennba rá m'muhyø ja'i hingyø judío naya. Nu'ua p'uya da 'yø'mø bi sifi.

29 Mi manna Pablo na p'uya, bi ma yø judío, pe di nju'mahyæse p'ua ni ma. 30 Nuna ra Pablo, nyo jeya bi m'mæp'ua ja ra ngu bi hmihi. Pe gå di unna ts'åya'ua yø ja'i badi zengua p'ua 'bui. 31 Bi hya ra ts'edi xihyø ja'i ha di njap'ua di zo rá 'ye Oja. Bi xånba yø ja'i ha exå nja na ra hya ngue ra Hmu Jesucristo. Pe hinjondi hejpi.

Romanos Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēnba yō 'yēc'ēi Roma.

¹ Nugā drá Pablo, rá mēfigá rá Jesucristo. Nuná Oja bi 'yēxquí ngue drá representantegá rá Jesucristo. Bi huanngagui Oja ngue ga mmambrá hoga 'da'yo hya. ² Ya mandonjam'mō tho bi 'yorpū ja rá Macá Libro yō pōngahya Oja ngue da 'yēhra pa dī nja ya yō hya n'youi nā rá hoga 'da'yo hya. ³ Nuná rá hoga 'da'yo hya nā, i mma hanja nā má Hmūhū Jesucristo rá Ts'ant'ū Oja. I mma ngue bi nja'i, 'nē quehna rá mbom'meto rá dast'abi David. ⁴ Pē nu'a rá macá te rá Jesucristo, dī nēquí xanho ngue hīngra ja'itho, porque bi bēnnate 'mō mī dū. Janangue nts'edito dī nēquí ngue rá Ts'ant'ū Oja.

⁵ Rá Jesucristo bi 'yōtra mate bi 'dacra' bēfi ngue rá representantegui. I nneque ngue ndap'ū bi zā yō hāi, ga xicā rá hoga 'da'yo hya yō ja'i, 'nē da 'yēc'ēi. Dá 'yōtyō ja'i'a rá hya ga xifi. Co nuná rá hya nā, yō ja'i dā 'yēspabi rá Jesucristo. ⁶ A nuyá yō ja'i bi zon'na Oja ngue bi 'yēc'ēi rá Jesucristo, xquet'a nzon'nahū Oja ngue gui 'yēc'ēihū rá Jesucristo ya.

⁷ Dadi zēngua'ahū, ague gyō mmēnguhū Roma. Bi mā'ahū Oja, gue'a i zon'nahū'a ngue gui sohū rá 'yē. Dī nnegá ngue nuná Oja mā Papáhu co 'nēhna má Hmūhū Jesucristo dī jap'ahū 'nē da hyut'a nī mmūihū.

⁸ A nuyá, ngue dī 'ēc'ēi rá Jesucristo, ya dá zā ga mmat'Oja. Nu'mō dī mmat'Oja, dadi ja mammađi Oja conná ngue'ahū. Porque dadi johya ngue nuná nī nt'ēc'ēihū i ja, ya i hma ndap'ū bi zā. ⁹ A nugā, dī hahma mmūi ngue dī ōrpabi rá 'bēfi Oja. Dī mmangá rá hoga 'da'yo hya ngue hanja rá Ts'ant'ū Oja. Pē pa Oja ngue nu'mō dī mmat'Oja, zant'a dadi tet'ahū p'ū dī mmat'Oja. ¹⁰ Nugā, ēmmei dī ápra mate Oja xamhmatho ngue Oja da nū ha dī japi ngue dá zā ga mmagá p'ū gui 'būhmū. ¹¹ Porque dī nne ga mmagá p'ū ga ma nu'ahū. Gue'a dī zā ga o'ahūn'yū xanho hanja Oja'a, n'námhū ngue man'na gui hyāhū rá ts'ēdi. ¹² Dī nnegá ngue nuná má nt'ēc'ēihū i ja, man'na ga nhyathū rá ts'ēdi n'na ngu n'najū.

¹³ Ague mā zi cū'ahū, dī nne gui pahmū ngue ya xangu yō nnīdī xtá sánni ga ma nu'ahū. Pē astá guehya hīngui sá ga mmap'ū. Nu'a nna ne ga mmagá p'ū, dī nne ga japā mī'da yō ja'i ngue dá 'yēc'ēi rá Jesucristo tengutho dī ōrpabi yō ja'i 'būi ndap'ū bi zā. ¹⁴ A nugā 'yo mā güēnda ngue ga xihra hoga

'da'yo hya gātho yō ja'i. Ga xihra hya yō basūcua, ga xihra hya'ū hīngyō basūcua. ¹⁵ Janangue nugā, nu'ū nī mmēnguhū 'būp'ū ja rá hnīnī Roma, janjuani ngue dī nne ga xicā rá hoga 'da'yo hya'ū.

¹⁶ Nugā hīndī pēs'mā sá ngue ga mmangá nā rá hoga 'da'yo hya. Porque nuná rá hya nā, n'youi rá ts'ēdi Oja para ngue dī nyanī gātho yō ja'i dā 'yēc'ēi rá hya. Hīnga hōndyō judío dī nyanyō te, sinoque xquet'a 'nē'ū hīngyō judío dī nyanyō te 'mō dá 'yēc'ēi rá hya. ¹⁷ Nuná rá hoga 'da'yo hya nā, ja tūmp'ū mā mmūihū ngue Oja dī hojpa rá ts'ouqi rá ja'i, hōntho dá 'yēc'ēi rá Jesucristo n'na. Nguna rá hya mmamp'ū ja rá Macá Libro ngue 'ēna: "Nu to dá 'yēc'ēi Oja, gue'a rá ja'i dī hojpađi rá ts'ouqi'a 'nē dī unna 'da'yo te rá ja'i".

¹⁸ Ya dī nnuhū ngue nuná Oja bí 'bū mahēts'i, rá ndūssutho rá castigo dá japyō ja'i ngue yō ts'oc'ēi. Porque nuyá yō ja'i ya, nuná te rá nts'o ōt'e, hīndī japi dá fahna rá hya majuanī. ¹⁹ I jahma há rá nja nguep'ū dī fadi ngue 'bū Oja. Porque nuná Oja i uđi hanja ngue 'būi. ²⁰ A nuyá, nuná Oja nā, hīnjongui nnu nā, pē nū te bi hoqui, gā dī nnuhū. Ja dī nēquí p'ū ngue 'bū Oja. Mī zā mī nja rá xīmhai, ya bi nēquí ngue 'bū Oja, 'nē ja rá ts'ēdi para zantho. Ya hīngui sār'ū dá 'yenyō ja'i ngue hīngui pađi ngue 'bū Oja. ²¹ Madagüe'a pahyō ja'i ngue 'bū Oja, pē hīngui 'ēspi ngue dá 'yēmbi gue'a Oja'a. Nī xīndī ja mammađi. Nu'a te gāma hya ngue yō hyase yō ja'i, gā hīnte dī muui. Gue'a corpabi yō n'yomfēnī'a. ²² Yō ja'i 'ēna ngue ja yō mfadi, pē nū te ōt'e, gue'a gui nēquí ngue hīnte pađi. ²³ Porque yō ja'i hīngui 'ēspabi nā Oja maguesē hīnjam'mō dá dū. Guego 'ēspabi'ū yō dahmū ja yō hmī tengutho rá ja'i nuná dá thotho. Bi hocyō dahmū ngue yō ts'int'sū, bi hocyō dahmū ngue yō c'ēya, bi hocyō dahmū ngue yō zu'ē ja goho yō gua, 'ēmbi ngue gue'ū Oja'ū.

²⁴ Ngue nguna bi 'yōtyō ja'i, nuná Oja ya bi hyēp'ū, bi unna 'yū yō ja'i ngue dá 'yōt'a te rá nts'o so yō mmāi. A nuyá yō ja'i p'ūya, rá 'bēisātho te dī n'yōrpe n'na ngu n'na. ²⁵ Guehya yō ja'i hīmbi ne dá 'yēc'ēi nā rá hya majuanī para ngue dá bađi hanja Oja. Sinoque nu'a rá fehni, gue'a 'ēc'ēi'a. Pē yō ja'i hīngui thanne Oja, nuná bi hoqui te gāma cosa i ja. Sinoque gue'ū yō cosa bi hoc'a Oja thanne yō ja'i. 'Nē gue'ū nnu mansū'ū. Conque nuná majuanī ngue Oja p'ūya, hōnt'a nī 'yup'ū ngue dá ma nthanne para zantho'a. Dā ngut'atho.

²⁶ Janangue nuná Oja, dī unna 'yū yō ja'i ngue dá 'yōt'a te yō 'bēisā ga 'yo. Nu yō xisu hīngui nne dī nthai ngue dī m'mahyō

ndø, sinoque yø mmixisuui'u di n'uni'ngue di 'bespabi yø sä. ²⁷ Xquet'a njarbutho yø n'yohu p'aya, hingui nne ngue di nthati'ngue di m'mühyo xisu. Sinoque di n'uni'ngue yø mm'in'yohuui di 'berpabi yø sä. Pe nu'ja ra nts'o ga 'yo yo yø ja'i ya, ya ja ra njut'i'a te øt'e, ngue gä rä m'medi ga 'yo.

²⁸ A nu yø ja'i hingui nne da badi hanja Oja, janangue nuna Oja bi hyep'u, bi unna yu yø ja'i da 'yøt'a te ra nts'o so yø mmü'ngue hinni'yup'u da 'yøt'e. ²⁹ Ya xa bennba yø mmü'ngue yø ja'i'a ra nts'o ga 'yo. A nu yø ja'i, yø 'yots'om'mai, yø ts'oc'ei, man'na ni netho ngue di xandi te p'ets'i, yø zeya, yø hyote, yø nequisui, yø hyäte, yø mambethani. ³⁰ En'a häi yø mmic'eiui p'u ha ya. 'Ne nnu man'u Oja, hijnjongui su, yø dennate, di 'yets'i ha ya, honi ha di zä da 'yøtra nts'o. Hingui ec'ei rä papá ogue rä mamá 'mø nzofu. ³¹ Ma 'bedi yø mmü. Nu te mma ngue da 'yøt'e, hingui øt'e. Hini'yu yø yemmu, 'ne hini punnbabi yø mmic'eiui. Hini'yu yø huocate. ³² Nuya yø ja'i øtya yø hya ja ua, padi xanho ngue mman'Oja ngue da jpra castigo ya yø ja'i øtra ts'oqui. Pe yø ja'i ena man'na di sigue ni 'yøtho ra ts'oqui. Nu'mø nnu ngue xants'o te øtyø mmic'eiui, asta di johya.

2

¹ Nu to gä haspa rä güenda te ga 'yo rä mmic'eiui, embi ngue da ma rä castigo ngue rä ts'oqui øt'e, pe nuna rä ja'i haxrä güenda, guehna di jase p'u da ma rä castigo na, porque xquet'a ja rä ts'oqui. ² Di pahma njuani ngue nuna Oja, go ni'yup'u da hyaspa rä güenda'a te gä ra nts'o øtyø ja'i na. ³ Nu to gätho mma ngue da ma rä castigo rä mmic'eiui ngue xants'o te øt'e, 'ne xquet'a njase p'u ngue xants'o te øt'e, xquet'a 'nehya hini mpommi rä castigo ya. ⁴ Ua hini unna güenda na rä ja'i na, ngue hanja ngue nuna Oja, hinga 'bexque'a di jpra castigo rä ja'i 'mø xants'o te øt'e? Ra ja'i i jonnbabi rä mate Oja, porque Oja i tømra ja'i ngue da hyep'u ra nts'o ga 'yo. ⁵ Nu ra ja'i xandonna xi rä mmü'ngue hingui nne da hyep'u ra nts'o ga 'yo, pe nu'mø ra pa dani hyaxra güenda Oja, man'na xangu rä castigo da thonna rä ja'i njap'u.

⁶ Nuna Oja, nu te xa 'yøt'e n'na ngu n'na yø ja'i, gue'a ra njut'i di t'un'na. ⁷ Nuna Oja, ra 'da'yo te di unni te'yo ya ga 'bu'a ngue høndra nho øt'e, i honnbj ngue ha di hnu manho Oja 'ne di ja ndummü'ngue honi ha di yarba di manda Oja para zantho. ⁸ Pe Oja, da jpra castigo ya yø ja'i festho rä hya 'ne hingui nne da 'yec'ei na ra hya majuanj, sinoque gue'a te xants'o ga 'yo. ⁹ Ra ndø dummü da thogui te'o gätho xants'o te ga 'yo. Hinga høndyø judio, sinoque 'ne'u hingyø judio mathoguitho rä n'u da zä. ¹⁰ Pe nu'u yø

ja'i ngue gä rä nho ga 'yo, gä rä nho di t'unni. Oja da 'yøt'e ngue da hnu mansu 'ne da hyurpa yø mmü. Hinga høndyø judio, sinoque xquet'a 'ne'u hingyø judio di nthæui rä nho. ¹¹ Porque nuna Oja, n'na ngu n'na yø ja'i da hyaspabi xandønho rä güenda.

¹² A nuyä, gätho yø ja'i, gä ja yø ts'oqui. Pe nuna Oja da hyaspabi rä güenda. A nu yø ja'i ngue hingui pa'a rä ley ga 'yo yø judio, xquet'a da thaspa rä güenda co nu'a te rä hya padi. Pe nu yø ja'i padi te mmamp'u ja rä ley ga 'yo yø judio, da thaspabi rä güenda co nu'a te rä hya nt'oti p'u ja rä ley. ¹³ Porque Oja hini manho yø ja'i'a ngue høntho da badi te mmamp'u ja rä ley Oja. Nu'u yø ja'i nnu manho Oja, gue'u yø ja'i da 'yøt'a te rä nho mmamp'u ja rä ley Oja'u. ¹⁴ A nuyä, madague'a 'bühyo ja'i ngue hijnjam'mø xa 'yøde te rä hya nt'oti p'u ja rä ley ga 'yo yø judio, pe xquet'a ya pas'e'a te rä nho di manda Oja ngue da n'yo. Porque pas'e p'u ja yø n'yomfeni'a te rä nho i jatho ngue da 'yøt'e. Ya xquet'a di nthædui'a te rä nho mmamp'u ja rä ley Oja. ¹⁵ Nu'a te ga 'yo, gue'a gui nequi'a ngue pap'u ja yø n'yomfeni'a te rä nho mmamp'u ja rä ley nuna ja ngue da 'yøt'e. I pahyø ja'i ngue mø xanho te øt'e, ogue hingui ho te øt'e. ¹⁶ Nu te gäma hya mbemp'u ja yø mmü yø ja'i, nuna Oja, da 'yehra pa da penhna Jesucristo ngue da hyaspa rä güenda yø ja'i te gäma hya mbeni. Guehna ra hya di mmangä naya mente ngue dadi'yongä rä hoga 'da'yo hya. ¹⁷ Nu'u yø judio, di nne ga xi'ahu te rä hya ja ngue da thogui. Guehya padi xanho te mmamp'u ja rä ley bi'yotra Moisés. 'Ne di 'yets'i ngue padi xanho hanja Oja. ¹⁸ Yø judio padi xanho hanja'a te rä pähä Oja, porque nuna rä ley i ca, guehna xännbabi na ndana gue'a rä nho i jatho ngue da 'yøt'e. ¹⁹ I ena ngue yø mbandi xandønho, da zä da xännbabi yø ja'i'enthø yø xädä ngue 'yo 'bexui. ²⁰ I ena ngue padi xandønho ha di jpra hya da xännbabi'u yø ja'i hinte padi. I ena ngue padi xandønho ha di jpra hya di opan'yu'u yø ja'i hingui padi hanja ra hya. Porque nup'u ja rä ley, i ena ngue gä ja bi'jujpu'a ra hya majuanj ngue xännbabi yø ja'i. ²¹ Pe xi'mø ena ngue majuanj'a te rä hya xännbabi mi'da yø ja'i, zhanja'mø ngue hingui øt'a te rä hya xännbate 'mø? I embi ngue hingui ho di mpe yø ja'i, zhanja'mø ngue go i mpe'e? ²² I embi ngue hingui ho di n'yots'om'mai yø ja'i, 'ne go 'yots'om'mäis. I ena ngue hingui nnu manho yø dahmu, pe nuya p'aya, guehya pas'e'a ra menyü di mpeti p'u ja rä nija ya. ²³ Di 'yets'i ngue ena padi xandønho'a te rä hya mmamp'u ja rä ley. Pe nuyä, guehya hingui øtya yø hya mmamp'u ja rä ley ya, go guehya yø ts'oqui ya nuep'u hingui nnu mansu Oja yø ja'i. ²⁴ I nt'oti p'u ja rä Macä Libro ngue ena: "Go ni ts'oquihø

p'u nnomman'u Oja ya yø ja'i hingyø judío", i enna hya.

²⁵ Nu ra ja'i bi mi ngue ra judío, ya xanho ngue'mø øt'e te gäma hya mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø mmijudíou. Pe nu'mø hingui øt'e te gäma hya mmamp'u ja ra ley, ya hinte di muui, madague'a bi mi ngue ra judío. ²⁶ A nu ra ja'i hingra judío, 'ne da 'yøt'e te mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø judío, ya rá ja'i Oja. Ya cohi tengutho 'mø dra judío. ²⁷ Nu ra ja'i ngue hingra judío pe øt'e te mmamp'u ja ra ley, ya di nequi xanho ngue ja rá ts'oqui ra judío. Porque ja ha nt'ot'i ra ley i ca, 'ne hingui øt'e te mmamp'u ja ra ley i ca. ²⁸ I t'embj ngue ra judío, gue'a rá ja'i Oja'a. Pe himma juani ngue rá ja'i Oja ra ja'i nu'a høntho bi mi ngue rá basi ra judío, ogue n'youi ra hmepya rá do'yo tengutho yø judío ngue n'youi ra circuncisión. ²⁹ A nu'a majuanj ngue rá ja'i Oja, gue'a ra ja'i hahrá mmæi ngue hep'u ra nts'o'a. Guehna ra ja'i nnu manho Oja na p'uya, madague'a ngue hingø nnu manho yø ja'i.

3

¹ Pe nuna ra hya di mmangä, hindj mmangä ngue hinte di muui te bi 'yøt'Oja ngue bi huanhyø judío 'ne bi manda bi njapra hmepya ngue ra circuncisión. ² Porque xangu ha rá nja ra hya. Porque gue'u yø judío, ma datho ngue bi fátra hya Oja. ³ A nuyá, nu 'da'u yø judío ya, ya bi hyep'u Oja. Pe, çua rángue bi hyep'u Oja'u, ua go 'ne'a Oja da hyep'u'a rá hya bi ma ngue da 'yøt'e? ⁴ Nu'a, hin'na'a. Madague'a gä yø fehni yø ja'i, pe nuna Oja hinjam'mø di fehni na. Nguna ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, i ena: "Nu'i ma Oja'i, di nequi ngue nu'a te ra hya guí mma, gä xanho. Hinjonni ja'i da bøní da 'yembj ngue hinga gue'a ra hya guí mma", i ena.

⁵ Pe xi'mø ngue gue'a ra nts'o dí øthu, ja di nequi p'u ngue tate xandønho Oja, çdana ja ngue ga mmamhmu ya 'mø? çUa da zä ga emhmæ ngue ya hinnj 'yup'u te da 'yørcæhu Oja ngue da jacju ra castigo 'mø? Porque gue'a yø hya yø ja'i'a. ⁶ Nu'a ra hya'a, hindä zä ngue gue'a ga mmamhmu'a. Porque nu'mø ya hinnj 'yup'u te ørcæhu Oja, çha di zä da hyaspabi rá güenda yø ja'i 'bu'a nximhäi 'mø?

⁷ Pe xi'mø mmanna fehni n'na, ja di nequi p'u ngue nuna Oja i tate xandønho rá hya, porque hinjam'mø di fehni Oja, çua sä ga emhmæ ngue ya hinnj 'yup'u da hasca ra güenda ma ts'oquihu na Oja 'mø? ⁸ Ya sätho ngue man'na xants'o te ga øthu 'mø, n'namhmu ngue da zä ga mamhmu ngue di honnbahu ha di nequi ngue xandønho Oja. Nuna ra hya naya, i 'bu i'da yø ja'i di yajpagui ngue engui ngue ngu'a ra hya di

xänbæte. Pe himma juani ngue xants'o te di xänbæte. Nuya yø ja'i mman'a ra hya'a, guehya yø ja'i ni 'yup'u da ma ra castigo ya.

⁹ Xi ya 'mø, çua man'na tate xanho'u yø judío ngue gätho mi'da yø ja'i ya 'mø? Nu'a ra hya'a, hindä zä'a. Porque ya di mmangä ngue ngu'u yø judío, ngu'u hingyø judío, gä ja yø ts'oqui. ¹⁰ Nup'u ja ra Maca Libro nt'ot'i p'u ra hya ngue ena: "Hinjonni ja'i di pøni ngue xtanho te ga 'yo, ni xinga n'na nc'ei. ¹¹ Hinjonni ja'i di pøni ngue di tini hanja ra hya. Ni xinga n'na nc'ei di pøni ngue da hyon'Oja. ¹² Gätho yø ja'i ya xa hyep'u Oja. Porque xøge ga rá m'medi ga 'yo. Hinjongui pøni ngue xtanho te øt'e, ni xinga n'na nc'ei. ¹³ Nu'mø bi nya yø ja'i, tengutho 'mø bi ma nts'ots'i p'u o ra ánima, njapu ga nts'o ra hya pønna ne. Gä ra fehni ga ya. Ra ndate n'youi yø hya pønna ne ra ja'i, tengutho ra pozu 'mø bi za ra ja'i n'youi ra ndate p'u ha sa. ¹⁴ Hønra ts'ate ga ya, hinjam'mø di ya manho. ¹⁵ Hønra nthote nne. ¹⁶ Nup'u ha ni ma, gä ra nts'onj ørpa yø ja'i. ¹⁷ Nu'a da japi ngue hindj nsahyø ja'i, hingui padi ha rá nja'a ra hya'a. ¹⁸ Ni xinga gue'a di so yø mmæi ngue da nu mansu Oja".

¹⁹ Nguna ra hya nt'ot'i p'u ja rá ley Oja. Janangue nuyá, hingui sä ngue to da 'yena ngue hin'yu rá ts'oqui. Porque nu'a te ra hya mmanna ley, i mman'a te ga 'yo yø ja'i ca'a ra ley'a. Guehna ra hya mman'Oja na ngue gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi, gä ja yø ts'oqui. ²⁰ Nu'a te gä ra nho di manda ra ley ga 'yo yø judío, hinjongui pøni ngue di øt'e. Janangue nuyá, nu to ena ngue ga 'yo'a te di manda ra ley, pe hinga gue'a di nyanná te'a. Porque Oja bi unna ley para ngue ga pahmu ngue ja ma ts'oquihu.

²¹ A nuyá, ra hoga 'da'yo hya i mma ha rá nja ra hya ngue di hoga ma ts'oquihu Oja. Ya di nequi ngue bi hogatho ma ts'oquihu Oja, hinga gue'a ra ley ga 'yo yø judío i nhohmä ts'oquihu. Nup'u ja ra ley, nu'u yø pøngahya Oja bi 'bet'o ra hya ngue da zønna pa da yanju Oja. ²² Nuna Oja, di hoga ma ts'oquihu 'mø ga ec'ei hu ngue ya bi yanju ra Jesucristo. Hønt'o bi zä ma ja'i da 'yec'ei, di hojpabi rá ts'oqui. Porque gätho yø ja'i, mahyonitho ngue guehna Oja di hojpabi yø ts'oqui. ²³ Porque gätho yø ja'i, gä ja yø ts'oqui. Hinjongui pøni ngue di øt'a te ra nho i nne Oja ngue da 'yøtyø ja'i. ²⁴ Nuna Oja, ra matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga ma ts'oquihu. Porque ra Jesucristo gue'a bi gurca ma ts'oquihu'a. ²⁵ Nuna Oja, bá penhna Cristo para ngue yø hmi yø dä yø ja'i p'u da tho. Bi du ngue di hojpa yø ts'oqui gätho yø ja'i da 'yec'ei. Nu'mø mi du ra Cristo, ya bi nequi hanja ra hya ngue ya bi nhohyø

ts'oqui yò ja'i. Nu'mò yò pa xa thogui, xa nzerpa yò ja'i na Oja, himbi menhna castigo ngue yò ts'oqui xa 'yòt'a m'met'o. ²⁶Pe nuya ngue ya bi dù ra Cristo, ya di nequi ngue njut'i gátho yò ts'oqui yò ja'i. A nuyá, ya dí haxhñ njuani ngue Oja, njuanti ra ts'at'abi øt'e, nu te'o gátho ãc'ei ra Jesucristo, gue'u di hojpa yò ts'oqui'u.

²⁷Xi ya, çhapu di nequi yò hya'u di 'yets'i, ãna ngue ja tema nho bi 'yòt'e ngue i nhohyò ts'oqui ya? Ya hinda di nequi'a ya. Porque nu'a i nyanma tehñ, hinga gue'a ngue ga øthñ'a te mmamp'u ja ra ley'a. Sinoque nu'a i nyanma tehñ, gue'a ma nt'ãc'ei hu ja'a. ²⁸A nuyá, ya dí nnuhñ ngue nu'a i nhohma ts'oquihñ, hinga gue'a ngue ga øthñ'u yò hya mmamp'u ja ra ley ga 'yo yò judío'a. Nu'a di nhohra ts'oqui, gue'a ngue da t'ãc'ei ra Jesucristo'a.

²⁹Xi Oja, çua ãn'a ngue hont'u yò judío yò Oja'a? Çuangui mman'Oja ngue ne'u hingyò judío yò ja'i Oja? Majuani ngue xquet'a ne'u. ³⁰Porque nuna Oja, 'dase na. 'Ne guehna di hojpi gátho yò ja'i da 'yãc'ei ra Jesucristo na, ngu yò judío, ngu'u hingyò judío, gá di hojpi. ³¹Xi ya, ngue ja ma nt'ãc'ei hu, çua da zá ga emhñ ngue ya hinga øthñ'a te ra nho mmamp'u ja ra ley ya'mò? 'Yo gui mman'a tengu'a. Hante gue man'na gue'a di zãp'u ga øthñ'a te mmamp'u ja ra ley'a.

4

¹Xi ma mboxitahñ ra Abraham, çte 'be'a bi 'yòt'e ngue Oja bi hojpbábi yò ts'oqui? ²Nu'mò ngue ra Abraham ja tema nho bi 'yòt'e janangue Oja bi hojpbábi yò ts'oqui, ya sãp'u da 'yãna di 'yãx'mò. Pe pa Oja ngue hingui sã di 'yets'i. ³I mmamp'u ja ra Macã Libro ha bi nja ngue Oja bi hojpbábi ra Abraham ngue ãna: "Ra Abraham bi 'yãc'ei ngue di nja'a te ra hya xi Oja. Nu'a i 'yãc'ei p'uya, Oja bi hojpbábi", i ãna. ⁴A nuyá, nu'mò ngue to øt'a n'na ra 'befi, nu'a ra nzãbi ma t'unnj, ya hinga matetho t'ørpe ngue'a te ma t'unnj, sinoque thupi. ⁵Pe Oja hingui ãnjñ ngue ja tema 'befi ga øthñ ngue di hoga ma ts'oquihñ. Porque Oja, ra matetho bi 'yòt'e ngue bi hoga ma ts'oquihñ. A nuyá, hontho ga ãc'ei hu ngue Oja di nja'a te bi ma. ⁶Ra David bi ma ngue ra mmenthi di nthuei yò ja'i nu'u di hojpbábi Oja, madague'a hingui øt'e gátho'a te ra nho ja ngue da 'yòt'e. ⁷Bi 'yãna: "Ya ra mmenthi bi nthuei yò ja'i, nu'u di punnbábi Oja. Ya hinda japra castigo ngue yò ts'oqui xa 'yòt'e. ⁸Ya ra mmenthi to bi nthuei yò ja'i nu'u ja yò ts'oqui 'ne di hojpatho Oja yò ts'oqui", i ãna.

⁹Xina ra mmenthi na, çua høndyò judío mmepya yò do'yo di nthuei na ra hya na? Nu'a, hñ'n'a'a. Sinoque ne'u yò ja'i hinga mhmpya yò do'yo di nthuei na ra mmenthi

na. Porque dí xi'ahñ ngue ra Abraham bi 'yãc'ei ngue di nja'a te ra hya bi xi Oja. Nu'a i 'yãc'ei p'uya, gue'a i hojpbábi Oja'a. ¹⁰Xi'mò mi ma mahojpi ra Abraham, çua ya mhmpya, ua gue tobe himmanj hmepya 'mò mi ma mahojpi? Nuna, bi ma mahojpi hante ngue da hmepya. ¹¹M'mefa p'uya, ra Abraham bi njapra hmepya ngue ra circuncisión, gue'a bi nørpa hmepya Oja ngue ya bi hojpi ngue bi 'yãc'ei. Janangue nuyá, guehna ra Abraham i nnørpa papá to gátho ja yò nt'ãc'ei ya. Madague'a hingui n'youi ra hmepya ngue ra circuncisión, pe Oja di hojpi. ¹²Xquet'a ra Abraham guehna bi nørpa papá'u to gá bi njapra hmepya ngue ra circuncisión. Pe hinga hontho bi nørpa papá ngue n'youi ra hmepya, sinoque bi nørpa papá ngue bi ãnnbábi ra nt'ãc'ei bi nja ra Abraham hante ngue da hmepya.

¹³Nuna Oja, bi yarpábi n'na ra hya ra Abraham ngue nu'u yò mbom'meto, di t'unna hãi da gohmj gá rá nguñ nximhãi. Pe hinga i t'unna hãi da gohmj ngue da t'embj bi 'yòt'e gátho'a te mmamp'u ja ra ley. Nu'a, hñ'n'a'a. Sinoque bi 'yãc'ei ngue Oja bi hojpbábi yò ts'oqui, janangue bi t'un'na ra hãi da gohmj. ¹⁴Nu'mò di t'ãnja ngue jatho ga øthñ te gá mmamp'u ja ra ley, ja di n'nacj'a te ra hya di yat'a Oja, ya hñte ni bontho ma nt'ãc'ei hu 'mò. Xi mmangu'a ra hya di yat'a Oja p'uya, xquet'a hñte ni bontho 'mò, porque gá ja yò ts'oqui yò ja'i. ¹⁵'Ne nu'a ra ley, ra castigotho n'youi'a. Nup'u hapu fadi tema hya mmanña ley, ya pahyø ja'i ngue ja yò ts'oqui, porque hingui øt'e te mmamp'u ja ra ley.

¹⁶Nuna ra hya di yat'a Oja, i mma ngue gue'u yò ja'i da 'yãc'ei, di japi. Ya di nequi p'uya ngue Oja ra matetho bi 'yòt'e ngue di japi to da 'yãc'ei. Hingui mman'Oja ngue da hont'u to da 'yòt'e te mmamp'u ja ra ley di japi. Porque ra ja'i ja rá nt'ãc'ei tengutho rá nt'ãc'ei bi nja ra Abraham, ya guehna ra Abraham i nnørpe ngue rá papá ra 'yãc'ei. ¹⁷Guehna i nne da manña hya bi xi Oja ra Abraham ngue bi 'yembj: "Agué Abraham, ga øt'a ngue gui cohi grã papá ya. Porque xangu ni basj di nxandi gá rá nguñ nximhãi", bi yembj. Nuna ra Abraham bi 'yãc'ei te bi man'Oja, porque Oja i sã da 'yòt'e ngue di ãnnate'u to ya xa ndu. Ximmj sã da 'yòt'e ngue di m'm'u yò basj tobe hingui 'bui.

¹⁸Ra Abraham bi xi Oja ngue di m'muhrã basj, nuna rá basj di m'mui, di nxandi ndap'u bi zá gá ra ximhãi. 'Ne hingui sã di 'bede hangu ga ngu. Ra Abraham himbi baði ha di zá di nja na ra hya na, pe nu'a te ra hya bi xi Oja, bi 'yãc'ei ngue di nja. ¹⁹Ra Abraham rá nzegui ya mmemj 'bu'a

n'na ciento njeja. Ra Sara p'uya, xquet'a ya ra bɔdac'ei. Ya xi thohyɔ pa p'u xti m'muhrá basí. Pɛ ra Abraham himbi 'bɛhrá nt'ɛc'ei bi nja. ²⁰ Hinjam'mø bi nyobeni. Sinoque n'nat'a bi beni ngue di nja'a te ra hya xi xi Oja. Bi hya ra ts'edi ɛc'eitho ngue di m'muhrá basí xi xi Oja ngue di m'mai. Janangue ɛspatho Oja. ²¹ Nuna ra Abraham ya man'natho di segura p'uya ngue Oja i ja rá ts'edi da 'yot'a te gáma hya di yat'i ngue di nja. ²² Nuna rá nt'ɛc'ei bi nja ra Abraham, guehna i hojpati Oja yø ts'oqui mi ja na.

²³ Nu'mø mi ma nt'ot'i ra hya ngue ya bi ma mahopi ra Abraham, hin'i ma nt'ot'i na ra hya na ngue hontho da hnu manho ra Abraham. ²⁴ Sinoque bi ma nt'ot'i na ra hya na, ja ga pahmu p'u ngue Oja xquet'a di hogah 'mø ga ɛc'eih na Oja bi 'yot'e ngue bi bennate ma Hmuha Jesucristo 'mø mi du. ²⁵ Nuna ra Jesús, bi n'unj bi tho ngue bi gurca ma ts'oquih. M'mefa p'uya, bi bennate. A nuyá, gue'a i hogah Oja'a ya.

5

¹ Ya bi nhohma ts'oquih ngue dá ɛc'eih na ma Hmuha Jesucristo. Conná guehra Jesucristo ya dá nhopah Oja. ² Ya dá tinnbah rá mate Oja ngue dá ɛc'eih ra Jesucristo. 'Nɛ dadi johyah ngue bá ɛp'u ra pa ga nnuh'a rá nho di un'Oja. ³ Pɛ hinga høndra nho di un'Oja gdá johyah ya, sinoque 'ng'mø di sáhu rá n'u jatho ga johyah. Porque nu'mø sá rá n'u n'na, ja fap'u ngue seti hangu rá n'u sá rá ja'i. ⁴ Nu'mø di seti hangu rá n'u di thohmu, ya nnu manhoju Oja 'mø. A nu'mø ya nnu manhoju Oja p'uya, ya dí pahmu ngue bá ɛp'u ra pa ga nnuh'a rá nho di unj. ⁵ Nuna rá nho ja ngue di n'nacju, hinga fehnitho na. Porque ya bá 'bennagah rá Espiritu Santo ga n'yohu, gue'a xoga má mmuih ha gdá pahmu ngue majuanj di macju Oja'a.

⁶ A nuju, hinda zá ngue ga honsɛ ha di nyamma tehu. Pɛ bi zønna pa bi nja'a te bá sán'Oja, ngue rá Cristo bi du conná guehma ts'oquih. ⁷ Conque nuju, hinjonni ja'i di pøni da 'yenná te da tho conná guehra mmic'eiu, madague'a ra hoja'i'a ja ngue da tho. Pɛ rá nzegui 'bui te'o da 'yenná te da tho conná ngue'a rá ndø hoja'i. ⁸ A nuyá, di nɛquj xanho ngue di macju Oja, porque rá Cristo bi du conná guehcju, conque ja má ts'oquih. ⁹ Ra Cristo ya bi du ngue bi hoga má ts'oquih. Janangue nuyá, man'natho di haxhu njuanj ngue ya bi yanju p'u ja rá castigo di nja'mø rá nzegui. ¹⁰ Conná guehma ts'oquih, mama nsuih Oja. Pɛ bi 'yot'Oja ngue da nhopah conná ngue'a i du rá Ts'ant'u. A nuyá, ya dadi n'amigohu Oja ya. Ya man'natho di haxhu njuanj ngue hingu ɛncju rá Cristo, sinoque 'bui ngue da

yanju p'u ja rá castigo. ¹¹ Pɛ hinga hontho ga johyah ngue ya bi yanju p'u ja rá castigo, sinoque má datho dadi johyah ngue ya dá nhopah Oja conná guehna má Hmuha Jesucristo.

¹² Nuna ja rá ximhai, n'na nc'eitho rá mædi bi 'yotra ts'oqui. Ja bá fap'u ra ndate p'uya ngue'a ra ts'oqui bi nja. Janangue nuyá, nu gátho yø ja'i 'bui, gá i tu porque gá øtra ts'oqui. ¹³ Nu yø ja'i bi m'mai hante ngue da fahra ley bi 'yotra Moisés, gá bi 'yotra ts'oqui. Nu'u yø ja'i'u, hingu sá da 'yena ngue hingu padj ndana'a rá nho ja ngue da 'yot'e. ¹⁴ Di nɛquj ngue rá ts'oqui bi 'yotyø ja'i, porque gá bi du. Rá mæditho rá Adán bi 'yotra ts'oqui, m'mefa p'uya gátho mi'da yø ja'i bi 'yotra ts'oqui, madague'a ngue hinga 'da'igui ra ts'oqui bi 'yotra Adán.

Nu'a te rá ts'oqui bi 'yotra Adán, gue'a bi ts'oni gátho yø ja'i'a. Pɛ m'mefa bi m'muha Cristo, guehna bi 'yørpabi rá nho yø ja'i na. ¹⁵ Ja uana te bi nja ngue rá Adán bi 'yotra ts'oqui, ximmi ja uana te bi nja ngue'a rá mate Oja bi 'dacju. A nuna rá Adán, mi zá mi 'yotra ts'oqui, xandøngu yø ja'i bi tocabi ngue bi du. Pɛ nuna rá Jesucristo guehna bá hannabi rá mate Oja, 'nɛ xandøngu yø ja'i bi tocabi ngue di nyani. Man'na ja ts'editho te bi 'yotra Jesucristo ngue rá Adán. ¹⁶ Nu'mø mi mædi bi nja rá ts'oqui, bi man'Oja ngue nu'a rá ts'oqui, di nja rá njut'i ngue rá castigo. Pɛ nu'mø ya mandøngu dyø ja'i øtra ts'oqui, nuna Oja bi má ngue da 'yotra mate di nhopathou yø ja'i ja yø ts'oqui. ¹⁷ Co nuna n'na nc'ei bi 'yotra ts'oqui, m'mefa p'uya, gátho yø ja'i ja ngue da tho rá ndate. Pɛ nu to gá di nthui rá mate Oja ngue di punba yø ts'oqui, di t'unna 'da'yo te conná guehra Jesucristo.

¹⁸ Nuna rá Adán bi 'yotra ts'oqui, gátho yø ja'i mi ja ngue da ma rá castigo. Pɛ nuna rá Jesucristo bi 'yotra nho, gátho yø ja'i ja ngue di tocabi da ma mahopi yø ts'oqui 'nɛ di nthui ra 'da'yo te. ¹⁹ Ra Adán himbi 'yot'e te bi xi Oja, mandøngu dyø ja'i bi gohi ngue yø 'yot'its'oqui. Pɛ ra Jesucristo ngue bi 'yot'e te bi xi Oja, ya mandøngu dyø ja'i di tocabi ngue di hojpati Oja.

²⁰ Nuna rá ley, bi ma nt'ot'i para ngue man'na gdá padj ngue ja má ts'oquih. A nuyá, nu'mø di padj ngue xangu má ts'oquih i ja, ya man'na gdá pahmu ngue nuna rá mate Oja bi 'dacju, má datho ngue xangu na. ²¹ Janangue nuna ra ts'oqui xa bennga má mmuih, gue'a bá hannagah rá ndate'a. Pɛ nuyá, ngue ya bi bennga má mmuih rá mate Oja ya, guehna bá hannagah rá 'da'yo te naya, ngue ya bi ma mahoqui má ts'oquih conná guehma Hmuha Jesucristo.

6

1 ¿Ndana cxa ja ngue ga othu ya'mo? ¿Ua sa ngue ga sigue ga othu yo ts'oqui n'namhma ngue nuna Oja man'na xangu ra mate di 'dacju? 2 Nu'a, hingui sa'a ngue ga sigue ga othu yo ts'oqui. Sinoque ya bi zep'u'a te ra ts'oqui xta othu m'met'o. ¿To go ena ngue ga sigue ga othu yo ts'oqui? 3 ¿Ua hingui pahmu ngue nu to gatho ya da nxixyahu, ya da mbentha ra Jesucristo? Nu'a i du'a, xquet'a tengutho m'o ya da tuh. 4 Nu'mo ma nxixyahu, ya di or'ma guendahu ngue ya bi zep'u'a ra nts'o xta othu m'met'o. Entho ya bi ma nt'aguigahu tengutho ra Cristo ngue bi t'agui. Pe nuna ra Cristo conná ts'edi rá Papá bi japi ngue bi bennate p'u bi t'agui. A nuju ya, tengutho m'o ya da bennatehu ngue ma'da'yo da m'mahmu. 5 Porque nu'mo di othu ra guenda ngue ya da tuh tengutho ra Cristo ngue bi du, xquet'a ya di othu ra guenda ngue ya ma'da'yo hondá m'mahmu tengutho ra Cristo ngue ma'da'yo bi m'mai.

6 Nu'mo mi 'dombu ja ra pont'i ra Cristo, tengutho m'o ngue ma do'yohu bi 'd'omi. Porque ya bi zep'u yo ts'oqui xta othu m'met'o, ya hinni mantho di mandagahu ra ts'oqui tengutho m'o gdi ot'e ngue ma hmuha. 7 Porque nu ra ja'i otrá guenda ngue bi du rá do'yo, ya bi hyep'u ra ts'oqui. 8 Pe nu'mo di or'ma guenda ngue ya da tuh m'o mi du ra Cristo, ya di ec'ihu ngue ma'da'yo hondá m'mahmu tengutho ra Cristo ngue ma'da'yo hombi m'mai. 9 Porque di pahmu ngue nu'mo mi du ra Cristo, bi bennate, ne ya hinni mantho da du. Sinoque 'bai para zantho. 10 Ra Cristo n'na nditho bi du conná ngehyo ts'oqui yo ja'i. A nuya ngue ya 'bai, ga 'buhya ngue orpabi rá páhá Oja. 11 Da guecju ya, ma ga njathu p'uya, ga othu ngue ya bi zep'u ra ts'oqui ngue ya ma n'yohu ra Jesucristo. Ya gdá 'buhmu'a ya ngue ga orpahu rá páhá Oja.

12 Janangue nuyá, mente yo pa di 'bahmu ua ja ra ximhai, ya hinni mantho ga unhu ra 'yu'a ra ts'oqui. Hinga nnehu ngue da dajpahu'a tengué rá páháse ma do'yohu. 13 Hinga unna 'yu ma mmuihu ngue ga othu ra nts'o. Sinoque ma ga unna mmuihu Oja ngue ra nho ga othu. Porque ya ma'da'yo hondá m'mahmu. 14 Nu'a ra ts'oqui xi bennga ma mmui ngue madi mandagahu, ya hinni mantho di mandagahu'a ya. Nu'a ra ley mi haxra guenda ngue ma ts'oquihu, ya hinni mantho hascahu ra guenda'a ya. Porque Oja, ra matetho bi 'yot'e ngue bi yangthogahu.

15 Ya bi nyamma tehu, pe hinga gue'a ngue ga othu te ga mmamp'u ja ra ley i nyamma tehu. Sinoque Oja ra matetho bi 'yot'e ngue

bi hoga ma ts'oquihu. Xi ya, ngue ya bi ma mahoku ma ts'oquihu, ¿ua sa ga sigue honga othu yo ts'oqui? Nu'a ya hin'na'a. 16 Ya gui pahmu ngue nu'mo ga homma hmu di mandagahu, ya di ohu rá 'ye'a ma hmuhu. Janangue nuyá, nu'mo ga ot'e ngue ma hmuhu'a ra ts'oqui, ya jatho ngue ga tuh m'o. Pe nu'mo ga ot'e ngue ma hmuhu Oja, ya di hoga ma ts'oquihu. 17 A nugá, dadi ja mamadi Oja porque ya ga hyehmu p'u ra ts'oqui xi bent'a ni mmuihu. 'Ne ya ga unni mmui ga 'yec'ei'a ra hya bi san'nahu. 18 Ya bá njot'ahu p'u ja ra ts'oqui. A nuyá, ga gue'a ra nho guinnope ni hmuhu ya. 19 Nuna ra hya di mmanga, di honi te nna hyeipa ra hya, n'namhma ngue da dini xanhu ni mmuihu hanja ra hya. A nuyá, nu'mo yo pa xa thogui, xcá unhu ra 'yu'a ra nts'o ngue mi tap'ahu, mathoguihu yo ts'oqui xcá 'yothu. Pe nuyá, dami unni mmuihu ngue ga ra nho gui 'yothu ya. Janangue nu'a te ga gui 'yothu, da gue'a te rá 'befi Oja gui 'yothu.

20 Nu'mo yo pa xa thogui ngue ga ra nts'o xta othu, hinni padi ga othu ra nho. 21 ¿Teni 'be'a dá tahmu ngue'a ra nts'o xta othu? Porque ra 'be'isátho te xta othu. Gá ra ndate bá n'youi. 22 Pe nuyá, ya da pomhu p'u ja ra ts'oqui ya, ya yo mafigahu Oja ya. Janangue ya yo ja'igahu Oja 'ne ya di 'dacju ra te para zantho. 23 Nu'a ra njut'i ngue ra ts'oqui, gue'a ra ndate'a. Pe nu'a di un'Oja, gue'a ra te para zantho di 'dacju rangue di n'yohu ma Hmuhu Jesucristo.

7

1 Ague ma zi cu'ahu, ya gui pahmu ngue ra ley i ja, i ja rá ts'edi ra ley ngue di manda ra ja'i mente 'bai. Pe nu'mo bi du ra ja'i, ya hinni mantho di manda ra ley ra ja'i. 2 Ya gui nnuhu tengutho n'na ra xisu m'o bi nthati, i ja n'na ra ley hapu mma ngue hin'yu ra nt'edi da hyep'u rá damme ra xisu. Pe nu'mo ya bi du rá damme, ya bi xot'a ra ley mi sammra xisu. 3 Pe nu'mo hondí nthatra xisu n'e 'betrá damme, ya ra ts'oqui otra xisu. A nu'mo bi du rá damme, ya bi xot'a ra ley mi ja ngue ra nthati. Ya sa di nthati mahon'a, ne ya hinga ts'oqui otra xisu ngue di nthati.

4 A nuya ma zi cu'ahu, ya di otra guenda ngue da tuh p'u ja ra pont'i bi du ra Cristo. Nu'a ra ley mi sangbahu, ya bi xotrá hya'a ya. Ya hinda mandagahu ra ley ya. Ya ma n'yohu'a ra Cristo bi bennate p'u ha bi t'agui. Ya da zá ga orpahu rá 'befi Oja ya. 5 Nu'mo yo pa xa thogui, ga ra nts'o xta n'yohu. Ma pahmu'a te mmamp'u ja rá ley Oja, ena man'na bi 'yannga ma mmuihu ra ley ngue ra ts'oqui ga othu. Pe nu'a ra njut'i ngue ra ts'oqui, gue'a ra ndate'a. 6 Pe ya bi xotrá hya'a ra ley madi mandagahu ya. Porque ya di othu ra guenda ngue ya dá tuh.

A nuyá, má da'yo dá m'məhmə para ngue ga ørpəhə rá 'bɛfi Oja. Guehna rá Espírítu Santo di 'dacjə rá páhə gə ørpəhə rá 'bɛfi Oja ya, pɛ hɪnnə øthə rá 'bɛfi Oja ngue ga sɪhə'a te mməmp'ə ja rá nyogui ley.

7 Ngue ya dí mməngə ná rá hyə ná, ʒua guí ɛmhə ngue dí mmə ngue ya hɪngui ho rá ley Oja? Nu'a, hɪn'na'a. Sinoque rá ley xəndənhə. Xi'mø ngue hɪndi ja rá ley, ya hɪnxə páhmə te 'bɛ'a ná rá ts'oqui 'mø. Tenguthə mmənnə ley ngue ɛna: "Yo guí nnehmə n'na rá cosa ngue n'nan'yo to rá mmɛti", i ɛna. Janangue nuyá, dí páhmə ngue rá ts'oqui dí øthə 'mø dí nnehmə n'na rá cosa ngue n'nan'yo to rá mmɛti. 8 Nu'mø má páhmə te mməmp'ə ja rá ley, ɛnə mən'na bi haçjə rá ts'edi ngue dí nnehmə n'na rá cosa nu'a n'nan'yo to rá mmɛti. Mente rá pa hɪmbi fədi te mməmp'ə ja rá ley, hɪndi nɛquí te 'bɛ'a ná rá ts'oqui. 9 Nugá, nu'mø hɪmmarə pádi te mməmp'ə ja rá ley Oja, ya dí ɛnə ngue xənhə te dí øt'e. Pɛ nu'mø má pádi te mməmp'ə ja rá ley, bi dɪnmə mməi p'əya ngue hɪndi øt'e te mməmp'ə ja rá ley Oja. Ya dá pádi ngue ja ngue ga mma rá castigo ngue má ts'oqui. 10 Porque nunə rá ley mi ja ngue xti 'dacra 'da'yo te 'mø xca øt'e te gə dí mada, guehna rá ley bi zənnɔui ngue ga mma rá castigo ná, porque hɪndá øt'e te dí mada rá ley. 11 Nu'a rá ts'oqui mi jagui, gue'a mi hərəcə má n'yomfɛni'a, dí ɛnə ngue dá zə gə øt'e te gə mməmp'ə ja rá ley. Pɛ nup'ə ja rá ley p'əya, dá tɪmp'ə mma ngue ga mma rá castigo ngue má ts'oqui.

12 Janangue nunə rá ley Oja, xəndənhə ná. Nu te gəmə hyə dí mada, gəthə xəndənhə. 13 Hɪngui sə gə ɛmhə ngue hɪngui ho rá ley Oja ngue i mma ngue jathə gə mmähə rá castigo. Nu'a ja ngue gđá mähə rá castigo, ngue ja má ts'oquihə. Janangue co nu'a te gəmə hyə mmənnə hoga ley, gue'a guí nɛquí ngue xəndənts'o má ts'oquihə'a.

14 Dí páhmə ngue nu'a rá ley, gə gue'a rá hoga hyə bi un'Oja i mməmp'ə. Pɛ nu'ə ngue dyø ja'ithəhə, gə gue'a rá ts'oqui xə bənnəgə má mməihə. 15 Hɪndi pádi hanja te nmí øt'e. Porque nu'a rá nho nmí nne ga øt'e, hɪngə gue'a nmí øt'a. Nu'a tengue hɪndi nnu mənho p'əya, go gue'a dí øt'a. 16 Pɛ nu'mø ngue 'nɛquí hɪndi nnu mənhosɛ te dí øt'e, ya dí pádi ngue nu'a te rá hyə mməmp'ə ja rá ley, xəndənhə. 17 Janangue nuyá, hɪngui nne má mməi ngue dá øt'a te ya xtá øt'e. Sinoque gue'a rá ts'oqui mi jagui, gue'a go dí mpɛ'a ngue'a te xtá øt'e. 18 Porque dí pádi ngue hɪn temə nho xtá øt'e. Nu'a rá nho nmí nne ga øt'e, hɪmbi zə xcá øt'e. 19 Hɪndá

øt'a te rá nho nmí nne ga øt'e, sinoque nu'a te rá nts'o hɪndi nnu mənho ngue ga øt'e, gue'a xtá øt'a. 20 Janangue nuyá, nu'mø xtá øt'a'a rá nts'o hɪndi nne ga øt'e, pɛ hɪngə dadi jagá'a, sinoque gue'a rá ts'oqui xə bənnəgə má mməi, gue'a go di ja'a.

21 Nunə rá hyə xtá thocə ya. Nu'mø nmí nne ga øtrə nho, pɛ xøgə həntrə nts'o mi so má mməi gə øt'e. 22 A nɔgui, dadi hogá'a te rá hyə mməmp'ə ja rá ley Oja. 23 Nunə ja má mməi mi ja ua n'na rá n'yomfɛni' ngue hɪnmí nnu mənho'a te rá nho nmí sənni gə øt'e. Pɛ nunə rá hyə ná, nu'a rá ts'oqui xə bənnəgəi má mməi, gue'a hɪmmí nneque gə øtrə nho'a. 24 Pɛ hucate yø ja'i nja'p'ə. ʒTe'o dá zə dá yaní ngue hɪnda thətrə castigo ja ngue dá thogui? 25 Porque connə n'yomfɛni' rá ja'i i nnu mənho'a te rá nho mməmp'ə ja rá ley Oja. Pɛ nu rá do'yo rá ja'i, gə gue'a rá páhə rá ts'oqui i nne dá 'yørpe. Pɛ dadi ja məmadi Oja ngue má Hmuhə Jesucristo go bi zə bá jəgəhə p'ə ja rá nts'o'a.

8

1 A nuyá, ngue ya má n'yohə rá Jesucristo ya, ya hɪngə mmähə rá castigo ya. Porque nu to n'youi rá Jesucristo, ya bi n'uní ngue gue'a rá Espírítu Santo dá xənnbi te dá n'yo. Ya hɪnni mənho ngue øtrə nts'o mi ja rá mməi m'met'o. 2 A nuyá, i ja rá ts'edi rá Espírítu Santo ngue di 'dacjə rá 'da'yo te ngue mən'yohə rá Jesucristo. Ya bá jəgəhə p'ə ja rá ts'edi rá ts'oqui madi mənədagəhə, ya bi yanjə ngue rá castigo mi ja ngue ga thohmə. 3 Dá páhmə hanja'a rá ley Oja, pɛ hɪmbi hyət'i bi gəgəhə p'ə ja rá ts'edi rá ts'oqui'a rá ley. Porque hɪmbi zə dá øthə gəthə'a te gəmə hyə dí mada rá ley. Pɛ nunə Oja bi yanjə. Bi 'yøt'e ngue bi nja'i rá Ts'ənt'ə bá pənhua. Bi hnɔ ngue rá ja'i, pɛ hɪmbi 'yøtrə ts'oqui. Guehna bi tho ná ngue bi gurçə má ts'oquihə. Bi hɛjəpəbi rá ts'edi rá ts'oqui xi bənnəgə má mməihə. 4 Nunə bi 'yøt'e, porque bi nepe ngue gue'a rá Espírítu Santo dá gəgəhə rá 'yú gđá n'yohə, n'nəmhə ngue dá zəp'ə gə øthə rá nho mməmp'ə ja rá ley. Pɛ nu'a rá nts'o mi ja má mməihə m'met'o, ya hɪngui sə ngue nɪ mənho gə øthə'a ya.

5 A nu rá ja'i ngue rá n'yomfɛni'sɛ jəquí te ga 'yo, hənt'a te rá nts'o ga 'bəhyø ja'i di ja ndumməi ngue øt'e. Pɛ nu rá ja'i ngue gue'a rá Espírítu Santo di unna hoga n'yomfɛni' ga 'yo, gue'a rá ja'i ngue həndrá páhə Oja di ja ndumməi ngue øt'e. 6 Janangue nuyá, nu to di ja ndumməi ngue dá 'yøtrə nts'o ga 'bəhyø ja'i, dá ma rá castigo. Pɛ nu rá ja'i di ja ndumməi ngue gue'a rá páhə Oja dá 'yørpe, gue'a rá ja'i hu rá mməi ngue di t'unna 'da'yo te'a. 7 Nu yø ja'i ngue həndrá nts'o di ja ndumməi ngue øt'e, guehya yø

nsaiui Oja ya. Porque hinguí nne da 'yɛc'ɛi te mmamp'u ja rá ley Oja. Ní xingá gue'a Oja di sá ha di 'yɛc'ɛi. ⁸ Janangue nuyá, nu'u yø ja'í ngue hõndra nts'o di ho da 'yøt'e, guehya hinguí nnu manho Oja te ga 'yo ya.

⁹ Pɛ nuju ngue ya dá hehmu p'u rá nts'o, gue'a rá Espiritu Santo i cágha ra 'yu nna 'yohu. Porque rá Cristo bá penhna Espiritu Santo ngue di n'youi te'o gá ɛc'ɛi. A nu yø ja'í ngue hinguí n'youi rá Espiritu Santo, guehya yø ja'í hinguí ɛc'ɛi rá Cristo ya. ¹⁰ Nu ma do'yohu, ya bá ɛp'u ra pa dá du ngue rá ts'oqui i ja. Pɛ ngue di n'yohu rá Cristo, nu má tehu di sigue di m'mutho, porque ya bi hoga má ts'oquihu Oja. ¹¹ Nuná Oja bi japi bi bennate rá Cristo 'mø mi du. Xquet'a dá japi di bennate má do'yohu 'mø ya xtá ndu, porque ya di n'yohu rá Espiritu Santo.

¹² Ague má zi cu'ahu, i ja ts'editho ga øthu'a te ra hya xánngha rá Espiritu Santo. Ya hinda dajpaha rá nts'o so má mmáihu. ¹³ Porque nu'mø ga sigueho rá nts'o xtá øthu m'met'o, ya ga mmähá rá castigo. Pɛ nu'mø ga øthu'a te xánngha rá Espiritu Santo, ngue ga hehmu p'u rá nts'o, ya di 'dacju rá 'da'yo te para zantho.

¹⁴ A nuyá, nu to gátho ga ya 'yo'a te rá hya xánnbabí rá Espiritu Santo, gue'a yø basi Oja'u. ¹⁵ Ya má n'yohu rá Espiritu Santo ya. Ya hinguí ja ngue hõnga nsuhu ya, tengutho n'na rá ja'í 'mø su rá hmu. Porque majuaní ngue ya yø basigaha Oja ya. Nuná rá Espiritu Santo di n'yohu, guehna annga má mmáihu ná ngue di ɛmpha Oja: "Má Papá'i", di ɛmpha. ¹⁶ A nuná rá Espiritu Santo di n'yohu, guehna øt'e ngue di páhmu p'u ja má mmáihu ngue ya yø basigaha Oja na. ¹⁷ Pɛ ngue ya yø basigaha Oja ya, xquet'a di tocagaha'a rá nho di yat'Oja di uní. Tengutho rá nho di t'unna Cristo, ngut'atho di n'nacju. A nuyá, nu'mø di nne di n'nacju ná rá nho di t'unna Cristo ya, pɛ gue'mø ga n'uní ga sáhu rá n'u tengutho rá n'u bi zä rá Cristo.

¹⁸ Ma ga ør'ma güendahu ya, ngue zits'urbu di sáhu rá n'u ya, porque nu'a rá nho di 'dacju Oja m'mefa, má datho xandõngu'a. ¹⁹ Nu te gáma cosa bi zän'Oja ngue ja ua ja rá ximhäi, a nuyá, i ndømatetho asta gue'mø dá zõnna pa xa nzän'Oja ngue di unna nho yø basi. ²⁰ Porque Oja bi hocra ximhäi, pɛ bi nts'om'mø mi man'Oja ngue di njpara castigo'a rá ts'oqui bi 'yøtra Adán. Pɛ xquet'a Oja bi zänni ngue da 'yehra pa mahõnda gom'da'yo rá ximhäi. ²¹ Gue'a rá pa'á ngue ya hinní mantho di nja rá ndate'a rá ximhäi'a. Ya hindí nts'on'yø cosa nu'u ja yø te. Nuyá yø hya ya, gá guehya di nja'mø bi zõnna pa di unna nho yø basi Oja ya. ²² A nuyá, di páhmu ngue nu'a te gáma cosa

ja ua ja rá ximhäi, gá sá rá n'u, i dants'i tengutho 'mø bi zõnna ora di m'mährá basi n'na rá xisu i sá rá ndate, i njarbatho yø cosa ja ya. ²³ Nɛ hinga hõnt'a te ja nximhäi sá rá n'u, xquet'a 'nɛcju di nnehu ngue dá tho'a rá n'u di sáhu, dá 'yehra pa ngue dá gom'na'yo má do'yohu. Ya di nɛquí ngue dyø basigaha Oja p'uya. Madague'a ngue ya di n'yohu rá Espiritu Santo, pɛ di nne ga nnuhu te gáma nho di nja m'mefa. ²⁴ A nuyá, ya di ɛc'ɛihu ngue di nja'a te mman'Oja, janangue bi yanju. Pɛ xi'mø ngue ya bi nja te mman'Oja, ya hinguí ja ngue te nimantho ga tømhmü 'mø. ²⁵ A nuju, di tømhmü'a te ja ngue di nja m'mefa. Ma ga sethu'a te gá rá n'u di thomhmu, asta gue'mø di nja'a te di tømhmü di nja.

²⁶ A nujá, nu'mø di nne ga mmat'Ojahu nɛ hindí padí te ga xihmu Oja, go rá Espiritu Santo i fáxte. Madague'a rá jats'itho nna bɛmhmü Oja, pɛ rá Espiritu Santo go øt'a ngue i cohi ngue rá mhmat'Oja'a rá hya hinguí pøts'e ga mmamhmu. ²⁷ Porque nuná Oja, ya padí temá hya ja mbo má mmáihu. I tüní temá hya i nne dá manna Espiritu Santo. Porque nu'a te rá nne Oja ngue di ts'ofø, go rá Espiritu Santo'a äpra mate Oja conná nguecju.

²⁸ Di páhmu ngue nu to gá dadí mahmu Oja, gue'mø xanho ogue xan'u te di thommu, pɛ Oja honí ha gui japi ngue dá 'yørcahu rá nho. Porque ya xpa nzänn'Oja tengu ga cohmu m'mefa. ²⁹ Hante ngue di nhohra ximhäi, nuná Oja ya padí te'o ja ngue dá 'yɛc'ɛi m'mefa, guehya yø ja'í bi zänni ngue dá gohi tengutho rá Ts'ant'u Oja ya. Janangue nuná rá Ts'ant'u Oja, guehna 'bet'o ná ngue di ncuui gátho yø 'yɛc'ɛi. ³⁰ Nuná Oja, ya mam'met'o xpa nzänni te'o ja ngue dá zofo, guehya yø ja'í bi zohya. A nuyá yø ja'í bi zofo, ya bi hojpabi yø ts'oqui. Nuyá yø ja'í ya bi hojpabi yø ts'oqui, bá ɛp'u rá pa dá gohyø ja'í tengutho rá Ts'ant'u Oja.

³¹ ¿Ndana man'na rá hya ja ngue ga mmamhmu 'mø? Ya má amigohu Oja ya. Nu te'o nne dá zɛcju ya, ya hinte di muui'u ya. ³² Nuná Oja himbi nuyá rá mmü ngue bá penhna rá Ts'ant'u ngue bi du conná ngueju. Ja di haxu p'u njuaní ya ngue nu te gáma hya bi man'Oja ngue di 'dacju, di 'dacju'a. ³³ Gátho gahu, ya xa huanngaha Oja, ya hinguí sá to da 'yɛmbi ngue nni mantho ja má ts'oquihu. Porque gues: Oja bi hoga má ts'oquihu. ³⁴ Ya hinda zä to da 'yɛna ngue ga mmähá rá castigo. Porque ya bi du rá Cristo conná ngueju, 'nɛ bi bennate, ya bí 'bɛp'u ja rá n'yɛi Oja ya. A nuyá, gue'a zant'a má máxtehu p'u ha 'bɛ Oja'a ya. ³⁵ Ya hinte dá zä dá hyaquí te gui macju rá Cristo. Madague'a ga sáhu rá n'u, pɛ ngutho di macju rá Cristo.

Ogue tɔ mɔ mmɔihɔ, pɛ ngutho dɪ maɕɔ. Ogue saɕɔ yɔ ja'ɪ, pɛ ngutho dɪ maɕɔ. Ogue hɪn'yɔ te ga sihɔ, pɛ ngutho dɪ maɕɔ rɔ Cristo. Ogue hɪn'yɔ rɔ ulu ga hehɔ, pɛ ngutho dɪ maɕɔ rɔ Cristo. Ogue dɪ 'bɔmma n'uhɔ, hɪngui nne ha dɔ nuhɔ yɔ ja'ɪ, pɛ ngutho dɪ maɕɔ rɔ Cristo. Ogue ya ja ngue dɔ thoju, pɛ ngutho dɪ maɕɔ rɔ Cristo. ³⁶ ɪ nt'ot'ɪ p'ɔ ja rɔ Macɔ Libro rɔ hyɔ ngue ɛna: "Dɪ ɔcɔhe yɔ ja'ɪ ngue dɪ ɛc'ɛɪ'ahɛ, n'na pa ngu n'na pa ɪ nne dɔ hoyoje. ɛntho ho dɛ'yo yɔ ja'ɪ p'ɔ ga mbɛnɪ", ɪ ɛna. ³⁷ Madague'a ga sɔhɔ rɔ n'ɔ m'ɔ ngue dɪ thohmɔ tengu ya yɔ hyɔ ya, pɛ ma ga hahmahɔ rɔ ts'ɛdɪ'a te guɪ maɕɔ rɔ Cristo. ³⁸ Janangue ma ga segurahɔ ngue nuna Oja zant'a dɪ maɕɔ na. Ya hɪnda zɔ dɔ hyac'a te rɔ n'ɔ dɪ thohmɔ mɛntɛ dɪ tehɔ. Nɪ xɪnga gue'mɔ dɔ thoju. Nɪ xɪnga guehyɔ anxɛ dɔ dɔ hyaɔɔɪ. Nɪ xɪngra zithu dɔ zɔ dɔ hyaɔɔɪ. Porque Oja dɪ maɕɔ rɔ pa ja p'ɔ hyɔ, daguehɔ pa dɪ 'yɛp'ɔ dɪ maɕɔ Oja. ³⁹ Nu te gɔtho bi hoc'a Oja, ngup'ɔ mahɛts'ɪ, ngu ua ja rɔ hɔi, ya hɪnjonda zɔ dɔ hyagahɔ a guɪ maɕɔ Oja. Porque ya mɔ n'yohɔ na rɔ Hmɔ Jesucristo.

9

¹ Nugɔ dɪ ɛc'ɛɪ rɔ Cristo, janangue nuna rɔ hyɔ dɪ nne ga xi'ahɔ ya, hɪngra fɛhɪ na. Guesɛ rɔ Espiritu Santo xɪjpa mɔ n'yomfɛnɪ ngue majuaɔnɪ na rɔ hyɔ dɪ xi'ahɔ. ² Mathoguiho dɪ 'bɔ ndumɔmɔ. I 'bɔmman'ɔ mɔ mmɔi ngue mɔ mmɪjudiohe hɪngui nne dɔ 'yɛc'ɛɪ rɔ Cristo. ³ Nu'mɔ dɪ sɔ ha gdɔ japi ngue ga nyangɔ mɔ mmɪjudiohe, nugɔ ga ɔt'e, madague'a go ga mmagɔ rɔ castigo, ya hɪnga nngɔ rɔ Cristo. Pɛ nja ngue hɪngui sɔ. ⁴ Nuyɔ n'ɔ judio ya, guehya yɔ mbom'meto rɔ Israel. Bi zo Oja ngue dɔ 'yɔt'e ngue yɔ basi. Guehya bi nɔ ha bi nja ngue bi 'yuhɔ rɔ ts'ɛdɪ Oja ya. 'Nɛ bi gohɪ rɔ cohi ya yɔ judio ya. Bi dɔpra ley nu'a ja ngue dɔ n'yo. Bi xifi ha dɪ japyɔ ndanne ja ngue dɔ 'yɔt'e. Mazihotho na rɔ hyɔ bi yarpabi Oja yɔ judio ngue dɔ 'yɔrpe. ⁵ Guehya yɔ mbom'meto yɔ ndiua judio ya. Nu'mɔ mɪ mɪhɔrɔ Cristo, xquet'a rɔ judio na. 'Nɛ guehɔ Oja na ngue dɪ manda gɔtho'a tengue ɪ ja. 'Nɛ guehɔ t'ɛspabi na para zantho na. Dɔ ngut'atho.

⁶ A nuyɔ, xangu yɔ judio hɪngui nne dɔ 'yɛc'ɛɪ rɔ Cristo. Pɛ hɪngui sɔ ga ɛmhmɔ ngue ya hɪndɪ nja'a te rɔ hyɔ bi xi Oja yɔ judio. Porque hɪmma juanɪ ngue gɔtho yɔ judio yɔ ja'ɪ Oja. Janangue hɪnga gɔtho yɔ judio dɪ tocabi ya yɔ hyɔ xa yat'Oja ngue dɪ nja. ⁷ Porque bi xi Oja rɔ Abraham ngue hɪnga gɔtho'ɔ yɔ mbom'meto dɔ gohi ngue yɔ ja'ɪ Oja. Nuna Oja bi 'yɛmbɪ: "Nu'ɔ yɔ basi rɔ Isaac, hont'ɔ dɔ gohi ngue yɔ basi Oja'ɔ", bi 'yɛmbɪ. ⁸ Gɔtho yɔ ja'ɪ 'bɔi, hɪnga gɔtho yɔ basi Oja. A nuyɔ yɔ ja'ɪ ngue yɔ basi Oja,

guehya yɔ ja'ɪ ya xpa nzɔnmbɪ ngue dɪ tocabi rɔ hyɔ dɪ yat'a Oja ya, hɔndya yɔ basi Oja ya. ⁹ Porque nguna rɔ hyɔ bi xi Oja rɔ Abraham, bi 'yɛmbɪ: "Bɔ ɛp'ɔ rɔ ga ut'auɪ ngue ja mɔ ts'ɛdɪ. Nuna rɔ Sara nɪ xisu, dɪ m'm'ɔ a n'na rɔ ts'ant'ɔ", bi 'yɛmbɪ.

¹⁰ Mɪ ma yɔ jɛya p'ɔ hyɔ, bi nte na rɔ ts'ant'ɔ nɪ hu ngue rɔ Isaac, bi nthatui rɔ Rebeca. Mɪ hyɔ rɔ basi na rɔ Rebeca p'ɔ hyɔ, yɔ cuate bi ɔni. ¹¹⁻¹³ Pɛ hante ngue dɔ mɪhya yɔ basi ya, nuna Oja, bi xihɔrɔ Rebeca ngue rɔ Esau rɔ mɔdɪ da mɪ'a. Nuna rɔ Jacob ngue rɔ zaxinya, dɪ manda rɔ n'yohɔ na. Nguna nt'ot'ɪ p'ɔ ja rɔ Macɔ Libro ngue bi man'Oja, bi 'yɛna: "Dadɪ macɔ rɔ Jacob, pɛ rɔ Esau, hɪn dadɪ madɪ". Guehɔ rɔ hyɔ bi man'Oja naya hante dɔ mɪhyɔ basi. Hɪnga 'be bi dɔmɔ Oja ngue dɪ m'm'ɔ hyɔ basi para ngue dɔ hnu ndana dɪ n'yo xanho, ndana hɪngui 'yo xanho. Ja dɪ nɛɔɔɪ ua ya ngue ya mam'met'ɔ xpa nzɔn'na Oja te 'be'a ja ngue dɪ nja m'mɛfa. Hingue masque 'bet'ɔ da nu te 'be'a dɔ gohyɔ basi, sinoque nu'a te xa nzɔnɪ ngue dɔ huanhɪ, gue'a nja'a.

¹⁴ Xi ya, ɔua ɪ sɔ ga ɛmhmɔ ngue hɪngui ho te ɔt'Oja? Nu'a hɪngui sɔ'a. Porque nu te gɔ ɔt'Oja, gɔ gue'a nɪ 'yup'ɔ ɔt'e. ¹⁵ Porque Oja bi 'yɛmbɪ Moisés: "Nu te'ɔ dɪ sɔnɪ ga hueɔɔɪ, gue'a dadɪ hueɔɔɪ 'nɛ ja mɔ yemmɔi connɔ ngue'a". ¹⁶ Janangue nuyɔ, nuna rɔ hɔ dɪ un'Oja, hɪnda 'yɛnna ja'ɪ ngue bi 'yɛmɛɛɪ bi hyonɪ ha dɪ dɪnna nho. Porque Oja ya xa nzɔnɪ to dɪ hueɔɔɪ. ¹⁷ ɪ nt'ot'ɪ p'ɔ ja rɔ Macɔ Libro te bi xi Oja rɔ dast'abi madɪ manda p'ɔ ja rɔ hɔi Egipto. Bi 'yɛmbɪ: "Dɪ ɛxa'ɪ ya ngue guɪ ndast'abi n'namhɔ ngue nu'ɔ yɔ hmɛya ga ut'a'ɪ, dɔ bahyɔ ja'ɪ ndap'ɔ bi zɔ ngue te'ɔ gɔ. 'Nɛ dɔ badɪ ngue ja mɔ ts'ɛdɪ", bi 'yɛmbɪ. ¹⁸ Ja dɪ nɛɔɔɪ ua ya ngue nuna Oja, nu'a go dɔ zɔnɪ ngue dɪ hueɔɔɪ, gue'a dɪ hueɔɔɪ. Nu'a go dɔ zɔnɪ dɪ untho rɔ 'yu ngue xɔ nnaɪ rɔ mmɔi, gue'a dɪ unna 'yu'a.

¹⁹ Rɔ nzɛgui 'bɔi to nne dɔ 'yɛngya: "Hanja Oja 'mɔ ngue ɛmbɪ ja yɔ ts'ɔqui yɔ ja'ɪ. Porque Oja, nu'a te xa nzɔnɪ ngue dɔ 'yɔt'e, hɪnjonnɪ ja'ɪ dɔ zɔ dɔ dɔqui te sɔnɪ dɔ 'yɔt'e", dɔ 'yɛngui. ²⁰ A nuju ngue dyɔ ja'ithohɔ, ɔteni 'be'a go guɪ ɛna ga japhɔ Oja ngue'mɔ ga ɛna hɪnga nnu manhohɔ te sɔnɪ dɔ 'yɔt'e? Xi n'na rɔ ts'ɔye, ɔua sɔ dɔ 'yɛmbɪ 'yɔt'ats'ɔye: "Hɪndɪ nnu manhogɔ te rɔ forma guɪ hogaguɪ", dɔ 'yɛmbɪ? ²¹ Nu rɔ 'yɔt'ats'ɔye, nu'a gomɔ forma dɔ nepe dɔ gohɔ rɔ ts'ɔye dɪ hoqui, ya gue'a dɔ go'a. Madague'a ngue n'nat'a rɔ bɔhɔi, pɛ dɔ zɔ dɔ 'yɔt'a n'na rɔ ts'ɔye ngue nts'upɪ, xɪnda zɔ dɔ 'yɔt'a n'na rɔ ts'ɔye ngue hɪnga nts'upɪ.

²² A nuyɔ, nuna Oja, nnepe ngue man'na dɪ bahyɔ ja'ɪ ngue jase rɔ ts'ɛdɪ. 'Nɛ nnepe ngue man'na dɪ bahyɔ ja'ɪ ya yɔ ts'ɔqui ngue dɔ japrɔ castigo. Janangue tobe serpabi ya yɔ ja'ɪ nɪ 'yup'ɔ ngue dɔ ma rɔ castigo. ²³ Bi

nepe ngue da bahyø ja'i ngue mathoguiutho xandøngu rá nho i ja Oja. Porque bi huegahú 'nɛ ya dí pahmú'a te rá nho xá nzámni ngue dí 'dacjɔ ya. ²⁴ Bi zongahú Oja. Hinga høndyø judío bi zofó, sinoque xquet'a 'nɛhyø ja'i hingyø judío bi zofó. ²⁵ Bi nja tengutho mmamp'ɔ ja rá libro bi 'yotrá pøngahya Os-eas, ngue Oja bi 'yɛna: "Nuya yø ja'i xtá man'a m'met'o ngue himma ja'i, a nuyá dí mma ngue má ja'i ya. Guehya yø ja'i ngue hin mádi mádi, pɛ nuya dádi máhya", bi 'yɛna. ²⁶ Nu'ɔ yø mmɛngu p'ɔ ja rá xɛqui bi xihyø ja'i Oja ngue embi: "Nugá, himma ja'i'ahú", pɛ ja 'bɛxpi xip'ɔ p'ɔya ngue embi: "Nugá drá Oja, majuanj ngue dí 'bɔi, guecá má basi'ahú ya", bi 'yɛmbi.

²⁷ A nu'ɔ yø ja'i ngue yø judío, nuná rá pøngahya Isaiás bi 'yɛna: "A nu'ɔ yø judío, madague'a mandøngutho'ɔ, tengutho yø 'bomú dehe p'ɔ ja rá jathe, pɛ zi yohotho'ɔ dá bøní ngue dí nyani". ²⁸ Porque nu'mø rá pa dá japrá castigo Oja gátho yø ja'i rá ngani nximhái, n'na zihmantho dí nja". ²⁹ Rá Isaiás máhømbi 'yɛna: "Nuná Oja jase rá ts'edi, nu'mø hin dádi huecyø ja'i ná, n'na zihmantho dí jua'ɔ yø judío, tengutho 'mø mí jua'ɔ yø ja'i mí 'bɔp'ɔ ja rá hniñi Sodoma 'nɛp'ɔ ja rá hniñi Gomorra".

³⁰ Guehna rá hya naya ngue nuya yø ja'i hingyø judío, guehya himmi honi ha dí nhøjpaui Oja ya. Pɛ bi 'yɛhrá pa ngue bi 'yɛc'ɛi Oja yø ja'i, gue'a i nhøjpaui Oja'a ya. ³¹ Pɛ nuya yø judío mí hu yø mmú xti nhøjpaui Oja, ngue mí ɛna xta 'yøt'e te gá mmamp'ɔ ja rá ley. Pɛ hinjombi bøní ngue xta mma máhojpi rá ts'oqui ngue xta 'yøt'e te mmamp'ɔ ja rá ley, porque hinjongui pøni ngue dá 'yøt'e te gáma hya dí manda rá ley. ³² Hhanja 'mø ngue himbi nhøjpaui Oja yø ja'i? Porque mí nne ngue xti nyanyø te yø ja'i ngue xta 'yøt'a te gá rá nho mmamp'ɔ ja rá ley. Pɛ himbi ne xta 'yɛc'ɛi yø ja'i ngue rá Cristo ná dá zá dá yanj. Ja bi fespɔ yø gua p'ɔya, porque rá Cristo tengutho 'mø 'benna do p'ɔ ha dá tho rá ja'i, dí fets'e. ³³ Nup'ɔ ja rá Macá Libro nt'ot'i p'ɔ rá hya ngue Oja bi 'yɛna: "Ga pecá p'ɔ Sion n'na rá do ngue dí fesyø ja'i. Pɛ guedrá ndø mɛdo dá 'yøt'e ngue dá dáhyø ja'i. Pɛ nu to gátho dá 'yɛc'ɛi ná rá do ná, dá dñi xanho p'ɔ ja yø mmú ngue nu te rá hya ɛc'ɛi, gátho majuanj ngue dí nja".

10

¹ Ague má zi cu'ahú, janjuanj dí háhma mmú dí mmarpabi Oja'ɔ yø judío ngue dí nyani. ² Porque dí pacá ngue yø mmú ga ndanne Oja. Pɛ nja ngue nu'a rá ndanne øt'e, hingui tɔnyø mmú hanja ná rá hya nne Oja ngue dí nyanyø ja'i. ³ Porque hingui

nne dá badí tema hya xá zän'Oja ngue dí nhøjpabi yø ja'i. I ɛna ngue dá hyonsɛ ha dí japi ngue di hojpaui Oja. Janangue hingui nne dá 'yɛc'ɛi ná rá hya di hojpaui Oja yø ja'i. ⁴ Nu to gátho ya ɛc'ɛi rá Cristo, guehya yø ja'i bi nhohyø ts'oqui ya. Ya hinñi mantho dá 'yɛnyø ja'i ngue 'be dá 'yøt'e te gá mmamp'ɔ ja rá ley, ja dí nyanyø te.

⁵ Pɛ nuya yø ja'i ɛna ngue di hojpa Oja yø ts'oqui ngue dá 'yøt'e te gá mmamp'ɔ ja rá ley bi 'yotrá Moisés, pɛ rá Moisés, i ja ua ná rá hya bi 'yot'i, ngue ɛna: "Nu rá ja'i dá hyát'i dá 'yøt'e gátho'ɔ yø hya dí manda rá ley, guehna rá ja'i dí nyanna te ná", i ɛna hya. ⁶ Pɛ ja man'na rá hya, guehna rá hya naya dí nhohma ts'oquihú ngue gá ɛc'ɛihú rá Jesucristo. Porque nt'ot'i rá hya ngue ɛna: "Janangue nuyá, 'yø sá guí ɛmhmu ngue jatho ngue to dá má mahɛts'i, dá si rá Cristo ngue dí nyante. Porque ya bi zocua rá Cristo. ⁷ Yo sá guí ɛmhmu ngue nuya jatho ngue to dá map'ɔ o yø ánima ngue dá honna Cristo. Porque ya bi bɛnnate". ⁸ Ya hingui ja ngue ja guí hyomhmú hanja rá hya ngue ha dí nhohyø ts'oqui yø ja'i. Porque nt'ot'i rá hya ngue ɛna: "Nuna rá hya ná, hinga yap'utho ja ngue nu'i. Ya gádi nxihmu ná rá hya ná ya. Ya jap'ɔ ja ní mmúihú ná rá hya ná", i ɛna. Nuna rá hya mmanna ya, guehna rá hya dí xi'i ngue guí 'yɛc'ɛihú ná. ⁹ Nu'mø ga máhmhu ngue rá Jesús, gue'a má Hmúhú'a, 'nɛ gá ɛc'ɛi p'ɔ ja má mmúihú ngue Oja bi japi bi bɛnnate 'mø bi dú, ya dí nyanna tehu. ¹⁰ Porque Oja gue'a dí hogahú'a ngue'mø dí ɛc'ɛi p'ɔ ja má mmúihú. 'Nɛ'mø gá xihmu yø ja'i ngue dí ɛc'ɛihú rá Hmu Jesucristo, ya dá yanj Oja.

¹¹ Nup'ɔ ja rá Macá Libro, nt'ot'i p'ɔ rá hya ngue ɛna: "Nu to gá dá 'yɛc'ɛi rá Cristo, hinjam'mø dá zá dá 'yɛna ja'i ngue hingui ho te ɛc'ɛi". ¹² I mma ngue gátho yø ja'i, ngu'ɔ yø judío, ngu'ɔ hingyø judío, gá n'nat'a Oja nnøpe ngue yø Hmu. 'Nɛ nuná Oja, xandøngu rá nho dí unni te'o gá nzofó. ¹³ Porque nu to gá nzohna rá Hmu, guehna rá ja'i dí nyanna te ná.

¹⁴ Xi'ɔ yø ja'i hingui ɛc'ɛi rá Cristo ya, hague di zohra Cristo 'mø? Pɛ hague di 'yɛc'ɛi 'mø ngue hingui øde hanja rá hya? 'Nɛ hague di 'yøhyø ja'i hanja rá hya 'mø ngue hinjongui xifi hanja? ¹⁵ 'Nɛ hague dá m'múhyø ja'i dá má hanja rá hya 'mø ngue hinjongui ɛt'i ngue dá má dá manna hya? Nup'ɔ ja rá Macá Libro i ɛna: "Nu'ɔ yø ja'i mmanna hoga 'da'yo hya ngue ha dí zá ga nhøjpahú Oja, mazihotho 'mø dá zocua'ɔ ngue dá xicjɔ rá hya Oja".

¹⁶ Pɛ nja ngue hinga gátho yø ja'i ɛc'ɛi rá hoga 'da'yo hya 'mø sifi. Rá Isaiás nguna rá hya bi má, bi 'yɛna: "Ague má Oja'i, hhanja ngue hingui ɛc'ɛi yø ja'i ná rá hya dí mmangáhe?" bi 'yɛna. ¹⁷ Pɛ nu to bi 'yɛc'ɛi,

ya ɛc'ɛi ngue bi 'yode hanja ra hya bi sifi. 'Nɛ nuna ra hya bi sihyo ja'i p'uya, guehna ra hya i hma hanja na ra Cristo na.

¹⁸ Pɛ xi'u yɔ judio ngue himbi 'yɛc'ɛi ra hya, ɛua himbi 'yode hanja ra hya'u? Majuanɛ ngue bi 'yode hanja ra hya. Porque mmamp'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ɛna: "Nuna ra hya na, ndap'u bi zã n'tode na ra hya bi manyo mamhya. Porque nuna ra hya na, ma 'yonj gã rá nganɛ nximhã". ¹⁹ Xiya yɔ judio ya 'mø, ɛua hingui 'yo yɔ mmɛi hanja na ra hya bi sifi 'mø? Pɛ nu mi'da yɔ ja'i bi ðinyo mmɛi hanja na ra hya bi sifi. Nu'mø yɔ pa xa thogui, bi 'yenna Moisés: "Nuna Oja, da yanyo ja'i hingyø judio, n'namhma ngue yɔ judio di seyabi yɔ ja'i nu'u di nyani. Di ncuɛ yɔ judio ngue nuya yɔ ja'i hin'yu yɔ n'yomfɛni go da dinnbabi rá njapi Oja ya". ²⁰ Pɛ ra Isaias njuantho bi 'yotra hya bi man'Oja ngue ɛna: "Nu'u yɔ ja'i himmi hongui, gue'u bi ðinyo mmɛi ha di baði te'o gui'u. Nu'u yɔ ja'i himmi ãnni te'o gui, gue'u da nthɛ'be'u", bi 'yɛn'Oja. ²¹ Pɛ nu'u yɔ judio, Oja bi 'yɛna: "N'na pa ngu n'na pa di nzocã yɔ judio. Pɛ nuya p'uya, hingui nne da 'yohna ra hya di xifi".

11

¹ Xi ya, xi'Oja, ɛua ya bi hyɛp'u'u yɔ judio ya 'mø? Hin'na, hingui hɛp'u. Porque nugã drã judio, ma mboxitagã na ra Benjamín, nuna rá mbom'meto ra Abraham. ² Nu'u yɔ judio, ya ma m'met'o xa huan'na Oja'u ngue da gohi ngue yɔ basi. Janangue hingui hɛp'u Oja ya yɔ judio. Damj bɛmhmã te mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ra Elías bi yapyø judio 'mø mi mat'Oja, bi 'yɛna: ³ "Ague ma Oja'i, nu yɔ judio, ya bi hyo'u ni pøngahya. A nu'a ni altar hapu thanne'i yɔ ja'i, ya bi themhmi. Ya mahøngsegui di 'bui ngue di thanne'i ya. Pɛ xquet'a nne da hyogyø ja'i", bi 'yenna Elías. ⁴ Mi da Oja p'uya, bi 'yɛmbi: "Hin'na, hinga høn'atho'i guí thannegui. Sinoque bærpætho mi yoto mahuahj yɔ judio ngue thannegui, 'nɛ hingui ndantyo'hmu p'u 'buhra dahmu Baal ngue da ðanne", bi 'yɛn'Oja. ⁵ Da guehra pa ja p'uya, xquet'a njarbatho ya, hinga gãtho yɔ judio xa hyɛp'u Oja. Sinoque 'bu i'da ngue connã mate Oja bi gohi ngue yɔ thanhni Oja. ⁶ ɛUa di ja tema nho bi 'yøtya yɔ ja'i bi huan'na Oja 'mø? Nu'a, hin'na'a. Sinoque ra matetho bi 'yøt Oja ngue bi huanhni. Nu'mø ngue di ja tema nho xta 'yøtyø ja'i, janangue bi huanhni, ya hingrã matetho bi 'yøt'Oja 'mø.

⁷ Guehna ra hya naya ngue nu'u yɔ judio mi honj ha xti nhohyø ts'oqui, pɛ hingui ngu'u bi ðinj ha di nhojpa yɔ ts'oqui. Høndya te'o ya xpã huan'na Oja ngue bi ma mahojpi. A nu'u mi'da yɔ judio, bi jorpabi yɔ

n'yomfɛni'u ngue himbi ðinyø mmɛi hanja ra hya. ⁸ I mmamp'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ɛna: "Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue hinda ðinyø mmɛi yɔ ja'i'a ra hya da 'yode. Nu'a te da nu, hinda ðinyø mmɛi hanja ra hya. Da 'yøhyø hya da hma, pɛ hinda n'yo yɔ mmɛi hanja'a ra hya da 'yode. Ngu'a bá nja'u yɔ pa xa thogui, da guehya mahøn'a njarbatho". ⁹ Ra David nguna ra hya bi ma ngue bi 'yɛna: "Nup'u ha di sãnnigo yø ja'i, di ɛna ngue ja mpãhã, di ɛna ngue i nnu manho Oja te øt'e. Pɛ himma juani ngue di nnu manho Oja te øt'e. Sinoque di njapra castigo'a te øt'e. ¹⁰ Nu'a te da hyɛtyø ja'i, hinda ðinyø mmɛi hanja. Janangue di m'mamman'u hangu ra pa".

¹¹ Xi ya 'mø, ɛua xma ma da hyɛp'u Oja yɔ judio ya 'mø? ɛUa hinjam'mø da 'yehra pa di nyanyø te mi'da yɔ judio ya 'mø? ahã, da 'yehra pa di m'mahyø judio di nyanyø te. Majuanɛ ngue nuya yɔ judio bi hyɛp'u Oja, pɛ Oja bi 'yøt'e ngue nu'u yɔ ja'i hingyø judio da gohi ngue yɔ ja'i Oja. Porque nnepe ngue nu'u yɔ judio bi hyɛp'u Oja, di seyabi ya yø ja'i ya. ¹² Nu'a i hyɛp'u Oja yɔ judio, nuya yø ja'i hingyø judio, gue'a di ðinnbabi rá njapi Oja'a. Pɛ nu'mø bi zønna pa ngue 'nehyo judio da 'yɛc'ɛi ra Cristo, nuna Oja mathoguitho di japi gãtho yø ja'i 'bu'a nximhãi.

¹³ A nuyã, i ja man'na ra hya di nne ga xihyø ja'i ngue hingyø judio. Nuya yø ja'i ya, bá pɛnngagui Oja ngue ga xihra hoga 'da'yo hya. Pɛ nuna ra 'bɛfi bi 'dacã Oja, di honnbabi yø ja'i ha di baði ngue di nnu mansugã na ra 'bɛfi na. ¹⁴ Porque nu'u ma mmijudiohe hingui ɛc'ɛi ra Cristo ya, di nnege ngue di seyabi ya yø ja'i bi nthɛui ra Cristo, n'namhma ngue xquet'a 'nɛ'u da 'yɛc'ɛi'u n'namhma di nyanyø te. ¹⁵ Mazihotho 'mø da 'yehra pa ngue mahøndi nhojpau Oja yø judio nuya ya xi hyɛp'u Oja. Conque Oja, bi 'yøt'e ngue nuya yø ja'i hingyø judio bi nhojpau. Pɛ nuyã, nu'mø di 'bãtyø mmɛi yø judio ngue da 'yɛc'ɛi ra Cristo, ɛntho ja di bɛnnate yø ja'i ngue ya xi du.

¹⁶ Nuna ra Abraham, guehna rá mðitho ra judio na, 'nɛ ya o rá 'yɛ Oja. Xquet'a nu'u yø judio ngue yø mbom'meto ya, xquet'a ya o rá 'yɛ Oja. Nuna ra Abraham, tengutho n'na ra daza na. Nu'u yø judio ngue yø mbom'meto p'uya, tengutho yø 'yɛza'u. Pɛ o rá 'yɛ Oja gã rá do'yo ra za. ¹⁷ Guehna n'na ra za ngue ra hoga za na. Pɛ bi ma nts'aqui 'da yø 'yɛza ra za. Guehya yø judio bi hyɛp'u Oja ya. Nu'ahu ya, ngue hingyø judiohu, tengutho 'mø ngue yø 'yɛza'ahu n'na ra za ngue ja dapo. Nup'u bi ts'ajpabi yø 'yɛza ra hoga za, ja bi ma nt'ɛts'i'ahu p'u. A nuyã,

ya ni n'yohu'u yø ja'i Oja ya. ¹⁸ Pe maḥsā mi 'yēna ngue man'na tate xanho'ahu ngue'u yø judío bi hyep'u Oja. Dami beḥmhu ngue yø 'yeza i ja yø te ngue bi thep'u ja ra daza. Hingue masque ja ra te ra daza connā ngue'u yø 'yeza.

¹⁹ Ua gui enā ngue man'na tate xanho'ahu ngue'u yø judío bi hyep'u Oja, janāngue bi ts'ajpa yø 'ye ra hoga za ngue ja bi ma nt'ets'ahu p'u? Nu'a, hinda zā'a. ²⁰ Nuya yø judío mi nnoṗa 'yeza ra hoga za, bi ma nts'aqui, bi thep'u p'uya ngue himbi ne bi 'yēc'ei ra Cristo. Pe nu'ahu ja dapo ra za mi nnoṗa 'yeza'ahu. Nu'a ni nt'ēc'eiḥu bi nja, gue'a i ma nt'ets'i'ahu p'u ja ra hoga za'a. Janāngue nuyá, 'yo sā gadi 'yēxhu, dami mfāhmu xanho. Nu'mø hingā mfāhmu, ya da ma nthēqui'ahu mahōn'a. ²¹ Xi'mø ngue Oja bi hyep'u yø judío ngue himbi 'yēc'ei ra Cristo, da gue'ahu ya, nu'mø hingui 'yēc'eiḥu ra Cristo, da hyec'ahu p'u. ²² Nuna Oja, ya gui nnuḥu ngue nu'a rá mate i ja, mandōnhotho te øt'e. Pe xquet'a da japa castigo yø ja'i øtra ts'oqui. Porque bi japa castigo'u yø judío himbi 'yēc'ei. Go bi da'ahu rá mate ngue gá 'yēc'eiḥu. Pe nu'mø gui hychmu p'u Oja, xquet'a di ja'ahu ra castigo. ²³ A nuyá, nu'mø da 'yēhra pa ngue yø judío da 'yēc'ei Oja, i ja rá ts'edi Oja ngue mahōnda 'yēspu ja ra za bá saqui. ²⁴ Porque man'na hingui hēnni di t'ēsra 'yeza nu'a bá ts'ajpu ja ra hoga za, hinda gue'ahu ngue ja dapo ra za gambi thehu.

²⁵ Ague ma zi cu'ahu, nuna ra hya hingui faḍi hanja, di nneḡa ya ngue gui pahmu xanho hanja ya. Porque hīndi nneḡa ngue gui 'yēna ngue gui tatehu ngue yø judío. Majuanī ngue xangu yø judío hingui nne da 'yēc'ei ra Cristo. Pe da 'yēc'ei, ja gue'mø bi zōna pa ngue ya mandōngu dyø ja'i hingyø judío da 'yēc'ei ra Cristo. ²⁶ Nu'mø ya bi nja'a p'uya, gātho'u yø judío di 'bu'a ra pa'a, ya di nyani. I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "Nuna ra Yante, guep'u Sion di m'mahna. Guehna di hojpa yø ts'oqui yø judío na, nuya yø 'yumeḡi p'u bá fudi ba m'mahra Jacob. ²⁷ Guehna ra cohi ga co'be na ngue ya ga hojpa yø ts'oqui yø ja'i", en'Oja.

²⁸ Nu'u yø judío ngue festho na ra hoga 'da'yo hya, bi gohi ngue yø nsiui Oja. Janāngue i menhna hya Oja p'u ha 'būhyø ja'i hingyø judío. Pe madague'a, nuna Oja xquetho ngue di ma'u yø judío. Porque nu'u yø mboxita'u gue'u yø thanhni Oja'u. ²⁹ Nuna Oja, hīnjam'mø ngue di cohra mmui na. Nu to gá bi zofu, hangu ra pa di maḍi 'ne di japi. ³⁰ Nu'mø ma m'met'o, xa mmestho te mi man'Oja'u yø ja'i hingyø judío. Pe nuya ngue nēhyø judío bi mestho te mman'Oja ya,

janāngue Oja bi unná mate'u yø ja'i hingyø judío ya. ³¹ Nuya yø judío bi mēspatho te mman'Oja. Pe nuna Oja, ni netho ngue di unná mate tengutho i unná mate'u yø ja'i hingyø judío. ³² Nuna Oja, nguna bi 'yøt'e, bi unna 'yu ngue gātho yø ja'i bi mēspatho te mma, para ngue da zāp'u 'da di untho rá mate gātho yø ja'i.

³³ Hīnjongui pōni ngue di paḍi xandōnho hangu gangu ra nho i ja Oja. Hīnjongui paḍi hangu gangu rá mfadi Oja i ja. Hīnjongui paḍi hangu gangu rá n'yomfēni i ja. Porque hīnjongui pōni ngue di paḍi xandōnho tengu ega 'yo Oja. ³⁴ Hīnjonni ja'i di pōni ngue di tīni xandōnho hanja rá n'yomfēni Oja, 'ne hīnjonni ja'i di t'ēmbi ngue bi xānnbi te øt'e. ³⁵ Nuna Oja, hingra mihi na ngue da 'yēnyø ja'i ya mi ndupate Oja'a te bi unni. ³⁶ Porque nu te gāma cosa di nnuḥu ngue ja, Oja bádi uni. Go bi hoc'a 'ne gá go rá mmeti'a. A nuyá, hōnse Oja i ja ngue da t'ēspi para zantho. Da ngut'atho.

12

¹ Ague ma zi cu'ahu, mathoguiho ngue bi 'dacju rá mate Oja. Janāngue di hāgá ra ts'edi di xi'ahu ngue gui unni mmuihu Oja, n'namhma ngue hangu ra pa gui 'yøth'u'a te rá pāhā Oja. Guehna ra ndanne i ja ngue gui 'yørpahu Oja naya. ² A nuyá, dami pāhni n'yomfēnihu ya. 'Yo gui øthu tengutho øtyø ts'oc'ei ua ja ra ximhai. Dami 'yøt'e ngue da gom'na'yo'a te ja ngue gdi n'yohu. Janāngue da zāp'u gui pahmu xanho'a te rá pāhā Oja. Nuna te ra nho nne Oja ngue gdi n'yohu, da gue'a gui 'yøth'u'a.

³ Oja bi 'yøtra mate bi 'dacá ra ts'edi ngue ga xi'ahu te ja ngue gui 'yøth'u. 'Yo to di nne man'na ra 'befi xanhets'i' ngue'a te ra 'befi un'Oja. Sinoque da hyacra güenda xanho te 'be'a ma'befi bi t'unni. ⁴ Ya gui nnuḥu ngue rá do'yo ra ja'i, xangu yø xēqui i ja ngue 'dama' dan'yo i pefi. ⁵ Xquet'a njarbatho yø 'yēc'ei ya. Madague'a xanguju, pe entho n'na nc'eitho di jahu. Porque gātho ma n'yohu ra Cristo. Pe nuna ra 'befi bi 'dacju Oja, 'dama' dan'yo ma 'befi na.

⁶ Oja bi zānni tema 'befi di tocabi n'na ngu n'naju. Ya gue'a ra 'befi ja ngue ga øth'u'a p'uya. I 'būhyø ja'i ngue bi t'unná 'befi ngue drá pōngahya Oja. Pe nu'a te ra hya di bēnnba Oja da ma, hōnt'a da man'a. ⁷ I 'būhyø ja'i bi t'unná 'befi ngue da māxra mmic'eiui. Pe i jatho ngue co gātho rá mmui di 'yøtra 'bāxte. I 'būhyø ja'i bi t'unná 'befi ngue di nxānnbate rá hya Oja. Pe i jatho ngue di nxānnbate xanho. ⁸ I 'būhyø ja'i bi t'unná 'befi ngue di hatra ts'edi yø mmi'yēc'eiui. Pe di ja ndummai ngue da 'yøt'a te rá 'befi pefi.

I 'buhyo ja'i ngue bi t'unná 'befi ngue co nu'a te pets'i, dá máxyo mmic'eiui. Pe 'yo di ya yó mmái ngue'a te rá 'báxte dá 'yörpa rá mmic'eiui. I 'buhyo ja'i ngue bi t'unná 'befi ngue di m'met'o p'u di mpeti yó 'yéc'ei. Pe jatho ngue dá gámfēni dá 'yot'e xanho'a te rá 'befi pefi. I 'buhyo ja'i bi t'unná 'befi ngue dá máts'i to ja te hēmbi. Pe nu'a rá 'báxte dá 'yörpabi rá mmic'eiui, co n'na rá páhātho di 'yot'e.

⁹ Pe gue majuaní ngue ní mmái gdí mahní mmic'eiui n'na ngu n'na'ahú. Damí hēyehmú p'u rá nts'o. Damí 'yóthú rá nho. ¹⁰ I jatho ngue guí mahní mmic'eiui n'na ngu n'na'ahú porque gátho gadi ncúhú ngue rá Cristo. N'na ngu n'na'ahú damí hyonnbí ha di hnu mansú m'ida ní cuhú. ¹¹ Yo guí sáyathohú, damí hyahú rá ts'edi'a te ja ngue guí 'yóthú. Co gátho ní mmái gdí 'yörpahu rá 'befi má Hmúhú Jesucristo. ¹² Zant'a damí johyahú ngue bi djinni mmáihú hanja'a rá nho ja ngue di nja. Nu'mó guí sáhu rá n'u, damí seti xanho. 'Né damí mat'Ojahú hangú rá pa, 'yoguí sáyathohú. ¹³ Nu'u ní mmí'yéc'eiuhú 'mó ngue hín'yú te dá hyoní, damí fáxhú. A nu'u yó 'yéc'ei yap'u ní 'yéhé, damí unhnú rá ts'áya.

¹⁴ A nu'u yó ja'i sá'ahú, damí 'yáphú Oja ngue di japi. 'Yo tema yanthí guí áphú Oja ngue dá thogui. ¹⁵ Nup'u ha di johya ní mmic'eiuhú, xquet'a damí johyahú. Nup'u zonní mmic'eiuhú, xquet'a ja damí nzomhmú p'u. ¹⁶ Gátho damí nnu manho n'na ngu n'na'ahú. O gadi 'yēxhú. Damí 'yot'e ngue 'da'igú'ahú yó ja'i hinga njuaní. 'Yo sá guí ená ngue go jase ní mfađihú.

¹⁷ 'Yo gadi cospabi'a te rá nts'o ot'a'i ní mmic'eiuhú. Damí ja ndummaihú ngue nu'a te xanho, dá gue'a guí 'yóthú'a. ¹⁸ Damí hyoní ha gdí n'amigohú gátho yó ja'i astá nup'u go dá zá. Guí ja ndummaí ngue 'yo gadi njunthú. ¹⁹ Ague má zi cu'ahú, 'yo gadi cots'i te t'ot'ahú. Damí hēymhahú hmá, nu'a Oja go di cots'a. Porque nt'ot'i p'u ja rá Maça Libro rá hyá ngue en'Oja: "Nugá, go ní 'yē má xi ngue gá jagá rá castigo. Go gá jut'á'a te ot'ahú yó ja'i", en'Oja. ²⁰ Xquet'a nt'ot'i rá hyá ngue en'Oja: "Nu'mó gá nu ní nsúiu ngue tú manthuhú, damí unná hme dá zi. Nu'mó gá nu ngue tūthe, damí unná dehe dá zi. Nu'mó guí örpabi ní nsúiu tengú ná rá hyá naya, ya dá mēsrá sá, porque dá zo rá mmái'a te rá nts'o xa 'yot'a'i". ²¹ Manma ndap'ahú rá nts'o ngue guí 'yot'e tengutho ot'a ní nsúihú. Sinoque damí taphú rá nts'o ngue guí 'yörpabi rá nho ní nsúihú.

13

¹ Gátho yó ja'i 'bai, jatho ngue dá 'yéc'ei yó ts'ut'abi. Porque gátho yó ts'ut'abi, Oja bi zánmbi ngue ja yó cargo. Hínjo'o rá ts'ut'abi ngue dá zánse ngue di nja rá cargo. ² A nu rá ja'i fespátho te mmanna ts'ut'abi, nuna Oja bi 'yēxra ts'ut'abi, go guehna fespabi rá hyá ná. Ya rá ts'oquise rá ja'i p'u dá japrá castigo rá ts'ut'abi. ³ Porque yó ts'ut'abi hinga 'bai ngue di pihyo ja'i nuyá ötra nho. Sinoque guehya yó ja'i xants'o te ot'e i cot'i. Nu'mó guí nne ngue hinguí sühú yó ts'ut'abi, damí 'yóthú rá nho n'namhma ngue dá hnu manho'ahú. ⁴ Porque yó ts'ut'abi, rá 'befi Oja örpe para ngue dá máxahú. Pe nu'mó ngue xants'o te guí öthú, ya guí sühú rá ts'ut'abi p'uya. Ya sá'p'u há rá ts'edi rá ts'ut'abi ngue di ja'ahú rá castigo. Porque rá 'befi Oja örpe ngue dá japrá castigo yó ja'i xants'o te ot'e. ⁵ Janangue ja ts'editho ngue dá t'éc'ei te di manda yó ts'ut'abi. Pe hündi 'yótyó ja'i'a ngue dá 'yéc'ei rá ts'ut'abi ngue höntho di mpommí rá castigo, sinoque dá 'yéc'ei te mmányó ts'ut'abi porque ní 'yup'u ngue dá t'éc'ei te di manda yó ts'ut'abi.

⁶ Janangue damí juthú rá njuthái 'mó njái. Porque yó ts'ut'abi ötra 'befi nuna bi un'Oja. ⁷ Nu to gá guí tūphú, damí juthú. Nu to ndupate rá njuthái, dá gutra njuthái. Ogue ndupate rá cooperaciön, dá gut'i. Damí nu mansuhú te'o gátho ja yó cargo.

⁸ Nu'mó ngue guí ndupatehú, 'yo di njarbétho, damí juthú. Nu'a ja ngue guí 'yóthú hangú rá pa, damí mahní mmic'eiui n'na ngu n'na'ahú. Porque nu rá ja'i di máhrá mmic'eiui, ya ga 'yo tengutho rá hyá mmamp'u ja rá ley ja ngue dá n'yo yó ja'i. ⁹ A nuna rá hyá di manda rá ley i ena: "'Yo grá 'yots'om'mái. 'Yo grá hyote. 'Yo grá bē. 'Yo to guí sánmbá rá fehní. 'Yo guí nnehu n'na rá cosa ngue ndan'yo to rá mmeti". Guehya yó hyá ja ua di manda rá ley ya. 'Né ja m'ida yó hyá ngue di manda. Pe gátho ja di mpenhua yó hyá mmamp'u ja rá ley ngue ena: "Damí mahní mmic'eiui tengutho grí ne ngue di ma mamadi'i". ¹⁰ Porque rá ja'i di máhrá mmic'eiui, ya hín tema nts'o örpabi rá mmic'eiui. Janangue nu rá ja'i di máhrá mmic'eiui, entho 'mó di padi xanho te mmamp'u ja rá ley, porque gue'a te mmamp'u ja rá ley ga 'yo.

¹¹ Guehya yó hyá jatho ngue gdí n'yohú ya. Ya guí nnuhú, nu'mó rá pa dambá ec'eiuhú rá hoga 'da'yo hya, madi 'betyó pa 'mó. Pe nuyá, n'na pa ngu n'na pa bá cuatyó pa ngue dá ep'u rá Cristo má Yantehú. Ya hinguí ja ngue gá nsáyathohú ya. ¹² Ya ní ma dá gaxyó pa di m'mahmú ua ja rá ximhái, ya bá cuatyó pa ga m'mahmú p'u 'bú Oja. Janangue nuyá, damí hēyehmú p'u rá nts'o ga 'yo yó ja'i ua

ja ra ximhai. Ga gue'a te xanho gui 'yothu. 'Yo di tap'ahu ra nts'o. ¹³ Ma gda 'yohu'a ra nho ni 'yup'u gdá 'yohu. Hinga n'itihu. 'Ne hinga m'mahmu p'u ha 'bahyø minhni. Hinga n'yots'om'maihu. 'Ne hinga ndunhna. 'Ne hinga nseyahu. ¹⁴ Nu'a ma Hmuhu Jesucristo, ga ra nho i n'yo'a, da ngut'atho gdi n'yohu ya. Yo sa gui emhmu ngue i saho gui 'yothu ra nts'o ga 'yo yø ja'i. Nu'a, hin'na'a.

14

¹ Nu ra 'yec'ei ngue tobe hingui tini xanho ra mmai hanja'a ra hya ec'ei. nup'u ha gadi mpetihu dami unhnu ra ts'aya. 'Yo gui nne ngue gui njun'ma hyathohu. ² Porque 'bu i'da yø 'yec'ei ngue tini xanho p'u ja yø mmai ngue sa da zi gatho'a te ts'i. Pe 'bu hmi'da yø 'yec'ei p'uya, ngue hingui tini xanho p'u ja yø mmai hanja'a ra hya ec'ei. I ena ngue ra ts'oqui da 'yø'te ngue da zi ra ngø, janangue ena ngue høndyø cosa ngue hinga ngø sa da zi. ³ A nuyá, nu ra 'yec'ei ngue si gatho'a te si yø ja'i, 'yo di embi ngue hingui ho te øtra 'yec'ei nu'a hajtho yø cosa si. Xi mmangu ra 'yec'ei nu'a hajtho yø cosa si, 'yo di embi ngue hingui ho te øtra 'yec'ei nu'a si gatho'a tengue ts'i. Porque ya ra 'yec'ei, ya o rá 'ye Oja. ⁴ Nu ra mafi n'nan'yo to di mpehmi, çteni 'be'a gui ena go gui japi ngue gui 'yembi hinga gue'a te ø'te? Nu'a rá hmu ra mafi, go da man'a ngue'mø xanho te øtrá mafi ogue hin'na. Pe nu ra ja'i ngue ra 'yec'ei da gommeaho, porque nu'a rá Hmu jase rá ts'edi ngue da zä da 'yø'te ngue da gommeaho.

⁵ I 'bu i'da yø 'yec'ei ya, embi ngue ja dra pa Tate xandaxqui ngue mi'da yø pa. Ximmi 'bu hmi'da p'uya, embi ngue gatho yø pa, ga 'da'igutho. Janangue nuyá, n'na ngu n'na yø 'yec'ei, nu te ra hya timp'u ja rá n'yomfeni ngue embi xanho, da 'yø'te te ra hya tini. ⁶ Nu ra 'yec'ei ngue ja n'na ra pa supi, ga nzup'a ra pa'a ngue nnu mansu Oja. A nu ra 'yec'ei ngue hingui supra pa supra mmi'yec'eiui, hingui sup'a ra pa'a porque nu te ø'te, gue'a ga nnu mansu Oja'a. A nu ra 'yec'ei ngue si gatho'u yø cosa i ts'i, i si, porque di ja mammaði Oja ngue'a te ga si. A nu ra 'yec'ei ena ngue i ja 'da yø cosa ngue hingui nnep'a Oja ngue da zi, ya hingui si, porque gue'a ga nnu mansu Oja'a te ø'te. 'Ne xquet'a di ja mammaði Oja ngue te si.

⁷ Hinjo'ngue to da zänse te da n'yo, porque gathogahu di ohu rá 'ye ma Hmuhu Jesucristo. Nu'mø di tehu, di ohu rá 'ye. Nu'mø dá tuhu, di ohu rá 'ye. ⁸ Janangue nuyá, mgnte di 'buhmu, ya gdá 'buhmu'a ngue ga ørpahu rá pähä ma Hmuhu Jesucristo. Nu'mø ja ngue ga tuhu, gue'a ma Hmuhu sannu ngue ga tuhu. Janangue nuyá, gue'mø di tehu, ogue xtá tuhu, gue'a ra Hmu

di ohu rá 'ye. ⁹ Ra Cristo bi du 'ne mahombi m'mai para ngue da gohi ngue gue'a ma Hmuhu'a. Ngu'mø di tehu, ngu'mø xtá tuhu, gue'a ma Hmuhu'a.

¹⁰ Nu'a ngue ra ja'itho, hingui sa ngue da hyaspa ra güenda te ga 'yo rá cu. Hingui sa ngue sa da 'yembi hingui ho te ga 'yo rá cu. Porque bá ep'u ra pa ngue gathogahu ga sømhmu p'u ja rá hmi rá dá ra Cristo. Nuna p'uya, go da hyascahu ra güenda na. ¹¹ Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "Nu te di mmangá, majuanu ngue di nja'a, enna Oja i 'bui. Nugá di xi'ahu ngue gatho yø ja'i di ndantuyøhmu p'u ha ga m'mucá. Gatho yø ja'i p'uya da ma ngue guecá drá Ojagá", enna hya. ¹² Janangue nu'a ra ora'a p'uya, n'na ngu n'naju ga dapschu ra güenda Oja te xtá n'yohu.

¹³ Ya hingui sa ngue ga haspahu ra güenda ma mmi'yec'ei hu ngue ga emphu hingui ho te ga 'yo. A nuyá, ma ga ja ndummai ngue hingo ma ts'oquihu p'u da 'yø'tra ts'oqui ma cuhu. ¹⁴ A nuyá, ngue ya di ec'ei hu ra Hmu Jesucristo, nu tengue di sihu, ya di pahmu njuani ngue hin tema cosa di ja ngue ga emhmu ngue ra ts'oqui di øthu 'mø dá sihu. Pe nu ra 'yec'ei ena ngue ra ts'oqui bi 'yø'mø bi zi'a te di sihu, ya ra ts'oqui bi 'yø'te, porque bi zi 'ne embi ngue hingui ho. ¹⁵ Janangue nu'mø majuanu ngue gadi mahni cu, 'yo gui sihu n'na ra cosa nu'a di ts'onnbabi rá mmai ni cu. Ra Cristo ya bi du ngue bi yani. 'Yo gni 'yøthu'a ngue gui ts'onnbahu rá n'yomfeni, ngue høntho go gui nne gui sihu n'na ra cosa xancuhi. ¹⁶ Madagave'a gui pahmu njuani ngue xanho te gui øthu, pe 'yo gni 'yøthu'a ngue da 'yembyø ja'i ngue ra ts'oqui gui øthu. ¹⁷ Porque nuyá, ngue gue'a Oja di ørpahu rá pähä, ya hingui ja ts'edi ngue ga sihu'a te ga dadi ho ga sihu. A nu'a ja ts'editho ngue ga øthu, gue'a ngue ga hahma mmai ga n'yohu xanho, 'ne ja ts'edi ngue ga nhojpahu te'o dadi nsuhmu, ma ga johyahu ngue ya di n'yohu ra Espiritu Santo. ¹⁸ Porque nu ra 'yec'ei ngue ørpabi rá pähä ra Cristo, guehya yø hya dá mmangá nnepe ngue da n'yo ra ja'i. 'Ne nuna Oja i nnu manho te ga 'yo ra ja'i, da guehyø ja'i p'uya xquet'a da nu manho.

¹⁹ Ma ga homhmu ra hya ngue hinga njun'mahyahu. N'na ngu n'naju, ma ga honnbahu ha di zacyø nt'ec'ei ma mmi'yec'ei hu. ²⁰ Yo gadi ts'onnbahu rá 'befi Oja ngue co nu'a te gui sihu. Majuanu ngue gatho'a te i ts'i, ga xanho ngue da ts'i. Pe nu'mø 'bup'u ha di 'buhmu n'na ra 'yec'ei nu'a ena ngue ra ts'oqui da 'yø'mø da zi'a te di sihu, man'na xanho ngue hinga sihu'a te ena ngue di 'yø'tra ts'oqui 'mø da

zi. ²¹ Mān'na xānho ngue hīngā sahū rā ngō, nī xīngra vino gā sihū, hīngā nne ngue gā ōthū'a tengue di 'yōtrā t's'oqui mā cūhū. Hīngā ōthū'a yō hyā di t's'onnbabi rā nt'ēc'ēi i ja. ²² Yo guī nne ngue nū te guī sihū, gue'a gđi njunt'ui nī cūhū'a. Ya guī ēc'ēihū ngue gā xānho'a te guī sihū, dā gue Oja p'ūya, ya pađi te guī ōthū. A nuyá, rā mmēnthi bī nthēui rā 'yēc'ēi nū'a pađi xānho p'ū ja rā mmūi ngue xānho te ōt'e, 'nē hīngui ēnnā n'yomfēni ngue rā t's'oqui ōt'e ngue te gā 'yo. ²³ Pē nū rā 'yēc'ēi ngue si n'na rā cosa nū'a ēmbi ngue hīngui ho, nū'mō bi zī, ya rā t's'oqui bi 'yōt'e. Porque hīngā mmūi gā nzi'a te si. Nū rā ja'ī dā 'yōt'a te ēmbrā mmūi ngue hīngui ho dā 'yōt'e, nū'mō bi 'yōt'e, ya rā t's'oqui ōt'e.

15

¹ A nūjū, ngue ya tīni xānho mā n'yomfēnihū'a te ja ngue gđā 'yohū, i jatho ngue gā sērpahū mā mmī'yēc'ēihū nū'ū hīngui tīni xānho p'ū ja yō n'yomfēni te ja ngue di n'yo. Hīngā hōnsēhū rā nho ngue di tocagahū, sinoque gā hōnnbāhū rā nho mī'da yō ja'ī. ² N'na ngu n'najū, jatho ngue gā ōthū'a te nnu mānho mā mmī'yēc'ēihū. Nū'a te dī pahmū ngue dā 'yōrpabi rā nho mī'da yō ja'ī, gue'a gā ōthū'a, para ngue dā hyā rā t's'edi yō nt'ēc'ēi. ³ Porque rā Cristo hīmbi hyonse rā nho di tocabi. Ya mmānā Maça Libro te rā hyā bi xi Oja, ngue bi 'yēmbi: "Nū'ū yō ja'ī sūi, xquet'a 'nēqui bi zēqui", bi 'yēmbi. ⁴ Nū te gāma hyā nt'ot'i rā Maça Libro, bī ma nt'ot'i para ngue gā xāhmū 'nē gā pahmū hanja'a rā hyā i mma. Nūnā rā hyā mmānā Maça Libro, 'nē tīmā mmūihū hanja, di hatrā t's'edi mā mmūihū ngue gā seti te dī thohmū. Porque dī pahmū ngue dī nja'a te rā hyā nt'ot'i. ⁵ Nūnā Oja di hatrā t's'edi mā mmūihū ngue gā seti te gā rā n'ū ja ngue gā thohmū. Dī nnegā ngue Oja dā 'yōt'e ngue n'na ngu n'na'ahū, dā zā guī n'yohū tengutho i n'yo rā Jesucristo. 'Nē dā 'yōt'e ngue xōgue dā 'da'igu nī n'yomfēnihū. ⁶ Janangue dā zāp'ū ngue xōgue n'na hyātho guī 'yēspahū nā Oja rā Papá mā Hmūhū Jesucristo.

⁷ Gue'a di t'ēspabi Oja'a, ngue guī 'yōt'e ngue guī n'amigohū n'na ngu n'na. Ngūnā ja ngue guī 'yōthū porque rā Cristo bi 'yōt'e ngue dā n'amigohū'a. ⁸ Ya guī nnuhū ngue rā Cristo bi 'yēhē ngue di japyō judío. Nū'a te rā hyā bī ma mayat'ibī'ū mā mboxitahū mō manjam'mō, gue'a bi 'yēhē bi 'yōt'a. Ja dī nēqui p'ūya ngue Oja hīndi pumbēni'a te rā hyā xa yat'ī ngue dī nja. ⁹ Co 'nēhyō ja'ī hīngyō judío bī 'yēhrā Cristo ngue bi japi n'namhmā ngue 'nē'ū di ja māmādī Oja

ngue ya bi dīnnbabi rā mate. I nt'ot'i rā Maça Libro te rā hyā bi xīhrā Papá rā Cristo ngue bi 'yēmbi: "Nūp'ū ha 'bahyō ja'ī hīngyō judío, gā ēts'a'ī. 'Nē gā t'ut'a'ī yō alabansa n'namhmā di bahyō ja'ī ngue guī tate", bi 'yēmbi. ¹⁰ I mmānā hyā nt'ot'i rā Maça Libro ngue ēnā: "Nū'ū yō ja'ī hīngyō judío, 'da di johyathou'ū yō judío ngue yō thanhni Oja". ¹¹ Mān'na parte rā Maça Libro i nt'ot'i rā hyā ngue ēnā: "Gātho yō ja'ī hīngyō judío, dāmī 'yēspahū Oja. Hōnnbū bi zā 'bahyō ja'ī, gā dā 'yēspabi Oja". ¹² Rā pōngahya Isaiās bi 'yēnā: "Dī m'mū'a n'na rā mbom'meto rā Isai. Nunā, guehñā dā bōni ngue hōnnbū bi zā dī mānda yō ja'ī ngue hīngyō judío. 'Nē nuya yō ja'ī ya, guehya dā 'yēc'ēi ya ngue gue'a yō Yante'a".

¹³ Dā ne Oja ngue gā rā johya dī nja'ahū, 'nē dā 'yōt'e ngue dā hyū nī mmūi ngue ya guī ēc'ēihū. 'Nē dā 'yōt'e ngue rā Espiritu Santo dā xoc'a nī mmūihū ngue mān'na gđi pahmū ngue nū'a te rā nho guī tōhmū dī nja, majuanī ngue dī nja.

¹⁴ Ague mā zi cū'ahū, dī haxā njuanī ya ngue guī pađi xānho ndanā rā nho ja ngue gđi n'yohū ya. Ya bi dīnni mmūihū xānho hanja nā rā hyā nā. A nuyá, ya sá ngue n'na ngu n'na'ahū guī opan'yū nī cūhū hanja rā hyā ya. ¹⁵ Pē nugā njuantho dā xi'ahū hanja ya yō hyā dā cuatā rā sucua ja ua. Hōntho dādi bēn'nahū hanja rā hyā, n'namhmā ngue hīngui pumbēnihū. Nugā dādi hā'ahū rā t's'edi, porque gue'a mā 'befi bi 'dacā Oja'a ngue gā hā'ahū rā t's'edi. ¹⁶ Nūnā Oja bi 'dacā mā 'befi ngue gā mmāmbrā hyā rā Jesucristo p'ū ha 'bahyō ja'ī hīngyō judío. Dī mmāmbrā hoga 'da'yo hyā Oja n'namhmā ngue nū'ū yō ja'ī hīngyō judío gā dāpā Oja tengutho 'mō ngue rā 'bōt'e t'ōrpabi Oja. Nūnā Oja p'ūya, dā nū mānho yō 'yēc'ēi, porque rā Espiritu Santo ya xa 'yōt'e ngue ya yō ja'ī Oja.

¹⁷ Dādi ja māmādīgā rā Jesucristo ngue ya bi bōnnmānho nā rā 'befi Oja dī ōrpe. ¹⁸ Hīnte mān'na mahya dī nne gā mma, hōntho dī nne gā xi'ahū te bi 'yōcagui rā Jesucristo. Nūnā rā hyā dā xicā yō ja'ī hīngyō judío, rā Jesucristo bi 'yōt'e ngue yō ja'ī bi 'yēc'ēibi rā hyā Oja. Go bi 'dacrā t's'edi ngue dā māngā nā rā hyā nā. 'Nē bi 'dacrā t's'edi te dī ōt'e. ¹⁹ Connā t's'edi rā Espiritu Santo bī nja yō milagro. Janangue nuyá, ya dā tāti dā māngā rā hoga 'da'yo hyā ya, ngue rā Jesucristo gue'a rā Yante'a. Bā fūdi astā Jerusalén ngue dā māngā rā hyā ndap'ū bi zā. Dāni mpagā astā rā hāi Ilirico ngue dā māngā rā hyā. ²⁰ A nugā, nūp'ū harū hīnjam'mō xa 'yōtyō ja'ī rā thuhū rā Cristo, ja dā ja ndūmmūi dā māngā p'ū rā hoga 'da'yo hyā. Porque nūp'ū ya fāhrā yō, ngue

n'nan'yo to xa mpefi, hinda ne ngue ja honga mmangä p'u ra hya. ²¹ DÍ øt'e tengutho ra hya manna Maca Libro ngue ena: "Nu'u yø ja'i hinjam'mø xa 'yøde hanja rá hya Oja, pe da ma ma'øte rá hya ya. Nu yø ja'i madä n'na ndi di sifi hanja rá hya Oja, pegue nuya da sifi hanja rá hya ya".

²² Janangue njap'u ngue hinga mbongui ga mmagä p'u gui 'bahmu ga ma nu'ahu. Madague'a xangu yø nnidi di sannj ga mmar'p'u, pe hingui sä. ²³ Pe nuyá, ya da zä ga mmagä p'uya, porque ya dá táti dá mangä rá hya yø xequi rá njaua ya. Pe ya xa mma yø jeyä di sannj ga mmagä p'u gui 'bahmu ngue ga ma nu'ahu. ²⁴ Nu'mø dá magä p'u ja rá häi España, nup'u gui 'bahmu ganj nthocä p'u ngue ga nzenguahu. Porque ja gampähä ngue ga nnuhu. M'mefa p'uya ga n'yehmu. ²⁵ Pe nuyá, di nne 'be ga mmagä Jerusalén. Ga ma dägä rá mnyu, nuna bi ma mapeti ngue di t'unyø 'yec'ei nu'u hyoya. ²⁶ Porque nu'u yø 'yec'ei 'bap'u ja rá häi Macedonia conyø 'yec'ei 'bap'u ja rá häi Acaya, ga bi petra mnyu dá menhni ngue di t'unyø 'yec'ei ngue hyoya p'u Jerusalén. ²⁷ Nuya yø 'yec'ei hingyø judío i ja mpähä ngue da 'yørpabi rá 'bäxte ya yø judío ngue yø mmj'yec'eiui. Ni 'yup'u ngue da mäts'i, porque yø ja'i hingyø judío bi ma mathoquibi rá hoga 'da'yo hya mi ec'ei ya yø judío. Janangue nuyá, nuya yø judío bi thocra hya mi ec'ei ngue bi xihra hya yø ja'i hingyø judío. A nuya yø ja'i hingyø judío bi sihra hya ya, 'ne ja te pets'i, nu'a gui ja mammadi ya to bi xihra hya, i fäts'i to hyoya. ²⁸ Pe nuyá, hontho ga ma dägä ná rá mnyu bi ma mapeti, 'bexque'a ga mmagä España p'uya. 'Ne di nne ganj thocä p'u gui 'bahmu ngue ga nzenguahu. ²⁹ Nu'mø dá sòngä p'u gui 'bahmu, nuna te rá hya ga xi'ahu, di haxa njuanj ngue rá Cristo mathoguiitho di jajpahu.

³⁰ Ague mä zi cu'ahu, ngue ya gui ec'ei mä Hmuhu Jesucristo, ra Espiritu Santo i øt'e ngue gadi macju. Janangue nuyá, di äcä rá mate ya ngue gui faxcahu, gui mmarcahu Oja ngue Oja da mäxcagu. ³¹ Dami 'yärpu Oja ngue nup'u ja rá häi Judea, Oja da yangä p'u 'bøhyø ja'i hingyø 'yec'ei. 'Ne dami 'yärpu Oja ngue nuna rá mnyu ga haspä'u yø 'yec'ei 'bap'u ja rá hnini Jerusalén, da ne da hyani. ³² Da ne Oja ngue nu'a di nja. Janangue nu'mø dá sòngä p'u gui 'bahmu, ga johya. Porque ya da zäp'u ga nsäyats'u. ³³ Oja da hyut'a ni mmahu, 'ne di japi gätho'ahu. Da ngut'atho.

16

¹ Nuna n'na mä cuhu ngue rá xisu ni hu ngue rá Febe, dami pahmu te'o ná. Nuna, guehna di mpep'u ja rá njä jap'u ja rá hnini Cencrea ná. ² Nuna, ra 'yec'ei xanho ná, dami unhu rá ts'äya 'mø bi mar'p'u. Porque ni 'yup'u ngue ngu'a da 'yøtyø 'yec'ei. Nuna rá Febe, nu'mø tema hya da hyembu gui 'bahmu, dami faxhu. Porque nuna, xangu rá 'bäxte xa 'yørpabi yø ja'i 'bucua, da gueque 'nequi faxcagu 'mø te di honi.

³ Dami zenguagahu ts'ap'u rá Priscila co 'nehra Aquila nuna rá damme rá Priscila. Nuyá, guehya má mmimæfhe ngue di ørpahe rá 'befi rá Jesucristo. ⁴ Nu'mø mi zücä yø ja'i, nuya guehya bi 'yenyø te ya ngue bi yangui. Janangue dadi ja mammadigä ya yø ja'i ya. 'Ne hinga hængthogui dadi ja mammadi ngue'a te øt'e, sinoque 'nehyo 'yec'ei hingyø judío di ja mammadi ngue bi yangui. ⁵ 'Ne dami zenguagahu ts'ap'u gätho yø 'yec'ei di mpeti p'u ja rá ngu rá Aquila. Co 'ne'a mä ndø'amigo rá Epeneto, dami zenguagui ts'ap'u. Nuna, guehna rá mædi bi 'yec'ei rá Cristo p'u ja rá häi Acaya ná. ⁶ Co 'nehra Maya, dami zenguagui ts'ap'u. Nuna, guehna mathoguiitho xangu rá 'befi xa 'yørbu ha gui 'bahmu ná. ⁷ Da guehya má mmænguhe rá Andrónico co 'nehra Junias dami zenguaguis'u p'uya. Guehya 'dap'u dá n'ofädigähe ya. Xquet'a dami pahmi xanho ngue 'nehya yø representante rá Cristo ya. 'Ne guehya m'met'o bi 'yec'ei rá Cristo ya ngue nugä.

⁸ Nuna rá Amplias mä ndø'amigo ngue ec'ei rá Hmu Jesús, dami zenguagui ts'ap'u ná. ⁹ Dami zenguagui ts'ap'u rá Urbano, guehna má mmimæfhe ná ngue di ørpahe rá 'befi rá Jesucristo. Co 'nehna mä amigo rá Estaquis dami zenguagui ts'ap'u. ¹⁰ Dami zenguagui ts'ap'u ná rá Apelés. Nuna, xandøngu rá n'u bi zä 'mø mi 'yec'ei rá Cristo. Da gue'u yø ja'i ec'ei rá Cristo p'u ja rá ngu rá Aristóbulo, dami zenguagui ts'ap'u. ¹¹ Nuna mä mmængu'be rá Herodión, dami zenguagui ts'ap'u. Co 'ne'u yø ja'i 'bap'u ja rá ngu rá Narciso ngue ya ec'ei rá Cristo, xquet'a dami zenguagui ts'ap'u.

¹² A nuya mä cuhu ngue yø xisu, nuna n'na ni hu ngue rá Trifena, nuna man'na ni hu ngue rá Trifosa, dami zenguagui ts'ap'u. Nuya yo nc'ei ya, emmæ di mpefi xandønho, ngue ørpabi rá 'befi rá Hmu Jesús. Co 'nehna man'na mä cu ngue rá xisu ni hu ngue rá Pérsida, dami zenguagui ts'ap'u. 'Nehna xquet'a emmæ di mpefi xanho ngue ørpabi rá 'befi rá Hmu Jesús. ¹³ Dami zenguagui ts'ap'u rá Rufo. Nuna, ya fadi xanho ngue ec'ei xanho rá Hmu Jesús. Co 'ne'a rá mamá rá Rufo, dami zenguagui ts'ap'u. Nuna rá xisu ná, 'nequi xøgue entho mä mamägä ná. ¹⁴ Dami zenguagui ts'ap'u ya yø ja'i ga xi'ahu

ya: guehna ra Asíncrito, ra Flegonte, ra Hermas, ra Patrobas, ra Hermes, co gátho'u m'ida ma cūh' 'bap'u ha 'būhya p'uya, dami zenguaui ts'ap'u. ¹⁵ Dami zenguaui ts'ap'u ra Filólogo, conná Julia, conná Nereo, co 'nē'a rá nju, conná Olimpas, co gátho'u m'ida ma cūh' 'bap'u ha 'bū'u ya, dami zenguaui ts'ap'u.

¹⁶ Co n'na ra respeto dami nzengua n'na ngu n'na'ahū. Gátho ya yø ja'i 'būi ndap'u bi zā ngue ya xā 'yēc'ēi ra Cristo, gā di zengua'ahū.

¹⁷ Ague mā zi cu'ahū, nugā dí xi'ahū ngue dami mfāhmū xandønhø. Porque 'bū i'da ngue høndra sūi nne. I 'uenyø ja'i, asta di ts'onna hya. Nūya yø ja'i ya, guehya hinguī nnu manho ra hya bi sán'nahū. O gadī nsixhū ya to øtra sūi. ¹⁸ Porque nūya yø n'yohū ya, hinga gue'a rá 'befi ra Hmū Jesucristo ørpabi, s n que gue'a te nnepsēbi yø mmūi da n'yo, gue'a øt'a. 'Nē di hoc'a te ra hya xihyø ja'i nū'u hinguī henni gā thāt'i. ¹⁹ Nū hangū yø 'yēc'ēi i 'būi, gā pađi xanho ngue ya gui'ēc'ēihū ra hoga 'da'yo hya. Janangue nugā, nū te gā 'yøthū, janjuani dađi johya. A nuyá, dí nne ga xi'ahū ngue dami pahmū xanho ha gđi 'yøthū ra nho. A nū'a ra nts'o, 'yogui 'yøthū'a. ²⁰ Nuná Oja da zā da 'yøt'e ngue da thohra sūi, ya hinguī njunthū. A nū'a ra zithū nne da 'uenyø ja'i p'uya, Oja da 'yøt'e ngue da ma hāi rá hya'a. Dí nnegā ya ngue di jap'ahū mā Hmūhū Jesucristo.

²¹ Nuná mā mmjmmēfigā'be ra Timoteo di zengua'ahū. 'Nē di zengua'ahū ya hyū mā mmēngūhe 'būcua, ra Lucio, ra Jasón 'nēhra Sosipater.

²² A nugā drá Tersio, dađi cuatā ua ja ra sūcua nā te ra hya mmanna Pablo, xquet'a 'nēcā dađi zengua'ahū conná guehra Jesucristo.

²³ 'Nēhna mā cūhū ra Gayo di zengua'ahū. Go rá mmeti ra ngu hapū dí sāyagā nā. 'Nē xquet'a di hmi nā rá ngu ngue ja dí mpeti ua yø 'yēc'ēi 'būcua. Xquet'a di zengua'ahū nā ra Erasto, nūna ja rá 'befi ngue ra tesorero ua ja ra hniñi. Nūna mā cūhū nī hū ngue ra Cuarto, xquet'a di zengua'ahū.

²⁴ Nuná mā Hmūhū Jesucristo, dí nne ngue di japi gátho'ahū. Da ngut'atho.

²⁵ A nuyá, ma ga ja mammađihū Oja ya. Nuná, guehna da 'yøt'e ngue da zā dí ndū nī nt'ēc'ēihū i ja nā. Nguna ra hya n'youi ra hoga 'da'yo hya dá øt'ahū 'mø mā xi'ahū hanja ra Jesucristo. Nūna ra hya nā, ya mandø njam'møtho hinguī fađi hanja. ²⁶ Pē nuyá, ya bi fađi hanja ya. Porque guehya yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja ya. 'Nē nūna Oja i 'būi para zantho, guehna di 'bepyø ja'i ngue

di 'yonna hya naya, i nnepe ngue ndap'u bi zā da 'yēc'ēi yø ja'i nā ra hya nā 'nē da 'yotyø ja'i'a te ra hya mā'bepi da 'yøt'e.

²⁷ A nūna Oja, hønse nā i ja rá mfađi. 'Nē conná guehra Jesucristo i t'ēspabi Oja para zantho. Da ngut'atho.

1 Corintios

Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mænna yø 'yεc'εi Corinto.

¹ Nugä drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegä ra Jesucristo. Co 'nehnä mä zi cūhā rā Sóstenes 'bācua, ² dadi zεnguagä'be'ū to gātho ya o rá 'ye Oja, rá mmāp'ū ja rā hñinī Corinto. Ya yø ja'í'ahū Oja ngue guí εc'εihū rā Jesucristo. Bi zon'nahū Oja ngue guí hyεmhū p'ū rā nts'ō. Porque gue'ā i ts'ofō gātho yø ja'í εc'εi rā Jesucristo'a ngue dā hyεp'ū rā nts'ō. Ngujū, ngu mī'da yø ja'í, gue'ā rā Jesucristo gā øt'e ngue mā Hmūhū. ³ Dī nnegä'be ya ngue nuna Oja mā Papāhū co 'nehnā mā Hmūhū Jesucristo di jap'ahū 'ne dā hyut'a nī mmāihū.

⁴ Nugä njandyatho dadi ja mammadi Oja connä ngue'ahū. Porque xandøngu rá njapi Oja bi unni te'o gātho ya guí n'yohū rā Jesucristo. ⁵ A nuyá, ngue ya guí n'yohū rā Jesucristo ya, emmei di jap'ahū Oja. Porque xoc'a nī mmāihū Oja, ngue guí pahmū xanho hanja rā hya. 'Nε øt'e ngue guí padī hā gdi japa hya guí xihmū yø ja'í. ⁶ A nuyá, nu te rā hya dā xi'ahū ngue dī nja'mø gā 'yεc'εihū rā Cristo, gue'ā rā hya bi njap'ū guí 'būhmū'ā ya. ⁷ Janangue nuyá, mente rā pa guí tømhmū ngue dā εp'ū mā Hmūhū Jesucristo, ya hñte gadi 'bēhmū'ā rá njapi Oja di unī. ⁸ Di hā'ahū rā ts'edi Oja ngue guí ndūhū xandønho astā guerp'ū rā nzequí. Porque nnepe ngue hñ tema hya dā dñ'nahū 'mø rā pa dā εp'ū mā Hmūhū Jesucristo. ⁹ Nuna mā Hmūhū Jesucristo, rá Ts'ant'ū Oja. Bi zongahū Oja ngue 'dap'ū gā n'yohū nā. Nu'a rā hya di yarçahū Oja ngue dī nja, gue'ā dī nja'a.

¹⁰ Ague mā zi cū'ahū, gue'ā mā Hmūhū Jesucristo di 'dacā rā ts'edi ngue dī xi'ahū nā rā hya ja ua. Dī xi'ahū ngue hñga 'da'a n'nannī dī n'yo nī hyahū, sinoque 'dap'ū dī n'yo nī hyahū. I jatho ngue dā 'da'igu nī n'yomfēñihū, dā 'da'igu guí 'yøthā. ¹¹ Dī xi'ahū nā rā hya nā mā zi cū'ahū, porque nu'ū yø menī rā Cloé bi xiqui ngue gadi njunthū. ¹² Porque hñga n'nā hyatho guí mmāmhmū. I 'bū i'dā nī n'yohū ngue εnā: "Nugä dí tennā rā hya mmānā Pablo". Mī'da p'ūya εnā: "Nugä dí tennā rā hya mmānā Apolos". Mī'da p'ūya εnā: "Nugä dí tennā rā hya mmānā Bedu". Mī'da p'ūya εnā: "Nugä dí tennā rā hya mmānā Cristo". ¹³ A nuyá, xi'a rā Cristo, ¿ua 'būti'da yø 'yεc'εi ngue n'youi'ā? A nugä drá Pablo, ¿ua guí

εmhū ngue bi mā ma cuatigä rā pont'í connä ngue'ahū? ¿Uague gā nxixya 'da'ahu ngue guí tεnngahū?

¹⁴ Nugä dadi ja mammadi Oja ngue hñjon dā xixya'ahū, hñda høndra Crispo 'nehrā Gayo dā xixyabi. ¹⁵ Janangue hñguí sá guí 'yεmhū ngue dā xixyabi yø ja'í para ngue dā denngui. ¹⁶ Bi zo mā mmāi ya ngue rā Estéfanos co nε'ū 'bup'ū ja rá ngu'a, xquet'a dā xixyabi. Hñdī padī ngue'mø 'bū hñi'da yø ja'í dā xixyabi, ogue hñ'nā. ¹⁷ Pe rā Cristo hñmbi menngui ngue gā xixyabi yø ja'í. Sinoque bi menngui ngue rā hoga 'da'yo hya gā xihyø ja'í. Nugä hñdī mmangä yø hya mahotho gā nt'ode ngue høntho gā nnepe dā 'yεc'εigui yø ja'í te dī mmā. Sinoque høn't'ā ja ts'edi gā mmā ngue bi dū p'ū ja rā pont'í rā Cristo, gue'ā dī mmā'n'ā.

¹⁸ Nuna rā hoga 'da'yo hya nā, i hma ngue bi dū p'ū ja rā pont'í rā Cristo ngue bi yanju. A nu yø ja'í ngue dī m'medi, εmbi ngue hñte dī muui nā rā hya nā. Pe nuju ngue dī nyamma tehu, n'yoi rá ts'edi Oja nā rā hya nā. ¹⁹ I mmāmp'ū ja rā Maca Libro rā hya te bi man'Oja ngue εnā: "Nu'ū yø ja'í εnā ngue ja xangu yø mfadi, nugä gā udi ngue hñte dī muui yø hya padī. Nu rā ja'í dā 'yεnā ngue rā bamhya, dī nεquí ngue hñte dī muui rá hya padī", εn'Oja. ²⁰ Nuna ja rā ximhāi, i 'būhyø ja'í εnā ngue ja yø mfadi. I 'būhyø ja'í εnā ngue yø xännbate. I 'būhyø ja'í εnā ngue yø mbađi xandønho, i padī te gā ja nximhāi. Pe nuna Oja i εmbi ngue hñte dī muui yø mfadi ya yø ja'í ya.

²¹ Nuna Oja majuanī ngue jase rá mfadi. Bi zänni ngue nu'a te yø mfadi yø ja'í 'būcua ja rā ximhāi, hñga gue'ā ja ngue dī fadi te'o Oja'a. Nuna Oja bi zänni ngue nu'ū yø ja'í dā 'yεc'εi rā hoga 'da'yo hya, gue'ū dī nyanyø te'ū. Nuna rā 'da'yo hya nā, εmbyø ja'í nu'ū hñguí εc'εi rā hya, ngue hñte dī muui rā hya. ²² Yø judío, i nne ngue 'be dā nu yø milagro, ja dā 'yεc'εi rā hya. A nu yø ja'í hñgyø judío, gue'ā te yø mfadi yø ja'í 'būcua ja rā ximhāi di ho dā 'yøde. ²³ Pe nugāhe, nuna rā hya ja ts'editho gā mmangāhe, guehnā ngue dā sihyø ja'í ngue bi dū p'ū ja rā pont'í rā Cristo nā, ngue dī hoga mā ts'oquihū. Høn't'ā dī mmangāhe'a. Pe yø judío p'ūya, i εnā ngue rā 'be'isātho 'mø øhnā rā hya nā. A nu'ū yø ja'í hñgyø judío p'ūya, εmbi ngue hñte dī muui nā rā hya nā. ²⁴ Pe nuju, ngue ya dī εc'εihū rā Cristo, ngu yø judío, ngu'ū hñgyø judío, gā bi zonnghū Oja 'nε bi xoga mā n'yomfēñihū para ngue gā pahmū ngue rā Cristo haprá ts'edi Oja 'nε haprá mfadi Oja. ²⁵ Nu'a te i dū rā Cristo, yø ja'í εmbi ngue Oja hñguí padī te øt'e. Pe Oja i pase te øt'e. A nu yø ja'í hñguí padī hanja'ā te øt'Oja. Porque yø ja'í εmbi ngue

hingui nzaqui Oja. Pe Oja mathoguiho ga ndonzaqui ngue'a ga nzaqui yø ja'i.

²⁶ Ague ma zi cu'ahu, ya gui nnuhu te gama ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yec'ei ra Cristo. Zi yohotho bi zo'u yø ja'i t'embj ngue ja yø mfađi, nuya nnu manho yø ja'i ua ja ra ximhai. Nu'u ja yø cargo ngue nts'ut'abi xquet'a zi yohotho bi zofo. Xquet'a zi yohotho bi zo'u yø ja'i ngue hnu'c'ei p'u ja yø hñini. ²⁷ A nuyá, Oja bi huanhyø ja'i nu'u h'in'yø yø mfađi ua ja ra ximhai para ngue di 'berpabi yø sä'u yø ja'i ena ngue ja yø mfađi. Oja bi huanhyø ja'i nu'u hingui nzaqui yø hya ua ja ra ximhai para ngue di 'berpabi yø sä'u yø ja'i ena ngue xanzaqui yø hya. ²⁸ Nuna Oja bi huanhyø ja'i nu'u t'embj ngue hinga njuani ua ja ra ximhai xøque ma hø'e p'u, para ngue da hyejpađi yø hya'u yø ja'i ena ngue ja yø ts'edi. ²⁹ Janangue nup'u ja rá hmi rá dá Oja ya hñjonni ja'i da zäp'u da 'yena ngue di 'yets'i. ³⁰ Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue ya man'yohu ra Jesucristo ya. Oja bi ne ngue conná guehra Cristo dá pahmu hanja na rá hya Oja. A nuyá, ngue conná guehra Cristo, ya bi hoga ma ts'oquihu. 'Ne go øt'a ra Cristo ngue ya di ohu rá 'ye Oja. Porque go gue'a ra Cristo bi gurca ma ts'oquihu. ³¹ Ja di nequi ua hanja na ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nu to i nne di 'yets'i, pe gue da 'yespabi' rá Hmu bi 'b'u mahets'i, hingue masque go ra ja'i'a di 'yets'i", i ena.

2

¹ Ague ma zi cu'ahu, nu'mø ma magá p'u gui 'buhmu ngue dá xi'ahu rá hya Oja, hñdá mangá yø hya ga ya yø ja'i ena ngue yø bamhya. Ni xinda mangá yø hya nu'u mahotho da nt'øde. ² Porque nu'mø ya di 'bucá p'u ha gui 'buhmu, høndá n'na ra hya dá sänni ngue ga xi'ahu. Guehna ra hya na ngue ga mma hanja ngue bi ma ma cuati p'u ja ra pont'i ra Jesucristo. ³ A nu'mø ya di 'bucá p'u ha gui 'buhmu p'aya, gá nuhu ngue hñdi ya manzaqui. Sinoque asta di huaqui, porque di su ngue hñda bønmanho ra hya ga mma. ⁴ Nu'mø ma xi'ahu na ra hya na, hñdá mangá'u yø hya mahotho da nt'øde ngue ma mfađisc, para ngue di thap'a ni mmuihu. Sinoque nuya yø hya dá xi'ahu, guese ra Espiritu Santo i ja rá ts'edi ngue bi xoc'a ni mmuihu para ngue da dñni n'yomfñihu xanho hanja na ra hya na. ⁵ Janangue nuna ni nt'ec'ei hu ja ya, guehna Oja jase rá ts'edi bi the na ra hya na. Hinga gup'u ja yø hya yø ja'i nu'u ena ngue yø bamhya bi the na ra hya na.

⁶ Pe nup'u 'bahyø ja'i ngue ya xa nzehyø nt'ec'ei, guehya di xicá ra hya nu'a majuanj ngue di gohi ngue yø bamhya yø ja'i. Pe

nuna ra hya na, hinga guehna ra hya pa'u yø ja'i ena ngue yø bamhya 'bucua ja ra ximhai yø hya na. Ni xinga gue'a te ra hya pa'u yø ja'i di manda ua ja ra ximhai yø hya na. Porque nu te ra hya pa'u, da thotho'a. ⁷ A nuna ra hya ngue majuanj di gohi ngue yø bamhya yø ja'i, guehna rá hya Oja dí mmangá na. Nu'mø yø pa xa thogui, nu yø ja'i mi 'bucua ja ra ximhai hñmbj bađi hanja na ra hya na. Hante ngue di hocra ximhai Oja, ya xi zänni te 'be'a di njam'mefa ngue ha di njap'u di nyamma teh. ⁸ Nu'u yø ts'ut'abi ua ja ra ximhai, hñjombj n'yo yø mmui ngue xtá mbađi hanja na ra hya na. Porque nu'mø ngue xtá ndinyø mmui yø ja'i hanja na ra hya na, nuna ma Hmuhu Jesucristo maguese, ya hñxtá mma ma cuati ra pont'i 'mø. ⁹ Bi nja tengutho ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nuna Oja, ya xa nzänni te da japyø ja'i nu'u di madi. Guehna rá njapi Oja hñjonni ja'i di pøni ngue di pađi hanja na. Porque hñjam'mø 'be bi nja'a te mi ja ngue da 'yøt'Oja". ¹⁰ Pe Oja bá penngahu ra Espiritu Santo, gue'a bi 'yøt'e ngue bi dñma mmuihu hanja na ra hya na. Porque ra Espiritu Santo i pađi gátho'a te rá n'yomfñi Oja'a. ¹¹ Nu n'na ra ja'i ya, hñjongui parpi te ja rá n'yomfñi. Hønsé ra ja'i pase te mbemp'u ja rá n'yomfñi. Xquet'a njarbutho Oja ya, hñjonni ja'i da zä da bađi te ja rá n'yomfñi Oja. Sinoque hønsé ra Espiritu Santo i pađi xanho te ja rá n'yomfñi Oja. ¹² Janangue nuju, hinga gue'u yø hya yø bamhya 'bucua ja ra ximhai na ra hya di pahmu. Oja'a bá penngahu ra Espiritu Santo ngue gda pahmu hanja na rá njapi Oja di 'dacju. ¹³ Janangue nuna ra hya dí mmanya, hinga guehya yø hya ngue ma n'yomfñise dí mma, sinoque ra Espiritu Santo i xännga ra hya dí xihyø ja'i nuya n'youi ra Espiritu Santo. ¹⁴ Pe yø ja'i hingui n'youi ra Espiritu Santo hingui sä da dinyø mmui hanja na ra hya xänngahu ra Espiritu Santo. Embj ngue hñgrá bamhya ra ja'i mmanja ra hya na. Hingui pađi hanja, porque hingui n'youi ra Espiritu Santo. ¹⁵ A nu yø ja'i n'youi ra Espiritu Santo i sä hacra güenda xandønho hanja na ra hya na. 'Ne hingui sä to da 'yembj ngue hinga gue'a te ra hya i mma. ¹⁶ Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "¿Te'o ni ja'i da zä da barpabi rá n'yomfñi'a ma Hmuhu? ¿Te'o da 'yena ngue bi m'muhrá xännbate Oja ngue bi xännbi te øt'e?" Pe nuju, ra Espiritu Santo'a dí n'yohu, 'ne gue'a ra Espiritu Santo øt'e ngue di tñhmu zits'u hanja rá n'yomfñi ra Cristo.

3

¹ Ague ma zi cu'ahu, nu'mø dámba m'mucá p'u gui 'buhmu, nuğá hñdá xi'ahu

yø hya nu'u di xicá yø 'yɛc'ei ya n'youi ra Espiritu Santo. Sinoque dá xi'ahũ ra hya hĩngui henni gdi pahũ. Porque gui 'buhũmũ tengutho yø bási ngue zits'atho tĩnnĩ mmũihũ hanja rá hya rá Cristo. ² Dá xã'n'nahũ yø hya hĩngui henni gdi pahũ. Tengutho n'na rá bási 'mø sidra xi'ba, hĩngra hmɛ mã t'unnĩ da zi, dá ja'ahũ p'ũ. Porque hĩmbĩ dá xtã ndĩnnĩ mmũihũ hanja ya yø hya xanhenni. Astã nĩ xĩngã guedya di tĩntho nĩ mmũihũ hanja rá hya ya. ³ Porque tobe gui øthohũ tengutho gã 'bũ hmi'da yø ja'ĩ. Tobe gyø zeyathohũ. Tobe gyø 'yøt'i suithohũ. Tobe hĩngã 'da'ĩgu ra hya gui mmãmhmũ. Tobe gui øthohũ tengutho øtyø ja'ĩ nu'ũ hĩngui pa Oja. ⁴ Porque nu 'da'ahũ, gui ɛm'mø gui yahũ: "Nugã dí tennã rá hya mmãnnã Pablo". Mĩ'da p'uya ɛna: "Nugã dí tennã rá hya mmãnnã Apolos". Janangue ja di nɛqui p'uya ngue gui øthohũ tengutho øtyø ja'ĩ 'bucua ja rá xĩmhã.

⁵ Nugã drã Pablo, conã Apolos, ¿teni 'be'a gomã ts'edi jagã'be ngue go tennã'be yø ja'ĩ? A nugã'be yø mɛfithogã'be Oja. Høntho dá øt'ã'be rá 'befi ngue gã 'yɛc'ei hũ rá Hmũ Jesucristo. Pɛ n'na ngu n'nagã'be, nu'a te rá 'befi bi 'dacã'be Oja, gue'a di øt'ã'be'a. ⁶ Nunã rá hya dá xi'ahũ, tengutho n'na rá hmudã 'mø bi thũhũ, njarbatho na. Nu rá Apolos, go bi xĩnth'e'a. Pɛ gue'a Oja di tetra hmudã. ⁷ Janangue nuyã, ngu'a tũ rá hmudã, ngu'a xĩnth'e, hĩnjongui tate. Go gue'a Oja i tate, porque go øt'e ngue i te rá hmudã'a. ⁸ A nu'ũ tuhra hmudã, 'nɛ'ũ xĩnth'e, 'da'ĩgu yø hya. Pɛ n'na ngu n'na ya, nu'a te rá 'befi bi 'yøt'e, Oja da gut'ĩ. ⁹ A nugã'be, yø mɛfithogã'be Oja. A nu'ahũ, nĩ mmũihũ p'ũ bi ma nthũhũ rá hmudã, gue'ahũ i nnøpa huahi Oja.

I ja man'na rá hya ya. Nunã Oja, tengutho 'mø ngue bi dũ'mĩ bi hyø'a n'na rá ngu p'ũ gui 'buhũmũ. ¹⁰ A nugã p'uya, tengutho n'na rá gado. Nunã Oja bi 'yøt'e ngue dá dũ'mã rá 'befi. A nu' mĩ'da yø xãnnbate p'uya, tengutho 'mø dadi tetra jado'ũ. Pɛ n'na ngu n'na yø gado di sigue rá 'befi, i ja ngue dá mãdi xandønhø, hĩnha di dunnã ngu. ¹¹ Nunã te rá hya bi ma mã dũ'mĩ ngue bi si'ahũ hanja rá Jesucristo, guehna rá hya bi nøpa do p'ũ ha brã fahra ngu na. Hĩngui sã ngue dá ma mãdũ'mĩ rá 'befi Oja nente hĩngui hma hanja'a rá Jesucristo. ¹² Pɛ nuyã, xangu yø do i ja ngue di usa'ũ to di sigue rá 'befi ngue hønnigu. Nu 'da yø mɛfi, dá japrã do ngue rá oro p'ũ ja rá ngu. Nu mĩ'da yø mɛfi, dá japrã do ngue rá t'axi. Mĩ'da yø mɛfi, dá japyø do ngue mazihotho gui nɛqui. A nu mĩ'da yø mɛfi, yø za dá japrã ngu. Mĩ'da yø mɛfi, dá japyø paxi rá ngu. Mĩ'da yø mɛfi, yø xanza dá japrã ngu. ¹³ Pɛ n'na ngu n'na yø mɛfi, nu'a te rá 'befi bi hoqui, nu'mø rá pa danĩ thaxra güenda, ja dá fadi xanho p'uya ngue'mø xanho rá 'befi bi hoqui, ogue

hĩn'na. Porque nu'a rá pa'a, rá sibi dũ nja. Nu'a rá sibi p'uya, ja di nɛqui p'ũ'a te ga nho rá 'befi bi hoqui n'na ngu n'na yø hyønnigu. ¹⁴ A nu rá hyønnigu ngue hĩndĩ nzø'a te bi japrã ngu, ya dá hyãnnã nzãbi. ¹⁵ Pɛ nu rá hyønnigu ngue bi nzø'a te bi japrã ngu, ya dũ m'mɛ'a te rá 'befi bi hoqui. Hønsɛ rá hyønnigu dũ nyãnnã te, tengutho 'mø ngue bá pongra ndate n'na rá ja'ĩ p'ũ ja rá ndate sibi.

¹⁶ ¿Ua hĩngui pahũmũ ngue gãtho'ahũ, i nnøpa nija Oja hapũ 'buhra Espiritu Santo? Porque rá Espiritu Santo ya gui n'yohũ'a ya. ¹⁷ Nu'mø ngue to di ts'onnbabi rá nija Oja, Oja di castiga rá ja'ĩ. Porque rá nija Oja xandũxqui'a. Janangue nu rá xãnnbate ngue di ts'onnbabi rá 'befi Oja p'ũ gui 'buhũmũ, dá ma rá castigo.

¹⁸ Hĩngui sã ga hãr'mã mmũ, gã ɛnã ngue di pasehũ hanja rá hya. Madague'a ɛn'ĩ'da yø ja'ĩ ngue xangu yø mɛfadi i ja, pɛ nuyã yø ja'ĩ ya, jatho ngue dá 'yøt'e tengutho 'mø ngue hĩnte di padĩ. Ja dá dĩmp'ũ xanho rá mmũ rá ja'ĩ ha rá nja nã rá hya majuanĩ dũ nja rá mɛfadi. ¹⁹ Porque nuyã yø ja'ĩ 'bucua ja rá xĩmhã, ngue hĩngui pa Oja, nu'p'ũ ja rá hmũ rá dá Oja hĩnte dũ mui yø mɛfadi ya yø ja'ĩ ya. I mmamp'ũ ja rá Maça Libro rá hya ngue ɛna: "Nunã Oja, i øt'e ngue nunã rá ja'ĩ ɛna ngue bi dĩnsɛ rá mmũ nã rá hya padĩ, nunã rá hya bi dinnã ja'ĩ, hĩn temã nho dá 'yørpabi". ²⁰ I nt'ot'ĩ p'ũ ja rá Maça Libro man'na rá hya ngue ɛna: "Nu yø ja'ĩ ɛnã ngue ja yø mɛfadi, pɛ Oja pãrpabi yø n'yomfɛnĩ yø ja'ĩ ngue nuyã yø hya pahyø ja'ĩ hĩnte dũ mui". ²¹ Janangue nuyã, nu'ũ yø ja'ĩ gui ɛmhũmũ ngue ja yø mɛfadi ngue yø bambhya, ɛna sã gui ɛspahũ ngue dá guehya gui huanhni ndana gui tenhũ ya. Porque gãtho yø xãnnbate, gãtho'a te ja nxĩmhã, gãtho Oja bá sãnnĩ ngue i ja para ngue dá 'yøt'ahũ rá nho. ²² Nugã drã Pablo, rá Apolos, rá Bedu, dí 'bucãhe ngue gã fãxãhe. A nuyã, nu te gã bá sãn'Oja ngue ja ua ja rá xĩmhã, i ja mã tehũ, i ja rá ndate, nu te gã dũ nnuhũ ngue ja rá pa di 'buhũmũ ya, dá gue'a te ga nnuhũ rá pa di 'yɛp'ũ, nu te gãtho dũ nnuhũ ya, gã nja yø cosa ngue dá 'yørcãhũ rá nho. ²³ A nu'ũ ya, ma gã ørpahũ rá pãhã rá Cristo. Rã Cristo p'uya, i ørpabi rá pãhã Oja.

4

¹ A nuyã, damĩ 'yø'nĩ güendãhũ ngue yø mɛfithogãhe rá Cristo. Bá ɛxcãhe ngue nunã rá hya Oja hĩngui fadi hanja, gã xãnnbate yø ja'ĩ hanja nã rá hya nã. ² Gui pahũmũ ngue n'na rá mɛfi 'mø bi ndãpa n'na rá 'befi, nu'a rá 'befi sifi ngue dá 'yøt'e i ja ts'editho ngue dá 'yøt'e. ³ A nugui, ¿te'o dá zã dá hyasca rá güenda ngue'mø xanho te dí øt'e, ogue hĩn'na? Dí hãxã njuani ngue hĩngã gue'a

nj 'befihua' ngue gui hyascaha ra guenda. 'Ne hijnonnj ja'i da za ngue da hyascagui ra guenda ngue mo gue'a di ot'e ogue hijn'na. Nj xinga gueque di haxa njuani ngue mo gue'a te di ot'e ogue hijn'na. ⁴ Nup'u nná benga'a te di ot'e. di ena ngue ya gue'a te nná 'yo ya. Pe hingue masque di ena ngue hijn'ya ma ts'oqui. A nuyá, nu'a ja ngue da hyasca ra guenda te di ot'e, guese Oja da hyasca ra guenda. ⁵ A nuyá, 'yo to sa guí haspaha ra guenda mente tobe hingui sonna pa da ep'u ma Hmuhá Jesucristo. Nu'a go da hyaxra guenda'a, ndana ra ja'i xanho te xa 'yot'e, ndana ra ja'i hingui ho te xa 'yot'e. Nu'a go pa'a te mbemp'u ja yø n'yomfenj n'na ngu n'na yø ja'i. Nu'a te da dinnbabi Oja n'na ngu n'na yø ja'i, gue'a ra nujt'i di nja'a.

⁶ Ague ma zi cu'aha, ya dá xi'aha ya yø hya dá hyequi ngue ra 'befi di ot'e, da guehra 'befi otrá Apolos. Nguna ra hya dá xi'aha, n'namhma ngue gui pahma ngue nu'a te mmamp'u ja ra Macá Libro, 'yo gui festhoha. Porque gátho di muui yø xannbate, hingui ho gui 'yespaha 'da yø xannbate, xingui 'yemhma ngue hinte di muui m'ida yø xannbate. ⁷ Xiya, zte'o bi xi'aha ya ngue man'na tate xanho'aha ngue m'ida yø ja'i? ¿Ndana ra hya gui timhma ya ngue hinda gue'a Oja bi 'da'aha ra hya ya? A nuyá, xi'mø ngue Oja bi 'yot'e ngue gadi 'yexha co nu'a te ra hya gui pahma ya 'mø, entho xøga xásehu ra hya p'u gnj b'emhma ya?

⁸ Nup'u gnj b'emhma ya, ngue ya gá pahma hanja na ra hya na, gui ena ngue ya hinte gadi 'b'emhma ya. Guí 'bu mmanhoha p'u gnj b'emhma ya, entho gui ndast'abihu p'u ga mbøn'a te guí øthu ya. Nugáhe p'uya, gui enje n'na nguadi tengutho 'mø ngue hinte dadi mugáhe. Nuhma 'mø majuanj ngue gdi ndast'abi, gadi mandaha ndap'u bi zá. 'Necáhe di jats'u ma cargóhe 'mø ngue'a te ra 'befi gdi p'ehma. ⁹ Nup'u ga mbøn'a te t'ørcahe ngue yø representegáhe ra Cristo, ena gue xøgue ga 'yot'a Oja'a ngue ga m'mefathogáhe. Dí 'bucáhe tengutho 'mø ngue yø ofádi xa ts'annbi ngue da tho, di njagáhe p'u. Di mpeti yø ja'i ngue da nu te ga thohme. Ngu yø anxé, ngu yø ja'i da nuho te ga thohme. ¹⁰ A nugáhe, i t'enje ngue dyø 'yammaigáhe ngue ra hya ra Cristo di mmahme. Pe nu'ahu p'uya, nup'u gnj b'emhma, nu'a ra hya ra Cristo ya gui tinsche xandønho hanja ra hya. Pe nugáhe di engáhe ngue hndj ya manzaquigáhe. A nu'ahu p'uya, gui emhma ngue xanzaqui te gui mmahma. Mente thenngáhe yø ja'i, a nu'ahu p'uya i hnu mansu'aha. ¹¹ Nu'mø yø pa xathogui, xtá sáhe ra n'u ngue hijn'ya te ga sihe. Asta guehya, di sáhe ra n'u ra thuhu. Ja'mø di tuthegáhe, ogue hijn'ya te ga hegáhe. Ja'mø di anje yø ja'i ngue p'egbahe. Nj xingra

ngu di ja ngue hapu ga m'mahme. ¹² Dadi n'ni dadi mpefi conma 'yche. I sanje yø ja'i, pe nugáhe p'uya di ápáhe Oja ngue di japi te o sanje. I mbengahe xan'u yø ja'i, pe di setáhe. ¹³ I nnø man'ho p'u ha ya yø ja'i. Pe nugáhe di thammanhøtho gáhe. I nnu háigáhe yø ja'i, enje p'u tengutho 'mø ngue n'na ra cosa ya xa hørbu yø ja'i, ya hinte di muui. Nguna bi 'yørcahe yø ja'i, asta guetya njarbatho.

¹⁴ Nuna ra hya dá cuatá ua ja ra s'ucua ja ua, hinda cuatá na ra hya na ngue gadi 'be'a nj sáhu. Sinoque dadi 'da'aha n'na ra consejo tengutho 'mø ngue ma basi'aha.

¹⁵ Madague'a gui 'yena ngue di 'bu'i 'det'a mahuañi nj xannbatehu ngue di xan'nahu hanja rá hya ra Cristo, pe nugá go nj papágahu. Porque go rá mudi dá xan'nahu ra hoga 'da'yo hya, janangue bi njap'u ngue gui ec'eiha ra Cristo ya. ¹⁶ A nuyá, ya gá nuhu te dá ot'a p'u gui 'b'ahma, gue'a di xi'aha gui 'yøthu'a ya. ¹⁷ Janangue di et'a p'u na ra Timoteo ngue da xi'aha te ja ngue gdi n'yohu. Nuná, dadi dadi tengutho 'mø ngue ma ts'ant'u, porque di padi ngue ec'ei xanho ra Jesucristo. Nu'a te nná 'yogá ya ngue di tenná ra Jesucristo, go dá xi'aha hanja na. Tengutho ra hya di xannba yø 'yec'ei di mpeti ndap'u bi zá, da ngut'atho da xi'aha naya.

¹⁸ Nu'u nj xannbatehu p'u ha gui 'b'ahma, i 'b'ap'u 'da ngue di 'yets'i, ena ngue yø bamhya. Nup'u ga mbenj, ena ngue ga su ga mmagáp'u ngue ga ma nyahu. ¹⁹ Pe da ne Oja ngue ya hinda ya'atho ga mmagá p'u ga ma nyahu. Ga nnugá p'uya tegue ngu da 'yot'u di 'yexpu gui 'b'ahma. Ya ga nnugá 'mø ngue majuanj ø't'a te ra hya i mma, hingra hyatho i mma. ²⁰ Porque nu'u yø ja'i ngue ørpabi rá 'befi Oja, hingra hyatho mman'u, sinoque ha ra ts'edi ngue ø't'a te ra hya i mma. ²¹ Xiya, ¿ndana gui nne gui 'yøthu ya? Guí nne gui sigue te guí øthu para ngue ga su'aha 'mø dá magá p'u, ¿uague gui nne gui n'yo manhoha para ngue mahotho gda zo'aha 'mø dá magá p'u?

5

¹ A nuyá, ndap'u bi zá i hma te 'be'a bi 'yot'a n'na ma cuha p'u ha gui 'b'ahma, ngue ya 'b'ahmi rá hømme. Nuna ra ts'oqui na p'uya, guehna tate xants'o, conque gui nnuhu ngue nu'u yø ja'i hingui pa Oja, hingui ø't'e tengu na ra hya na. ² 'Ne tobe gadi 'yexpu gui yaha ngue gui ena ya gá gue'a te gui øthu. A nuyá, ngue nguna ra hya bi nja, i jatho ngue gui m'm ndummihhu. A nuna ra n'yohu bi 'yø'na ra ts'oqui na, dami hyømhma thi p'u ha gadi mpetihu na. ³ Madague'a ngue hndj 'bacá p'u ha gui 'b'ahma, pe nu'mø dá ben'aha entho ya xti 'bacá p'u ngue ga haspa ra guenda na ra n'yohu bi 'yøtrá ts'oqui. ⁴ A nuyá, dami mpetihu ya, dami 'yøthu'a te

nñu manho ma Hmũha Jesucristo. Nup'ua ha guí mpetihũ, guí 'yõ'ni güendahũ ngue dí 'bucã p'ua. Da gue'a ma Hmũha Jesucristo guí pahmũ ngue dí m'map'ua ngue da xãn'nahũ'a te ja ngue guí 'yõthũ. ⁵ Nu'a ra n'yohũ bi 'yõtra ts'oqui, dami hyõmhũ thi p'ua guí 'bũhmũ, dí map'ua 'bũhyõ ja'i dí manda ra zithũ, ja da sãp'ua ra n'ua rá do'yo. Xãmhmãtho ngue dí nyanna te 'mõ ra pa da ep'ua ra Hmũ Jesús.

⁶ Nu'a te ra hya guí õthũ, ya hinguí sã nĩmantho sã guí 'yets'i ngue guí 'yena gã gue'a te gnĩ 'yohũ. ¿Ua hinguí pahmũ ngue co zits'ua ra íxi, dí íxqui gã ra jũni? ⁷ Janãngue nuyã, dami hyõmhũ thi'a ra n'yohũ bi 'yõtra ts'oqui ya, n'namhũã ngue hĩndi ts'om mĩ'da yõ ja'i. Porque tobe hĩndi nts'onõ n'yomfẽni yõ ja'i ya. Ra Cristo ya bi tho ngue bi hoga mã ts'oquihũ, bi gohi tengũtho ra 'bõ't'e ja'mõ ra ngo ngue ra Pascua. ⁸ Janãngue jatho ngue majuanĩ guí hỹehmũ p'ua ra nts'o, gãtho da gue'a ra nho gdi n'yohũ.

⁹ Nu'a ra carta dá pen'nahũ m'met'o, dá xi'ahũ te ja ngue guí 'yõthũ, ngue 'yo gadi nuansũ'ua yõ 'yõts'om'mãi. ¹⁰ Pẽ nugã hĩndi en'ahũ ngue ya hinguí sã guí ntõthũ'ua yõ 'yõts'om'mãi 'bũcua ja ra ximhãi. Ogue ya hinguí sã guí ntõthũ yõ ja'i hõndyõ mēnyu di xandj, ogue yõ bẽ, ogue thanne yõ dahmũ. Nu'mõ ngue da gue'a gdi xi'ahũ'ua, ya nnetho ngue guí põmhũ ua ja ra ximhãi 'mõ. Pẽ nja ngue hĩnga gue'a dí mmangã'a. ¹¹ A nũna ra hya dá ne ga xi'ahũ ya, 'yo nĩmantho gadi nsixui'ua sã enã ngue gadi ncũhũ, 'nẽ yõ 'yõts'om'mãi, ogue hõndyõ mēnyu di xandj, ogue thanne yõ dahmũ, ogue yõ fẽhni, ogue yõ itĩ, ogue yõ bẽ. Nuyã, guehya nĩ xĩnga gue'a di sã ngue 'dap'ua guí nsimhmẽhũ ya. ¹²⁻¹³ Porque nu'ua yõ ja'i hĩngma n'yohũ, hĩngo di tocagui ga haspa ra güenda. Guesẽ Oja da hyaspa ra güenda ya di xi'ahũ. Pẽ nup'ua ha gadi mpetihũ, dami hyaxhũ ra güenda te ga 'yo yõ 'yẽc'ẽi. Janãngue nugã di xi'ahũ ngue nũna ra n'yohũ bi 'yõtra ts'oqui, dami hyõmhũ thi na.

6

¹ A nuyã, nu'mõ 'bũhyõ 'yẽc'ẽi ja ngue di yaprã mmi'yẽc'ẽiui, 'yo di thop'ua 'bũhra ts'ut'abi hĩngra 'yẽc'ẽi. Da zã dí map'ua 'bũyõ mmi'yẽc'ẽiui, da xifi ngue di hojpi temã hya hẽmbi. ² ¿Ua hinguí pahmũ ngue nu'ua yõ ja'i Oja, gue'ua da hyaspa ra güenda yõ ja'i 'bũcua ja ra ximhãi'ua? Xi'mõ ja ngue ga haspahũ ra güenda yõ ja'i 'bũcua ja ra ximhãi, xi ra asunto zits'ũtho guí hẽmphũ, ¿ua hĩnda zã guí xihni mmi'yẽc'ẽihũ ngue di hoqui? ³ Conque astã yõ anxẽ Oja ga haspahũ ra güenda. Janãngue goma gue'a n'na ra asunto zits'ũtho di hẽmschũ ngue

hĩnda zã ga hocjũ. ⁴ Xi'mõ hinguí padĩ ha gdi hocjũ n'na ra asunto 'mõ guí hẽmphũ, ¿ua sã ngue gue'ua yõ ja'i hĩngyõ 'yẽc'ẽi di hoc'a nĩ asuntohũ 'mõ? ⁵ Dí xi'ahũ na ra hya na n'namhũã ngue guí pẽs'nĩ sãhũ. Xip'ua ha guí 'bũhmũ, ¿ua xĩnga n'na nc'ẽi nĩ n'yohũ ngue di padĩ di hocã n'na ra asunto 'mõ ja te hẽmbyõ cũ? ⁶ ¿Hanja ngue nup'ua 'bũhra ts'ut'abi hĩngra 'yẽc'ẽi, ja nĩ map'ua yõ 'yẽc'ẽi ngue di yaprã mmi'yẽc'ẽiui?

⁷ A nuyã, nu'a te ra njunt'i guí õthũ, ja dí nẽqui p'ũya ngue gadi 'bẽhmũ ra hya. ¿Hanja ngue nu'mõ hĩnga gue'a t'õ't'ahũ, hĩnguĩ hãt'i guí sethũ? ¿Hanja ngue hĩn gadi n'ũni da f'e'ahũ, xõgue madĩ zits'ua te guí nne guí 'bẽhmũ? ⁸ Conque xquet'a guí njahũ p'ua ngue hĩnguĩ ho te guí õthũ, astã nĩ mmi'yẽc'ẽiui guí pẽhũ.

⁹ Yo gyõ thãtĩhũ. Guí pahmũ ngue nu'ua yõ ja'i xants'o te õ't'e, hĩnda yãrbũ ha dí manda Oja'ua. Hĩnda yãrbũ yõ 'yõts'om'mãi. Hĩnda yãrbũ ya yõ n'yohũ õrpe tengũtho 'mõ dra xisu yõ mmĩn'yohũui. Hĩnda yãrbũ ya yõ ja'i thanne yõ dahmũ. ¹⁰ Hĩnda yãrbũ yõ bẽ, Hĩnda yãrbũ ya yõ ja'i hõntho i nne ngue di xandj te pets'i. Hĩnda yãrbũ yõ itĩ. Hĩnda yãrbũ yõ zate. Hĩnda yãrbũ'ua corpa ra 'yu yõ mmĩc'ẽiui ngue pẽ. ¹¹ Nuyã yõ hya dí xi'ahũ ya, ya xcã njap'ua 'da'ahũ ya. Pẽ nuyã, ya bĩ ma mãhojpi'ahũ. Ya yõ ja'i'ahũ Oja ya, ngue gã 'yẽc'ẽihũ'ua ra Hmũ Jesús. Ya guí n'yohũ ra Espiritu Santo bã pen'nahũ Oja ya.

¹² Ya hĩndi mandagahũ ra ley ga 'yo yõ judio ya. Ya sã ga õthũ te dí nnehũ ya. Pẽ ma ga sãmma mmũihũ ngue hĩnga õthũ'a te hĩnni 'yup'ua ga õthũ. ¹³ Majuanĩ'a te ra hya i hma ngue nu te si ra ja'i, rá mmũi nĩ ma. A nu rá mmũi ra ja'i p'ũya, ga nja'a ngue ja da mẽspũ'a te si. Pẽ nuyã yoho yõ hya ya, Oja da 'yõ't'e ngue dí njap'ua rá nzequi ya. Pẽ hinguí sã ga ẽmhũã ngue ga nja mã do'yohũ ngue ra 'yõts'om'mãi. Sinoque rá do'yo ra ja'i, ga nja na para ngue da 'yõrpabi rá 'bẽfi ra Hmũ. A nu'a ra Hmũ p'ũya, di hatrã ts'edi mã do'yohũ. ¹⁴ Nũna Oja bĩ japi ngue bi bẽnnate ra Hmũ Jesucristo p'ua ha bĩ t'ãgui. Xquet'a di jãhũ p'ũya, ja rá ts'edi ngue da 'yõ't'e ngue ga bẽnnatehũ.

¹⁵ ¿Ua hinguí pahmũ ngue nu mã do'yohũ, i nnope ngue rá do'yo ra Cristo? ¿Ua da zã ga hajpahũ n'na parte rá do'yo ra Cristo ngue dí mpenhui rá do'yo n'na ra xisu ngue ra 'yõts'om'mãi? Nu'a, hinguí sã'a. ¹⁶ Guí pahmũ ngue n'na ra n'yohũ 'mõ bĩ mē n'na ra xisu ngue ra 'yõts'om'mãi, nuyã yo nc'ẽi ya, ẽntho n'na nc'ẽitho, porque n'nat'a ra te comhmĩ. I nt'õ't'i p'ua ja ra Maça Libro ra hya ngue ẽna: "Nu'ua yo nc'ẽi dí mpenhni, i cohi ngue n'nat'a yõ do'yo, porque i comnda ra

te". ¹⁷ A nuyá, nu rá ja'í dī mpɛnhui rá Hmu Jesús, i cohi tengutho 'mø n'na nc'ɛitho.

¹⁸ Yo gui 'yots'om'mäihü. I ja xangu mī'da yø ts'oquī øtyø ja'í, pɛ nu rá ja'í ngue 'yots'om'mäi, rá do'yosɛ di ts'onj. ¹⁹ ¿Ua hīnguī pahmü ngue nu ma do'yohü, gue'a nnøpa nūja rá Espírítu Santo'a? Porque Oja bá pɛnhü Espírítu Santo ngue dī m'map'ü ja má mmäihü. A nuyá, ya hīn dādī mmandaschü ya. ²⁰ Porque ya di ohü rá 'yɛ Oja ya ngue bi gurçá má ts'oquihü. Janangue nuyá, jatho ngue ga ørpahü rá páhä Oja conma do'yohü 'nɛ conma n'yomfɛñihü. Porque ya rá mmɛtigahü Oja.

7

¹ Nuná man'na rá hyá guí ännghü ya, dī nne ga xi'ahü hanja. Nu rá ja'í ngue hīnguī nne dī nthatī, ya xanho ngue'mø hīndī nthatī. ² Pɛ i fādī ngue ndap'ü bi zä ɛmmɛj 'yots'om'mäi yø ja'í. Janangue man'na xanho ngue rá n'yohü dī m'muhrá xisu. Rá xisu p'üya, dī m'muhrá ndø. ³ Nu rá n'yohü i jatho ngue dī m'mahmī xanho rá xisu. Ximmangu rá xisu, i jatho ngue dī m'mahmī xanho rá ndø. ⁴ Nu rá xisu ngue ya o rá 'yɛ rá ndø, da 'yørpabi rá páhä rá ndø. A nu rá n'yohü ngue ya o rá 'yɛ rá xisu, da 'yørpabi rá páhä rá xisu. ⁵ Nu'mø ja rá páhä rá n'yohü, 'yo di ɛnná xisu ngue hīnda zä. Nu'mø ja rá páhä rá xisu, 'yo di ɛnná n'yohü ngue hīnda zä. A nu'mø ja ngue da 'yøtyø mhmat'Oja, man'na xanho dá gohra cohi ngue hīnda dáhrá xisu rá n'yohü njammī pa. M'mɛfa p'üya, ya di siguetho tengutho m'met'o. A nu'mø hīndī siguetho tengutho m'met'o, nu'a hīndī hyäti dá zamyø mmü, rá zithu p'üya da japi ngue da 'yøtra ts'oqui n'nannī.

⁶ Nuná rá hyá ja ua dí xi'ahü, høntho dī xi'ahü ngue dá zä dī nthatra ja'í. Pɛ nugá hīn dādī mandagá ngue xøgɛ dī ja ts'ɛditho dī nthatra ja'í. ⁷ Dí ɛnsɛgá ngue xanho 'mø ngue gátho'ahü gui 'yøthü tengutho dí øt'á ngue hīn dādī nthatī. Pɛ nuná Oja, gá go bi sãmbi n'na ngu n'na yø ja'í te dá zä dá 'yøt'e. 'Bühyø ja'í ngue dī nthatī, 'bühyø ja'í hīndī nthatī.

⁸ Nugá dí xihyø ja'í nu'ü tobe hīndī nthatī, dá guehyø 'danxu, nu to hīndī nthatī tengutho dí øt'á ngue hīn dādī nthatī, ya xanho. ⁹ Pɛ nu rá ja'í ɛnã ngue hīnda zä dī m'muse, man'na xanho ngue dī nthatī, hīnda gue'a ngue ja di ɛndrá mmü ngue hīndī nthatī.

¹⁰ Nugá dí xihyø ja'í ngue ya xã nthatī, nu rá xisu ya 'bührá ndø, 'yo di hep'ü rá ndø. Nuná rá hyá dí xi'ahü, hīngmã hyasɛgã nã, sinoque gue'a rá Hmü rá hyá nã te dí xi'ahü ngue gui 'yøthü. ¹¹ Pɛ nu'mø ya bi hyɛp'ü rá ndø n'na rá xisu, rá xisu 'yo dādī

nthatī mahø'n'ã, ogue man'na xanho dá mɛ rá ndø mahø'n'ã. Ximmangu rá n'yohü p'üya, hīnguī ja ngue dá hyɛp'ü rá xisu.

¹² I ja man'na rá hyá dí nne ga xi'ahü, pɛ ja dī nne ga xi'ahü nã rá hyá naya, hīmbi man'ã m'met'o'a rá Hmü ná rá hyá nã. A nu má çuhü ngue rá n'yohü, nu'mø hīngra 'yɛc'ɛi rá xisu, nu'mø nnu manho rá xisu ngue di sigue dī m'mahmī rá ndø, rá n'yohü 'yo di hep'ü rá xisu. ¹³ A nu'mø ngue rá xisu, hīngra 'yɛc'ɛi rá ndø, 'nɛ'mø nnu manho rá n'yohü ngue di sigue dī mmahmī rá xisu, rá xisu 'yo di hep'ü rá ndø. ¹⁴ Porque rá n'yohü ngue hīngra 'yɛc'ɛi di tocabi rá njapi Oja di t'unna xisu ngue rá 'yɛc'ɛi. Dã guehra xisu ngue hīngra 'yɛc'ɛi, dī nthui rá njapi Oja di t'unna n'yohü ngue rá 'yɛc'ɛi. A nu'mø ngue hønse rá 'yɛc'ɛi dī nthui rá njapi Oja, nu yø basj p'üya, ya hīn'nã'ü. Pɛ ya fādī ngue xquet'a 'nhyø basj dī nthui rá njapi Oja di t'unna papã ogue rá mamã ngue rá 'yɛc'ɛi. ¹⁵ Pɛ nu'mø rá n'yohü ogue rá xisu ngue hīngra 'yɛc'ɛi dá ne ngue dá hyɛp'ü rá 'yɛc'ɛi 'bühmī, ya dá zä dá hyɛp'ü. Porque rá 'yɛc'ɛi hīnguī sã dá 'yørpã rá ts'ɛdi dī m'mahmī 'mø hīnguī nne. Porque bi zonngahü Oja ngue ga m'mã mmanhohü, hīn tamã sui dí nja. ¹⁶ A nuyá, ngu yø n'yohü, ngu yø xisu ngue yø 'yɛc'ɛi, nu'mø 'bühmī yø ja'í hīngyø 'yɛc'ɛi, xamhmatho dá zä ha di japi dī nyannã te rá ja'í hīngra 'yɛc'ɛi.

¹⁷ Nuná Oja, bá sãnni te nnã 'bühmü n'na ngu n'nãju. Nu te di jahü 'mø mambã zonngahü Oja, ya gue'a ga siguethohü'a. Ndap'ü bi zä yø hīnīnī hapü dī mpɛti yø 'yɛc'ɛi, guehna rá hyá dí xicã yø ja'í naya. ¹⁸ Nu rá ja'í bi zon'nã Oja ngue dá 'yɛc'ɛi, 'nɛ ya n'yoiu rá hmɛpya ngue rá circuncisión, 'yo sã di tũ rá mmü ngue ya mhɛpya. A nu rá ja'í bi zon'nã Oja ngue dá 'yɛc'ɛi, 'nɛ hīnmanī njapra hmɛpya, 'yo sã dādī ja ndummmü ngue dī njapra hmɛpya. ¹⁹ Porque ya hīnguī ja ts'ɛdi'ã ya ngue dī njapra hmɛpya yø ja'í, ogue hīn'nã. A nu'a ja ts'ɛditho ngue dá 'yøtyø ja'í ya, má datho ja ts'ɛdi ngue dá 'yørpabi rá páhä Oja. ²⁰ N'na ngu n'na yø ja'í, nu te mī ja 'mø mī zon'nã Oja ngue bi 'yɛc'ɛi rá Jesucristo, ya dī nja tengutho ja rá ja'í. ²¹ A nu'mø ngue grã hmīquī 'mø mambã zo'í Oja, 'yo sã di tũ nī mmü ngue grã hmīquī. Pɛ nu'mø ngue dá zä ha gdi japi ngue gui pømp'ü 'bühni hmü, damj hyonj ha i japi. ²² Pɛ nu rá ja'í marã hmīquī 'nɛ ya rá 'yɛc'ɛi ya, dá badi ngue nup'ü ja rá hmj rá dá Oja, ya rá n'yoiu rá Cristo. A nu rá ja'í ngue manjo'o rá hmü, 'nɛ ya rá 'yɛc'ɛi ya, dá badi ngue nup'ü ja rá hmj rá dá Oja, ya rá mɛfi rá Cristo. ²³ A nuyá, ya dí ohü rá 'yɛ rá Cristo nu'a bi gurçá má ts'oquihü ya. Ya hīngrá ja'itho má hmü ya. ²⁴ A nuyá má zi çu'ahü, nu'a te rá 'bɛfi mī pɛhyø ja'í 'mø mī zon'nã Oja, di siguehmatho yø 'bɛfi yø ja'í. Porque

ndap'ua bi zä 'bähÿö ja'ï ngue ε'c'ei Oja ya, pe ya gä yö n'youi Oja.

25 A nuyá, nu'ua yö ja'ï ngue tobe hündi nthati, nu'a ra Hmu hün temä hya bi ma ngue ha di njapi. Pe nugä ga xi'ahua na te ra hya di mbeni ga mma. Pe dami 'yεc'eiha te ga mma, porque connä mate Oja ja ts'edi na te ra hya di mma. 26 Nup'ua nnä bengä, xanho ngue hündi nthata n'na ra n'yohu. Porque yö pa di 'bähmu, ya xanhenniho 'mø ngue 'bahrä xisu ra n'yohu. 27 A nu ra n'yohu ngue ya 'bahrä xisu, 'yo sä di sänni da hyc'p'ua. Pe nu ra n'yohu ngue hinjo'ö rá xisu, man'na xanho 'yo di honnä xisu. 28 Nu'mø bi nthatra n'yohu, hingrä ts'oqui bi 'yøt'e. Nu ra hmute 'mø bi nthati, ngütho hingrä ts'oqui bi 'yøt'e. Nja ngue nu'ua yö ja'ï di nthati, hündi 'bedi temä hya hembji, hinga ngu'mø ngue hündi nthati. Dimmangä na ra hya na ngue hündi nnegä ngue gui thohm'ä ra dümmäi tho'ua yö ja'ï ya xa nthati.

29 Ague ma zi cu'ahua, nu'a ga mbönnä ra hya di xi'ahua ya, ya mits'ua dyö pa jap'ua. Janangue jatho ngue gui 'yörpaha rá 'befi Oja. Ya hinga mbongui rá ora ga m'mamma pähäthohu p'ua ja ma ngumhma ya. 30 Nu yö ja'ï ngue 'ba ndummäi, ya hinga mbongui ra ora 'be di nzonj. Nu yö ja'ï 'bamma pähä, ya hinga mbongui rá ora 'be di nthede. Nu yö ja'ï ja te nne da dai, ya hinga mbongui ra ora da dai te honj. 31 Mente ngue di 'bahmu ua ja ra ximhäi, ya hündi ma ma mmäih'ä te di peshu ua. Porque nunä ra ximhäi ja ua di 'bähmu, ya ni ma da guadi.

32 Di nnegä ngue hunte man'na ni hya di ma ni mmäihua. Nu ra n'yohu hündi nthati, guehna ra n'yohu di ja ndummäi örpabi rá 'befi ra Cristo para ngue da nu manho ra Cristo te øt'e. 33 Pe nu ra n'yohu ya xa nthati, gue'ua yö cosa honyö ja'ï ua ja ra ximhäi ni ma rá mmäi ngue honj. Porque nne da nu manho rá xisu. 34 Ximmangu yö xisu, xquet'a njarbatho. Nu ra hmute hündi nthati, i ho rá mmäi ngue örpabi rá 'befi ra Cristo. Ngu rá do'yo, ngu rá n'yomfeni, gä xa dáp'a Oja ngue örpabi rá 'befi. Pe nu ra hmute ngue ya xa nthati, i ho rá mmäi ngue da 'yøt'a te ra 'befi ja ua ja ra ximhäi, porque i nne ngue da nu manho rá ndø.

35 Nunä ra hya di xi'ahua ya, höntho di nnegä ngue ga faxähu. Porque hündi nnegä ngue gui m'mu mman'hua. Sinoque di nnegä ngue gui m'mu mmanhohu, gui hyo ni mmäi ngue gui 'yörpaha rá 'befi ra Cristo.

36 A nuyá, di nne ga xi'a n'na ra hya ya yö n'yohu si yö t'ixu, 'ne ya sønyö pa ngue di nthati. Nu'mø ennä n'yohu p'ua ngue hinguï ho ngue da thohrá nthati rá t'ixu, da zä di tharpi. Porque ra nthati, hingrä ts'oqui'a. 37 A nu ra n'yohu ngue

n'nat'a mbeni ngue hündi tharpabi rá t'ixu, da 'yemp'ua ja rá mmäi ngue hinguï ja ts'edi ngue di nthaträ t'ixu, ya xanho te øt'e. 38 Nu'a di tharpabi rá t'ixu, ya xanho te øt'e. A nu'a hündi tharpabi rá t'ixu, man'natho xanho te øt'e.

39 A nu rá xisu 'mø ngue bi nthati, ya hün'ua ra nt'edi ngue hönndi nthatui man'na ra n'yohu mente ra pa ngue 'bäträ ndø. Pe nu'mø ya bi du rá ndø, ya da zä di nthati mahön'a. Hönt'o bi zä da ne da me, gue go drä 'yεc'ei'a ra n'yohu da me. 40 Pe nu rá 'danxu ngue'mø ya hinnj mantho di nthati, man'na xanho. Guehna ra hya di mbengä naya, pe di padj ngue ra Espiritu Santo'a di bengnguï te di mma.

8

1 A nunä man'na ra hya gui ängahu ngue'mø da zä gui sahu ra ngö i tho ngue 'böspabi yö dahmu, ogue hinda zä gui sahu. Majuanj ngue nuju di pahmu ngue nu'a ra ngö 'böspabi ra dahmu, hündi ts'onnga ma mmäihua 'mø ngue ga sahu. Pe hinguï ho 'mø ga enä ngue di paschu xanho hanja ra hya ngue mi'da ma mmic'eiha. A nuju, jatho ngue ga mmahmu n'na ngu n'naju para ngue man'na di zajma nt'ε'eiha. 2 A nu rá ja'ï enä ngue ya bi dinj xanho hanja ra hya, pe di 'betho da dinj xanho ha exa nja ra hya nu'a ja ngue da badi. 3 Pe nu rá ja'ï di ma Oja, Oja i nuu manho ra ja'ï.

4 A nuyá, ma ga xi'ahua xanho hanja'a ra ngö i tho ngue 'börpabi yö dahmu ya. Di pahmu xanho ngue nu yö dahmu 'bücuja ja ra ximhäi, hinte di muui, porque n'natho Oja i 'bui. 5 A nu yö ja'ï embj ngue xangu yö Oja i 'bui, ngup'ua mahets'i, ngu ua ja ra häi. Madague'a enyö ja'ï ngue xangu yö dahmu 'bui, 'ne xangu yö hmu, 6 pe para ngue nuju, n'natho'a ma Ojahu 'bui, gue'a ma Papähu'a. Nunä, guehna Oja bi hoqui te gä di nuuhu ngue ja naya. A nuju p'ua, di bähmu para ngue ga örpaha rá pähä Oja. A nunä di nnøpe ngue ma Hmuhu ya, guehna ra Jesucristo na. Connä guehna ya, i ja dyö cosa di nuuhu ngue ja ya, 'ne guehna di 'dacju ma tehu na.

7 Pe hinga gätho ma cuhu tini xanho yö mmäi hanja na ra hya naya. Ya xa nzanyö ja'ï ngue mi thanne yö dahmu. Janangue nuya yö ja'ï hinguï nzaqui yö nt'ε'ei ya, nup'ua ga mbeni, i enä ngue ra ts'oqui ør'mø bi za ra ngö nu'a tho ngue t'örpa ra 'bøt'e yö dahmu. 8 A nuyá, nunä Oja, hinte da jacju ngue'mø ga sihu ogue hinga sihu'ua yö cosa'ua. Pe nu'mø ga sihu, hinga sä ga emhma ngue man'na xanho te di øthu. Nu'mø hinga sihu, ngütho hinga sä ga emhma ngue hinguï ho te di øthu.

9 Madague'a sä ngue ga sihwa'ä ra ngö'a, pe dami mfahmu xanho ngue te gui sihwa. 'Yo gui nne ngue nu te gui sihwa, go gui ndupatehwa p'ua da 'yotra ts'oqui' ma cuhwa hingui nzaqui yö nt'ec'ei. 10 Xi'mö da nu ni cuhwa ngue gui sihmé p'ua ja n'na ra ngunja 'bahyö dahmu. A nu'ahwa p'uya, ya gui pahmu ngue hinte ja ngue gui sihwa'ä te ts'i p'ua. Pe nu ni cu, ngue hingui nzaqui rá nt'ec'ei, da 'yotra ts'edi da zi'a te xa 'börpa yö dahmu. 11 A nu'ahwa gui pahmu ngue da zá gui sihwa'ä te gá ts'i p'ua. Pe nu ni cu, ngue hingui nzaqui rá nt'ec'ei, da 'yöt'e tengue gui öt'e. Gue'a di m'me'a p'uya ngue éna ngue ra ts'oqui bi 'yöt'e ngue bi zi'a te ts'i p'ua 'bahyö dahmu. Conque gui nuhwa ngue gue'a i du rá Cristo'a ngue bi yanj. 12 Janangue nu to ndupate p'ua ötra ts'oqui rá cu, gue'a ra ts'oqui öt'a, ngue festho te ra hya mmanáa Cristo. 13 A nugä, nu'mö ngue gue'a ra ngö dí si ngue ga 'yotra ts'oqui ma cu, ya hingui ja ngue ga si ra ngö. Porque hindí nne ngue ga japi da 'yotra ts'oqui ma cu co nu'a te di si.

9

1 A nugä, rá representantegä rá Cristo, hinga to bi zá ni ja'itho di mandaqui ya. Nuná ra Hmu Jesús, dá nyasegä'be na. A nuná te ra 'befi bi 'dacrä Hmu, di nequi ngue bi bömmanho, porque go dá ja'ahwa gá 'yec'eibahwa rá hya. 2 Madague'a 'bu i'da engui ngue hinga guecä rá representantegä rá Cristo, pe nu'ahwa gui pahmu xanho ngue guecä rá representantegä'a. A nuyá, ngue ya gui ec'eihwa rá Cristo ya, ja gui haxhwa p'ua majuanj ngue go rá representantegä na.

3 Nu'mö te'ö éna ngue hingui nnu manho te di öt'e, guehna rá hya di xihna ya. 4 Nuná te rá 'befi di öt'e, ni 'yup'ua di n'nacra hme di si. 5 'Ne xquet'a ja gra nt'edi ngue ga nthaj, ga mme'be n'na rá xisu ngue dra 'yec'ei n'namhwa ngue ga mme'be p'ua gdá ma. Porque gue'a öt'ua mi'da yö representante'a ngue sixtyö xisu. Tengutho ötyö n'yohwa ra Hmu Jesús, ximmangu ra Bedu xquet'a njarbu. 6 Ua gui emhmu ngue nugä ya, 'nehra Bernabé, hængthogä'be jatho ngue ga tahä te ga si'be mente ga mmangä'be ra hoga 'da'yo hya? 7 Xi n'na rá soldado, uua hingui tahrá nzäbi ngue'a te rá 'befi öt'e, ua n'nannj bi tahra menyu ngue rá gasto p'ua ha 'yo? Xi n'na rá n'yohwa ngue'mö bi 'yöt'a n'na ra nuandät'a'ä ngue yö uva, uua hingui si'a te pömp'ua ja rá 'befi? Xi n'na rá n'yohwa ngue fáhyö de'yo, uua hingui si rá leche 'mö bi de'mi?

8 'Yo gui emhmu ngue ma hyase na rá hya di mmangä ya. Porque nuná rá hya na, guehna mmamp'ua ja rá ley bi 'yotra Moisés. 9 Nuná rá hya nt'oti p'ua ja rá ley, guehna ngue éna: "Yo gui turpabi rá ne ra ndani

nu'a nnghyö trigo ngue di ntaqui", i éna. A nuná Oja ya, hin'i mmanáa ra hya na ngue dá høndyö ndani dadi ja ndummai ngue di nnepe di nsihme. 10 Sinoque bi manáa ra hya na, porque nnepe ngue gue'a yö mefi Oja dá 'bäts'i. Porque n'na rá mefi di mpep'ua ja n'na rá huahj i tö'mi dá dahrá nzäbi. Ximmangu'a täcyö trigo, xquet'a tö'mi dá dahrá nzäbi ngue'a te pefi. 11 Nuná rá hya Oja dá mangä'be p'ua gui 'bahmu, tengutho 'mö dá tücä'be n'na rá huahj co nuná rá hya na. Xi ya, uua ya ni mmuihwa ya ngue'mö gui fáxcä'be te di hongä'be ya? 12 Conque gadi unhnwa te hon'ua mi'da yö mamhya. Goma guecä'be p'uya ngue man'natho ni 'yup'ua ngue gui 'dacju te di hongä'be.

Pe nugä'be hinte di xi'ahwa 'mö ja te di hongä'be. A nu'mö hin'ua te ga hongä'be, di häti di setä'be p'ua. Porque hindí nnegä'be ngue dá gohyö mmai yö ja'i nguehna rá hoga 'da'yo hya rá Cristo di mmangä'be. 13 Pe gui pahmu xanho ngue nu'ua yö ja'i ötra 'befi p'ua ja rá nija di mpeti yö judío, nu'a tema cosa haxyo ja'i p'ua ja rá nija, gue'a ja ngue dá zi'a. Nuyá di mmangä guehya yö ja'i ho yö zu'ε ngue ötra 'böt'e p'ua ja rá altar, guehya di tocabi sa rá ngö nu'a pöt'e. 14 Ximmangudya, nuná ra Cristo bá sannj ngue nu'ua yö mefi manáa hoga 'da'yo hya, nu'ua yö ja'i sihra hya gue'a go di pön'a te honyö mamhya'ua.

15 Pe nugä hinjam'mö te di xi'ahwa ngue gui fáxcähwa 'mö ja te di honj. Madague'a ni 'yup'ua ga xi'ahwa ngue gui fáxcähwa, pe hinte di xi'ahwa. A nugä ya, hinna öt'a na rá sacua ja ua ngue gdí ädi gui 'dacju te di honj. Man'na xanho gá tü ua rá thuhu, hinda gue'a ngue gui 'yenju ngue di ädi gui fáxcähwa. 16 'Yo gui emhmu ngue rá matetho di öt'e ngue di xi'ahwa rá hoga 'da'yo hya. A nugä, ya ma 'befigä'a, i hoxhma xi ngue ga mmanáa hya. Huéategui ngue'mö hinga mmangä na rá hoga 'da'yo hya. 17 A nuyá, nu'mö ngue ma pähäse nnä mmangä na rá hya na, ya ja rá njut'i xanho. Pe nja ngue hingma pähäse te di öt'e, sinoque ja ts'editho ngue ga mmanáa hya, porque Oja bi 'dacrä 'befi ngue ga mmambrá hya. 18 A nuyá, nuná di öt'ma güenda ngue ma nzäbi ya, i ja gra pähä ngue hinte di jui nguehna rá hoga 'da'yo hya di mma. Madague'a ja gra nt'edi ga xi'ahwa ngue gui 'dacju te di honj, pe nugä hinte di xi'ahwa ngue gui 'dacju.

19 A nuyá, madague'a ngue hinjonni ja'i di 'bui ngue ma hmu, pe nugä di öt'e ngue tengutho 'mö di nnoöpa hmu gätho yö ja'i. Porque di nne ga japi ngue xtango yö ja'i dá 'yec'ei rá Cristo. 20 Nu'mö di 'bacä p'ua ha 'bahyö judío, di öt'a tengutho ötyö judío, n'namhwa ngue xamhmatho ga tapyö mmai ngue dá 'yec'ei rá Cristo. Tengutho öt'ua to tö'a te mmamp'ua ja rá ley

bi 'yotra Moisés, gue'a dí òt'á'a. Madaque'a ngue hinguí ja ts'edi ga òt'á te mmamp'u ja rá ley, p'e dí òt'e para ngue xamhmatho ga tapyø mmái yø ja'í ngue da 'y'ec'ei ra Cristo. ²¹ Nu'mø ngue dí 'bucá p'u 'buhyo ja'í hinguí padí hanja ra ley bi 'yotra Moisés, dí òt'á tengutho òt'u, n'namhma ngue xamhmatho ga tapyø mmái ngue da 'y'ec'ei ra Cristo. P'e hündi nne ga mma ngue ga ena ya hündi tenna rá ley Oja, sinoque dí tenna ley bi manna Cristo. ²² Nu'mø dí 'bucá p'u 'buhyo 'y'ec'ei ngue hinguí nzaqui yø nt'ec'ei, dí òt'e tengutho òt'u, n'namhma ngue da záp'u ga hatra ts'edi yø nt'ec'ei i ja. Nná òt'á'a ngue 'da'igu dí ør'be yø ja'í 'bap'u ha dí mmanña hya, n'namhma ngue xamhmatho da záp'u dí nyanyø te 'da'u øxra hya dí mma. ²³ Nguna ra hya dá òt'á ya, n'namhma ngue da záp'u da 'yøhyø ja'í ra hoga 'da'yo hya. Nu'a rá njapi Oja bá n'youi na ra hya na, da záp'u di tocabi gátho'u bi 'yøde hanja ra hya.

²⁴ Ya guí pahmu ngue nup'u ja n'na ra xequi majuanñi ngue dí nja ra 'dihí, gátho'u to da gwra 'dihí, n'na ngu n'na ni tihí, p'e n'natho'a da daha. Dami njathu p'uya, guí ja ndummai guí 'yøthu'a te di 'bep'ahu Oja guí 'yøthu, n'namhma ngue da záp'u guí tahmu. ²⁵ Gátho'u to honí ha di dap'u ja ra nt'eni, hinte nne di heni para ngue da daha. P'e nuya p'uya, di ja ndummai ngue da da'a n'na ra corona ngue da thotho, porque ra paxitho. P'e nuju, dadi ja ndummai ngue ga øthu'a te di 'bejpa'u Oja, n'namhma ngue di 'daxu rá njapi, nu'a hinjam'mø da thogui. ²⁶ Nuna ra hya nná 'yogá, dí haxra 'yu nu'a ja ngue gdá n'yo, hündi páitho'a te ja ngue gdá n'yo. Nugá dí ho ma mmái ha gdá ørpabi rá páhá Oja, porque hündi nne ngue hinte di bontho na rá 'befi Oja nná 'yo. ²⁷ Nu ra ja'í 'mø nne ngue da daha, dí n'annbi ngue emmej di xadi ha di daha. Dí njadá p'uya, di ho ma mmái ngue di honí ha dí ntahna ra hya nná 'yo. Porque dí nne ga òt'e tengutho ra hya di xihyo ja'í da 'yøt'e. Nugá hündi nne da 'yenc'a Oja ngue hinga gue'a te dí òt'e.

10

¹ Ague ma zi cu'ahu, mamí pumbenihna na ra hya ja ua, ngue Oja bi 'yøt'e ngue ni 'bet'o rá guí p'u ni ma yø nyogui ja'í nuya bi japi bi 'daxra Thenga jathe. ² Gátho ya yø ja'í ya, 'dap'u ni 'youi ra Moisés ngue ni denña guí, 'ne'gá 'da i thorp'u ja ra jathe. Guehya yø ja'í bi 'yøt'e ngue yø n'youi ra Moisés. ³ Gátho yø ja'í bi zi'a ra hmé bi 'y'e mahets'i. ⁴ 'Ne'gátho yø ja'í bi zi'a ra dehe bi bop'u ja ra mmando. P'e nu'a bi 'ünthe yø ja'í, hinga do, sinoque gue'a ra Cristo bi máxyø ja'í hapu ni ma. ⁵ P'e nuna Oja, himbí nu manho te bi 'yøtyø ja'í m'mefa. Janangue ya mme gá bi du p'u ja ra dapo.

⁶ A nuyá, nuna rá ndate bi thohya yø nyogui ja'í bi 'yøtra nts'o, nu'mø ngue 'necju ga øthu ra nts'o ya, xquet'a ngu'a rá ndate ga thohmu. ⁷ Janangue nuyá, 'yo guí thannehu yø dahmu tengutho bi 'yøt'ida'u ngue bi danne yø dahmu. Porque nt'ot'i p'u ja rá Maca Libro te bi 'yøtyø ja'í, i ena: "Bi mi yø ja'í ngue dí nsihme, 'ne'gá bi mmihni. Mi juate rá ts'ihme yø ja'í, bi nangui ngue bi danne ra dahmu. Bi mahra hne'p'uya", enna Maca Libro. ⁸ 'Ne'gá hinga n'yots'om'maihu tengutho bi 'yøt'ida'u ngue bi n'yots'om'mai. Ngue nguna bi 'yøt'e, n'na patho i du 'däte mahyu mahuahi yø ja'í. ⁹ Nuna Oja i seti te di øthu, p'e hinguí sä ngue xøgue gdá øthu'a ngue ga unhu ra cue Oja. Nguna bi 'yøt'ida yø nyogui ja'í, p'e mi søtra mmái Oja, bi guadi bi du yø ja'í ngue bi za yø c'eya. ¹⁰ Mani nømman'uhu Oja tengutho bi 'yøt'ida'u yø nyogui ja'í ngue bi nømman'uhu Oja. Janangue Oja bá pennbabi rá anxé ngue bi hyo ya yø nyogui ja'í.

¹¹ Nuna rá ndate bi thohya yø nyogui ja'í, bi ma macuati p'u ja ra Maca Libro'a te bi nja, n'namhma ngue nu yø ja'í 'buhya yø pa rá nzegutho di 'buhmu, da sifi ngue 'yo dí njap'u. ¹² Janangue nu te'o ena ngue hinjam'mø da 'yøtra ts'oqui, jatho ngue dí mfadi xandønho manma 'yøtra ts'oqui. Porque yø nyogui ja'í bi 'yøtra ts'oqui. ¹³ Nu'mø so ma mmaihu ngue ga øthu ra nts'o, xquet'a njarbatho gátho mi'da yø ja'í. P'e nuna Oja hinguí hegaha na, da máxcahu ngue hinda dajpa ma mmaihu ra nts'o. Nu'mø ya bá ep'u ra ts'on'yomfeni, nuna Oja dí mfáxte ngue da zá ga taphu'a ra nts'o ngue hündi nja.

¹⁴ Janangue nuya ma zi cu'ahu, 'yo guí thannehu yø dahmu. ¹⁵ Da dinni mmaihu na ra hya ga mmangá ya. I sä ngue guí hyacseha ra güenda ngue'mø gue'a di xi'ahu ogue hün'a. ¹⁶ Nu'mø dí øphu Oja ngue di japra vaso 'mø dí sihu ra Santa Cena, ¿huan-gui ga mbøni ngue nuya yø ja'í si, guehya yø ja'í i manna ji ra Cristo p'u ja ra pont'i ngue da yaní? Nuna ra thuhme dí xeni ngue dí sihu, ¿huanguí ga mbøni ngue nu to gátho di sihu na, gue'u yø ja'í i unná do'yo ra Cristo p'u ha bi tho ná ngue da yaní? ¹⁷ A nuyá, xa nguju ya. P'e ma mmaihu, xøgue 'da'igu porque nu'a ra thuhme di xeni ngue di comhi di sihu, n'natho'a.

¹⁸ Guí nnuha te øtyø judío 'mø ørpa ra 'bøt'e Oja. Nu to gátho sa ra ngø i tho ngue ørpa ra 'bøt'e Oja, i comhi sa, porque 'da'igu yø mmái ngue'a ra ndanne øt'e. ¹⁹ Nuna te dí nne ga mmanyá, hinga mbøni ngue da t'embí ja rá ts'edi n'na ra dahmu. Ni xinga gue'a ra ngø 'børpabi rá dahmu da t'embí man'na xandaxqui ngue'a ra ngø hinga m'møt'e. ²⁰ Nuna rá hya dí mmangá, ngue hün'u yø ja'í hinguí pa Oja, ørpa rá

'bøt'e ra ðahmu, gue'u yø ts'onthi ørpabi ra 'bøt'e 'nε hinga gue'a Oja ørpabi ra 'bøt'e. Pe hĩndĩ nnegã ngue 'nε'ahũ guĩ cohi ngue da 'da'ĩgu guĩ 'yøthũ ya yø ja'ĩ thanne yø ts'onthi. ²¹Hĩngui sã ga sihu ra Santa Cena bi zogahũ ra hya ra Hmu Jesús ngue ga øthũ, 'nε xĩnga mmãhã p'ũ ha ts'a ra ngø nu'a 'bøspabi yø ts'onthi. ²²'Yo guĩ nne ngue da zaciũ ra Hmu Jesús. ¿Teni 'be'a guĩ enã go ga japhu'a?

²³ A nuyã, ya hĩndĩ mandagahũ ra ley ga 'yo yø judio ya. Ya sã ga øthũ te dĩ nnehu ya. Pe hĩngui ja ngue ga øthũ'a te hĩnni 'yup'ũ ga øthũ. Hĩnga nne ngue ga øthũ'a te di ts'onnbabi rã mmũ ma mmic'eiũ. ²⁴ Jatho ngue ga honnbahũ ra nho mi'da yø ja'ĩ, hĩngue masque ga honsẽ ra nho gdã 'buhmu.

²⁵ Nu'a ra ngø pã yø ja'ĩ p'ũ ja ra tai, dami sihmaũ hma. 'Yo temã nt'anni guĩ øthũ porque 'yo sã guĩ su sihu'a ra ngø xa 'bøspabi yø dahmu. ²⁶ Porque nu te gã ja ua ja ra ximhai, gã rã mmeti Oja.

²⁷ Nu'mø da zixahũ ra ts'ihme n'na ra ja'ĩ ngue hĩgra 'yεc'ei 'nε guĩ nu'ũ ngue guĩ mmãhã, dami sihu te di 'da'ahũ. 'Yo 'be guĩ ãnhũ ngue'mø ra 'bøt'e ra ngø ogue hĩn'na. 'Yo sã guĩ su guĩ sihu. ²⁸ Pe nu'mø toni ja'ĩ da 'yεn'ahũ: "Nũna ra ngø ja ua, ya xa 'bøspabi yø dahmu na", da 'yεna, 'yo guĩ sahu ra ngø p'ũya. Porque hĩngui nneho ngue guĩ ts'onnbahũ rã mmũ ra ja'ĩ nu'a su da za ra ngø ngue ra 'bøt'e. ²⁹ Madagüe'a ra pahmu ngue gãtho yø ngø 'da'ĩgu, pe 'yo guĩ sahu ra ngø 'mø embyø ja'ĩ ngue hĩngui ho da ts'i.

A nuyã, rã nzequi 'bũ i'da ngue nne da 'yεngui: "¿Hanja ngue ga ets'a te di si connã ngue'a te rã n'yomfeni n'nan'yo n'na ra ja'ĩ?" da 'yεngui. ³⁰ "Xi'mø di ãprã mate Oja ngue di japi te di si, ¿teni 'be'a go nne'a n'nan'yo n'na ra ja'ĩ ngue da 'yøpã rã hya te di si?" da 'yεngui. ³¹ Nugã ga xi'ahũ hanja nã ra hya nã. Nu'mø guĩ sihmeũ ogue guĩ sithehũ, ogue ja te man'na macosa guĩ øthũ, nu te gã guĩ øthũ, dami hyomhũ ra hya ngue ha di t'εspabi Oja. ³² 'Yo guĩ nnehu ngue go da t'enju ngue di jethũ ra 'yu hapũ øtra ts'oqui mi'da yø ja'ĩ, ngu'ũ yø judio, ngu'ũ hĩngyø judio, ni xĩnga gue'ũ yø ja'ĩ Oja. ³³ Conma parte, ðadi ja ndummi ngue di øt'a'ã te 'be'a ja ngue da nu manho yø ja'ĩ. Porque hĩngma nhosẽ di honi, sinoque di honnbabi rã nho da n'yo mi'da yø ja'ĩ para ngue di nyanyø te.

11

¹ Tengutho guĩ nnuhã di øt'a'ã ya, da ngu'a guĩ 'yøthũ. Porque nuyã di øt'e tengutho bi 'yøtra Cristo.

² Ague ma zi cu'ahũ, ðadi johyagã ngue zant'a guĩ mbenju, 'nε hĩngui hehmu nã ra hya ðã xãn'nãhũ. ³ Pe nugã jap'ũ n'na ra hya

dĩ nne ga xi'ahũ. Damĩ pahmu ngue nuna Oja i 'bet'o nã ngue ra Cristo. Rã Cristo p'ũya, i 'bet'o nã ngue rã n'yohũ. Rã n'yohũ p'ũya, i 'bet'o nã ngue rã xisu. ⁴ Nu'mø mmat'Oja n'na rã n'yohũ p'ũ ja rã njija, ogue nne da manã hya di ãennã Oja ða ma, 'nε'mø hũstho rã fũi rã n'yohũ, ya dĩ nεqui ngue hĩndĩ respeta xanho rã Cristo. ⁵ Nu n'na rã xisu 'mø ngue mmat'Oja p'ũ ja rã njija, ogue i nne da manã hya di ãennã Oja ða ma 'nε hĩngui 'uε rã ya, ya dĩ nεqui ngue hĩndĩ respeta xanho rã damme. Nu'mø hĩngui 'uε rã ya rã xisu, ya øt'e tengutho yø xisu nt'axi yø ya. ⁶ Nu rã xisu hĩngui nne ða 'uε rã ya, man'na xanho da 'yaxrã ya. Pe nu'mø enã xisu ngue rã 'be'isã ngue da 'yaxrã ya, man'na xanho da 'uε rã ya 'mø. ⁷ A nu rã n'yohũ, hĩngui sã da hyusta rã fũi p'ũ ha dĩ mpeti yø ja'ĩ, porque Oja bi hocra n'yohũ ngue bi gohi tengutho'a. Janangue connã guehã n'yohũ i t'εspabi Oja. Pe nu rã xisu, i 'bũ ngue da t'εspabi rã n'yohũ'a. ⁸ Porque Oja, nu'mø mambi hocra n'yohũ, hĩgra xisu'a bi tajpabi rã do'yo ngue bi nhohã n'yohũ. Sinoque rã n'yohũ'a bi tajpabi rã do'yo ngue bi nhohã xisu. ⁹ A nu rã xisu, bi ma mañoqui para ngue rã mãxtetho rã n'yohũ, hĩngue masque rã n'yohũ bi ma mañoqui para ngue ðrã mãxtetho rã xisu. ¹⁰ Janangue guehna dĩ mmangã naya ngue rã xisu jatho ngue ða 'uε rã ya, gue'a rã hme'ya'ã ngue εc'ei rã damme 'mø nzofo. 'Nε gue'a nnu manho yø anxε Oja'a. ¹¹ Pe Oja bã sãnni ngue ngu yø n'yohũ, ngu yø xisu, mahyonitho ngue dĩ m'mũ. ¹² Porque majuanĩ ngue nup'ũ bã fudi bã m'mãhrã xisu, guep'ũ ja rã do'yo rã n'yohũ bã thaquí. Pe xquet'a majuanĩ ngue nu rã n'yohũ, rã xisu dĩ mi'mi. Nuna p'ũya, gãtho Oja bã sãnni ngue njap'ũ.

¹³ Damĩ hyacũ xanho rã güenda nã ra hya dĩ xi'ahũ ya. Xi n'na rã xisu 'mø mmat'Oja, ¿ua xanho ngue ða 'uε rã ya uague hĩn'na? ¹⁴ Ya guĩ nnuhũ te øt'e gãtho yø ja'ĩ. Nu rã n'yohũ, hĩngui nnu manho ngue xamma rã xta. Porque embi ngue rã 'be'isã. ¹⁵ Pe rã xisu i nnu manho ngue xamma rã xta. Porque gue'a rã xta bi t'anni ngue da nøpã nt'εya. ¹⁶ Pe nu'mø 'bũ to i nne dĩ nmemhã guehna rã hya di xi'ahũ ya, ða batã njuanĩ ngue ni xĩnga guecũ, ni xĩnga gue hmi'da yø ja'ĩ Oja i 'bũ ndap'ũ bi zã yø hĩni ngue da n'nan'yo man'na rã hya di tenni.

¹⁷ I ja man'na ra hya dĩ nne ga xi'ahũ ya. Porque nup'ũ ha gadi mpetihũ, hĩnga gue'a te guĩ øthũ. Ngue hĩgra nho gnĩ mpetihũ, sinoque n'na rã n'ũtho gnĩ mpetihũ. ¹⁸ Dĩ øcã ngue nup'ũ ha gadi mpetihũ gadi njun'mahyãhũ. Rã nzequi majuanĩ nã ra hya dĩ øcã. ¹⁹ Pe ngutho ya ja ngue ða ngu'a

dí nja, ngue dí nja rá njun'mahya p'u ha guí 'buhmu. Gue'a dí fa'a ndana rá ja'i ngue majuaní rá 'yɛc'ɛi, ndana rá ja'i himma juaní rá 'yɛc'ɛi. ²⁰ Janangue nu'mò gadi mpɛti ngue guí sihu rá Santa Cena, hingui nnu manho rá Cristo te guí øthu. ²¹ Porque nu'mò bi zõnna ora guí nsihmehu, n'na ngu n'na yò ja'i xahyò hme ní hya ngue dá zi. Dá mi, dí nsihme sehe p'uya. Pɛ nu yò ja'i ngue hyoya, i tu manthuhu, mente mi'da yò ja'i p'uya i niya asta ititho. ²² ¿Ua hin'yu ní ngu guí si'a te guí timhmu? ¿Hanja ngue hõntho guí nne ngue gadi 'berpaha yò sä'u yò ja'i Oja i hyoya, hin'yu te dí nsihme p'u ha gadi mpɛtihu? ¿Ua guí emhmu ngue dí nnu manhogá te guí øthu? Nu'a, hin'na'a.

²³ A nuna rá Santa Cena dí xi'ahu, guese'a rá Jesucristo bi xänngaguí hanja ná rá hya ná. Nu'a rá xui bí ma má dá rá Hmu Jesús, bi hyacra thuhme. ²⁴ Mi ja mammadi Oja, bi xemp'uya. Bi 'yemybyò xädi: "Damí sihu rá thuhme ja ua ya. Guehna má do'yogá ná. Nu'mò gá sihu yò pa dí map'u naya, gue'a gdi benj'u'a ngue má do'yo dadi dá ngue dá dü conná ngue'ahu". ²⁵ Mi juadi bí nsihme p'uya, bi decra vaso, bi 'yena: "Nuna ya, guehna rá hmeya naya ngue nu'mò dá tu, dí nja rá ts'edi ná rá 'da'yo cohi ø't'ahu Oja. Porque dí mfamma ji conná ngue'ahu. N'na ndi ngu n'na ndi guí sihu naya, damí benj'u ngue dá tugá", bi 'yena. ²⁶ Janangue n'na ndi ngu n'na ndi guí sihu ná rá thuhme ná, né guí sihu ná rá ngui rá uva, guí 'yøthu ngue dá bahyò ja'i ngue bi dü rá Hmu Jesús. Dangu'a guí 'yøthu asta guehra pa ngue dá ep'u rá Hmu Jesús.

²⁷ A nuyá, nu to bi zä ngue hingui nnu mansu ná rá Santa Cena 'mò bi zi, ya rá ts'oqui ø't'e. Porque hingui nnu mansu'a rá Hmu bí männá ji p'u ha bi dü conná guehra ja'i. ²⁸ Janangue nuyá, n'na ngu n'naju, ma ga hacju rá güenda te ja má n'yomfenihu hante ngue ga sihu rá Santa Cena. ²⁹ Porque nu'mò ngue sä dá zi rá Santa Cena rá ja'i, 'ne hinga 'bet'o hacra güenda hanja te ga mbõni ngue bi dü rá Hmu, rá ja'i ya honse rá castigo dá thogui. ³⁰ Ja njap'u ngue xangu yò ja'i tho rá castigo, sä rá n'u ngue di hyenni. Ya hingui nzaqui 'da, 'ne ya xandu 'da. Porque hingui nnu mansu rá Santa Cena. ³¹ Pɛ nu'mò ngue ga hacju rá güenda xanho p'u ja má n'yomfenihu tengue ga mbõnna Santa Cena, ya hin tema castigo ga thohmu. ³² A nuya yò ja'i hingui hacra güenda xanho p'u ja yò n'yomfeni tengue ga mbõni, guehya dá pennbabi rá castigo Oja ya ngue di hyenni. Porque Oja nnepe ngue di 'bätu n'yomfeni yò ja'i, n'namhmu ngue hinda map'u ja rá castigo dí ma yò ja'i hingui 'ɛc'ɛi Oja.

³³ Janangue nuya má zi cu'ahu, nu'mò gadi mpɛtihu ngue 'dap'u guí sihmehu, dami ntõ'mi n'na ngu n'na'ahu ngue 'da gdi nsihmetthohu. ³⁴ Pɛ nu'mò ngue to hingui hätra thuhu, 'be dí nsihme 'mò bi nɛxp'u ja rá ngu, n'namhmu ngue hinda 'yøtra ts'oqui p'u ha gadi mpɛtihu, ya hin tema castigo dá thogui. A nu'mò ngue ja mi'da yò hya guí hemphu, ga xi'i ha gdi japhu 'mò dá magá p'u.

12

¹ Ague má zi cu'ahu, dí nne ga xi'ahu hanja'a te øpe n'na ngu n'na yò ja'i ná rá Espiritu Santo.

² Ya guí pahmu ngue nu'mò yò pa xa thogui, nu'mò tobe hingmani pahmu Oja, xcá thannehu yò dahmu hingui ya. 'Nɛ conná guehyò dahmu xcá thannehu, hinga pahmu hanja ná rá 'yu Oja. ³ A nuyá, nu rá ja'i ena ngue rá Espiritu Santo di bennbabi rá hya i mma, dami padi ha gdi hyaju rá güenda xanho ngue'mò majuaní rá Espiritu Santo di bennbi te mma ogue hin'na. Porque nu rá ja'i ngue rá Espiritu Santo di bennbabi rá hya i mma, guehna rá ja'i hinjam'mò di sanna Jesús. A nuyá, nuya yò ja'i n'youi rá Espiritu Santo, hõndya sä dá ma ngue rá Jesús gue'a rá Hmu mahets'i'a.

⁴ A nuna rá 'befi Oja i ja, 'dama 'dan'yo má 'befi di 'bepi dá 'yøtyò 'yɛc'ɛi. Pɛ ga gue'a rá Espiritu Santo ø't'e ngue dá zä dá 'yøtra 'befi yò ja'i. ⁵ N'na ngu n'naju, 'dama 'dan'yo rá 'befi dí pehmu, pɛ nu te gá dí øthu, gue'a rá Hmu Jesús di ørpahu rá 'befi. ⁶ Hinga 'da'igu rá 'befi bí n'nacju, sinoque 'dama 'dan'yo rá 'befi. Pɛ gátho gue'a Oja di hatra ts'edi yò ja'i ngue dá badi ha di japra 'befi dá 'yø't'e. ⁷ N'na ngu n'naju, Oja bi zänni tema 'befi ja ngue ga øthu, gue'a rá Espiritu Santo di hacju rá ts'edi ngue dá zä ga ørpahu rá 'befi Oja. Pɛ nu'a te gátho má 'befi bí 'dacju, bi 'dacju rá 'befi para ngue dá 'yørpabi rá nho má mmi 'yɛc'ɛihu.

⁸ Nu 'da yò 'yɛc'ɛi ya, rá Espiritu Santo di japyò ja'i ngue dá badi xanho p'u ja yò mmui ha di japra hya dá má. Nu mi'da p'uya, di japi ngue dá badi ha di japi dá man'u yò hya xanhenni, para ngue dá zä dá dinyò mmui yò ja'i ya yò hya dá má. ⁹ Mi'da p'uya, di japra Espiritu Santo ngue nu'mò mmat'Oja rá ja'i, dá dinna mmui rá ja'i ngue dí nja'a te äp'a Oja. Mi'da p'uya, rá Espiritu Santo di unna ts'edi rá ja'i ngue dá 'yøthe yò därquehi. ¹⁰ Mi'da p'uya, rá Espiritu Santo di unna ts'edi yò ja'i ngue dá 'yøtyò milagro. Mi'da p'uya, rá Espiritu Santo di bennbabi'a te rá hya ja ngue dá má. Mi'da p'uya, di japyò ja'i ngue dá badi xanho ngue'mò guese rá Espiritu Santo di bennbabi'a rá hya mmanna ja'i ogue hin'na. Mi'da p'uya, rá Espiritu Santo di japyò ja'i

ngue da nya yø 'dan'yo hya hinguj padj. 'Bu i'da yø ja'i p'uya ngue ra Espiritu Santo di japyø ja'i ngue da zä da ma te ni bøn'u yø 'dan'yo hya i hma. ¹¹ Pe gätho ya yø 'befi ya, gues'e'a ra Espiritu Santo di japyø ja'i ngue da zä da 'yøtra' befi. Nu'á, go gue'a sänbi n'na ngu n'na yø 'yec'ei'a ndana gue'a ra 'befi da zä da 'yøtyø ja'i.

¹² Nu ra ja'i, madague'a xangu yø xequi n'youi rá do'yo, pe ra ja'i n'na nc'ejitho. Di njathu p'uya, ngue conna Cristo xangujæ ngue di ec'ejihua, pe tengutho 'mø ngue n'na nc'ejitho di jahu ra Cristo. ¹³ Gäthogahu ya, ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, 'bu i'da ngue 'bahyø hmu, 'bu i'da ngue hinjo'o yø hmu, pe gäthogahu, nu'mø bi ma ma xixyagahu, ra Espiritu Santo øt'e ngue di cohi ngue entho n'na nc'ejitho di jahu. Porque gäthogahu, gue'a ra Espiritu Santo di n'yohu.

¹⁴ Ya gui nnuhu ngue rá do'yo ra ja'i hinga n'na xequitho i ja, sinoque xangu yø xequi n'youi. ¹⁵ Nu'mø da 'yenná gu ra ja'i: "¿Hanja ngue hingrá 'yegá ra ja'i? Ya hinga n'yogá'be rá do'yo ra ja'i", da 'yena, pe nup'u ja rá do'yo ra ja'i ja n'youi p'u. ¹⁶ Ogue ma guhu da 'yena: "¿Hanja ngue hingrá dägá ra ja'i? Ya hinga n'yogá'be rá do'yo ra ja'i", da 'yena, pe nup'u ja rá do'yo ra ja'i ja n'youi p'u. ¹⁷ Xi'mø ngue gá rá nguni rá do'yo ra ja'i, gä dyø dä, zha di zä ga øhma rá hya 'mø? Ogue gá ma do'yohu, gä dyø gu, zha di zä di nja ma fahahu 'mø? ¹⁸ Pe Oja bi 'yøt'e ngue bi njap'u ma do'yohu. N'na ngu n'na yø xequi ja rá do'yo ra ja'i, bi japi hapu bi nepe da me. ¹⁹ A nu'mø ngue gätho ya yø xequi ja rá do'yo ra ja'i, da 'da'igu, zha di zä di nequi ngue ja rá do'yo ra ja'i 'mø? ²⁰ Pe nuna ra hya i ja, madague'a ngue xangu yø xequi n'youi rá do'yo ra ja'i, pe gätho ya yø xequi ya, gue'a gui nequi xanho ngue ja rá do'yo ra ja'i'a.

²¹ Nu yø dä ra ja'i, hinguj sä da 'yembyø 'ye: "Nugá hindí hon'a'i", da 'yembi. Nu rá ya ra ja'i, hinguj sä da 'yembyø gu: "Nugá hindí hon'aui", da 'yembi. ²² Pe gätho ya yø xequi ja ma do'yohu, gätho mahyonjitho. A nu yø xequi di emhmu ngue hin'e mahyoni, gue'u yø xequi ma datho mahyoni'u. ²³ I ja 'da yø xequi n'youi ma do'yohu ngue entho hints'ehmi su t'øppa masu, pe gue'a ra xequi'a ngue man'na di paxhu xanho. 'Ne ja n'na ra xequi ma do'yohu ngue hinguj sä da hnu, 'ne guehna ra xequi na p'uya ngue man'natho di suphu na. ²⁴ I ja yø xequi ma do'yohu ngue di nequi, 'ne hinte man'na di honi ngue ga japhu. Nuna Oja bi hoqui gätho ma do'yohu, 'ne bi 'yøt'e ngue man'na di muui'a ra xequi di emhmu ngue hinga njuani p'u gui nequi. ²⁵ Janangu nuyá, hinga 'da'a n'nanni 'yo rá do'yo ra ja'i,

sinoque gätho'u yø xequi ja rá do'yo ra ja'i, n'na ngu n'na, di nhyoni. ²⁶ Nu'mø ngue di hyenna n'na xequi rá do'yo ra ja'i, gä rá do'yo ra ja'i di hyenni. Nu'mø ja n'na ra xequi rá do'yo ra ja'i ngue hnu mansu, gä rá do'yo ra ja'i, gä di johya.

²⁷ A nuyá, guecju'a nnøpe ngue rá do'yo ra Cristo ya. N'na ngu n'naju, guecju'u yø xequi n'youi p'u ja rá do'yo'a. ²⁸ Njarbutho Oja ya, n'na ngu øt'na yø 'yec'ei bi zänbi ndana gue'a ra 'befi da zä da 'yøt'e n'na ngu n'na. Rá maditho, Oja bi unyø 'befi'u yø representante ra Cristo. Rá yoho, 'bahyø ja'i ngue bi t'unna 'befi ngue da manna hya di bennbabi ra Espiritu Santo ngue da ma. Rá hyu, i 'bahyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue di nxännbate rá hya Oja. I 'bahyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue øtyø milagro. I 'bahyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue da 'yøthe yø dárquehi. A nuyá, i 'bahyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue fäxyø mmic'ejui. 'Ne i 'bahyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue di manda p'u ja nija. I 'bahyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue da nya'u yø 'dan'yo hya hinguj padj. ²⁹ Pe hinga to bi zä ngue da zä da 'yøtra' befi ngue drá representante ra Cristo. Ni xinga to bi zä ni ja'i da zä da 'yøtra' befi ngue da nya'u yø hya di bennbabi yø ja'i ra Espiritu Santo da ma. 'Ne hinga da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä di nxännbate rá hya Oja. 'Ne hinga da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä da 'yøtyø milagro. ³⁰ 'Ne hinga da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä da 'yøthe yø dárquehi. 'Ne hinga da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da nya'u yø 'dan'yo hya hinguj padj. 'Ne hinga da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä da ma te ga mbøn'u yø 'dan'yo hya i hma. ³¹ Mani nehu ngue Oja di 'da'ahu rá 'befi nu'a ma datho tate di muui. Pe nugá, nuna man'na ra hya tate di muui ngue mi da yø hya, guehna di nne ga xän'nahu naya.

13

¹ A nuyá, madague'a gdi padj gdá nyahu'u yø hya yø 'dan'yo ja'i, ogue gdi padj gdá nyahu'u yø hya ga ya yø anxø, pe nu'mø hin dadi mahma mmic'ejhu, ya hinte dadi muhu. Nu ma hyahu hinte di muui porque di cohmu tengutho ra t'egui 'mø ma zant'i, ogue tengutho ra xit'egui di zantyo hyaxi. ² Madague'a gdi padj gdá nya'ahu'u yø hya di bennbabi ra Espiritu Santo yø ja'i da ma, ogue gdi pahmu gätho'u yø hya xanhenni, ogue gdi timhmu xandønho hanja'u yø hya hinguj fadi hanja, ogue di ja xanho ma nt'ec'ejhu, asta ga emphu yø nyuni ngue da 'uegue, dani mpa n'na nguadi, 'ne di nja, pe nu'mø hin dadi mahma mmic'ejhu, ya hinte dadi muhu. ³ Madague'a ga dat'i gätho'a te di peshu ngue ga unhnu te dä zi yø hyoya, ogue asta ga n'uni ngue da ma nt'udi gahu, pe

nu'mø hin dadi mahma mmic'eihu, ya hunte dadi muhu.

⁴ A nu ra ja'i ngue majuanj di mahra mmic'eiu, guehna ra ja'i seti te sifi. Guehna ra ja'i ja ra yemmai. Guehna ra ja'i hingra zeya. Guehna ra ja'i hinda 'yets'i hapu ya. ⁵ 'Ne di jammasu ra mmic'eiu. Hingui honse ra nho da m'mai, sinoque honnbabi ra nho yø mmic'eiu. 'Ne hingra cue. I ja ra mpunabi tengue t'ørpe. ⁶ Hinda johya 'mø nnu ngue øtra ts'oqui mi'da yø ja'i, sinoque di johya 'mø nnu ngue njuantho ga 'yo yø ja'i. ⁷ Nu'mø di mahra mmic'eiu n'na, ya di siguethe di maði madague'a hingui ho te ørpabi. Zant'a embra mmui ngue xanho te øtra mmic'eiu, porque hingui nne da hyep'u'a gui maði. I tøm'i ngue di n'yo ra mmui ra mmic'eiu 'mø ngue hinga gue'a ø'te.

⁸ A nuyá, nu'a ngue ga mahma mmic'eihu, i jatho ngue hinha ra nzegui ga mahma. Pe nuya yø 'befi bi 'dacu Oja, di njap'u ra nzegui ya. Porque da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinni mantho di bennba yø ja'i ra hya da ma. Da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinni mantho da japyo ja'i da nya yø 'dan'yo hya. Da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinni mantho ngue ja da xanbabi yø ja'i'u yø hya xanheni. ⁹ A nuyá, majuanj ngue hinga gátho di pahmu hanja yø hya. Porque Oja hingui udi gátho'a te ra hya i ja. ¹⁰ Pe da 'yehra pa ngue gáthogahu ga pahmu xanho hanja ra hya. Nu'u yø pa'u, ya himma hyonj ngue di m'mahyo ja'i da xanba ra hya yø mmi'yec'eiu.

¹¹ A nu'mø mará nguégui, di mmanyø hya ga nya yø basi. Nu ma n'yomfeni mi ja, tengutho yø n'yomfeni yø basi. Pe nuyá, ya dá ndan'yohu ya, ya bi gop'u'u yø hya xtá mangá 'mø mará nguégui. ¹² Nuyá, nup'u ga mbemma mmui hanja ra hya ya, entho tengutho 'mø di hetra hye, hinda nequi xanho hanja gátho yø hya. Pe da 'yehra pa ngue ga nuprahú rá hmj ra Cristo. Ya ja ga pahmu p'u xanho hanja ra hya p'uya. A nuyá, zits'utho di pahmu hanja ra hya ya, pe nu'u yø pa'u, ya ga pahmu xandønho gátho hanja, tengutho Oja i pacu xandønho'a.

¹³ Janangue ja ua ya hyu yø hya zant'a ja ts'editho ngue ga øthu. Ja ts'editho ngue zant'a ga ec'eihu Oja. Ja ts'editho ngue zant'a ga emhmu ngue di nja'a te mman'Oja. 'Ne ja ts'editho ngue zant'a ga mahma mmic'eihu. Pe nuna ma datho di muui ya hyu yø hya ya, gue'a ngue zant'a ga mahma mmic'eihu.

14

¹ Dami ja ndummui ngue gui mahni mmic'eiu n'na ngu n'na'ahu. Nuna Oja, 'dama 'dan'yo yø 'befi i ja, pe dami ne ngue da zã gui 'yørpahu rá 'befi Oja. 'Ne ma datho

damj nehø ngue di m'mahyo ja'i ngue ya dyø 'befitho'a ngue da manna hya di bennba Oja. ² Porque nu'mø 'bahra ja'i ngue ga ya'u yø hya hingui fadi, ya hingyø ja'i'u nzofo, porque hujungui øde te ga ya. Hinda honse Oja padj tema hya mmanna ja'i. Porque ra Espiritu Santo di hatra ts'edi di bennbi te da ma, pe hujungui padj te ga mbønyø hya i mma. ³ Pe nu ra ja'i ngue di bennbabi Oja ra hya ja ngue da xihyø ja'i, gue'u yø ja'i nzofo para ngue di zacyø nt'ec'eiu yø ja'i. Di hatra ts'edi yø ja'i na ra hya øde hma, 'ne hurpabi yø mmi. ⁴ A nuya yø ja'i ga ya yø 'dan'yo hya, guehya hujungui øde te ga ya, sinoque pase hanja'a ra hya mma. Pe nu ra ja'i ngue di bennbabi Oja na ra hya da xihyø ja'i, nuya yø ja'i di mpeti, di japi ngue da dinyø mmui yø ja'i na ra hya xifi.

⁵ Mahotho 'mø ngue gátho di sã gdi nyahu yø 'dan'yo hya hingui fadi. Pe ma datho di nnegá ngue di ben'nahu Oja'a te ra hya gui xihmu yø ja'i. Porque man'na xanho ngue da 'yøde xanho yø ja'i'a te ra hya gui mmamhmu, hinda gue'a ngue gdi nyahu n'na ra hya ngue hingui øhyø ja'i. Xquet'a xanho, pe gue'mø 'bap'u te'o da zã da ma te ga mbønna hya da hma. Janangue gátho yø ja'i di 'bap'u da dinyø mmui hanja ra hya. ⁶ Ague ma zi cu'ahu, xi'mø ga mmagá p'u ngue ga xan'nahu ra hya, 'ne gdá zo'ahu yø hya hingui øhmu, indana ra hya gui 'yēt'ammuihu 'mø? Pe nu'mø gdá zo'ahu'a te ra hya gni yahu, ya da dini xanho ni mmuihu hanja ra hya 'mø. Ya gui pahmu hanja'a ra hya di bennngagui Oja ga mmamp'uya, guehna ra hya da zã ga xan'nahu na.

⁷ Ya gui nnuhu, nu'mø ya ra corneta ximmi ya ra 'bida, nu'mø hinda ntinyø hya, ya hingui fadi tema so i ja. ⁸ Nup'u ja n'na ra tunhni ya, nu'a pixtra corneta 'mø hingui padj da mixt'i, aha ya ra corneta, hunte ni bønho. Porque hinda nsá yø ja'i ngue di nja ra tunhni. ⁹ Gui njathu p'uya, nu'mø hingui øhyø ja'i'a ra hya gni yahu, çhague da mbahyo ja'i'a ra hya gui mmamhmu 'mø? aha gadi yahnihu, hujungui øde te gui mmamhmu. ¹⁰ Nuna ja ra ximhai, mandøngu dyø hya ja ua ngue ga ya yø ja'i. Pe gátho'u yø hya ga ya yø ja'i, ja te ga mbøni.

¹¹ A nuyá, nu'mø tonj ja'i da zoqui, 'ne ga ya ra hya hinda øde, ya tengutho 'mø da ndø yap'utho rá hã'i'a nzoqui, porque hinda zã gdá nya'be'a te ra hya ga ya ra ja'i. ¹² Nugá di padj ngue emmji gui nne di ha'ahu ra ts'edi ra Espiritu Santo ngue da zã gui 'yørpahu rá 'befi Oja. Pe damj nehø ngue nu'a ra 'befi gui 'yøthu, da gue'a ra 'befi ma datho da 'yørpabi ra nho ni mmi'yec'eihu gui 'yøthu.

¹³ Nu to nne da nya yø hya ngue hingui øhyø ja'i, da 'yãpra mate Oja ngue da zã da xihyø mmic'eiu te ga mbønna hya da ma. ¹⁴ Porque nu'mø di mmat'Oja 'ne hingui

øhyø ja'i'a te ra hya nna mat'Oja, nua ja ma mmui di padi ngue di mmat'Oja, pe nua ya ø hya di mma, ya hin tema rho da 'yørpabi yø ja'i. ¹⁵ Ndana gue'a ja ngue ga øt'a ya mø? I ja ngue ga mmat'Oja co gätho ma mmui, pe guehya yø hya øhyø ja'i gdä mat'Oja. I ja ngue ga tutyø alabansa co gätho ma mmui, pe da gue'u yø alabansa ngue øhyø ja'i yø hya i mma. ¹⁶ Nu'mø gadi ja mammadihu Oja, 'ne'mø hinjongui øde tema hya gui mmamhmu, nu ra ja'i øts'e te gui mmamhmu, ya hingui padi te ga mbønna hya. Ya hingui sä da 'yenna ja'i da ngut'atho. ¹⁷ Madague'a ngue mazi hotho ha gni ja mammadihu Oja, pe nu'mø ngue hingui øhyø ja'i'a ra hya gni ja mammadihu Oja, ya hin tema ntho ørpabi yø ja'i ra hya øde.

¹⁸ Nugä dadi ja mammadi Oja ngue mits'u xangu yø 'dan'yo hya di padi gdä nyagä ngue'ahu. ¹⁹ Pe nup'u di mpeti yø ja'i, nugä di nnu manho ngue høndi cat'atho yø hya ga xänbabi yø ja'i, pe da gue'u yø hya øhyø ja'i gdä nya, hinda gue'a ngue ga mmanä 'det'a mahuaqi yø hya ngue hingui pahyø ja'i te ga mbøni.

²⁰ Ague ma zi cu'ahu, 'yoni mantho gui øthu tengutho yø basi ngue zits'u dyø n'yomfëni ja. Pe xanho ngue gui cohmu tengutho yø basi ngue hingui ngu ra nts'o padi, gui njathu p'uya. Pe ya gyø daja'ihu, dami 'yot'e ngue ya ja xanho ni n'yomfënihu ya. ²¹ Nup'u ja ra libro ngue rä ley, Oja i ena: "Nua yø ja'i ngue yø mmejmahya, ga japi ngue di ts'ofø conyø hya ga ya yø 'dan'yo ja'i. Pe madague'a di ts'ofø conyø 'dan'yo hya, ngutho hinda 'yørcagui masu", en'Oja. ²² Janangue nuna Oja, nu'mø nzohyø ja'i conyø hya hingui fadi, gue'a ra hmeya'a ngue hingyø 'yec'ei yø ja'i ts'ofø, sinoque yø mmejmahyatho. Pe nu'mø nzo Oja yø ja'i cona hya di bennbabi yø pøngahya da ma, gue'a ra hmeya'a ngue ya yø 'yec'ei yø ja'i nzofo.

²³ A nu'mø ngue n'arbu xá mpeti yø 'yec'ei, 'ne'mø gä ga ya yø 'dan'yo hya ngue hinga nt'ode te ga ya, xi'mø bi yut'a n'na ra ja'i hinga 'yec'ei ne hingui pahyø 'dan'yo hya ga ya yø ja'i, uangu di da 'yembi ngue loco yø ja'i di yahni. ²⁴ Pe nu'mø nne di nyä n'na ra 'yec'ei ngue da manä hya di bennbabi Oja da ma, 'ne da nya ra hya ga ya yø ja'i, xi'mø bi yut'a n'na ra ja'i hinga 'yec'ei ne hingui padi hanja ra nt'ec'ei, ra ja'i da dinnä mmui ngue ja ra ts'oqui co nu'a te ra hya da 'yøde. ²⁵ Di n'yo rä mmui ra ja'i ngue Oja i padi xanho te gäma hya mbemp'u ja rä mmui. Di ndantyøhmü p'uya ngue da danne Oja. Da 'yena: "Majuani ngue gue'a Oja n'youi ua ha di mpeti yø ja'i 'bøcua", da 'yena.

²⁶ Ague ma zi cu'ahu, nup'u ha gadi mpetihu ya, i 'bai to nne da dutyø salmo, i 'bai to nne di nxänbate rä hya Oja, i 'bai to nne da manä hya di bennbabi Oja, i 'bai to i nne da nya yø hya ngue hinga nt'ode, i 'bai to da zä da ma te ga mbønyø 'dan'yo hya hinga nt'ode. Pe nu te gäma hya gui nne gui mmamhmu, gui mmamhmu yø hya di haära ts'edi yø ja'i. ²⁷ A nu'mø te'o ga ya ra 'dan'yo hya hinga nt'ode, ya høndi yo nc'ei oque hyu nc'ei di nya. Pe 'da mi'datho di nya. 'Ne nnetho ngue di 'bai te'o da xihyø ja'i teni bøn'u yø hya da hma. ²⁸ A nu'mø ngue hinjo'o p'u to di thocra hya, man'na xanho ngue 'yo di nzohyø ja'i'a n'nan'yo ra hya ga ya. Porque hinjongui øde te ga ya. Sinoque n'na ngu n'na di nyæsi Oja p'u ja yø mmui.

²⁹ Xquet'a ngut'a ya, nu te'o nne da xihyø ja'i'u yø hya di bennbabi Oja da ma, di nya yonc'ei oque hyu nc'ei. Mi'da yø ja'i p'uya, da hyacra güenda ngue'mø majuani Oja di bennbabi ra hya mmanä ja'i oque hin'na. ³⁰ Nu'mø ngue 'bup'u man'na ra ja'i nne da xihyø ja'i ra hya di bennbabi Oja da ma, di nsäya'a ya p'uya, di japi di nya man'na nc'ei nne di nya. ³¹ Gätho'ahu, nu to nne da xihyø ja'i ra hya di bennbabi Oja da ma, 'da mi'da di nya. Janangue nu'u yø ja'i øxra hya da hma, da dinyø mmui hanja ra hya, gue'a di hya ra ts'edi'a. ³² Nu te'o nne da xihyø ja'i'a te ra hya di bennbabi Oja da ma, da dø'mi mente da zä di nya. ³³ Porque Oja hingui nnepe ngue 'da di yahniho yø ja'i p'u ha ja ra hya.

Nu'a te ør'mi'da yø 'yec'ei mi'da yø hñini, dangu'a gui 'yøthu. ³⁴ Porque yø xisu hingui sä ngue di nyap'u ha di mpeti yø 'yec'ei. Porque yø xisu hin'yü ra nt'edi ngue da gue'u di opan'yu ra hya yø ja'i'u. Sinoque yø n'yohu'u ja ngue di m'met'o tengutho ra hya mmamp'u ja rä ley Oja. ³⁵ Nu'mø ja tema hya nne da 'yänna n'na ra xisu, da 'yänna damme p'u ja rä ngu. Porque hinda nejmanho ngue ra xisu di nyap'u ha di mpeti yø 'yec'ei.

³⁶ Mahsä mi 'yena ngue da zä gui säns te gui 'yøthu. Porque hingo gä damhmu rä hya Oja, sinoque m'mefatho bi zønna hya p'u gui 'buhmu. ³⁷ Nu'mø toni ja'i da 'yena ngue di bennbabi Oja ra hya ja ngue da ma, oque to da 'yena ngue n'youi rä Espiritu Santo, da badi ngue nua yø hya di xi'ahu, gue'a Oja di 'bejpasëgui te di mma. ³⁸ A nu'mø toni ja'i da 'yengui ngue hinga gue'a ra hya di mma, da gue'a to mman'a p'uya xquet'a hingui ja ngue da t'embi ngue gue'a ra hya mma.

³⁹ Ague ma zi cu'ahu, dami nehä ya ngue gues: Oja di ben'nahä ra hya gui xihmu yø ja'i. A nu'u yø ja'i ga ya yø 'dan'yo hya, dami unhnä ra nt'edi ngue di nya. ⁴⁰ Pe da 'yo ni 'yu'a te gäma hya gui mmamhmu, mazihotho gdi mamhmu ra hya.

15

1 A nuya ma zi cu'ahua, man'nan'yo mi 'yot'e ngue gui pumbenihua na ra hoga 'da'yo hya da xi'ahua ya. Ya ga nu man'hohua na ra hya na, 'ne guehna ga du ni nt'ec'eiha naya. 2 Nu'mo ngue hingui hyehmep'u na ra hya naya, gue'mo ngue hingma xots'etho gni 'yec'eiha na ra hya mo, guehna ra hya di nyanni tehna.

3 Nuna ra hya bi siqui, guehna ra hya ra muditho da xan'nahua na. Guehna ra hya na ngue bi du ra Cristo ngue bi hoga ma ts'oquihua. Ya bi nja na te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. 4 Mi du ra Cristo, bi ma nt'agui. Pe bi bennate'a ra hyu pa. Ya mahombi nja ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. 5 Mi bennate ra Cristo, bi nu ra Bedu ngue ya 'bai mahon'a. M'mefa p'uya, bi nu gatho'u mi'da yo representante ra Cristo. 6 Man'na ra pa p'uya, tho'i cut'a ciento'u ma cuha bi nnuui ra Cristo mahon'a. 'Ne xangu tobe 'batho ya, xinxu ndu 'da. 7 M'mefa p'uya, bi nu ra Jacobo. Man'na ra pa p'uya, gatho'u yo representante bi nu mahon'a.

8 Mi nu ra Cristo ya to ga bi nu, ya da nthese'be p'ura nzequi. Pe nugui, man'natho hinga njuanigui. 9 Porque gueca mits'u hinga njuaniga ngue gatho mi'da yo representante ra Cristo. A nugui, ya ra matetho bi 'yot'Oja ngue bi 'dajma 'befi ngue ra representantegui, porque nugui xtá sacá ya yot'ja'i Oja. 10 Pe Oja bi 'yotra mate ngue bi 'dacrá 'befi di p'ehya, 'ne hinga sárbatho'a rá mate bi 'daqui. Porque man'na xangu ra 'befi di ot'á ngue gatho'u mi'da yo representante ra Cristo. Pe nuna ra 'befi na, hingo dadi jasegá na, sinoque orcaqui ra mate Oja ngue faxqui te di ot'e. 11 A nuyá, nu'mo gueque xangu ra 'befi di ot'e, ogue go gue'u mi'da xangu ra 'befi bi 'yot'e, pe nuna ra hya di mmangähe, 'da'igu na. 'Ne guehna ra hya gui ec'eiha na ya.

12 A nuyá, ga 'da'igu di mmangähe ya ngue bi du ra Cristo 'ne bi bennate. ¿Pe hanja ngue gui emhmua ngue hindí bennate yo ánima? 13 A nu'mo ngue majuaní gui mmamhmua ngue hindí bennate yo ánima ya, ¿hanja ngue bi zá bi bennate ra Cristo 'mo? 14 A nu'mo ngue himma juani bi bennate ra Cristo, ya hinte ni bontho na ra hoga 'da'yo hya di mmangähe 'mo. Da guehni nt'ec'eiha p'uya, xquet'a hinte ni bontho 'mo. 15 Ya ra fehni di mmangähe 'mo ngue di xi'ahua te bi 'yot'Oja. Porque di xi'ahue ngue Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mo mi du. A nu'mo ngue himma juani di bennate yo ánima ya, ya himma juani ngue Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mo. 16 Xi'mo ngue hindí bennate yo ánima ya, ya xama bi du ra

Cristo 'mo. 17 Xi'mo ngue ra Cristo himbi bennate, nuna ni nt'ec'eiha i ja, ya hinte ni bontho. Porque hinga njut'itho ni ts'oquihua 'mo. 18 Nu'mo ngue ngu'a ya, nu'u to ya xa ndu, madague'a bi 'yec'ei ra Cristo, pe xquet'a 'ne'u di m'me'u. 19 Nu'mo ngue hinte ni bontho ngue dá ec'eiha ra Cristo mente ra pa dá m'mahua, ya man'natho huccateja 'mo ngue gatho mi'da yot'ja'i.

20 Pe majuaní di xi'ahua ngue nu'mo mi du ra Cristo, bi bennate. Co nuna ra hya naya, di haxa njuani ngue gatho yo ánima xa ndu jatho ngue di bennate m'mefa. 21 Nu'a ra ts'oqui bi 'yotra Adán, ja bá fap'u ngue bi du yo ja'i ua ja ra ximhäi. Pe xquet'a nu'a i bennate ra Cristo 'mo mi du, go bá jutra 'yu'a ngue jatho di bennate yo ánima. 22 Ra Adán, rá 'yu'a ngue gathogaha, gatho ja ngue ga tuha. Pe nu to gatho ec'ei ra Cristo ya, ja ngue di bennate. 23 N'na ngu n'na bá n'youi ra pa p'u ngue di bennate. Rá muditho bi bennate ra Cristo, m'mefa p'uya, nu'mo bá ehra Cristo, nu te'o ga xa 'yec'ei, ga di bennate. 24 Nu'mo ngue bi dapi gatho yo nsuiui, nu'u ena ngue ja yot' ts'edi ngue di mmangase, ga di ts'onnbabi yo hya, ya gue'a ra pa ra nzequi'a p'uya. Nuna Oja ra Papá, di dápra cargo p'uya ngue di ndast'abi. 25 Porque ra Cristo jatho ngue gue'a di ndast'abi'a asta gue'mo da 'yot'a Oja ngue da dapi gatho yo nsuiui. 26 Nu'a rá nsuiui rá nzequitho da dapi, gue'a ra ndate i ja'a, porque ya hinjon da du. 27 Nuna Oja bi unna cargo ra Cristo ngue ga go di manda te ga ja na. Pe nuyá, hingui nne da ma ngue ra Cristo di manda rá Papá, porque go gue'a rá Papá bi unna cargo ra Cristo ngue di manda te ga i ja. 28 Da zonna pa ngue da dahra Cristo ngue di manda te ga ja. Ra Cristo p'uya, nu'a rá Papá bi unna cargo ngue di manda te ga ja, di dapi ngue di mandase, ya guese Oja di manda te ga ja p'uya.

29 I ja man'na ra hya di nne ga xi'ahua ya. I 'bu i'da yo ja'i ngue nyondi i nxixya ngue di porpabi yo ánima himbi nxixya hante ngue da du. A nuyá, xi'mo enyo ja'i ngue hindí bennate yo ánima, ¿hanja ngue nxixya yo ja'i ngue di porpabi yo ánima tengutho 'mo xtí nxixya hante ngue da du 'mo?

30 ¿Hanja ngue hangu ra pa di engá ma te 'mo ngue hindí bennate yo ánima 'mo? 31 Porque n'na pa ngu n'na pa ja ngue da hyo gyot ja'i. Ague ma zi cu'ahua, hontho di xi'ahua na ra hya na, porque majuaní ngue ja gampähä ngue n'na ngu n'naju, ga di n'yohu ra Hmu Jesucristo. 32 Nup'u ja ra hini Efeso, xandongu ra n'u dá sägá p'u, porque ena yo zate yo ja'i da njun'me. A nuyá, xi'mo ngue hindí bennate yo ánima ya, ¿teni 'be'a di tahá ngue te di ot'á 'mo? Man'na xanho ngue ga ena: "Ma ga nsännigo ya, ga mmj ga si te xtá tini. Porque ni xudi ga tu", ga ena.

³³ Yo gadi nhyegui ngue to da hya'aha. Porque nu'mo gadi nsixhu'u yo ja'i xants'o ga'yo, di ts'on'atho'a te ra' nho gni'yohu'u. ³⁴ Yo ma'bedi ni mmahu. Dami hyaxhu ra'yu njuantho, mam'i yothu ra' ts'oqui. Porque bu'i'da ngue tobe hingui pahmu Oja. Di mmanga na'ra hya na' n'namhu' ngue gui pes'nisahu.

³⁵ Ra' nzequi 'bu' i'da nne ngue da 'yorca' ra' nt'anni ya, da 'yengui: "¿Ha di njap'u di bennate yo' anima? ¿Tengu da gohyo do'yo 'mo' bi bennate?" da 'yengui. ³⁶ Gue'a ra' ja'i ngue ma'bedi ra' mmui da' yanni tengu na'ra hya na. Ya gui nnuhu' mo' bi ma' nthu'u n'na ra' hmuda, i' ya ra' do'yo ra' hmuda, nu'a ra' mmui ra' hmuda p'uya da' bots'e. ³⁷ Nu'mo' bi ma' nthu'u ra' hmuda, oque ra' trigo, oque ja' te man'na ma' hmuda, hinga' tengu nja' ra' hmuda da' thuhu da' ngu'atho' mo' bi bots'e. Sinoque ya' n'an'yo ra' do'yo 'mo' bi bots'e. ³⁸ N'na ngu' n'na yo' hmuda' mo' bi ma' nthu'u, nu' te nne Oja ngue da' gohra' do'yo n'na ngu' n'na yo' hmuda, gue'a di' jap'a.

³⁹ Gatho yo' cosa ngue a yo' do'yo, hinga' da'igu yo' do'yo. Nu' ra' do'yo ra' ja'i hinga' da'igu' ra' do'yo yo' zu'e. 'Dama' dan'yo yo' do'yo i' ja, n'an'yo ra' do'yo yo' ts'intshu, ndan'yo ra' do'yo yo' hua.

⁴⁰ Njarbutho te bi' ja mahets'i ya. N'an'yo gui nequi yo' do'yo nguep'u gui nequi yo' do'yo ya te ja' ua ja' ra' hai. Nu'u bi' ja mahets'i, n'an'yo gui nejmanho ngue'a te gui nejmanho ya ja' ua ja' ra' hai. ⁴¹ N'an'yo gui yotra' hyadi ngue'a gui yotra' zana. Xquet'a njarbutho yo' so' ya, nu'a te gui yot'i' da' yo' so' hinga' da'igu' ni' nyot'i' mi'da' yo' so'.

⁴² Nu'mo' ra' pa' dani bennate ma' do'yohu, n'an'yo da' gohi, ya hinda' ngu'a tengutho ja' ya. 'Ne' ya hinda' za' da' du' mo' bi bennate. ⁴³ Xants'o ra' do'yo ra' ja'i' mo' bi t'agui. Nu'mo' bi bennate p'uya, ya di' nejmanho ra' do'yo. Hingui nzaqui ra' ja'i' mo' bi t'agui, pe' nu'mo' bi bennate, ya xanzaqui. ⁴⁴ Nu' ma' do'yohu ja' ua ja' ra' ximhai da' ma' nt'agui. Pe' nu'mo' dani bennate p'uya, ya hinda' nza' ngue da' du. Porque ja' ra' do'yo ra' ja'i' ngue da' du, xindi nja' ra' do'yo ra' ja'i' ngue hinda' du.

⁴⁵ I' mmamp'u ja' ra' Maca' Libro ngue ena: "Nuna' ra' Adan, ra' mudi ja'i' bi' m'mui, Oja bi' hoqui 'ne' bi' japi ngue bi' nja' ra' te", i' ena. Pe' nuna' ra' Cristo bi' m'mu'a m'mefa, ya hinga' ja'itho na, guehna' da' za' di' unna' da'yo te yo' ja'i' na. ⁴⁶ Ra' mudi, bi' nja' ma' do'yohu ngue da' du. M'mefa p'uya, di' nja' ma' do'yohu ngue hinda' du. ⁴⁷ Nuna' ra' mudi ra' ja'i' bi' m'mui, ra' hai ra' do'yo 'mo' mi' ma' mahoqui na. Pe' nuna' ra' yoho ra' ja'i' bi' m'mu'a m'mefa, gue'a ra' Cristo bi' ye' mahets'i na. ⁴⁸ Gatho yo' ja'i' bu'a' nximhai i' ja' yo' do'yo tengutho ra' do'yo

na' ra' ja'i' ra' mudi bi' m'mui ngue ra' hai ra' do'yo. Pe' nu' yo' ja'i' di' ma' mahets'i, di' nja' yo' do'yo tengutho ra' do'yo a' bi' ye' mahets'i. ⁴⁹ A' nuju, i' ja' ma' do'yohu' tengutho ra' do'yo ra' Adan. Pe' m'mefa, xquet'a di' nja' ma' do'yohu' tengutho ra' do'yo ra' Cristo bi' ye' mahets'i.

⁵⁰ Ague ma' zi' cu'ahu, di' nne ga' xi'ahu ya, nuna' ma' do'yohu' n'youi ra' ji, hinda' za' di' m'mup'u ha' di' manda Oja na. Porque nuna' ma' do'yohu' hingui zai, ya hinda' za' di' m'mui para zantho na. ⁵¹ Pe' di' nne ngue ga' xi'ahu n'na ra' hya hingui fadi hanja. A' nuju ya, hinga' gatho ga' tuhu, pe' ga' da' ma' mapadi ma' do'yohu, n'an'yo da' gohi. ⁵² Tengutho gui ts'antra' da' ra' ja'i, n'na zihmantho di' njarbutho'a te ja' ngue di' nja. Nu' ra' pa' ngue ra' nzequi, da' t'ode ngue di' nja' ra' corneta. Nu'mo' bi' nja' p'uya, nu'u xandu, di' bennate ngue di' m'mui para zantho. Pe' nu'u yo' ja'i' di' bu'ho'a ra' pa'a, da' ma' mapadithobi yo' do'yo. ⁵³ Porque ma' do'yohu' hingui zai, jatho ngue di' mpadi, da' gohi ngue di' nza. A' nuya, nuna' ma' do'yohu' ja' ngue da' du. Nu'mo' bi' za' bi' mpadi, ya hinda' du. ⁵⁴ Nuna' ma' do'yohu' i' tu, bi' za' bi' mpadi, para zantho di' nja' ma' do'yohu. Ya di' nja'a te' m'mamp'u ja' ra' Maca' Libro ngue ena: "Nu' ra' ndate i' ja, di' m'mehra' ts'edi, porque da' thapi. ⁵⁵ Ya hinda' za' da' hoyo' ra' ndate. Porque hinda' da' za' di' ntate ngue da' hoyo'", i' enna hya. ⁵⁶ I' ja' ra' ts'edi ra' ndate ngue ho' yo' ja'i' porque ja' yo' ts'oqui yo' ja'i'. 'Ne' i' mmanna ley ngue di' njapra' castigo ra' ts'oqui. ⁵⁷ Pe' janjuan' dadi ja' mamadi Oja ngue mi' za' ma' ec'ei' ma' Hmuhu' Jesucristo, gue'a bi' yo't'e' ngue da' taphu' ra' ndate'a.

⁵⁸ Janague nuya ma' zi' cu'ahu, ga' dahu xandonho. 'Yo' gui hehmu na' ma' nt'ec'ei'hu i' ja. 'Yo' gui sayahu ya, zant'a' dami' yo'pahu' ra' befi' ra' Hmu. Ya' gui pahmu ngue nuna' ra' befi' ra' Hmu di' o'pahu' hinga' sarbutho dadi' m'p'chmu.

16

¹ Nu'a' ra' m'nyu ja' ngue gui pethu' para ngue gui unhu' ma' cuhu' ra' m'mu'a' n'anni, dami' yo'othu' tengutho ra' hya' da' xica' yo' ye'c'ei' ra' m'mup'u ja' ra' hai Galacia. ² Nu'mo' ga' mpetihu'a' ndomingo, n'na ndi' ngu' n'na ndi' gui mpetihu, n'na ngu' n'na yo' ye'c'ei' da' hyaxi zi' algo ra' m'nyu ngue ra' ofrenda para ngue da' ma' m'mets'i. Janague nu'mo' da' magä' p'u' gui' buhmu, hinga' ja' gui pethu' ra' m'nyu. Ya' xqui' uecu' zihangu'a' tengue xa' nzu't'a' ni' ts'edi xca' tahmu. ³ Nu'mo' da' magä' p'u, ya' xqui' huanhu' yo' n'yohu' ga' et'a' ngue da' ma' Jerusalen, di' da' ra' m'nyu. 'Ne' ga' unna' carta da' gats'i' ngue dani' da. ⁴ A' nu'mo' da' za' ngue' nequi ga' mma, da' gdä' megä' be'u' yo' n'yohu' da' ma' p'uya.

5 Nu'mò dá nɛxá ua ngue ganj mpagá p'u ja ra hái Macedonia, m'mɛfa p'uya ga thogui ganj mpap'u Corinto guí 'bahmu. 6 Xamhmatho dá zà ngue ga m'mácá p'u njammj pa. A nu'mò dá zà, ja ga m'məp'u mɛnte gá di thohyø sɛ'ye. Ya dá zà guí fáxcáhu te ga honj ha ganj mpa 'mø dá thogui. 7 Híndí nne ngue ga thotho 'mø dá map'u guí 'bahmu. Dá ne Oja ngue dá zà ga m'mácá p'u njammj pa. 8 Pɛ nuyá, dí nne ga m'mácua Efeso mɛnte dá zønná pa ngue rá ngo Pentecostés. 9 Porque nɔua Efeso sáap'u ga mmangá xanho rá hya ua madague'a xangu to sɛqui.

10 Nu'mò bj map'u guí 'bahmu ná rá Timoteo, damj 'yørpahú masu, porque nuna xquet'a ørpabi rá 'bɛfi rá Hmu tengutho rá 'bɛfi dí ø'tá. 11 Nuna rá Timoteo, damj nu mansuhú ná. A nu'mò bá penguj ngue dá zøcua dí 'bui, guá fáxhú'a te di zøcua. Porque dí tømj ngue dá zøcua há dí 'bui, dá gue'u ma cùhu n'youi dí tømj ngue dá zøcua.

12 A nuna má cùhu rá Apolos, dá xicá ná ngue 'da xtí máhá'u má cùhu bj ma dá nu'áhu. Pɛ hmbj ne bj ma. A nuyá, xamhmatho dá bonguj ngue dá map'u ya.

13 Dá 'yo nj 'yu te gui 'yøthu. Damj 'yøt'e ngue dá nj nt'ɛc'ɛihu. Damj hyahú nzammú n'na ngu n'na. 14 Nu'a te gá i ja ngue gui 'yøthu, to bi zà má ja'j, gá guj mahmu.

15 Ague má zi cù'áhu, nu'mò rá mudj mambá hmanna hoga 'da'yo hya p'u ja rá hái Acaya guí 'bahmu, guí pahmu ngue nuna rá Estéfanos co gátho'u 'bap'u ja rá ngu ná, guehya rá muditho bi 'yɛc'ɛj ná rá hya ná. 'Nɛ guehya janjuanj ngue ho yø mmú ngue fáxyø cù ya. 16 Dí nnegá ya ngue nu'a te rá hya mmanya dí xi'áhu ya, damj 'yɛc'ɛihu. Dá gue'u mj'da dj mpɛfi ngue mmanna hya, 'nɛ dá 'yøt'áhu rá nho ná rá hya j mma, damj 'yɛc'ɛihu te mma.

17 Janjuanj dadi johya ngue bi zøcua ya nj mmenguhu rá Estéfanos, bá n'youi rá Fortunato, conná Acaico. Porque hinguj sá guí zenguagáhu ngue yap'utho nj nguhu. Pɛ ya bi zøcua ya má cùhu ngue bi zenguagui, ɛntho gá søsehú ua ngue gá zenguagáhu. 18 Janjuanj ngue di hacra ts'edi 'mø mj zøhø, tengutho gui há'áhu rá ts'edi. Damj pahmu ngue nuya yø n'yohú njap'u ngue di hacra ts'edi yø ja'j, damj nu mansuhú ya.

19 Nuya yø 'yɛc'ɛj 'bui gá rá hái Asia, gá di zengua'áhu. Nuya di zengua'áhu, guehna rá Aquila 'nehra Priscila, dá guehya yø ja'j dí mpɛti p'u ja yø ngu ya p'uya di zengua'áhu. Porque n'nat'a má Hmu dí ɛc'ɛihu. 20 I pen'náhu rá nzengua gátho ya má cùhu 'bucua. Gátho má zengua n'na ngu n'na'áhu.

21 Nugá drá Pablo dadi cuatá má thuhú ná rá carta ja ua ngue dadi zengua'áhu.

22 A nuyá, nu'mø tonj ja'j ngue híndí má'a má Hmuhu Jesucristo, guehna rá ja'j dá má rá castigo ná. Dá ne'a rá Hmu ngue dá ɛhɛ.

23 Nu'a má Hmuhu Jesucristo dá ne ngue di jap'áhu. 24 Nu to gátho di ɛc'ɛihu rá Jesucristo, dí pennbabi rá hya ngue dadi madj. Dá ngut'átho.

2 Corintios Ja ua rá yoho rá carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēmba yø 'yεc'εi Corinto.

1 Nugā drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegā rá Jesucristo. Nugā ya, co 'nēhna ma zi cūha rá Timoteo dadi zenguagā'be'u yø ja'i Oja di mpeti p'u ja rá hūni Corinto, da gue'u mī'da yø ja'i ya o rá 'ye Oja rá m'map'u ja rá hāi Acaya dadi zengua'be. 2 Dī nnegā'be ngue nuna Oja ma Papáhu co 'nēhna mā Hmūhu Jesucristo di jap'áhu 'nε da hyut'a ní mmāihu.

3 Nuna Oja ngue rá Oja 'nēhrá Papá mā Hmūhu Jesucristo, ma ga ja mammadīhu naya. Nuna Oja mā Papáhu, di huεgahu 'nε di hoga mā mmāihu ná. 4 N'na ndi ngu n'na ndi ga sáhu rá n'u, guehna Oja di hoga mā mmāihu. Pε tengutho bi 'yørcáhu Oja ngue bi hoga mā mmāihu, i nnepe ngue ga jahu p'u mā mmic'εihu ya. Nu'mø dī nnu mā mmic'εihu ngue sá rá n'u, xquet'a ga hojpa hu yø mmāi. 5 Nu'mø xangu rá n'u dī sáhu tengutho rá n'u bi zā rá Cristo, pε nuna rá Cristo mathogui tho di hoga mā mmāihu ná. 6 A nuyá, nuna rá n'u dī ságā, guehna di zápu di nhohni mmāihu ná 'nε di nyannj tehu naya. Nu'mø ngue di hogā mā mmāi Oja, xquet'a da zā gui tūni ha di nhohni mmāihu 'nε gui tūni ha di nyannj tehu. Porque nu'mø gui sáhu rá n'u tengutho xtá ságā, dī nne ngue gui seti xanho te gā rá n'u ja ngue gui sáhu. 7 A nuyá, di pa'a njuani ngue gā gui pømmahnohu ya, porque di pacā ngue nu'mø ya gdi sáhu rá n'u tengutho xtá ságā, nuna Oja xquet'a di hoc'a ní mmāihu tengutho i hoga mā mmāi.

8 Ague mā zi cū'áhu, nu'u yø xεqui jap'u ja rá hāi Asia, damj pahmu ya ngue xandøngu rá n'u xtá ságā p'u. Janjuani ngue dá m'mu mman'u. Ya di εna ngue hin xcabá seti te gā rá n'u dá thogui. Porque ya ja ngue xtabá thogui. 9 Nup'u ngue nná beñi, εna gue ya xi ts'anni ngue dá thogui. Pε nuna te gā rá n'u dá thocā, i nja ná para ngue man'natho ga hon'Oja ngue da yangui. Porque Oja i sá da 'yøt'e ngue di beñate yø ánima. Ya hūnda zā da 'yεnna ja'i ngue dá hyonse ha di nyannate. 10 Pε nu'mø rá ora mī ja ngue xtabá thogui, di haxa njuani ngue guehna Oja bi yangui. Asta guehya i fáxqui. Da guehya dī haxa njuani ngue nu'mø nimantho ga sá rá n'u di sigue da yangui. 11 Pε i jatho gui fáxcahu ya ngue gui mmarcahu Oja. Nu hangu gangu yø ja'i da marcaguí Oja, nu'mø

bi nu yø ja'i ngue di jajpagui Oja, gā gue'u di ja mammadī Oja'u.

12 I jap'u man'na rá hya ya ngue man'na mā datho nná johya. Porque dadi unna güenda ua ja mā n'yomfeni ngue majuanj dadi mporta xanho ua ja rá ximhāi. Pε nu te gā dī øt'e, majuanj ngue mā mmāi nná øt'e. Nuna rá hya di xi'áhu ya, guehna dá n'yogā 'mø mā magā p'u gui 'báhu naya. Pε gue bi 'dacrá mate Oja, go bi 'yøt'a ngue ngu'a dá n'yo. Hinga sá ga εna ngue di pase te nná 'yo. 13 Nuyá yø hya dadi cuatá ua ja rá sūcua, hin temā man'na mā hya mā uants'ibi, gā gue'a te mmanna sūcua. Nuna rá hya gui tūmhmu p'u ja rá sūcua, guehna rá hya dī nne ga xi'áhu naya, nugā hūndi há'áhu. Emmei dī nnegā ngue da dīnni mmāihu xandønhø ngue gā gue'a te dī øt'e. 14 Porque nuyá, hinga gā tūnni mmāihu xanho hanja te dī øt'e. Pε dī nnegā ngue da dīnni mmāihu xanho te dī øt'e, n'namhma ngue nu'mø rá pa da εp'u rá Hmu Jesús, ya da zápu gui 'yεspahua' tenguε nná 'yogā. Dagueque, xquet'a gā εspabi'a tenguε gni 'yohu p'uya.

15 Nugā nup'u nná beñi, dī εna ngue ya gui nnu manhoju, jananguε dá sánná'a rá yondi ngue xca map'u ngue xcabi zengua'áhu. 16 Porque dá ne ngue nu'mø xca ma Macedonia, xcāni nthocā p'u gui 'báhu. Nu'mø xcabá pengā Macedonia p'uya, mahøn'a xcabá thocā p'u gui 'báhu. Dī εngā ngue gui fáxcahu te ga honi ngue gdá thop'u ja rá hāi Judea. 17 Pε ya hūmbi zā dá map'u. ¿Ua gui εmhmu ya ngue hūmma juani te dī mmangā 'mø mā sánni ngue ga mmap'u? Nuna rá hya dá mā ngue xca øt'e 'nε ya hūmbi nja, ¿ua sá gui 'yεmhmu ngue 'da'igu nná yagā'be yø ja'i 'bucua ja rá ximhāi? Porque yø ja'i i mma ngue da 'yøt'a n'na rá hya, 'nε padj xanho ngue nu rá hya i mma, hūnda 'yøt'e. 18 Pε i pa Oja ngue hūnjam'mø dī mma ngue ga øt'a n'na rá hya nu'a dī padj ngue hūnda zā ga øt'e. 19 Hingua gue'a dī øt'a'a, porque di tenná rá Jesucristo rá Ts'ant'u Oja. A nugā ya, conna Silvano, conna Timoteo, ya xtá xi'áhe hanja ná rá Jesucristo. Nuna, hūnjam'mø bi man'a n'na rá hya ngue da 'yøt'e, 'nε padj ngue hūnda 'yøt'e. Porque nuna rá Cristo gátho majuanj te bi mā. 20 Nu te gāma hya xa yat'Oja ngue di nja, go gue'a rá Cristo øt'e ngue gā di nja. Jananguε ya dī εspahua Oja 'mø dī εmhmu ngue majuanj'a te mmanná hya Oja. Porque nu'a te mī hma ngue da tho rá Jesucristo, ya bi nja. 21 A nugā ya, ximma ngu'áhu, guehna Oja di hacju rá ts'edi ngue hūnha gdá hεhmu rá Cristo. Nuna Oja, ya bi 'yøt'e ngue yø ja'ígahu. 22 Ya dī ohu rá 'ye Oja ya. Ya bá 'benngaha rá Espíritu Santo ngue ga n'yohu. Jananguε ya dī háxha njuani ya

ngue gátho mi'da yø hya xa yat'Oja ngue ra nho di 'dacju, gá di nja.

²³ Nu'a ngue hinda magä p'u Corinto tengutho nmi sänni ngue xa map'u, nugä di ena ngue go ni nhohu ngue hinda magä p'u. I pa Oja ngue majuanj te di xi'ahu. A nu'mø gui emhmü ngue himma juanj te di mma, nugä dadi n'unj ngue maða zacä Oja 'mø. ²⁴ Hinda nne ga mma ngue ja ga sänni ha gdi japi nt'ec'ihu, ya di padi ngue da ni nt'ec'ihu. A nuna ra hya di nne ga ø't'e, guehna ngue man'natho gui johyahu 'mø di yahu.

2

¹ Janangue nugä di ena ngue man'na xanho ngue ya hinda map'u mahon'a, porque nu'mø xa magä p'u, hont'a xti du ni mmuihu co nuna ra hya xa ma ngue xa hec'ahu te gä gui øthu. ² Porque nu'mø ga ø't'a ngue da du ni mmuihu, ¿te'o da zä da 'yø't'e ngue ga johyagä 'mø? Hinda hon'athohu sä gui 'yøthu ngue ga johyagä. Pe ¿ha di zä ga johyagä 'mø ga xi'ahu yø hya di du ni mmuihu? ³ Janangue ya hinda magä p'u, sinoque hontho dá pen'nahü ra carta dá ot'i. Hinda ne ngue ga mmar'p'u ngue hondra dummu ga ma ha. Porque ya hinda zä ga johya 'mø ga hec'ahu te gui øthu. Dague'ahu p'uya, xquet'a di padi ngue hinda zä gui johyahu 'mø hondra dummu ga hats'ahu p'u. ⁴ Nu'mø ma ot'a ra carta dá pen'nahü p'u, janjuanj ngue hinda padi te ga ot'i, asta di zoni ngue ra ndødummu jagui. Porque di padi ngue da du ni mmuihu 'mø gä nuhu na ra hya dá ot'i. Pe nuna ra hya dá pen'nahü p'u, hinda pen'nahü p'u ra hya ngue da du ni mmuihu. Sinoque dá pen'nahü p'u ra hya n'nammä gui padi ngue mathoguitho dadi ma'ahu.

⁵ A nuna ra n'yohu bi 'yøtra sui p'u gui 'buhmu, hinga honthogui bi 'yø't'e ngue bi du ma mmui, sinoque xquet'a 'n'e'ahu bi 'yø't'e ngue bi du ni mmuihu na. Pe hinda nne ga mma ngue mathoguitho ra nts'onj bi 'yø'na ra n'yohu di xi'ahu. Porque hinda nne ngue da 'yengui ngue di hørpabi ra hya. ⁶ Pe nuyä, ya mme gátho 'da'igu ga mamhmü ngue ga hejpa'ha te ø'na ra n'yohu na. Ya co nu'a ya. ⁷ Xanho ngue gui punnbahü'a ra n'yohu ya. Damj hojpa'ha rá mmui. Nuya hinguj padi te da 'yøtya, pe 'yo gui nnehü ngue nimantho mathoguitho da du rá mmui. ⁸ Ma'da'yo damj 'yuti ngue gadi mahmu'a ra n'yohu ya. ⁹ Ya mam'met'o xtä pen'nahü p'u ra carta ngue gui hejpa'hu yø mmejma'hya. Dä xi'ahu na ra hya na, dá ne ngue ga haxä njuanj ngue'mø gui 'yø't'e te di xi'ahu, oque hin'na. Pe ya bi nja, ya gä hejpa'hu na ra n'yohu di mmangä. ¹⁰ Nu'mø

gui punnbahü na ra n'yohu gä hejpa'hu ya, xquet'a 'n'equi dadi punnbj. Porque di nne ngue rá hmj rá dá ra Cristo p'u ga punnbj te'o gui punnbahü. Madague'a hinguj ho te bi 'yørcagui ra ja'i, pe ga punnbj, porque hinda nne ngue di nts'onna hya p'u ha gui 'buhmu. ¹¹ Porque ra zithu janjuanj ngue thuhrä xä ngue di ts'onna hya p'u ha gui 'buhmu. Pe nu'mø di nhojpabi yø ja'i, ya hinda dahra zithu.

¹² Nugä dá map'u ja ra hñinj Troas ngue dá mangä hanja na ra hoga 'da'yo hya ngue ra Cristo. Pe Oja bi 'yø't'e ngue bi bõngmanho ra hya dá mangä p'u. ¹³ Pe himbi zä xa n'yo mapähä, porque ma cuhu ra Tito ya marä hya'a ngue ja xa nthe'be p'u, pe himbi zøhø. Janangue dá n'yetegä p'uya, dá thogu, danj mpagä p'u ja ra häi Macedonia, xamhmatho ngue ja xcanj nthe'be p'u ra Tito.

¹⁴ Bi mäqui jammadigui Oja nuna bi 'yø't'e ngue di n'yo'be ra Cristo, 'n'e fäxqui ngue honnbu bi zä nnä ma j nthäha ra hya. Ndap'u bi zä ni ma ra hya, tengutho ra bopo ngue mahotho ga yanj ndap'u bi zä. Porque Oja bi 'yø't'e ngue nuna ra hya di mma di n'yo ndap'u bi zä. ¹⁵ Janjuanj ngue nnu manho Oja ngue dadi 'yonna hya ngue ra Cristo. Nu'mø zø ra bopo, nu'a ga yanj, gátho yø ja'i paha. Njarbutho ra hya di mmangä ya, gátho yø ja'i øxra hya, ngu'u di nyanyø te, ngu'u da ma ra castigo, gä øxra hya. ¹⁶ A nu yø ja'i da ma ra castigo, nuna ra hya øde, ena ra ndate n'youi ra hya p'u ga mbeni. Pe yø ja'i di nyanyø te, nuna ra hya øde, mazihotho p'u ga 'yøde, 'n'e tynyø mmui ngue guehna ra hya i dinna 'da'yo te na. ¿Te'o xøda bõni ngue da base ha di japi da 'yø'na ra 'befi na? ¹⁷ Porque xangu yø ja'i di ho ngue da mambrä hya Oja, pe hontho nne ngue da gujpa'bi ra mnyu yø ja'i. Porque ma uants'i ra hya i mma, hinga gä gue'a rá hya Oja i mma. Pe nugä, nuna ra 'befi bi 'dacä Oja ngue ga ø't'e, gue'a di ø't'a. 'N'e nnu Oja ngue himma xøts'etho nnä manna hya, sinoque di hahma mmui ngue di ørpabi rá 'befi ra Cristo.

3

¹ Mamj 'yemhmü ngue nnä mangä na ra hya na ngue di espabi ra hya di mma. ¿Ua gui emhmü ngue mahyonitho gadi cagä n'na ra carta ga dá'ahu, ja di mmamp'u ngue xanho ra 'befi di ø't'e? ¿Ogue go gui 'dacju n'na ra carta ngue ga caxpü nnä ma, ja da mamp'u ngue xanho ra 'befi di ø't'e, tengutho ø't'i'da? ² Pe nugä hinga carta di honj ngue da mäxqui. Nu'mø nne n'na ra ja'i ngue da badi hanja ra hya, da zä da nu te gnj 'yohu, ja da bap'u p'uya ngue'mø pømmanho

ra hya dá mangá p'ua gui 'buhmu ogue hin'na. Nugá zant'a dí mben'ahu. ³ Ra Cristo nnepe ngue da nu yó ja'i hangu ra nho bi 'yot'ahu na ra hya dá mangá. Pe himbi 'yotra carta cona tinta para ngue da nu yó letra yó ja'i. 'Né himbi 'yoty letra p'ua ja n'na ra xindo tengutho yó hya bi 'yotra Moisés. Sinoque ra Espiritu Santo bi 'bát'a ni mmuihu, gue'a gui nequi'a te bi 'yot'ahu ra Cristo'a.

⁴ Dí haxa njuani ya ngue nup'ua ja rá hmi rá dá Oja, nuna rá 'befi ra Cristo dí ot'e i pømmanho ngue dí n'yogá'be ra Cristo. ⁵ Nu'a rá 'befi Oja dá ot'e, i pase Oja ha gui japi ngue i sá dí ørpabi rá 'befi. A ngui, hingui sá ga ena ngue dí pase ha gda japi te dí ot'e. ⁶ I ot'a Oja ngue i sá ga xicá yó ja'i hanja na ra 'da'yo cohi bi 'yot'ui Oja yó ja'i. Nuna ra 'da'yo cohi na, hingui ngu yó ley nt'ot'i ngue dá t'embí dá 'yotra ja'i. Sinoque i mmaná 'da'yo cohi ngue høndra Espiritu Santo dá zä di unna 'da'yo te yó ja'i. Pe nu ra ja'i ena ngue dá 'yot'e gátho yó hya nt'ot'i p'ua ja ra ley, ya ra castigo dí nthéui, porque hinda zä dá 'yot'e te gá mmamp'ua ja ra ley. Pe ra Espiritu Santo, ra 'da'yo te dí uni.

⁷ A nuna ra ley bi 'yotra Moisés, guerp'ua ja n'na ra xindo bi 'yotra letra. Nu'mø mi ma nt'ot'i na ra hya p'uya, xandøn zaqui rá nyot'i Oja n'youi. Nu'a rá hmi ra Moisés, asta hingui sá dá hyetyo judío porque emmei dí yoxni rá hmi. Pe nu'a te gui yoxni rá hmi, 'damjts'ua bi m'medi asta gue'mø mi gohi tengutho mi ja m'met'o. Janangue mazihotho te bá njap'ua ha bá fudi bá nja rá ts'edi ra ley. Nja ngue nu'a ra ley, i mma ngue nu ra ja'i hingui ot'e te gáma hya mmamp'ua ja ra ley, dá ma ra castigo ra ja'i. ⁸ Pe má datho mazihotho na ra hya bi 'dacu ra Espiritu Santo. ⁹ Xi'mø ngue mazihotho i nequi na ra hya bi ma ngue dá ma ra castigo yó ja'i, goma guehna ra hya xicju Oja ya ngue ya bi hoga má ts'oquihu. Man'na má datho ngue mazihotho na ra hya naya. ¹⁰ Mi tate mi ho ra ley mi ja mam'met'o, pe haru gue dá hyannbabi ra ley'a ganho ra hoga 'da'yo hya ya. ¹¹ Xi'mø ngue mi tate mi ho ra ley mi ja m'met'o, 'né himbi zedi para zantho, ya man'natho mathoguitho xandønho na ra hoga 'da'yo hya ya, porque i ja para zantho naya.

¹² Dí pa'a njuani ngue guehna ra hya tate xanho naya. Janangue nuyá, dadi ja ndummui ngue dí mmaná hya, dí nnepe dá badi gátho yó ja'i ngue tate xanho na ra hya na. ¹³ Nugá hündi ot'e tengutho bi 'yotra Moisés ngue bi gutrá hmi, himbi nepe xta nnu yó judío ngue dí yoxni rá hmi. Porque hingui nnepe da nu yó ja'i ha dí m'me'a gui yoxni rá hmi. ¹⁴ Himbi zä bi dinyo mmui yó judío hanja na ra hya na. Asta guetya njarbutho, hingui tindyø mmui yó ja'i hanja ra hya. Nu'mø dí xáhra Macá Libro ha nt'ot'i

ra nyogui cohi bá nja m'met'o, hingui tini hanja ra hya. Porque høndra ja'i dá 'yec'ei ra Cristo, dá zä dá dini xanho rá mmui hanja na ra hya na. ¹⁵ Asta guetyo pa ja p'uya, nu'mø dí xähyo judío ya yó hya bi 'yotra Moisés, njot'itho yó n'yomfeni. ¹⁶ Pe nu'mø bi 'yec'ei ra Hmu Jesucristo ra ja'i, ya i xohrá n'yomfeni i njot'i, dá dina mmui hanja ra hya. ¹⁷ Porque ra Hmu Jesucristo cona Espiritu Santo 'da'igu ot'e. A nuyá, nu ra ja'i ngue n'youi ra Espiritu Santo, nuna ra ley mi mma ngue dá ma ra castigo ra ja'i, ya bi xotra hya mađi ja ts'edi ra ley. ¹⁸ Gátho gahu ya, ya bi dini xanho má mmuihu ngue má datho xandønho'a ra Hmu Jesús. Mente ra pa dí 'buhmu ya, hont'a hont'a so má mmuihu'a ya, ya sär'mø ngue man'na man'na gda cohmu tengutho'a. Pe gue gue'a ra Espiritu Santo dá ja na ra hya na.

4

¹ Bi 'yorca ra mate Oja ngue bi 'dacá na ra 'befi na. Janangue nuyá, hinjam'mø di cohma mmui ngue ha nná mangá ra hya. ² Nu'a n'na ra hya ngue nt'aguitho i nja, i n'youi ra 'be'isá, hinga gue'a nná 'yogá'a. Hingra nts'o nná n'yo ngue ga hátyo ja'i. Sinoque rá hya Oja dí mma, hündi sänse yó hya dí mma. Nup'ua ja rá hmi rá dá Oja, ga gue'a ra hya majuaní dí mma. Nguna dí ot'e, n'namhma ngue dí n'yo yó mmui yó ja'i ngue xanho na ra hya dí mma. ³ Pe nuyá yó ja'i hingui timp'ua ya yó mmui hanja na ra hoga 'da'yo hya dí mma, guehya yó ja'i ni hya ra 'yu ngue dí ma ra castigo ya. ⁴ Gue'a ra zithu 'yo ua ja ra ximhai xa ngorpa yó n'yomfeni yó ja'i hingui ec'ei ra hoga 'da'yo hya ya. Porque hingui nnepe dá xohyo n'yomfeni yó ja'i co nuna ra hoga 'da'yo hya, ngue dá badi hanja ngue maguesé na ra Cristo. Porque ra Cristo bi nja'i, 'né gue'a ra Cristo 'da'iguui Oja. ⁵ Nuna ra hya dí mmangá p'ua ha 'bahyo ja'i, hinna mangá na ra hya na ngue go dá 'yescagui yó ja'i. Sinoque gue'a ra Jesucristo dí mma hanja ngue hønse'a ra Hmu ja ngue dá t'ec'ei'a. A nugá p'uya, rá mefitho gra Cristo, dí ørpabi rá 'befi nuna dá 'yot'ahu ra nho. ⁶ A nuyá, Oja bi zänni ngue bi nja rá nyot'i di yorbu ja ra 'bexui. 'Né xquet'a bá sänni ngue guehna ra hoga 'da'yo hya bi xoga má mmuihu, n'namhma ngue ga pahmu hanja ngue tate Oja. Porque ya bi dimma mmuihu hanja ra Cristo.

⁷ Nuna ra hya bi fárcagui Oja ngue ga mma, guehna ra hoga 'da'yo hya hin'yu n'na ra cosa ngue rá muui na. Pe ngui, hin temá ts'edi jagui ngue gdi pase ha gdá japi ga mmaná hya. Janangue ja dí nequi p'ua

xanho ya ngue guese Oja bi 'dacra ts'edi ngue di mmambrá hya. ⁸ Madague'a ngue gá ra n'ú nná 'bui, p'e hingui tú ma mmái. Madague'a ngue ja'mø ya hindí padí te ga øt'e, p'e hingui cohma mmái. ⁹ Madague'a socyø ja'i, p'e Oja hingui hegagui. Madague'a engba hái yø ja'i ra hya di mma, p'e mahøndí ha ra ts'edi di honí ha nná japra hya. ¹⁰ Hønnbú bi zá dí sòní dadí n'uní ngue madá thogui, tengutho bi 'yøtra Jesús ngue bi tho. Janangue ja dá bap'u yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'bui ngue fáxcagui. ¹¹ Mente yø pa di 'bui, n'na pa ngu n'na pa, ya ja ngue da hyogyø ja'i ngue di mma hanja ra Jesús. Ja dá bap'u yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'bui ngue fáxcagui, janangue hinte di jacyø ja'i. ¹² Mente yø ja'i honí ngue ha di hyogui, p'e nugá p'uya mente di 'bui, dí honí ha gdí nthehú ra 'da'yo te.

¹³ Nup'u ja ra Macá Libro, i nt'ot'i ra hya bi man'a n'na nc'ei ngue bi 'yena: "Nuna te ra hya di gc'ei, guehna ra hya ja ngue ga xihyø ja'ina", bi 'yena. Xquet'a di njadá p'uya ngue nuna te ra hya di gc'ei, guehna di xihyø ja'i naya. ¹⁴ 'Ne hindí su ngue dá hyogyø ja'i, porque di padí ngue nu'mø mí tho ra Jesús, Oja bi japi bi bennate. Di njathu p'uya, ngue ya ma n'yohu ra Jesús, xquet'a da 'yøt'Oja ngue ga bennatehu, 'ne 'da zixcathohu Oja p'u ha 'bui. ¹⁵ Nu te gá ra n'ú dá ságá ya, dadí n'uní ngue dá ságá ra n'ú ngue di honí ha gdí nthehú rá mate Oja. Nu'mø ya xtangu yø ja'i di nthehú rá mate Oja, nu'a gangu yø ja'i di ja mmaði Oja p'uya, gá guehya yø ja'i da 'yespabi Oja ya.

¹⁶ Janangue nuyá, hinjam'mø ngue di cohma mmái te di øt'e. Madague'a ngue man'na ní gahma ts'edi, p'e ma n'yomfení, n'na pa ngu n'na pa man'na ní hya ra ts'edi. ¹⁷ Madague'a ngue di sá ra n'ú mente yø pa di 'bucua ja ra ximhái, p'e zits'utho p'u nná bengá'a, porque dá thotho'a ra n'ú dí ságá. A nup'u di mengra n'ú xtá ságá, xandøngu ra nho ga nth'e'be para zantho. ¹⁸ Janangue nu'a te ra n'ú di thogui, hindí ør'ma güenda ngue masque di sá ra n'ú. Nu'a ma datho ngue so ma mmái, gue'a ra nho di 'daca m'mefa Oja'a. Porque nu'a te ra n'ú tho'a n'na mente ra pa 'bui, i thotho'a. P'e nu'a ra nho mman'Oja ngue di nja m'mefa, i ja para zantho'a.

5

¹ A nuyá, gá di padí ngue ga tuhú, porque ma do'yohu hingui zái. P'e Oja, ya xa nsáp'u mahets'i ngue ja ganí m'mahmu p'u para zantho. Ne nup'u ha ga m'mahmu, guese Oja bi hoqui. ² Majuaní ngue mente ra pa di 'buhmu ua ja ra hái, hindí nuhu ra pa di mpádi ha dí 'buhmu, n'na zihmantho ganí

m'mahmu p'u mahets'i bí ja ma nguhu. ³ Ya ja ra 'da'yo ngu ha ga m'mahmu. Hingui sá ga ena ngue hin'yú ma ngumhmu. ⁴ Mente di 'buhmu ua, di dants'i ngue ra n'ú dí sáhu. Hindí nne ga mma ngue ga ena dí xønhi ga socua ma do'yo. Sinoque nu'a di xønhiu ngue ga m'mahmu p'u ja ra ngu di 'dacu Oja para zantho, ya hinjon da du. ⁵ Guehna xi nsá Oja naya ngue xa hoqui hapu ga m'mahmu. 'Ne bá penhna Espiritu Santo ga n'yohu. A nuyá, ngue ya di n'yohu ra Espiritu Santo, ya di haxu njuani ya ngue nu te gáma hya mman'Oja, gá di nja.

⁶ Janangue nuyá, di há ra ts'edi hangu ra pa hindí yoberí. Mente di 'bucua ja ra ximhái, ya di padí ngue tobe hindí 'bap'u ja ma ngum'me ra Hmu Jesús. ⁷ Nu'a dí tømí ngue di nja, di háxa njuani ngue majuaní di nja. ⁸ Ya hindí yoberí ngue ngu'a di nja, janangue dadí xoni ga tú. Porque di xønhi ganí m'm'be ra Hmu Jesús. ⁹ P'e nuyá, mente di 'bui ogue xca tú, para zantho di nne ga ørpabi rá páhá ra Hmu. ¹⁰ Porque gáthogahu, nu'a te xtá n'yohu ua ja ra ximhái, dá zønna pa dá hyascáhu ra güenda ra Cristo. N'na ngu n'na yø ja'i di t'unni te ja ngue di tocabi, ogue xanho ogue xan'u te xa n'yo mente ra pa xa m'mahra ja'i.

¹¹ A nuyá, nuna ra Hmu Jesús dí nnu mansugá na, 'ne di nne ngue dá nu manhogui. Janangue nuyá, dadí ja ndummai ngue ga tapyu mmái mí da yø ja'i ngue dá 'yec'ei ra hya. Nuna Oja, ya padí te gá di øt'e, dá gue'ahu, xquet'a di nne ngue guí pahmu hanja'a te di øt'e. ¹² Nuna ra hya di mma, mamí 'yemhmu ngue høntho dadí hoqui te di mma para ngue dá zäp'u ga espi te di øt'e. Sinoque di xi'ahu xanho hanja te di øt'e, n'namhma ngue dá zäp'u guí nyanju p'u ha di yajpagui yø ja'i. A nuya yø ja'i di yajpagui, guehya di ho dá 'yespabi yø hya p'u ha ya, madague'a hinga njuani yø n'yomfení. ¹³ Nu'mø guí enju ngue di locogá ngue te di øt'e, nu te di øt'e høntho di honni ha di t'espabi Oja. A nu'mø guí emhmu ngue hindí locogá, gue'mø høntho gdi honí ha gdá japi ngue ga øt'ahu ra nho 'mø. ¹⁴ Rángue di macju ra Cristo, a nuya hønra páhá ra Cristo dí honí ha gdá ørpabi ya. Ya bi du ra Cristo ngue bi yancju. Janangue di ør'ma güenda ya ngue entho gá dá tuhú 'mø mí du'a. ¹⁵ Bi du ra Cristo ngue dá yaní gátho gahu. Janangue ya hinga sánsé te gdá 'yohu ya, sinoque ya gdá 'buhmu'a ngue ga ørpahu rá páhá ra Cristo, nu'a bi du 'ne bi bennate.

¹⁶ Xiya, ¿ua høntho dá hnu n'na ra ja'i, ya fadi te ja rá mmái? Nu'a, hinda zá'a. Nu'mø yø pa mí m'mahra Cristo, dá ena ngue dá padí te'o. P'e nu te dá bengá'u yø pa'u, ya hinma ngu'a ja ma n'yomfení ya.

17 A nu ra ja'i ec'ei ra Cristo, ya com'da'yo ra n'jomfeni. Ya bi zep'u'a te man'i no m'met'o. A nu'a te ga 'yo ya, ga ma'da'yo. 18 Guehna Oja ot'e ngue ma'da'yo'a te ga 'yo ra ja'i. Ya ma amigohu Oja ya ngue bi gurca ma ts'oquihu ra Cristo. Janangue bi 'dajhma 'befihu Oja ngue ga xihma mi'da yø ja'i ngue di n'amigoui Oja. 19 Nuna Oja, ba exra Cristo para ngue da japyø ja'i ngue di n'amigoui Oja. Himbi bentho Oja ngue ja yø ts'oqui yø ja'i. Ya bi 'dacrø ra 'befi ngue ga xihma ra hoga 'da'yo hya yø ja'i.

20 A nugã bi 'yøt'e ngue ra representantegã ra Cristo. Tengutho 'mø ngue da zo'asehu Oja, nu te nne da man'Oja, guehna ra hya di xi'ahu naya. Nuna ra Cristo i nne na ngue gui n'amigohu Oja. 21 Ra Cristo hin tema ts'oqui i ja na, pe para ngue bi gurca ma ts'oquihu, Oja bi japi ngue bi du connã nguehna ts'oquihu. Janangue nup'u ja ra hmi ra da Oja, nu'mø bi za da ec'ei hu ra Cristo, ya bi nhohma ts'oquihu p'uya.

6

1 A nugã ya, ngue ya ra mefigã Oja, di xi'ahu ngue mam'i anthohu na ra mate Oja di 'da'ahu. 2 Porque Oja, nu'a ra hya nt'oti p'u ja ra Macã Libro i ena: "Ba ep'u ra pa xtã sãnni ngue ga 'da'ahu n'na ra mate. Nu'mø ga socju, ga øde te gui xicju. Gue'a ra pa'a ngue da za di nyãnni tehu 'ne ga faxahu", en'Oja. A nuyã, guehra pa jap'u i sã gui nzohmu Oja ya. Guehra pa jap'u di nyãnni tehu ya.

3 Nu te di øt'e, di honi ha nna japi ngue da gohi xanho, porque hndi nnepe ngue da 'yengyø ja'i hingui ho ra hya Oja di mma. 4 Sinoque di nnepe ngue da badj gãtho yø ja'i ngue ra 'befi Oja di ørpe. Janangue nugã di seti hangu ra n'u di thogui. Ja'mø hin'yu te ga honi. Ja'mø congba yø ja'i ngue saqui. 5 Ja'mø fegbagui yø ja'i. Ja'mø coca fãdi. Ja'mø pets'i da zajthogui yø ja'i. Ja'mø dadj mpefi hin'yu p'u ra nzequi. Ja'mø hingã mbongu ra ora ga n'aha. Ja ra ora ngue ya ga tu ra thuhu. 6 Nu'a gui nequi xanho ngue ra 'befi Oja di ørpe ngue di 'yo xanho. 'ne di padj xanho hanja na ra hoga 'da'yo hya. 'Ne gã di seti te gã ørcagui yø ja'i, i ja ma yemmi. 'Ne faxcagui ra Espiritu Santo ngue sã di ørpabi ra 'befi Oja. 'Ne majuanj ngue dadj madj gãtho yø ja'i. 7 Di 'dacrø ts'edi Oja ngue nuna ra hya majuanj da za ga mma xanho hanja. 'Ne dadj ja ndummi ngue gã ra nho gdã n'yo, n'namhma ngue hinha di dajpagui ra nts'o i ja ndap'u bi za. 8 A nuyã, 'buhø ja'i ngue nnu mansugui, ximmi 'buhø ja'i ngue hingui nnu mansugui. 'Buhø ja'i ngue nnømmanhogui, ximmi 'buhø ja'i ngue nnømman'ugui. 'Buhø ja'i engui ngue di hãte, pe nugã zant'a gã gue'a ra hya majuanj

di mma. 9 Madague'a dadj mpa'be xanho yø ja'i, pe 'bu i'da mma ngue hingui pagui. Ja ra ora ya di 'bui ngue ra ndate, pe tobe di pongui. Mbenggui xa n'u yø ja'i, pe hingui hogui. 10 Madague'a tãr'man'u ma mmi te di thogui, pe nuna ja ma n'jomfeni dadj johyatho. Madague'a di hyoya, pe nuna ra hya di mma, xandøngu yø ja'i ørpabi ra nho na ra hya na. Madague'a hinguits'u te di pets'i, pe nu te gãtho i ja, gã gue'a ørcagui ra nho'a.

11 Ague ma zi cu'ahu gyø mmenguhu p'u ja ra hini Corinto. Nugã, gã da xi'ahu te gãma hya so ma mmi, hin tema hya da cõmi. Porque januanj dadj ma'ahu. 12 A nu'mø ngue hin dadj n'amigoui ya, pe ngue gui nnesø ngue hin dadj n'amigoui. Pe ngui, emmi di nne ga n'amigui. 13 Nugã di nzo'ahu tengutho n'na ra papã 'mø nzohyø basi, dadj ja'ahu p'u. Damj maqui tengutho nna ma'ahu.

14 A nuyã, 'yo gui nne gui nsixhu'u yø ja'i hingyø 'yec'ei. Porque n'nan'yo ra hya ga 'yo yø 'yec'ei ngue'a te ra hya ga 'yo yø ja'i hingyø 'yec'ei. A nu ra ja'i ngue gã ra nho ga 'yo, hingã 'da'gu øt'ui ra ja'i nu'a xa nts'o ga 'yo. N'nan'yo ga 'yo'u, tengutho ra nyot'i, n'nan'yo gui nequi ngue'a gui nequi ra 'bexui. 15 Porque ra Cristo hingã 'da'gu øt'ui ra zithu'a. Ximmangu n'na ra 'yec'ei ya, xquet'a hingã 'da'gu øt'ui n'na ra ja'i hingra 'yec'ei. 16 Nup'u ja ra nija Oja, hõns'a majuanj ngue Oja i 'bui i nthanne p'u. Hin'yu ra nt'edi ngue ja di nthanne p'u yø dahmu. Gue'ahu i nno pa nija Oja, porque Oja i ena: "Gã n'yo'be'u yø ja'i thannegui. 'Ne gueque ra Ojagã'u, 'ne gue'u ma ja'i'u", en'Oja. 17 Nuna Oja mahõn'a ena: "Damj pømhu p'u ha 'buhø ja'i xants'o te øt'e. 'Yogui øthu'a ra nts'o øt'u, n'namhma ngue da za gui sohu ma 'yegã. 18 Nugã ya da za gui 'yøt'e ngue ni papãgã. Nugã p'uya, gã øt'e ngue ma basi'ahu", enna Oja i jase ra ts'edi.

7

1 Ague ma zi cu'ahu, nguna ra hya di yat'Oja da 'yørcãhu ya. Janangue ma ga hehmu p'u'a te gãma nts'o i ja. Gã hehmu p'u'u te gãma cosa di ts'onnga ma do'yohu. Gã hehmu p'u'u te gãma hya di ts'onnga ma n'jomfenihu. Ma ga hãhma mmi ga nnu mansuhu Oja. Ma ga unma mmihu Oja para zantho.

2 Ague ma zi cu'ahu, 'yo di junngã ni mmihu, damj 'yøt'e ngue gui macju. Porque nugã hinjondj sui. Hin tema nts'onj di ørpabi n'na ra ja'i, 'ne hinjondj hãr'mã hya ngue te ga hannbabi n'na ra ja'i. 3 Nuna ra hya di mma, hinjondj hørpa ra hya ngue

gã embj hingui ho te ørque. Ya xtã xi'ahũ m'met'o ngue nugã dadi mã'ahũ mente di 'bui 'nẽ astã gue'mø dá tu. ⁴ Nugã di pa'a njuani ngue gui 'yøthũ ya yø hyã di xi'ahũ. Nugã di ẽts'ahũ 'mø di ya'be yø ja'i, porque di xifi te gui øthũ. Madague'a di sãgã ra n'ũ, pẽ nu'mø bi zo mã mmaigã'a te gui øthũ, ya man'natho dadi johya.

⁵ Nu'mø mã søcã ua ja ra hã Macedonia, hĩnjam'mø xtã nzã xcã m'mamma pãhã. Porque ndap'ũ bi zã mĩ ja ra sui. Ya bi du mã mmũ di ẽna ngue xti ts'onuyø ja'i na ra hyã di mã. ⁶ Pẽ nunã Oja, nu'ũ yø ja'i hingui hã ra ts'edi, go di hatra ts'edi na. Janangue nu'mø mĩ zøcua ra Tito, Oja bi 'yøt'e ngue man'natho bi hyã ra ts'edi mã mmũ. ⁷ Hĩnga hønt'a dá johya 'mø mã nu ra Tito mahø'n'a, sinoque man'natho dá johya 'mø mĩ xiqui ngue ẽmmẽi gã 'yørpahũ mã su mente bã m'map'ũ gui 'bũhmũ. Porque ra Tito janjuani di johya connã ngue'ahũ. 'Nẽ bi xiqui ngue tu nĩ mmũihũ ngue'a te gni ẽngahũ mã mmaigã. I ẽngui ngue ẽmmẽi gui mbenjũ. Mĩ zã mã øcã na ra hyã na p'uya, man'na mathoguito dá johya.

⁸ Nu'mø mã pen'nahũ p'ũ ra carta m'met'o, bi du mã mmũ ngue'a te ra hyã bi mẽ ra carta. Porque di pa'a njuani ngue da du nĩ mmũihũ 'mø gã nuhũ'a ra hyã nt'oti. A nuyã, ya hingui tu mã mmũ ngue'a ra carta dá pen'nahũ p'ũ. Porque di padi ngue hĩnxmã mã da du nĩ mmũihũ. ⁹ A nuyã, janjuani dadi johya. Pẽ hingue dadi johya ngue bi du nĩ mmũihũ. Sinoque dadi johya ngue nu'a i du nĩ mmũihũ, bi mpãhni n'yomfẽnihũ. Oja bi 'yøt'e ngue bi du nĩ mmũihũ ngue'a te gni øthũ, n'namhã ngue nu'a ra carta dá øt'i bi 'yøt'ahũ ra nho, hingue masque ra nts'oni bi 'yøt'ahũ. ¹⁰ Porque nu ra ja'i tãr'man'ũ rá mmũ ngue te ga 'yo, ya di 'bãtrã mmũ, dá hyep'ũ ra nts'o ga 'yo. 'Nẽ gue'a nnu manho Oja'a, gue'a di nyannã te ra ja'i'a. Pẽ nu'ũ yø ja'i njuantho hingui nne dá 'yẽc'ẽi Oja, madague'a ja'mø tu yø mmũ, pẽ hĩndi nyanyø te. ¹¹ Bi nu manho Oja te dá 'yøthũ, porque mĩ zã gmi nuhũ ra carta dá pen'nahũ p'ũ ngue'a ra ts'oqui bi nja, bi du nĩ mmũihũ p'uya. Ya gui nnuhũ te bi nja m'mefa mĩ zã gmi pahmũ'a te bi nja. Gã mbøcuehũ p'uya, porque gui sũhũ ra castigo da ja Oja. Janangue gã hyã ra ts'edi ga hejpahũ'a bi 'yøtra ts'oqui. Ya di nequĩ ngue hĩn gadi hothohũ'a ra ts'oqui bi nja. A nuyã, janjuani gui nne gui nnujũ ya.

¹² Nu'mø mã øt'ã na ra carta dá pen'nahũ p'uya, hĩnga høntho di nnegã ngue di njapra castigo'a to bi 'yøtra ts'oqui, nĩ xindi fãts'i to ts'ũ. Sinoque pa Oja te dá bẽngã, porque dá negã ngue da dĩnni mmũihũ ngue nunã ra hyã di xi'ahũ, guehã ra hyã gui nnu mansũhũ na. ¹³ Gue'a i nhohmã mmaigã'a ya.

Pẽ hĩnga hønt'a i johya mã mmũ'a, sinoque man'natho dá johya 'mø mã nu ra Tito ngue janjuani di johya connã ngue'a ra nja mmansũ guã ørpahũ. ¹⁴ Nu'mø tobe hĩmmanĩ map'ũ ra Tito ya, nugã di ẽmbj: "Dĩ pacã njuani ngue da 'yørpabi masu yø ja'i na ra hyã ga pennbabi ya", di ẽmbj. Pẽ nu te dá xicã ra Tito, majuanĩ ngue gue'a gã 'yøthũ'a. Ja bi bømp'ũ majuanĩ te dá xicã ra Tito ya, tengutho 'mø dãmbã m'macã p'ũ gui 'bũhmũ ya, gã majuanĩ ra hyã dá xi'ahũ. ¹⁵ Di pa'a njuani ngue man'natho di mã'ahũ ra Tito ya, porque mbẽndya ngue gã gã 'yørpahũ masu yø hyã bi xi'ahũ, 'nẽ nu'ũ yø hyã bi xi'ahũ, gã ja ndummaĩ ga 'yøthũ'a. ¹⁶ A nuyã, janjuani dadi johya, porque nu'a te gã gui øthũ, gã gue'a, hĩnte di 'bedi. Ya hĩndi yøbẽni co nu'ahũ ya.

8

¹ Ague mã zi cũ'ahũ, di nne gã xi'ahũ hanja ngue bi bøngmanho'a rá njapi Oja bi unyø 'yẽc'ẽi 'bøp'ũ ja yø hĩni ja'a ra hã Macedonia. ² Madague'a bũmman'ũ ngue ts'ũi, pẽ janjuani di johya. Madague'a hyoia, pẽ nu'ũ yø 'bãxte øt'e, di unã mẽnuyø tengutho 'mø di mmẽmmeti. ³ Dadi jagã majuanĩ ngue nu'a te yø 'bãxte di unĩ, co gã yø mmũ gui unĩ. Nu'a te xã nzãnni di unĩ, man'na ngue hũs'mø bi unĩ. ⁴ ẽmmẽi bi 'yãcra mate'ũ yø 'yẽc'ẽi 'bũ'a Macedonia ngue da mã macãt'ibi ra giẽnda yø mẽnuyø ngue da 'yøpra ra 'bãxte'ũ yø 'yẽc'ẽi 'bũ'a Jerusalén. ⁵ Nu'a te mĩ so mã mmaigã ngue xtã 'yøt'e, hĩnga hønt'a bi 'yøt'a. Sinoque bi 'yøt'e te nne Oja ngue da 'yøt'e. Rã madiho bi unyø mmũ ra Cristo. M'mefa p'uya bi mã ngue ya 'bui ngue da 'yøt'a te ra hyã di xifi. ⁶ Mã nugã'a te ra 'bãxte bi 'yøtyø mmẽngũ Macedonia p'uya, dá xicã ra Tito p'uya ngue mahønda map'ũ ngue di 'yopra hyã ngue'a ra mẽnuyø gã da'mi ga pethũ m'met'o, gui sigue gui pethũ'a ra 'bãxte'a.

⁷ A nuyã, man'na xanho te gui øthu, porque xanzaqui nĩ nt'ẽc'ẽihũ i ja. 'Nẽ gui padi gui nxãmbatehũ xanho ra hyã, porque gui tĩhmũ xandønho hanja ra hyã. I ja'ahũ ra pãhã hĩ 'yørpahũ rá 'bẽfi Oja. 'Nẽ janjuani gadi macjũ. Janangue dami ntãtehũ ya ngue man'na xtãngu ra 'bãxte gui 'yørpabi nĩ cũhũ. ⁸ Hĩnã mangã na ra hyã na ngue xøgue gadi 'bøp'ahũ gui 'yøthũ ra 'bãxte. Sinoque di xi'ahũ na ra hyã na ngue di nne gui pahmũ'a te ør'mi'da yø ja'i nuyã ja mpãhã da 'yørpabi ra 'bãxte yø mmũ'yẽc'ẽiui. Nugã di ẽnã ngue xãmhmãtho di nequĩ ngue 'nẽ'ahũ majuanĩ gadi mahni mmũ'yẽc'ẽiui. ⁹ Ya di nequĩ xandønho hanja'a rá mate ra Hmũ Jesucristo bi 'dacjũ. Nu'a go rá mmeti'a te gã i ja'a, bi 'yøt'a hyoia ngue bi madi gãthoghũ.

A nuya ngue bi 'yot'a hyoya, nu'a rá mate bi 'dacj, mathoguitho di muui.

¹⁰ Nu'a rá menyu ngue ra 'báxte gá du'mj gá pethu rá jeya bi thogui, nugá dí ena ngue man'na xanho ngue guí juathu ya. Porque go rá mudi bi nja'ahu mpáhá gá pethu rá menyu ngue mj'da yø 'yεc'εi. ¹¹ A nuyá, tengutho gá 'yøthu m'met'o ngue gá hyahu rá ts'edi bi nja rá 'báxte, ximmangudya dami hyahu rá ts'edi guí umhmu hangu ts'u dá zat'a ní ts'edi guí umhmu. ¹² Porque ra ja'i majuaní ngue ja mpáhá dá 'yøtra 'báxte, i nnu manho Oja te øtra ja'i, madague'a hingui ngu n'na ra cosa sarpa rá ts'edi di uní. Nuna Oja hingui äcj n'na ra cosa ngue hin'yu gahu na.

¹³ Híndj en'ahu ngue guí uní gátho'a te guí pets'i asta dá hin'yu te guí síhu. ¹⁴ Sinoque hnepe ngue dá 'da'igu, gá dí nja te guí síhu. A nuyá, ngue ja te guí síhu ya, dami unhnua te hommi'da yø ja'i. Pe man'na ra pa p'uya, nu'mø dá hin'yu te guí hyomhmu, xindi 'da'ahu p'uya. Janangu n'na ngu n'na'ahu hinjonda zá rá n'u, dá 'da'igu yø ja'i, gá di ja te dá hyoni. ¹⁵ Ya dí nja tengutho rá hya mmamp'u ja rá Maça Libro ngue ena: "Nu rá ja'i ja xangu te dá zi, hñte di pongui, porque di uní. A nu rá ja'i ngue zits'utho ja te dá zi, hñte di 'bedi, porque má t'unni te dá zi", i ena.

¹⁶ Dadi ja mammaði Oja ngue tengutho má n'yomfñj ngue dí nne ga øt'ahu rá nho, njarbutho rá n'yomfñj rá Tito ya. Xquet'a di ja ndummaí ngue nne dá 'yøt'ahu rá nho. ¹⁷ Nu'mø má xifi ngue dá ma dá nu'ahu, rá ndijohya ngue bi ne dá ma. Porque ñεse ná nne dá map'u dá nu'ahu na. ¹⁸ Nuna má cuhu rá Tito, xquet'a dá mε man'na má cuhu ngue dá nu'ahu. Nuna má cuhu dá mε, i nnu manho yø 'yεc'εi ndap'u bi zá na, porque nuna, i padj xandønho ha di japi dá manna hoga 'da'yo hya. ¹⁹ Nuna má cuhu ná, bi 'yεxyø 'yεc'εi ngue gá mme'be Jerusalén, ga má dá'be ra menyu ngue rá 'báxte. Dí nnehe ngue nuna rá 'báxte ná, guehna dí mama jama mmaði rá Jesucristo ná, 'ne dá bahyø ja'i ngue ja'ahu rá páhá guí fáxñ mmi'yεc'εi hu. ²⁰ Mεnte di yoho hyuhe hñte dá ja'u nemhya guehna rá menyu dí xihyø 'yεc'εi di peti. ²¹ I pa Oja ngue nuna rá menyu hinjonda hyaqui, gá dá ma má dá. Xquet'a dí nnepe dá badj gátho yø ja'i ngue gá ga dägáhe ná rá menyu ná.

²² Nuya yo nc'εi ya, dá mε man'na nc'εi má cuhu. Nuna, ya padj xanho ha di japra 'befi dá 'yøt'e, 'ne dí nεqui ngue ja mpáhá dá 'yørpabi rá 'befi Oja. Ya rá 'befitho'a ngue ha dá ma. A nuyá, janjuaní di joha ngue dá map'u ya, porque ena ngue hingui ya ní mmái ngue guí fáxhu mj'da yø

'yεc'εi. ²³ Nu'mø to dá ne dá 'yänni hanja ngue ga penhá p'u rá Tito, dami xihmu ngue má amigo ná, 'ne má mmimmεfi'be para ngue dá hyoni ha gdi tímhm ná nho. A nuya mi yoho má cuhu dá map'u, dami xihmu yø ja'i ngue guehya má cuhu 'bcua bi huanhni ngue dá map'u ya. 'Nε conná guehna rá 'befi øtya, i nnu mansu rá Cristo yø ja'i. ²⁴ Nu'mø bi ma p'uya dí mmangá ya, dami 'yøpahu má su xanho, n'namhma ngue nuya yø 'yεc'εi ndap'u bi zá 'bai dá badj ngue majuaní gadi mahni cuhu. Porque guehna rá hya dí xifi gátho yø ja'i ná ngue εmmεi gadi mahni cuhu.

9

¹ A nuyá, nuna rá 'báxte ya xtá xi'ahu m'met'o guí 'yøpahu yø 'yεc'εi, ya himma hyoni ngue hōnga øtra sacua ngue ga yopá ná rá hya ná. ² Porque ya dí padj xanho ngue ja mpáhá guí 'yøpa rá 'báxte ní cuhu. Dí xicá yø ja'i 'mø má magá p'u ja rá hái Macedonia, dí embj: "Nuya yø mmεngu p'u ja rá hái Acaya, ya desde rá jeya bi thogui di petra menyu ngue rá 'báxte dá 'yøt'e", dí embj. A nuyá, co nuna te rá hya guí øthu ya, nuya yø mmεngu ua ja rá hái Macedonia, xquet'a ya há rá ts'edi ya ngue di petyø menyu ngue rá 'báxte dá 'yøt'e, tengutho guí øthu ya. ³ Pe nuyá, dá map'u má cuhu ngue di yopra hya. Porque dí nne ngue nu'a rá menyu guí mfáxtehu guí pethu hante ga mmagá p'u. Porque ya xtá xicá yø ja'i ngue ya guí 'bai ngue guí mfáxtehu. ⁴ Xi'mø gue 'da gá megá'be p'u 'da yø mmεngu Macedonia, dá thin'ahu p'uya ngue hin gadi pethoha rá menyu guí mfáxtehu, sá ya xtá mangá p'uya ngue ya guí 'bai ngue guí mfáxtehu. Gá pets'a má sá p'uya. Xingui pes'ni sáhu ngue dá hin'yutho rá menyu ngue ní 'báxtehu. ⁵ Janangu nugá dí nnu manho ngue dí m'met'o ya má cuhu dá ma di zengua'ahu. Guehya di ben'nahu ya ngue nu'a rá 'báxte ya xcá yat'i guí pethu, ya di ja 'mø dá macáhe p'u. Ya dí nεqui p'uya ngue nu'a rá 'báxte guí øthu, i ja mpáhá guí øthu rá 'báxte. Ya hñda záp'u dá 'yenyø ja'i ngue go dadi ja ts'edigá ngue guí 'yøthu rá 'báxte.

⁶ Pe dami bεhmhu xanho ná rá hya ga xi'ahu ya. Nu rá ja'i ngue zits'utho di uní, xquet'a Oja zits'utho di unni. Pe nu rá ja'i ngue xangu di uní, xquet'a Oja xangu di unni. ⁷ N'na ngu n'na rá ja'i, nu te mi'a mpáhá rá mmái i ja ngue di uní, di uní. 'Yo di ya rá mmái'a te di uní, 'yo di éna ngue rá ts'edi t'ørpe. Porque Oja i nnu manho rá ja'i nu'a mpáhá guí un'a te di uní. ⁸ Nuna Oja, ja rá ts'edi ngue dá zá dá 'yøt'e ngue guí tímhm'a te rá nho guí homhmu. Mathoguitho di unni n'namhma ngue dá bontho p'u'a te gdi fáxni mmi'c'εi hu. ⁹ A

nu ra Maca Libro i ena: "Nu ra hoja'i, ngue mathoguiho faxhra hyoya, guehna ra ja'i hinda 'be'a te di uni".¹⁰ Nuna Oja badi unna hmuda ngue nthuhu para ngue di nja te da zi yo ja'i, xquet'a di 'da'aha te ga gi hyomhmu. Ya di nja xangu n'namhna ngue da zap'u gui 'yorpahu ra nho mi'da yo ja'i.¹¹ Gui tihmhu xangu n'namhna ngue da zap'u xangu gui umhmu. Nu'mo da daga'a ra 'baxte gui pennba ma cuhu 'bu mman'u, gue'a emmei di ja mamma'di Oja'a.¹² Porque nu'mo gui 'yorpahu ra 'baxte'u ma cuhu, hinga hontho da ma ma t'unni te honi, sinoque nu'mo bi hyan'a te mat'unni, janjuani dadi ja mamma'di Oja ngue te gui 'yorpahu.¹³ Guehya da 'yespabi Oja ya, porque nu'a ra 'baxte gui 'yothu gue'a di nequi'a ngue majuaní gui ec'eibahu ra hoga 'da'yo hya ra Cristo. Yo ja'i da 'yespabi Oja porque di nequi ngue majuaní ni mmái gni 'yorpabi ra 'baxte ni cuhu 'bap'u Jerusalén, da gue'u 'bui ndap'u bi za.¹⁴ A nuya p'uya, da mat'Oja conná ngue'aha 'ne mathoguiho di ma'aha. Porque da nu yo ja'i ngue Oja bi 'yemmei bi xoc'a ni mmái hu ngue da za gui 'yothu ra nho.¹⁵ A nuyá, ma ga ja mamma'dihu Oja ya ngue ba penngahu ua ra Ts'ant'u. Nuna ra mate bi 'yorchahu i tate di muui, porque hinguí sa di hma hangu gangu rá muui'a te bi 'yorchahu.

10

¹ Nugá drá Pablo, jap'u n'na ra hya di nne ga xi'aha. Pe mahotho di nne gdá zo'aha tengutho i nya ra Cristo 'mo mi n'yo ua. A nuyá, 'bu i da engui ngue di ya manhuéhigá 'mo di yashu, pe nu'mo ngue ra cartatho di pen'nhu p'uya, engui ngue hon'mo di ya manzaquigá 'mo.² Ague ma zi cu'ahu, dami hyehmu p'ua te gama hya hinga gue'a, n'namhna ngue nu'mo da magá p'u ga ma nu'aha, ya ga nya manho hu p'uya. 'Yo gui nne ngue ja ga hecahu'a te gni 'yohu. Pe nu'mo tobe 'bui to xi'aha ngue di honse ha di hnu manhogui, guehya jatho ngue ga nya manzaqui'be ya.³ Majuaní ngue nugá drá ja'itho, pe himma hyase nná orpabi rá 'befi Oja.⁴ Hinga guecsequi di honi ha di nthahna rá 'befi Oja di orpe, porque n'na ra hya ngue rá hyase ra ja'i, hinda za ha di daga. Janangu nugui, nuna rá 'befi Oja di orpe, di hacra ts'edi Oja ngue ga tapra nts'o i ja.⁵ Oja di 'dacra ts'edi ngue sap'u di tapra hya'u yo ja'i di 'yexpu ha ya, guehya honi ha ga ndacra hya di mmangá ya, porque hinguí nnepe da bahyo ja'i hanja Oja. Di hát'i di 'uajpatho yo hya yo ja'i, dadi japi ngue da 'yec'ei xandonho ra Cristo.⁶ A nu'mo bi nequi xandonho ngue gui ec'eihu na ra hya di xi'aha ya, nu'u yo ja'i fesra hya p'uya, ya sap'u ga ha ra ts'edi ngue ga hejpi te ot'e.

⁷ Hanja ngue hontho gui nnuhu te ja n'na ra ja'i, pe hinga 'be gui hacra ra güenda te ja mbo rá mmái ra ja'i? A nuya yo ja'i saqui, i ena ngue yo mafi ra Cristo, pe da badi hanja ra hya, ngue xquet'a 'nequi rá mefigui ra Cristo.⁸ Madague'a sa ga hongá mi'da yo hya ngue ga o'aha n'yu xanho hanja te nná 'yo, pe nuna te ra hya di mma, hinda pes'ma sa. Porque di hacra njuani ngue gue'a ra Hmu Jesús di hacra ts'edi ngue di mmambrá hya, para ngue man'na di hya ra ts'edi ni nt'ec'eihu. Hingue masque dadi ts'on'na ni nt'ec'eihu i ja, tengutho ot'aha mi'da njuani.⁹ 'Yo gui emhmu ngue hon'mo di otra carta di pen'nhu ngue di ya manzaqui.¹⁰ Porque gue'a mmanyo ja'i'a, embi ngue nu'mo di otra carta ga pen'nhu, gue'mo di ya manzaqui 'mo. Pe nu'mo di yashu p'uya, ya engui ngue di ya manhuéhigá 'mo. 'Ne engui ngue nu'a te ra hya di mma, hinga njuani ga nt'ode.¹¹ Pe nu to i mman'na ra hya na, da ba'a njuani ngue hinga hon'mo di otra carta di pen'nhu ngue di ya manzaqui, sinoque xquet'a da za ga nya manzaquigá'a ra pa ga mmagá p'u ngue ga nyahu.

¹² Pe nuna ra hya di mma, hinguí sa ma mmái ngue ga ot'e tengutho ga ya mi'da yo ja'i ngue espabi yo hya, i ena ngue tate yo bamhya ngue mi'da yo ja'i. Pe guehya yo ja'i ma'bedi yo mmái ya. Guehya hontho honi ngue ha di ntate yo hya ngue mi'da yo mmixánnbátehu.¹³ A nugui hinga n'yets'itho na ra hya di mma. Nu te di ot'e, gue'a di mman'a. Pe hontho di nne ga xi'aha ha rá nja na rá 'befi bi 'dacá Oja. Bi 'dacra 'befi Oja ngue nup'u ja ni hninihu Coríntio, asta ja ga ma mangá p'u rá hya Oja.¹⁴ A nuyá, hinda sánsé ngue ga mmagá p'u gui 'bahmu, sinoque Oja bi 'dajma 'befi ngue ga mmapp'u. 'Ne guecá rá muditho dá xi'aha hanja rá hya ra Cristo ngue mi'da yo mamhya.¹⁵ Nuna rá 'befi di ot'e, guehna di nne ga xi'aha na. Hinga gue'a rá 'befi n'nan'yo to xa mpefi di nne ga mma. A nuyá, di nne ngue man'na xta nzaqui ni nt'ec'eihu, n'namhna ngue nup'u ha gui 'bahmu da za ga mpefi xanho. Pe nuna rá 'befi bi 'dacá Oja, quehna zant'a di nne ga o'na.¹⁶ M'mefa p'uya, nu'u yo hnini rá nja n'nanni p'u ha gui 'bahmu, da za ga sigue ga otra 'befi ngue ga mman'na hoga 'da'yo hya. Pe hinga guep'u ha 'bahyo 'yec'ei ngue n'nan'yo to bi man'na hya ga otra 'befi, sinoque n'nanni ga mma mman'na hya.

¹⁷ A nuyá, nu ra mafi nne ngue da 'yespabi'a rá 'befi ot'e, pe gue daque'a rá Hmu bi 'bu mahets'i i fát's'i da 'yepi. Hingue masque ra ja'i go di 'yets'i da 'yena ngue go ose ra 'befi.¹⁸ Porque nu ra ja'i ngue pommáho rá 'befi ot'e, ngue guesé rá Hmu da ma ngue xanho te otrá mafi, hingue

masque ra ja'ia da manse ngue xanho te ot'e.

11

¹ A nugui, nuna ra hya di nne ga mma, di nne xindi nne ngue ga xi'aha. Pe dami seti te ra hya ga xi'aha. ² A nugui, co 'ne'a Oja janjuaní ngue hinda nnegä'be ngue gui hychmu p'u ra Cristo. Ya da ja'i ngue ga 'yec'eihu ra Cristo ya. A nuyá, tengutho n'na ra hmute 'mø i ja ngue di nhatj, hondra ndø di madj, njarbutho na ra hya di xi'aha ya. Nu'a ma datho ja ngue gui madj gätho'aha, gue'a ra Cristo'a. ³ Tengu ra Eva bi hyätra zithu, guehna di sugä naya ngue da thä'i ngue gui hychmu p'u ra Cristo. ⁴ Porque nuya yø mamhya söhö ngue n'an'yo ra hya xänbäte, go gui örpahu masu ya. Conque nuya yø hya xän'nahu, hinga 'da'iguui ya yø hya di xän'nahu ngue hanja ra Jesús. N'an'yo ga xän'nahu hanja ra Espiritu Santo, n'na'yo ga xän'nahu ha ranja ra hoga 'da'yo hya, hinga 'da'iguui ya yø hya ya xtä xän'nahu.

⁵ Nuya yø xänbäte ena i tate ngue yø representante ra Cristo, hinga hondya padj te mmanya. Xquet'a di pacä hanja'a ra hya nne da xän'nahu ya. ⁶ Madagüe'ä engä yø ja'i ngue hinda padj ga ut'i xanho ra hya di mma, ngue mahotho da nt'øde, pe nugä nuna ra hya di xänbäte, di padj xandønho hanja ra hya. Nu te gäma hya di mmam'mø di xänbäte, ya gä 'yøhmü xanho hanja ra hya.

⁷ Ua gui emhmü ngue hingui ho te dá ot'e ngue hinte dá jup'ahu mente dá xi'ahu rá hoga 'da'yo hya Oja? Para ngue dá zäp'u gui juxni yahu, dá n'uni ngue dá mpefi, dá taha te ga si mente di xän'nahu ra hya. ⁸ Mente ra pa ngue dá xän'nahu ra hya p'u ja ni hninihu, gue'u yø 'yec'e'i rá m'mu'a n'nanni badi pønna mentyu di honi. ⁹ Nu'mø damba m'mucä p'u gui 'buhmu ya, ja'mø hin'yü te ga si, pe hinjondi äpi te di honi. Nu'u go ma cühu bi zöhø bi 'ye'a Macedonia, go bi 'daqui te di hongä'u. Co ngu'a p'uya, ya hinda ä'ahu te ga si, 'ne da ngut'a yø pa di ma p'uya, nu te di honi, hinte di ä'ahu. ¹⁰ A nuya ngue di 'ec'e'i ra Cristo, nuna ra hya majuanj, guehna di mmanä. 'Ne majuanj ngue nu'u yø 'yec'e'i rá m'mup'u ja ra häi Acaya, hin temä mentyu di äpi. ¹¹ Nuna ra hya di mma, mamj 'yena ngue hinda nnu manho'ahu. Nuna Oja, i padj hanja ngue janjuanj dadi ma'aha.

¹² Mada mi 'dajü ra mentyu di honi, pe nugä hinga hanj, n'nahmu ngue nu'u yø xänbäte hondra mentyu jup'ahu hinda zäp'u da 'yena ngue 'da'igu di øthe. ¹³ A nuya yø xänbäte di mmangä, i ena ngue guehya yø representante ra Cristo ya, pe himma juanj'a, sinoque guehya yø hyäte ya. Porque

maxøts'etho p'u ena ngue yø representante ra Cristo. ¹⁴ Nuna ra hya di mmangä ya, hingui ja ngue di 'yodyø ja'i na. Porque 'ne'e ra zithu i sä ngue di pährä hmi p'u gui nequi, i cohi tengutho n'na ra anxë mahets'i. ¹⁵ Janangue ja di nequi p'u xanho ra hya ya, nuya yø ja'i ngue yø mefi ra zithu, xquet'a i sä ot'e ngue maxøts'etho di nequi ngue øtra nho. Pe nu te ga 'yo, nup'u rá nzequi di nja rá njut'i'a.

¹⁶ A nuyá, mahøndj nne ga xi'aha ya, masä mi 'yemhmü ngue dadi 'becä ra n'yomfëni ngue di mma te di ot'e. Pe nu'mø ngue ngu'a gui mbemhmü ngue dadi 'becä ra n'yomfëni, pe dami 'dajü ra nt'edi ga nya, ga mman'its'u te di ot'e. Porque nu'u yø xänbäte saqui, i espabi yø hya i mma. ¹⁷ Nugä di ena ngue jatho ga mma te gä di ot'e, mada 'yengyø ja'i ngue ya hinda ot'e ngue rá representantegu ra Cristo, sinoque yø ja'i engui ngue dadi 'behra n'yomfëni. ¹⁸ Ya gui nnuhu ngue xangu yø xänbäte xi'aha hanja'a te gäma hya ena ngue ot'e. Janangue nuyá, nu te gäma hya di ot'e xquet'a 'nequi di nne ga xi'aha. ¹⁹ Porque gui ena ngue ya gyø bamhyahu ya. Nu ra ja'i ngue hingui hant'a ga ya, ngue di 'behra n'yomfëni, ya gui seti te xi'ahu. ²⁰ 'Ne nuya yø xänbäte gui 'ec'eihu ra hya i mma, i nne di manda'ahu. Pe gui häti gui seti te ot'aha. Guehya yø ja'i hondra mentyu i nne da gac'ahu ya. I ot'e ngue ni hmuhu 'ne embi ngue hinte gadi muhu, asta pep'a ni hmihu. Pe gä gui sethu. ²¹ A nugä p'uya, hingui sä ma mmü ngue ngu'a ga ot'aha tengutho ot'ahu ya di mmangä. Ua ra 'be'isä te di ot'e ngue hin dadi un'aha?

A nuya yø xänbäte i mma te gä ot'e, espabi yø hya, xquet'a 'nequi da zä ga mma te di ot'e, mada 'yengui ma'bedi ma n'yomfëni ngue dadi 'yets'i. ²² Di 'yexya yø ja'i ya ngue ena ngue yø judio. Pe 'nequi xquet'a drä judio. Di 'yets'i ngue ena yø mmengu p'u ja ra häi Israel. Pe xquet'a 'nequi drä mmengugä p'u. Di 'yets'i ngue ena yø mbom'meto ra Abraham. Pe xquet'a 'nequi rá mbom'meto gra Abraham. ²³ I mma ngue yø mefi ra Cristo. Pe nugui, man'natho ngue xangu rá 'befi ra Cristo xtä ørpe nguehya di mmangä. A nuyá, hinda nne ga mma te gäma hya i ja ngue ga mma. Ya man'natho xangu ra 'befi xtä ot'e ngue nu'u. Man'natho ngue mathoguitho xtä sägä ra n'u, xa 'begbagui ngue nu'u. Man'natho xangu yø nnidi xtä ogä ra fädi ngue nu'u. Man'natho xangu yø nnidi ya ja ngue da thogu ngue nu'u. ²⁴ Nu'u yø judio cut'a nnidi mathoguitho bi 'anguj, bi jaqui 'date ma'de'ma guto yø mfei. ²⁵ Nhyu ndi bi 'bäzagui. N'na ndi bi 'bandogui. Nu'u yø barco di o, nhyu ndi bi thunt'a mbonthe.

N'na pa 'ne n'na xui xøque ya dí oxma xøts'e ra dehe p'u ja ra jathe ngue bi thuntra barco. ²⁶ Man'natho ngue xtá sá ra ndate ha nná ma ngue dí mmanna hya. Porque i ja ngue dá duxca rá dehe 'mø i po yø dehe p'u ha dí thogui. Yø be ya ja ngue dá hyogui. Ma mmjudiohe, ya ja ngue dá hyogui. Yø ja'i ngue hingyø judio, ya ja ngue dá hyogui. Nup'u ja yø danihni dí mmanna hya, ya ja ngue dá thogui. Dá guehyø ja'i himma juani ngue yø hoga 'yec'ei, ya ja ngue dá hyogui. Nts'utho p'u ja yø dapo di thogui. Nup'u ja yø jathe xtá thogui, nts'utho ngue ga tu. ²⁷ Xanhenitho na ra 'befi dí øt'e, xandøngu rá n'u xtá sá. Xangu yø nnidi hinga mbongui ga n'aha. Xta sá rá n'u ngue rá thuhu. Xta sá rá n'u ngue rá duthu. Xangu yø nnidi ngue nu'mø bi c'ugui te di si, ya hindí s'hmø. Nup'u ja yø dapo, xangu yø nnidi xtá sá rá se. Xangu yø nnidi xtá sá rá n'u ngue hin'yu rá ulu ga he. ²⁸ A nuyá, i ja man'na rá hya ngue dí unnga ma n'yomfni ya. N'na pa ngu n'na pa i tar'man'u ma mmui ngue hindí padí te ga 'yo yø 'yec'ei rá m'm'uá n'nanní. ²⁹ Nu'mø dá tingá p'u ha 'buhyø 'yec'ei ngue hingui nzaqui yø nt'ec'ei, 'nequi tu ma mmui tengutho ga ndu yø mmui yø ja'i. Nu'mø ngue n'na rá 'yec'ei bi tháti ngue bi 'yøtra ts'oqui, asta 'bähra sibi ma mmui ngue'a ga ndu ma mmui ngue te øt'u to hätyø ja'i. ³⁰ I jatho ngue ga xi'ahu te dí øt'e, høntho dí nne ga xi'ahu ngue nugui hingui nzaquigui. ³¹ Nuna te rá hya dí xi'ahu, Oja padí ngue majuani te dí mma. Nuna Oja rá Papá ma Hmuhø Jesucristo, guehna dí nnepe ngue dá t'espabi para zantho na. ³² Nuna rá häi madí manda rá dast'abi Aretas, ja jap'u rá hnini Damasco. Nu'a rá ts'ut'abi mü 'bap'u ja rá hnini, guehna bi manda ngue bi ma m'mädi rá nenihni. Nu hapu dá hnuqui, di mbenngui ngue dá joqui. ³³ Pe nup'u ja rá ngu nmí 'bai, bi t'eca n'na rá canasta, bi ma ma ca'migui p'u ja n'na rá ventana ní gop'u ja rá jado di thesra hnini. Ja dá pømp'u, janangue dá pongui.

12

¹ Hinte ga taha ngue ga mmansø ngue xandønho rá hya dí mma. Man'na xanho, ma ga mmanya yø hya bi 'yurcagui rá Hmu Jesús, ga xi'ahu te dá nu. ² Ya xi 'danyø pa ngue dí ec'ei rá Cristo. Ya mmap'u n'ne'ma goho n'ya, bi zixcagui p'u mahets'i bi 'bähra Hmu Jesús. Pe hindí padí ngue'mø 'nehma do'yo bi ma, oque hin'na, hinda hønse Oja padí hanja. ³ Nu'a go pa'a ngue'mø 'nehma do'yo bi ma, oque hin'na. ⁴ Pe dí padí ngue gue'a rá Hmu bi zixcagui p'u bi 'bai. Ja dá øä p'u 'da yø hya ngue hindí unna nt'edi Oja ngue ga mma hanja ná rá hya bá xiqui. ⁵ Nuna rá hya naya, mfadi ngue i sá ga

espabi na. Pe nugui hingui sá ga n'yets'i ngue sá ga ena dí pase rá hya dí mma, nugá njuantho dí mma ngue hingui nzaquigui. ⁶ A nu'mø xinga ena ngue ga mmansø ngue xanho te nná 'yo, dá zá ga mma. Hinda zá to dá 'yengui ngue himma juani te ga mma. Pe hindí nne ngue to dá 'yengui ngue dí espase rá hya dí mma. Sinoque dí nne ngue gui nnuhø te nná 'yo, 'ne'a te rá hya gui øhmø, dami hyacsehø rá güenda hanja.

⁷ Nuya yø hya dá øde, tate ngue mazihotho. Pe Oja hingui nneque ngue guehya yø hya gdá 'yexá ya. Janangue bi zaca n'na rá n'u, tengutho 'mø ngue dra 'uini bi nøgbagui p'u ja ma do'yo rá zithu. ⁸ A nuna rá n'u na, nhyu ndí dá äpä rá Hmu ngue dá hyagagui. ⁹ Pe rá Cristo engthogui: "Høntho dami padí xanho ngue dadi ma'i. Nugá hinga øthe'i n'namhma ngue dí nequi ngue hingui nzaqui'i. Gue'a dí nequi'a ngue go guecá dadi 'da'i rá ts'edi te gui øt'e", bi 'yengui. Janangue dadi johyagá 'mø hingui nzaquigui. Porque gue'a gui nequi'a ngue rá Cristo di 'dacra ts'edi te dí øt'e. ¹⁰ Dadi johyatho 'mø dí sá rá n'u, ja'mø ts'uhui, ja'mø hin'yu te ga si, ja'mø hingui nne ha dá nuyø ja'i ngue suqui, ja'mø xandøngu rá n'u dí sá ngue rá 'befi rá Cristo dí ørpe, pe dadi johyatho. A nu'mø dí nequi ngue hingui nzaquigui, ya man'natho dí nequi xanho ngue gue'a rá Cristo di 'dacra ts'edi te dí øt'e.

¹¹ Nup'u nna benga ya, xøgue ena gue ya dí ya tengutho n'na rá ja'i ngue hingui pesrá sá ngue espabi te ga ya. Pe nuna rá hya dá ma, jatho ngue ga mma hanja. Porque nu'u yø xännbate engui ngue hingui ho te dí øt'e, hinga tájpaha yø hya. Uangu xtá ná xqui xihmu ngue xanho te dí øt'e. Gui pahma ngue nuya yø xännbate gui tennbahu yø hya, guehya ena ngue tate ngue yø representante rá Cristo ya. Pe hapu go man'na dá ha'a te dí nte yø hya ya p'ya, porque nu'a rá hya pahya, xquet'a gue'a rá hya dí pacá'a, madague'a engui ngue hinte dadi mu'be. ¹² Nu'mø dambá n'mucá p'u gui 'bøhmø ngue dá manna hya, bi nequi xandønho ngue rá representantegui rá Cristo. Ngue'a rá 'befi rá Cristo dá ørpabi, dá hät'i dá seti te gäma hya mmanyø ja'i. A nuya yø milagro dá øt'e, gue'a gui nequi'a ngue rá representantegui rá Cristo. ¹³ Yo gui emhma ngue 'bøtyø 'yec'ei i tate dí nnu mansu ngue'ahu, ngue nugá hindá xi'ahu ngue xqui faxcahu te dí honi tengutho ør'mí'da yø 'yec'ei ngue faxqui te dí honi. ¿Ua gui emhma ngue asta ga n'yo ndantyøhmugá ngue ga ä'a mpunnbate ngue hinte dí xi'i gui faxcahu te dí honi?

14 A nuyá, ya rá hyundi 'mø ngue ga mmap'uh mahøn'a ya. Pe nu'mø dá map'uh, hin temá mēnyu dí ádi ngue gui 'dacju. Høntho dí ádi ngue gui macju. Porque rá papá'a dí ja ndummai ngue honná mēnyu si yø basi. Hingue masque yø basi'u go i pepate. 15 Dí njadá p'uya, dí ho má mmui dadi mpefi conná ngue'áhu. Dí nne ngue nu te dí øt'e, dá 'yøt'áhu rá nho 'nē i ja gampähä ngue ga hñi te dí pets'i ngue ga fáxahu. Pe ena man'na ngue dadi ma'áhu, entho gue gue'a man'na ga ngohni mmuihu'a ngue hinga egadi macju.

16 Guí pahmu xanho ngue ja'mø hin'yuh te ga honi, pe nugá hñite dí á'áhu. Pe 'bu i'da ya ngue dí yajpagui, engui ngue rá nthät'itho dí øt'áhu. 17 ¿Ua gui emhmu ngue 'bai toni ja'i dí penhná ngue dá jc'áhu rá mēnyu? Nu'a, hin'na'a. 18 Xi'mø má penhná p'uh rá Tito ngue bi ma dí zengua'áhu, 'nē bi mē man'na má cuhu, xina rá Tito, ¿ua bi 'yá'áhu rá mēnyu? Guí pahmu xanho ngue rá Tito bi 'yøt'e tengutho dí øt'e. Høntho bi ne ngue nuna rá hya bi xi'áhu, dá 'yøt'áhu rá nho. Pe hin temá mēnyu bi 'yá'áhu.

19 Yo guí emhmu ngue nná mangá ná rá hya ná ngue høntho dí nnegá ngue gui nnu manhoju. Nu'a, hin'na'a. Sinoque nuna rá hya nneca Cristo ngue ga mma, guehna rá hya dí mmana. 'Nē dí nne ngue gue'a Oja dá nu manho ná rá hya dí xi'áhu. A nuya má zi cu'áhu, nuya te gáma hya dí xi'áhu, dí honi ngue ha dí zajni nt'ec'ehu. 20 Porque dí su ngue nu'mø dá magá p'uh, nthambenitho ga ün'áhu ngue hingdi 'yohu xanho. Gadi nsuthohu, dí 'butyø zeya, dí 'butyø cue, dí 'bu'u dí honi ha dí dñse rá nho, dí 'butyø mambethani, dí 'butyø nemhya, dí 'bu'u dadi 'yets'i, dí 'butyø 'yøt'i sui. Nu'a rá hya manho gui nnehu gdá nyagá'be p'uya, ya hinga gue'a dí nja'a. Sinoque rá cuetho dí nja porque ga hec'áhu te gdi øthu. 21 Guehna rá hya dí sugá 'mø dá songá p'uh gui 'buhmu naya. Nu te gdi øthu, ga pesta má sá p'uh ja rá hmí rá dá Oja. Porque asta gara zongá 'mø dá padi ngue nu'a rá nts'o xa 'yøt'a m'met'o yø ja'i, hingui nne dá hyc'p'uh. Sinoque dí 'yots'om'mäitho 'nē nu'a te rá nts'o xa bennba yø mmui yø ja'i dadi siguetho.

13

1 Ya rá hyu ndi ga mmap'uh ngue gui zengua'áhu ya. Nu'mø 'bai to nne dí yaprá mmui'yec'eiui, mahyonitho ngue dí 'bai yoho ogue hyu yø testigo ngue dí ja majuaní rá hya. 2 Nuya yø ja'i xa 'yøtyø ts'oqui m'met'o, co gátho m'i'da yø ja'i, tengutho rá hya dá xi'áhu 'mø rá yondi má magá p'uh ya, a nu'mø dá magá p'uh mahøn'a ngue ga ma nu'áhu 'nē ga ün'i ngue gadi siguethohu rá nts'o, ya hñini mantho ga seti te gá guí øthu. 3 Ja guí

pahmu p'uh xanho p'uya ngue gue'a rá Cristo dí hacra ts'edi'a rá hya ga xi'áhu. Porque rá Cristo hinga 'nē'a dí nya manhuçhi 'mø dá zo'áhu'a, sinoque dí nya manzaquí'a. 4 Madague'a himbi 'yudi ngue ja rá ts'edi 'mø m'i guatra pont'i, pe nuyá, ya i 'bai 'nē i n'yoi rá ts'edi Oja. Dá guecá ya, xquet'a dí n'yø'be rá Cristo. A nu'mø dá magá p'uh, gue'a rá Cristo dí hacra ts'edi ná rá hya ga xi'áhu, madague'a t'engui ngue dí ya manhuçhi 'mø dí yáhu.

5 Nu te gni 'yohu ya, dami hyacsehu rá güenda ngue'mø dá xandønho ni nt'ec'ehu ogue hin'na. Dami pahmu xanho ngue'mø gui n'yohu rá Jesucristo ogue hin'na. A nu'mø hingui n'yohu rá Jesucristo, ya himma juani ngue gyø hoga 'yec'ehu 'mø. 6 Nugá dí ena ngue dí n'yo ni mmuihu ngue majuaní dí n'yø'be rá Cristo 'mø dá nyahu, hinga nthäitho ga øt'áhu. 7 Dí äpá Oja ngue dá 'yøt'e ngue hñite mants'o dá dñ'náhu. Pe nuna rá hya dí mma, hñidi honi ha dí t'engui ngue go dí øt'e ngue gui 'yohu xanho, sinoque høntho dí nnegá ngue majuaní gui n'yohu xanho. A nugui, hñite ja'a ngue engyø ja'i hingui pømmanho te dí øt'e. 8 Nuna rá hya majuaní, guehna dí honi ha dí nthaha. Hñidi nne ga øt'a n'na rá hya nu'a dí ts'onna rá hya ná. 9 Janangue nugui dadi johyatho 'mø t'engui hñidi ya manzaqui, høntho dí nnegá ngue dá zedi xanho ni nt'ec'ehu. Nugá zant'a dí mmat'Oja conná ngue'áhu ngue dá bømmanho ni nt'ec'ehu, hñida t'gn'áhu ngue te dadi 'bedi. 10 Hante ngue ga mmagá p'uh ga ma zengua'áhu, dí otra carta ja ua ngue ga pennbu. Nuna rá carta dá øt'i, i ya manzaqui n'namhma ngue xamhatho ya himma hyoni ga nya manzaqui 'mø dá magá p'uh ngue ga nyahu. Nugá, nuna rá 'befi bi 'dacá Oja, guehna dí øt'a ná. Nugá dí honi ha dí zehni nt'ec'ehu. Hingue masque dí honi ha gdá japyø hya ngue ga en'a häi te gni 'yohu.

11 A nuya má zi cu'áhu, Oja dá máxahu ya. Dami hyomhmu rá nho gdi n'yohu. Oja dá hyut'a ni mmuihu. 'Nē dami mmaði n'na ngu n'na'áhu. Nu'mø ngue ja rá njun'mahya, dami nhøjpahu. Nu'mø ngue ngu'a gui 'yøthu, ya gue'a rá pähä Oja gui 'yørpahu p'uya. Nuna Oja p'uya hñinha dí hyc'áhu.

12 Dami nzengua xanho n'na ngu n'na'áhu. Dí nequi xandønho ngue gadi ncuhu. 13 Gátho má cuhu 'da'igu má nt'ec'ehu i ja, i pen'náhu rá nzengua.

14 Dí jap'áhu ná má Hmuhu Jesucristo ngue dá dñni mmui ngue dí ma'áhu. 'Nehra Espiritu Santo dá 'yøt'e ngue dá dñni mmui ngue gui n'yohu'a. Dá ngut'átho.

Gálatas Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yɛc'ɛi Galacia.

¹ Nugá drá Pablo, rá representantegá rá Jesucristo. Hingra ja'itho rá ts'anni ngue drá representantegá. 'Nɛ hijnonni ja'í da bõni ngue da t'ɛmbi bi 'yɛxcagui. Nu'a bi 'yɛxqui, guehna rá Jesucristo co 'nɛhna Oja ma Papáhu nuna bi 'yøt'e ngue bi bennate rá Jesucristo 'mø mi du. ² Nugá ya, co 'nɛhya ma zi cuha dí 'nyogá'be ya, dadi zɛnguagáhe'u yø 'yɛc'ɛi dí mpeti p'u ja yø hñini ngue rá hái Galacia. ³ Nuna Oja ma Papáhu co 'nɛhna ma Hmuhu Jesucristo, dí nne ngue di jap'áhu 'nɛ da hyut'a ni mmuihu.

⁴ Nuna rá Jesucristo bi nese ngue bi tho conná nguehma ts'oquihu para ngue da gugáhu p'u ja ra nts'o ja ua ja ra ximhai. Nuna Oja ma Papáhu, go rá ts'anni'a tengue bi thohra Cristo na. ⁵ Janangue ma ga espáhu Oja hangu rá pa. Da ngut'atho.

⁶ Nuna rá mate rá Jesucristo bi 'daci, Oja bi 'yøt'e ngue bi dimma mmuihu ngue nzongáhu Oja ngue ga ɛc'ɛihu rá Cristo. A nuyá, dadi 'yøthogá hanja ngue n'nahmantho gui nne gui hyehmu p'u Oja, gui nne gui tenhu mi'da yø hya t'ɛmbi ngue rá hoga 'da'yo hya. ⁷ Pɛ nu'a majuani ngue rá hoga 'da'yo hya, hingui yoho, hyu ja'a, sinoque hõnda n'na. A nuyá, 'bui to øt'e ngue di 'yot'itho ni mmuihu, i nne da mãna hoga 'da'yo hya ngue te bi 'yøtra Cristo. ⁸ Pɛ nuyá, madagüe'a da guecsɛgáhe, ogue n'na rá anxɛ di 'yɛ mahɛts'i da bõni ngue da xi'áhu man'na rá hoga 'da'yo hya ngue hinda 'da'iguui na rá hya ya xtá xi'áhe, nuna n'nan'yo rá hya dá ma, da ma rá castigo na. ⁹ Ya xtá xi'áhu m'met'o, 'nɛ mahõn'a ga mmangá ya. Nu'mø to da xi'áhu man'na rá hoga 'da'yo hya hinda 'da'iguui na rá hya ya gui ɛc'ɛihu, nuna n'nan'yo rá hya dá ma, da ma rá castigo na.

¹⁰ Co nuna rá hya naya, ɛua da zã gui 'yɛmhmũ ngue dí hongá rá hya ha di nu manhogá yø ja'í? Nu'a, hin'na'a. Dí nne ngue gue'a Oja da nu manhogui. Nugá hinna mangá ya yø hya ya, ngue di nu manhogyø ja'í. Nu'mø gdi hongá rá hya ngue da gue'a te nnu manho yø ja'í ga mma, ya hingra mɛfigá rá Cristo 'mø.

¹¹ Ague ma zi cu'áhu, dami pahmu ngue nuna rá hoga 'da'yo hya dadi øt'áhu, hingra ja'itho rá ts'anni na. ¹² Hijnonni ja'í dá mɛpyagá te bi ma, 'nɛ hijnonni ja'í xãngui te

dí mma. Hinda hõnse rá Jesucristo bi jaqui ngue dá pacá na rá hya na.

¹³ Ya xcá 'yøhmu te 'be'a nmará 'nyogá m'met'o ngue'mø nmi tenná yø nt'ɛc'ɛi yø judío. Gui pahmu ngue janjuani hinmi säyagá dí honi ha gda sũcá'u yø ja'í Oja. Porque nmi negá ngue xøgue xtí m'mehna rá hoga 'da'yo hya na. ¹⁴ Nu'a rá nt'ɛc'ɛi yø judío ni ja, man'na tate ngue nmi ɛc'ɛigá'a ngue'u mi'da ma mmjudiogáhe 'da'igu ra pa di 'buhme. Nugá man'na xtá øt'ã xanho'a te rá costumbre man'nyo ma mboxitahu. ¹⁵ Nuna Oja bi 'dacrã mate ngue bá huanngui hante ngue gá m'mui. 'Nɛ bi zoqui ngue ga øtra 'befi bi 'daqui. ¹⁶ Porque bi ne Oja ngue dá mpacá'be'a rá Ts'unt'u, n'namhma ngue da zãp'u ga xicá yø ja'í hingyø judío te'o na rá Ts'unt'u Oja. A nugá p'uya, hijnonni ja'í dá anni te ja ngue ga øt'e. ¹⁷ 'Nɛ hinga 'bet'o dá magá p'u Jerusalén ngue xcã xãdi te mi xãnbate'u yø representante rá Cristo bi 'yɛxã m'met'o hante ngue da 'yɛxqui. Sinoque dani mpagá p'u ja rá hái Arabia. 'Dãmbã pengá p'uya, mahõndá ɛcã p'u ja rá hñini Damasco. ¹⁸ Mi tho'a nhyu jeya p'uya, ja dá magá Jerusalén ngue dá nyagá'be rá Bedu. Pɛ hõnda n'ne'mã cut'a dá m'macã p'u mi 'bua. ¹⁹ 'Nɛ hijnom mi'da ni representante dá nyagá'be, hinda hõndra Jacobo nu'a rá 'nyohu ma Hmuhu Jesucristo dá nugá p'u. ²⁰ I pa Oja ngue majuani na rá hya dí xi'áhu.

²¹ M'mɛfa p'uya, dani mpagá p'u ja rá hái Siria, 'nep'u ja rá hái Cilicia. ²² A nu'u yø ja'í ɛc'ɛi rá Cristo dí mpeti p'u ja yø hñini ngue rá hái Judea, tobe hinga n'na ndi dadi nnugáhe'u. ²³ Hõntho n'ode te hma ngue ɛnyø ja'í: "Nuna rá 'nyohu mi honi ha di zuhyø 'yɛc'ɛi 'mø man'na rá pa, a nuyá hmanya ngue guehna xihyø ja'í ngue da 'yɛc'ɛi'a rá Cristo nuna hinmi nnepe da 'yɛc'ɛi yø ja'í m'met'o". ²⁴ Janangue espabi Oja yø ja'í, porque nuna Oja bi hyat'i bi párcagui ma mmui.

2

¹ Mi gua'a rá 'dɛ'mã goho rá jeya p'uya, mahõndá magá Jerusalén. Dã mɛgá'be rá Bernabé connã Tito. ² Dã magá p'u, porque Oja bi 'yurcagui, bi neque ngue ga mmagá Jerusalén. Bi mpeti'u 'bet'o rá hya p'uya ngue dá nyahe. Dã xicá'u p'uya hanja na rá hoga 'da'yo hya dadi øtã yø ja'í hingyø judío. Dã ne ngue da fadi ngue 'da'igu rá hya dí xihme yø ja'í. Porque dá negá ngue hñini nts'onna ma 'befi ya xtá øt'e, 'nɛ nimantho dadi mpɛfi. ³ Pɛ majuadi dá nyahe, bi hnu manho na rá hya dá ma. Nuna rá Tito ma 'nyogá'be hingui n'youi rá hmɛpya ngue rá circuncisión. Pɛ ya himbi ma ma jats'edi ngue dí njapi tengutho manna ley ga 'yo yø judío. ⁴ Hõndi 'da yø ja'í mi 'bap'u ngue

hímma juani yò 'yɛc'ɛi, bi nepe ngue xta hmɛpya na ra Tito. Pɛ nuyá, guehya yò ja'i cuatvò 'yɛc'ɛi ya, i honi ha di zərca ma gualu ngue da zəp'u di yajpahə m'mɛfa ngue hɪndi ɔthə'a te gá mmamp'u ja ra ley. Porque ya di ɛc'ɛihə ra Cristo. 'Nɛ guehya yò ja'i di ja ts'edi ngue ga ɔthə te gá mmamp'u ja ra ley ya. ⁵ Pɛ nuna ra hya mmanya, hinga n'na ne di ɔrpəhe masu. Porque nuna ra hoga 'da'yo hya ya guí ɛc'ɛihə, guehna ra hya ngue majuanj na, ya hɪnda zə to di pədi.

⁶ Nu'u yò 'yɛc'ɛi 'bet'o ra hya, hɪndi mportagá 'mò ngue 'bet'o ogue hɪn'na, porque nup'u ja ra hmí rá dá Oja, ya hímma hyets'i yò ja'i p'u. Pɛ nu'u 'bet'o, hɪn tema hya bi xiqui ngue da 'yɛnguɪ hinga gue'a ra hya dí mma. ⁷ Hante gue bi mmɛyasɛ ngue Oja di fərcaguí rá hoga 'da'yo hya ngue ga xihyò ja'i hɪngvò judío. A nuna ra Bedu bi ma mafati ra hoga 'da'yo hya da xihyò ja'i ngue yò judío. ⁸ Porque guesɛ Oja bi 'yɛxra Bedu ngue drá representante ra Cristo p'u ha 'bahyò judío. Pɛ xquet'a bi 'yɛxqui ngue drá representantegá ra Cristo p'u 'bahyò ja'i hɪngvò judío.

⁹ Janangue nuya hyu nc'ɛi ya, ra Jacobo, ra Bedu, ra Xuua guehya 'bet'o p'u Jerusalén, bi bahya p'uya ngue Oja bi ne ngue di tocagá ra mmɛnthi ngue ga ɔt'a na ra 'befi na. Ya dá mbɛnnba 'yɛhe p'uya, guehna ra hmɛya na ngue jaje ra acuerdo na te ra 'befi ga ɔthe. Bi ts'ənnbaya ngue ga mmɛgá'be ra Bernabé, ga ma mangá'be ra hoga 'da'yo hya p'u 'bahyò ja'i hɪngvò judío. A nuya dá nyagəhe p'uya, guehya da xihra hoga 'da'yo hya ya yò judío ya. ¹⁰ Hɔnda n'na ra hya bi sicá'be p'uya, ngue hɪnda ma mapumbɛni yò hyoya, da 'bats'i te honi. Pɛ nuna ra hya na, hinga ja di mbɛnngaguí, ya zant'a dadi ja ndummi ngue da 'bats'i te honyò hyoya.

¹¹ M'mɛfa p'uya, ya dí 'bucá p'u ja ra hɪni Antioquia, xquet'a bi zəp'u ra Bedu. Mi ma njammí pa p'uya, bi 'yɛhra pa ngue hɪni 'yup'u te bi 'yotra Bedu. Janangue yò hmí yò dá yò ja'i p'u dá hejpi te ɔt'e. ¹² Rá muditho xanho te bi 'yotra Bedu. 'Dap'u bi nsihmɛui yò 'yɛc'ɛi hɪnguɪ n'youi ra hmɛpya di njapyò judío. Mi zə 'da yò ja'i bá nɛxpə 'buhra Jacobo, guehya yò ja'i di ja ts'edi ngue da hmɛpya gátho yò 'yɛc'ɛi hɪngvò judío ya. Mi zəhya p'uya, ra Bedu bi zɪ ngue da ts'ui, janangue bi 'uep'u 'bahyò 'yɛc'ɛi hinga mhɛpya. ¹³ Nuya mi'da yò judío ngue ya yò 'yɛc'ɛi p'uya, xquet'a nɛhya bi 'yot'e tengutho ɔtra Bedu ya ngue bi nsu, bi 'uep'u 'bahyò 'yɛc'ɛi hinga mhɛpya. Co 'nɛhna ra Bernabé bi ntət'i te ɔtra Bedu. ¹⁴ Nu'mò ma nugá te ɔtra Bedu p'uya ngue ya hímma juani ngue gue'a te mmana hoga 'da'yo hya ga 'yo, yò hmí yò dá yò 'yɛc'ɛi p'u dá

hejpi, dí ɛmbi: "Ague Bedu, nu'i grá judío, pɛ astá 'nɛsɛ'i, ya xcá hyɛp'u 'da yò hya mmamp'u ja ra ley ga 'yo yò judío. Ya guí ɔt'e tengutho yò 'yɛc'ɛi hɪngvò judío. ¿Hanja ya ngue ja guí nnepe da 'yɛn'u yò 'yɛc'ɛi hɪngvò judío ngue jatho ga ɔthə te gá mmamp'u ja ra ley ga 'yo yò judío ya?" dí ɛmbi.

¹⁵ Dí nne ga xi'a n'na ra hya ya te'o gátho ya ma mmijudío. A nuju, hɪnna 'buhm'a ngue ra ts'oqui ga ɔthə tengutho ɔtyò ja'i hɪngvò judío. ¹⁶ Pɛ dí pahmu ngue nu'a dí nhohma ts'oquihə, hinga gue'a ngue ga ɔthə te mmamp'u ja ra ley ga 'yo yò judío'a. Nu'a dí nhohra ts'oqui, gue'a ngue da 'tɛc'ɛi ra Jesucristo'a. A nu yò ja'i hɪngvò judío ya ɛc'ɛi ra Cristo ya, pɛ xquet'a nɛcju ya dí ɛc'ɛihə na ra Jesucristo ya. 'Nɛ guehna dí nhohma ts'oquihə na ngue dá ɛc'ɛihə ra Cristo, hɪngue masque bi nhohma ts'oquihə ngue xcá ɔthə te mmamp'u ja ra ley ga 'yo ma mmijudío. Porque hɪnjonda bɔni ngue dí nhohra ts'oqui ngue da 'yot'e te mmamp'u ja ra ley. ¹⁷ A nuyá, ya dí ɛc'ɛihə ra Cristo ngue dí nhohma ts'oquihə. Pɛ mi'da yò ja'i ɛmbi ngue ra ts'oqui dí ɔthə ngue hɪndi ɔthə te gáma hya mmamp'u ja ra ley. ¿Ua sá da 'yɛnya yò ja'i ya ngue nu'a te ra hya bi xənnghə ra Cristo, ya i 'yot'a ngue ga ɔthə ra ts'oqui? Nu'a, hɪn'na'a. ¹⁸ A nuyá, ya xtá mangá ngue hɪnguɪ ja rá ts'edi ra ley ngue dí nhohra ts'oqui. Xi'mò hɔnga 'bat'i, ga ɛmbi ngue ja rá ts'edi ra ley, ya hímma juani ngue bi nhohma ts'oquigá 'mò. ¹⁹ Pɛ ya hɪni mantho ngue ja rá ts'edi ra ley ya, porque ya bi nja'a ra castigo mi mmana ley. Nugá tengutho 'mò bi hyogá ra ley. Nuyá, ya gdá 'bu'a ngue ga tɛn'na Oja. ²⁰ Nu'mò mi ma macuat'i ra pont'i ra Jesucristo, 'nɛqui dí ɔr'ma güenda ngue ya bi nɛuaraguí ra pont'i. Nuya hɪndi sänse te nna 'bai, hɔnt'a ra Cristo o ma mmaigá ya. A nuyá, mɛnte ra pa dí 'bucá ua ja ra ximhá, hɔnt'a rá Ts'unt'u Oja dí ɛc'ɛi ya. Nuná, dí maqui 'nɛ bi ndäse ngue bi tho conná ngueque. ²¹ Nuna rá mate Oja bi 'daqui, hɪndi nne ga joni. Xi'mò ngue da gue'a ra ley ga 'yo yò judío dí nhohra ts'oqui rá ja'i, ya säditho bi du ra Cristo 'mò.

3

¹ Ague gyò mmnguhə p'u ja ra hä Galacia, rá nɛzgui ma'bedi ni mmiihə. ¿Hanja ngue gad'i n'uni thá'ahə ngue hɪnguɪ ɛc'ɛihə na ra hya majuanj? Ni hmí ni dáhu p'u dá mangáhe na ra hya na ngue ra Jesucristo bi 'dɔmp'u ja ra pont'i. ¿Ua ya gá pumbɛnihə na ra hya naya? ² Ya guí pahmu xandɔnho ngue Oja bá pɛn'nahə ra Espiritu Santo ngue gá 'yɛc'ɛihə ra hoga 'da'yo hya bi si'ahə. Hɪmbi 'ben'nahə na ra Espiritu Santo

ngue gá 'yothu'a te gá nt'ot'i p'u ja ra ley.
³ ¿Mba hanja'a ni m'memmui gui othu? Ya gui pahmu ngue gue'a ra Espiritu Santo bi 'da'ahu ra 'da'yo te. Pe nuya gui ena ngue gui hyonse ha di gomanho te gdí n'yohu ya.
⁴ Ya xangu ra n'u xca sahu ngue gui ec'eiha ra Cristo. ¿Ua hinte ni bontho'a ya? Pe di ena ngue ja te ni bon'a.
⁵ Damj pahmu hanja ya ngue Oja bá penhna Espiritu Santo ngue bi 'yotyø milagro p'u gui 'buhmu. Nguna gá nuhu ngue bi nja rángue gá 'yec'ei ra hoga 'da'yo hya bi si'ahu. Pe hin'i nja na te gá nuhu ngue gá 'yothu'a te gá nt'ot'i p'u ja ra ley.

⁶ Tengutho di xi'ahu ya, nguna nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Ra Abraham bi 'yec'ei ngue di nja'a te ra hya xi xi Oja. Nu'a i 'yec'ei p'uya, Oja bi hojpa'bi rá ts'oqui", i ena.
⁷ Janangue damj pahmu ya ngue nu'u nnopa mbom'meto ra Abraham, guehya yø ja'i ja yø nt'ec'ei ya.
⁸ Nup'u ja ra Maca Libro, ya manjam'motho nt'ot'i ra hoga 'da'yo hya ngue 'ne'u yø ja'i hingyø judio di nhohyø ts'oqui mø bi 'yec'ei Oja. Porque ngu'a bi man'Oja bi nyau'i ra Abraham ngue bi 'yembj: "Conná gue'a'i gátho yø ja'i 'bucua ja ra ximhai da ma majapi", bi 'yembj.
⁹ Nu ra Abraham bi 'yec'ei Oja, 'ne Oja bi japi. A nuyá, nu to gá da 'yec'ei Oja, Oja di japi tengutho ra Abraham.

¹⁰ Nu to gá ena ngue di nyan'a ngue da 'yot'e te gá nt'ot'i p'u ja ra ley, da tho ra castigo ra ja'i. Porque nt'ot'i ra hya ngue ena: "Nu to hingui øt'e para zantho'a te gátho nt'ot'i p'u ja ra ley, gue'a da tho ra castigo'a".
¹¹ Pe di pahmu ngue nu ra ja'i ena ngue da 'yot'e gátho'a te mmamp'u ja ra ley, hinga gue'a di hojpa'bi Oja'a. Porque ra Maca Libro i ena: "A nuya to bi 'yec'ei Oja, guehya di hojpa'bi ya, 'ne di unna 'da'yo te".
¹² Ya hinte ni bøndrá nt'ec'ei ra ja'i nu'a ena ngue di nyan'a ngue da 'yot'e te mmamp'u ja ra ley. Porque nt'ot'i p'u ja ra ley ra hya ngue ena: "Nu ra ja'i hinte di 'bedi da 'yot'e gátho'a te mmamp'u ja ra ley, hont'a ra ja'i di t'unna 'da'yo te'a".

¹³ A nuyá, ya hinga thomhu ra castigo mmamp'u ja ra ley ya. Porque ra Cristo, ya bi thohra castigo conná nguəcju'a. Nup'u ja ra Maca Libro i emp'u: "Nu ra ja'i macuati ra za, ya ra castigo thogui".

¹⁴ Ra Cristo bi thohra castigo conná nguəcju n'namhma ngue hinga høndra Abraham di nthui ra njapi Oja, sinoque xquet'a 'ne'u yø ja'i hingyø judio di nthui. Janangue ya di nja'a te ra hya bi yat'a Oja, nu to gá di ec'eiha ra Jesucristo, ya di n'yohu ra Espiritu Santo.

¹⁵ Ague ma zi cu'ahu, nuna ra hya ga mmangá ya, gdá hycj'pah'u te øtyø ja'i. Nu n'na ra n'yohu ngue mø øt'ui n'na ra cohi rá mmic'eiui, 'ne bi firma ra sacua da nangui,

ya hinda zá to da xotra hya bi nja, ni xinda zá ngue to da huys'i te nt'ot'i.
¹⁶ Nuna Oja bi yarpabi n'na ra hya ra Abraham co 'ne'a rá mbom'meto bi terpap'u. Pe hinte mmamp'u ha nt'ot'i ra hya ngue da 'yena "yø mbom'meto" tengutho mø di mma ngue xtángu. Sinoque n'na nc'eitho'a mmamp'u, guehna ra Cristo na p'uya.
¹⁷ Tengutho ra cohi øtyø ja'i, xquet'a Oja bi gohm'i n'na ra cohi ra Abraham, 'ne bi yarp'i ngue di nja'a te bi xifi. Mi tho'i 430 njeya, bi t'unna ley ra Moisés, pe himbi nts'onna ra cohi mi jaui Oja ra Abraham. Nuna ra hya ya xi ma mayat'i, di njahma na.
¹⁸ Xi'mø hont'u to øt'e te gá di manda ra ley di t'unna njapi, ya himma hyoni tema hya di yarcahu Oja mø. Pe ra Abraham bi yarpabi Oja ngue di unna njapi, 'ne bi unni.

¹⁹ Pe ¿hanja ngue bi nja na ra ley mø? Bi un'Oja na ra ley para ngue da bahyø ja'i te 'be'a ra ts'oqui øtyø ja'i. 'Ne bi nja ra ts'edi na ra ley asta gue'mø mi m'mu'a rá mbom'meto ra Abraham. Nuna, bá ts'annbi ngue da 'yot'a te ra hya mayat'i ngue di nja. Nuna ra ley na, yø anxé bi ma hanja, janangue ra Moisés bi xihyø ja'i na ra hya bi manyø anxé.
²⁰ Pe nu'mø mi nyau'i Oja ra Abraham ngue bi yarpabi na ra hya na, hinga 'be bi hyonna pøngahya, sinoque bi nyasui.

²¹ ¿Ua sä ga emhu ngue nuna ra ley bi 'yotra Moisés di njunt'ui na te ra hya bi yat'a Oja? Nu'a, hin'na'a. Porque hin tema ley di ja ngue da hyät'i da 'yotra ja'i te gá di manda para ngue di t'unna 'da'yo te ra ja'i.
²² Pe nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue gátho yø ja'i xa mbent'ui ra ts'oqui. Janangue di pahmu ya ngue hont'u to ec'ei ra Cristo di nthui'a te xa yat'a Oja ngue di un'u to bi 'yec'ei.

²³ Hante ngue da zøcua ra Cristo, gue'a ra ley ma'bi manda yø ja'i. Bi nja rá ts'edi na ra ley na, asta gue'mø ma pahmu ngue gue'a ra Cristo ga ec'eiha ngue di nhohma ts'oquiha.
²⁴ Nuna ra ley bi nopa mádi yø ja'i, ngue di ndápyø ja'i ra Cristo mø mi zøhø. A nu to da 'yec'ei na ra Cristo p'uya, ya di nhohrá ts'oqui ra ja'i.
²⁵ A nuyá, ngue di ec'eiha ra Cristo, ya hin'i mantho di mandagahu na ra ley mi fájcu ya.

²⁶ Rángue di ec'eiha ra Jesucristo ya, ya yø basigahu Oja ya.
²⁷ A nuyá, nu to gá bi nxixya mø mi 'yec'ei ra Jesucristo, guehya ga 'yo tengutho i n'yo ra Cristo ya.
²⁸ Ya hinda mporta ngue mø grá judio ogue hingrá judio; 'buhni hmu ogue hinjo'o ni hmu; ogue grá n'yohu ogue grá xisu. Porque nu'mø ya gá gui n'yohu ra Jesucristo, ya n'na hyatho gui jahu'a.
²⁹ Nu'mø ngue gui n'yohu ra Cristo, ya gue'ahu yø mbom'meto ra Abraham. 'Ne di toca'ahu na te xa yat'Oja ngue di un'i.

4

¹ Ya guí nnuhú ngue nu'mò rá ngüetho n'na rá ts'ant'ú ja ngue dá gohmí n'na rá rensia, 'da'igüdui n'na rá hmíqúi, madague'a ngue rá mmeti gátho. ² Porque 'buhyo ja'í dí ncarga ngue dá márpabi te pets'i asta gue'mò bi zonna pa dá zannbabi rá papá ngue dí ndápi. ³ Dí njathu p'uya. Hante ngue ga pahmu hanja ná rá Cristo, dá ja ndummai ngue ga othu'u yò costumbre ga 'buhyo ja'í ua ja rá ximhái. ⁴ Pè nu'mò mí zonna pa bá sán'na Oja ngue bá penhua rá Ts'ant'ú, bi òn'a n'na rá xisu. Nuna rá Ts'ant'ú na, bi 'yòt'e te mmamp'u ja rá ley ga 'yo yò judío. ⁵ Bí 'yehé ngue go bi tho'a rá castigo mí ja ga thohmu tengutho dí manda rá ley. Janangue nuyá, ya guecju yò basigahu Oja ya.

⁶ A nuya ngue ya yò basigahu Oja, nuna Oja conná Ts'ant'ú bá penhua Espiritu Santo p'u ja má mmuihu ngue ga n'yohu. 'Né guehna rá Espiritu Santo bi bennbi te mmanna ja'í 'mò xi Oja ngue embi: "Ma Papá'í Oja". ⁷ Janangue nuyá, ngue ya yò basigahu Oja ya, ya hĩndí 'buhmu tengutho n'na rá hmíqúi. A nu'mò ngue ya yò basigahu Oja, tengutho n'na rá basí ja rá erensia, dí njathu p'uya, di tocagahu'a te di un'Oja rángue di ec'eihu rá Cristo.

⁸ Nu'mò yò pa xa thogui ngue hĩnmanj pahmu Oja, gue'u yò dahmu ngue himma juanj Oja gmí nnopa hmuhu ngue gmí thannehu. ⁹ A nuyá, ya guí pahmu Oja ya, oque man'na xanho, bi ba'ahu Oja. ¿Hanja ngue ya guí nne guí yehmu p'u Oja ya, mahongü nne guí 'yec'eihu'u yò costumbre hĩn tema ts'edi di ja? ¹⁰ Porque guí suphu yò pa di costumbra yò ja'í ngue supi. Nu'mò rá t'usna guí suphu. Njeya, njeya i ja mí'da yò pa guí suphu. ¹¹ Ya xangu rá 'befi xú'ò'e ngue dí xán'nhu rá hya. Guehna dí sugá naya ngue dí nts'onna rá hya ná.

¹² Ague má zi cu'ahu, damí 'yòthu tengutho dí òt'á ngue hĩndí òt'á'u yò costumbre yò judío ya. A nugá dí òt'á tengutho gmí othu m'met'ò. Pè nugá dí éna ngue hĩngüi sacju tengué dí òt'e. ¹³ Guí pahmu ngue nu'mò rá mudí má magá p'u guí 'buhmu, dá xi'ahu rá hoga 'da'yo hya, nugá nmadí hyenni. ¹⁴ 'Né nu'a rá n'u nmi hembá, xanhennitho ha xti zá xca nyahu. Pè nu'ahu p'uya hĩnga 'yehmu ngue hĩnda zá ga nyahu, ní xĩnga fescathohu rá hya dá mangá. Hante gue co n'na rá páhá guí 'yòhmu rá hya dá mangá, tengutho 'mò di 'bap'u n'na rá anxé Oja ngue dá zo'aschu, oque tengutho 'mò di 'báse p'u rá Jesucristo dá zo'ahu, gá jaju p'u. ¹⁵ ¿Hapú gá 'yehmu'a rá páhá bí nja'ahu'a rá ora dá xi'ahu rá hya? Conque dí pacá ngue nu'a rá 'báxte xú'ú nne

xqui 'yòrcahu, nu'mò dí sá asta ní dá guí nne xqui hyai ngue xqui 'dacju. ¹⁶ Xiya, asta guí nne guí 'yòt'e ngue má nsuihu ya ngue njuantho dí xi'ahu ná te majuanj.

¹⁷ A nuya mí'da yò ja'í emmej nne dá máxahu, pé hĩngra nho nne dá 'yòt'ahu ya. Sinoque hontho nne ya ngue guí hyegahu p'u, í nne ngue go guí tenhna'a rá hya mmanya. ¹⁸ Pè ya xanho ngue'mò to nne dá máxahu, pegue ya dá n'yo'a ngue rá nho dá 'yòt'e. A nugá xquet'a dí nne ga fáxahu, pé hĩnga hõn'mò dí 'bap'u guí 'buhmu dí nne ga fáxahu, sinoque hangü rá pa dí nne ga fáxahu. ¹⁹ Ague má basí'ahu, tengutho n'na rá xisu 'mò ja ngue di ònná basí sá rá n'u, dí njadá p'uya, mahõndí sá rá n'u co nu'ahu asta gue'mò guí 'yòthu tengutho bi 'yòtra Cristo. ²⁰ Nugá hĩndí saní ngue gdi 'bucá p'u guí 'buhmu ya ngue ga nyaschu, n'namhma ga nnu ha gda japá'a rá hya si'ahu. Porque nuyá, janjuanj hĩndí padí te ga òt'e co nu'ahu.

²¹ Nu to gátho nne dá 'yòt'e te gá nt'ot'i p'u ja rá ley ga 'yo yò judío, damí xicju ya. ¿Ua hĩnjam'mò guí othmu'a rá hya nt'ot'i p'u ja rá libro ngue rá ley? ²² Ya guí pahmu ngue nt'ot'i ngue rá Abraham bí m'mu'í yoho yò ts'ant'ú. Nuna n'na rá ts'ant'ú, rá ts'ant'ú n'na rá xisu ngue rá gunitho. Nuna man'na rá ts'ant'ú, rá ts'ant'ú ná rá xisu ngue rá mmennigu. ²³ Nuna rá xisu ngue rá gunitho, hĩngra 'yabasi ná, janangue bí m'muhrá basí. Pè nuna rá xisu ngue rá mmennigu, mará 'yabasi, guecse Oja bi yarabí rá Abraham ngue bí m'muhrá basí ná. ²⁴ Ja ua yò hya mahyequi. Nuya yoho yò xisu ya, guí nhyejpabi yoho yò cohi i ja. Nuna rá xisu ngue rá gunitho ní hu ngue rá Agar. Guí nhyejpabi'a rá cohi bá njap'u ja rá t'òhò Sinai. A nuya yò ja'í éna ngue dá 'yòt'e te dí manda rá ley ya, guehya nnopa basí rá Agar. ²⁵ Nuna rá Agar, yoho yò xequi mahyejpi. Guí nhyejpa rá t'òhò Sinai jap'u ja rá hái Arabia. 'Né guí nhyejpa rá Jerusalén, nu'a ja ua ja rá hái. Porque nuya yò judío 'bap'u, i tentho te nt'ot'i p'u ja rá ley. ²⁶ Pè nuya yò ja'í yò ngump'u ja rá Jerusalén bí ja mahets'í, hĩndí manda rá ley ya. A nuju, ja dyò mmenguhu p'uya. ²⁷ A nup'u ja rá Macá Libro, nt'ot'i p'u rá hya ngue éna: "Dí nja'í mpáhá grá 'yabasi, nu'í hĩnga pahra õnnate. Gá mafi ngue guí johya, madague'a ngue tobe hĩngü pa'a rá õnnate. Porque rá xisu ngue rá 'yabasi bi hye'p'u rá ndò, pé man'na xangu yò basí dí m'mui, hĩnda gue'a rá xisu 'buhmí rá ndò".

²⁸ A nuju ya má zi cu'ahu, tengutho rá Isaac, Oja bí yat'í ngue dí m'mui. Dí njathu p'uya, Oja bí yat'í ngue dyò basigahu. ²⁹ Nu'mò mí nja ná te rá hya xí yat'a Oja

ngue dí nja, rá Espíritu Santo bi 'yòt'e ngue bi m'muhra Isaac. Pè nuna rá ts'ant'ra Agar bi mbøcuc, bi zehra Isaac. Xquet'a dí njathu p'uya, nu'u mma ngue øt'e te nt'ot'i p'u ja ra ley i sacju'u. ³⁰ Pè gui pahmu te nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro ngue ena: "Nuna ra xisu ngue ra ganitho, da thøn'athi, da me rá ts'ant'u. Porque nuna rá ts'ant'u na, hĩndĩ tocabi'a te da hyanna rá ts'ant'u na ra xisu ngue ra mmennigu", i ena. ³¹ A nuya ma zi cu'ahu, hĩngyø basigahu na ra xisu ngue ra ganitho, sinoque gue'a ra xisu ngue ra mmennigu yø basigahu.

5

¹ Ya bi hoga ma ts'oquihu ra Jesucristo. Janangue ya hĩndĩ tenhna'a ra ley ga 'yo yø judio ngue ga ena dí nyanma tehu. Dami hyahu ra ts'edi ya, dami nduhu co nuna ra hya na. 'Yo sa gui ena ngue dí nja ra castigo ngue m'ø hĩngui tenna ley ga 'yo yø judio.

² Nugã drã Pablo, dami 'yøhmã na ra hya ga mmangã ya. 'Yo gadĩ n'uni ngue da hmepya'ahã ngue sã gui 'yena gue'a dí nhohĩ ts'oquihu'a. Nu'mø, ya sãditho gã pahmu ra Cristo 'mø. ³ Mahøn'a dí nne ga xi'ahã ya, nu gãtho yø ja'i ena ngue da mepya yø do'yo, 'yo sã di enã ngue høn't'a da 'yøt'a, sinoque ja ngue da 'yøt'e gãtho'a te nt'ot'i p'u ja ra ley. ⁴ Nuya yø ja'i enã ngue dí nhohyø ts'oqui ngue da 'yøt'e te gãmã hya nt'ot'i p'u ja ra ley, guehya yø ja'i hep'u ra Cristo ya. Ya emp'u na rá mate Oja. ⁵ Pè nuju, rá Espíritu Santo dí ha'ra ts'edi ma mmũihu ngue dí tømhmũ'a ra pa rá nze'gui. Guesẽ Oja da mamp'uya ngue ya bi nhohma ts'oquihu rángue dí 'c'ẽihu ra Cristo. ⁶ A nuyã, ngue ya dí n'yohũ ra Jesucristo, ya hĩnte dí muui 'mø mhmepya ma do'yohũ oque hĩnga mhmepyagahu. A nu'a tãte dí muui ya, guehna ma nt'ẽc'ẽihu ja naya, 'nẽ nuna ma nt'ẽc'ẽihu na, guehna øt'e ngue dadĩ mahma cuhu n'na ngu n'naju naya.

⁷ Ya xanho te gmanĩ n'yohũ m'met'o. ¿Te'o di ts'on'na ni mmũihu ngue gui hehmu p'u na ra hya majuanĩ? ⁸ Nuna ra hya di ts'on'na ni mmũihu, hĩngrã ts'ãnni Oja na. Porque Oja, i zon'nahũ na ngue gui siguethohũ te mi ja. ⁹ Ya gui nuũhu ngue n'na zituqui ra ıxi di ixqui gãtho ra jani. ¹⁰ Nugã hu ma mmũ ngue ma Hmuũhu Jesucristo hĩndi ja'i ngue gui pãhni nt'ẽc'ẽihu i ja. Pè nuna ra n'yohũ nne di ts'on'na ni mmũihu, da japra castigo Oja na, høn't'o bi zã maja'i.

¹¹ Pè nugã ma zi cu'ahu, nu'mø gdi xi'ahũ ngue gui mme'pya ni do'yohũ, hĩndi nuu man'ugã yø judio 'mø. Pè nuyã, sacyø ja'i co nuna ra hya dí xãnbãte, ngue ra Cristo bi dup'u ja ra pont'i, gue'a i nyanyø te yø ja'i'a. ¹² Nuya yø n'yohũ di pi'ahũ enã ngue jatho gui mme'pya ni do'yohũ ngue da ma

nthequi, zhanja ngue nuya yø n'yohũ ya, hĩndi nhyecse xanho astã da ma m'moqui?

¹³ Ague ma zi cu'ahu, bi zon'nahũ Oja ngue hĩnni mantho gui suhu ra castigo dí manda ra ley. Pè 'yo sã gui gmmhu ngue sãtho gui 'yøthu ra nts'o so ni mmũihu ya. Nu'a, hĩn'na'a. Para ngue dí nequi ngue gadĩ mma'di n'na ngu n'na'ahũ, a nuya dami mfãts'i n'na ngu n'na'ahũ ya. ¹⁴ Høn't'a n'na ra hya ja ngue dí nja para ngue dí ma macumple te gã nt'ot'i p'u ja ra ley. Guehna ra hya ngue ena: "Dami mahni mmic'ẽui tengutho gni ne ngue dí ma mamadi'i". ¹⁵ Pè nu'mø gadĩ nsothũ, ya ja ngue gui nsahu n'na ngu n'na, pets'i gui tũtho ni mmic'ẽui.

¹⁶ Nugã di xi'ahũ, dami n'uni ngue gue'a ra Espíritu Santo da xãn'nahũ te gdi n'yohũ. Nu'mø gui hyaxhu'a ra 'yu di 'da'ahũ'a, hĩngui 'yøthu'a te ni pãhãschu 'mø. ¹⁷ Nu'a ra nts'o so ma mmũihu, hĩngui nuu manho ra Espíritu Santo'a. Nuna te nne ra Espíritu Santo ga øthu, n'nan'yo na ngue'a ra nts'o so ma mmũihu. Guehya dí ntør'mahya p'u ja ma mmũihu ya. Janangue xangu yø nĩdĩ hĩngui sã ga øthu'a te dí nne ga øthu. ¹⁸ A nu'mø gue'a ra Espíritu Santo da xãngahu te ga øthu, ya hĩngui ja ngue ga suhu ra castigo dí manda ra ley 'mø.

¹⁹ Hĩngui henni gda pahmu ndana gue'a ya yø nts'o øtyø ja'i. Gue'a ra n'yots'om'mãi, gã ra nts'o ja rá mmũi ra ja'i, hĩngui nne di ts'ãmmi ngue'a te ra nts'o ga 'yo. ²⁰ I thanne yø dahmu, i etc. Dí nsahyø ja'i. Høn'dra njunt'i nne. I schya. I ncue. Di 'yets'i. I 'uenyø ja'i ya yø hya i mma. Porque høn'dra ntapahya i nne. ²¹ I nnepe te pesrã mmic'ẽui, hote, ıti, 'nẽ hĩnha ga ndĩts'i. Gãtho m'ida yø nts'o i ja, gã øt'e. Nugã ya xtã xi'ahũ m'met'o 'nẽ mahøn'a dí xi'ahũ ya, ngue nuya yø ja'i njap'u, ya hĩnda ma macut'i p'u dí manda Oja ya.

²² Pè ra Espíritu Santo di ha'ra ts'edi ra ja'i te da n'yo. Guehna ra ja'i dí mahrá mmic'ẽui na, di johya, hu rá mmũi, seti te thogu, ra hoja'i, hĩngui ya rá mmũi ngue'a ra nho øt'e. Nu te ra hya pønna ne, gue'a øt'a. ²³ Hĩndi 'yets'i, hãt'i samrã mmũ. A nuyã, hĩn temã ley di ja ngue da zã da ma ngue da ma ra castigo ya yø ja'i ga 'yo ya yø hya di xi'ahũ ya. ²⁴ Gãtho ya to n'youi ra Jesucristo, ya bi 'yøt'e ngue bi m'me'u yø pãhã xants'o manĩ n'yo. ²⁵ Nuna ra Espíritu Santo di 'dacju ra 'da'yo te. Ja ts'editho ga n'umhũ ya ngue gue'a ra Espíritu Santo da xãngahu te gdi n'yohũ. ²⁶ Hĩngui sã ga 'yexhu ya, hĩngui sã ga njunthu ya. Hĩngui sã ga nseyabahũ n'na ngu n'naju ya.

6

¹ Ague ma zi cu'ah_u, nu'mø gá pahmu_u ngue bi 'yøtra ts'oqui n'na ni amigoh_u, nu'_u n'youi ra Espiritu Santo, gue'u di nyau'i'a bi 'yøtra ts'oqui'u. Da xifi ngue da hyep'u'a te øt'e. Pe gue di nya manhuehi ha di hejpi. Di mfädi xanho, hinga mbennbu_u ngue xquet'a 'ne'u di njap'u m'mefa'u. ² Ngu mi'da, ngu mi'da, nu'mø gá nu'u te hembj n'na ngu n'na dami nfäxh_u. Nu'mø ngue ngu'a gui øthu ya, ya gui øthu'a te ra hya di manda ra Cristo 'mø. ³ Nu ra ja'i ena ngue sahra güenda ngue tatese, pe hinda zä to da hyät'i. Sinoque di nhyäse 'mø ngue himma juani te mma. ⁴ N'na ngu n'na'ah_u dami hyacse ra güenda ngue'mø xanho te gni 'yoh_u ogue hin'na. A nu ra ja'i hacra güenda ngue xanho te øt'e, ya da zä di johya. Pe hingue masque di johya ngue da denna mmic'eiui ngue hingui øträ mmic'eiui tengutho øt'e. ⁵ Porque n'na ngu n'naj_u hoxhma xih_u ngue ga hacju ra güenda ngue'mø xanho te di øthu ogue hin'na.

⁶ Nu ra ja'i sännbabi rá hya Oja, jatho ngue da máxrá xännbate ngue di unni te honi.

⁷ Nuna Oja hingra nt'embj na. Hercathoh_u na, masä mi 'yena ngue hingui nnu te di øthu. Nu te ga 'yo ra ja'i, gue'a ra njut'i di nja'a. ⁸ Porque nu ra ja'i øtra nts'o so rá mmui, gue'a ra castigo da tho'a. Pe nu ra ja'i haxra 'yu xännbabi ra Espiritu Santo, guehna ra ja'i para zantho di unna 'da'yo te ra Espiritu Santo na. ⁹ Ogui säyah_u, ma ga øthu ra nho. Porque nu'mø hinga nsäya ngue ga øthu ra nho, da zønna pa di njurcah_u. ¹⁰ Janangue nup'u da zä ga øthu ra nho, ma ga ørpah_u ra nho gátho. Pe ma datho'u ma cuh_u n'nat'a ma nt'ec'ih_u i ja ngue netho ga ørpah_u ra nho.

¹¹ Nugä drá Pablo, dami nuh_u ya yø da letra ga osegä ya. ¹² A nuya yø ja'i di ja ts'edi da hmepya ni do'yoh_u, høntho nne ya ngue da nu manho yø ja'i. Porque hingui nne da zä ra n'u tho'u to i mma ngue ya bi nhohyø ts'oqui yø ja'i ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Cristo. ¹³ Pe nuya yø xännbate ya mhmepyabi yø do'yo, ni xinga guehya di øt'e te gá mmamp'u ja ra ley ya. Høntho nne ya ngue da hmepya'ah_u n'namhma ngue nup'u di nya, ya di 'yets'i, da ma ngue ya gui øthu'a ra hmepya di manda gui 'yøthu. ¹⁴ Pe nugä händi nne ngue te gdä 'yexä, hønt'a di nne ga mma ha bi nja ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Jesucristo. Pe rángue bi du p'u ja ra pont'i, ya hin dadi hogä'a ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhäi. A nuya yø ja'i øtra nts'o p'uya, xquet'a hingui nnu manhogui. ¹⁵ Nu'mø ya di n'yoh_u ra Jesucristo, ya hinte di mmui ngue'mø mhmepya rá do'yo ra ja'i ogue hin'na. A nu'a di muui ya, gue'a

ngue da gom'na'yo ma n'yomfēñih_u. ¹⁶ A nuya to gátho da hyaxna ra hya di mmangä, di nne ngue da hyut'a ni mmuih_u Oja 'ne di huεc'ah_u. 'Ne hinga høn'athoh_u, sinoque gátho'u te'o ya yø ja'i Oja.

¹⁷ A nu ra pa di ma p'uya, händi nne to da gun'mahyagui. Nuya yø medi n'youi ma do'yo ngue xa ungyø ja'i, ja di nequi ua ngue rá mefigä ma Hmu Jesús.

¹⁸ Ague ma zi cu'ah_u, di nnegä ngue gä di jap'ah_u ma Hmuh_u Jesucristo. Da ngut'atho.

Efesios
Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo,
ngue bi mennba yø 'yεc'εi
Efeso.

1 Nugá drá Pablo, bá εxcá Oja ngue drá representantegá rá Jesucristo. Nuyá, dadi zεnguagá yø ja'i ya o rá 'yε Oja, guehya yø ja'i ya εc'εi rá Jesucristo p'u ja rá hnini Efeso. 2 Dí nnegá ngue nuna Oja má Papáhu co 'nεhna má Hmúhu Jesucristo di jap'áhu 'nε dá hyut'a ní mmúihu.

3 Ma gá ja mammadihu ná Oja rá Papá má Hmúhu Jesucristo. Porque nuju ngue ya dí n'yohu rá Cristo, ya bi jajpáhu Oja. Nup'u mahets'i 'dama 'dan'yo rá njapi mambí jap'u, gue'a bi 'dacju'a ya. 4 Nu to gátho ya n'youi rá Cristo, ya xpá huan'na Oja hante dí nhohra ximhái. I nnepe ngue dá hyεp'u rá nts'o ya yø ja'i xa huanhni, n'námhna ngue nup'u ja rá hmí rá dí Oja, hún temá nts'o dá thinnbi. 5 Nuna Oja dí macju. Ya mandø njam'møtho xpá nzánni ngue rá Jesucristo dá 'yøt'e ngue gá cohi ngue yø basígha Oja. Nu'a te bi nja mpáhá Oja dá 'yøt'e, gue'a bi nja'a. 6 Nuna rá Ts'ant'u Oja mathoguitho dí madí, ya má n'yohu naya. Ja ts'editho ngue zant'a gá εspáhu Oja ya, porque mandøngu drá mate bi 'dacju.

7 Conná nguehrá mate Oja, nuna rá Ts'ant'u Oja bi dú ngue bi yanju 'nε bi punnga má ts'oquihu. 8 Mathoguitho dí macju Oja. Bi xoga má n'yomfεnhu, bi 'yøt'e ngue dá pahmu hanja rá hya. 9 Nuna rá hya Oja himmí fadi hanja, bi 'yøt'e ngue dá fadi hanja'a te xpá nzánni dí nja. 10 Nu'a te ya xpá nzánni dí nja, dá 'yεhra pa dí nja'a. Nuna Oja, dá japi dí manda rá Cristo gátho'a temá cosa i ja, ngup'u mahets'i, nguua ja rá ximhái, gátho go dí manda'a.

11 Nu'a te ya xpá nzán'Oja dí nja, gue'a øt'a. Ya mandø njam'møtho xpá nzán'Oja ngue nu to gátho ya dí n'yohu rá Cristo, gá nnuhu'a rá nho di un'Oja. 12 Janangue'a, nuyá rá mæditho dá εc'εihe ngue rá Yante ná rá Cristo, ya nnu rá nho ørahe Oja. Guehya jatho ngue gá εspáhe Oja ya. 13 Xquet'a nu'mø gmí 'yøhmú ná rá hoga 'da'yo hya majuaní ngue dí nyanní tehu, ya gá 'yεc'εihu rá Cristo p'uya. A nuyá, ngue guí n'yohu rá Cristo, ya bá 'ben'náhu rá Espírítu Santo. Porque ya xa yat'Oja ngue dá pennbabí rá Espírítu Santo te'o gátho ya o rá 'yε. 14 Ngue ya bá 'benhna Espírítu Santo gá n'yohu, ya dí haxhu njuanı ngue nu'a te gá rá nho xa yat'Oja di 'dacju, gá dí nja. Nu'mø bi dát'i dá 'yεc'εi'u to ja ngue dá zo rá 'yε Oja, guehya yø

hya jaua dá 'yørpe. Nu te gá øt'Oja, gá tate. Janangue jatho dá t'εspi.

15 Nugá dí øde ngue janjuanı guí hahní mmú guí εc'εihu rá Hmu Jesús. 'Nε dí øde ngue gadi mahmu gátho'u to ya o rá 'yε Oja. 16 Janangue nugá hundi säya janjuanı dadi ja mammadigá Oja conná ngue'áhu. A nuyá, zant'a dí mmat'Oja conná ngue'áhu. 17 A nuna Oja, guehna rá Oja ná má Hmúhu Jesucristo ná, 'nε guehna rá Papá maguesé na. Janangue nuyá, dí äpá Oja ngue dá 'yøt'e ngue dá dinní mmúihu xandønho hanja Oja. 18 Nuna Oja, bi zonngha ngue di tocagahu rá nho m'mεfa. Dí äpi ngue dá xoc'a ní n'yomfεnhu xandønho, n'námhna ngue dá dinní mmúihu hanja'a te rá hya dí tömhmu dí nja. Porque mazihotho'a te rá nho xa nzán'Oja di unni te'o gátho ya o rá 'yε. 19 Dí äpá Oja ngue dá dinní mmúihu xandønho hanja, ngue nuna Oja mathoguitho ja rá ts'edi hinha rá nzequi. A nuna rá ts'edi Oja i ja, guehna fäts'i gátho'u to εc'εi ná. Nuna Oja ná, i udí ngue mathoguitho ja rá ts'edi. 20 Porque guehna Oja bi 'yøt'e ngue bi ðennate rá Cristo 'mø mí dú, 'nε bi zits'i i má mahets'i ngue i mmip'u ja rá n'yεi Oja. 21 Nuna rá Cristo bi t'unná cargo ngue tate, go guehna dí manda gátho'u bi ja yø ts'edi mahets'i ná, 'nεcua ja rá häi. Dí manda yø dast'abi, 'nε gátho'u to mí'da ja yø ts'edi. Nuna go 'bet'o ná ngue gátho, dá gue'u 'buhra pa ja p'uya, dá gue'u dí m'mahyø pa di 'yεp'u, gátho go dí manda'a. 22 Nu te gáma cosa i ja, Oja bi japrá Cristo ngue gá go dí manda'a. 'Nε bi japi ngue rá Cristo go dí manda gátho yø 'yεc'εi'a. 23 A nu'u yø 'yεc'εi, gue'u nnøpa do'yo rá Cristo'u. Nu'a rá Cristo n'youi gátho yø 'yεc'εi'a, 'nε 'bai hønna bi zá, bi 'bu mahets'i 'nε 'bucua ja rá ximhái.

2

1 Nu'mø mam'met'o, xandønts'o te nmí øthu. Entho ya xtá tuhú ngue má ts'oquihu mí ja. 2 Xtá øthu yø nts'o ja ua ja rá ximhái. Xtá ørpa hu rá páhá rá zithu nuna dí manda gátho yø ts'onthi i 'yo ndap'u bi zá. 'Nε gue'a rá zithu xa nbnba yø mmú'u yø ja'i hinguí nne dá 'yεc'εi Oja ya. 3 Nu'mø man'na rá pa gá xtá njahu p'u tengutho øtyo ja'i hinguí pa Oja ya. Xtá øthu'a te má páhäshe. Nu'a te rá nts'o so má mmúihu, gue'a xtá øthu'a. Janangue mama nsáhu'a rá castigo dá ja Oja, tengutho rá castigo dá thohyø ja'i hinguí pa Oja ya.

4 Pε nuna Oja, mathoguitho dí macju, 'nε mathoguitho di huggha. 5 A nuyá, ngue dí n'yohu rá Cristo, ya bi 'dacju rá 'da'yo te ya. Porque nuju ya xtá tuhú ngue má ts'oquihu mí ja. Pε nuna Oja, rá matetho bi 'yøt'e

ngue bi yanju. ⁶ Nuna Oja, xquet'a da 'yot'e
 ngue 'neɕju da za ga bennatehu tengutho ra
 Cristo ngue bi bennate. 'Ne da 'yot'e ngue
 'dap'u ganj mmihmu p'u mahets'i. ⁷ Nguna
 ra hya xpá nzán'Oja di nja ya, n'namhma
 ngue hangu ra pa di nequi xandõho ngue
 janjuani di macju, ngue'a te ra rho bi
 'yorcahu conná guehra Jesucristo. ⁸ Nuna
 Oja, ra matetho bi 'yot'e ngue bi yanju ngue
 dá ɛc'ei hu ra Jesucristo. Hinga emhma ngue
 ja tema rho dá othu ngue bi yanju. Sinoque
 bi nese Oja ngue bi yanju. ⁹ A nu ra ja'i,
 hingui sa da 'yena ngue ja tema rho da 'yot'e
 ngue da za di nyani. Janangue hinda záp'u
 di 'yets'i da 'yena ngue nu'a te ra rho ot'e,
 gue'a di n'yan'a. ¹⁰ Oja bi 'yot'e ngue ja
 ma'da'yo dá m'mahmu ngue di n'yohu ra
 Jesucristo. Ya mam'met'o xpá nzáni ngue
 ya gda 'buhmu'a ngue ga ra rho ga othu.

¹¹ A nuya ngue hingyø judiohu, dami
 beni te gmi jahu 'mø yø pa xa thogui. Yø
 judio himmi nnu manho'ahu porque ni
 do'yohu himma mhempya tengutho otyø
 judio. ¹² Nu'u yø pa'u, himgmi pahmu te'o
 na ra Cristo. Mama hyaqui'ahu ya yø judio
 'bap'u ja ra hai Israel. Hingmi pahmu'a te
 ra cohi mi jauri Oja'u. Ni xinga gue'u yø hya
 di yat'a Oja ngue gdi pahmu hanja. Aha
 gmi 'buhmu ua ja ra ximhai, 'be xingmi
 tomhma ngue xta' yehra pa xta nyan'ahu Oja.
 Hingmi pahmu ngue 'bu Oja. ¹³ Pe nuya
 ngue gu'i n'yohu ra Cristo ya, 'ne bi du conná
 guecu, gue'a ot'e ngue ga pahmu Oja'a ya.
¹⁴ A nuyá, ra Cristo guehna bi 'yot'e ngue
 ga n'amigohu Oja naya. Ngu yø judio, ngu'u
 hingyø judio, ya n'na 'buiho bi gohyø ja'i
 ya. Porque bi xotra Cristo ya yø hya maði
 hyagah. ¹⁵ Nu'a ra ndate bi thohra Cristo,
 ja bi zep'u rá ts'edi ra ley nu'a maði manda
 yø costumbe manj n'yo yø judio. Nuya yo
 'bui yø ja'i maði nsui, ma'da'yo bi mpenhni
 ngue n'na 'buiho bi gohi. Porque ya ga yø
 n'yoiu ra Cristo. Gue'a i hojpabi'a. ¹⁶ Porque
 nu'a i du p'u ja ra pont'i ra Cristo, gue'a
 i hojpau'i Oja yø ja'i bi 'yec'ei'a. Ngu yø
 judio, ngu'u hingyø judio, nu'a ra njunt'i mi
 ot'e ngue maði nsui, ya bi zep'u. Bi ma ma
 penhni gátho yo 'bui yø ja'i tengutho 'mø
 n'na nc'eitho bi gohi. ¹⁷ Ra Cristo bá ghe
 ngue bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i ngue bi
 nhojpi. Bi xihra hya yø ja'i himmi pa Oja,
 ximmangu yø judio ya mi pa Oja xquet'a
 bi xihra hya. ¹⁸ Conná guehra Cristo, ngu
 yø judio, ngu yø ja'i hingyø judio, gue'a ra
 Espiritu Santo faxcahu ya ngue da záp'u ga
 n'amigohu xanho'a ra Papá. ¹⁹ A nuyá, ya
 hingyø 'dan'yo ja'ihu ya. Ya gue'ahu yø ja'i
 Oja ya, porque ya ni n'yohu gátho'u yø ja'i ya
 o rá 'ye Oja.

²⁰⁻²² Nup'u ha nanga n'na ra ngu ngue ra
 nija, nup'u brá fahra jado, n'yoiu mi'da yø
 do di tetra jado ngue rá nija Oja. Gue'ahu'u
 yø do di tetra jado ngue ra nija ya. Nu'a ra
 Cristo, gue'a ra do bi damra jado'a. A nu'u
 yø representante p'aya co 'ne'u yø pongahya
 Oja, gue'u yø do rá maditho bi me ra ngu'u.
 A nuya conná guehra Cristo ya, nu yø
 ja'i hingyø judio, ya yø n'yoiu to ga ɛc'ei
 ra Cristo'u ya. Porque gáthoghá, gue'a ra
 Espiritu Santo di n'yohu.

3

¹ Nugá drá Pablo, dí ofádi ngue dí
 mmangá rá hya ra Jesucristo p'u 'buhyø
 ja'i hingyø judio. ² Ya guí pahmu ngue bi
 'yorcaqui ra mate Oja bi 'dajma 'befi ngue ga
 xi'ahu ra hoga 'da'yo hya. ³ Gá dá cuatá ua
 ja ra sacua'a te gáma hya bi yurcaguí Oja.
 Himmí fadi hanja na ra hya na. ⁴ A nu'mø
 gá nuhu na ra sacua naya, ya guí hyaxhu
 njuani p'uya ngue nu'a rá hya ra Cristo
 himmi fadi hanja, bi jaqui dá padi hanja.
⁵ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, himjonni
 ja'i xa mboni ngue xti japi xta mbahna ra
 hya na. Pe nuyá, nuna Oja bá pennabi ra
 Espiritu Santo'u yø representante co 'ne'u
 yø pongahya ngue bi japi da badi hanja
 na ra hya na. ⁶ Nuna ra hya himmi fadi
 hanja, guehna ra hya ja ua naya: Ngue
 hinga hondyø judio di tocabi na rá njapi Oja,
 sinoque xquet'a 'nehyø ja'i hingyø judio di
 tocabi rá njapi Oja 'mø da 'yec'ei ra hoga
 'da'yo hya. Ya gá dá gohi ngue yø ja'i Oja.
 Porque di tocabi'a ra rho ya xa yat'Oja ngue
 di unyø ja'i da 'yec'ei ra Jesucristo.

⁷ A nuyá, Oja bi 'yotra mate bi 'dajhma
 'befi ngue ga mmangá na ra hoga 'da'yo hya.
 'Ne guese Oja di 'dacrá ts'edi ngue da za
 ga ot'a na ra 'befi na. ⁸ Nugá, man'natho
 hinga njuanigá ngue gátho mi'da yø ja'i ya
 o rá 'ye Oja. Pe guese Oja bi 'yotra mate
 ngue bi tocagá ra mmgnthi ngue ga xicá
 ra hoga 'da'yo hya yø ja'i hingyø judio.
 'Ne ga xihyø ja'i ngue nu'mø bi 'yec'ei ra
 Cristo, mathoguiho ra rho di tocabi hinha
 rá nzequi. ⁹ I nneque ngue ga japi da badi
 gátho yø ja'i hanja na ra hya hingui fadi.
 Nuna Oja bi hoqui gátho'a te ja ya, mandø
 njam'møtho xpá nzán'na te nnepe di nja. Pe
 himmi fadi hanja, asta ja guehya ja bi fahya.
¹⁰ A nuyá, ya bi zonna pa ngue co 'nehyø anxe
 bi ja yø ts'edi mahets'i da nu'a te da 'yorpabi
 Oja yø 'yec'ei. 'Ne da nu ngue mathoguiho ja
 rá mfadi Oja. ¹¹ Ya mandø njam'møtho xpá
 nzán'Oja'a te nnepe di nja. Pe ya bi nja 'mø
 mi t'ec'ei na ra Hmu Jesucristo. ¹² A nuyá,
 ngue ya dí ɛc'ei hu ra Cristo, ya nthummi
 ngue ma n'yohu Oja ya. ¹³ Janangue nugá

dí xi'ahú ngue 'yo di tú nì mmúihú ngue dí ságá ra n'ú ngue dí xi'ahú ra hoga 'da'yo hya. Sinoque damí johyahú ngue n'ú a te ra n'ú dí thocá conná ngue'ahú da 'yot'ahú ra n'ho ná.

14 Janangue nugá dí ndantyóhmú ngue dadí ja mammadí ná rá Papá má Hmúhú Jesucristo. 15 Nuná ra Papá ná, n'ú bí 'bú mahéts'i, dá gue'ú 'bucua ja ra hái, gátho yó Papá. 16 Guehna má datho ngue ja rá ts'edi ná. Janangue dí ápi ngue di zac'a nì mmúihú ngue dá penhá Espíritu Santo di há'ahú ra ts'edi. 17 Dí ápi ngue n'ú te'o gátho ya guí éc'éihú ra Cristo, hondra Cristo dá 'yo nì mmúihú. A n'ú a te gní mahní mmíc'éihú, janjuaní ngue nì mmúí goi 'yóthú. 18 Dí nnegá ya ngue gátho'ahú co gátho m'í da yó 'yé'c'éi, damí pahmú xandónho hague ngu gangu'a te guí macjú ra Cristo. 19 Janangue dí ápa Oja ngue dá dinní mmúihú xanho hanja ná te guí macjú ra Cristo, madague'a ngue hñjam'mó dá zá ga pahmú gátho'a te guí macjú. P'e co ngu'a, man'na man'na dí nequí ngue guí n'yohú Oja.

20 Nuná Oja, má datho ja rá ts'edi ná, porque sá di ún'a te t'ápi. Hinga hont'a te ra hya so má mmúí dí ápha di úní, sinoque man'na xangu di úní ngue'a te t'ápi. A nuyá, nuná rá ts'edi Oja i ja, guehna di hacjú ra ts'edi naya. 21 N'ú to gátho dí éc'éihú ra Jesucristo ya, má ga espahú Oja para zantho. Dá ngu't'atho.

4

1 Nugá dí ofádi ngue dí órpabí rá 'befi ra Hmú Jesús. P'e nuyá, dí xi'ahú ngue guí mportahú xandónho. Nuná te ra hya i zon'nahú Oja gdi n'yohú, gue'a guí 'yóthú'a. 2 O gadi 'yéx'mó guí yahú, mahotho gdi nyahú. Damí seti te gadi n'yórpahú. Dí nequí ngue n'na ngu n'na gadi mahní mmíc'éihú. 3 Dá máx'ahú ra Espíritu Santo ngue dá 'yot'e ngue xógue n'na hyatho guí mmámhmu. Damí ja ndummmá ngue hñjam'mó guí njunthú. 4 N'ú to gátho ya dyó 'yé'c'éihú, entho n'na nc'éitho p'ú dá nnujú Oja. N'ú a ra Espíritu Santo dí n'yohú, n'nat'a'a. Nuná te ra hya dí tómhmu dí nja m'méfa, n'nat'a ná ra hya gá nzongahú Oja. 5 N'nat'a má Hmúhú. N'nat'a má nt'éc'éihú i ja. N'nat'a ra nxixya i jaju. 6 'Né n'nat'a Oja i 'bui, gue'a ra Papá'a ngue gátho. 'Né gue'a dí manda gáthogahú'a. Gue'a 'bui ndap'ú bi zá'a. 'Né gue'a dí n'yohú gáthogahú'a.

7 Nup'ú ha dí mpeti yó 'yé'c'éi, bi zännbá ra Cristo n'na ngu n'najú'a te ja ngue ga óthú. Dí hacjú ra ts'edi ngue dá zá ga óthú'a te nnepe ga óthú. 8 Nguna mmamp'ú ja ra Macá Libro ngue éna: "Nuná ra Cristo bí ma mahéts'i, pe 'be bí dapi gátho'ú yó nsáui. 'Né mandóngu

drá mate bi ún'yó ja'í bi gocua ja rá ximhái", i éna. 9 Te nne dá maná ra hya émbi ngue bí ma mahéts'i? I nne dá má ngue ra Cristo bi zócuá ja rá hái 'né bí menguí, i ma mahéts'i. 10 Nusé ná ra Cristo bá néxpú mahéts'i, bi zócuá ja ra hái. 'Né bí ma astá ndóya maya bí ja ra c'amahéts'i para ngue dí nequí ngue ndap'ú bi zá 'bui ngue dí manda.

11 N'na ngu n'na yó ja'í, bi zännbá ra Cristo'a te ja ngue dá méfi. Bi 'yéxyó ja'í ngue dyó representante. M'í da p'uya, bi 'yéts'i ngue dá maná hya di bénnbabí Oja ngue dá má. M'í da p'uya, bi 'yéts'i ngue dí n'yo ngue dá maná hoga 'da'yo hya. M'í da p'uya, bi 'yéts'i ngue dí m'met'o ngue dyó mamhya p'ú ha 'buhyo 'yé'c'éi. M'í da p'uya, bi 'yéts'i ngue dyó xännbate ngue ra hya. 12 Nuyá yó ja'í bi 'yéts'i, guehya dá japi gátho yó 'yé'c'éi ngue dá 'yótra m't'efi dí manda ra Cristo dá 'yótyó ja'í ya. Guehya man'na di hatra ts'edi yó 'yé'c'éi 'bucua ja rá ximhái ya. 13 Dí mpéfi astá gue'mó dá zadi ngue xógue dá 'da'igu má nt'éc'éihú, 'né ga pahmú xandónho'a rá Ts'ant'ú Oja. Man'na man'na di thíní xanho hanja ra hya, ya dá zá ga n'yohú tengutho i n'yo ra Cristo p'uya. 14 Ya hinga óthú tengutho ótyó t'ubasi p'uya. Porque yó basi hinguí henní ga thát'i. Tengutho 'mó te haxra ndahí n'í ma ua, n'í ma ná, njarbatho yó basi, hont'o bi zá máxadi tenní. A n'ú yó xännbate ngue yó hyáte, xógue ga mbatho dá hyoní ha di hyátyó ja'í. I nne'ú ngue ga ténhnú'a ra fehni hya i xännbate. 15 P'e nujú, má ga ja ndummmá ga mmámhmu ná ra hya majuaní. Má ga údí ngue dadí mahmú'ú yó ja'í dí xihmú ná ra hya ná. Má ga homhmú ra hya ngue man'na gda cohmu tengutho ra Cristo. Nuná ra Cristo, guehna 'bet'o ná ngue dí manda gátho yó 'yé'c'éi, tengutho rá ya ra ja'í i 'bet'o ngue dí mandabi rá do'yo. 16 Ngue guehna ra Cristo 'bet'o ngue dí nnópa yahú ya, n'ú yó xequi ha dí ntótra do'yo ra ja'í p'uya, go guecjú'a. A n'ú mó ngue cú xanho yó hyundo'yo, gátho 'da guí mpetho, ya xanho i ja. Njarbatho ya, n'ú mó dí mmadi n'na ngu n'na yó ja'í, gátho 'da ga hyadra ts'edi dí mpéfi xanho.

17 Nuná má Hmúhú Jesucristo, go dí 'dacá ra ts'edi ná nuehna ra hya dí xi'ahú ya. 'Yoní mantho guí óthú'a ra nts'o ga 'yo yó ja'í hinguí pa Oja. Nuyá yó ja'í ya, n'ú a ra nts'o so yó mmúí, gue'a ót'a. P'e hinte dí múi te ót'e. 18 I njot'i yó n'yomféní, hinguí pa'a ra 'da'yo te di un'Oja. Porque mandó nnaxitho yó n'yomféní. Híndí n'uní dá sifi ha dí njap'ú dí bá Oja, janangue hinguí padí hanja. 19 Janjuaní ngue xá ún'yó mmúí yó ja'í a rá nts'o ga 'yo. 'Be xinguí ja yó 'be'isá.

Ɛna gue man'na di johya 'mø 'dama 'dan'yo ma nts'o øt'e.

²⁰ Pe hinga ngu'a ra hya gá 'yøhmũ bi nxãnbate ra Cristo. ²¹ Majuanĩ ngue ya gá 'yøhmũ na te ra hya bi nxãnbate ra Jesu-cristo. Nuna ra hya naya, guehna majuanĩ na, 'ne guehna ra hya xãngahũ ra Jesús. ²² Janangue nuyá, nu'a te gá ra nts'o gmanĩ n'yohũ mam'met'o, damĩ hyehmũ p'u'a ya. Porque nu'a ra nts'o gmađĩ ho gui 'yøthũ, mi hãt'atho ni n'yomfẽnihũ'a. ²³ A nuyá, damĩ 'yøt'e ngue da gom'na'yo ni n'yomfẽnihũ ya. ²⁴ Gãtho ma'da'yo'a te gđĩ n'yohũ. Gã ra ngo gđĩ n'yohũ. Tengutho Oja majuanĩ ngue xandõnho'a, gui njathũ p'uya, gã ra nho gui 'yøthũ, hin temã nts'o gui 'yøthũ.

²⁵ A nuyá, 'yo gui mmãmhmũ ra fehni. N'na ngu n'na'ahũ, gã majuanĩ gui xihni mmic'ẽui. Porque gãtho yø 'yẽc'ẽi tengutho 'mø n'na nc'ẽitho di jahũ'a. ²⁶ Nu'mø gui ncuẽhũ, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue da gohi ngue dra ts'oqui'a ni cuẽhũ. Da thothe'a ni cuẽhũ, 'yo gui nnehũ ngue gã ra nguĩ ra pa gui ncuẽhũ. ²⁷ Yo gadi unhnũ ra 'yu ra zithu ngue gui 'yøthũ'a te rá páhã.

²⁸ Nu ra ja'i mará be, da hycp'u'a rá mfe, di mpefi. Nu ra ja'i ngue rá 'bẽfise da 'yøt'e, gue'a di diñi te da zi'a, janangue di nja te di unyø ja'i hin'yu te da hyoni.

²⁹ Yo tema ts'omhya gui mmãmhmũ. Sinoque ra hoga hya gui mmãmhmũ, da gue'a ra hya da 'yørpabi ra nho yø ja'i da 'yøde. ³⁰ Yo gui øthũ ngue da du rá mmũ ra Espiritu Santo ngue n'na ra ts'oqui gui 'yøthũ. Porque di n'yohũ ra Espiritu Santo, ya di hãxhũ njuani ngue ya di ohũ rá 'ye Oja, 'ne fáçju astã gue'mø bá ep'u ma Yantehu.

³¹ A nuyá, damĩ hyehmũ p'u gãtho ya yø hya ga xi'ahũ ya. Ra sui, ra cuc, ra njunt'i, ra ts'ate. 'Yo to gui nnu man'nhũ. ³² Nu'a ja ngue gui 'yøthũ, damĩ n'yørpahũ ra nho n'na ngu n'na'ahũ. Di nja ni yemũhũ. Damĩ mpunnbi n'na ngu n'na'ahũ ngue'mø 'bwi to hinga gue'a øt'e, tengutho Oja bi pun'nahũ connã nguehã Cristo.

5

¹ Nuna Oja, januanĩ ngue di maçju ngue ya yø basigahũ. Janangue nuyá, ma ga øthũ tengutho øt'Oja. ² Ma ga mahma mmic'ẽihũ tengutho gui maçju ra Cristo. Nuna, astã bi ndã ngue bi du connã nguecju. Oja bi nu manho ngue gue'a bi gohi ngue rá 'bøt'e i nhohmã ts'oquihũ'a.

³ Ya gui ohũ rá 'ye Oja ya. Janangue nuyá, 'yo di so ni mmũihũ'a ra n'yots'om'mãi. 'Yo tema nts'o gui øthũ. 'Ne 'yo gui emhmũ ngue gue'a ra mentyu ma datho di mũui.

⁴ 'Yo tema ts'omhya gui mmãmhmũ. 'Yo gui mmãmhmũ yø hya hĩnte ni bøntho. Porque nuyã yø hya ya, hinni 'yup'u ngue

gui mmãmhmũ ya. Nu'a ra hya ni 'yup'u gui 'yøthũ, gue'a ngue njandyatho gui ja mammadihũ Oja'a. ⁵ Ya gui pahmũ ngue nup'u di manda ra Cristo, co 'nẽhrã Papá, nuyã yø ja'i ngue yø 'yots'om'mãi hĩnda ma maçat'i p'u ya. Da guehyø ts'oc'ẽi, da guehya yø ja'i ngue hønt'a te pes'ua ja ra ximhãi so yø mmũ ngue di xandĩ, hĩnda yarbu ya. Porque nuyã yø ja'i njap'u, nu'a te ra cosa ni ma yø mmũ, gue'a thanne'a, hinga gue'a Oja i thanne. ⁶ Mañonma hyã'ahũ ngue gui 'yøthũ ya yø nts'o di xi'ahũ. Porque nu to øtya yø hyã di xi'ahũ ya, ngue fespato rá hya Oja, guehya da japa castigo Oja ya. ⁷ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui 'yøthũ tengutho øtya yø ja'i di xi'ahũ ya.

⁸ Nu'mø mam'met'o, gã ra nts'o nmarã n'yohũ. Pe nuyá, ya ma n'yohũ ra Cristo ya. Ma gđã n'yohũ'a te nne Oja gđã 'yohũ ya. ⁹ Nu ra ja'i ngue xoipabi Oja ra mmũ, gã ra nho ga 'yo ra ja'i. Nu'mø ha ya, gã majuanĩ te mma. Nu'a te di manda Oja, gue'a øt'a. ¹⁰ Damĩ ja ndumũihũ ngue nu'a te nnu manho Oja, gue'a gui 'yøthũ'a.

¹¹ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue go gui 'yøthũ tengutho øtyø ja'i xants'o ga 'yo. Damĩ japhũ ngue da bahyø ja'i ngue ra ts'oqui'a te øt'e.

¹² Nu'a ra nts'o n'tãguitho øtyø ja'i, ya ra 'be'isãtho ngue da hmangua'a. ¹³ Pe nu'mø da ma nsadi ra hya ha rá nja na ra nts'o n'tãguitho øtyø ja'i, da bahyø ja'i ngue ra ts'oqui øt'e. ¹⁴ Janangue emp'u ja ra Macã Libro: "Nup'u 'buhyø ja'i'enthø ya xã ndu, da xoc'a ni mmũ ra Cristo. Ɛntho ja gui nnu'a nt'aha", i ẽna.

¹⁵ Janangue nuyá, damĩ fáhmũ xãnho te gđĩ n'yohũ. 'Yo gni 'yohũ tengutho ga 'yo yø ja'i hĩngui pa Oja. Sinoque damĩ 'yøt'e ngue di nequi ngue gui pahmũ Oja. ¹⁶ Damĩ ja ndumũihũ gui mpefi ngue gui mmãmhmũ ra hya. Porque yø pa di 'bũhmũ, xãndõngu ra nts'o i ja. ¹⁷ Janangue nuyá, 'yo gyø 'yammmihũ. Nu'a te rá páhã ma Hmũhũ Jesucristo, damĩ ja ndumũihũ ngue da diñi xãnho ni mmũihũ hanja ra hya, n'namhã ngue gue'a gui 'yøthũ'a. ¹⁸ Para ngue gui m'mamma páhãhũ, 'yo gadi unni mmũihũ ra ni'iti. Porque ra ni'iti xants'o te øt'ahũ'a.

A nuyá, go damĩ unni mmũihũ'a ra Espiritu Santo ngue da gue'a da xãn'nahũ te ja ngue gui 'yøthũ'a. ¹⁹ N'na ngu n'na'ahũ, nu'mø gui yahũ, nu'u yø hyã mazihotho nt'ot'i p'u ja yø salmo, gue'ũ damĩ nxihmũ'ũ, 'nẽ'u yø hyã nt'ot'i p'u ja yø alabansa. Damĩ ja mammadihũ'a ra Hmu Jesucristo p'u ja ni mmũihũ. Gui 'yẽspahũ conyø salmo 'nẽ conyø alabansa gui turpahũ. ²⁰ Rãngue gui ẽc'ẽihũ ma Hmũhũ Jesucristo, nuna Oja ma Papãhũ da 'yø'mø gã zohmũ. Janangue nuyá, zant'a gui ja mammadihũ ya ngue'a te gã ra nho ørcãhũ.

21 A nuyá, ngue guí nnu mansuhá Oja, damí mfáts'i n'na ngu n'na'áhu ya.

22 Ague gyø xisuhá, damí 'yéc'ei ní damme 'mø nzo'áhu. Porque gue'a dí manda rá Hmú Jesucristo'a. 23 Porque rá n'yohá i 'bet'o'a ngue dí manda rá xisu, tengutho rá Cristo i 'bet'o'a ngue dí manda yø 'yéc'ei. Nu'a rá Cristo bi yanyø 'yéc'ei, gue'a 'bet'o'a ya, tengutho rá ya rá ja'i, 'bet'o ngue dí mandabi rá do'yo. 24 A nuyá yø 'yéc'ei i øt'e te dí manda rá Cristo. Xquet'a njarbutho yø xisu ya, da 'yøt'e te gá di 'bepyo damme.

25 Ague n'yø'áhu, damí mahñi xisuhá, tengutho rá Cristo dí mahyø ja'i bi 'yéc'ei, astá bi dü ngue bi yaní. 26 Nguna bi 'yørpabi yø 'yéc'ei para ngue di zo rá 'ye Oja. Co nuna rá hya bi 'yéc'ei yø ja'i bi hojpa yø ts'oqui. Bi nxixya p'aya ngue ya bi hyep'u rá nts'o. 27 I nne ngue nu'mø bá ep'u mahøn'a rá Cristo, gátho yø 'yéc'ei dá 'yēspi, porque ya hin tema nts'o dá dinnbi.

28 A nu yø n'yohá i jatho ngue dí mahyø xisu. Tengutho gá mmáhrá do'yo, di jarbá rá xisu. Porque nu rá n'yohá dí mahrá xisu, i øtrá güenda rá n'yohá ngue rá do'yosé dí madí. 29 'Né hinjo n'na rá ja'i ngue di suhrá do'yo, sinoque fáhrá do'yo rá ja'i 'né pepi. Njarbutho'a te ørcáhu rá Cristo ya, fáçju 'né i pejpáhu. 30 Porque rá Cristo, i nnøpe ngue rá do'yogáhu. 31 N't'ot'i p'u ja rá Macá Libro ngue éna: “Nu'mø bi nthatrá n'yohá, rá n'yohá p'aya sop'u rá papá 'nehra mamá ngue 'buhmí rá xisu. Nuyá yo nc'ei ya, dí nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ei, sinoque éntho n'na nc'eitho”, énná hya. 32 Nuna rá hya ná, mazihotho hma te nne dá ma. Porque gá mbøní ngue rá Cristo ya yø n'youi yø 'yéc'ei 'né gue'u yø 'yéc'ei nnøpe ngue rá do'yo. 33 Pé xquet'a i nne dá má ngue n'na ngu n'na yø n'yohá jatho dí mahyø xisu. Tengutho gá nne ngue dí ma mamadí, di jarbutho rá xisu ya dí madí. A nu rá xisu p'aya, i jatho ngue dá nu mansu rá damme.

6

1 Ague gyø basíhu, nu'mø bi zo'a ní papá ogue ní mamá, damí 'yéc'ei te xi'áhu. Porque gue'a jatho ngue dá 'yøtø basí ya éç'ei rá Cristo'a. 2 Guehñá rá muditho rá hya mmamp'u ja rá ley Oja ná, ngue nu rá ja'i dá 'yøt'e te xi Oja, dá dinnbabi rá njapi Oja. Guehñá rá hya naya ngue éna: “Damí su ní papá, damí su ní mamá. 3 Nu rá ja'i dá 'yøtya yø hya ya, ya'atho rá pa dí m'mæcua ja rá hái, 'né dí m'mæmma páhá”, énná hya.

4 A nu yø n'yohá conyø xisu, ngue ya 'buhyø basí, 'yo di honñbi há dí mbøcue yø basí. Sinoque di tede xanho, dá badí ngue

dá zammí. 'Né dá xännbá yø basí ngue dá 'yéc'ei rá Cristo.

5 Ague gyø hmiçuihu, damí 'yéc'ei ní hmu gadi mpehmu ua ja rá hái. Majuaní ngue ní mmái gdi 'yørpabi masu ní hmuhá. Ní mmái gdi 'yøtra 'befi guí pehmu, guí 'yø'ní güendáhu ngue tengutho 'mø gdi ørpáhu rá 'befi rá Cristo. 6 Guí hyumbabi 'mø gadi mpehmu. 'Yo guí nnehu ngue høn'mø nnu ní hmu guí humbáhu, sinoque guí 'yøt'e ngue yø mefi'áhu rá Cristo. Co gátho ní mmái gdi 'yørpáhu'a te rá páhá Oja. 7 Nu'mø ja te guí pehmu, con n'na rá páhá gdi 'yøthu rá 'befi. Guí 'yø'ní güenda ngue rá Cristo guí ørpáhu rá 'befi, hingue masque guí 'yemhmu ngue rá ja'itho guí ørpáhu rá 'befi. 8 Porque ya guí pahmu ngue nu'a rá Hmu Jesucristo, nu'a te rá nho xa 'yøt'e n'na ngu n'na rá ja'i, gue'a rá nzábi rá ja'i di un'na. Nu'mø 'buhrá hmu ogue hinjo'o rá hmu n'na rá ja'i, nu te rá nho xa 'yøt'e, gue'a rá nzábi di t'un'na.

9 Ague gyø hmuhá, damí 'yørpabi rá nho ní mefi guí sihu. 'Yo gadi pihmu yø mefi. Damí bemhmu ná rá hya ja ua. Ngu'u yø hmu ua ja rá ximhái, ngu'u yø hmiçui, n'nat'a ní Hmuhá bí 'bu mahéts'i. A nu'a p'aya, hingui huantho yø ja'i ørpa masu'a.

10 Ague má zi cu'áhu, damí zajní mmáihu conná ts'edi di 'da'a má Hmuhá. Porque hønt'a tate ja rá ts'edi'a. 11 Nuna rá hya di 'da'áhu Oja ngue gdi mfáhhmu, damí 'yøthu ngue tengutho 'mø dá m'mant'i'áhu ná rá hya ná. Janangue dá zá guí tájpa hu rá hya rá zithu nu'a nne dá hyäçja. 12 Porque nuna rá tunhni dí øthu ya, hinga gue'u má mmic'ei dadí ndunhna, sinoque nu'u dadí ndunhna ya, gue'u yø ts'onthi ja yø ts'edi ngue dí manda rá nts'o ja ua ja rá ximhái. I 'yo maya ndap'u bi zá. 13 Janangue di ndu xanho ní n'yomfëñihu ya co nuna rá hya di 'da'áhu Oja, guehñá gdi táçju rá nts'o ná. Nu'mø dá 'yehrá ora ngue guí nthéhu n'na rá hya xants'o, 'yo di dap'áhu. Nu'mø ngue gá 'yøthu ná rá hya naya, ya dá xanho ní n'yomfëñihu 'mø.

14 Nu rá soldado 'mø ngue ya xa nsá ngue dá ma rá tunhni, ya xa dátra ngut'i, ya há rá njudi dí nyaní, 'né he rá he ngue rá t'égui. Damí njathu p'aya ngue gdi nyamhmu ná rá hya majuaní. Nu'a te xanho, gá gue'a guí 'yøthu'a. 15 Nu rá soldado 'mø ja ngue há dá ma, ya xa nsá, hinha gá hyehyø 'boxthi. Damí njathu p'aya, guí ja ndummmí ngue guí mma guá mamhmu rá hoga 'da'yo hya. Guá xihmu rá hya yø ja'i ngue há di zá dí nhojpauí Oja. 16 Nu rá soldado há rá njudi. Nu'u yø nsá n'youi rá sibi bi enyø nsáiuí hingui thot'i. Guí njathu p'aya co nu'a ní nt'éc'ëihu i ja, ya hinda zá dá dap'áhu rá

zithu. ¹⁷Gui 'yøt'e tengutho 'mø gdi hushu ra fui t'egui, hinte da thot'i. Dami njathu p'uya, n'nat'a bɛnɪ ngue ya bi nyanni tehu. Nuna rá hya Oja di 'da'ahu ra Espiritu Santo, guehna gui nnøpa juaihu na, ngue gdi taphu ra hya yø ja'i.

¹⁸Yo di cohnɪ mmaih, mat'Ojahu hangu ra pa. 'Yaphu Oja'a te gäma hya di bɛn'nahu ra Espiritu Santo gui 'yaphu. Gätho yø ja'i ya o rá 'ye Oja dami marpahu Oja yø ja'i, 'yogui säyathohu. ¹⁹Xquet'a 'nɛcä dami marcahu Oja n'namhma ngue Oja di 'dacra hya ga mma. Nup'u ha ga mmanna hya, ga ha ra ts'edi ngue ga mmanna hya. Nuna ra hoga 'da'yo hya, hinga su ga xicä yø ja'i hanja na ra hya na. Porque hingui pahyø ja'i na ra hya na. ²⁰Oja bi 'yɛxquɪ ngue drä representantegui ngue ga mmangä na ra hoga 'da'yo hya na. A nuyä, ngue di mmangä na ra hya na, ya di ofädi. Janangue dami marcahu Oja n'namhma ngue nuna ra hya ni 'yɛhma xi ga mma, da zä ga ha ra ts'edi ga mma xanho ra hya.

²¹Nuna ma zi cuhu ra Tiquico, xquet'a emmɛi di mpefi ngue ørpabi rá 'bɛfi ra Hmu. Nu'mø hi map'u naya, go da xi'ahu te dadi jagä na. 'Nɛ da xi'ahu te di øt'ä ua. ²²Nuna ra Tiquico di et'ä p'u na ngue da ma di zengua'ahu. 'Nɛ danɪ xi'ahu te dadi ja. Nuna ra hya da xi'ahu p'uya, di hatra ts'edi ni mmaih na.

²³Di nnegä ya ngue nuna Oja ma Papahu co 'nehna ma Hmuhu Jesucristo di darpabi yø nt'ɛc'ɛi to gätho ya ja yø nt'ɛc'ɛi, 'yo dadi njunt'i, sinoque di mahyø mmic'ɛiui n'na ngu n'na. ²⁴Oja di japi te'o gätho ngue yø mmäi gui ma'a ma Hmuhu Jesucristo. Da ngut'atho.

Filipenses

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yɛc'ɛi Filipos.

1 Nugä drá Pablo, conná Timoteo, yø mɛfigä'be ra Jesucristo. Nu'u yø mamhya p'u ja ra hnini Filipos, da gue'u yø n'yohu ja yø cargo p'u ja ra nija, gátho mi'da yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja ngue ya ɛc'ɛi ra Jesucristo, gä dadi zengua'be. ² Dì nnegä'be ngue nuna Oja ma Papáhu co 'nɛhna ma Hmuhu Jesucristo di jap'áhu 'nɛ da hyut'a ni mmáihu.

3 N'na ndi ngu n'na ndi ga mbɛn'áhu, dadi ja mammadigá Oja conná ngue'áhu. ⁴ Nu'mø dá mat'áhu Oja, janjuani dadi johya. ⁵ Porque dí mbɛn'áhu ngue nu'mø mambá fadi gá 'yɛc'ɛihu ra hya, gá fáxcahu mɛnte dadi 'yongá ra hoga 'da'yo hya. 'Nɛ asta guetya guí fáxcathohu. ⁶ Asta gue'mø gambá fadi gá 'yɛc'ɛihu ra Jesucristo ya, bi 'yot'áhu ra nho Oja. 'Nɛ man'na di 'yot'e ngue gui commanhohu. 'Nɛ dí padj ngue go gue'a dá 'yot'e ngue gui pømmanhohu 'mø ra pa da ɛp'u ra Jesucristo'a. ⁷ Ni 'yup'u ngue ɛmmɛi dí mbɛn'áhu, porque gáthogahu, bi 'yotra mate Oja ngue bi 'daci ra 'bɛfi ngue dadi 'yonnbáhu rá hya. A nuyá, gue'mø dí ofádi, ogue dí 'bucá p'u ja ra ts'ut'abi, dí tøká na ra hoga 'da'yo hya, 'nɛ dadi ja majuanj ngue majuanj na. ⁸ Nuna Oja i padj ngue janjuani dadi madj gátho'áhu tengutho gui ma'áhu ra Jesucristo.

⁹ Nu'mø dí mmat'Ojagá, dí ápi ngue nu'a te gni mmáhm, man'na man'na gdí mmáhm. 'Nɛ dí ápi ngue dá xoc'a ni n'yomfɛnihu ngue dá diñi xanho ni mmáihu hanja ra hya. ¹⁰ Dì nnegá ngue gui padj gui huanhnu ndana ra nho i ja ngue gui 'yøthu. Janangue nu'a ra pa da ɛp'u ra Cristo, ya hinte mant'so da thjn'náhu. ¹¹ 'Nɛ hont'a ra Jesucristo dá zä dá 'yot'e ngue gá ra nho gdí n'yohu. Nu'mø bi nu yø ja'i ngue gui 'yohu xanho, ya da 'yɛspabi Oja yø ja'i.

¹² Ague ma zi cu'áhu, dí nnegá ngue gui pahmu ngue nu'a te gá dá thocá, ɛna gue gue'a man'na i fahra hoga 'da'yo hya'a. ¹³ A nuyá, gátho yø soldado 'bucua ja ra palacio, 'nɛ gátho ya mi'da yø ja'i 'bucua, ya padj ngue dí ofádigá ngue dí ɛc'ɛi ra Cristo. ¹⁴ Nu'mø mi hnu ngue ya dí ofádigá, xangu ma cuhu bi hya ra ts'edi, himbi nsu dá mambrá hoga 'da'yo hya Oja. I padj ngue hingui hegáhu'a ra Hmu.

¹⁵ A nuyá, nu'u to mmanna Cristo ya, 'bu i'da ngue di seyagui, i nne dá 'yengáhi.

Pe mi'da p'uya, conná pähátho ga mmanna Cristo. ¹⁶ A nu'u di seyagui, i mmanna hya ngue di nu manhose yø ja'i, 'nɛ himma juani ngue yø mmá ga manna hya. Porque ɛmbi ngue dá du ma mmáigá 'mø ga padj ngue gá tenyø ja'i'a ra hya mman'u. ¹⁷ Mi'da p'uya, ga mmanna Cristo ngue di maqui. I padj ngue di 'bui ngue ga tøká ra hoga 'da'yo hya ua ja ra ts'ut'abi.

¹⁸ Pe hinte ja'a, gue'mø gue yø mmá ga manna Cristo yø ja'i, ogue hin'na. Pe squerangue i hmanna Cristo, guehna nná johyagá naya. 'Nɛ man'natho dadi johya. ¹⁹ Porque dí padj ngue ga pømmanhogá ua ja ra fadi ngue gui mmarcahu Oja, 'nɛ fáxcá ra Espiritu Santo bá penhna Jesucristo. ²⁰ A nugui, nu'mø ga su ga mmanna hya ngue ra Cristo, ya ra 'bɛisátho te dí øt'a 'mø. Hante gue ga há ra ts'edi ga mmanna hya hangu ra pa, hingue masque ga su ngue dí ofádi. Ogue ga pongui, ogue dá thogui, hñdi mportagá'a. Nugui dadi ja ndummai dí honnbi ha di hnu manho ra Cristo. ²¹ A nuyá, dí nne ngue ya gdá 'bu'a ngue ga ørpabi rá pähá ra Cristo. A nu'mø dá tu, ya man'na má dátho ra nho ga nth'e'be. ²² Nu'mø ga sigue ga m'mæcua ja ra ximhai, dá zä ga tapá mi'da yø ja'i ngue dá 'yɛc'ɛi ra Cristo. Janangue nuyá hñdi padj ndana gue'a ɛxa ja ts'editho ga øtya. ¿Ua nuhma xanho ngue ga sigue ga m'mai, ua gue xanho ngue ga tu? ²³ Nuyá hñdi padj ndana ɛxa ja ts'editho ya yoho yø hya ya. Nup'u nná bɛngá, man'na xanho ngue ga tu, ya gani m'm'be ra Cristo p'uya. A nugui, dí nnu manho ngue ga tu. ²⁴ Pe co nu'áhu, ya xanho ngue dí 'bui. ²⁵ Janangue'a dí haxa njuanj ngue ga sigue ga m'mai, n'namhma ga há'áhu ra ts'edi ngue di ndu ni nt'ɛc'ɛihu. 'Nɛ man'na di nja'áhu mpähá porque man'na di ndu ni nt'ɛc'ɛihu i ja. ²⁶ Nu'mø ga nuyá mahøn'a p'uya, ya man'natho gadi ja mammadihu ra Jesucristo conná nguecá.

²⁷ Guí ja ndummai gui 'yøthu yø hya mmanna hoga 'da'yo hya ra Cristo. Dami 'yot'e te dí xi'áhu, gue'mø ga mmagá p'u ga ma nu'áhu, ogue hin'na. Pe dí nne ga øde ngue gui háhu ra ts'edi 'nɛ 'da'igu gui mmáhm. 'Nɛ gui honj ha gdí japhu ngue di nth'a'a ra hoga 'da'yo hya ngue'a ra nt'ɛc'ɛi ja'áhu. ²⁸ Nu'mø di pi'áhu ya yø ja'i sáhra hoga 'da'yo hya, 'yø sá gui súhu. Porque nuyá, nu te øt'e, gue'a ra hmeya'a ngue di m'medi. Pe nu'áhu p'uya, nu te gui øthu, gue'a ra hmeya'a ngue di nyanni tehu. Porque guehna Oja fáxahu. ²⁹ Nuna Oja bi 'da'áhu rá mate, hinga hontho ngue gui 'yɛc'ɛihu ra Cristo, sinoque xquet'a ja ngue gui sáhu ra n'u ngue gui ɛc'ɛihu na. ³⁰ A nuyá, ma ga homhmu ha di ntháhra hya ya. Ya guí nnuhu te dá øt'a m'met'o, 'nɛ ya gui øhmu

ngue dadi sigue di honi ha nná japi ngue di nthahra hya.

2

¹ Di ha'ahú ra ts'edi na ra Cristo. Nu'a gui ma'ahú, gue'a di hoc'a ni mmáihú'a. Nu'a ra Espiritu Santo gui n'yohú ya. Ya ja ni yemmáihú ya, 'nɛ ya ja ni nhuɛcatehú ya. ² Pɛ man'na ga johyagá 'mø gui 'yøthú ya yø hya di xi'ahú. Damí ne ngue 'darbú di n'yo ni hyahú. Gátho'ahú 'da gdi mmathohú, hínjon da bõni ngue da n'nan'yo rá n'yomfɛni. ³ 'Yo gadi 'yɛxhú, 'nɛ 'yo gui nne ngue go da nu manho'aschú yø ja'i. Sinoque gui 'yøt'e tengutho 'mø hínte gadi muhú. Gui 'yøthú ngue tate xanho m'i da yø ja'i ngue'ahú. ⁴ 'Yo gui øthú ngue hõn'aschú gui tímhmú ra nho. Damí 'yøthú ngue 'nɛ hm'i da yø ja'i da dínna nho.

⁵ Dami 'yøthú tengutho bi 'yøtra Jesucristo ngue híngui ts'ú bi 'yɛts'i. ⁶ Madague'a ngue Oja'a, pɛ bá sop'ú rá cargo m'i ja ngue madi manda p'ú mahets'i. ⁷ Bi n'uní bi nja'i. Bi gohi tengutho n'na ra hmíqui. ⁸ Nu'mø m'i m'mái ngue ra ja'i p'úya, híngui ts'ú bi 'yɛts'i. Gá bi 'yutho'a te rá nt'ɛd'i Oja, asta bi n'uní bi tho. Bi dup'ú ja ra pont'i, madague'a t'ɛmbi ngue ra 'bɛ'isá ngue to da dup'ú ja ra pont'i. ⁹ Janangue nuna Oja bi japi ngue ma datho da hnu mansu. Bi japi ngue bi ntate, hín jomman'na ngue tengu'a. ¹⁰ I nnepe ngue nu'mø bi t'øde ngue hmambrá thuhú ra Jesús, gá di ndantyøhmú bi 'bú mahets'i, 'nɛ'ú 'bucua ja ra hái, co 'nɛ'ú 'bup'ú ja ra nídu, gá di ndantyøhmú. ¹¹ Gátho da ma ngue ra Jesucristo, gue'a ra Hmu'a. 'Nɛ nu'mø t'ɛspabi ra Jesucristo, tengutho 'mø go di t'ɛspabi Oja, rá Papá.

¹² Ague má zi cu'ahú, nu'mø dambá m'mucá p'ú gui 'buhú, gá 'yɛc'ɛi te dá xi'ahú. A nuyá, madague'a yaua di 'bucá ya, pɛ má datho damí 'yɛc'ɛihú na ra hya di pen'nahú ya. Ya bi nyanni tehu. Janangue má datho dami nu mansuhú Oja ya. Damí ja ndummái gui hyoni ha di hnu manho'ahú. ¹³ Nuna Oja, go di ben'nahú na te ra nho ja ngue gui 'yøthú na, 'nɛ da máxahú ngue da zá gui 'yøthú'a te nne Oja ngue gui 'yøthú.

¹⁴ Nu te ja ngue gui 'yøthú, 'yøthú co n'na ra páhá. 'Yo 'be gui ɛna ngue ra ts'edi t'øt'ahú. ¹⁵ Janangue hín temá ts'oqui da thin'nahú. Porque ya yø basi'ahú Oja p'ú ha 'bahyø ja'i ngue yø ts'oc'ɛi 'nɛhyø mmejmahya. Mahyonitho ngue di nɛqui ngue n'nan'yo'ahú ngue yø ts'oc'ɛi 'bucua ja ra xímhái. ¹⁶ Damí xihmú yø ja'i ha di zá di nthéui rá 'da'yo te. A nu'mø bá ɛhra Cristo p'úya, da zá di nja ga mpáhá conná

ngue'ahú. Porque ya hín ga sárbatho dá mpecá p'ú gui 'buhú.

¹⁷ A nuyá, ya gui ɛc'ɛihú ra Jesucristo, ya gá unni mmáihú Oja ya. Nu'a te gni johyahú ya, xquet'a 'nɛqui dadi johya, madague'a ya ja ngue da thogui co nuna ra hya dá xi'ahú. ¹⁸ Pɛ damí johyahú tengutho nná johyagá, 'yo tu ni mmáihú 'mø dá tugá.

¹⁹ Da ne ra Hmu Jesús ngue ga penhá p'ú ra Timoteo, da nu'ahú. Nu'mø bá penc'a p'úya, ya ga johya 'mø dá padi te gadi jaha. ²⁰ Porque hínjongui pøni ngue di øt'e tengutho di ør'be ra Timoteo ngue di hon'na'be ha gdi tímhmú ra nho. ²¹ Nuyá gátho m'i da 'bucua, yø 'bɛfise'a ni ma yø mmái øt'e, hín ga gue'a rá 'bɛfi ra Cristo ni ma yø mmái ngue da 'yøt'e. ²² Gui pahmú ngue ra Timoteo di nɛqui ngue ha rá ts'edi fáxcagui ngue di mmam'be ra hoga 'da'yo hya. Tengutho n'na ra ts'ant'ú 'mø fáxrá papá p'ú ha di mpefi, njarbatho na. ²³ Dí nne ga penhá p'ú ra Timoteo, høntho ga padi tengu da gohma asunto. ²⁴ Da ne Oja ngue ya hímma ya'atho ga mmagá p'ú, ga ma nu'ahú.

²⁵ Nuna ra Epafrodito guá penngahú ua ngue bá hanngagui ra menyú di honi, xquet'a 'nehna ɛmmɛi bi máxqui ngue honi ha gá japra hya. Pɛ nuyá, di ɛna ngue mahyonitho da map'ú ya. ²⁶ Porque m'i zá m'i badi ngue gá 'yøhmú ngue bi hyenni, ɛmmɛi bi dú rá mmái. Janangue nuyá, ya híngui nnu ra pa da map'ú ya, para ngue gui pahmú ngue ya bi zá. ²⁷ 'Nɛ majuaní bi hyenni, ya ja ngue xtá ndu. Pɛ conná guehrá mate Oja hímbi du. Nu'mø ngue xtá ndu, xøgue di ntímbú ma dummáigá p'úya. ²⁸ Janangue nuyá di xõnni ga penbhuya, n'namhú ngue man'na gui johyahú 'mø gá nuhú mahõn'a. Ya xquet'a da hyu má mmáigá p'úya ngue gui nnuhú ngue ya hín te di ja. ²⁹ Gui johyahú ngue gui nnuhú, porque gadi ncuhú ngue ra Cristo. Damí nu mansuhú gátho yø ja'i te'o ga 'yo tengutho ga 'yo ra Epafrodito. ³⁰ Ya gui nnuhú, ya ja ngue xtá ndu ngue ørabi rá 'bɛfi ra Cristo ngue bi máxcagui. Bi n'uní bi m'mú man'ú ngue bi 'yørcagui rá 'báxte nuna hímni sá gui 'yørcáhu.

3

¹ Ague má zi cu'ahú, damí johyahú rángue gui ɛc'ɛihú má Hmuhú Jesucristo. A nugui, hín te ga 'bɛdi ngue nyondi ga xi'ahú na ra hya dá cuatá ra súcua. Nuna ra hya na, da 'yøt'ahú ra nho. ² Damí mfáhmú ngue'ú yø ts'oc'ɛi 'yop'ú hínni 'yup'ú te øt'e. Guehya ɛmbi ngue jatho da hmɛpya yø 'yɛc'ɛi ngue di njapra circuncisión. ³ A nuhú, nu'a

mã hmɛpyahũ, gue'a nnã thannehũ Oja co gãtho mã mmũihũ'a. Ya dadi johya ngue mã n'yohũ rã Jesucristo. Dí pahmũ ngue hĩnda zã gã honse ha gdã nyamhmũ. ⁴ Pẽ nu'mõ to ɛnã ngue dã zã dã hyonse ha dũ ma maħojpi, pẽ mã dãthogã ngue gue'a nmĩ hongã'a. Porque man'natho mĩ pømmanho te nmarã 'yogã ngue mĩ'da. ⁵ Ja rã hyato mã pa dí 'bucã 'mõ mĩ hmɛpyagã bĩ njacra circuncisĩon. Porque drã judiogã. Nuna mã mboxitagã, guehna rã Benjamĩn. Drã judio 'mõ mã mĩ, 'nẽ nu'a mã hya, guehna rã hya ngue rã ebreo. Nu'a te nnã mangã'a te mmamp'ũ ja ra ley ca yõ judio, gue'a rã nt'ɛc'ɛi yõ fariseo'a. ⁶ Ngue hĩnmũ nnegã ngue dã thɛp'ũ'a p'ũya, nmĩ sũcã'ũ yõ ja'ĩ ɛc'ɛi rã Cristo. Nu'a ngue nmarã ɔt'a'a te rã hya mmamp'ũ ja ra ley p'ũya, hĩnjongũ engũ ngue hĩnga gue'a te dí ɔt'e. ⁷ Pẽ nuyã te gãtho nmĩ ɛmbã ngue tãte madi mũui ngue'mõ gã ɔt'e, nuyã dí ɔr'mã giũenda ngue hĩnte dũ mũui ya, porque ya dí ɛc'ɛi rã Cristo. ⁸ A nuyã, madague'a ngue nmĩ ɛngã ngue tãte dũ mũui te xtã ɔt'e, pẽ nuyã dí ɔr'mã giũenda ngue hĩnte dũ mũui ya. Porque nuyã, man'na tãtetho dũ mũui ngue dã pacã'a mã Hmũ Jesucristo ya. A nuyã, nũ te gãtho nmĩ nnõxã m'met'õ, dí ɛngã p'ũ'a ya ngue dí tenna Cristo. ⁹ Hõndra Cristo dí nnõxã ya ngue bi yangũ. Ya hĩnga gue'a ngue gã ɔt'a'a te rã nho mmamp'ũ ja ra ley ca yõ judio ngue gdã nyanya. Sinoque bi hogagũ mã ts'oqui Oja ngue dã ɛc'ɛi rã Cristo. Porque Oja dí hojpi te'o ngue ɛc'ɛi'a. ¹⁰ A nu'a dí nnegã ya, ngue gã pađĩ xanho rã Cristo. Dí nne dí 'dacã'a rã ts'edi Oja bi 'yũ'mõ mĩ bennate rã Cristo. Janangue tengutho rã Cristo ngue bi tho, xquet'a 'nɛquĩ dí ɛmma te ya, madague'a ngue gã tũ. ¹¹ Dí nne ngue 'nɛquĩ gã bennate 'mõ bi bennate yõ ânima.

¹² Dí 'betho gã ɔt'a te gãtho ja ngue gdã n'yogã. Hĩngue masque sã gã ɛnã ngue ya hĩnte dí 'bedi. A nuyã, dadi ja ndummui ngue xamhmatho gã sudi gã ɔt'a'a te i zongagũ rã Cristo ngue gã ɔt'e. ¹³ Ague mã zi cu'ahũ, hĩndi nne gã mma ngue gã ɛna ya gã xanho te nnã 'yo. Pẽ hõnda 'n'na rã hya ja ngue gã ɔtya. Nũ te xã thogũ, ya dã gop'ũ'a ya. Nũ rã pa dũ ma p'ũya, mã gã ja ndummui gã ɔt'a te ja ngue gã ɔt'e. ¹⁴ Nu'mõ bi zudi ngue gãtho gã ɔt'a te i zongagũ Oja ngue gã ɔt'e, hĩnte dí 'bedi, nup'ũ mahets'ĩ dũ n'najhmã nzãbi ngue ya mã n'yo'be rã Cristo.

¹⁵ Gãthogahũ ngue ya bi dũmma mmũihũ xanho hanja nã mã nt'ɛc'ɛihũ i ja, a nuyã, mã gã homhmũ ya ngue man'na man'na di zã gã n'yo manhohũ. Pẽ nũ te'o ɛnã ngue ya hĩnte dí 'bedi, ɛnã ngue ya gã ɔt'a te nnep'a Oja ngue dã 'yõt'e, Oja dã xojpã rá mmũ rã

ja'ĩ ngue dã bađĩ ngue hĩnga gue'a te ɔt'e. ¹⁶ Nu'a te gãma hyã dí tĩmhũ ya, gue'a ja ngue gã ɔthũ'a.

¹⁷ Ague mã zi cu'ahũ, para ngue gui pađĩ te i ja ngue gdĩ n'yohũ, tengutho gã nũhũ ngue dí ɔt'a, dã gue'a gui 'yõthũ'a ya. Ya guĩ nũhũ te gã 'yo yõ ja'ĩ nuyã ɔt'e tengutho dí ɔt'a. ¹⁸ Ya xangu yõ nnĩdĩ xtã xi'ahũ nã rã hya hõnga mmangã ya. 'Nẽ conmã guidã nnã xi'ahũ ngue 'yop'ũ xangu yõ ja'ĩ nu'ũ i mma ngue hĩnte dũ mũui'a i dũ p'ũ ja rã pont'ĩ rã Cristo. ¹⁹ Nu'a ja ngue dã thoya yõ ja'ĩ ya, dũ m'medi. Guehya hĩngũ so yõ mmũ Oja ya, sinoque hõnt'a te yõ pãhãse so yõ mmũ. Nu'mõ bi 'yõtra nts'o ja ua ja rã xĩmhã, gue ɛmma gue di 'yɛxtho, 'be xĩngũ pɛs'yõ sã. ²⁰ Pẽ nujũ, dyõ mmɛngũhũ p'ũ mahets'ĩ. 'Nẽ dí tømhmũ ngue ja di 'yɛp'ũ nã rã Hmũ Jesucristo mã Yantehũ. ²¹ Nunã, di pãrcã mã do'yohũ porque nuyã hĩngũ nza-quigahũ ya. Di japi ngue dã gohĩ tengutho rá do'yo ngue mağuesẽ. I ja rá ts'edi ngue nũ te dũ mada dũ nja, gue'a dũ nja'a.

4

¹ Ague mã zimmadi cu'ahũ, janjuani ngue dũ nne gã nnu'ahũ. Janjuani ngue dadi johya conã ngue'ahũ. A nuyã, dí xi'ahũ ngue 'yogũ hehmũ nã rã Hmũ Jesucristo.

² Nuna rã Evodia, conã Sintique, dí àpra mate ngue 'yo dadi nsũ, dã 'yõt'e ngue dũ ncu ngue ɛc'ɛi rã Cristo. ³ A nu'ĩ mã mmĩmmɛfiui, dí ã'i rã mate ngue guĩ nnu ha gdĩ japra hya dí nxihya mã zi cuhũ yõ xisu dũ nsũ. Nuyã yõ xisu ya, guehya bĩ mãxcagũ m'met'õ p'ũ ha dã mangã ra hoga 'da'yo hya. 'Nẽ xquet'a bĩ mãxcagũ rã Clemente con mĩ'da mã cu bĩ mãxqui ngue bĩ manna hya. Nũ yõ thũhũ ya yõ ja'ĩ ya, i nt'ot'ĩ p'ũ ja rã libro nt'ot'ĩ yõ thũhũ yõ ja'ĩ nuyã dũ nthɛui rã 'da'yo te.

⁴ Zant'a damĩ johya ngue guĩ n'yohũ rã Hmũ Jesús. Dadi yopra hya dí xi'ahũ, damĩ johyaha.

⁵ Nu'a te rã nho gnĩ 'yohũ, damĩ 'yũthũ yõ ja'ĩ 'bũp'ũ guĩ 'bũhmũ ngue gyõ hoja'ihũ. Nu'a rã Hmũ, ya hĩmma ya'atho dã ɛcu'a'a. ⁶ Nu'mõ ja te guĩ ɛmphiũ, 'yo dí su nĩ mmũihũ. 'Yãphũ Oja ngue dã mãxahũ 'mõ te guĩ thohmũ. 'Nẽ damĩ bɛmhũ ngue xandõngu te ja ngue gdi ja mammadĩhũ Oja. ⁷ Nu'mõ guĩ 'yõthũ nã rã hya dí xi'ahũ ya, Oja dã hyũt'a nĩ mmũihũ. Nu'a dí hyũ nĩ mmũihũ p'ũya, mã dãtho ngue nthũmmũ xandõnho, hĩnga ngu'a rã hya ga ya yõ ja'ĩ ngue ɛmbi nthũmmũ. Ya hĩnnĩ mantho te dã zũ nĩ mmũihũ ngue'mõ ya guĩ n'yohũ rã Jesucristo.

⁸ Ague mā zi cū'ahū, ya rā nzeꝑguitho nā ra hyā dí xī'ahū ya. Dā zo nī mmāihū ya yø hyā majuanī. Guehya yø hyā bá n'yoi rā respeto. Guehya yø hyā njuantho ya. Guehya yø hyā hīn temā ts'omhyā bá n'yoi. Guehya yø hyā ngue māhotho dā zo nī mmāihū. ⁹ Nu'a rā hyā dá xān'nahū, gue'a gui 'yøthū'a. Ya guī nnuhū te dá øt'a, dā ngut'a gui 'yøthū ya. Nu'mø gui 'yøthū'a ya, Oja dā hyut'a nī mmāihū.

¹⁰ Dadi johyagā 'nē dadi ja māmādi Oja ngue ya gā bēnīhū māhōn'a 'nē gadi zēcju te dí honī. Dí pacā ngue hīn gadi pumbēnīhū, pē mām'met'o hīmmī sāp'ū guī zēcju 'mø. ¹¹ Nugā hīn dadi 'mø hīngūī fāxchāhū. Dadi johyatho hōnt'a ts'ū te nnā 'būi. ¹² Dí pādi te nnā tho 'mø dí hyoya, xīndī pā 'mø ngue ja te gā si. Dadi johyatho 'mø dí nīya, oꝑue dí tū mānthūhū. Ngūtho dadi johya gue'mø mbonguitho oꝑue hīngūī ts'ū te gā honī. ¹³ Hōnt'a ts'ū tengue gā thogui, hīndī sū, porque rā Cristo di hācra ts'edi.

¹⁴ Xānho te guī ørcāhū ngue guī fāxchāhū 'mø te dí hongā. ¹⁵ Nu'ahū, gyø mmēngūhū p'ū ja rā hīnī Filipos, nu'mø rā mēdi dāmbā māngā rā hyā p'ū Macedonia ja nī hāihū, mā thocā p'ūya ngue dānī mpagā mān'na nguadi, hōn'atho gā fāxchāhū'a te dí honī. ¹⁶ Nu'mø tobe dāmbī 'būtā p'ū ja rā hīnī Tesalónica, nyo ndī, nhyū ndī gā penngāhū rā mēnyū gā si 'mø hīn'yū te gā honī. ¹⁷ Hīnga hōntho dadi johyagā ngue gadi 'dacju te dí si, sinoque dadi johyagā ngue nu te guī ørcāhū, gue'a mān'na dī nu māho'ahū Oja'a. ¹⁸ Nu'a te rā mēnyū guā penhna ngue bá hā rā Epafrodito ngue bi 'daqui, nugā dá hānī. A nūya mbonguitho te dí honya. Nūnā rā mēnyū nā, cohi como tengutho rā bopo ūsyø ja'ī 'mø øtra 'bøt'e, māzi hotho gā yūnī. 'Nē i nnu māho Oja. ¹⁹ Nu'a mā Ojahū, dī mfāxte ngue di 'da'ahū te gā gadi 'bēhmū. Porque hīn'yū p'ū rā nzeꝑgui i ja rā njapi dī unūi to n'yoi rā Jesucristo. ²⁰ Para zāntho gā españū Oja mā Papāhū. Dā ngut'atho.

²¹ Dí pēnnbābī rā nzengua te'o gātho ya n'yoi rā Jesucristo. Nūya mā cūhū 'būcua dí 'būi, xquet'a pēn'nahū rā nzengua. ²² Gātho ya yø ja'ī 'būcua ngue ya yø ja'ī Oja di zengua'ahū. Dā guehya 'da yø 'yēc'ē 'būp'ū ja rā ngu rā dāst'abi Roma pēnhmā nzaqui rā hyā ngue di zengua'ahū.

²³ Nūnā mā Hmūhū Jesucristo di japi gātho'ahū. Dā ngut'a tho.

Colosenses Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Colosas.

1 Nugá drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegá ra Jesucristo. Co 'nεhna ma zi cuhu ra Timoteo ² dadi zenguagá'be'u to gátho ya o rá 'yε Oja rá m'map'u ja ra hniú Colosas. Gue'e ma zi cu'ahú ngue guí εc'εihú ra Jesucristo. Dí nne ngue nuna Oja ma Papáhu di jap'ahú 'nε dá hyut'a ní mmúihú.

3 Nuna Oja, guehna rá Papá ma Hmúhu Jesucristo. Guehna zant'a dadi ja mammađi 'mó dá mat'Oja conná ngue'ahú na. ⁴ Porque di ócá te ja ní nt'εc'εihú ngue rá Jesucristo. 'Nε dí óde ngue majuaní gadi mahmu to gátho ya o rá 'yε Oja. ⁵ Xquet'a dadi ja mammađi Oja ngue'a te gá ra nho ya xpá nzánni di 'da'ahú p'u mahets'i. Ya guí pahmu ngue Oja di 'da'ahú ra nho, porque guehna ra hya n'youi rá hoga 'da'yo hya bi si'ahú na. A nuna ra hya bi si'ahú, majuaní na. ⁶ Pε hinga høn'athohú bi si'ahú ná ra hya na, sinoque ma'yoni ra hya ndap'u bi zá rá nguní nximhái. A nuyá, ndap'u bi zá, man'na man'na ní 'yεc'εi'ho ra hya yø ja'i. 'Nε man'na ní xohyø n'yomfεni yø ja'i ndana ra nho dá n'yo. Porque nuyá, ndap'u bi zá njap'u tengutho'a te bi njap'u guí 'bahmu astá guehyø pa xcá 'yøhmú ná ra hya ná. Ja bá tump'u ní mmúihú ngue majuaní ja rá mate Oja. ⁷ Nuna ma zi cuhú ra Epafras bi xán'nahú ná ra hya ná. Xquet'a ørpabi rá 'befi ra Cristo tengutho di øt'a. Nuna ra Epafras dí mpεfi xanho p'u ha guí 'bahmu ngue manna hya, tengutho 'mó gdi 'bucá p'u. ⁸ Nuna rá Epafras, guehna bi xiqui hanja'a te øt'ahú ra Espiritu Santo ngue gadi mmahmu n'na ngu n'na'ahú.

9 Astá guehra pa xtá ócá ná ra hya naya, hĩndi sáya dí mmat'Oja conná ngue'ahú. Dí ápa Oja ngue da 'yøt'e ngue guí pahmu xanho'a te gá nne Oja guí 'yøthu. Dá xoc'a ní n'yomfεni'hu ngue man'na gdi pahmu'a te rá nho ja ngue gdi n'yohú. ¹⁰ Porque dí nnegá ngue guí n'yohú tengutho nne Oja gdi n'yohú. Nu'mø ngu'a guí 'yøthu ya, nuna Oja zant'a jampáhá conná ngue'ahú. Dí nnegá ya ngue nuna te gá guí 'yøthu, gá da gue'a te xanho guí 'yøthu. Dí nne ngue man'na man'na gdi mbenthú Oja. ¹¹ Nuna Oja jase rá ts'edi, guehna dí ápi ngue di 'da'ahú rá ts'edi nuna guí homhmú ngue dá zap'u guí sethú'a te gá rá n'u guí thohmu. Zant'a guí johya thohú. ¹² Dí nne ngue guí ja mammađi'hu Oja, nuna rá Papá ra

Jesucristo. Porque guehna bi 'yøt'e ngue di tocagahú ná te gá di unnbú mahets'i'hu yø ja'i ya o rá 'yε. ¹³ Nuna guehna há jagahú p'u ja rá ts'edi ra zithú madi mandagahú ná. Bi 'yøt'e ngue go dá εc'εihú'a te rá hya di manda rá Ts'ant'ú Oja. Nuna Oja εmmeđi di ma'a rá Ts'ant'ú. ¹⁴ 'Nε guehna rá Ts'ant'ú Oja bi gurca má ts'oquihú. Janangue ya bi punnga má ts'oquihú.

15 Nuna Oja, hĩnjongui nnu ná. Pε conná guehra Jesucristo ya fá Oja ya, porque 'da'igu'u. Nuna rá Jesucristo, guehna maguesε ná ngue'a te gátho i ja. ¹⁶ Conná guehra Jesucristo i ja ya yø cosa bi hogui, tengutho bi ja mahets'i 'nε'a te gá ja ua ja ra ximhái. Guehya yø cosa dí nnu'hu ngue ja, co 'nε'ú yø cosa ngue hĩndi nnu'hu. Conná ngue'a, 'bu'u to ja yø ts'edi, 'nε 'bu'u to t'εc'εi, 'nε 'bu'u yø ts'ut'abi, 'nε 'bu'u to gátho yø hmú. Porque rá Cristo go bá sánni te gátho ja'a, 'nε go gue'a dí manda gátho yø cosa'a. ¹⁷ Nuna rá Cristo, ya mi 'bu'mø tobe hĩmmi ja'a te ja ya. Pε nu te dí nnu'hu ngue ja ya, go gue'a øt'a ya ngue di sigue jatho yø cosa i ja. ¹⁸ A nuyá, nuna rá Cristo guehna 'bet'o ná ngue gátho yø 'yεc'εi 'bui, tengutho rá ya rá ja'i, gue'a 'bet'o'a ngue di mandabi gá rá do'yo ra ja'i. A nuna rá Cristo, guehna di unna 'da'yo te'u to gá εc'εi ná. 'Nε go 'bet'o ná ngue'u to di bεnnate p'u ha dá nt'águi. Janangue nuna rá Cristo, guehna maguesε ná ngue'a te gátho i ja. ¹⁹ Oja bi ne ngue tengutho'a, xquet'a njarbutho rá Cristo ya. ²⁰ Oja bi ne ngue conná Cristo dá zá dí mpenhui Oja yø ja'i 'bucua ja rá hái co 'nε'ú bi 'bu mahets'i. Dí nhojpauí Oja rángue bi dũ p'u ja rá pont'i rá Cristo.

²¹ Nu'mø yø pa xa thogui, gmí nnu 'dan'yohú Oja p'u ja ní mmúihú. Mgní nsúihú ná, porque gá rá nts'o gmaní n'yohú. Pε ya bi ne Oja ngue dá n'amigohú ya. ²² Rá Cristo bi n'uni bi tho, n'namhna ngue di hoga má ts'oquihú. Janangue nu'mø ya gdi 'bahmu p'u ja rá hmi rá dá Oja, ya hĩn temá nts'o di nεqui p'u ja má mmúihú. Ya hĩn temá hya dá thĩngahú. ²³ Pε jatho ga hahú rá ts'edi ngue dí nda má nt'εc'εihú i ja. 'Nε 'yo guí yobεni'hu guehna rá hoga 'da'yo hya bi si'ahú. 'Nε guehna rá hya i hma gá rá nguní nximhái ná. Nugá drá Pablo xquet'a guehna rá hya dí mmangá p'u 'bahyø ja'i naya.

²⁴ A nuyá, dadi johyagá ngue dí sägá rá n'u conná ngue'ahú. Porque ya dí thocá ra n'u ja ngue ga thogui, tengutho rá Cristo bi zá ra n'u conná ngue'u yø ja'i bi 'yεc'εi. ²⁵ Nuna Oja bi 'dacá rá 'befi ngue ga fáxahú co gátho m'í da yø 'yεc'εi. Janangue nuyá, gá dí mmangá'a te gáma hya n'youi rá hya Oja. ²⁶ Nuna rá hya dí mmangá, hĩmmi fá'mø yø

pa xá thogui, asta ja nuya, ja bi fahya. A nu'u yø nyogui ja'i xa m'mai, himbi bahna ra hya na. Pe nuya, nuna Oja bi japi ngue bi ba'u yø ja'i ya o rá 'ye ya. ²⁷ Oja bi 'yøt'e ngue da fadi hangu gangu ra nho di unyo ja'i hingyø judio. Guehna ra hya naya ngue ya gui n'yohu ra Cristo. A nuyá, ngue ya gui n'yohu ra Cristo, ya tinni mmuihu xandõho ngue majuani di n'na'ahu ra nho p'u mahets'i.

²⁸ Nuna ra Cristo di mmangáhe. Dadi consejhe gátho yø ja'i. Di xännbáhe ra hya gátho yø ja'i, n'namhma ngue da badi xanho hanja ra hya. Di nnegáhe ngue nu'u yø ja'i ya n'youi ra Cristo, gátho ra nho da n'yo n'namhma ngue da nu manho Oja. ²⁹ Guehna ngue nná ho ma mmai dadi mpefi. Porque di hacra ts'edi ra Cristo ngue ga mpefi ga mmaná hya.

2

¹ Di nnegá gui pahmu ngue mathoguitho di hogá ma mmai di mmát'Oja conná ngue'ahu. 'Né di mmát'Oja conná ngue'u yø 'yéc'ei rá m'map'u ja ra hñinjí Laodicea. 'Né di mmarpabi Oja gátho m'ida yø 'yéc'ei hñinjam'mø xa nnuquí. ² Di nnegá ngue gui hatra ts'edi ni mmuihu ngue xøgue da 'da'igu gui mma n'na ngu n'na'ahu. 'Né di nnegá ngue hingui nyobenihu, gui pahmu xandõho hanja na ra Cristo. Nuna Oja, go øt'a ngue fadi xanho hanja'a ra Cristo. ³ Nuna ra Cristo, guesna da xoga ma n'yomfenihu na ngue da dinma mmuihu hanja na ra hya tate di muui.

⁴ Di xi'ahu na ra hya na, n'namhma ngue hñinonda hyar'ma hya'ahu. Porque 'buhyo ja'i ngue mahotho ga ngacyø hya mma ngue ga nháte. ⁵ Nugá hinga 'dap'u di 'buhmu ya, pe høn'atho di mben'ahu. 'Né hu ma mmuigá 'mø di øde ngue da xandõho ni n'yomfenihu, porque gui hahu ra ts'edi gui ec'ei hu ra Cristo.

⁶ Nu'mø mambá fadi gá 'yéc'ei hu ra Jesucristo, gá 'yøt'e ngue ni Hmuhu na. A nuyá, nuna ra Cristo gá 'yøt'e ngue ni Hmuhu, hont'a zant'a da 'yo ni mmuihu na ya. ⁷ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui hyehmu p'u ra Cristo. Gá 'buhmu conná ngue'a. Di ndu ni nt'ec'ei hu co nuna ra hya bi san'nahu. Gui ja ndummai gui ja mammagi hu Oja.

⁸ Dami mfáhu xandõho. 'Yo toni ja'i dadi ts'on'na ni nt'ec'ei hu, sá da 'yena ngue da xan'nahu yø hya ngue yø mfadise yø ja'i, 'né hinda gue'a ra hya bi nxännbáte ra Cristo da xan'nahu. Guehya yø hyáte ya, himma juani te i mma. Gue'a te yø mfaði yø ja'i ua ja ra ximhá i mmanya. Gue'u yø hya xa nja manjam'mø i mma.

⁹ Ra Cristo bi hnu ngue bi nja'i na, pe hñinte di 'bedi ngue rá ts'edi Oja. ¹⁰ Ya di n'yohu ra Cristo ya, ya hñinte man'na di 'bedi. Guehna 'bet'o naya ngue'u to gátho ja yø ts'edi. ¹¹ A nuyá, ngue ya ni n'yohu ra Cristo, ya bi mepya'ahu. Pe gue himma xøts'etho bi mepya'ahu tengutho øtyø judio. Sinoque nuna ra hmepya bi ja'ahu, bi hycra nts'o mi ja ni n'yomfeni hu. ¹² Nu'mø gmi nxixyahu, gá 'yø'ni güendahu ngue ya bi zep'u ra nts'o gmaní n'yohu m'met'o. Gui øthu ra güenda ngue 'darbu bi t'ac'ahu ra Cristo. 'Né gá 'yéc'ei hu ngue ja ra ts'edi Oja ngue bi japi bi bennate ra Cristo 'mø mi du. Gá 'yøthu ra güenda ngue 'dap'u gá bennatehu ra Cristo, gá pahmu ngue ya ma'da'yo gá m'mahmu mahøn'a. ¹³ A nu'mø man'na ra pa, gátho yø ja'i hingyø judio, ma hñin'yu ra 'da'yo te porque himmi pa'a rá 'yu Oja, gá ra nts'o maní n'yo. Pe nuyá, bi 'yøt'Oja ngue gá nthehu ra 'da'yo te conná guehra Cristo. Nu'a te ma ts'oquihu mi ja, ya gá bi punngahu Oja. ¹⁴ Mi ja ma ts'oquihu ngue xtá festhohu rá ley Oja. Pe nuna Oja, ya bi hoga ma ts'oquihu ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Cristo. ¹⁵ Nu'mø mi du p'u ja ra pont'i ra Cristo, bi 'yemba hái rá hya'a ra hmu ua ja ra ximhá, porque nu'u mama daxquibi, gá bi ma há. Xøgue hñite ngue bi 'berpa yø sá porque bi dapi gátho.

¹⁶ Janangue nuya yø ja'i embi ngue hingui ho te gui sihu, 'yo gui ec'ei hu te mmanya. 'Yo gui ec'ei hu 'mø da 'yembi ngue jatho gui suphu ra ngo, ogue gui suphu ra t'usna, ogue da 'yembi ngue jatho gui suphu ra pa ngue ra ts'aya. ¹⁷ Nuya yø hya ya, guehya mi ja ts'editho ngue di nja hante ngue da ehra Cristo. Pe nuyá, ngue ya bá ehra Cristo, ya hñin'na ya. ¹⁸ 'Yo gui ec'ei hu 'mø da 'yeh'ahu ngue ra ts'oqui gui 'yøthu 'mø hingui thannehu yø anxé Oja tengutho øt'u. Embi ngue di 'yexra ja'i nu'a hingui nne da 'yøt'e tengutho ga 'yo'u. 'Né guehya yø ja'i mmanya ngue ja yø mfaði, ena ngue nnu yø cosa nu'u hñinongui nnu. Pe di nequí ngue guehya yø ja'i di 'yets'i, porque ena ngue pase, guehya yø ja'i hñinte di muui te mmanya. ¹⁹ Guehya yø ja'i xa hycp'u ra Cristo ya. Conque hønse ra Cristo 'bet'o ngue gátho yø 'yéc'ei. 'Né guehna ra Cristo fáxyø 'yéc'ei, porque gue'u yø 'yéc'ei nnøpe ngue rá do'yo. 'Né guehna di 'dacju ra ts'edi ngue ga n'yohu xanho na, tengutho nneccju Oja ngue gdá n'yohu.

²⁰ Dami 'yø'ni güendahu ngue nu'mø mi du ra Cristo, xquet'a 'né'ahu ya gá tuhu, ya bi zep'u'a te yø ts'ännise yø ja'i ua ja ra ximhá. Pe, ¿hanja ngue gui emhu ngue ni mantho ja ts'edi ya yø hya ya? Porque tobe gui nne

gui siguetho gui 'yøthw'a te gā 'yo yø ja'j.
 21 Nuya embi ngue hinguí sã da ts'i 'da yø cosa. Em'mò bi nya: "Yo gui nne ngue gui sã, astã 'yo gui thãdi", i enã. 22 Pẽ gãtho yø cosa i ja, xanho ngue dã ts'i, 'nẽ nu'a te si ra ja'j, i thotho. Janangue nu'a te ra hya xãnbate ya yø ja'j ya, yø hyase. 23 Majuanj ngue nuya yø ja'j mmanya yø hya ya, enã xøyø bãmhya p'w gui nẽgwi. Porque enã ngue xãnbate'a te nĩ 'yup'w ngue di 'yøtyø ndanne yø ja'j. 'Nẽ xãn'nãhã ngue gui 'yøt'e ngue hĩnte gadi mũhũ. 'Nẽ xãn'nãhã ngue gui sammĩ xandõhõ'a te rá páhã nĩ do'yohũ. Pẽ hĩnte di mũui ya yø hya nna, porque hĩngui hajpabi'a te rá ts'on'yomfẽnĩ jap'w ja rá mmũ ra ja'j.

3

1 Damĩ 'yø'nĩ güendahũ ngue nu'mø mi bennatẽ rá Cristo, xquet'a 'nẽ'ahũ ya gã bennatehũ. Janangue nu te gdi 'bãhmũ ya, 'yø'nĩ güenda ngue tengutho 'mø ya gdi 'bãhmũ p'w mahẽts'i bí 'bãhrã Cristo ja rá n'yẽi Oja. 2 Mã dãtho dã zo nĩ mmũihũ'w yø cosa bí ja mahẽts'i. Hĩnga gue'w yø cosa ja ua ja rá hãĩ gui 'yẽmphũ ngue mã dãtho di mũui. 3 A nuyá, ngue gui n'yohũ rá Cristo ya, ya hĩngui ja ngue gdi 'bãhmũ tengutho gmanĩ 'bãhmũ m'met'o. Nunã rá Cristo, i n'yoi nã Oja rá Papá, 'nẽ guehã fãt'a nĩ tehũ naya. 4 Nunã rá Cristo rá mmẽti mã tehũ. Nu'mø bá ep'w nã, ya dã hnu ngue tate ja rá ts'edi. 'Nẽ xquet'a 'nẽcju dã hnu ngue ya man'yohũ nã.

5 Janangue nuyá, nu'a te gã ra ts'on'yomfẽnĩ ja ua ja rá ximhãĩ, damĩ hyehmũ p'w'a. 'Yo gui 'yots'om'mãihũ. 'Yo temã nts'o gui øthũ. 'Yo di so nĩ mmũihũ rá nts'o. Nu te gui peshũ, 'yo gui nnehũ ngue man'na man'na di nxandĩ. Porque nuya yø ja'j ngue njap'w, gue'a te pẽts'i thãne, hĩnga gue'a Oja nĩ ma yø mmũĩngue thãne. 6 Nuya yø ja'j njap'w, guehya fẽspatho rá hya Oja ya. Janangue guehya dã japra castigo Oja ya. 7 Da gue'ahũ 'mø yø pa xa thogui, xquet'a xcã njahũ p'wya ngue gmĩ fẽspathohũ rá hya Oja.

8 Pẽ nu rá pa ja p'wya, damĩ hyehmũ p'w gãtho ya yø hya ga xi'ahũ ya: 'yo gyo cughũ, 'yo hõndrã njunt'i gui nnehũ, 'yo gyo zatehũ, 'yo gyo nequishũ, 'yo gyo ya mãnts'ohũ, 9 'yo gadi nhyãt'i n'na ngu n'na'ahũ. Nu'a te gmanĩ n'yohũ m'met'o, ya bi mpãdi. 10 A nuyá, ya bi gom'da'yo nĩ n'yomfẽnĩhũ ya. A nunã Oja, dã zã da 'yøt'e ngue man'na man'na gdi pahũ nã. 'Nẽ dã 'yøt'e ngue nu'a te nne Oja gdi n'yohũ, hõnt'a hõnt'a dã zo nĩ mmũihũ'a. 11 A nuyá, ya hĩndĩ mporta ngue'mø rá judio ogue hĩngrã judio

ya, mhẽpya ogue hĩnga mhẽpya rá ja'j ya, ra 'dan'yo ja'j ogue rá ja'j hĩn'yu rá mfadi, 'bãhrã hmũ ogue hĩnjo'o rá hmũ. A nuyá, nunã mã dãtho ngue di mporta ya, guehã ngue dã t'ẽc'ẽĩ rá Cristo. Porque rá Cristo, guehã n'yoiu gãtho yø ja'j ẽc'ẽĩ nã.

12 Nunã Oja di mã'ahũ 'nẽ bá huan'nãhũ ngue gui sohũ rá 'yẽ. O gadi 'yẽxhũ ya, sinoque di nja nĩ nhuecatehũ. Di nja nĩ yemmũihũ. Damĩ 'yørpã rá nho nĩ mmĩc'ẽihũ. Nu'mø te si'ahũ, damĩ sethũ. 13 Damĩ seti te gadi n'yørpe n'na ngu n'na'ahũ. Nu'mø ja te gni njunthũ, damĩ mpunnbĩ n'na ngu n'na'ahũ. Tengutho rá Cristo bi pun'nãhũ, damĩ njathũ p'wya ngue gui mpunnbahũ. 14 Nunã mã dãtho i ja ngue gui 'yøthũ ya, guehã ngue gui mahni mmĩc'ẽiui n'na ngu n'na'ahũ. Gue'a di zã gui 'yøthũ'a te gã dadi 'bẽp'ahũ gui 'yøthũ'a p'wya. 15 Nunã Oja, bi 'yøt'e ngue xøgue ẽntho n'na nc'ẽitho ja gãtho yø 'yẽc'ẽĩ. 'Nẽ bi zon'nãhũ Oja ngue hĩngui nnu 'dan'yo n'na ngu n'na'ahũ. A nuyá, gui ja ndũmmũ ngue mamĩ ts'omhmũ nã rá hya i zon'nãhũ Oja. Zant'a gui ja mamãdĩhũ Oja.

16 Nunã rá hyã rá Cristo hõnã dã 'yo nĩ mmũihũ xandõhõ nã. Nu'mø gui xãnbatehũ rá hya, damĩ padĩ ha gdi japũ rá hya gui mmãmhmũ. Damĩ ja mamãdĩhũ Oja co gãtho nĩ mmũihũ mẽnte gui turpãhũ yø salmo 'nẽhyø alabansa. 17 Nu'mø ja te gui øthũ, ogue ha gui yathohũ, damĩ 'yøthũ para ngue di t'ẽspabi mã Hmũhũ Jesucristo. Rãngue gui ẽc'ẽihũ rá Cristo, nunã Oja mã Papáhũ dã 'yø'mø gã zohmũ. Janangue nuyá, gui ja mamãdĩhũ Oja ya ngue'a te gã ørcãhũ.

18 Ague gyo xisuhũ, damĩ 'yẽc'ẽĩ nĩ dammehe. Guehã rá nsãui dã 'yøt'e te'o ngue ya ẽc'ẽĩ rá Hmũ Jesús.

19 Ague n'yø'ahũ, damĩ mahni xisuhũ. Mahotho gdi zohmũ, 'yo hõndrã sui gui nnehũ.

20 Ague gyo basihũ, nu'mø nzo'i nĩ papá ogue nĩ mamã, damĩ 'yẽc'ẽihũ. Porque gue'a di ho rá Hmũ Jesús ngue gui 'yøhmũ rá hya 'mø ts'o'ahũ.

21 Ague gyo papáhũ, nu'mø gui nzohni basihũ, damĩ hyonnbi ha hĩndĩ mbøcũe nĩ basihũ, n'namhmã ngue hĩndã gohyø mmũ.

22 Ague gyo hmĩquihũ, damĩ 'yøt'e te gã di 'bẽp'a nĩ hmũ gui 'yøthũ. 'Yo gui øthũ tengutho øtyø ja'j ngue hõn'mø nnu yø hmũ di mpefi, hõntho nne ngue dã hnu manho. Rãngue gui nnu mansuhũ Oja, nu te gui pẽhmũ, co gãtho nĩ mmũĩ gdi 'yøthũ rá 'bẽfi. 23 Nu'mø ja te gui pẽhmũ, damĩ ne ngue co n'na rá páhãtho gdi 'yøthũ rá 'bẽfi. Gui 'yø'nĩ güendahũ ngue tengutho 'mø gdi ørpãhũ rá 'bẽfi rá Hmũ Jesús. Hĩngue masque gui

'yemhmu ngue ra ja'itho gui orpahu ra 'befi.
 24 Ya gui pahmu ngue nuna ma Hmuhu Jesu-
 cristo go da gut'ahu na co nu'a te ga ra nho di
 'da'ahu m'mefa. Porque guehna ma Hmuhu
 Jesucristo di mandagahu ya. 25 Pe nu ra ja'i
 xants'o te ot'e, ra castigo ra njut'i. Porque
 gatho yø ja'i, nu te ga xa 'yøt'e, gue'a ra njut'i
 di nja'a.

4

1 Ague gyø hmuhu, nu'a ni 'yup'u gui
 'yøpra ni hmiqiuhu, gue'a gui 'yøth'u, 'yo
 mathoguiho gadi amhmu. Dami pahmu
 ngue xquet'a bi 'buhn'i hmuhu mahets'i 'ne
 nuutho te gui orpa ni hmiqiuhu.

 2 Gui hya ra ts'edi ngue njandyatho
 gui mat'Ojahu. Hinha ra nzeGui gui ja
 mammadihu Oja. 3 Nu'mø ga mat'Ojahu,
 xquet'a 'necã dami marcahu Oja, n'namhma
 ngue nuna Oja da nu ha di japi haru da zã
 ga mmangã na ra hya na. Porque yø ja'i
 tobe hingui pad'i hanja'a ra hya ngue ra
 Cristo. A nuyã, ya di ofãdi guehna ra hya di
 mmangã. 4 Dami marcahu Oja n'namhma
 ngue Oja da xãnguï ha gdã japra hya ga
 mma. Porque nu'mø dá mangã na ra hya
 na, mahyonitho ngue da 'yo ni 'yu ra hya.

5 Nup'u 'bahyø ja'i hingyø 'yec'ei, dami
 mportahu xanho. 'Ne dami hyon'i ha gdi
 xihmu ra hya yø ja'i. 'Yo gadi 'bethu ra ora.
 6 Nup'u haru gui yahu, dami nehu ngue ga
 ra hoga hya gdi nyahu, mahotho da nt'øde
 ra hya gdi nyahu. I jatho ngue ya gdi pad'i
 ha gdi japhu ra hya gui xihmu n'na ngu n'na
 yø ja'i.

 7 Nuna ma zi cuhu ra Tiquico hingui
 hegagui, i faxqui xanho. Porque 'dap'u di
 'yo'be ngue di orpa'be ra 'befi ra Hmu Jesús.
 Nu te di ot'a ua ya, go dan'i xi'ahu p'u na ra
 Tiquico 'mø bi map'u. 8 Guehna nnã et'a p'u
 ha gui 'buhmu naya, para ngue gui pahmu
 te di ot'ãhe ua. Go da hyut'a ni mmũhu na.
 9 Da me na ma zi cuhu ra Onésimo, xquet'a
 'nehna hingui hehra hya na. Guehna n'na
 nc'ei ni mmenguhu na. Nuyã p'uya, go da
 xi'ahu temã hya ja ua ya.

10 Nuna ra Aristarco 'dau di ofãdigã'be, di
 zengua'ahu. Da guehna ra Marco ra primo
 ra Bernabé, xquet'a di zengua'ahu. Ya xtã
 pen'nahu p'u ra hya ngue nuna ra Marco 'mø
 bi zomp'u gui 'buhmu, dami umhu xanho ra
 ts'ãya. 11 Xquet'a di zengua'ahu na ra Jesús
 i Justo. Nu gatho yø judío ngue ya ec'ei ra
 Jesucristo ua ja ra hnini, høndya hyu nc'ei
 pøni ngue nne da mãxqui ngue ra 'befi Oja ya.
 A nuyã, guehya hucagui ma mmaigã ya.

12 Nuna ra Epafra ni mmenguhu xquet'a
 di zengua'ahu na. Pe xquet'a orpabi ra
 'befi ra Cristo na. Nu'mø ngue bi mat'Oja

na, janjuani ngue aprã mate Oja connã
 ngue'ahu. Nnepe ngue di ndu xanho ni
 nt'ec'ei hu, n'namhma ngue gui ja ndummi
 gui 'yøth'u gatho'a te ra pãhã Oja, hinte di
 m'medi. 13 Nuna ra Epafra, dadi jagã
 majuan'i ngue mathoguiho ho ra mmi
 ngue mmat'Oja connã ngue'ahu na, dague'u
 yø ja'i rá m'map'u ja ra hnini Laodicea, co
 'ne'u rá m'map'u ja ra hnini Hierápolis. Gã
 mmarpabi Oja. 14 Xquet'a di zengua'ahu na
 ma zi cuhu ra Lucas, nuna ra médico. 'Nehna
 ma zi cuhu ra Demas, xquet'a di zengua'ahu.
 15 Nugã drã Pablo, di pennbabi ra
 nzengua'u ma zi cuhu rá m'map'u ja ra hnini
 Laodicea. Xquet'a dadi zengua'a ra Ninfas
 co 'ne'u yø 'yec'ei di mpeti p'u ja rá ngu na
 p'uya.

16 Nu'mø ya bi hnu na ra carta ja ua p'u
 gui 'buhmu, dami thocju ra carta, di map'u
 ha di mpeti yø 'yec'ei p'u ja ra hnini Laodicea
 ngue da hnu. Xquet'a nuna ra carta ga
 pennbagã'u yø mmengu Laodicea, xquet'a
 di thoqui, di map'u gui 'buhmu ngue gui
 nuhu temã hya nt'ot'i. 17 Nuna ra hya ja ua,
 dami xihma zi cuhu ra Arquipo, gui 'yembj:
 "Dami 'yøt'e gatho'a te ra 'befi bi 'da'ira Hmu
 Jesús, 'yo te dadi 'bedi", gui 'yembj.

18 Nugã drã Pablo, nuna ra nzengua ja ua
 dá otra letra conma 'ye. O gadi pumbeniju
 ngue di ofãdi. Da ne Oja ngue di jap'ahu. Da
 ngut'atho.

1 Tesalonicenses Ja ua rá mudi rá carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēmba yø 'yɛc'ɛi Tesalónica.

1 Nuga drá Pablo, conná Silvano 'nɛhra Timoteo, daði zenguagáhe'u ma zi cuhu rá m'map'u ja rá hñini Tesalónica. Nu'áhu, guí n'yohu Oja má Papáhu co 'nɛhna má Hmuhu Jesucristo guí n'yohu. Dí nnegáhe ngue gue-hya di jap'áhu ya, 'nɛ dá hyut'a ni mmáihu.

2 Zant'a daði ja mammadigáhe Oja conná ngue'áhu. 'Nɛ zant'a dí mmat'Ojagáhe conná ngue'áhu. 3 Nu'mø dá mat'áhe Oja má Papáhu, dí mbɛn'áhe ngue'a te rá 'bɛfi guí øthu ngue gá 'yɛc'ɛihu rá Jesucristo. 'Nɛ dí mbɛn'áhe ngue'a rá 'báxte guí øthu ngue gáði mmáhu n'na ngu n'na'áhu. 'Nɛ dí mbɛn'áhe ngue da ni nt'ɛc'ɛihu porque guí tømhm'a rá pa dá ɛp'u má Hmuhu Jesucristo. 4 Ague má zi cu'áhu, nuna Oja dí má'áhu, 'nɛ dí haxáhe njuaní ngue Oja bi huan'náhu. 5 Porque nup'u guí 'báhu má haxáhe p'u rá hoga 'da'yo hya, hinga høndra hya bi zømp'u. Sinoque rá Espiritu Santo bi hya rá ts'ɛdi ngue bi xoc'a ni mmáihu ngue gá pahmu ngue majuaní na rá hya ná. Damí bɛhm'u te dá n'yogáhe 'mø má macáhe p'u guí 'báhu. Dá negáhe ngue guí tímhu rá nho. 6 Nu'áhu, nu te gá nurcahe, gue'a gá 'yøthu'a. Ya guí øthu tengutho i n'yo rá Cristo. Gá nu manhohu rá hya, madague'a bi z'u'áhu yø ja'i. Pɛ rá Espiritu Santo øt'e ngue gáði johyathohu. 7 Nu'u yø 'yɛc'ɛi rá m'map'u ja rá hái Macedonia, 'nɛp'u ja rá hái Acaya, nu te bi nu ngue guí øthu, xquet'a gue'a bi 'yøtu. 8 Nu'áhu ya gá xihmu rá hya yø ja'i ngue hanja ná má Hmuhu Jesucristo. Ya hinga hønmbu Macedonia 'nɛ Acaya bi zønna hya, sinoque ndap'u bi zá fadi ngue guí ɛc'ɛihu Oja ya. A nuya, ya himma hyoni ngue hõnga xicáhe te 'bɛ'a guí øthu'u ya. 9 Hante gue dí nxise yø ja'i ya ngue tema hya bi njap'u guí 'báhu má macáhe p'u. Dí nxihyo ja'i ha bi nja ngue gá hɛchmu p'u yø dáhu, gá 'yɛc'ɛi'a majuaní ngue Oja i 'bui. 10 Nuna rá Jesús rá Ts'ant'u Oja, nu'mø mi du, bi japi bi bɛnnate, bi ma mahɛts'i p'uya. 'Nɛ ja dí 'yɛp'u mahøn'a ngue dá zøcua. Guehna dí nxihyo ja'i naya ngue guí tømthohu dá ɛp'u mahøn'a. A nuna rá Jesús, guehna dá yanju ná ngue rá castigo ja ngue dí nja.

2

1 Da gue'a sehmu má zi cu'áhu, guí pahmu ngue nuna te dá macáhe p'u guí 'báhu,

hinga sərbutho. 2 Guí pahmu ngue nup'u ja rá hñini Filipos, ya xi zacáhe yø ja'i, bi unje. Nu'mø má macáhe p'u ja ni hñinihmu p'uya, mahõmbi ts'ucje. Pɛ Oja bi hacáhe rá ts'ɛdi ngue dá xi'áhe rá hoga 'da'yo hya. 3 Nu'mø má xi'áhe rá hya, hindá homhme yø hya ha di thá'áhu. Hín tema hya dá xi'áhe ngue hindá gue'a. Hont'a te rá hya dá 'yøt'áhu rá nho dá mangáhe. 4 Porque bá huangáhe Oja ngue bi fárcáhe ná rá hoga 'da'yo hya. 'Nɛ guehna dí mmangáhe naya. Hínna mangáhe ná rá hya ná ngue dí nu manhogáhe yø ja'i. Sinoque dí nnegáhe ngue Oja dá nu manhoje. Porque gue'a haspa rá güenda má n'yomfɛnigáhe'a. 5 Ya guí pahmu xanho ngue hindá xi'áhe yø hya ngue gdi honi ha di t'ɛts'áhu. Dá gue'Oja paði ngue hínna xi'áhe rá hya para ngue dá záp'u ga jac'áhe rá mɛnyu. 6 Hínna mangáhe rá hya ngue gdi nne dá nu manhogáhe yø ja'i, ni xinga gue'áhu, ni xinga gue hmi'da yø ja'i. Hindí ya manzaqui ha nna zo'áhu, madague'a ngue sápu ga nya manzaquigáhe porque yø representantegáhe rá Cristo. 7 Hante mahotho nna zo'áhu, tengutho øt'a n'na rá mamá 'mø di hotyø basí, dá ja'áhu p'u. 8 Mathoguitho daði má'áhu. Dá negáhe ngue hinga hont'a rá hya Oja dí n'na'áhu, pɛts'i ngue xcá hahma mmáigáhe ngue xcá 'da'áhu. Porque mi zá má mpahmu, janjuaní ngue dá má'áhu. 9 Ague má zi cu'áhu, ɛua hinguí mbɛhm'u te rá n'u dá ságáhe p'u ja rá 'bɛfi? Mente rá pa dá xi'áhe rá hya Oja, rá pa rá xui dá mɛɛcáhe ngue dá taha te dí sihe. Porque hindá negáhe ngue di toca'áhu rá gasto. 10 Ya guí pahmu, dá gue'Oja paði, ngue hínjoni 'yɛc'ɛi dá zá dá 'yɛna ngue hinga gue'a te dá n'yogáhe. Hín tema hya bi thinnagéhe. 11 Xquet'a ya guí pahmu ná rá hya ya xtá o'áhu n'yu, dá hatá rá ts'ɛdi ni mmái n'na ngu n'na'áhu. Tengutho di japyø basí n'na rá papá 'mø i fadi, dá ja'áhu p'u. 12 Dá xi'áhu ngue guí n'yohu xanho tengutho nne Oja ngue gdi n'yohu. Porque Oja bi zon'áhu ngue guí n'yohu to dí manda. 'Nɛ guí pahmu ngue gue'a tate'a. 13 Nuya hindí sáya daði ja mammadigáhe Oja conná ngue'áhu. Porque nu'mø má xi'áhe rá hya, hinga 'yɛhmhu ngue rá hya rá ja'i gá 'yɛc'ɛihu. Sinoque bi dinni mmáihu ngue majuaní rá hya Oja. Conná guehna rá hya guí ɛc'ɛihu, ya man'na man'na gní n'yohu xanho. 14 Ya gá sáhu rá n'u má zi cu'áhu, ngue bi z'u'a ni mmɛnguhu. Gá thohmu tengutho bi thohyø 'yɛc'ɛi thanne Oja p'u ja rá hái Judea. Porque nu'u, xquet'a bi zá rá n'u ngue bi zúhyø mmjudíohu. 15 Nu'u yø judío'u p'uya, gue'u bi hyo má Hmuhu rá Jesús. Xquet'a xa hyopyø pøngahya Oja mam'met'o. 'Nɛ nuya 'bɛx hinguí nne haru dá nuje. Nu'u yø judío'u,

hinguí nnepe dá hnuṁaṁho Oja. Xquet'a 'neſe ya, hinguí nnuṁ maṁho gátho m'í'da yò ja'í. ¹⁶ Porque nu'mò ma xihme ngue hinga høndyò judío ja ngue d'í nyanyò te, nu'ḥ yò judío'ḥ, bi hēgahe. Gue'a maṁ'na n'í duxra ts'oqui'a p'ḥya. Pē nuyá, nuna Oja ya xa nzān'ni ngue guehya dá thohra casto ya.

¹⁷ Ague ma z'í cu'ahḥ, nu'mò rá ts'útho xtá écáhe p'ḥ guí 'b'ahmḥ, emmēí dá bēn'ahḥ. Astá gue'mò ya, zant'a d'í nne ga nnu'ahḥ.

¹⁸ Nugá drá Pablo, n'na ndí ngu n'na ndí d'í sánni ga mmáhme p'ḥ, pē rá zithu p'ḥya, d'í nthint'í ngue orcahe.

¹⁹ Con n'na rá páhá d'í tømhmḥ ngue dá ep'ḥ ma Hmuḥḥ Jesucristo. Porque d'í njaje mpáhá ga xihme ngue nuna rá hya dá xi'ahḥ, gá 'yēc'ēihḥ xandõho. ²⁰ Janjuani ngue dadi johyagáhe conná ngue'ahḥ.

3

¹ Pē ya h'indá hát'áhe ngue xtí njarbatho ngue xtá tho hman'na rá pa ngue to dá map'ḥ guí 'b'ahmḥ. Dá sánnáhe p'ḥya ngue dá cosegá'be ua ja rá hn'ini Atenas. ² Dá penhná'be ná ma cūhḥ rá Timoteo b'í ma bá nu'ahḥ. Porque ma mmímmefigáhe ná, d'í mmpēhm'í Oja ngue d'í mmangáhe rá hoga 'da'yo hya ngue rá Cristo. B'í ma di ha'ahḥ rá ts'ēd'í ngue h'ind'í nts'onni nt'ēc'ēihḥ i ja. ³ H'ind'í nnegáhe ngue dá gohni mmái ngue'a ga ts'ḥ'ahḥ. Ya guí pahmḥ ngue jatho ga sáhu rá n'ḥ ngue dá ts'acjḥ. ⁴ Porque nu'mò nmará 'bucáhe p'ḥ guí 'b'ahmḥ, dá xi'áhe ngue jatho dá ts'acjḥ, pē ya b'í nja'a te dá xi'áhe ya. ⁵ Janangue nugáhe, ya h'indá tøm'ni ngue xtá thohma maṁ'na rá pa, dá penhná p'ḥ rá Timoteo ngue dá pa'a njuani te ja n'í nt'ēc'ēihḥ. D'í engá nthambēn'itho ngue dá dap'ahḥ rá zithu 'nē nu'a rá 'bēfi nná 'yogáhe p'ḥya d'í nts'onj.

⁶ Pē ya bá pengra Timoteo p'ḥ guí 'b'ahmḥ, bi zocua d'í 'bucá'be. Bá hya rá hya ngue xanzaqui n'í nt'ēc'ēihḥ, 'nē majuan'í gadi mmáhmmḥ n'na ngu n'na'ahḥ. Bi xicá'be ngue emmēí guí mbēnje, 'nē guí nne guí nuuje, xi mmangugáhe p'ḥya xquet'a d'í nne ga nnu'áhe. ⁷ Ma zi cu'ahḥ, nu'a te rá hya bá hya ná p'ḥya, bi hyu ma mmái'be 'mò ma ócá'be te ja n'í nt'ēc'ēihḥ, maḍague'a n'na rá n'ḥ dá n'yogáhe. ⁸ A nuyá, maṁ'na d'í hagáhe rá ts'ēd'í ngue d'í haxáhe njuani ngue hinguí hehmḥ'a rá Hmuḥ Jesucristo.

⁹ Emmēí dadi ja mammadigáhe Oja conná ngue'ahḥ. Porque nu'mò dá mat'Ojagáhe, janjuani dadi johyagáhe ngue xanzaqui n'í nt'ēc'ēihḥ. ¹⁰ Nuyá, rá pa rá xui d'í ápáhe Oja ngue dá zá ga mmácáhe p'ḥ ga nnuḥḥ. D'í nne ga xān'nahḥ hanja'ḥ yò hya tobe hinguí pahmḥ xanho hanja. ¹¹ Dá ne ná Oja ma

Papáhu co 'nēhna ma Hmuḥḥ Jesucristo dá 'yòt'e ngue ga mmácáhe p'ḥ guí 'b'ahmḥ ngue ga nnuḥḥ.

¹² Dá ne ná ma Hmuḥḥ ngue maṁ'na gdi paḍi guí mmáhmmḥ n'na ngu n'na'ahḥ, co 'nē'ḥ hinguḥ 'yēc'ēi guí mahmḥ, tengutho nná ma'ahḥ. ¹³ Dá 'yòt'e ngue gui hyáhu rá ts'ēd'í guí hychmḥ p'ḥ rá nts'o. Porque d'í nnegá ngue h'in temá nts'o dá d'in'nahḥ Oja ma Papáhu 'mò rá pa dá ep'ḥ ma Hmuḥḥ Jesucristo co gátho'ḥ dá n'yoi.

4

¹ A nuyá ma zi cu'ahḥ, jap'ḥ maṁ'na rá hya ga xi'ahḥ ya. 'Nē gue'a rá Hmuḥ Jesús d'í 'dacra ts'ēd'í ngue ga o'ahḥ n'yú ná rá hya ná. Ya xtá xān'nahḥ m'met'o te ja ngue gdi n'yohu ngue d'í nuṁ maṁho'ahḥ Oja. 'Nē ya gue'a guí øthu'a ya. Pē d'í nnegáhe ngue maṁ'na maṁ'na gdi hyoni ha d'í nuṁ maṁho'ahḥ Oja. ² Ya guí pahmḥ ngue nuyá yò hya dá xān'nahḥ, guehya yò hya d'í manda rá Hmuḥ Jesús. ³ I nne Oja ngue guí cámfen'í guí unni mmái'hu Oja. 'Yo to d'í 'yots'om'mái. ⁴ A nuṁ yò n'yohu, n'na ngu n'na d'í m'mahyò xisu, d'í nthati, pē dá zupyò xisu, d'í maḍi. ⁵ 'Yo d'í nnepe ngue d'í m'mḥ mman'ḥ yò xisu tengutho øthø ja'í hinguí pa Oja. ⁶ 'Yo guí nnehu n'na rá xisu ngue ya 'b'hrá ndø. Porque ya xtá xi'ahḥ m'met'o ngue nuṁ yò n'yohu njap'ḥ, mathoguitho rá castigo dá jap'a Oja. ⁷ Porque Ojá, bi zongahḥ ngue rá nho gdá m'mahmḥ, hinguí nnecejḥ Oja ngue rá nts'o gdá m'mahmḥ. ⁸ Nu rá ja'í festho ná rá hya d'í xi'ahḥ ya, h'ingra ja'í fespabi rá hya, sinoque guesē Oja fespabi rá hya. 'Nē guesē Oja bá penhná Esp'íritu Santo ngue dá máxcáhu ngue ga hehmḥ p'ḥ rá nts'o.

⁹ A nu'a gn'í mahni cūhḥ, himma hyoni ngue ga ot'ahḥ'a, porque Oja ya bi xān'nahḥ te gdi mmáhmmḥ n'na ngu n'na'ahḥ. ¹⁰ 'Nē nuna rá hya d'í xi'ahḥ ya, gue'a guí øpahḥ gátho ma cūhḥ 'b'wi ndap'ḥ bi zā ngue rá hāi Macedonia ná. Pē nuyá ma zi cu'ahḥ, d'í á'ahḥ n'na rá mate ngue nuṁ te guí øthu ya, h'inga hont'a guí 'yøthue'a, sinoque maṁ'na maṁ'na ngue gdi mmáhmmḥ. ¹¹ Dam'í ja ndummai guí m'mḥ mmanhohḥ. Gue'a te n'í 'bēfise guí 'yøthu, hinguí nthinthu yò asunto m'í'da yò ja'í. Dam'í mpēhmḥ tengutho ya xtá xi'ahḥ. ¹² Janangue h'inte guí 'b'chmḥ. A nu'ḥ yò ja'í hinguḥ 'yēc'ēi p'ḥya, d'í respeta'ahḥ.

¹³ Ague ma zi cu'ahḥ, d'í nnegáhe ngue guí pahmḥ hanja'ḥ yò 'yēc'ēi ya xandu. Nu'mò to bi d'í, 'yo d'í tu n'í mmái'hu tengutho øtyø ja'í hinguí pa Oja, ngue tu yò mmái 'mò to bi d'í. ¹⁴ Pē d'í ec'ēihḥ ngue bi d'í rá Jesús 'nē bi bēnnate m'mēfa. Janangue nuyá, ma ga ec'ēihḥ ngue nu'ḥ xandu 'nē ec'ēi rá Jesús,

nuna Oja da japi ngue da n'youi ra Jesus 'mò bá εcua mahøn'a.

¹⁵ Janangue nuyá, dí nne ga xi'ahú xanho hanja na ra hya bi xänngahú ra Hmú Jesús. A nu'ú yò 'yεc'εi di 'batho'a ra pa da ep'ú ra Hmú, hĩndi m'met'o ngue da ma di nthεui ra Hmú. ¹⁶ Porque nu'mò bá εhra Hmú di 'yε mahεts'i, nu te da ne da 'yot'e, da ma nts'editho. Co 'ne'a ra anxε 'bet'o ngue yò anxε Oja, xquet'a da εnna hya. 'Nε da nya rá corneta Oja. A nu'ú to ya xandu 'ne εc'εi ra Cristo, rá mudi di bεnnaε yò do'yo'ú. ¹⁷ A nu'ú yò 'yεc'εi di 'batho, 'da di ts'ixtho maya bi ja yò guí. Ja danĩ nthεui p'ú ra Hmú. Ya 'dap'ú di m'muhmú para zantho ra Hmú p'uya. ¹⁸ Janangue nuyá, co nuna ra hya di xi'ahú ya, dami nhyathú ra ts'edi n'na ngu n'na'ahú.

5

¹ A nuya ma zi cu'ahú, hĩmma hyonĩ ga ot'ahú hanja ra hya ngue hĩngui fadi tema pa, tema ora da ep'ú ra Hmú. ² Porque ya guí pahmú xanho ngue hĩnjongui padi tema pa da ep'ú ra Cristo. Nu'mò 'yo ra bε ngue ra nxui, hĩnjongui padi tema ora da zop'ú ja ra ngu, njarbutho ra hya di xi'ahú ya. ³ Da gue'a ra ora ngue dadi n'yεmbyò ja'i ngue ya 'bammánho, hĩn tema hya. 'Nε da gue'a ra ora'a p'uya ngue di nja ra ndate. Nthambεnĩtho da zohò, tengutho 'mò bi zonna ora di m'men'a n'na ra xisu ha rá basĩ. Ya hĩnha di mpommi. ⁴ Pε nuya ma zi cu'ahú, ya hĩngui 'bu 'bexuihú ya. Janangue nu'a ra pa da ep'ú ra Hmú, hĩnga nthambεnĩtho da z'ahú. Hĩndi nja'ahú tengutho ot'a n'na ra bε, ngue nthambεnĩtho somp'ú ha sòni. ⁵ Porque gátho'ahú ya gni n'yohú'a ra nyot'i ja ngue ra pa, ya gá hyehmú p'ú'a ra nts'o ja 'mò ra xui. ⁶ Janangue nuyá, hĩngui ja ngue 'nεcju da njot'i ma n'yomfεnĩhú, tengutho mi'da yò ja'i ngue njot'i yò n'yomfεnĩ. Sinoque nne ngue ga n'yomfεnĩhú xanho. ⁷ Nu'ú áhú, ra xui áhú. Nu'ú itĩ, ra xui itĩ. ⁸ Pε nuju, ya dá hεhmú p'ú ra 'bexui. Ya nná 'yohú rá nyot'i Oja ya. Ma ga samma mmuihú ya ngue hĩnda dajpahú ra nts'o. Da zehma nt'εc'εihú i ja. A nuyá, ma ga mmahmú n'na ngu n'najú. Ma ga segurahú ngue da yanju Oja. ⁹ Porque hĩmbi zán'Oja dá m'muhmú ngue ga thohmú ra castigo. Sinoque bá sánni ngue gdá nyamhmú na ma Hmúhú Jesucristo. ¹⁰ Ra Jesucristo bi dũ conná nguecju. Janangue nu'mò bá εhε, ngu'ú xandu, ngu'ú di 'batho, 'dap'ú ga m'muhmú para zantho. ¹¹ Dami hyutho ni mmuihú nε dami hya ra ts'edi n'na ngu n'na'ahú, tengutho guí othú ya.

¹² Ague ma zi cu'ahú, dí nnegáhe ngue gui 'yòrpahú masu'ú yò mεfi Oja di mpεp'ú guí 'bahmú. Porque guehya bi huan'Oja ngue di m'met'o p'ú guí 'bahmú ngue da xán'nahú rá hya Oja. ¹³ Rángue ørpabi rá 'bεfi Oja, jatho ngue guí nnu manhohú, dami mahmú. 'Nε 'yo gadi njunthú p'ú guí 'bahmú.

¹⁴ Dami hyahú ra ts'edi guí xihmú'ú to hĩngui nne di mpεfi ngue 'yo di njap'ú. Dami hahú ra ts'edi'ú yò ja'i 'bu ndummi. 'Nε dami hyonnbahú ha di zacyò nt'εc'εi yò ja'i tobe hĩngui nzaqui yò nt'εc'εi. Dami serpahú te ga 'yo. ¹⁵ Dami mfahmú, 'yo to dadi cosra nts'o t'ørpabi. Hante gue guí n'yòrpahú ra nho n'na ngu n'na'ahú, co 'ne'ú hĩnguyò 'yεc'εi guí 'yòrpahú ra nho.

¹⁶ Hangu rá pa guí johyahú. ¹⁷ 'Nε hangu rá pa guí rmat'Ojahú. ¹⁸ Zant'a dami ja mammadihú Oja, madague'a ja'mò ja te guí thohmú. Porque Oja, guehna nnepe da 'yot'e te'o gá tenna Cristo na.

¹⁹ 'Yo guí tácu'a te nne da 'yøtra Espiritu Santo. ²⁰ Dami 'yòrpahú masu'a te mmanyò pøngahya Oja, 'yogui festhohú ra hya. ²¹ Dami hyacju xanho ra güenda ngue'mò majuanĩ ngue rá hya Oja mma, ogue rá hyase mma. Nu'mò guí haxhú njuani ngue majuanĩ rá hya Oja mmanna ja'i, dami 'yεt'a mmuihú'a te i mma. ²² Dami hyεhmú p'ú'a te gáma nts'o i ja.

²³ Nuna Oja ya dá nhøjpahú, da 'yot'e ngue guí unni mmuihú xandønho, guí nsuphú, da mät'a ni tehu, 'ne da mät'a ni do'yohú, hĩn tema nts'o di nεqui 'mò ra pa da ep'ú ma Hmúhú Jesucristo. ²⁴ Nguna da 'yot'Oja, porque guehna bi zon'nahú na 'nε hĩngui hεc'ahú na.

²⁵ Ague ma zi cu'ahú, dami marcahú Oja.

²⁶ Dadi zengua gátho'ahú.

²⁷ Guehna ra Hmú di hacá ra ts'edi te dí mma. Dí xi'ahú ngue nu'ú gátho ma zi cuhú, jatho ngue di mpεti para ngue da 'yøde te mmanna carta ja ua.

²⁸ Nuna ma Hmúhú Jesucristo di jap'ahú. Da ngut'atho.

2

2 Tesalonicenses
Ja ua rá yoho rá carta bi
'yo'trá Pablo, ngue bí mēmba
yō 'yēc'ēi Tesalónica.

1 Nugā drá Pablo, conná Silvano 'nēhra Timoteo, dādi zēnguagāhe'u mā zi cūhū yō 'yēc'ēi rá m'māp'u ja rá hñinī Tesalónica. Gue'āhū yō ja'ī Oja mā Papáhū, co 'nē'a mā Hmūhū Jesucristo. 2 Dī nnegāhe ngue guehya di jap'āhū ya 'nē dā hyūt'a nī mmāihū.

3 Ague mā zi cū'āhū, zant'a dādi ja mammādigāhe Oja conná ngue'āhū. Nī 'yup'u ngue gue'a gā ōthe'a, porque nī nt'ēc'ēihū i ja, man'na nī hyuxtho. 'Nē xquet'a man'na man'na gādī mmāhmu n'na ngu n'na'āhū. 4 A nučsēgāhe p'u ha nnā māhme, nup'u dī mpeti yō ja'ī Oja, i jaje mpāhā ngue dī xihme yō ja'ī hanja nī nt'ēc'ēihū. Nu'a te rá n'u guí sāhū ngue sa'āhū yō ja'ī, gā guí sethū.

5 Nuyá, guí sāhū rá n'u ngue guí ēc'ēihū rá hya Oja. A nu'a gā dū nī nt'ēc'ēihū, gue'a guí nēquī'a ya ngue gā xanho te ōt'Oja. Gue'a di zūdi ngue guí thohmū p'u di manda Oja'a. 6 Pe nī 'yup'u di un'Oja'u te'o di un'āhū. 7 A nuju ngue dī sāhū rá n'u, dā 'yehra pa dā zep'u'a rá n'u dī sāhū. Dī n'nacju rá ts'āya 'mō rá pa dā ep'u rá Hmū Jesús. Nunā di 'yē māhēts'ī, dā n'yoiu yō anxē ja yō ts'ēdi. Nū'mō bá ēhē, dādi yoxnī tengutho guí yoxnī rá sibi. 8 Di 'yehē dā menhna castigo gātho yō ja'ī hinxa mba Oja, nē hinxa 'yēc'ēi rá hoga 'da'yo hya i hmā ngue hanja'a rá Hmū Jesucristo. 9 A nuyā yō ja'ī ya, dā ma rá castigo, dī m'mēdi para zantho. Dā ma mā'ueque p'u ja rá hmī rá dā rá Hmū Jesús. Nup'u dā 'yudī hague ngu gangū rá ts'ēdi i ja, ya hñndī njapi dī m'māp'u ngue dā nu. 10 Nu'a rá pa dā ep'u rá Hmū, gātho yō 'yēc'ēi dā 'yēspabī 'nē dā danne. Xquet'a 'nē'āhū guí m'māhmu p'u ngue gā 'yēc'ēihū nā rá hya dā xi'āhū.

11 Janāngue nuyá, zant'a dī mmat'Oja gāhe conná ngue'āhū. Dī āpāhe Oja ngue nu'a rá hya i zon'nahū ngue gdī n'yohū, gue'a gdī n'yohū'a. Dī āpāhe Oja ngue nu'a te gā rá nho so nī mmāi guí 'yōthū, di hā'āhū rá ts'ēdi guí 'yōthū. 'Nē di hā'āhū rá ts'ēdi guí 'yōthū'a te gā rá nho rá nsāui nī nt'ēc'ēihū i ja. 12 Nu'mō dā nu yō ja'ī ngue guí 'būhmu xanho, yō ja'ī dā nu mānsū rá Jesucristo. Xquet'a 'nē'āhū dā hñū mānsū'āhū p'ūya ngue guí n'yohū rá Jesús. Ngūnā dī nja conná nguehrá mate Oja 'nē conná nguehrá mate mā Hmūhū Jesucristo.

1 Ague mā zi cū'āhū, dā ep'u mā Hmūhū Jesucristo ngue dī percāhū 'dap'u gā m'māhmu. Dī nne gā xi'āhū te 'be'a ja ngue dī nja. 2 Nu'mō to dā 'yēn'āhū, ya dā guehra pa jap'u dā zōhrā Hmū ya, dā 'yēnā, 'yo sā dādi fē'nī mmāihū. 'Yo guí ēc'ēihū te dā mā, madāgue'a dā 'yēnā ngue Oja di bēnnbī te i mma, ogue dā 'yēn'āhū ngue go dā ōt'ā rá sūcuā n'yoiu yō hya dā xi'āhū. 3 Xīndā hāngu dā si'āhū, 'yo gādī n'unī dā thā'āhū. Porque hante dā zōnna pa dā ep'u rá Hmū, i jatho ngue rá maditho dī n'yo yō ja'ī ngue dyō mmsjmahya, dā gohi ngue yō nsāui Oja. Nu'mō bī nja nā rá hya nā, ja dī nēquī p'u nā ja'ī ngue tate ja rá ts'ocquī p'ūya. 'Nē guehna ya xpā ts'ānnbī ngue dā mā rá castigo. 4 Nunā guehna dā bōnī ngue dā zūmbābī'a te gā thanne yō ja'ī nā, dā gue Oja dā zwi. Hōnse nā dā ne ngue dā mā nthanne nā. 'Nē dā mīp'u ja rá nīja Oja tengutho 'mō ngue dā guehna Oja nā. Dā 'yēmp'ūya: "Nugā, guecā Ojagā ya", dā 'yēnā.

5 Dāmī bēmhmū'a rá hya dā xi'āhū 'mō dāmī 'būcā p'u guí 'būhmu. Guí nñū ngue dā xi'āhū tengū nā rá hya nā. 6 Ya guí pahmu te 'be'a sāmya ngue hñguī nēquī nts'ēdi, hante ngue dā zōnna pa bá ts'ānnbī ngue dī nēquī te'o nā rá ts'oc'ēi nā. 7 Tobe hñndī nēquī xandōhō'a te gā rá ts'ēdi nā nts'o, pe nu'a rá nts'o, ya i ja. Hōntho ngue hñndī unna nt'ēdi'a to sāmī ngue dī nēquī xanho te'o nī ja'ī nā dī xi'āhū. 8 Pe nu'mō bī zōnna pa di t'unna nt'ēdi dā 'yuhrá ts'ēdi, ya dī nēquī nā rá ts'oc'ēi dī xi'āhū p'ūya. Pe nu'mō bá ep'u rá Hmū Jesús, ya dā hñū ngue mathoguitho ja rá ts'ēdi, porque conná hyānetho di hyo nā rá ts'oc'ēi nā.

9 Nu'mō bī nēquī nā rá ts'oc'ēi nā, rá zithū'a di hātrā ts'ēdi. Dā hñū ngue ja rá ts'ēdi dā 'yōtyō hmēya hñjonguī sā dā 'yōt'e. Gue'a dī nhāte'a p'ūya. 10 Xants'o te gātho dā 'yōt'e. 'Dama 'dan'yo te gā dā 'yōt'e, dā hyonī ha di hyātyō ja'ī ja ngue dī m'mēdi. Nu'a dī m'mēdi ngue hīmī ne xtā mbāhna rá hya majuanī. 'Nē guehna rá hya xtī nyanyō te yō ja'ī nā. 11 Janāngue Oja dī japi ngue dā thātyā yō ja'ī ya, dā 'yēc'ēi'a rá hya ngue rá fēhñī. 12 Gue'a dī ma rá castigo gātho ya yō ja'ī, ngue hīmī 'yēc'ēi nā rá hya majuanī. 'Nē hōnt'ā te yō nts'o gā 'yo nñū manho.

13 Ague mā zi cū'āhū, nunā mā Hmūhū Jesucristo dī mā'āhū. Janāngue nuyá, zant'a jatho ngue gā ja mammādigāhe Oja ngue te bi 'yōt'āhū. Porque rá maditho bi huan'nahū Oja, ya xpā nzānnī ngue dī nyannī tehu. Nu'mō gmī 'yēc'ēihū nā rá hya majuanī, rá Espīritu Santo bi 'yōt'e ngue gā sohū rá 'yē Oja. 14 Dā xi'āhū rá hoga 'da'yo hya, guehna rá hya i zon'nahū Oja nā. I nnepe ngue di

toca'ahũ nã rã nho jap'ũ ha 'bũhũmã Hmũhũ Jesucristo. ¹⁵ Janangue nuya mã zi cũ'ahũ, dũ ndũ xãnhũ nũ nt'ẽc'ẽihũ ya. Mãn'nãn'yo mĩ 'yõt'e ngue guĩ pũmbẽnhũ ya yõ hyã dã xãn'nãschũ. Dã gue'ũ yõ hyã dã orpũ ja rã cartã dã pẽn'nãhũ p'ũ, mãn'nãn'yo mĩ 'yõt'e ngue guĩ pũmbẽnhũ.

¹⁶ Bĩ mãcũjũ Ojã mã Papãhũ, 'nẽ bi 'dacjũ rã mãte ngue bi hogã mã mmũihũ para zãntho. Xquet'a dũ tõmhũ'a rã nho dũ 'dacjũ Ojã m'ũefa. Dã ne Ojã co 'nẽ'a mã Hmũhũ Jesucristo dũ jap'ahũ. ¹⁷ Dã ne Ojã ngue dũ hãtra ts'edi nũ mmũihũ 'nẽ guĩ dũ'nũ n'yomfẽnhũ ngue nũp'ũ guĩ yãhũ, rã hyã xtãnhũ guĩ mãmhũ. Nũ'mõ te guĩ õthũ, gã dã gue'a te xãnhũ guĩ 'yõthũ.

3

¹ Hõnt'a dũ 'bẽhya mã zi cũ'ahũ, ãmũĩ mãrcãhe Ojã, n'nãmhmã ngue nũp'ũ dũ mmãngãhe rã hyã mã Hmũhũ, xtãngu yõ jã'ĩ dã 'yẽc'ẽĩ tengũtho bũ njãp'ũ guĩ 'bũhmũ. ² Xquet'a ãmũĩ mãrcãhe Ojã n'nãmhmã ngue dã yãngãhe Ojã ngue'a te mbẽnngãhe yõ ts'oc'ẽĩ. Porque hũngã gãtho yõ jã'ĩ dã 'yẽc'ẽĩ rã hyã dũ mmãngãhe.

³ Pẽ nũ'a rã Hmũ hũngũĩ hẽgãhũ'a. Dã 'yõt'e ngue guĩ hyãhũ rã ts'edi 'nẽ dã yãn'ahũ ngue rã nts'o. ⁴ Dãdũ segurãgã ngue dũ mfãxte rã Hmũ. Janãngue dũ pãcã ngue nũnã te rã hyã gã 'bẽp'ahũ, guehũã guĩ nne guĩ 'yõthũ nã, hũndã 'yẽhrã pa guĩ festhohũ nã rã hyã nã.

⁵ Dã ne Ojã ngue dã ãinnũ mmũihũ'a te guĩ mã'ahũ Ojã. 'Nẽ dã 'yõt'e ngue guĩ sãti hangũ rã nũ guĩ thohmũ tengũtho rã Cristo bi zeti hangũ rã nũ bi thoguĩ.

⁶ Ague mã zi cũ'ahũ, mã Hmũhũ Jesucristo dũ 'dacãhe rã ts'edi gã xĩ'ãhe nã rã hyã gã mmãnya. Nũ'ũ mã cũhũ hũngũĩ nne dũ mpẽfi, 'nẽ hũngũĩ hãxã hyã dã xãn'nãhũ, ogãdũ nsixhũ'ũ. ⁷ Ya guĩ pãhmũ te gũdũ 'bũhmũ, hũn temã ndãnhũyẽĩ gã nũrcãhe. ⁸ Hũnjõndã ãptho te dã sihe. Sinoque dã honũ ha dã jãpi te dũ homhũe. Rã pa rã xũĩ dã mpẽfi ngue dũ tãhã te gã sihe, porque hũndã negãhe ngue dũ toca'ahũ rã gãsto ngue te dũ sihe. ⁹ Mãdagũe'a nũ 'yũp'ũ xcã mãngãhe ngue xquĩ fãxcãhe, pẽ hũnte dã mãngãhe. Sinoque dã mpẽhme para ngue gã ũt'ãhe te ja ngue gũdũ n'yohũ. ¹⁰ Porque nũ'mõ ãmbã m'mãcãhe p'ũ guĩ 'bũhmũ, guehũã rã hyã dã xĩ'ãhe nã, dã mãngãhe ngue nũ to hũngũĩ nne dũ mpẽfi, ya hũndũ nsĩhmẽ. ¹¹ Dũ õcãhe n'na rã hyã ua, ngue 'bũ i'dã nũ amĩgohũ hũngũĩ nne dũ mpẽfi. Nũ'a te gã 'yo, hõndyõ jã'ĩ dũ ãts'ĩ te gã 'bũĩ para ngue dã zãp'ũ dũ c'a. ¹² A nuya yõ jã'ĩ njãp'ũ, guẽsẽ rã Jesucristo dũ hãcẽ rã ts'edi ngue gã xifi ngue

'yo nũmãntho dũ orpãbũ yõ jã'ĩ, njuãntho dã mã rã 'bẽfi dã dãhã te dã zi.

¹³ Ague mã zi cũ'ahũ, 'yo guĩ sãyahũ, hangũ rã pa ãmũĩ 'yõthũ rã nho. ¹⁴ Nũ'mõ tonũ jã'ĩ dã 'yẽnã ngue hũndã 'yẽc'ẽĩ nã rã hyã dã cuatãhe ua ja rã cartã ja ua, 'yo gãdũ nsixhũ, n'nãmhmã ngue dã mẽsrã sã. ¹⁵ Pẽ 'yo guĩ õt'e ngue nũ nsãũũ. Sinoque ãmũĩ hẽjãpãhũ'a te õt'e, porque nũ cũhũ.

¹⁶ Nũnã mã Hmũhũ Jesucristo guehũã dã zã dã hyũt'a nũ mmũihũ nã. Dã ne ngue hũndã hũc'ãhũ hangũ rã pa. Nũ'mõ temã hyã guĩ thohmũ, dã hyonũ ha dũ jãpi ngue dã hyũt'a nũ mmũihũ, hõnt'a bi zã mãhyã guĩ thohmũ.

¹⁷ Nũguĩ drã Pablo conmã 'yẽsẽ nãã cuatã nã rã letra ja ua ngue nãã zẽngũa'ahũ. Nũ'mõ ãdũ firmãgã mã cartã 'mõ bi guã'a nt'õt'ĩ, guehũã rã hyã ja ua ããdũ cuatũ: ¹⁸ Nũnã mã Hmũhũ Jesucristo dũ jãpũ gãtho'ahũ. Dã ngũt'ãtho.

1 ra Timoteo

Ja ua rá madi ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba ra Timoteo.

¹ Nugá drá Pablo, rá representantegá ra Jesucristo. Nuya bi 'yexqui, guesε Oja, nuna ra Yante, co 'nēhna ra Hmu Jesucristo bi 'yexqui. 'Nε dí pahmí ya ngue conná nuehra Jesucristo di nja'a te gá dí tøn'ui ya ngue dí nja. ² Ague Timoteo, dadi zengua'i. Pε nu'mò dá bēn'a'i, xøgue ntho majuaní ngue ma ts'ant'ui p'u nná bēn'i. Porque go dá ja'i gá 'yεc'ei na ra hya guí εc'ei ya. Dí nnegá ya ngue nuna Oja ma Papáui co 'nēhna ma Hmuí ra Jesucristo, di jap'a'i, di huεc'a'i, 'nε da hyut'a ní mmái.

³ Damba soc'a'i p'u ja ra hnini Efeso. Nu'mò ma thogui, dá magá p'u ja ra hai Macedonia, dá xi'i ngue guá cop'u Efeso. A nuyá, dí nnegá ngue guí sigue guí m'map'u, porque jatho ngue nu'u yø fēhni xānbbate xānbbate p'u, guí hejpbá. ⁴ Guí xifi ngue 'yoní mantho di xānbbate'u yø cuentotho. Porque nuyá, hinha rá nzεgui xānbbate'u yø hya bá øtyø ndiua manjam'mò. Pε nuya yø hya ya, høndra njunt'i n'youi, hinte ní bøntho. A nuna rá hoga xádi rá n'youi ma nt'εc'ei hu, guehna nne Oja ngue ga xānbbate'u yø ja'i na.

⁵ Damí hejpbá ya dí xi'i ya, n'namhma ngue gátho yø 'yεc'ei di mmađi n'na ngu n'na. Para ngue dá zá dí mahrá mmic'eiui n'na, jatho ngue dá hyep'u rá ts'on'yomfēni, nu'a te rá nho padí, gue'a dá 'yøt'a. 'Nε himma xøts'etho dí nequi ngue ja yø nt'εc'ei. ⁶ Porque 'bu i'da yø ja'i ngue ya bi hyep'u na ra hya dí xi'i, høndra njun'mahya nne. ⁷ I nne dá t'εmbi ngue padí xanho dí nxānbbate rá ley Oja. I ya manzaqui 'mø xānbbate. Pε himma juani ngue tynyø mmái hanja'a ra ley i nne dí nxānbbate.

⁸ Nuna rá ley ga 'yo yø judío, ya dí pahmí xanho te mma. Pε jatho ngue dá fadi hanja ngue bi ma nt'oti na ra ley na. ⁹ Nu'u yø ja'i ya øtra nho, ya hín tema ley di ja ngue dá hyaspa rá güenda. Nuna rá ley, bi ma nt'oti para ngue dá hyaspa rá güenda yø ja'i festho rá ley. Haspa rá güenda yø mmēmahya. Haspa rá güenda yø ts'oc'ei øtyø ts'oqui. Haspa rá güenda yø ja'i ngue hinguí su Oja 'nε hinguí εc'ei. Haspa rá güenda yø ja'i ho yø papá, ogue ho yø mamá, ogue ho yø mmic'eiui. ¹⁰ Haspa rá güenda yø 'yots'om'mái. Haspa rá güenda yø n'yohu ørpe tengutho 'mø drá xisu yø mmj'n'yohui. Haspa rá güenda'u yø ja'i ahyø mmic'eiui ngue sits'i yap'utho. Haspa rá güenda yø

mambethani. Haspa rá güenda yø ja'i ngue mmaná fēhni 'nε exa ntestigo Oja ngue gna majuaní te mma. Haspa rá güenda gátho yø ja'i festho na majuaní ngue rá hoga xádi. ¹¹ Nuna rá hoga xádi naya, rá n'youi rá hoga 'da'yo hya. Nuna, di 'bejpagui'a ma maça Ojai ngue ga xihyø ja'i.

¹² Nuna ma Hmuí ra Jesucristo di 'dacara ts'edi ngue dí mmambrá hya. Dadi ja mammadigá na, porque guehna bi nu manhogui 'nε bi 'yεxqui ngue ga øtra 'befi bi 'daqui. ¹³ Bi 'yøt'e ngue drá mēfigui madague'a xtá nu man'ugá mam'met'o na ra Jesucristo. Porque xtá mangá yø amhya co nuna, 'nε nmi sác'a'u yø ja'i mē εc'ei na. Pε bi huεgagui Oja, porque pa Oja ngue hīndí padí te di øt'e ngue tobe hīn mará 'yεc'ei. ¹⁴ Nuna rá Hmu, mathoguitho rá mate bi 'daqui. Ngue ya dí n'yo'be ra Jesucristo, nuna di hacra ts'edi ngue man'na dí ndu ma nt'εc'ei, 'nε øt'e ngue man'na man'na gdá mađi.

¹⁵ Nuna ra hya ga xi'i ya, majuaní na, 'nε guehna rá hya jatho ngue dá 'yεc'ei gátho yø ja'i na: ngue rá Jesucristo bá εcua ja rá ximhai ngue dá yanyø ja'i ja yø ts'oqui. Nuya yø ja'i dí mmaná ngue ja yø ts'oqui ya, pε man'na ma datho mī ja ma ts'oquigá. ¹⁶ Pε bi huεgagui Oja n'namhma ngue dá fadi ngue ra Jesucristo bi zeti te gá dá ørpe, conque nugui mathoguitho ja ma ts'oqui. Gue'a guí nequi'a ya ngue gátho mī da yø ja'i xquet'a dí punnbábi Oja 'mø bi 'yεc'ei ra Cristo, ya di unna 'da'yo te para zantho. ¹⁷ Janangue nuyá, jatho ngue dá t'εspabi Oja para zantho. Porque nu te gá ja, go dí manda Oja para zantho. Guehna Oja para zantho hīnjam'mø dá du, 'nε hīnjonni ja'i di sá dá nu. Hīnjom man'na tengu na. Guehna jase rá mfađi. Da ngut'atho.

¹⁸ Ague ma ts'ant'ui Timoteo, nuna ra hya dí xi'i guí 'yøt'e, dí nthui na ra hya bi bēnbbábi Oja yø pøngahya 'mø yø pa xa thogui, guehya bi ma ngue dí nja ní 'befi. Nuna ra hya dadi 'bep'a'i ya, damí hya rá ts'edi guí 'yøt'e gátho'a te rá 'befi bi 'da'i Oja ngue guí 'yøt'e. Dí ndu ní nt'εc'ei. 'Yo dí tap'a'i rá nts'o. ¹⁹ 'Bu i'da yø ja'i padí xanho ndana rá hya hīn'ni 'yup'u da 'yøt'e, pε gue'a øt'a. Gue'a guí ts'on'yø nt'εc'ei'a p'uya. ²⁰ Nguna rá hya bi 'yøtra Himeneo 'nēhra Alejandro. Nuya yo nc'ei ya, dá dāpra zithu para ngue dá bađi hanja te øt'e. Porque hīngui ho ngue dá nømman'na Oja p'u ha ya.

2

¹ Rá maditho dí xi'i ngue guí xifi gátho yø 'yεc'ei ngue dá marpbábi Oja gátho yø ja'i ndap'u bi zá. Da 'yápi ngue dá máxyø

ja'i na Oja. 'Ne di ja mammađi Oja yø ja'i ngue'a rá 'báxte Oja da 'yøt'e. ² Da marpabi Oja yø dast'abi. Da marpabi Oja gátho yø ja'i ja yø cargo. Porque gáthogahú di nne ngue ga m'mamma páhahú, hín temma hya, n'namhma ngue co n'na rá páhátho gđá thannehú Oja 'ne da záp'u ga n'yo manhoú. ³ Ma datho mahyonitho ngue ga mmarpahú Oja gátho yø ja'i, porque guehna nnu manho Oja ma Yantehú na. ⁴ Porque Oja, nnepe ngue xøgue gátho yø ja'i di nyanyø te. 'Ne nnepe ngue da diní xanho yø mmú ja'i hanja na rá hya majuaní. ⁵ Nuna Oja, n'natho i 'bú. 'Ne xquet'a n'na n'c'eiho na da zá da 'yøt'e ngue di nhøjpaui Oja yø ja'i, guehna rá Jesucristo na. ⁶ Rá Jesucristo bi n'uní bi tho ngue bi gurpabi yø ts'oqui gátho yø ja'i. Nu'mø mú zønna pa bi nja na rá hya na, ya bi nequi xandønho p'aya ngue Oja nnepe ngue gátho yø ja'i di nyanyø te. ⁷ Janangue bi 'yexcagui Oja ngue drá representantegá rá Cristo. 'Ne pænnagui ndap'u bi zá ya ngue ga ma xihra hya yø ja'i hingyø judío. Nuna rá hya majuaní di ec'eiui, guehna ga xánnbabi yø ja'i na. Guí padí xanho ngue majuaní te dí xi'i, 'ne guí padí ngue hínđi fehní porque dí ec'ei rá Cristo. ⁸ Dí nnegá ngue ndap'u bi zá da mat'Oja gátho yø n'yohú. Nu'mø ens'yø 'ye yø ja'i ngue mmat'Oja, di unyø mmú Oja, di ja manho yø mmú, hingue di danzø yø mmú ngue dadí njunt'ui yø mmú ec'eiui.

⁹ A nu yø xisu, 'yo dadí 'yex'mø bi nhoqui. Hingra n'yets'i di hocyø ya. Hingra n'yets'i di hye rá ulu xammađi rá muui. Hingra n'yets'i di japyø oro ogue yø perla da japyø he. Sinoque da hye yø he tengutho yø he yø hoja'i, ngue hínđi 'yets'i. ¹⁰ Nu'a di nejmanho yø xisu, da gue'a ngue rá nho da 'yøt'e. Porque yø xisu ec'ei Oja, máhotho 'mø di nequi ngue øtra nho. ¹¹ Mente rá ora sánnbabi rá hya yø ja'i, yø xisu 'yo sá di ya ngue da zohyø ja'i, di nja yø ts'u. ¹² Porque hín dadí ungá rá nt'edí ngue di nxánnbate n'na rá xisu, sinoque rá xisu i ja ngue da 'yøtho rá hya. Porque hingui sá di m'met'o p'u ha 'bøhyø n'yohú ngue di manda. ¹³ Porque Oja, rá maditho bi hocra Adán, m'mefa p'uya bi hocra Eva. ¹⁴ Pe rá Adán hímbi hyátra zithu'a, sinoque rá xisu'a bi hyátra zithu. Mí thátra xisu p'uya, ya gue'a rá ts'oqui bi 'yøt'a. ¹⁵ Pe rá xisu di nyanná te 'mø da 'yøtra 'befi bi un'Oja, ngue di tehyø basí. Høntho ngue rá xisu jatho ngue di nja rá nt'ec'ei, di mahyø mmú ec'eiui, di n'yo xanho, hinda 'yespi te ga 'yo.

3

¹ Nuna rá hya di mmangá, majuaní na. Ngue nu rá ja'i nne rá cargo ngue di m'met'o p'u ja rá nja ngue dra mamhya, xandønho

rá 'befi nne da 'yøt'e. ² Janangue nu rá ja'i ja rá cargo ngue 'bet'o rá hya, jatho ngue hín tema hya da thinnbi. N'na dra xisu da zi. Da zamrá mmú. Di mfádi xanho. Da 'yøt'e ngue da hnu manho te ga 'yo. Di unna ts'áya p'u ja rá ngu. Da badí xanho ha di japra hya di nxánnbate. ³ 'Yo di iti. 'Yo dra nequisui. Di nja rá yemmú. Da badí ha di hojpabi yø ja'i di nsú. 'Ne hinga hønđra mēnyu di ma rá mmú. ⁴ Da badí ngue di manda xanho p'u ja rá ngu. Da 'yøt'e ngue dyø 'yøde xanho yø basí, 'ne di nja yø ts'u yø basí. ⁵ A nu'mø hingui padí di manda xanho p'u ja rá ngu, ya hinda badí ha di japi di m'met'o p'u ha di mpeti yø ja'i Oja 'mø. ⁶ A nu'a rá n'yohú da t'ets'i ngue di bentrá cargo di m'met'o p'u ja rá nja, hinda gue'a n'na rá n'yohú ngue ts'adra pa xa 'yec'ei rá Jesucristo. Porque nthambēnitho di 'yets'i. Ya da 'yøtra ts'oqui tengutho bi 'yøtra zithu manjam'mø ngue bi 'yets'i 'ne 'da di mēp'u ja rá castigo. ⁷ Jatho ngue di n'yo manho n'namhma ngue nu'a yø ja'i hingyø 'yec'ei da nu mansu. Ya hinda zá ha di japyø ja'i da 'yēmbi ngue hinga gue'a ga 'yo. Porque rá zithu emmēi honí ha di ts'onnbí ha ya yø mamhya.

⁸ A nu'a yø ja'i ja yø cargo ngue fáxte p'u ja rá nja, xquet'a ngut'atho ja ngue da 'yøt'e, jatho ngue di nho ja'i, jatho ngue hínđi nháte p'u ha ya. Jatho ngue hínđi n'iti. Jatho ngue hinga hønđra mēnyu di ma yø mmú. ⁹ Nuna rá hya n'youi yø nt'ec'ei i ja, guehna rá hya hímni fadi hanja na, guehna di nxánnbate na rá hya na co gátho yø mmú. ¹⁰ Nuya yø n'yohú ya, 'bet'o da hnu te ga 'yo. A nu'mø ngue ya hín tema nts'o bi thinnbi, ya da zá di nja yø cargo ngue di mfáxte p'u ja rá nja. ¹¹ Ximmangu yø xisu fáxte p'u ja rá nja, xquet'a di nequi ngue dyø hoja'i. Híndyø zate. Da zamyø mmú. 'Yo di hep'u'a rá 'befi pefi. ¹² A nu yø n'yohú ngue ja yø cargo fáxte p'u ja rá nja, n'na ngu n'na jatho ngue n'na dra xisu da zi. Pe da badí ngue di manda xanho p'u ja rá ngu. Ngu yø basí, ngu'a hingyø basí, da badí di manda xanho. ¹³ Porque nuya yø n'yohú ja yø cargo ngue fáxte p'u ja rá nja, nu'mø padí xanho ha di japi da 'yøtra 'befi pefi, ya man'natho nnu mansu yø ja'i. Ya sáp'u da hya rá ts'edi da ma hanja ngue ec'ei rá Jesucristo.

¹⁴ Ague Timoteo, nugá dí xønni ga mmap'u ga ma nu'i. ¹⁵ Pe nu'mø hímbi zá dá magá p'u n'nahmantho, ya dí øtra carta ja ua ngue ga pēn'a'i p'u. Porque di nnegá ngue guí padí xanho hanja rá hya nuna ja ngue da n'yo yø ja'i ya o rá 'ye Oja. Nuna Oja na, majuaní ngue 'bú. A nuya yø ja'i Oja rá, guehya fárpabi rá hya 'ne tøxhma hyabi rá

haya Oja. ¹⁶ Janjuani ngue mazihotho na ra hya di e'c'eiha. Pe Oja bi 'yot'e ngue bi dinma mmahua hanja na ra hya na, ngue ra Cristo bi nja'i. 'Ne ra Espiritu Santo bi 'yot'e ngue fadi ngue hin tema nts'o bi 'yotra Cristo. Da guehyo anxé Oja i nnu mansu. A nuyá, ndap'u bi zä i hma te'o na ra Cristo. 'Ne t'ec'ei gä rá ngani nximhäi. 'Ne bi zix Oja ngue i ma mahets'i.

4

¹ Pe ra Espiritu Santo njuantho xicju ngue nu'mo ni ma da gaxyo pa, di m'mahyo ja'i da hyep'u yo nt'ec'ei. Nu'u yo fehni xännbate ngue ra zithu di bennbabi ra hya xännbate, go gue'u da den'na. ² Nuyya yo xännbate ya, ra fehni na ra hya da ma ngue di hyatyö ja'i. Pa'di xanho ngue hinga gue'a te ot'e, pe 'be xingui tar'man'u yo mmui'a te ot'e. ³ Nuyya yo xännbate ya, xihyo ja'i ngue embi hin'ya ra nt'edi di nthatyö ja'i. 'Ne xihyo ja'i ngue embi hinga gátho yo cosa sä ngue da ts'i. Conque Oja bá sänni ngue bá nja'a te ts'i n'namhma ngue nuyya yo 'yec'ei di ja mammadi Oja 'mø bi zi'a te si. ⁴ Porque nu te gä bi hoc'a Oja ngue da ts'i, gä xanho. Hingui sä ga emhma ngue ja rá ts'oqui ra ja'i nu'a si te tñi. Sinoque ma ga ja mammadih Oja 'mø di sihu'a te bá sänni ngue ga sihu. ⁵ Porque nu'mo t'äprá mate Oja ngue di japi te ts'i, Oja di japi te si ra ja'i.

⁶ Nu'mo ngue nguna ra hya gui xännbabi'u ma cüh'u, majuanj ngue gue'e rá hoga mefi'i ra Jesucristo 'mø. Dami hyani gui hyu'ni mmui na ra hoga xadi ya xcá bent'i. ⁷ Pe nu'u yo hya te sama cuento ngue hinga gue'a rá hya Oja, 'yo gui orpa masu'u yo hya'u, porque hñte di muui. Dami hyoni ha di ndu xanho ni nt'ec'ei i ja. ⁸ Porque nu ra ja'i ngue xahrá do'yo, di 'yani, man'na xanzaqui cohi ngue'a gui 'yani. Pe ma datho man'na xanhotho ngue di zacrá nt'ec'ei ra ja'i. Porque nuna ma nt'ec'eiha i ja, hinga høndra pa jap'u ga tinnbahu rá njapi Oja, sinoque 'nehra pa di 'yep'u. ⁹ Nuna ra hya na, guehna ngue majuanj na. 'Ne guehna mahyonitho da 'yec'ei gátho yo ja'i na. ¹⁰ Janangue nuyá, madague'a sucui yo ja'i ya, pe ma ga ho ma mmui ga ot'ui ra 'befi bi 'dacui Oja. Porque di haxa njuanj ngue nu'a ma Ojau i 'bu'a. 'Ne guehna ja ngue da yani gátho yo ja'i na. Pe nu'u yo ja'i di nyanyo te, guehya da 'yec'ei ra Cristo ya.

¹¹ Nu'mo gui xännbabi ra hya yo ja'i, nuyya yo hya di xi'i, guehya gui xihyo ja'i ngue da 'yotya yo hya ya. ¹² 'Yo gui nne ngue hñjonda 'yot'a masu ngue grá ts'ant'atho. Sinoque dami 'yu'a te ra nho ja ngue da n'yo yo 'yec'ei. Dami 'yudi ngue gui yamanho

p'u ha gui ya. Dami 'yudi ngue gadi mahni mmic'eiu. Dami 'yudi ngue ja xanho ni nt'ec'ei. Dami 'yot'e ngue da bahyo ja'i ngue gä rá nho gní 'yo. ¹³ Mente ga mmagä p'u, dami ja ndummai gui mmambrá hya Oja p'u ha di mpeti yo 'yec'ei. Dami opan'yu hanja ra hya. Dami nxännbate xanho. ¹⁴ Nu'u yo n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija bi japyö 'ye p'u ja ni ya, ya bi xi'i te 'be'a ma hya nne'e Oja gui 'yot'e. Nuna ra 'befi bi 'da'i Oja, man'nan'yo ni 'yot'e ngue te sätho gui 'yot'e.

¹⁵ Nuyya yo hya di xi'i ya, dami ja ndummai ngue gui 'yot'e te di xi'i. Di nne ngue da nu yo ja'i ngue man'na man'na gdi pa'di ha gdi japa hya ngue da zä gui 'yörpe xanho rá 'befi Oja. ¹⁶ Dami mfädi xanho, 'ne dami mfädi ngue gä da gue'a ra hya ni 'yup'u gui nxännbate. Nu'mo gui 'yot'e te di xi'i, ya di nyanni te, da guehyo ja'i da 'yoxra hya gui mma, xquet'a di nyanyo te.

5

¹ Nu ra dac'ei ngue hinga gue'a te ot'e, 'yo gui ya manzaqui 'mø ga hejpa'bi te ot'e. Mahotho gdi zofo, gui 'yot'e como tengutho 'mø ngue ni papá'a rá dac'ei. A nu'u yo ts'ant'atho, gui 'yot'e como tengutho 'mø ngue ni n'yohu. ² A nu'u yo xisu ngue ya yo dac'ei, gui 'yot'e como tengutho 'mø ngue ni mama. A nu'u yo hmute xisu, gui 'yot'e como tengutho 'mø ngue eni nu, pe gä rá nho gdi n'youi.

³ A nu'u yo 'danxu ngue hñjo'o to da hyonnbj te da zi, gue'u yo mmui'yec'eiu da mäts'i ngue di unni te honi. ⁴ Pe nu ra 'danxu ngue 'bahyo basi ogue 'bahyo 'bet'o, guehya yo basi na ra 'danxu hoxyo xi ngue di unni te da zi. Porque yo pa xa thogui, gue'a rá mamá yo basi bi ja mmansu gä i nte. Janangue ni 'yup'u ngue di ja mmansu yo mamá yo basi mmui hñ ndac'ei. Porque gue'a nnu manho Oja'a ngue yo basi di ja mmansu to bi tede. ⁵ Pe nu ra 'danxu ngue 'base, hñjo'o to da hyonnbj te da zi, guehna ja ngue da mäxyo mmui'yec'eiu na. Porque hñda hont'a Oja nnots'e 'ne hñngui säya ra pa ra xui nzo Oja. ⁶ Pe nu ra 'danxu ngue gue'a te rá pähäse ga 'bai, ya hñda ma m'mäts'i. Porque nuná, emma 'bai pe tengutho 'mø ya xa ndu. ⁷ Guehna ra hya gui xifi da 'yotyö 'yec'ei naya, n'namhma ngue ya hñjonda 'yembj ngue hinga gue'a te ot'e. ⁸ A nu ra 'yec'ei ngue hñdi unni te 'be'a honna papá ogue rá mamá, ogue rá menj, guehna ra 'yec'ei ngue hinga 'yo'a te ra hya rá nsäui rá nt'ec'ei na. Man'na nu'u yo ja'i hñngyo 'yec'ei hñngui njap'u'u, man'na di unni te honyo dac'ei'u.

⁹ A nup'u ja ra lista ngue yo 'danxu gui 'yets'i ngue di mfäxte p'u ja ra nija, da gue'u yo 'danxu ngue tho'i hyate njeya 'bai. 'Ne

n'nat'a rā ndō xā m'mahmji. ¹⁰ Dā gue'u yō xisu fādī ngue xā 'yōtrā nho, xā tede xānho yō basi, xā unna ts'āya p'u ja rā ngu te'o hīn'yū ha dī nsāya ngue yap'u nī 'yēhē. 'Nē fādī ngue hīndī 'yēts'ī ha ya, di ja mmansū yō mmī'yēc'ēiui. I fāts'i to sā rā n'u. Zānt'a ngue hōndrā nho di ho dā 'yōt'e.

¹¹ Pē nu'u yō 'danxū ngue cohra jeya 'bui, 'yogui ēts'ī ngue dī mfāxte p'u ja rā nija'u. Porque nthambēnitho ngue dā dīnī to dī nthatui mahōn'a, ya dā hyep'u'a rā 'befi rā Cristo ørpe. ¹² Ya cohi ngue festho'a rā hya xā nhyōmaxi ngue dī mfāxte p'u ja rā nija p'uya. ¹³ Ogue dā gohi ngue yō monnī, nī yat'i nī bōmp'u ja yō ngu. 'Nē hīnga hōntho ngue yō monnī, sinoque di c'a yō mmīc'ēiui p'u ha 'yo. I mmanyō hya nu'u hīnnī 'yup'u dā mā. Nu'a te gā 'bahyō ja'ī p'u ha sōnī, gā dī nthūt'ī. ¹⁴ Janangue dī nnegā ngue nu'u yō 'danxū ngue yō hmūte xisutho dī nthātī mahōn'a, dī m'mahyō basi, dā māhyō ngu. Ya hīnda zā ngue tonī ja'ī dā 'yēmbī hīnga gue'a øt'e. ¹⁵ Porque 'bui dā yō 'danxū ngue ya xā 'uegue, ya ørpabi rā pāhā rā zithu.

¹⁶ Nu'mō n'na rā n'yohu ogue n'na rā xisu ngue rā 'yēc'ēi, nu'mō bī n'nanxū n'na rā mēnī, dā māts'i, di unnī te honī. 'Yo dī nnepe ngue gā go yō 'yēc'ēi dā hyonnbabi'a te rā gasto honī. Porque yō 'yēc'ēi, gue'u yō 'danxū hīnjo'o to dā hyonnbī te dā zi, gue'u ja ngue dā māts'i, di unnī te honī.

¹⁷ A nu'u yō n'yohu 'bet'o ngue øtrā 'befi p'u dī mpeti yō 'yēc'ēi, jatho ngue ēmmēi dā nu mansū yō ja'ī. Dā gue'u yō mamhya ho yō mmūi dī mpefi ngue xānnbabi' rā hya Oja yō ja'ī, mā dātho nne ngue dā nu mansū yō ja'ī ya. ¹⁸ Porque nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro rā hya ngue ēnā: "Dāmī japi ngue dī nsihmē rā ndānī nūnā nēghyō trigo ngue dī ntāguī, 'yogui turpabi rā ne", i ēnna hya. Mahōn'a nt'ot'i rā hya ngue ēnā: "Nu' rā mēfi øtrā 'befi, nī 'yup'u ngue di t'unnā nzābi".

¹⁹ A nu'mō ngue mā yapī n'na nc'ēi'u 'bet'o p'u ja rā nija, nu'mō ngue hīnjo'o yoho ogue huy yō tēstigo dī ja majuanī'a te guī nyapī, 'yo guī 'yōrpa masū'a rā yapate. ²⁰ Pē nu'a mā yapī 'nē majuanī ngue ja rā ts'oqui, dāmī hejpbabi. Dā nu' gātho yō ja'ī p'u guī hejpi n'namhā ngue nu'u yō ja'ī dā nup'u guī hejpi, ya dā zū dā 'yōtrā ts'oqui. ²¹ Nūnā rā hya dī xi'ī ya, nūnā Oja co 'nēhna mā Hmūi Jesucristo co 'nē'u yō maça anxē bī 'bui mahēts'ī øde te dī xi'ī ya. Nu'mō gādī n'amigoui n'na rā ja'ī, ogue hīn gādī n'amigoui n'na rā ja'ī, pē nu'mō ja rā ts'oqui dāmī hejpahmābi. ²² Nu'mō ja ngue guī 'yēts'ī to dī m'met'o p'u ja rā nija, 'yo guī nne ngue rā sōnitho'a te guī 'yōt'e. Dāmī tō'mī, 'be guī nny te gā 'yo rā ja'ī. Xi'mō gue guī 'yēx'a n'na nc'ēi, nu'a fādī ngue ja rā ts'oqui, 'yo guī nne dā 'yēn'a'ī yō ja'ī ngue guī nny

manho'a rā ts'oqui øt'a'gui 'yēts'ī. Pē nu'ī, 'yo temā nts'o guī øt'e.

²³ Ague Timoteo, nu'mō ngue thojpatho gādī hyēnnī ngue xan'u nī mmūi, 'yo hōndrā dehe guī si, dāmī si zits'u rā vino.

²⁴ I 'bui dā yō ja'ī ya, hante ngue dā thaspabi rā güenda, dī nēquī xānho ngue ja yō ts'oqui. Pē xīmmī 'bui mī'da p'uya ngue hīndī nēquī ngue ja yō ts'oqui. Sinoque ja gue'mō bī thaspabi rā güenda dī nēquī ngue ja yō ts'oqui. ²⁵ Xquet'a njarbatho yō ja'ī ngue øtrā nho ya, dī nēquī xānho'a te rā nho øt'e. Madague'a ngue hīngui fādī te gāma nho øt'e, pē m'mefatho fādī ngue xānho te øt'e.

6

¹ A nu'u yō 'yēc'ēi ngue yō hmīquī, jatho ngue dā nu mansū yō hmū. Porque nu'mō hīngui nny mansū yō hmū yō hmīquī, yō ja'ī p'uya dā 'yēmbī ngue hīngui ho rā hya nnā 'yohu. Ya dā nōmman'u Oja p'uya. ² A nu'u yō hmīquī ngue yō 'yēc'ēi yō hmū, 'yo di ēnā ngue ts'ūtho ja ngue dī nu mansū yō hmū, dā 'yēnā ngue ya 'da'igu yō nt'ēc'ēi i ja, ya dī ncu. Sinoque man'natho ja ngue dā hyumbi dī mpefi, porque mā mađī'a rā 'yēc'ēi t'ørpabi rā 'befi. Ngūnā rā hya guī xīhyō ja'ī 'mō guī xānnbate ya.

³ Nūnā rā hoga hya bī nxānnbate rā Hmū Jesucristo, guehna rā n'yoi mā nt'ēc'ēi jagūi naya. Pē nuyá, ya 'bui i'da yō ja'ī ngue n'nan'yo rā hya xānnbate. ⁴ Guehya yō ja'ī dī 'yēx'mō ya, guehya hīnte pahya. Mā'bēdi yō mmūi, gā rā njun'mahya gā 'yo. Guehya yō zeya, yō nequisui, yō nemhya. Hīngui ēc'ēi te sifi. ⁵ Hīnha rā nzequi rā njunt'ī øt'ui yō ja'ī porque xants'o yō n'yomfēnī. Nūnā rā hya majuanī, hīngui pađi hanja na. I ēnā ngue nūnā rā hya ngue rā nt'ēc'ēi i ja, xāngu rā mūi, porque ēnā ngue guehna rā hya dī dahā xāngu rā mēnyū. Pē nu'a'ī, ogadī nsixu'u njar'u. ⁶ Majuanī ngue nūnā mā nt'ēc'ēi jagūi, xāndōngu rā mūi nā, porque xāndōngu rā nho n'yoi. Pē rā ja'ī, ja ngue dī johyahmahā hōnt'a zihangu ts'u tīnī. ⁷ Porque nu'mō bī mīhra ja'ī ua ja rā xīmhāi, hīnte bā hya. Xīmangu 'mō bī dū, hīnte dā hyats'ī. ⁸ Janangue nu'mō ja te dā zi rā ja'ī, ogue ja te dā hye, co nu'a' p'uya, dī johyahmahā.

⁹ Pē nu' rā ja'ī hōntho nne ngue dī mmēmētī, guehna rā ja'ī hīngui hēnnī gā hyātrā n'yomfēnī ngue øtrā ts'oqui ha dī dīnna mēnyū. Enthe so rā 'dihī, porque hōnt'u yō pāhā hīnte dī mūi so rā mmūi, gue'a dī m'mē'a. ¹⁰ Porque nu' rā ja'ī ngue hōndrā mēnyū dī ja ndūmmūi honī ha dī dīnī, xāngu rā ts'oqui øt'e ngue ha gā ndīnna

mɛnyu. A nuyá, 'bɛ i'da yø ja'j, astá ya xá hyɛp'ɛ yø nt'ɛc'ɛi ngue høndra mɛnyu di ja ndummai honi ha di dini. Pɛ nu'a te rá mɛnyu ya xá ndini, gue'a rá m'mɛ man'ɛ i tho'a.

11 Pɛ nu'j, ngue rá mɛfi'i Oja, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui 'yøt'e tengu ya yø hya ja di xi'i. A nu'a'j dami 'yøt'a te xanho. Di nɛgu'i ngue ja xanho ni nt'ɛc'ɛi. Ja ndummai dami thanne Oja. Ja ndummai dami mahni mmic'ɛiui. Dami seti te gäma hya gui thogui. 'Nɛ ogadi 'yɛx'mø gui ya. 12 Dami ja ndummai ngue ya gdi 'bɛ'a ngue gui 'yøt'a te rá nsäui ni nt'ɛc'ɛi ja, n'namhma ngue gui nthɛui rá te para zantho. Porque bi zon'na'j Oja ngue gue'a gui 'yøt'a. Nu'a rá pa bi zon'na'j Oja, xangu yø ja'j bi 'yøde te gá ma ngue ja ni nt'ɛc'ɛi. 13 A nuyá, nuna Oja di unná te gätho'ɛ ja yø te, guehna øde gätho ya yø hya dadi 'bɛp'a'j gui 'yøt'e. Da guehra Jesucristo, nuna bi dá xanho rá hya p'ɛ ha 'bɛhra Poncio Pilato, xquet'a øde gätho ya yø hya dadi 'bɛp'a'j gui 'yøt'ya. 14 Gätho ya yø hya dadi 'bɛp'a'j gui 'yøt'ya, dami 'yøt'e. 'Yo te dadi 'bedi, n'namhma ngue hin temá hya da thin'na'j ngue hinda gue'a gui 'yøt'e asta guehra pa ngue da ɛp'ɛ mahøn'a rá Hmu Jesucristo. 15 A nuyá, nu'mø bi zonna pa xpá nzännbabi Oja ngue da ɛp'ɛ, ya da ɛɛ. Nuna ma maça Ojah, guehna hønse ná jase rá ts'edi ná. Guehna rá dast'abi ná ngue yø dast'abi. Guehna rá Hmu ná ngue yø hmu. 16 Guehna Oja ná ngue hinjam'mø da du. Nup'ɛ ja rá nyot'i 'bɛi, hinjonda zá da guat'i. 'Nɛ hinxa 'yɛhra pa ngue toni ja'j xá mbøni ngue da nu, porque hingui sä di hnu hap'ɛ 'bɛi. Nuna Oja ná, guehna ma datho hnu mansu ná. 'Nɛ guehna jase rá ts'edi para zantho ná. Da ngut'atho.

17 A nu yø ja'j ngue yø mmɛmmeti ua ja rá ximhäi, dami xifi ngue 'yo dadi 'yɛts'j ngue ja yø mɛnyu. 'Yo sä di ɛna ngue gue'ɛ yø mɛnyu da mäts'i. Porque hinga gue'a rá mɛnyu rá ja'j da mäts'i. Dami xifi ngue da hyutho yø mmɛi ngue gue'a Oja i fäts'i. Nuna Oja i 'bɛi, guehna mathoguitho di jajpah ná, porque nnepe ngue ga johyah. 18 Nu'ɛ yø ja'j ja xangu yø mɛnyu, dami xifi ngue da 'yøtra nho. Porque man'natho xangu di mui ngue xta ngu rá nho da 'yøt'e, hinda gue'a ngue da mɛstho rá mɛnyu. Dami xifi ngue 'yo di ya yø mmɛi ngue di unyø ja'j te tini. 19 Nuna rá nho da 'yøt'e ngue da mäxyø mmic'ɛiui, di nja rá njut'i 'mø yø pa di 'yɛp'ɛ, gue'a di segura'a ngue di t'unna te para zantho'a te da 'yøt'e.

20 Ague Timoteo, nuna rá hya bi ma mafäti'i ngue gui xännbabi yø ja'j, dami fädi xanho ngue da guehna rá hya gui nxännbate ná. 'Yo gui ørpa masu'ɛ yø hya te sätho hinte di mui. Da guehyø ja'j nu'ɛ ɛna ngue ja xangu yø mfadi, 'yo gui ørpa masu'ɛ yø hya mma, porque himma juani ngue di nthɛ yø hya i mma. 21 'Nɛ nuyá, ya 'bɛ i'da yø ja'j ngue di xähna rá hya ná, ya mma ngue ja xangu yø mfadi, asta gue'mø da gohi ngue di pumbɛni'a rá nt'ɛc'ɛi ja. Ya di xi'i ngue mami njap'ɛ.

Oja di jap'a'j. Da ngut'atho.

2 ra Timoteo

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēnba ra Timoteo.

¹ Nugā drá Pablo, Oja bi 'yexqui ngue drá representantegá ra Jesucristo. Bi neque ngue ga xicá yø ja'i ngue Oja di yat'i ngue di unna 'da'yo te to gá di unyø mmái ngue da 'yēc'ēi ra Jesucristo. ² Janjuani ngue dadi ma'i, ague ma ts'ant'w'i Timoteo. Dī nnegā ngue nuna Oja ma Papáui co 'nehna ma Hmūi ra Jesucristo di jap'a'i, di 'da'i rá mate, 'nē da hyut'a ni mmái.

³ Tengutho manj dānne Oja'w ma mbox-itagá manjam'mø, xquet'a ngut'atho ya, di thanne Oja co gátho ma mmái. Ra pa ra xui di mmat'Ojagá conná ngue'e. Nu'mø dá ben'a'i, zant'a dadi ja mammadigá Oja. ⁴ Dī mbēngā ngue nu'mø dambá soc'a'i p'w, asta gá nzonj. A nuyá, janjuani ngue di nne ga nnu'i, n'namhā ngue di nja ga mpáhā. ⁵ Dī mbēn'a'i ngue himma xøts'etho'a ni nt'ēc'ēi i ja. Nu'a ni su Loida 'nē'a ni mamá Eunice, rá māditho bi 'yēc'ēi ra hya'w. Dī pacá njuani ya ngue xquet'a 'nē'i majuanj ja xanho ni nt'ēc'ēi ya.

⁶ Nugā di xi'i ngue 'yo guí nnepe di m'mē'a ra ts'edi bi 'da'i Oja 'mø ma japá ma 'yē p'w ja nī ya. ⁷ Porque nne'e Oja ngue hinguí nsu. Janangue di 'da'i rá ts'edi ngue 'yogui sū yø ja'i. 'Nē di 'da'i rá ts'edi ngue guí mahyø ja'i. 'Nē di 'da'i rá ts'edi ngue guí sammj xanho ni 'nyomfēni. ⁸ 'Yogui embj ngue ra 'bē'isá guí xihyø ja'i hanja rá hya na ma Hmūi Jesucristo. Ximmangugá p'wya, 'yogui pes'ni sá guí mma ngue dadi mpahmī, a nugā madague'a dí ofádi ngue di mmambá rá hya ra Cristo. Tengutho di øt'ā ya, damj njap'w, damj ne ngue di ha'i ra ts'edi Oja ngue guí mmanā hoga 'da'yo hya, madague'a guí sá ra n'w conná nguehna ra hya na. ⁹ Nuna Oja bi yanju, 'nē bi zonggha ngue ga hehmu p'w ra nts'o. Madague'a ngue hinga gá ra nho xtá n'yohw, pē Oja bi 'yøtra mate bi zonggha ngue da yanju. Porque hante ngue di nhohra ximhäi, Oja ya xi zānnj ngue da penhna Jesucristo ngue da yanju. ¹⁰ A nuyá, ya bi zøcua na mā Yantehw ra Jesucristo ya. Mj zøcua na, ya bi fadi hanja na rá mate Oja. Ra Cristo bi daprá ts'edi ra ndate. Nuna ra hoga 'da'yo hya bi ma, guehna i bahyø ja'i ngue ha di nthēui ra 'da'yo te para zantho na.

¹¹ Nuna ra hya naya, go bá t'excá ngue ga mmangá na. 'Nē bá t'exqui ngue drá representantegá ra Cristo ngue ga xānbbabi ra hya yø ja'i 'bui ndap'w bi zā. ¹² Janangue

guehna nná ságá ra n'w naya. Pē nugā hindj pes'má sá ngue dí ofádi. Porque nuna Oja di nnøxá, dí pacá njuani ngue xanho na. 'Nē di haxa njuani ngue ja rá ts'edi Oja ngue dá māqui, 'nē dá bømmanho te nná 'yo asta gue'mø rá nzēgui yø pa.

¹³ Ague Timoteo, nuna ra hoga hya dá xān'na'i, da ngut'atho ra hya guí xānbbabi yø ja'i ya. Damj 'yēc'ēi ra Jesucristo hangu ra pa. Rāngue guí n'youi ra Jesucristo, damj mahyø ja'i hangu ra pa. ¹⁴ Di fāt'a'i rá hya Oja ngue guí xānbbabi yø ja'i. Nuna ra Espiritu Santo di n'yohw, damj 'yāpi ngue dá máxā'i ngue guí padi ha gdi japra hya.

¹⁵ Ya guí padi ngue nu'w ma cūhw ngue yø mmengu Asia, gá bi hyēgaguí p'w, tengutho bi jacra Figelo 'nehra Hermógenes. ¹⁶ Pē nu'a ra Onesiforo, Oja di japj te'o gá 'bap'w ja rá ngu. Porque nuna, xangu yø nnidi bi hoga ma mmái. Himbj mēsta rá sá ngue dí ofádi. ¹⁷ Nu'mø mj zøcua Roma na ra n'yohw na, bi 'yēmmēi bi hyongui hapw dí ofádi asta gue'mø mj dinguí. ¹⁸ Da gue'e, ya guí nnuse ngue nuna ra Onesiforo xangu ra 'bāxte bi 'yørcaguí 'mø dambá m'mæcá p'w ja ra hnini Efeso. Da ne Oja ngue di unna mate 'mø rá nzēgui ra pa.

2

¹ Ague ma ts'ant'w'i, damj hya ra ts'edi co nuna rá mate di 'da'i ra Jesucristo. ² Ya xangu yø ja'i bi 'yøde hanja na ra hya dá xān'na'i. Nuyá yø hya dá xi'i, damj xihyø ja'i nuyá ya padi ha di japra hya dá ma, da ngu'a rá hya dá xānbbabi mj'da yø ja'i.

³ Damj 'yøt'e ngue rá hoga soldado'i ra Jesucristo. Gui seti hangu ra n'w ja ngue guí thogui. ⁴ Nu ra ja'i nnøpe ngue rá soldado ra Cristo, nu'a rá Hmū di manda, gue'a ørpabi rá pähā'a. Ya hinguí sänse'a rá 'befi ga 'yo. ⁵ Gui 'yøt'e tengutho yø ja'i pa ra taha ngue rá 'dihj. Nu'a hinda 'yøt'e gátho'a te di manda'a to di marca ra 'dihj, ya hinte dá dahā. ⁶ Gui 'yøt'e tengutho ra mēfi di mpep'w ja ra huahj. Nu ra mēfi sá ra n'w ngue di mpefi, gue'a ra mēfi ja xanho rá nzābi'a. ⁷ Damj padi hanja na ra hya dí xi'i. Nuna ma Ojai, dá 'yøt'e ngue dá dinnj mmái xanho te gāma hya dí xi'i.

⁸ Hønna dá zo ni mmái na ra Jesucristo. Nuna rá mbom'mæto ra David, guehna ndast'abi naya, porque bi bēnnate 'mø mj tho na. Nuyá, guehna ra hoga 'da'yo hya dí xicá yø ja'i naya. ⁹ Conná nguehna ra hoga 'da'yo hya dí mmangá, guehna ra n'w dí ságá naya. I nthut'igá ua ja ra fadi conyø cadena tengutho 'mø ngue di ja te xcá ts'onj. Pē nuna rá hya Oja di mmangá, hinga 'nehna nthut'j conyø cadena na, siempre di mmamhmagá ra hya. ¹⁰ Nugā, nu hangu ra n'w dí thogui, gátho di seti. Porque di nnegá

ngue da 'yεc'εi ra Jesucristo'u yø ja'i ya xpá huan'Oja. Gue'a di nyanyo te'a, 'ne da ðinna nho para zantho. ¹¹ Majuaní na ra hya na ngue εna: "Nu'mò dá thoju conná nguehra Cristo, ya 'dap'u ga m'mámhmu ná ra Cristo p'uya. ¹² Nu'mò ngue ga seti hangu ra n'u ga sáhu, xquet'a nup'u ha di manda ra Cristo 'nεcju di nja ma 'befihu. Pe nu'mò ngue ga hehmu p'u ra Cristo, xquet'a ra Cristo da hyegahu p'u. ¹³ Xiya, xi'mò ngue hindá jats'i te di mmámhmu, pe nu'a ra Cristo zant'a ngue di jats'i te ra hya mman'a. Porque ra Cristo, nuna ra hya i mma, hinjam'mò ngue ðadi pádi".

¹⁴ Damí bennbabi yø ja'i na ra hya di xi'i. Rá hmí rá dá Oja p'u gui xifi ngue hindí njun'mahya co nu'u yø hya hingui ja ts'edi. Porque ra njunt'i hingui pømmanho. Sinoque di ts'onbá yø n'yomfeni yø ja'i oxra hya. ¹⁵ Nuna Oja i hajta ra güenda te gui øt'e. Damí ja ndummai gui pøni xanho ra 'befi bi 'da'i Oja, ya hin'yu te gdí pes'ní sá. Gui hyats'i xandønho na ra hya majuaní, da guehna gui xánnbabi yø ja'i na. ¹⁶ Nu'u yø hya hinte di muui ngue hinga gue'a rá hya Oja, ogui xánnbate'u, porque guehya yø hya di ts'onbá yø nt'εc'εi yø ja'i ya. ¹⁷ Nuya yø hya xánnbate ya yø ja'i njap'u, i 'yo yø hya astá gue'mò da 'yøtra nts'oní. Ngu'a rá nts'oní bi 'yøtra Himeneo, ximmangu ra Fileto. ¹⁸ Guehya bi hyep'u ra hya majuaní ya, xánnbabi yø ja'i ngue embi himma juani di bennate yø do'yo, sinoque embi ngue nu'a rá mbennate ya bi nja'mò m' 'yεc'εi ra hya'a. Co nuna ra hya na p'uya, di ts'onbabi yø nt'εc'εi 'da yø ja'i. ¹⁹ Pe nuya, hinda zá ngue di ts'onbabi rá 'befi Oja. Porque nt'ot'i yoho yø hya ngue i du. Nuya yø hya ya, i εna: "Nuna Oja, ya padí te'o gátho ya o rá 'ye". Nu'a rá yoho ra hya p'uya i εna: "Nu ra ja'i ngue nne dá denná Cristo, jatho ngue da hyep'u rá nts'o".

²⁰ Nup'u ja n'na ra ngu xannoho, hinga 'da'igu yø mohi jap'u. Jap'u yø mohi ngue yø oro, jap'u yø mohi ngue rá t'axi, jap'u yø mohsa, jap'u yø mohi ngue ra hái. Nuya yø mohi ya, ja 'da ngue nts'upi. Ximmí ja 'da ngue hinga nts'upi. ²¹ Njarbatho p'u ja rá nija ya, hinga gátho yø ja'i hep'u rá nts'o. Pe nu ra ja'i nne ngue da hyep'u rá nts'o, guehna rá ja'i øt'e ngue rá mefi Oja na, i pehra 'befi ngue nts'upi.

²² 'Yo gui øt'a te rá ts'oqui ø'mi'da yø ts'unt'u. Damí 'yøt'a te xanho. Di nequi ngue ja ni nt'εc'εi. Damí mahyø ja'i. 'Yo to gadí njunt'ui. Da 'da'igu gui 'yøt'ui yø ja'i ya bi hyep'u rá nts'o, ya nzo'a rá Hmu Jesucristo co gátho yø mmái. ²³ Pe nu'u hønðra njun'mahya nne, hingui padí te mma, damí hyep'u'u. Ya gui padí ngue nu'a rá njunt'i, ja

bi fap'u ngue di nnu man'u yø ja'i. ²⁴ A nu ra ja'i ngue rá mefi Oja, hingui ja ngue di nnequisui. Sinoque ja ngue 'da di mátho gátho yø ja'i. Da baði ha di japi ngue dra hoga hya di xánnbate. Da zeti te mmanyø ja'i. ²⁵ Di nya manhuéhi ha di opan'yu ra hya'u to hingui nnu manho ra hya. Xámhmatho dá ne Oja di 'bárpabi yø mmái, da 'yεc'εi ra hya majuaní. ²⁶ Nu'mò bi xohrá n'yomfeni ra ja'i, ya da hyep'u rá zithu o rá 'ye. Porque gue'a rá zithu ørpabi rá páhä.

3

¹ Damí pahná ra hya ga xi'i ya. Nu'mò ya ní ma dá gaxyø pa, ya man'na xtá n'utho. ² Di m'mahyø ja'i dá ne ngue hønse da ðinna nho. Hønðyø mentyu da ne di xandi. Di 'yεxp'u ha ya. Da 'yεna ngue maguese. Di nsate. Hinda 'yεc'εi te da xihyø papá yø ja'i. Hinda benna mate t'ørpe. Ní xinga guehna Oja da 'yørpabi masu. ³ Híndi nja yø yemmai. Híndi nja yø nhúεcate. Da nømman'u yø mmic'εiui. Hinda zámyø mmái. Dyø nequisui. Porque yø nsaiui'a te gátho xanho. ⁴ Guehya dyø ngujmahyatho ya. Hínha ga nja yø ts'u. Di 'yεx'mø ya. Nu'a te yø páhä yø ja'i, gue'a ní ma yø mmái'a, hinda gue'a Oja. ⁵ Nup'u gui nequi, εna xø majuaní ngue su Oja. Pe himma juani εc'εi ngue jase rá ts'edi Oja. Ogaði nsixui'u to njap'u. ⁶ Porque guehya yø ja'i ya, ya ja 'da yø ngu ya, ngue ya xa ts'onbá yø nt'εc'εi yø ja'i. Rá mæditho, nuya yø xisu tu yø mmái ngue ja yø ts'oqui, 'ne hingui padí ha di hocyø ts'oqui, guehya honya ngue da hyát'i co nu'a te yø fehni xánnbate. ⁷ Porque nuya yø xisu ya, i nne dá baði temá 'da'yo xádi i ja. Pe nu'a rá hya di xádi, hinjam'mò di tynyø mmái ndana gue'a rá hya majuaní. ⁸ Nuya yø fehni xánnbate, øt'e tengutho bi 'yøtra Janes 'nehra Jambres ngue bi mes'ra hya bi manna Moisés. Xquet'a njarbatho ya di mmangá ya. Nuna ra hya majuaní i fεstho. Guehya xants'o yø n'yomfeni ya. Hímma juani ngue ten'na rá nt'εc'εi jaju. ⁹ Pe hinda zá dá hyát'i xangu yø ja'i. Porque nu'a te yø m'mεmmái, sár'mø da baði gátho yø ja'i. Di nja tengutho bi ja'u yø nc'εi bi mes'ra hya bi manna Moisés.

¹⁰ Pe ague Timoteo, ya gui padí xanho hanja ná ra hya di xánnbategá. 'Ne gui padí te nná 'yogá. Gui padí te di øt'á. Gui padí ngue nugá di εc'εi xanho ra Jesucristo. 'Ne di seti te ørcagui yø ja'i. Dadi macá yø ja'i. Nu'mò di ságá ra n'u, εna gue man'na di ha ra ts'edi. ¹¹ Gui padí hanja ngue nnu man'ugyø ja'i, hingui nne dá nugui. 'Ne gui padí hangu rá n'u xtá ságá. Tengutho rá n'u dá ságá p'u ja rá hñini Antioquia, 'nep'u ja rá hñini

Iconio, 'nep'u ja ra hnini Litra, da sa ra n'u ngue hingui nne da nuyø ja'i. Pe nuna ga ra n'u naya, bi yanga Oja. 12 A nuyá, nu to gátho nne da dena Jesucristo, ga da za ra n'u ngue da ts'ui. 13 A nu yø ja'i ngue yø ts'oc'ei 'ne yø fehni xánnbate, man'na man'na ni go mants'o te ga 'yo. Mente háte, ximmi thát'i.

14 Pe ague Timoteo, 'yogui hehna ra hya bi san'na'i. Ya gui haxa njuani ngue majuanj na ra hya na, porque gui padi ngue nu'u bi xán'na'i ra hya, hingyø fehni'u. 15 Asta gue'mø mará ngue'i, ga xáhya yø hya nt'oti p'u ja ra Maca Libro. A nuna ra hya na, ja mmamp'u ngue di nyanna ja'i 'mø da 'yec'ei ra Jesucristo. 16 Gátho'u yø hya nt'oti p'u ja ra Maca Libro, guesø Oja bi beñnbabi ra hya bi 'yot'u to bi 'yot'a te nt'oti. Guehna mahyonitho ga xáhma naya. Gue'a gdá pahmu ndana gue'a ra hya ja ngue ga ec'eihua'a, ndana gue'a hinga ec'eihua. Gue'a gdá pahmu ndana gue'a ra hya hinga gue'a dí øthua, gue'a gdá pahmu'a te ga ra nho ja ngue ga øthua'a. 17 Janangue nu ra ja'i ørpabi rá 'befi Oja, nu'a di xádi, gue'a di dinná mmui'a te ga ra nho ja ngue da 'yot'e, hinte di 'bedi.

4

1 Rá hmi rá dá Oja, 'ne rá hmi rá dá ra Hmu Jesucristo, go guehya øhna ra hya dadi 'bep'ai gui 'yot'e. Porque ra Jesucristo da ep'u mahøn'a ngue di manda ua. Nu'mø bá ehe, ya da hyaspabi ra güenda'u i te, 'ne'u xandu. 2 Gui ja ts'edi ngue gui 'yø'na ra hya di xi'i. Dami ja ndummai gui mmanna hoga 'da'yo hya. Ogui säya gui xihra hya yø ja'i, madague'a hingui nne da 'yøde. Gui hyoni ha gdi tapyø mmui yø ja'i. Nu'u hinga gue'a te ga 'yo, dami hejpbabi. Gui japa nts'edi ngue da gue'a te nnu manho Oja da 'yot'e. Gui serpbabi te xi'i yø ja'i. Ogui säya dami xánnbabi rá hya Oja. 3 Porque da 'yehra pa ngue yø ja'i hinda ne da 'yøhna ra hoga xádi. Sinoque da hyonyø xánnbate yø ja'i ngue n'nan'yo ra hya da xánnbabi, gue'a ra hya da ne da 'yøhyø ja'i'a. 'Ne nuya yø xánnbate ya, yø mmunodho di m'mui ngue di nxánnbate ra fehni xádi. 4 Porque yø ja'i hinda ne da 'yøhra hya majuanj. Nu'u yø hya xa nzáanse yø fehni xánnbate, gue'u da 'yot'u. 5 Pe nu'i, dami samse ni n'yomfeni. Nu'mø gui sä ra n'u, dami seti. Ja ndummai gui 'yonna hoga 'da'yo hya. Dami 'yot'e xanho na ni 'befi bi 'da'i Oja.

6 Ya ni ma da zønna pa ga pøngä ua ja ra ximhäi. Pe nugu dadi n'uni da thogui ngue rá 'befi Oja dí ørpe. 7 Nugä xtá ho ma mmui dí honj ha di nthahra hya. Nu te ra hya bi 'bejpagui Oja ga øt'e, dá øt'e asta guep'u rá nzegui. Nuna ma nt'ec'ei i ja, dá fädi xanho.

8 Nuyá, dí tøm'i ngue nuna ma Hmu mahets'i hasca ra güenda xanho. Dí pacä ngue di 'dajma njut'i, nuna da ma ma t'unni te'o gä øtra nho. 'Ne hinga hønghogui di 'daqui, sinoque di unni te'o gä di ma'a ra Hmu Jesús, 'ne tøm'i ngue da zønna pa da ep'u.

9 Ague Timoteo, gui ja ndummai guá ehe n'nahmantho ua dí 'bucä ngue ga nyai. 10 Porque nuna ra Demas bi ho ra pähä ja ua ja ra ximhäi na, bi zogagui ua, bi ma i mpa p'u ja ra hnini Tesalónica. Nuna ra Crescente i ma Galicia na. Ra Tito p'uya, i ma Dalmacia na. 11 Hønðra Lucas bi gocua ya. Di nneägä ngue guá sip'u ra Marco 'mø guá ehe. Porque nuna ra Marco dí hongä ua na ngue di mpæfi. 12 Nuna ra Tiquico dá penhna na ngue i map'u ja ra hnini Efeso. 13 Nu'mø guá ehe, guá cannguüts'u ma tuhu dá socä p'u ja ra hnini Troas, ja rá ngu ra Carpo. 'Ne guá ca yø libro dá socä p'u. Pe ma datho ja ts'edi guá cannguüts'u ma sæcua nuya m'mänitho.

14 Nuna ra Alejandro ngue ra 'yot'a t'egui, xants'o te bi 'yørcagui. Pe Oja da gut'i te bi 'yot'e. 15 Pe nu'i, dami mfädi xanho 'mø gä nu na. Porque janjuanj ngue täcra hoga 'da'yo hya di mmamhmu na.

16 Nu'mø rá müdi mi ma ma juannagui p'u ja ra ts'ut'abi, dá honj ha da japi ngue da nyani. Pe hinjombi bøni ngue xta mmäxqui. Hante gue gátho'u ma cy bi hyegagui p'u. Da ne Oja ngue hinda beñnbatho ngue bi hyegagui p'u. 17 Pe nuna ra Hmu bi mäxqui, 'ne bi hacra ts'edi ngue dá mangä ra hoga 'da'yo hya p'u 'buhyø ja'i hingyø judío. Oja bi yangui, porque ena yø zate yø ja'i pæts'i da dujthogui. 18 Pe Oja di sigue dá yangä p'u ha 'buhyø ja'i xants'o ga 'yo. 'Ne da mäqui xanho para ngue da zixcagui p'u mahets'i bádi manda. A nuyá, ma ga espahu Oja hangu ra pa. Da ngut'atho.

19 Dami zenguagui ts'ap'u ra Prisca co 'nehna ra Aquila. Co 'ne'u to gä 'bup'u ja rá ngu ra Onesiforo dami zenguagui ts'u. 20 Nuna ra Erasto bá cop'u Corinto na. Nuna ra Trófito dá socä p'u ja ra hnini Mileto na ngue mi'u. 21 A nu'i, gui ja ndummai guá ehe hante ngue da cøtyø pa xta se.

Nuna ra Eubulo pen'na'i ra nzengua na. 'Nehna ra Prudente di zengua'i. Da guehra Lino co 'nehra Claudia, gátho ya mü'da ma cuhu 'bucua, gä di zengua'i.

22 Da mäxai ma Hmuu ra Jesucristo. Oja di japi gátho'ahu. Da ngut'atho.

Ra Tito

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba ra Tito.

¹ Nugã drá Pablo, rá mɛfigã Oja, 'nɛ rá representantegã rá Jesucristo. Bi 'dacrã 'bɛfi ngue ga japi da 'yɛc'ɛi rá Cristo'u to ya xpã huan'Oja. Ga japi da badí ngue majuaní na ma nt'ɛc'ɛihã i ja. ² Janangue da bahyø ja'í ngue dî n'nacjã rá 'da'yo te para zãntho. Hante ngue dî nhohra ximhã, ya xi zãn'Oja ngue dî 'dacjã rá 'da'yo te. A nuna Oja, hingui fehni na. ³ A nuyã, ya bi zonna pa bá sãn'Oja ngue da fãdî hanja na rá hoga 'da'yo hya. Nuna Oja mã Yantehã bi 'yɛxqui ngue ga mmambrã hya.

⁴ Dãdî zengua'í, ague Tito. Nũ'mø dá ben'í, xøgue ɛntho majuaní ngue mã ts'ant'ũ. Porque dá ja'í gã 'yɛc'ɛi na rá nt'ɛc'ɛi jagui. Dî nnegã ngue nuna Oja mã Papãhã co 'nehna mã Hmuhã Jesucristo dî jap'a'í, di huɛc'a'í, da hyut'a ni mmũ.

⁵ Nugã dá soc'a'í p'ũ ja rá hã Creta ngue gui juatyø hyã dî m'mɛp'ũ 'bũhyø 'yɛc'ɛi. N'na ngu n'na yø hnini, nup'ũ dî mpeti yø 'yɛc'ɛi, gui 'yɛxyø n'yohũ dî m'met'o. Ya xtã xi'í ndana gue'a'ũ gui 'yɛts'í. ⁶ Da gue'ũ yø n'yohũ hĩn temã hyã xa thĩnbi gui 'yɛts'í. 'Nɛ n'na drã xisu di si. Nũ yø basi di si, dyø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ hĩnjondã zã da 'yɛnã ngue mathøguetho yø basi, ogue dyø mmejmãhyã. ⁷ Jatho ngue nũ to 'bet'o ngue yø 'yɛc'ɛi, hĩn temã hyã da thĩnbi, porque nu'a 'bet'o, ørpabi rá 'bɛfi Oja. Janangue da thanhĩ to hĩndi 'yɛts'í. Hĩndra cuc. Hĩndra itĩ. Hĩndi mpate. Hĩnga høndra mɛnyu dî ma rá mmũ. ⁸ Gue'a rá ja'í ngue di unna ts'ãya p'ũ ja rá ngu. Di ho da 'yøtra nho. Da zamrá mmũ. Dî nhoja'í. Da nũ mansu Oja. Dî mfãse xãntho. ⁹ Nũ rá n'yohũ gui 'yɛts'í, jatho ngue tengutho rá hyã bi sãnnbabi, da gue'a rá hyã dî nxãnnbate'a. Porque gue'a rá hyã majuaní'a. Co nuna rá hyã naya, da zã di hatrã ts'ɛdi mĩ'da yø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ da zã da dap'ũ te'o hĩnga gue'a rá hyã mma.

¹⁰ A nuyã, 'bũi xangu yø mmejmãhyã, hĩnte dî muii yø hyã xãnnbate, hãtyø ja'í. Pɛ mã dãtho'ũ yø judío njarp'ũ. ¹¹ Jatho ngue da thejpa yø hyã'ũ. Porque hĩnga gue'a rá hyã majuaní xãnnbate. Høntho nne ngue da gũjpati rá mɛnyu yø ja'í. Ya ja 'da yø ngu ya xa 'bãrpabi yø mmũ yø ja'í.

¹² Nuna n'na rá bãmhyã p'ũ ja rá hã Creta bi mã te ga 'yo'ũ yø mmɛngũhũ. Bi 'yɛnã: "Nũ'ũ yø mmɛngu Creta ga 'yot'a yø fehni'ũ. 'Bũi tengutho yø ts'o zũ'ɛ. Hønt'a te da zi honí, ɛmmɛi yø danhyɛi", bi 'yɛnã. ¹³ Nuna

rá hyã bi manna, gue'a ga 'yo yø mmɛngu p'ũ gui 'bũi. Janangue 'yɛmmɛi dami hejpati'ũ yø hyãte, n'nãmhmã ngue da bømmanho yø nt'ɛc'ɛi yø ja'í. ¹⁴ Ya hĩnda 'yørpabi mã su'a te sãmãhyã mmanyø judío, nĩ xĩnga gue'ũ yø hyã ngue rá ja'itho dî manda, guehyã yø ja'í hingui nnu manho rá hyã majuaní ya.

¹⁵ Nũ to xãntho yø mmũ, hĩnga høntho dî ntøt'ui n'na rá cosa, sã da t'ɛmbi ngue ya bi nts'on'yø mmũ. Pɛ nũ to hingui ho yø mmũ, ngue hingyø 'yɛc'ɛi, hĩn hapã da thĩnba rá nho. Porque ya xãnts'o yø n'yomfɛni, nĩ xĩngui tãr'mãn'ũ yø mmũ 'mø xãnts'o te øt'e.

¹⁶ I mma ngue pa Oja, pɛ co nu'a te ga 'yo, dî nɛqui ngue hingui pa Oja. Hĩngui hnu manho te ga 'yo, porque yø mmejmãhyã, janangue hingui sã temã nho da 'yøt'e.

2

¹ A nu'í ague Tito, nuna rá hyã rá nc'at'iuu mã nt'ɛc'ɛiui i ja, da gue'a rá hyã gui xãnnbabi yø ja'í'a. ² Gui xihyø daja'í ngue da zam'yø mmũ, dî nhoja'í, dî mfãdi xãntho. Nuna rá hyã majuaní, guehna da 'yɛc'ɛi na. Dî mahyø mmic'ɛiui. Da zeti te rá n'ũ i sã.

³ 'Nɛ'ũ yø xisu ngue yø daja'í, gui xifi ngue da 'yøt'e ngue da hnu mansu. Hĩndyø zate. Hĩndyø itĩ. Gã rá nho da 'yudi. ⁴ Da xãnnbabi yø hmute xisu ngue dî mahyø damme conyø basi dî madi. ⁵ Da xãnnbi ngue dî mfãdi xãntho, 'yo di øtra nts'o. Da mãhyø ngu. Dî nja yø yemmũ. Da 'yøt'e te xihyø damme. Nũ'mø da 'yøt'e tengu na rá hyã naya, ya hĩnjondã zannbabi rá hyã Oja.

⁶ Nũ'ũ yø ts'ant'ũ, xquet'a gui xifi ngue dî mfãdi xãntho.

⁷ A nu'í, dami 'yu'a te rá nho ja ngue da n'yo yø ja'í. Nũ'mø gui xãnnbate, dra hyã njuãntho gui mma. 'Nɛ dî nja ni ts'ũ. ⁸ Dra hyã xtã nho gui mma, mãn'nãn'yo mĩ 'yøt'e ngue hĩnda gue'a gui mma. Janangue nu'ũ mbøcue da mɛs'yø sã. Porque hĩnda dĩni ha di japi da nømman'ũ'ãhã.

⁹ Dami xi'ũ 'bũi ngue yø hmiqui ngue da 'yɛc'ɛi yø hmu 'mø nzofo. 'Yo di thãtho. Da 'yøt'e ngue da hnu manho te ga 'yo. ¹⁰ 'Yo temã cosa di haqui. Zant'a da 'yøtra nho n'nãmhmã ngue dî nɛjmanho rá hyã na Oja mã Yantehã.

¹¹ Ya fãdî hangũ gangu rá mate Oja bi 'dacjã. I nnepe ngue dî nyani gãtho yø ja'í 'bũcua nximhã. ¹² Rãngue bi 'dacjã rá mate, ya nne ngue ga hehmã p'ũ rá nts'o, da gue'ũ yø pãhã ja ua ja rá ximhã ngue hingui ho, mã ga hehmã p'ũ. Ya jatho ngue mɛnte dí 'bũhmũ ua ja rá ximhã, ga mfãhmũ xãntho. Gã n'yo manho. Gã ørpahã mãsu Oja. ¹³ A nuyã, co n'na rá pãhãtho nnã tømhmũ'a rá pa da ɛcua rá Jesucristo. Gã nnuhũ ngue i tãte nã, porque nuna, guehna Oja mã Yantehã nã. ¹⁴ Guehna bi dãse rá te connã nguecũ nã. Bi dũ ngue da yanjã ngue rá nts'o. Bi hoga

mā mmũihũ. I nne ngue gā sohũ rá 'yẽ. 'Nẽ jĩ nne ngue gā hahũ rá ts'edi gā øthũ rá nho.

¹⁵ Guehnã rá hyã gui xãnnbã yø ja'ĩ naya. Dãmĩ hatrà ts'edi yø ja'ĩ ngue dĩ n'yo xãnhõ. Dãmĩ hejpbã 'mø hĩnga gue'a øt'e. Gue'a nĩ 'bẽfi bi 'da'ĩ Ojã'a. 'Yo guĩ nne ngue hĩnda t'øt'a'ĩ mã sũ.

3

¹ Dãmĩ xihyø ja'ĩ ngue dã 'yørpã mã sũ rá dast'abi, gãthõ'ũ mĩ'dã ja yø cargo xãnhẽts'ĩ. Dã 'yẽc'ẽi te di 'bẽpi. Co n'na rá pãhãthõ dã 'yøtrã hõgã 'bẽfi sifi dã 'yøt'e. ² Gui xifi ngue 'yo to dĩ nnømmã'n. 'Yo dyø nequisũ. Dĩ nyã mãnhõ p'ũ ha yã. Dã hnũ ngue dĩ m'mũ mmãnhũgĩ p'ũ ha 'bũhyø ja'ĩ.

³ Mã gã mmbẽmhmũ 'mø mãn'na rá pa ngue 'nẽcjũ nãmã yø m'mãmãmũhũ, dyø mmejmãhyãhũ, hĩnga gue'a te nmĩ øthũ. Xi bẽnngã mã mmũihũ yø pãhã xãnts'o. Xtã m'mũ mãnts'ohũ, 'nẽ dyø zẽyãhũ. 'Da xĩ nũ mãn'ũjthõgãhũ yø ja'ĩ. 'Nẽ dãdĩ nnũ mãn'ũhũ n'na ngũ n'nãjũ. ⁴ Pẽ bi 'yẽhrã pa ngue nũnã Ojã mã Yãntehũ, bi fãdĩ hanjã nã rá mãte bi 'yøt'e ngue bĩ mãdĩ gãthõ yø ja'ĩ. ⁵ Nũnã Ojã bi yãnjũ. Hĩn temã nho dã øthũ ngue'a i yãnjũ. Sinoque bi huẽgãhũ, jãnãngue bi yãnjũ. Bi hõgã mã ts'oquihũ. Bi 'dacjũ rá 'da'yo te ngue rá Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue mã'da'yo dã m'mãmhmũ. ⁶ Ngue ya bi yãnjũ rá Jesucristo, Ojã bã pẽnngãhũ rá Espiritu Santo ngue dã mãxcãhũ xãndõnhõ. ⁷ Bi 'yøtrã mãte Ojã ngue bi hõgã mã ts'oquihũ, bi nepe ngue nũp'ũ 'bũ Ojã di tocagãhũ ngue ja gã m'mãmhmũ p'ũ para zãnthõ. A nũyã, gue'a dĩ tømhmũ'a ya.

⁸ Nũnã rá hyã ja ua, gã majũãni nã. Jãnãngue dãmĩ hatrà ts'edi yø ja'ĩ ngue guehnã rá hyã dã 'yẽc'ẽi nã. Nũ to gã 'ẽc'ẽi Ojã, di ja ndũmmũ dã 'yøtrã nho. Nũyã yø hyã ya, xãnhõ 'nẽ dã 'yørpãbĩ rá nho yø ja'ĩ. ⁹ Pẽ 'yo guĩ nnehũ ngue dĩ nã yø njunt'ĩ hĩngũi ja te rãngue'a. 'Yo gãdĩ njunthũ co nũ'a te xĩ n'yo yø ndiua mãnjãm'mø. 'Nẽ 'yo gãdĩ njunthũ ngue conã ley gã 'yo yø judĩo. Porque rá njunt'ĩ, hĩn temã nho øt'e.

¹⁰ Nũ'mø 'bũi to øtrã sũi ngue di 'uecyø 'yẽc'ẽi, dãmĩ hejpi. Rã 'dãdĩ õgue rá yõdĩ guĩ hejpi. Pẽ nũ'mø hĩngũi nne dã 'yøde te guĩ xifi, õ nĩmãnthõ gãdĩ nsixui. ¹¹ Porque nũ to hĩngũi nne dã 'yøde te sifi, mã'bẽdĩ rá mmũ. Ya dĩ nẽquĩ ngue nne rá mmũ øtrã ts'oqui.

¹² Dĩ sãnnĩ ngue gã pẽn'na'ĩ p'ũ rá Artemas, õgue rá Tiquico. Nũ'mø bi zømp'ũ, 'yørqũits'ũ rá mãte guã 'ẽ'a n'nihĩ, gã nc'atui p'ũ ja rá hĩnĩ Nicópolis. Porque dĩ nne ngue ja gãnjĩ nthõcã p'ũ rá s'ẽye. ¹³ Nũnã rá Zenas rá pøngãhyã ngue rá ley, dãmĩ fãts'ĩ te honĩ. Dã

guehrã Apolos dãmĩ fãts'ĩ te honĩ. Gũi unũi te dã n'yo, 'yo te dãdĩ 'bẽdĩ. ¹⁴ Gãthõ yø 'yẽc'ẽi dã bãdĩ ngue jãthõ dã 'yørpã rá 'bãxte'ũ ja te hẽmbĩ. Porque nũ'mø hĩn temã nho ørpãbĩ rá mmũc'ẽiui rá ja'ĩ, ya hĩnte dĩ mũui te gã 'yo rá ja'ĩ.

¹⁵ Gãthõ ya 'dãuã dĩ 'bũcãhe di zẽngũã'i. Gui xĩ'ũ mã zi cũhũ p'ũ guĩ 'bũi ngue dãdĩ zẽngũãgãhe. Ojã di jãpĩ gãthõ'ãhũ. Dã ngũt'ãthõ.

Ra Filemón

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba ra Filemón.

¹ Ague ma zimmađi mmimfehiu Filemón. Nugui, conma zi cuui ra Timoteo, dađi zengua'a'be. A nugui, dra Pablo, di ofadiga ua nge di mmamba ra hya ra Jesucristo. ² Di pennbabi ra nzengua'u yø 'yεc'ei di mpeti p'u ja ni ngu. Co 'nehna ma cu ra Apia, 'nehra Arquipo, nuna faxqui ngue di 'yonna hya, ga dađi zengua'be. ³ Di nnegā ngue nuna Oja ma Papāhu, co 'nehna ma Hmuha Jesucristo di jap'aha 'ne da hyut'a ni mmuihu.

⁴ Nu'mø di mmat'Ojagā, zant'a dađi ja mammađi Oja connā ngue'e. ⁵ Porque di øcā ngue janjuani gadi mađi to gātho yø ja'i ya o rá 'ye Oja, 'ne gui hahni mmui gui εc'ei na ra Hmu Jesús. ⁶ Nu'u yø ja'i gā japi bi 'yεc'ei na ra hya gui εc'ei, di āpa Oja ngue da xojpa yø mmui ngue da bađi xanho hanja'a te gā rá njapi Oja di 'daci connā nguehra Jesucristo. ⁷ A nuyá, janjuani ngue dađi johya, ya hu ma mmui tengue gui øt'e, ngue gadi ma'u ma zi cuhu. Porque nu'a te ra nho gui øt'e ma zi cu'i, di hātra ts'edi yø n'yomfēni'u ma zi cuhu'a.

⁸ Janangue nugā, n'na ra mate di nne ga ā'i. Hingra ngue mø ngue bi 'daca ts'edi ra Cristo ngue ga xi'i te ja ngue gui 'yøt'e. ⁹ Pe di ā'i ra mate, porque dađi ma'i. Nugā dra Pablo, ya dra đac'ei gā 'ne di ofadiga ngue di mmambrā hya ra Jesucristo. ¹⁰ Nuna ra mate di ā'i, dami huεcra Onésimo. Nuna, 'bui tengutho 'mø ngue ma basigā na. Nuna ra hya dá xicā ua ja ra fādi, bi 'yεc'ei te dá xifi. ¹¹ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna ra Onésimo manj hmiqui na. Himmj pønna güenda te mī øt'a'i. A nuyá, mente di yohmi ya, di hommi na ra Onésimo ya.

¹² Ya ga et'ā ya ngue da map'u gui 'bui. Pe nugā hinha nnā pumbēni, porque emmeđi dađi mađi. ¹³ Di pacā ngue gui nne gui faxqui te di honi. Janangue nmi nne xcā sammā ua na ngue da māxqui mente di ofādi, ma'huqi ngue di mmangā ra hoga 'da'yo hya. ¹⁴ Pe hinda sammj, porque hinda nne ga øt'a'i ra ts'edi gui faxqui. A nu'mø gui nne gui faxcagui, nu te da mī'a mpāhā ni mmui, gue'a di nja'a.

¹⁵ Rā nzequi mī jatho ngue da zoc'a'i p'u ni hmiqui njammj pa. Porque nu'mø bá pengui, ya dra 'yεc'ei, 'ne ya hinni mantho da hyc'a'i p'u. ¹⁶ Nuna ni hmiqui, 'yo ni mantho gui ørpe tengutho ørpa yø hmiqui yø ja'i. Sinoque nuna ni hmiqui, gui mbēni ngue

bi gohi tengutho 'mø ngue eni cu na. Nugā emmeđi dađi macā na ra Onésimo, pe da gue'e ma datho ja ngue gui mađi. Porque nuyá, hinga hontho ngue ni hmiqui ya, sinoque ni cu ya ngue n'nat'a ra Hmu gui εc'ei ui ya.

¹⁷ Janangue nu'mø gui 'bui ngue dađi n'amigoui ya, damj unna ts'āya na ra Onésimo tengutho 'mø ngue go gadi 'daca ts'āya. ¹⁸ Nu'mø ngue bi 'yøt'a'i ra nts'onj, ogue tu'i ra menyū, go damj jεgbagui. ¹⁹ Ga cuatā ua ja ra sūcuā na ra hya ja ua: "Nugā dra Pablo, go ga jut'a'i". Pe hinda nne ga bēn'a'i ngue 'nε'i gui tuqui. Porque go dá xi'i ra hya ngue ha di nyanni te. ²⁰ Ague ma zi cu'i, ngue n'nat'a ra Hmu di εc'ei ui, 'yørcagui ra mate na ra hya di xi'i. Damj hyurcagui ma mmui ngue dađi ncui ngue ra Cristo.

²¹ Di pen'na'i ra hya ja ua, porque di pacā xanho ngue gui 'yøt'a te di xi'i. 'Nε di pađi ngue man'na xangu gui 'yøt'e ngue'a te di xi'i ya. ²² A nuyá, damj nsā hapu ga nsāya 'mø dá magā p'u. Ya di ena ngue ga mma p'uya, porque gue'a gui āphu Oja ngue di nja'a.

²³ 'Nehna ra Epafra, 'daua di ofadiga'be, pen'na'i ra nzengua. Xquet'a bi n'api ngue i mmambrā hya ra Jesucristo. ²⁴ Nuna ra Marco, 'nehra Aristarco, 'nehra Demas, 'nehra Lucas, guehya di mpefi faxqui ngue mmanna hya ya, xquet'a di zengua'i.

²⁵ A nuyá, nuna ma Hmuha Jesucristo di japi gātho'aha. Da ngut'atho.

Hebreos
Ja ua ra carta bi 'bennbabi yø
'yɛc'ɛi, ca ra nyogui
testamento, nt'o't'i ra hya
ngue ra ebreo.

1 Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, bi bennbabi yø pøngahya na ra hya bi xihyø nyogui ja'i bi zofo. Xandøngu yø nniði bi zohyø ja'i, pe 'dama 'dan'yo bi 'yøt'Oja ngue ha ga nzohyø ja'i. 2 A nuyá, nuyua ya rá nzequi yø pa ya, Oja bá penhná Ts'ant'u ngue bi zoc'segahu. Nuna rá Ts'ant'u Oja bá penhua, guehna bi dápi gátho yø cosa i ja ngue di manda na. Conná guehna rá Ts'ant'u Oja bi nhogui te gáma cosa ja nximhá, da gue'a te bi ja mahets'i bi hoqui. 3 Tengutho Oja ngue maguese, njarbutho rá Ts'ant'u ya ngue maguese, porque 'da'iguui. 'Nɛ høntho da ma tengue di nja, ya di sigue jatho yø cosa ja nximhá, da guep'u mahets'i di sigueho te bi jap'u. Guehna bi hoga ma ts'oquihu na. M'mefa p'uya bi ma mahets'i ha bádi manda, i mniþ'u bi ja rá n'yei Oja rá Papá. 4 Guehna tate ja rá ts'edi na gue'a ra ts'edi ja yø anxe. Porque ma datho xanhets'i rá 'befi bi tocabi gue'a te ra 'befi pehyø anxe.

5 Nuna rá Ts'ant'u Oja i tate na ngue gátho yø anxe. Porque Oja bi 'yembrá Ts'ant'u: "Gue'e ma Ts'ant'u'i. A nuyá, da fadi ngue guecá ni Papágui", bi 'yembi. Pe Oja, hinjam'mø xa xi'a n'na ra anxe ngue da 'yembi rá ts'ant'u. Mahømbi 'yɛn'Oja: "Go gueque rá Papágá'a. Nu'a p'uya, gue'a ma Ts'ant'u'a", bi 'yena. 6 Nuna rá Ts'ant'u Oja, guehna tate na ngue gátho. Janangue nu'mø mambá penhná Ts'ant'u Oja ua ja rá ximhá, Oja bi 'yena: "Gátho yø anxe, da danne na ma Ts'ant'u", bi 'yena.

7 Pe nu'mø mi man'Oja ngue te pehyø anxe bi 'yena: "Nuyua yø anxe, guehya yø m'menhni Oja ya. 'Nɛ 'yo yø anxe tengutho ga n'yo ra ndahi. I ja yø ts'edi tengutho ra sibi ngue hinjonda dáqui", bi 'yena.

8 Nuna Oja, bi 'yembrá Ts'ant'u: "Nuyá, gue'e grá Oja ya, 'nɛ gue'e gui manda para zantho'a te ja ya. Nu'mø gá 'yøtra ts'at'abi, gá rá nho gui 'yøt'e. 9 Gá gue'a rá nho gadi ho gui 'yøt'e. A nu'a hinni 'yup'u, hin gadi ho gui 'yøt'a. Janangue nu'a ni Oja, ma datho bi jap'a'i. Bi 'yøt'e ngue mathoguitu gui johya ngue gátho mi da ni n'youi". 10 Mahømbi 'yembrá Ts'ant'u Oja: "Nu'i, gue'e grá Hmu, ngue nup'u bá fadi bá nja ra ximhá go gá hoqui. 'Nɛ conni 'ye gui hoqui te bi ja maya rá c'amahets'i. 11 Pe nu te gátho ja ya, da 'yehra pa ngue da guadi. Pe nu'i,

gui 'bui para zantho. Gátho ya yø cosa gá hoqui, da thogui. Tengutho ra zebazu 'mø ya hinte pefi, 12 da jaqui, da ma ma poni. Di njarbutho'a te ja ya. Pe nu'i di sigueho gui 'bui para zantho", bi 'yɛn'Oja. 13 Nuna Oja, hinjonni anxe bi xifi tengutho bi xihrá Ts'ant'u ngue bi 'yembi: "Damí mícua ja ma 'yei mente ga øt'a ngue gui manda gátho'u ni nsaiui", bi 'yembi. 14 Gátho yø anxe, i ja yø te pe hin'yu yø do'yo. 'Nɛ guehya 'bui ngue ørpabi rá 'befi Oja ya. Guehya yø m'menhni Oja ya, ngue pa ndap'u bi zá ngue bi fáhyø ja'i nuyua tøm'i ngue da nu rá nho i ja ngue di un'na Oja yø ja'i bi yani.

2

1 Janangue nuyá, ngue ya dá pahmu ngue tate na rá Ts'ant'u Oja, mathoguitu nne ngue ga ørpahu masu na ra hoga 'da'yo hya bi xicju. Ma ga ja ndummai ngue hinga ehmu na ra hya na. 2 Conque ra hya bi manyø anxe Oja 'mø yø pa xa thogui, di nja'a te ra hya bi ma. Pe nu'u yø ja'i himbi 'yøpra masu na ra hya na, sinoque bi mestho rá hya, guehya bi ntheu rá castigo ya yø mmeimaha. 3 Janangue nuyá, ¿hague ngu rá castigo ga thohmu 'mø hinga ørpahu masu na ra hoga 'da'yo hya sicju ngue ha di nyanna tehu? Porque guee rá Hmu Jesucristo bi ma ngue ha di nyanna tehu. A nu'u yø ja'i bi 'yɛc'ɛi na ra hya bi ma, i ha xa njuani ngue majuaní na ra hya bi sifi, janangue bi thogahu na ra hya na. 4 Nuna ra hya bi ma, nuna Oja bi japyø ja'i ngue da ðinyø mmui ngue majuaní na ra hya bi sifi. Porque bi mfáxe Oja ngue di japyø mafi ngue da zá da 'yøtyø milagro p'u ha 'buehyø ja'i, 'nɛ bá pennbabi rá Espiritu Santo yø mafi ngue da máts'i da 'yøtyø mafi'a te gá nnepe da 'yøt'e.

5 Pe nuna ra 'da'yo ximhá di mmangá ngue di nja, hinte mman'Oja ngue da gue'u yø anxe di manda na. 6 Sinoque nt'ot'i p'u ja rá Maça Libro te'o bi zán'Oja ngue di manda na ra 'da'yo hai. I enna hya nt'ot'i: "Agué ma Oja'i, ¿te 'be'a exa gui mbennbabi yø ja'i? ¿Hanja ngue mathoguitu gui ho ni mmui conná ngue'u? 7 Ma Oja'i, met'o gá japi ngue bi gohyø ts'edi yø ja'i ngue'a rá ts'edi ja yø anxe. Pe m'mefa p'uya, gá japi ngue ma datho da hnu mansu. Porque gá unná cargo ngue di manda gátho yø cosa gá hoqui. 8 Nu hangu yø cosa i ja, gá gá japi ngue di manda", i enna hya. Ngue nguna ra hya nt'ot'i ya ngue Oja bi japra ja'i di manda gátho yø cosa i ja, gue'a gui nequi'a ya ngue nu hangu yø cosa i ja, gá bi fati. Pe astá guehya, tobe hundi nuuhø ngue gátho yø cosa i ja, daði manda ra ja'i.

9 A nuyá, ma ga umhmá xanho rá güenda te bi thohra Jesús. Oja bi japi ngue bi gohrá ts'edi m'met'o ngue'a rá ts'edi ja yø anxε. Pε Oja bi 'dacjü rá mate ngue bi dü rá Jesús, bi hoga má ts'oquihu. A nuya ngue bi dü rá Jesús conná nguecjü, Oja bi 'yøt'e ngue mathoguitho hñu mansü na rá Jesucristo.

10 Nu te gämä cosa bá sän'Oja ngue i ja, ga nja yø cosa ngue dá 'yørpabi rá 'befi. Pε nne Oja ngue nu hangu yø ja'i dá gohi ngue yø basi, guehya dá zixpü ha 'bui. Janangue Oja mi jatho ngue bi hojpa yø ts'oqui yø ja'i, bi japi ngue bi dü rá Jesús ngue dá yani. 11 A nuyá, nuna rá Jesús bi hoga má ts'oquihu. Nu'a rá Papá naya, gue'a ma Papáhu'a ya. Janangue rá Jesús ya hingui pεsrá sä dá manya ngue dadi ncuhu. 12 Rá Jesús bi xihrá Papá'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro, bi 'yεmbi: "Nup'u 'buhyo ja'i dadi ncu'be, ja ga mmangá p'u te'o'i. Nup'u hapu mandöngu dyø ja'i di mpeti, ja ga tut'a'i p'u yø alabansa", bi 'yεmbi. 13 Rá Jesús mahömbi 'yεnā: "Nugā hinda hönt'a Oja di nnöxā ya". Mahön'a emp'uya: "A nuyá, nuya yø basi Oja bi dáqui ngue ga fäts'i, 'daua dí 'b'u'be", bi 'yεnā.

14 Nuya mma ngue yø basi ya, guehya yø ja'i ya. Janangue rá Jesús bi nja'i para ngue dá gohi tenguthoju. Bi ne ngue dá zäp'u dá du, n'namhma ngue di ts'onnbá rá ts'edi ra zithü nuna rá ts'oqui p'u bá nja rá ndate ngue bi dü yø ja'i. 15 Nuya yø ja'i mi 'bu ndummai hangu rá pa ngue mi sü dá du, a nuya bi japi ngue ya hinñi mantho dá zu dá du yø ja'i ya. 16 Nuna rá Jesús himbi 'yehε ngue yø anxε dá mäts'i. Sinoque guehya yø ja'i bi dennbabi rá nt'ε'ci rá Abraham bi 'yehε dá mäts'i. 17 Para ngue dá zá dá máxyø ja'i na rá Jesús, mi jatho ngue bi nja'i, bi tho'a te gämä n'u thohyo cu. Nu'mø ngue mi tho'a te gä mi thohyo cu p'uya, ya bi nja rá yemmai di huεcyø ja'i. A nuyá, dá dá zäp'u dá gohi xanho ngue rá mmäcja Oja ya, dá 'yøtra 'bøt'e ngue di hojpabi yø ts'oqui yø ja'i. 18 Nu'mø majapi dá 'yøtra ts'oqui yø ja'i, pε rá Jesús pađi ha di japi ngue di zajpabi yø mmui yø ja'i. Porque nuna ja rá ximhäi xangu rá n'u bi thogu, 'nε xquet'a 'nεεε rá Jesús bi njapi ngue xtá 'yøtra ts'oqui.

3

1 Ague má zi cu'ahu, bi zon'nahü Oja ngue dyø ja'i'ahu. A nuyá, dami hyacjü xandönho rá güenda ngue te rá 'befi rá Jesucristo i ja. Guehna rá representante Oja ua ja rá ximhäi na, 'nε guehna nnøpe ngue rá 'bet'o mmäcja Oja p'u ha bi 'bui ngue faxcahu na. Porque nuna rá hya dí εc'eiü, guehna gui nequi na ngue ja te pfi. 2 Nuna rá Jesucristo, guehna bi 'yεx Oja ngue dá 'yørpabi rá 'befi. Pε bi 'yøt'e tengutho bi 'yøtra Moisés, ngue bi

'yøt'e xanho rá 'befi bi xi Oja ngue dá 'yørbu ha 'buhyo ja'i Oja. 3 Pε nuna rá Jesús, má datho ni 'yup'u dá hñu mansü na ngue rá Moisés. Tengutho n'na rá ja'i di hoca n'na rá ngu ngue di manda. Nu'a rá ja'i di manda rá ngu, gue'a má datho hñu mansü a ngue gátho mi dá yø ja'i 'bup'u ja rá ngu. 4 Porque gátho yø ngu i ja, i 'bui to bi hoqui. A nuyá, nu te gämä cosa i ja, gä gue'a Oja bá zänni ngue bi nja. 5 Rá Moisés bi gohi ngue rá mefitho ngue bi mpep'u ha 'buhyo ja'i Oja. Pε bi 'yøt'e xanho rá 'befi bi xi Oja dá 'yøt'e. Porque bi xihyo ja'i te ja ngue di nja m'mefa. 6 Pε nuna rá Cristo ngue rá Ts'ant'u Oja na, bi 'yøt'e xanho te rá 'befi bi un'na Oja ngue di mandabi yø ja'i ya o rá 'yε. A nuyü ya, guecjü yø ja'igahu Oja ngue'mø ga hahu rá ts'edi ga tenhnu rá Cristo asta guep'u rá nzequi, 'nε ga hahu rá ts'edi co n'na rá pähä ga tömhmu'a te rá nho di 'dacjü Oja m'mefa.

7 Janangue nuyá, dami 'yørpahu masu na ra hya mmanna Espiritu Santo p'u ja ra Macá Libro ngue εnā: "Nu rá pa ja p'uya, dami 'yøhmü na rá hya xi'ahu Oja. 8 Ogui festhohu rá hya mman'Oja. Mamü 'yøthü tengutho bi 'yøtyø nyogui ja'i p'u ja rá dapo ngue bi mestho rá hya bi man'Oja, asta gue'mø mi unna cuε Oja te ørpe. 9 Janangue Oja bi 'yεnā: Nup'u ja ra dapo, mathoguitho ngue bi 'dacrā cuε'u yø nyogui ja'i. Mente gue'a nyote njeja, nguna rá hya bi 'yøtyø ja'i, madague'a bi nu yø ja'i yø milagro dí øt'e. 10 Janangue nugá dá sui. Porque nuya yø ja'i ya, xoxca nzántho ngue dá hyεgagui p'u. Hingui nne dá hyaxra hya dí xifi ngue dá n'yo. 11 Janangue nu'mø mi 'dacrā cuε yø ja'i, dá xi p'uya dá εmbi: Nuyá, ya hinga cu'ahu p'u ja rá häi xtá sämmi ngue xcāni nsāyahu ya", εn'Oja.

12 A nuya má zi cu'ahu, dami mfähmu ya, man'nan'yo mi 'yøthü ngue to dá 'yεnnā mmui ngue dá hyεp'u Oja, dá 'yεnā ngue ya hingui εc'ei Oja. Porque Oja majuanü ngue 'bui. 13 Mente tobe nzocjü Oja ya, n'na pa ngu n'na pa dami nhyathu rá ts'edi n'na ngu n'na'ahu. Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue sägui hyä'ni mmui gui 'yøthü ra ts'oqui ngue gui festhohu rá hya mman'Oja. 14 Nu to gátho ya dí εc'eiü rá hya ya, nu'mø ga hahu rá ts'edi ngue hinha gdá hehmu rá hya asta guep'u rá nzequi, gue'mø di tocagahu ngue má n'yoü rá Cristo p'u ha di manda 'mø.

15 Nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro ra hya ngue εnā: "Nu rá pa ja p'uya, dami 'yøhmü na rá hya xi'ahu Oja. Ogui festhohu rá hya mman'Oja ya. Mamü 'yøthü tengutho bi 'yøtyø nyogui ja'i p'u ja rá dapo ngue bi mestho rá hya bi man'Oja", i εnā. 16 Ya gui pahmu te'o ya yø ja'i bi mestho rá hya bi

man'Oja. Guehya yø ja'i bá juca Egipto ra Moisés. ¹⁷ Ne ya gui pahmü ngue guehya yø ja'i bi zü Oja ngue bi 'yøtyø ts'oqui mēnte nyote njeya. Janangue bi dup'u ja ra dapo gátho ya yø ja'i ya. ¹⁸ Ne gui pahmü ngue guehya yø ja'i bi mestho ra hya bi man'Oja ya. Janangue Oja bi xihyø ja'i ngue bi 'yēmbi: "Nuyá, ya hinga cū'ahü p'u ja ra häi xtá sänni ngue xcáni nsáyahu ya", bi 'yēmbi. ¹⁹ Ja di nequi ua ya ngue hĩmbi ma maçat'i p'u ja ra häi mü ja ngue xtáni nsáya porque hĩmbi 'yēc'ei ra hya mman'Oja.

4

¹ A nuyá, nuna Oja nzongahu ngue di cūcju p'u ja rá ts'áya mma ngue di säyagahu. Pe tobe nimantho nzongahu. A nuyá, ya nts'utho, porque nthambenitho ngue di m'mü i'da ngue hinda ma maçat'i p'u ja rá ts'áya Oja. ² Porque tengutho na ra hya bi sicju ya, ngue nne Oja da yanju, xquet'a guehna ra hya bi si'ü yø ja'i bi mestho ra hya manjam'mø naya. Bi 'yøde hanja ra hya, pe hĩnte ni bøntho ngue bi 'yøde, porque hĩmbi 'yēc'ei ra hya bi sifi. ³ Pe nujü, ngue ya dá ec'eihu ra hya bi man'Oja, ya di cūcju p'u ja rá ts'áya Oja. Pe nuyá yø ja'i hĩmbi 'yēc'ei ra hya bi man'Oja, guehya yø ja'i bi zü Oja ya. Janangue nguna bi man'Oja mam'met'o: "Janangue nu'mø mü 'dacra cue yø ja'i, dá xi p'uya, di ēmbi: Nuyá, ya hinga cū'ahü p'u ja ra häi xtá sänni ngue xcáni nsáyahu ya", bi 'yēmbi. Pe nuna ra ts'áya bi man'Oja ngue di unj, ya ja na astá gue'mø mü hocra ximhäi Oja. ⁴ Nup'u ja ra Maçá Libro nt'ot'i p'u ra hya ngue mma te bi 'yøt'Oja'a rá yoto ma pa. I mma ngue bi nsáya Oja'a rá yoto ma pa ngue bi jua'a te rá 'befi bi 'yøt'e. ⁵ Ya mahøna guehna ra ts'áya bi man'Oja 'mø yø pa mü 'yēmbyø ja'i naya: "Ya hinda zá ga cū'ahü p'u hapü mü ja ngue xcáni nsáyahu", bi 'yēmbi. ⁶ A nuyá yø ja'i rá müdi bi 'yøhna ra hoga hya na, nuna Oja, hĩmbi säyabi ya yø ja'i p'u ja rá ts'áya, porque hĩmbi 'yēc'ei yø ja'i te xifi. Pe nuyá, tobe nimantho nthø'mitho mü'da yø ja'i ngue da 'yēc'ei te mman'Oja ngue di unna ts'áya yø ja'i p'u ja rá ts'áya. ⁷ Astá guehyø pa di 'bühmü ya, hĩngu thohna ra hya bi xi Oja yø ja'i ngue ena: "Nu ra pa ja p'uya", i ena. Nu'mø yø pa xa thogui, mü nzo Oja yø ja'i p'u ja ra dapo. Mü ma ndø ya'atho yø pa m'mefa p'uya, mahømbi begnnabji Oja ra David hanja ra hya bi cuarpü ja ra Maçá Libro ngue bi 'yēna: "Nu ra pa ja p'uya, dami 'yøhma na ra hya xi'ahü Oja. Ogui festhohü ra hya mman'Oja ya", bi 'yēna.

⁸ Ja di nequi ua ya ngue nu'a ra ts'áya bi xi Oja yø ja'i ngue di unni, hinga guep'u ja ra häi manj zixyø ja'i ra Josué bi xi Oja. Porque nu'mø ra pa mü zixyø ja'i ra Josué, mü thogui ya'atho yø pa p'uya, mahømbi 'yēn'Oja ngue jap'u man'na ra pa ngue da yetyø ja'i p'u ja

rá tsáya. ⁹ Janangue nuyá, jap'u ra ts'áya xa nzänni ngue di säyabi yø ja'i Oja tengutho Oja ngue bi nsáya'a rá yoto ma pa. ¹⁰ Porque nu ra ja'i ngue da yarbu ha 'bü Oja ngue 'dap'u di nsáyau, guehna ra ja'i ya bi zep'u rá 'befi xa 'yøt'e, tengutho Oja 'mø mü jua'a te rá 'befi bi hoqui, bi nsáya. ¹¹ A nuyá, gáthogahu, dami hyahü ra ts'edi ya, ma ga ja ndummai ngue ga cathü p'u ja rá ts'áya Oja. Man'nan'yo mü 'yøthü ngue gui 'yøthü tengutho bi 'yøt'u yø ja'i hĩmbi 'yēc'ei ra hya bi xi Oja. Janangue Oja hĩmbi cūgrü ja rá ts'áya.

¹² Nuna rá hya Oja, tatetho ja rá ts'edi ngue di mpep'u ja rá n'yomfeni ra ja'i. Tengutho n'na ra juai xandø nts'a 'ne ja yoho yø het'i, njarbatho na ra hya mman'Oja ya. Porque thohra hya astá mbo rá mmai ra ja'i, bi 'uēspabi rá n'yomfeni ra ja'i. I øt'e ngue rá n'yomfeni ra ja'i di nequitho 'mø ngue xanho ogue hĩngu ho. ¹³ A nuyá, nu te gäma hya ja mbo ma n'yomfenihü ya, hinda zá ngue tema hya ga ajpahü Oja, ga ena ngue hĩngu padj te di mbēmhmü. Porque ma n'yomfenihü, hĩnte juü, gä pa Oja te di mbēmhmü. Porque nuyá, guesē Oja ga dāphü ra güenda tengue nná 'yohü.

¹⁴ Nuna ra Jesús rá Ts'ant'u Oja, bi yarbu mahets'i, 'ne guehna di nnøpa mmäcjuhü p'u ha 'bü Oja naya. Janangue nuyá, nneho ngue di ndü xandønho ma nt'ec'eihu. ¹⁵ Nuna ma mmäcjuhü na, guehna di hücgahu 'mø nnü ngue di 'bü ndummai ngue hĩngu nzaquigahu. Ya padj te di thohmü 'mø di 'bü ndummaiü, porque 'ne'a bi njapi ngue xtá 'yøtra ts'oqui'a. Pe nuna, hĩn tema ts'oqui bi 'yø'na. ¹⁶ A nuyá, ma ga hahü ra ts'edi ga nzohmü Oja ya. Gä äphü ra mate ngue da mäxçahu. Porque Oja ja rá nhuçate. Nu'mø ga xihmü ngue da mäxçahu, di mfäxte.

5

¹ Nu gátho yø mmäcja pøni ngue yø 'bet'o mmäcja yø judío, yø ja'itho tengutho yø mmjjudioui. Guehya t'ets'i ngue dyø representante yø ja'i p'u 'bü Oja ya. I ja yø 'befi ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja, para ngue di nhohyø ts'oqui yø ja'i. ² Guehna di hücyø mmic'eiu hĩngu padj te øt'e, guehya taphobi rá ts'oqui ngue hĩngu nzaqui. Nu'a gui hücyø ngue 'nege na ra mmäcja hĩngu nzaqui. ³ A nuna ra 'bet'o mmäcja, ngue 'nege na hĩngu nzaqui na, rá müdi ørpa ra 'bøt'e Oja ngue di hocrá ts'oqui. Ja da 'yøtra 'bøt'e p'uya, ngue di nhohyø ts'oqui yø ja'i. ⁴ Nuna ra 'bet'o mmäcja, hĩngu sänsē rá 'befi pefi ngue ra 'bet'o mmäcja. Tengutho ra Aarón, hĩmbi zänsē rá 'befi ngue rá 'bet'o mmäcja Oja, sinoque Oja bi 'yets'i.

⁵ A nuyá, nuna ra Jesucristo nnopa 'bet'o mmäcja Oja p'u ha 'buí. Hĩmbi zãnsẽ na ngue dra 'bet'o mmäcja, sinoque Oja bi 'yets'i tengue pehya. Porque Oja bi 'yẽmbi: "Gue'e ma Ts'ant'u'i. Da bahyø ja'i ya ngue guecã ni Papãgui", bi 'yẽmbi. ⁶ A nuyá, mahøn'ã nt'ot'i ra hya p'u ja ra Macã Libro ngue ẽna: "Nuyá, gue'e grã mmäcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pehra mmäcja Melquisedec".

⁷ Nu'mø mi m'mucua ja ra ximhãi ra Cristo, nts'edi ga nzo Oja 'mø bi mat'Oja, astã zoni. Porque Oja xtã nzã xtã nyani ngue hĩnxtã ndũ. Pe Oja ørpabi masu 'mø bi zofo, porque mathoguiho nuu mansu Oja. ⁸ Madague'a ngue rá Ts'ant'u Oja na ra Cristo, pe para ngue da zã da 'yørpabi rá pãhã Oja, bi n'unĩ ngue bi zã ra n'u. ⁹ A nuyá ngue hĩnte di 'bedi, gã bi 'yøt'e te bi zãnnbabi Oja ngue da thogui, janangue ya sã da yãni para zantho yø ja'i nuyã da 'yøt'e te xifi. ¹⁰ Ra Cristo, Oja bi 'yets'i ngue da gohi ngue ra 'bet'o mmäcja, di thocra 'befi mi pehra mmäcja Melquisedec.

¹¹ Dĩ nne gã xi'ãhu hanja na ra hya di mma. Pe xãnhẽnnĩtho ha di zã gã mma, porque hĩngui tĩnnĩ mma te di xi'ãhu. ¹² Ya manjam'møtho guĩ ẽc'ẽihu ra Jesucristo ya. Nu'mø gdĩ hãhu ra ts'edi ya, ya gdi xãnnbãhu ra hya mi'da yø ja'i ya 'mø. Pe astã guetya ngue hĩngui tĩnnĩ mmaihu hanja ra hya guĩ ẽc'ẽihu ya. Tobe nĩmantho guĩ nnehu ngue nu'mø sãn'nahũ rá hya Oja, da gue'u yø hya hĩngui hẽnnĩ guĩ nne da si'ãhu. Mahøngui nne guĩ cohũu tengutho yø basi ngue sidra xi'ba, conque ya ja ngue ra hmẽ da zi. ¹³ A nu'ũ sidra xi'ba, gue'u yø basi sutho 'nẽ hĩngui padĩ ndana ra hya njuãtho, ndana hĩn'na. ¹⁴ Pe nu'ũ ya si'ã huẽ, gue'u yø daja'i. Porque ya padĩ da hyacra güenda te ga 'yo. Pa'mø ngue xãnho te ga 'yo ogue hĩn'na.

6

¹ A nuyá, ma gã xãhmũ yø hya rá nsãui di xã yø daja'i ya. A nu'ũ yø hya hĩngui hẽnnĩ guĩ xãhmũ p'u bá fedi güã pahmũ ra Cristo, 'yo guĩ nne ngue høn't'ũ guĩ 'yøhmũ'ũ yø hyã'u. Ya hĩnnĩ mantho ja gã xi'ãhu ngue hĩngui 'yøthũ'ũ yø nts'o bá n'youi ra castigo, ogue ja gã xi'ãhu ngue guĩ 'yẽc'ẽhu Oja. ² Ya hĩnnĩ mantho ja gã xi'ãhu ngue guĩ nxixyahũ, ogue ja gã xi'ãhu ngue guĩ japnĩ 'yechũ p'u ja yø ya yø 'yẽc'ẽi. Ya hĩnnĩ mantho ja gã xãn'nahũ ngue di bẽnnate yø ánima. Hĩnga ja gã xãn'nahũ ngue jatho ngue da thaspabi ra güenda yø ja'i, ngue ja da zãnnbabi Oja te da thogui para zantho n'na ngu n'na yø ja'i. ³ Da ne Oja ngue da zã gã sigue gã xãhmũ mi'da yø hya.

⁴ Porque nuyã yø ja'i ya xã hyep'u ra Cristo, ya hĩnte ni bøntho ngue mahøndi

xãnnbabi ra hya. Guehya bi xojpahmã Oja yø mmũ ya, bi nthẽhmaui rá njapi Oja. Ya bi nthẽhmaui ra Espĩritu Santo. ⁵ Ya bi dĩnhma yø mmũ ngue xãnho rá hya Oja. Madague'a tobe hĩngui søhra Jesucristo ngue di mãnda ra ximhãi yø pa bá ep'u, pe bi badĩ xãnho ya yø ja'i ya ngue ja rá ts'edi. ⁶ Pe bi hyep'u ra Cristo m'mefa ya yø ja'i ya. Ya hĩngui sã ngue xøge ra ts'editho gã ørpe ngue høndi 'bãtyø mmũ, porque nuyã yø ja'i njap'u, tengutho 'mø mahøn dadi cuarpabi ra pont'i rá Ts'ant'u Oja. Di japi ngue thenni gãtho yø ja'i mahøn'a.

⁷ Nuyã yø ja'i ya, øt'e tengutho yø huãhi 'mø bi n'ye, ngue sinna hãi ra 'ye. Nu ra huãhi bi zinnĩ xãnho ra 'ye hãi, nu'mø bi nja ra huãhi i pø mmanho, ya da 'yørpabi ra nho'a to bi mpefi. I n'youi rá njapi Oja. ⁸ Pe nu ra huãhi ngue bi zinnĩ xãnho ra 'ye hãi, 'nẽ høndyø 'ũini bi nja, ya di nzø, porque hĩnte di muui. Guehya yø ja'i da japra castigo Oja ya.

⁹ Ague ma zi cu'ãhu, dá mangã na ra hya na, pe hĩndĩ mmangã ngue gdĩ ẽn'ãhu ngue ya xcã hyẽhmũ p'u ra Cristo. Porque di pacã ngue ya bi nyannĩ tehu, janangue ya guĩ øthu ra nho. ¹⁰ Nuna Oja, gã gue'a te ni 'yup'u øt'e. Janangue nuna rá 'befi Oja guĩ ørpahu, hĩndĩ pumbẽnĩ na. Da gue'a ra 'bãxte njandyatho guĩ ørpabi ni mmĩ'yẽc'ẽihu, xquet'a hĩndĩ pumbẽnĩ Oja. Nuna te gã ra nho guĩ ørpa ni mmĩc'ẽihu, gue'a guĩ nẽquĩ ngue majuanĩ gadĩ mahmũ Oja'a. ¹¹ A nuyá, dí nnegã ya ngue nuna ra 'bãxte mi'a mpãhã ni mmũ guĩ ørpabi ni mmĩ'yẽc'ẽihu, damĩ sigue ngue hangu ra pa da gue'a guĩ 'yøthũ'a. Janangue nu te ra nho guĩ tøm'i di 'da'ãhu Oja, ya ra seguro di 'da'ãhu. ¹² Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue hĩngui 'yøthu ya yø hyã di xi'ãhu ya. Damĩ hyãhu rá ts'edi guĩ 'yøthu tengutho øtyø 'yẽc'ẽi nu'ũ di nẽquĩ ngue ja xãnho yø nt'ẽc'ẽi. Nu hangu ra n'ũ thogui, gã seti, 'nẽ guehya yø ja'i ya ngue di tocabi'a ra nho di yat'Oja ngue di unĩ.

¹³⁻¹⁶ A nu'mø ẽna ngue majuanĩ te nne da manyø ja'i, i ẽxa ntestigo Oja. Nu'mø ya bi 'yẽxa ntestigo Oja ra ja'i p'uya, nu rá amigo yãui, ya hĩngui sã da 'yẽmbi ngue hĩmmã juãni te xifi. A nuna Oja, bi yarpabi n'na ra hya ra Abraham, pe nuna Oja hĩnjongui Tate ngue nuna. Janangue rá thuhuse bi nõni, bi xihra Abraham ngue da jase Oja na ra hya bi ma. Bi 'yẽmbi: "Nugã, majuanĩ te di xi'i, mathoguiho ga jap'a'i. Gã øt'e ngue ẽmmẽi di nxannĩ basi di m'mũ", bi 'yẽmbi. Pe ra Abraham, hĩmbi xøtrã mmũ na ra hyã bi xi Oja. Sinoque tøm'i, tøm'i ngue di nja, astã gue'mø mi' yẽhra pa ngue bi nja na te ra hyã xi yarpababi Oja ngue di nja. ¹⁷ Oja bi nepe

ngue da badi xanho yø ja'i ngue majuanj gã di nja na te bi ma, hinte di m'medi. Pe comma ngue hinjo o to da 'yexã ntestigo Oja, rá thuhuse bi nõni para ngue da fadi ngue majuanj te mma. ¹⁸ Nu te gãma hya xicja Oja ngue di nja, i da xanho ra hya, porque Oja hingui fehni. A nuyá, ya dá áphu Oja ngue da yanju. Nu te ra hya xa mman'Oja, ya di haxu njuanj ngue ra seguro di nja. ¹⁹ Ya hindj yobeni ngue di tocagahu na ra nho di un'Oja. Porque nuna di nnõxu ngue di darcã ma n'yomfenhu ya, guehna ra Jesucristo bi 'bu mahets'i na. ²⁰ Nuna ra Jesús na yurbu mahets'i bi 'bui. Guehna faxcahu na ngue da zá ganj m'mahmu p'u bi 'bui. I cohi ngue rá mmãcja Oja para zantho. Di thocra 'befi mi pe ra Melquisedec.

7

¹ Nuna ra Melquisedec marã dast'abi p'u ja ra hñinj Salem. 'Ne guehna Oja maguese rá mmãcja na. Guehna ra Melquisedec bi ma bi c'at'ui ra Abraham 'mø mambã pengui ngue bá tapra tunhni yø dast'abi madj nsahni. Mi the p'uya, ra Melquisedec bi 'yãp'Oja ngue di japra Abraham. ² Pe ra Abraham, nu'a te gãma cosa bá hap'u ja ra tunhni bá taãa, bi hyacra diezmo ngue bi dãpra mmãcja Melquisedec. Nuna rá thuhu ra Melquisedec i nne da ma ngue rá dast'abi ngue otra nho. Ngue bi ndast'abi p'u ja ra hñinj Salem, janangue i hutyo ja'i ngue rá dast'abi di hojpabi yø ja'i di nsu. ³ Pe nuna ra Melquisedec hinha nt'ot'i ngue di mma te'o rá papá, ogue te'o rá mamá. Ni xingui fadi te'o rá mboxita. Ni xingui fadi temã pa bá mi, ni xingui fadi temã pa bi du. Hõntho nt'ot'i ngue marã mmãcja. Janangue nuyá, gui nhyepabi rá Ts'ant'u Oja ya, porque nuna guehna ra mmãcja para zantho na.

⁴ A nuyá, damj hyacju xandõnho ra güenda hanja ya ngue mathoguitho bi hnu mansu ra Melquisedec. Porque ra Abraham guehna ra 'yu na ngue yø judío, pe nu te gãma cosa bá hannbabi yø dast'abi bi dãpra tunhni, bi hyacra diezmo ngue bi dãpra Melquisedec. ⁵ A nuyá yø mmãcja ngue yø mbom'meto ra Levi, di manda ra ley bi 'yotra Moisés ngue nu'a te gãma cosa tynyø ja'i, da gumbabi ra diezmo. Madague'a yø menj p'u bá fadi bá m'mahra Abraham, pe da gumbahma rá diezmo. ⁶ Conque ra Levi hingrá menj ra Melquisedec, pe ra Melquisedec bi gumbabi ra diezmo ra Abraham nuna ya xi yarpabi Oja ngue di japi. Pe ra Melquisedec mahõn'a bi 'yãp'Oja ngue di japra Abraham. ⁷ Ya fadi xanho hanja ya ngue nu ra ja'i mathoguitho hnu mansu, gue'a áp'Oja ngue di japra ja'i ngue co'a ga hnu mansu. ⁸ A nuyá yø mmãcja 'buhya, nu te gãma cosa tynyø ja'i,

jumbabi ra diezmo yø ja'i. Nu'mø bi du p'uya, n'nan'yo ra mmãcja di thojpabi rá 'befi pefi. Pe nuna ra Melquisedec hindj nequi ngue bi guahrã 'befi na. Sinoque nt'ot'i p'u ja ra Macã Libro tengutho 'mø ngue di 'butho. ⁹ Nu'u yø mmãcja ngue yø judío 'buhya, jumbabi ra diezmo yø ja'i. Pe gãtho ya yø mmãcja ya, gue'a ra Levi rá 'yu p'u bá fadi ngue bá m'mahya. A nuna ra Levi, gue'a ra Abraham rá 'yu p'u bá fadi ngue bá m'mahna. Janangue nu'mø mi hyacra diezmo ra Abraham ngue bi dãpra Melquisedec, a nuna ra Levi co gãtho mi'da yø mmãcja 'buhya, entho go ma dãpi ra diezmo rá Melquisedec. ¹⁰ Porque nu'mø mambã hacra diezmo ra Abraham ngue bi dãpra mmãcja Melquisedec, tengutho 'mø ngue bi gurpabi yø diezmo'u yø mbom'meto bi m'mu'a m'mefa.

¹¹ Nuyá yø mmãcja ya, di japa nts'edi yø judío ngue da danna ley bi 'yotra Moisés. Embi ngue di siguetho tengutho bá otra mmãcja Aarón. Pe nuna ra ley sihyø judío ngue di cumple ya, ya hin'yu rá ts'edi na ngue da zá di nhøjpai Oja yø ja'i na. Porque jatho ngue ma'da'yo man'na ra mmãcja di m'mui, pe hindã denth'o'a te mi otra mmãcja Aarón. Sinoque di thocra 'befi mi pehra mmãcja Melquisedec. ¹² A nuyá, ngue ya bi ma mapãdi yø mmãcja ya, xquet'a jatho ngue 'nehra ley di mpãhya. ¹³ Nuna ra 'da'yo mmãcja mmamp'u ja ra Macã Libro ngue di m'mahya, guehna ra Jesucristo na. Pe nuna rá Jesús, hingrá menj ra Levi, sinoque rá menj ra Judá. 'Ne nuyá yø menj ra Judá, hinjam'mø to xi bõni ngue dra mmãcja ya. ¹⁴ Ya fadi xanho ngue nuna ra Hmu Jesús, ra menj na ngue ra Judá. Pe nu'mø mambã exyo mmãcja ra Moisés, nuyá yø menj ra Judá hinte bi ma ngue di nja yø 'befi ngue di mmãcja ya.

¹⁵ Ja di nequi ua xanho ya ngue ma'da'yo man'na ra mmãcja di m'mui ngue di tocrã 'befi mi pehra mmãcja Melquisedec. ¹⁶ Nuna ra ley ga 'yo yø judío ngue i mma to di mmãcja, hinga guehna ra ley bi 'yexra Jesucristo na ngue di mmãcja na. Sinoque bi mmãcja na ra Jesucristo porque jase rá ts'edi ngue di m'mui para zantho. ¹⁷ Porque guese Oja bi 'yexna ra mmãcja na ngue bi 'yembj: "Gue'e grã mmãcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pehra mmãcja Melquisedec", bi 'yembj. ¹⁸ Porque ya bi zap'u rá ts'edi na ra ley madj manda yø hya manj n'yo yø ja'i m'meto ya. Ya hin'yu rá ts'edi ra ley ngue da yanyø ja'i. ¹⁹ Nuna ra ley bi 'yotra Moisés, hinjonni ja'i xta nzã xtí hojpabi. Pe ja man'na ra hya ya ngue man'na tate ja rá ts'edi, porque guehna di nhøjpai Oja yø ja'i na.

²⁰ Guese Oja bi yat'i ngue di mmäcja na ra Jesucristo. ²¹ Gätho mü'da yø mmäcja da thotyø 'befi pefi ngue yø mmäcja. Pe nuna ra Jesucristo hønse na ngue Oja ya xi yat'i te gäma hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue Oja bi 'yembj: "Guecä drä Ojagä, majuanj te di xi'i. Nuna ra hya di xi'i, hijnonda zä di pädi. A nuyä, gue'e grä mmäcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pëhra mmäcja Melquisedec", bi 'yembj. ²² Janangue nuna ra Jesús, mä datho ja rá ts'edi na ra cohi bi nja 'mø mi t'ets'i ngue'a rá ts'edi'a ra cohi mi ja m'met'o.

²³ Nu mü'da yø mmäcja xa m'mui, gä xa ndu. Nu'mø bi du p'uya, n'nan'yo to di thojpabi yø 'befi. A nuyä, mandønngu dyø mmäcja xa m'mui, pe gä xa thogui. ²⁴ Pe nuna ra Jesús, ya hinda dü na. Nu'a te rá 'befi pefi ngue ra mmäcja, ya hijnam'mø da thogui, porque ya hijnondi ponnbj. ²⁵ Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'ye Oja ya ngue bi 'yec'ei ra Jesús, ya hinda m'mehyø te. Porque nuna ra Jesús ya rá 'befitho'a ngue ra mmäcja para zantho p'u ha 'bë Oja ngue da mäxyø ja'i nuya ec'ei.

²⁶ Nuna ra Jesús, guehna ra 'bet'o mmäcja mä datho ngue nmj homhmë na. Hangu ra pa gä ra nho øt'e. Hijn'yu rá ts'oqui. Hijnam'mø ngue di nnu manho yø ts'oqui øtyø ja'i. A nup'u mahets'i bi 'buhya, mä datho ngue bi hnu mansu ya. ²⁷ A nuya yø judío ngue yø 'bet'o mmäcja, n'na pa ngu n'na pa ørpabi ra 'bøt'e Oja ngue yø ts'oquise. M'mefa p'uya, ja da 'yøtra 'bøt'e ngue di nhohyø ts'oqui mü'da yø ja'i. Pe nuna ra Jesús honda n'na ndi bi ndäse ngue bi tho, para zantho bi nøpa 'bøt'e yø ja'i. ²⁸ A nuna ra ley bi 'yotra Moisés, nuya yø ja'i ets'i ngue dra 'bet'o mmäcja, ja yø ts'oqui yø ja'i. M'mefa nguehna ra ley na, guese Oja cohi ntestigo na ra hya bi mä ngue rá Ts'ant'usc bi 'yets'i ngue para zantho ra m'met'o mmäcja. Madits'u te dadi 'bedi, para zantho øt'e xanho'a te rá 'befi.

8

¹ Nuna ra hya mä datho ja ts'edi ngue gui pahmë ya, guehna ra hya ngue ra Jesucristo di nnoða 'bet'o mmäcjahë naya. 'Në ya bi hup'u mahets'i ha bi ja rá n'yei Oja na. ² Nup'u mahets'i bi 'bë Oja, bi ja rá 'befi ngue ra 'bet'o mmäcja. Hinga guecua ja yø njja bi hocyø ja'i øtra 'befi ngue ra 'bet'o mmäcja na. ³ Nu'a rá 'befi ja yø 'bet'o mmäcja, t'ets'i ngue da 'yørpabi ra 'bøt'e Oja. Janangue ra Jesucristo xquet'a mü jatho ngue bi 'yørpabi ra 'bøt'e Oja. ⁴ Pe hinga guecua ja ra ximhäi 'buhra Jesús. Nu'mø ngue ja di 'bucua, ya hinguü sä da t'embj ngue ra 'bet'o mmäcja 'mø, porque yø 'bet'o mmäcja 'bucua ja ra ximhäi, di sigue øtho yø 'bøt'e di manda ra

ley bi 'yotra Moisés. ⁵ Pe nu'a te yø 'befi yø mmäcja 'bucua ja ra ximhäi, høntho øt'e tengutho ra forma bi ja mahets'i. Porque nu'mø mü nyauj Oja ra Moisés, bi 'yembj: "Damj benj xanho te ra forma dá ut'a'i p'u ja ra t'øhø dá nyauj, da ngu'a ra forma ra njja gui hocya", bi 'yembj. ⁶ A nup'u ya, ngue mä 'bet'o mmäcjahë na ra Jesucristo, tate xandø nzaqui rá 'befi pefi ngue'a rá 'befi pëhyø mmäcja ua ja ra häi. Porque xandønho ra 'da'yo cohi bi hoqui ngue'a ra nyogui cohi mü ja m'met'o. Nuna ra 'da'yo cohi bi nja ya, mathoguiitho xandønho ra hya di yat' Oja ngue di nja.

⁷ Nu'a ra cohi mü ja m'met'o, hijnonni ja'i bi bønñ ngue xta 'yøt'e te bi manda Oja. Janangue Oja bi hyoni ha di japi ngue ma'da'yo man'na ra cohi bi nja. ⁸ I nnu Oja ngue hinguü øtyø ja'i'a ra hya di manda. Janangue mmanna Maca Libro ngue Oja bi 'yëna: "Da 'yëhra pa ngue nuya yø judío ngue yø mmønngu Israel conyø mmøngu Judea, ma'da'yo man'na ra cohi ga cohme. ⁹ N'nan'yo man'na ra cohi di nja. Ya hinda ngu'a tengutho ra cohi dá co'be'u yø nyogui ja'i 'mø yø pa dambä jup'u ja ra häi Egipto. Porque nuna ra hya dá co'be yø ja'i ngue xta 'yøt'e, himbj 'yøt'e. Janangue dá hecäp'u yø ja'i. ¹⁰ Bá ep'u ra pa di nja na ra cohi di mma ngue ga co'be yø ja'i Israel. Nu'mø ya bi nja na ra hya na, ga japyø ja'i ngue da djinyø mmui hanja na ra hya dadi manda, di nja mpähä yø ja'i da 'yøtya yø hya dadi 'bepi da 'yøt'e. Nuga p'uya, gueque drä Ojagä ya yø ja'i ya. Nuya p'uya, guehya mä ja'i ya. ¹¹ Dj ngüe di nnoho, gä da baði te'ogui. Ya himmä hyoni ngue ja da xännbabi yø mmj'c'eiui ogue yø cu ja da xämbj te'ogui. Porque 'da di batyø ja'i te'ogui. ¹² Nu'a ra nts'o xa 'yøtyø ja'i, ga punnbabi. Ya hinni mantho ga mbënnbabi yø ts'oqui xa 'yøtyø ja'i", bi 'yën'Oja. ¹³ A nuyä, Oja'i mma ngue ma'da'yo man'na ra cohi di nja. Nu'a ra nyogui cohi mü ja m'met'o, di nequü xanho ngue ya bi thogui, porque ma'da'yo man'na ra cohi di nja. Nuna ra nyogui cohi mü ja, ya bi zep'u na.

9

¹ Nu'a ra nyogui cohi mü ja m'met'o, xandønngu yø hya nt'ot'i ngue ha di danne Oja yø ja'i. Pe nup'u mü øtyø ndanne yø ja'i, gue'a ra njja ja ua ja ra ximhäi. ² Nu'a ra njja mü ja ua ja ra ximhäi, mü ja yoho yø cuarto. Nu'a rá mudi ra cuarto gui nhuti ngue ra xequi xa ndaxqui. Nup'u mbo ra cuarto, jap'u ra mfoxiyo. 'Në jap'u ra mæxa hapu t'uspabi yø thuhmë Oja ngue da nu. ³ Nu'a man'na ra cuarto brä ja mbo, nup'u ja ra goxthi, zap'u ra ulu ngue nnoða jut'i ra goxthi. Nup'u mbo p'uya, gue'a ra xequi

mathoguiho xā ndaxqui. ⁴ Brá jap'u n'na ra altar ngue ra oro, ja zop'u ra bopo. 'Ne jap'u n'na ra huada ngue gā ra oro maxōts'e, guehñā rā huada m'mets'i rā nyogui cohi mī ja m'met'o naya. Nup'u mbo rā huada, op'u n'na rā ts'oye ngue gā ra oro, ja op'u rā thūhmē nī hū ngue rā maná. Dā guehrā tōhō rā Aarón nūñā bi 'doqui, ja op'u ja rā huada nā. 'Ne ja cup'u ja rā huada'u yō xindo nt'ot'i rá ley Oja, ngue rā nyogui cohi mī ja m'met'o. ⁵ Nup'u maxōts'e rā huada, 'da'a n'na nguadi yō hyo rā huada mahogui yoho yō anxē di nzōtyō zahua p'u maxōts'e rā huada. Porque nup'u maxōts'e rā huada ja m'met'e p'u rā ji guī nhohyō ts'oqui yō ja'ī. Pē nuyá, hīngui ja ngue 'bexca xi'ahū hanja nā rā hya naya.

⁶ Guehñā rā forma mī jap'u ja rā nija m'met'o naya. A nu'a rá mudi rā cuarto, n'na pa ngu n'na pa cōtyō mmācja ngue ōt'a te yō 'befi i ja. ⁷ Pē nu'a rá yoho rā cuarto brá ja mbo ngue mathoguiho xā ndaxqui, hōndra 'bet'o mmācja ja rā nt'ēdi ngue carbū. 'Ne hōnda n'na ndī n'na jeya i sā ngue dā yat'ambo. Nu'mō bi yat'ambo p'uya, nī dē rā ji dā pōt'e ngue di hocse rá ts'oqui, nē xquet'a nī dē rā ji dā pōt'e ngue dī nhohyō ts'oqui mī da yō ja'ī. ⁸ Nuya yō hya ja uaya, rā Espiritu Santo nnepe ngue gā pahma hanja nā rā hya ngue rā yogui cohi mī ja m'met'o. Mēnte yō tiempo ngue ōtyō ndanne yō mmācja p'u rá mudi rā cuarto, ya hīn'yu rā nt'ēdi to dā tho'ambo rā cuarto nūñā mathoguiho xā ndaxqui. ⁹ Nuya yō hya ya, dī nēqui xanho ngue nuya yō 'bōt'e ōrpabi Oja yō mmācja, hīn'yu rá ts'edi ngue dā hyāt'i dā hyajpa rā nts'o ja yō mmāi yō ja'ī. ¹⁰ Nuya yō hya mī ja m'met'o, gue'a ngue dā huantho yō cosa dā zi yō ja'ī, i xihyō ja'ī temā forma dī mpet'e para ngue dā zā dā danne Oja. Pē gātho ya yō hya ya, bi nja rá ts'edi te mī ōtyō ja'ī mēnte tobe hīnmanī nja rā 'da'yo cohi bi 'yōt'ui Oja yō ja'ī.

¹¹ Pē nuyá, ya bá ēhra Cristo nūñā bi gohi ngue mā 'bet'o mmācjahū ya. 'Ne guehñā bá hangahū rā nho mī ja ngue dī nja naya. Nup'u ja rā nija dī mpehra Cristo ngue rā 'bet'o mmācja ya, taťe ngue xandōnho. Hīnga ngu rā nija ja ua ja rā hāi ngue rā ja'ī bi hoqui. ¹² Ra Cristo ja yōrbū ja rā xēqui mathoguiho xā ndaxqui. Pē rá jise rā Cristo nī hya ngue dā pōt'e. Ya hīngrā ji rā ndanī ogue rá ji rā chivo nī hyā ngue dā pōt'e, tengutho ōtyō mmācja ua ja rā hāi. 'Nē ya hīnga xōxti yutho ya, sinoque n'na nditho bi yat'i para zāntho ngue bi yanju. ¹³ Nu'a rá ji rā ndanī, ogue rá ji rā chivo, ogue rá 'bospi rā ngōdanī zōp'u ja rā altar, nu'mō bi njapyō ja'ī nuya t'ēmbi ngue n'youi rā ts'oqui yō do'yo, ya dī nhohrá do'yo rā ja'ī. ¹⁴ Gomā guehrā ji rā Cristo ngue mā datho ja rá ts'edi ya. Porque guesē rā Espiritu Santo nūñā 'bui para zāntho bi hātrā ts'edi

rā Cristo bī ndāse ngue dā tho ngue bī nōpā 'bōt'e Oja. Conque rā Cristo, hīn'yu rá ts'oqui. Pē bī mānná ji ngue bi hoga mā ts'oquihū, mī ja ngue xcā mähā rā castigo. Pē nuyá, nūñā majuanī ngue Oja i 'bui, ya sār'u gā hā rā ts'edi gā thānnehū naya.

¹⁵ Gue'a rā hya'a ya, ngue rā Jesucristo go bi hocra 'da'yo cohi ja naya. Janāngue nuya yō ja'ī nzon'na Oja ya ngue dā 'yēc'ēi rā Cristo, nu'a rā nho xa yarpabi Oja yō ja'ī ngue di unñi para zāntho, go di tocabi ya to nzofō. Porque rā Jesucristo gue'a i du'a ngue bi hoga mā ts'oquihū xa nja mēnte bī nja rá ts'edi rā ley mī ja m'met'o.

¹⁶ Ya guī nnuhū ngue nu'mō bī nanga n'na rā sacua hapū di consta'a te ja ngue dī nja m'mefa, nu'mō bi du'a to bi hocra sacua, nu'a rā sacua bi xots'i. Nūñā rā hya bi zohra du, i ja rá ts'edi rā hya m'mefa. ¹⁷ Pē mēnte ngue 'butra ja'ī bi xoxrā sacua, tobe hīn'yu rá ts'edi rā sacua. A nu'mō bi du'a to bi xoxra sacua, gue'mō ja rá ts'edi rā sacua 'mō. ¹⁸ Ī njarbatho nā rā nyogui cohi mī ja m'met'o ya. Nu'mō bi tho yō mbo'ōnī ngue dā 'bōt'e, ya ja rá ts'edi rā ley. ¹⁹ Nu rā Moisés, mī juadi bi xihyō ja'ī nā te gāma hya dī manda rā ley, bi gaca n'na nt'o rā isopo, i n'youi rā xide'yo xā nthenī. Nup'u ja rá ji yō ndanī 'nēhyō chivo, bi japra dehe, ja bi dīmbū rā t'o. Nu'a rā ji p'uya, bi naspabi p'u ja rā Libro ngue rā ley, xquet'a bi japra ji gātho yō ja'ī. ²⁰ Bi 'yēmbyo ja'ī p'uya: "Nuyá, gā cohmu rā cohi Oja ya, ya bi xi'ahū temā hya ja ngue gđi n'yohe. Nūñā rā ji jaua ya, guehñā dī hatra ts'edi rā hya bi xi'ahū Oja naya", bi 'yēmbi. ²¹ Rā Moisés bī naspabi rā ji p'u ja rā nija 'nē bī naspabi rā ji te gāma cosa ja mbonnija. ²² Nt'ot'i p'u ja rā ley ngue rá ji yō zū'ē i tho, nup'u ha pē rā ji, ya co mmanho. Pē mēnte hīnte ho rā ja'ī ngue dā 'yōtra 'bōt'e, hīn'yu rá mpunnbī rā ts'oqui.

²³ Nūua ja rā xīmhai, para ngue dā gommanho yō cosa i ja, māma hyonitho rá ji yō zū'ē mī tho ngue rā 'bōt'e, ngue majapi yō cosa. Pē nup'u mahēts'i ya, xquet'a bī jap'u rā 'bōt'e ngue mā datho ja rá ts'edi. ²⁴ Janāngue rā Cristo ya hīnga guehrā nija ja ua ja rā hāi bi hocyo ja'ī ja rá 'befi ngue rā mmācja ya. Porque rā nija ja ua ja rā xīmhai, hōntho uhra forma te bī ja mahēts'i. Rā Cristo p'uya, ya bi yōrbū mahēts'i bī 'bū Oja ngue dā mācaxhū. ²⁵ A nūñā rā 'bet'o mmācja ua ja rā hāi, nup'u ja rā cuarto mathoguiho xā ndaxqui, njeja njeja cōt'ambo rā mmācja ngue bi pōrpabi rá ji yō zū'ē i tho, ya hīngrā jise bi pōt'e. Pē rā Cristo hīnga xōxti dutho ngue hōnda gohi ngue rā 'bōt'e. ²⁶ Nu'mō dā ngu'a ngue xōxti dutho, astā gue'mō mamba fū'a nxīmhai xtabá ts'ānnbī ngue xōxti dutho 'mō. Pē nūñā te bī nja ya, nu'mō nī ma

da gaxyø pa, ra Cristo bi zøcua, 'nē bi ndāse ngue da tho. Pe n'na ndiþho bi du para zantho, da gohi ngue ra 'bøt'e. Bi gurpi gätho yø ts'oqui yø ja'i. ²⁷ A nuyá, nu hangu yø ja'i 'bui, gätho ja ngue da du, pe hõnda n'na ndi da du. M'mefa p'uya da hyaspabi ra güenda Oja te xa n'yo yø ja'i. ²⁸ Njarbatho ra Cristo ya, n'na ndiþho bi du, bi gohi ngue ra 'bøt'e. Mandõngu dyø ja'i bi hojpabi yø ts'oqui. Anuyá, mahõnda ep'ua ya, pe ya hĩndi 'yehē ngue da gurpabi yø ts'oqui yø ja'i ya, sinoque di 'yehē ngue da yanyø ja'i nuya tømĩ ngue da ep'ua.

10

¹ Nuna ra Moisés bi 'yotra ley da n'yo yø judío. Pe nuna ra ley bi 'yoti', tengutho m'ø ngue drá xahatho na te ra rho ja ngue di nja m'mefa. Porque cona ley, hĩmbi nequi xanho hanja na ra hya di nja m'mefa. Nuya yø ja'i mĩ thanne Oja, mĩ øtyø 'bøt'e di manda ra ley. Pe nuna ra 'bøt'e øtyø ja'i, hĩnxma ma hajpabi yø ts'oqui yø ja'i na, porque njeja njeja øtho ra 'bøt'e yø ja'i mahõn'a. ² Nu'mø ngue da gue'a di nhohra ts'oqui ra ja'i'a, ngue da 'yøt'e te gäma hya di manda ra ley, ya hĩnni mantho ngue da 'yøtyø 'bøt'e yø ja'i 'mø. Porque nu ra ja'i øtra 'bøt'e, n'na ndiþho 'mø ena ngue di hocrá ts'oqui, ya hĩnguĩ nne ngue nĩmantho da du rá mmui ra ja'i da 'yena ngue ja rá ts'oqui. ³ Ja di nequi p'uya ngue nuya yø ja'i njeja njeja øtho yø 'bøt'e, i sodyø mmui ngue jadyø ts'oqui. ⁴ Nu rá ji ra ndani ogue ra chivo 'mø bi tho, hĩnjam'mø da za da hyajpa yø ts'oqui yø ja'i.

⁵ Janangue ra Cristo, nu'mø ya ja ngue da ecua ja ra ximhäi, enna hya bi xi Oja: "Nu'ua yø zu'ē ho yø ja'i ngue pøt'e, hĩnguĩ nnu manho ngue gue'a di hocyø ts'oqui yø ja'i'a. Sinoque guá sänni ngue bá nja ma døyo ngue guehna da gohi ngue ra 'bøt'e na. ⁶ Nu'ua yø zu'ē ho yø ja'i ngue øt'a'i ra 'bøt'e, 'nē uhyø ngø, zøp'ua ja ra altar ngue di hocyø ts'oqui yø ja'i, ya hĩnga gue'a guĩ nnu manho'a ya. ⁷ Janangue di engá p'uya: Dí 'bacä ua ya ma Oja'i. Ga øt'a'a te guĩ nnu manho. Tengutho ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Macá Libro te ja ngue ga thogui, gue'a di nja'a ya", bi 'yena.

⁸ Rá mudi bi xi Oja ra Cristo, bi 'yēmbi ngue i patho ngue Oja hĩnguĩ nnu manho'ua yø zu'ē ho yø ja'i ngue ørpabi ra 'bøt'e ngue di hocyø ts'oqui yø ja'i. Nĩ xĩnga gue'ua yø zu'ē ho yø ja'i ngue uhyø ngø p'ua ja ra altar ngue di nnu manho Oja. Madague'a ngue nt'ot'i p'ua ja ra ley'a te gä øtyø ja'i, pe ngutho hĩnguĩ nnu manho Oja te øtyø ja'i. ⁹ Pe ra Cristo mahømbi xi Oja, bi 'yēmbi: "Dí 'bacä ua ya ma Oja'i. Ga øt'a'a te guĩ nnu manho", bi 'yēmbi. Ja di nequi ua ya ngue ya bi zep'ua'ua yø 'bøt'e mĩ øtyø ja'i, go da ze'a te bi 'yotra

Cristo bi gohi ngue ra 'bøt'e. ¹⁰ Porque ra Jesucristo bi 'yøt'e te nnu manho Oja. Pe n'na ndiþho bi du, bi gohi ngue rá 'bøt'e Oja. Para zantho bi hojpabi yø ts'oqui yø ja'i.

¹¹ Pe nu'ua yø mmäcja ngue yø judío, n'na pa ngu n'na pa di siguetho hodyø zu'ē ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja. Pe nuya yø 'bøt'e øtyø ja'i, hĩnjam'mø da za ngue da hyacra ts'oqui ya. ¹² A nuna ra Jesucristo, hõnda n'na ndi bi du, para zantho bi gohi ngue ra 'bøt'e. 'Nē ya bi hup'ua ja rá n'yēi Oja ya. ¹³ A nup'ua bi 'buhya, tømtho ngue da dapi gätho yø nsiuii. ¹⁴ Ja di nequi ua ya ngue n'na ndiþho bi du, para zantho bi gohi ngue ra 'bøt'e ngue di punnbabi yø ts'oqui yø ja'i.

¹⁵ Ya di pahma ngue majuani na ra hya na, porque ngu'a mmanna Espiritu Santo p'ua ja ra Macá Libro ngue ena: ¹⁶ "Bá ep'ua ra di nja na ra cohi di mma ngue ga cocá'be yø ja'i Israel. Nugá p'uya, ga japyø ja'i ngue da ðinyø mmui hanja na ra hya dadĩ manda, di nja mpähä yø ja'i da 'yøtya yø hya dadi 'bepi da 'yøt'e", en'Oja. ¹⁷ Mahõn'a emp'uya: "Ya hĩnni mantho ga mbennbabi yø ts'oqui xa 'yøtyø ja'i", bi 'yena. ¹⁸ Janangue nuyá, Oja ya bi punnga ma ts'oquiha. Ya hĩmma hyoni ngue ra 'bøt'e ga ørpaha Oja ya ngue di hoga ma ts'oquiha.

¹⁹ A nua ja ra ximhäi, nup'ua ja ra xequi mathoguitho xa ndaxqui, hõndra 'bet'o mmäcja mĩ sä da yat'i. Pe nuya ma zi cu'aha, gä da za ga thohmu p'ua ja rá hmĩ rá dá Oja ya. Porque guesē ra Jesucristo bi du ngue bi hoga ma ts'oquiha. ²⁰ Mĩ za mĩ du ra Jesucristo, bi cocra jut'i nu'a mĩ jurp'ua ha 'bu Oja. Bi xogaha ra 'yu ngue da za ga thohmu p'ua 'bu Oja. ²¹ Nuna ra Jesucristo di nnøpa 'bet'o mmäcjahua ya, guehna faxcaha p'ua ha 'bu Oja naya. ²² Janangue ma ga cuathu p'ua ha 'bu Oja ya. Ga thanne co gätho ma mmuiha, hĩnjam'mø ga nyobēniha na ma nt'ec'eiha i ja. Nu'a ma ts'o n'yomfēniha mĩ ja, ya bi 'beque. Da guehna døyoha, bi meque para ngue da za ga thohmu p'ua 'bu Oja. ²³ Ma ga ha ra ts'edi ga ec'eiha ngue di nja ya yø hya di tømhmua di nja. Porque nuya yø hya xa yat'Oja ngue di nja, di njahma. ²⁴ Xquet'a ma ga honi ha gdä nhyathu ra ts'edi ngue man'na gdä mahma mmic'ei n'na ngu n'naja. 'Nē ga ha ra ts'edi ga øthua ra rho. ²⁵ I 'buhyo 'yec'ei ngue ya hĩnguĩ pap'ua ha di mpeti yø mmi'yec'eiui ya. Pe hĩnguĩ ja ngue ga tenthohua te øt'ua, sinoque ma ga mmähä p'ua ha di mpeti yø 'yec'ei, ga nhyatra ts'edi n'na ngu n'naja. I ja ts'editho ngue gue'a ga øthua, porque ya guĩ nnuha, man'na ni guatyø pa ngue da ep'ua ma Hmuha Jesucristo.

²⁶ Pe nu ra ja'i ngue ya paði ndana ra hya majuani, 'nē sänni ngue ya di m'mua ngue ra

nts'o da 'yot'e, m'mefa ya hin'y'u ra 'bot'e di nhohra ts'oqui da 'yot'e. ²⁷ Sinoque hondra ndate sibi di danzo da japyo nsuiui Oja 'mø bi hyaspa ra güenda, gue'a tøm'i di nthæi'a. ²⁸ Conque ra ley bi 'yotra Moisés, nu'mø to mi festho'a te ra hya mmamp'u ja ra ley, co yoho hyu yø testigo da hyørpa ra hya, ya hinjondj huęqui, sinoque da tho. ²⁹ A xiya 'mø, çhague ngu gangu ra castigo da thogui te'o fespato te mmanná Ts'ant'u Oja, da 'yembj ngue hñte ni bøntho ngue bi du rá Ts'ant'u Oja? Conque gue'a i du'a ngue bi hocra 'da'yo cohi, bi hyajpa ra nts'o yø ja'i. Pe yo ja'i, nu'a rá mate ra Espiritu Santo nne di uni, i thenma hyathobi. ³⁰ Pe ya dí pahmu te da 'yot'Oja. Porque bi 'yena: "Nugá go ni 'yehma xi ga jagá ra castigo. Go ga jut'á'a te otyø ja'i", bi 'yena. 'Nę bi man'Oja ngue da hyaspa ra güenda'u yø ja'i ya o rá 'ye. ³¹ Nuna Oja majuanj ngue 'bui, nu te'o da japra castigo, ra ndussutho te da thogui.

³² Damj bęmhmu yø pa xa thogui, nu'mø rá ts'utho xqui 'yęc'eiha ra hya ya. Mathoguitho gá sáhu ra n'u ngue bi z'ahmu yø ja'i. Pe gá hyát'i gá seti te bi 'yot'ahmu yø ja'i. ³³ Bi nja yø pa ngue bi mpeti yø ja'i ngue thenma hya'ahmu, 'nę bi un'ahmu. Mi'da ni mmi'yęc'eiha p'uya gui hethohmu ha gui unyø ja'i, pe hingá sutho gui 'yot'e ngue ni amigohmu te ma'ni. ³⁴ Nu'u yø 'yęc'ei bi ma fádi, gá fát's'i ngue gá unhm te honj. Nu'mø bi fę'a te guí peshu, astá ja'ahmu mpáhá, porque gui pahmu ngue ma datho di muui na ra nho gui nthæi p'u mahęts'i, 'nę para zantho i ja na. ³⁵ Damj hyahmu zammui ngue gui sigue da ngut'a gui 'yøthmu yø pa di map'u. Porque xandøngu ra njut'i bi ja mahęts'i. ³⁶ Hønt'a ja ngue gui 'yøthmu ya, damj seti te gá ra n'u gui thohmu. Damj ja ndummui gui 'yørpahmu rá páhá Oja, n'namhmu ngue di toca'ahmu ná ra hya xa yat'Oja ngue di nja. ³⁷ Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ná ra hya bi man'Oja ngue ęna: "Ya himma 'ya'atho yø pa ya, ngue da ep'u'a ja ngue da ęę. Ya hinji mantho da hmanya ngue di 'betyø pa. ³⁸ Nu ra ja'i bi nhohrá ts'oqui, di nyanna te ngue bi 'yęc'eięui. Pe nu ra ja'i hep'u ma hya, ya hindj nnu manho te ot'e". ³⁹ Ague ma zi cu'ahmu, hingá hehmu p'u Oja, porque yø ja'i hep'u Oja, gue'u di m'me'u. Pe nuju, ngue dá ęc'eiha Oja, ya di nyanma tehu.

11

¹ Nu ra ja'i ęc'ei ngue majuanj te mman'Oja, guehna ra ja'i haxa njuanj ngue di nja'a te tøm'i di nja. Pe di segura ngue majuanj di nja, madague'a ngue tobe hingui nnu te 'be'a ja ngue di nja. ² Nuna Oja, bi

nu manho 'da ya yø nyogui ja'i xa m'mahma njam'mø porque bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja.

³ A nuyá, ngue di ęc'eiha ngue majuanj te mman'Oja ya, ya dí pahmu xanho ya ngue Oja høntho bi ma ngue di nja ra ximhái, 'bexpi nja. Nu'a te gá dí nnuhmu ngue ja ya, Oja bi hoqui. Porque ma m'met'o hin tema cosa mi ja.

⁴ Nu ra Abel bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue nu'a rá 'bot'e bi 'yot'e bi nu manho Oja. Pe nuna rá 'bot'e ra Caín, himbi nu manho Oja. Janangue di nęqui ngue Oja bi hojpa rá ts'oqui ra Abel ngue bi 'yęc'ei. A nuyá, madague'a ngue ya xa ndu ra Abel, pe di sigue xangathohmu ngue ga øthmu tengutho bi 'yot'e ngue bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja.

⁵ Nu ra Enoc bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Oja p'uya bi zixma tetho bi ma mahęts'i. 'Beximbi du na, ya hinha mambi thingua ja ra ximhái, porque Oja bi zits'i. 'Nę mmamp'u ja ra Maca Libro ngue Oja mi nnu manho te manj n'yo ra Enoc, m'mefa p'uya bi zits'i. ⁶ Pe nu ra ja'i hingui ęc'ei ngue majuanj te mman'Oja, ya hingui sá da 'yęnna ja'i ngue nnu manho Oja te ga 'yo. A nuyá, nu ra ja'i nne ngue rá n'youi Oja, jatho ngue da 'yęc'ei ra ja'i ngue majuanj 'bu Oja, 'nę da 'yęc'ei ngue nu'u yø ja'i hon'Oja, gue'u di nsixui Oja'u.

⁷ Nu ra Noé bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Bi 'yęc'ei 'mø mi xi Oja ngue di nja ra ndate, madague'a tobe di 'bętra pa di nja'a te bi sifi. Pe bi hocra barco bi xi Oja ngue di hoqui. Ja di nyamp'u ra Noé co 'nę'u to 'bap'u ja rá ngu. Rangu bi 'yęc'ei ra Noé na ra hya na, ya di ęc'ei ngue ra ts'oqui øtyø ja'i nu'u hingui ęc'ei te mman'Oja. 'Nę bi ma mahojpi rá ts'oqui ngue bi 'yęc'ei ngue majuanj'a te bi xifi.

⁸ Nu ra Abraham bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue nu'mø mi zon'na Oja, bi xifi ngue da bomp'u mi 'bui, di map'u ja ra hái xi xifi ngue dá gohmi, 'nę bi 'yot'e te bi xifi. Bi bomp'u ja ra hái mi 'bui, bi ma. Ni xingui padj hapu danj mpa. ⁹ Mi zomp'u ja ra hái xi yarpabi Oja ngue drá mmeti, bi dimp'uya ngue 'bap'u yø ja'i yø mmeti ra hái. Pe ra Abraham bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja, bi mihj hap'u di m'mai. Bi hocyø ngun'ulu, ja bi m'map'u. Mi m'mahra Isaac, ngut'a bi 'yot'e. Mi m'mahra Jacob, ngut'a bi 'yot'e, guehya bi tocabi ra hya xi yat'Oja m'met'o ya p'uya. ¹⁰ Porque ra Abraham bi dømj ngue danj m'map'u ja ra danihnj bi ja mahęts'i. Guehna ra danihnj ngue guesę Oja bi hoqui 'nę i ja para zantho ná.

¹¹ Xquet'a ra Sara bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue madague'a ya ra bødac'ei, pe bi m'mahrá ts'ant'u bi xi Oja ngue di m'mai. ¹² Da guehra Abraham

xquet'a ya ra bōdac'ei, ya bi tho ra ora p'u ngue di m'mahyō basi. Pe madague'a, siempre bi m'mahrā ts'ant'u. Guehna bi nxandj, mandōngutho yō mbom'meto bi m'mai. Nu'a gangu tengutho yō sō bi ja maya ogue tengutho yō 'bomu dehe jap'u ja rā nnengui ra jathe, hingui sā di 'bede hangu gangu.

¹³ Gātho ya yō ja'i ya, bi m'mai, pē bi dū. 'Nē hīmbi nu'a te ra hya xi yarpabi Oja. Pē comma ngue ec'ei ngue majuanj te mman'Oja, janjuanj ngue di johya porque padj xanho ngue di nja'a ra hya di yat'Oja ngue di nja. Janangue mēnte ra pa bi m'macua ja rā ximhāi, bi mā ngue hingyo ngungua, sinoque da ma, danj mpa mahets'i. ¹⁴ A nuna yō ja'i ngue nguna ra hya i mma, ya di nēquī xanho ngue guehya yō ja'i honna hāi hapu danj m'mai para zantho. ¹⁵ Pē hinga guerp'u ja ra hāi bā pōni honi ngue danj m'mai. Porque nu'mō da gue'a, mī ja rā tiempo ngue xta mmengui ha bi 'yehē. ¹⁶ Nu'a rā hāi honyō ja'i ngue danj m'mai, gue'a rā hāi mā datho xandōhno bi ja mahets'i. Janangue nuna Oja ya, ya hingui pēsrā sā mō mmānyō ja'i ngue embi: "Mā Oja'i". A nuna Oja, ya xā hojpabi n'na ra danjhni hapu danj m'mahya yō ja'i.

¹⁷ Nuna Oja, bi ne ngue da ba'a njuanj m'ō ngue ec'ei'a te bi xihra Abraham ogue hin'na. Bi xihra Abraham ngue da zixrā ts'ant'u Isaac ngue da hyo, da 'yōrpa rā 'bōt'e Oja. Pē rā Abraham bi 'yēc'ei te xi Oja, bi n'unj ngue xta hyo rā Isaac, xta 'yōrpa rā 'bōt'e Oja. Rā Abraham bi 'yēc'ei ngue majuanj te xi xi Oja ngue xi 'yēmbi: ¹⁸ "Nu'mō bi m'mahni ts'ant'u Isaac, di nxandj, di m'mai xandōngu nī 'beto", xi 'yēmbi. ¹⁹ Janangue rā Abraham bi 'yēc'ei ngue majuanj ja rā ts'edi Oja ngue nu'mō xta ndu rā Isaac, ma'da'yo xti m'mai. Pē mī zā ngue hīmbi dū rā Isaac, xntho ja ma'da'yo bi m'mai, porque rā Abraham ya xi zānni ngue xta hyo.

²⁰ Nuna rā Isaac bi 'yēc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue rā Isaac bi zojpa rā hya yō ts'ant'u, bi xifi ngue da dīnnbabi rā njapi Oja m'mefa. Guehna rā Jacob 'nēhra Esaū.

²¹ Rā Jacob xquet'a bi 'yēc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue nu'mō nī ma da dū, bi xi'u yoho yō ts'ant'u rā José ngue da dīnnbabi rā njapi Oja. Nguna rā hya bi ma mēnte tosrā tōhō ngue bi danne Oja.

²² Rā José xquet'a bi 'yēc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue nu'mō ya nī ma da dū, bi xihyō judío ngue da 'yēhra pa da bōmp'u ja rā hāi Egipto. 'Nē bi zohra hya rā José ngue nup'u Egipto hīnda cop'u rā do'yo, sinoque da hyax'mō bi bōmp'u Egipto.

²³ Rā papá 'nēhrā mamá rā Moisés bi 'yēc'ei ngue majuanj te mman'Oja.

Janangue nu'mō rā pa mī m'mahrā Moisés hīmbi zudra hya bi mānda rā dast'abi, ngue nu'mō bi m'mahyō ts'ant'u yō judío, da thopi. Mī nu ngue rā Moisés mazihotho 'mō mī m'mai. Nhyushna bi 'yagui.

²⁴ Rā Moisés bi 'yēc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue nu'mō mī ndan'yohu hīmbi nu manho ngue da gohi ngue rá tede nā rā t'ixu rā dast'abi p'u ja rā hāi Egipto. ²⁵ Sinoque bi ne ngue 'dap'u da zāui ra n'u yō ja'i Oja. Hīmbi ne xta 'yōtra ts'oqui ngue xta hyep'u Oja ngue xta ngop'u mī 'bui, nup'u zits'adyō pa xti nja mpāhā. ²⁶ Nuna rā Moisés man'na xanho bi nu manho ngue da zā rā n'u tengutho rā n'u ja ngue da zā rā Cristo. Janangue nup'u Egipto hīmbi ne xtabā ngop'u ngue drā pmeti gātho rā mēnyu mī jap'u. Porque padj xanho ngue xandōngu rā njut'i Oja di nja m'mefa.

²⁷ Rā Moisés bi 'yēc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Bi bōmp'u ja rā hāi Egipto, hīmbi zutho ngue mbōcue rā dast'abi. Hīmbi gohrā mmui, porque padj ngue n'youi Oja, madague'a hingui hēti. ²⁸ Rā Moisés bi 'yēc'ei ngue majuanj te mman'Oja, bi 'bēpi gātho yō judío ngue da hyo yō de'yo, da zā rā ngo ngue rā pascua. Nu rā ji yō de'yo da hyo, da gōspabi p'u ja yō gōxthi, n'namhma ngue nu'mō bi thohrā anxe ngue da hyo yō ts'ant'u mada, ya hīnda hyopyō ts'ant'u yō judío.

²⁹ Yō judío bi 'yēc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue bi zā bi thop'u ja rā Thēnga Jathe, tengutho 'mō ngue drā 'yonhāi p'u nī 'yo. Yō mmēngu Egipto p'uya, xquet'a bi ne ngue xta thop'u ja rā jathe, pē bi go'mra jathe.

³⁰ Yō judío bi 'yēc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Nyoto mā pa bi thēsra hīnī Jericó. M'mefa p'uya bi xotyō jado mađi thēsra hīnī. ³¹ Nuna n'na rā xisu nī hu ngue rā Rahab rā mmēngu Jericó, marā 'yots'om'hāi nā, xquet'a bi 'yēc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue hinga 'da'i dui yō mmēngu Jericó, porque nuna rā xisu nā, bi unna ts'āya'u yō judío bi ma bi axra hāi m'mē'to.

³² ¿Te 'be'a ga št'e? ¿Ua xōgue mahyonitho ngue ga xi'ah mī'da yō hya di 'bedi? Pē ya hinga mbongui rā ora ga xi'ah te bi 'yōtra Gedeón, rā Barac, rā Sansón, rā Jeftē, rā David, rā Samuel, co gātho yō pōngahya Oja. ³³ Nuya yō ja'i ya, gātho bi 'yēc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue 'ba i'da bi 'yōtra tunhni, bi dāpyō dast'abi mī nzaqui te mī mma. I 'bu i'da ngue bi 'yōtra ts'at'abi xanho, bi nthēui rā njapi Oja xi yarpī. I 'bu i'da ngue bi t'ēnnbū 'buhyo zate, pē hīmbi za yō zate. ³⁴ I 'bu i'da ngue bi thōrbū ja rā sibi, pē hīmbi nzo. I 'bu i'da, ya ja ngue da tho conna juai, pē pongui. Nu'u yō ja'i t'ēmbi ngue hinga njuanj, gue'u bi hya rā ts'edi ngue bi mā rā tunhni 'nē bi dāpyō nshūi. ³⁵ I

'bui da yø xisu ngue nu'mø bi du yø basi, Oja bi 'yøt'e ngue nu'a xa ndu mahøndi m'mai.

I 'bu i da p'uya, i nthut'i ngue ma'ani, sifi ngue nu'mø da hyep'u Oja, ya di mpommi ra ndate. Pe bi n'un'i ngue da da du, bi ne ngue di tocabi'a ra nho di nja 'mø dan'i nja ra mbennate m'mefa. ³⁶ Mi'da p'uya, bi zã ra n'u ngue bi 'bei. 'Ne bi zã ra n'u ngue rá n'yemna hya yø ja'i. Mi'da p'uya, bi thut'i conyø cadena, bi ma fãdi. ³⁷ Mi'da p'uya, ga ndutho'a ngue bi 'bendo. Mi'da p'uya, bi ma maheque made ra ja'i conna thegui. Mi'da p'uya, majapi ngue da 'yøt'a te xants'o, pe hingui nne. Mi'da p'uya, ra juai ga ndu. Mi'da p'uya, bi n'yo ndap'u bi zã ngue hin'yua ha di nsãya. Bi nøpa he yø xide'yo ogue yø xi yø chivo bi hye. Mi'da p'uya, bi zã ra n'u ngue hyoya. 'Ne bi ma ma'ani, gã ra dummai ga 'bui. ³⁸ Nuya yø ja'i ya, yø ndø ho ja'i, hin haru da hyannbabi yø ts'oc'ei 'bucua ja ra ximhai. Pe bi zã ra n'u ngue bi n'yo dapo, ni xingui padi haru dan'i mpa. Bi n'yop'u ja yø daxant'øhø. Bi m'map'u ja yø 'bido. Bi m'map'u ja yø hyado brã ja mbo hai.

³⁹ Gãtho ya yø ja'i ya, bi nu manho Oja, porque bi 'yec'ei ngue majuan'i te mman'Oja. Pe tobe himma t'unniho'a te xa yarpabi Oja ngue di unni. ⁴⁰ Porque Oja bi zãnni ngue himbi nequj xanho hanja ra hya, asta guehyø pa di 'buhma ya. Ya xa nzãn'Oja ngue nuya yø nyogui ja'i da gdã nuthohu na ra nho xa yat'Oja ngue di 'dacju.

12

¹ Ya di nnuhu ya ngue mandøngu dyø ja'i bi zeti hangu ra n'u bi thogui, porque bi 'yec'ei ngue majuan'i te mman'Oja. Da guecju ya, ma ga seti hangu ra n'u ja ngue ga thohmu. Nu'a di padi ngue da 'yøcãhu ra nts'on'i, ma ga emhmu n'na nguadi'a. Nu'a ra ts'ouqi di ts'onã ma nt'ec'ehu, ma ga hehmu p'u'a. Ma ga ja ndummai hu yø pa di map'u ya, ngue nu te nneclu Oja gdã n'yohu, gue'a ga øthu'a. ² Zant'a da zo ma mmuihu ra Jesucristo. Porque guehna bi 'yøt'e ngue dá ec'eihu ngue majuan'i te mman'Oja na. 'Ne go guehna da 'yøt'e ngue para zantho ga ec'eihu xandønho. Nuna ra Jesús, madague'a ngue ra 'be'isã ngue to tup'u ja ra pont'i, pe nuna himbi 'besrá sã. Bi zeti hangu ra n'u bi thop'u ja ra pont'i, porque padi ngue nu'mø mi tho'a te ra n'u bi zã, ma datho ja mpãhã ngue dan'i mmip'u ja ra n'yeci Oja. ³ Nu'mø mi unyø ts'oc'ei na ra Jesús, dami bemhu hangu ra n'u bi zã. Janangue nuyá, 'yo di cohni mmuihu 'mø di sãhu ra n'u. ⁴ Mente gui homi ha gdi hyehmu p'u ra ts'ouqi ja ua ja ra ximhai, tobe hingui sã da hyo'ahu yø ts'oc'ei.

⁵ Manj pumbenhu na ra hya xi'ahu Oja ngue ya yø basi'ahu. Nup'u ja ra Macã Libro, nt'oti p'u ra hya ngue bi 'yen'Oja: "Ague

ma basi'ahu, dami hyacju ra güenda xanho hanja ngue fep'ahu Oja. 'Yo di cohni mmuihu 'mø di hec'ãhu Oja te gui øthu. ⁶ Porque Oja, nu'a ra ja'i di madi, nu'mø hinga gue'a øtra ja'i, di hejpi. Nu yø ja'i ngue ya yø basi Oja, nu'mø hinga gue'a øt'e, i fei". ⁷ Nu'mø ngue gui sãhu ra n'u, dami bemhu ngue nuna Oja øt'e ngue yø basi'ahu, guehna fep'ahu na. Porque gãtho yø basi, nu'mø hinga gue'a øt'e, i fehyø papã. ⁸ Gãtho hu yø basi Oja, gã i fei, pe nu'mø hingui nne ngue da mep'ahu Oja, zha di zã gui 'yembu ngue ni Papãhu Oja 'mø? ⁹ Conque nu'mø marã nguehu, nu'a ma papã bi tecju. Nu'mø hinga gue'a di øthu, i fegbahu. Pe xquet'a di nnu mansuhu. Janangue nuyá, goma gue'a ma Papãhu bi 'bu mahets'i ga enã ngue hinga øpahmu ma su ya. Porque nuna, i nnepe ngue nma'da'yo ma n'yomfenihu. ¹⁰ Conque ma papãhu 'bucua ja ra ximhai mente ra pa bi tecju, i fegbahu 'mø enã ngue øcãhu ra nho. Pe nuna Oja 'mø ngue i fegbahu, majuan'i ngue ni 'yup'u te øcãhu, porque gã ra nho øt'e. I nnepe ngue gã ra nho gdã n'yohu, tengutho Oja ngue gã ra nho øt'e. ¹¹ Nu'mø ngue bi megbahu Oja, di sãhu ra n'u, hind'i nnu manhohu ra mfei di jacju. Pe nu'mø bi dinnma mmuihu ngue da 'yørcãhu ra nho'a te øt'e, ya hu ma mmuihu p'uya. Ya man'natho ga ja ndummai ga n'yo manhohu.

¹² Janangue nuyá, dami hyahu ra ts'edi ya, di ndu xandønho ni n'yomfenihu. ¹³ Dami hyaxhu n'na ra hoga n'yomfeni ngue gui n'yohu xanho, n'namhma ngue nu'u yø ja'i hingui padi di n'yo xanho, da dinyø mmui ndana ra 'yu njuantho.

¹⁴ Dami ja ndummai ngue 'yo gadi njunthu. Dami hyehmu p'u'a te gãma nts'o i ja. Porque hinda nu Oja yø ja'i hingui nne da hyep'u ra nts'o. ¹⁵ Dami hyamhu na rá mate Oja nne di 'da'ahu, 'yo gadi costhohu. Dami mfãhmu xandønho, man'nan'yo mi 'yøthu ngue to da bøni di ts'onnbabi rá nt'ec'ei ja mi'da yø ja'i. ¹⁶ 'Yo gyø 'yots'om'mãihu. 'Yo gui øthu tengutho bi 'yøtra Esaú ngue bi mespatho rá njapi Oja. Porque nuna ra Esaú, mi zã mi ntu manthuhu, høndã n'na ra nts'ihme i pã'a rá erensia madi tocabi porque guehna ma dana. ¹⁷ Gui pahmu te bi 'yøtra Esaú. Januan'i ngue hangu ra mben'a m'mefa ngue xta nzo rá 'ye'a te mi ja xti unã papã. Pe ya himbi zã ha xti japrã hya. Madague'a ngue januan'i ja ra zon'a m'mefa, pe ya himbi dini ha xti xotra hya xi 'yøt'e.

¹⁸ Ague ma zi cu'ahu, nuna ra cohi bi 'dacju Oja ngue gdã n'yohu ya, ma'da'yo na, hinga 'da'igui'a ra nyogui cohi bi t'unna m'met'o yø judio ngue da n'yo. Nu'mø

mambi t'unna nyogui cohi yø judío ya, nu'a ra t'øhø ja ua ja ra ximhái bá nya Oja, ja bi map'u. Bi nu yø ja'i ngue di yoxni yø sibi. Bi nu yø ja'i ngue ja ra ts'abexui. Bi nu yø ja'i ngue 'yo ra ndate ndahi. ¹⁹ Bi 'yøhyø ja'i ngue bá nya Oja ngue nzofo. Nuya yø ja'i bi 'yøde ngue ts'ofu, bi nsu. Janangue bi 'yadi ngue ya hinni mantho da 'yøde tema hya mman'Oja. ²⁰ Porque øde te bi man'Oja ngue mada n'na ra mbo'ønitho da guarbu ja ra nexant'øhø, da tho ngue da 'bundo, ogue da tho conyo lansa. ²¹ Janjuani ngue ra ndussutho te bi nu yø ja'i. Xquet'a 'ngse ra Moisés bi 'yena: "Nugui, asta di huaqui ngue di su".

²² A nuju ya, nup'u nná máhä, gue'a ra t'øhø Siøn bi ja mahets'i ja ra hniñi bi 'bu Oja, ja nná máhä p'uya. Guehna ra Jerusalén bi ja mahets'i naya. Nup'u, xinga m'medetho yø mahuahí yø anxé i 'bui. ²³ Nu'mø gá bi mpeti yø anxé ngue da 'yespabi Oja, 'dap'u ga m'mahmu ya yø basi Oja ya xa cuarpabi yø thuhu p'u mahets'i. A nuna ma Ojahu guehna ra ts'ut'abi na ngue gátho yø ja'i. Nuya yø nyogui ja'i ya xa ndu 'ne xa hojpabi Oja yø ts'oqui, gá dadi ncuhu ya. ²⁴ Nuna ra Jesús, bi hocra 'da'yo cohi ja ya. Nu rá ji bi máni, i ja rá ts'edi ngue di hoga ma ts'oquih, hinga ngu rá ji ra Abel ngue n'ást'abitho.

²⁵ Janangue nuyá, dami mfáhmú xandønho ya, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui fespathohu rá hya na Oja nzocju. Ya guí nnuhu ngue himbi mpommi ra castigo ya yø ja'i bi mespatho rá hya Oja 'mø ra pa mi zocua ja ra ximhái. Gomá guehya ngue gui 'yena ga mpomhmu ra castigo 'mø ga fespatohu te mman'Oja nuna bi nzocsegahu asta mahets'i. ²⁶ Nu'mø yø pa xa thogui, nu'mø bá nya Oja ngue nzohyø ja'i ua ja ra hái, asta di 'yan'ahái. A nuyá, mahøn'a en'Oja: "Nu'mø ngue høndá nyagá ya, ga øt'e ngue di 'yan'ahái 'ne ga øt'e ngue di 'yan'a te bi ja maya", bi 'yena. ²⁷ Ngue nguna ra hya mman'Oja da yøt'mø hombá nya ya, ya di nequi ngue Oja da hyajpabi yø 'befi te gá bi hoqui. Nu te da bønñi ngue hñdi 'yani, gue'a di nja para zantho'a. ²⁸ Nuna ra xequi hñdi 'yani, guerp'u ha di manda Oja ja ga m'mahmu p'u. Janangue nuyá, ma ga ja mammadihu Oja ya. Ma ga thannehu Oja tengutho nnu manho ngue ga ørpahu. Porque Oja ni 'yup'u ngue mathoguiho ga nnu mansuhu. ²⁹ Porque Oja ra ndussutho, tengutho ra sibi ngue di juadi udi ha sudi.

13

¹ Hangu ra pa, dami mmañi n'na ngu n'na'ahu, tengutho 'mø ngue ega di ncuhu. ² Mami pumbenihu ya, ngue nu'mø to bi zøp'u ja ni nguhu, dami unhnú ra ts'aya.

Porque 'bu i da yø ja'i di unna ts'aya p'u ja yø ngu, pè hinguí padi ngue'mø yø anxé Oja'u di unna ts'aya.

³ Nu'mø to bi n'ofadi, dami fáxhu te honi. Dami fáxhu gui 'yø'ni güendahu tengutho 'mø ngue go gdi ofadihu. Gui fáxhu'sá ra n'u ngue ma'uni. Gui 'yø'ni güendahu entho go gui thohmu'a te ra n'u thogui.

⁴ Nu gátho yø ja'i ya xa nthati, da zupyo nthati bi 'yøt'e. 'Yo di homman'na di m'mahmi. Porque Oja da hyaspabi ra güenda yø 'yots'om'mái.

⁵ 'Yo sa güi emhmu ngue gue'a ra menyu ma datho di muui. Dami conformahu'a te ts'u macosa di 'da'ahu Oja. Porque Oja i ena: "Nugá, hin dadi pumben'i. 'Ne hinga hec'atho'i". ⁶ Janangue nuya ma mmi gá mamhmu na ra hya ja ua ya ngue ena: "Nuna ma Oja, guehna fáxcagui na. Ya hñdi sugá 'mø ja tema hya mbennagui yø ja'i".

⁷ Dami bemhmu te manñi n'yo'u yø mamhya bi xi'ahu rá hya Oja. Dami mepyahu'a te ra rho bi 'yøt'e mente bi m'mai, da ngu'a gui 'yøthu. A nuya yø mamhya mi da xanho yø nt'ec'ei ya, dami njathu p'uya, di ndu xanho ni nt'ec'ei hu.

⁸ Nuna ra Jesucristo, ngu'mø yø pa xa thogui, xi mmangudya, xquetho para zantho na, hñjam'mø ngue dadi mpádi. ⁹ Janangue mami n'uni da thá'ahu ngue hønt'o bi zä ma xádi gui tenhnu ngue hñda 'da'iguui na ra hya gui ec'ei hu ya. Dami hyannbahu rá mate Oja di 'da'ahu, gue'a di zajni nt'ec'ei hu'a. 'Yo di há'ahu ya yø ja'i hajtho te si, porque hinga gue'a di zacrá nt'ec'ei ra ja'i'a ngue da hyajtho te da zi.

¹⁰ A nuju, guehna ra Jesucristo di nnøpa 'bøt'e ngue di nhohma ts'oquih. A nuya yø 'bet'o mmäcja ngue yø judío, 'be ho yø zu'ε ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja ya, 'ne ja ra 'bøt'e ngue hñ'yu ra nt'edi da za ra ngø pøtyø ja'i.

¹¹ Nu rá ji ra zu'ε i tho, haxra mmäcja ni ma mbonñija, ja ra xequi mathoguiho xa nduxqui ja bi porbu ra ji gui nhoyø ts'oqui yø ja'i. Ra ngø p'uya bi nt'udi maxøts'e ra hññi. ¹² Njarbutho ra Jesús, bi zä ra n'u ngue bá tho maxøts'e ra hññi. Nu'a rá ji bi mäm'mø mi du, guehna nnøpa 'bøt'e yø ja'i ngue i nhohma ts'oquih na. ¹³ I embyø ja'i ngue ra 'be'isá te t'ørpa ra Jesús ngue bá tho maxøts'e ra hññi. Pè ma ga tenhmuhu ra Jesús, madague'a t'embi ngue ra 'be'isá ngue di ec'ei hu ra Jesús. ¹⁴ Porque nuya ja ra ximhái, hñ'yu gahu ua n'na ra hññi ngue di ja para zantho. Sinoque di tømhmú man'na ra hññi, nuna ja ngue di nja m'mefa.

¹⁵ Janangue nuyá, ma ga ja mammadihu Oja para zantho, porque nuna ra Jesucristo ma 'bet'o mmäcjahú p'u 'bu Oja, go guehna haxpu 'bu Oja'a te nná ja mammadihu Oja na. ¹⁶ Mami pumbenihu, zant'a dami 'yøthu ra rho, gui fáxni mmiç'ei hu co nu'a te gui

peshu. Porque gue'a di nequj ngue gadi ja mamadihu Oja'a. A nu'mo ngu'a gui 'yothu, da numanho Oja te gui othu.

¹⁷ Nu'u yø n'yohu di manda p'u ja ra njja, dami 'yøt'e te da xi'ahu. Gui 'yørpahu masu xanho, porque gue'u fat'a ni tehu'u. I padj ngue nu'a ra 'befi øt'e, bá ep'u ra pa di dápra güenda Oja. Janangue dami 'yøt'e ngue di johyatho ni madihu, 'yo gui honnbahu ngue ha di du yø mmu. Porque nu'mø hingui 'yøc'ei te xi'ahu, ya hingui säp'u da mä'ahu xanho.

¹⁸ Dami marcahu Oja, porque nuguji dina ngue ya xanho te nná 'yo, 'ne di nne ga sigue ngue nijantho ga n'yo xanho. ¹⁹ Nu'mø gá marcahu Oja, dami 'yáhm ngue da yøt'Oja ngue n'nahmantho ga mmagä p'u ga ma nu'ahu.

²⁰ Nuná Oja bi 'yøt'e ngue bi bennate ra Hmu Jesucristo 'mø mi du. Nu'a rá ji bi mäm'mø mi du, gue'a rá ji di ja ts'edi para zantho ngue di nja ra 'da'yo cohi i ja. I øt'e ngue nuná ra Cristo, guehna mä Macá Madihu ná. 'Ne øt'Oja ngue yø 'yøc'ei di mmaði n'na ngu n'na. ²¹ Dí nnegä ya ngue da 'yøt'Oja ngue da záp'u gui 'yørpahu'a te gá rá páhä, hñte di m'medi. Da ne Oja ngue conná ts'edi ra Jesucristo gui cohmu tengutho nnepe ngue gui cohmu. A nuyá, ma ga espahu ra Cristo para zantho. Da ngut'atho.

²² Ague mä zi cu'ahu, dami 'yøde xanho na ra hya ja ua dí xi'ahu. Ya dá xi'i ha gdi japi te gui 'yøthu, pe hinga yap'utho pa ra hya. ²³ Dí pen'nahu ra hya ngue nuná mä cuhu ra Timoteo mi ofadi, ya bi bøts'e. A nuyá, nu'mø ngue himma ya'atho da zøcua ya, 'da gdá m'e'be p'u ngue ga ma zengua'ahu.

²⁴ Dadi zengua gätho'u yø mamhya 'bup'u. Da gue'u mi'da mä cuhu, gá dadi zengua. A nuyá mä cuhu ngue yø mmengu Italia xquet'a di zengua'ahu.

²⁵ Oja di japi gätho'ahu. Da ngut'atho.

Ra Santiago

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Santiago.

¹ Nugá drá Santiago, rá mēfigá Oja, 'nē rá mēfigá mā Hmuhú Jesucristo. Dadi zenguagá'u mā cū ngue yō mbom'metōjū rā Israel, nu'ū 'bui ndap'ū bi zā gā rá ngani nximhái.

² Ague mā zi cū'ahū, dami johyahū ngue'mō 'damā 'dan'yo man'ū guí sáhu.

³ Porque guí pahmū ngue nu'mō guí sáhu rā n'ū, 'nē hĩmbi nts'onni nt'ēc'ēihū i ja, ya man'natho guí seti te guí thohmū 'mō. ⁴ Dami seti xandōnho te guí thohmū, n'namhū ngue man'na di ndū ni nt'ēc'ēihū p'uya, hĩnte da t'ēmbi ngue di 'bedi. ⁵ Nu rā ja'ĩ ngue hĩngui padĩ ha di japi te thogui, da 'yap'a Oja ngue da māt's'i. A nuna Oja da xāmbi ha di japi. Nuna Oja emmēi di ho di mfáxte, hĩngui enā ngue hĩn'na. ⁶ Pe nne da 'yēc'ēi rā ja'ĩ ngue Oja da māt's'i, 'yo di yobēni. Porque nu rā ja'ĩ ngue hĩnga n'nat'a mbēni, ni maua, ni manū rá n'yomfēni, ōt'e tengutho rā jathe 'mō enā ndahĩ. ⁷ Nu rā ja'ĩ ngue yobēni, nuna Oja hĩnte di unni. ⁸ Nu rā ja'ĩ ngue n'na rā hya da zānni, 'nē yobēni, hĩnjam'mō di tinná mmui ndana gue'a eđā 'yōt'e.

⁹ A nu rā 'yēc'ēi ngue hyoya, t'ēmbi ngue hĩnte di muui, pē di johya hmaha. Porque Oja embi ngue di muui rā hyoya. ¹⁰ Pe nu rā 'yēc'ēi ngue rā mmēmeti, di johya hmaha 'mō bi dinná mmui ngue nu'a rá mēnyu i ja, hĩnte di muui p'ū ja rá hmĩ rá dā Oja. Porque gátho yō mmēmeti da thotho. Ya guí nnuhū yō paxi 'mō bi ndōni, hĩnga ya'a rā pa hāt'i. ¹¹ Nu'a gā mpa rá hyadi 'mō mā pa, rā paxi da 'yōt'i, ya da dāhrá dōni, ya di m'mē'a te ganho. Njarbatho rā mmēmeti 'mō di xandra mēnyu ya ngue nnepe xangu di nja, pē nu'mō bi dū, da zotrā mēnyu xā xandi.

¹² Rā mmenthi di nthēui rā ja'ĩ da zeti hangū rā n'ū da thogui. Porque nu'a da zeti te thogui, mman'Oja ngue para zantho 'dap'ū di m'muhmĩ. Guehna di yarpabi Oja ya yō ja'ĩ di mā Oja co gátho yō mmui naya.

¹³ Nu'mō te'o so rá mmui ngue da 'yōtra nts'o, 'yo sá di enā ngue Oja di bēnnbabi'a rā nts'o nne da 'yōt'e. Porque Oja hĩngui so rá mmui'a ngue temā nts'o da 'yōt'a, 'nē hĩndi bēnnbabi yō ja'ĩ ngue da 'yōtra nts'o. ¹⁴ N'na ngu n'na yō ja'ĩ, i sōsē rá mmui'a rā nts'o nne da 'yōt'e. ¹⁵ Nu'mō ngue ya bi nja'a rā nts'o

so rá mmui rā ja'ĩ da 'yōt'e, ya rā ts'oqui bi 'yōtra ja'ĩ. Nuna rā ja'ĩ ngue rā 'yōt'its'oqui, ya ndō'mate drā castigo 'mō ngue di sigue.

¹⁶ Ague mā zi cū'ahū, nu'a rā nts'o so ni mmui guí 'yōthū, 'yo sá guí emhū ngue Oja di bēn'nahū'a. ¹⁷ Porque nu'a di 'dacjū Oja, gátho gue'a tate xanho'a. Nuna Oja bádi un'a rā nho p'uya, gue'a bi 'yōtyō nyot'i bí ja maya. Nuya yō nyot'i ya, di páhyō hmĩ ya, pē Oja hĩnha guí pá'a te mman'a, nu'a mma, i mma. ¹⁸ Nu'mō mā ēc'ēihū nā rā hya majuanĩ, nuna Oja bá sanni ngue bi 'dacjū rā 'da'yo te. Bi zigahū p'ū 'buhyō ja'ĩ para ngue dyō madi 'yēc'ēihū nā. M'mefa p'uya, xangu mĩ da yō ja'ĩ da 'yēc'ēi rā hya.

¹⁹ Ague mā zi cū'ahū, nu'mō toni ja'ĩ da zo'ahū, dami 'yōrpahū masu. Hante ngue guí nyahū, 'be hyacra güenda 'mō xanho te guí nne guí mmamhū, ogue hĩn'na. Nu'mō guí mbōcūehū, hyacra güenda ngue'mō ni 'yup'ū guí mbōcūehū, ogue hĩn'na. ²⁰ Porque nu rā ja'ĩ mbōcūe, hĩngui ōt'a te rā nho nnep'a Oja da 'yōt'e. ²¹ Janangue nuyá, dami hēhū p'ū'a te gā xants'o. 'Yo nĩmantho guí ōthū'a te hĩnga njuani. Dami hyahni mmui guí 'yēc'ēihū nā rā hya bi ma nthūhū p'ū ja ni mmuihū. A nuna rā hya nā, ja rá ts'edi ngue da yan'na ni tehu.

²² Pe dami 'yōthū'a te xān'nahū nā rā hoga 'da'yo hya. 'Yo sá guí há'ni mmuihū ngue guí 'yēnā ngue hōntho guí 'yōxthohū rā hya. Nu'a, hĩn'na'a. ²³ Nu'a te'o hōntho nne ngue da 'yōde te mmanā hoga 'da'yo hya, 'nē hĩngui ōt'a te mmanā hya, i ōt'e tengutho n'na rā ja'ĩ hētrá hmĩ conna hyē. ²⁴ Nu'mō hētra hyē, i nnu rá hmĩ, pē nu'mō bi gū rā hyē p'uya, ya di pumbēni tengu rá hmĩ. ²⁵ Nu rā ja'ĩ bi 'yēt'a mmui xandōnho'a te rā hya di manda Oja, hĩmbi pumbēni, nu te ode i hma, i ōt'e, guehna rā ja'ĩ di jap'a Oja te ga 'yo nā. Porque rā hya di manda Oja, tate ngue xandōnho, 'nē nuya yō ja'ĩ ēc'ēi te mmanā rā hya nā, guehya ho yō mmui ngue nne da 'yōt'e te di manda Oja ya.

²⁶ Nu te'o gátho hĩngui sammrá jani ngue xants'o ga ya, 'yo sá di hátrá mmui, da 'yēnā ngue rā 'yēc'ēi. Nuna rā ja'ĩ nā, ya sádithe ngue thanne Oja nā. ²⁷ Nuna Oja mā Papáhu, i nne nā ngue nu rā ja'ĩ majuanĩ ngue rā 'yēc'ēi, da 'yōt'e te rá nsāui rá nt'ēc'ēi. Da 'yōrpabi rā 'báxte yō basĩ hĩnjongui 'bui. 'Nē da 'yōrpabi rā 'báxte yō 'danxu 'mō hĩn'yu te da hyoni. 'Nē hĩnda 'yōtra nts'o gā 'yo yō ja'ĩ ua ja rā ximhái.

2

¹ Ague mā zi cū'ahū, ngue guí ēc'ēihū nā mā Hmuhú Jesucristo maguese, ya hĩngui ho ngue'mō guí huanthohū to guí nne guí

mahmũ. ² Xi'mø da yarbũ ha gadĩ mpetihũ n'na ra mmemmeti di ha n'na ra mfo'ye ngue ra oro, di he ra ulu xanho. Xquet'a da 'yat'a n'na ra hyoya hinga njuani rá he. ³ Nε go guĩ nnu mansũha na ra n'yohũ xanho rá he p'uya, gui 'yemphũ p'uya: "Damĩ mĩcua ja ra nthũts'ĩ xanho", gui 'yemphũ. Pε nuna ra hyoya p'uya, gui 'yemphũ na: "Nu'a'ĩ gá 'báhnũ, ogue damĩ mĩcua hái". ⁴ Xi'mø ngue ngu'a gui 'yothũ, ya gui huantho to gadĩ mahmũ 'mø. Entho go guĩ nts'ut'abihũ ngue go gui sánhnũ ndana gue'a ra ja'ĩ di mũui, ndana hĩnte dĩ mũui. Ya hĩngra hoga n'yomfeni'a p'uya.

⁵ Ague ma zi cu'ahũ, nuna Oja, ya xpã huan'nhũ yø hyoya ua ja ra ximhã, ngue nu'mø bi 'yεc'εi Oja, enthõ dĩ mmemmeti, hĩnda gue'a ja xangu rá menyu. Porque nuya yø hyoya, nu'a ra nho dĩ un'Oja p'ũ ha dĩ mĩnda, go dĩ tocabi ya. Guehna ra nho ma yat'ĩbi ya yø ja'ĩ di ma Oja co gãtho yø mmũ ya. ⁶ Pε nu'ahũ gadi 'berpahũ rá sã yø hyoya. Go guĩ nnu mansũha ya yø mmemmeti, conque guehya yø ja'ĩ di pũc'ahũ ya. Nu'mø hĩngã 'yøthũ'a te dĩ mĩnda ya, da ma mabent'ĩ'ahũ, da ts'ixaha p'ũ ja rá ts'ut'abi. ⁷ Ya fadi ngue guĩ εc'εihũ rá Cristo. ¿Hanja ngue go guĩ nnu manho'ũ ya yø mmemmeti i ya mants'o 'mø i hnõn'a rá maçã thũhu na rá Cristo?

⁸ Nup'ũ ja ra Maçã Libro i nt'ot'i p'ũ ra Ley i tate ngue mĩ'da yø ley, i enã: "Damĩ mahni mmĩc'εiui tengũtho gnĩ ne ngue dĩ ma mamãdĩ'ĩ". Nu'mø ngue majuanĩ guĩ øthũ'a te mmãna ra ley na, ya xanho te guĩ øthũ 'mø. ⁹ Pε nu'mø guĩ huantho yø ja'ĩ gadi mahmũ, ya rá ts'oqui guĩ øthũ 'mø. Ya guĩ festhohũ'a te mmamp'ũ ja rá ley Oja. ¹⁰ Xi'mø ngue n'na ra ja'ĩ da 'yøt'e gãtho'a te nt'ot'i p'ũ ja rá ley, pε con n'na parte dĩ 'bedi hĩnda 'yøt'e, ya festho ra ley. Ya satho 'mø hĩnte bi 'yøt'e te mmamp'ũ ja rá ley. ¹¹ Porque guesε Oja bi 'yena: "Yo grã 'yots'om'mãi". Mahõn'a enã: "Yo grã hyote". A nuyá, nu'mø hĩngra 'yots'om'mãi rá ja'ĩ, pε ra hyote, ya festho'a te mmamp'ũ ja rá ley. ¹² Gã rá hya manho gdi nyahũ. Nu'a te guĩ øthũ, dague'a te nnu manho Oja guĩ 'yøthũ. Porque guĩ pahmũ ngue da thats'ahũ ra güenda connã 'da'yo ley bi zãn'Oja ngue dĩ n'yo yø ja'ĩ nuya bi nyanĩ. ¹³ A nuyá, nu ra ja'ĩ ngue hĩndi huεcrã mmĩc'εiui, hĩnda ma mahũεqui 'mø bi thaspabi rá güenda. Pε nu rá ja'ĩ ngue ja rá nhũεate, nu'mø bi thaxra güenda, hĩnte dĩ njapi.

¹⁴ Ague ma zi cu'ahũ, nu ra ja'ĩ enã ngue ra 'yεc'εi 'nε hĩn temã nho dĩ nne da 'yøt'e, ya sãditho ngue enã rá 'yεc'εi rá ja'ĩ. ¿Ua da zã dĩ nyanna ja'ĩ ngue hõntho da 'yena ngue ja rá nt'εc'εi? ¹⁵ Xi'mø ngue dĩ 'bahmã cu

ngue rá n'yohũ ogue rá xisu, hĩn'yu rá ulu da hye, ogue hĩn'yu te da zi. ¹⁶ Nu n'na'ahũ p'uya da 'yembi: "Da hyu ni mmũ ya. Nuya hĩndi sε'ĩ ya, 'nε hĩnguĩ tu rá thũhu ya", da 'yembi. Pε nu'mø hĩndi unna ulu da hye 'nε hĩndi unni te da zi, ¿ndana ra nho enã øt'mø? ¹⁷ Njarbũtho rá ja'ĩ enã ngue ja rá nt'εc'εi ya. Nu'mø hĩnguĩ nne ngue temã nho da 'yøt'e, ya hĩmma juani ngue rá 'yεc'εi rá ja'ĩ.

¹⁸ Xi'mø dĩ 'bũ to da 'yena: "Nuya 'bũ to ja rá nt'εc'εi, xĩmmi 'bũ to øtra nho", da 'yena. Gã εmbũya: "¿Ha dĩ zã dĩ nequi ngue ja ni nt'εc'εi 'nε hĩn temã nho dĩ fadi ngue guĩ øt'e? A nugã, ya da zã guĩ padi ngue ja ma nt'εc'εi co nu'a te rá nho dĩ øt'e", gã εmbi. ¹⁹ A nu'ĩ, guĩ εc'εi ngue n'natho Oja. Xanho ngue guĩ εc'εi ngue hõnda n'na Oja i 'bũ. Pε xquet'a 'nhyo ts'onthi i εc'εi ngue n'natho Oja. Nja ngue nu'ũ yø ts'onthi i huaqui ngue su'a te da thoguĩ. ²⁰ Nu'ĩ, dĩ 'be'ã'ĩ rá n'yomfeni. ¿Ua hĩnguĩ padi ngue rá nt'εc'εi hĩn temã nho n'youi, hĩmma juani ngue rá 'yεc'εi rá ja'ĩ? ²¹ Nu ma mboxitahũ rá Abraham bi 'yøt'e te bi xi Oja. Janangue bi hojpabi yø ts'oqui. Porque bi n'uni ngue xta hũ rá ts'unt'ũ ngue xta 'yørpabi rá 'bøt'e Oja. ²² Ya guĩ nnuhũ ngue hĩngã hõntho bi nja rá nt'εc'εi rá Abraham, sinoque bi 'yøt'e te rá nsãui rá nt'εc'εi. Co nu'a te bi 'yøt'e, dĩ nequi ngue majuanĩ ja rá nt'εc'εi. ²³ Ya bi nja'a te nt'ot'i p'ũ ja rá Maçã Libro ngue enã: "Ra Abraham bi 'yεc'εi ngue dĩ nja'a te ra hya bi xi Oja. Nu'a i 'yεc'εi p'uya, Oja bi hojpabi". 'Nε Oja bi 'yøt'e ngue rá amigo ra Abraham. ²⁴ Ya guĩ nnuhũ ngue nuna Oja, dĩ hojpa yø ts'oqui yø ja'ĩ ngue øtra nho. Pε ngue da 'yenna ja'ĩ ngue hõntho εc'εi, ya dĩ punnbabi, nu'a, hĩn'na'a. ²⁵ Nu ra Rahab, marã 'yots'om'mãi na, pε Oja bi hojpabi yø ts'oqui ngue'a rá nho bi 'yøt'e. Porque nu'ũ yø m'menhni rá Josuε bi ma dĩ axra hái, bi zømp'ũ mĩ 'bũhna rá xisu. Nu'mø mĩ thon'ũ yø m'menhni, bi 'yagui 'nε bi xifi ngue n'nannĩ man'na ra 'yu dĩ mengui, n'namhũ ngue hĩndi mbent'ĩ. ²⁶ Xi rá ja'ĩ ngue ya xandu, ya hĩnte pefi. Njarbũtho rá ja'ĩ ngue hĩmma juani rá 'yεc'εi ya, hĩn temã nho dĩ nequi ngue dĩ øt'e.

3

¹ Ague ma zi cu'ahũ, nu'ahũ ya, hĩnguĩ sã ngue to bi zã da 'yena ngue dĩ nxãnbate rá hya Oja. Porque ya guĩ pahmũ ngue nugãhe ngue dĩ xãnnbatehe rá hya Oja, ma datho ngue hascahe rá güenda Oja, a nu'ũ hĩnguĩ xãnnbate nzãni'ũ. ² Gãthogahũ ya, xangu yø nndi hĩngã gue'a te dĩ øthũ. Nu ra ja'ĩ da 'yena ngue gã gue'a rá hya mmãnya, rá nzequi gã rá nho gã 'yo na rá ja'ĩ na. Porque nu rá ja'ĩ majuanĩ ngue padi da zamrá jani, guehna da zã da zamrá mmũ ngue'a te rá

pähä rä do'yo na. ³ Nu'mø majapi ra freno p'u ja rá ne yø ndøfani, ya sá di ts'ammi p'uya, hĩnte di ja. Nup'u go da t'embj di ma, ja di map'u. ⁴ Nu yø barco, xanno'ho'u. Nu'mø bj nthœui ra ndahi i tønhi, pe hĩnguĩ ani. Porque nu'a di 'yonj, høntho da 'yannba rá nt'annbj ngue di n'yo, ya da ma ra barco nup'u go da nepe di ma. ⁵ A nu ma janihu ya, gue'a n'na ra parte n'youi ma do'yohu ngue zitchu. Pe nu'mø dá nyahu, nu'a n'na ne pømma nehu, xangu nja'a.

Nu ra sibi ya, nu'mø ja bj mædi bj nzø, ra t'uspi. Pe da zá di juadi da 'yu'a n'na ra daxant'ohø 'mø bj ndaspi. ⁶ Njarbatho ma janihu ya, entho ra sibi na. Di ts'onna ja'i porque nu'a ra nts'o ja ua ja ra ximhai, gá go mmanña ma janihu. Brá thep'u ja ra nĩdu'a ra sibi udi. Porque mænte ra pa 'buhra ja'i, 'bæmman'u ra ja'i ngue ra ts'omhya pønna ne. ⁷ A nu ra ja'i, i sá ngue di maxubi yø zu'e 'bui, yø zate, yø ts'int's'u, yø c'eya, 'nehyo zu'e 'bap'u ja ra jathe di maxubi yø ja'i. ⁸ Pe nu rá jani ra ja'i, hĩnjongui pøni ngue da hyati da zammj. Porque gue'a n'na ra nts'o'a ngue hĩnguĩ sá di ts'ammi. Nu ra c'eya 'mø bi za ra ja'i, i tu ra ja'i. Njarbatho ma janihu ya, mman'ida yø hya ngue n'youi ra ndate. ⁹ A nuyá, nuna ma janihu nná espahu Oja nuna ma Papáhu. Guehna ma janihu nná samhmu yø ja'i na. Conque Oja go øt'a ngue ra ja'i ja rá te tengutho Oja. ¹⁰ Nuna ma nehu espa Oja, guehna ma nehu sate na. Ague ma zi cu'ahu, hĩnguĩ ho ngue ngu'a ga øthu. ¹¹ Xip'u pohra hojtehe, hĩnguĩ sá ngue ja da bop'u ra ts'othe. ¹² Ague ma zi cu'ahu, hĩnguĩ sá ngue nup'u ja ra za ngue ra igo ja di nzap'u ra ndát'a ni hu ngue ra aceituna. Hĩnguĩ sá ngue nup'u ja rá 'yu ra uva ja di nzap'u ra igo. Hĩnguĩ sá ngue nup'u pø ra ts'othe, 'dap'u da bøhmj ra hojtehe.

¹³ Nu'mø to pøni ngue ra njammui ya, et'ammui ra hya øde, ya da hnu ndana ra ja'i da 'yøtra nho. Nu'a ra hya padj, gue'a øt'a, 'ne hĩnguĩ espase'a te øt'e. ¹⁴ I ja man'na ra hya ya, nu rá ja'i ngue ra zeya, ra nequisui, honj ha di nu manhosø yø ja'i, guehna ra ja'i himma juani ngue ra njammui na. ¹⁵ A nuna ra hya pahya yø ja'i njap'u, himma juani ngue Oja di bænnbabi ra hya mma. Gue'a ra hya pahyo ja'i 'bucua ja ra ximhai padj. Di theui tengutho rá n'yomfeni ra zithu na ra hya na. ¹⁶ Porque nup'u ja ra nts'eya, ya hønðra sui ja. N'na ngu n'na yø ja'i honj ha di hnu mansuse, ya hin tema ntho ja'p'u. ¹⁷ Pe nu rá ja'i ngue Oja øt'e ngue ra njammui, rá mæditho di nequj ngue gá ra nho ga 'yo ra ja'i. 'Ne hĩngra nequisui, hĩnjondi njunt'ui, di jammansu rá mmj'c'ui. I ja rá yemmui. I øtra nho. Hĩnguĩ huantho'a fãts'i. Co gá rá mmui ga 'yøt'a te

øt'e. ¹⁸ Nu ra ja'i di ja ndummui ngue honj ha di nhojpau'i di njunt'ui, ya da zá di m'mu mmanho m'mefa.

4

¹ ¿Ua hĩnguĩ pahmu hanja ngue gadi njunthu, xøgue hønðra nnemhya gui pefi n'na ngu n'na'ahu? Nu'a ra ts'on'yomfeni ja'ahu, gue'a tap'ahu'a, hĩnguĩ sá gui 'yøthu ra nho. ² Guĩ nnehu ma ra cosa, pe hĩnguĩ sá gui timhmu, gui nhotehu p'uya. Nu'mø te ga nurpabi ni mmj'c'ihu, gadi seyabahu. Guĩ fahmu ra njunt'i p'uya, gui nemhya n'na ngu n'na'ahu. Pe nu te gui nnehu, hĩndi n'na'ahu, porque hĩnga gue'a Oja gui áphu. ³ A nu'mø ja te gui áphu Oja, hĩndi 'da'ahu, porque hĩnga gue'a ni 'yup'u di un'a te gui áphu Oja. Høntho guĩ nne ngue di ja te gui umhmu p'u ha gui øni pähähu. ⁴ ¿Hanja ngue gui hehmu p'u Oja? ¿Ua hĩnguĩ pahmu ngue nuya yø ja'i øt'a te ga 'yo yø ja'i 'bucua ja ra ximhai, gue'u yø nsuiui Oja'u? Janangu nu to bi zá ngue nne da 'yøt'a te ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhai, gue'a cohi ngue rá nsuiui Oja'a. ⁵ ¿Ua gui emhmu ngue hĩnte ni bøntho'a te mmanp'u ja ra Maça Libro ngue ena: "Nuna Oja, bá penhna Espiritu Santo ngue da mæcju ua. Guehna hĩnguĩ nne naya ngue ga hehmu p'u Oja"? ⁶ Nuna Oja, øtra mate ngue emmæj fãxçahu. Porque nup'u ja ra Maça Libro, i ena: "Nuna Oja, hĩnguĩ nnu manho yø ja'i di 'yets'i. A nuyá, nu'u hĩndi 'yets'i, gue'u fãx'u", i ena. ⁷ Damj nehu ya ngue gui 'yøpahu rá pähä Oja. 'Yo gui ørpahu rá pähä ra zithu, n'namhna ngue da hye'c'ahu p'u. ⁸ Damj 'yøt'e ngue man'na gdj pahmu Oja. A nuna Oja, da 'yøt'e ngue man'na di dinnj mmuihu hanja na. Ague gyø 'yøt'its'oquihu, damj hyehmu p'u ra nts'o gnj 'yohu. A nu yø ja'i ngue di ho rá pähä ja ua ja ra ximhai 'ne ximmi nne Oja, da hyahyo mmui da hyep'u ra nts'o ja yø mmui yø ja'i, da den'na Oja. ⁹ Da du ni mmuihu, damj m'mu ndummui ngue ja ni ts'oquihu. Nu'mø to thede ngue ja mpähä, da gohi ngue ra ts'onni rá thede. Nu'mø gadi johyahu, da gohi ngue ra dummui'a gui johya. ¹⁰ Nu'mø gui thannehu Oja, damj m'mamma nhuçihu. Oja da 'yets'ahu 'mø ngu'a gui 'yøthu.

¹¹ Ague ma zi cu'ahu, ogadi n'yembahäi te gnj 'yo n'na ngu n'na'ahu. Nu te'o ngue en'a häi te ga 'yo rá mmj'c'ui, ogue haspa ra güenda te ga 'yo, guehna ra ja'i hĩnguĩ nnu manho te mmanña ley Oja na, embj ngue hĩnga gue'a i mma. Pe xi'mø gui haxhu ra güenda te mmanña ley, 'ne hĩnguĩ øthu'a te ra hya mmanña ley, ya gui sänsø te gdj n'yohu tengutho ra ts'at'abi ngue di

mmāndase. ¹² Pɛ hɔnt'a Oja 'bui ngue bi unna ley, 'nɛ nu'á, gue'a ra ts'ut'abi'a. Nu'á, go da man'a ndana ra ja'i di nyani, ndana da ma ra castigo. Pɛ nu'áhu, zte go mang'u'ahu ngue guí haspa ra güenda mi'da yø ja'i te ga 'yo?

¹³ I 'bu i'da ngue di n'yɛmbi: "Nuya, ogue nixudi, ga mmähä p'u ja n'na ra danihni. Ga ma m'mahmu p'u n'na jeya, ga honi te ga pehmu, ga tahmu ra mɛnyu", di n'yɛmbi. Pɛ nu to mmanna tengu na, da 'yøhma ra hya ja ua. ¹⁴ Nu'i, hingui padi te ja ngue di nja nixudi. Hingui padi tema pa guí tu. Guí nnu 'mø ngue ja n'na ra guí, ja guí nnu ngue jap'u, ja guí nnu ya hin'y'u p'u, n'na zihmantho di m'medi. Guí njarbatho ya, guí thotho. ¹⁵ Nguna ra hya ja ngue guí mma, guí 'yɛna: "Nu'mø da ne Oja ngue ga m'mahmu njammj pa, ga øthu'a te ra 'befi da zä ga øthu", guí 'yɛna. ¹⁶ Pɛ nu'i, ya gni 'bu'a ngue gadi 'yɛx'mø guí ya. 'Nɛ nu'a ra n'yɛts'i guí øt'e, hingui ho'a. ¹⁷ Nu ra ja'i padi ndana guehna ra nho da 'yøt'e, pɛ hingui øt'e, gue'a ra ts'oqui'a p'uya, ngue hingui nne da 'yøtra nho i padi.

5

¹ Ague gyø mmɛmmetiha, damj 'yøhma na ra hya jaua. Ga ma'a ts'onj gue'a ra n'u ja ngue guí thohmu. ² Nu'a te guí peshu, ya xa 'ya. Nu yø hoga ulu xcä peshu, ya xa nzi yø zu'ɛ. ³ Xa mboxjuatho ni mɛnyuha ngue ra øro 'nɛ ra t'axi. Pɛ ngue xa mboxjuatho ni mɛnyuha, ya di nɛquj ngue nu'u yø ja'i hin'y'u ra mɛnyu, hingä 'yørpaha ra 'bäxte. Janangue guehna ra castigo guí thohmu na. Porque xøque xa petitho ni mɛnyu gadi xanthu asta guehyø pa ja p'uya. ⁴ Nu'u yø mɛfi bi mɛpɛ'u ja ni huahihä, hingä unhnu yø nzäbi. Di yap'aha ngue hingä juthu. Nuna Oja di mandase'a te gäma cosa i ja, øde te mmanya yø mɛfi di yapate. ⁵ Nua ja ra ximhäi, janjuani ngue gä m'mamma pähähu. Xøgue xa noc'athoha tengutho ra ts'udi manogui ngue da tho. ⁶ Nu'aha, nuya yø ja'i hñte ndupate, go guí sänhnu ngue da tho ya. Nuya p'uya, hingui täqui te guí sänhnu.

⁷ Janangue nuya ma zi cu'aha, o'gadi xøhni mmähä, damj tømhmä'a ma Hmuha Jesucristo mɛnte da zønna pa da ehɛ. Conque nu'mø bi duhrä huahi n'na ra ja'i, hñdi xøträ mmäi, tømj asta gue'mø bi nja'a rá mudi thogui ra 'ye. A nu'mø bi n'ye'a rá yondi p'uya, ya padi ngue di noxo. ⁸ Xquet'a damj njathu p'uya, 'yo gadi xøhni mmähä. Porque ra pa da ɛp'u ra Hmu Jesucristo ya ni map'u.

⁹ Ague ma zi cu'aha, 'yo gadi nyapi n'na ngu n'na'aha, n'namhma ngue hñda thats'aha ra güenda. Porque nuna ra ts'ut'abi ja ngue da hyaxra güenda, guehna Oja na. Pɛ ya ni ma da ɛp'u na. ¹⁰ Nu'u yø pøngahya Oja hñmbi xøhyø mmäi, madague'a ja ra ora ngue bi zä ra n'u. Damj njathu p'uya, 'yo gadi xøhni mmähä. ¹¹ Porque di pahmu ngue ra mɛnthi bi nthɛui ya yø pøngahya bi zeti hangu ra n'u bi thogui. Gä 'yøhma te ra n'u bi thohra Job, 'nɛ bi zeti. Xquet'a guí pahm'a te ra nho bi 'yørpabi Oja 'mø rá nze'gi. Pɛ nuna Oja ɛmmɛi ja rá nhucate, 'nɛ ja rá yemmi.

¹² A nuya ma zi cu'aha, ja ua man'na ra hya ja ts'editho ga xi'aha. 'Yo te guí ɛxhu ntestigo 'mø guí yaha, ni xingra c'amahɛts'i, ni xingra häi, hñt tema man'na ma cosa guí 'yɛxhu ntestigo. Nu'mø guí yaha, damj 'yɛmhmä: "ahä", ya hont'a guí mmamhmä'a. Nu'mø guí 'yɛmhmä ngue hñ'nä, ya hont'a. Oguí nnehu ngue da men'nahä ra castigo Oja co nuna te ra hya guí mmamhmä.

¹³ Nu'mø 'bui to sä ra n'u, da mat'Oja. Nu'mø to di johya, da dütø alabansa. ¹⁴ Nu'mø to di hɛɛni, da zon'u to bet'o p'u ja ra nja ngue da marpabi Oja. Da gøpa ra aceite ra därquɛhi mɛnte täprä 'bäxte ma Hmuha Jesucristo. ¹⁵ Nu'mø da 'yɛc'ɛi yø ja'i ngue ra Jesucristo da 'yøt'e ngue da yanna därquɛhi 'mø äprä 'bäxte, ra därquɛhi da zä. Nu'mø sä ra n'u ra därquɛhi ngue yø ts'oqui xä 'yøt'e, Oja ja rá mpunnbate. ¹⁶ Janangue nu'mø ja rá ts'oqui rá därquɛhi, da ma, n'namhma guí mmarpaha Oja. Ra därquɛhi da zä ha hɛmbi. A nu ra hoja'i 'mø ngue janjuani rá mmäi ga mmat'Oja, Oja i fäts'i. ¹⁷ Nu ra pøngahya Elias xquet'a ra ja'itho'a tenguthoju. Pɛ janjuani ngue rá mmäi i mat'Oja, bi 'yäpi ngue hñdi n'ye. 'Nɛ hñmbi n'ye nhyu jeya made. ¹⁸ Nu'mø mi mat'Oja mahøn'a p'uya, ngue bi 'yähra 'ye, mahømbi n'ye p'uya. Bi nja yø huahi yø ja'i bi uahi.

¹⁹ Ague ma zi cu'aha, nu'mø 'bui te'o xa hyɛp'u na ra hya majuanj, nu'a n'na'aha p'uya, da japi ngue da pengui mahøn'a. ²⁰ Damj pahmu ya ngue nu to di 'bärpa rá mmäi rá mmic'ɛiui ngue da hyɛp'u ra nts'o ga 'yo, ya bi yanna ja'i mi ja ngue da ma da ra castigo. Nu te gä rá ts'oqui xä 'yøt'e, gä bi mpunnbabi.

1 ra Bedu Ja ua rá mædi rá carta bi 'yo'tra Bedu.

¹ Nugá drá Bedu, rá representantegá rá Jesucristo. Dádi zenguagá'u to bá sohyø hái, 'bep'u ja yø 'dan'yo hái. 'B'u i'da p'u Ponto, 'nep'u Galacia, 'nep'u Capadocia, 'nep'u Asia, 'nep'u Bitinia. ² Bá huan'nahu Oja ma Papáhu, porque nuná, ya pádi te ja ngue di nja m'mefa. Rá Espíritu Santo bi 'yot'e ngue guí cohmu ngue yø ja'í Oja. I nne Oja ngue guí 'yøthu'a te di 'bep'áhu rá Jesucristo, gue'a di hoc'a ní ts'oquihu'a conná nguehrá ji bí máni. Dí nnegá ngue emmei di 'da'áhu rá njapi Oja 'ne dá hyut'a ní mmáihu.

³ Ma ga espáhu Oja, nuná rá Oja 'ne rá Papá ma Hmuhu Jesucristo. Guehna emmei bi 'dacju rá mate na, porque bi 'yot'e ngue ma'da'yo dá m'máhu. Ma'da'yo dá m'máhu ngue bi benneat rá Jesucristo p'u ha bi t'águi. Janangue zant'a di tømhm'u'a te di 'dacju Oja ya. ⁴ Nu te di n'nacju, hingyø cosa ngue di m'mædi, ogue di nts'oní, ogue di m'manhni. Sinoque di tømhm'u'a rá nho bí ja mahets'í xa nzán'Oja di 'dacju. ⁵ Rángue guí ec'eihu Oja, nuya m'mádi'áhu conná ts'edi Oja asta gue'mø rá pa rá nze'gui. Nu'mø bi zønna pa p'uya, guí pahmu xandønho te gá rá nho di n'na'áhu rángue bi yan'áhu.

⁶ Janangue dami johyáhu ya, madague'a di nja'mø dá du ní mmáihu ngue 'dama 'dan'yo man'ni guí thohmu. ⁷ Porque guí thohmu rá n'u ngue di ts'á ní nt'ec'eihu. Guí pahmu ngue rá oro, xangu rá muui, pe di m'mædi. Pe nuná rá oro, guerp'u ja rá sibi ts'á ná ngue'mø 'datho ogue hin'na. A nuyá, nup'u ja rá hmi rá dá Oja, man'natho di muui ná ní nt'ec'eihu i ja, ngue rá muui rá oro. Nu'mø guí thohmu rá n'u, 'ne majuaní guí ec'eihu Oja, Oja dá nu manho'áhu 'ne dá 'yets'áhu 'mø rá pa dá ep'u rá Jesucristo. ⁸ Nu'a rá Jesucristo gadi mahmu ya, madague'a hingá nuhu. Nu'á, guí ec'eihu ya, madague'a hingui hethu. Pe gadi johyáhu co n'na rá páhá hingui sá di hma te ganho. ⁹ Rángue guí ec'eihu ya, di nyanni tehu.

¹⁰ Yø pøngahya Oja, bi 'bet'o rá hya ngue'a rá mate Oja di 'da'áhu. Nuya yø pøngahya ya, bi ja ndummai bi hyoni te 'be'a nne dá 'yot'Oja ha di nyanyø ja'í. ¹¹ Porque rá Cristo bi 'yot'e ngue n'youi rá Espíritu Santo ya yø pøngahya. Nuná rá Espíritu Santo, bi japi dá 'yotra hya ngue rá Cristo i ja ngue dá zá rá n'u, m'mefa p'uya, di mmandase. Pe nuya yø pøngahya ya, bi ne extá mbađi te'o ma ja'í ná dá bøní ngue rá Cristo, ogue tema pa di m'mái. Emmei bi hyoni ná di ðini

hanja rá hya. ¹² Nuya p'uya, bi t'ut'í ngue hinda fadi te ga mbønna hya bi 'yot'í, asta ja guehyø pa dí 'bæhm'u ya dá fadi. A nuyá, nu te bi 'yot'u yø pøngahya'u, ya gá timhm'u te ga mbønna hya 'mø mí si'áhu rá hoga 'da'yo hya ya. Porque nu to bi xi'áhu rá hya, gue'a rá Espíritu Santo bá 'benbabí mahets'í bi hãtra ts'edi. Ya gá pahmu ya yø hya ya, guehya emmei nne dá bæhyø anxé Oja ya.

¹³ Janangue dami tanni n'yomfënihu, 'ne dami samsé ní n'yomfënihu. Guí cãmfení guí tømhm'u'a rá mate Oja di 'da'áhu 'mø bá ehra Jesucristo. ¹⁴ Nu te di 'bep'áhu ná Oja ma Papáhu, gue'a guí 'yøthu'a. Nu'a rá nts'o xca 'yøthu m'met'o 'mø hingmaní pahmu Oja, 'yo nimantho guí øthu'a ya. ¹⁵ Nuná Oja bi zo'áhu ngue dyø basi'áhu. Nuyá, tengutho Oja ngue tate xanhu, xquet'a guí njathu p'uya ngue tate xtanho te gdi n'yohu. ¹⁶ Nup'u ja rá Macá Libro, nt'ot'í p'u rá hya ngue ena: "Dami 'yøthu'a tate xanhu, porque nugá tate xanhogá", en'Oja. ¹⁷ Nu'mø guí mmat'Ojahu, guí emhm'u p'uya: "Ma Papá'í Oja", guí emhm'u. Pe nuna Oja, hinda huantho ndana rá ja'í dá hyaspa rá güenda te nná 'yo n'na ngu n'naju ná. Janangue jatho guí n'yo mansuhu mente rá pa guí 'yohu ua ja rá ximhäi. ¹⁸ Nu'mø mam'met'o säditho te gmani m'máhu tengutho bi 'yut'a ní mboxitahu. A nuyá, ya guí pahmu'a te rá njut'í bi nja ngue bí ma mapøhø'áhu. Nu'áhu, hingra oro ogue rá t'axi bí njut'í ngue guí mpøhm'u. ¹⁹ Sinoque gá mpøhm'u conná macá ji bí mánná Cristo 'mø mí du. Bi tho rá Cristo tengutho 'mø bi tho n'na rá de'yo ngue dá t'øtra 'bøt'e 'ne hinte mant'so di ja, sinoque di tate xtanho. ²⁰ Nuná rá Cristo, hante ngue di nhohra ximhäi, ya bá ts'ännbi ngue dá du. Pe bi zønna pa bí m'mæcia ja rá ximhäi 'ne bí du conná nguecu. ²¹ A nuyá, rángue gá pahmu rá Cristo, ya guí ec'eihu Oja ya. Nuná Oja bi xoxpu ha bi t'áhra Cristo 'ne bi 'yespabi. Janangue nuna guí ec'eihu ya, guehna Oja ná. A nu'a rá nho bí ja mahets'í guí tømhm'u, guehna Oja di 'da'áhu ná.

²² Nu'a te mmanna rá hya majuaní gue'a guí øthu'a, nu'a rá nts'o mí ja ní mmáihu m'met'o, bi hyacra Espíritu Santo'a. A nuyá, ya majuaní gadi mahni cuhu ya. Janangue dami ja ndummai guí sigue guí mahni cu n'na ngu n'na'áhu. ²³ Nuná rá hoga 'da'yo hya Oja, i ja para zantho ná. Rángue gá 'yec'eihu ná rá hya ya, ya ja'áhu rá 'da'yo te. Himbí n'na'áhu rá te ngue di njap'u rá nze'gui, sinoque guehna rá te i ja para zantho bí n'na'áhu. ²⁴ Nt'ot'í p'u ja rá Macá Libro rá hya ngue ena: "Nu gátho yø ja'í 'bui, tengutho yø paxi ngue dá thotho. Nu'a rá nho gá 'bæhyø ja'í, tengutho yø døni yø paxi

ngue da thotho. Ra paxi da 'yot'i, da daħra dõni p'uya. ²⁵ Pe nuna ra hya Oja, ja para zantho na". Nuná, guehna ra hya na gue ra hoga 'da'yo hya bi ma ma òte'aha.

2

¹ A nuyá, dami hyehma p'ua te gama nts'o i ja. O gui nneha gue maxõts'etho di nqugi gue xta nho ni mmaih, sinoque dami neha gue da gue'a te majuaní gui mmamhma. O gui scyaha. O to gui nnõmmã'aha. ² Nu yõ 'uene gue ts'udra pa xa mmj, i nne dra xi'ba gue di zacyõ do'yo. Gui njathu p'uya, dami neha na ra hya Oja gue n'nat'a, para gue di zajni 'da'yo tehu. Man'na man'na gdi timhma ra hya, asta gue'mõ da zadi gui mpõhma. ³ Nguna gui 'yõth ya, porque ya bi djnni mmaih gue xanho ra mate Oja.

⁴ Man'na gdi hyomhma hanja na ra Cristo. Nuná, tengutho n'na ra do gue rá madi bi thõmba rá ngu Oja. Yõ ja'i bi ne bi 'yenna ra do na, pe Oja bá huanhni gue da hyõmba rá ngu. ⁵ Dami ne gue da nõpa do'aha Oja p'ua ha nthõe n'na ra ngu ngamhmat'Oja. Ne gue'aha da nõpa mmãcja'aha para gue gui gmat'Ojaha. I nnu manho'aha Oja, porque gui ec'eiha ra Jesucristo. ⁶ Nt'ot'i p'ua ja ra Macã Libro gue Oja i gna: "Nup'u Sion, ga peçã p'ua n'na ra do gue da nõpa ts'at'i ma ngu. Gue'a n'na ra do gue ra thanhni, gue tate di muui. Nu to da 'yec'ei na ra do na, hñjam'mõ da zõnna pa da 'yenna ja'i gue hñma juañ'a te ec'ei".

⁷ A nuyá gue gui ec'eiha ra Cristo, ya gui pahma gue tate di muui na. Pe nt'ot'i te da thohya yõ ja'i hñgui ec'ei, i gna: "Nuna ra do hñbi nu manho yõ hyõnnigu, guehna ra do brá 'bepo p'ua brá fuhra jado na". ⁸ Xquet'a nt'ot'i ra hya gue gna: "Guehna ra do da 'yõ't'e gue di fesyo ja'i na. Guehna ra mado da 'yõ't'e gue da dähyo ja'i na". Nuyá yõ ja'i di fes'na ra do na, tengutho xpa ts'annbi da thogui to hñgui ec'eibi rá hya Oja.

⁹ Pe gue'aha ya yõ ja'i yõ thanhni Oja. Gue'aha ya yõ mmãcja thanne na Oja ma dast'abih. Nu'aha, ya gá hyehma p'ua ra nts'o gue ya yõ ja'i'aha Oja. Janangue gui tãsu ra hya gue tate xanho Oja. Guehna bi zo'aha 'mõ gmj 'yõha p'ua ja ra 'bexui gue ra nts'o, gue gdi mãhä p'ua ja rá nyot'i Oja. ¹⁰ Nu'mõ man'na ra pa, hñmayõ ja'i'aha Oja 'mõ. Pe nuyá, ya yõ ja'i'aha Oja ya. Nu'mõ man'na ra pa, hñmji tinnj mmaih hanja na rá mate Oja 'mõ. Pe nuyá, ya bi 'da'aha rá mate Oja ya.

ua. Dí xi'aha gue 'yo di tap'aha ra nts'o so ni mmaih. Jatho gue gui sãmse ni mmaih. ¹² Dami n'yo manhoha p'ua ha 'bhhyõ ja'i hñgui ec'ei ra Cristo. Nuyá, guehya nnõmmã'aha ya, embi gue gyõ ts'oc'eiha. Pe da zõnna pa da badi gue majuaní xanho te gui õth. Janangue da 'yespabi Oja 'mõ ra pa da zõcua.

¹³ A nuyá, rángue gui nne gui yõrpaha rá páhä Oja, dami 'yõth'ua te di manda yõ n'yõha xa t'ets'i gue ja yõ cargo. Nu'ua ra dast'abi di manda p'ua ja ni häi gui 'buhma, dami 'yec'eiha. ¹⁴ Dami 'yec'eiha ra gobierno xa 'yexra dast'abi gue da gotyõ ts'oc'ei ne da nu manho'ua yõ ja'i õtra nho. ¹⁵ I nne Oja gue gui 'yõth ra nho n'namhma da gatyo hya'ua yõ m'memmi ja'i hñgui padí hanja ra hya. ¹⁶ A nuyá, gue bi thõgaha p'ua ra ley nuna madi ja ts'edi gue ga mmähä ra castigo ya, ya hñdi mandagaha naya. Pe 'yo sä gui emhma gue sätho mahõnga õth ra nts'o. Nu'á, ya hin'na'a. Dami neha gue ya gui õha rá 'ye Oja. Nu te di 'bep'aha Oja gui 'yõth, dami 'yõth. ¹⁷ Dami nu mansuha gätho yõ ja'i. Dami mahni mmj 'yec'eiha. Ma datho gui suha Oja. Dami 'yõrpaha masu ra dast'abi 'bet'o gue di manda p'ua ja ni häih.

¹⁸ Ague gyõ hñqiuha, dami 'yec'ei ni hmuh, 'ne dami nu mansuh. Hñga hõnt'ua yõ hoja'i ya mantudi gui 'yec'eiha, sinoque xquet'a 'ne'ua ya manzaqui gui 'yec'eiha. ¹⁹ Nuna Oja, i nnu manho to sä ra n'ua hñgui ja te rángue'a, di n'unj sä ra n'ua gue nne da 'yõrpa rá páhä Oja. ²⁰ Pe nu'mõ gui õth ra ts'oqui 'ne gue'a ra 'bep'aha, madague'a gui seti te t'õt'aha, pe ya hñ'ya te di nu manho'aha Oja 'mõ. A nu'mõ gue ra nho gui õth, 'ne bi ma ma'ani'aha, 'ne gá sethe, ya gue'a di nu manho'aha Oja'. ²¹ Porque guehna i ts'o'aha na gue gui njaha p'ua. Nu ra Cristo bi zã ra n'ua conná guecju. Tengu bi 'yõtra Cristo, da ngu'a gui 'yõth ya. ²² Porque ra Cristo hñbi 'yõtra ts'oqui, 'ne hñ tema fehni bi thinnbi. ²³ Nu'mõ mji ts'ani, hñ madi cots'a te ga ts'ani. Nu'mõ mji zã ra n'ua, hñbi pihyõ ja'i. Sinoque di dãdra güenda te t'õrpe co nuna Oja haxra güenda xanho. ²⁴ Ra Cristo bi 'dõmba rá do'yo p'ua ja ra pont'i, bi tho conná guehna ts'oquih. Bi ne gue ya da zep'ua ra ts'oqui di õth, nnepe gue ga rá nho gdã m'uhma. Bi n'unj gue bi zetrã do'yo, go bi tho'a ra ndate mji ja gue xca thohma. ²⁵ Ya xqui hyehma ra 'yu tengutho yõ de'yo 'mõ bi n'ueni. Pe nuyá gá penju p'ua 'buhni madi fãt'a ni tehu.

3

¹¹ Ague ma zi cu'aha, gue'aha hñgyõ mmenguh ua ja ra ximhai, porque gyõ mmenguh mahets'i. A nuyá, gui säyathoha

¹ Ague gyõ xisuh, dami 'yec'ei ni dammeh. Nu ra xisu 'mõ 'bãhrã damme

ngue hingui ɛc'ei rá hya Oja, da zonna pa da 'yɛc'ei mɔ da nu'a te ra nho gni 'báhm̩. Himm̩a hyoni te guí xihm̩a ngue di 'yɛc'ei rá hya. ² Porque ra n'yoh̩a da hyacra güenda hanja ngue guí 'b̩a mm̩anhoh̩a, 'nɛ ja ni ts'uh̩a. ³ Nu'a te gdí nhoc̩a, hinga hontho gui x̩o ni yah̩a ngue mahotho di nɛg̩ui, ogue gui sarpah̩a y̩o oro, ogue gui hyeh̩a ra ulu tate xanho. ⁴ Nu'a te gdí nhoc̩a, gue'a te di nzai ngue dra d̩oni mbo ni mm̩aih̩a. Nu'm̩o gui yah̩a, mazihotho gdí nyah̩a. Nuná, guehna ɛmm̩ei di ho Oja na. ⁵ Manjam'm̩o ngu'a manj̩ nhoc̩y̩o xisu ngue mi nnu mansu Oja. Mi nno̩ Oja 'nɛ mi ɛc'ei y̩o damme. ⁶ Tengu ra Sara bi 'yɛc'ei rá Abraham, 'nɛ i hut̩i ngue rá hm̩u. Nuná ra Sara h̩inte bi zu, bi 'y̩ot'a te xanho. A nu'ah̩a, ya gue'ah̩a y̩o t'ix̩u'ah̩a naya, ngue'm̩o gui 'y̩oth̩a tengutho bi 'y̩o'na.

⁷ Y̩o n'yoh̩a xquet'a di xifi, dami m'm̩ahm̩a xanho ni xisuh̩a. Gui 'y̩orpah̩a masu, porque y̩o xisu hingui nzaqui tengutho ga nzaqui'ah̩a. Dami suh̩a porque xquet'a 'nɛhya 'da'in'da'a thoh̩a ra mate ngue ra 'da'yo te. Guehna gui 'y̩oth̩a naya, n'namhm̩a ngue nu'm̩o guí mmat'Ojah̩a, da 'y̩o Oja te gui xihm̩a.

⁸ Ja ua na ra hya gui 'y̩ot'e gátho'ah̩a. Gui 'y̩ot'e ngue x̩og̩e da 'da'igu ni n'yomf̩eniuh̩a. Dami 'y̩ot'e tengutho 'm̩o ɛgad̩i ncuuh̩a. Di nja ni yemm̩aih̩a. Ogadi 'yɛx'm̩o gui yah̩a. ⁹ Nu'm̩o xants'o te ɔt'ah̩a n'na ra ja'i, 'yo gadi cospaha te ɔt'e. Nu'm̩o ts'an'ah̩a, 'yo guí sateh̩a. Hante dami 'y̩áph̩a Oja ngue di japi to san'ah̩a. Ya guí pahm̩a ngue gue'a i zo'ah̩a Oja'a, n'namhm̩a di jap'ah̩a Oja. ¹⁰ Ngu'a nt'ot̩i p'a ja ra Maca Libro ngue ɛna: "Nu'm̩o guí nne gui ho'a te gni 'báhm̩a, ogue guí nne guí nnuh̩a y̩o pa xanho, dami samni jani 'm̩o guí yah̩a, 'yo guí ya mants'oh̩a. 'Nɛ 'yo guí mmanna f̩h̩ni p'a ha guí yah̩a. ¹¹ Dami hyehm̩a p'a ra nts'o, dami 'y̩oth̩a ra nho. Dami ja ndummai gui hyoni ha gdí hojpa y̩o mm̩ui'ah̩a su'ah̩a. ¹² Porque Oja i nnu manho 'm̩o hɛty̩o hoja'i. A nu'm̩o bi mat'Oja p'aya, Oja ɔrpa masu te xifi. Pɛ nu y̩o ja'i xants'o te ɔt'e, hingui nnu manho Oja 'm̩o hɛti'".

¹³ Te'o guí ɛna di an'ah̩a 'm̩o guí ɔth̩a ra nho? ¹⁴ A nu'm̩o guí sáhu ra n'ah̩a ngue ra nho guí ɔth̩a, ra mm̩enth̩i gá nth̩eh̩a 'm̩o. Nu'm̩o bi pi'ah̩a y̩o ja'i, osá guí suh̩a, 'yo dadi fet̩ni mm̩aih̩a. ¹⁵ Dami nu mansuh̩a ra Cristo, porque gue'a ni Hm̩uh̩a'a. Nu'm̩o to da 'yanni hanja'a ni nt'ɛc'eiuh̩a i ja, zant'a ya gdí pa di te gdí thahm̩a. Nu to nzo'ah̩a, 'y̩orpah̩a masu, pɛ guí nya manhuchi ha gdí nyah̩a. ¹⁶ Nu'a guí pahm̩a ngue xanho, gue'a guí 'y̩oth̩a'a. Janangue da mes'y̩o sá'u n̩omman'ah̩a ngue guí ɛc'eiuh̩a ra Cristo. ¹⁷ Xi'm̩o nne Oja ngue gui sáhu ra n'ah̩a, man'na xanho gui sáhu ra n'ah̩a ngue guí nne guí 'y̩oth̩a ra nho,

hinda gue'a gui sáhu ra n'ah̩a ngue di ja ni ts'oquih̩a. ¹⁸ Ra Cristo bi zá ra n'ah̩a ngue bi tho. Gue'a i nhogui para zantho gá ma ts'oquih̩a'a. Nuná ra Cristo ngue ra hoja'i, bi du rángue ma ts'oquih̩a, para ngue ga nhøjpah̩a Oja. Majuan̩i bi du rá do'yo ra Cristo, pɛ h̩imb̩i du rá te. ¹⁹ Hante di bennate ra Cristo, bi ma bá xi'a n'na ra hya y̩o ánima ofadi. ²⁰ Guehya y̩o ja'i h̩imb̩i 'yɛc'ei rá hya 'm̩o ra tiempo bi m'm̩ahra Noé. Mente ra tiempo bi hocra barco ra Noé, bi zerpabi y̩o ja'i Oja. H̩ondi hyato nja'i bi nyani ngue bi 'yo ra barco gá nja ra ndate' ye. ²¹ Njarbatho na ra hya si'ah̩a ya, guí nyamhm̩a 'm̩o guí nxixyah̩a rángue bi bennate ra Cristo 'm̩o mi du. Nu'm̩o guí nxixyah̩a, hinga hontho ngue da bo ni do'yoh̩a, sinoque gue'a ra hm̩e'ya'ah̩a ngue guí áph̩a Oja ngue di hoc'a ni ts'oquih̩a. ²² A nuyá, bi ma mah̩ets'i ra Cristo, bi 'b̩up'ah̩a bi ja rá n'yei Oja. Gá di manda y̩o anxɛ, gátho'ah̩a bi ja y̩o 'bɛfi mah̩ets'i, gá di manda.

4

¹ Bi zá ra n'ah̩a ra Cristo 'm̩o mi m'm̩acua ja ra ximh̩ai. Da gue'ah̩a ya, 'yo guí su guí sáhu ra n'ah̩a, porque nu to sá ra n'ah̩a, gue'a hep'ah̩a ra ts'oqui'a. ² A nuyá, mente ra pa guí 'báhm̩a ua, 'yo guí ɔth̩a'a ra nts'o nno̩pa páh̩a y̩o ja'i, sinoque gue'a rá páh̩a Oja guí 'y̩oth̩a. ³ Da zep'ah̩a ra nts'o xcá 'y̩oth̩a y̩o pa x̩a thogui ngue gmi ɔth̩a tengutho ɔty̩o ja'i hingui ɛc'ei Oja. Guehya y̩o ja'i hingui nne di ts'amm̩i, ɔt'a te y̩o páh̩ase. I it̩i, di hi y̩o ja'i p'a ɔt'a ngo, h̩inha rá nzegui si se. A nu'm̩o thanne y̩o dahm̩u, xants'o te ɔt'e. ⁴ Nuya y̩o ja'i ya, hingui 'yo y̩o mm̩ai hanja, ngue ya hingui nne guí 'y̩oth̩a'a te ra nts'o ɔt'e. Janangue n̩omman'ah̩a ah̩a. ⁵ Nuyá, guehya da hyaspa ra güenda Oja ya. Porque Oja, ya x̩a nzanni ngue da hyaspa ra güenda i te, 'nɛ'ah̩a xandu. ⁶ A nuya y̩o ja'i ya xandu, bi sihra hoga 'da'yo hya 'm̩o manjam'm̩o. Nu to gá bi 'yɛc'ei na ra hya na, tengutho Oja ngue 'b̩ai para zantho, njarbatho ya y̩o ja'i ya, 'b̩uh̩y̩o te, madague'a ya xandu y̩o do'yo. Porque Oja bá sannbi ngue da du gátho y̩o ja'i.

⁷ N'na pa ngu n'na pa bá cuatra pa ngue da gúa'a nximh̩ai. Janangue dami samni n'yomf̩eniuh̩a, dami pa di xanho ha gdí mat'Ojah̩a. ⁸ Nu'a ma datho ja ngue guí 'y̩oth̩a ya, jatho ngue ɛmm̩ei guí mmadi n'na ngu n'na'ah̩a. Porque ra ja'i di mahra mm̩ic'eiui, madague'a thøjpatho hingui ho te ɔrpa bi, pɛ di punnbi. ⁹ Co n'na ra páh̩a, dami n'unna ts'aya n'na ngu n'na'ah̩a p'a ja ni ngumhm̩a. ¹⁰ N'na ngu n'na'ah̩a di 'da'ah̩a ra ts'edi Oja ngue da zá guí 'y̩oth̩a 'dama

'dan'yo ma'befi, n'namhma ngue gui faxni cuhu. Dami 'yot'e xanho ra 'befi bi n'na'ahu. ¹¹ Nu to ba ts'annbi ngue da manna hya, pe gue da gue'a ra hya Oja da ma. Nu to ba ts'annbi ngue da 'yotra' baxte, da 'yorhma ra 'baxte nnep'a Oja da 'yot'e. Nu te ga gui othu, dami 'yothu ngue nu to ec'ei ra Jesucristo da 'yespabi Oja. Nuná, guehna tate na, 'ne ja ra ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

¹² Ague ma zi cu'ahu, ogadi 'yothohu 'mø bi ts'u'ahu. Porque jatho ngue da ts'u'ahu, n'namhma di nequi ngue'mø da ni nt'ec'eihu ogue hin'na. ¹³ Dami johyahu 'mø gui sahu ra n'u tengutho bi za ra Cristo. A nu'mø bi zocua'a, ma datho gui johyahu p'ya. Porque di nequi ngue maguese. ¹⁴ Nu'mø nnømman'u ahu yø ja'i ngue gui ec'eihu ra Cristo, ra mmenthi ga nthehu 'mø. Gue'a gui nequi a ngue gui n'yohu na ra Espiritu Santo maguese. A nuya yø ja'i nnømman'u Oja, pe nu'ahu p'ya, gui nnu mansuhu Oja. ¹⁵ Nu to otra ts'oqui, jatho ngue da za ra n'u. Tengu yø hyote, yø be, yø ts'oc'ei, 'ne'u di nthintyo asunto ja yø mmic'eiu. Pe nu'ahu mamj njahu p'u. ¹⁶ A nu'mø to sa ra n'u ngue tenna Cristo, 'yo di pesra sa, sinoque di ja mammadj Oja ngue ec'ei ra Cristo. ¹⁷ Ya bi zonna pa da mudi da hyaspa ra guenda Oja yø ja'i. Pe ra muditho da thascahu ra guenda ngue ya yø basigahu Oja. ¿Pe Hague ngu ra castigo da nu'u to hingui ec'ei na ra hoga 'da'yo hya Oja 'mø? ¹⁸ Nguna nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Xi'mø ra hoja'i, xanhenñitho ha di nyanj, çharu go di nequi'a ja ra ts'oqui 'ne hingui su Oja 'mø?" ¹⁹ A nuyá, nu'mø ya xpa nzán'Oja ngue da za ra n'u to otra nho, di siguehma yø ja'i da 'yotra nho, 'ne di dapyø te Oja. Nuna Oja ba zanni ngue ba m'mahyø ja'i, hingui hegahu na.

5

¹ Nuya yø n'yohu 'bet'o p'u gadi mpetihu, xquet'a 'necá 'da'igu ma 'befiga'be'u, ngue dadi japá majuanj yø ja'i ha bi nja ngue bi du ra Cristo. Nuna ra ts'edi di unna Cristo 'mø bá ehé, 'da di tocathogähe na. Jap'u n'na ra hya di nne ga xi'ahu ya. ² Ague n'yø'ahu, dami fähmu ya yø ja'i xa pet'a Oja p'u ha gui 'bahmu. Pe hingra ts'editho gdi fähmu, sinoque mpähä gdi fähmu. 'Ne 'yo gui ophahu ra 'befi Oja ngue ra mnyu gui nnehu, sinoque gui fähmu yø ja'i co n'na ra pähatho. ³ Yo gui nne ngue gui mandahu yø ja'i gui fähmu. Nuya yø ja'i xa pet'a Oja, dami cambahu ra 'yu te da m'mai. ⁴ A nu'mø bi zocua ra Hmu yø mädi, nu'a ra njapi Oja di 'da'ahu hinjam'mø da thogui. ⁵ Xquet'a yø ts'ant'u di xifi, nuya yø n'yohu 'bet'o p'u ha gadi mpetihu, dami 'yec'ei te

xi'ahu. A nuyá, gätho'ahu, 'yo gadi 'yex'mø gui yahu. Porque Oja hingui nnu manho'u di 'yets'i, pe di unna mate ya yø ja'i hindi 'yets'i. ⁶ Janangue ogadi 'yexhu, porque gui pahmu ngue honse Oja ja ra ts'edi. 'Ne da 'yehra pa ngue da 'yets'ahu Oja. ⁷ Nu'a te gui hemphu, dami xihmu Oja, porque guehna fa'ahu na. ⁸ Dami samni n'yomfenihu, dami mfähmu xanho. Porque nu'a ni nsaihu gue'a ra zithu'a, øt'e tengutho n'na ra zate i gue, di thet'i ngue honj to da za. ⁹ Nu'a ra zithu dami tonhu. Dami zajni mmaih conná nguehni nt'ec'eihu. Ya gui padi ngue nu'a ra n'u gui sahu, xquet'a ngut'a thohnj cuhu 'bui ga ra ximhai. ¹⁰ Guese Oja badi unj gätho ra mate, bi zon'nahu ngue para zantho di toca'ahu ra ts'edi di unna Cristo. Nu'mø ya bi tho'a ra n'u gui sahu, ya mits'adyø pa da 'yot'Oja ngue ya hin tema nts'o nma thin'nahu, da 'yot'e ngue gui nduhu, ya ra seguro ngue hinte gui jahu. ¹¹ Nuna Oja, tate ja ra ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

¹² Ja ua ra carta di pen'nahu, da gaxma cuhu ra Silvano. Dami 'yec'ei te da xi'ahu na. Himma ya'motho da ot'ahu na ra sacua jaua. Di nne ngue ga ha'ahu ra ts'edi, dadi ja'ahu majuanj ngue nuna ra hya da ot'i, ja mmangua ha di njap'u di jap'ahu Oja. Co nuna ra hya naya, ga dahu. ¹³ I pen'nahu ra nzengua ya ni cuhu 'bocua Babilonia, nuya yø thanhni Oja tengutho'ahu. Nuna ra Marco, entho ma ts'ant'uga na, xquet'a di zengua'ahu. ¹⁴ Dami nzengua n'na ngu n'na'ahu, co n'na ra beso tengutho gui nnu mansu'u exa di ncu. Di nne ngue da hyu ni mmui gätho'ahu ngue gui n'yohu ra Jesucristo.

2 ra Bedu Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Bedu.

1 Nugá drá Simu, 'ne drá Bedu, rá mefigá ra Jesucristo, 'ne rá representantegá'a. Dadi zengua'u to gá ja ra hoga nt'éc'ei jagáhe ua. Porque nuna ma Yanteha Jesucristo, guehna ma Ojahu i nne na ngue to bi zá ma ja'i da 'yec'ei. ² Dí nne ngue man'na gdí pahmu Oja co 'nehna ma Hmuha Jesucristo, n'namhma ngue man'na di jap'ahu 'ne man'na di hyut'a ni mmahha.

3 Ya 'yo ma mmahha ngue nzongaha ra Jesucristo, porque ya timma mmahha ngue maguesé na. Rangué di pahmu ra Cristo ya, i ja rá ts'edi Oja da 'yot'e ngue nuna ra hya rá n'yoi ma nt'éc'eiha, guehna gdá 'yohuna. ⁴ Janangue tate mazihotho ra hya mayat'i ngue di n'nacju. 'Necju da zá ga othu ra nho ya, tengutho Oja ngue gá ra nho ot'e. Ya hinni mantho ga nne ga othu ra nts'o ja ua ja ra ximhai ya.

⁵ Janangue hinga hont'a di nja ni nt'éc'eiha, dami ja ndummai ngue man'na gdí n'yo manhohu. Hinga hont'a gdí n'yo manhohu, dami 'yot'e ngue man'na di xohni n'yomfeniha. ⁶ Hinga hont'a di xohni n'yomfeniha, dami samse ni mmahha. Hinga hont'a gdí samse ni mmahha, dami seti te guí thohmu. Hinga hont'a gdí seti te guí thohmu, dami 'yorpahu rá páhá Oja. ⁷ Hinga hont'a gdí 'yorpahu rá páhá Oja, dami mahni cuhu. Hinga hont'a gdí mahni cuhu, dami mahmu gátho mi'da yó ja'i. ⁸ A nu'mò ngue guí othu ya yó hya di xi'ahu ya, 'ne gadi ja ndummaiha ngue hunte di m'medi, ya hijnonda 'yembi ngue hinga gue'a guí othu p'uya. Ya hinga sárbatho gá pahmu na ma Hmuha Jesucristo p'uya. ⁹ Pe nu te'o hingui otya yó hya di xi'aha ya, guehya njot'i yó n'yomfeni ya, tengutho 'mò di xáda, hingui tinyinò mmái ngue Oja bi punnbabi yó ts'oqui xa 'yot'a m'met'o.

¹⁰ Janangue nuya ma zi cu'ahu, dami ja ndummai guí n'yo manhohu, n'namhma ngue di nequi ngue bá huan'nahu Oja, janangue bi zon'nahu. Nu'mò guí 'yothu na ra hya naya, ya hinha gni nyehmu Oja p'uya. ¹¹ Gue'a gdi seguraha'a ngue nup'u ha di manda para zantho na ma Yanteha ra Hmu Jesucristo, di n'na'ahu ra nt'edi guí thohmu.

¹² Janangue thojpatho di nne ga ben'nahu ya yó hya ya, madague'a ya guí pahmu hanja, 'ne hingui yobeniha ngue majuaní te mmaná ra hya bi san'nahu. ¹³ Mente di 'bui, di gna ngue xanho te di ot'e ngue di nzop'a

ni nzaquihá ngue gui 'yohmu ya yó hya ya. ¹⁴ Porque ma Hmuha Jesucristo ya xa xiqui ngue himma ya'atho ga tu. ¹⁵ Janangue di hogá ma mmái ngue di xi'ahu na ra hya na, n'namhma ngue nu'mò ya xcá tugá, zant'a da zo ni mmahha ya yó hya ya xtá xi'ahu.

16 Ya dá xán'nahu ra hya ngue jase rá ts'edi na ma Hmuha Jesucristo, 'ne mahonda ecua na. Nuna ra hya na, hinga cuento na ngue dá ts'antho. Sinoque conma dá dá nuhe ngue maguesé na ra Jesucristo. ¹⁷ A nuna Oja rá Papá na, bá nya maya ngue espabi, bi 'yena: "Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'u dadi madi. A nuyá, janjuaní ngue ja gampáha conná nguehna", bi 'yena. ¹⁸ Nu'á ra ora ngue nmi 'bucáhe p'u ja ra ndaxca nyuni na ma Hmuha Jesucristo, nguna ra hya dá ocáhe ngue bá man'Oja bá nya maya.

¹⁹ Ya dí haxha njuani, ngue majuaní na ra hya bi 'yotyò pongahya Oja. Mahyonitho guí xáhm na ra hya na, asta gue'mò bi xoc'a ni mmahha xandonho ra Cristo. Porque nuna ra hya na, tengutho n'na ra lámpara mayot'i p'u ja ra 'bexui asta gue'mò bá pòxra haxasò mò ni ma da hyats'i. ²⁰ I jatho guí pahmu ngue nuna ra hya bi 'yotyò pongahya Oja p'u ja ra Maca Libro, hingyò n'yomfenise yó pongahya ya yó hya bi 'yot'i. ²¹ Pe nuna ra hya bi manyò pongahya Oja, hijnam'mò ngue yó hyase bi ma, sinoque gue'a ra Espiritu Santo di beñnbabi ra hya mmam'mò bi xihyo ja'i rá hya Oja.

2

¹ Nu'mò yó pa xathogui, mi pón'ta da yó judío ngue yó fehni pongahya. Pe xquet'a di njarbu p'u guí 'báhm ya, da bomp'u yó fehni xánnbate. Nt'aguitho guí cetyò hya, porque himma juani na ra hya xánnbate. Di ts'onoy ja'i ec'ei te mma. Nuya yó fehni xánnbate, da gón'a ra Hmu Jesucristo yó Yante. Pe ya ra castigo xonni da thogui nguehna ra hya da ma. ² Xangu yó ja'i da den'na ra nts'o ga 'yo ya yó fehni xánnbate. Go yó ts'oqui ya ngue nuya yó ja'i hingyò 'yec'ei nnomman'na majuaní ngue ra hoga nt'éc'ei jaju. ³ Nuya yó fehni xánnbate, i nne da gac'ahu ra mnyu co nu'u yó fehni i mma. Pe Oja, ya manjam'motho xpá nzánni ngue da ma ra castigo ya yó ja'i njap'u. Bá ep'u ra pa ngue ra castigo da thojap.

⁴ Porque Oja, himbi punnba'u yó anxé bi 'yotra ts'oqui, sinoque bi hyorbu ja ra nidu, bi dut'i conyò cadena, bi gorbu ja ra 'bexui. I njot'i asta gue'mò ra pa daní thaspa ra güenda. ⁵ Ni xinga gue'u yó nyogui ja'i bi m'ma 'mò manjam'mò xti punnbabi Oja. Sinoque bi go'mra dehe 'mò mi nja ra ndate 'ye bi jua'u yó ts'oc'ei. Hondi hyato

nja'i conna Noé'u bi bongui ngue gātho. Guehna ra Noé bi xihyø ts'oc'ei ngue xti n'yo xanho. ⁶ Xquet'a bi jua Oja ra danihni Sodoma 'nehra danihni Gomorra. Bi 'yudi asta gue'mø mi gohi bi m'mospi. Bi 'yot'a Oja na ra ndate na, n'namhna ngue nuya yø ja'i xants'o te ga 'yo, da badi ngue ja ra castigo da thogui. ⁷ A nuna ra Lot ngue mara hoga n'yohu na, bi yan'Oja na. Nuna ra Lot madi unna n'yomfeni ngue nnuho te ga 'buhyo ja'i xants'o ga 'yo. ⁸ Nuna ra hoga n'yohu, nup'u mi 'buhyo ts'oc'ei, ja mi 'bup'u. N'na pa ngu n'na pa tar'man'u ra mmui ngue øde te mmanyø ja'i, 'ne i nnuse te gama nts'o ga 'buhyo ja'i. ⁹ A nu yø ja'i ya thanne Oja, nu'mø ja'a man'u thogui, da za da yan'Oja. Pe yø ts'oc'ei eppatho ra castigo da tho 'mø ra pa danj thaxra güenda. ¹⁰ Nuna Oja, ma datho da japra castigo gātho yø ja'i xants'o ga 'yo, guehya øt'a te yø pähase, nu'a ra hya di manda Oja, 'be xingui ørpatho ra güenda'a.

Nuya yø fehni xänbäte hingui hant'a ga ya, ena ngue pase. Hingui su da zan'u Tate ja yø ts'edi. ¹¹ Conque yø anxæ, man'na Tate ja yø ts'edi, pe nu'mø 'bup'u ja ra hmj ra dä Oja, hingui sänni da zan'u cohyø ts'edi. ¹² Pe nuya yø n'yohu ya, hingui tinyø mmui ngue Tate ja yø ts'edi ya sanj. 'Bei tengutho yø zu'ε, nu'a te so yø mmui, gue'a øt'a. Nu ra zu'ε nu'a ja ra danyu, i tho'mø bi zo. Njarbatho ya yø ja'i ya, ngue da du. ¹³ Da ma ra castigo ya yø ja'i ya, ngue di unna yø mmui yø mmic'ei. Porque di ho da 'yøtra nts'o so yø mmui, madague'a fadi. Nuya yø ja'i ya, nu'mø pap'u ja ra ngo gui øthæ, pes'yø sä yø 'yεc'ei 'mø bi nu ngue 'bup'u. Pe 'be xingui tar'man'u yø mmui' te ra nts'o øt'e. ¹⁴ N'na ra xisu da nu, n'na di ho. Hinha ra nze'gui'a ra ts'oqui øt'e. Di ts'onnbæ yø mmui yø ja'i hingui nzaqui yø nt'εc'ei. Nu te gä sähyo dä, i nne ngue gä dyø mmæti. Guehya yø ja'i da ma ra castigo ya. ¹⁵ Gä ra m'mædi ga 'yo, nu'a ra hya njuantho, i hep'u'a. I øt'e tengutho bi 'yøtra fehni pøngahya Balaam nuna ra ts'ant'u ra Beor. Ra ts'oqui bi 'yøt'e ngue bi ne xta ndahra mēnyu. ¹⁶ Nuna ra burru ra Balaam bi nya tengutho ra ja'i, bi hejpabi'a ra ts'oqui mi nne xta 'yøt'e. Bi zambabi ra mmui ra pøngahya, ena mi loco.

¹⁷ Nuya yø n'yohu ya, hinte manho da 'yøt'ahu. Gui nnuhu n'na ra poso 'mø xæ xæ ra dehe, ogue n'na ra jogui 'mø hingui 'ye, njarbatho yø hya ya. Guehya da map'u ja ra castigo, ja ra ts'abexui para zantho ya. ¹⁸ Porque espabi yø hya i mma, pe hinte di muui te mma. Nja ngue nuya yø ja'i ya xa hyep'u ra nts'o manj n'yo, i orpabi ngue di unna nt'edi hōnda 'yøtra nts'o tengutho ga 'yo mi'da yø ja'i. ¹⁹ I xihyø ja'i ngue da 'yøt'a te da nepyø mmui da 'yøt'e. Pe 'nece ya hingui sä da hyep'u ra nts'o ga 'yo ya.

N'na ngu n'na ra ja'i, nu'a te ra 'yu xa bent'i, ya hingui nne da hyegui. ²⁰ Nu ra ja'i ya bi hyep'u ra nts'o jua ja ra ximhai ngue bi ba'a ma Yantehæ ra Hmu Jesucristo, 'ne hōndi 'bātræ mmui ngue da 'yøtra nts'o, ya man'na xanhets'i ra ts'oqui bi 'yøt'e ngue'a te ra ts'oqui mi ja m'met'o. ²¹ Man'na xanho ngue hinxta mba'a ra 'yu njuantho ya yø ja'i ya, ngue nu'mø mi badi hanja ra hya, m'mefa bi hyep'u'a ra maça hya bi 'bep'a Oja xti n'yo. ²² Go bi 'yøtya yø ja'i ya yø hya mahyegui, ngue ena: "Ra fo'yo, mahombi zi ra ts'odi xi zogui. Nu ra ts'ædi ja bi ma m'met'e, mahombi yarbæ ja ra xabōhāi".

3

¹ Ague ma zi cu'ahu, ya ra yoho na ra carta da ot'a ya ngue ga pen'nahæ. Mente guehya yoho yø carta ya, janjuani dadi ben'nahæ na te ra hya ya xa si'ahu, porque di nnegä ngue gui hyaxu n'na ra hoga n'yomfeni. ² Dami bēmhmæ'a te ra hya bi manyø maça pøngahya Oja 'mø yø pa xathogui. Da gue'a ma Yantehæ ra Hmu Jesucristo dami bēmhmæ'a te ra hya bi manda. Nu'u yø representante ra Cristo, ya bi xän'nahæ hanja ra hya. ³ Dami 'yørpahæ ra güenda na ra hya jua ya. Nu'mø hante da gua'a nximhai, di m'mahyø ja'i da dentho na ma nt'εc'eiha i ja, guehya da 'yøtho'a te gä yø pähase xants'o. ⁴ Da 'yena: "Gui mmamhmæ ngue ra Cristo bi ma ngue da εhe. Xiya, çhapæ 'buhya? Ua ngut'a mpa xa thogui gue'mø xa ndu yø ndiua, 'ne xquetho te di nnuhu ngue ja, asta gue'mø mambá fu'a nximhai", da 'yena. ⁵ Nuya yø ja'i ya, nnerbæ ena ngue hingui padi hanja ra hya, ya fadi ngue Oja bi hocra c'ammahets'i 'nehra häi. 'Ne bi zänni ngue bi nc'a ra häi made ra dehe, 'ne gue'a ra dehe gui mpepra häi 'mø bi n'y'e ya. ⁶ 'Ne xquet'a gue'a ra dehe bi go'mæ häi 'mø manjam'mø. Porque bi ma majuadi yø ja'i mi 'bæ'a nximhai ngue bi nja ra ndate 'ye. ⁷ Pe nuya te di nnuhu bi ja maya, daguecua ja ra häi, nuna Oja, ya xa nzänni ngue di nzø conna sibi. I nt'εpitho ngue di nzø 'mø ra pa danj nja ra ts'ut'abi. A nuya yø ts'oc'ei da ma ra castigo ya.

⁸ Hōnda n'na ra hya ja ya ma zi cu'ahu. O gadi pumbēniha. Nup'u ga mbēn'a ma Hmuha Jesucristo, nu'a n'na pa, tengutho 'mø da n'na mahuañi njeya'a. Nu'a n'na mahuañi njeya p'aya, tengutho 'mø da n'na patho p'u ga mbēn'a. ⁹ Nuna ma Hmuha Jesucristo bi ma ngue da ep'u. Pe nuyá, 'buhyo ja'i embi ngue ya bi thohra pa p'u da εhe. Pe hingui thohra pa p'u da εhe, sinoque 'bet'o serpabi yø ja'i, hingui nnepe da ma ra castigo yø ja'i, i nnepe ngue gātho yø ja'i di 'bätø mmui da hyep'u ra nts'o ga 'yo.

¹⁰ Nu ra pa da ep'u ra Hmu, da gue'mo
ra ora ngue hingui fadi, tengutho ra be'mo
da zohø ngue ra xui hingui fadi. Nu'a ra
ora'a, asta dadi thoni ra c'amahets'i. Nu
te di nequi bi ja maya, ga da guadi di nzø.
Nuua hai p'aya, nu te ga jaua, ga di nzø.
¹¹ Guehna ja ngue di ma majuadi te ga ja
naya. Janangue ma datho i nne ngue gui
nsuphu ha gdi thannehu Oja mente ra pa gui
m'mahmu ua. ¹² A nuyá, ya gui tomhmua ngue
da zonna pa da e Oja. Dami ja ndummuihu
ngue di nja ra 'befi Oja, n'namhma ngue
n'nahmantho da ep'u. Nu'a ra pa'a, nu te bi
ja maya di nzø conna sibi. Nu te ga bi ja
maya da migui conna sibi. ¹³ Pe Oja, ya xa
yarcahu ngue di nja ra 'da'yo c'amahets'i, ne
di nja ra 'da'yo hai. Nuna ra 'da'yo hai na, ga
ra rho da m'mahyø ja'i. Guehna nthø'mitho
di nja naya.

¹⁴ Janangue nuya ma zi cu'ahu, mente
gui tomhmua ya yø cosa ma'da'yo di nja ya,
dami ja ndummui ngue hin tema nts'o da
din'nahu Oja. Nu'a te hinda zu'ahu Oja,
gue'a gui 'yøthu'a. ¹⁵ Dami pahmu ngue nu'a
hingua 'ye'a ma Hmuhu Jesucristo, porque
nnepe da dinyø mmui m'ida yø ja'i ha di
nyanyø te. Nuna ra hya di xi'ahu ya, xquet'a
ngut'atho ra hya bi cuarpu ja ra carta bi
men'nahu ma cuhu ra Pablo. Gue'a Oja bi
benbabu na ra hya bi men'nahu. ¹⁶ Gatho'u
m'ida yø carta bi 'yot'i, bi cuarpu ya yø
hya di xi'ahu ya, madague'a ja 'da yø carta
xanhenni ha ga thini te ga mbøni. Nu'u yø
ja'i hingui padi xanho ra sacua p'aya, hingui
nzaqui yø nt'ec'ei, i nne da ma te ga mbøn'a
te mmamp'u ja ra sacua, pe hinga guerp'u ga
mma. Njarbutho m'ida yø hya nt'ot'i p'u ja ra
Macá Libro ya, nu te ga mbøni, hinga guerp'u
ga mmanyø ja'i. Ya di jase ra ja'i p'u da ma ra
castigo.

¹⁷ Ague ma zi cu'ahu, ya gui pahmu ya
yø hya bi si'ahu m'met'o ngue di m'mahyø
fehni xänbäte. Janangue dami mfahmu
ya, 'yo gui nnehu ngue nuya yø hyäte, da
ja'i gui 'yøthu'a ra nts'o ga 'yo ya. Mami
ts'onni nt'ec'ei i ja ngue go gdi mah'a.
¹⁸ Hante gue dami nehu ngue nu'a ra mate
na ra Hmu Jesucristo bi yanju, man'na gdi
timhmua hanja. Dami 'yot'e ngue man'na
di dinni mmuihu xanho te'o na. A nuna,
guehna t'espabi na hangu ra pa para zantho.
Da ngut'atho.

1 ra Xuua Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nuna ra Jesucristo di unna 'da'yo te, dadi cuat'aha ua ja ra carta te'o na. Guehna ya mi 'bui hangu ra pa na, hante ngue di nhohyo cosa i ja. Da ohme te bi mamp'u ha bi nya. Di 'bahme p'u di hethhe. Majuanj da nuhe, 'ne da thadi conma 'yehe. ² Nuna di unna 'da'yo te, bi 'yot'e ngue da fadi te'o na. Da nuhe, janangue nuya dadi jahe majuanj ngue da nuhe. Nuyá, di xi'ahua ngue nuna di unna 'da'yo te, hin'ya ha ba fadi 'ne hinha ra nze'gui ngue 'bui. Nuna, mambi 'bep'u bi 'buhra' Papá, pe bi zocua ngue da nuhe. ³ Di xi'ahua ngue da nugáhe na, 'ne da oseehe te bi ma, n'namhma ngue 'ne'aha 'da gdá n'amigoha na Oja ma Papáha, conna Jesucristo ra Ts'ant'u Oja. ⁴ Nuya di ot'aha ya yo hya jaua, n'namhma ngue man'na mathogutho gui johyaha.

⁵ Nuna ra hya bi xamgahe ra Jesucristo, guehna di xi'aha naya, ngue nuna Oja xand'ohno, hin tema hya dadi nequi ngue hinga njuani. ⁶ Nu'mo di ena ngue dadi n'amigoha Oja, 'ne hinga njuani te di otha, ya di nequi ngue himma juani te di mmamhma. 'Ne himma juani ngue di padi ga otha ra nho. ⁷ A nu'mo di 'yo manhohe tengutho Oja ngue ga ra nho ot'e, majuanj ngue dadi n'amigo n'na ngu n'naja 'mo. 'Ne di nhogui gátho ma ts'oquih conna guehna' ji bi manna Jesucristo.

⁸ A nu'mo ga ena ngue hin'ya ma ts'oquih, dadi nhyaseha 'mo, himma juani te di mmamhma. ⁹ Pe nu'mo ga xihma Oja ngue ja ma ts'oquih, di punnga ma ts'oquih, di hogaha te gama nts'oha i ja. Porque Oja da 'yot'a te ni 'yup'u, di punngaha tengutho bi ma. ¹⁰ Pe nu'mo ga ena ngue hin tema ts'oqui xtá otha, nu'mo ya di nnu bethaniha Oja 'mo. Nuna ra hya Oja p'uya, ya hinga edi ec'eiha.

2

¹ Ague ma basi'aha, di ot'aha ya yo hya jaua n'namhma ngue hingu 'yothu ra ts'oqui. Pe nu'mo to bi 'yotra ts'oqui, i 'bua ma hojpataha p'u bi 'buhma Papáha. Nuna guehna ra Jesucristo na, 'ne guehna hin'ya ra ts'oqui na. ² Nuna ra Jesucristo bi du ngue bi hoga ma ts'oquih, 'ne hinga hongtho gaha, sinoque bi du ngue di hojpabi yo ts'oqui gátho yo ja' 'bua nximhai.

³ Nu'mo di otha te di manda Oja, ya di haxha njuani ngue di pahma Oja 'mo. ⁴ Pe

nu te'o ngue ena: "Nuga di pacá Oja", i ena, pe hingu ot'e te di manda Oja, nuna, guehna ra ja' hingu na, himma juani ngue ra mpadiu Oja. ⁵ Nu ra ja' ngue ot'e te di manda Oja, guehna majuanj ngue padi xanho ha di ma Oja na. Gue'a gui nequi ngue n'youi Oja ra ja'ia. ⁶ A nu ra ja' ena ngue n'youi Oja, i ja ngue di n'yo tengutho i n'yo ra Jesucristo 'mo mi m'macua.

⁷ Ague ma zi cu'aha, nuna ra hya da ot'a ua ja ra carta dadi 'bep'aha gui 'yothu ya, himma 'da'yo na. Guehna ra hya bi m'mep'i gui 'yothu 'mo gamba ec'eiha ra hoga 'da'yo hya ma m'met'o na. ⁸ A nuyá, enho ma 'da'yo na ra hya dadi 'bep'i gui 'yothu ya, porque majuanj ngue nuna ra hya na, ja di 'uecra 'bexui yucua ja ra ximhai na. A nuya ngue ndap'u bi za ma'yoni ra hya ya, enho di dayot'a n'na ra nyot'i p'u ni ma ra hya. Nuna ra Jesucristo, nu te ga mmanna ra hya jaua, ga bi 'yot'e. A nuyá, xquet'a 'ne'aha gui otha'a te mmanna ra hya naya.

⁹ Nu ra ja' ena ngue ya xanho te ga 'yo, pe nnu man'u dra cu, guehna ra ja' di siguetho ngue xants'o ga 'yo na. ¹⁰ Nu ra ja' di mahra cu, ya xanho te ga 'yo. Hin'ya p'u di t'ambi ngue go ra ts'oqui p'u otha ts'oqui m'ida yo ja'. ¹¹ Pe nu ra ja' ngue nnu man'u dra cu, emma 'bui, pe ra nts'o ga 'yo. Hingu padi te da n'yo, porque nu'a ra nts'o ja ra mmi, gue'a corpa ra n'yomfenia.

¹² Ague ma basi'aha, nguna ra hya di ot'aha ua ja ra carta jaua, porque ya bi punnga ma ts'oquih Oja ngue bi du ra Jesucristo conna nguecu. ¹³ A nu yo daja', nguna ra hya di ot'aha ua ja ra carta, porque bi zoni ga pahma te'o na ya mi 'bui hante ngue di nhohyo cosa i ja. A nu yo ts'ant'u, nguna ra hya di ot'aha ua ja ra carta, porque ya ga taphu ra zithu.

Ague ma basi'aha, nguna ra hya di ot'aha ua ja ra carta, porque bi zoni ga pahma Oja ma Papáha. ¹⁴ A nu yo daja', nguna ra hya di ot'aha ua ja ra carta, porque bi zoni ga pahma te'o na ya mi 'bui hante ngue di nhohyo cosa i ja. A nu yo ts'ant'u, nguna ra hya di ot'aha ua ja ra carta, porque gui dahu ngue ga 'yec'eiha ra hya Oja p'u ja ni mmihua. Ya ga taphu ra zithu.

¹⁵ Yo gadi hoha ra nts'o jaua ja ra ximhai. Nu to di ho ra nts'o jaua ja ra ximhai, guehna ra ja' hingu padi di ma'a ma Papáha na. ¹⁶ Porque nu'a te ga ra nts'o jaua ja ra ximhai, hinga ts'anni Oja, sinoque ra ts'annise yo ja'. Nu yo ja' ot'a te yo pahase. Nu te ga heti, ga nne ngue dyo mmeti, di 'yets'ingue'a te ga 'bui. ¹⁷ Pe yo ja' da thogui, da gue'a te yo pahá yo ja' da thogui. Pe nu ra ja' o'rpabi ra pahá Oja i 'bui para zantho.

18 Ague ma basi'ahu, ya ni ma da gaxra pa ya. Nu'ahu, ya xca 'yohmu ngue ra nsiui ra Cristo i ja ngue di m'mai. A nuyá, ya 'bai xangu yø ja'i su'a ra Cristo ya. Janangue dí pahmu ngue ya ni ma da gaxra pa. 19 Nu ra ja'i ngue rá nsiui ra Cristo, guehna himma juani ngue ma mmi'yec'eiha na, janangue 'uegue. A nu'mø nmajuani ngue ma mmi'yec'eiha, 'daua gdi n'yohu 'mø. Pe i 'uegue para ngue di nequi xanho ngue himma juani ma mmi'yec'eiha.

20 Pe nu'ahu, ya bá pen'nahu ra Espiritu Santo ra Cristo. Guehna ra Espiritu Santo ø'e ngue guí pahmu ndana ra hya majuaní, ndana himma juani. 21 Hinda' ot'a ua ja ra carta 'da yø hya hingui pahmu, sinoque ya guí pahmu ngue majuaní ya yø hya dí xi'ahu. 'Ne guí pahmu ngue nuna ra hya majuaní, hin tema fehni n'youi.

22 Ma ga pahmu ndana ra ja'i fehni ya. Nuna ra fehni ya, guehna ra ja'i i mma ngue ra Jesús hinga guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na. Nuna p'uya, guehna rá nsiui ra Cristo na, porque cøn'a ra Papá, 'ne cønabá rá Ts'ant'u Oja. 23 Nu ra ja'i embi ngue hinga guehna ra Jesús rá Ts'ant'u Oja, guehna hingui n'youi ra Papá na. Pe nu ra ja'i i mma ngue ra Jesucristo, guehna rá Ts'ant'u Oja na, guehna ra ja'i n'youi ra Papá na.

24 Janangue dami 'yet'ammuihu na ra hya rá mudi gá 'yohmu. Nu'mø ngue guí et'ammuihu na ra hya rá mudi gá 'yohmu, ya guí n'yohu rá Ts'ant'u Oja 'mø, xquet'a 'ne'a ra Papá guí n'yohu p'uya. 25 'Ne xquet'a ra Jesucristo bi yat'i ngue di 'dacju ra 'da'yo te para zantho.

26 Dí ot'ahu na ra hya na, n'namhma guí pahmu ngue 'yop'u 'da ngue nne da hyä'ahu.

27 Ra Jesucristo bá penhna Espiritu Santo da má'ahu. Janangue nuyá, ya himma hyoni ngue to dá xän'nahu te'yo ya yø fehni dí xi'ahu ya. Porque gues'e'a ra Espiritu Santo dá xän'nahu gátho, ndana majuaní, ndana himma juani. A nu'a te da xän'nahu na ra Espiritu Santo, ga gue'a majuaní, hinga fehni. Janangue nuyá, hont'a ra Cristo da 'yo ni mmuihu ya, porque gue'a xän'nahu ra Espiritu Santo'a.

28 Ague ma basi'ahu, hont'a ra Cristo da 'yo ma mmuihu ya, n'namhma ga hahu nzammui 'mø dá nuh'a, ya hinga pes'ma sáhu 'mø bá eh'e. 29 Ya guí pahma ngue ra Jesucristo, gá ra nho i n'yo'a. Xquet'a jatho ngue guí pahmu ya ngue nu to gá 'yo manho, gue'u yø basi Oja'u.

3

1 Ma ga pahmu ya ngue majuaní di macju na Oja ma Papáhu, porque nuyá, ya yø basi gáhu Oja ya. 'Ne majuaní ngue guecju

yø basi gáhu Oja. Pe mi'da yø ja'i, hingui padí ngue yø basi gáhu Oja'u, porque yø ja'i hingui pa Oja. 2 Ague ma zi cu'ahu, ya yø basi gáhu Oja ya, 'ne tobe hinda' pahmu xanho tengu ga cohmu 'mø rá nzegeui. Pe dí pahmu ngue nu'mø bá ehra Jesucristo, ya ga cohmu tengutho'a, porque ya ga nnurpahu rá hmi tengu. 3 Nu te'o gá tø'mi ngue da gohi tengutho ra Jesucristo, ya hep'u ra nts'o, i nne di n'yo xanho ra ja'i tengutho i n'yo ra Jesucristo.

4 Nu to gá øtra ts'oqui, guehya nuispabi rá ley Oja ya. Porque ra ts'oqui, gue'a ngue nhuít's'í ra ley'a. 5 Ya guí pahmu ngue ra Jesucristo bá ecua ja ra ximhai ngue di hoga ma ts'oquihu. Pe nuna, hin tema ts'oqui bi 'yø'na. 6 Nu to gátho n'youi ra Jesucristo, ya hinda' sigueho øtra ts'oqui. Pe nu to gá øtra ts'oqui, guehya hingui timp'u ja yø mmui hanja na ra Jesucristo ya, 'ne hingui padí te'o na ra Cristo.

7 Ague ma basi'ahu, 'yo to di há'ahu ngue guí 'yøthu ra ts'oqui. Nu ra ja'i 'yo manho, ya xanho tengutho ra Jesucristo xanho'a. 8 Pe nu'u ga 'yot'a ngue ra ts'oqui ø'e, ra zithu n'youi'u. Porque ra zithu di sigueho øtra ts'oqui'u, asta gue'mø mambi da'mi bá øtra ts'oqui. Janangue bá ecua rá Ts'ant'u Oja ngue di ts'onna rá 'befi ra zithu.

9 Nu'u yø basi Oja, ya hingui øtra ts'oqui, porque ya bi nthui ra 'da'yo te di un'Oja. Ya hingui nne di sigue da 'yøtra ts'oqui, porque ya yø basi Oja. 10 Ja di nequi ua ya, ndana gue'a yø basi Oja, ndana gue'a yø basi ra zithu. Nu to gá hingui nne da 'yøtra nho, ogue hingui nne di mahrá mmic'eiui, guehya hingyø basi Oja ya.

11 Nuna ra hya rá mudi gá 'yohmu, guehna mmanna ngue n'na ngu n'naju, jatho ga madí gátho ma mmi'yec'eiha. 12 Hinga øthu tengutho ra Cain ngue mará n'youi ra zithu, janangue bi hyo rá n'yohu. ¿Ha bi nja ngue bi hyo? Bi hyo, porque ra Cain xants'o te mi ø'te, janangue bi seyabi rá n'yohu nuna mi øtra nho.

13 Ague ma zi cu'ahu, nu'mø bi nu man'ahu yø ja'i ua ja ra ximhai, 'yo gadi 'yøthohu hanja. 14 Porque mam'et'o emma dí 'bøhmu, pe entho ya qtáda tuhú. A nuyá, ya dá nthehu ra 'da'yo te ya. Dí pahmu ngue dá nthehu ra 'da'yo te, porque dadi mahma cùhu. Nu to hinda' mahyø cu, emma 'bui, pe entho ya xa ndu. 15 Nu to gá nnu man'u rá cu, satho ngue ra hyote. 'Ne guí pahmu ngue nu'a ya ga 'bu'a ngue ra hyote, hinga n'na di nthui ra 'da'yo te. 16 Ra Cristo bi 'yurcahu te ga mbøn'a ngue di mahrá mmic'eiui n'na, ngue bi n'uni bi du conná guecju. Xquet'a ga njathu p'uya, nu'mø ja ngue da thoju conná guehma cùhu, ya da zá. 17 Xi n'na

ra ja'i ngue xangu te da pats'i, 'ne da nu ra cu ngue hin'ya te da hyoni, nu'mo hindj hucqui ngue di unni te honi, zhague da nzä da 'yena ngue di ma Oja p'u ja ra mmai 'mo? 18 Ague ma basi'aha, hinga hontho da bomma nehä ngue dadi mahma mmic'eihä, sinoque di nequu ngue majuanj dadi mahma, ma ga faxhä ma mmic'eihä.

19 Nu'mo majuanj dadi mahma mmic'eihä, ya di pahma njuanj ngue di othu'a te mmanna hya Oja 'mo. Ya majuanj ngue hu ma mmaihä ngue ya hindä zacju Oja p'uya. 20 Xi'mo ngue su ma mmaihä ngue hindj othu xanho'a te mmanna hya, pe nu'a go da man'Oja, gue'a di nja'a, hinga nu'a go ga mmamhma. Porque pase Oja te ot'e. 21 A nuya ma zi cu'aha, nu'mo ya hingui su ma mmaihä ya, ya sap'u ga hahä ra ts'edi ga nzohma Oja 'mo. 22 Nu'mo te gama cosa ga äphä Oja, di 'dacju Oja te di nnehä, porque nuya yø hya di manda, di ec'eihä, nu te nnu manho Oja, gue'a di othu'a. 23 Nuna ra hya di manda Oja, guehna ngue ga ec'eihä ra Jesucristo ra Ts'ant'u. 'Ne ga othu te di manda na p'uya ngue n'na ngu n'najä ga madj gätho ma mmi'yec'eihä. 24 Nu to gä ot'a te ra hya di manda Oja, ya yø n'youi Oja. Nu'a nnä pahma ngue di n'yohä Oja, ngue bä penngahä ra Espiritu Santo.

4

1 Ague ma zi cu'aha, nu to bi zä ma ja'i da 'yena ngue ra Espiritu Santo di bennbabi ra hya da ma, 'yo sä 'bexque'a guí ec'eihä te mma. 'Be dami hyacju ra güenda xandønho te ra hya mma, n'namhma guí pahma ngue'mo majuanj rä hya Oja mma, ogue hin'na. Porque xangu yø fehni pøngahya ya 'yo ndap'u bi zä. 2 Nuyä, ga xi'aha ha gdí pahma ngue'mo majuanj ra Espiritu Santo di bennba ra hya mmanna ja'i ogue hin'na. Nu to gätho mmanya ngue ra Jesucristo majuanj bi nja'i, guehna rä hya Oja mmanna. 3 Pe nu to gätho mmanya ngue himbi nja'i ra Jesucristo, guehna hingui n'youi ra Espiritu Santo na, sinoque guehna ra hya ngue rä nsuii rä Cristo na. Pe ya xcä 'yøhma ngue ja ngue di n'yo ua ja ra ximhäi'a ra hya ngue rä fehni. 'Ne ya 'yo'a ra hya'a ya. 4 Ague ma basi'aha, ya yø ja'i'aha Oja ya. Janangue ya gä taph'u yø fehni pøngahya. Porque nuna ra Espiritu Santo guí n'yohä, man'na xanzaqui na ngue'a ra zithu n'youi yø ja'i ua ja ra ximhäi. 5 Nu'u yø fehni pøngahya, yø n'yohä yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi'u, janangue mman'a te ja ua ja ra ximhäi. Yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi p'uya, nnu manho rä hya mmanya yø fehni. 6 Pe nuju, ya yo ja'igahä Oja. Nu te'o ya rä mpadiui Oja

ya, di ho da 'yøhya yø hya di xänbähe yø ja'i. Pe nu to hingrä mpadiui Oja, hingui nne da 'yøhya yø hya di xänbähe yø ja'i. Guehna gdä pahma naya ndana ra ja'i majuanj ra hya mma, ndana ra ja'i himma juanj te mma.

7 Ague ma zi cu'aha, nu'u ma mmi'yec'eihä ya, jatho ngue ga mmahma n'na ngu n'najä'u ya. Porque nu'a di mahrä mmic'eiu, guehna ot'a te rä ts'änni Oja na. Nu'a di mahrä mmic'eiu, gue'a rä basi Oja'a. Gue'a rä mpadiui Oja'a. 8 A naja hindj mahrä mmic'eiu, hingrä mpadiui Oja'a, porque Oja di madj gätho yø ja'i. 9 Ja di nequu p'uya ngue di macju, porque bä penhnä 'dants'ant'u ua ja ra ximhäi, para ngue da zäp'u ga nthehä ra 'da'yo te connä ngue'a. 10 Xinda hangu gadi mahma Oja, pe hinjam'mo da zä ga øpähä tengutho guí macju. Pe bi 'yurcähä Oja ha guí macju, ngue bä penhua rä Ts'ant'u ngue da du ngue di hoga ma ts'oquihä.

11 Ague ma zi cu'aha, nu'mo ngu'a bi 'yøt'Oja ngue i macju, nu'u ma mmi'yec'eihä, jatho ngue ga mmahma n'na ngu n'najä'u ya. 12 Nuna Oja, hinjam'mo to di nnu na. Pe nu'mo dadi mma di n'na ngu n'najä, ya di n'yohä Oja 'mo. 'Ne majuanj dadi mahma Oja 'mo.

13 Nuna Oja bä penngahä ra Espiritu Santo, guehna ot'e ngue ga pahma ngue di n'yohä Oja. 14 Nuna rä Tsant'u Oja, dä nüsegähe na, janangue dadi jahe majuanj ngue rä Papä bä penhnä Ts'ant'u ua ja ra ximhäi ngue da yanyø ja'i. 15 Nu ra ja'i mma ngue ec'e' ngue rä Ts'ant'u Oja na ra Jesus, guehna ra ja'i rä n'youi Oja na, ngu Oja, ngu ra ja'i hinha guí nhyegui. 16 Ya di pahma ngue di macju Oja, nu'a di ec'eihä ngue majuanj'a.

Nuna Oja di madj gätho yø ja'i. Janangue nu ra ja'i di mahrä mmic'eiu, ya rä n'youi Oja ra ja'i, n'na ngu n'na hinha guí nhyegui. 17 Jatho ga mahma Oja co gätho ma mmaihä, n'namhma ngue ya hinte ga suhä 'mo rä pa danj hyaxrä güenda. A nuna ja ra ximhäi ya, nuna Oja rä Papä na ra Jesucristo, guehna ma Papähä na. 18 Nu rä ja'i ngue rä mmai guí ma Oja ya, ya hingui su da za Oja ra ja'i. Zhagui mantho da zu ra ja'i 'mo ya rä mmai guí madj? Su rä ja'i da za Oja, pe gue'mo hingrä mmai guí madj.

19 A nuju dadi mahma Oja ya, porque bi dimma mmaihä ngue rä mädi go bi macju Oja. 20 A nu rä ja'i da 'yena ngue di ma Oja, pe nnu man'u drä cu, guehna rä ja'i fehni na. Porque rä ja'i hindj mahrä cu nuna i nnu, zhague da nzä di ma Oja nuna hingui nnu 'mo? 21 Guehna ra hya di manda Oja naya ngue nu rä ja'i enä ngue di ma Oja, jatho di mahrä cu.

5

1 Nu to gátho *εc'ei* ngue ra Jesús guehna ra Cristo na, guehna ra ja'i rá basi Oja na. A nuyá, nu ra ja'i dí mahrá mmj'n'yohauí, co 'ne' y yó basi ná ra n'yohu má madj jatho ngue dá ma má madjibi. 2 Janangue nu'mó dadí mahmu Oja, 'ne dí oth'u'a ra hya dí manda, ya dí pahmu ngue nu'u yó basi Oja jatho dá ma má madj. 3 Porque ra ja'i dí má Oja, gue'a ót'e te dí manda Oja'a. Nu'a te gá dí manda Oja, gá ót'e, hingui nnu manhn'njitho dá 'yót'e. 4 Porque nu to gátho ya 'bui ngue rá basi Oja, ya hep'u ra nts'o jaua ja ra ximhái. Nuna má nt'*εc'eihu* i ja, guehna gá thapra nts'o jaua ja ra ximhái na. 5 Hijnjongui sá dá hyep'u ra nts'o jaua ja ra ximhái, høndya yó ja'i *εc'ei* ngue rá Ts'ant'u Oja ná ra Jesús, guehya yó ja'i hep'u ra nts'o ya.

6 Mambá *εcua* ra Jesucristo, bi fadi ngue rá Ts'ant'u Oja 'mó mi nxixya p'u ja ra dehe 'ne'mó mi mánná ji p'u bi du. Pe hinga hontho bi nxixya, sinoque bi nxixya 'ne bi tho. Guese rá Espiritu Santo di ja majuaní te'o ná ra Jesucristo. A nuna rá Espiritu Santo gá majuaní te mma. 7 Pe nuya hyu ya, badi ja majuaní p'u mahets'i ngue ra Jesucristo guehna rá Ts'ant'u Oja na. Nu'a rá madi, gue'a rá Papá. Rá yoho, gue'a rá Ts'ant'u Oja, nuna ót'e ngue fadi hanja Oja. Rá hyu p'uya, gue'a rá Espiritu Santo. Nuya hyu ya, dá'igu mma. 8 'Necua ja ra ximhái, guehya di ja majuaní ya hyu yó hya ya, ja dí haxhu p'u njuani ngue rá Ts'ant'u Oja ná ra Jesucristo. Nu'a rá madi, rá Espiritu Santo ót'e ngue timma mmu'ihu hanja rá hya. A nu'a rá yoho, bi nequi xanho 'mó mi nja rá nxixya. A nu'a rá hyu, bi fadi xanho 'mó mi tho rá Jesucristo. Gátho ya hyu ya, dá'igu mma ngue guehna rá Ts'ant'u Oja na. 9 Xi'mó bi man'a n'na rá hya yó ja'i 'ne dá *εc'eihu* te bi má, goma gue Oja hinga *εc'eihu* te mmamp'uya. A nuna Oja, guehna di jase majuaní te'o ná rá Ts'ant'u na. 10 Nu'a *εc'eibi* rá Ts'ant'u Oja, pase p'u ja rá mmu'í ra ja'i ngue majuaní te *εc'ei*. Nu'a hingui *εc'ei*'a te mman'Oja, guehna rá ja'i nnu bethani Oja na, porque hingui *εc'ei*'a rá hya bi man'Oja ngue te'o ná rá Ts'ant'u. 11 Guese Oja di jacju majuaní ngue di 'daju ra 'da'yo te para zantho. 'Ne nuna rá 'da'yo te ná, dí n'nacju 'mó gá *εc'eihu* rá Ts'ant'u Oja. 12 Nu'a to n'youi rá Ts'ant'u Oja, ya ja rá 'da'yo te. Pe nu to hingui n'youi rá Ts'ant'u Oja, ya hin'yu rá 'da'yo te.

13 Nuya to *εc'eibi* rá Ts'ant'u Oja, dá cuarpabi rá carta ya yó hya jaua, dí nnepe

dá badi ngue ja rá 'da'yo te para zantho. 14 Nu'mó dá mat'Ojahu, di hahu nzammui, porque dí haxu njuani ngue nu'mó dí áphu Oja n'na rá cosa nu'a dá ne di 'daju, nuna Oja órpa masu te dí xihmu. 15 Nu'mó dí pahmu ngue órcahu masu Oja 'mó tema cosa dí áphu, nu'mó dá mat'Ojahu p'uya, dí pahmu ngue di 'daju Oja te dí áphu.

16 Nu'mó to padí ngue bi 'yót'a n'na rá ts'oqui rá cu. 'Ne dá zá dí mpunbji, dá marpabi Oja. Oja p'uya di unna 'da'yo te 'mó ngue sá dí mpunnbabi rá ts'oqui. Porque ja rá ts'oqui ngue hin'yu rá punbji, ya rá castigotho tó'mra ja'i. Nuna rá ts'oqui na, hunte dí xi'ahu ngue dá zá guj marpahu Oja rá ja'i ngue dí mpunbji. 17 Nu'a te xants'o, gá rá ts'oqui'a. Pe ja rá ts'oqui ngue sá dí mpunnbabi rá ja'i. 18 Dí pahmu ngue rá ja'i nnopa Papá Oja, ya hinga 'yot'a ngue rá ts'oqui da 'yót'e. Porque rá Ts'ant'u Oja fáhra ja'i ha ní ma, ya himma japi rá zithu di ts'onná rá mmu'í ra ja'i.

19 A nuyá, dí pahmu ngue yó basigahu Oja ya. A nuya gátho mi'da yó ja'i 'bui rá ngani nximhái, gá o rá 'ye rá zithu.

20 A nuyá, ya dí pahmu ngue rá Ts'ant'u Oja bá *εcua*, 'ne ya bi xoga má n'yomfenihu ngue dá pahmu ndana gue'a majuaní Oja. A nuyá, ya dí n'yohu'a majuaní Oja ya, guehna rá Jesucristo rá Ts'ant'u Oja na. Guehna majuaní ngue Oja ná, 'ne di unna 'da'yo te para zantho.

21 Ague má basi'ahu, 'yo gui thannehu yó dahmu. Da ngut'átho.

2 ra Xuua Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nugá dí 'bet'o ngue rá hya Oja, dadi zengua gá na ma cu ngue ra xisu rá thanhni Oja. Xquet'a 'ne'u ni basí dadi zengua. A nugá, majuaní ngue gá dadi ma'ahu. 'Ne hinga hongthogá, sinoque dí ma'ahu gátho ya to pahna ra hya majuaní. ² Porque gáthogahu ya, 'da'igu ma nt'ec'ei hu i ja. 'Ne dí pahmu njuani ngue guehna majuaní na. Guehna ga ec'ei hu para zantho naya.

³ Nuna Oja ma Papáhu, da guehna ra Jesucristo rá Ts'unt'u, di huégahu, di 'dajm rá njapi, da hyurca ma mmáihu. Da 'yot'e ngue ga haxhu na ra hya majuaní 'ne da 'yot'e ngue ga mahma mmí'yec'ei hu.

⁴ Emmei dadi johya, porque dí haxa njuani ngue nu 'da ni ts'unt'u ya haxra hya majuaní tengutho di 'bejpahu Oja ma Papáhu ngue ga othu. ⁵ A nuya ma zi cu'i, dí nne ga xi'i n'na ra hya ya. A nuna ra hya ga xi'i, himma 'da'yo na, sinoque 'da'iguu na ra hya bi m'ejpahu m'met'o ga othu. Ngut'a dí xi'i ya ngue n'na ngu n'naju, jatho ga madi gátho ma mmí'yec'ei hu. ⁶ Nu'mø dadi mahmu Oja, gue'mø dí othu'a te di manda Oja m'ø. A nuna ra hya di manda Oja p'uya, guehna ra hya ya xcá 'yøhmu m'met'o na, gue'a ngue di mahra mmí'c'ei ui n'na.

⁷ Guehna dí xi'i naya, porque nua ja ra ximhái, ya xangu yø mmamhya 'youa ngue yø fehni. Nuya p'uya, i mma ngue ra Jesucristo himma juani bi nja'i. Nu ra ja'i ngue nguna ra hya mmanya, guehna ra hyate na, 'ne rá nsuiui ra Cristo. ⁸ Damí mfáhmú n'namhma ngue hündi m'me'a ra 'befi guí othu. Damí nehú ngue da ma ma juati xanho ra njut'i di n'na'ahu.

⁹ Nu ra ja'i ngue hinga hont'a te ra hya bi nxännbate ra Cristo nne da ma, sinoque mmammi'da yø hya ngue himbi nxännbate ra Cristo, guehna ra ja'i hingui n'youi Oja na. Pe nu ra ja'i ngue hont'a te ra hya bi nxännbate ra Cristo i mma, nuna, guehna n'youi ra Papá na, da gue'a rá Ts'unt'u Oja n'youi. ¹⁰ Nu'mø to da zøp'u guí 'báhmú, da 'yena ngue da xän'náhu rá hya Oja, pe hingui xännbate'a ra hya bi nxännbate ra Cristo, 'yo gadi unna ts'aya p'u ja ni ngumhmú, 'ne 'yo gadi zengua. ¹¹ Porque nu'a di zengua na ra ja'i na, tengutho 'mø dadi hatra ts'edi ngue di nxännbate'a ra hya hinga gue'a.

¹² Xangu mi'da yø hya dí nne ga xi'ahu. Pe hündi nne ga cuati gátho yø hya ua ja ra carta ga pen'nahú. Porque dí tø'mi

ga mmap'u ga ma nu'ahu, n'namhma ga nyasehu, man'natho di njaju mpähá p'uya. ¹³ Dí zengua'i ya yø ts'unt'u ni juhue, xquet'a rá thanhni Oja na.

3 ra Xuua Ja ua rá hyu ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nugä dí 'bet'o ngue rá hyä Oja, dädi zengua'i, ague ma ndø'amigo Gayo. Janjuani dädi mä'i.

² Ague mä zi cu'i, di äpä Oja ngue da mäxa'i te guí øt'e. 'Nε dí äpi ngue xta nzaqui'i, tengutho ga nzaqui nū nt'εc'εi i ja. ³ Janjuani dá johya 'mø ma øde te mmanya ma cuhu bá sømp'u guí 'bui. Mj zä mj zocua, bi xiqui ngue gue'a ra hyä majuanj guí hats'i. ⁴ Hjn'yegui man'na ra johya jag'mø di øde ngue nuya ma basj ya haxhna ra hyä majuanj.

⁵ Ague mä zi cu'i, ya xanho te guí øt'e ngue guí ørpabi ra 'baxte'u ma cuhu, madaque'a n'nannj nj 'yεε, pε guí fäts'i. ⁶ Mambá pengya ma cuhu, bá sømp'u guí 'bui. Nu'mø ma mpetihe, bi xicje ngue εmmej gadi madi. A nuyá, nu'mø bi mapu mahøn'a, damj 'yøtra mate ngue guí fäts'i te honj n'namhma dá zä di sigue'a te ga 'yo. Guí 'yørpabi tengutho nne Oja ngue guí 'yøt'e. ⁷ Porque nu'u 'yo ngue ørpabi rá 'befi ra Jesucristo. Nuya yø mefi ya, hingui tømj ngue gue'u yø ja'i hingui εc'εi Oja da mäts'i. ⁸ Janangue jatho ga fäxhu'u to mmanna ra hyä majuanj, n'namhma ngue gätho gahu ga mfäxhu'a te ga 'yo ra hyä.

⁹ Nugä dá ot'a n'na ra carta ga pennbabi yø ja'i di mpeti p'u ja ra nija. Pε nuna ra Diótfes ngue nne di m'met'o p'u 'buhyø 'yεc'εi, hingui ørpatho masu te dí xifi. ¹⁰ Janangue nu'mø ga mmagä p'uya, ga xi'ahu hanja ngue hingui säya mmanyo fεhnj conná ngueque. 'Nε hinga hønt'a øt'a p'uya, sinoque hindj unna ts'äya'u ma cuhu sømp'u 'bui. Nu'u te'o nne di unna ts'äya, hingui nnepe, 'nε høn'athi p'u ha di mpeti yø 'yεc'εi.

¹¹ Ague mä zi cu'i, 'yo guí øt'e tengu na ra nts'o øt'a dí xi'i ya. Sinoque gue'a xanho guí 'yøt'e. Nu ra ja'i øt'a te xanho, gue'a rá basj Oja'a. Pε nu'a to øt'a te xants'o, ya hingrä mpadiui Oja'a.

¹² Gätho yø ja'i j nnoømmanho na ra Demetrio, 'nε majuanj'a te dí øde i hma. Nugähe xquet'a dädi jahe majuanj ngue xanho te ga 'yo na, 'nε guí pahma ngue nu'mø dá mangähe n'na ra hyä, majuanj'a te dí mman'me.

¹³ I ja mj'da yø hyä dí nne ga xi'i, pε hindj nne gä ga cuatä ua ja ra carta yø hyä.

¹⁴ Porque dí tømj ngue himma ya'atho ga mmap'u, ya dá zä ga nyasui p'uya.

¹⁵ Dä hyut'a nj mmanj Oja. Di zengua'i nj amigo 'bucua. 'Yøra ra mate damj zengua quits'u n'na ngu n'na'u ma amigogähe 'bær'u guí 'buhmu.

Ra Judas

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Judas.

¹ Nuga drá Judas, rá mefigá ra Jesucristo, dadí n'yohugá'be ra Jacobo. Dadi zengua to gá bi zon'na Oja. Emméi di ma'áhu Oja. Ra Jesucristo p'uya, fá'áhu. ² Dí nne ngue man'na di dinní mmáhu ngue di huéc'áhu Oja. Dí nne ngue emméi di ma'áhu Oja 'né da hyut'a ní mmáhu.

³ Ague má zi cu'áhu, janjuani dá ne ngue xca ot'áhu ra carta ya yó hya n'youi ná ra nho dá nthéhu ngue ya dá nyamhmu. Pé jar'áhu man'na ra hya ja ts'editho ga otra carta ga pen'náhu p'á. 'Yo guí nnehu ngue to di ts'onna ra hya di éc'éihu, guehna ra hya i ja para zantho na. Pé n'na nditho bi un'Oja te'o gá o rá 'yé. ⁴ A nuyá, 'bu i'da yó ja'i ngue hingyó hoga 'yé'c'éi. I háte, guehya mmanya ngue sá ga siguetho ga óthu ra nts'o, porque ja rá mpunnbate Oja, i éna. Pé ngue nguna ra hya mma, ya cón'a má Ojah, co 'né'a má Hmúhu Jesucristo cóni. A nuyá p'uya, ya manjam'métho nt'ot'i p'á ja rá Maca Libro ngue guehya yó ja'i da ma rá castigo ya.

⁵ Madague'a ya guí pahmá na ra hya ga xi'áhu ya, pé dí nne ga ben'náhu te xa 'yot'Oja yó pa xa thogui. Porque nu'mó mambá'jupá ja rá hái Egipto ya yó ja'i Israel, m'mefa p'uya, bi hyo'á to hímbi 'yé'c'éi te bi má. ⁶ Damí bémhmu te bi tho'á yó anxé hímbi zuprá 'befi mí pefi, sinoque bi zop'á te mí pep'á mahéts'i. Nuna Oja, xa ndut'i conyó cadena p'á ja rá 'béxui ménte da zónna pa dí nja rá ts'at'abi. ⁷ 'Né damí bémhmu te bi jar'á Oja'á yó mmengu p'á ja rá hnini Sodoma 'ngra hnini Gomorra conmi'da yó hnini guerp'áho mambí ja. Mí jar'á yó ja'i mí 'bup'á ngue 'yots'om'mái tengutho ótyó ja'i 'bup'á guí 'buhmu ya ngue 'yots'om'mái. 'Bu i'da ngue yó mmín'yoháse mádi 'berpa rá sá tengutho 'mó dra xisu. Pé bi nzó ya yó hnini ya n'namhmu ngue nu to gátho ótyó ts'oqui da badí ngue di njaprá castigo m'mefa coná sibi para zantho.

⁸ Tengutho di xi'áhu ya, xquet'a njarbatho'a te ótyó fénhi xámbrate p'á guí 'buhmu. Nu'á, di ts'antyó dá, éna ngue bi t'uti ngue da dá da 'yot'a xants'o ngue di ts'onnyó do'yo. Embi ngue hingui ja ts'edi ga óthu ya yó hya di 'béjpa'hu Oja ga óthu. 'Né nnómman'á tate ja yó ts'edi. ⁹ Nu'mó mí du rá Moisés, nu'a rá 'bet'o anxé Miguel bí njun'má hyaui rá zithu ngue di nuennabí rá do'yo. Pé nu'a rá Miguel hímbi hya rá ts'edi xta nnómman'á rá zithu, xta 'yémbi ngue da má rá castigo. Sinoque hontho émbi: "Di hec'a'i Oja", bi 'yémbi. ¹⁰ Pé nuyá

yó n'yohu di xi'áhu ya, nnómman'á ja yó ts'edi 'né hingui padí hanja. Tengutho yó zu'é ngue hin'yá yó n'yomféní, nu'a rá nts'o so yó mmái gue'a ó't'a, njarbatho ya di xi'áhu ya, guehya di m'mehya.

¹¹ Nuyá yó ja'i ya, hague ngu rá n'á dá zá ya. Porque tenthó ra nts'o bi 'yótra Caín. A nuyá p'uya, ótra ts'oqui ngue dá dahra ményu, tengutho bi 'yótra Balaam. Pé dí m'médi tengutho ra Coré, di m'médi ngue hímbi ne xta 'yóde te mman'Oja. ¹² Nu'mó pap'á ja rá ngo guí óthu ya yó ja'i di xi'áhu ya, di 'berpabi yó sá'á yó ja'i njuantho yó 'yé'c'éi. Porque nuyá yó ja'i ya di ho dí nsihmé, pé hingui nnu mansu mí'da yó ja'i 'bup'á ja rá ngo. Hontho nne ngue dí nniyase. A nuyá, hin temá nho dá 'yot'áhu ya. Ya guí nnuhu n'na rá joguí 'mó bá há rá ndahí, 'né hímbi n'ye, njarbatho ya. Nuyá, guehya tengutho yó za hingui zé'mó bi zónna pa dí nzadi. Ya xandu, janangue hingui zadi, 'né majuaní ngue xandu ngue nu'mó mí sat'i, bi c'uts'i. ¹³ Nuyá yó ja'i ngue høndra nts'o ga 'yo, guehya yó ja'i guí nhyejpa yó fanthe jar'á ja rá jathe ya, nu'á ní gohra ts'othé xants'o rá fúgui hots'e, njarbatho ya. Guehya tengutho yó só mó dadi pomp'á thogui. Guehya da má rá castigo para zantho ya, da map'á ja rá ts'a'béxui.

¹⁴ 'Dato yó papá bí m'mái bá fadi asta rá Adán, mí m'm'a rá yoto, ya rá Enoc. Guehna rá Enoc bí má te dí nja, bi 'yéna: "Nu'mó bá écua Oja, yó mahuahitho yó maca anxé dá n'youi. ¹⁵ Dá éhé ngue dá 'yópa rá ts'at'abi gátho yó ja'i. Gátho yó ts'oc'éi hingui é'c'éi Oja dá má rá castigo ngue'a te gáma nts'o xa 'yot'e, da gue'a te gáma ts'omhya xa xi Oja p'á ha ya", bi 'yéna. ¹⁶ Nuyá yó nemhya, hínjongui póni ngue di nnu manho. I nne ngue nu'a te go nnepyo mmái da 'yot'e, gue'a dí nja'a. Nu'mó ya, éna ngue pase. Di hoqui te xihyo ja'i, para ngue dá záp'á dá gujpati te honi.

¹⁷ Ague má zi cu'áhu, damí bémhmu ná ra hya bi xi'áhu m'met'o ya yó representante má Hmúhu Jesucristo. ¹⁸ Nuyá, bí má ngue hante da gaxyó pa di 'yé'p'á, dí m'mehyo ja'i ngue dá denthó'á yó hya xanduxqui. Guehya yó ja'i dá 'yótho'a rá nts'o so yó mmái ya. ¹⁹ Guehya yó n'yohu 'uényo ja'i ya. Gue'a rá 'yu cámbase yó n'yomféní dá 'yot'e. Hinga gue'a rá 'yu di unna Espiritu Santo ga 'yo. ²⁰ Pé ague má zi cu'áhu, damí 'yot'e ngue man'na dí ndu ní maca nt'éc'éihu i ja. Nu'mó guí mmat'Ojah, damí unna 'yu rá Espiritu Santo ngue di ben'náhu te guí mmámhmu. ²¹ 'Yo gadí nthohu rá mate Oja. Nuna má Hmúhu Jesucristo ja rá nhucate ná. Ma ga tóhmhu ngue di 'dacjú rá te para zantho.

²² Nu to yobɛni, dami hathu ra ts'edi ngue 'yo di thät'i. ²³ Pɛ nu'u ya xa thät'i, dami yani, tengutho 'mø gui hya'a n'na ra nzunza di o sibi ngue hingui nnepe da guadi di nzø, gui jarbu. Di nja ni nhuɛcɛtehɛ ngue mi'da yø ja'i, pɛ dami mfähmu, mamj njahu p'u tengu øt'u. Nup'u gdi bɛmhmɛ ya yø ja'i ya, tengutho 'mø xanguahyø ulu ngue'a ra nts'o ga 'yo, hingui sä ha di mbɛnnbi.

²⁴ Hønsɛ Oja ja rá mfadi, 'nɛ ja rá ts'edi ngue fä'ahu hingui 'yøthu ra ts'oqui. Oja da 'yøt'e ngue hinte mantso da din'nahɛ 'mø ra pa gui m'mähmu p'u ja rá hmi rá dä. Nu'a ra ora'a p'uya, ya da zä gui johyahɛ.
²⁵ Nuná Oja bi yanju conná nguehra Jesu-cristo. Maguesɛ Oja ngue jase rá ts'edi, 'nɛ guehna tate hangu ra pa para zantho na. Da ngut'atho.

Apocalipsis

Nuna ra Jesucristo, ja ua ya yø hya bi 'yutra Xuua, bi japi da badī te ja ngue dī nja m'mɛfa.

1 Nuya yø hya ja ua, guehya nnepra Jesucristo da fadi hanja ya. Oja bi japra Jesucristo ngue nu'u yø mɛfi Oja, da badī hanja ya yø hya ja ngue n'na zihmantho dī nja. Nugā drā Xuua, ra Jesucristo bā pɛnnagui rá anxɛ, bi jaqui dá padī hanja na ra hya na. 2 Ma ga xi'ahũ te gā dá nũ. Gā xi'ahũ hanja na te gāma hya dá øde. Ra Jesucristo bi xiqui xanho hanja na rá hya Oja.

3 Nuna rá hya Oja bi t'urqui, ra mmenthi dī nthɛui te'ò dá manñá hya p'u ha dī mpeti yø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ xquet'a ra mmenthi dī nthɛui yø ja'í da 'yøde hanja ya yø hya nt'ot'i. Nu te ra hya da 'yøde, gue'a da 'yøt'a. A nuya yø hya ja ua, himma ya'atho dī nja ya.

4 Nugā drā Xuua dádi zɛnguagá'u yø 'yɛc'ɛi rá m'map'u yoto yø hñinjí rá njap'u ja ra hái Asia. Oja dī jap'ahũ 'nɛ da hyut'a ní mmáihũ. Nuna Oja i 'buhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mī 'bui, 'nɛhyø pa dī map'u, hangu yø pa di sigue dī m'mai. Di jap'ahũ na ra Espiritu Santo, nuna ɛntho yoto yø nyot'i i nɛqui p'u ní hyandrá nthuts'i Oja. 5 Di jap'ahũ na ra Jesucristo, guehna xifi xanho yø ja'í hanja Oja na. Go rá mɛditho bi bɛnnatɛ 'mø mī dũ na, 'nɛ guehna ja rá ts'ɛdi ngue dī manda gátho yø dast'abi 'bucua ja ra ximhái na. Guehna ra Cristo dī macju 'nɛ bi dũ. Nu'a rá ji bi máni, gue'a i hoga má ts'oquih'a. 6 Nuna ra Cristo øt'e ngue má n'yohũ p'u ha dī manda ngue ndast'abi. Bi 'dacju rá 'bɛfi ngue dyø mmáčjahũ, para ngue dá zäp'u ga thannehu na Oja rá Papá. A nuyá, ma ga ɛspañũ na ra Cristo maguesɛ, ngue ja rá ts'ɛdi para zantho. Da ngut'atho.

7 A nuyá, nuna rá Cristo, nu'mø bi zøhø dī 'yɛ mahets'i, da n'youi ra gui. Gátho yø ja'í da nu. Nuya yø ja'í bi cuarpũ ja ra pont'í da nu 'mø bi zøhø. Nu'mø bi nu yø ja'í 'bucua ja ra ximhái, gá dī nya dummái. Da ngut'atho.

8 Nuna má Hmũhũ Oja jase rá ts'ɛdi, nguna ra hya xicju, i ɛna: "A nugā para zantho dī 'bui, porque ya nmī 'bucá p'u bá fudi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nzɛgui, pɛ nugā ga sigue ga m'mai para zantho", i ɛna. Porque nuna Oja i 'buhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mī 'bui, 'nɛhyø pa dī map'u, hangu yø pa di sigue dī m'mai.

9 Nugā drā Xuua, gā dádi ncũhũ, gáthogahũ, ya má n'yohũ ra Jesucristo. A nuyá, di tocagahũ ngue dī sáhu rá n'u ya. Pɛ gá dī ohũ rá 'yɛ ra Cristo nuna dī hacju rá ts'ɛdi ngue ga seti hangu rá n'u ja ngue ga thohmũ. A nu'mø má m'macá p'u Patmos, ja n'na rá t'uhái ja máde rá jathe, ja dá op'u rá fádi. Bi joqui ngue dá mambrá hya Oja, dá xicá yø ja'í te'ò na ra Jesucristo. 10 Nuna n'na ra pa ngue mī thanne yø ja'í ra Hmũ Jesús, rá Espiritu Santo bi párcagui má nthandí, 'da ma'dan'yo dá nu. Dá øcua ja má xũtha ngue nt's'ɛdi ga nzocá n'na n'cɛi. Nup'u dá øde, tengutho 'mø bi 'bixtrá corneta. 11 Nu'a bi zoqui bi 'yɛngui:

—A nugā para zantho dī 'bui, porque ya nmī 'bucá p'u bá fudi bá nja yø cosa i ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nzɛgui, pɛ nugā ga sigue ga m'mai para zantho. Ague Xuua, damí cuarta sɛcua te gá gui nnu ya. Gui pɛnnbá ra sɛcua yø 'yɛc'ɛi 'bui yoto yø hñinjí rá njap'u ja ra hái Asia. Nuya yoto yø hñinjí ya, guehna rá hñinjí Efeso, rá hñinjí Esmirna, rá hñinjí Pérgamo, rá hñinjí Tiatira, rá hñinjí Sardis, rá hñinjí Filadelfia, rá hñinjí Laodicea.

12 Nugā drā Xuua, dá 'bärbuaya ngue dá hɛt'a nzoqui. Pɛ nu'mø má 'bät'i, dá nu yoto yø mfoxiyo ngue rá oro. 13 Nup'u ja'u yoto yø mfoxiyo p'uya, dá hɛti ngue ɛt'inde n'na rá n'yohũ. He rá he söt'e astá yø gua. Rá tiya p'uya, gā ra oro dī ngut'i. 14 Yø xta p'uya, gá rá t'axi, ɛna rá t'axcá xidɛ'yo ogue rá t'axcá sɛ. Yø dá p'uya, dī yoxnjí tengutho rá thai rá sibi. 15 Yø gua p'uya, dī yoxnjí tengutho rá t'ɛgui 'mø bá pømp'u ja ra orno ngue xa mma mats'uxt'i xandønho. Nu'a ga nt'øde 'mø bi nya p'uya, tengutho gui hĩ rá ndate dehe. 16 Nup'u ja rá 'yɛ ngue rá n'yɛi, i há yoto yø sø. I pømp'u ja rá ne n'na ra ts'anjuai ja yoho yø hɛti. Rá hmj p'uya, dī yoxnjí tengutho gui yotra hyadi 'mø hinte jutí.

17 Má hɛrpũ 'bäi, dá tãgui tengutho n'na rá dũ, dá sop'u ja yø gua. Bi macrá 'yɛ ngue rá n'yɛi, bi doscagui, bi 'yɛngui:

—Yo gui su. Go guecá dī 'bui para zantho, porque ya nmī 'bucá p'u bá fudi bá nja yø cosa i ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nzɛgui, pɛ nugā ga sigue ga m'mai para zantho. 18 Guecá dī 'bui hangu rá pa. 'Nɛ bi hñũ ngue dá tu, pɛ nuya dī 'bui para zantho ya. Go dī hagá rá nsogui ngue rá ndate, go dī hagá rá nsogui p'u buhyø ánima. 19 A nuyá, damí cuarta sɛcua te gāma hya gui nnu ya. Cuatrā sɛcua'a te bi nja ya, dá gue'a te dī nja m'mɛfa. 20 Nuyá, ga xi'i te ga mbønya yoto yø sø gá nua ja má n'yɛigá ya. Co 'nɛhya yoto yø mfoxiyo ngue rá oro dī mäsqui, ga xi'i te ga mbønĩ. Nuya yoto yø sø gá nu, guehya ga mbønĩ ngue yoto yø mɛfi Oja ya. Guehya 'bet'ò p'u dī mpeti yø 'yɛc'ɛi ngue yoto yø hñinjí ya. A nuya yoto yø

mfoxiyo gá nu, guehya ga mbøni ngue yoto 'bui yø 'yεc'εi ya.

2

1 Damj 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yεc'εi'a rá hñinj Efeso. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yεmbi: "Nguna rá hya mmanna ja yoto yø sø p'u ja rá n'yεi, nuna di tharbu made ha ja yoto yø mfoxiyo ngue ra oro. I εna: 2 Dí paçá te gá gui øthu. Dí paði ngue gui ha ra ts'edi gui ørpahu rá 'befi Oja. 'Nε gui seti hangu rá n'u gui thohmu. Dí paçá ngue hin gadi nsixu yø ts'oc'εi. 'Nε di paði ngue pønyø ja'i ngue nne da hyá'ahu, i εna ngue ma representante. Pe gá hyaspahu rá güenda te ga 'yo ya yø ja'i ya, 'nε gá tinnbahu ngue guehya fehni ya. 3 Gui seti hangu rá n'u gui thohmu, 'nε 'bu i'da ngue εmmεi ørcagui ma 'befi, hñiha ga ngohyo mmái. 4 Pe nugá jap'u n'na rá hya nná su'ahu. Nuna rá hya na ngue zits'atho gadi macju, ya hñinj mantho gadi macju tengutho p'u bá fudi, ngue janjuani gá hyo ni mmái gá macju. 5 Damj benj ha bi njap'u guá ets'i ngue gadi macju. A nuyá, damj 'bá'nj mmái n'na zihmantho, damj macju tengutho gmi øthu m'met'o. A nu'mø ngue hingui nne gui macju, ga mmagá p'u ngue ga haçá ni mfoxiyohu p'u ha ja. 6 A nuna n'na rá hya jap'u gui øthu, di nnu manhogá na, ngue madits'u gui nnu manhohu'u yø hya xännbabi yø ja'i rá Nicolás. A nugá p'uya, xquet'a 'nεqui madits'u di nnu manhogá na rá hya na. 7 Nu rá ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyo 'yεc'εi rá Espiritu Santo, i εna: Nu rá ja'i da bøni ngue da dapra nts'o i ja, ga unna nt'εdi ngue da zaprá ndát'a rá za 'báp'u ja rá nhuaza Oja. Nu'mø bi za rá ndát'a rá ja'i, rá ja'i p'uya di m'mái para zantho, i εna".

8 Damj 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yεc'εi'a rá hñinj Esmirna. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yεmbi: "Nguna rá hya mmanna ya mi 'bu 'mø mambá fudi bá nja yø cosa i ja ya, 'nε di sigue di m'mái para zantho. Guehna bi du na, pe mahømbi m'mái. I εna: 9 Dí paçá te gá gui øthu. Dí paði ngue xangu rá n'nu gui sáhu. 'nε di paði ngue gui hyoyahu, ngue hin'yu rá mεnyu. Pe madague'a, tate di muui na rá rho di 'da'ahu Oja. Dí paði ngue nnømman'ahu yø ja'i nuyá εna ngue yø judío. Pe nuyá yø ja'i ya, guehya hingyo ja'i Oja ya, sinoque guehya yø ja'i rá zithu ya. 10 'Yo gui süh'a te rá n'u ja ngue gui thohmu ya. Porque rá zithu di nja ra pa da 'yøt'e ngue gui n'ofádiu. Ja da fap'u p'uya ngue'mø majuanj gui εc'εigahu xanho, ogue hin'na. Di sá'ahu rá n'u n'net'a ma pa, pe 'yogui hεgahu madague'a gui tūhu. Cabo ga

jut'ahu conná 'da'yo te para zantho. 11 Nu rá ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyo 'yεc'εi rá Espiritu Santo, i εna: Nu rá ja'i da bøni ngue da dapra nts'o i ja, ya hinda tho'a rá yondi rá ndate, i εna".

12 Damj 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yεc'εi'a rá hñinj Pérgamo. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yεmbi: "Nguna rá hya mmanna pønná ne n'na rá juai mandø nts'atho, ja yoho yø hetí, i εna: 13 Dí paçá te gá gui øthu. Dí paði ngue gui 'buhmu p'u ha 'buhyo ja'i di manda rá zithu. Pe di paði ngue gui εc'εigahu xandønho. Nu'mø rá pa mi hatra ts'edi rá zithu'u ni mmεnguhu ya, ngue bi bentra Antipas bi hyo, bi øpi ngue xifi xanho yø ja'i hanja'a ma hya, pe hingá hεgahu. 14 A nuyá, jap'u 'da yø hya gui øthu ngue hñinj nnu manhogá. Porque nuna rá hya bi nxännbate manjam'mø rá Balaam, 'bup'u 'da ni amigohu ngue tenna rá hya na. Guehna bi xännbabi rá Balac, bi xifi ngue da japyø judío da 'yøtra ts'ogui, ngue da zi'a te pørpabi yø dahmu, m'mefa p'uya di n'yots'om'mái. 15 Nuna man'na rá hya p'uya, xquet'a 'bup'u 'da ni amigohu ngue tenna hya bi nxännbate rá Nicolás. Conque nuna rá hya xännbate na, madits'u ngue di nnu manhogá na. 16 Pe nuyá, 'yo gadi unna 'yu yø ja'i ngue di xáhya yø hya bi nxännbate na di xi'ahu ya. Damj xihyo ja'i ngue nuna rá hya xännbi, da hyep'u. Porque nu'mø hñmbi ne yø ja'i da hyep'u na rá hya di xádi, ga mmasegá p'u. Nuyá yø ja'i hingui nne da hyep'u ya yø hya di xádi, ga sásεgá'be conná juai pømma ne. 17 Nu rá ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyo 'yεc'εi rá Espiritu Santo, i εna: Nu to da bøni ngue da dapra nts'o i ja, ga japi da zi ra hme bi ja mahets'i, guehna rá hme hingui façua ja rá ximhái na. 'Nε ga unna n'na rá t'udo xa nt'axi. Nuna rá t'udo ga unni, nt'ot'i n'na rá thuhu ma'da'yo, hñjongui paði hanja. Sinoque ja ngue da base hanja'a to da hyanna do, i εna".

18 Damj 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yεc'εi'a rá hñinj Tiatira. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yεmbi: "Nguna rá hya mmanna Ts'ant'u Oja, nuna di yoxni yø dá tengutho gui 'yotra thai ra sibi. Yø gua p'uya, di yoxni tengutho rá t'εgui mats'uxt'i xandønho. I εna: 19 Dí paçá te gá gui øthu. Dí paði ngue gadi macju 'nε di paði ngue n'na ngu n'na gadi mmahmu. Dí paði ngue gui εc'εigahu xandønho. Dí paði ngue gui ørpahu rá 'befi Oja. Dí paði ngue nu'a te rá n'u gui thohmu, gá gui sethu. Dí paði ngue nu'a te rá rho gui øthu, man'na tate xanho te gui øthu ya, ngue'mø rá mudí. 20 Pe nugá, jap'u n'na rá hya nná su'ahu. Porque nuna

ra hya xännbate ra Jezabel, gadi unthohu ra 'yu. Nuna ra xisu na, i ena ngue Oja di bennbabi ra hya xännbate, pe himma juani. Porque di padi ngue hat'u yø ja'i xännbi. Embi ngue sätho di n'yots'om'mäi ra ja'i, 'ne embi ngue sätho da za ra ngø pørpabi yø dahmu. ²¹ Nugä di tømä na ra Jezabel, xamhmatho da hyep'u'a ra n'yots'om'mäi ga 'yo, pe hingui nne da hyep'u. ²² Janangue nuyä, ga japi di hyenni da 'yoxrä t'ots'i. Ga japi da zä ra n'u. Nu to ga xa hyät'i ngue n'yots'om'mäiui, nu'mø hindi 'bät'yø mmai ya hät'i ngue da hyep'u ra nts'o ot'e, xquet'a ga japi ngue mathoguiho da zä ra n'u. ²³ Nuna ra Jezabel, ga hogä yø ja'i nuya xa hyät'i, i nnøpe ngue yø basi. Ja da bap'u yø 'yec'ei 'bai ndap'u bi zä p'uya ngue di parbabi yø n'yomfni yø ja'i, nu te gäma hya mbemp'u ja yø mmui n'na ngu n'na, gä di padi. N'na ngu n'na'ahu, nu te gä gui øthu gue'a ra njut'i di nja'a.

²⁴ Pe nuna ra Jezabel xännbate ra hya p'u ja ra hñini Tiatira, xangu hingui nne gui tenhu na ra hya na. Porque nuya yø hya exä di xähyø ja'i ngue nne da badi xandønho te ega 'yo rä hya ra zithu, ya hingui nne gui xähu ya yø hya ya. Pe conji parte, ya hin'yu te gdä s'ahu. ²⁵ Nuna ra hya ya xa benthä, dami sigue ngue gue'a gdä n'yohu'a ya, asta gue'mø dä ecä mahon'a. ²⁶ A nuyä, nu to da bønì ngue da dapra nts'o i ja, 'ne da 'yø't'e te dadi 'bepi, 'ne di sigue da 'yø't'e asta guerp'u rä nzeGui, guehna ra ja'i ga unnä cargo ngue di manda yø naciön. ²⁷ Ma Papä bi 'dajma cargo, ga ja'ahu p'uya ga 'da'a ni cargohu. Pe mandø nzaquitho ra ts'edi ga 'da'ahu. Nu'mø himbi 'yøtyø ja'i na ra hya gui xihmu da 'yø't'e, gui japhu yø ja'i tengutho 'mø bi thespa ra t'egui n'na ra ts'øye, ngue 'bexti mpode. ²⁸ Xquet'a ga 'da'ahu ra dasø bi pøx'mø xudi. ²⁹ Nu ra ja'i ja rä gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yec'ei ra Espiritu Santo".

3

¹ Dami 'yotra carta, gui pennbabi rä mefi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yec'ei'a ra hñini Sardis. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yembì: "Nguna ra hya mmanna to pennbabi ra Espiritu Santo ya yoto yø hñini, nuna ha yoto yø sø. I ena: Dí pacä te gä gui øthu. Dí padi ngue nup'u ha gui yahu, gui ena ngue ya gui øthu xandønho rä 'befi Oja. Dí pacä p'uya ngue himma juani gui n'yohu rä ts'edi Oja. ² Yo nimantho gui säyathohu, dami mpefi ngue gui hathu ra ts'edi yø ja'i. 'Yo gui nnehu ngue nimantho da hyep'u Oja mi'da yø ja'i. Porque di nnugä ngue gui säyathohu, guehna hingui nnu manho ma Ojagä naya. ³ Man'nan'yo mi 'yø't'e ngue gui pumbeni ya yø hya bi sän'nahu. Nu te gäma hya bi

si'i gui 'yøthu, da gue'a gui 'yøthu'a. 'Yo nimantho gui säyathohu. Nu'mø hingä ja ndummai gui 'yøthu ya yø hya di xi'ahu ya, jagui thambeni hu ya ga sòcä p'u gui 'buhmu, tengutho 'mø bi zøhra be, porque hingui pahmu tema ora ga søhø. ⁴ Pe di padi ngue nup'u ja ra hñini Sardis, 'bep'u 'da yø 'yec'ei ngue hñini ts'on'yø he bi un'Oja. Guehya 'dap'u ga n'yo'be ya, da hye yø t'axca he. Gue'a yø njut'i'a ngue himbi ts'on'yø he bi t'unni. ⁵ A nuyä, nu to da bønì ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da hye rä t'axca he'a, 'ne hingä thujpabi rä thuhu p'u ja ra libro nt'ot'i yø thuhu ya yø ja'i ja ra 'da'yo te. Nup'u 'buhma Papä, conyo anxæ 'dap'u 'buhmi, ja ga mmangä p'u ngue guehya ma ja'i ya. ⁶ Nu ra ja'i ja rä gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yec'ei ra Espiritu Santo".

⁷ Dami 'yotra carta gui pennbabi rä mefi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yec'ei'a ra hñini Filadelfia. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yembì: "Nguna ra hya mmanna majuanì ngue gä ra nho ot'e, 'ne nu'a ra hya mma gä majuanì. Guehna hannbabi rä nsogui rä dast'abi David. Nu'mø bi xocra goxthi, hñjongui sä da nø't'e. Nu'mø bi nøtra goxthi, hñjongui sä da xoqui. I ena: ⁸ Dí pacä te gä gui øthu. Dí padi ngue nuna ma 'befi, madj zits'u gui ha rä ts'edi gui 'yøthu na ra 'befi na. A nu'a gni 'yørpahu masu na ra hya di mma, hingui cøngahu ma thuhu, janangue dä xoc'ahu n'na ra goxthi ngue hñjongui sä da nø't'e. ⁹ A nuya yø ja'i o rä 'ye rä zithu, guehya exa ena ngue yø judio ya, pe himma juani ngue guehya ma ja'igä ya, sinoque fehni. A nuya yø ja'i ya, ga japä ngue di ndantyøhmü p'u ha gui 'buhmu. Ja da bap'u p'uya ngue dadi ma'ahu. ¹⁰ Nugä di xi'ahu ngue gui seti hangu ra n'u ja ngue gui thohmu. Nuna ra hya dä 'bep'i gui 'yøthu, gue'a gä 'yøthu'a. Janangue nuyä, ga faxahu 'mø gä sähu ra n'u dä thogui gätho yø ja'i 'bai rä nguñi nximhäi. Ja da fap'u ndana ra ja'i da bønì ngue xanho rä nt'ec'ei. ¹¹ N'na zihmantho ga ma ecä. 'Yo gadi thøhmu na ra hya ya xa benthä, n'namhma ngue hingä n'nan'yo to di tocabi ra njut'i ja ngue di n'na'ahu. ¹² A nuyä, nu to da bønì ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da gohi ngue drä døts'e rä ngu ma Oja'a. 'Ne hñjam'mø da 'uemp'u di m'mäi. Nu'a rä thuhu ma Oja, ga cuarpabi rä ja'i. 'Ne ga cuarpabi rä ja'i rä thuhu na ra 'da'yo Jerusalén bi ja mañets'i, gue'a rä hñini ma Oja'a. 'Ne xquet'a ga cuarpabi rä ja'i ma 'da'yo thuhu. ¹³ Nu ra ja'i ja rä gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yec'ei ra Espiritu Santo".

¹⁴ Dami 'yotra carta, gui pennbabi rä mefi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yec'ei'a ra hñini Laodicea. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui

'yembí: "Nguna ra hya mmana zant'a majuaní te mma. Nuna xifi xandõnho yõ ja'í hanja na ra hya majuaní. Conná nguehna bí nhoguí te gâma cosa bí zân'Oja ngue bí nja. I ena: ¹⁵ Dî pacâ te gâ guí òthm. Dî pađi ngue nî xinga gue'a guí hyegagui p'u, nî xinga gue'a gđi ha ra ts'edi guí tennagui ma hya. A nuyá, ÿ nne guí sãnni te guí 'yot'e. O bien ngue guí hyegagui p'u, ogue xingui hya ra ts'edi guí tennagui ma hya. ¹⁶ Pẽ comma ngue xõgue zi juat'atho guí ẽc'ẽigui, nuya njuantho guí mma thi ya. ¹⁷ Guí ena ngue ya gyõ mmẽmetihũ, ya hĩnte gadi 'behmũ. Ya gâ gue'a te guí òt'e guí emhmũ ya. ẽUa hĩn gadi umhmũ ra güenda ngue ra 'yanthi gâ nthehũ? Porque mađi zits'ũ te dî ja'ahũ. Guí hyoyahũ nup'ũ go bí zã. Gyõ xãdãhũ nup'ũ go bí zã. Conque nî xingra ulu dî ja ngue guí hyehũ. ¹⁸ Janangue dî xi'ahũ ngue guí tãngbahũ ra oro ma datho xandõnho, ya xpã thop'ũ ja ra sibi. Nu'mõ ngue da guehna dî ja'ahũ na, ya majuaní ngue guí mmẽmetihũ 'mõ. 'Nẽ guí tãngbahũ ra ulu tãte mandõ nt'axitho guí hyehũ, n'namhmã ngue ya hĩnni mantho guí pes'nĩ sã ngue da hĩn'yu te guí hyehũ. Damĩ tãngbahũ ra 'yẽthi nî hu ngue ra colirio, dî coxnĩ dãhũ, n'namhmã ngue da zã nî nxãdã guí thohmũ. ¹⁹ A nũgui, nu'ũ gã dađi mađi, nu'mõ hĩnga gue'a ga 'yo, nuyã dî fei ngue dađi hejpi te òt'e. Janangue nuyã, ga fep'ahũ 'mõ ngue hĩngui hya ra ts'edi guí 'bã'nĩ mmũihũ ya. ²⁰ Dî 'bãcã p'ũ ja ra goxthi dî nzonhãtegã. Nũ ra ja'í da 'yõde te dî xifi, da xogagui rá mmũ gã cat'í. Gã nsãya p'ũ ja rá mmũ ra ja'í. Gã n'amigo'be, 'dap'ũ ga nsihmẽ'be. ²¹ A nuyã, nu ra ja'í da bõni ngue da dapra nts'o i ja, ga unna nt'ẽđi ngue 'dap'ũ ga mmĩ'be p'ũ dađi manda. Tenguthogã ngue da dapra nts'o, janangue nup'ũ dî manda ma Papã 'dap'ũ ra hy'be. ²² Nũ ra ja'í ja rá gu, da 'yõhna rá hũya xihyõ 'yẽc'ẽi ra Espiritu Santo".

4

¹ Mĩ tho'a te gãma hya dá nugã p'uya, mahõndã nnõts'e ngue da hanmahẽts'i. Dã handã n'na ra goxthi ngue nsoqui. Nu'ã nmĩ ya'be p'uya, nu'mõ nzoqui, enã gue'mõ m'mixt'ĩ ra corneta'ã ga ya. Bi 'yengui:
 —Bí 'yẽcua ya. Gã ut'a'ĩ te ja ngue dî nja m'mẽfa —bi 'yẽngui.
² Nu'ã ra ora'ã p'uya, bí pãrcagui ma nthandĩ ra Espiritu Santo. Dã handã n'na ra nthuts'i bí ja mahẽts'i. Nup'ũ ja ra nthuts'i p'uya, ja hup'ũ Oja. ³ Nuna dá handi ngue hũxpũ ja ra nthuts'i, dá nu ngue dî yoxni p'ũ hudĩ, tengutho guí yoxni ra dospĩ ngue ra jaspẽ, n'youi ra cãhũ xã nthani ngue ra cornalina. Nup'ũ hudĩ, jap'ũ n'na ra nyot'ĩ ngue ra sano, gã ra jũxhmũ. ⁴ Xã 'yẽt'ĩnde 'dãte magoho yõ nthuts'i p'ũ hudĩ. N'na

ngu n'na'ũ yõ nthuts'i hup'ũ n'na nc'ẽi, gã he yõ t'axcã he. 'Da'a n'na ra corona ngue ra oro oxyõ ya. ⁵ Nup'ũ hu Oja, ja põp'ũ yõ hũei, ja nẽxpũ yõ ngãni 'mõ bí nya. Nup'ũ nî hyandrã nthuts'i Oja, jap'ũ yoto yõ nyot'ĩ ngue dãnõ. Gue'ũ nnõpa ts'edi ra Espiritu Santo'ũ yõ nyot'ĩ. ⁶ Nup'ũ ja ra xẽqui socra nthuts'i p'uya, titho tengutho ra jathe p'ũ guí nẽgqui. Pẽ thotrã nthandĩ ra ja'ĩ tengutho ra xito.

Nup'ũ ja ra nthuts'i, gã goho yõ ts'at'ĩ 'bãi 'da'a n'na'ũ ja yõ te. Ngu rá hmi, ngu rá xutha, gã ja yõ dã. ⁷ Nu'ã rá mædi, dî nẽgqui tengutho n'na ra dafanzãte. Nu'ã rá yoho, dî nẽgqui tengutho n'na ra ndõtoro. Nu'ã rá hyu, ja rá hmi tengutho ra ja'ĩ. Nu'ã rá goho, dî nẽgqui tengutho ra dátãni dî hmahyõ zahua. ⁸ Gã goho, i ja 'dato yõ zahua n'na ngue n'na. Nup'ũ ja yõ zahua, ngu yõ 'bizahua, ngu maxõts'e, gã ma zinni ja yõ dã. Ra pa, ra xui hĩngui sãya ngue ena:

—Nuna Oja na, guehna ma datho dî nsupi. Guehna ma datho dî nsupi. Guehna ma datho dî nsupi. Guehna Oja ra hmũ na ngue jase rá ts'edi, guehna 'bahna ya, 'nẽhyõ pa xã thogui ya mi 'bui, 'nẽhyõ pa dî map'ũ, hangu yõ pa dî sigue dî m'mai —i enã.

⁹ Nguna ra hya gã 'yẽspabi Oja 'nẽ dî ja mammađi Oja. N'na ndi ngu n'na ndi da 'yẽspabi Oja, ¹⁰ nu'ũ 'dãte magoho hũxyõ nthuts'i dî mãspũ hu Oja, gã ndantyõhmũ ngue thanne Oja nuna 'bui para zantho. N'na ngu n'na enyõ corona ngue sop'ũ nî hyant'Oja. I enã:

¹¹ —Ague ma Oja'ĩ, gue'e ma Hmu'ãhe. Gue'e nî 'yup'ũ mathoguitõ da hnu mansu'ĩ. 'Nẽ nî 'yup'ũ da t'ẽts'a'ĩ, porque jase nî ts'edi ngue gã hoqui tanto yõ cosa i ja. Nu'ĩ, bí nja'ĩ mpãhã guã sãnni te bí nja, gue'a ja'a ya.

5

¹ Nuna Oja hũxpũ ja rá nthuts'i, dá hẽti ngue fo rá n'yẽi n'na ra sũcua ngue m'mãni. Nt'ot'ĩ mbo ra sũcua 'nẽ nt'ot'ĩ maxõts'e. Nup'ũ ja rá nyanĩ ra sũcua n'youi yoto yõ seyo samni ngue hĩndi nxãdi. ² Dã nu n'na ra anxẽ ngue mandõ nzaquitho ga ya, ra ndõts'edi ga 'yõtra nt'ãnni, i enã:

—¿To da bõni dî tãte ya ngue da zã da xõjpa yõ seyo samra sũcua, para ngue dî nxãdi? —bi 'yẽna.

³ Pẽ hĩnjombi bõni ngue xtã nzã da xãdi, nî xinga guep'ũ mahẽts'i, nî xinga guecua ja ra hãi, nî xinga guep'ũ 'bũhyõ ánima. Hĩnjombi bõni ngue xtã nzã xtã xõjpa yõ seyo ra sũcua ngue xtã nnu te nt'ot'ĩ. ⁴ Nugã p'uya janjuaní ngue dî zoni, porque hĩnjombi bõni ngue xtã xõcyõ seyo ngue xtã nnu yõ letra nt'ot'ĩ ra sũcua. ⁵ Nu'ũ 'dãte magoho nja'ĩ, bí 'yẽnga n'na:

6

—Yo nimantho guí zoni, porque nuná nì hu ngue rá dafanzate, rá menì rá Judá 'nè rá menì rá dast'abi David, go bi dahna ya. Go dá zà dá xocya yoto yò seyo samra súcua naya.

6 Dá nugá n'na rá De'yo ngue 'bäp'u 'bu Oja p'uya. Dì nequí ngue n'yodui yò medi bì nja 'mò mì tho. Xá 'yēt'inde'u dī mäsru 'bu Oja. Ja yoto yò danì, ja yoto yò dá. Nuya yò dá p'uya, guehya nne dá ma ngue rá Espíritu Santo handì gá rá ngani nximhái. 7 Nuná rá De'yo, bi ganna súcua mì cá rá n'yei Oja p'u hudi. 8 Mì ganna súcua p'uya, nuya goho i 'bái n'na ngu n'na yò ts'at'i rá nthuts'i, co 'nēhya 'däte ma goho hup'u ja yò nthuts'i, gá bì ndantyohmu p'u 'bähra De'yo. I há 'da'a n'na rá 'bida nì hu ngue rá arpa. Nē the 'da'a n'na rá mohi ngue rá oro, yup'u rá hoga bopo. Nuná rá bopo, guehna rá mhmat'Oja ótyo ja'i ya o rá 'ye Oja ná. 9 'Nē tuta n'na rá thuhu ngue ma'da'yo, i enna thuhu: "Nu'i, gue'e nì 'yup'u ngue gui canna súcua, gui xõpa yò seyo n'youi. Porque gue'e bi tho'i, 'nē conni jì gá jurpabi yò ts'oqui yò ja'i ya o rá 'ye Oja. Guehya yò ja'i 'bai ndap'u bi zà yò hã, 'nē 'dama 'dan'yo yò hya gá nya n'na ngu n'na. 10 Gá unyò 'befi yò ja'i ngue dyò mmácja, para ngue dá dānnesē Oja. 'Nē gá unyò 'befi yò ja'i ngue dī ndast'abi, ngue dī manda gá rá ximhái".

11 Ma nu mahon'a p'uya, dá nu ngue mandõngu dyò anxē xá 'yēt'inde'u 'däte magoho dī mäs'u goho 'bäp'u ja yò ts'at'i rá nthuts'i. Pē nu'a gāngu yò anxē dá nugá, yò mahuahì ngue yò mahuahì'a gandõngu yò mahuahì yò anxē dá nugá ngue tuhu. 12 Janjuanì ngue rá ndòts'edi gá 'yēna:

—Nuná rá De'yo bi tho, guehna nì 'yup'u ngue dá 'respabi yò ja'i ná. Dá manyò ja'i ngue guehna jase rá ts'edi ná, 'nē dī manda'a te gāma cosa i ja, go guehna jase rá mfađi ná. Janangue nì 'yup'u dá hnu mansu 'nē dá t'ēspi.

13 Dá ócá p'uya ngue mandõngutho i tuhu. Gátho'a te bá sän'Oja ngue ja yò te, gá tuhu, ngup'u mahets'i, nguua ja rá ximhái, ngup'u 'bahyò ánima, ngup'u ja yò jathe. Gá 'da ga 'yēntho:

—Nuná Oja hup'u ja rá nthuts'i, co 'nēhra De'yo, guehya má datho nne ngue dá hnu mansu ya. 'Nē dá hma ngue maguesē ja yò ts'edi. Guehya jatho ngue dá t'ēspi hangu rá pa ya —i ena.

14 A nu'u goho i 'bái n'na ngu n'na yò ts'at'i rá nthuts'i, 'da ga 'yēntho:

—Xandõho ngue ngu'a dī nja —bi 'yēna.
A nuya mì 'däte magoho dī mäsru hu Oja p'uya, gá bì ndantyohmu ngue thanne Oja nuná 'bai para zantho.

1 Dá nugá rá De'yo p'uya, ngue bi xòts'a rá madi'u yoto yò seyo. Nu'a n'na'u goho 'bäp'u ja yò ts'at'i rá nthuts'i p'uya, rá ndò ts'edi ga ya, ena rá ngani p'u dá òde ngue engui:

—Bì 'yēcua, n'namhma gui hyēti xanho —bi 'yēngui.

2 Ma nhannigá p'uya, dá nu n'na rá t'axa ndõfani. Nu'a rá togue, fo rá 'ye n'na rá nsa. Bi t'unna n'na rá corona. Bì ma p'uya ngue dá ótra tunhni. Pē himbá thapi. Nuná, ndap'u bi zà nì ma bí tãhra tunhni.

3 Nu'a rá De'yo p'uya, mì xòts'a rá yoho rá seyo. Bì 'yēngá'a rá yoho 'bäp'u ja rá ts'at'i rá nthuts'i p'uya:

—Bì 'yēcua, n'namhma gui hyēti xanho —bi 'yēngui.

4 Ma nugá p'uya, bá ep'u n'na rá thēnga ndõfani. Nu'a rá togue, bi t'unná ts'edi ngue dá japi dī ndunhyò ja'i 'bacua ja rá ximhái. N'na ngu n'na dī nhyo. Bi t'unna n'na rá majuai.

5 Nu'a rá De'yo p'uya, mì xòts'a rá hyu rá seyo. Bì 'yēngá'a rá hyu 'bäp'u ja rá ts'at'i rá nthuts'i p'uya:

—Bì 'yēcua, n'namhma gui hyēti xanho —bi 'yēngui.

Ma nhannigá p'uya, dá nu n'na rá 'bondõfani. Nu'a rá togue p'uya há n'na rá pesa. 6 Dá ócá p'uya ngue bá nya'a hup'u made hapu 'bä'u goho 'bäp'u ja yò ts'at'i rá nthuts'i. Bì 'yēna:

—Nu'a n'na kilo rá trigo, dī muui'a te nthaha n'na pa rá nzábi. Nu'a hyu kilo rá cebada, dī muui'a te nthaha n'na pa rá nzábi. Pē rá aceite 'nēhra vino hinda nexrá muui'a —bì 'yēna.

7 Ra De'yo p'uya, mì xòts'a rá goho rá seyo. Bì 'yēngá'a rá goho i 'bäp'u ja rá ts'at'i rá nthuts'i p'uya:

—Bì 'yēcua, n'namhma gui hyēti xanho —bi 'yēngui.

8 Ma nhannigá p'uya, dá nu n'na rá nduhm ndõfani. Nu'a rá togue p'uya nì hu ngue rá Ndate. Nup'u ja rá xatha rá togue, bá 'befa p'u'a rá xequi 'bahyò ánima. Guehna bi t'unná ts'edi ngue dá hyo n'na cuarto yò ja'i 'bu'a nximhái ná. Dá japi ngue dī nhyo yò ja'i p'u ja yò tunhni dī nja, dá du yò ja'i ngue rá thuhu. Dá du yò ja'i ngue rá guehì. Dá du yò ja'i ngue dá za yò zate.

9 Ra De'yo p'uya, mì xòts'a rá cat'a rá seyo. Dá nugá yò te yò ánima xá tho ngue mmámbrá hya Oja. Guehya hingu sãya'a manì manna hya, janangue bi tho. Nuya p'uya, gá 'bäp'u ja rá altar. 10 Yò ánima p'uya, nts'edi gá 'yēna:

—Ague grá Hmu má Oja'i, gue'e majuanì ngue gá rá nho guí ót'e. 'Nē dī pacãhe ngue dī nja'a te rá hya xcá má ngue dī nja. Xiya, çastã njam'mò gui hyaspabi rá güenda ya yò ja'i 'bu'a nximhái bi hyogãhe ya? —i ena.

11 Bi t'unyø t'axcå he ya yø ánima n'äst'abi, pè bi sifi ngue di nsâyahmå mïts'w ra pa. Då dø'mïts'w, astå gue'mø då zwdi ngue då thopya yø cü ørpa rå 'befi rå Cristo, tengutho i dÿ ya yø ánima.

12 Rå Dè'yo p'uya, mï xøts'a rá 'dato rå seyo. Då nÿ ngue mathoguitho bi 'yan'ahåi. Rå hyadi bi gohi ngue rå pothi tengü rå 'bo'ulu. Rå zana bi gohi tengü rå ji ngue xå ntheni. 13 Bå høhyø sø maya bi zo häi. Guí nnu 'mø ngue huaþra ndahï yø 'ya'igo, 'da guå hyomtho ngue so häi, bi njarbatho. 14 Rå c'ammahets'i p'uya, bi m'medi tengutho 'mø m'måni n'na xit'o ra xucua. Yø t'øhø 'nghyø t'uhåi ja maðe rå jathe, gå bi damp'w ha ja. 15 Yø dast'abi 'bu'a nximhäi p'uya, gåtho yø hmu, gåtho yø mmemmæti, gåtho yø general, gåtho mi'da yø ja'i ja yø ts'edi, gue'u 'buhyo hmu, gue'u hinjo'o yø hmu, gå bi 'dagui, bi n'yamp'w ja yø 'bido. Bi yurbw ja yø hyado ja mbo rå häi. 16 Yø ja'i bi 'yembyø t'øhø, bi 'yembyø nyuni:

—Bå tähmw ya, n'namhmå guí cogbahe, hinda dïngåhe na hup'w ja rá nthuts'i. Porque rå ndussutho rå castigo dá ja rå Dè'yo, hindj nne ga thocåhe'a rå castigo'a. 17 Nuya mfadi ngue bi zøhra pa di nja rå castigo ya. Ya hinjonda zå då dæqui te di nja ya —i enyø ja'i.

7

1 Mï tho'a te dá nugå p'uya, mahøndå handj goho yø anxæ 'båi ngoho mats'at'i nximhäi, ngue samrå ndahï n'na ngu n'na. Hindj japi temå ndahï di n'yo maxøts'e rå häi, ni xinga guerp'w ja rå jathe di japi di n'yo rå ndahï. Hindj japrå ndahï ngue temå za då 'yanj. 2 Då nugå man'na rå anxæ p'uya, ngue bi 'yerp'w ni bøxyadi. Hannbabi rá seyo nå majuanj ngue Oja i 'bwi. Nunå rå anxæ, rå ndøts'edi i matya goho yø anxæ xi t'unyø ts'edi ngue då 'yøþra ndate p'w ja rå häi 'nep'w ja rå jathe. 3 Bi 'yembj:

—'Yo sä temå ndate guí øthw p'w ja rå häi, ni xinga guerp'w ja rå jathe, ni xingyo za, må ga mmepyagåhe ya yø ja'i yø mæfi Oja, då ma må seyobi yø dÿ yø ja'i —bi 'yembj.

4 Då øcå hangu gangu ya yø ja'i bi mæ rá seyo Oja p'w ja yø dÿ. Nuya 'de'må yoho yø ts'unt'w rå Israel, nu hangu yø mænï 'bwi, n'na ciento 'nÿ yote magoho maðuahï bi zwdi.

5 Nunå rå Judå, nuya yø mænï bi m'mw'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo maðuahï bi ma må seyo. Nunå rå Gad, nuya yø mænï bi m'mw'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo maðuahï bi ma må seyo. 6 Nunå rå Aser, nuya yø mænï bi m'mw'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo maðuahï bi ma må seyo. Nunå rå Neftalï, nuya yø mænï bi m'mw'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo maðuahï

bi ma må seyo. Nunå rå Manasés, nuya yø mænï bi m'mw'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo maðuahï bi ma må seyo. 7 Nunå rå Simeón, nuya yø mænï bi m'mw'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo maðuahï bi ma må seyo. Nunå rå Levï, nuya yø mænï bi m'mw'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo maðuahï bi ma må seyo. Nunå rå Isacar, nuya yø mænï bi m'mw'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo maðuahï bi ma må seyo. 8 Nunå rå Zabulón, nuya yø mænï bi m'mw'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo maðuahï bi ma må seyo. Nunå rå José, nuya yø mænï bi m'mw'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo maðuahï bi ma må seyo. Nunå rå Benjamín, nuya yø mænï bi m'mw'a m'mefa, bi zwi 'de'mayo maðuahï bi ma må seyo.

9 Mï tho'a te gå dá nugå p'uya, mahøndå nhanni, pè mandøngu dyø ja'i dá nu ngue xpï 'yÿhe 'dama 'dan'yo yø häi, ndap'w bi zå yø xequi, ndø yap'utho yø mmengu 'da. 'Nÿ 'dama 'dan'yo yø hya ga ya n'na ngu n'na. Gå 'båp'w ni hyant'a huxrá nthuts'i ha 'båhra Dè'yo. Pè mandøngu dyø ja'i 'bæp'w, hinjui sä di 'bede. Pè gå he yø t'axcå he, 'nÿ gå cå yø palma. 10 Gåtho yø ja'i, gå mafi, pè rå ndøts'edi ga 'yena:

—Nunå må Ojahw hühnw ja rá nthuts'i ya, guehna bi yanju na, co 'nehra Dè'yo må Yantehw —i enyø ja'i.

11 Gåtho yø anxæ, xå 'yÿt'inde ya 'dåte magoho ðt'inde ya goho 'båhyø ts'at'i rå nthuts'i, gå bi ndantyøhmü p'uya ngue thanne Oja. 12 I ena:

—Majuanj ngue ngu'a bi nja ya. Pè nuyå, ma ga ja må mmadihw Oja hangu rå pa ya. Porque nunå guehna jatho ngue ga espåhw na. Guehna jase rá mfadi na. Guehna må dætho ja ngue då hnu mansu na. 'Nÿ jase rá ts'edi. Nu te sänni ngue di nja, gue'a nja'a. Då ngut'atho.

13 Nu'a n'na'u 'dåte magoho p'uya bi 'yånngui, i ena:

—¿Te'o ya he yø t'axcå he? ¿Harw gue xpï 'yÿhe? —bi 'yengui.

14 Nugå p'uya di embj:

—Ague grå hmu, nu'i go guí padi te'o.

Ya engbaya:

—Nuyw, guehyw mathoguitho xå nzå rå ndate yw. 'Nÿ guehyw bi menyø he, bi bo yø he connå ji rå Dè'yo. 15 Janangue ja 'båhnw ni hyandrá nhudj Oja ya. Rå pa rå xui thanne Oja nå hudj. Nunå Oja ya, guehna fadi ngue hinte då ja. 16 A nuyå, ya hinnj mantho di ntu manthuhw. Ya hinnj mantho di ntuþte. Ya hinnj mantho då zå rå n'wå gampa rå hyadi. 17 Porque nunå rå Dè'yo 'båhnw ja rá nhudj Oja ya, guehna rá mädi yø ja'i na. 'Nÿ då zixpw pøhra dehe ngue rå 'då'yo te. Nu'w yø guidå i ja ngue xå nzonj, då duiþabi Oja.

8

1 Nuna ra De'yo, mi xots'a ra yoto ra seyo n'youi ra sɔcua. Nup'u mahets'i comma maden'ora hinte bi 'yani. 2 Mi tho'a ra ora'a p'uya, dá nugá yoto yø anxɛ 'bäp'u ni hyandrä nhtuts'i Oja. Nuya yø anxɛ bi t'unnj 'da'a n'na ra corneta.

3 Hømbá ep'u man'na ra anxɛ p'uya, bá den'na ra t'uts'i gá ra oro. Bi m'mäp'u ja ra altar. Pɛ xandøngu yø bopo bi t'unnj ngue dá yɔspa ra t'uts'i, dá japrä bopo p'u ja ra altar ngue ra oro. Ja n'youi p'u yø mhmat'Oja yø ja'i nuya o rá 'yɛ Oja. 4 Nu'a rá 'bifi ra bopo bi japrä anxɛ p'u hu Oja p'uya, ja n'youi p'u yø mhmat'Oja yø ja'i nuya o rá 'yɛ Oja. 5 Ra anxɛ p'uya, nuna ra t'uts'i the, bi 'yutyø despi mi caxp'u ja ra altar. Bi 'yembu ja ra ximhäi p'uya. Bi nja yø ngäni, bi nja yø huei. Bi 'yan'ahäi. Janjuani ngue ra ndihj.

6 Nuya yoto yø anxɛ ha 'da'a n'na yø corneta p'uya, bi nsä ngue dá mixt'i.

7 Nu'a rá mudi ra anxɛ bi mixtrá corneta. Bi nja yø ndo. Bi nja yø sibi n'youi ra ji. Gä bi 'yembu ja ra ximhäi. Bj nzø n'na xɛqui ra häi p'uya, pɛ himbi zɔ hmäde bi nzø. Nup'u ja ra häi bi nzø, bi nzø yø za, bi nzø yø c'amdäpo.

8 Nu'a rá yoho ra anxɛ p'uya, bi mixtrá corneta. Nu'a dá nugä bi t'embu ja ra jathe p'uya, tengutho n'na ra daxant'øhø 'mø ni danzø. Nup'u ja ra jathe bi zo, bi gohi ngue ra ji ra dehe. Pɛ himbi zɔ hmäde ra jathe bi nji. 9 Nup'u ha bi nji ra dehe p'uya, gä bi dü yø zu'ɛ mi 'bäp'u. Yø barco mi 'yo maxøts'e ra dehe, gä bi m'mædi.

10 Nu'a rá hyu ra anxɛ p'uya, bi mixtrá corneta. Bá tä'a n'na ra däsø mahets'i p'uya, bá danzø. Bi zo ra sø p'u ja yø dathe 'nɛp'u pøhyø t'øthe bi zo. Pɛ himbi zɔ hmäde yø dehe ja nximhäi bi zo. 11 Nuna ra däsø, ni hu ngue ra ndäte gandønju. Nup'u ja yø dehe bi zo, gä bi juhyø dehe. Mändøngu dyø ja'i bi dü ngue xanju ra dehe bi zi.

12 Nu'a rá goho ra anxɛ p'uya, bi mixtrá corneta. Bi bocä n'na parte ra hyadi, pɛ himbi zɔ hmäde ra hyadi bi boqui. Xquet'a bi bocä n'na parte ra zana. 'Nɛ bi bocä n'na parte yø sø. Nu'mø ra pa, ngoho ora m'mexuj u ja ra ximhäi. Nu'mø ra xui, ngoho ora ngue hin temä sø di nɛqui.

13 Dá handä man'na ra anxɛ p'uya, ngue bi 'yo mahets'i. Ra ndø ts'edi gá 'yɛnā:

—Hugcäte. Hugcäte. Hugcäte yø ja'i 'bu'a nximhäi 'mø bi mixtyø corneta ya mi hyu yø anxɛ di 'behya —bi 'yɛnā.

9

1 Nuna rá cut'a ra anxɛ p'uya, bi mixtrá corneta. Dá handä n'na ra sø bá tä mahets'i. Mi zocua ja ra ximhäi, bi nɛqui ngue ra anxɛ,

bi t'unna n'na ra nsogui ngue rá nsogui ra ots'i hinha rá nzeGUI ganhe. 2 Mi xospa rá njo'mj ra ots'i, bá pøxra 'bifi tengutho rá 'bifi n'na ra orno. Nu'a rá 'bifi bá pøts'e, bi go'ma häi, bi 'berpabi rá thai ra hyadi. 3 Nup'u ja ra 'bifi p'uya, n'youi p'u yø mmäcja t'axi, sò häi. Nu'u yø mmäcja t'axi p'uya bi t'unyø ts'edi ngue dá za yø ja'i tengutho gä sate yø ixtehe ua ja ra häi. 4 Bi si p'uya ngue hündj ts'onýø c'amdäpo ja ua ja ra häi. Ni xingyø za di ts'onj. Sinoque bi sifi ngue dá za yø ja'i nuya hingui n'youi rá seyo Oja p'u ja yø dɛ. 5 Nuya yø ja'i dá za, bi sifi ngue hündä hyo, sinoque ncat'a zana bi t'unna nt'edj ngue di sätra n'u yø ja'i. Pɛ nu'a gä n'u p'u sa, tengutho gan'u p'u sa ra ixtehe 'mø bi za ra ja'i. 6 Nu'u yø ja'i dá za p'uya, dá ne ngue dá dü ngue'a gan'u 'mø bi za, pɛ hündä zä dá dü. Madä ne yø ja'i dá dü, pɛ hündj nthéui ra ndäte ya yø ja'i di sä ra n'u.

7 Nuya yø mmäcja t'axi, nup'u gui nɛqui, gna yø ndøfani ya xa nsä ngue dá ma ra tũhnj. Nup'u ja yø ya, oxä n'na ra corona ngue ra oro. Yø hmi p'uya, rá hmi ra ja'i gui nɛqui. 8 Ja yø xtä tengutho n'na ra xisu. Yø ts'i p'uya, gna yø ts'i yø dafanzate. 9 Gä rá t'egui yø njudi ja yø tija. Nu'a gui hi yø zahua, tengutho gui hi yø carro 'mø jutyø ndøfani ni tih ngue ni ma ra tũhnj. 10 Ja yø ts'u, tengutho yø ts'u yø ixtehe ngue ja yø 'bite. Di sätra ndäte yø ja'i 'mø bi mihi. Pɛ ncat'a zanatho mä t'unnj ra nt'edj ngue dá mihyø ja'i. 11 Nuya yø mmäcja t'axi, 'bahyø hmü di manda, guehna n'na ra anxɛ di manda p'u ja ra ots'i hinha rá nzeGUI ganhe. Nuna ra anxɛ nā, nu'a ra hya ngue ra ebreo gui hutj ngue ra Abadón. Nu ra hya ngue ra griego p'uya gui hutj ngue ra Apolión, i nne dá manna ra hya nā ngue ra Hyote.

12 Ya rá mäditho ra ndäte na p'uya. Pɛ tobe di 'berhmi yoho di nja.

13 Mi mixtrá corneta'a rá 'dato ra anxɛ p'uya. Dá øde ngue bá nya n'na n'cɛj p'u mäde ha maqui goho yø danj ra altar ngue ra oro, ha ni hyant'a Oja. 14 Nuna bá nya p'uya, bi zo'a rá 'dato ra anxɛ mi hä rá corneta, bi 'yembj:

—Damj xoqui goho yø anxɛ nthätj p'u jonna dathe Eufrates.

15 Bi ma mathøgue'u goho yø anxɛ p'uya ngue dá hyo n'na parte yø ja'i 'bu'a nximhäi. Pɛ hündä zɔ hmäde dá hyo. Ya yø 'bɛfitho'a, gue'a bá ts'ännbi ngue dá 'yør'mø bi zønna ora, bi zønna pa, bi zønna jɛya ngue dá 'yø'ta te ja ngue dá 'yø'te. 16 Dá øcä p'uya, ngue mma hangu gangu yø tøgue ngue yø ts'edi ni n'youi'u goho yø anxɛ. Bi mä ngue yo ciento miyones yø ts'edi ni n'youi.

17 Guehna bi zahmä dä naya, dá nu yø ndøfani, dá nu yø tøgue. Nup'u ja yø tija yø tøgue, gä rá t'egui yø njudi. N'youi yø cahu ngue ra thenj, rá c'anguj, rá c'axt'i, n'youi

p'ua ja yø njudi. Yø ndòfani p'uya, ena yø ya yø dafanzate yø ya. Yø ne yø ndòfani p'uya, pønyø sibi, pønyø 'bifi yanì ngue ra asufre. ¹⁸ Bi hyo yø ja'i ya hyu yø ndate pønyø ne yø ndòfani. Pe nu hangu gangu yø ja'i 'bui, himbi za hmàde bi hyo. ¹⁹ Anuya yø ndòfani, n'youi ra ndate yø ne, n'youi ra ndate yø ts'ua. Porque yø ts'ua yø ndòfani, ja yø ya ngue sate tengutho ra c'eya 'mø sa yø ja'i.

²⁰ Pe nuya yø ja'i bi bongui, ngue hin'i du ya yø ndate ya, himbi ne bi 'bätyø mmui ngue xtã hyep'ua yø dahmu. Sinoque bi siguetho ngue thanne yø ts'onthi. Bi siguetho thanne yø dahmu ngue ra oro, ogue ra t'axi, ogue ra bronze, ogue ra do, ogue ra za. Conque nuya yø dahmu thanne yø ja'i, hingui 'yo, hingui zø yø dã, hingui øhra hya 'mø nzohyo ja'i. ²¹ Himbi ne xtã hyep'ua te manì n'yo yø ja'i. Bi siguetho bi nhote, bi siguetho bi n'ete, bi siguetho bi n'yots'om'mäi, bi siguetho bi mpe.

10

¹ Måndø nzaquitho man'na ra anxè dá nugã ngue bí 'ye mahets'i bá o ra gui. Rá ya ra anxè, n'youi ra sano ngue ra 'becjanì. Rá hmì p'uya, di yoxnì tengu ra hyadi. Yø gua, gã rá sibi. ² Cã rá 'ye n'na ra súcua. Nu'a rá gua ngue ra n'yei, brã nnerbu ja ra jathe. Nu rá gua ngue ra gaha, brã nnerbu ja ra häi. ³ Dã øde ngue ra ndøts'edi ga ya, tengu 'mø guè ra ndøzate ngue nne di mmafi, njarbutho. Mì juadi bi mmafi, yoto yø ngãni dá øde ngue bi thoni. ⁴ Mì thoni'ua yoto yø ngãni bá nya p'uya, dá ne xca cuarta súcua'ua yø hya bi ma. Pe dá ø p'uya ngue bá nya mahets'i Oja, bi 'yengui:

—Nuna ra hya bi man'ua yoto yø ngãni bi nya ya, 'yo gadi cuarta súcua, n'namhma ngue hinda fadi hanja ra hya —bi 'yengui.

⁵ A nuna ra anxè dá nugã ngue brã nnerbu ja ra jathe, man'na rá gua p'uya brã nnerbu ja ra häi, bi 'yesmaya rá 'ye ngue ra n'yei p'uya. ⁶ I exã ntestigo Oja nuna 'bui para zantho, bi hoqui te bi ja maya, bi hocra häi, bi hocra jathe, bi hoqui te gama cosa i ja. Bi 'yena:

—A nuyá, ya dá guehra ora ja p'uya. Ya hinn mantho dá thotra pa ya. ⁷ Porque nu'mø bi zønna ora dá mixtrã corneta'a rá yoto ra anxè, ya bi nja gátho'a te xpã nzãn'Oja di nja p'uya. Nuna rá hya Oja xa japyø pøngahya xa xihyo ja'i, ya gã bi nja'a te xa hmamp'uya.

⁸ Nu'a xtadá øde ngue bá nya mahets'i p'uya, mahømbi zoqui, bi 'yengui:

—Ní ma ya. Damì cannababi ra súcua cá rá 'ye ra anxè brã nnerbu ja ra jathe, man'na rá gua p'uya brã nnerbu ja ra häi —bi 'yengui.

⁹ Dã magã p'ua 'bähra anxè p'uya, ngue dá äpra súcua cá rá 'ye. Nuna ra anxè bi 'yengui:

—Ja ua ra súcua. Damì sa. Nup'ua ja ni ne xtã n'ua ra súcua tengutho ra t'afi. Pe nu'mø bi zøt'a mbo ni mmui, ya xtã nju —bi 'yengui.

¹⁰ Dã cangã rá súcua mì cá rá 'ye ra anxè p'uya ngue dá sa. Nu'mø mã yafi, xan'ua tengutho ra t'afi. Pe nu'mø mã tut'i, ya mãndø njutho. ¹¹ Ya bi t'engã p'uya:

—A nuyá, nuna te ra hya ja ngue da thogui gátho yø ja'i nuya 'dama' dan'yo yø hya ga ya ya, conyo dast'abi, gui mma te ja ngue dá thohya yø ja'i ya.

11

¹ Bi n'nacã n'na ra t'o ngue ra t'enì p'uya. Bi t'engui:

—Gã 'yo ya, damì 'yennbabi rá nija Oja, 'ne damì 'yenna altar. Damì pede hangu yø ja'i ndanne p'ua ja ra nija. ² Pe nu'a ra thinnija, 'yogui enì. Porque nu'a, gue'a di t'unyø 'dan'yo ja'i'a. Nuya yø 'dan'yo ja'i, guehya yote mã yoshnã dá nepa häi rá macã danihni Oja ya. ³ Gã penhnã yoho mã m'menhni dá mangbagui mã hya, mente gue'a n'na mahuañi 'ne yociento 'ne hyate mã pa. A nuya p'uya dá hyc yø he ngue di m'ma ndummai —bi 'yena.

⁴ Nuya yonc'ei ya, guehya ga nnøpe ngue yonza yø olivo ya. 'Ne guehya ga nnøpe ngue yoho yø mfoxiyo jap'ua ni hyant'Oja di mãnda nximhäi. ⁵ Nu'mø toni ja'i dá ne dá hyo ya yonc'ei ya, hinda zã dá hyo. Porque pønna sibi yø ne, di juadi dá 'yuhyo nsaiui. Janangue nu to dá ne dá hyo, go dá duse ra ja'i nne di nhote. ⁶ Nuya p'uya, ja yø ts'edi ngue dá zã dá 'yøt'e ngue hindì n'ye mente ra pa dá mambra hya Oja. 'Ne xquet'a ja yø ts'edi ngue dá zã dá 'yøt'e ngue dá gohi di nji ra dehe. 'Ne ja yø ts'edi ngue nua ja ra ximhäi, dá 'yøt'e ngue di nja yø ndate n'ua, hont'a gomã ora dá nepe di nja. ⁷ Nu'mø bi juahyo 'befi ngue dá manna hya, nã ra ndate zu'è bi pøxpua ja ra ots'i hinha rá nzequi ganhe, guehna dá 'yørpabi ra tunhni na, dá dapi 'ne dá hyo ya yonc'ei ya. ⁸ Nuya yø ánima bi tho, nu yø do'yo bomp'ua ja yø caye ja ra danihni bi ma macuati ra pont'i ra Hmu Jesús. Nuna ra hnini na, gui nhyejpabi ra hnini Sodoma 'ne gui nhyejpabi ra häi Egipto. ⁹ Nhyu pa mãde bi m'momp'ua yø ánima. Himbi ma nt'ãgui, porque bi hnepe ngue dá nu yø ja'i nuya 'bui ndap'ua bi zã ngue 'dama' dan'yo yø hya ga ya. ¹⁰ Nuya yø ja'i 'bwa' nximhäi 'mø bi nu ngue ya xa ndu, asta øt'ango ngue di johya. Nu te tini n'na ngu n'na di mpenni. Porque nuna rá hya Oja mì mmambya yonc'ei bi du, janjuani ngue mãdi annba yø mmui yø ja'i. ¹¹ Pe nu'mø mì gua'a nhyu pa mãde ngue bomp'ua yø ánima, Oja bi 'yøt'e ngue mahømbi m'mui. Nu to gã bi nu ngue ya 'bui mahø'n'a, janjuani ngue bi nsu. ¹² A nuya yonc'ei mì

mmambrá hya Oja m'met'o p'uya, bi 'yøde
ngue bi ts'o mahęts'i, bi t'ęmbi:

—Bí 'yęhmj ua ya —t'ęmbi.

Bi ma mahęts'i p'uya, bi 'yo n'na ra gui.
Nu'u yø nsuiu p'uya bi nutho ha i ma maya.
13 Nu'a ra ora'a p'uya, janjuani ngue bi
'yan'ahai. Nu hangu ga ndøngu yø ngu jap'u
ja ra danihni, nu'a n'na ciento yø ngu, 'det'a
yø ngu bi xot'i. 'Ne yoto mahuahj nja'i bi
du ngue'a i 'yan'ahai. A nu'u yø ja'i himbi
du p'uya, janjuani ngue bi nsu. Bi manyø
ja'i p'uya ngue janjuani ja rá ts'edi Oja bí 'bø
mahęts'i.

14 Ya bi tho'a rá yoho ra ndate ya, pe
mahømbá erpu'a rá hyu ra ndate di nja.

15 Bi mixtrá corneta'a rá yoto ra anxę
p'uya. Nu'u bá nya mahęts'i p'uya ra
ndøts'edi ga nt'øde ra hya bi ma ngue ęna:

—A nuyá, nuna Oja co 'nęhra Cristo, ya da
'yuhrá ts'edi ya, ngue para zantho di manda
gá ra ximhai.

16 A nu'u 'däte magoho di mäspu ja rá
nhudj Oja, gá bi m'memfo hai ngue bi danne
Oja. 17 Gä 'da ga 'yęntho:

—Dadi ja mamadı'ahę ya grá Hmu.
Gue'e grá Oja ngue jase ni ts'edi. Gue'e
gui 'bøhya, 'ne ya gmi 'bui męnte yø pa xa
thogui, 'ne gui sigue gui m'mai męnte yø pa
di map'u. Jammađigahę ya ma Oja'i ngue ya
gá d'mi gui manda te gá ja ya. 18 A nuyá
yø ja'i 'bø'a nximhai m' mbøcue, xa mmeſtho
ni hya. A nuyá, xquet'a ya bi zønna pa gui
mbøcue ya. Nu yø ánimá xandu, ya bi nzønna
ora gui hyaspa ra güenda ya. Gui unyø nzabi
ni męfi xa mmamp'a ni hya. Gätho yø ja'i
ya o ni 'yę di ngüe di nnoho, te'o ngue nnu
mansu'i, gá gui unyø nzabi. Ya bi zønna ora
gui ju'a yø ja'i øtra nts'onj ua ja ra ximhai
ya, ngue'a te gáma nts'o øt'e.

19 Dá nugá p'uya ngue bi xohrá nija Oja bí
ja mahęts'i. Nup'u mbonnija, di nequi ngue
jap'u ra huada m'mets'i ra cohi bi gohmi
m'met'o Oja yø ja'i. Bi nja yø huei, janjuani
di hi yø ngani. Bi 'yan'a hai, bi nja yø ndate
ndo.

12

1 Bi nequi p'u mahęts'i n'na ra hmęya ngue
n'na ra xisu di mpaxa n'na ra ulu ja rá hmi
tengu gui yotra hyadi. Nup'u tøgue di nequi
ngue ra zana nnets'i. Rá ya p'uya, oxa n'na
ra corona n'youi 'de'ma yoho yø ø. 2 Nuna
ra xisu p'uya, ya há rá basi, pe mafi ngue sá
ra n'u ngue ya di m'meni.

3 Mahøndá handá mahęts'i p'uya, dá nu
man'na ra hmęya ngue n'na ra ndate ts'ozu'ę
xa nthęni, ja yoto yø ya, ja 'det'a yø danj.
'Da'a n'na ra corona oxyø ya. 4 Di futrá ts'u
ngue bi hømýø ø bí ja maya, so ua ja rá hai.

Pe himbi zu hmåde'a gangu yø ø bá hømmi.
Ra ndate zu'ę p'uya, bi m'map'u ni hyandra
xisu há rá basi. Høntho di m'meni, 'bexta
zaprá basi. 5 Nuna ra xisu mi há ra basi,
bi m'muhrá ts'ant'u nuna ja ngue dá zedi di
manda ua ja ra ximhai. Pe nuna ra ts'ant'u
bi zixpu bí 'bø Oja ngue 'dap'u danj mmihmi.
6 Nuna ra xisu bi 'dagui, i map'u bi ja ra dapo,
ya xi zännbabi Oja n'na ra xęqui di m'mai. Ja
di t'unnbø te dá zi męnte n'na mahuahj 'ne
yociento 'ne hyate ma pa.

7 Mi tho'a p'uya, bi nja n'na ra datunhni
p'u mahęts'i. Bi 'yøtra tunhni'a rá hmu yø
anxe ni hu ngue ra Miguel. Bi mfäxui mi'da
yø anxe di manda. Bi ndunhui ná ra ndate
zu'ę, 'ne xquet'a bi mfäxui yø anxe ná p'uya.
8 Pe nuna ra ndate zu'ę, bi 'bøhra tunhni p'u
mahęts'i. Ya hin'yu ha di m'mai. 9 Nuna
ra ndate zu'ę bá t'ęngua ja ra ximhai, gá bá
n'youi yø anxe di manda. Nuna, guehna
ra nyogui c'ęya ni hu ngue ra zithu 'ne ra
Satanás. Guehna hätyø ja'i 'bui gá rá ngani
nximhai naya.

10 Mahøndá øde ngue bá nya maya
man'na, pe rá ndøts'edi ga 'yęna:

—Ya bi zønna ora da yan'Oja yø ja'i ya. Oja
ya udi ngue ja rá ts'edi, dá guehra Cristo ya
udi ngue ja rá ts'edi. Porque nuna ra pa
ra xui mađi yahma cuhø p'u ha 'bø Oja, ya
bá thøn'athi naya. 11 Guehya ma cuhø bi
dapra zithu ya, porque nu'a i du rá De'yo,
ja rá ts'edi ngue bi hojpa yø ts'øqui. Guehya
himbi zu bi ma ngue ęc'ei ra De'yo ya. Himbi
zu bi manna hya, madague'a bi tho. 12 Bí ja
ra johya mahęts'i. Di johya to gá bí 'bøp'u.
Pe huęcate yø ja'i 'bøp'u ja ra hai, da gue'u
'bøp'u ja ra jathe, huęcate. Porque nup'u ja
ra ximhai ya, ja 'bøp'u ra zithu. Janjuani
ngue mbøcue ya, porque padi ngue ya mįts'u
dra pa dá thaspa ra güenda —bi 'yęna.

13 Nuna ra ndate zu'ę 'mø mambá t'ęngua
ja ra ximhai, bi hyoni ha 'bøhra xisu nuna
xi m'muhrá ts'ant'u, porque sui. 14 Pe nuna
ra xisu, Oja bí japi ngue bi nja yø zahua
tengutho n'na ra pents'u, ngue bi zä bi
'dagui. Bi zop'u ra ndate zu'ę, bi map'u ja
n'na ra dapo xi zännba Oja ngue di m'mai.
Nup'u ja ra xęqui bi zøni, ja bi t'unnbø te bi
zi męnte nhyu jęya mađe. 15 Nu'a ra ndate
zu'ę, bi bønna dehe p'u ja rá ne, bi gohi ngue
ra ndate dehe. Bi nepe ngue xtá nduxra xisu
'mø xtj nthęni. 16 Pe ra xisu, bi mäxra hai
ngue bi dutra dehe bá pømp'u ja rá ne ra
ndate zu'ę. 17 Janangue nuna ra ndate zu'ę
mathoguithe bi mbøcue ngue sahna ra xisu
himbi zadi. Bi ma p'uya ngue bi yørpabi ra
tunhni'yø basi ra xisu. Nuyá, guehya yø
ja'i øt'e te di manda Oja ya, hingui nne dá
hye'a ra hya bi zohra Jesucristo.

13

¹ Dá m'mäcä p'ü ja rá nenga jathe p'üya. Dá handí ngue bá pøxma xøts'e rá dehe man'na rá ndate ts'ozu'ε ja yoto yø ya, ja 'det'a yø daní, 'da'a n'na rá corona oxyø daní. Yø ya p'üya, nt'ot'i p'ü yø thuhu ngue hinguí nnu manho Oja. ² Nuna rá ndate ts'ozu'ε, dí nequi tengu rá tigre. Ja yø gua tengutho yø gua rá oso. Rá ne p'üya, tengutho rá ne rá dafanzate. Nuna man'na rá ts'ozu'ε ngue rá thení p'üya, guehna rá zithu na, bi japi bí nja rá ts'edi na rá ndate ts'ozu'ε bá pøxpü ja rá jathe. Bi unná nthuts'i ngue dá mndí, dí manda'u to dí manda rá zithu. ³ Nuna rá ts'ozu'ε p'üya, dí nequi ngue xí ts'ennbabí n'na rá ya, ya ja ngue dá du. Pe bi zä rá ts'et'i mí ja. Mí nu yø ja'i ngue bi zä rá ts'et'i, bí nsu gátho yø ja'i 'bu'i nguní nximhäi p'üya, ya í máhä yø ja'i na rá ndate zu'ε p'üya. ⁴ Bi danne yø ja'i rá zithu p'üya, porque bi bahyø ja'i ngue gue'a rá zithu xí unná ts'edi rá ndate ts'ozu'ε. 'Nese'a rá ndate ts'ozu'ε bi danne yø ja'i p'üya. I enyø ja'i:

—¿Harü gue 'buhman'na ngue tate tengu na rá ndate zu'ε? ¿Te'o dá boní ngue dá zä dí ndunhui na? —enyø ja'i.

⁵ Bi t'unná ts'edi na rá ndate ts'ozu'ε p'üya ngue bi xohrá ne, bí nya. Bi manyø hya ngue dí 'yets'i, 'ne bí manyø hya ngue nnømman'u Oja. 'Ne yote má yoshna bí ts'ännbí ngue dí nja rá ts'edi. ⁶ Bí nømman'u Oja p'üya. Bí nømman'übi rá thuhu. Bi nømman'übi rá njja Oja, co gátho'u bí 'bu mahets'i bí nømman'u. ⁷ Bi t'unná nt'edi p'üya ngue dá 'yøpabi rá tynhni yø ja'i ya o rá 'ye Oja, 'ne dá dapi. 'Ne bi t'unná nt'edi ngue dí manda gátho yø ja'i 'buí ndap'u bí zä yø häi, ngue 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ⁸ Nuna rá ndate ts'ozu'ε p'üya, gátho yø ja'i 'buí rá nguní nximhäi, gá bi danne. Guehya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thuhu p'ü ja rá libro ca rá De'yo nuna bi tho. Nuna rá libro na, hante dí nhohra ximhäi ya bá nt'ot'ibi yø thuhu te'o gátho ja ngue dí nthéui rá 'da'yo te.

⁹ Nu rá ja'i ja rá gu, dá 'yøhya yø hya ja ua. ¹⁰ Nu rá ja'i sixrá mmic'eiui ngue dá got'i, xquet'a 'nese rá gote dá jot'i. Nu rá ja'i dá hyo rá mmic'eiui conná juai, xquet'a rá hyote jatho ngue dí du conná juai. Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'ye Oja, jatho ngue dá zeti hangü rá n'u ja ngue dá thoguí, 'ne dá 'yεc'ei xanho ngue dí nja'a te rá hya bí man'Oja ngue dí nja.

¹¹ Mahøndá nugá man'na rá ts'ozu'ε p'üya ngue bá pøxma xøts'e rá häi. Nuna p'üya, ja yoho yø daní tengutho rá De'yo. A nu'mø mí nya, bí nya tengutho ga ya rá zithu nuna rá thenga zu'ε. ¹² Nu'a te gá rá ts'edi mí ja m'met'o na rá ndate ts'ozu'ε rá mædi, gue'a rá ts'edi bí japi bí nja'a, í nnutho te gá bi 'yøt'e. Nuna rá yoho rá ts'ozu'ε bá pøxpü ja rá häi, bí japyø ja'i 'bu'a nximhäi ngue dá

danne na rá ndate ts'ozu'ε xpí bøxpü ja rá dehe, nuna xí zä rá ts'et'i m'met'o. ¹³ Nuna rá yoho rá ndate ts'ozu'ε p'üya bi 'yøtyø milagro, yø hmü yø dá yø ja'i asta øt'e ngue bi tähyø sibi mahets'i, so ua ja rá ximhäi. ¹⁴ Bi t'unná ts'edi ngue dá 'yøtyø milagro mente n'youi na rá mmits'o zu'εui rá mædi. Bí nepe ngue gue'a dí hyätyø ja'i 'bu'a nximhäi ngue dí máhä. Bi xihyø ja'i p'üya ngue bi hoca n'na rá dahmu dí nequi tengutho rá hmü na rá ndate ts'ozu'ε xí ts'eni conná juai 'ne xí zä rá ts'et'i. ¹⁵ Mí hoca dahmu yø ja'i p'üya, nu'a rá yoho rá ndate ts'ozu'ε xpí bøxa häi, bí t'unná ts'edi ngue bí japi bí nja rá te rá dahmu ngue dí nya. 'Ne dí manda na rá dahmu, ngue dá tho'u yø ja'i hinda ne dá danne. ¹⁶ Nuna rá ts'ozu'ε p'üya, bí ja ts'edi ngue gátho yø ja'i dá ma mamarcabi yø 'ye ngue yø n'yei ogue yø de. Gá bí ma mamarca yø ja'i, dingüε dinnoho, yø mmmemmeti, yø hyoya, gue'u 'buhyo hmu, gue'u hünjo'o yø hmu, gá bí ma mamarca. ¹⁷ Ya hünjonda zä dá dái 'ne hünjonda zä dá má ngue'mø hinguí n'youi rá marca ngue rá thuhu rá ndate ts'ozu'ε, ogue gue'u hangü yø número n'youi rá thuhu. ¹⁸ I nne ngue dí 'nyomfení xanho rá ja'i, para ngue dá dinya yø hya ja ua. Dá zännbi hangü yø número pøts'e ngue n'youi rá thuhu rá ndate ts'ozu'ε. Gue'a rá número n'youi rá thuhu rá ja'i'a. Nuna rá número na, guehna ngue 'dato ciento 'ne hyate ma'dato.

14

¹ Má nhannigá mahøn'a p'üya, dá nugá rá De'yo 'bäp'u ja rá nyuni Sión. 'Dap'u 'bähmi'u n'na ciento 'ne yote magoho mahuañi nja'i. Guehya nt'ot'ibi rá thuhu rá De'yo p'ü ja yø de ya, conná thuhu rá Papá. ² Mahøndá ocá m'ida yø hya bí ja mahets'i. Pe rá ndøts'edi gá nt'øde yø hya. Nup'u dá øde ngue gui hí yø hya, tengutho gui hí yø dehe, ogue tengutho p'ü gui thoní rá ngäni p'ü dá øde. Yø me'bida ngue yø arpa p'üya xandøngu dá øde. ³ Guehya tutá n'na rá 'da'yo thuhu p'ü ní hyandrá nhudí Oja ya, harü hühya 'date magoho dí mäspü hu Oja, harü 'bä'u goho 'bäp'u ja yø ts'at'i rá nthuts'i. Nuna rá thuhu tutí, hünjongui padí tema thuhu, sinoque pase'u n'na ciento 'ne yote magoho mahuañi, guehya yø ja'i bí nyanyø te ua ja rá ximhäi ya. ⁴ Guehya yø ja'i hinha ga hye Oja, bí nsupí hangü rá pa. 'Ne n'youi rá De'yo harü ní ma. Guehya yø ja'i rá mæditho bí ma mapøho p'ü 'buhyo ja'i nximhäi ya, para ngue dá zo rá 'ye Oja co 'nehra De'yo dá zo rá 'ye. ⁵ Guehya yø ja'i hünjam'mø bí manna fñhñi ya. Nuna Oja, hün tema nts'o bí dinnbí ngue dí zui.

6 Dá handä man'na ra anxë bí 'yo maya p'uya. Immanä hoga 'da'yo hya nuna ja rá ts'edi para zantho. Bi xihra hya yø ja'í 'bwi gä rá ngani nximhäi, nuya yø ja'í 'dama' dan'yo yø hya ga ya. 7 Pë ra ndøts'edi ga nt'ode ra hya bi mä, bi 'yembyø ja'í:

—Damj sühä Oja. Damj 'yëspahä, porque nuna Oja, ya bi zønna ora da hyaspa ra güenda yø ja'í ya. Damj thannehä nã Oja bi hoqui te gä bí ja maya, 'në bi hoqui te jaua ja ra häi. 'Në bi hoqui te gä jap'ü ja ra jathe. 'Në bi xityø dehe hapü gä pøhö —bi 'yembyø ja'í.

8 Mahømbá erpütho man'na ra anxë p'uya. Bi 'yëna:

—Bi guadi. Bi guahra danjñhi Babilonia. Porque guehya yø ja'í Babilonia bi gutra 'yu nã ra nts'o øtyø ja'í 'bu'a nximhäi. I tentho'a te ra nts'o øtyø ja'í Babilonia.

9 Nuna rá hyu ra anxë bá nya maya p'uya, ra ndøts'edi ga 'yëna:

—Nu to gä thanne ra ndate ts'ozu'ë 'në thannebi rá dahmu, ogue dñ n'unj da ma mamarcabi rá dë ogue rá 'yë, 10 guehya yø ja'í dñ ntheui ra castigo xã nzän'Oja ya. Porque nuya yø ja'í su Oja, ya xã nzänni ngue di sãtra ndate p'ü ja ra sibi di danzø connä asufre. Da nduyø anxë Oja, da guehra De'yo da nutho te da thohya yø ja'í ya. 11 Nu'a ra 'bifi da pøxpü ha da zã ra ndate yø ja'í, para zantho dñ nja ra 'bifi. Ra pa ra xui da zã ra ndate to thanne ra ndate ts'ozu'ë ogue thannebi rá dahmu, ogue mä marca ra ja'í connä thuhü ra ndate zu'ë. 12 Janangue nuya yø ja'í ya o rá 'yë Oja, jatho ngue da zeti hangu ra n'ü ja ngue da thogui. Da 'yøt'e te di manda Oja, 'ne 'yo di he'a ga 'yëc'ëi ra Jesús.

13 Dá øcã man'na bá nya mahets'j p'uya, bi 'yëngui:

—Damj cuarta sücua ya yø hya jaua ya. Rá mængthj dñ ntheui yø 'yëc'ëi di du'a ngue ørpa rá 'befi ra Jesús. Porque guehna ra hya mmanna Espiritu Santo nã ngue ëna: “Ya bi zep'ü'a te gä rá n'ü xã thogui. Nu'a rá 'befi Oja xã 'yørpe, bí ja rá njut'j p'ü mahets'j”.

14 Mahøndá handä maya p'uya, dá nu n'na rá t'axca gui, huxxpü n'na nc'ëi, oxrá yã n'na ra corona ngue ra oro. I hä rá t'exu het'í xandønho. 15 Nup'ü ja ra njja bí ja mahets'j p'uya, bá pømp'ü n'na ra anxë ngue ra ndøts'edi ga mmat'a huxxma xøts'e ra gui. Bi 'yëmbj:

—Ya bi yaxyø hmudä ja gä ra ximhäi. Ya bi zønna ora gui hyets'í —bi 'yëmbj.

16 Nuna huxxpü ja ra gui p'uya, bi hyexyø hmudä mj jap'ü ja ra häi. Gä bi peti.

17 Bá pøm man'na ra anxë p'ü bí ja ra njja mahets'j p'uya. Bá hya man'na ra t'exu ngue het'í xandønho. 18 Nup'ü ja ra altar, bá nëxpü man'na ra anxë ngue ja rá ts'edi ngue da ja

ra sibi. Ra ndøts'edi ga mmat'a hä ra t'exu p'uya, bi 'yëmbj:

—Ya bi yaxyø uva jap'ü ja ra ximhäi. Damj hyequi —bi 'yëmbj.

19 Nuna ra anxë ts'o p'uya, bi hyecyø uva mj jap'ü ja ra ximhäi, gä bi peti. N'narbu bi gatyø uva ngue da the'mj. Nuna ra hya nã p'uya, j nne da mä ngue ra ndate castigo da ja Oja. 20 Nu'a yø uva bj ma nth'e'mj p'ü maxøts'e ra danjñhi. Nup'ü bj ma nth'e'mj yø uva, nu'a rá ngui bi bøni, gä ra ji. Nu'a ga 'yënsyø ya yø ndøfani 'mø njumbj rá freno, nup'ü ha pøxrã ne, gue'a ganhe ra j'a. Nu'a ganzant'j p'ü ha ja yø ji, bj ma astã hyu ciento kilómetro.

15

1 Dá handä mahets'j man'na ra hmeya ngue mathoguitho ra ndüssutho. Dá nu yoto yø anxë. N'na ngu n'na ya yø anxë, i hä ra n'ü ja ngue da ja. Nu'mø bj nja ya yoto yø ndate n'ü, ya bj nja gätho'a te ra castigo ja ngue da ja Oja p'uya.

2 Dá nugã n'na ra xequi ngue titho, tengutho ra jathe p'ü gui nequj, dñ nequj tengutho ra xito 'mø brã o ra sibi mbo. Ja tøp'ü gätho ya yø ja'í xi dapra ndate ts'ozu'ë p'uya, ngue himbj ne bi dannebi rá dahmu. 'Në himbj ne yø ja'í xtã mma mamarca connä número n'youi rá thuhü ra ndate ts'ozu'ë. Gä hä yø 'bida xi un'Oja. 3 I tütã thuhü mj tütã Moisés rá mëfi Oja. Guehna ra thuhü tütãpabi ra De'yo p'ü ha 'bäi. I ëna:

—Mathoguitho mazitho te gui t'ë grã Hmu, mä Oja'í. I jase nj ts'edi. Majuanj ngue gä xanho te gui øt'e. Grã dast'abi ngue yø ja'í 'bwi rá ngani nximhäi. 4 ¿Te'o da bønya grã Hmu ngue da 'yëna hinda nu mansu'í? ¿Te'o da bøni ngue da 'yëna hinda zã da 'yets'ãj? Porque høn'atho'í ngue gä ra nho gui øt'e. A nuyã, da che gätho yø ja'í 'bu'a nximhäi ya ngue da danne'í. Porque ya bj nu yø ja'í te gui øt'e, gä gue'a nj 'yup'ü gui øt'e —bi 'yëna.

5 Mj tho'a p'uya, dá nugã ngue bi kohra njja bí ja mahets'j. Nup'ü mbonnija, ja dá nugã p'ü ra xequi mathoguitho xã ndaxqui, ja m'mets'j p'ü xindo nt'ot'í rá ley Oja.

6 Nup'ü ja ra njja p'uya, bá pømp'ü yoto yø anxë ya xtã nu m'met'o ngue bá hya ra ndate n'ü ja ngue da ja. Gä di t'axca he, 'në gä dñ ngütra oro yø tija. 7 Nu'a n'na 'bãp'ü ja rá nhudj Oja p'uya, bi unni 'da'a n'na ra mohi ngue ra oro'ü yoto yø anxë. Nup'ü ja yø mohi bi unni, ja yup'ü ra ndate castigo da ja Oja nuna 'bwi para zantho. 8 Nup'ü mbonnija p'uya, yup'ü ra 'bifi n'youi rá ts'edi Oja maguëse. Pë hñjonguj sä da yut'ambo njja. Da zã, pë astã gue'mø gä bj nja'ü yoto yø ndate n'ü ja ngue da ja yoto yø anxë.

16

1 Mahøndá òcá man'na ra hya bá nya p'ua ja ra nija mahęts'i p'uya. Pe ra ndòts'edi ga xi'ua yoto yò anxe, bi 'yembj:

—Ní mahá ya. Nu'ua yoto yò mohi guí thehu ngue n'youi rá marca ra ndate ts'ozu'ę p'uya, n'ę xi dannebi rá dahmu, bi nja yò ndate sasi ngue mandò n'wto.

2 Nu'a rá madi ra anxe p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yomp'ua ja ra hái. A nuya gátho yò ja'i mi n'youi rá marca ra ndate ts'ozu'ę p'uya, n'ę xi dannebi rá dahmu, bi nja yò ndate sasi ngue mandò n'wto.

3 Rá yoho ra anxe p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yomp'ua ja ra jathe. Ra dehe p'uya bi gohi ngue ra ji, ęna bi ts'enna ánima. Gátho'ua mi ja yò te p'ua ja ra jathe, gá bi du.

4 Rá hyu ra anxe p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yomp'ua ja yò dathe, gátho p'ua ha pøhyo dehe. A nuyá, gátho yò dehe, gá bi gohi ngue ra ji. 5 Dá òde ngue bá nya ra anxe nu'a bi ts'onyo dehe, bi 'yęna:

—Nu'i grá Hmu ma Oja'i, gue'e guí 'bahya. Męnte yò pa xa thogui xcá m'mai. Pe gá ra nho gni 'bui. A nuyá, nu'a ra castigo guí øtya, ya ni 'yup'ua ya. 6 Porque nuya gadi japra castigo ya, guehya bi hyo yò ja'i o ni 'ye ya, n'ęhyo pøngahya xa mmamp'a'i ni hya, gá xa hyo. Janangue guí unyo njut'ia ya, gá japi ngue bi zi ra dehe bi nji.

7 Dá òcá mahón'a p'uya ngue bá nya man'na p'ua ja ra altar. Bi 'yęna:

—Nu'i grá Hmu ma Oja'i, gue'e majuanj ngue jase ni ts'edi. Nu'a te ra castigo guí øtya, ya ni 'yup'ua ya —bi 'yęna.

8 Rá goho ra anxe p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yomp'ua ja ra hyadi. Ra hyadi p'uya man'na mandò ppatho. Mathoguiho uhyo ja'i'a ga ndòmpa. 9 Mathoguiho bi nzò yò ja'i ngue'a te ga ndòmpa ra hyadi. Pe hinguí nne yò ja'i di 'bätýò mmui ngue di n'uni dá 'yęspabi Oja. Sinoque man'na nnømman'ua na Oja ja rá ts'edi ngue bí pennbabi ra n'ua thogui.

10 Rá cut'a ra anxe p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yønnbabi p'ua ja rá nthuts'i ra ndate ts'ozu'ę. Nu'ua ha gá di manda na p'uya, gá bi gohi ngue ra 'bexui. Asta sa yò janj yò ja'i ngue sà ra ndate. 11 Pe madague'a bi zà ra ndate yò ja'i ngue yò ndate sasi, himbj ne xti 'bätýò mmui ngue xta hęp'ua ra nts'o ga 'yo. Sinoque ęna man'na bi nømman'ua na Oja bi 'bu mahęts'i.

12 Rá 'dato ra anxe p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yomp'ua ja ra dathe Eufrates. Ra dathe p'uya bi 'yot'i, para ngue dá zà dá tho'ua yò ts'edi yò dast'abi mambá ęp'ua, ni 'yep'ua ni bøxyadi.

13 Dá nugá p'ua ja rá ne ra ndate ts'ozu'ę xa nthenj, n'ęp'ua ja rá ne'a rá mmits'o zu'ęui, n'ęp'ua ja rá ne'a ra fehnj pøngahya, 'da'a n'na ra ts'onthi bá pømp'ua ja yò ne, di nęqui tengutho ra 'ue. 14 Guehya yò ts'onthi dá zà

dá 'yøtyø milagro. Bi bønij ngue dí peti gátho yò dast'abi 'bu'a nximhäi. Nu'mò ra pa dá ęp'ua na Oja jase rá ts'edi ngue dá hyaspa ra güenda gátho yò ja'i, guehya dá nanguj ngue dá 'yörpabi rá datunhni Oja ya.

15 Gátho ya yò ja'i øhya yò hya nt'ot'i ua, damj 'yøhmua xanho na ra hya mmanna Cristo, bi 'yęna:

—Nu ra pa ga ma ęęe, n'na zihmantho ga søhø, tengutho 'mò ha bi zønna bę, hinguj fadi temá pa dá zøhø, di njarbatho. Pe rá mmęnthi di nthęui to hinguj aha, i fährá t'acxa he n'namhmu ngue hįndj n'yo mangøtho, n'ę hįnda mesrá sá ngue dá hįn'yu rá t'acxa he dá hye —i ęna.

16 Nu'ua yò dast'abi bá ts'i p'uya, bi mpeti p'ua ja ra xęqui guí hutyø ja'i ga ya ra hya ngue ra ebreo, ngue ra Armagedón.

17 Rá yoto ra anxe p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yomp'ua ja ra ndahi. Nu'a ra nija bi ja mahęts'i ha ja rá nhudj Oja, ja bá nya p'ua man'na, pe ra ndòts'edi ga 'yęna:

—Ja bi zep'ua te ja ngue di nja ya —bi 'yęna.

18 Bi nja yò huei p'uya, bi nja yò ngani. Janjuanj ngue ra ndihj. Bi 'yan'ahai, mathoguiho ra ndòts'edi i 'yanj. Męnte yò pa xa m'mahyo ja'i ua ja ra ximhäi, hįnjam'mò xi nja'a te bi nja. 19 Nuná ra danihni Babilonia, hyu xęqui bi bønij ngue bi t'i'ahai. A nuya gátho yò hninj ja rá nganj nximhäi, gá bi xot'i. Oja bi unná njut'ia ra hninj Babilonia, bi męnnbabi ra castigo ngue sui. 20 Gátho yò t'uhai ja made yo jathe, n'ę yò t'øhø, ya hįnha mambj nęqui. 21 Bi zoxyø ja'i yò ndate ndo bi nja. Pe mandò nnohotho, yote kilo ganhyu n'na ra ndo. Pe yò ja'i p'uya, nu'a ga nzá ra ndate ngue yò ndo bi nja, ęna gue gue'a man'na ga nnømman'ua Oja'a.

17

1 Bá ę'a n'na'ua yoto yò anxe mi the yò mohi p'uya. Bi 'yęngui:

—Bí 'yęcu ya. Ga ut'a'i ra castigo dá thohná xisu mathoguiho ra 'yots'om'mai, huxma xøts'e ra jathe. 2 Yò dast'abi 'bui gá rá nganj nximhäi, gá xa n'yots'om'maiui na ra xisu na. Dá guehyo ja'i 'bui gá rá nganj ra ximhäi, gá xa itibj ngue di sitra ęej ngue rá 'yots'om'mai —bi 'yęngui.

3 Ra Espiritu Santo bi pãrca ma nthandj. Ra anxe bi zixcagui p'ua bí ja ra dapo. Ja dá nugá p'ua n'na ra xisu huxma xøts'e ra ndate ts'ozu'ę xanthenj, xpj bøxpua ja ra dehe. Nu'ua ja rá do'yo na ra ts'ozu'ę p'uya, ma zinj p'ua yò thuhj nu'ua mma ngue hinguj nny manho Oja. Nuná ra ts'ozu'ę ja yoto yò ya n'ę ja 'det'a yò danj. 4 Nuná ra xisu p'uya, ra 'bojupoi rá he conna thenj. N'youi yò dønij ngue ra oro rá he, n'youi yò ts'ado

mazihotho guj nequj, n'youi yø do ni hu ngue ra perla. I the n'na ra mohi ngue ra oro. Nu'a te gá rá nts'o xa 'yøt'e, gue'a pop'u ja rá mohi'a, porque ja rá ts'oqui na ra xisu ngue rá 'yøts'om'mái. ⁵ Nt'ot'i n'na ra thuhj p'u ja rá d'e ra xisu ngue hinguj fadi te ga mbøni. Pe nu'a ga mbønna ra hya na ngue ɛna: "Nuna ra danihni Babilonia, guehna ra mamá na ngue gátho yø 'yøts'om'mái 'b'a'á nximhái, 'ne'a te gáma nts'o i ja". ⁶ Nuna ra xisu, dá nu ngue iji. Porque xa nzipyø ji ya yø ja'i Oja xa thopi ngue hinguj nsáya mma hanja na ra Jesús. A nugá p'uya dadi 'yøtho hanja te dá nu. ⁷ Ra anxé p'uya bi 'yengui:

—¿Hanja ngue gadi 'yøtho? Nugá ga xi'i te ga mbøn'a te gá nu ya, ngue ra xisu, huxra xatha ra ndate ts'ozu'ɛ, nuna ja yoto yø ya, 'ne ja 'det'a yø dani. ⁸ Nuna ra ndate ts'ozu'ɛ gá nu ya, guehna ya fadi ngue mi'b'u'a m'met'o naya, 'ne nuya hinha madi nequj ngue di 'buhya. Pe hõnda pøxpø ja ra ots'i hinha rá nzequi ganhe. Rá nzequi p'uya dá ma ra castigo. Asta gue'mø mambá fu'a nximhái, ya bá nt'ot'i p'u ja ra libro yø thuhu ya yø ja'i ja ngue di nthui ra 'da'yo te. Pe nuya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thuhu p'u ja ra libro, nu'mø bi nu ngue di 'bui mahøn'a ra ndate ts'ozu'ɛ, dadi 'yøtho.

⁹ Nuya yø hya jaua, i nne ngue dá danj xanho rá n'yomfeni ra ja'i, para ngue dá dini xanho hanja ra hya. Nuya yoto yø ya ra ndate ts'ozu'ɛ, guehya ga mbøni ngue yoto yø nyuni nnoþa nthuts'i ra xisu ya. ¹⁰ Ne xquet'a nuya yoto yø ya i ja, ga mbøni ngue yoto yø dast'abi. Ya bi du'u cut'a yø dast'abi. A nu'a n'na'u p'uya, i nts'ut'abitho ya. A nu man'na p'uya, tobe hndi bentrá cargo. Pe nu'mø ya bi mi ngue di bentrá cargo, hinga ya'atho di nts'ut'abi. ¹¹ Nuna ra ndate ts'ozu'ɛ mi fadi ngue mi 'b'u'a m'met'o, 'ne hinha madi nequj ngue di 'buhya, guehna rá hyato rá dast'abi di m'mahna. Mayø n'youi'u yoto yø dast'abi m'met'o. Rá nzequi ya, ya dá ma ra castigo.

¹² A nu'u 'det'a yø danj gá nurpi, gue'u ga mbøni ngue 'det'a yø dast'abi'u. A nuyá, tobe hndi bentyø cargo ngue di ndast'abi ya, pe nu'mø ya bi bentyø cargo ngue di ndast'abi, 'da di ndast'abiu na ra ndate ts'ozu'ɛ p'uya. Pe hõnda n'na ora di ndast'abi. ¹³ Nuya 'det'a yø dast'abi 'da'igu dá ma. Di nhēcáhya, ngue nu te dá manna ra ndate ts'ozu'ɛ, gue'a dá 'yøt'a. ¹⁴ Guehya dá 'yørpá ra tunhni ra De'yo ya. Pe rá De'yo di ntatetho, porque guehna rá Hmu na ngue yø hmu. Guehna rá dast'abi na ngue yø dast'abi. A nuya yø ja'i hinha ni hychra De'yo p'uya, ya yø n'yohu, porque guehya yø thanhni Oja ya. Janangué bi zonhni ngue dá 'yec'ei ra De'yo.

¹⁵ Ra anxé p'uya mahømbi 'yengui:

—Nuna ra jathe gá nu ngue huxra xisu ngue rá 'yøts'om'mái ya, ga mbøni ngue gue-

hya yø nación i ja gá rá ximhái ya. Guehya yø ja'i 'bup'u ja yø hnini, 'dama 'dan'yo yø hya ga ya ya. ¹⁶ Nu'u 'det'a yø danj gá nurpabi ra ndate ts'ozu'ɛ, guehya dá nu man'u'a ra xisu ngue rá 'yøts'om'mái ya. Guehya di sátra n'u ra xisu, asta dá møjpa ra xisu ngue dá za. Nu te di pongui dá 'yudi. ¹⁷ Nuya 'det'a yø dast'abi bi nhēcáhya ngue 'da'igu dá 'yøt'e. Di n'uni ngue rá ts'ozu'ɛ bi unyø ts'edi, ya gá 'yørpá Oja'a ngue ngu'a dá 'yøt'e n'namhma ngue di nja'a te xpa nzán'Oja ngue di nja. ¹⁸ Nuna ra xisu gá nu p'uya, gá mbøni ngue guehna ra danihni di manda gátho yø dast'abi 'b'u'a nximhái na.

18

¹ Mi tho'a te dá nugá p'uya, mahõnda nugá man'na ra anxé bi 'yø mahets'i. Di nequj ngue xandø nzaqui, asta gá rá ximhái di yot'a te gui yoxni. ² Pe rá ndøts'edi ga mafi, i ɛna:

—Bi guadi. Bi guahra danihni Babilonia. Bi gohi ngue yø ngu yø ts'onthi ya. Ja bi 'yørbu yø 'bafi yø ts'int's' xandønts'o. ³ Porque gátho yø ja'i 'b'u'a nximhái xa itibi ra vino jap'u ngue'a rá 'yøts'om'mái ga 'yo. Nu'u yø dast'abi 'bui rá ngani nximhái, gá yø 'yøts'om'mái, porque øt'e tengutho mi øtya yø ja'i mi 'bup'u ja ra hnini. Gátho yø pøhø 'b'u'a nximhái, gátho xa mmemmeti ngue mathoguithe manj unyø menyu ya yø ja'i ya.

⁴ Dá ocá man'na ra hya bi 'yø mahets'i p'uya, bi 'yena:

—Ague ma ja'i'ahú, dami pømhmu p'u ja ra danihni. 'Yogui øthua ra ts'oqui øtyø mmengu p'u, n'namhma ngue hinguj thohmu'a ra castigo dá tho'u. ⁵ Porque nuya yø ts'oqui øt'e, xøgue ja di fixta p'u, i søni asta mahets'i. Nuna Oja p'uya, ya hinguj hát'i dá zeti hangu ra nts'o øtyø ja'i.

⁶ Bi sihyø anxé p'uya, bi t'embj:

—Dami jahú ra castigo ya. Nu te xa 'yørpabi yø ja'i xa'ani, ndoble ra n'ani gui japhu ya. Nu'a te ga nzaqui ra vino xa unyø ja'i ngue xa nzi ya, ndoble drá nzaqui ra vino gui unhnú dá zi ya. ⁷ Mathoguithe xanja mpähá yø ja'i, xa 'yets'i ngue mi ja yø menyu. Gue'a mathoguithe ra n'u gui sáth'u'a ya. Porque mi emp'u ja yø mmái: "ɛntho di ndast'abihu ua di 'buhmu, hinte dadi 'behmu, 'ne hinjam'mø dá 'yehra pa ga nuhu'u ra dummu", mi ɛna. ⁸ Janangué nuyá, n'na patho di nja ra ndate dá thohya. Di nzoni, di ntu manthuhu, dá du yø ja'i, di nzø ra hnini. Porque jase rá ts'edi na ra Hmu Oja, ngue dá japra castigo na ra hnini na.

⁹ Nu'u yø dast'abi 'b'u'a nximhái ngue 'da'igu xa 'yøt'ui ngue 'yøts'om'mái 'ne xa 'yets'i ngue ja yø menyu, guehya di nra dummu ya, 'ne di nzom'mø bi nu bi nangra

'bifi ngue di nzø rā hnīni. ¹⁰ Yap'utho da 'bāhyø ja'i ngue da hyandi te di nja. Porque da zū yø ja'l'a rā castigo di nja. Da 'yembrā hnīni p'uya: "Huēcate rā danīhni Babilonia. Mī ja rā ts'edi, pē nuya n'na ts'uquits'utho i nja rā castigo bi thohya", da 'yenyø ja'i.

¹¹ Nu'ū yø pøhø 'bwi gā rā ngani nximhāi, di nyā dummāi 'nē di nzonī ngue te da thohrā danīhni. Porque ya hīnjo'o to da dāmbyo 'bēni bā dū ngue da mā. ¹² Ya hīnjo'o to da dāmbyo 'bēni ngue rā oro, ogue rā t'axi, ogue yø ts'udo mazihotho, ogue yø perla. Ya hīnda thānyø hoga ulu nī hū ngue rā lino, ogue yø seda, ogue yø 'bojūpoi, ogue yø thenī. Ya hīnda thānyø za 'damā 'dan'yo gā yūni, nī xīngā gue'ū yø danī mahotho guī nequi mō bi ma mahōqui, ogue yø hoga za, ogue yø bronze, ogue yø t'ēgi, ogue yø do ngue rā mármol. ¹³ Ya hīnjondā dāmbyo 'bēni ngue yø canela, ogue yø cosa mahōqui ngue mahotho gā yūni, rā bopo t'uts'i, rā mirra, rā perfume, rā vino, rā aceite, rā hojoni ngue rā trigo. Ya hīnjondā dānyø ndāni, ogue yø de'yo, ogue yø ndōfani. Ya hīnjondā dānyø carro. Ya hīnjondā dāmbya yø ja'i pā ngue øtra 'befi hīngū tahā. ¹⁴ Yø pøhø p'uya da 'yembrā hnīni: "Nu'ū yø cosa mathoguiho mađi ho'a nī mmāi guī si ya, ya hīn'yū p'ū'a ya. Para zāntho gā 'behni mēnyu co gātho'a tema cosa mī øt'a'i rā nho", da 'yēmbi.

¹⁵ Nu'ū yø pøhø mađi pøhya yø cosa ya, janjuani ngue xā mmēmetitho ngue'a te mī pāp'ū ja rā hnīni. Pē nuya yø ja'i ya, yap'utho da 'bāi ngue su'a rā castigo di njap'ū ja rā hnīni. Di nyā dummāi p'uya, asta dara zoni. ¹⁶ Da 'yēna: "Huēcate rā danīhni. Mī 'bwi tengutho n'na rā xisu ngue mī he yø ndøhoga ulu. Mī he yø ulu ngue rā 'bojūpoi. Mī he yø ulu ngue yø thenī, n'yōui yø dōni ngue rā oro, n'yōui yø ts'udo mazihotho, n'yōui yø perla. ¹⁷ Pē nuyā, n'na ts'uquits'utho i guadi te mī pēsya", da 'yēna.

Yø barco 'yop'ū ja yø jathe, op'ū yø ja'i ngue yø hmū, conyo pasajero, gātho'ū to ja yø 'befi, yap'utho da nsāya yø barco ngue da hyandyø ja'i te di nja. ¹⁸ Nu'mō bi hyandi ngue ya di nzø rā danīhni p'uya, asta dara mahyo ja'i. Da 'yēna: "¿Harū gue ja man'na rā danīhni tengu nū rā hnīni nū?" ¹⁹ Da 'yūxyø fonthāi yø ya yø ja'i p'uya, di nzonī. Di nyā dummāi, da 'yēna: "Huēcate rā danīhni. Gātho'ū to di 'yonyø barco p'ū ja yø jathe, xā mmēmetitho ngue ja mī mpāp'ū ja rā hnīni, ngue mayøndø mmēmeti yø mēhnīni. Pē nuya, n'na ts'uquits'utho i guadi te mī pēts'i", da 'yēna.

²⁰ Gā di johya'ū bī 'bū mahets'i connā ngue'a te bi thohrā danīhni. Di johya yø representante rā Cristo, co gātho yø pøngahya Oja. Gātho mī'da yø ja'i ya o rā 'yē Oja, gā di johya, Nu'ā rā castigo bi njapra hnīni, bi hyaspa rā güenda Oja'a te xā ja'āhū yø ja'i ya.

²¹ Man'na rā anxē p'uya, mandø nza-quithe, bi hyaxā n'na rā ndødo ngue hīngma nets'i'a ganhyū, øntho rā molino. Bi 'yēnbnū ja rā jathe p'uya. Bi 'yēmbi:

—Tengutho rā do jaua ya ngue hīn harū nma hnu, di njarbūtho nā rā danīhni Babilonia ya. Ya hīn harū nmi nequi mahøn'a. ²² Nup'ū ja yø caye rā hnīni, ya hīnjam'mø nma t'øde mahøn'a ngue di m'mahyø mē'bida ngue yø øpa. Ya hīnma t'øde ngue di m'mahyø mixt'a corneta ogue yø flauta. Ya hīnma hnu ngue di m'mahyø mēfi 'damā 'dan'yo mā'befi da 'yøt'e. Ya hīnma t'øde ngue dadi hī yø njūni. ²³ Ya hīnni mantho da hnu ngue hōndi nja yø nyot'i ngue yø lámpara. Ya hīnni mantho da hnu ngue hōn dadi hī yø ja'i p'ū di nja rā nthāti. Da guahrā danīhni, madage'a øntho mayø hmū'ū mađi mpøp'ū ja rā danīhni. Nu'a te yø nt'ēte manī n'yo, mī hāt'i gātho yø ja'i 'bū'a nximhāi.

²⁴ Rā danīhni Babilonia bi njapra castigo, porque xā hyopyø pøngahya Oja, 'nē xā hyo mī'da yø ja'i ngue o rā 'yē Oja. Go yø ts'oqui p'ū tho yø ja'i ya o rā 'yē Oja ya gā rā ngani nximhāi.

19

¹ Mī tho'a p'uya, mahøndā øcā mī'da yø hya p'ū mahets'i ngue mandøngu dyø ja'i rā ndøts'edi gā 'yēna:

—Ma gā øspahū Oja ya. Porque guehna mā Yantehū nā. 'Nē guehna maguesē ja rā ts'edi nā. ² Porque nunā Oja haspabi rā güenda yø ja'i, gā majuanī ngue gue'a nī 'yup'ū øt'e. A nuyā, bi japra castigo yø ja'i Babilonia ya. Nunā rā hnīni nā, øntho n'na rā xisu ngue rā 'yots'om'māi. Xa ts'onī gā rā ximhāi ngue'a te rā 'yots'om'māi gā 'yo. Nunā Oja p'uya, di cots'i te xā njapyø mēfi xā thopi.

³ Mahømbi 'yenyø ja'i p'uya:

—Ma gā øspahū Oja. Porque nunā rā 'bifi rā danīhni bī nzø, hīnha di nsāya nū, di mfani para zāntho —bi 'yēna.

⁴ Nuya 'dāte magoho di māsprū ja rā nhudi Oja p'uya, co 'nē'ū goho 'bāp'ū ja yø ts'ant'i rā nthuts'i, gā bi m'mēmfō hāi ngue bi danne Oja p'ū hudi. Bi 'yēmbūya:

—Janjuani ngue nī 'yup'ū te bi hma. A nuyā, ma gā øspahū Oja ya —bi 'yēna.

⁵ Nup'ū hū Oja p'uya, bi t'ø hman'na rā hya ngue bi 'yēna:

—Nu to gā suprā xudi Oja ya, da danne, da 'yēspabi Oja di ngüē di nnoho —bi 'yēna.

⁶ Nu'ū yø hya dā øde, mandøngu dyø ja'i di hī yø hya, tengutho p'ū guī hī yø ndøthe, tengutho p'ū gā nt'øde rā ngāni. Bi 'yēnna hya:

—Nuna Oja ma Hmuha ya, ma ga espaha. Porque guehna jase ra ts'edi ngue ndap' bi za di manda na. ⁷ Ma ga johyahya ya, di nja'aha mpaha ngue ga espaha Oja. Porque ya bi zonna ora di nthatra De'yo. Nuna ra xisu da me, ya xa nsä. ⁸ Porque bi n'uni bi ma mahete ra hoga ulu xa nt'axi, di yoxni.

Nuna ra t'axca he, guehna ga mboni ngue ga ra nho ga 'yo yo ja'i ya o ra 'ye Oja na. ⁹ Nuna ra anxe p'uya bi 'yengui:

—Damj cuatra sucua ya yo hya ja ua ya. Ra mmenthi bi nthui to bi t'orpa ra invitación ngue da nu ra ngo p'u di nthatra De'yo.

Mahombi 'yengui:

—Nuya yo hya ga cuatra sucua ya, guehya majuanj ngue ra hya Oja ya.

¹⁰ Nugä p'uya, dá ndatyohmu p'u 'bahra anxe ngue di nne xca thanne. Pe ra anxe bi 'yengui:

—Hin'na, 'yo gui thannegui. Nugä xquet'a rá mefigui Oja tengutho'i ngue rá mefi'i Oja, tengutho'u m'ida ni cu ngue ha ra ts'edi mmambrá hya ra Jesús. Hõnse Oja i ja ngue da ma nthanne —bi 'yengui.

Nu'u di mpefi ngue mmambrá hya ra Jesús, gue'u yo pongahya Oja'u.

¹¹ Dá nu p'uya ngue bá xohra c'amahets'i. Bi negui n'na ra t'axa ndofani, huxpa n'na nc'ei. Nuna ra togue p'uya, guehna fadi ngue hinha ga hye Oja, ga majuanj te mma. Gä gue'a te ot'e. Porque nu'a ra tunhni ot'e, ga majuanj ngue gue'a ra ts'at'abi ni 'yup'u ot'e. ¹² Yø dá p'uya, di yoxni tengutho gui 'yotrá thai ra sibi. 'Ne xangu yo corona jap'u ja rá ya. Nt'ot'i n'na ra thuhu p'u ja rá de ngue hingui fadi te ga mboni. I pase tenj bõnj. ¹³ Nu rá he, njots'i ra ji. Nuna gui hu rá thuhu, guehna ni hu ngue rá Hyä Oja. ¹⁴ Gä ni den'u yo ts'edi bi 'ba mahets'i, pe ga di togue huxyo t'axa ndofani. 'Ne ga he yo hoga ulu ngue yo t'axca he. ¹⁵ Nup'u ja rá ne ra togue ni 'bet'o p'uya, põmp'u ra juai ngue het'i xandõnho. Gue'a di ndunhui yo ja'i 'b'a nximhäi'a. 'Ne dá zedi ngue di manda yo ja'i. Nu'mõ bi hyaspa ra güenda yo ja'i, dá nehj conyo gua tengutho 'mõ tem'yo uva ra ja'i conyo gua. Dá japi dá zi ra vino nu'a n'youi ra ndate castigo dá ja na Oja jase rá ts'edi. ¹⁶ Nup'u ja rá pahnj 'nehra güxendehe nt'ot'i p'u n'na ra thuhu ngue ena: "Guehna rá dast'abi naya ngue yo dast'abi 'bui. Guehna rá hmu naya ngue yo hmu 'bui", bi 'yena.

¹⁷ Dá handá man'na ra anxe ngue 'bap'u ja ra hyadi p'uya. I mmatyo ts'int's'u 'yo maya. Pe ra ndõts'edi ga nzofa, bi 'yembj:

—Damj mpetihya ya. Porque dá 'yot'aha n'na ra dants'ihme Oja. ¹⁸ Nuya gui sapha yo ngø yo dast'abi ya. Gui sapha yo ngø yo general, gátho yo ja'i ngue yo nexhmjite. Gui

sapha yo ngø yo ndofani. Gui sapha yo ngø yo togue. Gui sapha yo ngø yo ja'i 'buihyo hmu, dague'u hinjo'o yo hmu, di ngue di nnoho, ga gui sapha yo ngø.

¹⁹ Dá nugä ra ndate ts'ozu'e p'uya, gátho yo dast'abi 'b'u'a nximhäi, gá n'youi yo ts'edi. Ya xi mpeti ngue dá 'yõrpabi ra tunhni'a ra togue huxrá ndofani co gátho'u yo ts'edi na p'uya. ²⁰ Nuna ra ndate ts'ozu'e p'uya, bi ma mbent'i ngue dá jot'i, 'da i mbent'ui na ra fehni pongahya xi 'yotyõ milagro m'met'o, ngue xi unná ts'edi na ra ndate ts'ozu'e. Porque gue'u yo milagro bi 'yõtra fehni pongahya i hyarpa yo mmui yo ja'i nuya bi n'uni bi me rá marca ra ndate ts'ozu'e, 'ne bi n'unyõ ja'i bi dannebi rá dahmu. Janangue nuna ra ndate ts'ozu'e ya, co 'nehna ra fehni pongahya, 'da i thõtho p'u ja ra zabi danzõ conna sibi ngue ra asufre ya. ²¹ A nuya yo ja'i ngue yo 'yot'a tunhni p'uya, i du conna juai põnna ne ra togue. Nu'u yo ngø yo ánima p'uya, gue'a i nniya yo ts'int's'u 'yo maya'a ngue bi zapyõ ngø.

20

¹ Mj tho'a te dá nugä p'uya, dá nu man'na ra anxe bi 'ye mahets'i bá hyannbabi rá nsogui ra ots'i hinha rá nzegui ganhe. Ba ca rá 'ye n'na ra ndõ cadena. ² Nuna ra anxe p'uya, bi bentra ndate ts'ozu'e, nuna rá nyogui c'eya, ga mbõnj ngue ra zithu ni hu ngue ra Satanás. N'na mahuañj njeya bi dut'i. ³ Bi hyõrbu ja ra ots'i hinha rá nzegui ganhe p'uya. Ja bi gorbu ra zithu. Bi japra seyo maxõts'e ra ots'i para ngue hinni mantho dá hyatyõ ja'i 'b'u'a nximhäi, asta gue'mõ bi zõn'a n'na mahuañj njeya. Nu'mõ bi tho'a n'na mahuañj njeya p'uya, mahõnda ma mathõge njammj pa.

⁴ Mj tho'a te dá nugä p'uya, dá nu xangu yo nthuts'i. Ja hup'u xi bentyo cargo ngue di nts'at'abi dá hyaxra güenda. Guehya yo ja'i xi tho ya ngue bi t'õjpa yo ya. Bi n'upi ngue hingui säya mma hanja na rá hyä Oja, hingui säya mma hanja na ra hya bi nxännbate ra Jesús. Guehya yo ja'i himbj n'uni xtä ndanne ra ndate ts'ozu'e ya. 'Ne himbj dannebi rá dahmu. Xquet'a himbj n'uni ngue xtä ma mamarcabi yo de, oque yo 'ye. Dá nugä ya yo ja'i p'uya ngue mahõmbi m'mai, 'ne 'dap'u bi nts'at'abiu ra Cristo n'na mahuañj njeya. ⁵ Guehya yo ja'i rá müdi bi bennate ya. Pe nu'u m'ida yo ánima hinga 'bexpi bennate'u, sinoque ja bi bennate 'mõ m' gu'a'a n'na mahuañj njeya. ⁶ Ra mmenthi bi nthui yo ja'i di nthui rá njapi Oja ngue rá müdi di bennate. Guehya dá gohi ngue yo mmäcja dá danne Oja co 'nehra Cristo dá danne. 'Ne 'dap'u di nts'at'abiu ra Cristo n'na mahuañj njeya.

Guehya yø ja'i hinda tho'a rá nyondi ra ndate di nja ya.

⁷ Nu'mø mi gua'a n'na mahuahí njeya p'uya, bi ma mathøgue ra zithu p'u ofadi. ⁸ Mahømbi ma dá hyátyø ja'i 'bui gá rá ngani nximhai. Gue'u yø ja'i guí nhuti ngue ra Gog 'nehra Magog. Bi ma di petyø ja'i ngue dá 'yørpabi rá tũnhni Oja. Pe mandøngu dyø ja'i bi peti, tengutho gangu yø 'bomu dehe p'u ja rá jathe. ⁹ Bá nangyø ja'i gá rá ngani nximhai. Bi mãsra danihni 'buhyø ja'i Oja. Guehna rá hñini di ma Oja na. Pe bi 'yøt'Oja p'uya ngue bá táhyø sibi mahets'i. Bi juadi bi 'yudi gátho yø nsuii. ¹⁰ Nuna rá zithu xi hyátyø ja'i p'uya, bi thørbu ja rá zabi danzø conná sibi ngue rá asufre. Guehna rá zabi xi thøtra ndate ts'oz'ε ná p'uya co 'ne'a rá fchñi pøngahya xi thørbu. Nup'u bi thørbuya, ra pa rá xui ja dá ma ma'ani p'u para zantho.

¹¹ Dá nugá n'na rá 'axa nthuts'i ngue ja hup'u Oja. Pe nup'u hu Oja p'uya, ra hai 'nehra c'amahets'i, gá bi m'merpatho, ya hinha mambj nεquí. ¹² Dá nugá yø ánima p'uya ngue 'bup'u 'bu Oja, di ngue di nnoho, gá 'bup'u. Bi ma nsots'i yø libro p'uya. Co 'ne'a man'na rá libro bi ma nsots'i, gue'a rá libro ngue mma to gá bi nthēui rá 'da'yo te. Nu'u yø ánima p'uya, bi thaspabi rá güenda te xi n'yo. Porque nu te gá xa 'yøtyø ja'i, gá nt'ot'i p'u ja yø libro. ¹³ 'Bup'u yø ánima xa ndup'u ja yø jathe. Nu hangu yø ánima xa ndu, gá 'bup'u. Gá bi thaspabi rá güenda te xa 'yøt'e n'na ngu n'na. ¹⁴ Ya hinda du yø ja'i, sinoque di m'mup'u ja rá castigo entho rá zabi di nc'uats'i conná sibi, gue'a rá yondi ra ndate'a p'uya. ¹⁵ Nu to gá himbj thinnbabi yø thuhu ngue dá nt'ot'i p'u ja rá libro ngue mma to di nthēui rá 'da'yo te, gá bi thørbu ja rá zabi di danzø.

21

¹ M'mefa p'uya, dá nugá rá 'da'yo c'amahets'i 'nehra 'da'yo hai. Nu'a ra c'amahets'i mi ja m'met'o 'nehra hai mi ja m'met'o, bi m'merpatho. A nu yø jathe mi ja, xquet'a gá bi m'merpu. ² Nugá drá Xuua, dá nugá rá maça danihni ngue ra 'da'yo Jerusalén bí 'yε mahets'i bí 'bu Oja. Xi nhoqui tengutho n'na rá novia 'mø xa nhoqui ngue dá mε rá ndø. ³ Dá øcá n'na rá hya bí 'yε mahets'i p'uya, pe rá ndøts'edi ga 'yεna:

—A nuyá, nuna Oja 'dap'u 'buhmi yø ja'i naya. 'Nε gue'u yø ja'i Oja'u. Yø ja'i p'uya, nuna Oja guehna yø Oja na. ⁴ Nuna Oja, dá dujpabi yø guidá yø ja'i mi ja m'met'o. Ya hinda du yø ja'i. Ya hinda nzonj, ya hinda nya dummui. Ya hinda hyenni. Porque nu hangu rá n'u mi ja m'met'o, gá bi zerp'u.

⁵ Nuna Oja hup'u ja rá nthuts'i p'uya, bi 'yεna:

—Nuyá, ya dá øt'a ngue gá bi gom'dan'yo te mi ja m'met'o ya —bi' yεna.

Mahømbi nya p'uya, bi 'yεngui:

—Damí cuatra sucua ya yø hya ga mmangá ya. Porque nuya yø hya dí mmangá, gá majuanj. Guehya sä ngue gui 'yεc'ei ya yø hya di xi'i ya —bi 'yεngui.

⁶ Mahømbi 'yεngbuya:

—Ya bi nja'a te gá mi ja ngue di nja ya. A nugá dí 'bui para zantho. Porque ya nmi 'bucá p'u bá fudi bá nja yø cosa ja ya. Dá guehya nu yø cosa i ja, jap'u rá nzequi, pe nugá ga sigue ga m'mui para zantho. A nuyá, nu to tũthe, nup'u pøhra dehe ngue ra 'da'yo te, ga japi dá zitho, hñite dá gut'i. ⁷ Nguna ga ørpe to dá bønij ngue dá dapra nts'o i ja. Gue'a dá gohi ngue ma thap'a. Nugá p'uya, gueque drá Oja gra ja'i. ⁸ Pe yø ja'i ngue su dá zá rá n'u conná gueque, dá gue'u bi hyep'u ma hya, yø ts'oc'ei, yø hyote, yø 'yots'om'mai, yø 'yεte, 'ne'u thanne yø dahmu, gátho yø mambethani, guehya di tocabi dá map'u ja rá zabi di nc'uats'i ngue di danzø conná asufre ya. Gue'a rá yondi rá ndate'a p'uya.

⁹ Bá ε'a n'na'u yoto yø anxε mi theyø mohi ngue yu'u yoto yø ndate di nja, bi 'yεngui:

—Bí 'yεcua ya. Ga ut'a'i rá novia, rá xisu rá De'yo.

¹⁰ Ra Espiritu Santo bi pärca ma nhandi. Dá nu ngue rá anxε bi zixcagui p'u bí ja n'na rá danyuni xandønhets'i. Ja dá nugá p'u rá maça danihni Jerusalén ngue bí 'yε mahets'i bí 'bu Oja. ¹¹ Nuna rá danihni p'uya di yoxni, porque ja 'bup'u Oja. Nu'a gui yoxni, tengutho gui yoxni yø do mazitho, tengu yø do ngue rá jaspe. Nthanditho asta mbo rá hñini, porque rá hñini, ja tengutho rá xito ngue thotrá nhandi rá ja'i. ¹² Nuna rá hñini p'uya, gá rá jado rá nyani. 'Nε xanhets'i rá jado n'youi. Ja 'de'ma yoho yø goxthi. N'na ngu n'na yø goxthi p'uya, 'bái 'da'a n'na rá anxε. Nup'u ja yø goxthi p'uya, nt'ot'i p'u yø thuhu'u 'de'ma yoho yø ts'ant'u rá Israel. ¹³ Nup'u ja rá hyo rá hñini ngue ni bøxyadi, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo rá hñini ni gohi ngue norte, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo rá hñini ni gohi ngue sur, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo rá hñini ni hyu rá hyadi, ja hyu yø goxthi. ¹⁴ Nu'a rá jado di thesra hñini p'uya, nup'u bá fudi, n'youi 'de'ma yoho yø do ngue brá bebo. N'na ngu n'na'u yø do, nt'ot'i p'u yø thuhu'u 'de'ma yonc'ei yø representante ra De'yo.

¹⁵ Nuna rá anxε bi zocá p'uya, há n'na rá t'o ngue rá oro ngue di 'yεnna danihni. Co 'nehyo goxthi dá 'yennbi, conná jado di thesra hñini dá 'yeni. ¹⁶ Ra danihni p'uya, ja

goho yø ts'at'i, gä 'da'igu ga njønñi gä goho yø hyo. Ra anxë p'uya bi 'yenna danihni conna t'o i ha. Nu'a bi zähra t'eni' mø ni 'yeni, yo mahuahi 'ne yo ciento kilómetro ga njønñi ra hnini. Gä 'da'igu ga njønñi gä goho yø hyo. Co 'ne'a ga nhts'i yø ngu, gä 'da'igu. ¹⁷ Mj 'yenna jado di thesrä danihni p'uya, tengutho yø t'eni yø ja'i di 'yonj, njarbatho ra t'eni bi 'yøtra anxë. Bi zä'i hyate magoho metro ra t'eni.

¹⁸ Nunä ra jado di thesrä hnini p'uya, gä gue'u yø do mazihotho ni hu ngue ra jaspe n'youi. Ra hnini p'uya gä ra oro, põmhyats'i ra hnini tengutho ra xito. ¹⁹ Nu'u yø do brä n'youi ra ndacjado, mazihotho yø do n'youi. 'Dama' dan'yo yø cäha yø döni n'youi. Nu'a rá müdi rá do, rá dospo ni hu ngue ra jaspe. Nu'a rá yoho rá do, rá c'anga do ni hu ngue ra zafiro. Nu'a rá hyu rá do, rá 'boc'angui ni hu ngue rá ágata. Nu rá goho rá do, rá juxhmu ni hu ngue rá esmeralda. ²⁰ Nu'a rá cut'a rá do, rá mego rá do, má uants'i rá t'axi ni hu ngue rá ónice. Nu'a rá 'dato rá do, rá thenga do ni hu ngue rá cornalina. Nu'a rá yoto rá do, rá c'axt'i ni hu ngue rá crisólito. Nu'a rá hyato rá do, rá juxhmu ni hu ngue rá berilo. Nu'a rá guto rá do, rá c'axt'i ni hu ngue rá topacio. Nu'a rá 'det'a rá do, xä nc'ammj ni hu ngue rá crisoprasa. Nu'a rá 'de'ma' da rá do, rá c'angui ni hu ngue ra jacinto. Nu'a rá 'de'ma' yoho rá do, rá 'bojepoi ni hu ngue rá amatista. ²¹ A nu'u 'de'ma' yoho yø goxthi p'uya, gä ra perla'u 'de'ma' yoho yø jut'i. N'na ra perla bi zits'i n'na ngu n'na yø jut'i. Nu'u yø caye ra danihni gä ra oro. Pømhysats'i yø caye tengutho ra xito.

²² Nup'u ja ra hnini, hinte ni njja dá nugä p'u. Porque nunä Ojä mä Hmuha jasc rá ts'edi, guehna 'bui gä rá nguñi ra hnini na. Da guehra De'yo p'uya, xquet'a 'bui gä rá nguñi ra hnini. ²³ Nup'u ja ra hnini, ya himma hyoni p'u rá nyot'i ra hyadi, ogue rá nyot'i ra zana di yorbä. Porque Ojä co 'nehra De'yo, gue'u di yot'i gä rá nguñi ra hnini'u. ²⁴ Nu'a ra nyot'i bi nexpu ja ra danihni, gue'a nnopa nyot'i yø ja'i 'bap'u ja yø nación. Nu'u yø dast'abi 'bui gä rá nguñi nximhäi, nu te gäma cosa pets'i, gä penhni, ni map'u ja ra hnini ngue madäpi Oja. Porque nu'a te mat'unnj Oja, gue'a ga ndanne Oja yø ja'i'a. ²⁵ Nu'u yø goxthi jap'u ja ra hnini, hangu ra pa nsoqui. Porque ya hin'yu p'u ra xui. ²⁶ Nu hangu yø ja'i 'bap'u ja yø nación, nu te gä pets'i, gä haxpu ja ra danihni ngue madäpi Oja, porque gue'a ga ndanne Oja yø ja'i'a. ²⁷ Nup'u ja ra hnini, ya hin tema nts'o da ma macut'i p'u. Nu ra ja'i xants'o te ga 'yo, ya hinda yurbu'a. Ni xinga gue'u yø ja'i mmanna fehni da yurbu. Nu'u yø ja'i da ma macut'i p'u, gue'u yø ja'i nt'ot'ibi yø thuhu p'u ja ra libro ca ra De'yo. Porque nunä ra libro

na, ja nt'ot'i p'u yø thuhu ya yø ja'i di nthëui ra 'da'yo te.

22

¹ M'mefa p'uya, mahømbi 'yurcagui ra anxë p'u ja rá nhudi Oja co 'nehra De'yo, ja bí pøp'u n'na ra ndø hogdehe di unna 'da'yo te. Di yoxni rá dehe tengu gui yotra xito. ² Nunä rá dacaye jap'u ja ra hnini, made rá caye o rá 'yu rá dehe. 'Da' n'na nguadi yø hyo rá dehe p'uya, 'bap'u yø za di unna 'da'yo te. 'De'ma' yondi zadi ngue n'na jeya. Porque n'nashna ngu n'nashna zadi. Nu'u yø xi rá za p'uya, gue'a rá nt'øthe ua ja ra ximhäi'a. ³ Hinjam'mø tema nts'o di njap'u ngue di nja rá castigo. Porque Oja co 'nehra De'yo, nup'u ja ra hnini ja rá nhudi p'u. Nu'u yø ja'i Oja p'uya, ja 'bap'u ngue thanne. ⁴ Nuya yø ja'i ya, dá nupä rá hmi Oja, 'ne nt'ot'ibi rá thuhu Oja p'u ja yø de yø ja'i. ⁵ Ya hin'yu ra xui p'u ja ra hnini. Yø ja'i 'bap'u, ya hingui honyø lámpara di nyot'i. Ni xingra hyadi di honj ngue di yorpi. Porque guehna Oja yø nyot'i yø ja'i. A nu'u yø ja'i 'bap'u ja ra hnini, gue'u di ndast'abi hangu ra pa'u.

⁶ Nunä rá anxë p'uya bi 'yengui:

—Nuya yø hya ja ua, gä majuanj ya. Da zä gui 'yec'ei gätho ya yø hya ya. Nunä ra Hmu ma Ojahu, nu'mø yø pa xathogui, xä bennbabi yø pøngahya ya yø hya bi ma. Ne nu ra ora ja p'uya, nunä ra hya ja ngue di nja n'na zihmantho, gue'e rá anxë Oja bá penhya ngue dá xipyø mefi Oja ya yø hya ja ua.

⁷ Nunä rá Jesús bi 'yena:

—N'na zihmantho 'mø dá ecä —bi 'yena.

Ra mmenthi di nthëui yø ja'i da 'yec'ei na ra hya ja ua, 'ne da 'yøt'ya yø hya nt'ot'i ra libro ja ua.

⁸ Nugä drä Xuua, go dá ocä ya yø hya ja ua. Nu te dá nu, gue'a rá hya nt'ot'i'a. Hontho dá øde 'ne da nu'a te ja ngue ga nuu, dá ndant'yøhmj p'uya ngue di nne xca thanne rá anxë bi 'yurcagui ya yø hya dá nu. ⁹ Pe rá anxë bi 'yengui:

—Hin'na, ogui thannegui. Porque xquet'a rá mfeithogä Oja tengutho'i ngue rá mefi Oja. Co 'ne'u ni cu mmambrä hya Oja, co 'ne'u yø ja'i ec'ei na rá hya na 'ne di ho da 'yøt'e te gäma hya nt'ot'i rá libro ja ua, gä yø mfeitho Oja. A nu'i, damj thanne Oja —bi 'yengui.

¹⁰ Pe mahømbi 'yengui:

—'Yogui co'mra hya nt'ot'i rá libro ja ua. Porque man'na ni guatra pa di nja ya yø hya nt'ot'i ua. ¹¹ Nu ra ja'i ngue nne di siguetho rá nts'oc'ei, ya di siguehma rá nts'oc'ei 'mø —ena—. Nu rá ja'i di ho da 'yøtra nts'o, ya di siguehma dá 'yøtra nts'o 'mø —ena—. Pe

nũ rã ja'ĩ di ho dã 'yøtrã nho, di siguehma dã 'yøtrã nho. A nũ rã ja'ĩ ya xã unnã mmãi Oja, di siguehma dã den'Oja, 'yonjam'mø di hegui.

¹² Rã Jesús mahømbi 'yena:

—A nuyã, n'na zihmantho 'mø dã ecã. Ga ma hanbãbi yø nzãbi n'na ngu n'na yø ja'ĩ ngue ga jut'i. Ogue xanho, ogue xants'o te xa 'yø't'e, gue'a yø nzãbi dã hyan'a. ¹³ A nugã dı 'bni para zãntho, porque ya nmi 'bucã p'u bã fudi bã nja yø cosa ja ya. Dã guehya, nũ yø cosa ja ya, jap'u rã nzeui, pø nugã ga sigu ga m'mai para zãntho.

¹⁴ Rã mmenthı bi nthui rã ja'ĩ dã menyø he ngue hangũ rã pa xtã nt'axi. Porque guehya yø ja'ĩ dı njapi dã zaprã ndãt'ã rã za dı unnã 'da'yo te ya. 'Nẽ dı njapi dã yurbũ ja rã danĩhi. ¹⁵ Pø nu'u yø ja'ĩ himbi 'yec'ei ya yø hyã ja ua, dã gop'u thi'u. Yø 'yete, yø 'yots'om'mãi, yø hyote, dã guehyø ja'ĩ thãne yø dahmu, 'nehø mambethani, gã dã go'a thi.

¹⁶ Rã Jesús mahømbi 'yena:

—Nugã drã Jesús, dã penhnã mã anxẽ bi manya yø hyã ja ua, n'namhma dã sifi gãtho yø 'yec'ei dı mpeti ndap'u bi zã. Go guecã rã mbom'metogã rã David, 'nẽ go guecã'a rã

dãsø bí pøx'mø xũdı di dayot'i rá thai —bi 'yena.

¹⁷ Nũ'a rã Espiritu Santo co 'nehřã xisu rã De'yo, i enã n'na ngu n'na:

—Bã ehẽ.

A nũ to gãtho øhya yø hyã ja ua, xquet'a jatho dã 'yena:

—Bã ehẽ —dã 'yena.

Nũ rã ja'ĩ tuthe, dã ehẽ dã zidra dehe nuna di unnã 'da'yo te. Hĩnte dã gut'i.

¹⁸ Nũ to gã øde hanja nã rá hyã Oja nt'ot'i rã libro ja ua, damı 'yøhmũ xanho hanja nã rã hyã nã. Nũ to dã hyuts'i zits'u rã hyã ja ua, xquet'a Oja dã hyuspabi'a rã ndãte nt'ot'i rã libro ja ua. ¹⁹ Nũ rã ja'ĩ dã hyaquı zits'u ya yø hyã nt'ot'i rã libro ja ua, xquet'a dã hyajpabi Oja rá thũhũ rã ja'ĩ p'u ja rã libro nt'ot'i yø thũhũ yø ja'ĩ dı nthui rã 'da'yo te. Ya hĩndı njapra ja'ĩ dı m'mup'u ja rã maçã danĩhi mmannã libro ja ua.

²⁰ Nũ'a mmanya yø hyã ja ua, i enã:

—N'na zihmantho 'mø dã ecã —i enã.

Xanho ngue ngu'a dı nja. Bã ehẽ grã Hmu Jesús.

²¹ A nuyã, nuna mã Hmũhũ Jesucristo, di japi gãtho'ãhũ. Dã ngut'atho.